

בפרשת המלך מלך מותר בו. וכן לכל מלך חוקים קבועים, הילך כל שגטול המלך מן יהודי שלא מחוקי המלכות הקבועים, חמשונתא הווא¹⁰⁹⁹), וישראל שלקח ממנו לא זכה, ובוגול הוא אצלו¹¹⁰⁰). וכן פירשו רבוותי¹¹⁰¹:

וארימא דפרסאי וכו'. פירש רשב"ם כי מחוקי המלכות של פרס, כי המחויק בשום קרע בין של ישראל בין של גוי ארבעים שנה שיזכה בו כאילו היה בידו שטר. הילך אם החזיק שם וגוי ארבעים שנה בקרע של ישראל, וחור ומכוו לישראל, זכה בו. ואע"ג רקיל¹¹⁰¹) דגוי אין לו חזקה [אלא] בשטר, אני הכא דאייכא דינא דמלכותא. וכן אמר Mori נדרין דב[מ]קום שהוא מחוקי המלכות כי המחויק בקרע בשופי שיזכה בה אם החזיק גוי בקרע של ישראל שנה ומכוו לישראל זכה בו, ולפי רשב"ם הא דנקט אריס לרבותה הוא לפיה שמחוקי המלכות שאפילו ירד שם באристות, אם החזיק בה ארבעים שנה תעלה לו חזקה. ויש מרפישים אריס דפרסאי ארבעין שניין, שאם הוריד אריס סתם לשדו אוינו יכול לשלקו עד ארבעים שנה, ואין לו בו חזקה תוך אותו הזמן כלל, ואפיילו היה שם זמן חזק לחזקתו.

ה מ ו ל

מאותו גוי זכה בו. וכן אם היה מחוקי המלכות שהמחוק שנה אחת בשופי יזכה אותה קרע, אם החזיק גוי בן בקרע של ישואל ומכוו לישראל, וכיה בנו. הרישב"א זיל בשם רבו זיל, פריטוש דינא דמלכותא הסכימו כל בעלי הורה דמלודמר דינא דמלכותא, ולא אמר דינא דמלכא, ממשען דלא אמרו אלא בדברים שהם חוקין(ט) המלימים, (של כל) [שלכל]¹¹⁰² המלכים יש חוקים יוציאם, שהרי אפילו במלכי ישראל כתוב להם שמואל מה שהמלך מותר בו. אבל מה שהמלך ווטל ברועו אוינו דין. הילך כל שגטול המלך מני יהוי שלא מחוקי המלכות הקבועין, חמשונתא הווא, ויישראל שלקח ממנו לא זכה, ובוגול הוא אצלו. וכן כתוב הרישב"א בשם רבוותיו זיל.

בזה. 1100 וכן כתוב בנוורדים כת. ושם כתוב שהאריך כן בזה.

1101 לעיל לו ע"ב.

דף נה ע"א שליח רב הונא בר אבין ישראל שלקח שדה מגוי ובאו ישראל אחר ווחזוק (בה) אין מוציאין אותה מירז¹¹⁰²**). והנ Kunן דאתא לאשמעין שאין לאחר להוציאה מידו על ידי הגוי,adam כן באונסא היה שkil לה מבניה:

הני תלת מילוי אשתיי [לי עוקבון] בר נחמייה¹¹⁰³) [ריש גלותא] דינא דמלכותא דינא. והבי גרטינן באрисא דפרסאי, ולא גרטינן ואריסא דפרסאי. דינא דמלכותא איינו מן המניין, דהא אידך משום דינא דמלכותא איינו כל ופרט, דהני תלת מיili הוא מדינה דמלכותא, באריסא דפרסאי עד ארבעין שנין, הא חד. וזה רורי דובייני ארעה משום טיסקא ובינויו, הא תרי. והני מיili לטיסקא אבל לכרגא לא, הא תלת: והסכימו הר"י ובعلي התוספות והרמב"ן שאין אמרים דינא דמלכותא אלא בדברים שהם מחוקי המלכות הקבועים וידועים. אבל אם המלך קבע ועשה דין חדש¹¹⁰⁴) לאו דינא [הוא], עד שישכימו עליו כל אנשי מלכותו. ולהכי לא אמר שמואל דינא דמלכא דינא, אלא דינא דמלכותא. ומצינו בד"ש שמואל שפירש לישראלי חוקי המלך שדתויהם יכח¹¹⁰⁵), והוא (האמור) [שהמרו] בסנהדרין¹¹⁰⁶) כל האמור

ה ג ה ו ת

1095**) בכ"י החד"א: אין מוציאין אותה מן הגוי.

1096) בכ"י א' : בר נחמיין.

1097) עיין מ"מ פ"ה מה' גזילה הי"ג שדעת הרמב"ם Sicul לעשות דין חרוש.

1098) ש"א ת.

1099) סנהדרין כ ע"ב.

1100) וכ"כ בחידושי הר"י ז' מיגש.

1101) וזה לשון הנומיקי יוסוף: לא גרטינן ואריסא הם, דלאחר זאמר דינא דמלכותא פירש. והני מיili לטיסקא היא שלשית. אריסא דפרסאי, מחוקי המלכות של פרט כי המחויק בשום קרע, בין של ישראל בין גוי מונה, שיזכה בו כאילו היה לו שטר, ואע"ג וקיל"ל דגוי אין לו חזקה אלא בשטר, שאני הכא דאייכא דינא דמלכותא. הילך ישראל שלקו

דין ומקימין דין בכורה במקומות הללו, (שאי) [יש] דין מלכותם זה, וחקשה ר' מת"י¹¹⁰⁰) אם כן אף אנו נבטל ירושת בנו הבכור במקומות שיש על האב כתובות אשה ובעל חوب. וחירץ דמשום חوب לא הוא נכסים ראוי, ואפילו הם אפוטיקי מפורש, דמכאן ולהבא הוא גובה¹¹⁰¹), ואין בעל חوب נפרע אלא בבית דין ושומא והכרותה, אבלanca אליבא דרב הונא משום קרוגא הנכסים קניים למלך קניין הגוף למכוור חփזו. וכן פירש רשב"ם¹¹⁰²) ששביעוד המלך עדיף משאר שעיבודין וכגבוי דמי. ונראה כי אם יאמר היה סובר זאילו איתא להא, היו נכסים לעולם מוחזקים למלך, ואף קודם זמן הטיסקה. ואין הבעלים בהם אלא [כשוכרים] (כשוכרים) [ר' מוניה]:

[המצר והחצב מפוקין בנכסי הגָּרָ]. פ"י דאפי' היה א' מאלו מפסיק בין השdot, אם החזיק (באמת) [בחאת] לקנותן שתיהם. לא קנה אלא אותה שהחזק בנה, כההיא דלעיל¹¹⁰³).

ומשם חצבא איצטראיך, דאילו משום מצר הא אמרו לעיל¹¹⁰⁴ *) בהדייא. ונראה דחצבא דומייא דמצר, שהולך בכל השדה לארכו או לרחבו. וחצב הוא שבבו תחם יהושע את הארץ. כדאמר רבנן בסמוך¹¹⁰⁵), ולפיכך תיחס בו לפ' שינק בגנו בלבד, ושיטה לבעל השdot [לסימן] שלא ישיג אחד את גבול חבריו. כדאמרין התם¹¹⁰⁶) חזובא

וזה יותר נכון. ומיהו לעיקר הדיון הכל אחד וזה ר' אחיה:

זהרו ר' דמלבא. פירש רשב"ם העשורים שיש להם (זהר ומכוור רבת¹¹⁰⁷) [נחלות הרבה], ולקותון מן המלך הקרכעות של בני אדם שלא פרעו טיסקה ורבעו חננאל¹¹⁰⁸) פירש (מפני פקידי המלך:

וביניהם זביבי. ואפילו מכורו שהוא אלף בדין, כי הקרקע הוחלט למלך. ואני מיili שמכורן להם בשבייל טיסקה, שבוה יש רשות למלך מדינה דמלבותא לתחלת הקרקע למי שירצתה, אבל בשבייל קרוגא אין שם קרקע מוחלט, אלא שהכל משועבד לדין חובי:

ורב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שעורי דכוא משטעידי לברגא, כיון טיסקה שכט ממוונ מוחלט למלך [לעשות] בו כחפזו, כי אין הנהיג וקבע במלחותו כעשה וחילקה¹¹⁰⁹); אמר רב אשיה אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמר. בהא דרב הונא בריה דרב יהושע:adam כן. דמשום קרוגא משתעבד למלך כולי ממונא:

בטלת ירושת בנו חביבו. דתוה ליה ממונו רואי, והרי אין לך אדם שאין עליו שעיבוד קרוגא, והרי אין שיתן קרוגא. פירש רשב"ם והיאיך יתקיים¹¹¹⁰) דין ירושה שאמר הכתוב הוה בכגן, [והחקשה] יתקיים במקומות שאין בו דין זה דמלבותא. ובתוספות^{1111*}) פירשו דברכי אקשי אמרה, דהא מעשים בכל יום שאנו

ה מ ו נ כ

1106) כן כתבו התוספות דף גה. דיה איך בטלת ירושת בנו.

1107) רשב"ם גה. דיה אי' בפרק כל שעת.

1108) רשב"ם גה. דיה אי' א' או ליל ציל מיס.

1109) בכי' א': בכל תורה.

1110) לעיל גג.

1111*) לפקן גג.

1112*) ביצה כה ע"ב.

1102) בכי' א': זהר רבת. ובפרשנים: בעל נחלות העשורים, ואולי ציל: ויתריו והינו נחלות הרבה.

1103) וכ"פ ר' נתן בעל הערוך תלמידו, וכ"פ הרשב"ם. ונראה כן על שם הנחיות שמורהין את העם לחות מגן המלך.

1104) בכי' א': וסלוק.

1105) מן תיבת "תקיים" זו עד תיבת "תקיים" בססוך השמור הסופר בכי' א'.

1106) איןו בתוספות שלגנו.

בימות החמה בין בימות הגשמיים. כך עיקר הנורסא, ופי' לרשותם (^{๑๒๓}) דכלה לא זו אף זו קתני, ונכון הוא אבל בתוס' (^{๑๒๔}) אמרו דכלוח צרכי, תנא דרך הרבים ממשום סיפה, בדשות אילן דרך הרבים שתואש שערה אמת איינו מפסיק וחנא דרך היחיד שפסיק בשדה לבנו אך"פ אינו קבוע, וחנא שביל הרביםائع ג' דשביל בעלמא ואינו קבוע (^{๑๒๕}) מפסיק. ותנא שביל היחיד דבענן בית קבוע, כי הוא קבוע מיתה מפסיק,ائع ג' דעתם בית תרתי לריעותה (^{๑๒๖}):

דף נה ע"ב טומאה מה היה דתנן
הנכנס לבקעה בימות הגשמיים (וכו)
[וטומאה בשדה פלניות ואמר הלכתי
למקום הלו זיין יודע אם נכנטתי לאותו
מקום אם לאו] ר' אליעזר מטהר
וחכמים (^{๑๒๗}) מטהר אין שהוא רבוי אליעזר
אומר ספק כי אה טהור ספק מגע טמא.
מפריוש לרשותם נראה דין לר' בין לרבען
בתרי ספיק טהור (^{๑๒๘}), דכל איטורי שבתורה
בספק ספיקא לקולא חז"ז מעובודה דורה, וכדייאתא
בפסק דכתובות (^{๑๒๙}) ובפרק התעורבות (^{๑๓๐}). וככא
בהא פגיא דרבנן חשב כולה בקעה כשרה אחת
ואין כאן אלא ספק מגע, ור' אליעזר חשב [לה]
ושוביל הרבים (^{๑๓๑}) ושוביל היחיד הקבוע בין

מקטע רגלייתן [דרשייעיא], ופירש הוא (^{๑๓๒})
שהוא עשב. וקשהadam כן כל עשב וזרעים
דין כה, שלא משחרשי לדידין, לפיכך הנכו
כבדי האומר (^{๑๓๓}) שהוא אילן כתן כען אותם
שורות שעשין [מהם] גדרים בכרמים ובשדות:
אבל לענין פאה (וכו) [וטומאה לא].
כదמפרש ואoil, פאה להיות שתי שדות, تحت
פאה לכל אחת: וاع"פ שם של איש אחד (^{๑๓๔}):
ולענין טומאה. אליבא (לדרבי אליעזר
דלקמן ^{๑๓๕}) דמתה, בטומאה בשתי שדות ונכנס
לאחת מהם ואני יודע לאיוו' נכנס:

כפי אתה רבין אמר רבוי יוחנן אמר לו
לפאה ולטומאה. ואית ולרבנן היכי לא חשב
لهו תנא התם (^{๑๓๖}) במתניתין דפה דמייתי
בשםך. ייל' דרבנן סובר שלא איצטריך לייה
זהא פשיטה. כי שניים אלו להפסיק ולחתם
שדוריהם השוכנים. ורבי יוחנן (^{๑๓๗}) אית ליה
שאיפלו הכא איינו מפסיק בפאה, לפי שם מעניין
השדה ממש, כי החצב עניין שדה, והמצר ראי
לזרעה ואפרסא דארעא. ודוקא כתני התם אותם
דברים שיש לאחר (^{๑๓๘}) בהם זכות. או שאינן
מעניין השדה:

פה מה מי היה דתנן אלו מפסיקין לפאה
הנהל והשלולית דרך היחיד ודרכ' הרבים
ושוביל הרבים (^{๑๓๙}) ושוביל היחיד הקבוע בין

ה מה ז' הגחות

הרבים ג' ב' צריך להזמין קבוע, וזה לפי' שיטתם
הירושלמי גוריג' שוביל היחיד ושוביל הרבים הקבוע".
אבל גירושת הבבלי היה "שוביל הרבים ושוביל היחיד
הקבוע", דמשמע ליה לרביבינו קבוע ואילא על
שוביל היחידי, אך הא דעת בניין, והינו וכבר במלחית
הרboro' א"ר עיר הגראטא", ר' לאסוציא מגייסת
הירושלמי. אבל א"א לומר דילג' שוביל הרבים כלל,
זהה אמר וחנא שביל הרבים וכו'.

1114 פ"י חז"א שאנו דורך אלא שביל, ועוד שהוא
של ייחוי.

1115 בכ"י החידא: וזה מטהרן.

1116 בכ"י החידא: בכל

1117 כתובות ט.

1118 וכחים ער.

1109 רשי' ביצה כה ע"ב ד"ה הצבא.

1110 בכ"י א' : וואעיג שם שלו איןו א'.

1111 רקמן נה ע"ב.

1112 טהרה פ"ב מא'.

1113 ר' אסי אלר יוחנן.

1114 בכ"י החידא: לר'.

1115 כ"ל, שא"א לומר דילג' כל "שוביל
הרבים" דהא עבד צוריכתו בסמוך לשוביל הרבים.

1116 רשב"ם נה: ד"ה שביל.

1117 ד' נה: תוויה דר'.

1118 עיין תוויה דור', ועיין ירושלמי פאה פ"ב
מ"א, וצע"ג, ונלע"ז דועת רביבינו קבוע ומתניתין
קאי אשוביל היחידי בלחות, אבל שביל הרביםائع ג'
שאינו קבוע מפסיק. וاع"פ שבירושלמי אמר ושוביל

לא אמר ר' א אמר ספק אחד טמא שני ספקות טהור :
וְהַנּוּן דָלְכֹוּלִי עַל מָא שְׁנִי סְפֻקּוֹת טָמֵא אֶם
יש שם זראי ביאתא. וכשהוא ספק ביאתא גחלגה
דר' א סבר דלכון דמסותה גמריןן, מה התרם
כתיב ונטורה דaicא זראי כניתה ה"ה לטומאה
ברשות היחיד דלמודו ממש. ולפיכך [סבר] ר' א
כל שיש שם ספק ביאתא, אפילו שדה מלא
טומאה, או שהוא בית המאהיל זראי, טהור.
ורבענן סבר דבוסטה הוא דקפיד רחמנא
אסתריה, משום דכל שאין ייחוד בערויות
איינו כלום ולא הוחקה טומאה כלל, אבל הכל
שהוחקה טומאה, מה לי ספק ביאתא מה ספק
טומאה, כיון שנכנס כלל למקומות הקביעות,
ואפילו למוקם הכללי בקבעה וمبוי. ומיהו ר' א
היה סובר דעתינו בו, כל שיש שם ספק ביאתא
ספק רחוק הוא מאידך ויש תלות בהיתר. והתייא
דפרק השוכר (י"ז) אפילו לאוთה גירסת דרגיסיןן
וכספק ספיקא דמי, hei קאמר דר' א חשיב ספק
比亚תא הכלא כספק ספיקא דעתם שאו ספק
לקולא ואע"פ שאין כן אלא ספק אחד. והכי
אמרין התם (drobenen) [דכיןן] דאליכ האכח
גמורה להיתרא דפתחו חביות טובא, וכספק
רחוק מאד לאיסורא, תולין בו להיתרא ואפילו
אליבא דרבנן, דתהיא כספק ביאתא לר' א לעניין
טומאה דמי, וכספק ספיקא בשאר איסורין.
והיתרידא דרבנן אפילו לרבענן היא, ולא נקט
ר' א אלא לדומיא. (דאות"ל) [דאלא"ת] hei
(חויא) (הא) היה ר' א דלא כלכתא, דהא ליה
הכלכתא בר' א דהוא יחיד והוא שמותי. מפי
ר' נורי בשם רבותיו זיל, וכן עיקר :

אבל פטלא לא. פירוש פטלא שאנו שמי ר' א
די' ואפילו גבורה עשרה שהוא מקום פטור. ומיהו
比亚תא אע"ג דaicא אידך ספיקי מטמא. ולכך

תרי שדות והוא תרי ספיקי ספק ביאתא במקום
הטומאה וספק מגע. ולא נהירא דבהדייא תנינה
משנה שלימה במסכת טהרות (י"ז) כל מקום
שאתה מרבה ספקות וספקי ספקות ברשות
היחיד טמא, כיצד נכנס למבוי וטומאה באחת
מן החזרות, ספק נכנס לחצר ספק לא נכנס,
ואפילו נכנס ספק היה שם טומאה ספק לא
יהה שם טומאה, ואתיל היהת ספק יש בה
כשיעור ספק אין בה כשיעור, ואפילו יש בה
כשיעור ספק טומאה ספק טהרה (י"ז) כלומר
אולי ישב לגמרי וחשוב עפר, ואפילו טומאה
ספק גע ספק לא גע, ספק ט' (י"ז) ותני עלה
ר' א אומר ספק ביאת טהור ספק מגע טמא.
הנה בכאן משנה מפורשת דרבנן מיתה תרתי
ספקי דטומאה ברה"י טמא, שכן גורת הכתוב
כיוון שהוחקה שם טומאה מיתה, כמו שפירש
ר' זיל בפרק דביך (י"ז). וייתר גראה פירוש
המפרשים (י"ז) (דפלוגטה) (בפלוגטה) דר' א
ורבענן, דר' א סבר תרי ספיקי (טהור) ורבנן
סביר תרי ספיקי טמא. ומשמעות זה הא אמריןן
בפרק השוכר במסכת עבידה זורה (י"ז) ההוא
פולמוסא דאתה לנחרדעתה ופתחו חביות טובא
ואכשרינותו רב נחמן, ואמריןן כמוון בר' א דספק
比亚תא טהור, והסבירה הא ספק ביאתא הוא ספק
מצע הוא, ופירקין כיוון דפתחו חביות טובא
ספק ביאתא הוא וכספק ספיקא הוא. כך הגירסה
במקצת גוטשי, דאלמא ר' א משום ספק ספיקא
מטהר. ומ"מ איינו מהוחר, ואע"פ שפירשו כן
מקצת המפרשים (י"ז). כיון דבמתניתין דטהרות
(תני) כמה ספקות (של) זראי ביאתא ור' א לא
פליג אלא בספק ביאתא, מכלל דבי איכא זראי
比亚תא אע"ג דaicא אידך ספיקי מטמא. ולכך

הגחות ה מ"ג

1111) טהרות פ"ז פ"ד.

1112) גמשיות ס' טמא ס' טהור.

1113) כי' התווטות סותרים.

1114) עז' ע. דיתא ספק בשאה בשם ר' א ור' א

1120) בכי' א': טהור וצ"ל טמא, וכן הוא
במשנה

דברי רב, ואפילו בשדה אילן או בית השלחין: פירוש כל הגרא על שם כמו שפירש רשי^{***} הוא שיש לה שם ידוע בפני עצמה. ולא כדברי מי שפירש^{****} שאר השלות נקראים על שם המוכרים וזה נקראת על שם של לוקה:

לא מנה ויהрушׁ (וכו) [אלא עיריות העומדות על הגבולין]. והוא קמ"ל כי שם ואילך חוצה הארץ לכל דבר: למעוטי מי. פירוש שהרי כתוב שם הארץ:

ופriskין למשוטי קני קניין וקדמוני שם בברית אברהם בין הבתרים. ולא כבשות עולי מצרים כי אינם משפחת שבעה עטמי. ולפי שידע הקב"ה שעתידין לגלות לא קיים דבר זה לבמרי, והניחם לימות המשיח. וזה ראייה ברורה ותשובה למיניהם. כי הקב"ה נשבע ולא ינהם, ועודין לא קיים דבר זה:

תנייא ר"מ אומר [גנתוחא ערמאה ושלהמאה]. פירוש נחלקו תנאים אלו לפresher מהו קניין וקדמוני. וקשה לי לדברי ר' יהודה (והוא) [וთא] מפורש בכתביהם^{****} כי לחתו ישראל עמן ומואב. וכגדמרנן הtam^{****} שטהרו בפייהן. ותנו במסכת ידים^{****} עמן ומואב מעשרין מעשר עני הי (בשבילו) [בשביעית] מ"ט הרבה הכרמים כבושים עלי מצרים ולא כבושים עולי בבל והניחום כדי שישיכמו עליהם עניים. וייל דאפילו עמן ומואב לא כבשו [כולה], ומפני שמה שכבשו

כשאינו גבוח שלשה כלבוד דמי, וכן לגיטין בדברירנה התם^{****}:

דף נו ע"א אין שם לא מצר ולא חצב (וכו) [מאי]. פי' רשב"ם דאמילחא דר' יוחנן דבכסי הגור קאי, ואמר רבי מרינוס משמו של ר' יוחנן שהוא קונה במכוש אחד כל שנקררא על שם. ואע"ג דבר פפה גופיה פירש לעיל אליבא דבר (דאיל) [כד אויל] תירא דתורי זתורי והדר. ר' יוחנן פlige עליה^{*****}. ותלמודא דשייל הכא אין שם לא מצר ולא חצב Mai ולא סמיך אדרב. אפשר דלא שמייע להו אנ' דתלמידי דר' יוחנן שלאו דעתו. וימ' דלא פליגי רב ור' יוחנן, חדרב בשדה לבן והא דהכא בשדה אילן. אין (כולה) דבר בבית בעל ודר' יוחנן בבית השלחין, וכגדאמר רב פפה (ברגורת דפלפא) [בי גרגותא דפלנא] אלמא ארץ משקה היא^{*****}: ומ"מ מה שפירש רשב"ם דר' מרינוס משמייה דר' יוחנן [אמורה, קsha דאמט כו אין זה ר' מרינוס דאמרין בס"ס] בתובות [דף ס ע"א]. דההו תנא הוא ולא אמר מילתיה דרבי יוחנן שהוא אמורא. [ועוד] דהא אטומאה קאי אליבא דר' אליעור, ובתוספותא^{****} מצא ר'י הנכנס לבקעה בימות הגשימים וטומאה בשודה פלוני אמרו לפני ר' אליעור הרי הוא בראשות היחיד פירש ר' מרינוס ממשו כל שיש לה שם בפני עצמה ע"כ והנה דברי ר' מרינוס אשר (שם) הם דברי (ר"פ) [ר' מרינוס] בכואג (וא' ר' מ' התיא אמרה ממשית דעתפה)^{****}. הליך לפירוש זה לענין בכסי הגור אין לנו אלא

ה ג הו ת ה מ ו ל

- 1125 עיין פרשbis נו. דיה כל שנקראות על שמו, ובהגחות הב"ח. וצ"ע.
 1126 רמב"ם פ"א מ"ה זכה וריבג.
 1127 בכ"י א': בכתה, ובכ"י החיד"א: בכתביהם.
 וכן מפורש בכרבר בא' ושותפים י"א.
 1128 חולין דף ס' פ"ב.
 1277 ידים פ"ד פ"ג.

- וכ"כ התוספות גיטין עז: דיה והוא.
 1122 וכ"כ היה בשם הרשב"א (פ"א מה' זכיה הילג).
 1123 וכ"כ בדור רמה ובהגמ"י פ"א מה' זכיה הילג וכ"כ הנג'.
 1124 (1123) חוספתא טהורות פ"ז ה"ד.
 1124 לא ידעת פירוש דברי ריביג. ונראה שחרר כאן.

עשה, כיון לאפשר בחתרתי^(י)"י). ודבר^(י)"י) זה (דרך) [צריין] ראייה, ויש לומר דהכא כשהיה המחויק חוץ לקרקע [ב]שדן עלייו, ואטור שנגמר הדין הויזמו עדים קודם שהורידתו שם. אך נראה לא^(י)"י):

זה א דקתי ני [משלמיין לו] את הכל. פירושו בו שבא לומר שלשלמיין גם הਪירות, ואני מחויק, די אפשר שישלמו כל ההפירות, די (قولה) [בלאו] דידיeo ליכא עדים דאכל, מצו אמרו לא אפסיניך פירוי, בלאו דיין נמי מורי נריז בשם הרוב הגדול מרבני צרפת^(י)"י), לאין אומרם בממון כאשר זם ולא כאשר

היא מועטא דמיוטא נקי לה ס[תמא]^(י)"י) וכא:

מתניתין היה שנים מעידין שאכלת שלש שנים ונעשׂו זוממיין משלמיין לו את הכל. ואית היני דמי, אי שהזומו קודם גמר דין אין חיבים לשלם כדאיתא במסכת מבות^(י)"י), ואיל אחר גמר דין כיון דהאי מחויק^(י)"י) בוגה זכה בה מיד, והותה לי באשר עשה^(י)"י): ואומר מורי נריז בשם הרוב הגדול מרבני צרפת^(י)"י), לאין אומרם בממון כאשר זם ולא

הגהות ה מ ו כ

אם לאחר גמר דין, כיון דכא מחויק בוגה זכה בה מיד, והויל באשר עשה, ותירץ א' מגודלי רבינו צרפת שא"א במנון באשר זם ולא באשר עשה, כיון שאפשר החוץ קודם קודם שהחויקו שם, והשתה הוא באשר זם. והריטב"א זיל תירץ דאי מחויק הוזנו עזיוו קודם שהחויקו שם, והשתה הוא באשר זם. עילאי, ובכינוי אול בהא לשתייה, שכח ברש פרקן שאפללו אין מחויק ברוך הקרקע י"ב מועל לו חזקה, ולאפוקי מודעת המאייר ב"ק ר"פ הגוזל. ולמאריך צrisk להתרץ כמו שתירץ הריב"א. ובגהות מא"י נתקשה בדרכי הבינה, דאתמי לבני הפירות הויל באשר עשה, ותירץ דבאמת אין משלמיין לו רק הקרקע ולא הפירות. ואנמנ לא היו לעני בעל הגותה מא"י דבידי דבינו שכח במנון דמשלמיין לו כל מה שהה מפסיד בעודתו בין קרקע בין פירות. וכ"כ הינמי יוסק. ויעין בספר חנות טסיטים שכח שטעות סופר הוא שחרוי מתחילה רזה לאומר דמשלמיין לו הפירות ואח"כ דתחה וזה לבן פירש גני^(י)"י) דמשלמיין לו רק מה שהה מפסיד בעודתו, ומושם דתני לבסוף ומשלישין ביניהם להכין קתני הכא דמשלמיין לו את הכל. עכ"ל. וכן י"ד שקשה למוחק הנ"י, כי גם הריטב"א כתוב כן. אלא לע"ז דר"ל שלפעמים משלמיין גם פירות, כגון כביס עדים אחרים שמעידין שאכל ב' שניות. ועי"ז דעתם של העדים השערינו שאכל ג"ש והויזמו היה מפסיד לאחנן הפטין, והרי כתובו מה"ה לא נזק ממן מי בעינן באשר זם ולא באשר עשה, וזה הטע לא שייך לשיטת רבינו שכח שם שלא נאמר טעם זה בגמרא אליבא דאמת אל לא לחיזווא בעלמא, ושטעם האמתי הוא מני שעדים זוממיין חיווש הוא ואין לך בו אלא חזוזו. ואילך ה"ה לונגי ממן מי בעינן באשר זם ולא באשר עשה, ופועז כתוב המ"ט טעם אחר, דבמנון הרי אחוי קיים, והויל באשר זם לאשות לאחווי, ואפשר שלוה נזקינו רבינו אמר בכותבו לא-אשטר בתרתיי, רל שהוא באשר עשה, ואעפ"כ הרי יש יש כאן אחוי קיים. אמן כתוב ב"ק ד. ד"ה ועדים ובגמולי יוסף באנן הגירסת "דאפשר בחורה".

(י)"י) בכ"י החיד"א: ספק. ובכ"י א': ס', ככלומר סתמא).

(י)"י) מכות ה ע"ב.

(י)"י) מכות ה ע"ב. ובכ"י מוחזק ב"ז זכה בה. רבי של הרמב"ן, ובאוורחות חיסכ' ר' ר' יהודה בן יקר רבו של הרמב"ן קיבל דרביה כי ר' יהודה בן יקר מהר' אברהם הזרמתה, זקורוב הדור שהראתה מרבני רומביין כיון לרהריב"א הגול. ועיין בהקדמה, תלמיד רומביין כוון לרהריב"א הגול. ועיין בהקדמה,

(י)"י) בכ"י החיד"א ניב' לא מצאי מלאה זו בברורו אבל ב"ז ויל'. ככלומר שמלה^(י)"י) לא הייתה כתובה לפני הספר בכ"י קדמוני, אשר ממן העתק, אלא שכח הגות הסופר מודעתה, בבסירוק באאר כתובו ב"ס. (ס' בכ"י א' כתוב "בתורתך"). והנה מה שכח בשם החזקה, דבמנון אע"ש שכבר ייא' מבון מהו לה בעודון מ"מ משלמיין העדים כשהזומו כ"ט הרמב"ם פ"ל מה" עורות ה"ב. ובבמ"ט פירש טעמו, חזא דבמנון לא אמרין כאשר זם ולא באשר עשה דהא במכות ה: אמרין השעט מני שאין עונשין מן הדין, והרי במנון קייל^(י)"י) לעונשין מן הדין. וזה הטע לא שייך לשיטת רבינו שכח שם שלא נאמר טעם זה בגמרא אליבא דאמת אל לא לחיזווא בעלמא, ושטעם האמתי הוא מני שעדים זוממיין חיווש הוא ואין לך בו אלא חזוזו. ואילך ה"ה לונגי ממן מי בעינן באשר זם ולא באשר עשה, וזה הטע טעם אחר, דבמנון הרי אחוי קיים, והויל באשר זם לאשות לאחווי, ואפשר שלוה נזקינו רבינו אמר בכותבו לא-אשטר בתרתיי, רל שהוא באשר עשה, ואעפ"כ הרי יש יש כאן אחוי קיים. אמן כתוב ב"ק ד. ד"ה ועדים ובגמולי יוסף באנן הגירסת "דאפשר בחורה".

(י)"י) בכ"י החיד"א: ודור זה ורך ראייה.

(י)"י) וויל הנ"י: ואית ה"ז אי כשהזומו קודם גמר דין אין לתם לשלם כלום כראיה ממש מכות,

הגוף. אבל לעניין הפטירות תשלום כל אחת (¹¹³)
כפי מה שהיה מפסיד זה. כי אפשר שבשנה זו
היו (¹¹⁴): (דיבלי למייר אן לחיזובי פלגא נזק
אהنين, וכל שכן דיבלי למייר (דיא) כל כת
זכת אן לחיזובי על אכילת פירות של אותה
שנה אתנן ולזוכתך בגיןו: ויש לומר עוד דפ'ין
דמחזיק מיתתי להו לא יבליל למייר הци, ולא
מימתי איניש הייזיק לנפשיה. וידעו ודאי שם
לא אמר לו תשלום לא היה מביא אותם. מה
שאין לומר שם. שאיפילו הבאים (ב) על נגיעה
רבעית מחור הוא לחיב למזיק כל מה שאלל
מןפני שהזיק, ואולי מצא עדות גמורת שישלם
לו נזקשלם, ואם לא יזקנו, לחזי נזק. וזה
נראה לי ברור. וכן פירושו מקצת רבותי זיל':

דף נו ע"ב שלשה אחיהם ואחר
מצטרף עמם הרוי אלו שלוש עדויות. פירוש
ולפיכך כשרים שם ALSO העדים י"ג). שאע"פ
שלל ממון אחד באים כולם. מכל מקום אין אחד
מכל ALSO מעיד שליך אלא שאכל, ומאי דמסהיד
האי לא מסהיד האי: ואע"פ (שלא) [שכחן נמצאו
וזוממים, נמצא זה ממשם מפני עדות אחיה, והא
(ד) אמרינו החתום י"ג) (דוחומות) [דוחמה] מילთא
אחריתיו ומעלמאathy להו. שכן וראובן שבא
על אשפה וקדום לבן העיד הרא (או) [עט] אחד
מן השוק שהיתה אשת איש הרוי וזה נהרג עתה
ונמצא שם בעדות עצמו או בעדות אחיה
דכיוון דההיא שעטה לא בא להעיד על חותמתה

ר' זיל דהאי מיגו מעלייא הוּא (ז''). ואֵי כישע
עדימ שאלכל כולם, אם כן הרוי כאן עידי חוקה
ולא הפסיד בעדרותן של אלו לא קרע ולא
פירוט. והיה לו לומר שיש עדים שאכל מקצת
שלש שנים, ואותם פירות משלמין לו, מ"מ
אינו מנכח (ז'') כל הפירות:
והנכוון דה'ק (ז'') משלמין לו כל מה שהוא
mpsied בעדרותן בין קרע בין פירות, ומשום
דבאי למתני סיפא (משלם וכור) [משלין ביניין]
קחני רישא משלמין לו את הכלן (ז''): וימרו
וקשייא לי אמאי משלמין כולם (ז''), וימרו
ליה אנו סבורין היינו שמחית על חוקה זה,
ובגדארלינן בעלאמ' (ז'') אנן לחובי פלאנא נזא
אתינא, [וכ'ש דיבליך למימר דהה] כל כת וככת
אנן לחובי על אכילת פירות של אותה שנה
אתינן ולוציאותן בגין]. (ז'') ונראה לי דהכא
במא依 עסקיןן שבאו עדים אחר שהודו הבעלים
שלא מיחון. וויש לומר עוד דכיוון דמחזק מיתתי
להו לא יכול למייר הבי, דלא מיתתי איניש
הייוקא לנפשיה, וידיעי ודאי שאט לא אל
תשלם לא היה מביא אותם. משא'כ שם שאפלו
הביבאים (ב) על גינויה רביעית מהדור הוא לחיב
למיוק כל מה שאכל מפני שהיוק, ואולי מצא
עדות גמורה שישלם לו נזק שלם, ואם לא
י'זקן) [ימצאנו], להציז נזק. וזה נראה לי
בריר, וכן פירשו קצת רבוות זיל (ז''):
שנים מעידין אותו בראשונה (א')

۱۰۲

(1133) ובכ"ב בוגרומי יוסוף, ועינן כתובות פסימ.
 (1134) בכ"י א' : «מרבהה». ואולי צ"ל «ומ'ם אינו
 שלם».

(1135) בכ"י א' : דוקא.
 (1135*) בכ"ב החשבי"א והונגי.
 (1136) פירושו למה ישלמו הקרכע, כיוון שיכלו
 לומר להזיא פירוט מהਮוחיק בגין. ובכ"י א' : «אםאי
 שלםין כלומן».

(1137) ב"ק כד ע"ב.

המוציאים

¹¹³⁷) לשון רביינו בסמור, ומקומו כאן.

1138) בכ"י א' : משלמין.

1139) בכ"י א' : תשלט הא.

(1140) גראה שחרר פה, ו

שבשנה אחת היו מפסידין יותר

1141 פורום מסלמי

לziel באי ברדא נטשיא.

1142) ברריי אג : אלו האחים

ט' ז' א' (1142)

•112 •1128 (1143)

אותה בגבה ואחד אומר אותה בכרכרה האי
אציז דבר חצי עדות הזה] אלא למעוט
אננים אומרים אחת בגבה ושניהם אומרים
[אחד] בכרכרה. יש מפרשין^{***} גבה וכרכרה
משם, דמקום שערם. ואם כן אתיא כמ"ד^{****}
לא בעינן שתי שערות במקום אחד, דאי לא,
פלו שניים מעידין על שתים אינו כלום;
הגנו כדריש ר' במסכת נדה^{****} ובבבא
שניהם במקום הערוּת מש, וכיוניות
מא^{*****}

והקשו (על) רשותינו הראשו^י ("וְהַחֲרוֹנוּ") למא שנו דמודו רבנן בהאי דהוי חצי דבר מוחקה. והגנון כמו שתירץ הר' י"ט^י ("... אֵל מִאֵן שָׁנָא דְמוּדוֹ רְבָנָן בְּהָאֵי דְהָוִי חָצֵי דְבָר"). עידי חזקה אינם מעידים שלקה אלא שאכל, סוף סוף עדות כל כת וכות מועל או לקיים וזקה של זה או שיחזר פירות שאכל (ל)מחוזיק, זה שאין כן גבי שערות עדות שערת אחת יינו כלום בשום עניין. ומהיו^י ("... יְשִׁיל ו/or לפה דבריו כי (מודים חכמים) דבולי עלמא חרונאים ע"פ שצרכין לראשנים וולתם איןן לולם דלא היישיגן, דהא אפילו ר"ע מודה בה לדכתיבנה לעיל^י), זמעי. [ובכך פריכין חותם^י ("... לְר"ע דְקַמְ"ד דְאֲפִילוּ בְהָא פְלִזְגִּין אֶסְיָקָנָא דְאֲפִילוּ רְבִי עֲקִיבָא מֻודָה], כיוון דפליג החמנא לכאריה דבר שלם (עלמא) [עלצמן]

הו-ז

הרשב"א. וכ"כ רשי' בונה שם דיה אחת בגובה.
ציטו' רשי' ב"ג ט : ד"ב בזורה.

¹¹⁴⁷ כ"כ הרוי מיגש דוח ב' רבנותא זל:

1147) כ"כ ר' מיגש ותוספות ב"ק ע; בשם ר' מיגש

1147 בכבי החיד"א : נמי.

1148) כמ"ש רביינו לעיל דיה גمرا

⁹ 1149) בבא קמא דף ע : ובכ"י התיד"א ציון הסופר

הנישׁתְּרָה מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר צָרָבָה בְּעֵינָיו וְבְעֵינָיָם.

וילא מחתם ז רבענו יגאו הונרייט ומכאו חלבדן

בכל כיוצא בונה, שחלילה לחשוד רבותינו הראשונגים

נתחילה להם בין פרק להברות, אלא הסופרים ציינו

www.sozial-psy.com

אלא על איסורא דהא אשה הא חותמה דהשתא
ambilta achriyti hia, v'ken kol b'yezach boho ("י") :
וְהַן עֲדֹת אֶחָת לְחוּזָמָה. שָׁנִין גָּעֵשִׁין
זוממין לשם כלום בקרע עד שהוחנו כולם :
גָּמְדָא מַתְנִינָא רְלָא כָּרְבִּי עֲקִיבָא
דְּתַנִּיא רְבִי יוֹסֵי אָוֹמֵר [בשלהך] אָבָא
חַלְמַתָּא וּבָי אָל הָרִי שָׁאֵל שָׁהָרָא
בְּמַנִּי שָׁנִים שְׁנִיה בְּמַנִּי בָ' שְׁלִישִׁית בְּפַנִּי^ב
בָ' מַהו אָל הָזָחָקָה אָל אָפָ אָנֵי אָוֹמֵר
בָן אללא] שְׁרַבִּי עֲקִיבָא חַלוֹק עַלְיוֹ וְאָוֹמֵר
דְּכָר וְלֹא חַצִּי דְּכָר. בפרק (שור שנגה)
[מררובת]^י דְּמוֹדָה רְבִי עֲקִיבָא בְּשָׁנִים שְׁמַעְדִּין
שְׁגָנְבָן וְשָׁנִים מְעִידִין שְׁטָבָח אוֹ מְכַר (שִׁיחָה)^א
[שהות] חַיִב, דְּכַיּוֹן דֻּעָדִים רְאשָׁונִים אֵין צְרִיכִין
לְאַחֲרוֹנִים, [שְׁנַתְבָּאָר] [עַעַפְתָּ] שְׁאַחֲרוֹנִים צְרִיכִין
לְרִאשָׁוֹנִים, דְּבָר שְׁלָם הָוָא, וְכֵן שָׁנִים אָוֹמְרִים
(זה) קָדָשׁ וְשָׁנִים אֶחָרִים אָוֹמְרִים (חַד בעי)^ב
[כְּבָעֵל], (אָוֹמְרִים זה) כְּאַמְרִינְן הַתָּמָם^ג. הַהָּה
בְּהַתְּהִיא דְּאַמְרִינְן בְּפָרָק (הַמְּקַבֵּל) [הַתְּקַבֵּל]^ד
תְּהַשָּׁה שְׁאַמְדָה הַתְּקַבֵּל לִי גִּנְיָה צְרִיכָה שְׁתִי
כִּי תְּיִצְחַק יְדִים אֶחָת שְׁאוֹמְרָת בְּפַנִּינוּ אָמְרָה וְאֶחָת
שְׁאוֹמְרָת בְּפַנִּינוּ קְבָל :

ול{return}ן [האָיְדָרְ וְלֹאָ] חַזִּי דָבָר מֵאַיְלָה
עֲבָרוּ לֵיהֶם. פִּירֶשׁ דָעַל בַּרְחַק דְרַשֵּׁי לֵיהֶם, דָמוֹדִי
לְאַתְאֵי דְרַשָּׁא: אַיְלָהָמָא לְמַעֲטָמָא אַחֲד [אָוֹמֵר

תְּהִלָּה

ונמצוא זה משלם בעדות אחוי, הוא אמרין התם דהומה מילתא אהוריית היא ומעלמא אתי להו, שכן רואבן העיד על אשא' שי האשה ששת אשא', ואחיך' בא עלייה האור או אהאיין, היז נהרג עטמה, ונמצוא זה כת בעדות עצמן, ווטעמא דיביאו דהשתא מילתא אהוריית היא. עכ"ל, צעיין שם הנודלים שייא' שסתם דברי תנ"י הם דברי היבירין, ואפ"נ יונגההין לשונו ברגינו.

(1145) בְּכָא קַמָּה דָּרֶךְ עֲבָדָה.
 (1146) גִּיטֵּן סָגָע עֲבָדָה.

לימינו

1146 נזה נב ע"ב.)

1999-2000 WINTER TERM, 2000

(ובינתיים^{י"י}) ובאותרו דמובהרי באגוי^{י"י}). וקושיא נמי כשהן מכחישין זה את זה, דאילו כשהאין מכחישין הא אמרינו בסנהדרין^{י"י}) דאפילו אחד אומר א' ב' ג' ואחד אומר ד' ה' וזהו חקקה ועדיפא מהודאה אחד הודהה שם מצטרפין^{י"י}), אבל בעדות שערות שערת אהת אינה כלם ואילו רבנן דפליגי עלייה דר' יהושע בן קרחה ואילו מכnisah הכל בגדיות. שאפילו קטנה שבקטנות יש לה שערת אהת, ומה תועיל אהת בעדות גדולות שאין מחוירין אחריו, הילך חי זכר הווא, וזה נכוון מאי :

אמר^{י"י} ר' ותדרה אמר שמואל אחד אמר אבל[a] שעורון הרוי זו חזקה, פירוש ואילו מכחישין זה את זה, דתלינן דעתות היא וחד מנייה לא הזכיר^{י"י}), כדאמרינו בסמוך דברין מכחישין מי קמל^ל :

מתיקף לה رب נחמן אלא מעתה [אחד אמר] אבל[a] ראשונה שלישית וחמשית ז Achad אמר שנייה רביעית ושיתות ה"ג דהוויא חזקה. וא"ת מי קושיא, דהتم אפילו שניים (מודים) [מעדים^{י"י}] אינו כלל, דגנו רצופין בעין^{י"י}). ייל דהכא כשהובלה

(ואסיקנא דאפילו ר"ע מודה בה וכ"ש רבנן) וכן הוא: ורש"י^{י"י}) כתוב דגביה חזקה אfillo שנה אהת תחילת חזקה הוא ועדות שנכנס הкрепע בחזקתו של זה, וכיוון שהוא ראוי לקלhn ואין מכnisah הכל בגדיות. שאפילו קטנה שבקטנות יש לה שערת אהת, ומה תועיל אהת בעדות גדולות שאין מחוירין אחריו, הילך חי זכר הווא, וזה נכוון מאי :

אמר^{י"י} ר' ותדרה אמר שמואל אחד אמר אבל[a] שעורון הרוי זו חזקה, פירוש ואילו מכחישין זה את זה, דתלינן דעתות היא וחד מנייה לא הזכיר^{י"י}), כדאמרינו בסמוך דברין מכחישין מי קמל^ל :

מתיקף לה رب נחמן אלא מעתה [אחד אמר] אבל[a] ראשונה שלישית וחמשית ז Achad אמר שנייה רביעית ושיתות ה"ג דהוויא חזקה. וא"ת מי קושיא, דהتم אפילו שניים (מודים) [מעדים^{י"י}] אינו כלל, דגנו רצופין בעין^{י"י}). ייל דהכא כשהובלה

ה ג ה ו ת

שררי העידו שראו אותה ברשותו של זה ולא יצאה מושתו של זה בפניהם ושלו היה, א"כ נילד שם דבר אחר שהוא מוציאו מרשותו. הילך דעתו שניהם בדבר א' הוא ונכוון הוא, עכ"ל הרשב"א בש"ט, ועיין ברש"ם ד"ה אלא.

1151) בכ"י החירא: איתמר ר' אי שמוי' א' אומר.

1152) בכ"י החירא: לא בריר.

1152) כך הגיה הספר עצמו בכ"י החירא.

1153) כולל כס.

1154) וכ"כ הראביה.

1155) סנדירין דף ל ע"ב.

1156) משמע הרבה דרבינו גרש לעיל אמר רב יהודא גירושת הרוי"ך ובעה"מ.

1157) סנהדרין ל: אמר רב יהודה עדות המכחשת זו את זו בדיקות בשודה ברוני מינות ווירק בגמרא מינה דבdkiot פסולה.

1150) ב"ק ע רשי"י ד"ה אכתי קטנה היא. וכן דקדק שם בשטם מדורבי רשי, וכ"כ בעל היטר במאה שערים שנדפסו בסוף הרוי"ך, וכן כתוב כאן בש"ט שכ"כ הדש"א בשם ר' ש זיל וזה לשונו: וריש זיל כתוב לגבי קטנה היינו טעם דלא מצטרפי משום דכל כת וכת בקטנה קא מסהורי, וכאמור איי קטנה ראתה, שכן אード מתן מעידה לא על גדיות يولא על התחלה גדיות. שאפילו קטנה שבקטנות יש אפשר שתוא שער א' ובסאותה מעמידה על אותה חזקה על החזקה קטנה אתה מעמידה, שאפילו עמדת בשער זה כל ימיה קטנה היא. אבל לגבי חזקה כל כת וכת מעידה שזו מושך בה אדם המוחוק בשלות שהוא טוען אני רקחתיה, ואין גנו ציריכים אלא שהיא אוכלה אדם שאוכל את שלו, והרי אלו מעידין כן, אלא שאין חוששים שם יצאת מרשותו ולא עמדו על אותה חזקה אלא אותה שנה ואשונוה, ולפיכך אנו אריכם לעזרות חרבות. ומ"מ כשהאתה מעמידה בעוזת זו שלו היא, ונמצאת עדות זו התחילה עדות השניה,

וליכא למיתלי בטעות, אבל בין חיטוי לשעריו לא דיקי אנשי ומיטעא טעו בה, וכן הלאה:

דף נז ע"א החתום [לא] נפיק (וכי) [גבוי ריבועא דטמונה אפומא דאחי הכא נפיק נבי ריבועא דטמונה אפומא דאחי]. מיהו אם בא אחד מן השוק והheid על חתימת החתום עם העד הוה⁽¹⁵⁴⁾ עצמו כראמיין, הוה ליה אידך יתר שהוא בנטול, כך נראת לי. והתם בדוכתה [כתובות כא ע"א] אמר דאי אחוי התי חתימת דידיה אחספה מציז איהו עם אחד מן השוק לקיים חתימת השוני. ושמיעין מהכא שני אחין ואחר מצטרף עמם מעיד בקיום השטר, (ה)זה על העד הא' וזה על העד השני. וכן האב ובנו או שאר הקרובים:

את זו בחיקיות פסולה, בבדיקות כשרה בדייני מוניות ונוגדים נמי דהינו רב גמן מודה בה כדאיתת התם. ויל' דהכי אמרין בבדיקות כשרה לעולם פסולה, ומהו אכן חיקיות שהיא [היכא] דאייכא למיתלי בטעותה⁽¹⁵⁵⁾. אמר דהיא אמיה כהיא⁽¹⁵⁶⁾ זהה אומר בשתי שנות זה אמר בשלש. ואמרין נמי בסנהדרין⁽¹⁵⁷⁾ זה אמר בדיוטא התהונגה וזה אומר בדיוטא העלינה שהבשר רבי בדייני מוניות, וההיא חיקיות הוא⁽¹⁵⁸⁾. ואף רב חמוץ בכל זה, אלא שהיה סובר דחיטוי ושערוי נמי הוה לאו למידך, כיון שהזקה תלויות באכילה בשופי ויש אכילות (שהם) שאינן]⁽¹⁵⁹⁾ חזקה דהוי כשמי' ואכיל' ותלמודא פריך דלא דמי, דברניהם דיקי איןשי

הגחות

א' מן השוק והheid על חתימת החתום עם העד ה זה עצמו כהא' היל' ייך (וורח שהוא בביבול) נתר שהוא בנטול[כני], עכ"ל, והנה על פי גירסת זו יתישבו דברי הרמ"א, דרצה לומר שמלבד עד הראשון שבא מן השוק בא עוד אחד מן השוק והheid על חתימת החתום, והחתי עצמו לא העדר על חתימתו כלל, או אם בא אחר כך העד החתום ייכל להיעדר על חתימת העדמו ה הוא הוא תר שהוא בנטול, שהרי נתקיימה חתימתו, ולא גרע הגות שנות מן השוק מכיון עיי' הספקא. ונראה שכן היהות גירסת הרמ"א בנסיבותיו יוסוף כמו שהוא בכ"י א' בשם הריטוב"א. לאחר זמן ריאתי הדפוסים והראשונים של הריטוב' שנדפסו בקובושא שנה רטס' ובויניצה רפבי' ובכינויו ש"ץ, ושם הובאו דברי הגוי בזה"ל: 'ומיהו אם בא אחד מן השוק והheid על חתימת החתום ואחר בא מזטרמי' עם אחד שבסוק ליקים שטר אחר. ומיהו מזטרמי' עם אחד פלאגין. אבל העדר ראשונה היה עכ"ל, ובזה לשון הଘות היביז: אמר המחבר עז האחד שבסוק על חתימת המתה, והשתחן ליכא אפומא דאייך אלא פלאגין. אבל העדר ראשונה היה עכ"ל, והוא אויה ריטוב'א זיל' ריטוב'א זיל' מוקף. עכ"ל, ולא יוצתי למא הקיטן, ועינן בגין בגונה שבסוק הורף שכותב ויל' 'הרמ"א' בד"מ סי' מ"ז וכבהגת ש"ע שם [סעין ני'] העתיק על שם הבב"י [צ"ל הנ"ז עירם] וצ"ע. עכ"ל. מירוש שנראה מלשון הרם' שהיתה לו גירסת בוני' וגורם 'עדים מן השוק' במקומות אחד מן השוק', ונראה שמנני שראה היביז שהרמ"א היהת לו גירסת אחרת בנסיבותיו בצד אחד שפיר. שכתבנו בס"ד אמר [בא]

(158) בכ"י החיד"א: ברור.

(159) בכ"י החיד"א: בשעות.

(160) סנהדרין מ.

(161) סנהדרין לא'

(162) וכ"כ בעל המאור ובין זיוטא מהחונגה לעליונה לא דיקי אישיש.

(163) עתיק בו לשון נמק יוסוף שהביא דברי רבינו בשינוי סדר קצתי, וגם בשינוי לשון, וזה לשונו אמר המחבר התרם ברכבת אמרין דאי אחוי הוה ליקים חתימת יידה אחספה מציז איהו עם אחר שבסוק מזטרמי' עם אחד שבסוק ליקים שטר אחר. ומיהו בא אחד מן השוק והheid על חתימת החתום ואחר כן בא החתום השני, נמצאו שני אחין או אב ובנו מזטרמי' עם אחד פלאגין. אבל העדר ראשונה היה עכ"ל, וזה לשון הଘות היביז: אמר המחבר עז האחד שבסוק על חתימת המתה, והשתחן ליכא אפומא דאייך אלא פלאגין. אבל העדר ראשונה היה עכ"ל, והוא אויה ריטוב'א זיל' ריטוב'א זיל' מוקף. עכ"ל, ולא יוצתי למא הקיטן, ועינן בגין בגונה שבסוק הורף שכותב ויל' 'הרמ"א' בד"מ סי' מ"ז וכבהגת ש"ע שם [סעין ני'] העתיק על שם הבב"י [צ"ל הנ"ז עירם] וצ"ע. עכ"ל. מירוש שנראה מלשון הרם' שהיתה לו גירסת בוני' וגורם 'עדים מן השוק' במקומות אחד מן השוק', ונראה שמנני שראה היביז שהרמ"א היהת לו גירסת אחרת בנסיבותיו בצד אחד שפיר: תהנה בכתבך י"א הגירסת כך: 'מ"ז אמר [בא]

ורוחחים קפדי. והדעת מכרעת גם כן, וכן מעשים
בכל יום:

גמורה מאי שנה רישא [ומאי שנה פיטא]. לפירושא דילן רישא הוא דקשייא ליה דלהי חזקה, למאי דס"ד דבאייניש דעלמא מיيري, והכי קאמר מאי שנה רישא מסיטא. אבל לדברי הרמב"ם הוא בהפק, והכי מקשין מאי שנה סיפה מרישא. [ד]אפשר בסתא גמי [לא] תחוי חזקה:

אמר עולא כל שайлן בנכסי הגר קנה (וכו) [בנכסי חבירו קנה]. פירוש לאו דוקא נכסי הגר, אלא הכל קامر כל שבחזקת קניין. ומשום דבנכסי הגר אין קניין (הגר) אלא חזקה נקיית הци:

מתיקות לה רב שתת ובלא הוא וחורי ניר דבנכסי הגר קנה ובנכסי חבירו לא קנה. פירוש דהכי אסיקנא לעיל¹¹⁶³). בין לרבען בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא ניר לא הוי חזקה כלל, ומסתבראו התם מתניתין בותיהו. ולא עוד אלא דאפשר מאן דאמר ניר הוי חזקה דוקא במקצתה אבל בכולה לא, ובנכסי הגר קנה בו בלבד:

וחורי אבלת פירות דבנכסי חבירו קנה ובנכסי הגר לא קנה. וה"ה דהוה מצי לאקשיוי מתניתין גופא. דתני היכnis תרגולין לתוכה הבית הרי זו חזקה, ואילו בנכסי הגר לא קנה כדאמרנו לעיל¹¹⁶⁴) ד תיקון בגופה של שדה בענין, וכדרפרישית (גבין) (מ)אבלת פירות. אלא הכא עדיפא מינה מקשה דבטול قولיל כלל, וכדרפרק נמי בדרך כלל מניר:

מתניתין אלו¹¹⁶⁵) דברים שאין להם חזקה. כולה מתניתין בחוקת שלש שנים, שלא כדברי הרמב"ם¹¹⁶⁶). ובודאי דהכא שמשתמש בשל חבירו דין הוא שהיה ציריך שלש שנים, דהא חסרון קרע הויא ואינו דומה לנוין שאמרו הגאנטס¹¹⁶⁷) דראה ושתק הויא חזקה; ובגמרה¹¹⁶⁸) אוקימנא למנתניתן דבחazar השותפים עסקינו זאהעדה כדי לא קפדי, והרמב"ם¹¹⁶⁹) מפרש דבאיינשי דעלמא אפילו בדברים שבסתא דמתניתין אין להם חזקה. שאלו היהת להם חזקה אין לך אדם שמשאל לחבירו מקום בחצירו להעמיד שם במתחהו. וכן כתוב הרב אבן מגаш. וזה הטענה הווארכו לה, מפני שהם סוברים דחזקת דמתניתין לאalter. והיא טענה רעה אפילו לשיטתם, שאם לא ירצה לא ישאל ולא ישכיר לעולם אלא בעדים ובשטר, וכ"ש לדידן דפירשנו דחזקתן של שנים מיום ליום כתבים: והראב"ד השיב בס' ההשגות זהה לשונו, אמר אברהם הירושלמי חולק עלייו, דגרסינן התם אמר ר' אלעוז המגדל תרגולים בחazar חבירו הרי זו חזקה¹¹⁷⁰). אמר ר' יוסי ויאות מה נפשך אם יש לו לגדל הרי זה גידל, ואם אין לו לגדל הרי זו (מה?)¹¹⁷¹ [חזקת]. עד כאן. אבל עיקרון של דברים, וכי אוקימנא בחazar השותפני הינו משום רישא, דבאיינשי דעלמא אפילו ברישא קפדי¹¹⁷²), ולפיכך יש לו חזקה, ובלבבד בשלש שנים שלמות ורציפות. ותדע דבמסכת מגילה¹¹⁷³) אמרו דדריסטת הרגל הוא דלא קפדי אינשי, הא בהעמדת תנור

ה ג ה ו ת

בתחו בחazar חבירו הוח). והירושלמי הוא ב"ב פ"ג ה"ג. (1167) בראב"ד: ה"ז החוויק, ובירושלמי "חזקת", וככ"ג הגני.

(1168) מגילה דף ת-

(1169) לעיל דף לו:

(1170) לעיל דף גו.

(1164) וכן היא גירושת הרו"ף: אלו דברים וכו'. (1165) רמב"ם פרק ה' מהלכות שכנים הלכה ה'. (1166) היבאים רבינו לעיל כג. ד"ה והוא אווינו להו. ע"יש. ועיין בחידושי הרמב"ן כאן. (1167) רקמן עב.

(1168) בראב"ד שבהשגות: א"א הירושלמי חולק עליו אמר אלעוז המגדל תרגולין בחazar שאינו שלו הרי זו חזקה. (ובכ"ג א': המגדל תרגולין בתוך

החוק מודר הנאה מנגנו, ורקש לא דין ר' פרישנא שהטה דעתמא והעמדת כדוי כר"א, ואילו הטעם מתוגיתין בשותפין שנדרו אוקימנו גמי כר"א, וא"כ היא סתמא דלא כר"א בן יעקב, (זהיא דלא כתיב בה לכת' י"י) היא קייל הטעם ברבי אליעזר בן יעקב ועוד ביוון י"י דעתמא דהעמדת כדוי משומס ויתור הוא ברבי אליעזר (בן יעקב), למה אסור בה, דין ר' דראב"י :

והנ Kunן דרי' אליעזר בן יעקב אית' ליה ויתור אסור במודר הנאה, וכן רבנן דהעם. מי'ו אין דין (איסור) [ויתור] אלא במה שאם יצאה זה העמדת דתנור. וא"ת ולמא דמתניתין ר' אליעזר בן יעקב י"י היא (דקתני) [דיקטר] שם מותרין להבנס שם, וכיימה לנ' כוותיה י"י. י"ל דשתי תשובות בדבר, חדא כדאמרין י"י טעם דר' אליעזר הוא ממש דסביר דיש בירירה ולתוּך שלו נבנש, (ה"ל) [תיליכך הני י"י] מודה דאסור י"י). ועוד דין בהדייא י"י קתני י"י טובא לזררי הכל ואסורי להעמיד שם תנור ורHIGHIM, וכו' בחרץ :

ואוקמה רבה בר אבוח ברהבה שאחוורי הבתים. פירוש ואתיא בין בשותפין בין באינשי דעלמא. ורבנן ורב פפא הדר אוקמה דעלולם בחרץ השותפין, זפירש רבנן דמתניתין ר' אליעזר היה (דקתニア) ר' אליעזר אומר [ויתור אפורה] במודר הנאה, כלומר דנדורים חמורי משומס מעלה, ואפילו מידי דלית בה קפidea אסור במודר הנאה, כגון ויתור שמוסיף המוכר י"י משלו לחתת על הקצתה והדבר הולקין נוגה כה, ואפילו הכי אסור לקבל אם

אלא אמר רב נחמן אמר ר' בר אבוח הכא בחרץ השותפין עפקינו (וכו') [רב הערמה כר' לא קפדי אמ' חיצחה קפדי]. פירוש באינשי דעלמא אפילו ברישא هي חזקה, דהעם גמי קפדי :

דף נז ע"ב ופרקינו ואהעמדת כדוי לא קפדי שותפים גמי וחטנן השותפים שנדרו (וכו') [הנהנה זה מזה אסורים להבנס לחצאר]. אלמא אפילו אכניות קפדי, וכל שכן אהעמדת דתנור. וא"ת ולמא דמתניתין ר' אליעזר בן יעקב י"י היא (דקתני) [דיקטר] שם מותרין להבנס שם, וכיימה לנ' כוותיה י"י. י"ל דשתי תשובות בדבר, חדא כדאמרין י"י טעם דר' אליעזר הוא ממש דסביר דיש בירירה ולתוּך שלו נבנש, (ה"ל) [תיליכך הני י"י] מודה דאסור י"י). ועוד דין בהדייא י"י קתני י"י טובא לזררי הכל ואסורי להעמיד שם תנור ורHIGHIM, וכו' בחרץ :

ואוקמה רבה בר אבוח ברהבה שאחוורי הבתים. פירוש ואתיא בין בשותפין בין באינשי דעלמא. ורבנן ורב פפא הדר אוקמה דעלולם בחרץ השותפין, זפירש רבנן דמתניתין ר' אליעזר היה (דקתニア) ר' אליעזר אומר [ויתור אפורה] במודר הנאה, כלומר דנדורים חמורי משומס מעלה, ואפילו מידי דלית בה קפidea אסור במודר הנאה, כגון ויתור שמוסיף המוכר י"י משלו לחתת על הקצתה והדבר הולקין נוגה כה, ואפילו הכי אסור לקבל אם

הגחות חמוץ

1175) גדרים מה ע"ב.

1176) גדרים מ"ז ע"ב.

1177) ב"ק נז ע"ב.

1178) בכ"י א : הכה, זצ"ל : הכה.

1179) מבואר בראביד. דלא שייכא בירירה בהעמותה תנור וגדרת תרגוליהם, דלא מצי למימר ליה בשלוי עושה.

1180) בכ"י החדייא : בהמ'.

שצ"ל : בחרץ.

הה' נח ע"ב מהנתנוין המרובה אין לו חזקה (וכו) [ויש למקומו חזקה]. כבר פירשנו דכלחו חזקות דמתנתינו בשלוש שנים ובINUנה הם, ושללא לדברי הגאנונים^{1177*} שם אומרים דהוי לאלהר בראה ושותק ושללא בINUנה, ואינו נכו. וכן פירש רשכ"ם^{1178*} בפירשונו ופירוש מרוב כפירוש רשכ"ם. והמוחילה היא ופירוש מרוב כפירוש רשכ"ם.

עשוה בקביע בוגר כל גג ומקבלת הגשמיים, ואי אפשר לעוקרה אלא בתפסד והוצאה. והמרובה בעין שפופרת^{1179*} [**קען** שנונגיון אותו בגג (ופי' בפני עצמו פי' ביחס) מצדיה תזוזילה להוליך מימי(ה) הקלות, ואפשר לטלטלו ללא הפסד ובלא יצאת כל כך, ולפיכך אין לו חזקה אפילו בשלש שנים וINUנה, כדרמןש בגמרא:

סולם המצרי (וכו) [אין לו חזקה ולא צורי יש לו חזקה]. פירשו בתוספותא^{1180*} דמצרי אין לו חזקה כשלא קבוע במסמרים, אבל אם קבועו במסמרים יש לו חזקה. ומהנה לצוריו אפילו [שלא] במסמרים יש לו חזקה. דכובדו^{1181*} קובעו כדאמרינן בסכת עירובין^{1182*}:

חולון המצרי (וכו) [אין לו חזקה ולא צורי יש לו חזקה]. פירש חולון וזה איתן עשויל לאדרה מדרמןן עלה בגמרא^{1183*} ולאדרה אפילו כל שהוא יש לו חזקה אלא שהוא עשויל עבידא לאיגלויי [היא]. זיפה כיון, ותו לא מידי:

המו"ג

1180) בכ"י החידיא: לכל מי ומיisha אפיו שלא כדין תורה.

1181) רשב"ם ד"ה אל כלחו נכס דתאי, וכיבר ביד רמה.

1182) דף גז. רשב"ם ד"ה אלו ובירם שיש להם חזקה.

1184) בכ"י אי: מפסיקת.

1185) תוספותא בבא מציעא פרק י"א דין זה וזה לשונה: סולם הצורי יש לו ארבע אמות, ולמצרי אין לו ד"א ואם היה קבוע במסמר יש לו ד"א וסיל לרבעו דתאי להזקה. וכיבר הגני,

1186) בכ"י אי: דכגנו קובע.

1187) עירובין דף עט.

1188) לקמן גט.

זה על זה חוץ מן הביבה שאין דרכן של בנות ישראל להתbezות ע"ג הנחה. פירשוה בירושלם^{1178*} במקום שאין האנשים מכובדים, וב"ד" אמות שלפני פתחו דזוקא, ושללא יהא המקום מזרון (ההיא) [דבאה] יכול למשר ליה את שפק והוא אתי לי:

הה' נח ע"א ר' בנאה הוה מצין מערטא. פירש לשמור עושי תורה וכחנים שלא יהילו על הקברות. ויש מקשין^{1179*} מה מצין מערת דברהם ואדם הראשון באוהל קברי גויים שלפני הדבר אוינט מטמאן באוהל, וכדאיתא ביבמות^{1180***} תירצ'ו בתוס' ^{1181***} דבריהם אבינו שהיה נבייא וקיים כל התורה כולה דיננו כישראל, וכן אדם הראשון נבייא היה^{1182*} והגהו דחabitא דעפרא וההיא איתתא דאין ר' בנאה. יש מפרשין דמיירי בדקליה עליהו בעלי דינינו לכל מי דחיי^{1183*} היה אפילו שלא בדין תורה. (ורש"י) [וישכ"ם]^{1184*} פירש דעובדא דאיתתא בשודא דדייני, דהא אמר לא דמר ואי דמר לא דמר. דמלתא דלא עבידא לאיגלויי [היא]. זיפה כיון, ותו לא מידי:

הגהות

1178) ירושלמי גורמים פ"א ה"א, וב"ב פ"א ה"ה.

1179*) הוודה מצין.

1180) יבמות ס"א. ועי"ש תורה קבר. ועיין כאן ברבנן^{1181*} בשם ים דסיל ذכר שלפני הדבורה מטה מא אף באוהל, והרבנן דתאי ובירם.

1181) בעין יעקב דפוס ראמ"ר הכותב וויל:

זהו לשון הריטב"א: הוה מצין מערתא. פ"י לשמור עושי טהור וכהנים שלא יהילו על הקברות. ויש מקשים מה מה מצין מערת דברהם ואדה"ר דהא בני נת התה, ואפילו שלפני הדבר אוין מסמאן באחל כווארה ייבמות. הייזו בתוס' דבריהם אבינו שהיה נבייא וקיים כל התורה דיננו כישראל, וכן אהדיין נבייא היה. ולא עוד אלא דעובדא כוכבים לא מיטמו באחל משום ולא אקרו אדם והא אקרו הא אדם עיבר עכ"ל ה"ר יעקב ז' חביב מחבר ספר עין יעקב,

ואפשר שהעתיק מהדורא קטע של רבינו.

אבל מורי רבינו הריא"ה מסכימים לדבריו הרמב"ם והרא"ם ורבני צורתה האומרים דיש לו חזקה, אבל היכא דמלת לו חברו ליבא איסור, כיון שהוא צריך החולן לדבר אחר, וכל"י' שהוחיק לו וזה מטל לו רשות: ר' יהודיה אומר אם יש לה מלבן (וכו') [ausef¹¹¹¹] שאין דאשו של אדם יכול להכנת לו מלבן אמרו דאיין למצרי חזקה, ולהלטה כוותיהם: באא דצורי גראה דסתמא נקטינאי¹¹¹²) לה, ואפילו בלא מלבן ובלא צורת פתח יש לו חזקה, כיון שהוא גדול. אבל בתוספתא¹¹¹³) אמרו דכל¹¹¹⁴) אליבא דר"מ דברי מלבן או צורת פתח, וסתמה מאה שטניתן דהכא הינו רבי מאיר, וסתמה לנו רבי כוותיה לקובעו הלכה. וכיון שכן חנא קמא הכי קאמר, חלון המצרי אין לו חזקה אע"פ שיש לו צורת פתח או אפילו מלבן, ולצורי אין לו (אף) חזקה [אף] כיון שיש לו מלבן או אפילו צורת פתח, אתה ר' יהודיה ואמר

לawn את עיניו או לדבר עם שכנו או לשומר מגנו גנות ופרדים, ובדף ראשון רשבים: ומ"מ כל היכא דאמרין יש לו חזקה, דעת הרייף ומוריינו הגדול הרמב"ן זיל, דמיירי כשאין בו היקך ראייה, שם יש בו היקך ראייה אין לו חזקה לעולם. דחמיר להו לאינשי מריה בית הכסא וקוטרא וגווין שבגוף, דקפרי עלייהו אינשי טובא¹¹¹⁵). ולא עוד אלא דאייא איסורה במילטה והיאך תחא לו חזקה, הא ודאי קרובי הדבר לומר שאפילו קבל עליו אין לו הימרה, וקיבלה בטיעות הוא¹¹¹⁶). ועוד¹¹¹⁷) דלית ליה למועד איסורה ושלא תשרה שכינה¹¹¹⁸). וכן דעת מורי הרשב"א ועתה: ומאי דאמרין יש לו חזקה, הינו לעניין שם אמרות כדי שלא יאפשר כדי חלונות, דאע"ג דמתניתין בחולון שאין עשויל לאורה, כיון שיש לו מנגנו אורחה כלל, לא כל הימנו להאיפיל עליו וצריך להרחיק ארבע אמות:

המ"ב

הגהות

1187) כמו שמאבר רבינו לקמן ס. בסוף ד"ה אבל לעניין.

1188) בכארה קשה Mai "ועוד" זהה בפיו הך. ונלעיז לחקר איסורה חזק ראייה, אם הוא דק מידי מוק ש宾ן אדם לחברו, וכמו שאור גזון, או אם יש בו גם איסור ש宾ן אדם למקום, מפני שאינו רוך ציעות. גראה דלברוי הכל מלבד איסור מוק יש בהיק איה עוד איסור בפני עצמו כמה שהוא הרך ציעות. וזהו שכתב רבינו "ועוד דلت ליה למועד איסורה ושלא תשרה שכינה", פיר ש זה אמרין לקמן דף ס. דלפי שראה בלבעם שיין פתח אליליהם מכוננים זה בגנד זה, לך ראיים הלול ששרה עלייהם שכינה. ובזה איסור לא שיך מוקלה. אך קאמור בתחלת טעמא דהוי קבלה בטיעות, דמשמע שיאלו לא היהת הקבלה בטיעות מים עדיין נשאר עליו איסור ש宾ן אדם למקום. ועתה הסופי שאטיפלו לא היהת הקבלה בטיעות מים עדיין נשאר דל שמלל אין כאן איסור, כיון שהוא צריך לו להشمישו, כמו שכתב רבינו בסמוך בד"ה "אבל מורי וכו'", פירוש דאיינו נמי מותו ואיבא איסור שבין אול"ם בהיקך ראייה, אלא שדעת שכל שיש לו צורך בדור רחמנא שריה. ונ"מ שיאלו היה

מויקו בהיקך ראייה ללא צורך, לא מהני מוקלה. במלע"ד, אחרי כוותיהם ואת האר"ה ה"ז עניין, ובזאת ביר רמה פסקא רפ"י שכח וול': ותהי צורתה ביה ואהה, ראה שאין תחתהן מכוננים ולай', אמר ראיין היללו שתשרה עלייהן שכינה. מהו שמעין בדוא איסורה גנמי איבא משום צניעותה גנש, ואע"ג דחוזיק נמי לא מהנא ביה חזקה, ואי סקי"ר לעניין דינא בלחוז קאמורין מא ראיין היללו שתשרה עליהן שכינה ומשמע טעמא ואין מתחנן מכוננים זלי"ז לאו הabi לא, ואי טעמא דינא ותו לא כי מכוננים נמי אמא אין ראיין דילמא מימחל הו ומחל גני הודי, אטו בגין דמחיל היוקה גביה חבירה בריעותה היא. אלא ממשם דלאו מידי ומשתריא במלילה הוא. עכ"ל הרמ"ה. וזה נלעיז גיב' כוותון רבינו, ולכך הכתה ממה שלא תשרה עליו שכינה דלא שיך מוקלה בוה.

1189) בכ"י החידא: ושלא תשרה שפירא.

1190) בכ"י החידא: וכן.

1191) בכ"י החידא: נתחי לה.

1192) חוספה בא"ב פ"ב ה"ה. וכ"כ ב"י ס"ג ק dred' אותן יין בשם תשובה הריטב"א דכיוון דאייא איסורה בהיקך ראייה לא מהני מוקלה. עכ"ל אול"ם בהיקך ראייה. אלא שדעת שכל שיש לו צורך בדור רחמנא שריה. ונ"מ שיאלו היה

גָּמְרָא מַאי הַמְרוֹב אֵין לוֹ חֹזֶק
[זִישׁ לְמִקְומָו חֹזֶק] אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה [אמֶר
שְׁמוֹאֵל] אֵין לוֹ חֹזֶק מְרוֹחָא אַחֲת [רוֹשָׁ]
לְמִקְומָו חֹזֶק מִבְּרוֹחוֹת]. פִּירַשׁ רַשְׁבָּסְטָם
שָׁאָם נָתָנוּ לוֹ לְרַאשָׁוּ (שֵׁל) [אֶל] רֹוחַ דָּרוֹם אוּ
רֹוחַ אַחֲרַת יִכּוֹל לְסִלְכוּ מִשְׁם וְלִתְחַנּוּ בְּסֻפּוּ
אוּ בְּאַמְצָעָה, אָבֶל לְעוֹקוּרָה לְגִמְרִי מְאוֹתוֹ רֹוחַ
אַיִן יִכּוֹל, וְלֹשֶׁנִּי צָדִי דָּרוֹם קָרִי שְׂתִּי רֹוחַות.
וְנָכוֹן הוּא, דָּהָא וְדָאִי לִיכָּא לְמִימֶר שִׁלְקוּ
מִצְפָּן לְדָרוֹם, אָאָבָן נָאָמֵר שָׁגַם וְהַמִּפְטוּ
לְדָרוֹם אוּ שָׁאָר רֹוחַות, וּמִימֶר כּוֹלָם בְּאַיִם
לְמִקְומָם אַחַד אוּ לְרֹוחַ וְהַזָּה אוּ לְרֹוחַ צָפֹן, וְהַזָּה
דָּבָר ח' ^{ז"י}:

וְהָא דָאָמְרִיבָן בְּכָולָה שְׁמֻעָתָא שִׁיכּוֹל לְטַלְטָלוּ
מֵצֶד לְצֶד אוּ שִׁיכּוֹל לְקַצְרוֹה הַיְינוּ בְּעַל הַחֲצֹרָה,
דְּסֻוףׁ סֻוףׁ מִכְּבָל הָא מִימִי גָּנוּשׁ זֶה, אָבֶל בְּעַל
הַגָּג אַיִן יִכּוֹל לְעַשּׂות בָּו שָׁום שִׁינְיוֹן מִמְּה
שְׁהַזְּוּקָה, שָׁלָא בְּרַצְוֹנוּ שֶׁל בְּעַל הַחֲצֹרָה, שְׁמָא
יַרְבָּה לוֹ הַנּוֹזָק, וּכְפִירְשִׁתִּי בְּפִרְקָק קְמָא ^{ז"ג}.
וְכָל מַאי דָאָמְרִיבָן אֵין לוֹ חֹזֶק, הַיְינוּ אֵין לוֹ
חֹזֶק עַל הַנּוֹזָק, וְאֶת הַכִּזְזָבָה, וְכָדָאָמָר ר' יְהוֹדָה
יַרְמִימָה בָּר אָבָא שָׁאָם רָצָה לְבִנּוֹת תְּחִתָּיו בְּוֹנָה,
חוּה בְּרוּר ^{ז"י}. וְלֹדַעַת רַשְׁבָּסְטָם ^{ז"ז} דָהָנִי
אַמְוֹרָא פְּלִיגִי, דִישָׁ לְמִקְומָו חֹזֶק דָהָוִי
כְּדָאָמְרִיבָן שָׁאָנוּ יִכּוֹל לְעוֹקוּרָה כָּלָל וְאַפִּילוּ מִגְּדָל
אֶל צֶד. וְכָן פִּירַשׁ הַרְאָבָ"ד. וְכָן גָּרְאָה מְדָבְּרִי
(רוֹל) [רְחָה וְלִל'] ^{ז"י} דְּפִילִיגִי, שָׁהָוָא פְּסָק תְּלֵבָה

דְּלָמָצְרִי גָּמִי נָהִי דָלָא מְהַנִּי צְוָת פָּתָח אֶבֶל
מְלָבָן מַהְנִי לִיתָה לְעַשְׂתָמוּ קְבֻעַ ^{ז"י}:
וְנָרָא דְּצָרָת פָּתָח הַיְינוּ שְׁהָשָׂה גָּנוּ
וְצָדְדוּ יִפְתָּח, וְעַשָּׂה בָו צָרָת פָּתָח מְרוּבָעָה
לְפָתָח לְעַצְמוֹ בְּלֹא מִשְׁקָוף וּמִשְׁקָוף ^{ז"י}. וְמְלָבָן
הָוָא שְׁקָבָעַ בּוּ מְזוֹזָות וּמִשְׁקָוף וְעַעֲפָ"פּ שְׁלָא הַשָּׂה
עֲדִין גָּנוּ וְצָדְדוּ יִפְתָּח, וְמְלָבָן לְחוּד עֲדִיף צְמָרָת
פָּתָח, דְּלָחְשִׁיבָתָא נְקַט רַבִּי יְהוֹדָה מְלָבָן.
[וּרְשָׁבָסְטָם] פִּירַשׁ מְלָבָן מִשְׁקָוף הַחֲלוֹן מְלָמָעָה
וּמְלָמָתָה וְמַן הַצָּדְדִין בְּעַין פָּתָח ^{ז"י} ע"ב.
וַיְהִי ^{ז"י} צְוָת פָּתָח שְׁהָיא עֲשָׂוָה מְגֻופָה
שְׁלַחְלָן מְשֻׁוָּה יִפְתָּח, כְּמוּ שְׁפִירְשָׁתִי, כְּךָ נָרָא לְאָבֶל

אָבֶל לְפִירְשָׁת ^{ז"י}) רַשְׁבָּסְטָם צְוָת פָּתָח הָא שִׁישׁ
לֹא מִשְׁקָוף מְלָמָעָה מִן הַצָּדְדִין וְלֹא מְלָמָתָה
וְגַעַונְךָ בּוּ בְּעַין שָׁאָמְרוּ ^{ז"י} בְּצָרוֹת פָּתָח דָעַלְמָא
קָנָה מִכְּאָן וּקָנָה מִכְּאָן וּקָנָה עַל גִּבְּהָן, וְאַיִן נָכָן
בְּעַיְנִי, אֲדָם כְּנַזְעֵן דָּנַקְתָּא בְּתָסְפָּתָא בְּחָלוֹן צְוָת
פָּתָח דָגְרִיעַ אַמְּאַי נְקַט מְלָבָן דְּזָעִזָּה. וְעוֹד לְמַתָּה
יִקְרָא מְלָבָן מִפְנֵי הַמִּשְׁקָוף שֶׁל מַטָּה. וְהַרְאָבָ"ד
זֶל פִּירַשׁ מְלָבָן מְזֻוּזָה וּוּלְהָיָה לְפִירְשִׁיטָנוּ :
וְחַזְוִי ^{ז"י} עַד טְפַח יִשְׁלַׁחְ לְזֹהָקָה. פִּירְשָׁת
כְּשִׁישׁ בְּרוּחָבוּ טְפַח, דְּפַחְתָּו מִכְּאָן לֹא חִשְׁיבָּ :
וּבְמַשְׁךְ שָׁלוּ לֹא אַיִירִי תְּנָאָ, וּבְ[גַם] ^{ז"י} מִשְׁמָעָ
שְׁהָוָא אַרְבָּעָה טְפַחִים. וּמְשָׁוָם דְּכָל פָּתָח מְאַרְבָּעָה
טְפַחִים לֹא חִשְׁיבָּ לֹא אַיִצְטָרִיךְ תְּנָאָ לְפִרְשָׁוּ.
וַיְהִי ^{ז"י} דְּטְפַח דְּקָתְנִי הַיְינוּ בֵין בְּרוּחָבָן וּבֵין
בָּאוֹרָן. וּכְלָהָה מַתְנִיתָן מִפְרָשׁ בְּגָמָרא:

הַמִּזְרָח הַגָּהוֹת

- (1202) בַּכְּכָבָר גָּמְוקִי יוֹסֵף וְלִפְפִי ^{ז"י} לֹא מַתְלִיקִין
בֵין צְרוּתָה לְמַצְרוֹת אֶל מִפְנֵי שָׁאָן רָאָשוּ יְכוֹל לִיכְנֵס
בְּתוֹכוֹ.
- (1203) (1204) עַיְן מִשְׁבָּס ^{ז"י} בְּשָׁמֶן הַמִּפְרָשִׁים.
- (1205) (1206) רַשְׁבָּס ^{ז"ה} מְלָבָן.
- (1207) (1208) נְלָעַד שְׁחָסָר פָּה.
- (1208) (1209) בְּכִי הַחִוּזָא : אָבֶל לְמִרְשָׁי.
- (1209) (1210) עַירְובִין יָא עַיְבָן.
- (1210) (1211) כִּירְשָׁת הַרְאָבָ"ד שְׁכָולָל בֵּי הַמְשִׁנּוֹת באָי.
- (1211) (1212) בְּכִי הַחִוּזָא : וכְּמָה.
- (1212) (1213) כִּיכְבָּס ^{ז"מ} בְּשָׁמֶן הַרְאָבָ"ד.
- (1213) (1214) אָוְלִי צֶל : וְהָוָא דָבָר רַחֲוק :

- (1192) מִבְּאוֹר גָּמְוקִי יוֹסֵף וְלִפְפִי ^{ז"י} לֹא מַתְלִיקִין
בֵין צְרוּתָה לְמַצְרוֹת אֶל מִפְנֵי שָׁאָן רָאָשוּ יְכוֹל לִיכְנֵס
בְּתוֹכוֹ.
- (1193) (1194) רַשְׁבָּס ^{ז"ה} מְלָבָן.
- (1194) (1195) נְלָעַד שְׁחָסָר פָּה.
- (1195) (1196) בְּכִי הַחִוּזָא : אָבֶל לְמִרְשָׁי.
- (1196) (1197) עַירְובִין יָא עַיְבָן.
- (1197) (1198) כִּירְשָׁת הַרְאָבָ"ד שְׁכָולָל בֵּי הַמְשִׁנּוֹת באָי.
- (1198) (1199) בְּכִי הַחִוּזָא : וכְּמָה.
- (1199) (1200) כִּיכְבָּס ^{ז"מ} בְּשָׁמֶן הַרְאָבָ"ד.
- (1200) (1201) אָוְלִי צֶל : וְהָוָא דָבָר רַחֲוק :

כג, והיא קרובה ליפול אם ינדנד הכותל, [ד"א]^ל לא ניחאה לי דתיתרע אשיתאי]. ובו לפי הטעם [זהה] דבגין ארעי שאן בו חשש ריעותא דASHIYTAA בוגת ותכל לפוי ראות הדינאים: פירוש לא שוכנה בזוה בחצר החבירו ומפני לרידי גמי קנו לי (ובוי) [מייא דאנגראך]. שפכו המים שלש שנים, כי כציד קנה זה דהיל חזקה שאין עמה טענה שאין זה דבר שיש בו ממש שיוכל לנחותו. אלא שזה טוען נתנו לו רשות בגנו לקבל הימים שיבואו לחצרו ושעיבד לו החצר גם כן לקלבלם, ויש לו חזקה בשלוש שנים ובטענה. ומכל מקום בעל הגג יש [לו] שעיבוד על החצר שהוא נקנתה לו כל זמן שהוא קיים, ויש לו^๔) בהקרבקע. ואפילו נפל גגו חור ובורוה אותן, כמו שאמרו גבי חולון^๕), והוא עדיף מיניה שיש לו תשמש מסויים בחצר החבירו ממש. אבל בעל החצר שבא בטענתם שעיבוד הגג, בין שנפל הגג אוזי (והילכתא מעככ^๖). ואם סתמו בעל הגג וראתה זה ושתק אייבד וכומו לאלהר, כדאיתא לקמן גבי חולון, [דרלסלק] שעיבודו מעלייו סלוקה בפניהם הדרה שמלול, ובבא לקנות זכות וشعיבוד לכתמיה הדרה דבעינן שלוש שנים וטענה, מפני מורי נרוי^๗): אמר רבוי זירא למטה מרבע אמות עפקיינן. פירוש^๘) מוחילה של בניין [ולאו] Dokא אלא לומר שנבנית אחרדי בנין^๙) הכותל ואינו [עומד] מעצמו, והיא רעהה מפני

חגנות המודע

בג', כיוון שנפל הגג [אוידי ואין] בעל החצר מעכבר
ובו, מיהו אם סחמו בעל הגג והואת ה' שתקה, אייבד
בבוחן לאלהר, כדארטינן למקן גבי חלון ולסלק שעיבוד
עלילו (סילוקו בפנוי הוואת שמלל לו, ובבא לקנות
באות וشعיבוד לתחילה היא דבעיא ג'יש וטענה.
ויריטאט'ב בשם רבו ז'יל. עכ"ל הב'. ועיי' בתגובה
ההגהיה בניי. כיוון שנפל הגג איבדו נוכחות. ופה כיוון
שאכ"כ בריטט'א: «כיוון שנפל הגג אוידי». וולעדי ש"ל
בג', כיוון שנפל הגג אוידי, ואין בעל החצר מעכבר. ופס'
התונת פסם כתוב שמלוות «כיוון ודמל הגג» אין להם
ונטה וטס' הוא, ולפי דברי רבינו נזחא.
(1209) בכ"י החיד'א: יש בו קרע.
(1210) בכ"י החיק'א: חוקת.
(1211) ציל וואין בעל החצר מעכבר.

פסק כ' חנינא דרביה דשומאל ה'ו עכ'ל. כן הוא בש"מ בדפוסים החדשים. אבל מזאאי בש"מ דפוס לילוירנו שנות תקליז שוכמות שם וויל': ור' ר' זיל' פסק כ' חנינא דרביה דשומאל ה'ו עכ'ל.
 פסק הרמב"ם פ"ח מה' שכנים.
 *) וכן פסק הרמב"ם פ"ח מה' שכנים.
 *) בכ"י א': וזה,
 *) וכ"כ הרשב"א בתשובה, היבאה הב"י סימן קמן.
 *) רבב"ד ד"ה של בנן.
 *) רבב"ד כ"ב: שנבות אחרים בעין.
 *) וזה לשון הנומייקו יוסוף: אמר המתרב לר' לא
 *) שוכה זה בחוקת חז"ר ששותף שם מימיין, דאי'כ
 *) היינו חוקה שאנו מבה טענו, אלא שהוא מופיע שונן
 *) לו זכות בגין לקבל המיט שביבאו לחדרו וא"כ בא
 *) חמץ חמוץ בורא, ובגון גמץ גנו א' פגunit שערבו

יכול למחות אפילו במקום שאפשר לעשות בו היקף ראייה, וכח"ג לא חשב דתתיו מימרא דר' זירא לצדדין, וא"ת וביוון דרבינו זירא אמרתני קאי לפרשנה, והוה ליה למייר לא שננו אלא למטה מרבע אמות אבל למעלה אין לו חזקה שהוא גרען כל כך אין לו חזקה כלל, ובצורי שהוא רחבו גדול החורכו לומר דעתפ"כ אין לו חזקה למטה מרבע אמות לפחות לפי שאין תושביו מצוו. ומ"מ לענין למחות בו שלא יזק בראייה לר' אילעא דחייש לשרשיפא הא נמי חייש אף בחולון המצרי, דلغבי חזקה איפיליג תנא בינייהו אבל לגבי עניין וזה אין להקל בינויהם, והק דחלון הצורי יש לו חזקה למטה מרבע אמות שתושביו תדרי, ואילו בא לבנות כנגו בועל החצר צריך להרחיק ארבע אמות שלא למעט אוירו ולסתום העולם בפניה, וביוון שכן יכול למחות זה מעכשיו, כדי שלא יהוק עלייה ואינו יכול לומר לו עשה לך שטר שיכל הלה לומר אני רוצה לשמר שטר. הילכון איפילו אינו מזיך לו בראייה כלל, כגון שהוא פתוח לגב או לחורבה יכול למחות עלייה כסותם חורבות עשיות ליבנות כדאי' בירושלמי(^{1211***}) ואם לא מיה עולמה לו חזקה שלא לסלקו משם ולצרך לו לרחקה בועל החצר למעלה מרבע אמות, וכשיצטרך בעל החצר לבנות כנגו לא ירחיק כל ואינו יכול למחות, איפילו היה במקומות דלא' היק ראייה, וכדומecho מדרכי ר' אילעא שחלק עליו דחייש לשרשיפא וחוזי לייה, מכלל דר' זירא איפילו להא לא חייש. ואע"ג דרישא לר' ז' במקומות שאין בו היק ראייה מיריעי, אין בזה קושיא של כלום, דאייתו מילתא פסיקתא [נקט] דכשהוא למטה יש לו חזקה עופ"י שאין בו היק ראייה, וכשהוא למעלה אין לו חזקה ואינו [כר"ז] דאמור אינו יכול למחות. ר' ז(^{1212***}) אמר

הגחות ח' מ"ל

¹²¹¹(*) רשב"ם ד"ה א"ר זירא.
רשב"ם ד"ה למעלה מ"א.
ר' אמי.

¹²¹²(**) ירושלמי, ס"ב הג': ר' בא בעא קומי
נסא', וכן הבא הרמב"ן בשם ירושלמי.

¹²¹¹(*) רשב"ם ד"ה א"ר זירא.
רשב"ם ד"ה למעלה מ"א.
ר' אמי.

¹²¹²(**) ירושלמי ומכלתין פ"ג ה"ג.
ה' שנות פ"ז ה"ג.
(1212) תור'יה למטה

מפניו) אמר העולה ביתו מכון שובך אין
עשה, פירוש גם זה בתמייה השיב לו. ומדובר
חלון המצרי משמע דחלון הצורי פשיטה שלא
יפתח אפילו לעמלה, ופלוגתא דאמוראי אינה
אלא בחلون המצרי לעמלה. ואונת ראייה דמאן
ליימא לנו (דר"ז כר' אמי ס"ל). דר"ז לחוד
ור' אמי [לחוד]. והנה לא הביאו בגמרא שלנו
דברי רבינו אמר ואותה בעיא, לפי שאינה ההלכתה
וזעוז דהתם לאו בדין חזקה איירוי אלא בדיין
מחאה, ופשיטה فهو דברוי יכל למחות לרבי
אלעא, ובמצרי שאינו עשו כל כך לראות בו
כיוון שאין ראשו של אדם יכול להכנס בו הוא
שאלהו, וחשיב להם כרבוי זира שאינו יכול
למחות. ולפי שאלותם השיבם. דה"ה אפילו
בחلون המצרי היה משיב כן, ולא עוד אלא
שהירושלמי ההוא אינו הולך לשיטת הגמרא
שלנו, דבגמרא דילן דר' אבא בר מלל (דיין)
[ח] כרבוי אלעא, ואילו התם סבר כרבוי זира,
דהא שתיק לה לר' אמר. וכן קשת מדר' אמר
לדר' אמר:

ובודאי דלהאי פירושא קשייא טבאה דכיוון
דעל חلون המצרי קיימין ומוקי ליה לעמלה
מארבע עמות ר' זира. במלعلا הוה ליה
לפתחה (וחכי תול"ל) אמר רבוי זира למחות
מארבע עמות אין לו חזקה ואינו יכול לעמלה
למטה מארבע יש לו חזקה ויוכל למחות: ויש
דוחקין⁽¹²¹⁾ לתרצן דמשום דקאי ר' אלעא
[ד] לא פלייגי על (למעלה) [למטה] אתה ר' זира
בדבריו:

מיهو האי קושיא על (רש"י) [רשביים]
דאית[ה] ליה תלמודא על פסקא
חלון המצרי, משום (האי) דבעי לפירושו ביה

הגותות

המות

עיקריה לאו משום למטה אתה, אלא משום הא דיכول
למחות ואינו יכול למחות, דליגי בה אהיר ור' אלעא
בירושלמי "בינן אמרין" בלשון אמרה נאמר.
1213 (1214) לעיל ה.

1212) וכן גירושת הרמב"ז, ובירושלמי שלנו "כן"
ובכ"י "ב'zin". וענין ברומבי שhabב וככ"ם שנאמר
בירושלמי "בינן אמרין" בלשון אמרה נאמר.
1213) בכ"י החיד"א: "דוחק". והלשון מוגומן
קצת, אמרם הכוונה וראי למה שכחוב בשטח ור' זירן

טומאה. וכן דעת מורי רבינו נר"ג. ולא בא שמאלא אלא לומר דמשנתינו אידי' בחלון העשויה (לאורה) לוון את עיביו ולדבר עם חברו. וכן נראה בירושלמי שדינו לעניין נוק כדינו לעניין טומאה: וכן נראה שם דהאי כל שהוא לאו דוקא שהיה לו טפה, כדי חלון העשויה למאור לעניין טומאה, ולגביה חלון מצרי וצורי קרי ליה כל שהוא****). ומazingו כל שהוא שיש לו שיעור****). ודין חלון זה ודאי כדין חלון צורי שהאורה עושה אותו קבוע, ומ"מ לא עדיף מיניה, ומשום הכל יש לו חזקה למעלה אף זה וכך שאמ לא כן קיימת לנו אפילו כל שהוא ואפילהו למעלה יש לו חזקה. וה"ה גמי דברי ישאה תורה חלון עליו, ושיהא לו מלבן או צורת פתח****). דאי לא, אינו אלא כחור שחרורו עכברים או מלחת:

[דף נט ע"ב] החזק בטענה החזיק באربעה מאי קאמר. פירושם לא החזיק אלא בטענה למה יכול להעמידו על ארבעה: ופרק אבוי הבו קאמר החזק בטענה רוחב במשך ארבעה החזיק (במשך) ברוחב ארבעה. לאו למייד שיוכל להרוחבו ד' כדמשמע פירוש רשב"ם****). דהא אמר. אלא לומר שקנה מקום ארבעה טפחים בכל צד. כה

далا' חישין לשרשיפא, וכשיא לרבי אילעא. וייל דהחתם כיוון אינו רואה מעל הכותל ירא הוא להעמיד שרשיפא כדי לערמוד ולראות, כי מיד יראה והוא נתפש בגנבו, כי אין לו שום טענה לומר למה עמד שם, אבל הכא בחלון שבתו אינו נראה כל כה, ואפילהו נראה יכל לומר ליוון את עיני ולראות גני ופרדי עליית****) בדרישתי. וזה ברור:

גירמת רשב"ם שדריה לקמיה דרבנן אבא בר ממל אמר ליה עיבר ליה כרבנן דיבניה איהו משומ זאייהו סברא אית ליה במילתה, ולא גמר אלא כרבי זירא, ושדריה לרבי אבא בר ממל DIDUR דאית ליה גمرا בambilta כסבריה. ויש מפרשין דגרסין שדריה לגבי רבינו אבא בר ממל (דרכה) [דינית****) כרבנן אילעא. ולתרוריהו גוסחי (אללה) [לא] אתה כשיתתיה בירושלמי, כדכתיבנא לעיל: אמר שמאלא ולאורה אפילו כל שהוא יש לו חזקה. נחלקו המפרשים. רשב"ם זל שאין לו אורה אלא שם, וכן בתוספות, וכן פירושו הראב"ד****) ור"ת****). ואחריהם****) פירושו לכל שעשייה להכניס ממנה אורה, וכן נראת מהפושטו של לשון. וכן נראה מהירושלמי****) שהוא [מדמה] חלון זה לחלון של מאור לעניין

ה הג�ת ג

ליה הלכתא כמהן.

(1216) וכ"כ בשם חממי ורבונא.

(1216) וכ"כ בשם הרמב"ן בשם הרabi.

(1216) וכ"כ בשם ר'ת.

(1216) וכ"כ בשם הרמב"ן.

(1216) עיין בחדורי הרמב"ן שפרש הסעם לפני שבוחות מכאן אין זה חלון.

(1217) ירושלמי ב"ב פ"ג טוף הי'. והובא גם ברמב"ן ובסט"מ.

(1217) ביצה טו: חלוני קלו: וכ"כ בתשובות ריב"ש סימן תעא, עי"ש.

(1217) וכ"כ הנגי בשם האחרונים. ועיין בי' סימן קנד' בשם הרשב"א.

(1218) רשב"ם ט: דהה' הק החזיק, וכ"כ הרמב"ם בפ"ח מה' שכנים היג. ועיין בהשגות.

(1214) ב"ס פרת משה אהן סימן י' כתוב וול': ואח"כ שכחתי זה ראיתי ובורי הריטב"א בחדודשי, ומתקנים חילוק זה שכחתי. וזה לשונו שם ואס' תאמר וזה כיתול חזר אין מהיבין לבנותו אלא עד י' אמות ולא חישין לשרשיפא וקשה לר"א. וייל דהחתם כיוון אינו רואה מעל הכותל ירא הוא להעמיד שרשיפא לעמוד ולראות, כי מיד יראה והוא נתפש כגבנו, כי אין לו טענה לומר למה עמד שם. אבל בחלון שבתו אינו נראה כל כה, ואפילהו גמי דברי ישאה תורה כלוון מקום ארבעה טפחים בכל צד. עד כאן. עי"ש מה שקדוק ולבורי רבנן.

(1215) פ"י דלא גרסין "אל עבד ליה", דמשמע דזו לא לדונו כר"א זאי' בכשה אמר לא דיניה איהו, אלא ר' ר' דינית, ומשמע ד' ר' בא בר ממל וויניה הבי מדעתה דעתה, ולעלום ר' אמר מפסקא

בָּא לְפָנֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל א"ל הַחֲזֹקָת בְּנֵי קֶסֶב לְאַלְמָר הַוי חֻקָה, כְּדָאִיתָא בְּפַרְקָוִין*)
דְלָצִיל :

בָּא לְפָנֵי ר' חִיאָ. אָמַר לוֹ יָגַעַת בְּנֵי
סְפָתָחָת יְגַע וּפְתָחָתָם. מִכֶּן רָאִיה לְדִבָּרִי
רַיִשְׁתָּף^{***}**) דָּמַר דָּהִיָּק רָאִיה אַזְּנָן לוֹ חִזְקָה
עוֹלָם. דָּהָא הַכָּא לֹא שָׁאל לוֹ רָבִי חִיאָ אֲםָר
יְנִיחָה אַחֲרָ שְׁלָשׁ אוֹ תּוֹךְ שְׁלָשׁ, מְשׁוּם דְּסִכְרָ דָּאַיְן
לוֹ חִזְקָה לְעוֹלָם. וּמְתָה שְׁדַקְדָּקוּ בְּגַמְרָא^{****})
אַלְאָתָר, זֶה גַּבְּרַיְמִינָה^{*****} שְׁלָא שְׁאָלוּ, וְאַלְאָתָר
תוֹךְ שְׁלָשׁ, וְאַיְלָוּ שְׁאָלוּ הִיא מְפֻרְשָׁה בְּגַמְרָא. וְעוֹד
בְּבִיאוֹ רָאִיה לְדִבָּרִיו לְפִי שְׁאוֹמֵר בִּירוּשָׁלָמִים^{*****})
עַל המעשה (חוֹה) [כֹּהֵן] הַגָּע עַצְמָךְ שְׁהָיָה מוֹשִׁיט
לוֹ צְרוּרוֹת, וּפְרִיק יְכִיל לְמִימֵר לִיהְיָה (מָאַחֵיךְ)
מְמַחְיִין] הַוִּינָּא בְּהַדִּין גְּבָרָא, וְאַיְלָוּ וְתָהָ לְוּ חִזְקָה
לְעוֹלָם הִיא לֹו חִזְקָה בְּשָׁהִיה מִסְיָעָו, דְּסִיעָו
הַזּוֹרָהָא הָוָא וּכְחַזְקָתָ שְׁלָשׁ שָׁנִים, כְּדָמוֹכָה
לְעַלְיָל^{****}) מְעֻזְבָּדָא דָרְבָּעַנְןָ, וְהַנִּי לְאֹרְאִות^{****}).
דָּאַיְלָוּ מְמַעַשָּׂה דְגַמְרָא אֶל הַוּצָרָךְ תְּלִמּוֹד לְפִרְשָׁן,
דְּדִבָּר מֻכָּה הָוָא כִּי לְאַלְאָתָר בָּאוּ לְבֵית דִין, מְכֻלָּל
בְּדַקְתָּנִי שְׁפָתָח חָלוֹן וּבָא לְפָנֵי גְּרָאָה לְמַפְתָּח וְלֹא
לְאַלְאָתָר הִיא וְלֹפִי טַעַנּוּמִיכָּה גְּרָאָה לְמַפְתָּח וְלֹא

ג'נ'ה

וְנַסְתֵּן, וְבָחוּשׁוּ מִשְׁטָט סִימָן קְנָן, מוֹתָרִי אֲדֻרְבַּי^ג צִימָן צָהָה, עַכְלַל הַבָּגָה. וּבְבִיאָ דְבָרִים אֶלָו הַרְמָא^ד צִימָן קְנָן סְעִיף ה, בַּבָּגָה וּמִבּוֹאָר בְּסִמְעָה^ד.

1222) לעיל מא ע"א.
1222) הובאו דבריו במתים פ"ז מה' שכנים ה"ו
וצי"ש ברםב"ט.

1223) לזריל דת מא ע"א.

(1224) בירושלמי פ' חיה ה', א' ו' ע' דברי ירושלים
אל הביאו על המעשה הזה, גרשין החתום: הפטוח
ללוון בכוון גמץם חבירו ד"א מוטח בשמאלי
ובעליכם. הנה עצמן שמהן עופר שם יכול ליה
הנוגן בעיטה לעיל היה מושיט לו צורות כל מירר ליה.
בגבור הווינא באו ברא עכ"ל, לך גלעדי ש"ל על
מעשה כוה", וכן שהגהתי בפניהם.

לעיל דף מא ע"א. 1225

1226) בכ"י א' כתוב על הגליון: "עין תשובה

שיתרחק ממנה בעל החוץ⁽²²⁾ כשבא לבנות⁽²³⁾ *): אמר رب הונא לא שננו אלא בעל הגג בעעל החצר. פירוש רשי⁽²⁴⁾ [רש"ב⁽²⁵⁾] שאם ירצה להשתמש בו בעל החצר לא יוכל למחות בעעל הגג, דתא גג מזיק בראייה ואין נזוק, ונגראן דבריו בעור שחוינו נתון שם דהוי בזה הנהנה וזה אינו חסר, אבל אם רצה לעזקו רשות בידיו. יותרך נראה לפреш שם בא לבנות בעעל החצר יעקרנה ויעלה בנינו ואין בעל הגג יכול למחות⁽²⁶⁾ *):

ליומא בהזוק ראייה קמיפלגי. פירוש כגון זה דמגג לחצרו⁽²⁷⁾ *) דאילו לחצר מחלון משנה מפורשת הייא⁽²⁸⁾ *) לא יפתח אדרם חלון לחצר השותפין. והילכתא יכול למחות מושום הזיקראייה, אבל אותן זינון שמוציאין מגג של רעפים מפני קיום הכלול מן המטר. זה הנהנת וזה אינו חסר, ואין יכול למחות, ואין לו חוקה, וכשיראת לבנות [זה] יסלקם לוגמרי, ואם הוא שותף בכוטל יטול חזי עובי הכלול לתחשימישו כדינו⁽²⁹⁾ *):

מאי איריא לחצר השותפין. פירוש שהוא מזיק לרבים. אטילו לחצר הבירן נמי.

ג'ת

1219) בכ"י החיד"א: שיתרחק ממנו בינהמת

1220) ובכך הרשכיהם ויה בבעל החצר.
1219) עין בז'ריך אגבש-א-בשם זברנו זה.

ו' בהיות ראייה קמפלגי וכור א"ל שהרי לעיל ב-

השותפים [דף ב:] אמרינן דמג' לחצר איזה שטח מושבם של יוצאי אירופה.

ללוּה בגובָהּ מה שאין כנְהַכָּה שׂוֹה גָּמוֹר
רַב יְהוּדָה וָכוּ. עַכְלֵי הַגָּלִילוֹן. וְצַעַד הַתְּמִימָה
שֶׁמְיָה הַזְּקָנָה אֲבָא זְמִירָה בְּגַג וְחַצְבָּן

2020 RELEASE UNDER E.O. 14176

1222) גטesson נס עין. 1222) זה לשון הנומייקי יוסף: וכותב הרים
1222) גטesson גוט אנטוניאנו אונס און זיין טרנובו.

הכוותל מן המטר זה נגנה וזה אינו חסר, ו

למחות ואין לו חזקה, וכשידעה לבנות זה יסדי, ואם הוא שותף בכוון יטול חצי עובי הכהן

כמיישו מדיננו. עכ"ל נМОקי יוסף. ובכתב יד הח' בצדו זהה לשונו: הביא לשון זה הנג

ברגובה גאנז נוע ליאוונו; ביביא לאונזו ונֶה קומונגאי רשר'א פ'ר צ'ר'ם בון'.

בעלמא אינה סתימה, וכל שכן במטלניות. והעשרה חלון גם כן וצוו בית דין לסתומו יש לו לסתומו סתימה גמורה בריכסא וטינא^(*): וזה דאמרין שאין אדר ששו שסתומין אורה במניו ושותק, נראה מן הלשון הזה כי הנזיך הוא שסתם^(**)). ומיתו כל שכן אם המזיק סתמו זיהוי מחל לאלהר. ומדאמרין דסתומם לאלהר הווי חזקה, שעמיגן דlatent דלא הווי חזקה לאלהר. וכל שאנינו לאלהר אינו בפחות משלש שנים וטענה, שאין לה זמן אחר. והתיא דכשוואר דמטלטה דקבע לה שלשים יום, עניין אחר הוא כדפרישית הtmp^(***). ותימה על הרמב"ם^(****) שאומר דחלון יש לו חזקה לאלהר^(**), והוא לית הלכתא כרי' ישמעאל ביר' יוסי^(****), כדאיתא בפרקין^(****) (ד) לעיל:

מהנתנותין לך^()** בית בחצר אחרת לא ימתהנו לחצר השותפנן. פירוש ואפילו כשסתומם הפתח הראשון שהיה בבית זה שאנו עושה מהצער השותפני קפנדראיא די לא (פתח) והרמב"ם זיל^(****): ומיהו סתימה בסתרים [סתם] (ד) אפילו מבני יכולין לעכב עליו^(****).

הצרכו לשאל. ומ הירושלמי אין ראייה, דברי אמרין דסיווע הווי חזקה גמורה, כגון בעובדא דרב ענן^(****) שהיה נכנס לתוך של חבירה, ולא עוד אלא שחברו נתן חזקו בהוצאה דמחיצת השותפין הויא, ובכפי האי גונוא לא היה חבירו שותף כדי למצווק^(**) בו, אלא אודוי^(**) אודוי ליה. אבלanca גבי חלון שהוא עושה בתוך שלו ומשלו ועדיין אינו מזיק, יכול לומר משחק היהתי בר והיתה רוצה שתלאה^(****). וזה ברור. ומ"מ עיקר הדין נראה לי אמרת^(****):

דף ס ע"א ולסתום לאלהר הווי חזקה, פירוש אפילו לא פרץ פצימיו, דמלחו שעיבודו מעל חברו לא בעינן פריצת פצימיו. ולשונו סתימה בלי פריצת פצימיו היא מן הסתם^(****), כדאמרין^(****) בית סתום יש לו ארבע אמות פרץ את פצימי אין לו ארבע אמות. ולא עוד אלא אפילו בנה זה בגנו בתוך ארבע אמות ולא מיחה בו איבד זכותה, וכדפירוש רש"ב^(****) והרמב"ם זיל^(****): ומיהו סתימה בסתרים

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

בשוגות שמקל בין סתום למיטיל, והרמ"ה כי ברעת רבינו.

(1230) וזה לשון הנומי יוסוף: וכותב הריטב"א סתימה בנסרים במלוא לא הווי סתימה, וכל שכן במטלניות. וכל שבית דין ציו לסתומו יש לו לסתומו סתימה גמורה ברכסא וטינא, עכ"ל^(****).

(1230) עיין רש"ב^(****) דיה ולסתום. (1230) מכואר בברבי רבינו לעיל ו ע"ב דיה וכל החזקות עיישי.

(1231) ויל הגני ולסתום זכו, לכואורה משמע דוקא לסתום, אבל לפתחו אפליו במקומות שאינו מזיק השתחה בראייה לא הווי חזקה לאלהר. ואיך היה ציריך חזקה ביחס וטענה, כי לא מגינו חזקה בדרך אחרת. אלא שהרמב"ם כי דחלון יש לו חזקה לאלהר עכ"ל. עיישי בברבי חומי ט"י קיד"ז דין ס' שכתב שם דברי רבינו.

(1231) וכיכ' לעיל מא ע"א דיה ומכאן, עיישי. (1232) משמע שגידרת רבינו לך בית בחצר אהורתה הוא רישא דמתניתין בדף ס ע"א לא יסתה אדר וכור. (1232) לעיל דף יב ע"א. וכיכ' שם רבינו דיה

(1227) בכ"י אי. לפסוק בו.

(1228) בכ"י החז"א: אלא אחוי אודוי ליה.

(1228) פירוש תהיינע, כדאמרין בכבא קמא בב ע"א כיון שהלכו שלשה ימים בלבד תורה גלאו.

(1228) פוטח דליהו ראה אפייל ואיה אין לה, וגרוע מקטראא ובה"כ, משות דהכא א"א לו זלמוד ער. ועיין בספר פרת מהה אהרון סי' כו' שכח בשם ס' שי למורא דלעתה הרואה יש חזקה להיווק ראה עיישי.

(1229) בכ"י א': ולשון סתימה בלי ט"פ היא מזו הסתום כדי בית סתום יש לו דאי פרץ את פצ'י אין לו דאי. ולא עוד אלא אפסי' בנה זה בגנו בתוך דאי ולא מיחה בו איבד זכותו זכרושב"ם והרמב"ם זיל. ומיהו סתימה בסתרי בעלמא אינו סתימה וכ"ש דמציל במטלניות.

(1229) לעיל דף יב ע"א. וכיכ' שם רבינו דיה פרץ את פצימי.

(1229) רש"ב^(****) דיה ולסתום.

(1229) רמב"ם פ"ז מה' שכנים ה"ג. ועיישי

והבי גמי מוכח בגמרה בהוריא דאקשה מאין שם פתח אחר למקומן אחר לעשות קפנדרא, אלא ודאי כדאמרון. ובגמרה פרישנא דעתמא דמתניתין מושם שמרבה עליהם את הדרך [עיין הנכנסין והיוצאנין בחצר בהרבותו שם דירין, מדנקט חצר ולא נקט מבוי שמעין דרבביoli לילכא להאי טענה, כדפרישית בפרק לא יחותר ע"ז] לדעת רוב הפסוקים:

אבל בונה את החדר. בגמרה מפרש לה:
 לא יפתח אדם בחצר השותפות פתח בוגר פתח. [ואית] ואיפילו שלא בוגר פתח היאך יפתח דהא שקייל ארבע אמות בחרץ ע"ז. ייל בוגון שננתנו לו רשות, או שליח מתבעלים הראשונים ע"ז על מנת כן ונראה מדברי (רש"י) [רש"ב] דכל שאינו פותח פתח בוגר פתח וירחיק (מה שהוא) [משהו] זה שלא בוגר זה בהכי סגי וטומו של רבינו דאי"ג דאת כי ליה, כיוון שאין רואה להדייא בדרך תשימושה בהכי סגי. ולא חיישין שייצץ בו לדעת, דאילו בעי למיעבד ה כי, ודאי מן החצר יכול להוציאן, אבל שמרחיק מכגד חצרה, ודאי צרייך להרחיק לגמרי שלא יראנו כלל, וכן בחולון בוגר הולבנין זיל הולון ע"ז, ומה אמרו ע"ז [ב][מ]שנין גיגין בשני צדי רשות הרבים וمعدית, היינו מדיף למגMRI בכדי שלא יראנו כלל כי רוחוק גיגין וארכן, כדפרישית התם. אלא שרשי פירש שם ע"ז ושוב לא יראנו שם להדייא. ואיפילו לדבריו ניל ע"ז גיגין שאני דלא קביע המשמשתיהם כולי הא, וכי אשתחש הא מהאי גיסא לשטמש

הגחות ה מ 1 ~ 2

(1237) לעיל דף ו ע"ב.

(1238) רשיי דף ו ע"ב דיה וمعدית.

(1239) בכ"י החדייא: זיל.

(1239) וככ"ל הרשב"א ותנמייא.

(1240) תוספות ב"ב ס"ב דין ה' והגთה בפניהם ע"ס גירושתנו שם.

(1241) כ"כ הרכמיין.

(1233) לשון הגמרא: אימא טיפה.

(1234) כן כתוב רבינו לעיל דף כ ע"א דיה ולא מקול היחסים ע"ש. וכן כתוב לעיל בא ע"ב דיה האי בר מבאות.

(1234) לעיל יא ע"א.

(1235) בכ"י החדייא: ד"א. וצ"ל "האי".

(1236) כלעליל כב ע"א.

ולענין מבוי שאינו מפולש לא פירש התנא כלום, ודוקא דרישא קשה אדיוקא דסיפא, ומסתברא דוקא דאייכא בני ר'יה דחוו ליה אבל מבוי דינו בחזר, ואידי דנקט אידך דחזר נקט הא נמי בחזר. ובירושלמי^(๒๒) אמרנן הכא [את אמר פתח] בנגד (ה) פתח מותר, וה[ב]א איתמר אסור, [ה]ר' דתימא מותר במובי, ורק דתימא אסור בחזר, והוא תני בשם שבני החזר יכולין למחות זה על זה כך בני מבוי יכולים למחות זה על זה. אמר ר' אלעא כאן שננתן רשות כאן שלא נתן רשות. פירוש דכשלא נתן רשות יכולין למחות זה על זה כמו בחזר אבל כשותמן רשות מותר ואין יכול למחות: ונראה לאורה דבחזר אפילו נתן לו רשות אסור, דיכל לומר סבור היהתי לקליל ואני יכול לקבל^(๒๓), דתא מעיקרא פריש כאן במובי שננתן לו רשות, ומינה דב"מ שהוא אסור והינו אפילו שנותן לו רשות, ואם כן נשמע מינה דלהזק ראייה אין אפילו ראייה אין לו^(๒๔). אכן אע"ג דבקוטרא ובית הכסא יש ראייה, שאנו הכא דכיוון דאי אפשר לעמוד בעצמו שלא יצץ מתרן תשתמישו תודיע אין מניחין אותו להחטא, דהיויך ראייה אסור הוא^(๒๕):

שניהם לפתח בבית אחת, יעשו פשרה ביניהם. ובמקרים שהאחד מהם אינו חסר, כופין על מנת סדום^(๒๖):

אבל פותח הוא על רשות הרבביםفتح בנגד פתח וחולון בנגד חולון. פירוש בಗמרא משום ד"א^(๒๗) סוף סוף הוא בעית לאיצטנוועי מבני רשות הרבבים. וכיוון שכן ח"ה להלן בגדר חلون דשרי, ואע"ג שלא ידע בהי עידנא את לאייצטנוועי מיניה מ"מ בעי לאיצטנוועי מבני רשות הרבבים. ובתוספותא^(๒๘) אמרו דפתח חנות אינו יכול לפתח בצד חוץ של החצר, מפני שהוא עומדת קבוע שם וביע לאיצטנוועי מיניה טבאה. וחולון בצד חلون שהתרו פי רשב"ם^(๒๙) אמרו לך בגין רשות הרבים רשות גבואה, אפילו חلون גבואה, דאמר ליה הא חוץ לך בגין המפרשים^(๒๑), דמל מקום יכול לומר דרכוב נAMILIM לא תדררי, ואינהו כי לא רכבי לא חוץ ליה ואיהו חי ליה. וכדרך שאמרו^(๒๒) בשני גגין בשני צדי רשות הרבבים ביממא חוץ לי וכי קאמנא חוץ לי, בלילה וכי יתיבנה לא חוץ לי, את בלילה וכי יתיבנה חווית לי, הכא גמי לא שナ. אלא משנתינו בחולון שהוא גמור בעין פתח, אפשר דחוו ביתה [בנין] רשות הרבבים להדייא:

ה ג ה ו ה ת ה מ ו י

מבוי, (ודוקא) [וידיוקא] דסיפה דריה"ר ממשע איפכא, ומסתברא והיכא שהרבנים תורירים בו באטור מבוי וידינין ליה לענין וזה כה"ר ממש ובו כן כתוב הרשב"א. אבל הרמ"ה והריטב"א ותלמידיו חולקין בדבר ואמרו דמובי שאינו מפולש לא משווין ליה לר'יה דלעולם אין עברים שם תורי, וכן נהא מן הירושלמי שאמרו הכא איתמר רוח מחייב רוח מותר והכא איתמר אמור. אך דתימא מותר מבוי ורק דתימא אסור בחזר, והא תנין בשם שבני החזר יכולין למחות כך בני מבוי יכולין למחות זה על זה, אין אלא כאן שננתן רשות בגין שאנו רשות פירוש בשלאל נתנו לו רשות יכליין למחרות זה על זה כמו בחזר אבל שננתן לו רשות מותר ואין יכול למחרות ע"כ. עוד שם: ומ"מ שמעינן מן הירושלמי דבחזר אף בשנותן לו רשות אסור, דיכילו לומר סבור היהתי קיבל וعصוי אני יכול לקבל. אמנם ולהיוק ראייה זחולון לא מהני שם ראייה, ואע"ג

(242) וזה לשון הגמoki יוסף: וכותב הריטב"א זיל דהיכא שבאו שניט לסתות בבית אחת יעשו פשרה ביניהם. ובמקרים שהאחד מהם אינו חסר כופין אותו על מנת סדום. עציל הנ"י.

(243) Tosfeta b"b ס"ב דין ה עי"ש.

(244) רשב"ם ד"ה סוף סוף עי"ש.

(244) הרמב"ן בתירשין.

(245) לעיל ו ע"ב.

(245) ירושלמי ביב פ"ג ה"ג.

(245) ובעצם הרשב"א, הובא בשיטם. ועיין מ"מ פ"ב מה' טכניות ה"ג.

(245) וכיב רביינו לעיל נט ע"ב ד"ה בא לפניו ר' חייא. ועי"ש בהערה מה שהבאנו בשם הראייה (סימן 101^(๒)).

(246) וזה לשון הנ"י: ולענין מבוי שאין מפולש לא פ' התנא כלום, דבריא נקט חזר ממשע אבל לא

אלא מפני שكونה ארבע אמות לפני פתחו. ובاهבי היה את שפיר סיפה דקתיו ומותת לטור ביתו,-Decion שאין לו פתח בחצר מותר. והיינו דפרקינן, דבשלמא להאי פירושא אתיא שפיר רישא וסיפא, אלא לתלמודא דפרקיש טעמא מפני הנכנסין מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא: ואין פיריש זה נכון (דררי) [דהיכי] סלקא

דעתק דטעמא דרישא מפני וכות ארבע אמות. אדם כן לא הוה צריך למיתני לך בית בחצר אחרה. אלא ליתני לא יפתח אדם פתח חדש לחצר השופתין. ועוד דההיא פשיטה, אלא על כרך משנחינו אפיילו בשיש רשות לפתח פתח בחצר, כגון שהלכו ידווע ומוסים בחצר⁽²⁴⁴⁾ או שלקה מהם רשות זה, וליבא למתני שום טעמא אלא מפני שמרבה עליהם את הדרך⁽²⁴⁵⁾. אמרין מה טעם דמשנחינו מפני שמרבה עליהם את הדרך, ובכון שען (אמא) [אי היב]⁽²⁴⁶⁾ סיפה ובתוכסתה⁽²⁴⁷⁾ שנייה זה הטעם בפירוש. וכן אמרין מה טעם דמשנחינו מפני שמרבה עליהם את הדרך, ובכון שען (אמא) [אי היב]⁽²⁴⁸⁾ סיפה (וכו) אלא אם רצאת בונת את החדר לפנים מביתו. והאי اي הфи לא اي אמרת בשלא מא הוא, אלא רישא אסיפה הוא דמקשין. ויש ספריט דלא גרסוי اي היב:

ופרקיין אמר רב הונא מאי חדר שחייב (חלקו) [חדרו] לשנים מאי עלייה אופטה⁽²⁴⁹⁾. כלומר דטיפא לא מיידר כפשתה שיכול להרבות דירותין, אלא היב קאמר שאם רצאת לעשות מחרדו שנים, או מעלייתו שהיתה גבוהה שתים, הרשות בידך כיוון שפותחן לתוך

ולדעת האמורים דהיק ראייה אפיילו חוקת יש לו [קשה], ויש לי לומר דבראי פירוקא בתרא דירושלמי הדרו בהו מפירוקא קמא דפרקיקו חדא במובוי וחודא בחצר, דלעומת תרייתו במובי, וכאן שלא נתן רשות וכאן נתן רשות, ודרכותה בחצר היינו נתן רשות, דחוקה במקום שטרא קיימת:

והרשב"א נר"ו אומר דבhabiי גדול שיש למטה מטנו כלפי ראשו שלשה בתים, הרי הוא חשוב כראשות הרבים. [ורה"ד] דקתיו לאו דוקא אלא שהרבאים בוקעין בו ואפיילו הוא צר מאה ולא אמרין שש עשרה אמה אלא לענן שבת⁽²⁵⁰⁾. הילך יכול למימר ליה סוף סוף הא בעית לאיצטניעי⁽²⁵¹⁾). ואין נראה כן אלא (מכל) [כל] מקומות שהרבאים תדרוין בו ואצריך לאיצטניעי מיניהם כולה יומה, אבל במובי שאיןו מפולש עבריין שם תדריך דלבני לאיצטניעי מיניהם ככל יומא כדבעי מהאי. ותדע עוד, دائ לא אמרין יש בו יותר משלשה וארבעתה בתים אין אפיילו יומא לא פרקי היב כבבירושלמי דלעיל, דתרויינו בשלא נתן לו רשות והא במובי גדול והא במובי קטן. אלא ודאי ממש מעין הפרש בזה, וכן דעת הראה:

גָּמְרָא מאי טעם מאפני שמרבה עליהם (וכו) [את הדרן]. יש מרושים דתלמודא פריש דטעמא דמתניתין מפני רבוי הנכנסין והיוצאיין בחצר שמרבה שם דירותין, ואנן אמרין לאקשויי (דטעם) [דטעם] לא הוי

ה מ ו ל

(1247) בכ"י א': בחצר דבר.

(1248) בכ"י החידיא גתהלך לו לתספור בין תיבות מפני שמרבה עלייה את הדרך⁽²⁵²⁾ שבשיטה זו לאוthon תיבות שבשיטה הבאתה. ולפיכך חסר בכ"י החידיא מן תיבת "ובתוכסתה" עד תיבות "ובכון שען".

(1249) תוסטה בא"ב פ"א ה"ד.

(1250) נהא שగירסת רבינו בגירסת היר"ח: اي היב סיפה דקתיו ואם רצאת וכו', וכן מוכח בסמור דכתב רבינו, והאי اي היב לא אאי הוא וכו' וויס לדיג אהיה.

(1251) בכ"י א': מפטה.

ה ג ה ו ת

דבקוטרא ובב"כ מהני, שאני הכא דכון שא"י לעמד בעצמו שלא יצץ מוחן שתמשיחו תורי, אין מניחין אותו לתפקיד, והיק ראייה איסורה האוג עכ"ל הג"ג, ועם דברי רבינו את אותן ממש. עיין בשם הנדולים להרב חידיא שא"א שסתם ובדי גוי הם דברי הריטב"א עיי"ש. ומה שכחוב הג"ג: אבל הדרימה והדריב"א ותלמידיו חולקין בדבר גלעד שצ"ל: אבל הראה והריטב"א תלמידו חולקין בדבר, שכן מביא רבינו בשם הראה בפ"ה דיה והרשב"א גרו:

(1246) שבת צט ע"א.

(1247) כי"כ הרשב"א, הובא בשטח.

ביתהו יכול הוא להרבות דיירין חדשים (או של בתים אחרים שלקח¹²⁵¹) שכיוון שאין לדרים שם דרך אלא עלייה. אינו עשו שיכירנו או ישאלנו לאחריהם, ואינו אלא להרשותה תשמשין. ומאי אמרינן מאי חדר שחילך חדרו לשנים. לאו דוקא אלא לומר שופתינו לתוכן ביתו ממש, דהוי בעין (עשה) [חילך] חדרו לשנים או עשה בעליהם (אופתא) [מעליתו] שאינו עשו ודאי אלא להשתמש, והכא נמי כיווץ בו הוא. ומתני' ה כי אמרה לך בית בחצר אחרת לא יעשה להםفتح מיעוד לחצר השותפים. אלא אם רצתה לעשות מן הבתים בעין חדר לבתו שופתיהם (מעליות) [מעליתו] בעין אופתא לבתו שופתיהם לבתו ממש מבפנים. ומעיקרא ס"ד דלא שאני בין זה וזה, כיון שרבה בדיורין. והשתא מפרשנין דלא דמי כלל, דמאי חדר זה החשוב שאינו אלא כמחלק חיררו לשנים. ומה עלייה זו חשובה [שאינה אלא] בעין אופתא. אך גראה לי לישב לשון הנגרא לפי פירושה וauseפ שהוא פירש אותו בסוגנון אחר. ולפיו¹²⁵² אתייא תוספתא כפשתה, והדעת מכרעת כפירוש זה וכן מפרש הרי"ף¹²⁵³). אבל מורי נר"ז מפרש כלשון ראשון:

ראח שאין מתחי (וכו) [אחליהם

ביהו, שאין זה רבוי דיירין אלא רבוי תשמשין. וכי קתני רישא לא יפתחנו לחצר השותפן¹²⁵⁴ לא סוף דבר שיעשה פתח לחצר ממש, אלא אפילו לפתחו לבתו הפתוח לחצר השותפני. והה שאין לו להגביה כותלי ביתה ולבתו כרך פירשו רשב"ם ור"ז¹²⁵⁵ ז"ל:

ותרמ"ב¹²⁵⁶ הקשה מדתני בתוספתא¹²⁵⁷ יש לו ג' ברה"ר וمبקש לבנות עלייה על גביו לפתחה לחצר השותפני יכולם לעכב על ידו מפני שרבה עליהם את הדרך כיצד הוא עשה עשה [ל']¹²⁵⁸ לול ופתחו לתוכן ביתו. כלומר כל שופתחו לתוכן ביתו יכול לעשות עלייה. ומורי נר"ז אומר דלא עדיפי¹²⁵⁹ ממתני' דפרשו בוגרא מאי עלייה אופתא הכא נמי אופתא שאינה אלא להצעין כלים ואין בה רבוי דיורין. ומהיו קשה דאמרינן התם¹²⁶⁰ בתוספתא קנה בית דירה לפנים מביתו ונינה לפנים מביתו אין לו בחצר אלא ארבע אמות. ולא יפתחם לחצר השותפני אלא פותחים לתוכן ביתו. ויל' נמי שעושה אותו בעין חדר, שאין עשו לדיורין אלא לשמש ול敖צ'ר. אבל הרמ"ב¹²⁶¹ פירש דכל היכא (עשה) [שאיבן] עשה להם פתח לחצר השותפני אלא שהם פותחים לתוכן

ה מ ו ז

הרמ"ב¹²⁶². אבל בגין גرس בתוספתא בגירות רבינו. אלא שבסוף¹²⁶³ ג': אבל פותחו לתוכן ביתו. ובחיורי הרמ"ב¹²⁶⁴: אבל פותחה לתוכן שלו. ובמג'א שם הגה בתוספתא אבל פותחן לתוכן שלו, וכותב שכן הוא בכ"י.

(כ"כ הרמ"ב¹²⁶⁵ בסוף ההשגות על ספר הגבאים). ואלו¹²⁶⁶ בצלל¹²⁶⁷: אבל שם פותחים לתוכן ביתו או לתוכן בתים אחרים שלקח הוא להרבות דיורין חדשין, שכיוון וכו'". וכמו שכתב הרמ"ב¹²⁶⁸ בהשגתיה לסת' הצבא דהה' ללקח מהחר בית לפנים מביתו וסתם פתחו שבחצר האחת ופתחו לתוכן ביתו מששׁ ואין לו פתח אחריו, שום זה בכלל חילך ביתו לשנים. עיי"ש.

(1259) וזה לשון הנמקוי יוסף: והוא אמרינן הכא מי חדר וכוי לומר שבבנינים אלו חשובים כמחלק חדרו או בעין אופתא, ומסתמא אין עשו אלא לשמשו

ה ג ה ו ת

1251) בכ"י א' נשפט מן תיבות 'לא סוף דבר' עד 'והה'ה', ולפי שוחלף לו לסופר בין תיבות 'לחצר השותפני' שבשיטה זו למיבוט 'לחצר השותפני' שבשיטה שלאחריה.

1252) כ"כ רבינו ורוחיה בעה"מ בספר הצבא במדה יב'.

1253) כ"כ הרמ"ב¹²⁶² בסוף ההשגות על ספר האבא.

1254) בין לשון התוספתא בפומ' שלונו.

1255) בכ"י א' ענייני.

1256) תוספתא באב מג'יא פרק יא' דין ח' ויל' חלק בית לפנים מביתו ונינה לפנים מביתו ונינה לפנים מגנתו אין לו בחצר אלא ד"א בלבד, ולא יפתחם לחצר השותפני, אבל פותחן לתוכן שלש. עכ'ל, ובונוסחאות כ"י מביא הנגרסא: הילוקח בית לפנים מביתו. ובמצפה שמואל שם הגה: 'שלפנים מביתו', וכן מצא בחידושי

בפיתחה זומא (וכו) [מצינה לאיצטנשי מינך בפיתחה רבה לא מצינה לאיצטנשי מינך]. ומשמעו דודוק כשהוא מרבה גוףו של פתח מהה שתיה. וכדוקס"ד לימייר דקני אדרבע אמרות, אבל לעשויות משתיה הדלות דלת אחת שנפתחת כלו תמיד, או לטלך ממש הדלת לגמרי בענין שהיא פתוחה תמיד הרשות בידו ***). וכן באידך לא יעתן שניים, שאם ירצה לשנות מדלת אחת לשתי דלתות הרשות בידו. והני תורי סבר רמי בר חמא לימייר, בחדא זימנא אמרינווה ובחד זימנא פרשינוה לי. זה חד תלי בחבריה, אלא תלמידו אסדרינווה בכל פסקית דמתני' כל חד בגין נפשיה. ואורהא תלמידו אזהא. וגדולה מזו אמר רבא [בחהיה ארבעה טעב] [דרבעה] בהישטה בפסחים ***).

מכובדים זה לזה אמר ראיון הילו שתשרה
עליהם שכינה]. פירוש דמנה ישראל כרשות
היחד היא, וכחצרא או כמבו שאינו מפושל הוא,
ומנהנה לויה הוא רשות הרבים, כדאיתא במסכת
שבת ^{“...”}), כך פריש רשב”. והנכוון דלהא
AMILTA ציוון שרבים בוקען בו מהנה ישראל
כרשות הרבים הוא וכמבו מפושל, אלא שסתם
היו מהחרין על עצמן, וזה שבחם. כך נראה לי :

ספר רמי בר חמא (וכו) [למייר בר
ארבעה לא לשווייה בר תמניא זקא]atoi
למשקל תמניא אמות בחצרא. יש אומרים
מכיוון שראו ושתקו ודאי מחלו לו. ויש
אמורים ^{“...”} דלבתר חזקת שלש שנים קאמר
דאיתא למשקל כשבא בטענה, אי נמי יורש שלו
או לוקח שלו אפללו שלא בטענה, וזה נכוון :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

דקני ח' אמות בחצר או מושם ובפתחה וווט מאציגו וכור. אבל כולהו מודו דמיורי מתניתן דזקן ובאנשנה גוף החלון, והכחבי מצי לעירע בעל החצר על בעל החלון שלא ישנו. אבל אם אין משנה גוף החלון אי משנה הולות שהייה ליהת חד וועשה אותו שטי דלהות כמו שכח בשם בחידושו או רוח וה הלשון או שעשו מהשי הולות דלה אחת או לסליק הולט ממשם למגרמי, איננו יכול בעל החצר, עיבג' דאית ליה טעינה בעדר מתחז מאציגו וכור. וועמאן ווא דבשלמא כשאיינו משנה גוף החלון היט שככל לעשות ברצונו בענין הולות לי שככל שפה החלון לזר השופטן או לא לחצר חבריו הי' זכה באירור שהה פטור. ואם אח'יך רוצה לעשות שמירה לבתו בענין הולות כל מה שיריצה לעשות הוא רשאי. תלוה אם ירצה סייר הולות או יעשה מדלה א' ב' או להיפך הרשות ביזו. אבל כשהוא משנה גוף החלון וועשה מחולן א' ב' או יותר דרכבת איננו רשאי, דמעיקרא לא זכה אלא בחולן אחד וללא לשנים. ה'יא נגיד אע'ס שיש לו טענה שבဟרiderה דמקולות יוציא ראשוי, אין בכך כלום, דמעיקרא במתיחת הולא כה כל מה, וזה הוא ממש מקלות לשמר ביזו לא באבד וחוקן. והארייה שבסעשת דולדת אשין הולות של פונגן, וכורינו שאינו משנה גוף החלון הוא רשאי, אבל מארו דמציע למסען בחור פיתוחן וכור אלא במשנה גוף החלון, וזה ניג' פשות ובורו עכלי ס' סמיא. שם בספר מורה קני' דין ר' העתק דבריו רברינו אל-

כיוון שפותחו לביתו. וזה כמפורט הרמב"ן ויל' וכותב הריטב"א שהוועת מכרעתן ונכ"ם הריטב"א עכ"ל הגיא.
הrittenbach שכת צו ע"ב.
1259) ס"מ(*) כך נואה דעת הרמתה וDMA של מהני
אלל דעינו טענה ומוקהה, ועיינש היטב.
(1260) בספר פרח מטה אתך לה"ר אהרן פרתיא
סימן ב' כתוב זהה לשונו: וכן כתוב הריטב"א בחידושיו
על מה שאמרו בגמרא פרק חוקת הבתים בפייחא זוטא
מצינא לאנטוניעי מיניך וכו', וש"מ כשהוא מרבה גוטו
של מתח מהה שייה, וכדקסין למיר דקיין ארבע אמות,
אבל לפועל משתדי הדלותות דתל א' שנומח יכולו תמד
או לפלק הדלת למיר בענין שייה פתחו חמיד הרשות
בבדו ע"ב. וכותב על זה הרב בעמיס סמייא וויל': הרי
שבינו להוועת הדלותות ולהגנינה מחותה, והו' נמי להטיר
המקולות שייה פתחו פשوط עכ"ל ס' סמייא, והשגב
עליו שם הריטב"א דזוקא לעשות מב' דלולות דתל א'
ולהתיא ודריטב"א, או אPsiילו לפלק הדלת לגמרא בענין שייה פתחו חמיד
כתב הריטב"א זיל' הורותש ביז'נו, משום דאיינו מוסיף
לו נוק, ובווא' בכיבוי אמר שלא טיר הדלותות נינחה
המקולות מוסיף עליו נוק, דמקולות איינו יכול להטיר
דאשוא להוועת, אבל בהטיר המקולות יוזיא ראשו להוועת
וללבבש מן אגדין, אבל הריטב"א משה בהערת חים שבת-
זרול:andan זו טענה ודוכת הריטב"א הא' דלא פלוג
ברבא ארמי בר חמם אלא כי הוא פעם ומפניו מושום

(וביתא) [וכרי] דחיטי דנפל חמרה עליה שבמס' עבדה זורה¹²⁶⁴ : זומניין דמפתחות (וכו) [ולאו או אדעתיה]. פירוש וכיוון דנוקא זרבבים הוא חיישנן (לביתא) לתקלה [דבשוּת], מה שאין כן בזוקי יחיד, וכדרפרישית בפרק לא ייחפור בסופו¹²⁶⁵). עוד גראה דאפיקלו ברשות הרבים דוקא בשחהל הוא במוקם שרגילין בהמות, ועגלות מצוין שם, כוגן באמצע, אבל מן הצדדין ליכא למייחש כיון שהמשב בזום שום ייחד¹²⁶⁶). ויש אומרים שנtan עלינו כסוי הרואין לעגלה מהלכת וטעונה אבנים :

ר' אמר זורה ליה הוה זוזיא (וכו) [דרהה נפיק למבהאה]. פירוש למביוי שאינו מפולש, וגם איינו פתוח ומפולש לרשות הרבים, דאי לא ברשות הרבים דמי, כיון זומניין דחקי בני רשות הרבים ועילי התם, כדרפרישית גבי דלותות בפרק לא ייחפור¹²⁶⁷): לדורי בני מבוי מהלין גבאי. פירוש מחלין גבאי בפירוש¹²⁶⁸), ואע"ג זרבבים ניבתו כיון שהוא מיוחד להם יכולם למחול או למכוור. אבל דידך דנפיק לרשות הרבים, דהא כל העולם יש להם בו זכות, ואפיקלו בני עיר אחרית, כדאמר' במבאות המפולשות לעיר אחרית¹²⁶⁹): והוא דאמרין גבוי זוזין וגוזווארות הרי הן בחוקתן¹²⁷⁰). יש לומר שהוא ברשות הרבים אין משתמשין שם אלא בני העיר בלבד. א"נ

המו"ל

1264) לעיל כב ע"א.

1265) לעיל מב ע"ב.

1266) זעיר זעיר גי : ואע"ג דרבוי אמר היה שותף עמם, ואמרין דשותף אין לו חוקה בדבר שאין בו דין חלוקה, שאינו הכא שאינו וואי להשתמש בו שום ייחד, בן חותם הרטב"א י"ל. עכ"ל הג"ג.

1267) לעיל לו ע"א.

1268) עיין לעיל יב ע"א בדברי רבינו ד"ה מצור, וצער.

1269) לשון הנמי"ג. והיא גمرا ליקמן דף ק ע"א. וכיון התמ"ס לעיל יב ע"א ד"ה מגזר, והביאו ואריה מבבא קמא כה פ"א.

הגנות

1262) עבדה זורה סה ע"ב וויל רבינו שם : איך לאimidך והא בפרק כל שעה אורתוב רבעה מתניתה לגבי ההיא ארבעה דרכבה בחושחה והיכי טע ביה תרי יונמג, ובתוספות ויל' [שם תוז'ה איטיביה] תוריזו כי הכל היה בחרואה אחת ותורה אחת, אלא שהחמלוד סייר כל אחת במקומה עכ"ל, והיינו ואקמר רבינו כאן ואילו בשתי מסכנות סיירו מעשה א', כל שכן בירישא וסיפא דמשנה אתה.

1263) לעיל כו ע"ב כ"כ רבינו בר"ה מאן תנא.

1263) צ"ל בפרק השותפין, שכ"כ רבינו לעיל

יב ע"א ד"ה מבאות, וכ"כ שם הרמ"ה.

1263) וכ"כ הרשב"א

1263) יב פ"א.

בהתויר קודם החורבן או שבנייה גוי אין להם יי"ז) עתה לעשות (אסוד) [איסודה], ואילו הכא אילו היו לנו עדים שנעשה ברשות يولיל אפילו להבא, וכיוון שכן תואת החזקה כמה עדים, (ובתרו שלא יבנה) [בתוספות של איירב"א יי"ז] פירושו דהכי פרכינן דרישא דקתי הרי זו בחזקתה היינו מפני שתולין יי"ז שנבנית בהיתר, ואפילו ידענו ודאי (שנעשה) [שעשאו] ישראל לאחר החורבן, (ד"א) [דאדרין] שמא עירב בו חול (קתי) [או חבן], ואפילו הכי קתני סיפא שאינו חור ובונה אותה מאותו טיד עצמה אלא מה דתלינן בחתירה לגופיה, אבל לסורתה ולחזר ולבנותה לא תלינן להיתרא:

ולא נתירא דאנן לא מטעמיה פרכינן, אלא מלישנא דקתי הרי זו בחזקתה, דלא משמע אלא לגופא דהא באיך פריש ואם נפה לאינו חור ובונה אותה, והוא בגין אב לכל מקום שהণינו הרוי זו בחזקתה, ואית' אדרבא כל היכא דלא פריש חור ובונות מנא לנ הא להקל על זה, אדרבא יגיד עליו ריעון. ופרקינן אישורא שאני דממנא מאיסורה לא גמרין יי"ז), אפילו על לשנה דתנן:

[רי"א עירב בו חול] הרי זו טרפסיד ואמר. פירוש כי מה שפוגם בלובן קטת משבית קראי לה, דאיו התם אפילו יש עדים שנבעשית ורכובו:

איסורה שאני. קשיא לי דקראי לה מייא קראי לה, דאיו התם אפילו יש עדים שנבעשית

ה ג הו ת ה מ ו ז

יעתיל לפרש, ואולי דבעי למיר שלא יויק, שם יזק חיב לשלט, ע"ל, ונעל"ד חונת רבינו והגבי' שיכל לומר לבני העיר הא בלאה ציריכים אתם להשמר שלא תוקנו משאר זיון, ואיך אני מוסיף לכט גזק.

(1271) בכ"י א': אן לוה.
(1272) גלעד שרך אזריך למד. ועיין במסכת עריכין דף ו ע"ב בורה עד שכטו וויל: כך מצאי כתוב בתוספות הרור משה אהוירא מכתיבת אתיון. ע"ל. משמע קצת שהתוספות לביב' הם מתוספות אוירא היינו מן האחים ר' משה ור' שמואל היה רבו של רבינו פרץ. יסביר לוותן חן נסמק אליו התוס' לב"ב מר אלעוז בר שמואל מירנאג עי"ש.

(1273) כתבו בד"א: שירודין. ובכ"י הדר"א: "שחולין", וכן כתבו בתוד"ה שנפלת "דכ"ז" שחייב יש לנו לחלות שבהתורה געשה.

(1274) קידושין ג ע"ב.

7267 עיין בריה"ף וראש בשם ים, וב"י ס"י תי"ו בשם הרשב"א.

7268 וכן בכ"ב הגמ"י, ועיין בכתנות פסימ שקהשה שנהי' סותר מה עצמו.

7269 בכ"א קמא טט ע"ב.
7268 (י"ז) נצ"ל, וככ"ב הגמ"י וויל: ומיהו אם החזק למתה מגמל ורכבו עלתה לו חזקה, כיוון דבשלו עשה, ואם ייק שלם כדינו עכ"ל. ואין ספק שהם דברי רבינו.

7270 בכ"א קמא טט ע"ב.
7270 וויל הגמ"י: וככתב הריטב"א שאך במקום שנגנו להוציאו למתה לא הוציאו בא רשותם, ממש שיש בזה ריבוי נזק, ולא מצא למיר הא בעי לאינטורי מיניכו. הילך לא יוציא אלא למתה מגמל ורכובו עכ"ל הגמ"י. ובספר כתנות פסימ כתוב וזה לשונו: אלו מлотה "הא בעי לאינטורי מיניכו" לא

בחיוך, שהוא סיד של קבע, ולית הילכתה בותיה אלא כרבנן, וכל היכא דאייא שום להקביה כשברו על הגורה וגנוו מן החרם, ואפיו הци איז איכא הגוי כלו אין ואי לא לא, תערובת חול מותר, ואין צידק להיות שיור אמרה, דלקמן (ז"ג) יראה לו לשירות אמה (בשior) ורוכו כ collo, בדאיתא בהוריות (ז"ג). וכבר בריננא להא בסכת עבדה זורה (ז"ג) בסיעטה דשמייא יתברך ויתעללה אמן סלה סלה:

ובחייב סליק פרק חזקת הבתים בסיעטה דשמייא.

ה ג הו ת ה מ ו ל

ונהנו מן החרם, ואפייה אי איכא כלו אין אי לא לא (1275) וזה לשון רבינו הובא בס' פין יעקב דפוס ראמ: «הא דאמירין שאין גוiron גוירה על הגיבור במסכת עז' בס"ד. ע"כ. עכ"ל ס' פ"ג.

רא"כ רוב הגיבור יכולם לעמוד בה. ט"ז ואם גورو אינה (1277) הרוירות זרף ג פ"ב.

גירושה כלל, כדמותה מקרה דמייחי למעלה שנאסרו (1278) עבדה זורה זרף לו ע"א. וכייב שם רבינו לעניין חרמי צבור בשם הראייה.

סלייקו הנחות לפ' חזקת הבתים בס"ז

פרק המוכר את הבית

חולנות וחולולין, ווישובים בה להקר, ואינה משמשת אל^{*)} הבית ממש. והיינו רקאמר מאן דאומר אופתא לא מודבנה. ואע"פ שאינה מיוחדת [אללא] לתשמש [הבית]. כי"ש בדקה מיוחדת שישובין בה להקר] ואינה' לתשמש הבית. וא"ת ווא בפרקין דלעיל^(*) [אמרינן] מאי עלייה אופתא, אלמא אופתא בעין עלייה. יש לומר דאופתא נקרה כל בית קפן שעשווי בבית לתשמש הבית להגיה בו כלים. בין כשהוא בחיל^(*) הבית או עלייו בעין (עלית) [עליה], בין שהוא מצד הבית:

והרי"ח פ"י אופתא עלייה גמוכה שעושין בבית, ופתחה לבית דרך ארובות, ואינה ראייה ולא עשויה אלא לתשמש הבית. ובדקא חיליה היא לשכה קטנה שעושין לצד הבית בעין אופתא כבדיריש רשב"ם. [ונקראת] (ו) חיליה מפניהם שעושין אותה סביבות הבית, מלשון חוראות חיליה^(*)). וו ראייה לתשמש בפנים עצמה. ולפיכך אמרינן דמאן דאמר^(*) אופתא לא מודבנה כל שכן בדקה חיליה:

וכتب הרי"ף דהכלחא כרב יוסף דסוגיא כוותיה. ולא ידענו מאי סוגיא, ואולי מפני אמרנו לעיל^(*) מאי עלייה אופתא היא^(*) ולא

דף סא ע"א המוכר את הבית לא מכיר את היציע. בגמרה מפרש מי היא: ולא את הגג בזמנן שיש לו מעקה גבוח عشرה טפחים. הא גמי מפרש בגמרה. ובירושלמי^(*) אמרו דודוקא בגג שהוא מלורה ומוגוף. ואינו כשיתת הגمرا דילן, מדאמרינן בגמרה^(*) על מימרא דרב (ימל) [דימין] ואיל סלקא דעתך בסתמא קני עומקאו ורומה כי גבוח عشرה טפחים מאי הו. ואיל מוקורה או מגופף חכמי סלקא דעתך כל למKENיה בסתמא באיר דעלמא ואפילו לא גבוח עשרה וכל שכן כשבה עשרה אלא ודאי משנתינו בגג שאינו מוקורה: ומהו יש גורטין שם. ואיל סלקא דעתך בסתמא לא קני כי לא גבוח عشرה טפחים מאיל הו. ולפי אותה גירסת אין מחלוקת בין גمرا דילן להירושלמי. ושם^(**) נפרש בעור ה. ואף על פי כן מدلא גmir רן בגמרה דילן מביל דשמייע להו מתניתין כפשתה^(*), וכן [אומר] רבינו נרדי:
גמרה מאי (עליה) [צייע] אופתא^(*).
פירש רשב"ם עלייה קטנה ונמוכה^(*) אצל הבית מצדיו (לפניהם) או מאחוריו הבית, והוא סתומה כולה ומחחה אל הבית. ומשמש מעין תושביה הבית. ובדקא חיליה היא כזו אלא שעשויה

הגהות מה ז"ל

ו' מיגאש שמספרש עיון מכוון הבית, ועלינו לוchein מונחין, והוא כמו עלייה על פתח הבית".

3(*) בכ"י א': את הבית.

4(*) בכ"י החידיא: שהוא חל.

4(*) ספקיהם זו מה ע"ב.

5(*) בכ"י א': ולפ' א' סובין אויל מפני שס' להם מי עלייה אופתא לא מודבנה כי"ש בדק' חיל.

5(*) בכ"י החידיא: הלא.

1(*) ירושלמי בבא בתרא פ"ד הי"ג

2(*) לקמן סדר ע"א

3(**) לא מצאתה.

2(*) בכ"י הנמקוי יוסף בשם רבינו. ועיין בס' כתנות ספיק שמספרש כחנות הנקי דאותי לאפקוי מהירושלמי. ויפה כיוון, כי רבינו כתוב כן מפורש.

3(*) וכן היה גירסת הרי"ף. וגירסת שלנו לאפטאה.
3(*) עיין רשב"ם ד"ה אפטאה. ועיין בפירוש גרי

[אלע דכתיב] והצלעות (דכתיב) אלע
(על) [אל] צלע שלשים ושלש פעמיים.
ואלו הם ודאי היציעים הסובבים להיכל משלש
צדדים, וכן היו שלשים ושלש, כדאיתא במסכת
מדות (**). ושיעורו נמי מוכחת. וכתיב' (*) בהו
ולא יתיר (אוחזין) [אוחזים] בקירות(ות) הבית
בדכתיב באידך (הכא) [קרא]. דכתיב מאה אמה
אורך וקנתה אמרת רוחב רבוע וכו'. וזה היציע
התיכוןה שהיתה שיש על הש, כי אורך הקנה
שש באמה, כמו שפורסם שם בספר יחזקאל (**)
ולא מצינו שום בניין במקודש שהיה על קנה
אליא יצעז זה :

ואין בעית אםא מהכא כוטל ההיכל
שש וחטא שש וכוטל התא חמש. והוא
משנה היא במסכת מדות (***) למשך ההיכל
והאולם מזרחה למערב. ומכללים הוא מונה
כוטל ההיכל המערבי שש אמות. ורוחב התא
שלאלמario שש. וכוטל אותו תא המערבי
חמש. וזה היציע האמצעי. ושאלו בתוספות (*)
כיוון שהוא מונה קרקעות האולם וההיכל היאיר
מונת עתה מן האמצע, שיש כאן טעות אמרת כי
היציע התיכוןה אינה אלא חמש. וזה אינה
קורסיא כי האמה הזאת הנוטפת בחיל התיכוןה
הרי היא נוטפת בתיכוןה בעובי כותלה. כי מן
המגרעת שגנבו בהם בתיכוןה גנטה בחילה,
ונמצאת המדת בקרקע למטה כלמעלה. ואית
סוף סוף למה [לא] מנה מן התיכוןה. ייל א"כ
היליל חזאנן כוטל ההיכל (***) שיש אמות וחצי
וכוטל התא ה' אמות וחצי, והתא ה' ולא בעי

[אמרינן] יציע. ולפירוש רש"ם זו אינה ראייה.
כמו שבתבנו : אמר ר' יוספ' שלשה שמות יש לה
[יציע אלע תא]. ואע"ג דיציע דקרה אינן
עשוהה בדקא חלילה כדרישת ר' יוספ' יציע
דמתניתן. ולפירוש רש"ם זו אינה קושיא
דאיהו שם יציע דעלמא העשו סביבות הבית
אַפְרֵשׁ. שנקרו לו שלשה שמות יציע וצלע.
[ותא] :

היציע התיכוןה חמש באמה [רחבה]
והתיכוןה שש באמה והשלשות שבע
באמה. פירוש וכולן היו מרובות. וכאדמרין

לקמן גבי היציע התיכוןה :

והתא קנה אחד אורך וקנה אחד
רוחב. וזה כי ביציע היו כונסין בכותל חזיא
אמה לכל רוחב. והם המגרעות שנמן (לבית)
לקירות הבית מבנים לבתי אחות (ל)[ב]קירות
הבית. ככלומר שלא יהיו אריכין לנוקב בותלי
הבית, לכן ננסו חזיא אמה לכל צד בעלינה.
ולפיכך היהת התיכוןה שש על הש והתמונה
ז' על ז'. וכן שניינו במס' מדות (*) התיכוןה
(ח') (ה') והרובד ו/הතיכוןה (*) ו/הרובד שבע,
פירוש הרובד (בין *) המגרעת ידרשו (*) בבת
לד' כותלי, כוטל לכוטל כל מה שעדרוי (*)
שהוא קרקע (*) והוא כעין אצטבותות וכדי' על
הרובדים שבעורה, ואדרין התם (*) מי רובדים
(טוטא) [גורתא] דאיצטבתא דסלקי (להו) [בתוכו]
לאיצטבאתא (**), דהינו סטו לפנים מסטו (*),
כעין גראד'ש :

הגוזת המז"ג

6. בכ"י החידיא : לאו.

7. מדות פ"ד מ"ה.

8. במוגנתין התם גרסין «והאמצעית».

9. כל הענין אנו מוכן, ובודאי יש כאן ט"ס.

10. זיל ידרסו».

11. זיל שהקוריין.

12. חמוץ דף כ' ע"ב.

- הלו והעתיקן שתיהן.
13.) ברוכת דף ג ע"ב.
13.) מדות פ"ד מג' ויריש רשי' בספר יחזקאל
מאי כי בביה שני hei לח' תאים.
14) יחזקאל אמר.
14.) יחזקאל מ'.
14.) מות פ"ד מ"ג.
15) עין יודיה והתא
16.) בכ"י אי' ; כוטל הא' שיש מאות וחצי וכוטל
הו ה' אמות וחצי.

לחו לאצטבאתה ונולע"ד שמאז המעם שתי הגירסאות
בכ"י החידיא : דסלקי לוחו לאצטבאות, דסלקי

פירושו נכוֹן, אדם כן היה ליה למר זוטרא לפירוש גבי הדר. אלא והוא הדר כל הדוי²²), ומשום דאיו השוב, שהוא יותר גבוה, וגם תשמשו לחוד יותר מבור כי עשו (לאוצר) [לאוצר] הפצים כך פירוש רשב"ם²²). (ועוד) [וכן] הקשה התלמוד דआ"ג דיציע יש לו ד"א על ד"א מ"מ שפיר שמעיןן, דכיוֹן דהוא אינו מכור אע"פ שהוא נמוך וגם עשו לחשיש החבית, כי"ש הדר ואע"פ שאין בו ד"א כיוֹן דחשייב תשミニשת לחוד, ולא עוד אלא דסתם יציע על הרוב הוא מבפניםצעין אותו שבמקדש ואע"פ שפעמים תוא מאחרוי כධירש רשב"ם, והחדר הוא מבחוץ לבית, וכבדתנן ולא את החדר שלפניהם הימנו :

[דף סא ע"ב] לא צרכ בא אע"ג דמצר ליה מצרי אבראי. (וקי"ל) [וקמ"ל] תנא דמצרים הרחיב לו בדרב נחמן, ואיתו והא מיציע ובור ודורות שמעיןן ליה, דהחתם גמי מצרי בראי נקט (עכ"י²²). וזה איננו, דמצרי הבית כיוֹן שהן צריכים לו מפני הבית לא חשיבי מצרי בראי לרבות יציע דבר ודורות, דהא משום בית גופיה²²) איצטרך למצוות הכהן. גבי החדר שהיה יכול למצר הבית בגופו של בית והוא מצער חוץ למדור, התייחס סבור שבאל לרבות את החדר. קא משמע לנו כיון דכולו קרי לחדר חדר ולבית בית, מצרים הרחיב לו :

ובדרב נחמן, פרוש דאמר מצרים הרחיב לו, ואע"ג דaicא מיעוטא דקרו לבירה בית, ומשום דלא כתוב ולא שיורית בזוביינו אילין קדרי בלום, ומיהו דהבא עדיפא וחמירה מדבר אין בו²²) (ב) ארבע אמות אינו מכור : אין זה

לאיתוי לחצאיין²²). והוא עדיפה ליה שיטול המדה שוה לבודיל ההורל ולחטא²²). וכן תירצחו בתוספות. והקשה ר"ת²² ו"ל כיוון שתביא ראייה מן המקרא מה מביא אחריו מושם [דהי] כמו²² יהודה ועוד לקרא²²). ויש לומר דהחתם מושם דקאמר ועוד, אבל הכל לא קאמר ועוד. ודרך התלמוד²² להביא ראייה מן המשנה ומקרא נבאים ומתובים. ועוד יש לומר דהבא והוצרך להביא מן המשנה לפי שהיא יותר מבוארת מקרא שהתה הוא היוציא, ובaille פירוש למקרא :

אלא מעתה גבי בור (וכו) [דתנן לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכותב לו עומקה ורומה]. פירוש זהו ליה למידר (מהברור) הזה יש ארבע אמות על ארבע אמות, דהא סתם בור שהוא בסתם בית, אינו תופש אותו של ארבע אמות, כי סתם בית אין בו אלא ארבע אמות, ואפילו בכתים גדולים שעושים להם יציעים של ארבע אמות. ובדין הוא עושין להם בור של ארבע אמות. ובדין הוא דמצרי לשינוי ליה דהחתם בפהות ארבע אמות חשוב וחוזיא למילתה מה שאין כן ביציע, אלא דאייך עדיפה דיציע בבית חד משמשא ובור ובית (במשימות) [ב] תשミニשים], וחודא מתרתי נקט, ליה, ודכוותה הרבה בתלמוד :
ויש מפרשימים²²) דהא הדין דחדר דמתניתין מירדי שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות, ובאיין ראייה מודאגין בסמוך השטה יציע אמרת לא מודאגן חדר מיביעא, ואי אמרת ליה לה (דאייך) [ד"א איצטרך] משום דאפשרו בבא קמא צב עיב. וככ"כ הרשבי בא שם ים.²²

הגהות ה פ"ל

²²) וככ"כ הרשבי, וכותב הטור שכן דעת הרמב"ם.

²²) רשב"ם דיה ולא את החדר.

²²) בכ"י א : «עכ"ג. ואולי חסר פה, וצ"ל כוכי».

²²) בכ"י הרשבי בא שם ים.

(17) בכ"י א : «בחצאיין».

(18) בכ"י א : «ויליאט».

(19) תודיה ובכ"א מהכא.

(20) קושני דף ו ע"ג.

(21) לשון החסנות.

(22) בכ"כ קמא צב עיב.

בית וליבורה בירחה פשיטא בית זבין ליה בירחה לא זבין ליה אלא]²¹ הדיבא דקרו וליבורה בית פשיטא כולה זבין ליה. פירוש קרי גמי לבירה בית כמו שקורין אותה בירחה, יש לה שני שמות, דעת'ג' דבעלמא יד בעל השטד על התחתונה, הכא משום מצרי, בירה בין ליה:

גירות דוב הטפירים והויא גי' רשב'ם.
לא צוריכא דרכא קרו לבית בית וליבורה בירחה ואיכא מיעוטא דקרו לבירה גמי בית מהו דתימא כולה זבין ליה. פירוש דעת'ג' דבעלמא²²) אמר שמואל דאפילו אחר הרוב אין הולכין בממון אלא המוציא מהבירו עליו הראייה שתואר מן הרוב, הכא אפילו המיעוט הזה סלקא דעתך אמינה דאליןן [בתრיה], כי המזרים החזוניים שטאפס הוכיחו לנו שהאיש מן המיעוט, כיון דהיה יכול למצור במצרים גוא, קמ"ל רב נחמן מצרים הרחיב לו:

מאי טעמא כיון דחוות ליה למכתב ולא שיירית ובור. פ"י והוא גירועותא ללוקת וכאי בגדי מצרים דהוו דרכו לבירה בית. מצרים באו ועמתה אפיקלו רובא קרי לבירה בית. הורחיב לה אליבא דشمואל דאמר אין הולכין בממון אחר הרוב, וכל שנן בשונן מהכח על מהכח, והיינו דנקית ליה רב נחמן סתמא²³).
ומאי דאומכתה במיעוטה היינו משום דאפילו להא אנטזיך דרב נחמן. ויש נוסחות שורסין דaicא דקרו לבית בית וליבורה בירה ואיכא דקרו לבירה גמי בית מהו דתימא כולה זבין ליה, מכיוון דלא כתיב ולא שיירית קמ"ל. ולהאי

הגהות המ"ל

רבותא דאבי הא מהני אי לא כתיב ליה ולא שיירית.
(2) בכ"י א' : הא לא הוי הוי, ובכ"ן משנינו לא מהני ולא שיירית. ואולי בצע"ל "הא בעין משנינו לא מגני ולא שיירית".

(22) בבא קמא ריש פ"ג.
(23) כדמרנן בכוכורות מט : דהילכתא שםואל

ברדיini.

נהמן, דהכא אפיקלו כתיב ולא שיירית בזבוני אילין קדמאי כלום לא מהני, משום דליך אפיקלו מיעוטא דקרו למחר בית, ולעלום לא מהני הרחبت מצרים עם ולא שיירית בזבוני אלין וכו' אלא כשהוא בכלל הלשון הדבר המכור ואפיקלו במייעוטו²⁴). דהא בזבוני אלין קאמר. תדע (ראייה גמורה היא) דהא אוקימו למתניתין בדמץ' לו מצרי בראי, וא"כ אמאי לא כתני ואט אמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרוי כולם מכורין בדקתי בקידר (ד. מתני' נדלקמן²⁵), אלא (מאי) [וזאי] ש"מ דמשום ההוא לישנא אין א' מאלו²⁶) הרוי הוא אבלו כתוב ולא שיירית וכוי' או עידי' מיניה'). ובדרב נהמן גמי מתהיבן היכי דמי איז דכלחו קרי לבית בית וליבורה בירה פשיטה בית זבין בירחה לא זבין, ואפיקלו כתוב ולא שיירית. דאי [לא תימא היכי]²⁷) נימא דהא רובותא דאפילו תא מהני אפי' לדלא²⁸) כתיב ליה ולא שיירית. אלא ודאי כדארמן. וזה ברור, מיהו באומר כל מה שיש מתוך מצרים האלה מכור לך מכיר את הכל, דהשתא לא תלה מילתא במא שהוא בזבוני. וכן דעת רבינו הראה והרב אחיו ז'ל. הילכך תא דנקתיה הכא וכדרב נהמן לסייענא בעלמא נקייה לה, דבלאו דידייה גמי אילא למיימר במשנינו מצרים הרחיב לה ואפי' בדכתוב ולא שיירית. והיינו דamarinen לקמן כמאן אולא הא דאמר [מרין] בירה דרב שםואל [בר שילח] משמה דאבי צריך למיكتب ליה ולא שיירית [כמאן כר"ג], הא לא הוי בכעין²⁹) משנינו לא מהני ולא שיירית:
הובי דמו [איילמא דקרו ליה לבית

(23) וכ"כ הרשב"א בשם רבותא.

(24) לקמן סה ע"א, סז ע"ב.

(24) בכ"י א' הוגה אין הכל מכורו.

(25) וכ"כ הרשב"א.

(25) כך הוגה בכ"י א'.

(26) כך הוגה בכ"י א'.

אבל בית [ד]חוה ליה למימזר ליה [ולא מצר ליה וכו']. פירוש כי בודאי אין שלא יהיה בא [כל [ה]בית] שום סימן מסוים, שהיא יכול לסייעו ולמצר לו וauseפ' שהכל שלו: חדא איל. והוא ביה ליה גרוועה שבכולן, כדאמרין באומר בית בבתי ושור בשווי מראוות מת מראהנו נפל. והתם לרבות נקט, לא תימא דהותא לשנאן מן היפה ממשמע, כדאמרין גבי גבר בגבורין, וטור בתורי קאמאר, קמ"ל. וכל שכן באומר בית סתום ושור או עבר סתום, וכדעתן המוכר חזי שדהו לוקח טטל בחוש. וכן כתבו כל המפרשים ועיקר^(*):

וזאי אמר ארעטה מייעוט ארעטה שתים. פירוש ובזה אין הדברים ראייה, וכן בהיא דבית ובביה אין הדברים ראייה, ולא מטעם שאמר רשב"ס^(**), דין אונאה לקרקעות^(***), שהתרם הם נכתבו בעצם כייק של החיד"א זיין^(****), והוא רצתה להתייקר, אבל כשהמוכר מסופק אין לתלות באין אונאה לקרקעות, אם נתן דמי ביריה בבית מכר זה ביריה בדמי בית. אלא הטעם משומך רקימא לנו כדברנן^(****) שאין הדברים

גירסא משומך דהוי פלגן ופלגן הוא דהוה סלקא דעתן למימר דכליה זבן ליה, מכין דלא כתיב ולא שיירית. והה"ז וראי ע"ג דרזובא קרי לבירה שסובר אין הוליכין בממון אחר הרוב. דהלהת כמותו^(*), ושתי הגירסאות עולות לטעם אחד: וראיתי מי שפירש דאפיקו בפלגן ופלגן וכל שכנ ברובא ذקרו לבירה בית מודה רב נחמן דהכל מכר לו, ע"ג שלא כתב ליה ולא שיירית וכו'. ולזה נוטה דעת רבינו הר"א נה"ז. ואין דעתנו נוחה בדבר. וקשה לי כיון דאי כתוב ליה ולא שיירית מוכר לו ביריה, היכי פנסיק^(****) רב נחמן וזה^(*) מצדדים הרחיב לו, הוליל אי לא כתוב ולא שיירית. יש לומר שלא הין נוהגין לכנותבו בשטרות^(*) עד שקס אבוי ומתיקן לכנותבו כדאמרין בסמור, והא דאמר מדහות ליה למכתב וכו' לישנא דתמלודא דרב אשיה הוא מדහות ליה למכתב באומה שעיה של רב נחמן ולא שיירית וכו' כמו שאנו רוגילין היום, ולא כתיב ליה לפי שלא הין רוגילין בו, שמע מינה שיורי שיר^(****):

הנחות מה ז"ל

חיד"א ששות' נחפה בכוף חיבורן רבו היר יתנה גבון. מוכת השערה זו כתבה הרוב החיד"א זיין בעצמו, ומפני שהסביר הוה ודומש בזורת האותות להדרים שההתקתי מנו בפסק הגותות 18, 21 אין ספק שגם הדברים הם נכתבו בעצם כייק של החיד"א זיין^(*), ואונתקן בהו וביריה בכסף סוף סימן א' וויל': ובחופשי באמותתו הפטוסים מצאתי ואיתאי להרטב"א בששת כי לי למכתה גדרא שמדרבינו תורה יוצאת לעניין שכור אדם מלת כוה היא ספק הינו רוריכים להוועת דמים אפיקו בקרקעות וזה לשונו בפרק המוכר את הבית: ואם אמר ארעטה מייעוט ארעטה שתים פ"ז ובזה אין הדברים ראייה וכן בהיא דבית וביריה אין הדברים אונאה ולא מטעם שאמר רשב"ז^(**) שאין אונאה לקרקעות שהתרם מהכר מסויים לגמרי דאי וואי הוא וזאת להתייקר אבל כשהמוכר מסופק אין לתלות דאי אונאה לקרקעות אם נתן דמי בית אלה ביריה בדמי ראייה זבן ביריה כתיב או מכר שאון הדברים ראייה במלשלין גנון גמל ונקר ואית ומיש מוכר שור לחבירו ומזה גנון דחוינן אם דמי רדייא לודיא אם דמי נכתה לנכsty וויל' ולא

(28) וכן גירסת מהרש"ל.

(29) בכ"י החיד"א: היכי פ' ר'ין והוא אמרוי מזרים הוחיל לו.

(30) וכיב הרשב"א, עיין רשביים דיה משומ דהוו"ל למכותב.

(31) וזה לשון הנומיקי יוסף: חדא איל תרי לא איל. ויהיב ליה הגרועה שבכולן כדאמרין [מנחות קח ע"ב] זאי איל בית בבייחיו זו שור בשווי ראותו מות מראהנו נפל. ואע"ג דהוי מצי למימר לדשחא קאמארין, כדאמרין נברכות לא: סנהדרין סה [גבר בגבורין]. כל שכן הכל אדרא ארעא או אם אמר בית סתום או שור סתום, וכדעתן [בבא בתרא קו ע"ב] המוכר חזי שדהו לוקח גוטל כושש. הריטב"א זיל' בשם כל המפרשים וויל' עכ"ל הגן^(*).

(32) רשביים דיה בבקעה גודלה. עיין תודעה שם.

(33*) בבא מגיעא נו ע"א.

(34****) וכיב הנומיקי יוסף.
(35) בכ"י החיד"א מתוב בבלין וזה לשונו: דברי הרב היללו הובאו בשות' נחפה בכוף למורי הרוב זולח'ה חמ' סוף סימן יא' עכ"ל. (ועיין בס' שם הגדולים להרב

משמעות (יש') לשון זה [לכולן] ומיועט פרטני שנים. ואפילו הינה (ברורו) ספק שקול, על השאלה להביא ראייה שלכל פרטשו נתכוין זה, וזה ברור (*****) :

ויש אומרים (**) דשאנו שאלת דשוכר שהוא משאיל בעין יפה, כיון דמלל מקום סופו לחוזר לו כלוין, (והוא רוץ) [ותוא יודע] שותה צרייך למרפק ביה כל פרטשו, וזה יותר נכון :

ואחרים תירצטו והתם (פרטשי) [פרטשי] (**) גרסינו, וכן גורט הר'י-ף. וכל שאומר נכסאי פרטשי ארעתאי, שמייחס לעצמו, לכולן בתכוין : ואם תאמר והוא שאומר ארעתא דבר חייא הוא מיחס אותו לבני חייא. יש לומר והתם (בשניהם**) מלוט (בשתי מלימ). וכשאומר ארעתא לשניהם אמר כפשותו, ומה שאמר לבני חייא איננו אלא לייחוסם, וכן באומר נכסוי דידי ארעתא דידי : ויש אומרים להתם משום דבר שאומר נכסוי דבר פלוני, או בלשון אחרת (מכורת וקאי) [מכחת דקיין] ארעתא או נכסוי לחודיה, אבל באומר נכסוי פלוני הרי הוא כאמור נכסוי, כיון שאמר בלשון סיכון שאין נפל עליו (החוודהה) [החוודהה] (**) שלא יאמר אדם הנכסי (ת') [פלוני] או הנכsei, וגם זה נכון, וכל שכן (הא) [האומר] הנכסים הקרכעות, ככל

ראייה, ואפילו במטלטלין כגון צמד ובקר (**). ואם האמר ומאי שנא מוכור שור לחבירו ונמצא בכך, דחוינן אי דמי רדייא [ילדרא] אי דמי נכסתא [נכשתא ב"ק מו]. וילך דלא דמי דהכא לההייא צמד בקר. דין אומרים לרבען הדברים ראייה לעיולי מילתא בלשון שאינו בנסיבות הלשון (**), משא"כ בשור ההוא שאין הדברים ראייה אלא על גיולי הדעת שבו, אםלקח להרישה או לטביחה, וזה ברור : ואם תאמר ארעתא גמי גליוי מילתא הוא. זה איננו שלושון פוטק, וידוע שתם לשון רבים שנים עד שיפריש או עד שיאמר כל. ומיהו היכא דכלוחו קרו ליבורה בירה או בית והוא לשון משותף לכל, אפשר דאפילו بلا ראייה דמצרים, כגון שמכבר ולא אמר מצרים, הדברים יהיו ראייה וקשה ומאי שנא מהא דאמידין בפרק השוואל (**). האי מאן דשאיל (נרגא) [مرا] מהבריה למפרק ליה פרטשי. רפיק ביה כל פרטשי דעת לה. ויש מחרצים (***) דכלוי המשאל אין לו הפסק, הרי הוא תפוש ביד השואל ברשות, ועל המשאל שבאה להוציאו מןנו הראייה, וזה איננו דכלוי כלל היכא דאיתה ברשותה דMRIה איתיה, והשואל אינו יכול לטען בוודאי אלא DAOשלה לפרטשי, וכיון שכן יאמר ב"ד האיך

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

בדבר דס"ת בלא חוי העמודים איננו שווה בכ"כ דיניגין ליה دون אונאה, עכ"ל. והתשובה ההוא השיב הר"ר יצחק אבולעפיה להר"ר יונה גנון רבו של הגאון חר"א.

(32) ל�מן עז ע"ב.
(32) בבא מציעא קג ע"א.
(32) כ"כ בתוווד"ה ארעתה בשם י"מ. וכ"כ הדמבי".

(32) וכ"כ בשם ר' ר'י.
(33) וו' גראית בחנות התוספות כאן ד"ה ארעתא ובבבנא מציעא קג ע"א ו"ה פרטשי.
(34) הובא בשת"מ בבא מציעא קג ע"א.
(35) בכ"י : בבי.

(36) כצעי. ופירשו ה"א היועה. וכ"כ הרשב"א וויל' : ואין צורך להזכירם בה"א ההזרעה. שיהה ווי העמודים דהוי קישוט. ואם אכן אונאתה

דמי דהכא ובהיא צמד ובקר אין אומרים לרבען הדברים ראייה לעיולי מילתא בלשון שאינו בנסיבות הלשון משא"כ בשור ההוא שאין הראות והristolב"א הוא על גיולי מילתא הדברים מוציאים. וא"כ דגבוי שוכר אמר לו "כוה" אם איתא ודיבת "כוה" ספיאκ הוי, א"כ הינו צרככים להזרעת מים, והמ האכ כי גונאות גיולי מילתא הוי, ואמאי לא אמרו דזומדים מוציאים אלא ודאי ציל מלת "כוה" וואי לא הווי כי אם למת דמים. א"כ אף אנו נאמר לנ"ד זמ"ש הטע"ב לספר כתוב לי לשמי ס"ת כוה לא קפיד כי אם זוקא לארכו ורחבו ושיהיה קלף נאה וכותב נתה, אבל לא קפיד ושיהה ווי העמודים דהוי קישוט. ואם אכן אונאתה

כשמדובר לו ג' שלמים ורבייעי קצרים) מי טעמית דבר דהא לעמָן³⁶) בג' מצרים לבדם אמר [רב] קנה הכל חזק ממציר רבייעי, ואילו מציר אליא שני מצרים שלמים ואחד קצרים, היאך רב כנוגה ורב (אשי) [אסט] [אמורא]³⁷) שיקנה כנגד רаш תורה, דהא לקמן בג' מצרים שלמים אמר רב (אשי) [אסט] לא קנה אלא תלם א'. ויש אמרים דרב אשיגרטין התם, ואינו כן בשום ספר. והנוגן דלעולות כשמדובר לו ג' מצרים שלמים ואילו קצרים, ולא תקשי דבר [אסט] אדרבא [אסט], דהתם כיון שלא נגע בד' כל³⁸), הינו לפי שככל חזדה נכלל בגי מצרים שמקיפין אותו ושוב לא חשש. אבל הכא שנגע ברבייעי (גלא דעתיה) [גלאי אדרעתה]³⁹) שלא נתן לו הכל בגי' מצרים, וכי אמר קצר לפחות בא שלא יקנה ארוך אלא כנגד קצרים. ונכון הוא זה, וכן הוא בתוס'⁴⁰):

ויא דהכא כשלא מציר אלא ב' מצרים שלמים ואחד קצרים, וכותב לו כל מה שיש בטור המציגים האלו מכור לך, רב סבר לא קנה אלא כנגד הקצרים, שזה נgenes תוך מצריין, ורב (אשי) [אסט] סבר כנגד רаш תורה שאף הוא בכלל ג' מצרים, ולא בא אלא למעט אותו קרען שאנו לו מצרים כלל :

ופירוש ראש תורה, י"א⁴¹*) ראש השור רחב מן הצד האחד וקצר בסופו, וחרבבין⁴²) פיי' מלשון תורי זהב, וכל משולש קריי כו, א' קצרים]. קשיא להו לרבען היבוי דמי, אי

בכלל, כי היא הידיעה בלשון עברי כולל הוא; ואי אמר ליה זיהורי אפילו פרדי⁴³ ובופתני. פירוש⁴⁴) בו דאי אמר (כל) [זיהורי], יהיב להיה תרי ملي דמייקרו זיהורי, וכן כהוא אמר נכסי לא יוויב ליה אלא תרי ملي דמקרו נכסי, דמייעוט רבים שנים, ויהיב ליה מן הגורעים שיש לו⁴⁵), ומאי אמרין הכא אפילו פרדי ובודתני לאו למימרא דיתיב ליה בולתגו, אלא דיהיב מיניהם אם ירצה, אי נמי (דארישא) [אסט] קאי האומר כל (וכו) [ארעטה כל ארעטה דעת ליה]:

דף סב ע"א גירסת רשכ'ם ואי אמר ליה נכמי אפילו בתוי ועברי. [ופירוש בון]⁴⁶) אבל מטלטלי לא עד דאמר ליה כל [נכסיון]. והקשׁו⁴⁷) עליו דהא אמרין בפרק מי שמת⁴⁸) דמטלטלי ושורטי איקרו נכסי, וכי תימא דקמ'יל דמצוי יהיב ליה מטלטלים היכי נמי ליתן ליה מטלטלי במקומות בתוי ועברי. ויש אמרים דהתם לשאמר כל [נכסי]. א"ג דהתם באומר נכסאי בלשון שמשמען הסתום [שמכונה אותן לעצמו]⁴⁹). ויש אמרים⁵⁰) שאין אמרים מיעוט (רבבים) שנים אלא כתחותש לשון פרט⁵¹). אבל כשחותפס סוג גודל שותפס כל המנינים אין אמרין בו מיעוט [רבבים] ב', וכן כתוב הרוזה⁵²)). וזה הטעם אמיתי מלאתת ההגיוון: מציר לו מציר אחר אריך (וכו) [וממציר

הגהות מהו⁵³

ומכאן שורך המצחיק לפירוש רית מדעתו, והיא ראייה שהה תית.

40)

בכ"י א' :

הראות-

41)

לקמן סב ע"ב-

42)

כן היה הסופר עצמו בכ"י החදיא-

43)

וכ"כ בונומי יוסף בשם התוס', אבל אינו

בתוס' שלונו.

44)

רשכ'ם דיה ויקנ.

45)

ובכ"י החרידא בnalion: ס' היה כתוב במקומו.

46)

פירוש שבכ"י קדמון היה כתובה רק את ס' גוטריקון

וה"ר שמואל ביר יצחק פורתה מודעה שריל "סרט".

(36) פ"ן רשכ'ם דיה זיהורי
36) וכ"כ ויהי,

(37) רשכ'ם דיה וא'

(37) זיהורי וא'

(38) לקמן ג' ע"ב.

(39) לשון דיח הובא בש"ם.

(40) כ"כ בעההם ב"ם אזכא במדרה י'.

42) לא מזאתיו בחידושי הרמב"ן, ובנומי יוסף כ"כ בשם הרמב"ם וגמ' שם לא מזאתיו, ועיין רמב"ם

לפרש דבריו ולומר שאפילו בתחילת לא היה טועה: (בתחילה כדאיתא^(*)): מצר רואבן ושמעון מהאי גיסא ומצר יהודה ולו מהאי גיסא, מצר רואבן מורה ומעיר וכיו. ה"ה אם מצר רואבן מורה ודרכו ומצר שמעון צפונ ומעיר דצירין למכתב רוחין תרתיין^(**). דאי לא לא יהיב לה אל החז' השדה באלבטון בגין גם. והוא דנקט אידך, משום דברהא צורתה דנקט יכול ליתון בגין גם לכל אלכסון שיריצה, דהה ליהו ביתה רואבן ושמעון, ואילו לאידך צורתא [דאמירין אנן (לידי)] [לייכא] אלכסון א' ודוק. ולעלום לא יהיב לה בשודה פחות מטי' בגין כיון שהוכיר לו שדה וכדאמריןן לקמן^(**) גבי מצר ארעה דמיינה פסיקא, וכן בבית או בגיןה יהיב להוCSI: שמיינן: איבעיא להו סיימ את הקינות מהו. פ"י לא כתוב לו אלא כנגד ד' זווית בלבד, מי אמריןן כל השדה חשב למצר באלו או דילמא לא מצר לו אלא נגרכם, ונוחן לו בשני אלכסונות שני תלמים, שהיא בהם שייעור שדה והיין ט' קבין, כגון זה:

במיון גם מהו. פירוש לאו תא בלחוור, דא"כ יהיב להיא חז' באלבטון. אלא (ד)[א]סימן לו את הקינות קאי, לומר כי לכל קרון וקרון נתן מקרים קצת בגין גם, ושידר אמצע הרוחות

אחרון נוכל לפרש ראש תור כנון זה. אבל לפ"י (חח) [הא'] אליבא דרב ורב כהנא שבאיו^(*) לרבות דמכר בכל המצרים (אי) [אמ] אנו עושין בן היה מצר ג' שהיה שלם בטל. ולפי אותו פריש יש לעשות כן^(**). וזה האחרון שבסוף השודה ראש תור, או כנון זה. כי כל מה שהוא תוך ג' מצרים עד הקוצר קנה למגרמי, והנסחר הואר כאילו יש לו ג' מצרים וזה פרוץ מחלקין אותו לאלבטונות ליטול כל מצר (ריביע) [ריביעי] ויפסיד ריביע:

שתיק רב. פ"י ולא מפני שלא חש לדבריהם^(*), דהוא רב כהנא ורב (אשי) [אסי] לגמרה דרב הו צרייכי ולסבירה דרב לא הו צרייכי^(**), וככדי הם להסביר להם תשובה. אלא סתום שתיקה כהוזאת, וכדאמריןן בפ"ק [דב"ק]^(*) אדרבא מדאמרי ליה רב כהנא ורב (אשי) [אסי] לרב דינא הבי ושתיק ש"מ שמיין, כלומר דאוודוי אודו להו, והכי נמי משמע בפרק איזהו נשך^(**) בשמעתא דספינה אגרא ומגרא כדכתמי התם^(**). ווגדולה מזו אמרו לקמן^(**) גבי אבי ורבא אינחו סבור מדאשית אודוי אודוי ליה, אלמא אפילו לגבי תלמיד מובהק סתום שתיקה הودאה עד שיפרש. וא"ת א"כ היכי אמריןן לנו ולהודאותו שהיה מודת. י"ל דכדי הואר רב

ה מו ז

רבינו ז"ל: ושתיק רב, כלומר שתיק רב מפני שלא מצא תשובה. והchein מוכת מהא אמרין אמר רב שתיק מ"ט שתיק רב לא שייע להיא דתניא וכיו, ואילמא לא שתיק רב מפני שלא הש' לזרהיהם, אלא מפני שלא מצא תשובה. והchein מתריש האילישנא בכל דוכתא מסתמא, וכתייבנא בפ"ק דסוכה. עכ"ל רבינו בכבא מציעא. ובסוכה הגמור היא ברוף ז' ע"ב, אבל בחינויו רבינו לסוכה חסר שם מן דף ז' ע"א עד דף ט פ"ב.

עד זך ט פ"ב.

לקמן סב ע"ב.

בכ"י החידיא: בדאיכא.

(50) בן כחוב בספר מורה זדק בשם רבינו. (ע"י ייש סימן ריש דון ב').

(51) لكמן סב ע"ב.

פ"א מה' מכיריה ה"י. ג' שוב מצאיו בט' כתנות פסים שצין רmb"ם פכ"ז מה' כלאים, והעתיקו הפרשנה בח"מ סמן רטט. ומעטה מה שכחוב "וורטmb"ן פירש". ט"ס הא, וצ"ל "וורטmb"ן פירש".

(44) בכ"י א': שכאן לרבות במכר דכל המצרים אין אנו עושין כן.

(45) עיין בפרש"ב.

(46) עיין בכתנות פסים שמדובר מדברי הריני'ך וט"ל דהילבאה רב, וכחוב שנן הבין הומכ"ן כתנות הריני'ך. ועין ברא"ש.

(47) סנהדרין לו ע"ב.

(48) בא קמא יא ע"א.

(48) בא מציעא סס ע"ב.

(49) בשם לבבא מציעא דף ט ע"ב הביא בשם

הוי ספיקה בכל תיוקו דמונא דחו"י⁵⁴) חומרא לתובע וקוא לא נתבע⁵⁵). ואולי קבלה היהת (בניהם) [בידיהם]⁵⁶) והכא שודא דידיינן, ולא בשאר ספיקי דתלמודא, ואין למדין מכאן לשוט מקום⁵⁷). ואם קבלה [היא] נקבע:

וזאמר (רבא) [רבח] פלאג דאית לי באערעא (וכו) [פלגא] פלאג (וכו) [בארעא דאית לוי ריבעא] אמר ליה אבוי מש' הפי ומ"ש הפי. הפירוש הנכון דקסבר אבוי דאפיילו פלאג באערעא דאית לוי, פלאג ממשע, דמשום שודה שלו [לא] היה אומר ארעה. אלא ואוי כד אמר פלאג בשודה, אותה פלאג שיש לו. دمشמע ליה לאבוי שלא היה אומר טלית שיש לי מפני החazi שיש לו: ואסיקנא דלעוזם לא חיש ליה (רבא) [רבח] לדאי, כל היכא דאמר פלאג בשודה או בטלית שיש לי לא גתchein אל לא לחזי חילון. הא כל היכא דאמר פלאג דאית לוי באערעא פאי אבוי מודה דיליכא למיר פרות פלאגא, וכי אמר Mai שנא הפי ומאי שנא הפי, היינו

משמעות אידך ובדרפי:

דחויגא לחו וכו, פי' ליכא למימר שזה הלשון כותבין בגופו של שטר, דזא לא שייך לייה כלל, אלא לומר שבראש השטר כותבין, אמר לנו פלוני הנני מוכר לפלוני פלאג דאית שטר הריני, וכשהם חורדים ומפרשין המכבר בסוף השטר הרוי מברין דפלגא קאמר (ובאיידך דפלגא קאמר) ובאיידך לשנא מפרשין אותו שטא ריבעא⁵⁸):

וזאמר (רבא) [רבח] מצר ארעא (וכו) [דמיונה פלאג פלאג]. פירוש כמה שהיה לו שדה אי גדרלה, ואמה להחבירו הנני מוכר לך

שלא נתן בו מצרים. מי אמרין השטה ואיז כולה יהיב ליה אלא שלא רצח לתאריך ודילג ביןיהם, או דילמא הוא גמי לא יהיב ליה אלא שני אלכסונות רחבות מגם אל גם מיתה בהם תשעת קבון בוגן זה:

דף סב ע"ב מצר לו מצר אי (ותא)
[בשא] [ומצר ב'] וכו' ומצר ד' לא [מצר]
אי' קנה הכל חוץ מצר ד' [רביעי].
ימ') הכל חוץ חלק רביע שבסהה כויה
ואינו נכו, חדא דמצר רביעי לא משמע הци
ועוד שהלשון הוה בעצמו אמר רב ואקאמר עלה
והוא דמיבעל, ואילו חלק רביעי לעולם הויא
מובלע. והנכון דמצר ממש כפשותה, ובארעא
לא שייך ולא מידי כיון שהוא מוקף מצרים,
ופעםים שוה המצר ביןראשי המציגים
שבשני צדדין ופעמים שאינו מובלע בינויהם:
ורב (אשי) [אמרי אמר] לא קנה אלא
תלם אחד על פני כולה. ופי' והוא שיהא
בו ט' קבון:

אמר רבא הילכטה קנה (וכי) [חבל
ואפלו מצר רביעי]. פירוש ולא אמר הלכה
כרוב. משום דבעיא לאפלוגי בענין המצר
הרבעי. ולישנא קמא דרבא אינו קונה מצר
רביעי עד דאית בית תרתי למעליותא⁵⁹).
ולישנא בתרא סגי ליה בחודה למעליותא, או
moblul או דליך על ריבכא דדיילא ולא ט'
קבון:

ויש בגמרא כתוב, וזה מלשון רב יודהי
גאו, ושמעינן מהני תורי לשני דרבא וכוי עד
שודה דידיינן. ואין הדין זה בדור, דבנרי לשני
לגבוי ממון או הילכתא כלישנא בתרא⁶⁰), או

ה ג הו ת ה מ ו 2

56) כך הגה הוספר בכ"י החיד"א
56') וכייב הרמב"ן ותゴ", יכתבו עוד שורב יהודאי
בה"ג קבל כן מרנן סבוראי, ועיין תוספות ד"ה איתמר
וברא"ש.

56') וכייב הרמב"ן: והוגן.

57) בכ"י החיד"א: שבtab. lo.

(בן מונאיש).

53) עיין פירוש רשביים דיה היג
(44) וכייב הרמב"ן.

54) בכ"י החיד"א: והוגן.

55) וכייב גגוי בשם המפרשים.

דאלין מצרנהה מהני מלישנא יתירה דאיתא לטפוי מילטא, וליפיכך [אמרין] דהאי פסיקא או פלגא בעי למימר חזי השדה, ואינו נבון, ונראין דברי הר"א"ם⁽¹⁾ כי הוא חור וכותב מצרנה כל השדה גם ברוח הרבעית, ואם משום ט' קבין למה לנו לרעת מצרני כל השדה⁽²⁾, אלא וזה עשו שותף ולא סוף דבר שהחויר⁽³⁾ לומר כל ד' מצרני השדה אלא ביוון שהחויר⁽⁴⁾ לומר ומץ ד' לכל השדה הרי חור ופירש⁽⁵⁾:

דף סג ע"א פשיטה אמר יחלוק פלוני בנכסי פלגא. אפשר שהוא דוקאCSI כשייש לו לחלק עמו או אם בן אחר כי עשו שותף, אבל כשאמר יחלוק עם פלוני ופלוני איינו נראה שיטול אלא אחד, אא"כ עשה מבניו כולם כלל אחד שדואמר תננו חלק לפלוני בנכסי יטול כאחד מן הבנים, ואילוanca האמרין שנונתנן לו רבייע, דסומכו לטעמיה, אלאanca השוחולק עמו או עם בן אחר⁽⁶⁾:

והא דתניא האומר תננו חלק לפלוני (בב"ר) [בב"ר] סוכםות אומר אין פחוות מרבייע. ויש מפרשין⁽⁷⁾ דסוכםות לטעםיה אמר ממון המוטל בספק חולקין, והכא מספקא דבר לשונם. ולא היא דאבי גופית פריש דבתרוייתו (או) [אי] פריש אילין (מצריותא) [מצרנהה] פלגא (ומילא) [ואילא] כתוב אילין חזי החזיז דהיבנו רבייע. ואם כן מיתינן תיש

שדה בתהום שמצרנו מג' צדדין פלוני ופלוני, ומצד ד' אותה שדה של שנהלקה ממנה שדה זו שאני מוכר לך. ונמצא ממצרו בגנוו של שדה עצמו, ולשאך המצרים אותו המצרים מקיף כל אחד הרוח שלו, ושירוי⁽⁸⁾ בכל השדה ובמקצתו اي אמר לה פסיקא לא ממשען אלא ובמקצתו לא פסיקא מון השדה. כלומר חתיכה שנחתן לו פסיקא מון השדה, לא פחות אחת, אלא דכיוון שהזכיר לו שדה לא פחות אליה מפי' קבין. ואוותם שלשה מצרים ארוכים שהזכיר⁽⁹⁾ לו ביוון דשיכי⁽¹⁰⁾ בכל השודה ובמקצתו, נאמר שלא כתבן⁽¹¹⁾ אלא מפני חזי אותה השדה. ומיהו אם היה [cotoben] ד' מצרים כדאי מד' רוחות⁽¹²⁾, ואילו מפני רוחו לא היה לתפוס אלא הא' שבכל רוח ועכשו תפסם שנייהם, והאי שותף עשוו בכל השדה, והוא כי היא דאמירין⁽¹³⁾ דאי כתובליה אילין מצרנהה פלגא. כן נראה לי:

אל אבי מאי שנא הבי ומ"ש הבי. פירוש היה רצצת⁽¹⁴⁾ לומר שאין בין שני תלשנות כלום, ובתרוייתו איכא למיימר פלגא או ט' קבין, וכי אשתק סבו התלמידז⁽¹⁵⁾ דבעי למיימר אבי דבתרוייתו אמירין פלגא. דאספוו לשון פסיקא חלוקה היא כפוסק דבר לשונם. ולא היא דאבי גופית פריש דבתרוייתו (או) [אי] פריש אילין (מצריותא) [מצרנהה] פלגא (ומילא) [ואילא] כתוב אילין (מצרנתא) [מצרנתה] ט' קבין. ופירש רשב'ם

הגבות ה מ ז

68) וזה לשון הנומי יוסוף: אמר המחבר יחולוק פלוני בנכסי פלגא וכו' היינו דוקאCSI בישיש לו לחולוק עמו או עם בן אחיה, משום שעשו שותף. אבל אם אמר יחולוק עם פלוני ופלוני איינו נראה שיטול אלא באחד, אא"כ אמר יחולוק עם בני שעשה מכולם כלל אחד. וכן מצינו בתוספותא [מכילתון ט"ז] שנינו גבי תננו חלק לפלוני בנכסי יטול לאחרם הבנים, ואילוanca האמרין נוטל רבייע. אלא וזה האMRI שבדא לחולוק עמו או עם בן אחיה. הריטב"א. עכ"ל, ומובואר בס' כתנות פסחים עיי".

69) בכ' השלבים והרבב"ן בשם ר' ר' וכ"כ הגוי בשם הערון.

(58) בכ"י א': ושיביג.

(59) בכ"י א': גותנן.

(60) בכ"י החר"א: ב' מצרים כדאי מד' רוחות.

(61) לקמן דף סג ע"א.

(62) בכ"י א': זרך.

(63) בכ"י החר"א: התלמידים.

(64) בכ' בש"ט בשם ר' ר' ימיגש (הא הרא"ט).

(65) בכ"י א': כל מזרני השדה.

(66) נעל"ז שצ"ל: שוחר.

(67) בכ"י החר"א: לכל השודה הנוי ס' ובס"א מזאתו לכל השודה הרי חור (פי' עכ"ל). וכן הוא בכ"י א: הרי חור וס'.

דסומכוות מצאות בתוסטהא^(*) בלשון מכירת, וכיוון דבולה סוגין במכר והחלפתה לה בלשון מתנה שמעין דמקורת^(**) דחתם כשאי הרים ראייה דומה דמתנה, כגן שאמר כדשיימי תלתא, כן נראה לי. וכן נראה דעת הרמב"ן זיל^(***):

גירמת רוב הספרים^(*) בחבות אין פחות מה' בבור, בקדחה אין פחות מיב' בבור, בטפיה אין פחות (מיב') [מטוי]^(*) בבור. והנכו שפירשו בה^(*), כי חבות וקדחה וטפיה מודות והדועות למזרד בה המשתפות בבור. וסתם הבור שהה להם היה שתי חבות או שלוש קדרות או ד' טפיחן. וכן נראה דלשון חלק משמע רבייע, יבוא^(*) החלק שבhabית השוא רבייע, בבור, וכן כולם על זה הדרך:

ויש גורסים^(*) במל"ד לחבות, כלומר לצורך החבות שהוא לשותה^(*) ולתבשיל ולרבץ את הבית, ולקדורה לצורך תבשיל, ולטפיה לצורך שתיה [של] בני אדם. והרך המשתפות בבור לצורך חבותיהם שישתפות בו שמותנו, ולקדורה משתפות בו יב', (להפח) [לטפיח]

далא כהילכתא. דאיilo לרבען אין לו [אלא] חלק מרובה, ולא נהירא. ועוד דכי אמר סומכוות חולקין, היינו היכא דאיilo דררא דמונגו לתהיריה^(*) וקיי בסימטא^(**)). אבל הכא שנתקפה בלשון כמה מאכ' לו, המוציא מהברו עלייו ראייה^(*). והנכו דסומכוות לדבורי הכל קאמר דחלק רביע (גר) [משמע^(**)]. וכן הלאה ולמדין ממן, ותויגו דפשטו מיניה בעין:

ואמר ר'ח' וגם ריבנו האי גאון בספר המקח דבאה (דנחлок בחלק [דנחлок וחלק] ובשעתא דרבת דלעלו^(*)) אם יש [דרמים] הדמים מודיעין. ונראין דבריו^(**) בלשון יחלוק ולשון חלק שתוא לשבך וכך חלק בנכסי ולטן, וכשאומר מכרתי לך בכר וכך חלק בשמי משמע, ולפיכך שינוי הלשון זהה שאמי בלשון מתנה תננו חלק לפולני מהו, אבל בשעתא דרבת כלוח אמתניתין קימי ואמכירה קימי, והtam המctrים מודיעין שלא מאכ' לו ואין הדמים ראייה^(*). ומיהו בהנעה דסילקו בתיקו אפשר שייהיו דמים ראייה, ולא הזכירוה בגרא דאכתי מיבעיא לנו לעניין מתנה, או מאכ' שאמר כדשיימי תלתא. וגם הוא דתנו חלק

המ"ד

ה ג הות

(37) וזהו הנומי: התוסטהא דנקט במכר מירין, כגן שאין הדמים ראייה, דומי זמתנה. ומשכחת לה זאמר ונאי מוכר לך חלק כדשיימי לתהא הרטב"א זיל, ואמר שכן נראה דעת הרטב"ן זיל עיין. עכ"ל הנמי, ועייש בוגהו מאי, וברטב"ן תירץ דריש מירין הביריתא בכוי שהוות שועה.

(38) בכ"כ הרטב"ן בשם ר'ח' ור' סטפ'ו דה.

(39) בכ"כ הרטב"ן בשם ר'ח' ור' השב"ם בכ"א:

(40) בכ"כ ר'ח' ור' השב"ם.

(41) צ"ע וזה בסמור כתוב ריבינו דלטפית הוא לשתייה ב"א. ווזוק לומר לדשות הכא הינו להשאota ראייה, וצ"ל שמה שכתב ריבינו לעיל שכן כתבו ריבינו חנאנל וריבינו האי, לא קאי על תננו חלק, ולא על מה שכח דבשעתא דרבת הדמים מודיעים, שאן זה אלא דעת ר'ח' וכדמוכח ברטב"ן.

(42) תוסטהא בא בתרא פ"ג.
70(*) בכ"כ א': דמתנה.

(43) כודרין לעיל לה ע"א ובבב' מציעא ב' ע"ב.
70(*) בכ"כ קתווי הות' ב"ק מו ע"א ד"ה שור מהא דב"מ דף ק ע"א, וככ"כ הרטב"ן.

70(*) וככ"כ תוסטהא לעיל לה ע"א ד"ה ומאי, 70(*) בכ"כ הרטב"ן.

71(*) לשל סב ע"ב.
71(*) בכ"כ החדי'א: דבריה, ואינו נכוון כדמוכח בגהה עב, אלא ציל לדבריה כמו בכ"א, אלא קאי אלא על ר'ח'.

72(*) עיין בחידושי הרטב"ן שכ"כ בשם ריבינו האי אונן שמרש שמעתה דרבבת במקח ואין הדמים ראייה, וצ"ל שמה שכתב ריבינו לעיל שכן כתבו ריבינו חנאנל וריבינו האי, לא קאי על תננו חלק, ולא על מה שכח דבשעתא דרבת הדמים מודיעים, שאן זה אלא דעת ר'ח' וכדמוכח ברטב"ן.

לא מהני). כדאמרין בפרק הוווע (***) דחדתני על מנת שהמתנות שלי המתנות שלוי, וחודתני גותנן לכל כהן שירצה, ומ"ד גותנן לכל כהן שירצה כסבר דעתם תנהה הויל ואמר תנאו ברואוי דהוה ליה [למימר] על מנת שתנתנו לי, ואיך סבר דעתם חוץ הויל ושיר או והרי הוא קיים כי לא מכך לו המתנות, ואשתכח דאייכא טובא בגיןו. ותו אייכא בין שיור לע"מ דכל שאמר על מנת שתנתנו אם לא נתן שנה אחת בטלה המתנה או המכירה, ואם הוא שיור אין המתנה והמכירה בטלות בך^(*) אלא שהמעשר בגול ברשותו. והאי תנא סבר דעתם מתנת חוץ הויל ושיר, ולהכי ס"ד דכל שאינו יכול להקנות לאחרים אינו יכול לשיר לעצמו. ולהכי פרטנן והוא אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולום :

ופriskין ביוון ר"ל ע"מ שהמעשר א' שלו מקום מעשר שיורי שייר. פ' לאו דוקא משום דאמר ע"מ, ה"ת אם אמר חוץ מעשר ראשון דאמרין הביי דשייר מקומו, אלא הביי פירושה כיון דאמרין הביי דשייר, גו' לפירות שייר לנפשיה, ודאי בעין יפה שייר, גו' לפירות שייר כמוידך דקל לפירותיה כדאמרין בפרק מי שמת^(*) אמר רבנן אמר רב נחמן אם תמצ' לומר דקל לאחד ופירוטיו לאחר לא שייר מקום פירוי דקל לאחד ופירוטיו לעצמו שייר מקום פירוי דקל לגבי נשמה בעין יפה משיר, ואיל רבא^(*) לרבות אשין (אין מדריל) [אנן אדרל] מתגנין לה אמר ריש לקיש המוכר בית לחבירו ואיל ע"מ שדריטא הוליל ע"מ שתנתן לי המעשר (**), וכן לא

משתפני יו"). הילכך כשאמר תננו רצה לומר חלק אחד מן השות芬 שדרכו להשתתף לעין ההוא. אלו הם שני הפירושים שנותפרשו^(*) יותר יפה בלשון זה, ולתרוינו פירושי הכל לפי מקום ושבותם נאמרו, ואין לדין מהם למקום אחר, וכדכתיב^(*) הריף זיל:

תנו רבנן בן לוי שembr שדה לישראל ואמר לו על מנת (וכו) [شمיעשר ראשון שלו]. פ' שלוי דוקא ולא שלו מעשר ראשון שלו. ובסמו נפרש של ירושי, וכדמוכה מסיפה. ובסמו נפרש הטעם. לוי ולירושי^(*). מחויר לירושי ואפלו לירושי ירושי, שכולם בכלל ירושי, כדלקמן. ונפרש בסמו נטה לא אמר יתן לשדה זו בירך ואם אמר לו כל זמן לשדה זו בירך מבדה הולוקח וחזר ולקחה ממנו אין לנו לוי עליו כלום. פ' שאין ממשמעות התנאי אלא כשהיהה בידו מכירתו, וככיו שembr הולוקח בкус ובודו של בן לוי זוכה בו הולוקח השוני צבוחר לוקח ב', ומכרה לולוקח א' כל זכותי מכר לה, כאילו מכרה לאחרים. וזה כלל גדול בתנאים. ונראה דלענין נדרים אין אומרים כתן אלא כבוחר לידו הוור איסור לנדר^(*)). ואפלו היא בידו בשאלת או שכירות^(**), וכן אמר לי רבינו Mori גרא^(*):

אמאי והוא אין אדם מקנה דבר של א' בא לעולום. פ' דמעשר של כל [ה]שנה אין עכשו בעולם. וקשה לי דהא תנאי הויל ואדם יכול להנתנות על דבר שאינו ברשותו וזה דבר פשוט בכל מקום. ויל דהא לאו תנאה, דאי בכ' הוליל ע"מ שתנתן לי המעשר (**), וכן לא

הגהות המוציא

והטור חלקו בזה. ובש"ע סתם כרעת הרכיב^(*).

(77) וכ"פ הרמב"ן.
(78) בכ"י א': הסברות. ובכ"י החידיא בשם ס"א:

טיחאל שנחפסר.

(79) בכ"י א': וככ"ב הריף.

(80) וכן גירושת הרמב"ן.

בר מהה שאמרו בירושלמי שאם נפל וחזר ובנאו אסורה

80) וכאן גוט שם הרכיב^(*). אבל גירסתינו "איל ר"

אבא לרוב אשין.

וא"כ כל שכן חזר וקנאו לאותו בית עצמו. והרא"ש

הפרירות של שנה זו לא זכה בהם האב כלל, ואינו מורייש לבניו. וכן הדין במכור דקל ושיר (אלינוט) [פירות] לפניו. כן תירץ הרמב"ן זיל עם מה שבירנו בדרכיו:

ו"א דבדקל לפירות ודאי דבר מסוים הוא וירושיו קמין תחתיו, אבל בתנאי זה של בן לווי הוא דבר שאינו מסוים, כי המעשר אינו ידוע באיזה מקום יהא⁽¹⁾ מן הקרקע, פעמים ומהילות, וכదמרין בפרק מי שמת⁽²⁾) דאיתו ירושיו [בכלל] נכתיו וכמשיר בו רוח ורוחה, והוא הוה בכלל[] המכדר, למה לא ירשונו ירושי וירושת, תי רשב"ם זיל⁽³⁾) דתכא לשון גרווע אמד שלא שירן מקום בפירוש, אלא לפיע לא ידא לשונו מיותר ולבטלה אונן מהקנים לשונו דחויך קאמער, ומקום פירות שיר, וכל שלא בא אלא מפני יתרו ותיכון לשון, דיין שיעיל לו לבדר, ולבדרי הכל אמרין דשלוי ולא של ירושי קאמער. זה תורף עניינו של רשב"ם. ולא תקשת עליו מה שהקשת עליו הרמב"ן דהא לא משומן יתורו לשון אלא משומן דלבגי נשפה שיר בעין יפת ואינה קושיא כיון שלשון עים קאמער שצרכיך תיקון שר"ל חזק, שלא יהו [דרוריין] יתורים ומבותלים; ועכיזו אין טעם של רשב"ם זיל נתעם לחיך יפת. ויל דהכא כיון שלא שיר לעצמו גוף מסוים, דהא ודאי הגות לגמרי מכורו, אלא כדי שלא יהא שיורו דבר שלא בא לעולם משיר לעצמו שעיביד בנך לתפוס בו שיורו. ועדין שיורו עד שיורישה לירושיה, כי כשבאם המירות גוף לפירות, וכל זמן שאין שם פירות כל גוף לlokת. הילך כשותם, קודם שבאו

הגחות התמ"ל

הכמם חיבורו. וווחק לרשות ומיר כי שוכר השות

לגי קודם שבאייה שליש.

(85) בכ"י א': מבה.

(86) בכורות בו ע"ב.

(87) בכ"י א': כבונין.

(88) בכ"י א': שלג.

⁽¹⁾ וכ"כ הרשב"א.

⁽²⁾ גיטין דף י' ע"ב.

(83) רשב"ם דיה יתון לבניו.

(84) בכ"י א': יוזא.

(84) קשה דאסילו להרמב"ם פיא דה' תרומות היין דסיל דיבגון גוי מוטר מן התורה, מכל מקום

אמרין נפלה אודה אסילו בסתם, היה בירושין שחלקו, [דמסותמא י"ט]⁸⁹ על דעתן כן שיטבע בית לעלייה, שלא בשופטני עסקינו שיטול בית עומי ויטול זה עלייה כל ימיה⁹⁰, א"ג בלקוחות שהנתנו בפירוש⁹¹. אבל המכבר עלייה זו סתם או המשירה לעצמו נפלה אודה, דומיא דמשביר⁹²:

ואמרין בשלמא לר' זבד הויונו דקתני זאת אומרת, דאייטריך ר"ל למילפא דקתני זאת אומרת דאייטריך ר"ל למילפא מבירתא דלעיל מיתורה [דאמירין דשייר מוקם בדבר המכור כדי שלא יהא תנאוبطل]: אלא לר' פפא הרי לא שייר בדבר המכור כלום בבריתא דלעיל, אלא דהני תנאה דאתא לטפחי מילתא דאי נפלה הדר בני לה. וכה"ג מדר"ע ל�מן⁹³ מצי יליך לה, דכל אמר מילתא דלא צריך לטפחי מילחא קאתי, ולמה אמר זאת אומרת. ואסיקנה בקשיש. עד כאן פירוש רב"ם במיריא זו:

ויש על פירושו כמה קשיות. נזכיר קצתן: חזא דלשון דיווטא אינו אמר בשום פנים על גג, אלא על בנין הבולט לחוץ בנותלו⁹⁴, וחוצה לה, כאותם שהזכירו לענין שבת⁹⁵. והיינו אמרין בסנהדרין⁹⁶: דיווטה העלונה ודיווטה החתונה. ועוד מאי שנא דבמנחני קרי ליה גג והכא דיווטא דהא על מתניתין שקלין למא依 הילכטה אני תבאה והכא, והיינו דASHMOUVIN. ועוד דלפירשו היה לו לר' זבד לומר שם רצה להוציא זיון ממנה מוציא, מאי להוציא בה, כי על הג אינו מוצא זיון. ועוד רב זבד

שלו דווטא עליונה שלו למאי הולכתא אמר רב זבד שאם רצה להוציא בה זיון מוציא רב פפא אמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה. פירוש רבניו שמואל דיווטה הוא גג שיש [כל] מעקה גבורה עשרה טפחים, ואמרין במתניתין שאינו מכור עם הבית, ולהכי שיילין למאי הילכתא הוצרכו לומר שאם התנה עליו שהוא שלו, כיוון שלאו הכל משוייר. ואמר רב זבד שאם רצה וה המכור להוציא זיון מדיותה זו על אויר החצר שמכר עם הבית דמווטה והיינו דקאמר ר"ל דכש ששיר בשדה המכור⁹⁷) מוקם למשר כדי שייעיל תנאה כך שייר כאן [ל]שות דבר תנאי, וליתפי ליה מילתאתה. ודוקא הוא, אבל בנו אין לו רשות להוציא זיון עד שיפреш לי ולבני, כדאמירין⁹⁸) גבי מעשר לכל מילתא דידי[קינן] מיתורה די לנו אם אהני תנאי לעצמו לבדוק:

דף סג ע"א אמר רב פפא יכול האי לא אהני ליה תנאה שישיר מקום בדבר המכור, כיוון שאפשר להעמיד יתור התנאי בדבר אחר, אלא אהני ליה שאם רצה לבנות דיווטה זו אם חפול על גבו של בית בונה, וכגד פרש לקמן⁹⁹) שאם נפלה הדר בני לה, ולהבי אהני תנאה, דאיilo נשתרה ממילא נפלה אודה, כדאמירין¹⁰⁰) במשcir עלייה זו נפלה אודה, עד שי Amar עלייה שעיל גבי בית זה. ואע"ג דאמירין¹⁰¹) בית ועליה של שנים שנפלו שכופה לבנות ביתו כדי שיבנה עלייה, אלמא לא

הגהות מהז"ל

- (93) כולם כל זמן שלא נפלת.
 (94) וכיס רשי' בבא מציעא קי' ע"א דיה שלomo שיטם.
 (95) בבא מציעא קי' ע"א.
 (96) ל�מן סד ע"א.
 (97) בכ"י א': למן כותל.
 (98) שבת צו ע"א.
 (99) סנהדרין לא ע"א.
- (89) בכ"י א': המכור וצל המכור כדמותה בפרשביים, וכן הוא בכ"י החיד"א.
 (90) כמו שכתב רבניו לעיל דיה ופרקין בשם הרשב"ם.
 (91) בבא מציעא קטו ע"ב.
 (92) בבא מציעא קי' ע"א.
 (93) לי הרשב"א בשם רש"י.

הדר בני (לה) [ליה¹⁰⁰]. ועוד תא פרכין לרבות מאיז זאת אמרת ואסיקנא בקושיא, (אמר) [אמאי] גרע מודרך ובזיד, שהרי אם ילו לדברי רב ובזיד אין הנידון דומה לראייה, דאי לו לעיל כדי שלא יהא דברו בטל לגמרי אומרים דגונך ופירוט מכר, ואילו בדבר זביד אין אנו באים מצד זה, דאי יהו גג מסויים ונונך גמור שיד בפירוש, אלא כיון [דלאטפי] מילמא אתה אומרם שבדברות שיאלו שעיבוד בחזרה המכוד. והא מדרבי עקיבא¹⁰¹ מאי למידך ששיריך דרך בדבר המכוד, ומאי זהה אמרת ואתת סוף סוף לדרכ זביד שיד בדבר המכוד למגורי כי הילא דלעיל, גם לדברי רב פפא שיד בדבר המכוד דשעיבוד בית לדיווט שיחזור ויבנה אותה כשתפה¹⁰²), חזה דומה יותר למשיר גוף לפירות ששיר בפירוש, גם זה שיר זכות בכותלים לדיווט ששיר. ועוד מה עניין הדמיון דידיומו זו בפרק מי שמת¹⁰³) לענין שיד פירות עצמו דברין יפה משורי גוף לפירות ונונך לדיווט, דמשמע דבלא גוף אין שיורו שיר. הרי בגין גי' מידות של קושיות לפירוש רשביים וכבר נאמרו בו פירושים רבבים ובהדרושים לאחררים¹⁰⁴), כתบทוי קצת, אבל בגין אני כחוב שיטת רית זיל אהיו של רשביהם שהסבירו שאלת תלחזא לפוי. ועוד היכי קרי לה השוא לעליו בתמונות¹⁰⁵ ובחדשים, וזה לזרה يولד. ופירש הוא זיל דיווט הוא בגין שבוגין על שורת הכותל, [נקרא דיווט קודם לכון עיש סופו. (ואה"פ) ולפין] שות הלשון פורה באיר, [שהרי זה מכור פירות דקל או מעשר שודה גירושת הספרים המודיקת שנורותין דאי נפל

אומר שמכר גם החזר, וריש לקיש לא הזכיר אלא בית המכור את הבית לא מכיר את החזר, והוליל המכור בית וחזר להברתו. ועוד מה שכתב שהמוכר עלייה זו או המשיר אותה נפלת אודה כמו במשbir¹⁰⁶). הילך לא פירשו כן על משנת¹⁰⁷) הבית והעלית של שנים. שיעמידנה בירושין ודוקא או בלקוחות שהתנו בפירוש. ועוד אם כן המכור בית ולא התנה נימא נפל אודה. ואע"ט שרוי זיל מחזיק דבריו בעניין דיווט כי מפני שהוא גרוועה אמרינן נפל אודה הנה בעילית חולקינט) עליון. וגם בדורטא לא נתישבו הדברים. שלא נאמר נפל אודה אלא בשאלת או בשכירות¹⁰⁸) שאינו מקנה אלא פירות בלבד לכל זמן שהוא [קיימת]. אבל המכור כל זבותו מכור או שיר, ושעיבודא שעיבודה בבית. ועוד מה שכתב שלא הוועיל תנאו אלא לו לבוד גם זה אינן. כיון שהנאה לעצמו זכות מסויים דיווט והזאת זיון זכה בו מעכשו זוכו בו יודשו, לא אמרו לה אלא במשער מן הטעמים שכתבנו למעלת ועוד מה שפירש בדברי רב פפא השטא מקודם ששמענו מה שתיריצו למטה דיין גפלת הדר בני לה, מה היינו סבורים שתוועל ריל, ולמאי הלכתה אמר, הדיבינו Mai שאלת תלחזא לפוי. ועוד היכי קרי לה השוא לדיווט עלייה. אך אמר שאם רצה לבנות על גבה עלייה בוגנה. ועוד מאיז עיל גבה שהרי על גגו של בית הוא חזר ובונה אותה והיה לו לומר על גבו. ועוד הילך תקיים לפירושו גפלת הדר בני לה.

הגחות ח' מ' 2

100) בכי' א' : במשיר.

101) בבא מציעא ור' קו ע"א.

102) בכי' התייא : אלא לשכירות או שאלת.

103) כן גידות רבינו لكمן בלשון וכור, משום

דאיתית קאי,adam עליליה קאי הוליל בלשון נכמה דאי גפלת הדר בני לה.

104) קד סד ע"א.

105) כן הוא لكمן קד טד ע"א בתודעה ואי סק' ג.

106) בכי' א' : כשייטול.

107) בכי' א' :

לא אהני תגאה. ומשום דפרכינן מיניה לחזה פרקינן ליה לחוז דאי נפיל הדר בני ליה: ולנטשאות דגרטי דאי נפלת הדר בני לה יי'), וצחה לומר הדר בני לה כבתחילה, שכופין לחתון שיחזור ויבנה ביתו, כדי שתוא סופה כבתחילה. ואמריןן בשלמא לרוב זעיר היינו דקאמור זאת אומרת, רבי היכי דהאם משיר מוקם למעשר לפי שהדבר המשויר איינו בעולם, הכא גמי כיין דליתה לדיווטא לאו תנאה הוא אלא אמרין דמשיר מוקם דיווטא לסמור עליה זיון כרך ששיר מוקם למעשר, אלא ל(ך)רב פפא מאי זאת אומרת, דהאם שיר בתנאייה מוקם מעשר בגוף השדה שמכר, אבל הכא לא שיר בתנאו זה שום דבר בגוף הבית שמכר. ואסיקניה בקושיא. ויש להארה"ה שיטה אחרת בשמעה זו, כתובה בחידושין שבכתבתי מפי ("')):

דף סג ע"ב אמר ר"א [רב דימי]"
מן הרעה האי מאין דמוצין ביתא
לחבריה ("')) ע"פ שבtab לו עומקא ורומא
צידך למכtab ליה מארעיות התומה ועד
רומ רקייעא. פ"י מורי נר"ז דוקא נקט ביתא.
דאילו שוה וכרכם מסתמא קני עומקא ורומא,
שהוז עיקר קנוו שאמ אין לו אויר לשמש ולמתור
ולרוח אין כאן שודה וכרכם, וכן צידך עומקא
לייניקת שרשים שיונקים מן התהום, ולמיטים
העלויים מן התהום בשעת הגשם כדאמריןן
במסכת תענית ("')) גבי התהום אל התהום קורא
לקול צנוריך: אלא ודאי להכני נקט ביתא:
מאי טעמא דסתמא לא קני לוקח

(ב) כיווץ בוה^ט) שלא היה שם בנין, הוצרך ר"ל למדוד שם אמר דיווטא העליונה של דיווטא עליונה שלו, דאמידין דשייר לו גוף לדיווטא כדאמר לעיל. אלא דבאה מהני שירא אפיקו ליירשו כבדתיבנא לעיל, ותלמודא שייל למאי הילכתא, כלומר מה שייר זה, ומה עניין דיווטא בנוייה. ואם אין שם בנין מה שייר. ומחדידין לעולם שאין בה שם בנין עסקין, ורב זעיר אומר שאם רצתה המוכר להוציא זיון מהצראו ולסמן אותו על גבי سورות הבوتלים לבנות שם דיווטא הרשות בידו. והיינו דהני ליה תנאה, דאיילו מסתמא משורית, תא (שייר) [שיווטא זו, אלא אהני ליה שיוכל להכבד על הבית, ואין ציריך לבנות דיווטא על גבי עמודים בונגה ולקמן שיילין א"כ מאי אהני ליה תנאה, דהא מסתמא לא קני ליה לוח עומק ורומא, וטאיר משוויר בו לבנות עלייה ע"ג עמודים. ופרקינן דהני ליה דאי נפל בית תחתון, כופיו דהדר בני ליה, כדי שלא ייפיל הרוח עלייתו של חבריו כשלא הייתה תחתית בגין והיא עמדת באירא, א"ג משום דמייעת: וו גי' הנוסחאות דgressi דאי נפיל הדר בני ליה. וכי פרמי' לקמן ("')) למה לי על מנת, מדרב פפא בלחוור מקשינה, דאיילו לרוב זעיר הא מהני להכבד על כותלי ("')) הבית, וע"ג דליתה לדרב פפא, דהא אסיקניה הכא בקושיא, וגם לא הוכירו דבריו בפרק מי שמת ("')). מ"מ לא מהני טעמי איפריך, ולא סגיא לדידיה

הגחות המועל

(114) עיין מיש לעיל הגדה קג.

(108) הלשון מגומגם. ופירוש רית מבואר בתורה
ואי ס"ד.

(115) עיין בקדמותה.

(116) בכ"י א' דילג הסופר מן "הני ליה תנאה"
רבינו. אבל לעיל בראש פרקן רב ימ"ה.

(110) בכ"י א' "הני ליה תנאה" שבסיטה שלפנינו.

(111) לקמן סד ע"א.

(112) בכ"י א' על הכותל.

(113) לקמן דף כמה ע"ב.

(117) חוניתכה ע"ב.

קצתן. דלהכי לא קתני מתניתין⁽¹³⁰⁾ גבי גג אעפ"י
שכתב⁽¹³¹⁾ לו עומקא ורומה. הדתם ודאי מהניין⁽¹³²⁾
רומה. והוא זאמרין דזריך למיكتب ליה מתחום
ארעה ועד רום רקייעא אין הדריכות אלא
מתוחום ארעה. ואידך אסוקי מילמא בעלמא
משמעות דרגני ביה. [וקשה] דאתה לייא מון
(נרכ"ז) [וזל] דאתני ליה רומה לעליות. ונראה
שהוא סובר שאטי לעליות קני. וזה איןנו. ואין
פירשו מחוור. דלעולם בשם שלא קנה בלישנא
דתהמא בור ודורות. אך לא קנה ברומה לא
דיוטא ולא עליית⁽¹³³⁾. והא דתנן⁽¹³⁴⁾ אעפ"י
שכתב⁽¹³⁵⁾ לו עומקא ורומה. על כליה מתניתין
אי. והא דלא נקט הכא דיוטא. לא רצה להאריך,
ונקט הני דאפיילו (לдинיגי⁽¹³⁶⁾) [להני] דחשיבי
טפי האני. אי נמי כדפריש הרמב"ט⁽¹³⁷⁾ דמחילות
הינו עליה שעיל הבית. ופעמים עושין כעין
מחילות על הגנות:

עוד יש מן הגאנונים⁽¹³⁸⁾ שכתו שאמ כתוב
ליה מתחום ארעה ועד רום רקייעא תו לא ציריך,
כי הוא לשון מספיק לאויר וקרע ולבור ולילות
ודיותות. ההינו דלא אמרינן דआעפ"י שכטו
לו מאירועת תהומה ועד רום רקייעא אידיך
למיكتب עומקא ורומה. וכן נראה מדבריהם כי
בעומקא ורומה אין קונה בור ודורות אעפ"

עומקא ורומה. פירוש והמוכר⁽¹³⁹⁾ יכול לעשות
עלויות באוויר של מעלה על גבי עמודים מבחוין,
ויכול לחפור בקרקע⁽¹⁴⁰⁾ למטה, בדרך שלא יזק
קרע הבית ויתיה ראוי לדירות [ולעשות]
מחילות וכיווץ בו, ומפתח ליה מתחת מבחוין.
ואם חצר היא לא קנה לוחק אלא עד ראש
הគותלים. ואעפ"י שהמוכר החצר מכר בורות
שייחון⁽¹⁴¹⁾ [געירות], והם הוא לפי שם החצר
כולל כל הבני (הם). אבל המוכר החצר או
בירה לא קנה מסתמא עומקא ורומה. ובבית אין
לו אויר כדי סתם רומו של בית, דהינו כדנקט
איסודויתא (דמחוואן) וחדדר (פרוי)⁽¹⁴²⁾:
כדאסקינה בפק⁽¹⁴³⁾. כן כתוב הרשב"א נר"ז:

אהני עומקא ורומה למייקני⁽¹⁴⁴⁾ עומקא
ורומה. כלומר לקנות האוויר של מעלה וקרע
ועלם למטה לעשות בו כל החצוי⁽¹⁴⁵⁾. וכדאמרין
בירושלמי⁽¹⁴⁶⁾ שאם רצה להשפיל לתגביה
יגביה⁽¹⁴⁷⁾, ואיתה נמי בתוספתא:

אהני מתחום ארעה ועד רום רקייעא
למייקני בור ודורות ומחילות. וכתוב רשビים
וזל⁽¹⁴⁸⁾ לדיוטא וגג גבהת עשרה טפחים בלישנא
דרומה בלבד סגי ליה מדלא נקט הכא דיותות
cdnkt בור ודורות ומחילות. ויש לסייע דבריו

הגבות המואל

- (130) בכ"י א' : מקני.
 (131) וככ"י הרשביים וכותב שנן כתוב ר"י הלוי.
 (132) لكمן דף סד ע"א.
 (133) בכ"י א' : איזס שלא כתוב לו.
 (134) בכ"י א' : לדוטס.
 (135) וויל' המביבים בטוק כ"ד מה' מכוחה הכלת
טו': וכך שכתוב לו מקרוע תהום עד רום וקרע קנה
הbor והזות שבובוי הקרע והמעייבות והמחילות
שבין המעייבות לעללה עכ"ל. וככ"י הארבעין וויל':
והריר משה הספרי ייל פ"י מחילות שפיג' הבית
עכ"ל. והנה מלשון רבינו מטע מטע ומחילות הן העליות
עצמם. ומלשון הרמב"ם נראה שהם המהילות שבין
מעייבה לחברתא. גם הרשביים בש"מ כי בדברי רבינו,
ומחולות הינו וליה שעיג' הבית.
 (136) כן כתוב הרשביים בשם האונונים וכן כתבו
הרמב"ן והר"ר יודע בשם רבינו חננאל.

(119) בכ"י א' : והлокט.

(120) בכ"י א' : בכיה.

(121) בכ"י א' : בור ודורות.

(122) בכ"י החיד"א כתוב על תלגלוין: "ס"א
פיירא". ולא יוצאי פירושה.

(123) לעיל ז ע"ב.

(124) בכ"י א' : למייניה ליה.

(125) בכ"י החיד"א : כחצוי.

(126) ירושלמי זעירין הכלבה ב', ותוספתא בבא
בחרא טرك ג' דין א'. ופרש גורמביין להשפיל בורות
שיחסין ומורות, ולהגביה לבנות על גביה. עכ"ל.

(127) וכי שבד רמתה.

(128) כן כתוב הרשביים דף ע"ב ד"ה הא מאן
וזממן לה ביאו לחברתא.

(129) לעיל דף ס"א ע"א.

(130) בכ"י א' : שלא כתוב.

זו דלא נקט בדוקא מתחום (ד) ארעה ועד רום רקיעא, (ה)"ה אם כתוב עומקאו ורומה קני : גירותת מקצת הספרים ת"ש ולא את הגג בזמנ שישי זו מעקה גובה עשרה טפחים וא"ס "ד במתמא קני כי גובה עשרה טפחים מאוי הו. וזה הגירסת א"א לישbeta אלא לפירוש רשב"ם שאומר שרומה מהני לבר דימי לגג גובה עשרה טפחים. ולהבי פריך לאידך אמר דסתמא קני עומקאו ורומה, א"ב הרוי סטמך כפירושה (ברב) [לרב] דימי, ולמה לא קני גג גובה עשרה לרב דימי. אבל לשאר המפרשים היאך מקשה שיקנה (למקשים) בסתמייה גג גובה עשרה, מה שאינו קונה לרבות דימי אע"פ שכותב לו רומה. ויל' דאין הבי נמיداولו לרוב דימי הכל תלוי בלשון, ורומה מסתיה דליתפי אויריא אבל לדבריך שאתה מיפה כוחו של לוקה, שדעת המוכר להקנות לו (אינו) [איירן] מן הסתם ואינו מקופה, והי גג זה האירן כיון שאינו מקרויה, ואעפ"י שיש לו מעקה גובה עשרה, ולקנבי בסתמא, ופרק דאפי' הבי כי היי גג גובה חשיב להיה, ואעפ"י שאינו מקורה ובנ"ל. ולפי גירסת זו ופירוש זה בהדו"ה והילכתא כרב דימי, דליקא אמרא דפליג עליה ולא אסיקנות בשום קושיא :

הפי קאמר אעפ"י שלא כתוב כמו שכותב דמי למוקני עומקאו ורומה. ולמי קני בור ודורות ומחלות אי כתוב ליה קני ואי לא קני. כך הגירסת בספרים שלנו. והבי פירושה דמתניתין ה"ק כי לא קני בור ודורות ומחלות אעפ"י שמן הסתם כותבין⁽¹³⁶⁾ לו, עומקאו ורומה. שקונה אותו מן הסתם⁽¹³⁷⁾ וילקנבי בור ודורות ומחלות אי כתוב ליה

הנחות חמו"ל

[דף סד ע"א] ופרקון דבי איבא עשרה טפחים חשיב באפי' גPsiה ואינו טפל לבתו. וה"ה כשהוא אויר גמור עמוד הוא לא קני ליה :

הסתמן. פירוש הזה דמסתמא כתובין לו עומקאו ורומה, ועוד אעפ"ס שלא כתוב לו סתמו כפירושו.

(138) הביאו רבינו בראש פירקן ע"ש.

(136) רשב"ם דיה ה"ק.

(137) כן הוגה בכ"י החדי"א.

(137) בכ"י החדי"א : כתובין לו.

(138) אולי כב"ל : «והיה שקונה אותו מן

וأتני, לטפיי מילתא אתה (שננים)
במנזאים ("וּבְמַגְזָאוֹתִים") :
מכר ("מִכֶּר") את המכתחשת הקבוצה (וכו)
[אבל לא המיטלטלה]. פ"י וכן דלא
אפיק ("אֲפֵיק") אלא מיטלטלת ש"ם דכל קבוצה מכ-
ואפילו חקקה ולבסוף קבעה. ולפיג' אנתנא
דבריתא, בדבענן לפרשוי בגمرا ובן גמי¹³⁹⁾
פליג' עלה דהכא קתני שאם אמר לו הווא
ובכל מה שבתוכו שembr תנוור וכיריים ורHIGHIM¹⁴⁰⁾).
ואילו בבריתא קתני שאינם מכורים ("וְאֵינוֹ בְּמַרְאַתְּךָ") :
קלת. ים ("יָם") רHIGHIM העליונה, ול"ג בסיפה
דרHIGHIM. וו"מ ("וּוּמָ") אותה שנותני התבאות לטחון
גרואינסת ("וְאֵינָתְּ") :

הרי אלו ("וְאֵלּוּ") כוון מכורים. פ"י אבל
הניכרות בלבד, דאיילו שאר מיטלטלין ואפילו
כל תשמשי הבית כגון קדרות וכוסות [לא
מודבגין]¹⁴¹⁾. אבל במוכר חזר ואמיר כל מה
שבתוכו (קתני)¹⁴²⁾ [קנה] כל המיטלטלין הללו,
אבל לא תבואה ופירות וכיריים וכסתות,
(ש)[וְאֵינוֹ] המוכר עיר ("וְאֵינוֹ") וכל מה שבתוכה כולל
הכל ואפילו תבואה ופירדים. ולפי רבבי המכבר
מתרבה המיטלטלין המכורים כשאומר כל מה
שבתוכו. ורשבים ("וְרַשְׁבִּים") גונן טעם כי המוכר בית
אינו מסתלק מהשכונה, יוכל לחולידי כלו ולא
טרורה. ואינו מסתלק מהם. אלא דתנוור ורHIGHIM

לעשות בו שם בניין. אבל כשהשאנו גג נמוך
עשאו طفل לבית וקנה אותו עד נגד המערה
מייהת ומשם למעלתה הוא אויר משוויר למוכר:

דעת סדר ע"ב ת"ש דאמר ריש לקיש
(וכו) [זאת אומרת המכור בית לחברו
ואיל ע"ם שדיווטא העליונה שלו דיווטא
עליהנה שלו] ואי פ"ר דסתמא לא קני למה
לי ע"מ. [לפ"י רשב"ם מקשה מדברי רב נביה,
למה הוצרך לשידר בפירוש אויר בחזר להציא
עליו זיון, בלאו הכי משוויר הווא. ולפירוש
ר'ית לא פריך אלא מודרב פפא. ומדכתיבנו
לעיל:]

אלא שהBOR בחפריה (וכו) [זהירות
בבנין]. ניח שבונין בו כותלים (וקרכע)
[בקרכע] אחריה החפירת. פ"י רשב"ם ואיצטראבו
dae תנא בורו הוה אמין לאפי שאינו בבנין
כמו הבית אינו מכור עמו. אבל [דוחות שהוא
בבנייה] כעין הבית הרי ווא [בכלל] בית מכור.
ואיל תנא דוחות הוה אמין לאפי שהוא בניין וחשוב
אינו גמיך עם הבית. אבל בור נמכר קמ"ל :
מתניתין. וצריך ליקח לו דרך (וכו)
[דברי ר"ע וחכ"א א"צ ליקח לו דרך].
בגמרא מפרש טעמא:
ובזומן שאמר לו חזץ מאלו אינו צריך
ליקח לו דרך. דכיוון שלא איצטראב לאתני

ה פ"ו ?

בריתא פלייא אמתניתין, דgresi יובנו שאל הווא
וכל מה שבתוכו הרי כוון מכורים אבל לא את התגונן.

ועיין ביד רמ"ה מס' מ.

(144) כ"ס רגמ"ה, וכ"כ הרשב"א בשם ים.

(145) בכ"י א' וגדרו אינשא. ואפסר שהא מלה
ספרדיות.

(146) בגם שלנו : הרי כוון מכורים.

(147) כ"כ הרשב"ם ל�מן סה ע"א זיה הרי כוון
מכורים. ועין ביד רמ"ה.

(148) כך הוגה בכ"י החידיא.

(149) בכ"י א' : חזר. ובפרש"ם הנו'ל מוכח
וזיל עיר. וכן הוא בכ"י החידיא. וכן מוכח שם

וזיל "וְהַמּוֹכֵר".

(139) בכ"י א' : במזואיהם וכמצואיהם. ונראה
שט"ס יש כאן.

(140) מתניתין ל�מן דף סה ע"א. ורבינו גרש
לכולה הכא.

(141) בכ"י א' : וכיוון שלא אפטר.

(142) אפשר שגורסת רבינו במשמעותו : אבל לא
את הקלת ולא את התגונן ולא את הכלירם ולא את
הHIGHIM. וכן הווא בתוספות זו סה ע"א זיה לא מכח
ובן הווא ברא"ש וברמב"ן, וככ"כ הטור סי רדי שכ"כ
הרמב"ם.

(143) לפי גירסא שלנו בבריתא ל�מן סה ע"ב
אינו נראה שחוקلت על המשגה ברHIGHIM, שאינו מעט
אלא בור ווות ויציע. ועין ברמב"ן וברשב"א שבתו

ורבן סביר אין אדם רוצה ליטול מעות ויפרחת באירור. וכןו שכן שיר לעצמו דרך. אבל המוכך אילנות שאין למוכר לפרוח באירור, לעולם אימא לך דבעין יפה מוכר ויש לו חזי קרקע:

אלא מופפא [מכברן לאחד ר"ע אומר א"צ ליקח לו דרך וחכ"א אריך]. פ"י והכא ליכא למימר טעמי דלעיל, (אי פרדי) [דאיפנא] בגיןה, דר"ע חיש השטא לפריחה ולא לריסת מטלטלוין, ובמוכר עיר שנעקר לעיר אוורה יש עליו תורה יותר לטלטל עניינה, וכשאומר כל מה שבתוכו מוכר אפסלו תבואה ושאר גמרא. פברוה"י).

(א)[ב] מסקנא כהנהו דברישא דמכילתין"י):

[דף ס"ד ע"ב] ובדראמרינז"י) בעלמא. פירוש כנון היה דמכר אילנות ושיר קרקע לפניו, לתלינן לה בפרק חזק"י) בפלוגתא דעין רעה ועין יפה דלר"ע דאמר בעין יפה מוכר יש לו קרקע, ולרבנן דאמרו דבעין רעה מוכר אין לו קרקע, וכן כל בוצוא בתה. דאיilo לגבי מתניתין לא שאוי"י) לנ' בין האי טעמי לאידך טעמי דעתין למימר:

ודילמא ר"ע סבר (ובו) [אין אדם רוצה שתינו מעותיו וידרשוו אחרים].

כלומר דלאו משום (данן סחדוי) [עין יפה] אמרה כאן ר"ע, אלא משום דאןן סהדי שאין אדם רוצה שנית מעותיו וידרשוו אחרים. הילכ"ד)

המודר שהוא צריך למאותיו (מוחתר) [מוחתר] על עצמו שיפור באירור ולא ידרשוו לה. אבל בהיא דמכר אילנות שאין למוכר לפרוח באירור וליכא"י) למימר הци, אף לר"ע אין לו קרקע.

ה ג הו ת

בביה השם כי שהביא ה"ס ובגמרא שלנו: ודקאמר גמי בעלמא.

(154) לעיל דף לו ע"א.

(155) בכ"י א': לא סני לה ביתה האי טעמי דעתין למימר וכל מה כמה סכונות' כלוי' דלאו משום דאןן סחדוי.

(156) בכ"י החיד"א: לפיכך.

(157) בכ"י החיד"א: דליך.

(158) וכ"כ הרשב"א הובא בשיט"ם.

(150) בכ"י א: שם.

(151) וכן גירושת הרובביין סברות. ובגמרא שלנו: מי לא בא בא קמפלגי.

(152) לעיל דף ב ע"א סברות Mai מהיצה גודא ובומו שכחבו שם חז"ה סברות. ובכ"י א': כהנו דלפקן ע עיב ברורה דכו"ע אית להו דהדרדי, וכמו שכי בס' הגבא עיי". וכן היה גירושת רבינו בגירסת בעה"ם. וגורסא שלנו שם גודולי עלא מא.

(153) ניל סצ"ל: "וונקאמרין בעלמא" כמו שהוא

עליו דרך תרי ביתו משועבה, ואט לוקה בור ודורות ואין לו דרך הרי אין לו כולם, כי לא יפרה באוויר. אבל במוכר אילנות מודה הוא שאין דעתו של לוקה על קניין קרקע, כיון שמקיימים גונטע אחרים במקום. ורבנן אוזלי בתר דעתא דרמוכר, וכשמדובר בית לבדו אם אין לו דרך

לדעת חשוב הוא כאילו מכר הכל. ובמוכר בור ודורות, אם יש לлокח דרך דרכן עליו חשוב האילו מכר לו גם הבית שאינו רוצה למכוון. אבל גבי מכר אילנות ושיר קרקע אין המוכר מקפיד אם קונה הולכת קרקע, דהא סוף סוף קרקע יש לו לлокח לינקה ולמלוא אורחה וסלוי:

ואלא מהכוא וכבו עד האתו למה לי
וכבו זדילמא אשמעין בית וכבו זגראיכן.

פי' עביד צדרכותא אליבא דוד"ע דהלהכת במתווה
ומינה ילפין צדרכותא אליבא דרבנן, דאי תנא
בית הוות אמיינא דמשום דלא קשי ליה (רישא)
(דוושא) אולין בתר דעתא דמוכר"). ואילו
תנא שדה הוות אמיינא דהסת דיליכא משום
贊い. ואלא מפיטה דפיטה וכבו עד האתו

למה לי וכבו. פי' כיון שכבר השווינו בית לשדה
בשיעור של מוכר, מAMILא שמעיןן שהם שווים
במכרז לאחר אלא דאי מיתורא שמעיןן דכללה

מתניתין פליינא בעין יפה ועין רעה, זקמא לה
מי' [דסבורה מעיקרא. והיליכתא בר"ע דמוכר
בעין יפה מוכר, כדאיתא לקמן בהדייא:

דף סה ע"א היבי תנאות ליה. פי'
אמור לי היה הארץ הייתה לפני המשנה כשתתק
אל איפכא. כלומר שנה לפני המשנה

הגהות מהן ל

מדירושלמי.

158) וכייב הרשbis דיה אבל בית.

159) וכיב הרשbis דיה אל איפכא.

160) נלע"ד שחרר טה.

161) ל�מן דף ע"א. וככבי' א' בסוגיא דפרקין.

162) ב"ב רבינו דף ז ע"ב ברה ולא תלונות,

עמ"ש.

163) צל נכו בשדה וו' בכלה".

164) לעיל ו ע"ב.

165) כיב הרכמיין ל�מן עא ע"א בשם הר' יוסף

הלו, הוא הראים, והסכים לפירושו, והביא ראייה לפyi

הרא"ם⁽¹⁶⁸⁾ פירש קבוע בתשמש דלת זה וכן מפתחות שלנו, שאינם ראיות מפתח של מנעול זה ולמנועל אחר, ומפתח שאינו קבוע בגון אותו שאנו קוראין בלוועו קרייכאט⁽¹⁶⁹⁾ שראיות לכל פתח ופתח:

כ"ג הנירטס האנוגה מבכר את המבשתת החקוקה אבל לא הקבועה. ופרש"ב⁽¹⁷⁰⁾ החקוקה (שם) שקבועה (שם) ואח"כ החקוקה והקבעה, שתקתקה ולבסוף קבועה. ופי' לא דלקמן שפיר אתיא כרבנן דהaca: ור"י⁽¹⁷¹⁾ פירש החקוקה שם מתחילה בראיות והקבעה כל שנקבעה שם, בין חקקת ולבסוף קבועה ובין קבועה ולבסוף חקוקה ולפירוש זה לא אתיא אידך דצינור כרבנן דהaca. ומיהו לתרוייתו פירושי הא בריאות פלייג אמתניתין, דבמתניתין מבכר מתורוקן הוא מן הכל רוצה הוא שייתו שווים ויעמוד כל אחד בשלוי, ולא שימכור לווה ביפה ולהוה ברעה⁽¹⁷²⁾). וכ"ש דחצון במתנה ופביימי במכל, שלא יהא מיפה כחו של (מכור) [לוקח] על המקובל המתנה תחת לו (עליו) שיעבור דוד

ב"נ כ"ג ובין כ"ג לא מבכר את הבור ואת הריות ולא את הייציע. וזה ולא נקט חזר גראה לי⁽¹⁷³⁾ משות דעתיא בכל שכו. אי נמי דהaca בגון דמצר לו מצרי בראי, ומיעוטא קרו ליה בכל בית, ולגביה חזר הו ראייה מצרי בראי, אבל לא לבור וזות ויציע לעי' שם בתוך הבית, ולגביה דידורה ליכא למימר טעמא דמצרי

בראי, כדכתיבנא לעיל⁽¹⁷⁴⁾:
ת"ר אגور שחקקו ולבסוף קבוע טופל את המקהה. פירוש מזמן מים שאובים בגין לוגין, ופרש"ב רשב"ם⁽¹⁷⁵⁾ אגור של אבן או של עץ בעין סילון וירודים ממנה [מים]⁽¹⁷⁶⁾ למלה⁽¹⁷⁷⁾ [דקבע]. פרשב"ם גנון מפתחות של עץ של בני כפרים שם קבועות בדלת תמיד.

אמת המים, דשופcin ומרזב ומזהילה אע"פ שדיבם כו' שיש לו לסלקן מ"מ אין נקרים אמרת המים בשום מקום: והוא דנקט פלוגתא דמתניתין בשדה, משומם דמסיפא ושהה אכרכינן לעיל דעתימה דרי"ע משומע עין יטה:

שניהם במכר ושניהם במתנה (וכו') [אין להם דרך זה על זה כ"ש דחצון במתנה ופביימי במכר]. פירוש האי מראה דברי הכל היא בין לדבנן בין לר"ע, ולהכי נקיי להה סתמא. וכוללה בנותן או מוכר לשנים בנת אהת. דאיilo בהה אחר זה הראשון זכה בדיןו לר"ע או לרבען, והשני זכה بما שנשאר לבעלים. אבל הכא כשיוכה לשניות ביחס אומדן דעתא הוא שאן לאחד מהם זכות על חבירוג דכינוי דמתורוקן הוא מן הכל רוצה הוא שייתו שווים ויעמוד כל אחד בשלוי, ולא שימכור לווה ביפה ולהוה ברעה⁽¹⁷⁸⁾). וכ"ש דחצון במתנה ופביימי במכל, שלא יהא מיפה כחו של (מכור) [לוקח] על המקובל המתנה תחת לו (עליו) שיעבור דוד [עליו]: החzon במכר ופביימי במתנה אסיקן דבעין יפת (דגותון, [דרמקבל מתנה] עדיף מלתקח אפילו לר"ע), שgem בהה יפה כחו ושידר לו דרכ' העצמו פנימי ושידר לו דרכ' :

דף סה ע"ב לימוא מתניתין ולא כר"מ. פ"י מפתח תיקשיה⁽¹⁷⁹⁾:
מכר תשמשי כרם. פירוש גנון עצים שסומכים בהם הזמורות:
מה דלת דקבע אפ' מפתח (וכו')
[דקבע]. פרשב"ם גנון מפתחות של עץ של בני כפרים שם קבועות בדלת תמיד.

הגהות מהו?

- (168) בכ"י התוויא: ר"ל.
 (169) כמו שכחוב רבנו לעיל וף סא ע"ב בורה. לא"ז אעיג' דמצר ליה מגד' בראי עין שם.
 (170) רשב"ם דיה צינור.
 (171) לשון הרשbis דיה צינור.
 (172) בן כתבו בתודיה אילימה בשם ר'י.

(164) וכי' רשב"ם דיה שניהם במכר.

(165) וכן הוא בשם הרא"ם. וכי' ביד ומה.

(165) בכ"י א': קיטוט'א

(166) רשב"ם דיה אבל לא

(167) בן כתבו בתודיה אילימה בשם ר'י.

אשר, ואמרינו עליה ביבמות אמר יוחנן עד רובא כלומר עד שהא רוב מים שאינן שאובין, שיתן בו פחות מעשרים טאה שאובין. ורבנו תם (י"ג) אמר טאה איגו, דזאת תנן (י"ג) היו לה ארבעים טאה מלאה בכתף ונותן לתוכו עד שיחזרו מראיתו למראה מים. ותנן נמי (י"ג) שלשה מקאות מים (בדרא) [בזה] כי [סאה ובהות כי סאה] (מים מים) (זהאמ') שאובין, והשאובין מן הצד, ירדו ג' ווטבלו בהם ונתרבו [המקאות] טהורין והטבולים טהורים. פירש שנייני אמר ה生气 והשניהם הראשונים שאינן שאובין בתערבו תהייה ונעשה מקאות שלם, ושוב אין נפסקים אפילו בעשרים טאה שאובין, ועוד יש לי לota ראיות אחרות. ועוד היה אומר רבנו תם שאפילו מקה הנגמר ע"י השתקאה, כגון שתגי גומות בו עשרים טאה ובזו עשרים טאה כשרים, ויניהם כשופרת הנאה, שהו עירוב מקאות, יכול ליתן על כל אחד מהם מים שאובין אפילו מאות טאה, וכדתנן בפרק חומר בקדוש"י מתבליין כלים בתוך הנאה, שהו עירוב מקאות, יכול ליתן על כל קלים לרתרומה ואיתמר תחת דתינו בכל שיש (לפנוי) [בפני] בשופרת הנגד ממקה, והרי אותן שכלי שאובין הם, וכך על פי כן כיון שהחוברים למקה טהורים:

ומיהו קשיא לי (י"ג) עלת הא דgresinן בירושלמי דמסכת יומא (י"ג) גבי ים שעשה שלמה שהיו כהנים טובלים בו, וקשיא לנו ולאו כי הוא, ומפרקין כתהיא דامر ריב"ל אמר שיש בו ארבעים טאה אם נתן טאה וגט טאה

לו קיבול, כדתנן במסכת מקאות (י"ג) המגיה טבאל תחת הצינור אם יש [לה] לבוזו פסולת את המקות ואם לאו אינה פסולת, ושנינו עד (י"ג) טילון שהוא צר מכאן וצר מכאן ורחב באמצעינוינו פסול מפני שלא געשה לקללה. וכיון שכן, לא מביעיא סילון שהוא פתחה משני ראשין, אלא אפילו סתום מן הצד האחד יש אמורים (י"ג) שאנו פסול כיון שאינו מקבל אלא בהתייה. ומהתו כל שיש [לה] שום קובל ואפילו לקבל צරחות או עפר הנפלים בו פסול, וכדתנן (י"ג) החוטט בצינור לקבל בו צורות בכל עץ כל שהוא בכל הרס ברביעית, ירד לתוכו עפר ונכבש [בכלי חרס] כשי. פירש שנייני דקיבור העשו למלאת לא שם קיבול כדיאתה במסכת סוכה (י"ג**), שאני הכא שהצינור הוה עשי לנקתו כל שעת ולפיכך אמרו בריש שאינו העבריים שם יכולם לשטוף אותו (י"ג) הרי הוא כאילו נתקטל אותו בית קיבול ולפיכך איתנו פסול. הלך צינור זה שאמרו כאן בבריתא זו שהוא פסול מיידי בשיש בו קיבול ואפילו לקבל עפר או צורות בשיעור שניינו:

עוד נראה מדברי רש"ט (י"ג) דהא אמרינו הכא פסול את המקות, אפילו כשיהיה מקה שלם פסול אותו מדרבנן אם אין שם רוב מים שאינן שאובין. ונkitת לה מהה דתנן במסכת מקאות ומיתתי לה במסכת יבמות (י"ג) מקה בסוכה יב מושכת לו (מעין ערום) [מעין עיטם (י"ג*)]

הגהות מהו?

(175) יבמות דף טב ע"א.

(175) כי"ב בתורה מכל בשם ר'יה.

(176) מקאות פ"ז מג.

(177) מקאות פרק ר' משנה ג'.

(178) תנinate דף כ ע"ב.

(179) כי"ב מסחים כת ע"ב תורה בית.

(180) ירושלמי יומא פ"ג ה"ח.

(180) כך היה גירסת רבינו במכות ד ע"א וכן הובאה גירסת הרוקח בסימן שפין.

(171) מקאות פרק ד' משנה ב'.

(172) מקאות פ"ד מג.

(172) מורה צינור, ועי"ש שכתו בן בשם רבנו שמואל. ז"ע.

(172) סוכה יב ע"ב ועי"ש בחיזושי רבנו לפט' סוכה הנדרפים בח"ר הרשב"א, ז"ע. אמרנו התוספות שבת נא ע"ב ד"ה היא, ושם י"ז ע"א ד"ה ועל זה והרמב"ם פ"ב ה"ג מה' כלים, מתבו כמו שכח רבנו.

(173) ובי"ה הרמב"ן, ועי"ש משיכ' בשם הרואם. (174) כי"ב הירושאים דף טו ע"א ד"ה ומחמתה גם כלל דשאיבת דאוריתא.

הינו כשהיה חסר מקודם לנו, אבל לאחר [שנעשה] מקוה של בשרות יכול למלא בתפקיד ולחתת בו בין מים ששובים צוננים בין מים חמימים, ואני נפלל כלל, והיה דמתניתין דיבמות אינה עניין לנו, דשאגיתם שהיתה נזונה ונוטל. ואע"ג[Dמדינה מה שנחתן (א"י)] נטל, מ"מ כשהוא מועיל עיטם] בשפע: ואחרים י"י*) הראה דמתניתין דיבמות אינה שורה נזונה ונוטל גראה י"י*) סאילו נוטל מן הכלש מרוב המים ננסים וטאפסים לתוך הכליל ציריך כמוzia רימון להוציאו מתרות כליל לגמרי, Ai נמי י"י**) שלא יטמא הכליל קודם הטבילה בטומאת הנכנס לטבול שם. כל זה מנימוקי מהני איררי במ"פ פירות שנפללו למקותה י"י*) :

מנוי לא ר"א ולא רבנן ר"א אילומא ר"א דבאות דילמא התם היינו מעמא דר"א סבר מוכר בעין יפה מוכר ורבנן סבריו מוכר בעין רעה מוכר. ק"ל לפירוש רש"ב מ"י) גבי רבנן דבית דמבר את המכתחת החזקה הנגד (השפוי) י"י) [בשר] ומפני שהם דין מקוה באשבורן יש לו כדתנן י"י) כל הימים כמקוה דכתיב ולקמה האם קרא ימים. אבל ים שעשה שלמה (לטהר באשכלי) י"י) [شمטהר באשבורן] ופתחו. לעמיעין שמטהר בוחלין לא הו' חיבורו. וציריך כמוzia רימון להוציאו מתרות כליל. וזה נכוון ומחוור. מפי הראה י"י**) נר"ז: ומ"מ לענין הבריתא דצנור דקמניג פולס את המקותה, מוכר נקט בדרבנן בעין רעה. וזה איןנו נכוון

והיו רגלי שלדים פתוחין [כרמוניים]. אלמא אין טובلين בכליה המחויר למקוה עד שהוא נקוב כמושיא רימון דנפיקליה מתרות כליל. ואילו הכא נראה דבנקב כשפורה סגי: ויש מפרשיות י"י*) דהיה זהוי טגי המתם בשפורה הנאה, אלא שעשה כן כדי שייכנסו שם המים (מעמיין ערום) [מעין עיטם] בשפע: ואחרים י"י*) תירצו דתמת שרוב המים ננסים וטאפסים לתוך הכליל ציריך כמוzia רימון להוציאו מתרות כליל לגמרי, Ai נמי י"י**) שלא יטמא הכליל קודם הטבילה בטומאת הנכנס לטבול שם. כל זה מנימוקי התוספות י"י**) :

ואומר מורי נר"ז) שכל זה אינו מחור. והנכון בעינינו דהיה דחויר בקדוש כיוון שפתוח הכליל למוקה המטהר (כמו הכליל) סגי בשפורה הנאה. והינו נמי דעתן י"י**) המכenis תיבת לים ועשה ממנה מקוה, שאם נקב בשפורה הנגד (השפוי) י"י) [בשר] ומפני שהם דין מקוה באשבורן יש לו כדתנן י"י) כל הימים כמקוה דכתיב ולקמה האם קרא ימים. אבל ים שעשה שלמה (לטהר באשכלי) י"י) [شمטהר באשבורן] ופתחו. לעמיעין שמטהר בוחלין לא הו' חיבורו. וציריך כמוzia רימון להוציאו מתרות כליל. וזה נכוון ומחוור. מפי הראה י"י**) נר"ז: ומ"מ לענין הבריתא דצנור דקמניג פולס את המקותה,

ה ג ה ו ת ה מ ז ל

בן בשם ר' ובשם ר' בותי ושם מבואר יותר ע"י".
בראשונה נטלי.

(184) בכ"י א' הרה.

(185) בכ"י א' דבליל.

(186) בכ"י א' דבליל.
(187) הראה"ש בה' מקאות הביא בן בשם רבינו שם, ונמת טעם שהחמיר הרים במי פירות מסוימים דלא חוו לטבילה כלל ומקוה מים כתבי, הילך סלי ברובא. עכ"ל. וכ"כ התוס' יimoto פב ע"ב דה' ננו סאה.

(188) דף סה ע"ב רש"ב מ"ה אבל לא את הקבוצה, שפירש שהיתה החזקה ועשיה ואח"כ קבעה בקרע.

(189) בכ"י א' ותודע שאין לומר אמר.

(190) רש"ב מ"ה ורבנן סבריו וכו'.

(181) בן תיזץ והמבוי, וכ"כ רבנו במכות ד ע"א בשם התוספות. ונראה שכחנותו למת שכחטו התוס' בפסחים קט ע"ב בשם ר' חייאל.

(181) כי"ר רבינו מכות ד ע"א בשם רבנו אלתנן.

(181**) כי"כ התוספות פסחים קט ע"ב דה' בם. ובכ"כ הסמ"ג ב' מקאות.

(181****) כי"כ רבנו מכות ד ע"א בשם החוץ. וכי"כ כאן הרמבי".

(181*****) משנה במס' מקאות והבשלה הרמבי' וויל השידה והתיבה שביס אין מלבילין בהם א"כ היו נקבים כשפורה הנגד. עכ"ל.

(182) בכ"י א': דשך.

(183) מקאות פרק ה' משנה ד'.

(183****) בכ"י א': אשכלי.

(183*****) כי"כ במכות ד ע"א בשם הראה שמאר

לרבנן, כדברי ר' י"ז). וכי פרקינו דהaca בכוורת תולשת היא, ור' א' עבד לה כמחובר מגוות הכתוב שקרו לדבש בכוורתין יער, מילא מתרצא דרבנן דתמן תלש גמור הוא. ורבנן לא דרש קרא דעתך:

דף סו ע"א מה יער התולש ממנה בשבת וכו'. חדא מיניהם נקט התוא דהוי אורייתא והבי אמר מה יעד מחובר גמור אף דבש בכוורת [חшиб כמחובר]. וקשייא לי בשלמא למאי דס"ד מעיקרא דבכוורת מחוברת דוקא אירוי, היינו דקנתני ואינה מקבלת טומאה במוקמה לאפוקי תלושה, אלא למאי אסיקינו השטא דבתולשה מיררי מאי [ב] מקום. ויל אתא למוטי אם ח齊יא הריש מן הכוורת. כי ע"פ שהיה עדין בצדקה שלו אינו חשוב כמחובר, ואייכא עלייה שם אוכל بلا מחשבה.

בן פירש ובניו שם י"ז) ויעירך:

והא דאמר ר' רבנן חרודה ממנה בשבת פטור. משמע דפלוגתא דאמוראי היה אם הוא פטור ומותר, או פטור אבל אסור משום שבות דרבנן. דבמסכת שבת י"ג אתיא למירר דכופין עליו את הכל לרי, יצחק אמר אין כי ניטל אלא לצורך דבר הניטל בשבת. ולפי דבריו פטור ומותר י"ג). אבל לשماאל דאמ"ד י"ג כל פטור בשבת פטור אבל אסור בר מהנהו תלתן. משמע דסבירא ליה הא נמי פטור אבל אסור. ואפשר דשמעאל ספק מפסקא ליה, ובין ר' יצחק פשיטה ליה קיימת לנו כרבי יצחק י"ג). ובמוקמה כתבענו י"ג) יותר בס"ד:

כלל, כי למלה זו לומר לאין (צורך) על רבנן סברא דאשר זלית להו, ואולי עינם יפה וועשה אותה רעה לפיך הנבען כמו שפי ר' י"ג) לעיל, דרבנן לא מוביין אלא מכתשת החולקה שם מהתחלת בריאתא, ולא הקבוצה ואפילו קבועה ולבסוף חקתה והשתא ודאי הא דצינור לא ר' א' ולא רבנן דביתה, דר' א' אפילו חקקו ולבסוף קבעו חшиб כמחובר, ולרבנן אפלו קבועו ולבסוף חקקו חшиб כתולש. וכי נקטינן hei ר' א' אי דבית, חד מיניהם נקטינן, והה' דבעינן למירר ואי רבנן דבית. ולטיך הוציאו להרצה אליא דמלחה דידילמא הא דצינור בין לר' א' ובין לר' רבנן, ושאני גבי מכר דר' א' סבר וכו' ורבנן סבר וכו':

ואלא ר' א' דכורות רtanן כורות דבוריות ר' א' אומר הרי (הוא) [היא] [היא] שנקנה בכיס ובטטר וחוזקת: וכותבין עליו פרזובול, פירוש מפני שהוא כקרען. וקשה לי אמראי דקס"ד כמחובר לקרע עסקין, מתיק ליה משומן מקומו ואפילו הוא מושאל או מושבר כותבין פרזובול ונראה לי בוגון שהיה משמטה שאלתו קודם סוף שביעית כשהיא מושטת וכיוון שהוא שאל, והתייא שעתא לא Choi לגבינו כל, אין כותבין עליו פרזובול, וכדכתיבנא בפרק חזקתי י"ג) גבי שעיבוד מטלטלין באגב לעניין דאננה, כך נראה לי: וזה דאמרין דלא הויא דצינור תא דר' אליעזר דבורות, היה דלא הויא רבנן דבורות דהא בין מר ובין מר לא מפליג בה בין שקבעה ולבסוף חקתה ובין שחקקה ולבסוף קבועה. אלא דעתך ר' א' והה'

הגהות ח מ ז ?

ר' רודה, אבל בדין רודה אסורה.
191) כיב רבינו לעיל מד ע"ב דיה והגענו.

192) שבת דף ג ע"א.

193) וכיב בחיקוש הרן שבת מג ע"ב בשם הרואה דמתני ותמן פלייא אכורייתא דהaca, והתמן משמע ואפילו איסורה דרבנן ליכא. ובזה ר' רבנן הולך בשיטת ר' בוזה. ומה שבתחם רבנן דשמעאל מפסקא ליה, ציריך עיון מנא ליה הא, ואולי כהונתו לומר

194) עי"ש תודיה דחישב עלייהו וברשות"א שם שבת מג ע"א.

195) עי"ש תודיה דחישב עלייהו וברשות"א שם שתירצעו והתמן מיררי בובש הגף ע"פ כוורת שא"ג

דאמרין השולחן הטהור מכלל דאיכא טמא מדורייתא, ולא אשכחן לה אלא מפני שיש לה מסגרת למעלה (אלא) [או] למ"ד מסגרתו למטה הייתה ומשום דעתלא המתהפקת טמאה דחויב קובל. ועוד מהא דשעתין דורי לה טומאה מדרבנן. וכל שאינן ראויים למדرس ואינן משמשין לאדם בגופו ולא לשמשי גוף אין להם [טומאה] כלל ואפילו מדרבנן. (בוחצין^{***}) דאמרין וגט^{***} סכמת (בוחצין) (בוחצין^{***}) וכרים כשרה. והתרו^{***} (ס) לסקך בנסרים כל זמן שאין שם גורת תקרה, ואע"פ שאין מסכין בדבר המקביל טומאה אפילו מדרבנן. זו שיטת ר"י והוא גם כן שיטת הרמב"ן, והוא הגנונה: אבל רשב"ם זיל כתוב בשמעתין בסמוך והאמר רבוי יוסי בר חנינא בדף של מתכת עסקינה, משום שלא חווינן^{***} לפשוותי כל' עץ שום טומאה כלל ואפילו מדרבנן אלא ברואין למדרסות, משום הכל אוקי יוסי בר חנינא שבירנו מהיא (דספר [דספרא]^{***}). ועוד לעיל פרקינו להזיא שאני הכא פשוותי כל' עץ (מדרben), ואי סבריו השתא דתווא פירוקא טעותה היא הודה ליה למסתריה בהדייא ולמיימר ותסברא פשוותי כל' עץ אית בהו טומאה כלל ואפילו מדרבנן והוא דומיא דשל בעינן ואמר ריב"ח בדף של מתכת עסקינה. ומදלא אמרין בין לטומאה ערך בין לטומאת שבعة. (203) סוכתאות התחם בגמרא ויל"ז: וקמיהה לה (204) מנותה דף צו.

ול. וכן כתוב כאן בתורה ושתאי. (205) סוכה דף יב ע"ב. (206) סוכת צד יד ע"א. (207) סוכה יב ע"ב. (208) ספרא פרשת שמיני.

שאני פשוטי כל' עץ וכו'. פ"י ומשום היכילו בת. ומ"מ שמעין מהכא דפשוטי כל' עץ יש להם טומאה מדרבנן, ואילו במסכת סוכה^{***} משמע דלית לחו טומאה כלל. וכן מהא דאמרין^{***} כל' עץ וכלי זוכחת פשוותיהם טהורים ומכליהם טמאים. וכיוון דנקיט לה בהדי כל' זוכחות זראי טהורם לגומי ואפילו מדרבנן, שאפילו מקבליתן איינו אלא מדרבנן. כדאיתא במס' שבת פ"ק^{***}: והנ Kun מה שפירש בותה ר"י^{***} זיל דפשוטי כל' עץ ג' דין יש לו. דהיינו דחוו למדרס ויחדתו למדרס. מקבל כל טומאה אפיי מהתורה. וכדאמרין בבכורות בפרק על אלו מומין^{***} אין להם תוך כל' שטף מדורייתא בר קובל טומאה הוא דהא דומיא דשך בעינן. ופרק דבנהן דחוו למדרסאות. ובפרק כיצד דב"ק^{***} מיתי טומאה (למציז) [למוץ]^{***} [לטומאה ז']^{***} וההיא על ואפילו (לטומאה) [לטומאה ז']^{***} כרחן במאף של עץ אירי, דאילו בשל (בורא) [בדיא] כיוון שאין לו טהרה במקואה איינו עשה אב הטומאה להיות טמא במת טומאות ז'. וכל שאינן ראויים למדרס או שלאי יהודים למדרסות, אם משמשים לאדם בגופו, או משמשים למשמשי הגוף כגון הדף והשולחן והדולבקי. ומדרבנן הוא, וקרא אסמכתא בעלמא ולא מדורייתא (בשם אחרים) דטא דברכות לא אדריכין אלא דחוו למדרסות. ועוד דבמגות^{***}

ה הגות

- דאן מספקא לנו שאנו לא אכזריתא נמי אמרה, או דילמא ווקא אמרתניתין קאי וכדעת החוספות שבת ב ר"ה בה. וצל"ג נמי דהן בריחתא דשבת מג ע"ב פלייגא אכזריתא דשבת צה ע"א. דההום אפילו לרבען הו שבות. (197) ביהושע הרטב"א על מסכת שבת איננו. וכבר כתבו בהקומה שאינם להזכיר"א אלא להרין. (198) סוכה יב ע"ב וכ"כ ורבינו שם בארכיות ע"יש. (199) כלים פרק טו משנה א. (200) שבת טו ע"א. (200) סוכה יב ע"ב כתוב רבינו כן בשם הר"י

למייר דהא (בדף) [דוח] בטמאה דארורייתא שמים אף מקוה בידי שמיים, היה מאדרבן וקרוא אסמכתא בעלמא. ווי' שמושן^(י"י) כתוב בפירוש המשנה דבעינן רובה דמים שאינם שאובין מדורייתא, וחכמים פוטולין כל שיש בו רביעית מים שאובין בתחלתו, מכיוון שרואין למיטבל בהו מחטין, ופסלי בסופו בשלשה לוגין. ולדברי ר' זיל אתיא שפיר לא דאוקמי בשאובה דרבנן, מי לא עסקינן אפיילו מקוה (שובה) [רובה], אבל שהיה שלם מתחילהו אפיילו שלל מילואו ע"י צנור זה ואפיילו דבי קדרין להה שאובה דרבנן, ותו מנדקטיןן מילתא פסיקתה שאני שאובת דרבנן, אבל ריש זיל דוחה הא דפרק הכא להדריא מכל דושאובת דורייתא דמשמע דיליכא שום שאובת מדורייתא מדלא מוקי בכולה שאובה, משום דעתמא קתני צנור חקקו ולבטסוי קבעו פסול את המקות, וכבר דחינו דבריו לעיל, שנראה מדבריו שלם נפסל מדרבנן מיתה בשאובת, אם אין שם רוב מים כשרדים :

עוד גוראה [דסובר] אבל שהיה חסר ונפל שם מים שאובין פסולין מדורייתא וזה אינו [נכון] כלל, כדמותה בכמה משניות, גם לשון הגמרא בכאן דחוק בפירושו, דאמרין (התם הכא^(ז)) שאני שאובה דרבנן, ולא אמרין שאני שאובת כי האי דמדרבנן. וזה ברור : ומ"מ נחלקו שאר המפרשים (כריי)^(ז) [כי ר' י"י כתוב] דאפיילו המקוה [כולו] שאוב פיסלו מדרבנן, שלא פסלת תורה אלא טבילהן כלים^(ז) בלבד, ורבנן גורו שאובין בערקע אטו טבילהן כלים^(ז). והא דספרי אך מעין ובור מקה מים יהיה תורה מה מעין ידי שמושן^(ז) דוחה היה דפסחים ממשום דלא סגיא

ה ג ה ו ת ה מ ו ג

- 212) פירוש טבילה בכלים
- 212) ריש מקאות פ"ב מג
- 213) תוספתא מקאות פרק ב' דין א'
- 214) בחוספתא : וחוקת המקאות כשרות, ולגי הגראי : דחוקת המקאות כשרה.
- 215) פסחים ז ע"ב
- 216) כ"כ הריש פרק ב' דמקאות משנה ב'. כי"כ בתודעה מכל בשם ר'ם מפונטוויא.

- (209) מקאות פ"ז פ"ב.
- (209) יבמות ב' ע"ב.
- (210) לקמן זך ס"ז ע"ב.
- (211) בכ"י א' : וזה.
- (212) כ"כ התוס' בדיה מכל דושאובת וארורייתא בשם הרי. וכן כתוב רביינו בשם הר'י בסומן. וכי' פסחים ז ע"ב דיה אלה בשם ר'י. ובכ"י סימן ר'אי כתוב שכן דעת הר'י מגנאש והרמב"ס תלמידיו, והרשכ"א בתשובה ח"ג ס"י ר'צד.

ובוחמים מנא הני מייל אמר קרא אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהרה, (חניתן) [תויתנו] על ידי טורה תהא. והאי קרא גבי מקוה כתיב, ומיתתי מינה ראייה (למאי זכיתיב²²¹) למים [חitem] אל כל דגבי פרה, דמשמע קרא שביל היהות יהיו על ידי טהרתו, ולא על ידי דבר שמקבל טומאות ש"מ [כל] הפחות אם הוא שאוב כלו [ר' פסולת מדאוריתא²²²]. וזה גראית יותר ראייה מכלון. אבל יש לדוחות דהווא קרא הכי קאמר שהיה ההיות על ידי הטהור לטבול בגופו לאפוקי דבר שהוא כלו פסול לטבול בו מהתורה :

וזעד הביא ראייה מדתניתא²²³ ב' מקאות של ארבעים סאה אחד שאוב ואחד כשר וטбел באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם טבל²²⁴) ועשה טhoroth תליות. ואי כולה שאובה מדרבנן היה לנו לטהר מספק, כי היכי דשryanין מים שאובין למקוה. ויש לומר שלא טהרנו מים שאובין בשפהפול עומד ומוכיח לפנינו כמה הקשר, מפני מראית העין. אך גראת הארץ לפיה שיטת (חו"ל) [ר"י ול']. ור"ת²²⁵ מופש שיטת ר"ש(ם) ומוסיף²²⁶) עוד דג'elogין בתחלתו של מקוה פסולין אותו מן התורה. ובביא ראייה לדבריו מדתנית בפרק ב' דמסכת מקאות²²⁷ ר' אליעזר אומר רביעית מים שאובין פסולין את המקוה בתחלתו וג'elogin על פני המים, וחכמים אומרים (וב') [בין בתחלת בין בסוף

דלית בה המשכה, וכי נפל על הרצפה ממשבי איליך ואילך, היל שאבה שהמשוכה יכולה דטרורה. והיה דמוקות שהניחו ריקן ומצאו מלא. כדקחני טעמא שוחקון כשרות למקות, והבי פרישת דסתם מקוה עשו לטבול בו תלינן ספיקו בהקשר דחוקת העוסה מקאות שעשו בכרשות. ותדע דקחני טיפה²²⁸ צינור המכלה למקות ומכתשת (בתוכה) [נתונה] בצדז ספק מן הצינור למקוה ספק מן המכתשת למקות פטול מפני שהפיסול מוכיח, ואם יש בו רוב מקות כשר מפני שהוא ספק מים שאוביים למקות, כלומר שהפיסול מוכיח מתמיד לזה כמו לו²²⁹), וחותקת המקאות כשרות לא שיק הכא, וכי אכן דוב מקוה כשר מספק, ש"מ שלא טיהרו המכמים ספק שאובין למקוה אלא היכא דaicא דרב מקוה כשר, דמשם ואילך שאובה מדרבנן, דמדאוריתא בטל ברובא. ואינה קושיא על הררי²³⁰ זיל דחתם כיון שיש לפנינו שאוב מוכיח להלחות בו כמו בהקשר, לא רצוי חכמים להתריד ספקו עד שהיא שם רוב הקשר למקוה לבטלה, ואו (סומכו) [סמכו] על הספק :

וזעד הביא ראייה ר"ש(ם) זיל²³¹ מטה דתנן במסכת פרה²³², ויישנה בפרק שני חכמים²³³, [נתון ידו] או רגלו²³⁴, כדי שייעברו מים לחבית פסולין עלי קנים ועלי אגוזים²³⁵ כשרים זה הכלל דבר המקביל טומאה פסולים דבר שאין מקבל טומאה כשרים. ואמרינו עלה

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(221) בר"ש : «ומייתי מינה ראייה למים חיים אל כל דגבי פרה».

(222) כל זה מדבר הריש.

(223) בכ"י א' : «מתניתין». אבל בריש : «תניא בתוספתא». והוא בתוספתא ומקאות פרק ב' זין ה.

(224) תיבות «ואינו יודע באיזה מהם טבל» אין בתוספתא שלנו לא בר"ש.

(225) כ"כ בתודה מכל בשם ר'ת. (225) וכי הרא"ש בה מקאות שלכ"כ ר'ת בספר היישר.

(226) משנה ד.

216) זיל שהפסול מוכיח שיש להלחות בוה כמו בזוה. וכן הוא לר' הריש.

217) ר'ש טיב' ומקאות מג.

218) פרה פרק ז' משנה ז.

219) נבחנות דף כה ע"ב. (בבשניות ובגמ' גירסת שלנו : נתן ידו או רגלו או עלי ירכות כדי שייעברו. אבל בריש ליתא או עלי ירכות.

220) בכ"י א' : עלי גננים. ובכ"י החיד"א בשם ספר אחר : עלי אגוזים. וכן הוא בזמנים כה ע"ב. וכן הוא בריש.

עד שהיא סופן לרצון או תחולתן לרצון, שחייב עליהן לדבר תולש, מדכתייב וכל משקה אשר ישכה כלכלי [ישתה בכל] כל. והתם בפ"ק דוחלוני⁽²²⁸⁾ גבי הכוונה קורת על הכותל, אيري בתולש ולבסוף חיבורו (ובטול לעניין הקשר ורעים) ור' אלעזר אורקמא בתנאי, ורב פפא אמר דלאכ"ע בתולש דמי [לענין הכלש ורעים]. וכן ר' רבנן בכל תולש ולבסוף חיבורו פ"י רשב"ם דבעין בכל תולש ולבסוף חיבורו והאיצטרכובל לאו דוקא, ואינו נכון. ור' י"י⁽²²⁹⁾ פ"י איצטרכובל דזוקא, שאינו מתבלט למגררי, ואילו לר' פפא לא מיביעא לנו דאפילו לגבי בתול השוי בתולש כלכ"ע, כי לא מיביעא לנו אליבא דרבבי אלעזר, ובמנן דבר מהנתנו תנאי בתולש ולבסוף חיבורו דינו כמחובר לגבי כתול, מי הוי איצטרכובל גם כן כמחובר לא לא:

ואמרין אלויבא ד"ה לא תיבעי לך.
פרשב"ם⁽²³⁰⁾ (ד"א) [ר"א] דבית, [ומנדקט י"י],
לשנא דכל המחבר לקרקע הרי תיא קרכע וליתיה, דאמ' היכי דחנן לעיל⁽²³¹⁾ דילמא טעםא דר"א משום עין יפה. אלא ודאי משמע לנו דילמא דלא כיל⁽²³²⁾ רב' אליעזר. לפיכך פר' י"י⁽²³³⁾ מדר' א דזרך. ואפשר בדבר דשםעה היה בא דרכ' קיים לנו דההיא דבית גמי כלל הוא לכל דבר. כי תיבעי לך אלויבא דרבנן, מי אמרין כיון דLAGBI בית זוף חביב כתולש, הוא הדין בהא. או דילמא התם טעמא משום דכל המוכר בעין רעה מוכר, ושאני דף (דכל) דלא מבטל قول' האי כמו איצטרכובל שאינו מחובר כל כך. שהרי פעמים עוקרים אותו מקום למקומו. ולא אפשריתא:

לבסוף משמע דתහילתו מן התורה ולבסוף מרבדנן. וזה אינה דאיתיה. דמשום דבתיחילה חוי למטרבל בה מהתין וצינורות, ומזה פסול הוא וגרא עליהם שם מקוה פסול אין בטילין, ואפילו ריביעית דבר חשוב הוא לפיכך אינו בטיל, אבל על פניו הימים בטל שלא נפיק עלייה שם מקות. כל זה שיטת התוספות. וכולם לא חילקו בין שאבין בכלי ע"י שם. לשאייה על ידי אדם שמילא בכתף:
 והראב"ד⁽²³⁴⁾ ורבנן גרבונא היו אומרים דשאובת בידי שם כשרה מן התוויה אפילו כללה ושהובה בידי אדם פסולה עד דאין רובה בכרשות. וכדקתני אך מעין ובור מקות מים מה מעין בידי שם אף מקוה בידי שם. ושמעיבן מוא שע"י צנור שאובת בידי שם, ולהכי אמרין דהו מדרבנן:
 ולענין שאובת [שהמישוכה כל שהוא יש מכשרין אפילו ביכולת. וזה דעת הר"ף⁽²³⁵⁾], ואותא שפיר מכמן דאמר מללה שאובת דרבנן. ותגאנום⁽²³⁶⁾ מצרכין רבייה بلا שום המשכבה, ואתא כשית ר"ש. ולמעשה [ישן]
 להחמיר בכל זה לטבילה דאוריתא דגדה:
 (גיררת שבמון הוה)⁽²³⁷⁾:

דף סו ע"ב בעי רב יומת מי גשמי
שחייב עליהן להריח בהם את האצטרכובל
מהו. פירוש מי השיב מהשבה בתולש להכשיר
את הורעים לקבל טומאה ואע"פ שלא נפלו
על הפירות ברצון, דקיים לנו⁽²³⁸⁾ דלא מכשרי

הגחות המ"ל

(228) מכשרין פ"א מ"א.

(229) חולין דף סו ע"א.

(230) כי' בתורה בעי רב יוסף בשם ר'ג.

(231) רשב"ם דיה אלויבא.

(232) בכ"י אי: נקנות.

(233) לעיל סה ע"ב.

(234) בכ"י אי: דלא עיל. וצ"ל דילמא לאו

כללא כיל ובי אליעזר.

(226) וכי' הרמב"ן בשם הרמאי.

רכ"ג כתוב שנראה לנו מדברי הר"ף וכן כתוב רשי תמורה יב ע"ב וועייש בתוספות.

(226) וכי' הרמב"ן בשם הגאנום. וכי' בשיטם תמורה יב ע"א בשם תשאלות. וכי' התוספות תמורה יב ע"א דיה ואין.

(227) הדרם סטומם, ואולי חסר מה.

בעין שיתיו סמוכות, דתני סתמייו [סמכות זו לן]:
בין בר ובין בר לא מכר את (העדרים) [העדרים] וכו'. ובזה פליגא בריתא אסתם מתניתין, וקיל' כתם מתניתין:
לא מכר את הבריות (וכו) [הפטיקות] לו מים בין בימות החמה ובימות הגשםיות]. י"מ (***) וכ"ש כשאינם מספיקות תדירה, שאינם טפלים למරץ בעלי הא. ויש אמרים (***) דתני דוקא דחשבי טובא. וקما עיקר:

דף סח ע"א הוה להו חנחו חננותא

דחו שתחוי בהו שומ羞מי. פי' ליישן כדי לטחון בבית הבד, ובזה משתמשים לבית הבד, ומ"מ תשמשים אחרים עושים שם שלא לצורך הבד, ולהכי אמרין דאפילו אמר וכל תשמשיו אינם מכורות א"כ אמר ואילו מצרנה. פי' שכטב שם מצרים החצנים, דכוון דכו ואיל וכל תשמשיו יהיו המצריים ראייה, ולא אמרין מצרים הרחיב לו:

עבדא כמטלטלי דמי. פי' בלשון בני אדם לעניין מכירה (**). דאיilo לדינין דאוריתא הא אמרין בכל דוכטה (***) שдинן כקרען. וכן נחלקו בהם לעניין מטלטלי דיתמי אם גובין מן העבדים, כדאיתא בפ"ק דב"ק (***) ולקמן בפרק יש גותלין (**). משום דלא ידיעין אם סך בעל חוב עליהם כמו על הלקע אם לאו, כיון שעשוין להבריה כמטלטلين:

מאי (פבור) [পন্ত্ৰ] הכא תרגמו

דף ס"ו ע"א מגבנן מאצטרובל דרייחיא. פי' דלבבי עישור נכסים השיב לה מהוחר: מגבנן אפלו מעמלא דבטה. פי' משכירות הבתים. וקשה לנו היכי דמי, אי שהשכירותו היושין לאחר מיתה האב ראי הוא, (וכתבה) [וכתובה] ועיישור נכסים לא שקלי מן הרואי (**). ואם השכירות האב וגגוע זמנו לבנות ולא גגאו, חוב תא ותורי הוא כמטלטין לשאר חבות. ויל' שהשכיר האב ולא גגוע זמנו (**), שאין שכירות משותלת אלא לבסוף ההשנה (**), והשתתת היל' כפירות הצריכין לקרקע שם כקרען:

ת"ר מכר את החצר (וכו) [מכר בתים החיצונים]. פירוש שפותחים לחצר ממש: ובתים הפנימיים. הפתוחים עין חדרים לבתים ואפלו פתוחין גם כן להחצר ורוב המשמשו לבת, גובי (חננות) [וגבי חנויות] הוא דמליגין פתוחות לחצר בלבד, אפלו הוא רוב המשמשו בהפי, גובי (חנניות) [חנויות] נמי כשהם פתוחות לחצר בלבד, אפלו על ידי חלון ואروبיה (**), גמורות, והינו דיאכ באנייהו ובין פתוחות לאן ולכאן:

דף ס"ו ע"ב ואפיקנא דחולטיא ומצלחה החזוק באחת מהן לקונטם שתיהם קגאמ. כההיא דשモאל דעשר שדות בעשר מדיניות. ומהיו הא אוקימנא (**) להחיא נשנתן לו דמי قولן. וקשה אמאי נקט שМОאל שדות דכלתו הודה חשמיא. ויל' דשבות אפלו בעשר מדיניות, [ובחולצית] [ובחולסית] ומצלחה

ה מ"ו ל

ה ג ה ו ת

(235) בכ"י אי: ע"ג מלון ואווכה נגמרה.

(236) קיושין דף כו ע"א.

(236) רשב"ם סח ע"א דיה בין בימות החמה, וכ"כ בש"מ בשם Tosfot הרא".

(236) וכ"כ שב"ם.

(237) קידושין כב ע"א.

(237) בא קמא יא ע"ב.

(238) רקען קליה ע"א.

(233) וככ"י תר"י (הובאו דבריהם בשט"מ כתובות סט ע"א). ויל': ומשום דהוי כמו דבון ארעה ולא הספיק למגבא מיה דלוטח עד דמיית, דגנו זווי מלוה בעילאה דמי ליה לבנות זכותה בגינויו ולא לפרגסה עכ"ל.

(234) וכן תירץ הריב"ש (שם). ועיין תוויה מעמלא דבטה, כאן ובכתובות סט ע"א.
(234) בבא מציעא סה ע"א.

דמوعד קטן בין גוננותא בגין בגין, ותוא גיב' לשון פרטיא על בגין גוננותא לחוד. וההוא דפרק חוקת הוא לשון פרטיא על גוננותא ובשל משנתינו נסתפקו אם הוא פרטיא גוננותא דההיא דפרק חוקת, או אם הוא כליא איפלו על בגין כתהיה דמوعד קטן:

דף סח ע"ב גירסת רשכיהם ת"ש
סנטר איננו מכור אונקולמוס מכור Mai לאו מדאנקולמוס גברא סנטר נמי גברא. ומהדרינן מידי איריא הא בראיתה וזה באיתה ואמרין ומוי מצית אמרת הפי. כלומר סנטר בגין: והוא מרתני פיטא אבל לא שיריה וכיר' עד פסקי בגין הווא דלא מודבנוי הא בגין גוטייחו מודבנוי. ואית אמרת סנטר איננו מכור, אלמא סנטר איננו בגין דאי'כ קשייא רישא אסיטה:

וזאמרין איפוד. פירוש ואימא הבי סנטר מכור אונקולמוס איננו מכור: ואמרין ומוי מצית אמרת הבי דרביה יהודה בראש"ג פ"ל. פירוש שהמוכר את העיר מכיר את הסנטה, כדפקת השתה:

זהו קתני⁽²⁴¹⁾ סיפה אבל לא את שיריה ואילו רשב"ג הא אמר מכיר את העיר מכיר את בנותיה. ופירקין האי תנא⁽²⁴²⁾ ספר לה כוותיה בחודא וטלג עליה בחודא: והגאנזיט גורפין ת"ש סנטר מכיר והגאנזיט איננו מכור Mai לאו מדאנקולמוס בגין סנטר נמי גברא מידי איריא הא

בר⁽²⁴³⁾ מחוונייתא. פי' שידוע כל שדות העיר ותחומיהם וטסקיהם:

שמעון בר אבשלום⁽²⁴⁴⁾ אומר בגין קשיא לי במאי דשקלין וטידין אם סנטר בגין או בר מחוונייתא, והא סוגן דעתם דסנטר גברא כדאמרין במסכת גיטין⁽²⁴⁵⁾ איפלו לא כתב אלא לשם סנטר שבעיר. ואמרין בירושלמי⁽²⁴⁶⁾ דפרק איזהו נשך ישראל שנעשה סנטר או אפטורופוס לגוי מותר ללוות ממנו ברובית, וגוי שנעשה סנטר לישראל אסור ללוות ממנו ברובית. ויל' דלא גברא הא גברא ושות ממנה סנטר, אלא על שם שבר מחוונייתא ממונה על בגין שקראות סנטר, וכשם שקרין והרורי⁽²⁴⁷⁾ על שם שמוננים על מס פרדי ובסותני הגראים זיהרי⁽²⁴⁸⁾. ולהאכלי פלייגי הכא בשמעתון על הסנטר שבמשנתינו על איזה מהם נאמר⁽²⁴⁹⁾. וכן יש לנו לומר במה שנחלקו בכאן גבי שלוחין אם הוא בגין או גיוונייתא.

והוקשה לאשונים⁽²⁵⁰⁾ דהוא על כרחוב שלוחין גוננייתא, כדתניין במשנת חוקת⁽²⁵¹⁾ ובתים עם הדברים שעשווין פירות תדירה, ותנן נמי במועד קטן⁽²⁵²⁾ משקין לבית השלחין לפי שהן עשוות לירקות ואין מתיקין בלא השקאה תיר. ויש שורו מתרצים⁽²⁵³⁾ דההמ שלוחין גרשנין בה"א, וכגד פריש במועד קטן⁽²⁵⁴⁾ [דמתורומין (בשליה) [משלתי]. והא ליהא, כי בכל הנוסחות מצינו שם ובפרק חוקת הכתבים שלוחין בחיה⁽²⁵⁵⁾ת אבל הנבחן דשלוחין הוא לשון כלוי⁽²⁵⁶⁾ על הדבר שצרך השקאה, והיינו תהיא

הגות המן²

⁽²⁴¹⁾ בכ"י החידיא: בר מחוונייתא.

⁽²⁴²⁾ וכן גירסת הרמבה⁽²⁵⁷⁾.

⁽²⁴³⁾ בכ"כ הרמב"ן בשם ים.

⁽²⁴⁴⁾ לעיל בח ע"א.

⁽²⁴⁵⁾ מועד קטן ב ע"א.

⁽²⁴⁶⁾ בכ"י א': לשון כובל.

⁽²⁴⁷⁾ גירסת שלנו: דקtiny.

⁽²⁴⁸⁾ גירסת שלנו: רביה יהודה ס"ל כוותיה בחודא

וטלג עלייה בחודא.

⁽²⁴⁹⁾ בכ"י החידיא: בר מחוונייתא.

⁽²⁵⁰⁾ וכן גירסת הרמבה: בר אבשלום וגירסתנו: בר אבטולמוס.

⁽²⁵¹⁾ גיטין דף ס ע"ב.

⁽²⁵²⁾ ירושלמי בבא מציעא ס"ה היה: ישראל שמניה גוי אפטורופוס או סנטר מותר ללוות ממנו

⁽²⁵³⁾ ברובית עכ"ל. ובתוספותה בבא מציעא פ"ה: ישראל שנעשה לגוי ונבי וגוי שנעשה וכו'.

⁽²⁵⁴⁾ לעיל נה ע"א.

דגימות תרוי אלו נמכרים עמה ורמיהו ביברין וכוכו. ומסתברא דעיקר קושין הינו למא דאוקי לרביה יהודיה ברבענו, דאי למא דאוקי ברשב"ג היכי רמי ליה מִן מתניתא בתורתיתא, דהא רבנן, אלא וואי כדארמן:

הא דגנתקויהו²⁵⁰) לכאו. פירוש פתיחת. ולשון מרכיב [הא], [גנעה] כמו פתת. (קמייה) [קאייה]²⁵¹) מעמדם. דקימוי התם:

דף סט ע"א אע"ג דמתא למחדה. פירוש אבל עדין (משכחת) [משתבחות] בקרען. דאי לא כתלה דמי, כדארמן בכל דוכטא²⁵² אין דכל העומד לקצור קצר דמי, ואינה טפילה:

לקראע:

איכא דגרטמי²⁵³) ואת השומרה העשרה בטיט וואע"ג דלא מהברא בטינא. ובסיפא גורסין ולא את השומרה העשרה בטיט אע"ג דמחברא בטינא. ופירוש עשויה בטיט שדפטותיה מלופפות בטיט. ואע"ג דין עציה מהבורין בקרע בטיט. ושאיינה עשויה בטיט, שאין דפנותיה מלופפות בטיט, ואיך על גב שמחוברת²⁵⁴) בקרע בטיט. ויש גורסין בהפר"²⁵⁵). דברישא גורסין ואת השומרה שאינה עשויה בטיט. ואע"ג דין עציה מהברא בטינא. ובסיפא גורסין ולא את השומרה שתיא עשויה בטיט, או טפלה לקרע ולא חשיבא באפי נפשת. והגני²⁵⁶ תרשונת יותר נכונה, וכן היא בנותהות המדויקות. ההא דקחתי תנא כולה סיפא דמתניתא, הינו משום פירושא דרישא, דבענן דתהיי כדריש בוגרא או לרבען או לר"ם, דכל

כדאיתא זהה כראותא. היכי נמי מפתברא, פירוש דסנטר בגין, מדקתני פיפה אבל לא את שיריה ולא את בנותיה וכו' עד פיפקא בגין הוא דלא מודבני הא בגין גופיוו מזדבנן. פירוש ואם כן דסנטר בר מחוניותא כיון דסנטר מכור היכא לא יהיה פסקי בגין גמברין: וזה דנקטינן בקשין הא בגין עצמן מזדבני, לאו משום קושין בלבד, דהא בלאו היכי נמי מצינו למיפורך כיון דפסקי בגין לא מודבני היכי הו ברא מחוניותא מכור, אבל אנו אולימטה דידן אמרין דהיכי נמי מסתבר דסנטר בגין מדקתני לא מכר פסקי בגין, ולהבי דיקיינן פסקי בגין הוא דלא מודבני הא בגין מזדבני, והינו דקחתי סנטר מכור, דאי לו הוי²⁵⁷) (סבירו) [סנטר] בר מחוניותא הו קשיא רישא אסיפה: מי פברת ר"י ברשב"ג פ"ל ר"י כרבנן פ"ל. כלומר דסנטר איינו מכור, ולעולם בר מחוניותא הוא והוא דתני סנטר מכור או אונקלמוס מכור, לאו בניותוא הוא אלא בתמייה, והכי קאמר וכי סנטר לא היה מכור והרי אנקלמוס איינו מכור. ואמרין היכי נמי מסתברא כלומר דר"י כרבנן ס"ל, מדקתני סייפה ולא את שיריה ולא את בנותיה ופרקינן האי תנא ס"ל כוותיה בחודא ופליג בחודא: ויש גורסין במקום היכי נמי מסתברא דר"י כרבנן ס"לומי מזית מוקנית לה דר"י ברשב"ג והוא מדקתני סייפה וכו', והכי פירושה ומיצי מוקנית לה מעיקרא דרבי יהודת ברשב"ג והוא מדקתני סייפה וכו':

אמר מר²⁵⁸) ביברים של חיים ועווף ושל

ה מ ז ע

- (250) לשון קאי התם, שהוא לשון עמידה.
 (251) סנהדרין טו ע"א בבא קמא ק ע"ב, ובין לט ע"א, שבורות מב ע"ב.
 (251) כי" בთודיה ואת שם ר'יה, וכן היא גירסת הר'יה.

(251) בכ"י א': שMahonrin.

(252) רשב"ג ותוס' הגיל, הרabi והראים

ח ג ה ו ת

- (247) בכ"י א': דאי לא הו מכור בר מחוניותא.
 (248) וכן גירסת הראים בש"מ: אמר מר בגין של חיים ושל עוות ושל דגים נמרין עמה וטמיינו בגין של חיים ושל עוות ושל דגים אין נמרין עמה, וגם גירסת הרabi קרובה לו עיי". ונורסא שלוו, והוא גירסת הרשב"ג: ולא בגין של חיים ועוופות ווגם ורמיהו הוו לה בנות וכו'.
- (249) וכן היא גירסת העורך. ובכ"י א': דגנתיהו.

אפשרוUrorth קמנה של בשםים ורש לה שם בפ"ע אינה נכרת עמה]. פירש⁽²⁵³⁾ שלא תיאור דוחוק מחייב הנקנים אינו מכור מפני שיש בה בית רובה, אבל כל מידי דלית בית רובה מכור בכלל השודה, שזה איגן, אלא אפשרUrorth קטנה של בשםים כיוון שם לה בפני עצמה אינה מכורה, ולא הצורך בית רובה בפני עצמה של קנים אלא מפני שסתמא אין לה שם בפני עצמה:

[דף סט ע"ב] מי שצדיך לגבול [פביבך]. פי' אין לו שם בפני עצמו ואינו נזכר אלא אגב השודה, יצאו אלה וככל צויאם בהם שיש להם שם בפני עצם ואינם צריכים להזכיר גבול אחר בקריאתם שיאמרו חרוב של פלוני:

מבואן למצרים מן התורת. י"ט⁽²⁵⁴⁾ מלרא מיוית לרשותה שמצרים שהם סביב. השודה נזכרים עם השודה, ואע"פ שהמחזיק בנכסיו הגור החזוק בשدة לננותו ואת מצריו לא קנה המצרים⁽²⁵⁵⁾, וכשודה בגיןו נשויו השיבי. דעת המתאים לדמקרים, וכי איבעיא לא בדנקיי (בסיד) [בסיכין] בלבד, כדפרש ואoil, ובעין דבהתאם ומיוחה כיוון דחוינן לרבי זира דמיבעיא ליה בחולנות משום שלא ידעין אי אמרינן לנו בעלמא הוא דעבידי, מכל דברתיהם פשיטה ליה דוינן דליך למיר לנו בעלמא הוא דעבידי מכורין הן, די לא איפלו תימא בחולנות [דלאו לנו הוא מי נפקא לה מיניה מי עדפי מלכנותות פתחים, אלא ודאי כדמרן. כך נראה לי:

וכן אפשרו הזכיר לו מצרים חזונים אם תמציא (256) בעיא שלא קנה לאו Urorth מלך פס"ו מה טוען הדיא. ועין במסנה למלך פס"ו מה טוען הדיא.

מאי דפרישו בוגרא בירושא מיתורא דריש הא דנקא להו, ולא מילשנא גופא דמתניתן. זה ברור:

[ולא את התבואה התרשה מן הקרקע]
אע"ג לצריכא לאערעה. פירש דקצורה כשהיא לחיה והיא צריכה לעמוד שם לתתייבש. וה"הDOI כי שהיא מחוברת ולא צריכה לאערעה כלל, אלא דידיך הוא רבותא טפי:

מלבדות של פתחים מהו. יש שפירש⁽²⁵⁷⁾ דמפתחים של שומרה העשויה בטיט לא מיביעיא ליה, דאיו של שאר פתחים פשיטה שהם מכוריים. ואינו נכון, דהא מלבדות חלונות דמייתנן עליה לא שייכי בשומרה, ומסתמא הני בעין דמלבנתה בחודא מילתה שייכי, ולפיכך הցו בעני כדפרש רשב"ם⁽²⁵⁸⁾ [דא] מלבדות של פתחים דבitch קאי, וכגן שחדלה יכולת לעמוד ולהסגר וולתם. דפא לא הא ודאי טפלים הם לדלה, ותנן⁽²⁵⁹⁾ המכבר את הבית מכיר את דרלה. ואילו מחרביה בטינא או במסמרים פשיטה לאו דמכוריים, וכי איבעיא לא בדנקיי (בסיד) [בסיכין] בלבד, כדפרש ואoil, ובעין לא איפשיטה ומיוחה כיוון דחוינן לרבי זира דמיבעיא ליה בחולנות משום שלא ידעין אי אמרינן לנו בעלמא הוא דעבידי, מכל דברתיהם פשיטה ליה דוינן דליך למיר לנו בעלמא הוא דעבידי מכורין הן, די לא איפלו תימא בחולנות [דלאו לנו הוא מי נפקא לה מיניה מי עדפי מלכנותות פתחים, אלא ודאי כדמרן. כך נראה לי:

לא מחייבת⁽²⁶⁰⁾ חקנום בלבד [אלא

הגותה המ"ל

(253) כן פירש ר"י בתורה בעי ר"א
וכ"ס רגמיה.

(254)

(255) לעיל דף סה פ"א

וכן היגרא במשניות ובירושלמי. וניגרא שלנו: חזית.

(256) כיס רשב"ם ד"ה לא את חזית הקנוי.

(257) רשב"ם ד"ה איר מרשיא, וב"כ רגמיה בשם ים.

ארעה וריקלי חזינו איז לית ריקלי זוחיב להה תרי דקלין. פ"י ואפילו זוח לשודה: זואי לית ליה זביין ליה [תרי דיקלי]. וקשייא להו לרבותא כיון דלית ליה אין המכבר שלג כלימר (וכדא"י) יכול לתווור בו מכבר ההייא דרב נחמן²⁵⁹). וכן פריש הרשב"א גראז²⁶⁰):

ציריך למכתב קנה לך ריקליין (וכו) [ותאלין והוציאן וציצין]. פריש הראב"ד זיל²⁶¹ דיון דקאמר ציריך שמעיןן (דצורי) [דצורך] הולך הוא ואיתא מוכר וערער עליין קודם שיחוק בשדה זאמר לא מכרתים לך ערערו ערערו. וכשהלא ערער הוא אמרין דכי לא כתוב היה hei קנה. ואינו מהוחר. חזא דאמט כניא זרואה שרכזה לומר שכופה את הלוקח לקיים המשחת או אם רוצחה לומר שאף מכר השדה בטל אם איינו נתן לו דקלים. ומדסתים²⁶² ליה מרנן גראה שרכזה לומר שכופה הלוקח בכך. וטעם דבריה דכי אמרין(ין) ארעה וריקלי, ארעה הוארה במכור דיקלי לנתאי. וכמוכר שדה על מנת שיתן לו כך וכך, ובתנאים אודם יכול להתחנות בכל דבר. והיא הבנות גם כן Shell זמן שאינו נתן לו דקלים גם מכר השדה בטל, אבל מכר שתווא בעל מנתה. הא אילו הזוכר בפירוש מכר בשניהם, שתי מכירותה המ. ומוכר השדה קיים כיון שיש לה, ודיקלי בטל כיון שאין לה, ואף הולוקח יכול להזoor בו. וכן פריש מורי גראז²⁶³: ורשב"ם²⁶⁴ מפרש (שכון) שבכל אחד מהם יכול להזoor בו בדיקלי, אלא דמשום שלא יאה כמחוסרי אמנת ראווי הוא שיקנה שני דקלים אם רוצחת לזוקח לקלם. ואעפ"פ שמן הדין עעפ' שאינו נתן לו דקלים מכר השדה קיים, כי שתי מכירותה המ. כך נראת מלשונו: ולי גראה דתכסא כשנתחיב לו בקנין שיתן

לומר שאין מצרים מן התורה (הזה אמין) מצרים הרחיב לו. אבל השתהא דמצרים דאוריתיא ודבר של עicker, אם מצר לו מצרים החזוניים קנה כל הבקעה, וככדשמעו בריש פריש הרשב"א ההייא דרב נחמן²⁶⁵). וכן פריש הרשב"א גראז²⁶⁶):

ציריך למכתב קנה לך ריקליין (וכו) [ותאלין והוציאן וציצין]. פריש הראב"ד זיל²⁶⁷ דיון דקאמר ציריך שמעיןן (דצורי) [דצורך] הולך הוא ואיתא מוכר וערער עליין קודם שיחוק בשדה זאמר לא מכרתים לך ערערו ערערו. וכשהלא ערער הוא אמרין דכי לא כתוב היה hei קנה. ואינו מהוחר. חזא דאמט כניא זרואה שרכזה לומר שכופה את הלוקח לקיים המשחת מכורין הэн לוגמרי, דבל מאי דתגן במתניתין שהוא מכרור עיג' דמוכר ערער בהם אין וחושין לו, מדפסיך תנא ותני שהם מכוריין. והנכוון דציריך דקאמר היינו משום שלא לטריהה למיחת לדינא ודיינא²⁶⁸). ומכל מקום לשבעה להזכיר יוכיר כל המגינים דלא לישמע מינה: שיירא, באידך זההיא אמרין בסמור:

אי דיקלא טבא הווא (וכו) [שיזורי שייריה ואידיקלא בישא הווא ב"ש הנך]. הלשון מוכח דלא סוף דבר טבא ולהיוי מובהר שבכולם, ובישא הרע שבכולם. אלא [כשהוא טוב אמרין דשייריה לחוזיה, ואם מן הרעים הוא הו ראייה שייר אותו ואת כל הטוביים, ואילו היה הרע שבכולם שייר הכל]:

הגחות המו"ל

שאין חילוק בוה, ובורייף שביינו איננו.

(262) עיין בורייף שכותב כן להריאג וו ראייה ל'זאת

שמוחק כל וזה מהרייף.

(263) וככ"ג הרין בשם הראייה, מוכא בשפטם,

ועי"ש שכותב בשמו דודוקא בדיקלי אמרין hei.

(264) רשב"ם דה' ובין ליה תרי דיקלי. ולפירוש

זה הסכימים הרשב"א.

(259) לעיל דף סא פ"ב.

(259') וכייב בשפטם בשם הרשב"א.

(260) וכייב בשפטם בשם הראב"ג.

(260') וכן הקשה עליין הרשב"א.

(260) וכייב הרשב"א.

(261) בכ"י א': וכאמ'.

(261') כמו שכותב הרשב"א שכ"כ הורייף במסקנה

שנשארו לו בשודא עד כא. ומדפירש מREN זיל לאלו, מכל דלחרוב וסDON אין צרייך ליקח לו דרך. וכן דעת Mori הרש"ב "ג' נר"ו" (265):
 ובוחאי דאליבא דרב הונא דלקמן" (266) דאמר מכיר קרעע ושידר שני אליגות לפני יש לו קרעע, הוא הדין דיש לו דורך, כיון דשידר לו קרעע גמור במלא אורחה וסלו דלא לימה [ליה] עקרו אילינק שקול זיל [תית דשידר לו דורך], שאם דורך אין לו מלא אורחה וסלו למלה לו. יותר נקנה דורך במלא אורחה וסלו, מדאמרין בפרק המוכר את הספניתן" (267) על הא דקנני קנה קרעע, וכמה אמר רב חייא בר אבא אמר יהונתן דורי זה קנה תחתיהם וביניהם וחוצה להן במלא אורחה וסלוא, ואתקוף עליה ר' אלעור השטה דורך אין לו דוחה ליה ארעה אחריתין, מלא אורחה וסלוא יש לו. דאלמא כל שיש לו מלא אורחה וסלוא כל שכן שיש לו דורך. והרי בחורוב המורכב מן הסתם יש לו אורחה וסלוא לרבר הונא, כדמותם לקמן בשמעתין" (268), דפרקינן עלה מדר"ש, הילכך הוא הדין דיש לו דורך: ומ"מ יש פוסקים דלית הילכתא כרב הונא, דוא לרבענן אקיימנא ולא לר"ע, ולר"ע בשם שאין לו קרעע אין לו דורך. אבל יש לומר דהכא שלשה חרובין או יותר בסדרון היו שם, וכל שידייר שלשה לדברי הכל קנה קרעע ויש לו דורך, ואפילו לרבי עקיבא. ומכל מקום בשאנן שם אלא חרוב אחד או שניים, דעת הרשב"ם שאין לו דורך אליבא דבר עקיבא, וכפשותה דמתניתין דקנני סתמא אוכלתו וצרכר ליקח לו דורך. עוד ייל' הכא ליכא למייר דלשידר לו דורך אליבא דבר בפסוקיו, וצרכר המוכר ליקח לו דורך בא, שלא אמרו במשנתינו ואם אמר לו חז"ז מלאו אין צרייך

לו ארעה ודיקלי בכך וכך הוא משלו הן של אחרים, וכיון שהוא דבר מצוי למכיר יכול להתחייב לו בזאת, כאשרו נתחייב לו במנה או בעסק דעלמא ואע"פ שאנו" (269) ברשותו. וזה קמ"ל דבל היכא דאית ליה מדידה יתיב ליה, [ואפ"יו משעבדי פריש ליה, שכט מוכר דבר או מתחייב בדבר, מדיליה אית ליה למיתן, וכן פירושתי לפני Mori נר"ו]:
 כל שעולין לו בחבל (ו'ו) [הו שיוור].
 אוקימנא במשידר דקלים, שאם אינן כן אינן נקראו דקל ואינן משוויר. וכן האלנות כל שאין העול כובשו, אעפ"י שישידר אילינוי בפירוש:

[דרת ע ע"א] חז"ז מחורוב פלוני מהו. פ"י חורוב המורכב שלא (היצ) [הוצרך] לשידר בפירוש, והוא שם חרובין מורכבים אמרים ג' ב' מי אמרין כיוון דלא צרייך לשירותה להאי ושירותה גלי אדעתיה שמכיר לו האחרים והאי בלחויד לא קנה לךח' הא שאר חרובים קני או דילמא שאר חרובים נמי לא קני. וקשה לי" (270) מאי מיבעיא ליה דהא איכא למימר [ובגדתנן" (271) ומודה] ר"ע בזומן שא"ל חז"ז מלאו [שאינו] צרייך ליקח לו דורך. ואון לומר דבעין אליבא דרבנן, דלית הילכתא כוותיתו" (272). וגראה מדברי תרמ"ב"ם" (273) שאפילו רבבי עקיבא מוזיה דבחורוב המורכב וסDON השקמה אין צרייך ליקח לו דורך, כיון דמקחש באירועה ושירינוהו שיר לו ג"כ דורך, וכן כתוב (ר"ת) [הרמב"ט]" (274) בפסוקיו, וצרכר המוכר ליקח לו דורך מן הולקה כדי שילך בה עד אותו גבור או הגת או השובך

הגנות ה טו"ל

להגנות בברור זה או לדות שיש, אבל בשתיים בשם הרשב"א כתוב בשם הומonyms הלשון שהביא רבינו. (267) וככ"כ בשתיים בשם הרשב"א.
 (268) לפקמן דך עא ע"א.
 (269) לפקמן עו ע"א.
 (270) לפקמן ע ע"ב.

(264) בכ"י א: שאנן.

(265) עיין רש"ב"ם ו"ה חז".

(266) מתניין לעיל דך ס"א.

(267) וכמו שתירץ הרשב"א בשם יש מפרשין.

זה: וזה לשון הומonyms בפרק כה' מהלכות מכירה

דערימבו"א

לי מילתא כוון דהשתא טען ליה נאנטו אימת ה"ל לקובלי (שטרוך) [שטריה]. ונראה לי דהבי קאמר אילו טען נאנטו היום שלשים יומ וחדעתיך מיד גושבעתי לך מי מצא אל שטרך בידי (וכו) [מאי בעי], הא זואי ליטא. וואו זואי לא מספק לך הא אלא זואי נאמן בשבעה שכן איל גושבע לה, הבא נמי לא שנא. ומורי נר'יו היה מפרש לי אילו אמר לו נאנטו זה כתה ימים מי מציא אמר ליה אמא לא אמרת לי עד השתא ולא שאלתיה לשטרך ההיא שעטה. ואינו בגין בעניין שאון זה דומה להזורתים לר' שהיתה לו לקבל שטרו מיד כשהוחוו לו, (ואילו) [איילו] אידך אויל [אל] היה לו פנאי לבלט לבית דין להשבע לו, זהה הא דעכיד' [י'] ליה דין לא מקבל שטרות. ואם תאמיר ומאי קא מיביעיא ליה, דוא בפ"ק בשמעתא דהקבוע זמן לחברו⁽²⁷¹⁾) איביעא לנו אי אמרינן מיגו במקומ חזקה ולא איפשיטה. ויש לומר שאין כל החזקות שותה והיינו דחתם לא איפשיטה והכא איפשיטה אדערינן מיגו במקומות חזקה זו. דוא אסיקנא דנאמן בשבועה דאורינטא:

ושמעין מינה דאדערינן מיגו אפללו כשצרכין שבועה דאורינטא⁽²⁷²⁾). ותיכא דלא מציא למימר נאנטו, בגין לקבל עליו אחריות הפקודו, חו לא מציא טען החורתי, ומשתבע אידך ושקליל⁽²⁷³⁾). וכל שכתב בשטר אחריות סתם. לגמרי משמע ואפללו מאונזין. והקשו ר' רושב'ס ז"ל דחתא אסיקנא דבפקדן בשטר יכול לומר החורתי.

ה מ ו "

לכארות שאול למד לפניו כלל. ועיין בפירוש רגמיה בשם המורה דהאי לישנא לדומי ליש' כ"כ. ועיין בתשו' מהרש"ל ס"מ, כי שכתב רבינו גרשום למד לפניו רבינו האי גאנן. וא"כ "המורה" שהזכיר רבינו גרשום בפירושו הוא רבנו האי גאנן.

270) וכ"כ תודעה חזק.

271) בכ"י א'. בהא הא העכיר ליה דין ואולי כך"ל: "וְהִיא כ"ז וְלֹא אִיּוֹל לַבָּי דִינָא לֹא מַקְבֵּל שְׁפָרְיהָ".

272) לעילuchi ה ע"ב.

273) כבר האיריך רבנו בוה לעיל.
ובכ"כ רבינו שבעות מה ע"ב.

ליקח לו דרך אלא במשיר בפירוש כל חרבין או הבורות שם, שבא לשיר דרך כבולם, (אלא [אבל] כשלא הוכר בפירוש אלא אחד לא נתחייב לשיר דרך. ומה שנא לשיר דרך לחרוב זה יותר מן השאר. וזה נכוון וברור, וכן פירוש רבותי שיחינו⁽²⁷⁴⁾): ומכל מקום בשעה שם בור ודוח ושובך ושיר אחד מהם בפירוש אמרינן דשיר לו דרך, דיבינו דתשמשין חלוקין הם אויל רצח לשיר להו יותר מן השאר. וכן דעת מורי הראה נר'יו:

גרשכיבם אלא לא קני הבא נמי לא קני. ובנותאות שלנו כתיב אלא לדמי הבא נמי לדמי, וכן היא גרסת ר' ר' זיל. ובכתב הוא שכך קיבל פירוש מרבו [ורבו מרבו]⁽²⁷⁵⁾). כי כה אמר חזק משדה פלוני או חזק מסדר פלוני, כוונתו היתה שמשיר עצמו מן השדה המכור משיעור דמי אותו סדן⁽²⁷⁶⁾) או אותו חרוב. זוכחה הולכת בשאר השדה, ומיהו אם אין בנסחר תשעה קבין כל המכור בטל, דחא שדה מכר לו. וכן בבית או בניה ציריך שהיא הנשאר לו בשייעור:

בעא מיניה רב ערמרם [מריב חסדרא] חמקקיד אצל חבירו בשטר וכו' ולימא [ליה] שטרך בידי (וכו) [מאי בעי]. כלומר דין בעינא מינך דין באטמא ואת אמרת לי דין בא לא טעםא:

אמיר זאילו אמר ליה נאנטו מי מציא אל שטרך בידי (וכו) [מאי בעי]. תמייה

ה ג ה ו ת

269) וכ"כ הר'ין בשם הרשב"א והרא"ה. ומזכותם עליהם לשון "ש'יחו" ש"מ שג' הראה עודנו חי בסכתוב רבינו וורושטי לפידקיין. ועיין בפרק מי שמת שכותב עליו "הכח"ם, ועיין בקדמתה.

270) כך הובא בשיטה מקובצת וחינויו הרמכ"ן בשם רבינו חנןאל. ועיין בח"י הרמכ"ן רבינו האי גאנן חולק בוה, ופירש לדמי שיחויר מוכר ללוחם הדמים כלומר המקח בטל עכ"ל. ואם כן רבנו שחוזיר הר'ח כאן אוינו רבינו האי גאנן, ואעפי' שלמדו לפניו לדעת מהדים בתשובה ס"י צ'א, צרך לומר שלא היה רבו מובהק. ובקהomat המאיר למס' אבות משמע

מעיו היא שבועה דאוריתא בעי' / ודומיא דמחה מקצת, וכדברירנא התם בדוכתה:

דף ע ע"ב שטר כו"ט חוויזא על החיטומיות. פירוש ואין העסק בעין או מידי דאטורנו מהמתה, שאילו היה קים הא ודי גובהו שמעטה, פירוש דאמרינו מיגו ממעיו לשאיינו מעיגן. אמר ליה רבא מאי מעילווחא אם כן שביעת השומרים דחיבר רחמנא היכי משחתה וכוי' מיגו דאי [בעי] מציא אמר החורתי לך כי אמר ליה נאנסו מהימן⁽²⁷³⁾, פ"י בלא שבועה דאוריתא, ומהדרין הכא במאי עסקין בשתפקייד בשטר שאין יכול לומר תחורתה. והם זיל תירצאו דחתם דחיתה בעלמא נינחו והוא דהבא עיקר⁽²⁷⁴⁾. ותמייה מילאת טובה הייך עליה על דעת עמודי עלים להקשת כנ', שאינם זו לח כלל, דהאמט עסקין⁽²⁷⁵⁾ שאילו לא הייב רחמנא שבועת השומרים לא היה יכול לומר תחורתה, כיון שהחטוב ומטרו בשבוטה נאנסו, דהיא מיגו שהוא אובל אצלו בשטר והיה חייב לשלם. בא שבוקדן בפקדון שבוטה נאנסו, דהיא מיגו גמור הוא ומשאיינו מעיו למעיו⁽²⁷⁶⁾. וכן הלכת שאם טווען החורתי נאנס שבשבועה של תורה אובל פקדון בפקדון. ואם טווען נאנסו שבשבועה שביעת השומרים, ואוביל פקדון שאין בו עדים, ואע"ג מציא טען להדים או החורתי, ונפטר שביעת היסת. דכיוון דמעיו לשאיינו

הגבות המואיל

- לא היה יכול לטען חורתי ולקחתי ממו' הריטב"א זיל, עכ"ל הנ"י.
(280) בכ"י א כド מת
(281) כדאמרין לעיל דף ה ע"ב
(282) וככ"ה הרשב"א בשם הראבי"ד שכ"כ בשם י"א דהכא בתומים גדולים עסקין וטוען אובל צוה וכו', עיי"ש.
(283) ככ"כ בשיטים בשם הרשב"א.
(283*) בכ"י א: בהדריא.
(284) ככ"כ תוטות דיה מיד נשבע. ובשיטם כתוב שכן דעת הרשב"א.

(273) שביעות דף מה ע"ב.

(274) גירסא שלנו שביעות שם: אמר מנשא בר חזץ אמר רב.

(275) גויסתנו: מתן יכול לומר לו החורתי לך יכול למד לו נאנסו.

(276) וככ"ה הרשב"א בשם ריח ורשבי"ט.

(277) בכ"י א: אסיקנא.

(278) ובכ"ה בתוויה אמר רבא. עיין שביעות מה ע"כ תודעה בטנה.

(279) וזה לשון הנמקוי יוספ': ואין העסק בעין או מידי דאטורנו מהמתה, שאילו היה קים הא ודי גובהו بلا שבועה ואוביל מיתומים קטנים שאוביל אביהם

וטעין הבי נאמן שהאמינו תורה אין בית דין אלא בשבועה (**). ומורי הרא"ה אומר כי הדין עם הרשב"ם, דכיון שבית דין לא היה נפטר אלא בשבועה דאוריתא, ואנן אתינו למטען מאי דהוה טען אבותון בשבועה, דינא דינא הוא דלשתבעו שברות היורשין, כשם שנשביעין להלן מפני שבית דין היה נשבע:

ד"פ עא ע"א לא דתנן מהחזק בנטפי הגר החזיק בשורה זכה בכטולם (**). קשיא לי הירא עדיף בזה מלוקת דאייכא דעת אחרת מקנה דהא גבי מצרים (**) [אמרינן] שלחולקה (גובה) [ווכת] בהם. ויל' דכל שהוא בתוך השדה גבוי נכס הגר קונה כיון שאין מי שייעכ卜 עליו מלוקות, כמו במוכר שמעכב שם מלתקנותו להשהב (***) כי הבונים אינם שומרין שלו ואם מוחיבין לו שבועה. ולא משומם הדמי כיין מודה מקטצת, דהא קיימי לן (***) שבועות ה' תהיה בין שניהם ולא בין הירשין כגון אמר חמשיין ידענא וחמשין לא ידענא. וכל זה ברור, ואע"פ בשער מדינות (**):

זה היה לו לפרש וזה לא היה לו לפרש. פירוש גבי מתנה דכיוון דבחוגם נתן ואינו ירא כלום, היה על הנזון לפרשות חוץ מדבר פלוני, כי המקביל מתנה מה יפרש, אלא שישתו ויקבל מה שיתנו לו. אבל במקרה לא היה לו למוכר לפרש, אלא על הלוקח שנזון מעותיו, כי המוכר מתירה לפרש פן לא ירצה להלה ליקח וסומר הירשין אלא ביחסים הקיימים לגבותות מן היתומים שמת מלאה בחיה לות ואח"כ מות לות, ושם דתבא להפרע מנכסים יתומים לא יפרק:

וטעין הבי נאמן שהאמינו תורה אין בית דין טוענין כן לירשו, וזה נכון: אימור מלאך המות הוא דאנטיה, פי' ואע"פ שמת מתקד השופי, סבור היה שלא ימות כל כך מהרה ושיהיא לו פניו לչות. אי נמי מלאך המות אנטיה ושכח ולא צוח:

אמר רבא הלכתא נשבע ונובה מחצאת. פירוש דעתינו להו כי שבית דין החזיר העשל ואע"פ שלא היה אביתן נאמן אלא בשבועה. ואין לומר בכואן דברין דabitahn היה חביב שבועה ואין אדם מורי שבועה לבניו (***) שיחו חביבין מית פקע ואין בניו גובין (**). ואין צוריך לומר דלא שיך לומר הכא מחויב שבועה ואין יכול להשבע (***) כי הבונים אינם שומרין שלו ואם מוחיבין לו שבועה. ולא משומם הדמי כיין מודה מקטצת, דהא קיימי לן (***) שבועות ה' תהיה בין שניהם ולא בין הירשין כגון אמר חמשיין ידענא וחמשין לא ידענא. וכל זה ברור, ואע"פ שנשתבשו בו רבים. וכתוב רשב"ם (***) דמכל מקום נשביעין הירשין שבועות הירשין שלא פקדנו אבבא ואחרים אמרו שנשביעין היסת. וזה האחדונה איננה, שלא תקנו היסת אלא בא בטענת בריא על הגותבע (**') שהוא יודע, והירשין תללו מהיכן יש להן לדעת אם החזיר אביתן זה הפקדון או אננס. וגם בראשונה [אמר] מורי הרשב"א גורז שיאינה, שלא תקנו שבועות הירשין אלא ביחסים הקיימים לגבותות מן היתומים שמת מלאה בחיה לות ואח"כ מות לות,

הגבותות המודפס

החזק בטלון.

(**) שבועות מו ע"א.

(287) לעיל סב ע"ב.

(**) וכיב בגומיי ריש פ"ז מה' שלוחין.

(288) בכ"י א': אלא.

(284) וכדיליל לד ע"א.

(289) בכ"י א': לנו להעכבר.

(284) ד"ה Mai לאו.

(290) בכ"י החידיא: וכען.

(285) בכ"י הגשבע.

(291) קדרושין בו ע"א.

(286) לעיל ה ע"ב.

(292) עין פרשב"ם, ועיין בשם ר'יה, וכ"פ ביד

(286) ג' שלנו בגמ' החזק בכולה, ובירושלמי:

כח לומר כן, והבו דלא לוסיף עלה²⁸⁷). והוא דלא²⁸⁸) אמרין דלזוננו ליה ביתה בת מאה גולפי, משומ סוטם גותן מתנה או מצוחה תננו בך מדיליה יהיב, ומנכסיית אית להו למיתן כל היכא דאפשר²⁸⁹), וכדרפיש בפ"ק דגיטין²⁹⁰):

(ב"ס ד): אמר רב הונא ע"ג דאמור רבנן הקונה ב' אילנות בתוך של חברו הרו זה לא קנה קרקע, מכר קרקע ושיריר אילנות לפניו יש לו קרקע. ר"ל קרקע גמור לב' דברים, שיש לו תחתיהם וביניהם וחוצה להם כמלא אוריה ורלה, ואם ימתו יטע אחרים במקומם. וכי אמרין אין לו קרקע, היינו שאין לו דבר משני דברים אלה, אלא אמר דמ"מ יכול לקיים שם עד שימתו²⁹¹*) דהא אילנות זבין ולא עצים, ומ"מ גוף הקרקע אינו שלו ובעל השדה זרע אפילו תחתיהם וביניהם וחוצה להם כמלא אוריה וסלוי. [ומה שביניהם ותחתיהם]²⁹²) אין לבעל הקרקע²⁹³) לזרען, אדרבא בעל האילנות זרען לעצמו אם ירצה. ומה דנקט רב הונא במשיר שני אילנות, הוא הדין ממשיר אילן אחד, דהא חד טעמא נינחו²⁹⁴), והיינו דפרקין ליה (מדרשא) [מדרש"], ע"ג דההיא באילן א]. והא דנקט רישא ע"ג דאמור רבנן לדברי ר' ר' אמר רב אשבי (וכו) [ומי לא תנן בר"א במויר אבל בנוטן מתנה נותן את כולם אלא מאן דיהיב בעין יפה יהיב] הכא נמי בעין יפה יהיב קשיא לי מה עניין זו לו שאמר שיעור מפורש. ו"יל דמתני נתן את כולם בעין יפה, ומה שלא (התירים) [הוכרים] בפירוש, היינו שהיא אומר מעט ועשה הרבה, וימצא שם יותר מה שאמור. הכא נמי לפי שלא היה ברא בשיעורו תפש המעט ואמר ק', אבל דעתו היה על כולהו. ומכל מקום אין למדין מזה לדברים אחרים, ונוג בזאת אם יש בו יותר מק' אין בנו

גולפי. פירושו ומזכה מהמת מיתה היה או שכיב מרעד, دائ לא, מי אני האי לישנא: אשתחח דתוח מחזוק קב', אמר מר זוטרא ק' אל קב' לא אל. יש שפירשו וכיון דלית ליה בית במחזק ק' אין לו כלום, ומילתא (דמי) [בדאי] אמר לית זה אינן دائ ליכא לובינו ליה מנכסייו ויתנו לו כדין כל מצוחה שאומר תננו לך לך וממצוחה לקיים דברי המת, וכדאיתא בכל דוכטא²⁹⁵), ועוד הרוי יש בכלל מאטים מנה ויתנו לו מאותו הבית שיעור מהתיק ק' גולפי. אלא دائ מר זוטרא היה אומר שיתנו לו מן הבית הזה כשיעור שאמר בלבד²⁹⁶):

אל רב אשבי (וכו) [ומי לא תנן בר"א אבל בנוטן מתנה נותן את כולם אלא מאן דיהיב בעין יפה יהיב] הכא נמי בעין יפה יהיב קשיא לי מה עניין זו לו שאמר שיעור מפורש. ו"יל דמתני נתן את כולם בעין יפה, ומה שלא (התירים) [הוכרים] בפירוש, היינו שהיא אומר מעט ועשה הרבה, וימצא שם יותר מה שאמור. הכא נמי לפי שלא היה ברא בשיעורו תפש המעט ואמר ק', אבל דעתו היה על כולהו. ומכל מקום אין למדין מזה לדברים אחרים, ונוג בזאת אם יש בו יותר מק' אין בנו

ה מ ז כ

מיביעא, ע"ל הרמ"ה, ועיין בבי' שפטע רבינו הוא לפי שאן דורך ב"א לטעות בייחור משיעור זה.

(292) בכ"י החיד"א מביא עוד גירסת אחרת "והא זאמרין", וכותב שהיא נראית לנו, ולענין נראית הגראסה שכאשה חסoper בס"א "דלא אמרין", וכן הוא בבי' להדייא.

(292) כל לשון זה נמצאו בינוי ואין ספק שהוא לשון רבינו, כמו שכתב בתחלת הובור, אלא שסתיסק בקשוא שלו, והדור אסקה ללישנו דמן.

(292) גיטין יג ע"א. ובנוי: וכן משמע פ"ק דגיטין.

(292) גיטין יג ע"א. ובנוי: וכן משמע פ"ק דגיטין.

(293) בכ"ט הטור בסימן ר"ס.

(294) בכ"י א': לבעל השדרה.

רמה ובפירוש רבינו גרשום, שפירשו דאלוקה ומכלל מתנה קאי.

(290) גיטין יד ע"ב.

(290) וכיס' רשבבי.

(291) וזה לשון הנמקוי יוסף: «וכחוב הריטב"א י"ל שאין למלים מזה לדברים אחרים. [ונאפלו הכא אם היה בו יותר ממה ועשיהם אין לנו כת לומר כי], אם היה בעלי הנמקוי יוסף וויל אובי לא ירדת לסתך דעת הרוב זיל דהיכי זילך ר' אשבי ממתניתן עוד פשרים לא טפי, ומהכון נפק ליה הא שיעורא דוקא עכ"ל ה"י. וכן בזיד רמה למד מכאן דנאפלו במי' דלא משמע בכל ובינוי, כגון חורר ויציע וגג וכיוצא בהם דרישות אחוריתי נינחה, קני להו מקבל מתנה כלולו. דרישות היכא דאמר דמחזיק מהה גולפי ואשתכח דמחזיק מהה ועשרין קני כוליה, היכא דאמר ביתה סתם

עין יפה, מי אע"ג. ייל דלההיא סברא איתן
לן דבר הונא לא אמר אע"ג וכוי היבי
דומוקמין^{(300)*}) הא דאמירין השותא ואפילו לר"ע
(נרכ') דלאו לישנא דרב הונא אלא לישנא
תחלואה הואר. ועוד אגן הבי קאמירין לקמן
אע"ג דבמוכר שני אילנות לא מהני ליה עין
יפה ללוקח להקנות קרקע ואפילו לר"ע,
כששיירים לעצמו מהני ליה עין רעה לרבען
מיתת ששיר קרקע לעצמו. ואפילו לר"ע,
דאמר מוכר בעין יפה מוכר (וכו) [ח"מ]
גבי בור ודורות דלא מבחשי באירועא]. פירוש
אין זה מלשונו של רב הונא דזה בסמוך^{(301)**})
אמירין דבר הונא לרבען בלבד אמרה.
אלא לשנא תחולואה הוא שפריש דברי רב הונא
דקס"ד דבר הונא אף לר"ע אמרה מג' טעמיים,
זה מדנקט סחמא. ודומיא דרישא דהוי דברי
הכל. ועוד משום דלית הייכטה כרבנן, ולא הויה
נקיט לה למיריה דלא כתחלתא. דאייהו אמר
לעיל⁽³⁰²⁾) הילכתא (כחותיה) [כוותיכו] דמקוביתו
וגדי ריש גלווחא ועוד דאי לרבען⁽³⁰³⁾ בלבד,
קס"ד דפשיטה הוא ולא קא משמע לנו מידי,
וכאדמירין לקמן^{(304)**}) כד אוקי כרבנן דוקא:
אבל אילנות דמחשי באירועא אם
אותא דלא שייר ליאו לייה עקר אוילך
שקל וויל. פירש רשב"ם⁽³⁰⁵⁾ ליאו לכשיבש
עקר אוילך שקל וויל, ואינו מהוו דבל היבא
אדמירין הא לישנא עקרו, לאחר בעי למיר,
בדומכח בפרק חזות⁽³⁰⁶⁾). ועוד משום הא טעמי
עצומו יש להם קרקע. וא"ת ולקמן⁽³⁰⁷⁾ דאמירין
זהא דרב הונא⁽³⁰⁸⁾) לרבען היא בלבד ומושום

וזל כולהו רבנן קאמרי ואפ' לר"ע, כדריפרשו
בפרק חזות⁽³⁰⁹⁾ וזה דתנן ל�מן⁽³¹⁰⁾ קנה שני
אלנות דלא קנה קרקע דברי הכל היא. דלאו
בעין יפה ועין רעה תלאו מילתא משום דבל
פחות מג' אילנות אינם דאיין לסתות קרקע
מן הסתם, כיון דלא חזו לשדה איין:

אבל רשב"ם זיל⁽³¹¹⁾ סובר דל"ע קנה
שנים נמי קנה קרקע משום עין יפה והא דתני
אין לו קרקע רבנן היא דסברי מוכר בעין יפה
ਮוכר. ולא בהירה, ושתי תשבות בדבר, הדא
זהא השטא מעיקרא ס"ד דסיפה דמייריה דר"ה
במשיר אפילו לר"ע⁽³¹²⁾ אמרה, ומינה דרישא
נמי לדברי הכל היא. ועוד דאי רישא רבנן
היא ומושום עין רעה, מא"ג דמשמע רשותא
אדראב היא הגותנת דמשום שמוכר שני אילנות
לא קנה קרקע דבעין (יפה) [רעת] מכר לה
ש钐בר קרקע ושידר לו שבי אילנות יש לו
קרקע, דבעין רעה מכר לה זה הקרקע,
וכאדמירין גבי דרכ'⁽³¹³⁾ דכל שאין לlokח עצמו. ואילו
חוות⁽³¹⁴⁾ [דריך], יש לו דרך למשירם עצמו אין לו קרקע.
אמירין מכר שני אילנות מכר קרקע משום עין
יפה, הוה אמירין ששירם לעצמו אין לו קרקע.
אבל ודאי כאדמירן דרישא אפילו לר"ע היא
והשתא אתי שפיר דאמירין דאע"ג דאמור
רבנן כולהו דמוכר שני אילנות לא מכר עמהם
קרקע ואפילו למאן דאית עין יפה, ומושום דלא
חוו ב' אילנות שהיא לתם קרקע. כששירם
עצומו יש להם קרקע. וא"ת ולקמן⁽³¹⁵⁾ דאמירין
זהא דרב הונא⁽³¹⁶⁾) לרבען היא בלבד ומושום

הגהות המוא"

(301) בכ"י א': דרב הונא.

(301*) בכ"י החז"א: דמחקיגן.

(301**) ל�מן עא ע"ב.

(302) לעיל סה ע"א. ושם גירסתינו "לבבא וריש
גולותא".

(303) בכ"י א': לר'יה.

(304) לעיל לו ע"ב רשב"ם דיה פלוגתא דריש

(305) לעיל לו ע"ב, בכ"י א' כרא בפי חזות.

(295) כן כתוב רבינו לעיל דף לו ע"א בד"ה מכר
אלנות ושידר קרקע למני עיל"ש.

(296) ל�מן דף א ע"א.

(297) לעיל לו ע"ב רשב"ם דיה פלוגתא דריש
ורבען, וכ"כ הרabiyan.

(298) בכ"י א': לרבי שמעון.

(299) מתנתין לפיל סד ע"א.

(300) ל�מן עא ע"ב.

טעמא גמי דלא כרבנן ור"ע, דלאו בהא פלייגי, אלא דור"ש חושש למראית העין, ור"ע ורבנן אין חוששין כיון זכות יניקה יש לו שם, ולפיכך חולקין עליו לומר שהקדיש אפיו את דבריהם, דא"ל מי לא מודית לי דארעא גופה דידי היא ואנא ודענא לה, והיכי שבת אלינך אל:

ופriskין אליבא דבר הונא דהא דר"ש ATAIA בר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר, ולא משיר לנפשה ארעה ולפיכך הוא אומר שיונקים משודה הקדש. ר' רב הונא דאמר דמשיר ארעה אליבא דרבנן דאמר מוכר בעין רעה מוכר. וזהו טעם דנקטינן לעיל בדבר הונא דכיוון דמחייב באירועו וכו' ליתתי והוא אמרין דר"ש דאמר בר"ע, והוא לומר דר"ש סובר בהקדש בר"ע [במכר]. אבל בהקדש גופיה בהדי פלייגי, (דר"י) [דר"ע] כרבנן ס"ל הרקديש את قولן בעין יפה, והקדש עדיף ליה ואעג' דפי הוה משיר אילנות הות משיר ארעה איינו רוצה לשירם, ובעין יפה, גדולה ממכר, הוא מקדיש:

ואמרין אי ר' רב הונא לרבען בלחוּר אמרה פשיטא ומאי קמ"ל ופרקינן דהא קמ"ל دائ נפלוי הדר גפע⁽³⁰⁶⁾ להו. ובוואדי דמעיקרא הביא ס"ל דאמר ר' רב הונא, דהכי מוכך לישנא דקנה קרע. אלא דחשיבא לנו רבותא משום ר"ע, אבל לרבען הוה ס"ד (ראפיו תא) [בדהא] ליכא רבותא כלל, ואיתו פריך דודאי אי לאו דרב הונא דילמא הוה ס"ד דמשום עין רעה לא שיר קרע עצמו אלא עד שיבשו בלחוּר, וכי משיריו ליה גמי ובתר הביא הינו מודים דיונקים משודה הקדש. ולאו דליהו הא

גמר יותר מלוקח אילנות. ור"י זל⁽³⁰⁷⁾ פירש دائ לא שייד קרע אמר ליה אידיך עקור אלינך לאלאר שkol זול. ולאו דינא אלא תרעות מתברם, דא"ל מי לא מודית לי דארעא גופה דידי היא ואנא ודענא לה, והיכי שבת אלינך דמחשת ארעה. ובשלמא בлокח אילנות כיוון חזוי שkil מוכר מיניה בשביב אילנות, הרי הוא כנוון מעות מפני היניקה, אבל כמשמעות לו אילנות סבור המוכר שאם לא ישיר לעצמו קרע גמור שיוכל לזרען. וגם זה נכון:

דף עא ע"ב תנן ר"ש אומר לא הקדיש אלא הרוב המורכב וסידן השקמה. ואמרין בתוספתא⁽³⁰⁸⁾ מ"ט הקדיש אלו יותר מבור ודוחות (הוא) [הוילן]⁽³⁰⁹⁾ זיונקים ממשדה הקדש. פירש שאלו שירם לעצמו אין לו קרע אלא לקים שם, וגוף הקרע קנייה להקדש, וכיוון שכן ע"פ שיש זה וכוותה ינוקתו ממשדה הקדש. ולהבי פרקינן לר' רב הונא אדם איתא דלרי עקיבא [ה]משיר אילן לעצמו קרע גמור משיר, הייך יש אפיו מראית העין שיונקים משודה הקדש. וא"ת דידילמא משום דיניקת אילן יוי אמה, והקונה קרע איינו קונה אלא במלא אורת וסלול⁽³¹⁰⁾, ייל דהא כל שיש לו קרע גמור תחתיתן וביניהם וחוצה להם מילא אורת וסלול, ועוד יש לוכות יניקה, לא מהוי כינויים מן התקדש⁽³¹¹⁾. והשתא קס"ד דהאי טעם דר"ש דברי הכל הוא. דבללוו תנאי מודים דיונקים משודה הקדש. ולאו דליהו הא

ה מה ל' הגהות

לשירוא ושיר כל ההזכיר לאילנות. בגין לפרש בדברי רבינו יצחק זיל, עכ"ל.
(306) תוספתא דמיכלthin סוף פ"ג וכינורת הביא גיגרים ר"ש אמר וכו'.

(307) כוזאנדרין ליקמן סב ע"א.
(308) עזין תוויה ואיסקייד.

(309) גירסתנו: שחיל.

(306) תוויה למא בשם ר'yi, ועל הדרכ שפירש הרשב"א דברי, הובא בשלה מקובצת, זהה לשונו: לא אמרין دائ לא אל עקור אלינך שkol זול, מילר, מירשו שם ובינו יצחק הייזוע בכל התוספות دائ לא אל עקור אלינך מעתה אמר וכו'. ואפיו שמן הדין יש לו לשירין כל ימי הארץ, אףיה כי הילו דלאו ליתו לאנזיין ולא תיתו ליה ללקח תרעות פוליה אן סהדי דנחייה

שעורים בזמנים שקל כסף. דהכי אשכחן⁽³¹³⁾ ואמר רב הונא הקדיש שדה מלאה אילנות כשהוא פודה פודה האילנות בשויון וחוזר ופודה الكرקע בית זרע כור שעורין בזמנים שקל כסף, ואותבה ר' רב נחמן⁽³¹⁴⁾ מטה מתניתה ואוקמא רבבי שמעון דאמר מקדיש בכל⁽³¹⁵⁾ עין רעה מקדיש, אבל למאן דעתיה ליה עין יפה בהקדש שני פדיונות יש לו לעשות, והיינו קושין הכא, והא דמסתמין לה, משום דסוגיא דהכא [קאי]⁽³¹⁶⁾ על רב הונא דהוא מריה דשמעתה דתמת⁽³¹⁷⁾, ואילבא דידיה מותביגין, והא דהדרין ואמרינו אליבא דמאן אי אליבא דר"ע (ובו) [הא אמר מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש], גראה לשון מיותר, מכיוון דאמרינו דר"ש היא, דהא ידעינו מהנתניתין דפרקון⁽³¹⁸⁾ דר"ש [סבר] בעין רעה מקדיש. אבל ישוב העניין, דאע"ג דר"ש אין לו עין יפה בהקדש יותר ממכר וכשם שלא מכר את כולם לא הקדש עין יפה את כולם⁽³¹⁹⁾. אילו היה לו בהקדש שום עין יפה כאחת עין יפה דמוכר דר"ע, מודה היה שעשה שני פדיונות. ולהבי מפרשין הכא, ומוכחוין מינה דאפילו באחדות אין לו לר"ש עין יפה כלל, ואיפלו לענין דרכ וביצוא בן, והיינו דאמרינו זאליבא דמאן אי לר"ע דמוכר הכא אמר מוכר בעין יפה מוכר (וח"ה) [ובכ"ש] מקדיש ולא לרבן דאמרוי מוכר בעין רעה מוכר וכסבר [ר"ש] דבי היכי דמוכר בכל עין (יפה) [רעה] מוכר הוא הרון למקדיש [בדל עין יפה, ואיפלו (בעין)] בקדש שום עין יפה, ואיפלו (בעין) [בעין] יפה שיש לר' עקיבא במכה, היו לו שני פדיונות, האילנות בשווייהם, והקרקע לחשבו כור

שם אילנות שיכחישו לעולם קרקע של זה לא קמל' רב הונא דאפילו להא משיר ארעה בעין רעה שלו:

[דף עב ע"א] (ופרקיין) [ופרקיין]
ומי מציאות מוקמת לר'ש בר"ע דמבר וההתニア המקדיש ג' וכו' פחות מכאן או יותר על כן. כבר פרשנו בפרק חזקת הבתים⁽³²⁰⁾ דה"ק, פחות מארבע אמות או יותר משעשרה אמה ולאפקי נמי אם חסר אילן א' מבית סאה וכדרפי' התם:

מנוי אי לרבן הא אמרוי מוכר הווא דבעין רעה מוכר אבל מקדיש בעין יפה מקדיש [אללא פשיטה ר'ש הויא ור'ש אליבא דמאן] (ויאי) [אי אליבא דרבי עקיבא החואמר] איפלו מוכר בעין יפה מוכר וכל שכון מקדיש. פירוש ואילו הא תנא סבר דמקדיש בעין רעה מקדיש שאם לא הקדש שלשה שמעין ליה מדקתי נמי לא הקדש קרקע, והיינו אילנות בבחת אחת לא הקדש קרקע רעה עין יפה מכר שנוי אילנות מכר קרקע⁽³²¹⁾). אבל ר' זיל⁽³²²⁾ פירש לפיו (שדותיו) [שיטתו] דעין שהקדיש שלשה אילנות שהקדיש גם קרקע השפודה אילנות הינו מירושא דקתי נמי שעורים בזמנים שקל כסף, ואילו היהת לו⁽³²³⁾ בקדש שום עין יפה, ואיפלו (בעין) [בעין] יפה שיש לר' עקיבא במכה, היו לו שני פדיונות, האילנות בשווייהם, והקרקע לחשבו כור

הגבות המועל

- (313) כן הוא בכ"י החריקא וכן הוא בגמרא שם.
אבל בכ"י א' : ר'ש.
(314) תיבת "בכל" ליה באגמי שם, וביאור הוו שמבאר בה רבנו לומר שהוא עין רעה גמורה.
(315) בכ"י א' : סחט.
(316) לעיל דף עא ע"א.
(317) בכ"י א' : ומה שלא מכר את כלו
הקדיש את כלו.

⁽³⁰⁹⁾ לעיל לו,

(310) ר'ל עפ"י שיטת רש"ם לעיל לו ע"א דה מכר אילנות עיישי.

(311) בכ"י א' : דקרקע.

(312) ערכין דף יד ע"א.

יצטרך לשיר קרקע גמור ויהא גריעות גדול להקדש. ובاهאי עין יפה סגי לנו דתסקה⁽³²¹⁾ להקדש טפי ממכר, אבל בשאר דברים דיו להקדש להיות מכבר :

ואמרנו ליה רבנן לא שגא. שם שחרוב המורכב יש לנו עין יפה שלא [יצטרך] הלה לשיר קרקע, אך יש לנו בו עין יפה לעניין בור ודורות ושאר דברים. ולהאי גירסא אכתיב קיימין בשיטתא דלעיל דרב הונא⁽³²²⁾ דאמר רבנן, ולית הילכתא כוותיה. ולנטוח דגרשי⁽³²³⁾ ייל עוד כן, ולא נקטין «אלא» משום (דגרי) [זהדרין בה] מאוקימתא דרב הונא רבנן, אלא משום (דדרין)⁽³²⁴⁾ [זהדרין] ממא דקס"ד דריש לדבוריו דנפשיה קאמר. וכן דעת Mori נר"ו :

ויא דלעיל משום דס"ד דריש לדבוריו דנפשיה קאמר ופליגא דרב הונא הווצרכו לומר דריש כרע' ורב הונא זאמר רבנן, והשתא דאכרחין לומר דריש רבנן אליבא דרב הונא אמרין דלעולם רב הונא אפילו לר"ע אמר דמשיר ארעה ולהבי אמר לוו ר"ש לבנו ור"ע, כיון (דכלות) [דכלות] מודיתו שהמודר את השدة לא מכיר את כולם, لما אתם אומרים בהקדש הקדיש את כולם, ר'יו להקדש שיטתא מכבר. ובשלמא בחירוב המורכב וסדן השקמה יש לכם טענה קצת לומר שלא ישירים לעצמו כדי שייצטרך לשיר קרקע, אבל בבור [ודוית] חרוב וסדן השקמה לא הקדיש. ומישיר לו ושובך אודו לי מיתה שלא יהו מוקדים. דאילו לדידי אין לי עין יפה בחיקש כלל, וחירוב המורכב וסדן השקמה אינם מוקדים, ואדרבא משווירים הם וקרקעם. ואמרנו ליה רבנן דלא שנא דלמורי יש עין יפה בהקדש טפי ממכר.

ספרים מדעתם. וה"פ ועכ"ז שר"ש סובר קרבען דמכה, אילו שייר לעצמו שני אילנות או אילן אחד אמר(ת) לו רב הונא זה הוא משיר ארעה ויש לו קרקע גמור, ואם כן בחור וינגן לך מדרבי שמעון היאך אמר הויאל וינגן משודה הקדש דהא מודידיה קא ינקי. ולפירוש רש"ט הקושיא הזאת היא לרבות הונא בלבד, דהא משמע לעיל (רבע) הויא מודינו⁽³²⁵⁾ הונא [דאתי] אליבא דרבנן ואמרין עללה פשיטה, אלא תלמודא פריך לה לנוללה דלעיל דהא דריש על ברוח רבנן היא כיון דהקדיש שני אילנות לא הקדיש קרקע. ואם איתא דסבירא להו לרבען מיתה משיר ארעה, תקש' לישנא דריש דאמר הויאל וינגן משודה הקדש. ומ"מ לפי פירוש ר"י זיל אין הקושיא לדידך, דהא מדרב גונא דערכין⁽³²⁶⁾ היא דריש קרבען סבירא ליה, הא לאו הבי שפיר מוקמין לר"ש כרע'ו, ולhabiy לא משיר ארעה וינגן משודה הקדש, והיינו אמרין מי מצית מוקמת לה לרבי שמעון כרע'ו, אליבא דריש, והתニア וכו' :

[דף עב ע"א] אלא ר"ש לדבורייהם דרבנן קאמר. והבי פירושה לעולם לרבען משיר ארעה כיון דבעין רעה מוכר, וה"ה למקדיש. וריש לדבורייהם דרבנן ממש אמר להו, הabi קאמר לדידי מקדיש בעין רעה מקדיש כמו במוכר, ולא הקדיש את כלו, ואפילו חרוב וסדן השקמה לא הקדיש. ומישיר לו קדיש אלידבו אמר סיירתו דמקדיש בעין יפה מקדיש קצת אודו לי מיתה דלא הקדיש אלא חירוב⁽³²⁷⁾ המורכב וסדן השקמה, כדי שלא יהו יונקים משודה הקדש, או כדי שלא

הג הות ה ס ו ז

- (321) אויל נצ"ל «זהא משמע לעיל דמי"ע מודו בדרכ הונא, דהא מוקם לה אליבא דרבנן».
- (322) בכ"י א' : כרע'.
- (323) נליעיד שחסר מה.
- (324) בכ"י א' : דדרין.
- (325) כן הוא בשני כי חירוב, ביוזד אחר החית'ת, וכן ברוב הפקמות כאן.

והינו נמי אמרין דילמא בוליה לדר'ם הוא דראתא, אלא לאו דאזי בתר פריון. פירש בתר שעת פדיון ולא בתר שעת הקדש, ולא מסבואר לוגריי⁽³²⁵⁾, דא"כ קרא [למה] לי בהא. אלא הכל אמר דבתר דכתיב קרא פרישו: דעתמא דקראי מושם DAOלי בתר שעת פדיון: ופרקינו דקראי אשכח[ו] זדרוש. כלומר כי בשזקתו בכתוב מצאו בו יותר גמود לרבות שתיהן, ולא מושם דתהי טעם דנייזל⁽³²⁶⁾ בכל דוכתא בתר פדיון:

ה"ג אמר רב הונא חדروب(זה) [ה] מורכב ופין השקמה תורה אילין עליו תורה קרע עליו תורה אילין עליו דהיכא דובין שני אילנות והוא יש לו קרע. פירוש דעתך עמהם להיות שלשה. ולא אמרין דכאערעא בגין נפשיה חשיב. תורה קרע עליו שלא מוזבען אגב ארעה⁽³²⁷⁾. ויש גורסן במקום היכא דובין היכא דאקדיש. ובמקום דלא מוזבען דלא מיפריך. גם זוג היגירסא היא וכונת אבל גוסתי דגרסינן דמייפריך אגב ארעה אינה מהורתה. דא"כ אתיא כר"ש דאמר בעין רעה מקדיש, ודלא כהילכתא וכדיקארם רב הונא גופיה במסכת ערבית⁽³²⁸⁾. ומදלא אמר תורה קרע עליו דאי זבון או הקדש יתיה זבון או הקדש קרע. שמעין דל[גבי] הא דיניה כאשר אילנות. והכי מוכחה מהא דאקשיןן ופרקינו לעיל בתר הונא:

ובחכ' סליק אין פרקא בס"ד:

וקשיא לי⁽³²⁹⁾ אמריא לא אמרין דריש לדבריו דעתשיה אמר, והכי אמר לא הקדש אלא חירוב המורכב וסדן השקמה, שאילו משירין היה משיר קרע, הויאל ויונקים משודה הקדש, אם לא ישיר קרע. ויש לומר ממש דאליו הוה ליה לריש שום עין יפה בהקדש שלא לשיר חירוב המורכב וסדן כדי שלא ישיר קרע, לא היה אומר פדיון א' לקרע ולאילנות, דכל דאית ליה שום עין יפה בהקדש ב' פדיונות הוא עושא. ומעטת הדרא לה דרב הונא, כדאמירין בראש שמעתין, דאפילו לרש' אמרה והואו לישנא דלעיל דזוקא הוא כך נראה לי:

וهرוזה⁽³³⁰⁾ כן כתוב דהילכתא רב הונא (דמסקנאנא) אפילו לרש' אתה. אלא שהוא זיל⁽³³¹⁾ כתוב דבר שהוא תמה מאה, דכיוון דרב הונא כר"ע, אי נפל לא הדר שתיל להה דההיא סברא לרבען הוא דאתمراה. והא ליתיה כלל, דהא כל היכא דאמירין דיש לו קרע וכי משמע שייטע אחרים במקומות, אלא דכי אוקמה כרבנן ומשום עין רעה אמרין דפשיטה לדידיהו שייר קרע גמור, ועבדין צריכותא לדידיהו נמי אי לאו דרב הונא גות אמינה שלא הדר שתיל להו, וכדפרישנא לעיל:

יצתה זו שהיא שדה אהזהה. פירוש

שתרי ירש הזכות שהיא לבוי בקרע שהיתה

חוורת לו ביבול. ומהו אפילו הא נמי צריכא

קרא, כיוון דעיקרו שדה מקנת והינו דנקטי

תיל ואמת את שרה מקנתו:

הגחות המועל

דייעין לה מסבואר קרא לה ל.

(328) בכ"י א: DAOלי.

(329) בכ"י א: קרע.

(330) עריכן יד ע"א.

סליקו הנחות הריסב"א, פרק המוכר את הבית

(325) וכן הקשו התוס' דה לדבירו.

(326) כ"כ במאור הגדויל, ועיין במלחמות.

(327) נאות שחרר כאן לשון הרשכ"ם, וככ"ל:

"אל לאו מושם DAOלי מסבואר בשעת פדיון ומרשי' ליה לקרוא לוי ועטם". ועל זה תמה רבינו, דא"כ

פרק המוכר את הספינה

בנסיבות אלו ענינים נרמזים שלא היו נראין להם במראית העין אלא במראה החלום. וזה כי כשתהכם הולכים ביום אוקיינוס, וראוין שם נפלאות השם יתברך, וגם שהם שמהם פירשו בתופות). ונראין לי דברי הר' זיל דעיסקא בגונה היינו כל המטלטלים שעשוין לחשיש הספינה, כגון חתיכות(*) של עופרת שנחיתן בספינה להכבה וכיווץ. אבל סחרות שבאה איבג מכוורות, אפילו אמר היא מהלך ביום אוקיינוס, ומפני שיש מופלי שקר מגלגים על דברי חכמים(*) זיל נרמו בקצת הענינים האלו קצת רמיוחם הקרובים יותר לפשט, וישמע חכם ויוסף לקח. וכן לא דהאי סוגיא דכל נחותי ימא דאמרין הוא ים אוקיינוס. והוא דאמרין בין גלא ארבע מאה פרמ"א שנאה למראית העין שיש מרחק זה בינהם, ופרשאות הן מפרשאות שביהם, שיש עשרים פרשאות בפרשא של יבשה. ורומא דגלא, כשהוא עליה ונגבה(*) ביום שיעור זה

ההען ע"א המוכר את הספינה וכו' אנטיקי. פי' בגמר עיטקא' (ד[בגודה. וימ') עיסקא ממש, שאפילו סחרות שבם הון מכורין אם אמר היא וכל מה שבתוכה, וכן פירשו בתופות). ונראין לי דברי הר' זיל דעיסקא בגונה היינו כל המטלטלים שעשוין לחשיש הספינה, כגון חתיכות(*) של עופרת שנחיתן בספינה להכבה וכיווץ. אבל סחרות שבאה איבג מכוורות, אפילו אמר היא וכל מה שבתוכה: ואחריתכן בפירוט דוגה. פירוש שליכו (בניהם) [בניהם] בגולה בדריך(***) הסינים(*) והברקונים, (ויזיאו) [ויזיאו] אזהם עליהם כמרוצת (הדגים שווים) [הדגים שבם]: אמר רבה אשטע לי נחותי ימא אמר רבה אשטע לי נחותי ימא וכו'). יש בנסיבות שבפרק זה ענינים זרים לבני אדם לפי שאלה הרגלו בהם, והם דברים קרובים מאד לידועים בטבעם(*). ענין גודל הדברים שבם וגודל סערת גלי הים. ויש גם

ה ג ה ו ת ה מ ו ל ۲

הכ"י יותר נכונה. ובמקום שגירסת הכ"י ודאי משובשת למגרר לא הבאתה.

(*) אויל זיל "בטבע".

(5) בעי': ונהפאות.

(5*) בעי': יראה.

(6) וכדרארין בברכות נה. אין מראין לו לאוטם אללא מההורי לבו.

(7) בסוף ט' ע"ז ודפוס ראם תרצ"ז נזכרתה מתחשובות הגאניט סימן קכח וזיל: ושאלתם על ההוא מעשה דרבב"ה היכא דנסכא ארעא ווקעא מאי פרוש רך הוא כי מלך אלכטדריא בנה מקום במדבר ועשה בו דמות רקי"ע וגבל חוץ להראות בו חכמו וראה אותו רבב"ה.

(8) בכ"י: רדייל.

(9) בכ"י: וונמת.

1) וכן פירוש הרשbis דף עג דיה מרזופין. זיל לחת בתוכו אנטיקי והינו פרקמطا של ספינה עכל.

2) דף עג. תודיה המוכר את הספינה.

2*) בכ"י א: חתיכה.

2**(*) בכ"י חידרא: כורה.

3) זיל הטירות ורעת ובינו כדעת הי"ם שברוד"ק עמוס ד' שצינותו וסירות מיני קוצים הם וולא כרשב"ס שפרש קטלנות קדירות מלשון סיר הבשר.

4) בספר עין יעקב הבא הכותב, היינו מובה באגדות שברפק זה, ולפי שם הגירסאות מבעל כל שוכבים שמתה עיקר, והבאתי גירסת הכ"י בהגהיה, וולת מקומות מועטים שנלעיד בירסת

עובדא דאקרוקטה ובו' יהיה") משל על מלכות בני ערב, והם המושלים בישראל אחר שנותרבו בהם כמה אמות:

ופושנגצה") הוא") עורב נקבה: גודול בחו של אילן. ונפלאות השם יתרך שכוכבים ישראל לחות עליהם ולקוים תורהם בינהם. ואלמלא שאנו רואים לא היינו מאמינים:

המעשה הסמור לו הוא משל לעניין כזה. כי אומה") כמה ושותפות אמות אחרות, ואח"כ כד אטפה ליטפי לה:

עובדא דההוא כווארה רותיב חلتא אגביה. המשל כי ראו שיכאו ימים לישראל שייהיו בגלות בשלות. (ווע) [ובווע"] אריד לשמור תורהם יותר, כי הרוח קל מהרה עובר:

המעשה הסמור לו בא לומר כי לא בכח יגבר איש ולא לקלים המרויז, ולפעמים") הימים משחקים לו. וגם בו ("רומו") השמד שאירוע בגלות, והספירהם הם המלכים. ואע"פ שהיו בהם צדיקים גמורים לא הוועיל") להם, כי גורה היהיה מן השמים. דרדוטי מיא, וכענין עשרה הרוגי מלכות"):

מעשה ציפרטא דקרטוליה במא. ברור הוא שהוא") על ישראל,داع"ג דאייכא ישראל:

קודם שישקוט, זהה קרוב מאד. ווימנא חדא דلين גלא תלת מהא פרטי. כלומר שדחוף לפנים בים") שיעור זה. וכל שנכנס יותר בים, הוא חשוב נעליה") וסמרק (לייט) [ליבשה] באירועו עולה ונגביה, וסמרק (לייט) [ליבשה] הוא שפל, ולכך נקראים יורדי הים באנווי"). ואלו השליכם הגל הרבה לפנים, עד שקרו בו מאי לכוכב הקוטב הצפוני, עד שהיא נראת להם גדול כשייעור שהזיכריה והרגישו בחומו") כי חום גדול יש לה. ורמי לייח קלآل גלא. פירוש השדר שלוי"). וכל זה הענין להזכיר נפלאות ה') שבם"), שהוא גבוה באירועו ואינו יורד בשפטיו לשוטף העולים:

הורמיז בר ליליתא. יש אומרים") שהוא שדר, ולצד צפון השדים נගדים לבני אדם מאה. ויש אומרים") שהוא שם שהיה יודע מאי במעשה השדים ואחות העינים: דפת עג ע"ב אורזילא (דימא) בר ראימא") רהוי בהר תבור. פירוש עופר של ראת, והכתוב אמר בדרך משל ותוופת ראם לו"י**). וזה היה משל שראה אמונה הישמעאים") שכמה מהרה כמעט, ורואה וגהה. ובצואתם קלקלו הירדן שהוא אמון גובהה. ובצואתם קלקלו הירדן שהוא אמון בירדן:

ה מ 1 ל

ובפרשיין.

(17) בע"י: אמונה שכמה. ונראה שהוא תיקון הצענורה.

(18) בע"י: היה משל על בני ערבי. ונגיד שפירש כן לאי שנון נפל על לשון, עורב ערבי. (19) בע"י החידיא: וופשקצת. ובכ"י א': וופשקצתה.

(20) בע"י: זה.

(21) בע"י: כי הومة כמה.

(22) בע"י: וווע לשמו. ובכ"י: וווע צרי לשמו. וצ"ל: ובווע צרי לשמו.

(23) בע"י: ופעמים. וצ"ל "וואע"ם שלפעמים".

(24) בע"י: רמא.

(25) בע"י: לא יוועל.

(26) מדורש תחלים פ"ט ב ואיליך פ"ב ספק בלע. (27) בע"י נסמן שחרר מה גולעיז שציל ברור הוא שהוא משל על ישראל.

ה ג ה ו ת

(10) עיין רשב"ם דיה דلين גלא.

(11) בע"י: חושב עולה.

(12) חוללים קו ספיק כב.

(13) בע"י: "ברומו כי רום גודל יש לו". אבל מלשון הגראה מילינן מהבליה משמע דגנון כගירסת כי החידיא וגם לשון הרגשה אינו נופל על רום אלא על חום. וכ"ס רשב"ם גנרטיטים מחום הרכוב".

(14) וכ"ס רשב"ם דיה ורמא ליה גלא.

(15) בע"י: בים. רשב"ם דיה הורמין, ורגמיה, ותומס דף ח. דיה איסטרא.

(16) עיין רשב"ם עד: דיה היג שמעו בי מלכא בשם אותה אמא.

(17) עיין תוריה היג. ומודרש רבינו עופר של ראם ע"כ צ"ל זגריש כගירסת החותם.

(18)**) במודר כב ספיק כב, ועי"ש בתרגום

עשה צורת כל הגלגים וצבא השמים להראות לעולם מהלכם ותונעויותם ועליהם וירידתם והיאך חווורים לומנמ למחזר שלהם. וזה המקום הראה לו, וכן כתוב הרמב"ם זיל באנדרטת") אחת:

עובד רכוברא דאפיק לרישיה. קרוב הוא לפניו מאד. וגם רמו הוא להם שואה אייה מלכות שהיא עתידה לעמוד, וسوفה נופלת בידי אדם. כי לויתן הנזכר בכאן רמו הוא להם, מפני שהוא מקובצת (מלךות) [מלךיות] וגולו לאמנתם רוב האומות: **עובד דקרטליות.** משל לחכמתה ושאניה נשגת אלא אחר הפרישות הגדול ושכורה לעווה"ב:

וכיווץ בו עובדא דבר יהוד' הינדוואה: **דף עד ע"ב** אבן טבא. היא חכמה. ונחש מקיף אותה, שלא יקרב אדם אליה עד שימית הנחש וייחפה מיימו לדם וכשתולח בצווארו היה. ופעמים ישראלי מתרשלים ממנה, ול��וף ישבו אליה ויחיו:

ואף לויתן זכר ונקבה בראמ. פירוש אין אומה נופלת אלא ביד מלכות הקמה עלייה, ונבלעת בה כוכרות נקבות"). וכן (היו) [יהיו] ד' מלכות המושלים בישראל, שלא ימשלו שתי מלכות בישראל. לויתן זה אדום, ובהמות בהררי אלף זה מלכות ישמעאל, ודוק. ויש מפרשים") לויתן זה כינוי לחכמתה שהיא לווית חן, והנקיבת החומר והתאות ואילמלא נזקין זה ליה למגמי, שלא היה אדם נגרר אחר נח הגוף ונגרר אח' השכל למגמי, הרבה העולם, וכל שכן אם נגרר אחר

שעובד גליות עוסקים בתורה, ופעמים שרוצים לשמה אל גיל בעמיהם וניזוקין. ועיין במא שאמרו המוא זיו שדי הוא:

אווזי דשטי גדרתו משומנייה. מלכות אדום וישראלים, ועתידות לחזור לקרא בשם ה' לימות המשיח בטופו הנשארים מהם. ומפני שבתוננו מעכבר תשובה אנו עתידין ליתן עלייהם את הדין:

עובד דטיעא דמרח ארעה. דבר טיבע ה' הוא. ואעפ"כ יש בו משל, כי השם אורחותיו זוכה ומקבל פניו שכינה") :

עין מתי מדבר דזקיפה ברכיה דחד מיניהם וכו'. בא לומר כי לא בהתחה עינם והוא דומים כדומים מיין"). ואעפ' שהם יושבים בהר והם עוברים בעמק כשייעור שטייעא עבר רוכב גמל וחניתו בידו ולא היה משיג לארכובותיהם") היה עם כל זה נראה מראה פניהם אדום כל כך, כל שכן אם היה עומדים בקרוב ובסופה להם:

דף עד ע"א אויל לי שנשבעתי ומי מפר לי. פירוש שאליו היה ישראל חזוריים בתשובה היהנה שבועות זמן הגלות מותרת, שלא נשבע אלא אם היה ישראל חביבים: היה לך לומר לו מופר לך. כלומר היה רצון מלפניך שתperf שבועת להחוירנו בתשובה שלמה לפניך") :

כל תلتין ימים מהררא לחו גיתנט זבו". פ"י כי בכל סוף") לי יום הם נידונים בגיהנם:

היכא דנשקי ארעה ורקייע. כתוב הוא בספרים") החיצונים כי הרמו המלך

ה ג ה ב ז

יעקב שהוועתקה שם אגרת שם תשוכת רבינו תא' גאון שם כתוב כל מה שכתב כאן רבינו. אלא שם כתוב שמלך אלכסנדרה עשה כן ולא כתוב שם המלך.

(35) בכ"י: וכיכ' הריט.

(36) בכ"י: ווקבות.

(37) בכ"י: ו'יא.

(29) בפיק דסוטה ובפיק דמו"ק אריביל כל השם וכ'.

(30) בכ"י: כדום עין.

(31) מLOT שלימה לנקי' אינם בעין יעקב.

(32) בעי': שלשים ימים.

(33) בכ"י: בספר החצণים.

(34) בכ"י א': הריט. ועיין בסוף ספר עין

הפליגה מפינטו ביום וראה מלאכי השרת. פירוש שנראית לו במראית החלום: ויש אומרים שהעמיך בחכמה והשיג העניין: עניין עשר חופות שעשה הקב"ה לאדם בג"ע הוא בנגלה ורומו בסתר לעניין עמוק. והעמיך יותר ויותר מי שאמר

שהיו י"א. ופי"י) במחלת ספר יצירה: בך נסתבלתי. פירוש על חירט מלך צור שעשה עצמו אלה, כי להראות חסרונו וכל יציאתו ברא הקב"ה באדם הרבה מני טינופות שאין כמותם בשאר הארץ. ולכן קנסתי מיתה פלייה, כי כן גבה הוא כמותך

בשהנכתיו בגין עדן: דת עה ע"ב אלף טפל וכפל. פירש רשב"ם שם אותיות חשבונו. והגנוון שם מגזרים ותחומין, וכל אחד מאלו השמות נופל על עינינו, והוא מגודל החרבת הלשון;

ואם שלשים ירושלים המ. כלומר שהיו לה שלשים מגרשים גדולים. יהיה באחד מהם למעלה שלשה מדרדים:

אתمر ספינה רב אמר כיוון שמשך ממנה כל שהוא [קנה] ושםואל (וכו') [אמר לא קנה עד שימושך את בולה]. פי' שתתרוקן מכל מקומה הראשוני. והכי נמי מפלגי במשמעות מטלולין דעתמא"). והוא דנקיט ספינה משום רבותה דשמואל, ואפליו בספינה שהיא כבודה אומר כן. והוא דנקט (ומשכה) [משכה] בספינה מירדי כשhai'a בסימטא. שרואי למשיכה ולא למסירה. כפרישו אבי ורבא בשמעתין לקמן⁴⁵). אבל

הנות, ודוק⁴⁶: והעניןיפה הוא. אבל איןנו לנו לכך ולא על מה שאמר הנביא על לוויתן נשח בריח דאיירין בהו השთא, ולא על התנינים הגדולים שנבראו מששת ימי בראשית:

מעשה שרי' של ים ובו). רמו לחכמה העילונה הנעלמת מעיני כל חי עד לעתיד לבוא, והיא הכללת כל מינות שבועלם: **אמיתיה** בהמות בחזרי אלף במוות⁴⁷). שאנים יראות מושם דין וגינויה שתבואו עליהם: בזמנ שגניה ירדן אל פיהו של לוויתן. רמו כי כל זמן שישראל בגלות רומי⁴⁸) אין

פחד לשום אומה, כי דין לימות המשיח: **ועתיד גבריאל לעשות קינגיא דהינו** מלחמה:

עם לוויתן. עם שר ארום. כדכתיב מי זה בא מאורת⁴⁹). והקב"ה בכבודו ובעצמו עוז להפilio מן השמיים. כמו שהבטיח ליעקב ע"ה שם כשרה עם המלאך:

דת עה ע"א וענין לוייתן שמרתיה) כל המימות ושלא יכנס רשו לגיא וכי יעשה ממנו סעודה. הכל מובן מדברינו כמו שנאמר יאלל גוים צרי וכו':

איסטיגנו בח תרי מלאכי ברקיעא. פירוש בשעה שבא מראה הנבואה היה לנביא זה אומר ברין זהה אומר ברין, אמר הקב"ה תחוי ברין ובדין או אמר הנביא ושמתי כדכוד שמותיך, כלומר ברין וכדין. וכן נחלקו שני אמוראים מה הם שני דברים אלו שעלייהם אמר כדכד:

ה ג ה ו ת ה מ १ २

(45) וכייך הרמביין פ' אלו גערות והראובן והיר יונגה והרשבי'א (ב"י טימן קצח). ועיין באור זרע ובגהות אשרי בשם ר' שמשון ביר אברהם (הוא הרשב"א בעל התוספות), ובdonekt ספינה ולא מטלולין סתום משמע ובססיה דוחא פלני, אבל שאר מטלולין במשיכה כל שהוא קני אפליו לשماءל עכילי. וכייך הראי'ש.

(46) لكمן דף עו :

(38) בכבי: מעשה שהשליטים וכיה.

(39) בעיי: שאינה יראת.

(40) בעיי: אדורם. ותיקון הצענזור הוא.

(41) בעיי: והקב"ה עתר לההיל שרנו וכיה.

(42) בעיי: וענין לוייתן שמרתיה וכי' לביא.

(43) בספר אמונה היר חיים מיכל ויל בספר אורו ושורשתי ולמד ממנה היר חיים מיכל ויל בספר אורו ושורשתי שחבר רבני פירוש לספר יצירה, ובדקתי בדפוס הראשון של העז יעקב שם כתוב "סמי".

רב אנא דאמריו אפילו לר' אחא, ע"ב לא אמר ר' אחא התם אלא בעעל חיים דauseג דעקרה יד ורגל בדוכתא קיימא, אלמא אילו עקרה ידיה ווגליה דלאו בדוכתא קיימא בהכי סגי לר' אחא. ושماויל גמי אמר ע"ב לא אמר ת"ק אלא בב"ח דכין דעקרה יד ואילו אידך למייעקר קאי, כלומר והוה ליה כמי שעקרה, ואילו^(*)) בעינן בב"ח שתורוקן כל מקימה, הא ודאי לא קיימא לרוקן מקומה, והיכי תנא קמא כשמיון. הא ודאי שאפילו לדברי המהמיר, בעעל חיים עקרית כל גופה חשיב כאילו תורוקן כל מקומה בספינה:

והילכתא כشمואל במשיכת ספינה ובמטלטלין. והילכתא כת"ק דרבנן נינחו במשיכת בהמה:

דף עז ע"א חפוריו מחרפה (וכו)
(וחכמי קתני) ספינה נקנות במשיכת
וואותיות במפירה ר' נתן אומר ספינה
וואותיות נקנות במשיכת ובשטר. קשיא לי
טובא האיך אפשר לומר ממשיכת ומיסירה בשטר,
דהא קיימא ליל^(*)) כל מירוי דבר הגבהה
בהגבאה אין ממשיכת לא, ואפילו תימא
שהוא מלואו דשטיי גדור דלא סגי בהגבאה^(*)).
איןם כבדים כל כך שלא יוכלו למסכם^(*)).
ולא נארהה מסירה אלא בדברים שהם כבדים
אפילו ממשיכת כבון ספינה או בהמה גסה
וכיזא בוה מכלים שם כבדים מאה, דאיינה
וזאי דינם כספינה לדעת קצת רבותי^(*))
ישمرם אליהם. ואף בהם יש חולקים וסוברים
דודוקא ספינה שאין דרך לטלטלת ליבשה
ווגליה ממוקם^(*)). תדע אמרין הכא אל

אם היהת ברשות הרבים דלא חוויא למשיכת
מורדים הם דנקנית במסירה, כדמסקין ל�מן^(*))
בשם עתין:
בצד במטירה. פירוש על משנת
קידושין^(*)) נאמר זה, דתנן התם בהמה גסה
נקנית במסירה:

אחזות (בטיפולא) [בטולפה]. פרשב"ט^(*))
שאחזות במצות המוכר, דלא בעינן מסירה
מיד ליד. והכי דיק לשנאה דахזה, והינו
דבמשיכת פריש קורא לה והיא באה, לומד
דכש שבסירה לא בעינן מסירה ממש מיד
לייד הכי גמי ממשיכת לא בעינן ממשיכת
משה, אלא כל שהולכת מהמתו. והכי גמי
מוחה ל�מן במכילתין^(*)) דאליל לך חזק
וקני ומדקאמר לך חזק מכלל שלא החזק
בפני המוכר ואפלו הכי נקנית במסירה
לייד יוחנן ולרבנן. ואי קשייא לך תא
אמרין בבבנא מציעא^(*)) מי (מוסרה)
(מסירה)cadom המוסר דבר לחבבו בנכסי
חבריו קנה דהא מסר ליה, השט דהא מסר
לייה בדיבורו כשאמיר לו טול אותה, בנכסי
הגר מאן מסר ליה, אפילו בדיבורו. תדע
שאלילו ציריך מסירה מיד לייד, שיטאט, בנכסי
הגר לא קנת. והינו זאמרין כאדום המוסר.
ושלא כדברי רבנו תם^(*)) זיל שואמר דמסירה
מיד לייד בעינן כפשטא ותהיא דבבנא מציעא:
עד שתהילך מלא קומתה. פירוש לא
שתורוקן כל מקומה. אלא שתעקור ידיה
ווגליה ממוקם^(*)). תדע אמרין הכא אל

ה ג ה ו ת ה מ 1 ז

(50) וכיצ' בתורה אעיג' ובפרשנויות דיה
מלא קומתת.

(51) בכ"י החידיא: ואילו בעי' כן.

(52) ל�מן טו.

(53) ל�מן קא.

(54) כמו שתרין הראי'ש ס"ב ג.

(55) עיין תורה ר' נתן.

(56) הרשבי'א (tabiao הביא ס"כ קצת), וכייל
הרין כן. בשם הריני והריני מגנאש והרמבי'ם.

(47) קידושין דף כה:

(48) רשב"ט דף עה: דיה בטולפה.

(49) ל�מן זיך טו:

(50) ב"ם זיך ח:

(51) ל�מן זיך טו. דיה ספינה נקנית במסירה
בשם רית ומסירה מיד ליד היא, וכייכ' בריה
אחזוה בשם ריבא'ו והותפות קוישוין כה: דיה
בכמה כתבו שכן דעת רשי', אמנים הרין כתוב
שאן זה מוכחת.

בסמוך באידך אוקימתה לתרצ' דברי ר' נתן מסירה בשטרות ואע"פ שלא הקשינו לר' נתן מוו כלום. ודוק:

(ספרינה) [שמיר] בספינה מהה פירוש מהה צריכה שם. וכי איתא גמי מי מהニア לה, הדא מטלטלי לאו בני שטרא נינוחה, לפי שאוי אפשר לסייעים כמו קרע במצרי או עבד בשמו:

(א"ל) [אלא] דבר ושםואל איבא ביןיהם. פ"י ולא מסיממי מיה אפער דר' נתן הדוא בתראอาท' לטפויו מילאתו וסבר כשםואל. ורשב"ם") פירש דתנאו קמא בעי משיכה גמורה. גראת דבעי לאוקמי סתמא כשםואל שהלכה כמותו:

וחכמים אמרים [בין] כתוב ולא מספר [בין] מספר ולא כתוב לא קנה עד שיבוט וימוסר. לפי פשוטו של לשון רבנן ("בכמה") נראה שצעריך להקדים כתיבה למסירה. אבל מורי נר"ז אומר בשם רב"ר) זיל שוה אי אפשר, כי הכתיבה שהיא בא להקנות הראייה שבוי") אינה חלה (לה") על מסירת השטר. שכש שוכחה [אלא] על מסירת השטר. ובו נתקן תיקנו כראוי. ותדע כי אמתנן נתן אמר לעיל במסירה") ובשטר. והא

או בהמה גסה דמסרכא"). ועוד כיוון דתץ' לא הזכיר מסירה בלשון הבריתא שלפנינו למה לנ' לאפשר פלוגתא בכדי ולומר דתנאו קמא בעי מסירה ור' נתן אומר משיכת. ויש אמרים") דהא דאמרין בעלא מידי דבר הגבהה בהגבהה ולא משיכת ומידי דבר משיכת במסירה ולא במסירה, זו היא בדברים שוגפן ממן, אבל בשטרות שאינן ממון אלא לראייה שבם, הכל שווה בהם (וכן) [ובין] במסירה או במסירה או בהגבהה הכל עניין אחד. ורbam") זיל פירש שככל מסירה שנארה בשטרות אינה במסירה של ספרינה, אלא להגבהה קרי מסירה. ומשום דתגבהה משמע מדבר שעומד בארץ ושטרות מוצנים עומדים קרי לה מסירה מיד לדי, ועוד ייל דכיוון דתגבהה זו בעי לקבנות אף ראייה שבם, שאינה בהגבהה ולא נמסרת, קרי כעין ") מוסרה ואפשר לראייה שבהן. וכן פירש החכם הנגיד") ר' יצחק הלוי זיל: ומאי דנקט בדר"ג משיכת לאו דוקא אלא נקטין לה אגב ספרינה:

וזוד") דהשתא לא מוחצאים כלום בברבי ר' נתן, ודברי ") תנא קמא שבאנו לתרצ' ולתקן תיקנו כראוי. ותדע כי אמתנן

ה מ ו ז

ה ג ה ו ת

הסoper בಗלוון "ביבמה דוכתי". וכחוב שכך גראת לו ולא ידעתיה מה תיקון ויתור לשון הו. סתם רבנו של הראה" הוא הרמב"ן. (65) ומכאן שיפה כיוון הפרישה סימן סוף אותן דסיל לדרבנן" כרשב"א הדוא בגין" ובעינן מסירת השטר מקמי כתיבת השבעה.

(66) בכ"י א': לא, וצ"ל "אלאי" גנעלני. (67) בכ"י א': לא, וכ"כ רבינו קידושין מ"ז וו"ל: וזריך להקדים המסירה, שהטר עירך והוא גורר השבעה, ואם הקדים כתיבה לא הועלה כתיבתו. והוא דאמרין עד שיכוח וימוסר לאו דוקא, אלא לומר לך לאו סגי במסירה עד שיכוח עמה, והן כתיבה ומסירה דאמרין בכל דוכטה פירושו כתיבה שעם מסירה עכ"ל.

(68) בכ"י א': או בשטר.

(54) בכ"י החיד"א: ומסוכה. והגכוון כינורסת כי' א' וכון הוא בגמ' לקמן ט"ו: שני שני בהמה דסוכה.

(55) בכ"כ הרמב"ן.

(56) עיין בתוראה אי הכר מ"ש בשם הר"וי.

(58) בכ"י א': כי מסיס השטר הוא כעין מסירה ואפשר.

(59) הרב רביינו יצחק הלוי היה קרובו של הראה" כמ"ש רביינו לקמן קב' דליה שטרא. ועינו שהאי. ועיין ריש"א גוטין ל. שההה בן אהינו ובכתובות כי הראה" שההה בן ר' בנבשטי אחיו של הראה".

(60) ניל שתרס פה.

(61) בכ"י א': ודברי ת"ק.

(62) דף עז. רשב"ם ד"ה ספרינה.

(64) בכ"י א': כמו. ובכ"י החיד"א הגיה

ומהכא נראה כדברי רשב"ם (מדלא) [מר] אמרין ספינה גמי תקנין במסירה, ומאי גמי אלא וראי הци קאמר תקנין גמי [במסירה] כמו במשיכה, ואילו ת"ק אמר במשיכה, דגרא לא במשירה"*. ויש דוחין דהאי גמי על אותיות קאי, כלומר תקנין במסירה כמו אותיות זהה איננו,adam כן (היכי) [היכי] הויה ליה למיימר ספינה גמי לא תקנין אלא במסירה:

ובר מהci גראין הדברים כרשב"ם, דקנין

משיכה עדיפא מסירה, אפיילו אי מסירה תהא נתינה מיד ליה, כי"ש שאינו כן כמו") שכתבנו לעיל, ועוד שלא מצינו שהזיכרו מסירה אלא בספינה או בהמה גסה מפניeskeshah הדבר למושבו. אלא וראי כפירוש רשב"ם עיקר:

נמצאת אומר שלשה קניינים במטלטلين. גדול שבכולם הגבלה, ואחריה משיכה, ואחריה מסירה. וכל שהצרכו הגבלה לא סגי במשיכה ולא במסירה וכל (שכ) שהצרכו משיכה כל שכן בהגבלה אבל לא במסירה. וכל שהזיכרו במסירה כל שכן במשיכה או הגבלה, ומ"מ אין משיכה אלא בטempta ובויאzo בו. ואינו מסירה אלא ברה"ר וחצר שאינה של שניהם כאבי ורבא דלקמן). ולפי שיטה זו הא דתניתא ספינה נקיota במסירה. היק אף במסירה וכל שכן במשיכה, אם הוא מלווה ראוי למשוך. והci גמי מוכחה עדיפה מסיפה דקטני וחכמים אומרים לא קנה עד

דאמרין הכא עד שיכתווב יומסוו, משום דתנא קנא לא בעי כתיבה, אלא שיאמר בעל פה קנה לך האי שטרא וכל שעיבודו (וכו) [דביה], מקדמו**) לה רבנן לכתיבה, וכי אמרין בכל דוכתא כתיבה ומסירה, היינו כתיבה, ומסירה שקדמה לה, וככהיא דאמירין**) ע"י חופה וקידושן. ולא עוד אלא דרבנן לא הוו צרכי לאורוכי قول האי, כתוב ולא מסר מסר ולא כתוב לא קנה עד שיכתווב יומסוו, ומסתייה דליתני וחכמים אומרים לא קנה עד שיכתווב יומסוו. וזהו וראי לא הויה טעיןן לומר שיכתווב או ימוסר קאמר, חרוא דפשיטא דכתיבה לחוזה לאו כלום היא, ועודadam כן Mai עד. אלא וראי להci אריך قول האי, לאשומען דאפיילו כתוב ומסר, פעמים שאינו קונה אם הוא שלא כתוב [כתב שלא]סדר, שכטב ולא מסר קודם לכונ**):

במאי אוקימתה.סתמא דלעיל:

כרכי א"כ ספינה גמי תקנין במסירה. כלומר ואמאי אמר תנא קנא ספינה במשיכה. נחלקו רשב"ם ור"ת, כי רשב"ם סובר דמשיכה עדיפא מסירה, שימוש הכל מרשותו של מוכר לרשותו, דאיילו מסירה הא בדוכתא קיימה. וכל דאמירין נקיota במשיכה ולא במסירה, וכי אמרין במסירה דוקא**) ור"ת**) דיל סובר דמסירה עדיפה, שמוסרה לו המוכר ממש מיד ליד:

ה ג ה 1 ת ה מ 1 *

ענין בראש סימן טר עכ"ל הגדגה. וכחונו למ"ש הסמ"ש שם ס"ק ט"ו שא"צ להקרים המסירה, אלא דהיה בסעפם או פ"מ הכתיבה.

(73) ציל לאו דוחק. פירוש ל"ז במסירה

אליה במשיכה.

(74) חזרה ספינה בשם ר"ת.

(75**) ראייה זו הביא גם הרשב"א קידושין כתה:

(76) כמ"ש רבינו לעיל ר"ה אהוה בסולפה.

(77) לקמן ע"ו:

(70) בכ"י החיד"א: מדקרמו.

(71) כתובות ז:

(72) בכ"י החיד"א כתוב הוטר עצמו על הבלתיין וויל: וזה לשון נמיוקי יוסוף במקום הויה: וככוב הרשב"א זיל דכער מסירה הניגר מקמי חניתה השבעוד, משום דשבעוד לבבו אינו נקעה קומס שיזכה בשער החוב, כיוון והשבעוד לא מהגוא לגוף הניגר, ואעפסי שמוסרה לו אח"כ, כיוון שלא קנה בשעה שמסר לו שער הכתיבה השתאה במתה יקנה. הילך צרייך שמוסר לו שער הכתיבה והחיב יכולות לו שטר החוב ומחייב השיעור עכ"ל. ועיין במכירתה

בהפך שמשמעות התלמוד בתחילת אי הבי עד ישכור את מקומה וכו', ואחר כך משכה עד שימושנה וכו', והגירסת הנכונה היא מה שבתבוננו כי הקשוות באים על סדר הביריתא. והכי פירושה אי הבי דביריתא בריה היבי אמר רבן עד שימושנה וכו' משכה בריה קנייא והא אמר ורבה וכו'. ואם תאמר ולידי"ו) היבי ניחא ולהלא"ו) מאי בסימטאות מסירה ذקאמר רב היבי קニア בסימטא, והא אמר אבי ורבה מסירה קונה בראשות הרבים, אבל חшибה ממשיכה לריה, אבל משכה אפלו בסימטא קונה. ולאו דוקא נקט אבי ורבה מסירה בראשות הרבים, אלא לרבותה לאפלו בראשות הרבים קניה שאחר המסירה אינה מונחת בראשותה, וכ"ש בסימטא שהיה כמנחת עתה בראשותה, וכמשמעותה לה, היא ימוקמה מסר לה, ובאן לו כאחד"). אבל אין זו שיטת ר"י שכטבונו לעיל. והוא מפרש דהשתא סלקא דעתיה דמקשה לומר מן דמסירה קニア בסימטא. אי נמי היבי אמר בשלמא לדידי מוקמינו לה בסימטא וההיא דאבי ורבה דאמרי מסירה לא קニア בסימטא ATIYA לרבן דהילכתה כתתייה, ותניינו דאמרי היבא עד שימושה. אבל לדידך דmockמת לה בריה, אי תחוי דאבי ורבה דלא כללה. ואיליא דמקשה פלוגתא דר' ורבנן בספינה היינו משומם דקיים בסימטא, דרבנן סברי אין מסירה קונה שם, ורבי סבר מסירה קונה שם. הא בריה מודים חכמים ספינה נקנית שם במסירה או בהמה גסה. וזה הפירוש הוא הנראה לי:

אי היבי עד שישכור את מקומה בראשות הרבים ממאן אנר ויל' לדידייה")

שימושנה, ומדקאמר עד מכל דמשיכה עדיפה, בדברי רשב"מ"ו):
דף עז ע"ב לא קשיא כאן בסימטא
 כאן בראשות הרבים. כלומר לעולם אליבא דרבי שפיר נקנית בין במשיכה ובין במסירה, והיא דלעיל דקתני משיכה בסימטא, ואידך ברייתא דקתני מסירה בריה". והטעם דריה"ר לא קני ביה משיכה, דכיון שאין לו רשות להניח בו כליו מאי משיכה שייכא ביה, הא לא איתתי לה לרשומו. וכיוון שלא שייכא שם משיכת, תקנו שם מסירה לספינה ודרכיהם בסיימתה, תקנו שם מסירה כבדים ליםך. אבל צויאו בהם שם דברים כבדים ליםך. אבל בסימטא שרואו למשיכה אין שם מסירה. אי בעית אימא דכיון דאפשר במשיכה דעדיפה לא תקנו במסירה שהיא גרוועה. אי נמי כמו שפירש ר"י***) ויל', דכיון דבסיימתה הניה שם המוכר כליו בראשות, וכאליו הניחו בראשותה, שהרי יש לכל אדם רשות להניח שם כליו, ובמסירה אין בו טלטול מקום. אין כאן הוכחה לשום פנן, וכאליו עדין המקח בראשות בעליין. אבל בראשות הרבנים שלא קנה בו המוכר מקום, כיון שמספר לו נטלך מן המכח (והיא) [והא] שם מחמת לocket. ועוד משום דלא אפשר שם משיכה תקינו בו מסירה, מפני הטורת, שהיא ציריך למשיכה שם עד רשותו או עד סימטא:
גירות הספרים במא依 אוקימתה להא ברייתא בראשות הרבים אימא סיפא
 וחכמים אומרות עד שימושנה משיכת בראשות [הרבים] מי קニア והוא אבוי ורבה וכו' מאי עד שימושנה וכו'
אי היבי עד שישכור את מקומה בראשות הרבים ממאן אנר ויל' לדידייה")

ה ג ה ו ת

(66) הרבים מתחומים ונראה שהסר מה (67) גויה שיטת רית בקיושון כה: חרודה בהמה, הרי חולק בוה שם.
 (68) נלע"ז שחרר מה וכצעיל: ואית ודריתת נמי קשיא ויל' לדודיה מוקם וכו', וכמו שהקשה בתודיה ואי.

(69) וכ"כ הרא"ש בשם ובינו הא בגין. (70) וכ"כ התוספות קיושון כה: ד"ה בתמה בשם ובינו חיים נהג.

(71) רשב"מ וריה.

(72) בכ"י א: וליזה. וציל "ולדידייה".

ופרקין אין אמר ליה לך חזק וקגה ה' כי גמי ה' ע' אמר ליה משוך וקג', רבנן סבריו קפידה הויא. ואם תאמר אם כן ה'יאר קונה בשכירות מקום. ייל' דשכירות מקום אין לך משכילה גדולה (כמוה) [מןנה]: ורבי סבר מראה מקום הוא לג'. ייל' משום הא לאו הכרח הא, דזה איכא לאוקמי פלוגתייה במשירה בסימטה אי קנייא, וכדהו שלכא דעתה דמקשה, ולמאי דקם' דאבי ר' אמר ר' כר', הא דתנן בקידושין**) (ותהן) בהמה גסה נקנית במשירה. לרבי היא ולא לרבען. אבל אליבא דמקשה והמסקנא דהשתא שפיר אהיא לרבען בר' ומיתו***) החם דרש רב' (במקוניא) [בקיחוניא] בהמה גסה נקנית במשירה דברי רבי וחכמים אומרים במשיכה*. וי"א*) וההיא בר' היא. (ומי') ומאי משכילה דלית להו לרבען מסירה. ולאו משום שימושה כירנו דמליא אזלא וקרוב להוליה אפילו גסה כירנו דמליא אזלא וקרוב להוליה בראשות הרבים הרי היא בדברים קליט שלא תיקנו בהם מסירה. וו'ם דההיא בסימטה ורבי סבר (דמשיכה) [דמסירה] קונה שם ולא באבוי ור' אמר סבריו דאן מסירה קונה מטעם דכתיבנא לעיל. וזה דעת הראכי'. והודאשון עירק*). והוא בתוספות*). (ותהא דעת

מקומות לה כולה בחזר של שניהם שהיה כסימطا לכל דבר, אבל אידך דאוקמה בפירוש ברשות הרבים ממאן אגר: ופרקין דהכי קאמר ואם רשות בעילם עד שישכור את מקומה. כלומר דלידיה נמי בחאד גונא חשיב, דהא רשות הרבים וה策 שאינה של שנייהם قولחו חד דינא אית להו, דלאו ברשות הרבים ממש דוקא מוקמינן לה, והאי רשות בעליים אינו רואה לומר רשות המוכר, דחתם לא מהניא משכילה, אלא רשות שיש להם בעליים בגין החדר שאינה של (וכו) [שניהם**]). ואם תאמר כדאמרין ל'קמונ*') בפרקון**) ברשות הלה המופקדים אצלו כיוון שקבל עליו קנה ליקת. מורי אלא בחזר שאינה של שניהם שהכניסם שם שללא לדעת בעליים, ולא כשהופקד אצלו, [להכי צרך לאוקמה] כשהשכיר למוכר מקומו אדם כן היכי קニア תמן מסירה אלא וזהי כדאמרן:

לימא אבוי ור' אמר ר' כר', פירוש דהא לרבען אין מסירה קונה בשום מקום ולא בשום חזר*), דכוון דבפסינה כבדה לא קニア (בה) [במה] קニア וכיוון דברות הרבים לא קניין היכן קニア:

ה ג ה ו ת ה מ 1 ל

82*) הרשב"א קידושין כת: ד"ה הו אדר מא. 83) וכן כתוב רבינו קידושין כת: ד"ה הו בתמה בסה, דמסתבואר ובתוא מליגי בין ר'ים ובין רבנן אמר להו אבוי ור' אמר אלא סבריו רבנן ובתמה גסה אפשר למשוכה ולהביאה לסימטה לקנותה במשלכי ור'ים כיון שטוהר גובל למשוכה ולהביאה לסימטה נקנית אף' במסירה בר'יה כר' וקוויל' רבנן. וזה שיטת רבינו אלטס זיל' ורשביס ורבני ספוד האחרוניים. והיא הגונה בעי' רבינו הגורל נגי'ו [משמע שהרמב"ן עדנו בחים באותה שע] ותלמידו מורי רבינו גורי. ובמפני ביב' י' הספינה כתבתני בזה דעתו אחרות ואין צורך לשגותם כאן עכ"ל רבינו שמ'

83*) וכ"כ בתבי' ר'יס קזו שקר היא ועת התוספות והאריש ורוב הפסוקים ושהstor טעה.

78) וכי"כ בתורה היה, עיין רש"ב'ם.
79) ל'קמן טה.

80) ציל' ולא בשום חוץ.

81) נלע"ד שחורה פה קושית התוספות דה' ומי' ואצל' ואית' אבוי וחשיב ל'קמן ב' נ"ט רשbig' וריש' ור'יא قولחו סיל' מראה מקום הו לא אמאי לא חשיב רבי בהדייהו, ייל' משום ולא הרוח הו וכ' וכו' וכן מוכח ממה שכתב רבינו ל'קמן כתה. ד"ה אמר אבוי וזה לשונו: וכבר פירשתי בפרק הספינה למה לא היכnis בשיטה זו לח' דמליג בהדי' רבנן בספינה ואיל' ייל' משוך עכ"ל.

83) קידושין כת:

84*) בכ"י א: וחכ' החם דרש.

82) עיין לשון הגמ' שם.

מלבו של רבashi. והנכוון דמשום [ד] רבashi סבר כי מצד הכוונה והלשונו היה לנו לומר דלשעיבודא משמעו, לפיכך השיב לו אדרבא כיוון שלא הוציא אלא קני לך הא שטרוא, לצורך נתכוין, ולצורך משמע לשנא. מפי רבי הרשב"א נר"ו^(*)):

וילא^(*) כי לפי זה המקת קיים הוא בנייר לבדו, ואפלו טבעי אונאה וביטול מה אין כאן, דוחה ליה יותר מכדי שההעתק (נטה) [טוועה]. ואומרים רבותי^(**) ישרם אלקיים דהא ליתא, כי אפלו נתכוין המכבר לנירא לחוד, אנן סחדוי שלא נתן הלוקח מעותיו אלא על השיעבודו, והוה ליה מה טעות וחוזר. וכן פירשו קצת הרשונים^(***) ועיקר. ויש מפרשין דרב כהנא אמר לצור, ולצורך משמע לשון זה, ואעפ' שההעתק לשניהם^(****) על הניר [ועל השיעבוד], דברים שבבל הם. ולפ"ז כ"ש דהוי מה בטל:

ושכיב מרע שנוטן שטר חוב צrisk שיתן אותו הוא וכל שעיבודו בפירוש. דאעג^(*****) בדברי שכיב מרע כתובים וכמסורים, זהו כמו שזכה בא סגי לברא בכתיבה ומיסרת, אבל דליתה בבריא ליתיה בשכיב מרע, אמר ליה אין לצור ולצורך. פירשו בראשונים דנקט כפל לשון לחזק, ולהוציא

הראב"ד). ולתרויהו פירושי מודים חכמים דחתם, דספינה[אייה] ניקנית במסירה בר"ה ולאו דברי דין מסירה כוונה בשום מקום. אדם בן תהוי דברי ורבא דלא כהילכתא ודלא כרבנן, והוא לא אפשר, דהכא ובכל דוכתא פרכינן מיננה. ומכל מקום קיימא לנו דבמה גסה ניקנית במשיכה דוקא, כיפסק רב התם אליבא דרבנן. ותנייא כוותיה. ומתני' דקתני החתום ניקנית במסירה אתיא כר' ואינה כהילכתה. והוא דקתני לעיל כיצד במסירה, על סתם מהנתין קאי:

אמר רב פפא האי מאן דMOVIN שטרא להבריה צרייך למיכתב לייה קני לך האי שטריא ובכל שעיבודיה. פירשו רבותי^(*) דלא נחית השתה רב פפא למיפסק הילכתא דבעינן כתיבה באותיות אלא לומר לך צרייך האי לישנא או באירוע בשעת מסירה או בכתיבה למאנן דבורי כתיבה, דאי לא אמר ליה כי, לא מקני ליה אלא נירא: אמר ליה זכי לצורך על פי צלהויתו וכו'. כלומר אנן סחדוי שאין מתכוין אלא לראייה שבוי וכיוון שכן אעפ' שלא פירש יהא כמו שפירש:

אמר ליה אין לצור ולצורך. פירשו בראשונים דנקט כפל לשון לחזק, ולהוציא

ה מ 1 ל

וכל שעבדו בפירוש וכרכ', עכ"ל. והנה תיבת "ומיהו" שהוסיף המודפס וכוונה שכך הוא בפירוש הראשון של הג"ה להודיע. אבל מה שמצוין בהרשב"א זלי, לא ידעינו למה שתרוי מפורש הוא בדברי רבינו שהוא לשון הרשב"א. ואיל משום כסבומך כ"ב בשם היחסט"א כל בחרוי, לאו אדרלון פניו ועיניו רשב"ם דזה קני לך.

רבען סליגי עלייה^(*) אמר רב פפא וכי"כ הרמב"ן, ועיין רשב"ם דזה קני לך. וזה לשון המומי יוסוף: אמר המחבר לאזר ולצורך בין דוחה ס"ג דרב נגיד (הויא) שההעתק והלשונו היה לומר משום שעבור השטר לפיכך השיב לו ואדרבה כיוון שלא הוציא אלא קני לך האי שטריא לצור נתכוין ולצורך משמע עד זיכתוב ליה וכל שעבודו ודאות ביה (הרשב"א זיל) וזה כפל הלשון. [ומיהן] אפסיך אנן סחדוי שלא כלל הלוקח מעותיו אלא על השעבוד והויל מה טעות וחוזר הריטב"א זיל בעשן כל רבותיו זיל וכאן שטר שטן שר חוב צרייך שיתן אותו שיב מרע

^(*) 85) וכי"כ הרמב"ן בשם י"א כסבירת הרשב"ם. ^(**) 85) וכי"כ רבינו קידושין מב: ד"ה דכולי עלמא בשם רבבו (האחת).

^(**) 86) בכ"י א: על הבב.

^(*) 87) בכ"י א: ואע"ג. ובוגרי דאע"ג.

^(*) 88) لكمן דף קמ"ז: וכי"כ שם רבינו דיה

אם שייעבד נכסיו אין השטרות בכלל. וכי'ש לדבוריו") האומר נתתי או שעבדתי נכסיו מקרען ומטלטלי, אין שטרות בכלל שאין בכלל אלא מה שברפט, וצריך לומר מקרען ושאר נכסים וכל שעיבודן").

דף עז ע"א הכי גרשינ"ז אמר אמייר אין אותיות נקנות במשפטה. וכן הלכה דתאייה כרבנן. ומה שנחלקו אבי ורבא בנט פשוט") אם צרכינו להביא ראה על שעובדן. ומוריה הרשב"א") נר"ז אומר שלא נאמרו דברים אלו אלא בשכיב מרע, דהיינו שרצו לא רק דבריו וליתן נכסיו בלשון כלל, הקלו עליו שהקלו עליו בגט. ואע"פ שעיבודן, כמו שהקלו עליו בגט. וככל שבפורט מנתנו לא הקלו עליו כדאמרין גבי ידור פלוני. והטעם שלו כי היאך היה במשמעות נכסיו השuibוד שיש לו על הולה שלוי, והרי אין נכסיו הלווה קניים לה אדרבא אפילו gabam בחובו מכוא ולהבא הוא גובה אליבא דרבא") דהילכתא כוותיה. הילך ברא שנתן נכסיו סתם אין השטרות בכלל, וכן

גמרא או סברא. פירוש גמרא בלהוד משמע דלהבה כרבנן, או סברא נמי הוא: מי עטמא אותיות מיili נינחו ומילוי במילוי לא מקנין. ובאמת אמר אם השטר נתנו לנו הוא מילוי, אפילו כתיבתו גמי לא ליקני. ייל דشرط שעשו לשם של זוכה בשטר החוב או כתיבתו זו אינה נקרה מיili"). וכי אמרין אותיות מיili נינחו,

שלא אמר כלום. ומהו מצינו") בשכיב מרע שאמר נכסיו לפלוני שואה בשטרות, דشرط איקרו נכסיו והתם לא אמר אלא נכסיו. ואמר רב הומbatch הראה נר"ז דנכדים, השטרות וכל שעובדן בכלל, וכדאמרין לקמן") גבי שלשה שטרות הם וזה היא") שנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין באגב. אלא שטרות וכל שעיבודן בכלל נכסים"). ולפי זה אפילו בריא שננתן נכסים, זכה המקבל בשטרות וכל שעובדן. ומוריה הרשב"א") נר"ז אומר שלא נאמרו דברים אלו אלא בשכיב מרע, דהיינו שרצו לא רק דבריו וליתן נכסיו בלשון כלל, הקלו עליו שהקלו עליו בגט. ואע"פ שעיבודן, כמו שהקלו עליו בגט. וככל שבפורט מנתנו לא הקלו עליו כדאמרין גבי ידור פלוני. והטעם שלו כי היאך היה במשמעות נכסיו השuibוד שיש לו על הולה שלוי, והרי אין נכסיו הלווה קניים לה אדרבא אפילו gabam בחובו מכוא ולהבא הוא גובה אליבא דרבא") דהילכתא כוותיה. הילך ברא שנתן נכסיו סתם אין השטרות בכלל, וכן

ה מ ו "

כאן בהגהה וויל': ועיין בנומי יוסף בשני המקומות הללו עכ"ל.

(93) וככ"י הרשב"א בתשובה סימן תקנית.

(94) סחתים דף לא.

(95) בכ"י החיד"א: ולדבריו.

(96) זה לשון הנגומי יוסף: ולענין דין הסכים הרשב"א זיל' וכ"ש (כן הוא בדפוס קושטא) שהוא אמר נתתי או שעבודתי נכסים מקרען ומטלטלי אין השטרות בכלל, אין כלל אלא מה שברפט, וצ"ל מקרען ושרה נכסים וכל שעיבודן. הייסב"א זיל' וכל רבעותיו ויל'. עכ"ל, וצ"ע מא' כל רבעותיו הלא הוראה שתהיה רבו מובוק חולק בזורה.

(96") בכ"י א': שאון בפרט אלא מה שברפט, ובין השיטין תלויות מיתבת כלל. ונראה שמדובר בתיבת "בכללי" תלויות בין השיטין וטעה והעתקanganelli.

(97) בගירסת רבי וריה בתודעה אמר אמיימא. (98) ליקמן דף קעג.

(99) כמו שכתב רבינו ליקמן קעג. בדעת תנא דידון א"ז וכלה. וככ"י כאן התוס' דף עז ע"א דזה אמר אמיימא.

(99") ככ"י בתודעה אותיות.

ה ג ו ת

עד שיאמר ובכ"י המגיד משנה פ"י מהל' זוכה היב בשם הרשב"א. ועיין ליקמן קנא. מה שכתב רבינו בשם ים בדעת אמתה ודרב עמדם. ועיין מ"מ פ"י מה' זוכה היב.

(90) ליקמן דף קג:

(90) ליקמן עז:

(91) גראס שננו שם עז: כאוחה שעינוי. (92) בכ"י החיד"א כתוב על הגילוון וזה לשונו: עין ליקמן בדעת קזו עיב זהינו כמי דמי היכי, וכוננו למלה שכחוב רבינו ליקמן דף ק. בדורו המ咍 שטרא איקרו נכסים. וזה לשונו [ס"ב] [בין] במחלוקת ברוא ובין [במתנה] שמי. ואע"פ שטר דמייתנן בין בבריא בין בש"מ היא. ואע"פ שלא כתוב הון וכל שעובדן אין צרך לכך, לשון נכס שטר וכל שעובדו ממשע. וכן דעת מורי (הר"ם) [הראה] והחכם הנadol רבינו יצחק הלוי קרומו זיל', וכן מזאתה בחוטס. אבל הרשב"א אומר שלא אמרו אלא בש"מ שאין דעתו מישבת עליון ולא חיזיבו להאריך בדבריו לומר נכסיו וכל שעינויון, וכעוזן אמרו גבוי גט שאצלי כתבו וחונן, ודוקו, בששם שננתן דרכ' כלל, אבל כשטרות שטרותי (פלוני) [לפריטים] צריין לומר הוא וכל שעיבודין, כוכבינה לעיל בס' הספינה עכ"ל שם. וכותב עוד

נראה מלשונו דתלמידא לא פרי' מעירק
אליא ממסירה דבעין עם הכתיבה. דה הא הכא
דליך מסירה ומהני בכתיבה לזרה. ופרקינו
דאגב שאני דחשי' כמסירה וזה לשונו זיל':
וואע'ג דפרישנא דאותיות לא מקנו אלא
במסירה וטר. מיהו אם כתוב לו שטר הקנה
שהקנה לו האותיות אגב קרע קנה אע'פ'
שלא מסר. דעקשין בהא הא דתנן נכסים
(וכו) [שאן להם אחריות נקנין עם נכסים
שש' להם אחריות בכספי ושטר וחקה] ושנינו
אגב שאני, ש'ם DAOות באגב ובשטר קונה
אע'פ' שלא מסרנו לו, עד כאן לשונו. ואינו
ונורס בתחלת הקושיא ומילוי במילוי לא
להבינו והאריך גרבן:

והסכימו הפסוקים שם מסר לו השטר כל שעיבודו בקנין לא מהני וauseי ג' אמרינן מסתמן קניין לכתיבה עומד, דכתיבה בתהר קניין אינה אלא לראייה, ואנן בעינן הכא כתיבה דהקנאה ובבלון בעל דבר כشرط לאקונה^๔). ואיל משום קניין גופיה לא חיל ולא שידך בהקנתה שעיבור, וכקנין דבריהם הוא: (וותם) [וואתמן] לפירושי עיקר סוגין אמר רב שני שטרות הם זכו בשדרה זו לפולני וכתבו לו את החטף חור בשטר. יירוש בכתיבה שליחות הווא^๕), שלא ליהיו הסכמי בתרם. ורינו דראאל מליחותינו אין

ט' חנוך

יב' המדריס הראשון שדריסת הגמוקי יוסף בקשוטס אבאבנובו גורבצטן בלען, והוא לאפונ רבענו ממש אוות באוות. והמדידיטים

בב שני טירות והליך פורשין לה הכה בפרק
ככה בסודה זו לפולני בזקונה וכתבו לו אה
השדר והחיקו בו חורו בשער בין בכםתו
זין נחתינו שחרי ביטל שליחותם. ואיל תחבי
היה לא מהני ומסתירנו ואל מני ב签名 קריינט ביה

ההיננו לגבי הוכחה הוה שאין שטר הchod
עשוי על שמו, דחשייב לגביה מילוי, ולפיכך
אין נקנה לו במילוי שיאמר לו המוכחה
[באמירה] בעלמא קנה לך איהו וכל
שבודיה, וזה ברור:
ואקשנין ומילוי במילוי לא מקגינן
וחהאמור רבא"י בר יצחק וכו'. פירוש
קווקשיין"י מסיפה דקאמר כיון זוכה זה
בקרכע קנה בשטרו בכל מקום שהוא, דהינו
שקנה השטר אגב הcrcע להודיה"), מכיוון
דראל בעפ' קנה לך הוא שטרו וכל זכות
דאיתם ביה. וקס"ד דלא עדיף אגב מסירתה
מממש מיד לידי, דאעיג דאל"כ כי לא קני
אלא ברוברב.

ופרקיין אגב שניין. כולם דאג בקנין
אלימתא היא, דהא מהנייא אפילו במקום שאין
שנין סודר מועיל, כגון גבי מטבע^ט).
(דאפסילו) [דאלמא] שהקנין בכ"מ קנין
אלימתא היא, ה"ג הו אגב קנין אלימתא
למייקני בהא אותיות וכל שעיבודן, באילו יש
באן קנין ומטירה. כך פירשו כל המפרשים,
اشתכח הכא אגב לחודיה קני אותיות באMRIה;
אבל ר"ח מפרש אגב שניין דכתיבה
מסירה איכא, שחרי כתוב לו בשטר והקנינו
לך אגב השדה שטר פלוני וכל שעיבודיה,
אשומוטינו הוכח דאゴח חמור ראמיריה שוד

१०३

¹⁰⁰ גירסה שלג: רבת בר יזח:

101) ל�מן דף עז : ביוון שהחזיק זה בקרקע
מונג שטן ברביים.

102 בריין א' למחבר

בזה ובזה. הקשה הרואה"ד¹⁰⁶) יכתבו השטר ע"כ ויקנה למפרע, שכל האומר על מנת כאמור מעכשו דמי. וכי לא מהני שטרא (לא מהני) [למייני] ואפלו יקרעוהו לאלה, שהוא כבר קיים תגאו, וע"כ מקיים תנאו ואoil. ונראה לי דעתם שיכתבו לו את השטר, כשר עשו על פיו ממשמע, וכין שאמר להם אל כתובו אינו אלא אגדה. (להלן) [שכיהן] שלא קיים התנאי לא שייך לומר¹⁰⁷) כל האומר ע"מ כאמור מעכשו דמי. ויש מרבותי¹⁰⁸) מתריצים דשאני הכה שאין זה כשר התנאים, כי התנאי הוא להנתנו של זוכה שיתה לו שטר לראייה, והוי כאמור זכו בשדרה זו לפולני על מנת שתזכה לו עד בשדרה אחרת שלין. דהיכי בעי למשידה ביתה תנאה לעכב ולאחר מכן והוא עושה התנאי לטובתו ורבה במתנותיו, סתרי דבריו אחדדי. אלא וזה לא היה כוונתו אלא שיהה לו פנאי לחזור בו בין כך ובין כך, שלא יוכל לכתוב לו אלא בשלהותו ובמצוחתו. הילך כל שחור בו מן השטר בטלה זכותו למפרע. ומיהו כל שלא חור בו אין ציריך למלך¹⁰⁹). ואם כבר נכתב ונחתם זכה בשדרה, שכבר נתקיים, ואעפ" שאמր אל תננתו אין בכך כלל לגבי השדרה, וגם לגבי [שטר] נתנים בעל כרחוי¹¹⁰) דבשטר ראייה א"צ שליחות בנתינותו

כותבין אותו, דהוה ליה מפי כתbam ודומיא דגט, בין בשטר מקנה בין בשטר ראייה, הדכא שטר ראייה, ויש מקשין דכון דאיינו חור בשדה מי מהני חורת השטר, دائרי מכירה היא אפלו בעדים יש בו אחריות. ואילו מתנה היא סתם אפלו בשטר אין בו אחריות. ואם קיבל עליו אחריות בפירושו, אפלו בעדים גובה מנכים משועבדים. ואינה קושיא אפלו אינו מרוחה כלום אשומעין דיכל לחוזר בו¹¹¹) ומיהו האaca [איכא] רוחה, כי אפלו בעל מה שיכול לכפור אם לא יהיו העדים מצויים. ועוד דודאי מכירה בעדים לית ליה קלא כמו בשטר ולא זילי נכי כולי הא. ומה שאמרו מוכר בעדים גובה מנכים משועבדים, היינו משום שתלקחות הפסידו (לגביהו) [אנפשיהו]. שאליו חקרו בדבר היו יודעים, כdispריש בפרק¹¹²) חותם:

ועוד שאלים כיוון שלא כתוב לו השטר למה אינו חור בשדה, זה אמרין במסכת קידושין¹¹³) במקומות שכותבן את השטר לא קנה עד שכותוב השטר. יש מתריצים הדכא בתנאה א"ז במכר ובמקום שאין כותבי השטר, א"ז דהאי בסוף, אבל כשוכה בחזקה שהזיקו בתוכה גמרו ומננו, וזה ניל ניל¹¹⁴): ע"מ שתכתבו לו את השטר חור

ה מ 1 2

ה ג ה ו ת

106) קושיןכו. ושם הוכיח רבינו דהא דהכא מירוי אפלו במקומות שכותבן את השטר, ואלתהו לפוג וליתני בדידה בדיא במקומות שכותבן את השטר אבל במקומות שכותבן חור בזה ובזה, אלא ודאי סתמא היא בכ"ם.

107) וכן דעת הגני והלחם משנה ספי זמיכרה כתוב שיטט המבוקש.

108) דברי הראב"ד הובאו בשיטים כאן.

109) כך תירץ. הרשב"א כאן ובקושיןכו. וכיב רבו היר יונה. וכיב הראייש.

110) וכיב הרשב"א, ובביא ראייה מודකין חור ולא אזכיר ציריך למלך.

111) אבל הרמב"ם פ"ו מה' מכירה הסתו כתוב שיכל לחור בשטר עד שיגעת לידי בעל הפנה, וכיב הטור טמן רםג וכיב הבית יוסף

עכ"ל. גראת שכאן ציל "סירוש וכחיבת שליחות בעי ולא להו מפי כתbam". ומה שכותב שם בリスト"א, "וניעלו דلت להשותה לו" טיס הוא וציל להלהת לו, וכן מוכח שם ברומביין.¹¹⁵) וזה לשון רבינו קידושיןכו. ונראה זקושיא ליתא דהא תלמודא דינא קני קידושיןכו. וכותב אין להם לכתוב ואי כתבי לא מהニア עכ"ל. כתוב אין להם לכתוב ואי כתבי לא מהニア עכ"ל.¹¹⁶) כוונת רבינו לסתה שכותב הרמב"ן קידושיןכו. ואעפ" שמדובר שדרו בעדים גובה מנכים משועבדין אולם קול יוציא למבר ולמתנה איפלו ללא שטר אפיקים אינו זומת קולו של שטר לקל עדרם, ובעדים לא נPsiש קלא אלא שעל הלקחות לדוקן ביזור ואין הכל יודען בבר עכ"ל.¹¹⁷) לעיל מב.

עמי ואמרנו או אוכנו לו מוטב ואם לאו תקיעתו. זכה"ג אפילו בשטרוי דלאו אקניטיא כותבין"¹¹⁴), שלא הגירכו קניין אלא כשותפני ונוחני למכר או ללו:

ומיהו אייכא למידק טובא, דהא שטר זה לשמו של קונה נעשה, ובמסירה סגי ליה לדברי הכל, וא"כ דין הוא דמתניה ליה באגב ומה"י) עניין הוא אצל שטר בעמא שאינו עשו על שמו של זוכה דהו ملي ובעו כתיבת¹¹⁵). תירץ לי מורי הרשב"א נר"ו בתשובת שאלה¹¹⁶). דכיוון דשטר זה לא נכתב ונחתם לוכותו של זוכה, שעדין לא נטהשיך ויתרצה לו הלווקה, ואינו עשו אלא למכר, ואין לו קניין לוכות בו למפרט, וכשהתרצה (לא) [לו] בא לוכות¹¹⁷) בשטר מכאן ולהבא הרי הוא כשטר שלא היה על שמו וצרכך כתיבה ומיסירה. ולא נתישבו לי הדברים כל הצורך. ומ"מ לפירוש ר'ח¹¹⁸) לא קשיא כלל דאנן לא מקשינן מכחיבת אלא שתאה אגב במסירה דומיא דהכא. וכן דהבא מירבי כי זה הנתן שדה זו (ו) אמרו זכו בשודה זו לפולוני או (שמוכה לו ליצמו) [שהמונה עצמו] לך שדה זו קודם לנין באחריות, אלא שלא הגיע השטר לידי שהוא ביד העדים או ביד המוכר, שטר אקניטיא הוא, כאלה שנינו ממש. ועתה כשרוצה تحت השדה לה, אין רוזזה ליתנה באחריות, אלא שרצו

לדרה. אבל אם אמר על מנת שתכחבו ותנתנו לו. (אין) אומדין דעתו שרצה שתהיה הוכיה תלואה אף בנינה שיתנוו מדעתו ושליחותו. ונראין הדברים שאע"פ שקו מידו בר' הדין דאי"ג סתם קניין לכתחבה עומד יכול הוא לחזור בשטר¹¹⁹). וחדע שם לא כן לימא שלשה שטרות הם קנו מידי אינו יכול לחזור לא בשטר ולא בשדה, אלא ודאי בדאמרן. וכן פירש רשכ"ט¹²⁰):

אם קדם מוכר ומכתב את השטר אותה ששנינו כותבין שטר למופר אע"פ שאין לך עמו. ק"ל¹²¹) אם באותה שנוןנו (ה) אי הוי בשטר אקניטיא בשער נפשיה לאלהר, כדאקיינא במסכת מגעיא¹²²). דבשטר דלאו אקניטיא אין כותבין, דין עדיו בחותמו זכין לו, ושמא יגיע לידי לאחר זמן וטורף מיום חתימתו שלא כריז וכיוון שבקנין מיيري כל זוכה בשטר זכה בקרע למפרט משעת קניין, ונמצא שנתן לו השטר ע"ג קרע של זוכה, ואנן אגב קרע של מזקה בצעינן. וי"א דכיוון דלא אגב סני בקרע מושאל או מושבר, והכא בשעה האגב לא זכה בו הוכיה עדין בקרע, די יש בוה לעניין אגב, וכאיilo אגב ושטר וקרע באים כאחת. ור'ג¹²³) זיל תירץ דלאו באותה שנוןנו ממש, אלא לומר שהיה רשות לכותבו בלבד¹²⁴) חשש קנויא, כגון דامر לעדים כתבו בו חורש סתום ואם יתפיס ויתרצה

ה מ १ *

(114) ב"מ יג.

(115) כן כתב הריר יונה בעליות (הובא בש"מ) וכיב' הרשב"א בקיוושן שם בשם רוכתו [יזוע שהרבב"א תלמיד הר' יונתן] וכיב' רביבו שם בשם רבן.

(116) בכ"י א': דלא חשבו לקנויאג.

(117) בכ"י א': אין כותבין.

(118) בכ"י א': וזה.

(119) וכן הקשו בתורה נקונן.

(120) בכ"י א': והוא מכאן ולהבא.

(121) וזה לשון ר'ח: דאגב במקומות מסירה בלבד הוא גומן, ולכן בשטר שנכתב לזכות החיל

ה ג ו ת

שם שהטעם מפני שעיל מנת שתכחבו ותנתנו לו קאמו, וכן סתום בשווי. וועת רביבו של זמן שלא פירש ע"מ שתכחבו ותנתנו לו אומדין דעתה דלא קפיד אלא בכתבה. ומה שכתוב בכ"י אין אומדין ועתורי טים הוא זיל אומדין דעתו"ן גנלייד ברור בעיה.

(122) וכיב' הרמב"ן באן ובקדושין, וכיב' רביבו קדושין צו.

(123) רשב"ם דיה חורש בשטר. (124) זיל היכי דמי או בשטר דלאו אקניטיא לדבנן זיל היכי דמי או בשטר דלאו אקניטיא היכי אמרין כאותה שנוןיו, דהיא מתניתן בשטר אקניטיא היא דשעבד ופשה בשעת קניין וכו'.

שבתותה, דומיא דמוכר") ומה שבתוכה, וכן פירשו בשם ר' :

מתניתין מכר את חקון [לא] מכר את הפרדות ר' אמר הדמים ראויים עיקרים של דברים ר' יהודה אכילה מתניתין קאי ואפיו אקרון ופרדות, אלא שבקנהו לבנון לטומים דבריהם. וכל מי דשלו וטרו בגמרא לפולגנתא דרבנן יהודה ורבנן גבי צמד ובקר, חזא מינינו גקט והוא הדין לאידך, וכן פירשו קצת המפרשין"). אבל דעתמי מי שפירש") דמודה ר' בקרון ופרדות שאין הדמים ראויים, כי חולקין מאי זה מהו שאין אחד מהם נכלל בחברוי, ולא נראה לי :

ביצד (ובו) [א"ל מכר לי צמדך במאתיים זוז]. יש אומרים") דזוקא נקט רבני יהודה סך זה, שהוא יותר מכדי שהדעת טוענה, האילו בכדי שהדעת טוענה אין הדמים ראויים ונראה דבריו :

וחכמים אומרים אין הדמים ראויים, פירוש לעיoli בלשנא מה שאנו במשמעותו, אבל כשהוא במשמעות הלשון מודים חכמים. וכדאיתא בגמרא דבאתרא דכטלו קרו לצמד בקר מודים חכמים כדפרשת"י) בפרק המוכר [את הבית] וקיימה לנו כרבנן :

תרגם מתניתך באדרוקים [בו]. פ"ז הדשתה ודאי היל כתגור ובירים ומכתשת

להקנות לו שטר המוכר") בכ"מ שהוא, והוא וכל שעיבודו, שייהא לו אחריות על המוכר, ומקנה לו האגב השדה שנחונן לי, קנה לך האי ארעה ואגביה קנה שטר זביני עם כל שעיבודו. ועל הא אמרינן כיון שכנה זה המקבל מתנה בקרקע, נקנה לו שטר מכר העשוי על שמו של המוכר") בכל מקום שהוא. ועל זה הסכים הראה נר"ז, ואמר לי קבע בו מסמורות וכן הורו לי רבני גרטת"י) שומרם אלהים :

דף עז ע"ב דהא מטבח איינו גקנה בחלפין ואגב קרקע נקנה: כי הא דרב פפא הו ליה ובו. פירוש דבפקודין הוה דדא אקנאה") מטבח ולא אקנאות שטר, ואילו מלחה להחזאה ניתנה. אלא ודאי פקדון הוה: לכל הייכא דאיתיה ברשותה דמירה איתיה: נפק לאסיפה עד תוויך. פירוש מרוב שמהה שהביא פקדונו :

מאיי) אנטיקון עיפקה ואות בית. פירושו רשבים ושאר המפרשים הסתורות שבSpinna. ואם תאמר אם כן פשוט כיוון דשקין ומרצופין לא מכר כל שכן חסרות. ילי") דמשום סיפא נקייט, שם אמר כל מה שבתוכה שה孰ות מכוון. וי"מ") עיסקא דבגונה כל תשמיhs היטיננה, כאותם כלים של עופרת שנחונן בספינה להכיבידה, אבל סחרות אין מכוון, אע"פ שאמר כל מה

ה מ ז ל

(29) ציל דומיא דמוכר התזר ומה שבתוכה סכתב הרשbis וף סה: דיה כלון מכוון ותישען אין מכוון.

(30) (31) נכ"ל והשביא וגנומוקי יוסף בשם היה יהוסף והלו בשם ר' מגיש והרמב"ן.

(31) היה יונתן.

(32) כ"כ הרשביא בשם הרabi, אבל הרשביא עצמו חולק בזה. ורבינו סיל מהראביה, וככ"כ רבינו לקמן וף צב: דיה לא צירא ודאייך בישראא

(33) כמו שכתב רבינו לעיל דף ס"מ: בדיה וא"י אמר ארעותה, וכן כתב רבינו לקמן דף צב:

דיה וגוזי זdem.

ובמסירה סגי ליה באגב גמי סגי ליה עכ"ל. (ש"מ).

(32) בכ"י א: בכחיג

(33) בכ"י התירא: הלווחה.

(34) הרשביא קדושין כו. כתוב שרבותינו ובני צורת נסתפקו בזה.

(35) בכ"י א: הקנאה, גצל: הוא אהקנאה מטבח קאי ולא אהקנא שטר.

(36) גירסתנו והיא ירושת כל המפרשים: Maiagnaki עיסקא דבגונה, וכן לקמן וף ע"ה: ובריס אנתקי: דאית בה.

(37) וכן תירץ הרמב"ן בחידושים.

(38) בראש פריקון כ"כ רבינו בשם הרבי ויל.

את הבקר [והרי] יש אונאה בצדד יותר
משותות דהוי ביטול מקה:

דף עה ע"א גרם רשב"ם וכי
תימא רבנן לית להו אונאה לבטול המקחה.
ואפלו ביותר משותות, אלא קנה ומוחריר אונאה
זהה תנן ר"י אמר וכו' עד אל"ל לא אמרו
אללא את אלו. מכלל דרבנן בכל מידי אית
להו אונאה חז' מקרענות עבדים ושתורות.
ואית דחתם דילמא אונאה אית להו, אבל לא
שיהא המקחה בטל. ייל דהכא נמי הבי פרכינן
דלהוי ביטול מקה או חורת אונאה ואילו
במתניתין לא קתני אפלו חורת אונאה⁽¹⁾:
ופריך מאין און הדמים ראייה נמי שאין
הברך מכורין עם הצמד, ולעולם ביטול מקה
על הכל מדין אונאה:

ואין גידסא זו מחורת, דהיכי תיסק
אדעתהין דרבנן לית להו חורת אונאה או
ביטול מקה ביותר משותות, ותמיי כולהו
מתניין וסוגיא דפרק הוהב⁽²⁾) דלא כרבנן,
ואפלו נימא דילוקמא קרא דאל תונו לאו
בלחווד. והנכון⁽³⁾) כנירסת הספרים שגורסין
וכי תימא דקסברוי רבנן בכח"ג לייא
אונאה. פיי דבצמא בקר וקרון וכיוצא בהם
שאדם צריך להם פעמים שרצויה להתקיר
בhem מפני צורך השעה וידע⁽⁴⁾) ומחל. וחרי
(סתם) [ס"ת] בהמה ומרגלית דקאמר ר"י
שאין בהם אונאה מוה [המן] היה⁽⁵⁾ שאתה
מקה. כלומר דהא מודיעין דלא מכר לו

הקבועה⁽⁶⁾) שם טפלים לבית, ודין הוא
שיהיו מכורין עמו بلا טעם דהדים ראייה.
אבל⁽⁷⁾) י"א דה"ק دقין דאודוקים בו יהו
הדים ראייה. ואני נכוון דמה שאנו בכלל
הלשון אין הדים ראייה ע"פ שהואthon
הדבר המקורי, כדרומך בכוליה פרקין:
ה"ד אילומא באתרא דקרו כולהו
לצימרא צימרא ולבקר בקר צימרא
ובין ליה בקר לא זבון, פירוש ואפלו
לרב כיודה דהיאך יהו הדים ראייה במא
שאינו בכלל הלשון:
וזאלא דקרו ליה לבקר נמי צמד. פירוש
דכל בני העיר קורין ליה פעמים בקר ופעמים
צמד:

בולייה זבין ליה ומ"ט דרבנן. וא"ת
כיוון דשתי לשונות ממשע יהא יד הלוקח
על התהנתנה. ייל دقין דסקולין הם דין
הוא שיהו הדים מודיעין ומזכירין, וכגד אמרין
לעיל גבי מצרים הרחיב לו בפרק המוכר
את הבית⁽⁸⁾):

לא צריכא דרובא⁽⁹⁾) קרו לאAMD וכו'!
דר' יהודה סבר הדים ראייה לממר שוה
היה מן המיעוט. וחכמים אומרים אין הדים
ראייה, ואפלי היו רוב [קורין] לבקר צמד,
למייד אין הולcin במנון אחר הרוב⁽¹⁰⁾), וכל
שכנו בזה דלא מסיע לדמים אלא מיעוט,
דכלולי עלמא אין הולcin במנון אחר המיעוט:
ואם אין הדים מודיעין מורייעם ליהוי ביטול
מקה. כלומר דהא מודיעין דלא מכר לו

ה מ ו ל

נמי צמד מודה כו"ע דאולין בתר רובא אפלו
למיד אין הולcin במנון אחר הרוב, וכן ספק
הרמ"א חמ"ט סימן ר"כ סעיף ח' בתנאי:
(39) נפירוש רשבים ולא כבודתי.
(40) בבא מזיעא דף מט:

(41) וכן הגירוס ביד רמייה ובתוספי הראייש
בשם ספמי ספרה, ועייש פרוש הרוביש למי
אתה גירסא. גם הרוביז הביא רק גירסא זו
ונגרה שם שתיאר ג"כ ברוישת ר'יה.

(42) בכי"א: ליעט.

(43) בכי"א: הא.

ה ג ה ו ת

(134) מתניתין לעיל סה.
(135) וכן כתוב הרשב"א וויל: ויש מי שפירש
דסלאה דהכא משום ההזומים מודיעין דאודוקם
בו וזמינים יתרם שם מודיעים שאף הדרות בכלל.
והראשון [פי דעת הראב"ז] פיקר עכ"ל.

(136) לעיל דף סא: ועיין מה שכטב שם רבינו.

(137) וכן ביחסת הרמ"א. אבל יিראא שלנו:
באתרא דקרו ליה לצימרא צימרא ולבקר בקר
ואיכא נמי דקרו לבקר צימרא.

(138) וכן דעת הרשב"ם והרא"ש. אבל
ביד ר'יה כתוב דהיכא דרובא קרו ליה לבקר

ונחום המדי סתם חמור למשוי עופמד"). פירוש לאו דוקא,adam כן למה אמר אבי לקמן") ונחום המדי מרובה במכר לובוני כל תשמשיה"). הא לפום טעימה אין מרובה לית ליה דאבי, מ"מ למה תימא דעתלא לית ליה רכיבת". מודה נחום באוכף ומרדעת שם כל רכיבת"). וחוזק הוא לומר שזו מה שمرבה יותר מן הדין, ומשום hei אוקמה בשיטה לקמן. כי מה ראה עולא לומר זה, מוטב שיאמר שמודה לרבען DSTHM חמור לרכיבת ומרבה שאר כלים, משום דמאן") דובין איהו וכל תשמשיה מובין. אלא ודאי דהכי פירושה נחום המדי סבר סתם חמור הרי הוא באילו עומד למשוי, כלומר דכיוון דפעמים") גושא משוי כי מובין איינש איהו וכל תשמשיה מובין. והשתא דמיון היא, ייל דהטעם הדעת טועה אפיקו בסך גדול, ואיתו והוא לוקה שדה והכיר בה שאינה שלו ולחה קימא לו דיש לו מעות"). שלא אמרין גמר ונתן שם מתנה. יש לומר דשאני התם שאין שם דבר שיחול המכבר עליון, ולהכי אמרין שלא ניתן אלא לשם פקדון, מאכ"ב בזה:

זה א קמ"ל דआע"ג דאמר לייה חמור וכלוו (רפַּקָּ) [שְׁקָ] ודוֹפְּקִיא") [ובומני] לא קני. קשיא לי אם כן כי אמר חמור וכלוו מי אני לייה. וכי תימא לרבות קילקי וחבק, פשיטה שדין באוכף ומרדעת, שהרי צריכין לרכיבת. ויל דאיilo בסתמא כי לית לה אוכף ומרדעת לא יהיב לייה. וכיון

אדם רוצה לווגן"). ואפה"ה לא הודה לו חכמים. ובדין הוא דמאי למפרק אפיקו ריי") לא אמר אלא בסית' בהמה ומרגלית, אלא דלווה דמלתא פריך מדרבן. اي נמי דמתוויהו פריך, דאך ריי באלו בלבד אמר וחכמים לא הודה בהם: ופרקינן (מה דמיות ראייה) [מאי אין חרדים ראייה דקתי דהוי מקח בטל] ואב"א כי אמר רבן אונאה ובפובל מקח בכדי שחזרעת טועה אבל בכדי שאין הרעת פועת, הא ודאי ידע ומחלול וכואמר יודע אני שיש בו אונאה על מנת שאין לך עלי אונאה").
ופסקי רבן") הילכתא כתאי לישנא בחרא. ואית סית' או בהמה או מרגלית נימא נמי ירע") ומחיל"). דהא בינויו מכדי דמיון היא, ייל דהטעם הדעת טועה אפיקו בסך גדול, ואיתו והוא לוקה שדה והכיר בה שאינה שלו ולחה קימא לו דיש לו מעות"). שלא אמרין גמר וננתן שם מתנה. יש לומר דשאני התם שאין שם דבר שיחול המכבר עליון, ולהכי אמרין שלא ניתן אלא לשם פקדון, מאכ"ב בזה:
אמר עלא מחלוקת בשק ודוֹפְּקִיא") (דרומני) [ובומני] תנא קמא פבר סתם חמור לרכיבת עומר"). פירוש לרכיבת אנשים. ולא לשוי, ולא לרכיבת נשים שהוא ממשוי:

ה ג ה ו ת ה מ ו ז ל

לרכיבת בין משהו, שטעז וריל דלית לה לתהון ללבוכ במי קא.

(152) דף ע"ח: אמר אבי וכור כלהו סיל כי מובין איינש מידי איהו וכל תשמשתיה מובין.

(153) כן הביא הדיס נירסת הש"ס כתוב יד ה כל ומובין איינש אונן ותשמשתיה בזון. וגירסאות שלנו לפקן: אייהו וכל תשמשתיה מובין.

(154) עין רשבים ריה אוכף ומרדעת שפרש בין לרכיבת בין למשואו, וכיכט הנומי יוסף זאוכף ומרדעת צריכין בין לרכיבת בין למשואו.

(155) בכ"י החדר"א: מאן.

(156) בכ"י א: דכע.

(157) בכ"י א: אה.

(158) בכ"י א: דיסק והסק.

(144) כהאמירין ב"מ נה ע"ב.

(145) בכ"י א: דיש.

(146) בבא מציעא ור' נא:

(147) הרחבים והרבנן ורמיה והרמב"ם פ"ב מה מכירת היהן.

(148) בכ"י א: ומudo לי בהא.

(149) בבא מציעא טו:

(150) גירסת רבינו קרובה לגירסת העורך שגורס דיסקיא ופי שיקם. ומפני השם השם הייז' בכוכות אן זו פרצוףין כמו דיו פרצופן.

(151) כן היגראס בספר המקח וברירף וברמיה וברא"ש. וගרסא שלנו: לרכיב קא, למשואו קא.

(151) עין רשבים שפרש זאוכף ומרדעת בין

היכי אתייה ליה כרבי אביהו, דהא לא אתייה
[כוותיה] ברישא דידעה.

ואמר רב הсадא^(*) עימקא דעתית בה"ז).
פרשב"ם דאי לאו דרב חסדא הוות אמיןיא
דאנטיקי הינו עיסקא דבר מיניה. מ"ט קשיא
לי דבר מדרב חסדא שמעין לה מתקני^(**))
ובנומן שאמיר לו כל מה שבתוכו מכלל
דרתני^(***)) כשם בתוכה. ייל דידלים הא^(****)
כל מה שרואו להיות בתוכה, וככון דפירוש
רב חסדא דאנטיקי מני סחרות א"א לומר
שמכר כל מני סחרות הרואיות לויית
בתוכה, שהרי אין להם שם קצבה. ולדברי
הפרשנים^(****) שעיסקא דעתית בה אינן אלא
כלי תשמש הספינה, ייל דניהם ליה לאתמי^(*****)
מדרב חסדא, דהא ודאי סתם [ספינה] מה
שבתוכה דוקא משמע ולא מה שרואו לה^(****)!
די לא, מנא ליה לריב חסדא דאנטיקן דעתית
ביה דוקא משמע. ובענין לא איפשיטה,
הילך שוק ודוסקיא וכומני אינם מכורים אלא
בעודן עלייה, דידלים רבן בעודן עליו פליגי
בכל משוי, ובעודן עליו מודו בכל ריבכה.
הרמב"ם^(****) זיל [כתב] דבי אמרין לעיל
דבאוכף מרಡעת ד"ה מלורין, מילטה פסיקתא
קאמו, ואפלו בשאי עוזן עליון ואפלו אט"ל
דבללי משוי פליגי בעודן עליון, ואין התודאה
(מדין) [מעין] המחלוקת דוקא:

דאמר חמור וכליו אי לא יהיב ליה כלים
לרכיבה הרי המכבר בטל^(****);

בעודן עליו מחלוקת. וא"ת וזה היאר
אפשר, דהא אמרין לעיל^(****) גבי (פקdon)
[קרון] ופרדוט דבאדוקים בו הכל מכור.
ויל דשאני הטעם שהדמים מודיעין שהתרבו
מאיד מפני הפרדות, דאיilo כלי^(****)) חמור אין
דמיון כ"כ שהוא יותר מכדי שהדעת טעה
בדמי החמור^(****)). א"נ^(****) דחתם אין הקרן
עשוי לשום תשמיש ולא ראוי לו^(****) בלתי
הפרדות או חמורים שימושיים, ולפיכך נעשו
טפלים לו באדוקים בו, אבל חמור ראוי לו
לכמה תשמשין מבלי השק והודסקיא והכומני;
אםאו [ובו מן שא"ל הוא [בכל מה
שרואו (עליה^(****)) [להיות עליו]. פ"ד דע"ג
סתם חמור אנו עומד למשוי, מ"מ ראוי
עליה מיקם^(****)]:

ר' יהודה מילתא אחריתוי קאמו.
פירוש ואדוקיא לדבריהם דרבנן [פליג]
דכשאין עוזן עליו מחלוקת הא בעודן עליו
מודו שהן מכורין ובא ר' יהודה ואמר פעמים
מכורין וכו':

ולטעמי^(****)) לירוק מרישא. וא"ת היכי
שבקיגן מצעיתא דסמכא ליה ונוקטינן
(לרישא). יש לומר דהכי קאמר ולטעמי

ה מ १ २

(166) גירסא שלנו: רב טפא.
(167) עיין לעיל ס"מ קבר.
(168) מתניתין לעיל עג.
(169) בכ"י א: דמייחי כסאנן בתוכה.
(170) ייבך ריבונו לעיל ביריש פירץ' בשם הרי
דיל. וכותב שם שנארין לו דבירון.

(171) בכ"י א: לך גואלי ציל: לבך.
(172) רמב"ם פרק כו מה' מכירתה ה"ז: וכן
המוכר את החמור מכיר את המרדעת ואת האוכף
אעפ"י שניין עליו עכ"ל. ווראה ואולול בשיטת
רבו הרי ר' מיגש שכחן ומגדל מא חלק בין עוזן
עליו לשאנן עוזן עליו ש"מ דריש הци וליש
הצי מכורין. וכמי דעת התו"ם דיה אבל, וכמי
האר"ש, ולא כרשב"ם דיה בעודן. עיין سور סימן
רכ בשם רבי רוממן.

(159) וזיל הגי: ומיהו לפירוש רשב"א דמאי
יעוזן פלוי לא קנה חמור וכלי לו לא קשיא דלאו
לשון מיותר הוא דהשתא אי לא יהיב ליה אוכף
ומודעת הרי המכבר בטל. וכן דעת הריטב"א זיל.
עכ"ל הנה.

(160) דף עז:

(161) בכ"י א: כלם.

(162) בכ"י החידיא נשאר הגיר חלק טה וגס
יש שם ג' נוקות, משמע שתפרק טה.

(163) בכ"י א: לך.

(164) בכ"י א: מהם. ובכ"י החידיא: מיקם.
וזיל: מיקר.

(165) בן היא הנירוס בש"ס כי רומי שהובאה
בדיס. וגירסא שלנו: אדרבא אימא רישא.

ולא את הטבעות ולא את הקטלאות שבצארה]
אלא [אם כן] אמר לו היא וכל מה שעיליה:
דף עט ע"א תנן התם כל חרואו
למובח ולא לברך הבית. פירושogenous יוני
שברך חמימים. שככל חרואו לモובח אין יוצא
מידי מובח, ועוד דלא חוו לברך הבית
לגופו אלא לדמיון:

לברך הבית ולא לモובח. כגון מימי הבור
שראיין לנבל טיט. ואינם רואים לモובח
דבעינן מים חיים, ואפלו לברך המטבחים
מאמה שבعروת הוא^(*):

לא לモובח ולא לברך הבית. כגון
אשרפה וובללה, ופירוט שאיגם מחמשת המינים,
ועשבים שאיגם קודשים אלא לדמיון:

מעולין בחם. פירוש רשב"ם^(**) אמר הניח
(בו חזיו) [חפזיו] בבור והצניעם שם. ואינה
זהא קייל במסכת מעילה^(***) שאין מעילה
במחובר לקרוע מתחילה בריאתו בעודו
במחובר, וכגדמרנן הדש קלענין בשדה של
הקדש מעל מאי טעם אבכא מעלי להו
הא לאו אבכא לא מעל. ואפלו במקדים
עבדו אמרנן בסנהדרין^(****) שאין מועלין
מפני שהוא כקרע, ובשערו פלגי בפומד
שלילה, ואפלו שווין^(*****) מאה מנת, אבל לא
שתלש גוש עפר מהבור ונשתמש בו בשווה

דלא מודו חד להבריה, כדפרש רשב"ם^(*****),
וכדיי' בכמה דוכתי^(*****): [זו ומ"ש המורך
מ"ש המורך (וכו')]
הוא]. רוב הפסקים^(*****) אמרו שאין הילכתא
כרי יהודה בחמורך דיהידאה הוא. ור"י^(****)
פוסק [כוותיה], דרבא דהוא בתרא מפרש
דבריו. עוד דודאי הלכה הרביה בחמורך
[זה] מmag דאי (רבנן) כשאין עוזן עלי^(****)
מחלוקת, הא בעודן עלי מודים (רבנן), ומודים
בחמורך זה מיתה. ואי בעודן עלי מחלוקת,
דילמא ר"י דקאי אמר תנא קמא,
כגדמרנן לעיל לא בא לחלק אלא לפרש
בחמורך זה מודו רבנן, אבל מי אפשר לנו
לאפוקי פלונטה מבניינו מפלקין:

אלא חמור אי לאו פיה^(****)) מאוי קאמבר
ליה. ויא שמו והוין במוכר שפהה מניקת.
אבל מצינו בתוספתא^(****) שאמרו שפהה מניקה
אני מוכר לך לא מכר את בנה. ויל' משום
דא דאייל מניקה, היינו שתגניק לו בנו או בן
בעלמא וירוחה בה הרבה^(****). משא"כ בחמור
דלא שיך בו לומר כן. ואמרנן בסוף
פירעון^(****) המכיר את השפהה מכיר כלים
שלילה, ואפלו שווין^(*****) מאה מנת, אבל לא
את השרים^(*****) (וכו') [השירים ולא את הנזירים

ה ג ה ו ת ה מ 1 ל

- 176 (170) שם בתוספתא. אבל בסוף פריקין לא
מצאותו בוגרא.
177 (177) גירסא שלנו בתוס': אפלו הן מאן
178 (178) בכ"י א: השינוי.
179 (179) בכ"י א: כההיא.
180 (180) רשב"ם ריה מועלין בתן.
181 (181) מעילה דף גנ.
182 (182) סנהדרין דף טז.
183 (183) בכ"י א: למיהו.

184 (184) התירוץ הראשון הובא בתודעה מועלין בו
בשם רבינו تم. ותירוץ כי כתוב הרשב"א (הובא
בשיטם), וכותב בשיטם דוחלש ולבסוף חיבורו ובטל
כתולש דמי לעוני מעילה. ולא ידעת מה מהק
תנית. ובשל"י כי בודאי אפלו אם כילו שם
ונחיב כמחובר כיון שהיא חולשה מעיקרא וכמו

172^(*) וכיצ' בתודעה כולה.

172^(**) יכ摹ה מא: דיה כולה סיל.

172^(***) וכיצ' הרמיה והטורה.

173^(****) כ"ס בשיטם בשם היר יונה והרשבי'א
חולמים.

174^(****) בדיס מביא בשם כי שיט רומי: חמור
אי לאו סיח למא צרך ליה. ובשם שיט כי אוקס'
פוד: חמור אי לאו סיח מא עבד ליה וגירטא
שלונו: אלא חמור מאי קאיל.

175^(*****) תוספותא ב"ב פ"ד דין ג ועיזן במנחת
ביבורים שכון לתירוץ רבינו. עין באור זרוע.
שחמה על התוספותא וזיל: ואני יודע מיש שפהה
מחמור מניקה ובתוספותא אחרית עיגני ואני כותב
זה ה שפהה כל ואיני יודע אם הוא סיס
דילגנו עציל. לדס' דברי רבינו לקים.

175^(*****) וכיצ' הרמב"ם סכ"ז מה מכירה הין.

ואירקינים. וכדברו רוגא כולה סוגיא כי בריקנים היה אומר מועלין במה שבתוכן, ובמלאים היה אומר אין מועלין במתה שבתוכן, והיה מהפרק דברי תנא קמא. ויש אומרים כי לשון הבריתא כך הוא על ב' הבריתות אלו, ור' אלעוז בר' שמעון מחליף. אלא כי התלמוד דהביא הבא הא לא היה יכול להחפות לשון הבריתא, דלא שייך מחליף על חדא באא ותפס העניין. כיuso דרך התלמוד לקוצר ולהאריך ולשנות בלשון כפי ה蟲ך, וכן עיקרו: יש שפירשו שלא הווכר בבריתא ור' אלעוז בר' ש מחליף, אלא דקANTI בהדייא על רישא מועלים בהם ובמה שבתוכן, וכבדא מירינן לעיל, ובאיידך בא קתני ואין מועלים במה שבתוכן, והתלמודו שינה הלשון ואמר מחליף. והוצרכו לפירוש זה מפני שמצוות חוספה תא שמצוות דברי ר' בר' ש מפורשים ואינו אומר מהליך. ואין פירוש זה נכוון,adam כן היכי נקט מהליך. והר' פירוש בה ור' בר' ש מחליף כפי הפירוש הראשון:

דף עט ע"ב זאי בשדרה ואילן אמר מהליך. פ' היאך אפשר דבריקנים יאמר מועלין ובמלאים יאמר אין מועלין, דבשלמא בבור וושובך אייכא למימר דפלייגי כדאמירין ל�מן¹⁸⁸). ואם אמר ולימא ליה דפלייגי במלאים שהיו פירות העומדים ליתלש, דמי' למאן דאמיר¹⁸⁹). ועוד דלשון מחליף איינו נאמר אלא על שתי מירמות שמחليف איינו זו בוז. הילכט אתרוייתו בכ' קיימא לנו בכילה העלא לא קדשי, דהא קיימא לנו בכילה

שורטה. א"ג כגון שכותלי הבית בינויים באבניים ותלה החפ齊ו באבניים דלענין מעילה אפיקלו תולש ולבסוף חיברו שבטלו דינו כתולש כדאימת בשלהי מסכת מעילה¹⁹⁰): בור ואחר כך נתמלא מום שובך ואחר כך נתמלא יונים מועלים בחם ואין מועלים במה שבתוכם. וקשה לנו וזה כשבאו שם זכה בו הקדש מדין חזר. ויש לומר שאין חזר להקדש, דחזק משום ידה אחרמאי, ולא (ציריך) [מצינו] יד להקדש. וכן פירש רשב"מ. וכן פירשו בשם ר' י"י). עוד פירשו בשם ר' י"י זיל שאין מעילה אלא בקדושת מה ולא בדבר הקדוש מלאויה דמעילה גביי (קדושה בה) [קדושת פה] כתיבא. דמאן¹⁹¹) דאמר יש מעילה בגידולין היינו משום דודאי דעת המקדש היה עליהם. כיוון דסוף גידולין לבוא¹⁹²). א"ג דכלל קדושת מה דאלין הם, כיון דמיןיה נפקן¹⁹³):

ח"ק נראין דבריו ר' יהודה [לד'] יוטי בבור ושובך]. פירש וכי קתני ודבררי¹⁹⁴) רבי יוסי ליכא לפרש דברי ר' יוסי לר' יהודה, אלא זיל דכילה חדא היא לדר' יוסי בבור ושובך, שדבריו ר' יוסי בשדה ואילן בלבד:

ורבי אלעוז ברבי שמעון מחליף.
(על על) [לא קאי על] בתורתא בלחויד¹⁹⁵)adam היה סובך שאין מועלין לא בהן ולא במתה שבתוכן, וזה¹⁹⁶) איננו, דביהם ליכא למאן דאמיר¹⁹⁷). ועוד דלשון מחליף איינו נאמר אלא על שתי מירמות שמחليف איינו זו בוז. הילכט אתרוייתו בכ' קאי אמלאים

ה מ ו ז 2

ה ג ה ו ת

שכתב ריבינו, וכדאימת בעילה כ. ובגאו בתוך בית חייב והתם ודאי ביטלו בבית. ברכאו בתוך¹⁸⁸ מעילה כ. ברכאו בתוך¹⁸⁹ מועליה כ. ברכאו בתוך¹⁹⁰ בתודה ואין מועלין במתה שבתוכו תירצו כן סתמא.

(188) בכ"י א' : וזה א"א.
(189) בכ"י א' : בדור.
(190) בכ"י א' : ור' דריש מחלקו על בתיריאת לחוץ.

(191) בכ"י א' : וזה א"א.
(192) בכ"י היליא : דביהם ליכא למימר.
(193) דף עט : רבה מחלוקת בבור ושובך.

(186) בכ"י א' : ומיר שמעי לה.
(187) בכ"י א' : ליכא.

ועוד דכל שהוא ברשות אדם מסוים ראוי הוא לפיסוס, וחסיב כאילו עכיד דעת. מה שאין כן באלו שאינם ברשות אדם, כאילו אינם בעולם דמי, כי המים שבובים מי יביעם לידו, וכן הינוים הפורהים באורי, מה שאין כן בשדה שאפשר לפיסס בעליתה וכן כל שישנו בידי אדם. ולהאי שיטאת הוא ישריך רבא במים הבאים דרך חציו ויונים הבאים דרך שוכבו פירושה כדריש רשביהם¹⁹³) דהיינו שיש מקום מדרון בחזירו שישפכו הימים דרך שם לבור של הקדש תא חשב עבידי דעתך. וכן כשייש שוכן שלו מלא נמי עבידי דעתך. וכן כשייש שוכן דאיו יונים סמוך לשוכר של הקדש עבידי דעתך יונים שם. ואעפ"כ אין זה מעין קושיתינו דאנן השבunning מים שבובים כאילו אינם בעולם, וזה הועל להו שיבוואר דרך חצרו. ואיל נאמר שיש בחזירו אמרת המים הרואים לבוא שם. וכשה על זה לשון דרך חצרו ודרך שוכבו היה ליה לימיר משכחת במים הבאים מחצרו ויונים הבאים משוכבו וככדי ר' זיל. לכך פירוש ר' זיל¹⁹⁴) זיל דאנן הכי פרכינגן, מי יימר דעתך לרשותך, והא לא קושי לעניין מעיל האם לא בא לרשותו בתחליה. והא אין חצר להקדש, ואפ"ל יש לה חצר אין זה קדשות פה, והא כיוון שכבר הקדש הבור והשובך היאך יבוא לרשותו בתחליה, ואפ"ל בינו טהור להם. ופרש ר' זודה עבידי דעתך לרשותך, כעשוי בעגין שאין המים הבאים לבור אלא דרך חצרו. ואין

תלמודא¹⁹⁵) דכל העומד ליתולש כתולש דמי. ויש אמורים בהפק, דפשיטה ליה דלכולי עלא קדושים, שאפ"ל במכר אמרו¹⁹⁶) מכיר את השדה מכיר את התבואה המוחברת בקרקע (ופריך) [ופריך] בגמרא¹⁹⁷) ע"ג דקיימה למחצץ. וכן דעת מורי הרשב"א נר"ז. אבל מורי הראה אומר דההיא אומר בצריכה לקרקע וכדרישת החטמ¹⁹⁸):

ורבי אליעזר ב"ר שמעון סבר לה ברבי מאיר אמר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולמו. נראה מרשבים¹⁹⁹) זיל דמיידי במקדיש בור וממייו סתום, כדבעינו למימר. וליתא שלא אמר רב' מאיר אדם מקנה או מקדיש דבר שלא בא לעולמו אלא במפresher לכשיבוואר לעולמו או לכשיבוואר לרשותו, וכדאמרינן²⁰⁰) שדה זו לכשאחנה גניה לך. הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייד לאחר שתתגידי²⁰¹) וбо', והכא נמי בפרש שתקדיש בור וכל מימי הראים לבא שם: אבל חני מי יימר דעתך. ורקיא לי והרי תאמר לאשה הרי את מקודשת לאחר גירותו לאחר שיתהור לאחר שימוש בערך אינו כפירות דקל עבידי דעתך ממילא. חירציו התופות²⁰²) דשאני התם שהדבר הגננה הוא בעולם. אלא שלא בא לרשות של מקנה. ואם תאמר והא הכא הינוים (ההדים) [ההימים] איתנהו בעולם. ויל דוכלהו יונים עבידי דעתך דעתך לרשותך סתום ולא כל המים העתידיים ליטול שם אינם עזין בעולם²⁰³).

ה מ ו ל

אף רין בנות.

193) כתובות נג. (ובמירסת התוספות לעלל מב:

דיה שבח) ביק נס: (ועיישי חותם דיה ופסוק).

194) לעיל סח:

195) לעיל סט.

196) לעיל סט. דיה ע"ג פירוש רבינו דהינו

שמשתבחת בקרקע וכתחבה סתום ולא בשם הראה וגם לא זכר שהרשכ"א חולק בו.

197) כן מוכח ממה שכבר הרשכ"ם לקמן דיה סבר לה כבואה עיישי בבדרי רבינו דיה

ה ג ה ו ת

198) בכ"י החידיא: אין עזין בעכini.

199) קידושין סט.

200) תוריה אמרו בשם הריר אליעזר מלירא.

201) בכ"י החידיא: אין עזין בעכini.

202) רשבים דיה הבאים דרך חצרו.

203) בכ"י א: כי גשמי ומ"כ עכידי דעתך.

204) תוריה אמרו בשם ר' זיל.

ואשפה, ומתניתין חדא מנייהו נקט, דליך טעמא לאפולוגיבנייהו. ובשעתין גבי פולגוטא דבר ושובך מיתנן לה, אלמא דבור לאו דוקא. די לא, הוה ליה למימר ניחא בור, שובך Mai Ai'ca לימייר, אלא זואי כדאמון. ושלא כדורי הראכ"ד^(*) שכטב שבبور בלחו פלייגו; אבל במים חיים כולי עלמא מודו שמיכר את מימייו, שעיל שם כד נקרא באר. מורי הראה"ה נרו^(**), ונראה דמודה ר' נתן דהקדיש (מים ב) מים שבبور לא הקדיש בור^(***), והקדיש יוננים לא הקדיש שובן. ווועספא^(****)

דקתני הקדיש משבשתה היא או ט"ס :
דָתַ פֵּעַ עֲמַנְגִּי הלוות פירות מתניתן⁽¹⁾ שובך פירות בורות אתי אליבא דרבנן^(*****)). ולפי שהאימאות היו שם, וכן הדברים בכורתם, שמהם יוצאים היונים העתידים (ופטיל) [ונגחיל]⁽⁶⁾ הדברים העתידים. וכיון שמיכר אוטן לפירותיהם הוא כמיכר דקל לפירות, וזה ברור :

זה דקאמר מפדרה בריפה ראשונה כלומר היונים הראשונים שיוולדו זה כדי שלא יחרב שובכו שיברחו האמהות ומכליא קרגנא, ואנן סהדי דלאו להבי ובין. וכן הדבירים (מסרטמן) [מסרטן] מן הטעם הזה, שיישאר שם היום למוורתו אם ימותו האמהות :

ופרקיין הא בה הא באמהה^(*). פירוש דההיא (שניא) [שניא] אינו (כ') [בנין] האימאות, אלא בני בנים (שירי)

היונים באים לשובך אלא דרך שובכו, וזה אמר ועיקר :

אָפַדְיָן גְּבוֹהַ בִּירָא אֲקָדוֹשׁ מֵאָלָא אֲקָדוֹשׁ. ק"ל לר"ש^(*) הרי אמרו דרא"א בריש סבר דברי קנים הקדיש אפיקו העתידים לבוא שם כר"מ, והיאך נאמר שלא הקדיש אלא המלאים שהיו שם בשעת ההקדשה. ותרץ זיל^(****) דמה שאינו מצוי^(*****) שם אינו מקפיד שם לשידרו לעצמה אבל מה שההיה (שם) מצוי [שם] קפיד לשידרו לעצמו והקדיש בעין דעה. והתירוץ נכון לפי הקושיא, אבל הקושיא מעיקרא ليיתא, לפום מאיד פרישנא^(*****) דברי קנים דאוקי כר"מ צרך היה לומר שמקדיש לכשיבוואו לעולם, וכיוון^(****)) דפריש פריש :

מתניתין יהיראה היה דתניא מביך בור (וכו^(*)) [לא מביך מימייו ר' ג' אמר מביך בור מביך מימייו]. כד גרט רשב"מ, ואינו גרט יהיראה היה ולא ס"ל כוותיה. ופסק הוא זיל דהלהכה כר"ג דסתם מתניינן כוותיה ולא אמר התלמוד יהיראה היה לאפקוי מהילכתה אלא לאפיקוי ממש דתוה טלקא דעתין דליך מאן דפליג עלייה. ואינו נכון, כד אמר כן הוה ליה לימייר הא מנוי רבבי נתן היהיא, אלא ודאי (לר"א) [לכך אמר] יהיראה היה לאפקוי מהלכתא. וברוב הנוסחים גרטין יהיראה היה ולא סבירא לנ' כוותיה, וכן גרטין רבינו חנאנאל והרי^(*****)). ונראין דברים דכי היכי דפליגי רבנן בכור וממייה הכוי פלייגי בשובך וכורת

ה מ १ ८ ८

פליגי אבל בבאר מים חיים כולי עלמא מודו שמיכר את מימייו שעיל שם וזה נקרא באר. הריטב"א בשם רבוי הרואה^(*), עכ"ל הגז. 204) מושפתא ב"ב פ"ד. והביאה הרא"ש והטור, ושו"ע בשם "א".

204) לעיל עט :
 (205) וכ"כ הרשבים לעיל עט : ד"ה מיכר חמורת לעזין מכור.
 205) הרמ"ה ורא"ש גרסו היכי. וגירסת דינן תא לה הא לאמתה.

ה ג ה ו ת

(199) רשב"ם עט : ד"ה סבר לה כאבוחה.

(200) בכ"י החרו"א : עשוי.

(201) כמ"ש ורבינו במחילה דבר המתhalb ור' אלעדור ב"ר שמעון.

(202) בכ"י א' : דכיוון.

(203) כן כתוב בשיטה מקובצת בשם הראכ"ה.

ומטעמ שבור מימיו מתמעטים והולכים, וכל הנך עומדים לפורת ולרבותה. וככ"כ שם הרשב"א משכו, וזה לשון הנומי יוסף : ומיהו בכור

והיינו פרישת תנא דבריתא, בדקתי בರיכת ראשונה ושניה, אלא שלא יכול להאריך ושלישית ורביעית شهرינו אין לדבר קצתה^(*). ויש פרישות אחרים בשmu'ah זו, ומה שכתבתי הוא הנכון. ובחדישון הארוכין הארכתי בו הרבה:

מתוך שפיהם חרד חזותות ואוכלות את דובשן, פירש רשב"ם^(**)) וכיוון שעסוקין בוה שוב אין מolidות עתה בשנה זו ולא יתחשו. ורבנו החגאליש^(**)) פירש כי כשאכלות הדבש שבנקבי הנחלים ישתרלו אורי כנ' העשות שם דבריהם, כי כנ' דרך הדברים העשות בכורות חלות נקבות. ובאותן הנקבות הרובורים מולילות. וכשהתגדלים וספוריהם ממלאים הדברים אותם הנקבים דבש, ועוד אוכלות הדבש ומגדלם בהם דבריהם, וכשהחרדל מקהה שניגיהם אינם יכולות לדעות בשדה ואוכלות הדבש שבנקבים ואחר כך חוררים ומגדלים שם דבריהם:

במתנית' תנן גוטל ג' נחולין [בזה אחר זה]. וכן תלכתא^(**) ולישנא דמתנית' דיק שפיר הכי:

אמר רב בהנא דבש בעורתו איןו יוצא מידי מאכל לעולפ. פירש^(**)) ואעפ' שהדברים אוכליות ממנה, איןו יוצא מידי מאכל לעולפ על ידי כן, עד שיקצנו בפירוש למאכל דבריהם, עד כאן. ולפי פשוטו גראה כי אם חור והקצחו למאכל דברים יצא

[שישיר] לבנים מולדותיהם בירכה ראשונה, שם שיר לאימהות. שם לא כן יברחו האמהות, כדריש ואיל. ופירש ר"ש^(**) זיל דמתני (מתהף) [מתפרש] במכור פירות שוכנו סתם (אוין) [דאין] לו לשיר אלא בירכה ראשונה, ומתניתא בשא[מ]ר פירות שוכני מכורים לך חוץ מבירכה ראשונה, דהשוא ניח^(**)) משלו מן הדבר המכור בירכה אחת, ונמצא שיש כאן בירכה ראשונה ושניה. ולולם על זה הדרך, אם אמר חוץ מבירכה ראשונה [שנניה] יניח משלו ג', כי הדין בותן לשיר שם בירכה אחת מן הדבר המכור. וימ^(**)) דמתניתין כבירתא וביריתא באמה, ונכח הואר. ופרקינן ומ"ש אמה (ופי' גוזה) [דמייצותוא אברתא ואוגגא] דשבקינן לה. היינו הוכר שללה, כדפי' ר"י^(**) זיל. ומאי דקאמר דשבקינן לה, לאו האהי זוגא קאי, שהרי לא היה מכור מעולם, אלא אברתא שהיתה מכורה קאי: (זהה) [ופrisk] ואמר דברתא אמה לא מיצותוא. ואית אם כן יניח ב' לב' וכן ד' לג', פירש רשב"ם^(**) דכל שיש שם ב' זוגות בר מדידה ספר מיצותוא:

ואין הלשון הולמו לוה הפירוש, והנכון כמו שפירשו בתוספות^(**) דאי וב' לאו דוקא, אלא היה מבני בנימ עד סוף כל העולם יניח מכל ולדות הראשונים שבהם, ומנתניתין בדקתי בירכה ראשונה מכל ולדות קامر.

ה מ १ २

ה ג ה ו ת

211^(*) וזה לשון הגמoki יוסף: וכותב הריטב"א זיל וזה לשונו: ואין הלשון הולמו זה הפה. והנכון כמו שפירשו בתוספות דראשונה ושניה לאו דוקא דהוא הרין מבוי בנים עד סוף כל העולם מכל ולדות יניח הראשון שבין, והיינו ופירש תנא וביריתא, אלא שלא יכול להאריך ושלישית ורביעית, شهرינו אין לדבר קצתה. עכ"ל תנאי.

211^(**) רשב"ם דיה ואוכלות את דובשן, שם מביא גם פריח בקדורה.

211^(**) וכיקת הריח' והרמבי'.

212 רשב"ם דיה דבש.

(206) עין רשב"ם דיה והוא באמה, וגראת צזיל: "פריח" כי פירוש זה הובא בהיה בשיטם בשם רבינו חננאל. אבל הרשב"ם פירש כפירוש השני שהבאי רבענו בססמל.

(207) בכ"י א: ייבא משלו כגון הברה.

(208)

בן פירש רשב"ם.

(209)

כך פירש רשב"ם בשם ר' ר'ית. ואולי בדברי רבינו גיב' צל' ריח במקום ר' ר'ית.

(210)

רשב"ם דיה ייחי נמי, וכיקת הרמבי' סכ"ג מה מכירה היב.

(211)

תודיה הוא באמה, וכיקת הגנות מיי סכ"ג מה מכירה היב בשם הראב"ן.

תריעז ואימאו") הכי חשב עליו לאכילה איןנו מטמא טומאת אוכליין. פירוש דמתני ה"ק דבש בכורתו איןו לא אוכל ולא משקה לר"א, כדי שאפלו אם חשב עליו לאכילה היא מטמא טומאת משקין: גנופות"). יש מפרשים²¹⁷ ענפים וו"מ") (באגروفין) [כ' אגרופין]. וזה נראה יותר נכון²¹⁸).

מכאן ואילך לא מקש' (ליה) קשיוא ליה ולא עליוי מעלי ליה. פ"י לא דידעינו ודאי דלא קשי ולא מעלי,adam בן מה אסור בשבייעת, דהא אוקומי אילנא שרוי²¹⁹), אלא הכי אמר שאין הדבר ידוע אם יהא קשה לו או אם יוועל לו, וכפדריש רשב"ם²²⁰) דמספקא לנו, ובגי שביעית דאסטרוא דאויריאת הוא חיישנן דילמא מעלי ולא עבדינן ליה, (וגם) [וגבי] מלח וממבר דמונה הוא המוציא מחבירו ע"ה ולא עבדינו (מים) [מידין] דאפשר דקשי לה:

דף פא ע"א מהגנ' הקונה שני אילנות בתוך של חברו הרוי זה לא קנה קרקע. כבר פירושת²²¹) לדעת רשב"ם²²²) דהא רבנן הוא אדרמי מוכך בעין רעה מוכך. ור"י²²³) ויל' פ"י דאתיא אפילו לר"ע, שאין זה תלוי בעין יפה, דשנאי אילנות אינן ראויים להיות שדה ולקנות קרקע. ומתעד דהא קיימה לנו כרבבי עקיבא²²⁴ ותא נמי כהילכתא נקטינן לה בכל דוכתא²²⁵), והוא ממשנת נקטינן לה בכל דוכתא²²⁶), וכן ממשנת

מתורת מאכל, שלא לקבל טומאת אוכליון ומשקין. וזה אינו כיוון דבסתמא חיל עלייה תורה אוכל אדם כדאמרינו דקסבר דלא בעי מחשבת, שוב אינו יוצא מיד אוכל לעולם ואפלו יקחטו לדברים עד שישפשל למגרי מלכך לבעל חיים²²⁷). ואפשר שרשב"ם הכי קאמר, עד שיקצנו בתקילתו מיד למאכל דבריהם, שלא חל עליו שם אוכל אדם, והוה ליה כאמור שתי חלות המוקצתות לדברים שאין עליהם תורה אוכל כדאיתא בסוגין:

ר' אמר היה ר' אלעזר היה. פירוש דחשיב ליה מוחבר, ואינו מקבל טומאה בשום עניין. ורב כהנא דאמר כרבנן דחשבי ליה תלוש:

דף פ ע"ב מיתיבי דבש הזוב מכוברטו (וכו) [איןנו לא אוכל ולא משקה] **בשלם אליובי עע"ג** דmockaza הוא. כך הגירסאות בספרדים. ורשב"ם מוכיח שלא לצורך, דלאו מוקצה לעניין שבת הרא, דמשום הא לא נפיק מתורת אוכל, ועוד דשבת מאן דבר שמייה. אלא הכי אמר עדין מוקצה הוא לדברים²²⁸):

אלא לר' בא דאוקום בר"א קשייא. דהא כיוון שוב נעשה תלוש, וכדקדامر בר' אליעורי²²⁹) גופיה אינה מקבלת טומאה במקומה. ומירשנאו שוב על דבר מאום. שאינו ראוי לאדם, דכיון דכו לא חל עליו תורה מאכל אדם בתולש:

ה ג הו ת ה מ ו ז

גנ'.

217

ע"ז

דף נון ע"ב.

218

רישב"ם

דייה לא

מקשי

קשייא.

וכ"כ

תהוריה

לא

מקשי

קשייא.

רשב"ם

וככ.

220

רשב"ם

לו:

דייה

סלוגטא

דרע

ורובנן.

220

רשב"ם

לו:

דייה

מבר

בשם

ר"י

וככ

תטור

בשם

אביו

הראיש.

220

רשב"ם

לעיל סה.

220

רשב"ם

לעיל עא.

212) וכ"כ הרשב"א.

212) וכ"כ רגמיה.

213) בכ"י החוד"א וכברק' בד"א.

214) גירסא שלו: רוחץ ה כי.

215) גירסא שלו: גורפיות. וכן הוא בערוף ובירית.

216) כן פירשו הערוף והרשב"ם והתוס' ר"י.

217) כ"פ ר"ש"י ב"ק פא. דייה חזק. וכ"פ רבינו גושום גורפות טפתים.

217) זולל הגי: אמר המחבר יש מי שפירש ב' אגרופין. והוא יותר נכון. הריטב"א זיל. עציל

דא"כ ג' לרבען למה חור ושנה שם**) מביא וקורא אלא דעתיפא מיניה פרclinן ליה מדרכ' גופיה. ולידין הא דהדר תני התם ב' לר' וגו' [לבנון]. הינו טעמא דאע"ג דקני קרקע כמלא אורחה וסלו, מכל מקום אין לו כל שיעור יניקה שלו, אלא משעבר ליה ארעה ליניקת, והוה סלקה דעתין דלא קריינה ביה בכורי אדמתך קמ"ל. ושמואל היה סובר דמשום הא לא מצרך דפשיטה אדמתך קריינה ביה: **וחכתי ב'** [אשר תבייא] מארץך ופרקנן למוטשי חו"ל. ואית' והא למה לי קרא תיוף לה דכל שהוא חותבת קרקע אינו נהוג אלא באדרץ'**). ויל' דר"מ כיון דאיתיה בפירות מן השוק כחובת הגוף חשיב ליה***). אי נמי משומ אדמתך לבשר בחבל****): **וחכתי ב'** אדמתך אדרמתך****) פירוש דתורי אדמתך תבייא גבי ביכורים:

ופרקנן חד למוטשי אדמת גוי וחד למוטשי אדמת גן. פירוש כשהbayeo שליש ברשותם. ויש לנו קנון להפקיע מיד כך**). דכל שהוא פטור אדרמתו****) פטורה. ואי לא היה כתיב אלא חד, והוא מוקמינ לה בגו'. והוא אמרינן (דゴי) [דגן] פטור מן הביכורים,อาทיה כההיא דתנן בביכורים****), גר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו. ואם היהת אמרו מישראל קורא, דהא קונה שני אילנות קרקע יש אמרו ה' אלקי אבותינו****). ומיהו בירושלמי****) אמרין ה' ואבדין הוא דמצינן למperfך לשמואל

ביבורים*****) דקונה שני אילנות מביא ואינו קורא****). וכן עיקר, וכדמוכח נמי בגمرا, וכדבעינן לממיר תמן בס"ד: **הגדילו לא** [ישנה] [ישפה]. בולה אתיא לת"ק, דאיilo שנים לר' מאיר כיון שהנה קרקע דינם כשלשה לרבען, וזה פשות: **ג��א אמר רב יהודה אמר שמואל מהיבר היה ר"מ [אף] בלוקח פירות מן השוק. פירושו שלחם לביכורים אלו בשוק ממש. ואיג' דתנן במסכת ביכורים****) כיצד מזות ביכורים יורד אדם לתוך****) שדהו ורואה מתנה שביכורה וкосירה בנמי ואומר הר' אלו ביכורים. ההיא דרבנן היא אי נמי לרבי מאיר ולמצווה היכא אפשר. וימ' דהכא מוחברים לחם על מנת לתלוש, שאין לו קרקע, כלוקח פירות בעלמא, וכן נראה מפירוש רש"ב****). ולישנא דמן השוק לאו דוקא. ויש שאין גורסין אותו****):**

ממאי דקנתני משנה יותריה (וכו') [מכדי תנא לייח' דיש לו קרקע פשיטא דמביא וקורא אלא שם מחייב היה ר"מ אפ' בלוקח פירות מן השוק]. פ"י ור"מ לדבריהם דרבנן אמר, פירוש לדבריהם שטוביים דאיינו מביא וקורא אלא אם כן יש לו קרקע, יש לכם לומר בכאן מביא וקורא, דהא קונה שני אילנות קרקע יש לנו. ובדין הוא דמצינן למperfך לשמואל

ה מ ז ?

ה ג ה ו ת

תבייב. עכ"ל. ובכבי השיס הנמצא ברומי הגיסא: **כמ"ש** רבינו: **וחכתי אדמתך אדמתך**, וכן בדפוס שיר�.

(225) ר' יה' יג.

(*) גיטין מג. **בכבי החדייא**: **דעתו** פסורתה.

(226) ביכורים פרק א' משנה ד. **לשון המשנה** שם: **וכשהוא מתפלל** בינו לבני עצמו אומר אלקי אבות ישראל, וכשהוא בבהכין אומר אלק' אבותיכם, ואם היהת אמר מישראל אומר אלק' אבותינו. עכ"ל. ורבינו קידר המשנה.

(228) ירושלמי ביכורים פרק א' הלכה ד.

****) ביכורים פ"א מ"ג.

(221) לעיל כ. ביטן מ"ת.

(222) ביכורים פ"ג מ"א.

(223) וכן יורחת הריש. גירסתו שלנו: בחרן.

(224) רשב"ם ד"ה מחייב.

(224) וכן גירסתו בשיס הנודם בלובלין בשנת שלין.

(*) ביכורים פ"א מ"ג.

(224) קידושין לו :

(**) ובן תירץ בתוספי הרואה' (שפט'ם).

(***) וככ' תוזיה התואם בשם ים.

(****) וזה לשון הריפה: והוא תמי אדמתך

הטעם שנאמרו") רашית ביכורי אדמתך. עד כאן, בשלהי ל"מ כיוון דסלק דעתן דמחיב בליך פירות מון השוק [אייכא למיר דפליג על] ההייא מתניתין, וכולן מביאין וקורין חוץ מן הגולן והחוואר נפקא ליה משום שנאמר שונא גול בעולוי"). אלא לרבען קשת. והנכח דרבנן אדמתך נפקי فهو ההייא דביבורים:

דף פא ע"ב מ"ט דר"ט באילן אחד
וממאי טעמי יהו דרבנן בשני אילנות. פירוש דמה נפשך אם יש לו קרקע יקרה, ואם אין לו קרקע למה מביא:

ודילמא לאו ביכורים נינחו وكא מעיל חולין לעזורה. פ"י שהוא אסור, כדפירים (רש"י) [רש"ב]["] (בריש"ב[") בדוחוק מקום אתה זוכה ואין אתה זוכה בקדרוב מקום. ומהיו לא כదמפרש בדברים כפושוטן שיאה אסור להכנס חולין לעזורה, דא"כ אין ישראל יכול להכנס לעזורה בגדי חולוי"). ועוד הררי אמרו") על הלל הוקן שהיה מביא כבשתו חולין לעזורה ואחכ' מקדישה. אלא ודאי לא אסורה תורה אלא זביהה") לעשות שם זביחה בחולין, ותפש הכתוב זביחה לרבותה אע"פ שאינה מצומות כהונת. והכא הכי קאמר והוא קא מעיל חולין לעזורה ונעשה בהם תנופה והגשה על גבי המזבח דהויא ליה עבודה"). והוא כאילו מקריב חולין על גבי המזבח. ולישנא קלילא נקט, וכן פירש רש"ב[").

דמפריש. פירוש דמפריש מינחו ובתו

אמרו דר' יהודה פlige עלה ואומר שהגר מביא וקורא וכיול לומר אלקינו אבותינו מפני שאברהם היה אבי כל הגרים וכן יצחק וכן יעקב אביהם"). ומה שלא נטהלו חלק הארץ, מפני שלא נחלה הארץ אלא ליוצאי מצרים, והו לנו כטפלים. וכן יכול לומר ארמי אובד אבי מזה הטעם, ומתחפל אלקינו כאחד מישראל. ושם") פסקו הלכה כרבי יהודה ואמרו דאורי ר' אבהו בר' יהודה, וכן הלכה אלא דסוגיא זהה לדר"ט ורבנן דהtram איתمرا, וכן מעשים בכל יום שהגר מתחפל כאשר כל אדם, וمبرך על הארץ בברכת המזון כאשר כל אדם. ומנהגנו של ישראל תורה היא, וכן פירש ר' י"י") ז"ל, ועicker:

והכתב מן האדמה אשר נתת לי.
ופriskין דיחבת לי זוזי זובנית בהו. ואם תאמר ולרבנן כל הנני קראי למה. יש לומר ארץך למעוטי חזקה לארץ, מן האדמה אשר נתת לי למעוטי מי שאין לו קרקע, דאין הוא לא דריש דיחבת לי זוזי [זובנית בהו], ומיهو אדמה חד למעוטי גדר וחוד למעוטי גוו. מיהו קשיא לי דהא חד אדמתך איצטרך לרבנן לדתנן במסכת ביכורים[") הנוטע בתוך של ובריך בתוך של רבים") או שורך היחיד או דרך הרבנים באמצעות הרוי זה אינו מביא, משום שנאמר ראשית ביכורי אדמתך עד שתיהיו כל הגידולין מאדמתך. האריסין והחכירין") ובסיקריקון [ותהגלון] אין מביאין מאותו

ה מ ו ל

(233) במשניות: משום שנאמר,

אבות כתה נינחו ואף הם נשוע אב לנרכז כאע"ה. ובזה מתישבה קושית ר' ר' דארמי אובד אבי היינו יעקב כלוי ורוכ אע"ה לבדו ונקי אב המון גוים (229) וככל תורתה למעוטי והגשות אשראי בשם ר' ר'י, ודלא כביה"ג ור' ר'ת ש' שהגר אינו מזמן ואינו קורא.

(234) ז"ה פא: דיה וילמא לאו ביכורים נינחו. לולב הגולן.

(234) וכן כתבו בתורה ווילמא.

(235) ספקים טו: וכדברי רבינו כתבו שם תורה מביאה. ועיין ביצה כ: מודה והביא דם וסיל כרמבלם.

(236) אבל הדמבים בפיה מה' שיטתה כתוב שאסור להכנס לעזורה אפסלו בשור שחותה פת ופירוט:

(237) עיין רש"ב ז"ה וילמא.

ה ג ה ו ת

(228) וביכורים פרק א' משנה יט. דקיםין לנו דכלהו אבות כתה נינחו ואף הם נשוע אב לנרכז כאע"ה. ובזה מתישבה קושית ר' ר' דארמי אובד אבי היינו יעקב כלוי ורוכ אע"ה לבדו ונקי אב המון גוים (229) וככל תורתה למעוטי והגשות אשראי בשם ר' ר'י, ודלא כביה"ג ור' ר'ת ש' שהגר אינו מזמן ואינו קורא.

(230) ביכורים פרק א' משנה א.

(231) במשנה שם: לתוך של יחיד או לתוך של רבים.

(232) בכ"י א': והחכירות. וגירסתו שלנו במשניות: והחכירות.

דרבנן בשני אילנות בדברי הראב"ע, ודוטותה בתלמידא:
ודילמא ביכורים נינחו ובעו קריאה.
פירוש ואע"ג דאיقا טובא שמייאין ואינט
קורין, התם איכא טעמא דמעטינחו בקראי
מカリאה, אבל הכא דדיילמא אית ליה קרע
וחייבין בקריאה, היבי לא קרי עלייתו;

ופרקיין דהא קי"ל קריאה איגת
מעכבת. בסכתת (מדות) [מכות]:

ופרקיין דהא ניחא היכא דחו
לקריאה אבל היכא דלא הו לקריאה
קריאה מעכבת מדרבי זירא דאמר בל
תרואוי לבילה ובעו. וכייל הכא כיון ספיקא
ニינחו מה נפרש קריאה לא מעכבה, דאי
ביכורים נינחו הא הו לקריאה, ואי לאו
ביכורים נינחו לאו בני קריאה נינחו. ויש
לומר דאפיילו [הכי] כיון לאפשר דברען קריאה
ואי אפשר לקרווא, כמו שאין ראי לביבלה
חשיב. והא דרבבי זירא איתא במנחות^(*))
דחשכיב כי המתנדב להביא ס"א עשרון יביא
ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחר, ויביא עם
כל אחד לוג שמן כדין מנהה, שאילו בכלי
אחד לעולם איינו מביא אלא לוג שמן, וס"א
אין גבללים יפה מלוג שמן. ופרקיין התם
למה מביא בשני כלים הא תנן התם אם
לא כלל יצא^(**)). ואע"ג זההיא בדיעבד כבר
פי ר"י^(**)) דקס"ד דומטב שנזהה בלילה
לכתחלה כיון שאינה מעכבת דיעבד משיביא
בב' כלים, דאמרין בעלמא^(**)) המתנדב בכל
אחד והביא בשני כלים פסל. ופרקיין דכל
שאינו ראוי לביבלה בלילה מעכבת בדיעבד,
וכיוון שכן מوطב שביא בשני כלים, כיון

תרומה ומעשר על תנאי: והיינו דאמרין
בשלמא תרומה יהיה לבחן מעשר עני.
פירוש אם הוא בשנה שלישית או שישת.
יהיב ליה לפהן עני. והא שלא אירי
במעשר שני דשאר שנים, משום דההוא כל
שכן דיהיב ליה לבחן ואכיל ליה בירושלים
כען ביכורים, וזה ברור:

אלא מעשר ראשון דלווי הו. פירוש
ואי יהיב ליה לבחן הרי זה גול לווי. ואי
יהיב ליה לווי, דילמא ביכורים הם ואסור
בhem. דחרומה קרינה רחמנן כדאמר מר"י^(*))
ותרומת ידק אל ביכורים:

דיהיב ליה לבחן דראב"ע. פרשב"ם
היינו בתור דקנסינה עורה, דהא מתני
דביברים בתור דקנסינה עורה. ונראה מדבריו
שהוא סובר דאליבא דראב"ע לא קנסינה עורה.
dae לא אמר אוקמא ברראב"ע. וא"צ לכך,
אלא אפילו בר מקנסא דזורה מוקמינן לה
[ראב"ע], דראב"ע מן התורה יכול ליתנו
אף לבחן דבעשרים ושלשה מקומות נקראו
כהנים לויים כדאמרין בעלמא^(**)). וקנס
עורא אליבא דראב"ע מן התורה היינו שיתנן
לכתן דזוקא, כדאיתא בכתובות וכדרישתי
התם^(**)), ואילו בתור קנסא אף לרבי עקיבא
מצינן לאוקמה. וא"ת ביבמות אמרין בהדייא
דרבי מאיר ברבי עקיבא סבירא ליה פרק
הашה רבבה^(**), ואם כן קודם קנסא היכי
יהיב להו לכהנים קראב"ע. ויל דלא דיקניין
הכא יכול האי דברם היכי גמי זבון להו
מלוי ויהיב להו לכהן, וכאייך דאמרין דפרק
להו ותלמודא לא חש ופריש ליה אליבא

ה ג ה 1 ת ה מ 1 ז

(240) יבמות עג:

(237) יבמות טו: חולין כד:

(241) מנות דף קג:

(238) טיס והוא כאן
וצ"ל בעשרים וארבעה מקומות.

(242) גירסת שלנו שם: כשר.

(243) כך תירזו החוספות כאן דיה כל ויבמות
קד: דיה אמר בשם הראי, מנותות יח: דיה כי
כ"ב סתם.

(244) מנותות דף קב:

(239) בהasha רבבה איןנו. אלא צ"ל בפרק יש
מותרות (יבמות טו) וגם ברמב"ן ציינו בטוטו

(240) והוא פעוט הדפס.

והבאה יחד איכה. גרא"י^(*)) זיל תירץ דהכא כשצרכן על דעת לשגורן ביד שליח, שלא נראו לкриאה, וכן מצא מפוזר בירושלמי^(**)) בשם רבוי אוועזיאblkטם לשלחם ביד אחר, אבל רקען להוליכן הוא לא ישלחם בע"ח, שכל הביכורים הנראים לкриאה אינם ניתרים אלא בкриאה:

עד כתוב רשב"ם^(***)) דודוקא כשהוא היה הבצירה והbabאה בחדר, הא אילו בצרם והוליכם השליח הבעלים קוראים. שיכולים לומר הנה הבאתה, שלחו של אדם כמותו. והקשו עליו אדם כן כשבצער הוא והוליך השליח יקראו הבעלים, דהא שלחו של אדם כמותו ויהיה כאילו הוילך הוא. ויש לומר דגורתו הכתוב שתהה ההולכה והלקיטה בגיןו אחד ממש, ולא מקצתה על ידי שליח ואעפ' שהוא כמותו כך גראה לו^(****)). ובתוס'ם^(*****) אמרו שאין הבעלים קורין. ואית' אין למה הוצרך לומר כאן בשמעתון דעלעיביד כרביבית^(*) בלאו הכי נמי יהא פטור מקריאה, שעשה הכל על ידי שליח. ויש לומר דאין הכי גמי, אלא דניחה ליה לאשטעיגן הא (ברבי) [דרבי] יוסי ב"ח^(****)). ואיפילו רשב"ם מודה שירקבו, שהרי כשבצרכן להוליכן נראו לкриאה וכשנתנו שליח להוליכן נדחו מקריאה, ואמרין התם^(*)) ב策רן לפני החג ועבר עליהם הtag נדחו מקריאה, כי מעכרת ועד החג מביאין וקורין, ומהחג עד חנוכה מביאין ואין קורין^(****)). ויל דשאני התם שנדחו למגורי מקריאות אבל הכא לא נדחו למגורי שאלין חור בעל הבית ונטלון והביאן הוא שיכול לומר הנה הבאתה, אעפ"כ אין קורא דליך באכיה

שהתנדב ס"א ואי אפשר לעשותليلה בכלי אחד, דבכיווץ בוה אפילו לכתהלה יביא בשני כלים. ואם תאמר היאך שניינו שאם בלא יצא, והרי כל מקום^(*)) שעונה עליון הכתוב בקדושים לעצב הוא. ויש לומר דשאני הכא שלא הוציא הכתוב מצותليلה בשום מקום בלשונו עשה, ולפיכך כל הרואין לביבלה אינה מעכבת^(****)):

דעכיד ליה ברבי יוסי בר חנינא דאמר ב策רן ושגרן ביד שליח ומota שליח בדרך מביא ואינו קורא מ"ט בענין לקיחה והbabאה בחדר. פירש רשב"ם^(*)) שבצרים בעל הבית ושגרן ביד שליח, ובצירה היינו לקיחת. וכיוון דכו אי אפשר לפרש ומה כפשוטו, שהרי אפילו לא מות והכניתם שליח לעזרה אין כאן קריאה, דליך לא קיחת והbabאה בחדר. אלא כי פירושה, ב策רן בעל הבית ושגרן על ידי שליח, או מות שליח בדרך כלומר כי השליח בצרם ומה בדרך והביאן בעל הבית מביא ואינו קורא, דבחד מהני ליכא לקיחת והbabאה בחדר. ויש מקשין^(*)) אם הבצירה חשובה לקיחת היה לו לומר שירקבו, שהרי כשבצרכן להוליכן נראו לкриאה וכשנתנו שליח להוליכן נדחו מקריאה, ואמרין התם^(*)) ב策רן לפני החג ועבר עליהם הtag נדחו מקריאה, כי מעכרת ועד החג מביאין וקורין, ומהחג עד חנוכה מביאין ואין קורין^(****)). ויל דשאני התם שנדחו למגורי מקריאות אבל הכא לא נדחו למגורי שאלין חור בעל הבית ונטלון והביאן הוא שיכול לומר הרי יש בהם (חוצה) [קריאה], דליך באכיה

ה מ 1 " 2

^(*) ירושלמי פ"א דביבורים.

⁽²⁵⁰⁾ רשב"ם ד"ה ולקחת והbabאה.

⁽²⁵⁰⁾ בחירושי ליגיטן מו: ד"ה ב策רן כתוב

רבינו דהbabאת הדרך אינה פסלה וצער.

⁽²⁵¹⁾ מושפות ד"ה עז.

⁽²⁵¹⁾ וכ"כ הרשב"א.

⁽²⁵²⁾ בביבורים פ"א מ"ג.

⁽²⁵³⁾ הראב"ד.

ה ג ה 1 ת

^(*) זבחים כב.

^(**) מנוחות י"ח: חודיה ואמר. ובביבמות קו: דה אמר.

⁽²⁴⁵⁾ רשב"ם פא: ד"ה ולקחת והbabאה.

⁽²⁴⁶⁾ כן הקשו בתורה ב策רן ושגרן וכ"כ.

⁽²⁴⁷⁾ מכות דף י"ח:

⁽²⁴⁸⁾ בביבורים פ"א מ"ג.

⁽²⁴⁹⁾ בתוספות תירצו כן בשם ר חיים.

שחשובים כשלשה אילנות. ומכאן נראה לי דכל שנדל ספק בכל כיוצא בה אם היה בו בשעת המכבר, על האומר שלא היה כן עליו להביא ראייה, שאני אומר כך נמצאו וכן הענפים הוו, ואפלו המוכר בא לעזר. וכן אם הענפים גדולים, והולוקה אמרך היו בשעה שלקחותי וקנית תחתיהם וביניהם וחוצה להם כמלא מהבית להוציאו, ונראה מדברי רשב"ם עוד אורה וסלג, והמוכר אמר כי אחרי כן הגדרלו, על המוכר להביא ראייה, ואעפ" שעייר השודה שלו ואין הולוקה החשוב במצויא מידו: כתוב כי על הולוקה [להביא ראייה] והרמב"ן⁽²⁵¹⁾) כתני בא להוציא הקרע שהיה גדולים כה, כי הוא הבא להוציא הקרע מיד המוכר. ולדבריו תקשה הא זהה. ויש לדוחש דרכי קאמר דאל תלתה זביני ומיתוי ליה לידי דינה מיתה. והרשב"א אמר בדברי, אלא לדמעשה מבטל דעתו מפני רבו הרמב"ן

זיל:

אמר רב נחמן נקייטין דקל אין לו גזע סבר רב זביד למימר אין לו גזע לבעל הדקל דכינוי דחלופורי⁽²⁵²⁾) (וכו') פנוי חמה. פירוש שמכסה באדמה: וזה יוצאת מהשרשים. ואפלו עיקרו מהגזע: פרכינן ולהווש דילמא מפקא שורטן ומהוו בתלתא אילוני⁽²⁵³⁾). פירוש ויהא בינויהם ארבע אמות. דלא הוא רצופין. ואית והרוי יכולין לגנות העפר ויראו שהכל אילון אחד. ויש לומר דמהא שמעין כי אפלו הם אילון אחד ויווצאי השנים מן הגזע, ג' אילנות חמיבין⁽²⁵⁴⁾). והיינו אמרין لكمן⁽²⁵⁵⁾) בשלשה כדי אילן

והבאה בחד. וכל שכן אם לא מת המשילה用途 השליה הכל, הדר מדר' יוסי בר חניבא איינו קורא שאינו יכול לומר הנה הבאי. ור'ת⁽²⁵⁶⁾) מיישב הלשון יותר. ואמר כי אפי' בצרון הוא (ז) שנגן על ידי שליח ומת שליח והביבאן הוא ליכא לקיחה והבאה בחד, כי הבצירה אינה לקיחה, אלא הלקיחה מהבית להוציאו, ונראה מדברי רשב"ם עוד כי כל ההולכת מהבית עד ירושלים בעין חד, דכולה בכלל הבעא. וזה איינו שאין הבאה אלא מדר הבית לעוזרה כדפריש רבנו הרמב"ן⁽²⁵⁷⁾), דתני בא הוטפה דברכורים⁽²⁵⁸⁾) כל הדרך יכולה היה נונטם ביד בנו ביד עבדו כיון שהגיעו להר הבית אפלו אגריפס המלך גוטל הטל על כתיפו⁽²⁵⁹⁾):

דף פב ע"א כל שרואה פni חמה.

פירוש שמנגלה עיקרו בארכן: זהו מן הגזע. ואפלו יוצא מהשרשים: וכל שאינו רואה פנוי חמה. פירוש שמכסה באדמה: וזה יוצאת מהשרשים. ואפלו עיקרו מהגזע: פרכינן ולהווש דילמא מפקא שורטן ומהוו בתלתא אילוני⁽²⁵³⁾). פירוש ויהא בינויהם ארבע אמות. דלא הוא רצופין. ואית והרוי יכולין לגנות העפר ויראו שהכל אילון אחד. ויש לומר דמהא שמעין כי אפלו הם אילון אחד ויווצאי השנים מן הגזע, ג' אילנות חמיבין⁽²⁵⁴⁾). והיינו אמרין لكمן⁽²⁵⁵⁾) בשלשה כדי אילן

ה מ ז ל

(256) וזה לשון הנומיקי יוסף: ומיהו לעזנן דין אם טוען המוכר שארחין בן המוביל, על הולוקה להביא ראייהathy גודלים כה, כי הוא הבא להוציאו קרע מיד המכבר, בן רעת הרמב"ן זיל, והרשב"א ורחב"א זבini זיל סבiri כמו שבתבי בנימין, אלא לעזנן דינה מטליין ועתם מסמי דעת הרובן הגדל זיל, ולדבריו זיל ציל דהא זאמירין הכא תלתא אילוני זבini, כלומר ומיתוי ליה לידי דינה ויזינא מהמתה. ציל הגנין.

(257) וכן הנירא בש"ס כי רומי. וגירסתנו: ולמחופר ולמשרש קרי.

(258) בכ"י א: לשורה.

ה ג ה ו ת

(253) כיכ' ויטין מו: תוריה בצרון בשם ר'ת.

(253) כיכ' בתיחסו הרמב"ן.

(253) חוטפה פ"ב דברכורים.

(253) וזה לשון הרמב"ן בתיחסו: הרשות ביד לעצמו או לקרבו עד שmagatz להר הבית, הגע להר הבית אפלו אגריפס המלך כה, ובגיטין מו: כתוב רבינו אפלו מונבו המלך גוטל הטל על כתפו (254) וכן גירסת הרמיה והרא"ש. וגירסתו שלנו: ואיל תחלה נזינת ל.

(255) וכיב' הדין בשם יש מי שאומר.

(255) لكمן זרף טג.

(256) لكمן זרף טג.

פרש דברי רב נחמן בכל אילן שאין לו דין גוע, דכיוון שלא קנה שלשה אילנות לחופר ולשרש קימי כשיומו ומוסתך משם. אסוחי אסח דעתיה מן היוצא מן הגוע, וככסbor שימותו קודם לבן. ולרבותה נקט רב נחמן ממתניתין דב' אילנות, הינו מושט ומתנא סתמא נקט לה, ואפלו דקלים במשמעותו.

ובא רב פפא ופירש דאייברא דרב נחמן בדקל בלחוד אמר(ינן). אבל לא מטעם של רבי זבדה, אלא כי אין גוע לבעל הדקל לפוי שאין לר"י גוע. כלומר שרוב דקלים אין גוע יוצאו מהם על הרוב. ולמיוטא דנספיק להו גוע מגונן לא נחית לocket, ואטח דעתיה מיניה. והשתא לייבא למפרק ממתניתין דקנתני אילנות סתם. דהא מסתמא לא דבר התנא בדין גוע אלא באותן שהוא מצוי להם: אבל לרבי זבדה שהוא סובר שאף הדקלים מצוי להם גוע בחיותים**) אלא אמר דליך אסח דעתיה לפוי שאין הדקל גוע מחלף אייכא למפרק ממתניתין. ולהכני אמרינן ולרב זבדה קשייא ממתניתין**.

ופיריק ממתניתין בזבון לח' שניין. כלומר בזמן ידוע, ואפלו אם ימותו תוכ' [הומן] שיטע אחרים במקומם ויינה מהם עד אותו זמן, והשתא דעתיה על כל מי דאייביה תוכ' זמן ההוא. זו שיטת רשב"ם. ואין פירישו מהוור, דהיכי לא אשכחן פירוקא לרבי זבדה אלא בזבון לחמש שנים, ומפקנן ממתניתין פשוטה, בלאו הכי נמי היה הדבר קרוב מאד לתוך ממתניתין באילנות דאייך בלשון דקלים תנבי להו:

לימא ר' אלעוז לית ליה דשמאול רבייה וכו' דקס"ד**) דתא אמר ר' אלעוז דרכ' אין לו אליבא דהילכתא אמר לה, ומשום דסבירא ליה דהילכתא קרבענו:
ומההירין לא מיתוקמא מותני בר"ע. פ"י דרייא לא אמר כן אלא אליבא דתנא ממתניתין שפירש ר' יוחנן דבריו. והיק דרכ' אין לו אליבא דתנא ממתני' דאגנון רבנן:

ה מ ו ל

בן יקר. ור' יצחק בר אברום הינו הריב"א אחיו של הריש מנגן. ובש"ג מביא היר' יהוה רבנו של הרוב"ן, ובמקרים אחר מביא לר' יהוה בן יקר וכותב שחבר פ"י להירושלמי.

(261) גדרסא שלנו: דארעא אחריתיה היא.

(262) בכ"י החידיא: דקסבר.

ה ג ה ו ת

(259) וכן היא גירושת הרוב"ן ותוספות ר"ג. ובירסתנו לפוי שאין מזדי גוע.

(259*) בכ"י א': במים.

(260) בתירושי הרוב"ן הבא תירוץ זה בשם רבנו סתמא. ועין בשaging בשם או"ח שכח שהרוב"ן כלל מה יהודה שכלל מר יצחק בר אברם הזרוסטי. מכאן שר יהודה גונל הוא ר' יהודה

ר"ע. ולא עוד אלא אפ"י לדעת ר"א לא אמר דמתני' לאו ר"ע מהברע דרישא אלא משום דקתי הגדילו ישפה. ואילו איתיה לפירוש רשבים טפי הוא עדיף למימר דכיוון דרישא מיתוקמא ליה (כר"א) [לרי"א] מתני' כר"ע. ומוקי לה כרבנן דלא בהלכטה ופיריך מינה לד"י.

אותר"י) מלא אורחה וסלו מי זורען. ומולא בעי אותו קרע מי זורעו שמעינן דאילו תחתיהם וביניהם פשיטה לה דבעל האילנות זורען, כי זה בכלל האילנות שקנה, ובתוך שדהו עומד. אבל بما שהוא מבחר סביב האילנות, שהוא בשדה המוכר, קמיביעיא ליה אם كانوا לוקה לאותו שיעור מלא אורחה וסלו והוא זורען, או אם הקרע הוא של מוכר והוא זורען, ואין⁽²⁶³⁾) לlokח בו אלא שיעבוד לכלת שם בסלול לקלות פירוטינו, שם שיש לו שיעובד יניקה:

ואתינן למימר דמוכר זורעןadarua DIDIA היא. וממדינן לה לlokח גנה לפנים מגינתו של חברו שיש לו דרך על החיצון,ותננו⁽²⁶⁴⁾) בהדייה שהחיצון זורען:

ודחנן דשאני התם דליך פסידא לlokחת. דכין שאין לו דרך מסיימת הרוי בכנס בדרך שיתה גזה לו יותר שלא יחולק בו:

אדרא בא דמייא לסתפא דהtmp. דקתי נטן לנו לו דרך ידוע מן הצד אינו רשאי זורענו דהא אית ליה פסידא הכא נמי אם זורען איכא פסידא לlokח (דמתני') [דמתני'] פירוי:

ואטיקנא דזה וזה רשאי לזורען. זה לפ"י שאינו שלו, וזה לפי שלא (גנטפו [יטנפו]) הפירות. ונראהן דברים⁽²⁶⁵⁾) דлокח

היאך יהא לו כטלה אורחה וסלו שאינו חסרון כל כך ללקוח: ואמרין ממאי. כלומר אמר לא מיתוקמא ליה (כר"א) [לרי"א] מתני' כר"ע. ומוקי לה כרבנן דלא בהלכטה ופיריך מינה

ופriskין מדקתי הגדילו ישפה וכו'. והחנן דטא אינה ראייה לאפקי מתני' מר"ע. כי אמר ר"ע מוכר בעין יטה מוכר היבא דליך פסידא. היכא דעתך ליה פסידא לא אמר. ימ"י⁽²⁶⁶⁾) דורך לא חשב פסידא כולי דאי כיוון שיכול מוכר לזרען, מה שאין כן במלא⁽²⁶⁷⁾) אורחה וסלו דאיו רשאי לזרען כלכךן, ועוד שהצל קשה לבית השלחין. ולאأتي שפיר ליישנא אמר ליכא פסידא. והגענו דה"ק⁽²⁶⁸⁾) היכא דליך פסידא לאחר המכבר יותר מה שהיה בשעת המכבר. כגון הא שהגדילו לעונפים לאחר המכבר והוא מתרחב ותופס מן הקרע שלו, דאלוי⁽²⁶⁹⁾) פסידא דדרך בשעת המכבר היה, ועל דעת כון ירד שלא ירצה הילוקה לפרקתו באירר:

מי לא מודה ר"ע באילן הנוטה לתוך השדה חבירו שקווצץ מלוא מרدع כדי⁽²⁷⁰⁾) שלא יעכב חמחרישת. ואפילו להפסד כתה שהוא מועט חושש, כיוון שבא לאחר המקתק. וקיים ומאנ לימא לנ דההיא במוכר ולוקח. איל משומ דמתמא תנן אפילו בשםילו לשדהו סמוך לו שבו⁽²⁷¹⁾) האילן הנוטה אל השדה או שמכר לו אילן בתוך שדהו ממש כdfsresh רשבים: ומסקנא בהכי (בפטוא) [דסתפא] ר"ע, וכפין דכן, רישא דקונה ב' אילנות ר"ע, דהיכי הויא רישא רבנן וסתפא

הנחות מה 1 ל

(268) עין ושבים דיה דמי לא.

(269) וכן הוא בש"ס כי (דיס) וגרסתו שלנו: אוטן.

(270) בכ"י א: ואן.

(271) לקמן דף צט.

(272) וככל הטור בשם ר'ג.

(263) הראים והרמ"ה.

(264) בכ"י א: צל כטלה.

(265) בכ"י א: דתיק.

(266) בכ"י חמורייא: כאלו. וכן מירשת הרשכ"א כאן. וגרסתו שלנו: מעל גבי מחורישה.

(267) בכ"י א: שדה.

קנה קרע. והיה דצלמן ודר'ם ור'ש וביניהם, יש לו במלוא אורה וסלוי ללקות פירורה. (1) דלא סגיא בלאו הבי. ולעיל לא איתתר דרי' אלא בגין, משומ דהויל ארעה אחוריתי. ור' יוחנן לא חלק עליו אלא בגין, דאע"ג דארעה אחוריתי [היא] יש לו מלא אורה וסלוי. אבל בעי' אילנות לא חלק עליו בגין, (ל'), אדרבא בעי' אין לו מלא אורה וסלוי. וכיוון שכאן אף בזה אין לו למוכר לו רוזען, כדי שלא (ינטפו) [יטנפּו] פירוטוי, מפי רבוני"ו נר"ז: ולענין דרך הא קייל כר"ע ובין שנים ובין בשלשה"י יש לו דרך:

דף פג ע"א עובדא זהה ברורא דרעוותא"י) וואתא לקמיה דרב יהודה ואמר ליה זיל חב ליה"י) כדי שייעבור בקר ובליון. הלשון מוכיח שלא מכיר לו אילנות מסויימים,adam כו' אמריא לא יהיב ליה אלא מה שישים לו, אלא ודאי מכיר לו שלשה אילנות בשדה, לנו סבר ר' יהודה דיש לו ליתנם לו גטוועין כסדרן בעניין שיקנה קרע, DSTEMA דAMILTA מאן דובין ג' אילנות היינו שייהו ראויים לשדה אילן ולקנות קרע. ואע"פ שיש לומר דזידלאה האי עובדא בפירוש התנה שיתן לו שלשה אילנות הראותן לknut קרע, הרעת גוטה כמו שאמרנו, וכן דעת הראה. ואית' (נהר) [גהה] דיאישתכח עובדא מארבע אילנות לעניין רצופין, אמריא פלייג לעניין מפורין ביר' אמרה דתבן כרב נחמן. ויל' דקסבר"י) סברא הוא דלעולם רצופין פלאגא

וכמה יש בוניהם. שייהיו נטוועים שלא יחשבו רצופים או מפוזרים. רב יומפ' אמר רב יהודה אמר שמואל מארכע אמות וער שטונה. פירוש וארבע אמות בכל כסדרן, ופחותי מכאן הם השובין רצופין וכדתני") כרם הנטווע על פחות מארכע אמות אינו כרם: ומאי דאמירין עד ח' עד יו', היא גראה כפרשב"מ"י) דעד ולא עד הכל, דח' למר או יוי' למר מפוזרין הם, דהא מתניתין") דצלמן שהיה גטווע בשש עשרה אמה וחשי להו מפוזרים והתירו להביא זרע לשם, וכן בדר"מ"י) ור'ש"י) בנוטע כרמו ח' על ח'. אבל"י) ר' פירש דעד ועד הכל, והראיה מדאמירין לקמן כמה יהיו מקורבים ד' וכמה יהיו מרוחקין ט' אמה, פחות מכן או יותר מכן לא קנה קרע, הא ארבע אמות עצמן או יוי' עצמן

ה ג ה ו ת

ה ג ה ו ת

(279) כי"ב הרשב"א בשם ר' יצחק הוזן זיל, כי"ב בתוויה כמה יהו מרוחקין.

(273) וכ"כ הطور סימן רטו שם העיר יונת.

(274) בכ"י א: ובין כד ובין כר.

(275) כלאים פ"ה מב': כרם שהוא גטווע על פחות מדר"א ר"ש אמר אינו כרם וחכ"א רואין את האמצעיות באילו אינן, ועיין לקמן דף קב. טעמיחו דרבנן.

(276) רשב"ם דה וער ח' אמות.

(277) כלאים פ"ה מ"ת.

(278) לקמן דף פג.

(280) עירובין דף ג: כי"ב הרמב"ם פ"כ"ד מה מכירה היא. אבל דעת הטור בדעת הר' יונה דוגא אילנות גולדים.

(281) כי"ב הדר' דעויותא: דעויותא.

(282) מקלה בקר ובליון.

(283) כי"ב א: דקתי ספרה הוא.

(284) וכי"ב הרמת הרמיה והראב"ד. וגירסתנו:

(285) כי"ב א: דקתי ספרה הוא.

שעדיין [לא] קצוץ מן האימהות ווינקים מהם, והפלו ה כי חשוב לו כו' גפנום, ואם אין רצופין חשובים (כהם) [כרם], הכא נמי חשובים כב' ואפלו יוצאים מן הגוע ועיקריהם נראין שינויים מן האם. וזה דנקט התם שלש גפנום, היינו מושם דברשים לא היו אלא ד', ואנן בעין לפחותה ה' גפנום להיות כרם***).

שנים בתוך שלו ואחת בתוך של חברו. פירוש שלקו קודם לכון מhabiro הוא וקרקו: מהו. ונראה דשלשות בתוך שלו אלא שם כתתי שdotot סמכים פשיטה ליה דלא הו מיצד הפסק, ואע"פ שmpsik מיצד בנכסי הגרי***):

דף פג ע"ב רשות הרבים מהו
שותף. פירושnasrin כשאין בה י' אמה לדברי

רשביים***) דחשייב י' אמה מפוזרים:
ריכבא דדיקלי. פירוש דכל המוכר דחשיב באפי נפשיה, ואפלו אגב שדה אינו נזכר בסתם, מהו שיפסיק בכאן. וכל ההפסות האמורות כאן, הם לעניין שלא יצטרפו שלשה

האלנות שקנה לקנות עמהם קרע:
אלא היה ארזו בינייהם. פירוש קודם המכר: מהו. מי אמרין כיון דאלין גדול הוא ואינו גושא פירות, מין בשאיינו מינו (חוץ) [חוץ]. אפלו כשהתמצא לומר דאלין גדול בעלמא אינו חוות' וכדרתニア***) הרי זה קנה את האילנות שבינייהם, התם דהוי מין בmino. או דילמא אדרבא כיון שאינו עושים פירות לא חשיב. וכי***) האי אילן

דמפורין, וכదאמרין ל�מן. ווימ"י) זיל הב כל אחד מהאלנות כדי בקר, דהוי להו ח' בין שניהם. דאלמא לית לייה במפורין כמתניתין דצלמון. ואין צרך:

אמר רבא הילכתא מארבע ועד יו'. פירוש נקיות חומרית מתני' ברצופין כעובדא דרב יהודה, ולגביה מפוזרין כעובדא דצלמון. ותני' כותיה דרבא:

זה דקטני הרוי זה קנה את האילנות שבינייהם,อาทא בנטיעות קטנות. כן מפרשין בשם הר'י***) זיל. ויש אמרים***) שאם סיטים לו שלשה אילנות קנה כל האילנות שבינייהם אפלו גדולים. ולא חשבי הפסקה כשם בעניין [זה], דמשום אילנות אלו לא יהו האילנות שקנה רצופין:

הרכובה שבגן. פירוש קורא רgel הגפן כו, מפני שדומה לארכובה. ורשביים***) זיל פירש כי הגפן הזקנה נקדחת (הרכבה) [הרכבתה] על שם שראויין להרכבה עלייה, גודס זיל הרכבה שבגן, ונקט גפן זקנה, שהילדיה רגילה שוויים וקצריים:

שלשה ברדי אילן. פירוש***) לא שembr משלה אילנות בד אחד מכל אחד ואחד, דהא פשיטה, דכיון דעתך האילן שייר לעצמו לא קנה זה קרע. אלא שembr לו אילן אחד שייו לו ג' בדין, ומכוונים באדמה ונראין על הארץ בשלשה וייש בינייהם ארבע אמות: פשיט ליה מהמבריך שלש גפנום בארץ גנעו ו' ועיקריהם נראין. כלומר שנראיין לה***) יפה שהשרישו כבר, אלא

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

289***) בכ"י א: להם.

289***) וכ"פ רשב"ם ד"ה ג' גפנום.

290 לעיל נה.

291 כמו שכחוב רביינו לעיל טב: ד"ה רב יוסף לרשותם עד ולא עד בכלל. האילנות שבינייהם.

292 לעיל דף טג. ה'ז קנה קרע ואת

293 בכ"י א: נהי וא'

286) תהיה זיל בשם ים.

287) כ"כ הטור בשם הרוב רביינו יונה. וכ"פ הרשביים.

288) הבית יוסף טור הו"ם סימן רטו אות ח כתוב שוויה דעת הרמב"ם, אע"פ שהה פירוש דעת הרמב"ם בדעת הרשביים.

289) זיל הרשביים: הרכובה שבגן, גפן בחור מרביבן בגין זקן עכל.

290*) וכ"פ רשב"ם ד"ה ג' ברדי אילן.

בעיר חדשה שאין שם מנהג אבל במקומות שיש שם מנהג הכל כפי המנהג:

מתניין ארבע מרות במוכרין מבר חיטין רעות ונמצאו יפות. פירוש מודקתי נמצאו על כרך חיטין מסומין מבר קשור, ופעמים שאפלו המוכר אינו יודע כי נחלף לו שך בשך, או מלאתו בני ביתו. והינו דקתי רעות ונמצאו יפות. אי נמי שראה אותם, אלא כי הלוקה היה מחוץ לעיר, ואמר לו המוכר פירות [אלו] הם היפות שבעיר זאת וסמן עליו, ולאחר כך נמצאו רעות שבעיר. א"נ²⁹⁶) רעות ונמצאו יפות, כי המוכר הביא פירותיו לעיר, ואילו הלוקה הון מן הרעות שבעירנו, ואח"כ נמצאו שהיו מן היפות שבעיר. ומדקתי הלוקה יכול לחזור בו אי נמי המוכר יכול לחזור בו, משמע בחורה גמורה ואין כאן תביעה אונאה, ומשמע נמי דאפילו אין בהן אונאה בדים, אלא מדין מקח טוות²⁹⁷). ואית' אם הוא מכך טעות הרי אין כאן מכר כלל, והדין היה שיחזרו בו שניהם. ייל דכיון טוות גמור עד מין אחד ממש אינו מכך חל המקח (עד) [כלל] דאיכא שנאמר שלא חל המקח (עד) [כלל] דאיכא אינשי טובא דלצורך השעה לא דיקי בינייהו ושניהם לאכילה הם עומדים. אלא דאחויל דמאן דקפיד בהא לא קפיד (כלל) [בכדי], ובאונאה ביוטר משותות דמי ליה שאם ירצה לחזור בו יחוור, וזה ברור:

רותות ונמצאו (רעות) [羿ות] אין אחד מהם יכול לחזור בו. האי בבא לכוארה פשوطה היא, אלא דנקית לה למתקניתן כולחו מדות, והכי אורחיה רתנא. ורבינו

גדול דעתם, דמקומין ברירתא דלעיל בנסיבות קטנות, האי לא הו הפטק וקנה קרקע וקנה ארצו כקונה האילנות שביניהם: אמר ליה קנה והקרקע וקנה הארץ. כך נראה לי:

ביצד [הן] עומדים. פירוש ג' אילנות שיש להם קרקע שייתו השובין כshedah אילן: רב אמר בשורה, פ"י כשרה את ישרה. ורביו יוחנן²⁹⁸) אמר בחזובא. כל' שיש לו ג' רגלים. והילכתא כרבי יוחנן: ומ"ד בחזובא אבל לא כשרה²⁹⁹). כיוון אפשר לבעל השדה דורע בintoshim לא חשיבי הגני כארועא אחרית:

זה אמרין מ"ט לא אמר בשורה דלא מודרע בintoshim. כך הגירסה בכל הספרים³⁰⁰). והכי פירושה Mai טעם אלא אמר בשורה כ"ש³⁰¹) בחזובא משום דשאני חזובא דלא מודרע בintoshim:

אלא מעתה ד[ב]זרעה תליא מילתא זבין (לה) [ליה תלתא] היגי רומייתא ואפלו בחזובא דלא מודרע בintoshim, א"ג אפלו בשורה, כי מתוך הקוצים הארוכים שליהם לא מודרע בintoshim הכי נמי דקגה³⁰²) קרקע. פירוש והוא אכן אילנות תנן, שיינו נושאן פירות: ופרקון רבעין דחשיבי. כלומר דתרתי בעינן דחשיבי ולא מודרע בintoshim לבעל השדה:

ובן מתניתין דהמוכר את הראש בבחמה גסה (וכו) [לא מביר את הרגלים]. פירושו בתוספתא³⁰³) ובירושלמי

ה ג ה ו ת ה מ ו י ל

(298) גירסתנו: ר"י ר"ה ורא"ש. אבל גירסתנו: שמואל אמר.

(299) חוספה בא בתרא רק ד דין ר.

(300) אולי צ"ל: ה"ג.

(300³⁰⁰) וכ"ט הטור סימן רג.

(294) וכן גירסת ר"י ר"ה ורא"ש. אבל גירסתנו: שמואל אמר.

(295) גירסתנו: אבל כשרה לא.

(296) גירסתנו: מ"ט משום ומודרע בintoshim.

(297) בכ"י החיד"א: כמ"ש.

לע"י**) שתות קנה ומחויר אונאה. וכי תימא יכול לתרבוע אונאתו כאמור, הא ליתא, חדא דילשנא לא דיק הци כלל, ודומיא דמתניתין נמי נקט לה, (כדאמר) [כדאמר] ותנא תנוגה וכו'. ועוד כיוון דקייל דקנה ומחויר אונאה, מיד נתקיים המקה על שניהם, והאונאה חוב הוא אצל (האונאה) [האונאה], ומאי איצטראיך רב חסדא לטעמא דאי לאו אוניתן, ולמה הווצרך למדוע ממשנתינו. והיכי אמרינן בסמור, ורק לדילמא בדורב חסדא תורייהו מציא הדרי בהו. (ומייש פירש) [ומה שפירש] רב האיג נאון***) ויל דמיירי נשאל משך אלא שנותן כסף, ולענין מי שפרע. הא ליתא, חדא דקאמר סתם מבר לו משמע מכירה גמורה, ועוד נקט לה דומיא דמתניתין:

ויש שפירשו דרב חסדא סבר שתות מקה שניינו, ושווה חמש בשש חמש מקה הוא וייתר מכדי אונאה, דהוי ביטול מכת. והוא דנקט באידך בכא שוה ש בחמש לא דיק, ושווה שש בארכע הוה ליה למינקט, אלא דנקט הפק הבבא הראשונה. ואשטעינן רב חסדא דआ"ג דאמרין יותר מכדי אונאה בטל מקה ושניתם חזרים בם, זהו****) כשהמתאנגה בא לחזור ולתרבע אונאותו ואינו מוחל עלייה, שיכול (האונאה) [האונאה] לומר או שתווך או תן לי מקהי וטול מעותיך, אבל כשהמתאנגה מחל ואינו טובע כלום אין (האונאה) [האונאה] יכול לחזור בו מטעמא דרב חסדא***). וטייעי לדינא מרישא דמתניתין דההיא יותר מכדי אונאה עשרה

האי****) זיל פריש בתשובותיו דהא קמ"ל שאיפלו נמצאו יפות שביפות או רעות שברעות, ונכון הוא: שחמותיות ונמצאת (וכו') [לבנה]. אך בבא משום דחשייבי לגמרי כשני מינימ, ואפלו יין וחומץ כדאיתא בגמרא****), ומילתא דקפסידא הוא מלך טעות, שאין המקה חל עלייו כלל. ונתקטה בחיטין יין ועצים לאשטעינן דברל עניין חשב קפidea ומקה טעות, ואין צרייך לומר בכלים ושאר חגורות שמkapideas בני אדם יותר שהמקה בטל כשמבר לו מין זה במקומ מין אחר, ואפלו****) הוא שוה יותר, ושניהם יכולם לחזור בהם. ובכל דיני משנתינו לעולם היא החורה, ולא אמרו****) כדי שיראה לתגר או לקורבו אל אונאת דמים****):

גמורא אמר רב חפסידא מבר לו שוה חמיש (וכו') [בשש וחוקרו ועמדו על שמנח]. פירש ויש אונאה בשותות מעות. ובאיידך****) נקט (שהוו ז' בה), ויש אונאה בשותות****) מהה. [וואע"ג] דאמרין בפרק הותב****) שתות מעות, פרשביים דרב חסדא סבר כשמאלו דאמר בהזהב שתות מעות נמי שנינו, והילכטה קרב דאמר שתות מקה דוקא. והוקרו ועמדו על (א') [ח'], לא דק [ד] הה שעמדו על ז' :

מי נתאנגה. כלומר בשעת המקה: לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר. קשיאין היאך לוקח יכול לחזור בו דהא קיימה

ה מ 1 ז 2

: ב"מ דף ג:

304(**) ב"מ דף ג:

ויל היינך: חינן לבאנו דקא מוקמי לתא דרב חסדא לענין קבולי מי שפער. וכי מעיתות בהא שמעתי לא סלק בווא סברא כל עיקר, ומסתהבר לנו אנן דלא קיימ דרייח אלא אליבא זעיר מיש שhortעל עליו ידו על העלינה וכור. 305 וככ"י התוספות ב"מ ג: דיה ואילו בשם הער יצחק ביר מודכי. 306 בככ"י התדייא יש כאן סימן שחרטה שיטה אחת.

ה ג ה 1 ת

300(**) וככ"י הרין בשם רבינו האי וכן ספק הטור. 301 ז' פ"ר.

302(302****) וככ"י המרדכי פ"ב זב"מ, הביאו הב"י סימן רלבן:

303(303****) ב"מ דף מס: וככ"י היינך ב"מ הותב וככ"י שם רבינו האי ואון דלגי מומא כל אימת דמגלי מהדר לה למרייה, כי" בדא.

304(304****) בככ"י א: בשעת.

305(305****) ב"מ דף מס.

כיוון בדיטול מקה הוא אם בא לתבוע אוננתו
שניהם חוררים. ויאמר לו או שטוק^(*))
או טול מחקר: ותפס רב חסדא טעמו משום
דיכlol לומר אי לא אוננתן לא מצית הדרת
בר השתה דאוננתן מצית הדרת בר, והביא
סיווע משנתנו כי ע"פ שיש בו ביטול
מקה מצד המתנה שיכל לחזור בו ואין
המקה קיים לגMRI, ודומה לאוננת^(**)) שנות
לרביה יהודת שהמקה בטל מצד המתנה, ואילו
הוקר וחורה אוננת אצל המתנה^(***)) אפילו
קדום קשיים המתנה מקהו, אעפ"כ אין
(המתנה) [המאנה] חזרה בו. וזה חידושו של
רב חסדא שלמד משנתינו. ועל זה אמרין
וזילמא בדרכ חסדא תרוייתו הדרי בהר
diclouן שחורה אוננת אצל (המתנה) [המאנה]
קדום קשיים המתנה מקהו (ועמד). בדין
שיכל גם המתנה לחזור בו לרביה יהודת,
כיוון דהוה ביתה צד ביטול מקה, שם בא
מתנה לתבע אוננת, יאמר לו המתנה
הורני כי וטול^(****)) מעותיך ותן לי מקחי.
ואין מתניתין לכיכא ראייה דרע רע יאמר
הקונה כדמפרש ואoil. ובזה נתקימו דברי
רשב^(****) ודברי הר"ף: ומיהו נראת שלא
אמר רב רב חסדא אלא בשמתנה הא' טובע
אוננתו הא לאו הכى פשיטה לנו דאפילו
לרביה יהודת אין המתנה חזר בוטא טעמא
רב חסדא, וכן דעת הרמב"ן^(****):

והקשו בתוספות^(****)) לפום טעמא דרב
חסדא היכא דאייכא אוננת יתר משותות למה
אמרו (שבה') [שניהם] חוררים ואיפלו
המתנה לימה להה אי לאו דאוננת לא מצית

חכמים כרכי' במתניתין. ולשיטה זו הסכים
מורינו הראה^(****)):
ורשבי' זיל והריב"פ פירשו דלעולם
אוננה שתות [מעות] היא כשמואל, אלא
רב חסדא נקייט לה כרביה יהודת הנשיא
דאמר דבאוננה שתות נמי מי שהוטל עליו
ידו על העליונה, רצה אומר לו תן לי
מעות או תן לי מה שאונתני, ולהכי אמר
שהמתנה יכול לחזור בו אם ירצה. והקשו
עליו אי אליבא דרביה יהודת הנשיא פשיטה
כי ביד המתנה הוא לקיים המקה ולתבע
אוננתו או לבטול^(****)). ומשנה מפורשת היא,
ולמה הוצרך ללמד אותה משנתינו, שלא
מיירי באוננה ממש. ועוד היכי אמרין דילמא
בדרכ חסדא תרוייתו מצו הדרו הא ודאי איפלו
לייטה לסייעתא דמתני' איתא לדרכ חסדא
אליבא דרביה יהודת הנשיא. ויש לתרץ די לאו
רב חסדא הו אמין כי לא אמר רביה
יהודת הנשיא^(****)) ידו על העליונה אלא כיש
הפסד עדיין אצל המתנה בתקילה, אבל כל
היכא שאין שם הפסד^(****)) ואדרבא חזר המתנה
אצל המתנה אין כאן ידו על העליונה,
ואילו בא המתנה לחזור ולתבע אוננת
יכול לומר המתנה כיוון שאין כאן הפסד
אתה טובע מני אוננת גם אני חזר בי
וטול מעותיך וצא, שהרי לר' יהודת הנשיא
לא היה המקה קיים עדין, כי ברשות המתנה
יהיה לבטלה, וקדום שיקימנו הוקדו. קמ"ל
ר"ח שאיפלו בזה אין המתנה חזר בו כלל,
וביד המתנה עדין לקיים המקה ולתבע
אוננתו. ואילו היה ביד המתנה הא ודאי

ה מ १ ८

"הפסד" שבשיטה זו לחייב "הפסד" שבשיטה
שלפנינו ועיין זילג שיטתה.

310) בכ"י א: או שתות.

311) בכ"י א: ודומה שקטה לר'.

312) בכ"י החידיא: המאה.

313) בכ"י א: ותטול.

314) בכ"י בחידושי הרמ"ן.

315) רקמן דף ס"ד. תודעה אי לא דאוננת.

ה ג ה ו ת

306) גם בתודעה אי לא דאוננת פ"ז בשם
ריב"ם דאפילו בither משותות אין המתנה חזר
בו אלא בשמתנה טובע אוננתה.

307) בכ"י א: או לנוטן.

308) בכ"י החידיא גוט במקומות "ר' יהודת הנשיא":
רב יהודת.

309) בכ"י א נחלף לו להסoper בין תיבת

כשנתנהנה מוכר לעולם [חו"ר בו]***). מעתה כיוון שהוקרו הפירוט קודם לחזור בו המאונגה, אנן סהדי דמיחיל [ו] ויתר אונאותו ושוב אין המאונגה חזר בו. אבל אילו בא מהתאנגה [מתאנגה] ואמר שלא נתרצה, נאמן הוא על עצמו ואם בא לזרור בו אייכא תורה על כל אחד מהם מכאן ואילך. ע"כ עניין דברי הרב"י) שילא בלשונו ממש. ודברים נכונים ובורורים הם. וליכא למינד מייניבו. נמצאת למד לפי פסק"י) הלהכה לדיזין דקימא לוי") שתות קנה ומוחזר אונואה, כל שנתנהנה בשותות הרוי האונואה חוב אצלו וauseפ' שוחרה אונואה על (מאנה) [המאנה] המכקה קיים והובע (מתאנגה) [מתאנגה] אונואה. אבל כל שהיה אונואה יותר משותות, כל ומן") שלא נתרצה (מתאנגה) [המתאנגה] ולא מהל אף (המאנה) [המאנה] חזר בו. וכל שנתרצה אונואה קודם חורת (מאנה) [מאנה], כיוון שהוא בפיישו. בין ששחה כדי שיראה לתגר שנותרזה בפיישו, אם הוא לזקח, בין שהוקרו או הוויל, שב אין (המאנה) [המאנה] חזר בו. ואין ציריך לומר כי אם היה (מאנה) [המתאנגה] תובע אונואה שיכל המאונגה לחזור בו. וכן הלהכה:

ולענינו שנתן כסף ולא משך לענין מי שפרע, כל שאלה משך אינו יכול לחזור בו יש עליו מי שפרע בשלא משך, וכדפרישית בדורותה: גרטין בירושלמי****). הביאו

הדרת בן. ותויזץ ריב"ס**) דאי הכיב נמי, ולא אמרו שניים חזרים בהם, אלא כשהמתאנגה תובע אונואה כדכתיבנאו לעיל, הא אילו המאונגה רוצה לקיים מלחו אין (המאנה) [המאנה] חזר בו. וכן דעת מורי נר"ז ורבו הרמב"ן. וכן נראה דעת הר"ף:

אבל החסיד הרב רבנן יונה זיל הקשה על זה דגבוי אונואה יותר משותות שהמקח בטל מי הוכח תביעת אונואה כלל, עד שנאמר שעון (המאנה"י**) [המאנה] חזר בו אלא בשוה תובע אונואה, שאין בידו לתבעו***). והוא זיל [תירץ] דודאי פשיטה דכשאמורו****) ביותר משותות בטל מכח אינו משומם להא של (מאנה) [מאנה], אלא ביו שאיין דרך להעמיד מכח שיש בו אונואה כו תקנו שיוכל המאונגה לחזור בו לגמור, ושואשו מפני חורתו כדי מכח טעות ושיהיו שניהם**) חזרים בו, להראות כי מכח כהה ראוי שיהיא בטל. ומכל מקום אם מכח שהפסיק (המאנה) [המאנה] לחזור בו ידענו שיותר (המאנה) [המתאנגה] אונואה, שב אין (המאנה) [המאנה] יכול לחזור בו דאמר ליה אי לאו דאוניתן וכו'. ומפני זה תמצוא שאילו ששחה הלווחה (המתאנגה) [המתאנגה] בכדי שיראה לתגר, כיוון שנתרצה שוב אינו יכול לחזור, אף המוכר (המאנה) [המאנה] אין יכול לחזור בו. וכן גבע דבעלמא

ווחר משותות אין המכקה ראי להתקדים. אבל אם המתאנגה נתרצה במקח אין המאונגה יכול לחזור בו אח"כ. אבל בשם הר"ף והרמב"ם כתוב הטור שם המתאנגה אינו שואל אונואה אין המאונגה יכול לבטל המכקה. ועין ברא"ש הורא בפי שם שפיש בדעת הר"ף כוונה אחרת. ונכתב הבי"ש שאעפ"כ נקט הטור בנו הר"ף כהרמב"ם סיל דמסתמא הרמב"ם אמרה בשיטת הר"ף רבנן.

(322) בכ"י א : שפטן.

(322) בכ"י ב : :

(323) בכ"י א : כו". [ואולי צ"ל : בזה].

(323) ירושלמי ב"מ פ"ד ה"ג

(316) שם. ובכ"י ג : ד"ה ואילו.

(317) בכ"י א : המוכר. (318) בראש שם רבינו יונה : שהרי אין יכול לחזור אונואה בזוהר משותות אלא או בטל המכקה או יתרצה בו עכ"ל. וזהי הטענה כאן.

(318) בכ"י א : דשלחו.

(319) בכ"י החר"א : בזיהם.

(320) ב"מ מס :

(321) וככל הרא"ש והטbor סימן רכו שם ה"ר יונה שאפללו אין המתאנגה חובע אונואה יכול המאונגה לבטל המכקה ביותר משותות, שכן שמתאנגה יכול לחזור גם המאונגה יכול לחזור, שכן שמתאנגה

הריטב"א) ע"פ ריבינו תאוי מכר לו שוה לו או יתהלך. פירוש רשכטס³²⁹) בשם זקנו רשי' דבר חסדא לא דמי למתניתין, ועלולים אימא לך דעתם דאי לאו דאונתין וכו' איתיה טענה. ומגנני הינו טעם שאנו (המאונה) [המאנה] חזר בו, מפני כי כשבא מאנה לומר וה מקח טעות היה בתקיחתו ודין הוא שיחזור בו, (1) יכול המאהן לומר³³⁰) לא היה כאן טעות מעולם. ואם היה הולך המתנה יאמר (המוכר) [הלווקה] אני על דעת רעות לחתמי, ולא סמכתי על דבריך שאמרת לי שהם יפות, כי יודע אני שדרך מקבלין מי שפרע. ולהבי אקשין ליה מתניתין דקתני דהיכא דמשך (המאונה) [המאנה] חזר בו ולא (המאנה) [המאנה]. ולענין מי שפרע גמי כך דינא (DMAונגה) [DMAונגה] חזר בו ואני מקבל מי שפרע, אבל (מאונה) [מאונה] אינו חזר בו אלא מי שפרע, כי דין מי שפרע כדין המקת. (ופריך) [ופריך] ארבעה] [אתיא] כמו אמר הנושא ונוטן בדברים אין מוסרים אותו למי שפרע, כלומר דהיא דר' יוחנן לאו בנתן כספ, אלא שלא הספיק לא לישא המקת ולא ליתן מעות שאין כן מי שפרע. והוא קא משמע לעדיכולים לחזור בהם לגמרי, ואפיילו משום מהוסרי אמנה אין בו³³¹) כיון שנשנתה השער, וכדי' בדוכתה. כך פירוש הירושלמי בברור. ובזה תדע שאין בו שום ראייה לדברי רבינו הארי ז"ל:

דף פד ע"א ומאמי דילמא בדרב חמדא תרויזיו מצו הדרי ומגנני הינו טעם ממשום דרע רע יאמר הקונה ואוזול

ה ג ה 1 ח

(329) וככל בכלל המאור ב' הותם, אבל הראבי חולק עליו (הובא שם בשפטם) וכותב הנגי' שם שגם הרשב"א והרין סיל בהראב"ז. והרא"ש והטור ומהחבר סיל ככעה".

(329³) רשכטס דזה ומגנין.

(330) בכ"י א': יכול המאהן לופר לא. ובכ"י החידא: יכול המאהן לומר לא היה כאן טעות מעולם.

(331) בכ"י א': כדרית.

(324) בריעף שבדינו לא הובא ירושלמי וזה על פירוש ריבינו הא.

(325) בכ"י א': וממאתה הדין.

(326) בכ"י החידא: דיה ובגמומי יוסף: דר' יוחנן.

(327) בכ"י א': שעניהם מודים שאין מקבלין ממשם. ובגמומי יוסף הוא כמו בכ"י החידא.

(328) בנומוקי יוסף הביא הגורא: רבי יעקב ברAMI ר' אביהו בשם רבי יוחנן.

אין כלום, כי הוא יושב למזרחו של עולם ממש. אלא כך פירוש הכתוב: וישנו מקדם שהוא מזרחו של עולם ממש וסמוך לנו עתה. ומה שאמיר הכתוב בקיין וישב הארץ נוד קדמת עת, כבר תרגמה אונקלוס יפה ויתיב"י) ("ברא מטלטל וגליל") דהיל' מלקדמן בגנטא"י) דעתך, פירוש שב להיות גולה ומטלטל בארץ שהיא לו קדמת החטא, בגין עתך. והוא דכתיב וייטע ה' אלקים גן בעתך מקדם, פשותו במזרחו של עולם. ומדרשו שנברא קודם גן עדן או שולט בו יותר אודם במערב נגדי גן עדן שבמורדות, וכן כשהיא וורדים של גן עדן שבמורדות, וכן בשחרית (במנחה) [במורוח] או שולט בה מפני שהם זה כנגד זה, כי מתוך גוביהם אין הביטולו"י) מבטל ראיית פניהם זה בזה: למא מתניתון רבי היז וא רבןך. פירוש דקס"ז דמתני' מפני שהין והחומר

שני מינים דמיין דזות ושלקה:

דף פ"ד ע"ב ופרקיינו אפיקא רבען עד כאן לא פלייגי רבנן עליה דרבי אלא לעניין תרומה ובדר' אילעא וכ' אבל לעניין מלח וממכר איבא רניחא ליה בחמרא ולא ניחא ליה בחלא. קשיא לנו למה ליה לאדרורי הכא"י) לדרי אילעא מסתיה דליימא לעניין מלח וממכר הו' כשנוי מין אחד אבל לעניין מלח וממכר הו' כשנוי

המתק ודרך המוכר לשבחו, קמ"ל דעתות הוא ויכול (המאתונה) [המאתונה] לחזור בו ע"כ. ואין לשון סוגיות הגمرا עולה יפה לפ"ר[וש] זה:

ולענין פסק הלכה נראין דברים בדברי הריב"ף"י) דהילכתא כרב חסדא דמשום דילמא לא דחנן מימרא אダメרו' ואע"ג דרב חסדא אליבא דבר יהודה [הנשיא] אמרה נפקא לו' מינה לעניין ביטול מלח"י), וכדכתיבנה לעיל. ור' זיל דחאה לרabb חסדא:

ש"מ חי שמשא פומקטהי הי'. פירוש מדרקי לאדومة שחמותית) שהוא מלשון חמלה. וככתבו התוספות) זינפקא מינה לנודר מן האודם שהוא אסור בשמש:

במראה חמלה ולא במראה חמלה. קושטא דAMILATA נקט. דבלאו הכי נמי יכול לשינוי דאן במראה חמלה שנראית לנו בכותל שנראית עם הצל אמריגן שנראית לבנה, ולעלום המשמש ממש אודם הוא. אלא דוקושטא דAMILATA נקט שלא באננו שם לדמותם בלבד אלא בעוקם:

אית דאמורי איטיכא. פירוש"י) ולא שניע במראה וניגנטם במערב, דהא כהיב גן עדן מקום, וכוש מורהות הוא וכתיב בנחרי גן עדן הוא הסובב את ארץ כוש. ומפני זה מורהו של עולם קולט את הרוצחים, כדכתיב או יבדיל משה שלוש ערים מורה המשם. ושם גלה קין, ושם נתגורש אדם הראשון. והוא דכתיב וישנו מקדם לגיא' את הכרובים, לא למזרחו של גן עדן, כי שם

ה מ १ २

ותבי', ואפשר שזו ייבג גירסת רבינו או שטיס' הוא וצ'יל: ישב במקומות שב.

(337) גירסתנו: דמות עבירה עליה מליקומין.

(338) וכן גירסת בתרגום בס' תורה שלימוד גירסתנו: ביגתא.

(339) ט泓ים גן. ונורדים נט: וצ'יל שבעה דבריהם.

(340) צ'יל הריחוק.

(341) בכ"י א: הדיא לר אלען.

ה ג 1 ת

(332) ויל הריך: ולא דחנן מימרא ברולמא וטמא דריך טמא ומיטברא הוא עכ"ל.

(333) וביב הריך.

(334) בכ"י א: שחמותית, אבל בגמ' שחמותית.

(335) וכ"פ רשכין ותוריה בצפרआ.

(336) נירסא שלו בתרוגם: אויהיכ', ולפ"ז קשה מה שפרש רבינו שב להיות גולה ומטפל לשון תשובה. ומאתחי בספר תורה שלימה גורט

ומם אחד דאפילו בטעות תרומותה תרומה, וחורו ותורם מפני הפסד כהן. **כドתנן**³⁵¹) התורם מן הכספיות ונמצא מריה אבטחה ונמצא סרות תרומה ויחזרו ויתרומם. וזה ברור ועקרת **מרנתיגין המוכר פריות לחבריו משך ולא מודך קנה.** פירוש משך בדבר שדרכו המשך, כגון ליפי רבבי כדאיתא בגמרא³⁵²). במקום שהMSC�ה קונה כדאיתא בגמרא³⁵³). והוא קמ"ל דמדידה אינה מעכבה, ואפילו במושך טאה מתוך כור או כוראים. ומירוי בשופק דמים, כדי לא, לא קנה לעלם בשום צד קניין, דלא סמכא דעתיה, וכדאיתא בגמרא³⁵⁴). וכל היכא דקייצי דמיה הרי הוא כסוף, כדאיתא בגמרא³⁵⁵). וכן כל היכא דאתנו ביניינו שהיא המלך כדامر פלוני או כדامر תלתה, וכדאיתא במסכתא³⁵⁶) עבדוה זורה בפרק השוכרי³⁵⁷):

מדרכי³⁵⁸) ולא משך (ובו) [לא קנה]. קשה לי בהא כיוון דמדיך אין לך הגבלה גדולה מזו, והגבלה קונה בכל מקום ואפילו בשליפי רבבי, ובכ"מ ואפילו בראשות מוכר, ואפילו בכליו של מוכר וכבדעינן לאורומי בגמרא. ויש אומרים³⁵⁹) דמיירי שלא תחכין לקנות במדידה, וכל שלא נתקווין לקנות במדידה לא קנה. ואין זה נכון דהתם הוייא לה תרומה בטעות, ואע"פ שהוא מין אחד כיוון שהם שמות [חלוקים] אין תרומתן בכלל. ולאפקוי היכא דהוי מן אחד

מינימ. מטעמא דפרש ואoil דאייכא דניחא ליה בהאי ולא ניחא ליה בהאי. ויל די לא נקט הא דרי' אילעא הווע ס"ד דגבי תרומה אפילו לכתחילה [תורמין] מזה על זה³⁶⁰) וליכא קפidea, ואם כן היכי הוה מחק טעות לעניין מחק וממכר. להכי אשמעינן דודי קפidea גמורה [היא], אלא דההט שרין ליה בדייעבד מגירות הכתוב (ונושא עליו) [דולא תשאו עליו] חטא:תו קשיא לן³⁶¹) דהא אמרינו لكمן בפרק המוכר פריות³⁶²) הבודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך ואח"כ נמצאת חומץ כל שלשה ימים ודי מכאן ואילך ספק, וש"מ דתרטס מן החומר על היין אין תרומתו תרומה. ואין לפреш כדיפריש רשב"ם³⁶³) דההיא רבוי היא. דהא קיימא לנו כרבנן והיכי הוי כולי שקלא וטריא דעבדו ר' יוחנן ודריש ליקיש³⁶⁴) אליבא דרבבי. ואין לומר שנחלקו בה משום נפקא מינה לעניין ריחיה הלא וטعمיה חמרא, דאדרא בא הם מפרשין אותה כל אחד לפי סברותן, ולא³⁶⁵) כדידייק לה מלישנא דמתני; והנכוון כמו שתירץ ר' י"י ז"ל, דעתך לא קאמרי רבנן אלא כשתרטס אותה בכוננה, אבל התם דכסבור שתרטס מן יין על יין ונמצא חומץ הוייא לה תרומה בטעות, ואע"פ שהוא מין אחד כיוון שהם שמות [חלוקים] אין תרומתן כולם. ולאפקוי היכא דהוי מן אחד

ה ג ה ו ת ה מ ו ת

(350) דף פט:

(351) لكمן דף פט.

(351) בכ"י החיד"א: כדאיתא בגמ' פרק השוכר. תרי מגו תלתה, כדامر בחלואה עד זامر בחלואה. עכ"ל. אבל הוא דאיימי מון כדامر פלוני ליתא התחם ואפשר וגיריס לה האם.

(353) בכ"י החיד"א: מכר ולא משך.

(354) הרשב"א, וראיתו מעור בכתבי הגבר פרק החולץ וצליל פ' רבנן גמליאל.

(354) יבמות נב:

(354) לעיל מא: דהיא ויש מקשין.

(342) בכ"י א: מונה ניח' וליכא קפidea.

(343) וכן הקשו בתורה י"ז.

(344) لكمן דף צו.

(345) דף צו. רשב"ם דיה הבודק את החבית.

(346) لكمן צו.

(346) בכ"י החיד"א: ולאו בדיקון ליה מלישנא דמתני.

(347) בכ"י התוספות דף טר: דהיא יין וחותמן. ולא כתבו כן בשם הר"ג, משמע שסתם דברי התוספות לב"ב הם דברי הר"ג.

(348) תרומות טיג מא', יבמות דף טט.

(349) لكمן דף טו.

בשם רבי יוחנן דקנה:
ותהי עליה ר' זירא ואמר שמא לא
שמע רבי אלא בשנהו על כליו של
לוקח המונחים בסימטא. והא הוא דASHMOUININ
ר' יוחנן:

אלל ר' אפי (מכור) [מודד] לתוך
קופתו למימרא"י בעי כלו"י) וכ"ו.
כלומר אם כן מי רבותה דר' יוחנן הרי
כל מודים כליו של אדם קונה לו בסימטא,
ולא נחלה שם אדם אלא אם קונה לו בריה
משם.ongan סברינגן") אז בא רבי יוחנן למיין
דוקא בסימטא קונה לו כליו ולא ברשות
הדברים. ו"מ"י) דלחכי אמר ר' אסי (מכור)
[מודד] לתוך קופתו למימרא בעי משום
דסבר דאי לתוך קופתו אפילו בריה קונה,
וכפשותה דבריתא דר' מידות דלקמן"). והיינו
דמכחה לפירושו הא דר' יוחנן, במודד על גבי
סימטא ממש, וכןון הוא:

דאמר ר' ינאי [אמר רב] חצר
השותפין קונו זה מות. פירוש וחצר
השותפין בסימטא דמי, כיוון שיש בו רשות
למוכר וללוקח. וליכא למיין דהיא בשנהו
שם הלוקח בידו ממש, אדם כן פשיטה ומאי
קמ"ל, אלא ודאי בשנהו שם המוכר:
(מה לי) [מאי לאו] ע"ג קרקע [לא
لتוך קופתו] הבci גמי מפתברא (וכ"ו).

פירוש דלתוכה קופתו קאמר ר' יוחנן:
דאמר ר' יעקב (וכ"ו) [א"ר יוחנן]
מודד והניח ע"ג סימטא לא קנה קשיין
אהורי אלא לאו ש"מ בגין במודד לתוך
קופתו בגין ע"ג קרקע]. ומיתו
השתא אלא לפוי בשנהו מוכר בסימטא או
בחצר השותפין, וקמ"ל (ר"י) [רבי אסי]

שפיש ר' יי"י) זיל דהכא כשמדר המכבר
ונון לתוך כליו או על גבי קרקע חבירו
או על גבי סימטא, ומתני' ה"ק משך מי
שדרכו לשוך דהינו לוקח, מדד מי שדרכו
למודד דהינו מוכר:

ואם היה פכח שובר את מקומו").
פירוש אם הוא במקום דשיך ביה שכירות,
כנון רשות מוכר או רשות בעליים דעלמא,
ובדיאתה בגמרא:

נمرא אמר רב אפי אמר רב
יוחנן מרד והניח ע"ג סימטא [קנה].
פירוש מרד מי שדרכו לשוך דהינו מוכר,
והניח על גבי סימטא קנה לוקח, דקסיד
דכינוי שיש לו רשות לлокח להניח שם
כליה הרי הוא קונה לו בחצירו"). ואע"פ
שהמוכר יש לו בו רשות גם כן [ל] הניחו
שם. ונראה כיilo הניח המכבר ברשות עצמו,
אפילו הבci יכול (למכר) [המכר] להיות
כשלוחו של לוקח, והרי הוא כיilo הניחו
שם הלוקח ממש. ואע"ג זקייא") לו שאין
אדם מזכה שלו לאחרים על ידי עצמו
כדאמרין גבי עירוב"). שאני הכא כיוון
סימטא או חצר השותפים רשות שנייהם
הוא יכול הוא להיות שליח שלו לזכות
במקום ההוא בשביילו, ושיזכה לו המקום אל
הלוקח מאליו. ואילו הניחו מוכר ברשותו
אפילו על דעתו לлокח לדברי הכל
[לא קנה]. וכן כיilo הניחו ברשות לוקח
משם לדיה קנה. ואילו הניחו לוקח עצמו
בסימטא או בחצר השותפים קנה. לא אירי
השתא אלא בפי השותפים קנה. לא אירי
בחצר השותפין, וקמ"ל (ר"י) [רבי אסי]

ה ג ה ו ת ה מ ו י ג

(361) קצת משמע דברינו גרס כך בוגרא.
אם גם לא מזאת גירוש ובראשונית.

(362) בכii א :ongan סחוין.

(363) בכii הריר יונת.

(364) لكمן דף זה.

(365) בכii א : הגORTH.

(355) הרשב"א כיib בשם התוספות.

(356) וכן גירוש רשב"ם. ובגמ' שלנו: מקום.

(357) בכii החדי"א: חזון.

(358) עין תוריה מד.

(359) עירובין דף עט.

(360) מירטנו: מירא בעי אבל רבינו גרש

הכא ולקמן: למירא.

דף פה ע"א הכו נמי מפתברא
דאמר רבינו אבוחו אמר ר' יוחנן כליו של
אדם כ"מ שרש לו רשות להניחו כמה
יש לו רשות להניחו אין אין לו רשות
להניחו לא. ואית אמריא לא הווי הכרחא. ויל
דידילמא לאו למעוטי כליו בריה. אללא למידק
דאפילו בסימטאות דוקא כליו קונה לו. ארל
על גבי קרקע איינו קונה לו מדין הצורן
ולאפקוי מר' אסי ור' יוחנן. וכן הילכתא
כליו קונה לו בסימטאות אבל לא בריה. וקימא
לן זמדד והניח ע"ג סימטאות לא קנה. כדאמרינן
לעיל, וכדמשמע נמי מה דרב ושמואל וריש
לקיש ור' יוחנן. דודוקא כליו קונה לו שם
ואפילהו על ידי מוכר. אבל קרקע גופיה לא
קניליה. וייאשאלו קדם הלווחה שם קודם
למוכר וראי קונה לו בסימטאות ומדין ארבע
אמות שלו³⁷⁰). ותא דלא אוקט התיא דר' יוחנן
בהכי. ומוקמינן לה במזרד לתוכן קופתו משומט
דכי מוקמינן לה בהכי לא הרוחה ר' בעדותו
כלום. כי הוא היה רוצה לומר בסימטאות
וחצן השותפות קונה לו מדין חצר בכל חצירו
דעלמא:

ארבע מודות במוכרים. פרשב"מ³⁷¹)
שאן לפреш ארבע מודות שם באربع
הרשיות ודיניהם חולקים זה מזה. ארבע
הרשיות דמניא הכא מא ניהו רשות מוכר
ורשות לוקחת ר'ה ורשות הלה המופקדים
אצלו. ותרי אלו אין להם אלא שלשה דינים
כי רשות מוכר ורשות הלה המופקדים אצלו
דין א' יש להם. כי רשות הלה (במדין)
מודר הן רשות אחרים שלא היו מופקדים
אצלו. שאילו היו מופקדים אצלו³⁷²) אין
צריך שכירות. וכשקיים עליו בלבד סגי
מובר נמי קנה לכלום. ולפיכך פריש הוא

אמוראי נינהו ולאיבא דר' יוחנן. ודילמא
דא דקANTI לא קנה כשותחים בקופתו של
מוכר. והיינו דקאמר הכי נמי מסתברא³⁷³).
דסברא הוא דכל היכא אפשר [לתרוצין]
לא אמרינן אמוראי נינהו. וסבירא נמי הוא
דאין דרך מוכר למזרד בכליו ולהניח בע"ג סימטאות.
למה לאו בסימטאות. פירוש מי שדרכו
ומכאן וראייה דמשנתינו היינו כשמזרד מוכר
כדפרישית:

אי הכו איזמא סופא ואט היה פקח
שוכר את מקומו ואי בר"ה ממאן
[אגרא]. וקשה לי והלא [ל]מאי [דלאס"ד]
בסימטאות והם נמי (ד)[ב]סימטאות ממאן אגר.
ויל דבשלמא לדידן מוקמינן בכעין סימטאות.
ההינו חצר שהיא של שניהם דקני או במשיכה
או כשכר רשות חבריה. דלא סגי שיקבל
עליו מוכר. ובעי שכירות מקום. ואפשר נמי
בhc"י). אבל לאידך אי בר"ה לא שייכא
שכירות. ואי בחצרא שאינה של שניהם שדיינה
בר"ה. וכגון שהונחו שם שלא בתורת פקדון
דלא סגי שיקבל עליו ובע"ג) שכירות מקום
וסגי ליה בהכי. קשה רישא. דמשיכה לא
מהニア התם כראמרי אבי ורבאי³⁷⁴). וαι
כשמשכו ממש לסימטאות לא הוה קרי ליה
משיכה אלא הצעאה:

הכו קאמר ואט רשות בעלים הייא.
פירוש דמתניתין לצדדין הייא. רישא בר"ה
וסיפא ברשות בעליים דשיך התם הן רשות
מודר הן רשות אחרים שלא היו מופקדים
אצלו. שאילו היו מופקדים אצלו³⁷⁵) אין
צריך שכירות. וכשקיים עליו בלבד סגי
בדבענן למיר ברירתא דד' מודות³⁷⁶):

הגהות המ"ל

(370) בכ"י א': והיינו וקאי הגמ' דס הווא.

(371) וכייב הרשב"א.

(372) לעיל דף עז:

(373) בכ"י הרשב"א.

(374) דף טה. רשבים דעה הג' בתוסטהה

366 בכ"י א': והיינו וקאי הגמ' דס הווא.

(367) וכייב הרשב"א.

(368) תיבות "שאליו היו מופקדים אצלו" חסרנו
בכ"י החידא.

(369) בכ"י א': ואפשר נמי דקני.

שם לקנות לה מדין כלו, וכגד אמרינו שאין אדם מקפיד על מקום קלהת. תא אמריןן ל'קמן'*) דאמר לה זיל קני, וכדבעיןן לפירוש. א"נ התם הו כי אילו המקום מושאל ומושכר לה מקודם לכון. הילך הפירוש הנקון דהא ארבע רשותות י"ט) כתני

עד שלא נתמלאת מריה למוכר [משנת מלאה מיה לlokach]. ובמה זה דרשון, כדאיתא ל'קמ"י*) :

אם היהת מריה של אחד מהן, פירוש אחד מיהודה דהינו lokach*) :

ראשון ראשון קנה, ואוקימנא ל'קמן'**) (כתנן) [כשנתנו] שנותם למדה, וכשامر כל שנות ושות בך וכך. וש"מ דרישא דמדה (וסרטור) [דרסטור] אפלו בדכוותה דרא*) מיררי, ואפלו הכי עד שלא נתמלאת המדה למוכר, כי לעולם אינה מושאלת לлокח עד שנתמלאת כיוון שדעתו למלאותה**). אבל בשאיינו קונה אותה כולה, כיוון שנתמלאת שיעור קניינר*) קנה וכשנתמלאת דמו***). ואפלו בשאיין בו שנותם או שלא אמר כל שנות ושות בך אם אמר שקנה לו הכל, ראשון ראשון קנה. והא פשוטא, ולהכי לא אוקמודה בהכי ל'קמן :

ה"ג בר"ה ובחזר שאינה של שנייה. וליג בד"א דהו כל בד"א למעוטי מידי ATI. ובלט לא למאי דמסקין דריה הינו סימטא אתה למעוטי ריה, אלא למאי דקס"ד דריה(*) ריה(*) ממש. והצער שאינה של שניהם ממש, מי ממעט. אלא רבוטא נקט

[דהן ד'] עניינים תלוקים זה מזו. וא' מדה דרסטור*) עד שלא נתמלאת המדה למוכר וכו'. והב' אם היהת מריה של אחד מהם ראשון ראשון קונה. והג' רשות לוקח שקנה לו (מצדו ממי) מיד שקבל עליו מוכר כלו שהזודה לו במכירה ואמר לו קנה. והדר' רשות מוכר ורשות הלה המופקדים [אצלו] שכוניות שניהם בתגובה או בהזאה או בשכירות מקום אי שקבל עליו שהוא נפקד אצלנו הרדי כאן [ד'] קניינים תלוקים: ואין פירוש רשבים מתויה, דהא ודאי אין (בשו) [רשות] הלה המופקדים אצלו שוה לרשות מוכר, בענין שיקבל עליו שהוא נפקד שלו, (כהילא) [להיאו] זכיה היא כיוון שקבל עליו וכותב [וחכתה] לו (חציו) [חצירו] של נפקד, כשם שזכה לו נפקד על ידו זוכה לו על ידי חזירו, אבל המוכר עצמו שם שאין ידו זוכה לו כה ממנו כך אין זוכה לו על ידי חזירו. ואילו על ידי עצמו משיטה שאינו זוכה, שהרי לא יצא הדבר מרשותו, ואפלו על ידי בנו ובתו הקטנים או עבדו ושהתחוו הכנענים אינו זוכה לו, כדאיתא גבי עירובין*) ובזכותה אהריתי, וה"ה שאין חזרו זוכה בלא שכירות מקום. וראיה גמורה לדבר מותה דרבנן גמיאל וokaneים שהיו באים בספיקנה, שהוצרך לומר ומוקמו מושבר לו, כדתנן (בתורות) [במעשר שנין****) מעשה בריג' חקנים וכו' עד וגתקבלו זה מוה שכיר. ומה שאמרו ל'קמן**) ובפרק החורק****) מקום קלטה קנייה לה, הינו שהוא קנייה לה להעמיד קלטה

ה מ 1 ~

ה ג ה ו ת

doneh לה וочек לפרש ראשון ראשון קנה אומוכר ולמיהר דלא קנה לוקח משום לשון קנה ממש קני חוש ולא שנשאר ברשותו בחתלה:

(380) ל'קמן טו :

(381) בכ"י התרוי"א: דההיא.

(382) הסמ"ע סימן ר' סיק כו כיוון לדעת ובינו בה.

(382) וכ"כ הטור סימן ר.

(383) בכ"י א: «וכשנתמלאת קנו וטמי' וציל: וכונתמלאת כולה זמי'».

(375) מל' סرسור אינה בפרשבים אלא שוה שדרש מדה שנייה של שניהם.

(376) עירובין דף עט: במתניתין.

(377) מעשר שני ספה מס'.

(378) ל'קמן מה :

(378) גיטין דף עז.

(379) ל'קמן פ"ז ע"א.

(379) וכ"כ רבינו גרשום.

(379) קד מ"ז ע"ג.

(380) וכי' רבינו גרשום. ולא ניחא לה לרביינו פרשbis שפירש אז של לוקח או של מוכר,

מקומו : והגנוו (לפי) [כפי] גירסת הספרים, דהא דקתני עד שיזיאנו מרשותו לא סוף דבר הזאה ממש, אלא כל שיזיאו מרשות בעלים, וכיון שקבל עליו נפקד להיות נפקד של lokh mid kalla she alot makom domkor v'chata lokh mid kalla bereshut moker. v'ken p'rish ha'ri'iyyot) dzil u'veikar. ותאי רה'ר וחתר שאינה של שניהם דקתני, אתרוייהו בבי קאי, אמداה דרסורו כשנתמלאת, ואמדה דלוקה ראשוני'')

ראשון קונה :

כך הගירסת הנכונה : ברשות מוכבר לא קנה וכו' ברשות lokh וכו', והבי מוכחה סוגין ל�מן בנוסחי דוקני דמעיקרה גריסין ברשות מוכר :

והא אמרין ברשות lokh ביוון שקבל עליו מוכבר קנה lokh. פירוש'') שהודה לו המוכר במכירה ואיל' קנה מיד וכתח לו חצירו lokh, שנתרוקנה ממנה זכות מוכר והוא דפסקו דמים, והוא חצר המשתרת'') : גירסת הספרים ברשות (להלן) [הלה] המופקים [אצלן] לא קנה עד שיגיבינה או עד שיזיאנה מרשותו'). וקיים לי דהא בלאו הבוי קני מכיוון שקבל עליו נפקד lokh. ויא דמתניתין לא איירוי בדראיכא שלישין ביניהם. דההיא דרישא מדה בא סדרור היא. ותדע דאילו איכא שלישי לייחני מדה אחרית בדין מעמד שלשתן. ורשבעם גורס עד שקבל עליו או עד שישוכר

[כי] אפילו ברה'ר קונה. ולמסקנא דמפרשין (דוקא) [דר'ה לאו דוקא], נקט ליה למעוטי רה'ר וחתר שאינה של שניהם ממש, או למעטוי רשות מוכר למאן דסביר דכלו של lokh אינו קונה ברשות מוכר. וKEN p'rish ha'ri'iyyot) dzil u'veikar. ותאי רה'ר וחתר שאינה של שניהם דקתני, אתרוייהו בבי קאי, אמדה דרסורו כשנתמלאת, ואמדה דלוקה ראשוני'')

בחצר שאינה משתמרת לדעתו :

דף פה ע"ב והוא דומיא דחציר שאינה של שניהם קתני. ואית (וליפרווק) [וליפרווק] ליה מעיקרא מחציר שאינה של שניהם גופה. ויל' דMRIsha ניחא ליה לאקשוין. ואית ולמאי דקס'ד השטא דחציר שאינה של שניהם דוקא והא'') חצר של אחרים. מא'

ה מה ז ת

(386) כיב בתודיה ה"ג בתוסטהא. (386) כיב בתודיה ה"ג בתוסטהא. ובשיט'ם. וכן בהרבה מקומות שכחוב רבינו רashi תיבות הרהי זיל כונתו להרב רבינו יונה וכשכחות רהי זיל בלי ה"א מתכוין לה'ר יצחק הוקן בעל התוספות.

(384) בכ"י החדר"א : ואמה דואשון וראשון קונה, ווג'ב : ס"א : ואמה דלוקה וראשון. (384) עיין רב'ם ד"ה ה"ג בתוסטהא.

(384)**) ב"מ יא.

(387) גיטין יג. (387) בתודיה הבוי כתבו ורק דלאית דס"ל דמעמר ב קנה אפסלו בעל כרחו ניחא, אבל לא כתבו שרית עצמו תירץ כן.

(388) כיב רבינו בתינויו לגיטין יג. ד"ה אמר רבא, עלייש.

(389) וכון תירוץ בתוספות ד"ה ה"ג בתירוץ השני, ורבינו בגיטין יג. בשם רבו הרואה.

(390) בכ"י א' : «והא חזרו וציל : «והא חזר אחריים».

(385) גירסא שלנו : עד שקיבלו עליו או עד שישוכר את מקומו. אבל גירסת הר'י'ף ברוטס הראשון (קושטא) ובחוירושי הרמב"ן בשם הר'י'ף וביר רמיה ובר'י מגש בגירסת רבינו. ועיין חדרה ה"ג בתוסטהא.

ומכricht לה משום דהוי דומיא דרישא דהוי מודה דלוקח⁽³⁹⁴⁾); לא בכליו מוכר. ושמיעין מהכא דהגבגה בכליו של מוכר ואפיו ברשות מוכר קנה, דהא הכא ברשות מוכר אירי ואוקימנא בכליו של מוכר, וקתני עד שיגיבת. וה'ג מוכח במס' עבדות זורה בפרק השוכר⁽³⁹⁵⁾) גבי מוכח במס' עבדות זורה בפרק השוכר⁽³⁹⁶⁾) גבי דכילת ורמי במנא דישראל. וכן בפרק המגןיע⁽³⁹⁷⁾) גבי הגונב כייס בשבת וכדאמרינע⁽³⁹⁸⁾) החטם דהו הדין למשיכה דמהניא אסילו בכליו מיעט אלא ריה ממש וחצר שאינה של אחד מהם אלא דעתם:

בגון שהחיה בעלה מוכר קלחות. פי' וגיאת איכ' הא אמרנן לקמן משך חמוריין ופעילים והכניתן לתוך ביתו, למה לא קנה מדין משיכה, וכן כשפידקו והכניתן לתוך ביתו, למאי דקסיד דהו בכליו. ויל' דמשיכה דחתם כיון דקודם פסיקת דמים היהת איננו קונה כלל, ואע"פ שפסק דמים אח'יב. אבל היכא דלא פסק דמים לא סמכא דעתיה כלל, וכדאמרנן לקמן⁽³⁹⁹⁾). וכבר הארמתי בה בב"ט

בפס"ד:

ה"ג ובן גירסת הספרים מדרישא⁽⁴⁰⁰⁾) בכליו של מוכר פיטא נמי בכליו של מוכר. וזה ראיית דגרסינן בבריתא מעיקרא ברשותו של מוכר, כמו שכתנו לעיל⁽⁴⁰¹⁾). ויש מהפכים הגירסת ושלא לצורך:

ה מ 1 ל

ואמרנן בסמור ווינקי ליה כליו ואפיקת אמרנן דאי ציל נכרי במנא דישראל קני, והדין אמרת כדוחיבנה בפרק הספינה אבל אין זו ראייה, ודילמא הא לא מנא דישראל מוכר קאמר. אלא לכלי כשר שאן בז' עכבות יין קרי מנא דישראל. וכן דתת מורי קרשיא גדרו. עכ"ל רבינו:

שבת צא:

(395) שבת צא: (396) בכ"י החידיא: ומפרשין החטם וה'ג.

א: הכא.

ג' גודת.

ז' טו.

לকמן דז' טו.

ז' טו.

גירסתנו:omedrisia.

(401) כמו שכת רבינו לעיל מה. דיה כך

איבא בין הא ורשות הלת המופקדים אצל דקנתני סיפה. ויל' דרישא שלא היו מופקדים אצלו, אלא שהונחו שם שלא מدعو של בעה"ב. דלא שיך ולא מהני החטם קבלת עלייה, ולא שייך ביה (קבלה) [שכירות] מקום, וקסיד דקונה שם כליו של לocket:

כליו של לocket ברשות מוכר קנה לocket או לא. מספקא ליה דילמא סתם מוכר מקנה לו מקום לנקנות כליו⁽⁴⁰²⁾). וכי נקט במתניתין דלעיל ברא"ה דהינו סימטאל לא מיעט אלא ריה ממש וחצר שאינה של אחד מהם אלא דעתם:

בגון שהחיה בעלה מוכר קלחות. פי' וגיאת איכ' הא אמרנן לקמן משך חמוריין ופעילים והכניתן לתוך ביתו, למה לא קנה מדין משיכה, וכן כשפידקו והכניתן לתוך ביתו, למאי דקסיד דהו בכליו. ויל' דמשיכה דחתם כיון דקודם פסיקת דמים היהת איננו קונה כלל, ואע"פ שפסק דמים אח'יב. אבל היכא דלא פסק דמים לא סמכא דעתיה כלל, וכדאמרנן לקמן⁽⁴⁰³⁾). והרשות יותר נכון: שאין אדם מקפיד על מקום חיקת ועל מקום קלחת. פירוש באשותו דוקא, ואפיו השתה שהוא בא לרשות איון מלך רשותה שם כדי שתמהר ותתגרש. אבל באנייניש דעתם לא אמרנן הכליאי⁽⁴⁰⁴⁾). וכיל אידך מקום שיש לו בית לבך. פירוש באשותו דוקא, ואפיו השתה שהוא בא לרשות איון מלך פירוש ומספקא ליה או בטל הכליל לגבי הרשות. פירש רשי' גיטין ע"ה. ס"י שאינו מקפיד על מקום שיש לו בית לבך.

(391) רבינו גיטום. (392) ייבר הריתא. (393) כמ"ש רבינו גיטין ע"ה. כמ"ש רבינו לעיל דיה אם היהת דמתה של אחר מהם הינו של לocket אבל לפושב"ס שפירש או של לocket או של מוכר א"א לפושב"ס. (394) ע"ז עב. ושם כתוב רבינו זוזי: ויש שמחייב ראייה מכאן דהגבגה בכליו של מוכר קונה לocket, והשותה מזין הגבגה אתינו על דע

מדין kali אלא מדין חוץ ממש, בגין שsharpן על החקלא, או שהיו מסובלי"י) דתומי, שאין בתוך כלים:

הא שמעך הרבה ושמואל ר' אמרו תרוייתו (ובו) [כליו של ארם קונה לו בכל מקום]: ה"ג, החטם ר' אל' זיל קני"). פירוש אולין, היינו כשהניהם עתה בכל (לצדדו) [לארכו] של לוקה, אבל לא באלו שהניהם שם מתחילה לצורכו של מוכרי"י): משך חמורות ופועלם. יש גרסין של חמורי ופועלין, פירוש חמורי ופועלין של מוכרי"י).

תלמודא משמע לי דע"כ אית לן למימר הци ואעפ"י שלא פירשו רב ושמואל, הרי הוא כאלו פירשו. דכיון דבהתיאו שמאול הוווק") דמייתנן לעיל") אוקמה שמאול כשתייה קלחה תלואה בה, ודוחק גפשיה בהכי, שמעין מינה סברא ליה דהא לאו הци לא קנה לה כליה ברשות הבעל, אבלו של לוקה איינו קונה ברשות מוכרי. ומורינו גראי אויל לטעניתה, סבר דשפיר מישט בעיגן דכיון דטרחו כל הנחו אמראי למעבד לחזור בהם, פירושה ואפילו בזמן שלא מוד כל קנה (ד)[ב] פסיקת הדמים, מני שחייב קונה לנו. ומה הוא דעתינו למפשט אבלו של מוכרי קונה ברשות לוקה דואלין בתר רשות, מינה אבלו של לוקה ברשות מוכרי לא קנה דבתר רשות אולין:

וזו בפלוי של מוכרי אמאי קנה לוקה. דהא ע"ט שפק דמים לוקה והודה לו במכר, אכן בכליו של מוכרי קימי וαιלו עומדים ברשותו. ואפילו תמא הכליו של מוכרי ברשות לוקה קנה לוקה דבתר רשות אולין, היינו כשהניהם עתה בכל (לצדדו) [לארכו] של לוקה, אבל לא באלו שהניהם שם מתחילה לצורכו של מוכרי"י):

משך חמורות ופועלם. יש גרסין של חמורי ופועלין, פירוש חמורי ופועלין של מוכרי"י).

והכנין לתוכה ביתו בין פסק עד שלא מוד בין מוד עד שלא פסק שניים יחולום להזoor בהפ. פירוש הני תרתי עד שלא [דקתי נין פירושו שוה, דשל עד שלא מוד ורזה לומר כל זמן שלא מוד, שאלו מוד אחיב הא ודאי קנה במזידת]. ואילו עד שלא פסק רזה לומר שמאוד ופסק אלא שהקדמים מודידה לפיסקת. וכן הא דקתי נין [דף פ"ו ע"א] טירקון והכינוי לתוכה ביתו פסק עד שלא מוד אין שניים יחולום לזכור בהם, פירושה ואפילו בזמן שלא מוד כל קנה (ד)[ב] פסיקת הדמים, מני שחייב קונה לנו. ומה הוא דעתינו למפשט אבלו של מוכרי קונה ברשות לוקה דואלין בתר רשות, מינה אבלו של לוקה ברשות מוכרי לא קנה דבתר רשות אולין:

וזהון לה דידלמא בבריותא לא קני

ה מ ۱ ۲

405 בכ"י חמורי: זיל קנת.

406 נירסת הראים הריף והראיש.

407 גיטין עז.

408 דף טה:

409 לשון השם לעיל מה : ובכ"י :

410 וכו' לה בעי כל.

411 וכן היא דעת הריף כמו שפירשו בו

412 הבית יוסף והגריא וכיכ' הרמב"ם פ"ד מה מכירת

413 ") וכ"כ הר"ץ י מגש והראיש וספתקא

414 הוי, אבל הריף והרמב"ם כתבו ודאי לא קנת

ה ג ה ו ת

הגראס הנכוונה. וזהו ג"כ גירושתו. והרשبات

הביא שם עוז גירושא אחרית בשם התוספתא.

412 פ"ז רשבבים דיה ואילו בכליו זמוכרי,

דס"ל דוחקה למאי דקמ"ד ולא בטל כליל אבל

הרשנות לא קנה כל דובור ברשות לוקה.

413 כ"כ הרשבות בשם רש"י, וכי' בתשובות

הריף סימן ז.

414 פ"ז חודחת משך.

415 במסורת הש"ס כי שותוי גי הערוך. והיא

ביב גי הריף מיבאש.

לצדדים ולא אוקים כשם רואים גם למשיכת
ולפיכך נלנין בין במשיכת בין בהגבלה דההיא
אויקימתה הוה עדיפה טפי. וכי' זיל ודוקא
נקט תלמודא דמידרי דבר הגבהה בהגבלה
אי' במשיכת לא, אבל מידי דבר משיכת
ולא בר הגבהה בגין שליפוי (ררבבי)
לוניה אותם אסילו בהגבלה, להגבלה קניתא
אלימטה היא וקונה בכל דבר, לדאמרין
עליל בפרק חזקה. ובמסכת קידושין^(*))
גבוי עצם הנגביות [ל'] רבו קנאנו. ואפילו מאן
דגרים התם רתגנא קמא פלייג. היינו בעבר
דוקא שהוא מקרקייע^(**)) (דע) [דנייד] ולא
שידך ביה קונין דמטטלין כלל. וכן פיל
שאמרו במסכת קידושין^(***)) שונקה בחבלי
זמורות, מדין הגבהה הוא, כדפרי^(****))
הנוגב פיט בשחתת (וכו') [חויב שכבר
נתחייב בגנבה קודם שבוא לידי איפור
שבת היה מגיר וויזא פטור שחרוי
אייפור שבת ואיסור גניכה באין בא').
כבר הארכתי במקומה הרבה^(*****)). ולקשין דהכא
מסיפה דהיה מגיר וויזא פטור שאיסור שבת
ואיסור גנבה באין אחת. ובdochca^(*****) הויין
ביה דafkaה להיכא אי לריה איסור שבת
אי' איסור גנבה ליכא. דמשיכת אינה
קונה שם. ואי לצד רהיר חיב גניבה אי' איכא
איסור שבת ליכא. ואיכא דמוקים לה כרי'
אין במשיכת לא. פ"י ר"י^(*****)) דאפשרו כשהם
בינוגם. שרואים למשיכת אקמرين. והכי
ריהטה דטוגיא דלא אוקימנא^(*****)) דהיא דגונב
ביש בתם אוקמה רבashi אפסי' כרבנן
ובשלשל ידו למטה משלה מן המפטון וקבלת.

ה ג ו ת

414

וכי' הרמב"ן בשם ר' מישע.

415

עליל פג:

416

קידושין כב:

417

בכ"י א: מטטלין מקרקייע.

418

קידושין דף כה:

419

בחידושים רבני קידושין כה: פירוש

420

שהכלוי זמורות הם מאכל של, והסל מבה עצמו

421

לאכלן, וכשנובה מהנתנו היז' כאילו הגביהו בידים

ע"ב

(420) בנסיבות לא: בשיטים בשם רבי

420

ובחוירושו שם.

בכ"ט^(*)) אמר מר ווטרא משםיה דבר פפה
האי משכנתה באטרא דמסקלוי מסקלוי אפלו
מתMRI דעל בודיא. ואי אגבהינהו בטיטאניגי^(**))
לוניהו, ולמ"ז כליו של לוקח ברשות מוכר
קנה לוקח אע"ג דלא אגבהינהו קנה. וכיון
דאמר ולמ"אן דאמרי^(***)) מכלל דבר פפה
גופיה מיסבר סביר דכליו של לוקח ברשות
מוכר לא קנה והגבלה עבי, וכיון דבר פפה
שהוא בתרא סביר ליה דלי קימא לנ'
מיישטא מיטחט. וטובה איכא כי בתמלודא
דלא מיישט באבי מדרשו בחדא סוגיא
ומיישטא לנ' בסוגיא אחרית. וזה זראי ראייה
ברורה^(****)). וכבר כתבו כן קצת מזה מקצת
הגאנונים. וכיון דהא מיישט, הוות שמשמע לנ'
דיישטוט דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה
דבתר רשות אולינן, דהא תליןן להו לעיל
בחדדי דאמרין וממדכליו של מוכר ברשות
локח קנה כליו של לוקח ברשות מוכר
לא קנה. כלומר דבתר רשות אולינן. ואיך
אף אנן נמי נאמר בהפר, ממדכליו של לוקח
ברשות מוכר לא קנה כליו של מוכר ברשות
локח קנה. וכן פסק הרוזה^(*****)). וכן דעת הר"ף
דיל' כמו שהביא בהלכותי^(*****)):

אבל דברין שרבען בחגבהה בחגבהה

אין במשיכת לא. פ"י ר"י^(*****)) דאפשרו כשהם

בינוגם. שרואים למשיכת אקמرين. והכי

ריהטה דטוגיא דלא אוקימנא^(*****)) דהיא דגונב

ביש בתם אוקמה רבashi אפסי' כרבנן

הוואיה במלחמות זו הביא ב"כ הרמב"ן רבו של

409(*) ראייה זו הביא ב"כ הרמב"ן רבו של
הוואיה במלחמות

410 ב"מ ס"ז.

411 גורסטנו שם: בסיסני. וכן הוא בערוץ.

412 וכי' ביש' ר' ר' במתמה והקשה.

413 עיין בהקומו של הראית לבדק הבית

שהיא וקנו של הראית. (עמ' הגהה החידיא
בשלהי^(****)).

414(*) וכי' בס"ז מה מכירה היב.

קנה עד שיטלטנו, דהא טלטל הינו תגבעת, מוקתני רישא משיכה והכא קתני עד שיטלטנו. ורש"י זיל פירש דיטלטנו משיכה נמי היא, וגנטק האי לישנא שם דגבוי פירות סגי להו במשיכה כל דהו דבמשיכה כל דהו נמשcin כולן, אבל הפטנת הו אורך וצריך משיכה גדולה. והיינו דפריך דבשלם לא לדידי רישא וסיפא בשלפיו ווטרי או מציעאי, ובפירות סגי במשיכה כל דהו, ופטנת שהו אורך ציריך טלטל גמור מקומו או במשיכה או בהגבהתה, דיטלטול תרוייתו משמע. אבל לדידיך דמקmitt לה בשלפי רברבי היכי כתני סיפא עד שיטלטנו (רמשום) [דמשמע] משיכה גודלה ומורהה), רישא נמי בשלפי רברבי, וצריכין משיכה גודלה, על כרחך ממשום הגבבה נקט לה דלא מיקנו אלא בהגבהתה, וזה הייך אפשר, ואין פירוש זה מהו, ופירות נמי, אפילו לשומאל), דספינה, במשיכה כל דהו סגי להו, שהרי כל פרי ופרי יצא מא מקומו, ולא נחלקו רב ושותיאל אלא בספינה וכיווץ בה שהוא כל' א': אלא ה"פ, בשלמא לדידי כולה לעיל, ויל דא"כ עד שיוציאנה מרשותו הויה ליה למיתני מעיקרא, כיון דאורחא במשיכה בשלפי מציעאי, ופירות שדרכו במשיכה במשיכה, ופטנת שאין דרכו אלא בהגבהתה או ממשום דלא יטנף או ממשום (דמשמע) [דמשתמייט], בעי הגבבה כדרכו. וטלטל זה לשון הגבבה הוא, ולא נקט הגבהתה פפני שאין דרך להגביהו ולהחוירו למקוםו. וכיון שהוא קל להגביה אין מושכין אותן, מן הטעמים שאמרנו, אלא מטלטלין אותו ממקום למקום. אלא לדבריך דמקmitt לה בשלפי רברבי, הא ודאי מפני כבודתו אין דרכן

ואלי בא דיריה מדין הגבבה קני לייה, כדפי' בדורותא"). ולא קשהaca הכל, אלא DAOACHA דתלמודא דפרק סתמא אליבא דזה, ואע"ג דלית הילכתא כוותיה. ובדין הוא דמצינו לרוצץ הכא אוקימתא דרב אשוי דחתם, אלא דעתיא לאן לתרוצץ אפילו לדבורי המקשה, והכין אורחא דתלמודא:

במידי דבעי מיתנא (וכו'). פירוש שהם דברים בדברים שאין דרכן בהגבבה כלל. ומיהו במתכת כתובות") מוחלפת השיטה DAOAKIM במציעאי ואליבא דרא". וו") מן הסוגיות המתחפות בתלמוד. וטוגיא דחתם שלא הילכתא, ודלא כרב זביד, לפום מי דכתיבנא לעיל דרב זביד זביד מתניתא או ברברבי וכרכ"א או בין בוטרי בין ברברבי וכרבנן, וכפירוקא דרב אשוי:

לצדין כתני [מידי דבר הגבבה בהגבבה מידי דבר משיכה במשיכה]. ואם אמר"י) אמר דחיק נפשיה בתchein, לייא דמיירי בשלפי רברבי שננקין בין במשיכה ובין בהגבבה, אם איתא להחיא סברא דכתיבנא לעיל, ויל דא"כ עד שיוציאנה מרשותו הויה ליה למיתני מעיקרא, כיון דאורחא במשיכה טפי. כן נראה לי:

דף פו ע"ב אפו פשתן בשלפי
רבברבי מי לא עברו. פירוש הא ודאי כיון דפשטן עבדי מיניה שלפי רברבי סיפא נמי בשלפי רברבי, דמאן פסקת דרישא בשלפי רברבי וסיפא בוטרי. ואית ולידיה היכי אתיא סיפא שפיר, דהא לדידיה רישא במציגאי ונקנה במשיכה ולא בהגבבה, ואם כן סיפא נמי במציעאי, והיכי כתני דלא

ה ג ה 1 ת

(421) כתובות דף לא:
 (422) זיל רכינו כתובות לא: והוא סוגין שלני אסוגין דפרק הספינה והחתם אסיקנא ואפילו במיציע איינו קונה במשיכה אלא בהגבבה, אבל אשפזר בהגבבה כלל אע"פ שדרכו לעפums במשיכה איינו קונה אלא בהגבבה, ואוקימנו במידי דכע' מיתגן. וזה מן הסוגיות המתחפות בתלמוד והלcta

- כסוגיא והחטם כוכתיבנא החטם בט"ז. עכ"ל. וכן הגירסה בשטחים שם, ובхиי רכינו נפלו שם כמה ס"ס).
 (423) וכן הקשו בתודעה לצדין ונשאו בצע'.
 (424) רבשים דה' והא פירות.
 (425) בכ"ז א': וזה מורה.
 (426) לעיל זה:

להגביהן אלא למושכן, והיכי קתני עד וכשגמר קונה בהם למפרע. ואמר מורי"י נריו שם גתנו לו דמי מה משחר, ודאי ראשון ראשון קנה, הון מדין כליו הון הגבהה או משיכה כדינו:

בור בשלשים מה בטלע אני מופר לך ראשון ראשון קנה. פירוש כיון שפסק דמים ואע"פ שלא נתן דמים, כיון שהוכר המקה לעניין טאה בטלע כל טאה הוא מקח בפני עצמו. ואע"ג זה אדרבר נמי בור בשלשים, כבר שקלו וטרו רב ושמואל דבר סבר תפישין לשון אחרון, ושמואל סבר דסוקי מספקא לנו. דשאני התם משום שפסק רשותו, ולפיכך אין המוכר יכול לחזור בתשובה. היה יכול לחזור בו, בגין אבל הלוקח") היה יכול לחזור בו, וככפרישנו בפרק המקובל"). והוא דבר ושמואל אי מדין קנה הלוקח לא משכחת לה אלא כשהיה kali של לוקח ברשות לוקח או בסימטא. ואם היה ברשות לוקח היו הפרירות בתחילתה בכליו של מוכר, שאליו היו בכליו או בפרק של לוקח אין ציריך שום מדידה, וכיון שקבל עליו המוכר כל מה שפסקו עליו דמים בין רב למעט, וככאי נמדד כלו כבר וננתן בכליו של לוקח הוא, והיכי שייך ביה שום חזורה, אלא ודאי כדאנרן. מיהו ודאי שפיר משכחת לה אפיו בראיה דבר, אומרים (כליו) [כולו] מתלא ملي וקאי

שיטטלונו, דהינו הגבהה: ופרק שני פשתן דמשפט") ולפיכך אפיו שלפי ררבבי דרכן בטטלול, שמתירין השיליף ומגביה") כל אגד וגאגד לעצמו: והילכתה כרב כהנא ורב חסדא דהא פריקו כל מי דפריכו להו ולא אשכחן אמרא דפליג עלייו להדייא, וכל הנני אמראי פרכי בעלא הוא דהו פרכי, למחוי היכי מתרץ להו, וזה דרך הגאנונים זיל בכימ. וכן") פסקו רוב הגאנונים שדוחאו להא דבר חסדא ורב כהנא, לכל מי דפריקו") דתיתא נינהו, ולא נהירא:

רב ושמואל דאמרוי תרויזו בור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפיו בפה אהירונה. פירוש בין שקנה בהגביהה בין שקנה במשיכת או בכליו, כיון שמקת אחד הוא אין דעת שניהם לננות עד שיעשת קניון בכולו"). ותיה") לlokuch מטטלין הרבה במקה אחד, וככפרישתי בפרק ההוב"). ואית וכיון שלא קנה בתחילתה במה קנה לאחר סאה אהירונה. יש אמרים בגין שהוא בכליו כולם כשגמר כל המדידה, ואני שחייב בכליו כולם שפיר משכחת לה כל מה שפסק רשותה. והנכון דמדידה ומשיכה א' שעשוות כל דבר, אומרים (כליו) מתלא ملي וקאי

המונע

הגהות

(437) בשתיים ב"מ קב. כתוב בשם רביינו ז"ל: ואית ובמידוי סמסקין היכי מהגיא תפיסה דהא קיטיל תפסו כהן (אי) מוציאן מידיו וכו' ויל' הדתם בחרוק שתחטט שלא מרעת תברו משא"כ בוה שתחטט לדעת חברו וברצונו. עכ"ל. ועוד כתוב שם ז"ל: ופרקין דתמתם משום ותפס, פירוש הדתם לאו משום תפיס לשון אරנון וע"ס שבא הלוקח לחזור בו, אלא הaja שכבא המוכר לחזור בו והлокח רוצח לעמוד במקחו וכיון דתפס לא מפסיק מיניה עכ"ל.

(438) ז"ל הגמומי יוסף: ואע"ג דבבי תפסו כהן אמרינו אקי מוגנא בחזקת מריה ומוציאין אורומו מיד לתרוץ kali הלוקח אבל המוכר עבצמו מוד לתוך kali הלוקח אבל המוכר לחזור בו ככפרישנו בפרק המקובל, הריטב"א ז"ל עכ"ל הגני.

(439) מירשתנו: דמשפט.

(440) בכ"י החיד"א: ומטטל.

(441) קשה מי' וכן, דהא לעיל כתוב דהלהכ רב הנא ורב הסדא. ונראה שהשורטה ז"ל: אוכן פסקו רוב המפרשים. וROL כרעת הגאנונים שוחאות וכו'". וכומרתו למה שכח רביינו חנאנל הובא בשיטים. וייעוט שריח חלפער רביינו נסימ שהיה תלמיד רביינו האי גאון כמו"ש החיד"א בש"ג.

(442) בכ"י החיד"א: דספרכו.

(443) בכ"י א': בכליו.

(444) ז"ל הגמומי יוסף: וכן הרין לлокח מטטלין הרבה במקה אחד כטורי בפרק הותב, הריטב"א ז"ל. עכ"ל.

(445) בשתיים ב"מ מו. האריך רביינו בוה והביא ראה מוגאין והכא.

(446) וכיב שם רביינו בשם רבבו [האריך].

פירוש רישא במשמעותו לזמן הגורן ואינו עושים עמו עד ימות הגורן, וכיון דואזיל גביה אסור. אבל סיפה שמתחל לעשות עמו היום, אע"פ שהכח לימיים"***) ומוליך בשבח של ימות הגורן מותר. וקיים מיסיפהadam איתא לדרב ושmailto דבשאומר טאה בסלע כל טאה וטהה חשב מקח באגפי נשפייה, ושכירות של ימי הגורן חשיב בפני עצמו כיון לא התחיל עתה במלאתה כלל, מה ל"י**) רישא ומלה לי סיפה. אלא ודאי שם דכליה חד שכירות הוא וכיוומא אויכתא, ה"ג אעפ"י שאומר טאה בסלע, כיון שדעתו ליל' טאה ועליהן פסק דמים, הכל מחק אחד ולא קנה עד לימודו הכל, וקשה לדב וטלול וטלול:

דף פז ע"א ומהדרין ותטברא שכירות היוא זולולי בשכירות מי אמור. פירוש ותטברא דשייך התם רבית דוקא ואיפלו שכבת**) פ' המ齊יא י"ץ אמרין מאין אנדריגט****) [אנדריגט] וכו' ואותבה מתניתא ואמי' א"ר כהנא שנותה היוי בהין. וכיון אמרה רב כהנא התם נקטין הכל לדרב כהנא בידן. ודכוותא הא אמרין בכתובות****) כדאמר ר' אסי ולוז שפטים הרחק מך. והרבה כיווץ בזה****):

ת"ש השוכר את הפועל לעשרות עמו

בגוריון (מ)חיום בדין****) [ולגוריון יפה בסלע אמור להנחות הימנו. אבל אם שכיריו מהיום בדין ליום ולגוריון יפה פלע מותר].

ה מ १ २

(445) בכ"י א': אגרינט. וצ"ל: אנדיזט כמו שהוא בשבת ס': וכן הוא בערור.

(446) כתובות כב: ובתוספות ד"ה משום שירשו גיב' מכ משומם דבר אסוי וגיל להביעו נקיטתה בשמשת.

(446**) פ"ז חודית כダメה. (446*) צ"ל אעפ" שבח ליוםת. (447) בכ"י החיד"א: ומה לי רישא מיל סיפא הלכך לא משכחת לה אלא כהארין. ע"ל ועיין בכתה"ם ובמלחמות.

(448) צ"ל -עכשווין.

(449) ב"מ דף סד.

(449**) אויל צ"ל בהווא גברא דובין קרי.

(450) ב"מ דף עה.

או ברשות מוכר ואיפלו במדה דמכור, וכogenous שלוקה מודד שcona אתו בהגבלה. ואתיה שפיר כולה מימרא. ומה שכטב הר"ף****) אין אלא בcona מדין כלו, וזה ברור:

ת"ש ואם היה מודה של אחד מהם (וכו') [ראשון ראשון קנה] וכו'. וקס"ד דההיא במדה סתם. ואם איתא לדרב ושmailto היאך קונה במדה עד שנתמלא, והוא מודה ככור בשלשים היא ואפס****) ואעפ' שלא קנה אלא מודה****) א. ופרקינו דמיורי כשהיו שנותה במדה. וכשאמרו כל (שנה ושנה) [שנת ושות] בכר וכך. והא ביה לא מלואקוומי נשנות דמים, לפי שיטת מורי נר"ז:

זה אמרין זכר אמר רב כהנא שנותה היוי (בכם) [בחין] בלוא דרב כהנא איתא בחדיא במנוחות****). אלא דבמסכת שבת**) פ' המ齊יא י"ץ אמרין מאין אנדריגט****) [אנדריגט] וכו' ואותבה מתניתא ואמי' א"ר כהנא שנותה היוי בהין. וכיון אמרה רב כהנא התם נקטין הכל לדרב כהנא בידן. ודכוותא הא אמרין בכתובות****) כדאמר ר' אסי ולוז שפטים הרחק מך. והרבה כיווץ בזה****):

ת"ש השוכר את הפועל לעשרות עמו

ברשות לוקת, והוא דאיתנהו בכליו דמכור דאי בריה הא קייל זאן כלו של לוקת קונה בריה, ואי ברשות מוכר הא קייל נמי וכליו של לוקת ברשות מוכר לא קנה לוקת, ואי ברשות לוקת ולינהו בכליו ומוכר הא קامر ברשות לוקת כיון שקבל עליו מוכר קנה וause'ם שלא מודה, הלכך לא משכחת לה אלא כהארין. ע"ל ועיין בכתה"ם ובמלחמות.

(440) בכ"י א': וכס. וצ"ל: ואפסיק.

(442) בכ"י א': מוד.

(443) מנחות דף טו:

(444) שבת דף ט:

שיטת רבות ישמרם אליהם ושיטת הרישוי⁴⁴³) זיל:

משמעות דתלוש ממנה כל שהוא קנתן
פירוש קנה השאר, הואআমাই:
אמר רב ששת הכא במא依 עספינן
דאמר ליה לך וויפה לי קראע כל שהוא.
כך הגירסת ברוב הספרים. ולפי גירסת זו
נראה דליך וויפה לי, כל צורבי קאמר. ופירש
הראים לך ותקון לי בקרע כל שהוא דלוי
שוה פרוטה, ובאותה שוה פרוטה⁴⁴⁴) זכה
בשתן זה, שכל המחויר לקרע הרי הוא
קרע, ונקנה בכיסף בשטר ובחזקה. ומيري
כשצරיך עדין לקרע,vae לא, דינן
גוננא שרוי לולולי בשכירות רישא אמראי
חולש⁴⁴⁵). כדאיתא בכל דוכטאות⁴⁴⁶):

ושבטים גרים לך וויפה לך קראע כל
שהן. כלומר החוך בקרע ותקון בו תיקון
כל שהוא, והקרע נקנה בחזקה, והיה לפשתן
זה כיון שהוחויר לקרע (דינן בקרע,
ומורי גירוי דאמילו רישא איננו אלא מפני
שיכול להזוז בו, שאילו שיעיבר עצמו בקנין
לפעילה היה בעניין שלא יכול להזוז בו
הרי הוא כמוכר קראע מהו שזו מותר,
או כמוכר קראע מהו במאיה ולקמיה יפה
(חולף) [אלף] שהוא מותר⁴⁴⁷) כדאיתא בפרק
דמיטא למחצדי⁴⁴⁸). וכל שכן אי מירוי וא
אייזה נשך⁴⁴⁹). והפירוש שפירושו הוא גיב

אומר לו] הוליני עד שיבא בני או עד שאמציא
המשמעות. ובחדאי דלכלי עלא במכר כל
מוחור, אלא דבשכירות גופו לפי שהפועל יכול
להזוז בירוי⁴⁵⁰) משום כי לי בני ישראל עבדים
[ולא עבדים לעבדים] הוה משמע לנו מעיקרא
שאינו זה כמוך דבר מסוים, וכל שוכר עצמו
לאחר זמן שיטה אסורה, דמותה הם כהלווה
אצלו,ongan אמרינן השטה דזולולי בשכירות
אטילו לאחר זמן מותר, כאילו שיכרו ליום
דמים גופו שהוא מצוי בעולם משכיר, ועלין
חלין בדבריהם, ואף על פי שיש לו רשות
להזוז בו. ופרקינן אם כן דאמילו כי תאי
גוננא שרוי לולולי בשכירות רישא אמראי
אסור:

ושפרקינן רישא משום מראית העין,
דיבוח דלא עבד (בחדיא) [בחדיה] מהשנא
מייחוי כתלות ממוון ואגר נטר לוי. ואומור
מורוי גירוי דאמילו רישא איננו אלא מפני
שיכול להזוז בו, שאילו שיעיבר עצמו בקנין
לפעילה היה בעניין שלא יכול להזוז בו
הרי הוא כמוכר קראע מהו שזו מותר,
או כמוכר קראע מהו במאיה ולקמיה יפה
(חולף) [אלף] שהוא מותר⁴⁵¹) כדאיתא בפרק
(חולף) שהוא מותר⁴⁵²). והפירוש שפירושו הוא גיב

ה ג ה ו ת

שכנן כתוב הרמב"ן שכתב הרישיף בתשובה ושכנן
פירש ר' יוסף הלוי זיל. ואין ספק שגם התשובה
שהזכיר הרמב"ן היא הנוסחת בתשובות הרישיף
וזיל, כמו שכתב תשובה וזה המאוון אחר
הזרבור זרך תלמה.

452) וכיכם הרמב"ם פ"א דה' מכילה היוגן.
452) כתובות זא.

453) כיכם הרמב"ן בחידושים דפס' פרשכיט
זריך לאוקמתה באינו עומדת ליתילש.

453) וכיכם הטור סימן קאג שאמילו איז
לקראע דינן בקרעukanן דלכל ملي הלהכת כרבנן
דריש (כך הבינו הרמ"א והסמ"ע סי' קאג בתננות
הטהור, ודלא בכ"י שפ"י ובגירכה מירין) וכותב
השין סי' צ"ה סי' ב והעיקר בהסתור.

453) פירוש ולעל עס: דה' וא' בשודה

:450) ביך קפס: (451) וזה לשון הנגומי יוסף: אבל אם שעיבר
עצמו בעניין שלא יכול להזוז בו, הרי הוא כמוכר
כלוי או בשכירות קראע. הרישיבא זיל בשם רבו
זיל. עכילד גאנז.

451) ב"מ זד.
(452) ביכ' הרוב רביינו יונה בעליות. הובאה
בשכירות, וכבר כרבנן לעיל שמקומות שכתב רביינו
ריהת הרישיף זיל כהונתו להיר' יונה.
(452) וכן פריש רביינו גרטש. אבל מהרי' מינאש
[זהו הרויאם כמו יש החידיא בשחה⁴⁵³] בחידושיו כתוב
שכון שנקהו עסם לתולש דינן בולוש ואינו: בקנין
בקנין קראע בכיסף ובשטר ובחזקה אלא בקנין מטלטלה;
וכן כתוב הרישיף בתשובה סימן ח (ודפוס ביגלווע
תרציה), ובכ"י סימן קאג בשום היה מפרש שקנה
תקראע בשכר היפני וקנה הפשטהן אגב הקראע

אייריא הא הרי פעמים שאיפלו נתמלאת המדה למוכר, אם מכר סאה או כור; מידה דמוכר היה. פירוש לימה פשוט מינה דכלו של מוכר ברשות לוקה קנה לוקה, כשהנתמלאת המדה מיהת. שאו געשה (שאומר לה) [כאמור לו] זיל קני; ופרקין דלא פשוט מידי ומתיינ' במדת של סטפור. ולפיכך חיבור עלייה אם נשברה שלא בשעת מלאכה ושלא בגין. וסיפה במדת סטפור, ופטורים על שבירתה לנגרי, או משום שםירותו עליון, או משום דהייא לה שאלה בעעלים:

(אייכא תנא) [אייכא תנא] דראתני' לרבעותן. (אייכא) [אייכא] תנא דאתניתה רב מרדות. ולגיטוא הרשותה קשה הא רב מרדות. ואיתוי ליה לרבות יצחק בר אדרמיין, ואית רבת יצחק בר אבדימי מן האדרמיין, והאדרמיין האחרון הוא והיכי הוה איהו מותני לרבות, ולאו קושיא [היא] דאייכא רב יצחק בר אבדימי אחריאן שהיה בימי רביי****), וכדאדרמיין במתכת שבת****) אמר רב יצחק בר אבדימי פעע אתת ננטשי מתניתין. ולא עוד אלא בדורות ושמעו מי אחר רבבי בבית המרץ:

במתנה**), שאיפלו התרושה ייל שקנה דומיא ליתא, והיה אדמוכר את השדה מכר את התבואה המחוורת, כשצרכיה קצת לקרען כפדי' עלה****). ואיפלו תימא כשaina צרכיה, החם במוכר את השדה, שעשאותו כמוכר את הבית ומה שבתוכו שוננה אף התנוור וכיריים שאינן מהחוורין****) ומ"מ לא קנאם אלא כשמש או בדין אגב, כל שכן הא לא מכר לו אלא הפשתו, שאינו קונה אותו בדין קרען אלא כשצרכיך לקרען. וזה נראה לי ברור****):

מירה דלוקה דיא. פ"י וכ"ת ברשות מוכר או בר"ה, א"כ איפילו נתמלאת המדה גם כן לא קנה. ואית ואמאי לא ניה לא בדורות ושמעו, שביל זמן שלא היו שנותות במדת והשלא איל כל שנות ושות ברכ' בדורות ושמעו עד שתמלאת המדה, כדאמרין וכך לא קנה עד שתמלאת המדה, כדאמרין לעיל****) בהדייא, ויל' דכיוון דמתניתין וברירתא סתם קתני ואוקמינן****) ברייתא בשיש שנותות במדת, ממשעין אין דה' מתניתין. ולא עוד אלא בדורות ושמעו מי

ה מ १ २

דיה אבל לא מכר הבין כחותה הגי' שאף בא"צ לקרען כל קנה ובכלל המתגה הו, ודלא כפרשביט לעיל ע"ז. דיה אבל בגנותו. (ועין בריש' שם שחולק על התוויות בהו), עיכ"ז אתי שפיר מה שהוויה והשב"א מבור וממיין דאמ"י פשען תלוש קונה במתנה. (454) ליל סט.

לחתוך סתמא, וכורף עט: דיה וαι בשודה ואילן פיש' שוהי דעת הראה אבל להרשבי' אע"ט שא"צ לקרען הויל' במתהורה.

בור שכטב זול': ואעיג' דקייל' דמוכי בעין יפה מוכר הא אמרן ובדברים חשובים לא אמרין (454) צ"ע דהא דלעיל עט. בור א' במכור אבל בנוטה גוונן את כולה היינו דוקא במה שארין לקרען, וכמו שכחטו שם הרשב"ט וההמ"ג, ולרמב"ם איפילו בצריך לקרען לא קנה מקלט מתנה אלא מה שMahonב לקרען ואטריך לדעתה הרשב"א המים ב"כ צרכין לבו שבחן לא יהיו ראיין לשתייה משום מים מגולן.

שוב מצאתי בנומי יופיך במתניתין ומוכר בור שכטב זול': ואעיג' דקייל' דמוכי בעין יפה מוכר הא אמרן ובדברים חשובים לא אמרין (454) ז"ט במטטלין, ומים מטלטלין נינהו. וה"ט מכור, אבל הקדש או גוון הקידש את כולן דתניא דקדושן מלאים מועלם בהם ובמה שבתוכם, וה"ה במתנה כותנן בחוכר את הבית ברייא במכור אבל בגנותו גוונן את כולן. עכ"ל הרי להרא דמים בכלל בור בגנותו מתנה והיה שאר מטלטלין כמפורט שם להרא. והתוויות בהיש פירקין

454 כ"ט ריבנו לעיל סט. דיה אע"ג דטמא לחתוך סתמא, וכורף עט: דיה וαι בשודה ואילן פיש' שוהי דעת הראה אבל להרשבי' אע"ט שא"צ לקרען הויל' במתהורה. (454) ליל סט.

454 וכ"ט המחבר ס"י קצ"ג, ובתגובה בשם הטור כתוב בהרשבי' וא"ט הש"ק ס"י צ"ה ס"ב. (455) ליל דף טו:

(455) רשבט דיה היב. (455) חולין קי. (455) וכ"ט בתודעה מי בשם ר' ר' שבת דף מ:

אי' א' אלא מכבר בדרכו ונוטן לתוכה חולין. וכן חבית של שמן תרומה שנשפכה אין מהיבין אותו לחיות יושב ומפטוח אל נוגה כדרך שנוגה חולין. המערה מכרך לכד וגטף ג' טיפין נוטן לתוכה חולין. הרכינה ומצת הרי היא של תרומה וכו'. וזה היא משנתינו שהביאו בגנרא. וההיא מגורה ואותו חבית וכד של תרומה אפילו מתרומה שנוגה שם אחר שהופרשת משמע. ומ"מ לא אירא היא. דהא איכא לפרטוה בשקרא שם תרומה על היטי המגורה ועל שמן שכדי (שבתיות) [ושבחיות]. אבל הרמב"ן^(*) זיל כתוב דבר כל תרומה^(**) היא ולא התירוחו בעין. אלא שהתריו להת בו חולין לבטלה. כיון שהוא דבר מעט לא הטריחו עליו יותר מכדי לכבר ולטפח ולקנת. וזהו שנגנו^(***) אין מהיבין אותו ללקט ולטפח. דאלמא קל הוא שהקלו עליו. וההיא דקדירה שבישל בה תרומה^(****) לא התירו לבטלה. לפי שלא גודע שיעור בילעטה ופליטה. כיון דעת ידי בישול הוא דטובא בעל וטובה פלא. ושלא בדברי הרמב"ם שדים דין מבטל חולין בקדירה שבישל בה תרומה לאויה של מגורה שנייה הרוי כל מה שנaturalה. שם תרומה חל עלייה והכל השרני המצוי וכל הנדרך בו אסור. וגם הכל זריך הקשר. והיינו אמרין משום יואר שעליים נגעו בת. ולפי זה היה לנו לומר. כי אין הדין והוא של תרומה נאסר אלא במערה מאותו kali שקרה עליו שם. אבל אם עירה אותו לכל שנייה הרוי כל מה שנaturalה. שם תרומה חל עלייה והכל השרני המצוי וכל הנדרך בו אסור. ומה קשייא לי מגורה^(*****) שפנה ממנה היטי רמב"ן דההיא מגורה כשתגינו שם תרומה גמורה היא. דומיא דההיא דקדורה. וקושין תרומה אין מהיבין אותו לחיות יושב ומקלט

ה מ 1 ל

مبיאו בשם הרמב"ם והוא טיס וציל הרמב"ן.
 (457) (462) כלומר בין בתרומה דווריתא בין בתרומה ודרבנן.
 (462) (462) השובה זו הביאה הקיט ספיק מה תרומות היט.
 (462) (462) ירושלמי פ"א דתרומות ה"ג.

תנן חרבינה ומיציות הרי היא של מוכר [דף פז ע"ב] והוא תנן הרכינה ומיציות הרי היא של תרומה. פירוש אלמא מצוי דמקבל היא. קשייא לנו הייאר מדמה חרומה לובני. דהא חרומה אפילו מוחל אותה הכתוב לבעלים אסורה היא להם. ובין דמר^(*) נתן במדעה תרומה היא. הייאר יהא לו שום יותר. ואדרבא תשיקי לנו והיא דתרומה גופה דמשמע כי מה שנשאר בכלי אחר המיצוי אינו תרומה. ואמאי וממי תפצע שם תרומה שבו. ויש לומר דההם גמי בשקרא שם על התרומה לא היה דעתו לקראי שם אלא על מה שרואו לבוא לידי כהן. שקרוב להחמצות מה שרואו לבוא לידי כהן. שקרוב להחמצות ולתקדב. ולפיכך מה שלא נמצא שיכול למצותה חל עליו [שם] תרומה. ולהכי פרכי האقا דהכא גמי כיון שרואו לבוא לידי לוחק וממדתו הוא למה [לא] יוכה בו הלקות^(**) ופרקין דהכא מדינה דלוקח בעי מיהו אלא שם מוחותרים אותו למוכר. והיינו אמרין משום יואר שעליים נגעו בת.

ה ג ה 1 ת

(457) פירושו מלשון הון גוים כמר מדלי (ישעה מ טר) ות"י הוא עפמיה כתיפה מודול ובכ"י א: כמו.
 (459) תוספתא דתרומות פרק ח. חולין צו.
 זבחים צו:
 (460) תרומות פרק י"א משנה ח.
 (461) כיל בחידושי הרמב"ן. ובמנקי יוסף

איסרין, והחנוני נתן לו שמן באיסר ונמנן לו איסר בעין, וכמו שפירש הוא זל; ובגמרא (אמרינן) [ג'ורסינן] בשלה מא איסר ושמן בהא פלייגי. וטעם מחלוקת חכמים ורי' יהודה, וטעם הودאתון של חכמים דבסייעא מפרש בגמרא:

גمرا אלא צלוחית אכירח מדעתה הייא. פירושה שהרי הבעלים הניחתו בידיו והוא לא נשתמש בה ולא נתחייב באחריותה כלל. מה שאינו כן באיסר ושמן, דכיון דלאודוע שזריה והוא קיבל הפונדיון, שנוחהיב בחילופיו לגורמי, ולא עשה תשולומי כראוי:

ופרקין רהכא בעל החיטת המוכר צלוחית עסיקין ובגון שגולה חנוני לבקרה⁽⁴⁾). ושיקנה לעצמו אם יתרצה בה, ולא נתרצה בה והחוירה לתינוק:

ובדשות מאל דאמר שמואל הנוטל [כלין]
מן האומן (לפק') [לבקרו] ונאנם בידיו
הייב. פירושו ולקמן⁽⁵⁾) אוקים לדשות מאל
בדקיצי דמיה, וכיוון דכן הוא, תא דהמא
גמי בשקצץ בעיה דמים לצלוחיות שלוי
של כל הרוצה ליקח מהם בכל מקום שהם יקח
מהם באותו פסק. הילכך כיון שגולה חנוני
לבקרה, (להתחביב) [נתחביב] באחריותה
לגורמי כאילו הוא שואל או לוקח גמור, עד
שיחזורנה חורה גמורה או עד שייתן דמיה.
וכשיחזר לידו⁽⁶⁾) התינוק אין כאן חורה להפטר
מאחריותו, כי במקום התורפה⁽⁷⁾) הניחה,
ואעפ"י שלקומות שנטל החור, [לא נפטר].
ואע"ג דלקמן בשואל אמרינן סגי ליה בחורה

ההבא בשמעתין שפיר אמריא, דמי' מהתם
שמענן כי מהו שנטמזה מהכלי דין עתיק
מה שהיה בכלוי: ופרקין רהכא ייאוש בעלים
הוא כדפרישנא:

איבעיא להו ר' יהודה ארישא קאי
ולקלווא או אסיפא קאי ולחומרא. [זהה]
גירסת רשבים והיא גירסת כל הספרים. וה'ט'
ארישא דבעהיב קאי דקתני תנא קמא שחייב
להטיף ג' טיפין לעולם ואפילו בע"ש, ואתה
ר' יהודה והקל דבערב שבת פטור. או
דילמא אסיפא דחנוני קאי, דקתני תנא קמא
שאיינו חייב להטיף החנוני ואפילו בחול,
ובא ר' יהודה והחמיר דבערב שבת בלחווד פטור,
הא בחול חייב. והראים זיל יש לו בוה
גירסת אחרית ופירוש אחר⁽⁸⁾):

תרתנויות השולח בנו אצל חנוני.
פירוש בנו קטן: ונתן לו באמר שמן
ונתן לו את האיסר. יש שפירשו⁽⁹⁾ כי
התינוק הוליך האיסר, וכשנתן לו החנוני
איסר של שמן נתן לו התינוק גופו של איסר.
ותא דקתני אבד את האיסר, הינו שפך
השמן שלקה באיסר, גורסין בגمرا באיסר
שמן בהא פלייגי. ואין לשון המשנה הולם
פירוש זה, דהוה ליה למתני וקבל ממנו
האיסר. ותו דאיבד את האיסר לא משמע
אלא על האיסר גופיה (ואילו) [דאילו] שפיקת
השמן הרוי הוא (בכלל ודאי בשברית⁽¹⁰⁾)
[וזאי בכלל שבירת] הצלוחיות. דלא סגיא
בלאו הבי. והגנון כדפריש רשבים זיל,
כי התינוק הוליך לחנוני פונדיון ששותה ב'

ה מ ו ז ג

מן הטעמים שחוכר רビינו.
רכ' היא: ארישא ולחומרא או דילמא אסיפא קאי

ולקלווא. ופרש דרישא היו הרכינה ומיאת היה
של מכיר, וטילג רב' יהודה דודוקא בערב שבת
היא של מכיר, ופרש אסיפא יינוי וחנוני חייב
להטיף של טיפין, ומקל רב' יהודה דבערב שבת
איינו צריך להטיף.

רכ' היא: הרואים ורשבים הביא פירוש זה וודחאו

ה ג ה ו ת

(463) בשיטה מקובצת כתוב זגירות הרואים

רכ' היא: ארישא ולחומרא או דילמא אסיפא קאי
ולקלווא. ופרש דרישא היו הרכינה ומיאת היה
של מכיר, וטילג רב' יהודה דודוקא בערב שבת
היא של מכיר, ופרש אסיפא יינוי וחנוני חייב
להטיף של טיפין, ומקל רב' יהודה דבערב שבת
איינו צריך להטיף.

(464) הרואים ורשבים הביא פירוש זה וודחאו

(465) בכ"י א: נכל הרוי הוא ודאי.

(466) בכ"י ז: ר' יונה לא גritis "על מנת"

אבל בגמרא שלנו הגירסת: על מנת לבקרה, וכן

בסוגו בדשות מאל.

(467) ר' פה.

(468) בכ"י א: וכשהחזר ליה התינוק.

(469) בכ"י א: הטורחה.

נתחייב לשומרה, ואע"פ שהחומרה למקומה לא נפטר מאחריותו. כהיא אדריכין בראשמו. ואפי' לרבי יהודת, דוחא לא שדר ליה בעל הבית לשדרוי ליה בצלחות (שנתחייב) [שנתחייב] בה חונני, וכדכתיבנה^(*):

וכורבת דامر (ובו) [רבה הבהיר נתחייב בה]. ובדין הוא דיפללי למיimer לימה דרביה^(**) תנאי היה וכו' כדאריכין בראשמו. אלא דאיתך פירכא עדיפה לו, דלא דמייא הא דהכא כלל לדרביה, ומושם שנטהלה לצורך התינוק לא נתחייב בה^(**):

ואוקמיה בשנטלה לצורכו כדי למוד בה לאחריות. ונעשה עליה שואל שלא מודעת הבעלים. וכא מיטלגי בהא דקסבר [ר' יהוד'] שואל שלא מודעת הבעלים שואל סתום הוין, וכיון שהחומר למקומות שנTEL דיו אלא דמי"מ^(**)) חייב הוא אם נשברה אפילו מחמת מלאתה, דיליכא לימייר בהאו לאו לאוקומא בכילתה שאילתת^(**)). ורבנן סבריו שואל שלא מודעת גולן הוין, ואטילו החומר למקומות שנTEL לא גמור, והחיב לעשות השבה גמורה למקומות המשתרмер. וכדארכין בתଘליך^(**) גבי הגונב טלה מהעדר. וסיטה דקתי ומודים הכתמים בזמן שהצלחות ביד תינוק לאו דוקא בידו אלא כל זומן^(**)) שלא נטהלה לצורכו ולא נתחייב בה קרי לה כאלו היא ביד תינוק, ואע"פ^(**) בה נטהלה למוד בה לצורך התינוק. ואגב אורחיה

ליד התינוק לא על הולוק כי האי גונזא"^(*) דשMAIL [אמירין הכלוי]. אלא] חייב והוא לעשות השבה גמורה לבעלים, דמיד שלקוות נתחייב הוא לבעלים כת או בדמה:

ואמרין למא דשMAIL תנאי חייא. פ"י דכין דרבוי יהודה פוטר לית לה דשMAIL. ואית ואמאי לית לה דשMAIL. דוחא טעמי דרבוי יהודה משום דלשדרוי ליה שדריה, וכשת שפטור בשמנ ובאיסר שקבל דמיו נתחייב באחריותו כך נפטר בו. ויש לומר דבעל הבית לא עלה על דעתו שיטלה החונני לצרכו ושיתחייב בה. ולשדרוי באחריות דנסעה שדר ליה ולא לשדרוי באחריות של חונני אלא אם כן באחריותו. כך תירץ הראים^(**) זיל ועיקר:

אי חייב אימוא פיטא. פירוש בשלמא לדין כל שלא נטהלה לבקרה ולא נתחייב בה, קרי לת כשהיא ביד התינוק שטאבדה^(**) عمדה במקורה^(**)). וקשה לי^(**) [וכי] רבת רוב יוסף לא מעיני בטמא דטמנתיו, ויש לומר איננו מוקמי מתגנthin לצדין, וטמא כתשביא צליהות בידו, ותלמודא לא ניזח ליה [בהci]. דליישנא דצלוחיות^(**) צליהות דרישא גותה ממשעג. כך נראה לי:

דף פח ע"א כגון שנטהלה חונני למוד בתוכחה^(**)). פירוש דקס"ד דכל שנTEL

ה מה ז ג

(476) כן גבירוא בוגרא כתוב י"ד רומי אלא שם גירושא שלמה^(*).

(477) לעיל דיה ואמרין למא דשMAIL תנאי הא

(478) וככ"י רשב"ב.

(479) בכ"י א : דרב.

(480) בכ"י א : זא.

(481) פ"ד דמגמי טעמא סטר רבא לשואל בב"מ

ז.

(482) בכ"י דף קיח.

(483) בכ"י א : דמי.

ה ג ה ז ת

(470) בכ"י א : בכחיב.

(471) בדין וככ"י רבניו לממן דיה ואוקמיה שנשללה.

(472) בכ"י תירץ הרמאי בשם הריר יוסוף הלוי (הא גואים) ועין מיש בשפטם בשם הראים.

(473) בכ"י א : שהוא בוד שמו שמד במקומן.

(474) צל במקומה.

(475) בכ"י א : בלשנא ובצלחות. וציל והצלחות, ודוקא מהיא הידועה ומשמע צליהות הייעודן.

בלחוד הוא ואם החזרה למקום שנטול פטור,
אילו הכא לא משמע כן, בדעתינו לעיל^๔).
הנconeן דתרי מירמי ניגזה, והחיה דהטם בدلא
חשיב אלא שואל, והוא הכא דקיצי דמייה
אפליו ובונא דרמי על אנטיה חשיב לocket.
שהרי הרשות בידו ליקח. כן פירש מורי
בראצ'ה (ז'ל) [בריז'ן]^๕.

ונתהיין במעשך. פירוש שאסור לחבר להוציא מידו דבר שאינו מתוקן וداع' : להחיזרו אי אפשר. פירוש ע"פ נמר ברעתו לקנותו קבה. (כדי) [בירא] שמים שמיים בעצמו ודובר אמר כלבבו. ומהו הינו בדקיצי דמייה, כתנהו עובדי דלעיל :

שנתרצה לו היקום לבלו אי אפשר להחזרו
בכמו שהוא, שכבר נמחיב במעדר:

ולעתרו אי אפשר שטוחתו בדמים.
פירוש בו"י) דайлון מעשר עני יש לו ליתנו
לעננים ומעדר ראשון ללו, ונמצא המוכר
מפסיד(1) והוא היה יכול למוכרו ללו בדים
יתירים מפני מעשר שבנו. והגנון שטוחתו
בדמים, כי אפילו מה שנשאר בידו מתוקן
לא ירצה שום אדם ליקח ממנו אלא בתורת

ממיידי רוך בפער. אמנים קוישיא זו כבר תהי רבינו בשפט
רובי (שם ב' מ' כת) דשאוני התם שיתקלקל הספר,
ולא הוא לו במא ללימוד וצוא שכו בהפסדור, משאכ'ו
בדבר שאין זו חחש קליקול שיכול לשאול שלאל
מדעת בעילם, כגון טוית.
ונדרים ווי לא .
(486)

486 *) הנ"י והר"ן הקשו כן ותייחסו שהסוגיות
משלימות זו את זו. וכן ס"ל לרמב"ם פ"ד מה
מכירה ה"א.

*) בדור המתחל ואוקמיה כשנאלת.
 (487) ציל נרו'ו שהרי הובאו לעיל וברוי ריבינו
 בשם הרואה' בגמוקי יוסף ושם כתוב נרו'ו וכבר
 בכללה מליליתין עד פרק מי שמת שפם ואילך
 כתוב ורבונו וכוכבוי על הרואה' הרים רית הריני
 בפרט משכבר. וזה ברור.

⁴⁸⁸⁾ כן פירש הרשב"ם ד"ה ולעשו א"א.

שמעין הכא דבاهיא דשモאל דלעיל^י) ובدلען טפי גותיב בה משואל,adam לא כן למה אמרנו למלעה שמתהיב בתה, ולא נפטר כשהזירה ליד תינוק, כדארמיין הכא למ"ד שואל הוין, אלא ודאי דשואל דחתם בעין לוקה הויא [וצריך] לעשות [תשובה] [השבה] גמורא, וכעין גולן. וכן בדין, דשאלה ברשות בעליים קיימת והיהיא דשモאל ברשות לוקח קיימה, שהרי אם יתרצה בה תהא שלו על כרחו של מוכר, כיון שיש שם פטק דמים. וכיון דקיים לנו כרבנן דארמי הכא דשואל שלא מדעת גולן הוין, היה גראה שאסור לאדם להניח חפליין או להתגעט בטליתו של חבירו שלא מדעתו. אבל מורי נרו^ו אומר דבר מצוה שני, דניחא ליה לאינייש דלעבדו מצוה רחמנויות^ו;

גופא אמר שМОיאל הנטול כלוי מן האומן כדי לבקרו ונאנם בידיו חייב והני מילוי דקיצי דמיה. וקשה לי דהא מיתי ללה להא דশМОאל במקצת גדרים**) ולא אדריכנן התם דקיצי דמיה, והתם אמרינן דמיiri בזבינה חריפה, אבל בזבינה דרמיינן עלייה) אנטיפה שומר חינם היי, ואילו הכאלא לא מזכירנן הא כליל***) ולא עוד אלא דהחת משמש דאפיילו בזבינה חריפא שואל

ה-טנ-ז

ת 1 ח 2 ב

) 484 בכ"י א : דהבא ודקמן.

שהוא מעשר מן המעשר, והוא חלק אחד מאותה. ובאחד לעשרים ביבisha איבעיא לאן אם הוא העשרי אחד שבעשרים שהוא אחד מאותם, או אחד מעשרים לעשרים ליטרין שהוא חלק א' מ' מאות, כי העשרים פעמים [עשרים הם] ד' מאות. ולא אפשרית, והו הומרא ללקוח"*):

התם אפשר בתשובה. פירושו שכל עבירה שהיא בגין אדם למקום אפשר בתשובה, כדי כתיב שובו בנים שובבים, ואוקיינא בחגיגות") שלא יכול בן. שאם הילד בן עליו הכתוב"*) אמר מר מעתה לא יוכל לחזקון: דף פט ע"א ואין מעמידין אגדדים לשעריהם. פירוש כי כל אדם יכח מי שיכור לו"**) בזול. ועוד שאין כל התובאות שוות, וא"א לאגדדים לתת שער חלק לכל מוכר ומוכר:

יש גורמיין") מי קמ"ל דמתיקניין מתקלי עד הא. ופירושו בו כי כל אלו המשקלות יש לנו לכוף להונני שהיה לו כמו שריגין. מכאן ואילך אין כופין אותו ושקלנו במבעות. ויש") שגורסין דמתיקניין מתקלי עד הכרה, ופירושו בו כי על הסדר הזה מתיקניין המשקלות, ואי אפשר לטעות בין זו לזו, שבכל המשקלות, ואילך מהברחה מהצה"(. אבל בפה מכאן אחת גדולה מהברחה מהצה"(. פירוש פירושה מתחלפיין, ואעפ' שבמדות לא טעו אלא ריבוע ואילךמן, התם חלין מוכיח עליהם"(. אבל

דמיי כמו שהוא עושים בתחילת, כיוון דעת הארץ הוא: מתניתין הפטון מקנה (וכו) [מדתו] אחת לשלהם יום]. פירוש סיטון לשון יוני הוא שקורין לתבואה") סיטון, ועל שם כך נקרא התג'er הגודל המוכר בתבואה הרבה להוננים סיטון, והושאל וזה השם לכל תג'er גדול שמכור יין ושם הרבה להוננים. דהה מתניתין בלח היא כdeferiso בתוס"**) רשב"ג אומר חילוף הדברים. פי'(רשב"ט**) דסביר כל המוכר יותר הרבה יותר תדר אין אריך לנכח כל כך שאינו מניחו להתייבש ולהתדבק במידה כלום: וחונגי מוקhn מדתו פעמיים בשבת. והאי סיפא דברי הכל היא כדרוכה מלשנא**) (ד) סיפא נמי דפריש לה רשב"ג: וטעמא דמיילה פירוש רשב"ט**) כי לפי שאין חיב [להטיף] שלש טיפין משתיר במידה ונבדק שם:

דף פט ע"ב מקום שנחננו למזרד בדקה וכו'. כולה כdeferish רשב"ט: גמרא. ואי הכרעה דאוריתא היא היכי יהיב היה עין בעין. פירוש שאין להנחי דין תורה על דעת שיתן גידומין: ובמה גידומין"). פירוש פירושה דמתיקניין בעי, דהה לא אפשר כפושטה: ופירושנו חלק אחד מעשרה לעשרה.

ה מ ז ע

ה ג ה ו ת

494 *) קולת א.

494 *) בכ"א: מהמורר לו.

495)אבאי כי, הובא בדי.

496 רשב"ט דיה היג

497)וזל הגומיין יותח: ולפיך תקינו מתקלי עד הכרה כלומר על הסדר הזה, שאין לפעמת כיוון של אחת מרובה מהברחה מהצה". ואעפ' שבמדות לא טעו אלא ריבוע כדלקמן, התם חלין מוכיח הראית בשם אבל המשקלות טווען תילאה, וכן מירש הראית בשם הרוב אלפמי זיל עכ"ל וכ"כ בדיס בשם הראית כ"ג, (498 עיין בתודיעשי המכבי" שפירש בשם הריבע' משם ובמדות פקייע בהו אינשי, זיל זהינו הר' דמשום דחלין מוכיח פליטת פקייע בהו טה.

(489) הרשב"ט כתוב דהיטין בלשון יוני סיטון, וכן ממשע בערוך שכטב: סיון המוכר חיטים וככ' בלשון יוני סיטון עכ"ל.

(490) ביט מה. תוספות דיה נתנו לסיטון, אבל הנומי יוסף כתוב דכל תגר גודל הן מבש הן מלח נקרא סיון.

(490) רשב"ט דיה חילוף הורבירם.

(490 *) וכ"כ הרשב"ט דיה החונגי.

(491) רשב"ט דיה התונני.

(492) גירא שלו היא כגורסת רשב"ט גירומין בריש' מלשון הגורתה.

(493 בכ"א: לתובע.

(494) תגינה דף ס ע"ב.

בmeshkolot tuuin apilu hilma. wen piresh haforah [או יתוויה] brton binogn. oam tammer mai ka meshmu ln, dta cthib la yehia lkd bccsd vbcv. vish lomrd") dthata cdi lmdod"). ha acdtib liyshao dla yehia lr, hivnu ldrasha zdresh leuil rab chignan"). ha drab aissora drben hn. wen piresh drshbm") ciun dmhnzoy"). im") ci munvi hmlk hllcim vbdkdm mhdot vym") ci mhdot ainn haklot"). lfi shain rglot lmddor bhem. amrln bعلמא") drben mn hdnz. pirosh shbdkim tlh oshmtkshim vmkhn:

זה להו:

אבל ערשות הוא סאה تركב. לשיא li (mad) [mai] אבל. (וריל) [וניל] כי מפני שהמידות דומות זו לו וקרוב לטעות בהן, דומה למי שיש לו מידה חסורה ומדה יתרה, שנוטל ביתירה ומוכר בחסרה: גירסת הספרים ערשות הוא סאה וتركב וחציו تركب וקב וחציו קב ורבע הקב תומן ועובלא. ופירוש التركב ג' קבין תרי וקב, והוא חצי סאה. וחציו تركב הוא קב ומחצית. והותמן הוא שמיינית הסאה, והוא

ה מ 1 2
הגשים הקרוע כוץ ובימות החמת הקרוע מתפרק בפתוחיו ומוסיף במדתו עכ"ל. וצ"ב. ואולי ט"ס הוא וציל כאן מפני שהארץ מתפרק ביום ה��ה ואח"כ מתפרקת. בnlud.

(507) כי' הרשbis ריה לא ביום הגשים. (508) (509) וכן תיר' הרשbis.

(510) לעיל ר"ג פט. הדוא מבואר. לא יהיה לך בברית מ"ט משום אימה ואימה וכך. וגרואה שగירסת רבינו שם רב חנינה מסורא. וכמו בברכות דף נב: ובשבט נב: אמר רב תנינא מסורא מ"ט קאמר והכא נמי איתא להאי לישנא מה טעם קאמר.

(511) הרשbis ריה שישתה.

(512) לא מזאתי גירטא זו ברשותם. וגידתנו: אבל מתנדבי לית לנו בת. ובعروז: מהגרוי בדין.

(513) הרשbis.

(514) הערון.

(515) בכ"י א': חלוקות.

(516) חולין מה.

הריאס") בשם הריעף: ומניח רביע ליטרא. וזה דלא שkil בחציו ליטרא ורביע ליטרא יש אמרם") דחישין שמא יפול הרביע מן המאננים. ואינו שכן, אלא אשמעין שאפילו זה יכול לעשות, וה"ה להחיה"):

נפש מאזנים. פירוש הקורה של הקנה של השzon בתוכה, והוא מל' גפש") [שבונים] בקדב:

דף פט ע"ב מפני שהוא מכבד. ימ") שמאסיד ללקוח שמהק") הרבת והראים זיל פירש שמאסיד למוכר שדוחק") החיטים למטה וגודש") במדה:

שלא ימדוד לא' ביוםות חהמה ולא' ביוםות הגשים. פירוש כשהולק קרע בין אחיהם. ויש מפרש") מפני שהארץ מתפרקת ביוםות הגשים ואח"כ מתפרקות. ויש מפרש") שהחבל עומד לח ביוםות הגשים. והוא נמשך יותר (מתאנה) [ומתאנה] תבירו עמו:

אמר רב אפור לאדם שיהא לו מידה

ה ג ה ו ת
499 עין בוגומי יוסף שכטב זיל: בן פירש הריאה בשם הריעף ונלע"ד שטויות הדפוס הווא זיל כמו שכטב ובינו הרואים בשם הריעף כי הראים תלמיד הריעף ישב על כסא אחיו אבל הריאה לא ראה הריעף והיה נכדו של הרזיה שהיית סמוך לזמן הריעף. וכן מוכת להדר באחיזות הריעי מינאש שכטב זיל: וזה מומחה ומסבירה בחתונה עכל.

500 כי' הרמב"ס פ"ח מה' גנבה הייט.

501 זיל הנ"י וה"ה דשקל בחציו ליטרא ורביע, אלא דנקט הכל לרבותא הריטב"א זיל.

עכל תנ"ג.

502 סקלים ס"ג עירובין בג ע"א.

503 בכ"י א: שמוריק. וגירסת כי החידי'א כוננה לתקח וכן הוא ברמיה.

504 בכ"י א: שדוחק ומכבד.

505 בכ"י א: וגורסם.

506 זיל הרשbis: ורבנו תנאל פירש ביוםות

יוטר משותות בשיהיה טעונה ומודד במדת הישנה היה (מתאונה) [מתאונה] יותר משותות, ונמצא בטל מלה. ולהלכי פרכינן דאי משומן הא אפילו בפחות משותות המקת שחררי אין האונאה בכאן بدמים אלא במדת:

(אמר) [זה אמר] רבא כל דבר שבמדת ובשמנין אפילו בפחות מכדי אונאה חוויה. ומכאן שמע רוחור דאמר רבא התם⁵¹⁷), היינו כפשוטו שהמקה בטל, ולא חזרה דמים, דהה בשמעתו על ביטול מהך מיתתי לה⁵¹⁸):

קרא אשכח ודרש השקל עשרים גראת, ומרתגינן⁵¹⁹) עשרין מעה. וש שקל הוא סלע שבמלמוד שיש בו ארבעה דינרין. ואע"פ שאמרו⁵²⁰) (שבעה) [שש מעה] כסף בדינר, ונמצא סלע כד' מעין, וזה אחר שתוטיפו על השקלים שתות מלבר:

(ז) עשרים שקלים [ז' כה'] [שקלים עשרה וחמשה]⁵²¹) שקל המנה יהיה לכם. פירוש בסך כל השקלים שם ס' שקלים יהיה המנה. וכיוון שה שקל ד' זווים, נמצא המנה מאתן ומ' זווין, ואילו מנה בעלמא טול מכל ביצה חמוש, הרי הם ו' חמושי ביצה. והתומן שהוא ביצה ומהצה הם ז' חמושי ביצה וחצי חמוש. נמצא שאין בין חצי תומן וועלכאל אל חמוש ביצה וחצי חמוש. גורס בסמור חצי תומן וועלכאל לא נשביד, פירוש דמלחי אחדדי, דכיוון דעתינו אין יש רביעא כל [שכן] דעתו בתאי:

דף צ ע"א אלא משומן אונאה דלא ליהו ביטול מלה. פירוש כי כשי מבור במדת הישנה יפסיד שתות איינו (מתאונה) והר' פ' דאות קרא לומר שלא יעשה המבר כולו מקשה⁵²²) א', אלא שתיא מחלקים, כדי שיוכלו לשקל בו כי שקלים וכיה' שקלים לבות רובע. והועלכאל פירשו בגמרה שהוא א' משמנה ברובע, ופירושה חלק א' משמנה ברובע הסאה. ורובע הסאה הוא קב ומחזאה כי הסאה הוא קב ומחזאה. כי הסאה ו' קבוע. ושמינית קב ומחזאה הואelog פחות רובע, כי הקב ד' לוגין, ושמינית ששה לוגין הואelog פחות רובע. ואקשינן בסמור אדם איתא דעתינו איניש ריבעה תומן⁵²³) וועלכאל לא נשביד. וכי' משומן דתומן מהחלי בקב, שהוא (לוג) [ג' לוגין] כי התומן קב פחות רובע, תחלה בروبע הקב שהואelog שלם, שהקב ד' לוגין:

ושבבים גודס תומן וחצי תומן, גורס העוכלא א' מה' ברובע. וכי' הוא תומן ח' הקב, והוא ג' ביצים, כי הקב ד' לוגין, והלוג ארבע רבעיות, והרביעית ביצה ומחזאה נמצא הלוג ו' ביצים. ויש בקב כד' ביצים, שמינית ג' ביצים. נמצא חצי תומן ביצה ומחזאה. והועלכאל פירש הוא זיל א' מה' ברובע הקב, ורובע הקבelog והלוג ו' ביצים. טול מכל ביצה חמוש, הרי הם ו' חמושי ביצה. והתומן שהוא ביצה ומחזאה הם ז' חמושי ביצה וחצי חמוש. נמצא שאין בין חצי תומן וועלכאל אל חמוש ביצה וחצי חמוש. גורס בסמור חצי תומן וועלכאל לא נשביד, פירוש דמלחי אחדדי, דכיוון דעתינו אין יש רביעא כל [שכן] דעתו בתאי:

הגות המן⁵²⁴

(517) גירסתנו: חצי תומן.

(518) ב"מ ז' ג' :

(519) וכיב החוספות ביט ג' : דיה כל.

(520) שמות כא, יב.

(521) קידושין דף יב.

(522) כן לשון המקרא יחוּקָל מאי ספק יב.

(523) בכ"א : מקצתה.

דף צ א ע"א איכא דאמרי תרי
אתחר"י). פ"י שלא ישתרך מהצט, ומה
שאמרו לעיל"י) אין משתרין יותר משותה,
זהו בשאר דברים שיש בהם עסק גודל:

מתריעין על פרקמטייא שחוזלה. פירוש
[מתריעין בתפלת] בענינו, הדתרעה בשופר
לייכא בשבת"י). כדאיתא במסכת תענית"י).
ומה שנחלקו שם בינה מתריעין והוא הדתרעה
שבחול ובכום התענית. אבל בו ובכיצא בה
רכז"ע [בתפלת] בענינו, וכדמוכח הטעם
וכדרישית בדורותה"י) בסימעתא דשמייא:

מאה ועשרים משותאות. פ"י דס'
היו בין בניים ובנות, ולכל א' עשה משטה
של אירוטן ומשטה של נישואין, וכדרישב"ם
וזל:

ובהכי סליק פרקה בסימעתא דשמייא

וויי' שקלים וה' שקלים"י), כמו שנוהגים היום
לעשות במנה ששולין בו:

דף צ ע"ב תקון קב"י בר (וכו)
[תלתא קפיזו]. פ"י והקפיוז ג' לוגין, נמצא, נמצא
שהיה במדה ט' לוגין, ומוסיף על חצי תרבך
שלישי, והינו דפריך מדשומואל. ובדיין הוא
דמצוי למיפורך וזה טען אינש ריבעא, ומיחלף
בתפרק שהוא י"ב לוגין, אלא דחדא מניניו
נקט, וכדריש רשב"ם"י). ובוואי דפריך הא
אייפריקא אידך ממילא:

ଉשרה אדם קבו אוצר. י"מ"י) מה שלקט
משותונו. ויש מפרשין מה שהותיר לו ממה
שליח לאוצר ביתו:

אוצר לי' פורי דג' (לוגין) [שנים].
פירוש ובראץ ישראל היה, וקסבר شبיעית
נותגת בזמן זהה מדורויה. ואיל נמי מדרבנן
כפלגנתא במסכת גיטין"י) וכלהוא דאמרינן"י)

פוקו וורעוشبheit משום ארנונו:

ה מ ז ל

(529) גירסתנו: חד אמר על חד תרנן.
(530) דף ז.

(523) בכ"י א': ב' סלעים ווי שקלים וכיה שקלים
וכיו שקלים.

(524) וכן הגירסת ביד רמה: תקון קבא בר תלתא
קפיזי. אבל גירסתנו: כילא בר תלתא.

(525) רשב"ם ד"ה והאמר שמואל.

(526) כ"כ הרשב"ם בדרה את קבון.

(527) גיטין זף לו.

(528) טנהדרין דף כו.

בענינו, הדתרעה בשבת לייכא בשופר כדאיתא במאכ
תענית הריטוב"א זיל. עכ"ל הגי.

(532) תענית דף יט.

(533) עיין בחידושי הריטוב"א למסכת תענית

דף כ.

פרק המוכר פירות

לימה ליה דילמא שדק גרט. או שלא זערתטם?) כראוי, או שלא עבדת כראוי. והנגן כמו שפירוש ר"י") זיל דאין הבי נמי, ומתני' וגמרא قولיה**) כסיש לפנינו מאותן ורעים עצמן*** ואנו מכירין בהן שאינם ראים לזמןות או שהמוכר מודה בדבר אלא שהוא טוען לאכילה מכרחים לך. אין שהשدة של זה (בדוקא) [בדוקה] אפילו לורעים אלו ושותה זרע ועבד כראוי. הא לאו הבי המעה, וכיב' רבינו חננאל**): וחביב') באחריותן דקטני, היינו דמי זרע שננתן לו לכל הפחות כדאיתא בגמרא. ואינו מנהה), לו כלום מפני הורעים, אפילו כדמי עצים בעלמא'). ואצ'יל שאינו יכול לומר לנו לא אתך מזותיך עד שתנתן ליCSI שיעור הורעים של. דכין דעל דעת

דף צב ע"א המוכר פירות לחבירו ולא צמחו אפיקו זרע פשתן איינו חייב באחריותן. פירשו בגמרא אפיקו זרע פשתן דרובה לזרעה ובני איינו חייב באחריותו כלל, דכון (דאתא) [דאיכא] מיועטה דמדרבנן לאכילה יכיל למימר אני לאכילה זיבנית' ניהלך, ואין הולכין במנון אחר הרוב; רשב"ג אמר זרעוני גינה שאין נאבלין כלל חייב באחריותן. פירוש דמשתא ודאי לזרעה וכן. ופירש בגמרא) דהיה דמודו רבנן בהא, דהא לא פטריא אלא בזרע פשתן. אלא') דברמי הוזאה פליגי, אין דcolaה מתני' רשב"ג היה וכדאיתא בגמרא). וקשה לי') אפיקו זרעוני גינה או [כ] שיוודה המוכר Doloreira זיבניתה, למה ידא חייב באחריותן,

ה מ ז ל

כלום איינו חייב לשלם לו כלום. וכן בכל מה שטעות שבulous שיזע שחוקה הדבר שבשלבו לקחו, בגין בנד וחתחו בהמה ונמצאה טרשת. וכן אמרו בכורות פרק כל פסולי המקודש השוחט את הרטה מכרחה וכן לו שהיה טרשת, מה שאלו אילו ומחזר להם את הדמים ומה שלא אילו יחוירו ויתיר להם את הדמים מכורו או יוניא או הפלתו או לבבם ישלו דמי הטרשת, ומתיר המוכר בשאר לבבו ונמצא בכור פירות ונמנאו בבלמים אין ונמצא בכך מה שאלו אילו ויתיר לתם את הרומים ע"כ. ולפניהם מכאן כי הלוקת פרטיטיא מתרבו להוליכה למקום ידע ונמצא שם מומן, שאון לו לילוקת לישות בה הגזאה כדי להחוירה אלא מניהם ביד שומר תנם והולך והיטול את שלו אם גרצה ותחיב מוכר להחוירה לו דמי, אבל איינו נתן לו מה שהוזיא, דלית הליכתא כריש'גadamar בגמרא נתן לו הגזאה, וכן כל כוואה בהזיא, וכן כתוב הרמב"ן זיל, עכ"ל הריטב"א זיל, עכ"ל תנין, ועפ"ז נתנו בתנים בסיס'. (7) בכ"י א': ואין מנהה.

(8) בכ"י א': ואפיקי כדמי עצים דעלמא

ה ג ה ז ת

- 1) לקמן דף ג:
- 2) בכ"י א': אלא בזרע פשתן דכינוי הגזאה פליין.
- 3) וכן הקשו בתורה המוכר פירות.
- 4) בכ"י א': שלא זרעון.
- 4*) בכ"י החדייא: מאותן זרעין ממש ואינו מכירין בהם.
- 5) תודעה המוכר פירות כ זיל: אין הכא מיר' זאנגלי מילחאת למפרט של לא היו ואינו לזרעה כלל עכ"ל.
- 5*) וכייל הרשב"ג בשם ריח ומיר' כשמתברר שהטירות היו דעים לפיכך לא גמו עכ"ל.
- 6) וזה לשון הנמקי יוסוף: וחביב באחריותן דקטני הינו דמי זרע שננתן לו, ואינו מנהה לו כלום מפני הורעים ואפיקו כדמי עצים דעלמא, ואין זריך לומר שכן כלום לו לא און אך מזותיך עד שתנתן ליCSI שיעור הורעים של. דכון שעל דעת זרעון מכרן לו ולכך מסין לו ויש לו מקום טעות בדבר ולא משע הלוקת

רבי אמר מוקה מעות. ופרש משום דיכיל לימייר להרישה מכרתו לי, ואין המוכר יכול לומר לשתייה מכרתו לך: רשותאל אמר יוביל לומר לו לשתייה מכרתינו. ופרש טעמא דאייג דרובה להרישה זביני קסביר שמואל שאין הולcin במנון אחר הרוב. ומהו דעת גודולי רבותי^(*). והוא הגוכן, שלא אמר שמואל אלא הילא דאייכא גבי אידיך חזקה דמונא, כגון שפרעו הלוקח כבר, דהכי סתמא דAMILTA כדאיתא בפרק המדריך^(*) קסביר דחזקה דמונבא עדיפא מרובה. וכל שאין דוחקן רובה, והרי הולcin במציאות אחר הרוב, וכל טבליטם, יין ונמציא נסך, מה שאכלו אכלו ייחזר לו דמי הטרפה, ומ"ר המוכר כלבים ישלו לו דמי הטרפה, ומ"ר המוכר בש"ר^(*) לחבירו ונמצא בדור, פירות ונמצא הדמים, מכرون[הן] לווים או (נטלהו) [הטילהו] את הבשר^(*) (ומחויר לו) [והוא יחויר להם] את הפה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה שאכלו אכלו^(*), [ומה שלא אכלו הם יחוירו לו את הבשר]^(*) (ומחויר לו) [והוא יחויר להם] את הדמים, מכرون[הן] לווים או (נטלהו) [הטילהו] כלביהם ישלו לו דמי הטרפה, ומ"ר המוכר לחבירו ונמצא בדור, פירות ונמצא שם להוליכה למקום ידוע^(*) וחוליכה ונמצא שם מומן, שאין לו לлокח לעשות בה הוצאה כדי להחזירה, אלא מניחה ביד שומר^(*) וילך^(*) זה ויטול את שלו אם ירצה, וחיבר המוכר להחזיר לו דמיו, אבל איינו נתן לו מה שהוציא, דלית הילכתא קרשב"ג דאמר בגמרא^(*) נותן לו הוצאה. וכן כל כיווץ זה, וכייב הרמב"ם^(*): **גמרא.** המוכר שור לחבירו ונמצא גנחו. פירוש שנגה אפיקו פעמי אחד בלבד.

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(15) בניו: והויל.

(16) למן דמי צנו:

(17) רמב"ם פטיו מה' מכירת.

(17*) וככל השור סימן לר' בשם הרמ"ה

(18) כתובות עז:

(19) וכן היא גירסת הר"ץ והרא"ש. וגירסתנו:

„ליעכבי“.

(20) בכ"י א: ונמצאה.

(21) למן דמי צנו.

(22) בכ"י החידיא דילב הסופר מן תיבת מהלוקה עד מבcit מן הלוקת ומכאן ראייה שהסתור שבתב כי א לא העתיק בן מתוך כי החידיא ועין בהקדמה.

(9) בכ"י א: וכן בכל מקום שבולם.

(10) בניו בשם רבינו: „שידוע שלוקח הדבר

שבשבילו לךו“, ובר"ס הגיה: שעשה לו הלוקת.

ונלפ"ד שצ"ל: שעשה בו הלוקת.

(11) בדורותיו לו.

(12) בכ"י א: מה שאכלת אכלת.

(13) בכ"י א:بشر בסנה.

(13*) פירוש הכתנתה סיטם שהודיעו שמילכה

לאותו מקום הייעוף, ולאפקוי שאם לא הודיעו

שמילכה למיניה אחרה וחוליכה ונמצא שם בה

ממ' שהוא ברשות לוקח עד שיתעורר המקם במומו

למוכר וכמש הרמב"ם.

(14) פירוש שומר חומ.

יחידאה הוא. אלא דכל היכא דיליכא (עליאו) [עיזולא] בלשנה מידיו וולשון הולם מה שמכר [וואינו] אלא לגויי מילחא אפלו רבנן מודו שהדים מודיעין, וכרכבתנא התם") ובפרט הבית"). ורשב"ס") פירש ווחוי זוויזי") היבי, ולהו ביטול מוקח אם הוא בכדי שהדעת (נותה) [טועה]. ולא מהו בישנאה דגמרא כלל:

לא צריבא דאייקר ביישרא וקם (ברידיא) [בדמי רדייא]. פירוש דאייקר בישרא בשעתה [ד] מכרא, דהאenan בתה שעת (המוכר) [המכר] אוליגן. ומיהו מוגיגין משמע דבעינן למיר דהשתא גמי קאי ביוקיריה, מדפרכינן דליישקול תורה בזוווי. ובדין הוא דתוה מצי לשוני דאייקר וול, אלא דלא חש. תדע דהא מצי לשוני שאין דמי השור לחרישה מרובין על של שחיטה אלא מעט]. שהרי לא אמרו הדמים ראייה, אלא בשנון בענין שאין הדעת טעונה בהם לאידך גיסא, כדרישתאי") בפ' הספינה: דף צב ע"ב גירמת הפסרים שלנו והיא גירמת הריך"ף ואיר דיליכא לאישתלומי מיניה ליישקל תורה בזוווי דאמרי אישני וכו' ופרקינן דאייקא לאישתלומי מיניה. ובודאי דלא בענין למימר אי דיליכא מידי למוכר לאישתלומי

אדעתא דהכى זביני, והמוכר החזיא מוננו מעותיו מן הלקח בטענת רוב. ומשמען דמייר כי שלא פרעו עדין, מדקתיyi סיפא אומר לו הרי שלך לפניך ולא כתני שתה חייב באחריותו. ולא שיהא חייב להחויר לו כלום, שעבד היי במוכר שדהו מפני רעהה ועד דלא יהבי ליה זווי למוכר יהיב (אותם") עבדא מה שאין כן בזביני דעתמא. והוא דלא טעין (הכא) [הכא] מוכר גבי שור דלימא רוב שורורים נגנים הם ולידי גמי מסיע רובא ויוא פטור אפלו לרבות. משומם דסתם שוררים תמים אינס") בחזקת נגנים, וכדברי רבא בבבא קמא") דקרן ותולדותיו") קרינן משונין. ואפלו למאן דאמר") סתם שוררים לאו בחזקת שימור קימי, כדרישת בדقتה בס"ד. ומהכא שמעין לה שפיר:

ונחזי האי גברא [אי] לרדייא זבין או לשחיטה זבין. פירוש לכל היכא דاضשר לבזרוי") מילתה בדיניה לית לנו למיזל כל בתה אינשי דעלמא") :

ופרקיןן בגברא דזבון להא ולהא. פירוש שיש לנו עובודה בשדה והוא גם כן טבח וכו'") : וגוזו דמי [חכמי נינחו]. פירוש שהוא הדמים מודיעין. ולא אליבא דרי' יהודה") (פרקינן) [פרקינן] כדכתיב ריח זיל, דהא

הגהות ה מ ז ל

(32) וזה לשון רבינו לעיל דף ס"א: דיה ואי אמר ארעותה וכרי ואית ומיד שמרור שור להחבירו ונמצאו נחן ותוינן אי דמי רדייא להחיא זכם נבסטה לנכסטה. ויל דלא דמי דהכא להחיא זכם ובקר, דאין אומרים לרבען הדמים ראייה פולוי מילחא בלשון שאינו במשמעות הלשון, משא"כ בשור ההוא שאין הדמים ראייה אלא על גילוי ברו. עציל שם.

(33) רשב"ס דיה וליתוי אי דמי רדייא לרדייא וכו'.

(34) בכ"י החריא: דמי היכי. בכ"כ רבינו לעיל עז: דיה ותהי"א דכשהוא במשמעות הלשון גם חכמים מודים. וכן כתוב הרמב"ן בשם הר' יוסף הלוי ז' מינאש.

(24) בכ"י החריא: איתן.

(25) בכ"י א: ואינס.

(26) ב"ק ה:

(26") בכ"י החריא: ذكرן חולdotihen קרינן משוני.

(27) ב"ק טו.

(28) בכ"י החריא: למזהן.

(28") סיל לרביבנו דברבא דיתא קמן א"צ לבורי. ועוזו יוז"ס סי' סעיף א' בהגה ובשיך שב.

(29) גלעדי שחרר פה.

(30) לעיל דף עז:

(31) כמו שכבר רבינו לעיל דף עז: דיה ותהי"א דכשהוא במשמעות הלשון גם חכמים מודים. וכן כתוב הרמב"ן בשם הר' יוסף הלוי ז' מינאש.

אינשִׁי וּכְרִי וּפֶרְקִינָן (דְּלִיטַנָּהוּ) [דָּאִתָּהָנוּ]
לוֹזָוִי. וְלִפְיֵ גִּידְסָא זָוִי לְוֹמֶר דְּלָא אַמְרִינָן
דִּיהְבָּ זָוִי (וּכְרִי) [וְלֹא מְקֻרְעִי] וּמְטַלְטָלִי.
אַלָּא בְּדָאִתָּהָנוּ לוֹזָוִי דּוּבִינִי גּוֹפִינִי בְּעַיּוֹן).
וְעַדְיָנוּ יַיְלָדְוָקָא בְּאַחֲרִיתָ דְּמַכְרָרִי), דְּלָוקָח
לֹא נְחִית אַדְעָתָא זָוִי [אַבְלָא בְּעַחַד אַדְעָתָא
זָוִי] נְחִית וּזָוִי הַיְבָלָה לְיהָ וּכְדַכְתָּב רִתְיָה)
וְלֹא. וְהַגּוֹסָחָה אָהָי יְתָרָן וּתְהָתָה דָּאָפִי בְּאַחֲרִיות
דָּמְטַלְטָלִין. וּנוֹסְחִי אַיכָּא דְּגָרְסִי בְּהַדִּיאָן
דְּלִיטָה לְיהָ זָוִי וּכְרִי וּפֶרְקִינָן*) דָּאִתָּה לְיהָ זָוִי
דָּמְטַלְטָלִין. וּנוֹסְחִי אַיכָּא דְּגָרְסִי בְּהַדִּיאָן
תּוֹרָא בְּזָוִי וּכְרִי וּפֶרְקִינָן**) דָּאִתָּה לְיהָ זָוִי
וּעוֹלָה עַם הַפִּירּוֹשׁ שְׁכַתְבָּנָה וּכְן [פִּירּוֹשׁ]
בְּהַלְכָהָתָה הַרְיִי"פְּ") וְלֹא. וּכְפָרְבָּנָה חַנְגָּנָל,
וּכְתָבָ") דְּשֻׁמְעִין מִינָה דְּהַיָּא דָאִתָּה לְיהָ זָוִי
לָלוֹה אַינוֹ יָכֹל לְדַחְתוּ לְמָלוֹה לְאַיְשָׁתְלָמָוּי**).
מְשָׁאָר נְכָסִיו לֹא מְטַלְטָלִי וְלֹא מְקֻרְעִי.
וְהָא וְאַיִ מִוכָּחָה בְּהַדִּיאָה בְּכַתּוּבָה *) דָּכְלָה הַיָּא
לָלוֹה מְעֻתוֹי בְּגַוִּי הַוָּה הָא גְּרָיָו בְּשָׁם
וְכַתְבָּרְבִּינוּ חָמְ") כִּי שְׁלַשׁ מְדוֹת בְּפֶרְעֹזָן,
נוֹקִין וּבְיַחַד וּשְׁכִירֹת פּוּעָלִים. גּוֹיִקְיָן אֲפִילָוּ
אַתָּה לְיהָ זָוִי מְצִי פְּרָעָם בְּקָרְקָעָם בְּעִידָה אָו
בְּמְטַלְטָלִין אֲפִילָוּ סְוִיבָן, דָּכְלָמִידִי מִיטָבָה הָא,
וּכְדַאיָהָ בְּפֶרְקָקָמָא דְּבָבָא אָיָ). בָּעַל חֻוב
רוֹצָחָ לְזֹאת מְחוּבוֹ לֹא מְקַבֵּל מִינָה אַלָּא
זָוִי, אַמְרִינָן חָתָם וְאַיִ טְרָח וּבִגְן. וְאַיִן כָּל
בָּעַל הַוּרָאָה מְסֻכִּים לָהָ. וּבְמַסְכָתָה כְּתוּבָה
הַאֲרָכִתִּי בָּהָ :

וְכַתְבָּרְבִּינוּ חָמְ") כִּי שְׁלַשׁ מְדוֹת בְּפֶרְעֹזָן,
נוֹקִין וּבְיַחַד וּשְׁכִירֹת פּוּעָלִים. גּוֹיִקְיָן אֲפִילָוּ
אַתָּה לְיהָ זָוִי מְצִי פְּרָעָם בְּקָרְקָעָם בְּעִידָה אָו
בְּמְטַלְטָלִין אֲפִילָוּ סְוִיבָן, דָּכְלָמִידִי מִיטָבָה הָא,
וּכְדַאיָהָ בְּפֶרְקָקָמָא דְּבָבָא אָיָ). בָּעַל חֻוב
כִּי אַתָּה לְיהָ זָוִי פְּרָעָם זָוִי, וּכְיָי*) לִיתָה לְיהָ זָוִי
פְּרָעָם בְּמְטַלְטָלִי בְּשָׁוָם אוֹ בְּקָרְקָעָם. וּפְוּעָל אֲפִילָוּ
הַיָּאָה דְּלִיטָה לְיהָ זָוִי לִיטְרָה וּלְיוֹבָן וּלְפֶרְעָעָם
בְּזָוִי, וּכְתָהָן בְּפֶרְקָקָה הַבִּתָּה וְהַעֲלִיהָ") הַשּׁוֹכָר

ה מ ו ז

לְיהָ זָוִי.

(39) וּכְן דָּעַת הַרְיִי בְּתוּרִיהָ אֵי דְּלִיכָא.

(40) בְּכָי אָ : הַמְכָר.

(41) כִּי בְּתוּרִיהָ אֵי דְּלִיכָא לְאַיְשָׁתְלָמָי מִינָה,

דְּנוּכָל חַלְקָה בֵּין לְקַח דְּחַכָּה בְּעַיִיחָה וְהַתָּמָם.

(42) בְּכָי אָ : מְטַלְטָלִי.

(43) בְּכָי אָ : דְּכִי לִתְמַת לְיהָ.

(44) פְּרִין בְּשָׁהָגָ שְׁרָבוֹ שְׁלַהְרָאָה הָוָה הַרְמָבִין.

(45) וּכְן כָּבָבָו הַתְּהָסָפָות כָּאָן דָּהָ אֵי דְּלִיכָא

וְכְתוּבָה פָּטוּ. דָּהָ לְכַבְּיָח בְּשָׁם רִתְיָה.

(46) בְּכָי דָּהָ זָהָ :

(46*) בְּכָי אָ : בְּיַחַד אֵיתָ לְיהָ זָוִי פְּרָעָם זָוִי
וְאַי לִתְמַת לְיהָ זָוִי.

(47) בְּמִתְדָּף קִיחָ .

מִינָה, דָּאִילָוּ כָּן פְּשִׁיטָא (דְּמַהְאָ) [דְּמַהְאָ]
תּוֹרָא אַתָּה לֹן לְמִישְׁקָל, אֶלָּא חַבִּי פִּירּוֹשָׁה
וְאַי דְּלִיכָא זָוִי לְמוֹכָר לְאַיְשָׁתְלָמָי מִינָה
לְיַשְׁקָול תּוֹרָא בְּזָוִי. וּפֶרְקִינָן דָּאִתָּה לְיהָ זָוִי
לְמוֹכָר, וּכְיָוָן דָּכְנָן (לִי) [לִוָּן] לְקַבֵּל שְׁוָמָא
דְּמְטַלְטָלִין. וּנוֹסְחִי אַיכָּא דְּגָרְסִי בְּהַדִּיאָן וְאַי
דְּלִיטָה לְיהָ זָוִי וּכְרִי וּפֶרְקִינָן*) דָּאִתָּה לְיהָ זָוִי
וְעוֹלָה עַם הַפִּירּוֹשׁ שְׁכַתְבָּנָה וּכְן [פִּירּוֹשׁ]
בְּהַלְכָהָתָה הַרְיִי"פְּ") וְלֹא. וּכְפָרְבָּנָה חַנְגָּנָל,
וּכְתָבָ") דְּשֻׁמְעִין מִינָה דְּהַיָּא דָאִתָּה לְיהָ זָוִי
לָלוֹה אַינוֹ יָכֹל לְדַחְתוּ לְמָלוֹה לְאַיְשָׁתְלָמָוּי**).
מְשָׁאָר נְכָסִיו לֹא מְטַלְטָלִי וְלֹא מְקֻרְעִי.
וְהָא וְאַי מִוכָּחָה בְּהַדִּיאָה בְּכַתּוּבָה *) דָּכְלָה הַיָּא
תּוֹלָה מְעֻתוֹי בְּגַוִּי הַוָּה הָא גְּרָיָו בְּשָׁם
לְפִיכְךָ עָשָׂו לוֹ שְׁלָא כְּהָגָן. שְׁמַעְיָן מִינָה
תְּרָתִי, חַדָּא דָאָגָן לֹא שְׁיַלְלָנָן וְלֹא אַתְּמָהָנָן
אֶלָּא מְשֻׁמָּם דְּלִיטָה*) לְיהָ זָוִי, הָא אַתָּה לְיהָ
וְאַי מְזוֹוִי הַיְבָלָה לְיהָ, וְהָוָה שְׁהַזְּרָךְ הַאִישׁ
הַהָּרָא לְעַשּׂוֹת שְׁלָא כְּהָגָן. וּמְשֻׁמְעָן דְּהַכָּא
שְׁמַעְיָן מַאי דְּכַתְבָּרְבִּינוּ דָהָה בְּזָוִי
וְמְטַלְטָלִי. וּמַיהוּ יְשִׁ נְגָשָׁהָה דְּגָרְסִי הַכָּא
וְאַי לִתְהָנוּ לְזָוִי לְיַשְׁקָול תּוֹרָא בְּזָוִי אַמְרִינָן

ה ג ו ז

(35) לא על הַגִּירָסָא קָאִי, שָׁהָרִי וּרְבִּינוּ כּוֹמָב
בְּתִיחְלִית הַדִּיבָר שְׁבִירָת הַרְיִיךְ בְּגַרְסָא שְׁלָנוּ, וּכְן
הָא בְּרִיךְ שְׁבִדָנוּ וּכְךָ הַרְיִיךְ בְּשָׁם רִיךְ (שְׁפִים).
אלָא עַל הַפִּירּוֹשׁ בְּלָשׁוֹן הַגְּמָרָא קָאִי שְׁמָם הַרְיִיךְ
מְפַרְשָׁן. כְּנָסָי*) בְּכָי הַחִידָה : וּפְרִרְיָה.

(36) וּכְנָבָבָ הַרְסָבָיִם דָהָה לֹא צְרִיכָא דְּאִיכָּא בְּשָׁם
רִיךְ .

(36*) בְּכָי הַחִידָה : לְיַפְּרָעָם.

(37) כְּתוּבָה דָף טוֹ. וּכְנָבָבָ שָׁם רְבִּינוּ זָוִילָה :
וְמַיהוּ כִּי אַתָּה לְיהָ זָוִי אוֹ מְטַלְטָלִים וְאַדְיאָה,
לֹא מְבָנִין לְתֵה אַלָּא אוֹ זָוִי אוֹ מְטַלְטָלִים, וְלֹא

אַתְּמָהָנוּ הַכָּא אַלָּא מְשָׁם דְּלִיטָה לְיהָ זָוִי. עֲכַלְיָה .

(38) בְּכָי אָ : וְלֹא אַתְּמָהָנוּ אַלָּא אֵיתָ לִתְמַת

ואמאי למא הילך אחר הרוב וכיו' הכא פרכינן לרבות בלחווד, והתם בדוכתה***) פרכינן לה סתמא, דהיכן אורחות דתלמודא לפערומים דפרכינן סתמא אליבא דחה, ואע"ג דלית הילכתא כוותיה :

אי כל הנישאת בתוליה יש לה קול כי איכא ערדים מאי הווי פחדורי שקיי גוניגו, ומיכאן כלל גדול לכל סחרותא דאי הוה, הות לה קלא, לא מקבלין להו כל. וזה ודאי בעלמא עדות עדיפא מקלא, ואע"פ שהוחזק בבית דין, כדמות בשלהי גיטין*) ובעל דוכתא. אלא דבמילתא דהוה לה קלא ובכל דוכתא. אילו איתיה, עדיפא הר חזקה מסחרותא : זוזו הוואיל ואין לה קול איתרעד ליה רושא. דכיוון דאנן בטענת רובא אתנן, ואיכא טענת רובא כנגדה, הא ודאי איתרעד לה. אבל מ"מ לא מריעינו טהורי, כיוון דאפשר ליה למיתלי להא במיעוטא, ואפילו אליבא דרי****). והילכתא כשותואל :

נמצא גנב או קובייטוט חוגיען. פירש רישבים*****) קובייטוט גונב נפשות: ואני נכוון. חרוא דמיינן נפיק האיי ליישנא**). ועוד הילאי אמריגו**) ("ולחו הילאי") איתנהו, ועוד דמוכטב למלכות הוא זה. ועוד מה שאמרו ברכותות**) על החבון הפוקדים משה ורבנן גנוב היה או קובייטוט היה או איינו בקי בחשבונות, והתם לא שייך גונב נפשות. והגנון כפירוש רבנו חנאנאל קובייטוט משחק בקוביא. ומה שאמרו במדרש*) על פסוק ויאמר שלחני כי עלה השחר וכי גנוב אתה או קובייטוט שאתה מתירא מן השחר, זה בסיד:

את המועל לעשות עמו בתבן וקס [ואיל תן לי שכרי] ואמר לו טול מה שעשית בשכך אין שומעין לו. וליבא למימר דההיא בדאית ליה זוזי, חדאadam כן פשיטה דלא גרע מבעל חוב דעלמא. ועוד מדאומרין עלה בגמרא פשיטה, ופרקין מהו דתימא מרוי רשוחך פארוי איפרע. אלא בדלית ליה זוזי, וכדמוכח בשמעתין. ומיהו כל היכא דאייכא פסידא ללה מאנגא אחרינא**) אם פורע**) בזוזי, מההיא דפרק מי שהיה נשוי**) בראובן שמכבר שדה לשמעון [bacharitot] זוקפן עליו במלוחה וטרפהו ממנה דאות יתמי ואמרוי ליה אנן מטלטלי. שבק לנו אבונא גבר ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי, ואין לו ביה בימה שיגבה אחוריותה דינא הוא פורע להו באירוע כי הילדי דליהדר וליגביה מניניהו, דאמירין התם**) וואי פקח אידץ מגבי להו ארעא :

ודעת הנגונים**) דכל היכא דלית ליה זוזי, ופורע ליה מטלטלי ומקרען מטלטלי יהיב ליה דמזובני ליה בכל דוכתא. והם דנים שמכלח חרט סתם*****) שאין לו מעות ואני לו מטלטלי קודם שיפורענו בקרען. וכל היכא דפורע ליה במטלטלי על פי שומת בית דין הוא בעין קרען. ויש אומרים דכל היכא דאיתיה ללה בפנינו אין צריד הכרזה אלא בהקדש או בשום היתומים או כשאין הללה בפנינו. וכן נראת הדין למורינו גראי : עמוד ב' מיתבי האשעה שנתארמלת או נתגדרשה וכו'. במקומה*****) פירשתיה בסיד:

ה ג ה 1 ת ה מ 1 ג

(50) ביטן מט :

(50) ציל ואפילו אליבא דרכ.

(50*****) וכ"פ הרמב"ם.

(51) פירוש דקוביאוט לשון משחק בקוביא הווא לא ל�מן צוֹן.

(52) בכ"י החד"א: הגני.

(53) בכורות דף ה.

(54) לא נטאתיו במדרש אלא בגמרא חולין דף זא:

(47) וכיכ' הטור ס"ס קא.

(47*****) בכ"י א: אי פרע.

(48) בכ"י החד"א מציין החוד"א עצמו: כתובות דף גב.

(49) כתובות גב.

(49*****) וכיכ' הביא ס"ס קא שכיכ' בעית בשם תשובה הריח"ף וכיכ' הגני בשם הגונים.

(49*****) עיין להטז ס"ס קא ס"ק ב.

(49*****) כתובות טו.

ילדה משלם ח"ג לפרט ורביעי לולדך]. ואע"ג דההיא טומכוות היא ואין הלה כמותה כי"ש דקשיא דרבנן דאמריו המ"ה שאינו גבוה אפילו רביעי:

(ואמריו) [ואמאו] נימה הלך אחר רום פרות. ויגבה כל חצי נוק של עובר בין לטומכוות [בין לרבען]:

गמל האוחר בין הגמלים. פירש בר"ו) שהיה משמש, מפני שתתמישו אחריו כנגד אחורי קרי ליה אחרת, והוא משמש בצדניות כדאמרין החטמ" (למדנו צניעות מגמל), ולפיכך דרכו להרג כל המתכל בו"*. ויש שפירשו"*) אחריו כמו נזהר, ככלומר (שאוחר) [צוחח], וכשהועשה כן בועס והורג. וי"ג (יוטר) [אחר"] מל' יהיר ומתחגה ומשתמה. ובודאי דרבבי אחא לרבותה נקט גמל האוחר, ומכל מקום הוא גופא לא הווזק ולא הוועד בהרגה מעולם, אלא שבאו עליו מפני חותם גמלים"). וכל שכן בשור המועד שלש פעמים לישור ולינוח שהוא אומר בידוע שזה הרגו"). ורבנן

משמעות קצת לפירוש רש"ם, כי מי שהוא גונב נפשות מהחטא מבני אדם. אבל יש לישוב דמשחק בקוביה גם כן (ש) מה" לה (רבים") וניפוי עלייה בעלי חובות מהחטא") מפניהם. וכן פירשו ר"י ור"ת" ז"ל:

לייטטימ מזווין או מוכתב למלאות אומר לו הרוי שלך לפניו. כאמור שהמוכרبطل. ומכאן קושיא על מה שפי רשי' במס' קידושין") (מהחיא) [בזהיא] לדארמין סימפון בעבדים לייכא. וכדכתיבנה החטמ" (בס"ד. והא") דאתקין רב יהודה בשטר זביני עברדא דליתבו ביה עבדא דנון פטור ועתיר מכל שחרור (ז) מכל ערעורו מלכא ומלאתא, הא פרישנא") בדוכתה בס"ד דלשופרא דשטרא תקון. כדאיתין בשטר זביני דערעה קני לך דקלין תאלין והוציאן"). דבלאו הци") נמי חיב באחריותו, לדארמין הכא אמר לו הרוי שלך לפניך:

דף צג ע"א ת"ש שור שנגה את הפה (ופו) [ונמצא עובדה בצדחה ואינו ירוע אם עד שלא נגחה יلدיה אם משנגהה

ה מ 1 ~ 2

(63) לעיל דף סט :

(64) בכ"י החידיא: הגי.

ה ג ה ו ת

(56) בכ"י א : שמולה ובו בית.

(57) בכ"י א : ומתחבא מב"א.

(58) וכן כתבו התוספות סתמא בר"ה קובייטוס וכו' בחולין צא : זיה קובייטוס.

(59) קידושין א .

(60) וויל רבינו קידושין יא. Mai Amarita לסתמים מזווין או מוכתב למלאות ההוא קל לאית להו פרשי' וכו' דכו מסתמא יעד במילאה וסביר וקיים. ולא נהירא דהא אמרין החטמ' בכ"ב נמצאו גנב או קובייטוסים וגינויו לסתמים מזווין או מוכתב למלאות אמר לו הרוי שלך לפניו. אלא היה הנזה כי אית בהו בעבדה אני מזווין קל לאית להו, וכיון דלית להו קל באתי עבד מסתמא לא חישין ולא שכיחי בהו, אבל היכא דעתנהו ודאי הוא מחק טעות ולא אמרין סבר וקיים שאין אדם מקבל מזווין כלל עכ"ל. ובכ"ב שם בתודעה הנזה.

(61) גיטין דף טו.

(62) וויל רבינו שם : וזה דעתין ר' וב' יהות בשטר זביני ובעדי כי אל להרואה דמלחה ולשופרא דשטרוא הוא והוא לא מידי עכ"ל. ובכ"ב בתודעה לסתמים בשם ר'ית.

(65) בכ"י הרשב"ם ד"ה גמל האוחר. וכן בכל מקום שכתב רבינו לשון "פירש בר"ו" המכנה על המירוש והירוע הוא פירוש השב"ם.

(66) בכ"י החידיא הקשה המעתיק עצמו הא בעירובין ק: איתא גנויות מחתול עכ"ל. יותר היה נראה שהכוונה למורש ר'בה. בראשית פרשה עז ז דאמרין גמלים מניקות ובניהם שלשים, ובניהם שלשים ר' ברכיה בשם רשב"ג אומר לפי שהוא גנוע בתשמישו לפיכך לא פרטנו הכתוב אלא גמלים מניקות ובניהם שלשים עכ"ל.

(66*) וכ"ט ר' סעדיה ר'ש הרותא.

(67) רבינו חנאנל, וכ"ט ר' נון בעל הערוך תלמידיו.

(68) רשב"א בשם י"ג וויל הערוך: ויש שטונים גמל ההייר בין הגמלים.

(69) בכ"י א : בעלים. וויל הרשב"א: אפללו גמל שהוא עצמן אין לו חזקה אלא שהגמלים הוויל ווורך כולם כן כמותם בגנותו הוא עכ"ל.

(70) בכ"י א : דיננו.

תרמייה. עוד Mai איכא בגין תנא קמא לאמרו לו. וכי תימא דכולה חד תנא הא אלא שחוור ונחן טעם לדבריו, למה להו לרבען השטא לתחת טעם לדבריהם, אין זו שיטת התנאים:

[ת"ר] מהו נתן לו. פירוש במה שנינו שווא חיב באחריותך: דמי זרע. פירוש דמי הרגע שנתן לו לוקה (כלם) ואינו מנבה") כל כולם:

רשב"ג") אמר ר' אף דמי הוצאה. הטעם משום דין גזרמי. [וקשה כיון דמשום דין גזרמי מחייב ליה למה לא פסקו כתותיה, דהא קייל' כמו דין דין גזרמי"], ועוד הא במקשנא ילפינא דין גזרמי"). ואנו הרא בדעתנו רשב"ג אומר לנו מה היה אמרין דין גזרמי והותם וdoi ליכא דין גזרמי (ולא) [דלא] אפסדריה שם ממוות. אלא וdoi תלמודא לא קים ליה אי תהוי הא מדינה דברר") גרמא בנוקין חייב, אי הווי תקנמא או קנס. והשתא אתנן לאיתוי מדרש"ג דמתניתין, ואכתי לא ידעינן מהתמן אי דין או קנס"). ותקנמא. והדר מיתוי לה מה היה הדנתון חיטין (לטוחן) [לטוחן], דשמעין שפיר (דמ') דרשב"ג היא ומשום התקנוא") : ובזה נתקיים פסקו של גאנונים, שפסקו שאין הלכת ברשבי' דיחידאה היא ואילו הוה טעמא משום דין גזרמי, הא קיימא לנו כרב' מאיר דין גזרמי.

כן נראה לי:

כל תנא בתרא לטפויו [ሚלתא]
קאותי. פירוש לאו דוקא כל דהא איכא

נקוטה רבומה דאטלו בההיא אין אומרים בידוע שזה הרוגו:

סבירות דרובא וחזקת כי הדרי נינחו. קשה לי אם כן דכי הדרי נינחו היא תוציא מיד' חזקה דמנוגן. ולאו קושיא היא שאין כל החוקות שותה. אבל הא קשייא דהא בשור איכא חזקה שהשור הוה או הగמל הוה הרגה ואיכא נמי רובא בשורדים וגמלים דעתמא ולמה מחייב רב' אה. ויש לומר דשאני הכא דaicא קורבא דמוכח נמי"). ואפללו הכי פטרוי רבנן, חזקה דמנוגן עדיפא. והכא הכי פירושה סבירות דרובא דעתמא וחזקת דהaca כי הדרי נינחו. ואו מפליגין בהא ממוגן מחוקתייה, באידך נמי מפליגין, ואו לא לא. ובכחיו הוי תנאי, דרב אמר כרב' אה ושומאל בתנא קמא: וחווין דרב אמר לך דתנא קמא רובא דעתמא עדיפה חזקה דהaca, ושומאל אמר לך דרבי אה חזקה דהaca עדיפה מרובה דעתמא:

דף צג ע"ב מאן תנאי. כלומר מאן מהני תנאי דהaca קאי כשמואל. ואעיג' דהא איתן לנו תנא דמתניתין דברר") כשמואל, בעי לאשכוחי בבריתא סברא דתנא דמתניתין, דייא לא, מתניתין אמאו תרמייה:

ומתדריןן או") תנא קמא ואמרו לנו או תנא קמא ורב' יוסי. פירוש דתנא קמא כשמואל ואמרו לו רב': ואם תאמר ודילמא תנא קמא כרב סבירא ליה, וטעמיה דידייה משום דרבבה לוקחים אותו לדברים אחרים. ייל דהא ליתא, דאם כן מתניתין אמאן

ה ג ה ו ת

ה מ ו ל

75) וכיס' הרשב"א בשם ים.

76) בכי' א: דקאי.

77) גירסא שלנו: אלא אי תיק ורי' אי

תיק ואיל.

78) בכי' א: אי קנסא אי תקנוא.

79) ובגמרא: ויאא אף החזואה אריך מאן

יא רשביג היא ורבינו קירה.

75) וכיס' הרשב"א בשם ים.

76) בכי' א: דקאי.

77) גירסא שלנו: אלא אי תיק ורי' אי

תיק ואיל.

78) בכי' א: אי קנסא אי תקנוא.

79) ובגמרא: ויאא אף החזואה אריך מאן

יא רשביג היא ורבינו קירה.

פרוטה אורחין נכפין נפתלכה המפה אין אורחין נכפין]. פירוש מהג כדיל סלק בשתו ובושת אורחיה זומי קצת (להני) [להחיא] דלעיל:

הא דתנן המוכר פירות לחבירו מקבל עליו רבע (וכו) [טנות לסתה] פירוש הרify"ה (דבל) [הנ] שיעורי באתרא דליך מהגנא, אבל באתרא דaicא מהגנא אולין בתר מהגנא: ורבנו האי"ז כתוב שאין הולcin בכל אלו אלא כדרך שבאיינו אותן באומו מקום, וכדרך שאמרו בפרק המפקיד") ולא פלייג מר כי אתריה ומר כי אתריה, וכן עיקר: ומיהו לענין עפרורית לעולם אינו מקבל יותר מרבע לסאה, ואפילו במקום שנעשה שם עפרורית טובא"). דהא אמרינן בגמרא לקמן" דעדשים דמי עקר עקליה להו ואית בית טובא עפרורית איינו מקבל עליו אלא רבע:

זה ואית בירושלים המוכר טוערה לחבירו וקללה נותן לו דמי בשתו ודמי בשות אוורחין]. פירוש דבר של מהגנה ותקנה שהיה בירושלים בלבד. וסמכו ענין לו, דקמיהה דרשב"ג מכתה היא שתיקון בכל מקום, כדי שיוחרו אומניין יפה ולא יפסידו בעלי בתים שלם:

יעוד מהג גדרול(ים) [היה בירושלים מה פروفה ע"ג הפתח כל זמן שפה

דוכתא דatoi למכירה, וכדאיתא בפרק קמא דעבודה וורה"). אלא hei קאמר דמסתמא ועל הרוב לטפויי מילתא קאתה:

וזחורי מהטרוא והבי קתני. פירוש אמרינן חסורי מהטרוא משום דעתה לאו אוסופי בה ע"כ דברי רבנן, דאללו אידך, דהא זרעוני גינה וכו', מדיווקה דפשחן נפיק, וכדאמרינן לה מעיקרה, ולא אמרינן דחסורי מהטרוא וכו':

מנני שהוא בנוشا שכבר. פרשינן בפ' הגול") תני מנני שהוא (ב) בנוشا שכבר. דאיilo עבד בחינם פטור, דלאו פשיעה היא. והיה דלא חשיב אונס לדיפטר ביה שומר שכבר, אלא בעי לעינוי שפיר מנני רוב הלכות שיש בה וכי מעין שפיר לא מגבל, דהוי בעין גניבת ואבידה:

הויה היה רבנן גדרול [מנגן גדרול היה בירושלים המוכר טוערה לחבירו וקללה נותן לו דמי בשתו ודמי בשות אוורחין]. פירוש דבר של מהגנה ותקנה שהיה בירושלים בלבד. וסמכו ענין לו, דקמיהה דרשב"ג מכתה היא שתיקון בכל מקום, כדי שיוחרו אומניין יפה ולא יפסידו בעלי בתים שלם:

יעוד מהג גדרול(ים) [היה בירושלים מה פروفה ע"ג הפתח כל זמן שפה

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

משנינו.

(83) בימ דף מ.

(83) עין ר מבים טיח מה' מכירת הייב

(84) לקמן דף זר.

(85) בכ"י החדי"א: וילך.

86 וזה לשון הנומי יוסף: והוא דתנו עשר מתליות למאה ועشر מסcasות למאה, משום דacaktי שם האנים ושם קנקנים עליהם וחוו למלתיות קצת, לאפקוי היכא דלא חוו למלתיות קצת דלא ספק כרב הא. וצ"ע במאי פלגי. וניל דaicא בינייהו במקום שאין שם מהג ידוע, ולרייף דניין שם עפי שיעורי דמתניין אינו תלוי בממציאות רבוי או מיעוטם סגנותם, ולרב האי רואין הארץ מביאין אנשי אותו מקום ספירותו מן השורה דיל שצרכן לבדוק הטע של אותו מקום כמה מצוי שם הטנסות, ואיז לקבוע שם מהג עפי

79") ע"ז : וכי שם רבינו ע"ש.

(80) ב"ק צט.

(81) וכי הرمבים פיהם מה' מכירה הייב וכותב עליו היה וזיל כך מהוב בהלכות זובר נכוון הוא עכל.

(82) כ"כ הרכביין שכן כתוב רב האי גאון בספר המקה. ומלשון הרכביין ממשע לכאותה דלא פליגן, אבל מדברי רבינו ממשע דפליגן דהא ספק כרב הא. וצ"ע במאי פלגי. וניל דaicא בינייהו במקום שאין שם מהג ידוע, ולרייף דניין שם עפי שיעורי דמתניין אינו תלוי בממציאות רבוי או מיעוטם סגנותם, ולרב האי רואין הארץ מביאין אנשי אותו מקום ספירותו מן השורה דיל שצרכן לבדוק הטע של אותו מקום כמה מצוי שם הטנסות, ואיז לקבוע שם מהג עפי

(87) צורו מתוך גנו של חברו. וכן גירסתנו ביצה כה: (88) בכ"י א: גוש של חברו.

הבירו גותן לו דמי הייטין. פירוש שהרי שמתנשבות ברוח מה [בדכתיב שמות טו פסוק י"ג] נשפת ברוחך: אמר رب חונא ואם בא לנפות [מנפה את כלו] אמריו לה דינא ואמרי לה כןמא. פירוש ונפקא מינה למילך מינה לאלה (אתני) [אהתני] מהני ליה, דלא סגיא אלא (ליקניגה) [לינקינהה] אהיה. ודוקא כשהוא מנקסה לא ייפינגן". ואוי נמי נפקא מינה בזון רובע עפרורית לטאה, דאי לא, הא קיימת לן⁸⁹adam בא (לפנות מפנה) [לנפות מפנה] את כלו. וקשה לי את כי אמרו מנהה תריה, דתא דבר הגורם לממן דמי, דרבנן פלייני עליה קיימת לן⁹⁰(כרי"ז) [כרי"ש]⁹¹ אמר דבר הגורם לממן דמי, דרבנן פלייני עליה וגם [על] ר' מאיר⁹² דודאי דינא דגרמי, וש לומר⁹³ דלא פלייני רבנן אלא בההיא דגול חמץ וubar עליו הפסח ואכלתו מן (הנגול) [הגולן]. דלשם אדם איינו שוה טרומה ואינו נ麥ר בממן, אלא דזה הוא גולן בלחוד הוה מיפטר בהי מן הנגולן, מפני שלא עשה בו شيئا, ואומר לו הרי שלך לפניך. אבל hei כיוון שהדין נון שאין לו (לנפותו) [לנפותו], ונ麥ר במקומות חיטים, והרי שוה ממון, ועפר הנמcker בממן כנון עפרות והב הוא, זה ברור:

דף צד ע"א ואטיקנא דטינגות
פירות מקבל רובע לטאה. ועפרורית פחות מרובע בלבד, חוץ מעדשים וכיוצא בהם דעקרי למד שמקבל רובע לטאה;
רובע נשותות). פירוש צנומות דקות בהצנו ליכא איןיש דמערב בה מדיע;

מיתבי כל פאה שיש בה רובע ממין אחר ימעט. פירוש עניין זה נאמר גבי כלאי רעים בארץ ישראל שאסור לזרעם ולקיימים. ומהיו כל שיש במין תערובת מין אחר שאין נראה שניי מינין אלא כדרך התבואה שמתעורר בה מין אחר, לא חשב אלא כמין במינו

היה מוכרים בחיטים⁹⁴), והינו דרכינן מינה הכל לדרב קטינה. ודוקא כשהיו עומדים ליכר, [אבל] אם היו עומדים לאכילהו (אתני) [אהתני] מהני ליה, דלא סגיא אלא (ליקניגה) [לינקינהה] אהיה. ודוקא כשהוא מנקסה לא ייפינגן". ואוי נמי נפקא מינה בזון רובע עפרורית לטאה, דאי לא, הא קיימת לן⁸⁹adam בא (לפנות מפנה) [לנפות מפנה] את כלו. וקשה לי את כי אמרו מנהה תריה, דתא דבר הגורם לממן דמי, דרבנן פלייני עליה קיימת לן⁹⁰(כרי"ז) [כרי"ש]⁹¹ אמר דבר הגורם לממן דמי, דרבנן פלייני עליה וגם [על] ר' מאיר⁹² דודאי דינא דגרמי, וש לומר⁹³ דלא פלייני רבנן אלא בההיא דגול חמץ וubar עליו הפסח ואכלתו מן (הנגול) [הגולן]. דלשם אדם איינו שוה טרומה ואינו נ麥ר בממן, אלא דזה הוא גולן בלחוד הוה מיפטר בהי מן הנגולן, מפני שלא עשה בו شيئا, ואומר לו הרי שלך לפניך. אבל hei כיוון שהדין נון שאין לו (לנפותו) [לנפותו], ונ麥ר במקומות חיטים, והרי שוה ממון, ועפר הנמcker בממן כנון עפרות והב הוא, זה ברור:

דף צד ע"א ואטיקנא דטינגות

פירות מקבל רובע לטאה. ועפרורית פחות

מרובע בלבד, חוץ מעדשים וכיוצא בהם

דעكري למד שמקבל רובע לטאה;

רובע נשותות). פירוש צנומות דקות

(89) בכ"י ז: שהרי הוא מוכרים כתבים.

(90) לךן זף זף.

(91) בכ"י החדייא: קייל דלית הלכתא כריין.

(92) ביך זף זף :

(93) בכ"י בתורה גותן, ועין ושביט דיה גותן.

(94) גלעד שצ"ל : שוגם על רימוי. ולמיין

ואוי נמי ריבינו יוסוף בבבלי בשם ר' אפיין,

כ"י בשם ר' ר' :

(95) כתובות מ: וקדושין ג:

הנירושא בגמוקי יוסף בבבלי במקומות בבבלי, ומפני

שהוקשה לו ואיך אמר מתי לה הריח', אלא

ואוי נמי ריבינו יוסוף מתייה ואות בת חסרון כס מבני

לה אפללו בבל. והוא תורף דבריו. אבל בכל

כ"י של ריבינו יוסוף אתה בבבלי. וכ"י בשיטם בשם

עליות העיר יונגה.

(96) עיין רשב"ט דיה אפיין.

(97) ריבינו יוסוף שבת כל לשון ריבינו את באות

מש ומסים בית וזה לשונו: והויק ניכר הוא,

ההבא דמיינַי⁹⁷). פירוש וסבירות הци מתקני ימעט, וכדומecho בסfork דטרקינן לאידיך סברא אי הци אמא ימעט. וטעמא דחשיב רובע דחתם כיור מרובע הדכא, משום דרובע בקספֿידא דאיינשי ובטירחא דירחו תלייא מילטא, (ועוד) [וועך] רובע, ורובי' בכלל, לא טרא. אבל התם בתערובת שני מינין תלייא מילטא, וכל שיש בו רובע לסאה דבר ניכר ונראה הווא, וכשנני מינין דמי. ואפֿילו הци קתני דבמיעוט בלוחוד סגי ליה, ולא אמרו ינפת את כולה, אפֿילו התם גבי איסורה. וקשה לרב הונא בין למאן דאמר דיןא בין למאן דאמר קנסא. דלאמן דאמר דיןא הוה ליה למימר התם כיון דטרח למעט לטטרח לנמר. ולמ"ד קנסא נהיל⁹⁸) דחתם לייכא קנסא משום דעריבֿי⁹⁹) דכיוין דליך יותר מרובי' אין לומר כן, מכל מקום הא איכא למיקנס משום דעבר וורע לפירוש ר' זיל¹⁰⁰) שפירשה במוחבר, דהא ודאי קודם וריעעה היה לו למעט, דמסתמא ידע ליה. אבל אי מפרשין להה בטלשׂו¹⁰¹) ווקא לייכא קושיא אלא למאן דאמר דיןא. וליכא למימר היבי פרכינן מאיסורה לממנא, דגהי דמיינא לא גמיינַי¹⁰²) מאיסורה לחומרא הא ודאי שפיר פרכינן מינה דכיוין דחתם דאסורה הויא ואיכא טעם דהכא ממש הקילו¹⁰³) אין לנו להחמיר בו:

וטרקינן דרובע דכלאים קרובי' דהבא דמי. ולא חשיב תערובת וליכא למיקפֿד: דבשלמא לדידי משום דחשיב כיור מרובי' ליישנא, וכן פירש ר' זיל¹⁰⁴):

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

ואעפֿ שכתחוו טמא הלא ייוע שטמא ובר התחסנות הם דבר ר' זיל.

97) מוקבֿ ב: וכן נירוש הדרין. אבל גירושנו: סברות דרובע דכלאים כיור מרובי' הדכא.

98) בבי א: זילא.

99) מוקבֿ דף קטו. כלאים רפ'ית.

100) שם.

101) בכוי החדייא: היילו.

וליכא משום כלאים כלל. וקחני התם שאם יש לו רובע קבֿ לסאה [מ]מין אחר כשי מינין דמי, וצורך למעטם ולהזווירם לפחות מרובי'. פירש רשב"ם¹⁰²) דמייר התם קודם זרעה, שלא לעבור אלא תורע כרמק כלאים, וכן כדי שלא יאסרו בהשרשה. אבל אם כבר הרישו לא מהני فهو לא מייעוט ולא ברירה, שכבר נאסרה בהשרשה: ובוואי דכי (נאים) ושכיב אמרה מרכן זיל להאי סברא, שלא אמרו¹⁰³) זרעו מעיקרו בהשרשה, אלא לעניין כלאי הכרם. מדכתייב פן תקדש המלה (וכו) [זרעו אשר תורע ותבאות הכרם], אבל כלאי זרעים אפיילו בארכן זריעתם אסור לרבען, אף קיומם לר' זיל¹⁰⁴) מדכתייב כלאי שדר לא. אבל הפירות עצמן מותרין, וכדאיתא בכמה דוכתייא¹⁰⁵). וילפֿיגן לה התם¹⁰⁶) מדכתייב בהמתך לא מרבען כלאים. שדר כבהתהך, מה בהמתך, כלומר דהרכבת כלאים, היוצא ממנה מותר, אף שדר היוצא ממנה מותר, וכן בהרכבת אילן שהפירשות מותרין. היליך הא דהכא שפיר משכחת לה בין בין קודם זרעה וקודם השרשאה או לאחר השרשאה. וסוגין ממשמע טפי דבמחובר מיררי, מדAMDINEN (לקמן¹⁰⁷) דמייחזוי כמקיים כלאים בכרם, ולא שיך ההוא לשגנא אלא במחובר. ומיהו לשגנא דאמר רב' יוסי יברור הכל, טפי שיך לשגנא דבריה בתלוש מבוחבר. ליישנא, וכן פירש ר' זיל¹⁰⁸):

פברואה דרובע דכלאים ביתר מרובי'

97) רשב'ם זיה כל סאה.
98) סחבים כת.

99) מוקבֿ ב: וכן גרס שם רבינו ר עקיבא ומפרשה בעושה גדור דהויל לאו שיש בו פשחת.

100) חולין דף קטו. כלאים רפ'ית.

101) שם.

102) בכוי החדייא סאה שיש בו רובע.

יבורו; ואם תאמר ולימא דת"ק ר' יוסי פליגי ברובע דהتم אם הוא כרובע דהכא או כי"ר מרובע, דתנא קמא סבר (כיתר מרובע) [כרובע] דמי, הילכך סגי ליה במיעוט משומ חומרא דבלאי. ורבו יוסי סבר דכיתר מרובא חומרא בעלמא. ורבו יוסי סבר דכיתר מרובא דהכא ויבורו, כדאמר רב הונא הכא, ואთא רב הונא לדבורי הכל. ויש לומר דזה טעםן דרובע אם הוא כפחת מרובע או כי"ר מרובע בשכיחותה בעלמא תליा מילתא. ואילו אמרין דפליגי תנא קמא ורבו יוסי בהא, הוליל דת"ק סבר דרובע שכיה ולא שכיה אלא מין במינו, ורבו יוסי סבר דלא שכיה או שכיה ולא שכיה וחשייבי שני מיניהם. וליכא למימר דפליגי תנאי במלתא כי הא, דזה אפשר למקם עללה דמלתא אי שכיה אי לא. ועוד דאליבא דרב הונא אמרין לעיל דרובע שכיה, ולכולי עלמא אמרין לה להדייא, כן פירש ר' זיל'(111):

התם משומ דמיחזי במקומות כלאים בכרכם. פירוש כי ישנוTelot א' ומניה א' גראה מכיקימו ומגיהו'(112) לדעת, וכואילו הוא רוצה בתערובת למתיחילו:

תא שמע שנים שהפקידו (וכו) [אבל] א' זה ק' וזה ר' וזה אומר ר' שלו וזה אומר ר' שלו נותן לוח ק' ולוח ק' והשאר יהא מונח עד שיבוא אלהון]. הקושיא למאן דאמר קנסא דוקא'(113). דדרינה דהכא לא שייך התם, ואנן נמי מקנסא ממש פריבן:

ומהדרין דהتم איבא [וזאי] מנה למר ומנה למר. כלומר'(114) אפילו לרמא הואר, היכי יחמיר רבוי יוסי כולי הא לומר

ה ג ה 1 כ

211^(*) בכ"י החדיא: אילו איתא לגוסחא הכא.

113) מודיהaim סיפא.
114) בכ"י החדיא: זמניהם ומיקיון.

115) וככל רשבים דיה שנים.
116) בכ"י א: כלא.

108) בירטנו: אה אימא טיפא ר' אומר יבור וכור אמאי יבור.

109) בכ"י החדיא: שפ.

110) בכ"י א: גומי.

111) בכ"י א: לא הייל.

112) בכ"י החדיא: מקושין דרישא סיעינה מסיפא.

מפרש בשטר. וכי תימא לרבען היאך גובה את הקורן, דהא עדים פטולים הם. י"ל¹¹¹) דלא תשימון לא משמע¹¹²). ובעדים משמע¹¹³). וכחה היא אמריגן¹¹⁴) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו. ואין פירוש זה מחורר¹¹⁵). חזא [ד浩יל]¹¹⁶] שטר שכותוב כי דהכי אורחות דתלמודא בכל דוכמתא. ועוד היאך אפשר שוה חתום עליו שטר בעדים, שעבר על כמה לאוין¹¹⁷) דרבית וכפר בתורה ובאקליק ישראל ועוד דלא תשימון אשומא דשטרוא משמע והעדים משמע, כיון דרישא דקראי משתעי בלשון יחיד והשתא משתעי בלשון רבים. ועוד ד[כ][בבג קמא¹¹⁸) פרכינן מיניה (לדריל לועיר¹¹⁹) [לרב] דאמар קנסו גונן אטו שבוחן, והוא מודה החתום דכל היכא דליך שבח לא קנסו גופם, והכא ליכא שבחא, דליך בית דין בעולם דמגבי רבית, וכי איתא בה¹²⁰) שבועת פרעון לא פרע ליה. דשבועת שוא היא דנשבע על מה שכותוב בטורטה, והגנון דהיכא אין הריבית מפושט, אלא שכותוב חוב סתם. וכי תימא מי מודיע שיש בו רבית. יש לומר עדים דעלמא, ואוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחוקת מאירת. אי נמי עידי השטר יודיעו, וכגון שאומרים שלא הרגישו בדבר עד שכותבו וחותמו ונתנו לו את השטר¹²¹). דבאה לא משוו נפשיהם רשייע. ועל כזה אמרו בירושלמי¹²²) גבי

אייכא היהירא¹²³) ודאי (משום) [בר מז] איסורה, וכ"ש דייכא חד דלא עבד איסורה כלל דלית לנו למוקניתה. והיינו דנקטינן לשנא דייכא מנה למך ואיך מהנה למך :

אבל הכא מי יומר דבליה לאו עירובי עריבי דילמא בוליה هو איסורה. דע"ג אמרינן דרובע שכית, והוא על הרוב או במקצת, אבל ודאי יש פירות שאין בהם רובע:

ת"ש מפיוטא (ד"ר) [א"ר] יוסי [א"ב] מה הפסיד רמאי אלא הפל יהא מונה ערד שיבוא ליהו]. פירוש דכיוון דתנاء קמא לא פlige על רב הונא מטעמא דאמרן, יש לנו לסייעו מדרבי יוסי, דאיפלו החתום דייכא האי טעמא דייכא קי' למך וק'¹²⁴) למך וקנס, וכל שכן דקניש בדרכ הונא: וڌחנן לה דידילמא שאני החתום דייכא ודאי רמאי. וסובר ר' יוסי דמשום ודאי רמאי איכא למקנס טובא. אבל הכא אפשר לדיבנא רמאי, דמו יומך דערובוי עיב. שמא לא עירוב שם לדעתו, או דהוה טעמא דשכיח בהו עפרורית או טנופת. וכל היכא דאפשר בהיתירא ואיפלו בטענה דמיוטא דמיוטא לא חשיב ודאי רמאי:

ת"ש שטר שווי בו ריבות קונסן ואתו זאינו גובה לא את הקרן ולא הריביות [דברי ר']¹²⁵. יש מפרשין¹²⁶) שהרבית

ה ג ה ו ת

ה מ ו ז

(122) ב"מ דף ה :

(123) ב"מ גה¹²⁷ ב"מ גה¹²⁸ :

(124) ב"מ עה :

(125) ב"מ עא :

(126) ב"מ ע"ה :

(117) בכ"י ג: הלייאן.

(118) בכ"י החידיא: «קשה למך וק' למך».

גרואה שהסoper מצא בכ"י קדומו אותן ק' נוטרין

וכמומה שריל «קשה» ובאמת ציל מאהיה. וזה

ברוחו, ומכאן בנין אב להרבה טיס שנולטה במה

שפתחו המעתיקים ראשי התיבות מדעתם. וזאת

לעגין לעמוד על עיקר גירוסא במקום שתගירסא

שלנו ודאי נשתבשה. וכן בפרק חזקת כיס נסתרו

בכ"י החידיא רית שות א" "חווזקה וומרים".

(119) של"י ב"ק דף ל : דיה שיש בו רבית.

(120) וכן תירצzo בתוספות דיה וחכ"א.

(121) טר דלאינשי לא משמע ובעדים משתעים,

וכמו ש' בתוספות.

(122) ודאי וריש ב"מ עה :

ועין מה שפרש הריש ביאור הירושלמי.

(123) עין תודעה וחכמים.

(124) ירושלמי הביאו הריש שבעית ט"י מ"ה.

ועין מה שפרש הריש ביאור הירושלמי.

אבל יתר מרובע טרת, וכיון דטרת טרת ולמ"ד קנסא הכי נמי הוה לימי ר' (כשנתאונה) [כשנתאונה] לוקח מיהת, דלא טגיא דלא ידע המוכר שיעור שדהו אלא שרצה להונות לוה נשאמר לו זו חנ' חסר הנ' יתר. וכיון דכו בעי קנסא:

דף צה ע"א וודחין חפי השטא התם הן חפר הן יתר אמר ליה. מיהו לא חשיב יתר מרובע ביוון (רא"ל⁽¹³³⁾) [רחובות לייח' ט'] בכוון הויא לה לארעא השיבתא באגפי גפשה והדר. זה לשון הגمراה. וענין התירוץ דלא דמו אהדי, דהא בפירוט תילא מילתה בשביותא⁽¹³⁴⁾) דפרי ובטעמא דטרחא. ואילו התם אין הטעם אלא מפני לשון תנאים (דטה) [דאמר] הן חפר והן יתר. ולפי פשטוט של לשון היה לו לומר דכל שפחת או הויתר אין קפidea שכבר התנה, אלא דרבנן אמרו דלא משמע ההוא לישנא משום חסרון או יותר מרובע פשיטה אטאילו חפס שלא בעדים מפקין מגניה אם רבית קזוצה היא, וכידש מע לישנא:

ת"ש מס' פס' וchapmis אומרים גובה את הקרן ואינו גובה את הרבויות. פירוש גובה את הקרן לגמרי, ואטילו כדרין השטר מנכים משועבדים. ולישגנו משמע הכל, וסוגין נמי דבעינן למד דרבנן לא קנסי ויתירא משום איסורה והכי נמי מיתינן לה בבי⁽¹³⁵⁾) לומר דלא קנס גוף משום שבhon, ואם אינו גובה מדין⁽¹³⁶⁾) השטר הא איך קנסא, ואינו גובה את הרבויות כלל ואטילו מבני חרי. וזה פשיטה אטאילו חפס שלא בעדים מפקין לא את המותר בלבד הוא מחוזיר אלא את כל הרובעים⁽¹³⁷⁾). פירוש הא איתא גבי מוכר בית כור לhabiryo הן חפר הן יתר, דפיחת או הויתר⁽¹³⁸⁾) (דבעל טאה) [רובע לסאה] הגיעו יתר על כן יהויר, ותני רבין בר רב נחמן דחויר את הכללי⁽¹³⁹⁾). סיטיגתא לדרב [הונא] בין למיד דינא בין למיד קנסא, דהא סתמא נקטינן השטא. וטעמא דמלתא דקסלע דעתיה דלמ"ד⁽¹⁴⁰⁾) דינא הכא נמי שיך לומר דעתך רבע ליכא קפidea ולא טrho (מתאונה) [מתאונה] למtbody בבי⁽¹⁴¹⁾,

ה ג ה ת ה מ 1 2

135) באבן מיבוש וברמיה - כיון היל ט' קבנ'ו. וכן הוא לקמן להויא בדברי רביינו. אבל גורסנו: כיון דתו ליה לאנטוטוי בס' קבין.

136) אויל ציל בחשובותא דפרי, או שצ'יל בשביותא דעופרותה בפרי.

(137) לקמן דף קד.

(129) כך הגירסה שם בראש.

(130) בכ"י א' : משות.

(131) גירסתנו : הרכען.

(132) לקמן דף קב:

(133) בכ"י א' : לבעל סאותה וציל רובע סאותה.

(134) בכ"י החידיא : זמירות.

במנא לא מהיל. אבל דבר הונא דשכית בערדרית רובע ועל דעתן כן יריד. למה לא יקבלנו, ואם יש שם מותר יגבה המותר⁽¹⁴²⁾?). ואפלו עירבו בידים ליכא למוקניתה בהא. שחרי הרא כאילו התנה עמו שיקבל רובע

לפסאה:

ת"ש חמקבל שודח מחבריו ליטע חרוי זה מקבל עליו עשרה בוראות⁽¹⁴³⁾). יש מפרשין⁽¹⁴⁴⁾) נטיעות רעות שלא קלטו כלל ועומדות להעקר, ותיהו מקום בור וחורב כמתרגמינן והאדמה לא תשם⁽¹⁴⁵⁾) ואראעה לא תבור:

יתר מכאן מגלגולין עליו את הכל. פירושו וסיעתו לר' הונא⁽¹⁴⁶⁾) למאן דאמר דינא דכיוון דעתה טרת. ולמאן דאמר קנסא כיוון דבמתכוון עשה כל ההתקות — פ"א הקרותות⁽¹⁴⁷⁾) — הללו:

ופריך רב הונא בריה דרב יהושע דשאנו החט דכל יתר מרובע במאן דבא ליטע לכתילה דמי. כלומר דכל שהניהם שם קרחה גדולה כו' ואפלו במפורטים, הרי הוא כאילו לא גמר עדין מלאכתו, כי הבא להשלימים הרי הוא בנוטע לכתילה, ופשיטה מילתא דכיוון שלא גמר מלאכתו אומרים לו שיגמור כולה ואין אמרו[ים] לו שיגמור מקצתה, משא"כ בדבר הונא שכבר מרד ומשך וגמר מלאכתו, ואם יש שם יותר מן הרואי ישלם לו המותר, ולמה לא יקבל Mai דשכית

וירד על דעתן, ותו לא מיידי:
היכי דמי אי דאמר לו מרתף פחת קשיא. פ"י כל מרתף סתם האמור בשמוועת

ה מ १ २
גירסתנו: בוריות.

(142) בכ"י א': יש אומרים.

(143) בראשית מו יט.

(144) בכ"י א': דריית.

(145) בכ"י א': הרתקות. ונעליד שצ"ל הקרותות, כמו שכתב רבינו בסמוך דכל שתגניה שם קרחה גדולה כו' וככ'.

משמעותו, דהא דקתו שכולו יפה, הינו שכולו יהה כדרך האוצרות, שרובם יפה והעשירית קוסטס, ואידי דבסיפה יהיב להה קוסטס או

כולו חומץ קרי ליה להאי שכולו יפה:

וთא תנוי רבוי הייא חמור חבית של יון ואמר לו חבית של יון אני מוכר לך גותן לו יון שכולו יפה. וקס'יך שלא מכר לו חבית של יין ידועה או כדרך המוכר כי מלא יין, אלא נקט חבית במקום מדחה, וכאיילו אמר מדחה פלונית של יין. ולהבי קס'יך שוויה יכול להז לוי ט' כלים מן הין היפה שלו והכלוי העשיריו מן התוטס. דומיא דמרתף של יון שנutan לו כן:

ופriskין שאני חבית דבלוליה חד חמרא. כלומר שלא הסכימו על חמרא, אלא [על] כלי שלו שאומר"י) קנקן יין שיש לי אני מוכר לך, או שאמר לו חבית שלך מלא לך מיין, שכל כויצא בזה לא משמע יין מעורב, כי בכלי אחד אין נתניין יין מקצתם חומץ ומקצתם יין:

וთא תנוי רב זביד זבוי. פירוש אלמא הא דקתו לעיל שכולו יפה הינו שכולו יפה ממש. והדרא קושיא לדוכמה:

דף צה ע"ב חיליכך מרתק של יון וכובו. יש אמרים שאין זה לשון הגמרא אלא לשון מר רב יהודה גאון זיל עד איביעא להו, וכן נראה:

שמיטים ובינו וכיוון דאמר להה זה על יון חוטס נתכין".

(149) לפקן דף זה:

(150) בכדי החדייא: אמתני.

(151) כן נראה מפרשבים דיה לעולם

(152) בכדי החדייא: דאותה.

וזה הינו דבריו ליה מרתק של יין, וכדמוכת כולה טוגיא. ומשום שלא אמר זה ולא אמר למכתה קרי ליה ליה מרתק סתום. והינו ואקשין מרישא דברייתא למרתק בהכי. אבל והינו דהוה ס"ד לאוקומי מתניתין בהכי. אבל כל שלא אמר אלא מרתק אני מוכר לך אם אילו כולו חומץ הגיעו") ולא עדיף מאומר לו מרתק זה, שתרי לא חכיר לו יין כלל, ואפיילו היו לו כמה מרתקות של יין, נutan לו מרתק של חומץ אם יש לו, וזה ברור: רתגיא מרתק של יון שכולו יפה [ובו]. ואית' ולמייד נutan לו יון שכולו יפה [ובו]. דין Tosfot חמרא מעיליא הוא למה איננו נutan דין תוספ' חמרא מרכזיא מהבירו עליו הראית, לו מבנו דהא המוציא מהבירו עליו הראית, וייל דההם הוא לענין ברכה ומעשרות"י).

אבל לענין מלח ומוכר כל שאומר מרתק של יין אני מוכר לך נutan לו יין הנמכר בתנות"), והינו ריחיה הלא וטעםיה חמרא כדמוכת לפקן בפלוגתא דרב יהודה ורב חסדא"):

אך קשיא לי ולמייד ריחיה הלא וטעםיה חמרא [חלא] חקשי ליה") הא מתניתיא, כיון דעת יין התנה עמו הייך נutan לו יין הנמכר בחנות שהוא חומץ. יש לומר כדיי דהינו דאמר לך דהני מייל לענין ברכה ומעשרות. אבל לענין מלח ומוכר שפיר מיקרי יין (וכיוון) [דרכיו] דאמר ליה זה, על יין תוסס נתכין:

ותני ברישא דבריותא ומתקבל עליו (ובו) [עשר קופפות]. י"מ") דחסורי מהסרא לבריותא. ורבותי פירושו דפרושי

ה מ 1 ~ 2

ה ג ה 1 ת
(147) כדאמרין לפקן בבריותא.

7148) מעשרות פ"א מ"ג.

(148) קשה והתני מרתק של יין אני מוכר לך נutan לו יין שכולו יפה, בגין גלעניד שמקשה ממציאות מרתק זה של יין אני מוכר לך נutan לו יין הנמכר בתנות, וזרע להגיה בורבי ריבינו בכל הובורו מרתק זה של יין. וכן מוכת מטה

ליה למתקפה אין דין כה, היאך לא הזכיר בדבריו מתקפה, ומאן ספקה דמיירי במקפתה. ויל' דבר וביד הוכיר בפירוש מתקפה, אלא שהנתנים חיסרו הלשון, לפי שהיה פשוט להם דעת כרוחך בהכי מיידי: נמצאת למד לפי המשפט שהואומר מרתח' אני מוכר לך או מרתח' זה ולא אמר לו למתקפה, אפילו קוסטוטה למאה, ואפילו לא נתן לו עדין מעות, אם עשה משיכה מוציאין ממני"). והשתא הויא מתנתין כפשוטה באומר מרתח' [יפת] בדאמר לו למתקפה, אם אמר מרתח' זה של יין מקבל עליו עשר קוסטוטה. ואם אמר [מרתח' זה למתקפה] "אי" לחתת לו בולו חומץ בינו שהוכר לו למתקפה ואי אפשר לחתת לו בולו ייפה שכבר הוכר [זה], אלא נתן לו יין שהכליל") קוסט. שהרי אפילו כשהচוכר מתקפה ואמר יין כיון דאמר זה מקבל עליו [עשירות] קוסט, והשתא דאיתיה דרגא אחרינה שלא הוכר יין, אחתיה דרגא: אחרינה וזה הכל קוסט:

יין הנזכר בחנות. פירושו היה ריחיה חלא וטעמיה חרarra, דהא מיתינתן (לה) [עליה] מתניתה דהבודק את החבית דמיירי בהכוי. והו גם כן קוסט הנזכר בכל השמועה, מדאמרנן לקמן") גבי הא דאמר ר' (טביא בר זוטרא) [זוטרא בר טוביה] אין אמרים קידוש היום אלא על הין (או) [אי] למעוטין יין קוסט פלוגתא דרבבי יותנן ורבבי יהושע תליה בדאמר ליה למתקפה, ואם לא אמר בן לוי:

פליגו בה רב אחא ורבינא. וקיים לוני") דכל היכא דפליגו רב אחא ורבינא הילכה בדברי המיקיל, והכא (דוקולא במוכר") [לקליא דמוכר] אולין, דעתה ליה חזקה דמונגן, כי על הלוקח לבורר מה שמכר לו. הילכן אפילו במרתח' סתם מקבליל") עשר קוסטוטה למאה, ואפילו לא נתן לו עדין מעות, אם עשה משיכה מוציאין ממני"). והשתא הויא מתנתין כפשוטה באומר מרתח' בסמור דהפטורי מהסרה. והכי קתני וכ' קשיא לי למה לה בולי האי, נימא דהאי שכלו יפה היינו שכלו יפה בדרכ' האוצרות, אם איתיה ליפויו השני שכטבנו") (ביבה יא') [ביבה יא' ובשם רבותינו ישمرם אליקם]. ויל' דההיא סברא הא איזהיא מכיוןיא דרב זבדה, וסבירין השטא דכל היכא דקאמר שכלו יפה היינו שכלו יפה ממש. ולהכי ניחא לנו לומר חסורי מהסרה:

ח"ח דआע"ג דלא אמר ליה (מקח) [למתקפה] וכו'. קשה לי למיד' מרתח' סתם מקבל עשר קוסטוטה, היכי קתני רב זביר על מרתח' זה של יין דאוקימניה דאמר ליה למתקפה זהו אווצר שננו חכמים במסנתינו הא איכא נמי מרתח' סתום. ויש לומר דזהו לאו דוקא דיליכא אחריתוי, אלא (לאפוקי מרתח' של יין ולא אמר ליה למתקפה, אי גמי") לאפוקי מרתח' של יין למתקפה,תו קשיא לי כיון דכולה מילחאה דרב זביר בן לוי: האמר ליה למתקפה, ואם לא אמר

ה ג ה ו ת

לבורה, אבל בזיכוי פרות שאין דורך שיחיו בתם תערובת יותר, מן השיעור אין פעיל לבורר כלום, הילכן כל היכא שלא נתן דמים מצי למשמר למתקה להן לא נתכוותו פceil הגיא.

(157) כמ"ש רבניו לעיל ד"ה ותני ברישא.

(158) צ"ג. ואולי חסר טה.

(158*) בכ"י א: ורוי בavail.

(159) בכ"י א: שכול קוסט.

(160) דף צו.

153) טחים עד: חולין צג:

154) בכ"י החידיא: דכליה למוכר.

155) בכ"י א: יthan לו.

156) זול' הנזכיר יוסוף: דוקולא דמוכר אולין דעתה ליה חזקה דמונגן, כי על הלוקח לבורר מה שמכר לו, ואפילו לא רע ערען מעות אם עשה משיכה מוציאין ממנו. הריטבי ויל' והגומי יוסוף כרב על זה וויל': ונראה לי שלא אמר הרוב ויל' אלא במרתח' וביזוא בו שיש לו לוקח

ה' אמר ר' יוחנן וזה אמר ר' יוחנן בן לוי. פירוש גמרא גמיר לה כל חד וחדר. אי נמי דכל חד וחדר מוקים לה אליבא זמאן דסביר דהילכתא כוותית. דאיilo מלישנא דרב יוסף ליכא למילך מידי. ולענין ספק, הלכה כרב יהודה וכר' יוחנן, ואעיג' דקייל'ו⁽¹⁾ דרי' יוחנן ור' יוחשע בן לוי הילכה כריביל, שאני הכא דרבא שהוא בתרא סבר כר' יוחנן, כדאיתא בפרק השוכר דעתה דעכorth דדורמא⁽²⁾). ולא עוד אלא (דלישנא) [דלישנא] דדרומאי⁽³⁾ לא פlige ר' יושע בן לוי בתא:

איתמר המוכר חבית של יין להברין והחמין כל שלשה ימים ברשות מוכרי⁽⁴⁾). פירוש ואיפלו קבל העות יחוירם. דודאי כיון דהשתא חמץ גמור לא סגיא דליקא שלשה ימים דהוה ריחיה חלא וטעמי המERICA שהוא נדון כיין⁽⁵⁾) קוסט. וקייל'ו⁽⁶⁾) כתה⁽⁷⁾ המוכר בחית של יין נתן לו (דמי) יין שכלי יטה, ואיפלו עשירית קוסט איתן מקבל, וכל שכן אדעתיה: וכל היכא אמרינן שהוא ספק הרוי תרומות ספק, וחוזר ותורם, ותומר מיניה ובית. אבל לא מקום אחר ואיפלו הווא ספק טבל, שמא יפריש מן החיבור על המפטר לשטטעמיה והחה⁽⁸⁾) המERICA דקסבר רב⁽⁹⁾) חמרא מתתאי עקר:

במוציאוטא⁽¹⁰⁾ דמודרבן (קרצת') [בקרנתא]. פירוש דגם טעםו נתקלקל, ויש בו טעם חמוץ:
דף צו ע"א הבודק את החבית לחיות מפריש עלייה. פי' שבדקה בריה, אי נמי שתיקון ממנה קצת וטעם מן המתוקן. וכבר בירידנא⁽¹¹⁾ לעיל דהא אמריא אפלו לרבען אמררי המפרש מן החומר על היין תרומותה. ושלא כפירוש רשבים⁽¹²⁾:

חומרא מתתאי עקר ואות"ל עקר מעילאי (עיקר) [עקר]. וקשה לי למה ליה לאפשר פלוגתא כולי הא בכדי, כיון DSTL דריהיה חלא וטעמי המERICA חלא, בהכי סני ליה לומר דשלשה ימים האחרוניים ודאי ומשם ולמעלה ספק. והנגן כמו שפירש רשבים⁽¹³⁾) דבעי לספוקי אפלו מה שמפריש⁽¹⁴⁾) בשעת בדיקה שלא הרגיש בו אפלו ריח חמץ, וחישין דילמא כבר מתתאי ולאו אדעתיה: וכל היכא אמרינן שהוא ספק הרוי תרומות ספק, וחוזר ותורם, ותומר מיניה ובית. אבל לא מקום אחר ואיפלו הווא ספק טבל, שמא יפריש מן החיבור על המפטר או מן הפטור על החיבור, וזה ברור:

ה מ 1 2

אגע' זקייל דרי' יוחנן וריביל (ג"ל מ"ק שיש כוונת יוסר לשון זכייל הלכה בריביל⁽¹⁵⁾) שאנו הכא דרבא שהוא בתרא סבר כר' יוחנן כדאיתא בספרק השוכר דעיז ולא עוד אלא דליקא דרוכאי לא טlige ריביל בהא עזיך. וכל זה כתור להה שכתב איהו גושא בעירובין זה כר' יוחנן לבבי ריביל זכייל, עכ"ל חז"ל מלאכי, וגאב אורחין לדגנו שככ"י היתה ביד בעל יד מלאכי שטרו חיבות הלכה בריביל⁽¹⁶⁾.

167) פ"ז ס"ו.

168) בכ"י א:

זרומאי.

169) בכ"י א: תחן ב"י למוכר ברשות.

170) בכ"י התדריא: בין.

171) בכ"י א: וקיל. זכייל זקייל כמו בכ"י התדריא והוא לעיל זה.

172) בכ"י התדריא: והוא

173) בכ"י א: רבע חמרא מתתאי עיקר.

ה ג ת 1 ת

161) כן היא גירסת הבונים ורבינו חננאל. אבל גירסתנו: בגודצמאן

162) כן כתוב רבינו לעיל דף מד: דיה ופרקין אפלו חימא דבגן.

163) רשבים דיה הבודק את התבנית.

164) רשבים דיה חמרא מתתאי עקר.

165) בכ"י א: מא דפריש.

166) בספר יד מלאכי סימן תקעב בגיאו כשם מורהיש אלגוי ביבין ש谋עה כלל רמד שתחמה על מה שכתב ובניו בסרך כי שתחזיאו דהילכה כר' יוחנן לבבי ריביל דהא אין הלכה לתלמיד במקום רב. והרב יד מלאכי כתוב עוד שם זוויל: ואיך קשוא על היטיגא הא זוויל קשוא שאחר שזיכני ה' לחיזורי היטיגא הא זוויל בתרא כי ראיינו זיל בפרק המבויר פירוט דבמחלוקת ר' יוחנן וריביל ולשם זו. כתוב זוויל: ולענין ספק הלכה כרב יהודה וכר' יוחנן

שאינו מתקלקל. וכולה בדלא אמר ליה למקפה, שאליו אמר ליה למקפה לא חיה לו למכור יין שיפסיד בטלטול לדברי הכל, כי יין [שהוא] קל להפסיד בטלטול אינו רשאי להשותו במקומו. ואילו עירה לוקח אותו בקנקני אפילו רב מודה שהמוכר פטור שהעירוש מפסיד היין, ואפי' אמר לו למקפה בדלקמן בדר' יוסי בר חנינה, ולא שייכא הא בדר' יוסי בר חנינה דלקמן, ותורייתו איתן הוו כותה: וכן נראת מדברי הר' י' וכן עיקר: והשתא אתיא כולה מירא כספטה, שאלו היו מדברים בקנקנים של לוקח כופריש הראב"ד⁽¹⁾) או בדאמר ליה למקפה, לא סגיא דלא מפרש לה תלמודא כדפרש בריב"ח. ורב יוסף עבר עובדא בשיכרא כוותה דרב ובחרמא כוותה דsharp; מאל, מפני שהשתלטול בלא עירוי מפסיד את היין ואינו מפסיד השכר. וכן הلتאה. ומתניתין דקתני המוכר יין לחברו והחמיין אינו חייב באחריותו אמריא אליאך דבר לאחר שלשה ימים, אי נמי תוך שלשה ימים ובקנקנים דלוקת. ולsharp; מאל אתיא אפילו בקנקנים דמכור, ואפילו תוך שלשה, אם לא אמר לו למקפה:

תנו רבנן (יבו) [אחד שבר תמריהם ואחד שבר שעורים ואחד שבר שמרי יין מברכין עליהם ש החל נהייה בדרבו] אחריות אומרים שמרם שיש בהם טעם יין מברכין עליהם בורא פרי הגפן, כולה סוגיא⁽²⁾) בשمرם שנטעצزو כבר בגת

מכאן ואילך ברשות לocket. פירוש דעתך דהדבר טפק, ואפשר שהחמייך ברשותה עליו להביא ראייה: דת צו ע"ב רsharp; מאל אמר חמרא אכפתא דגבריי⁽³⁾) שוחר. פירוש רשב"ם⁽⁴⁾) דמלול ומריה גרם, כסבירא דרב חייא בר יוסף דלקמן⁽⁵⁾). ולפי זה אפילו בקנקני דמכר ולא טلطלו כלל, ואפילו אמר ליה למקפה אין חיב באחריותו. והקשה עליו רביבו חם⁽⁶⁾)adam כן אמר נקט שמואל האילישנא, לימה מולא דMRIה גרם כדאמר רב חייא בר יוסף. ותו כד אמריןן לקמן⁽⁷⁾) דוחהיא דרבי יוסי בר חנינה פלייג על רב חייא בר יוסף, אמריא לא אמריןן גמי דפליג אשמעאל. ותו אמריא עבד רב יוסף בחומרא כsharp; מאל ובשירא כרב, ואי מוליה דMRIה גרם אפילו בשיכרא גמי דמאי שנא, ואף על גב דלקמן⁽⁸⁾) מיתי לה [מדרכות]⁽⁹⁾ ואף לי היין בוגה, הא זדי יין לאו דזוקא. ולפיכך פ"י ר'ית דחכא מיזרי כשהחא בקנקנים דמכר, אלא שטטלטוי⁽¹⁰⁾) לרשותו עיי' כתפים. דרב סבר דאיilo היה יין יפה לשיכרוא לא היה מתקלקל על ידי טلطול אי גמי שכבר היה יודע מוכר שיטטלטו לocket לרשותו ולא היה לו למכור יין שנפסד בטלטול, ושماל סבר כי היין על ידי טلطול המכפים מתקלקל, והוא קללו בהוליכו בכתפי אנשים, ויכול מוכר לומר סבר היהי שתניינו ברשותי או שתוליכנו במוט בשנים

ה מ 1 2

ה ג ה ו ת

לחרצנים שנטעצزو כולם כבפסחים (מכ:) אבל בשמרם וחרצנים שלא נתעצזו אלא ברגלי אדם אין הולכים בשיעור זה, כי פעמים רמו בה תלהו ואתה תרחי בלבד וויא בו טעם יין מפני שsharp; מאלים והחצינים עצם בולטים את המים והוא מן היין שהיה בו ויש בו יותר מעלה תלהו מיא, הליך הכל כמו מה שהוא, כמו שכתבתי במסכת עבורה בשם רבותינו שיחון. וכן לעניין מיניהם אין הולכים בינוותם שלנו למיניהם של רבא, אלא כל שאין דרך בני ביתו

(174) בכ"י א: ושי חמרא אנפקא דאיינש שוחר.

(175) רשב"ם דיה וsharp; מאל אמר.

(176) לקמן צח.

(177) כן הקשו התוספות בדר' השמאלי אמר.

(178) בכ"י א: שטטלטו.

(179) עיין בשיטים שהראב"ד פירשה בקנקנים דמכר וכsharp; מללה על הכתוב להוליכה לבתו. כי"ע גם נראת שציג ובדאמר ליה.

(180) וזה לשון הנומייקי יוסף: כולה סוגיא בשמרם שנטעצزو כבר בגת וכיווא בו, והיה

רובע רביעית שם ימוננו יעדוד על רביעית, אולא כתאי דרבא, וכדאיתא חתם. וקשה לי"י^(*) הא אמרינן בסנהדרין^(**) גבי סנהדרי גדולה שאין יוצאי מלשכת הגיות אמר' מניהון שם כג' בסנהדרי קפנתה כדוחיב שורך אגן הסהר (וכר) [אל יחו' השמונן, יוסטריש^(***)] שלא יחשר שם שליש המוגן, דהיה א' בין השירוני דתנן במסכת רשי'י^(****) דהיה א' בין השירוני דתנן במסכת נדה^(*****) כמהן מן הין השירוני חלק א' יין ושני חלקים מים:

כ"י פליני (דרמי)^(*****) [דרמי] תלתא זאתה (ואת' הרוי ופליניאן) [וואת' תלתא ופלנאן] דרבנן סביריו וכו' ואחריהם סבירי תלתא עיל' תרי ופלנאן נסיק וכו'. הא ודאי הא אמרינן דרמי חילאה ואתו (תרוי) [תלתא] ופלנאן [לא דק]. דאיilo לרבען

וכיצא בו, והוא הדין להרצנים שנחצטו כדרומוכח^(*) בפסחים. אבל בשמרים וחרצנים שלא מטערו אלא ברגeli אדם אין חולין בשיעור זה, כי פעמים רמו בהו תלתה ואתו תרי (ויהיה טעם לבב) ויהיה בו טעם אין מפני שהשמרים והחרצנים עצמן בולעים את הימים ויוציאו מן הין שהיה בו ויש בו יותר מעל חד תלתה מיא. הילך הכל לפני מה שהוא, וכמו שבתבי במסכת עבודת זורה ממש רבותינו שיחון. וכן בענין מזינה חולין בגין רשותו כל בתורת יין, אין עליו תורה שלן לשערו של רבא. אבל כל שאין דרך ביא לשתו כל בתורת יין, אין עליו תורה אין לעניין ברכה ולא לעניין מגע יין נסך, ומבדתיבנה החתום בסיניעתה דשמייא^(**):

רבא לא عمיה ראמר כל חמרא דלא דרי עיל חד תלתא מיא לאו חמרא הו. ואה אמרינן החתום תחתה יין שיעור כוס של ברכה

ה מ ז "

היה בכל גוירותם שגורו על מבוג גוי בין שלנו דלאו יין הו. אבל אמרנו גדי רבו'ו ויל' דתני ملي' בשמרים וופרוצין שהיו רבלין בהן בזמנ התמלוד שכך נצערו בתה ויצא מהן ללחחות שבחם, אבל של שמרים וופרוצין דידי שאין בעזרה בתה לא אולין בהאי שיעורו ועלמא דשרין בהו נוליה או רוביה אשטא'ת חתן, וומראו דגנטק משמרם או פופרוצין שהיה בהם בעין הווא דלא חילון וופרוצין סגאנן דרבנן בפודצין דידי' ולא נסיק שיעורו וידיבנן, דרבנן שיטתא ולא אותו אלא ד או צביך מכבי. הילך לא אולין בהו בתאי שיעורו וזריך אומד יסתה. וכל שיש בו טעם יין דינו כיין עוד שיא טעמו נטעם יין שיש בו יותר מרבע מים. ולמעשה ראי' לחוש לבריהן. וכבר כתיבנה להא בארכחה בפרק המוכר יירות בסידר עכ"ל.

183) שבת דף ע' :

183*) וכן חקשו התחומות דיה כל.

184) סנהדרין דף לו.

185) שם רשי' דיה אל יחשר המוגן.

186) במס' שבת עז. תורה אמר רבא תירצ'ו כך בשם רשי' וגמ' בגין תודעה כל כי' בשם רבינו יצחק.

187) נדה דף יט : והמוגן שני חלקי מים ואחד יין מן הין השירוני.

188) בכ"י א' : דבר תלתה ואת ח'.

כל בתורת יין אין עליו תורה אין לעניין ברכה ולא לעניין מגע יין נסך. עכ"ל הריב"א. עכ"ל הביא^(*) פסחים דף מ' : וליק וא' בדורותה הא בדורותני ע"כ.

רבא לא תלכתה יין מזון יש בו מושם גלו' ויש בו מושם יין נסך. פירושו בו דודוקה כשהוא מזון כירין דתניינו על חד תלתה מיא. כарамר רבא גופטה החתום כל חמרא דלא וארי על חד תלתה מיא לאו חמרא הו. הא אם מזון יותר שרש בו מים יותר מן הרבע שכבר יצא מכלל יין לעניין קידוש ולענין ברכה דלא שתוליה איינשוי בתורת חמרא לא גרו' עלי' לעניין יין נסך, דלא שייך בה משום חתנותו (ובבמ'ם) [וכמ'ם] הוא דודוקה דקירותה בעלמא הו. ונואין ובירין, מיהו דודוקה בינו' שלגנו, תא בין שלם שנפל בו מים הרי הוא ביאストרו עד שיגбел בשיטים עכ"ל, ועוד כתוב שם ויל' : ולענין שמרים או חרצנים של נקרים שנען ולהוכן מיס וכדר אבל בשמרים וופרוצינים שלנו אמרינן החתום כל היכא (דרמי) [דרמא] תלתה ואתו אובעה חמרא מעיליא הו. אבל אהא בציר מארבעה קירוה בעלמא הו ולא חשב חמרא לעניין קידוש וברכה. וכירין שכן היה שאינו נאר ברגע בני שאינו חשוב יין ולא שייך בית חתנות ולא

למה לנו הכי לשוויה מיא, דהא הויה ליה שביעית יין בלבד, ואנו [לא] חשבינו לה' חמרא אלא ברביעית יין דהינו על חד תלתא, הילך לדיניו כל היכא דלא אותו ארבעה שלמים לאו חמרא הוא. ואילו לאחרים כיוון דס"ל, דכי רמא תלתא, מרוי ופלגא נקי ממיा בלחוד, דהא תרי ופלגא נפק ואתו תלתא ותילתא, דהא תרי ופלגא נפק ממיा, ואילא פלגא ותלתא דחומרא דהוי ריבעא דתרי ופלגא דמים, והו לייה חמרא מעיליא לפום מימרא דרבא. אלא ודאי לא דק, דלא בעי לאירועי בתילתא⁽¹⁸⁹⁾ :

וביתר מבדי מדרתו מי פלגי זהא (תניא) [תנן]⁽¹⁹⁰⁾ ("המתמוד ונתן מים במדת") מכוא נראה דההיא של שמרם הוא, דהא פרכינן מיניה על הא שמרם. וזה סיוע לפרש"י שפירש במסכת פסחים⁽¹⁹¹⁾ בהא דרמינו התם למימרא דתמד לאו בר עישורי הוא לרבי יהודה והוא תניא המתמוד וכוי' ורוי⁽¹⁹²⁾ מחייב. ופרקינן הא בדורוקא הא בדורצני, דהינו חריצנים. ושמיעין מינה דמאי דלא חשבין הכא ייך בשמרם, כל שכן בחיצנים דגריעי טפי, וכן פירש ר' זיל⁽¹⁹³⁾:

דף צז ע"א ה"ה דאפיילו יותר מבדי מדרתו וכוי' עד להודיעךacho (וכו) [דר'] יהודה]. ייל דכח דר' דמחיב אפיילו בכדי מדרתו עדיף לה. וא"ת ואמאי לא (פרקינן) [פרקינן] ובכדי מדרתו לא פlige, וזה (תניא) [תנן]⁽¹⁹⁴⁾ וכוי' והשתא לא מציזי⁽¹⁹⁵⁾ לשינויו כదשנין. וכי תימא שלא נתק רבי יהודה אלא לחיב במעשר ולחומרא מדרבנן, אבל לעניין ברכה מודה הוא דלאו חמרא הוא. הא

החותם מ 1 ב

196) בתודיה היה מוכח שציג כן.

197) ע"ז דף עג.

198) ביצה ור' לט :

199) בעלות רבינו יונה כתוב כן בשם רבינו

צחיק, ומסתמא בוחנו על ר' היון בצל התוטש.

200) כ"כ הריר יונה בשם מקצת רבוחיו,

(189) בכii א': לאודוי בתילתא.

(190) מעשרות ס"ה מיא.

(191) ספסחים מב: רשי' דזה ואב"א נחשדו.

(192) בכii החידיא: לא יכל.

(193) חולין דף כה :

(194) ביב' דף צז. מודה היה.

(195) בכii ב"ב דף צז. מודה היה.

עמֵי מִורְדַּיָּה²⁰⁵) נר"ו. אבל מה עשה שככל המפרשים חולקים עליינו: והוא דאמירין לעיל²⁰⁶) דבעא מיניה רגבי' מר' חייא בר אבון שמרם שיש בהם טעם יון מהו. יש מקשים מאן קא מיבעיא, והוא פולוגתא דרבנן ואחרים²⁰⁷) היא ואמאי לא אהדר ליה רבוי חייא בר יוסף הכהן. ותירצ'ו²⁰⁸) דאייה הילכתא מבאן מיבעיא ליה, דוחה מסתבר ליה טעמא דאתרים, ולפי שהרגיש ר' חייא בר יוסף שלוה נתנה דעת רב נחמן אהדר ליה להדייא מי סברות חמרה הוא קיוותא בעלמא הו. دائ לא מטה ידע רבוי חייא דסביר רב נחמן דחמרה [הוא]:

[בדרך שאמרו לעניין איטורו] בך אמרו לעניין הבהירן. פירוש דכל היכא שהם אסורים משום דחויבין להו חמרה, חשבי משקי' להכשיר את האוכלין. ואוקמינן בשנתמדו מאילחן במוי גשמי, שאינן מכשירין עד שייא תחילתן או סופן ליצן. ובזון דנגיר קמא קמא אחשביית. ואית מא קושיא דאייהו [ס"ל כ]תנא קמא כי ראשון ושני שהן נמשכין אטורין, וכל שאינו נמשכין והם מותרים איינן מכשירין. ויל' דאי' לא בא באיסורה בלבד תליא מילתא אלא בהמשכה תליה מילתא גמי. א"ב דהכי פרכינן דודאי לא משחת בהו שני ושלישי אם לא משבח וה אחר זה, دائ לא, כולחו חשבי ראשון. וכיוון שמשבח פעם ראשונה ושניה גלי אדעתיה דניחאה ליה, ואפלו כשהלא משך אייכא רצון²⁰⁹) ומחייב. ודעת רבותי²¹⁰) דלאו דוקא נקט קמא קמא, אלא אפילו בפעם ראשונה

הקדיש ותומרים לקרות להם שם ואפלו על ראשון ושני, אלא משום חומרה דתורה או דהקדש או דמעשר אסור מה שאISON. ורבי מאיר מהמיר מתנга קמא דרגע חדא אם יש בו בנוון טעם של יין כל (וא"ג) [ומשם] דס"ל בעלמא²¹¹) דנותן טעם לפוגם אסור, והוא מהטעם שאמרנו:

כאן בקדושת דמים כאן בקדושת הגוף. פירוש רשב"ט²¹²) ורוב המפרשים דבקדושת הגוף בהקדיש חבית של יין לנכסים לעולם אסור משום חומרה דידית, שבא משורי קדושת הגוף. וכשלא הקדיש חבית זו אלא לבדוק הבית, שלא חמירא קדושתית בולי האי, ובעי מותר. ואם תאמר והיאך חדש בדמיון, זהא קיימא לנו²¹³) דכל שרואי למובה אינו יוצא מידי מזבח לעולם. ויש לו מורה דהכא בין טמא או פסול פיטול [חר] דהויל נמתפיס בעלי מומיין²¹⁴). ועוד אפילו מתפיס תמיינים לבדוק הבית קדושת דמים הוא, אלא שאמרו חכמים שיקחנו גובר לצרכי מזבח שרואי למזבח, ואילו פדא או הוציאו לחולין יצא לחולין. עם כל זאת לנכסים אין דעתו אלא על הין הרاوي לאנדים, ואידך²¹⁵) אינו קדוש כלל אלא דייפא אמרין, דכשהקדיש חבית של יין לנכסים אין דעתו אלא על הין הרاوي לאנדים. אבל כשתקדשו למים אסור לעולם, כי דעתו על כל מה שאפשר להוציא ממנה דמים. וכאותה שאמורין²¹⁶) הקדיש קורה לעמרכה שיפוי[ה] ונבייה מותרים לבדוק הבית שיפוי[ה] ונבייה אסורים. וכן הפסחים

ה ג ה ו ת

205) דף צו. ונלעדי שתיבת לעיל אינה משלוν ובניו אלא הגהה הטוראים לומר שדברו זה צרך להיות קודם דיה כאן.

206) לעיל דף צו :

207) בן חירץ הרשב"א.

208) בכ"י א : ראשון.

209) כיכ"ל הרשב"א.

200) עיין סב : רשב"ט דיה בקדושת הגוף.

201) שקלים פ"ז מ"ז ולקמן קנא.

202) תמורה ז . כו :

203) בכ"י א : וא.

204) תמורה זף לא :

205) וכיס היר יונה ותרשב"א תלמידו.

דגדידה הוי גליוי דעתך דעתך לאלתר^(י)) דעד
תאמר ולישני ליה כגון שתמודהו ומשכחו
אחרים ולא בעל הפירות. ויל' דבר פירש
לט ר"י^(ז)) דלא בעינן רצון בעליים ממש
כפדיי בפרק השוחט ובפרק המפקיד :

בפרק (ששתה) [ששותה] ראשון
הקלות^(א) והינו דאמרין הtmp^(ב) על גובר
החולן לבודוק יין לנכסים ורק (בגיר) [היגיר]
וכחיש במקל^(ג)). פירוש כשרואה הנobar
שנורק קלות היין דבעין גיד נתוי עליו מלשח
אבני גיר מגופצות^(ד) והינו (קמחוני) [קמחון],
היה מכיש ומבה במקל לומר שניינוחו במקומו
כי אינו דאו. פירוש ורק כמו גומג
שיכחה זרחה בר^(ה)). ופרקין לה^(ו)) ולימא ליה
בפירוש. ופרקין מושם שהקל קשה^(ז)) לין,
כלומר שלא יוסיפו על זה דברים וקילות
ויזיקו את היין וחיבין לעשות לו שימור :

יין בורק יש מפרשין^(א)) שהוא לבן
מלשון ברק (בורקנו) [בורקאי]. יש גורטין^(ב))
בודק בדלהית ופי' שהוא חזק מאד ובודק כל

איברי הגוף :

יין של מרחתה. פירוש שלקחו מן
המרחת סתם, ובמרחתך יש יין יפה ויש יין
קסס שהוא פסול כדלקמן בסמוך, ולפיכך
לא יביא לכתילה עד שיבדקנו אם הוא
מן היפה. ואם הביא כשר, כיון (דרובה)
[דרובו] יפה הוא, בחזקת יפה מהזקין ליה.
וכן פירוש רשביים^(ב)), וכן עיקר^(ג) :

ה מ 1 ~ 2

(217) גירא שלנו שם : רק הגיר הקיש בקנתן
(218) שעיף כו'. ט.

(219) הוועך ד ט.

(220) גירסתו שלנו שם : ולימא ליה מירא.

(221) גירסתנו שם : דברו רע ליה.

(222) רשביים דיה בורק, וכ"כ רגמייה.

(223) הרמביין, ואויל לשיטתיה דסיל יין לבן

אין מקשין פליין.

(224) עיין רשביים שכחוב אבל הכל מי ימיר
דהוא קוסס עכלי. ולפי פשוטו קשה ומשמע וספק

כשי, וכך פירוש רבינו שרבו כשר. נבלען.

(225) בכ"י החידיא : וכן פירוש רשביים ועיקר.

תאמר ולישני ליה כגון שתמודהו ומשכחו
אחרים ולא בעל הפירות. ויל' דבר פירש
לט ר"י^(ז)) דלא בעינן רצון בעליים ממש
כפדיי בפרק השוחט ובפרק המפקיד :

ושמרם של מעשר אמרנו על מעלה, והינו
של מעשר שני. ואסורים ההינו דוקא שאסור
לשחותן חוץ לירושלים ושצירך לשחותן
בטהרה. דאילו מעשר ראשון אם הוא טבול
لتרומות מעשר דין תרומה יש לה, ואם
מתוקן כבר בחולין הוא לגמרי ומותר לזרום
בכל מקומות :

דף צז ע"ב סוחט אדם בוט של
ענבים ואומר עליו קידוש היום. פירוש
סוחטו בחול מבזבז יום. ואומר עליו קידוש
היום בלילה, או אפילו קודם בין המשימות
בזמן התוספת שימושיפין מחול על הקודש.
וכdarב דצלוי של שבת בערב שבת ואומר
קידוש על הocus בדתיא בפרק תפלה
השחררי^(ז) וכדברירנא הtmp^(ב)), ובכחוי משכחת

ה ג ה ו ת

(210) כ"כ הרשביא חולין לא : דיה פירות
שנשוו בשם המוסיפות. ועיין רבבי פיב מה
טומאת אוכלין.

(211) בכ"י החידיא : הא וראי.

(212) ברכות דף נז : כ"כ חיוושים למס

ברכו והוכרים בשלתי תענית ועיין בחיזושו
לפי ריבנן דף לו : צו. ומריך בג : ועיין ה.

וחבל על דאבדין ולא משתחווין

(214) ובזה מושב מה שהקשו והוא אסור לסוחות
ענבים בשבת.

(215) מנחות טו :

(216) מנחות דף טו.

[ב] מסקנא אלא למעטוי ריחו רע או מגילה ולמה לא אמר למעטוי מבושל וקונדייטן, דהוי רبوתא טפי שהריביהו נא לפחתך. אלא ודאי שמקדרין עליו וمبرיכין עליו בפה"ג, ובפירוש אמרו בירושלמי דפסחים*** לענין ד' כוסות שיוציאין במboseל וקונדייטן, ואילו בארבעה כוסות הראשן הווא של קידוש (והשני) [והשלישי] של ברכת המזון. ובסוגיא מוכחה להרי דכל שמקדרין עליו אומרים עליו בפה"ג חדך טעםא הו. ובפירוש אמרו בתוס*** אין מ��לין יין של תרומה מפני שמעניט ממדותו ורבי יהודה מתיר מפני שמשביחו. אילמא יין מבושל אישתני למעליותא הו. והא דתניינ*** שאין תורמין מן המboseל על שאיינו מבושל, כבר פירשו בירושלמי*** כאן בכחן [וכאן בבעלם]. פ"י כי בעל הבית כיוון שתורתם לפי חשבונו אולי מהחר הוא לכחן***). ונראה לי טפי בין בעינה, כי רגילים לשתותו יותר תדיד. ואידך דקתי רבי יהודית שմבשלין אותו, בכחן שרוא לבשלו שלא כבנין כמו שהוא מתחילה בראתו שלא נשתנה, וגם שלא יהא בו שם מני מתקה משום כל שאור וכל דבש לא תקטריו, מ"מ עליוי עלייה ואומרים עליו בORA פרדי הגפן ומקדשין עליו, ברעת ר"י***). זיל ורוב סבר כי אכן שמשביחו אין לו לשוטןכו מפני שהוא בוגרעו אותו. וא"ת*** אין [ד] חשבין יין

יין חלפתה. פידיש בו**) שהוא מטעק ביהור:

יין צימוקים פירוש**) כגו אוטו שעושים בארץ ישמיאל, כמו שכחוב בתשובה הנוגנים. ואין אלו רגילין לעשותו בארץ זאת:

פלוגתא דר' יוחנן**) ור' יהושע [בן לוי]. פירוש ודלא כדרא מא***), לדידחו לא פlige ר' יהושע [בן לוי] בהא. והכי הוה יכול לומר פלוגתא דרב יהודה ורב חסדא אי נמי פלוגתא דאבי ורבא, ונקט hei דהוי קמאי בפלוגתא:

(או) [אי] למעטוי מזוג עליוי עלייה. פירוש וגiorת הכתוב בנסכים. ובספר****) מפיקליה מדכתיב רביעית ההיא, כי הין ריל כמו חי: וכן אתה אומר בין מבושל ויין קונדייטן, כי ע"פ שפסול לנסכים. משום דבענן כמו שהוא מתחילה בראתו שלא נשתנה, וגם שלא יהא בו שם מני מתקה משום כל שאור וכל דבש לא תקטריו, מ"מ עליוי עלייה ואומרים עליו בORA פרדי הגפן ומקדשין עליו, ברעת ר"י***). זיל ורוב הפרשניטים**). תודע דהא לא משכח הכא

ה מ 1 ל

(233) וככ"ר הרשב"א בתשובה סימן כה, הובא במלאת שלהמתה. (234) וזה לשון הנגומי יוסוף: ואית' יין מבושל אם הוא השוב יין לענין ברכה וקיושו שלמה אין בו שם יין נספח. זו אינה קושיא כלל רמה ענין זה להו שאיסור סתם יין ממשם בנותיהם הואר ואסילו בשכר אסרו (ג"א: התירנו) בנהוגה דגוני, וכל שאין רגילון לשorthו ונשנתה לא גורו עליין, וכן מזוג שהוא פסול לנסכים אסור לענין מגע גוי מין הסעם הוה, וזה ברור בדור מאה, וכן דעת רבותינו, ונוגה מזה מועה מדריך השכל, והזרוכנו לבאר ולפרש מנגני שענין דכו ריבים וגדוליים. עכ"ל הריטבא זיל, עכ"ל הגני וככ"ר רבינו עז"ו דף כת: וויל: והא דין מוכשל איינו נאסר בגע גוי לאו ממשם לא מיקרי יין, דהא וואי דין יין עליו לכל דבר בגין לענין קידוש בגין לענין ברכה שمبرיכין עליו בפה [עכ"ל רית]: בפה"ג, ס"כ ברוא פרי הגנון, כדברינו בביב' מ המקור. אלא דהא לענין איסור יין של גוים לא גורו עליו מפני שאין שותין ממשנו אלא

ה ג ה ו ת

(226) רשב"ם ד"ה הלסתון.

(227) בכ"י א': מרטש בו, ואין גורא זו נגונה דלשון זה ממשם שהוא פירוש הרשכבים ואינו בפרשניט. אל הנגון בברוסת כי החידיא: "פירוש", דמשמע שרבני בעצמו מפרש כך. בכ"י החידיא: דר ור' יהושע.

(228) לעיל דף צו.

(229) בכ"י החידיא: ובספרא אבל ציל בספר. וכן הוא לשון הספרייה פרשה קמג: לרבעית ההאן תי אהת מנך ואי אתה מניך מזוג. עכ"ל.

(230) תודעה ארבעה כסותות. וברוכות לח: תודעה בתוממי ופסחים כס: ר' רית סמ"ק ורמב"ן רשב"א רין ריב"ש ואנור.

(231) ירושלמי ר'ם ערבי פסחים. לא מזאתו בתוספתא, אלא מתניתין היא ר'ם י"א דתרומות והחטאים איתיא שמעיטו, ופליגי שם בירושלמי ר' יוחנן ור' א' אם רל שממעיט ממדתו או שמעיטו משותה.

(232) חרומות פ"ב מ"ה.

קידוש ולברכה למה אין בו שם יין בכוס של ברלה^(*)) ואחד מהם חי. ותרץ באחד מן הפנים^(**)) דוחת שיהा הocus שלם, שבירתנו של כלים זהה מיתנתן^(***)). ואחריהם^(****)) פירשו שיתא חיותו בכל פriskין בלאו. ואחרים^(*****)) פירשו חי עד ברכת הארץ וכדאמרינגן^(*****)) רבי מוטיף בברכת הארץ, ככלומר שmagog אותן, ומאי אין מברכין עלייו שאין שmagog אותן, ומזוג עליו ברכת הארץ: והגנון כפירוש מברכין עליו תפ"ה) האחדון שפירים חי רצחה לומר רבינו תם^(*****)) האחדון שפירים חי רצחה לומר מזוג ולא מזוג, כמו אמרנו בטנ dredon^(*****)) גבי בין סורר ומורה, והכא מתחילה למזוג אותו קודם ברכות וכשבא^(*****)) לברכת הארץ משலים מזיגתו. וזה שאמרו רבי מוס ת |י^(*****)), ככלומר מוסיף בו מים להשביחו, ומשום (דבררכות) [דמברכת] הארץ ואילך מרבר בשבח הארץ. והא דאמרינגן^(*****)) שייעור כוס של ברכות המזון רובע רביעית שם ימוננו יעדו על רביעית, והוא לאחר שהשלים מזיגתו חמץ (חוידיין) [חוירין] מהו^(*****)). גראין דברדים דלענין נסכים מיביעא ליה, דיאלו לעניין קידוש וברכת המזון חמרא מעליא

ולברכה למה אין בו שם יין נסך. זו אינה קושיא כלל, דמה עניין זה לויה, דייסור סתום ינעם ממשם בנותיהם הוא^(*****)), ואפיו בשכר בחרנות של גויי^(*****)), וכל שני רגילים לשתו ונטנה לא גרו עליו. יין מזוג שהוא פסול לנוכחים אסור לעניין מגע גויי^(*****)) מטעם זה. וזה ברור מאד, אלא שהוצרכנו לפרש מפני שהנו בו רבים וגודלים^(*****)) מטעם זה. וכן דעת רבותי^(*****)), והגונה מזה נוטה מדריך השכל:

ואלא למשמעות מגולה או ריחו רע^(*****)).

ואת כיוון דיאיכא אחריני דפסולי לנוכחים ומקדשין בהם היכי כיל רב כלל אלא הו דוקא. וילאן אין למדים מן הכללות ואפיו במקום שנאמר בהם חזק^(*****)), והכא היכי קאמר שכיל אין שמחמת פגם גופו אין מנוכחים בו אין אומרים עליו קידוש היום וכן פירש מהבם:

והא דאמרין לעיל שאין מברכין ברכות המזון על היין עד שנית בו מים. הקשה ר"ת^(*****)) זיל הא עשרה דברים נאמרו

- ה מ ז ל
- (240) הראה שט (הגופט בס' פקדות הלויים) ורש"י ברכות נא. דיה ח. (241) ברכות נא ע"א אמר רב ששת ובברכת הארץ, גירסתה תריף ותררי שם חי אמר רב ששת עד ברכת הארץ. וגירסתה התוספות ב"ב צד ע"ב דיה ע"ד: ומוטיפן בברכת הארץ. ובכ"י א' גומ' ע"ב' במקום 'רבבי'.
- (242) כי"כ התוספות פסחים קוז עיב דיה שתאן חי בשם ר'ית. וכן כתוב בספר האשכולה ה' בהמ"ג.
- (243) סנהדרין ור' ע' ע"א אין חי מזיג ולא מזיג.
- (243) וכי"כ החורי"א: וכשיהא.
- (244) וזה לשון הרשב"א ס"פ שלשה שאכלו: וים נמי דגוטי מוטיף בברכת הארץ, ככלומר מוטיף מים בברכת הארץ עכ"ל, אבל גירסתה היר"ף והראב"ר (הכא ברשב"א שם) ומלמי רביינו יונה והגררא"ב: חי אמר רב ששת עד ברכת הארץ. (245) שבת זז ע"ו עיב, וגירסתנו שם: כוס של ברכה צירק שהיא בו רובע רביעית כדי שימושו וימודו על רביעית.
- (246) וכי"א: אין חוויבין מהו.

ה ג ה ו ח

דרך תענגן ורב מועט ולפרקם, ואינו מצוי אצל הכל, ולטיפיך לא היה בכלל הגיירה וככ"י. (234) שבת זז יז:

(234) ע"ז דף לא:

(234) ע"ז ל.

(234) רב צמה גאון (הובא בר"ז ס' ע"ט), ורב הא' באן, ריש"י, ר"ץ גיאות, והרמב"ם ס"ט מהל' שבת.

(235) וכי"כ הרשב"א בתשובה הביאו הבי. (235) שלון המש"ס: אלא למשמעות שיריו רע ואב"א לעילם למשמעות מגולה וاع"ג עכברתא במסנתה כ"ג אליה הקיבlico נא לפתח וככ"י.

(235) עירובין כו' ע"א.

(236) תוד"ה עד שיחן.

(237) ברכות דף נא ע"א.

(238) וכי"כ ור' צד ע"ב תוד"ה עד בשם גודלי גרובנא ובשבת עז ע"ב תוד"ה כי כי"כ בשם בני נרבונא, וכן תירצו בברכות ז: תוד"ה מודים בתירוץ השני.

(238) ב"ק נד.

(239) ברכות ז ע"ב תוד"ה מודים בתירוץ הראשון ורש"י שם נא. דיה ח.

כמו שפירש רבינו חננאל ויל כי נאות מלשתן לא תאכלו ממנה נא"י) כלומר שהם שלימות אלא שאינם מבושלות כל הצורך, ומתווך שהשלחתת מלחכת הגפרית שעליהן ומ�탫ש בכלן נראות כמבושלות, ופרק דיליכא למימר בהא אם בא לעשות ולנטנות מנפה את רולו"י). דכל קגון קאי באגפי נפשיה, ואם יש שם יותר (מד') [מי'] פיטסטאות ימעט המורה, כיון ברוך שאמרו למעלה שמקדשין עלייו ואומרים עליו בפה"ג, והיה שנאסר ב מגע גוני, וכן המנהג פשוט. ובירושלמי²⁴³) אמרו כי לעניין ארבעה כסותות מצוה מן המוחדר בין אוזם זכר לדם שנואנו שנשפך. ומשום דכתיב על כס של פרודנות של אומות של עתיד, כי כס ביד ה' יין חمر מלא מסק"י) וכו', וכיון שכן רואי לחוש לדבר לכתילה:

זהגא פיטסטאות נאות (וכי) [ומוגיפות].
פירוש²⁴⁴) רשבים שהם נאות ויפות כמו האחרות אלא שיש בהם סדקים ומודבקים אותו בגרירות. ואינו מהוו, כיון דשבורות היו מתחילתן אלא שבדוקן לא היה"י) לו קנקניך ממש או העירוי שערתון לחוכן²⁴⁵):

ה מ 1 2

- (251) רשבים ריה פיטסטאות.
 (252) בכ"י החידיא: אין לו לקבלם.
 (253) שמota יב.
 (254) כוללל עד ע"א.
 (255) כ"כ התוספות ר' ר'יד.
 (255) אבל הרמיה כתוב הטעם מפני שאין הлокח נאמן שהקנקנים היו בדוקים, משכך שאם יש צדדים שנדרכו ונמצאו יסם אין תולין בערוי. 5(256) ירמיה מה.
- (256) וכ"כ הפרשנה טור סימן רל בשם הרמביין וויל, וכותב הרמביין בחידושו ויל והוי יודע כי מה שחקקו בקנקנים לא משומם סגנון. של קנקנים אלא מפני הערוי, אע"פ שהמאז בא בירושלמי קנקניך המכizo את הין פירושו העירוי לחור קטגד' הוא גרם לי ובתוון קנקניך נתחמצץ ולא קודם לנו, וכן פירשו כל רבוינו, עכ"ל וכ"ר. וגם דעת הרא"ש ורבינו והר"ף והרמב"ם שאין הobar תלוי בטלול אלא בעירוי, עכ"ל הפרשנה. וכ"כ הבית יוסף בשם הרין שאללו גרע שהקנקנים היו מושובחים ביותר איינו חייב באחריותו מפני שהעירוי

ה ג ה ו ת

- 247) אבל רשבים דיה חמר כי בשם ים דבעי לעגן קידוש. וכ"ס הרמביין וכתוב ואפליו בידיער לא יצא לבן ולא אשכחן לעניין קידוש לא יביא ואם הביא כשר. וכ"ס הרין ב"פ ע"פ. ועין מה שהקשה על זה המתביחס בתשובה סימן נה. וגם ביד רמה טיש ו לעניין קידוש היום בעי לה. 248) וויל הגי: חירורין הוא לבן בשלג, ויין ברוק כיון לבן שלון ולפיכך אם הביא כשר, הרטבבא זיל, עכ"ל ז"י, אבל ביד רמה כי שיין לבן כשר וחיקא במקום שרוב ימים לבן הדורי חמר מדינה [גלויז שצ"ל חמר מדינה כמו שכותב הרמביין שאם רובי שתנית המקומות משקה אחר הואר הויל חמר מדינה, אלא לקשא לי איכ' נמצאו מקדש על חמר יין ועדין משכבר וויל חמר מעלא מעלא בהווא אחורא מיהת].
 249) רשבים, וכ"ס רביבנו גרשום.
 (250) ירושלמי ר'ם ע"פ, וסיג דשקלים ה"ב ושני העסמים הם לרביבנו ואינם בירושלמי.
 (250) תללים עס.

לו למקפה כבר היה יודע שיש לו להשתותנו
מן מרובה והרי הוא כאילו התנה עמו.
בפירוש שימכו לו יין הרואי להתקיים,
ולפיכך כל שהחמייך שלא בסיבת הלוקת
וחיב. אבל כשהוא בקנקנים דלוקת אפיו
אמר לו למקפה פטור. כי הוא הפסיד יינו.
ואם תאמיר ולמה אין אומר לו והלא אתה
ידעעת כי עביד אני להחליפו לכלים שלוי,
והיה לך למוכר יין שלא יתකלקל בעירוי.
יש לומר דוא ליתא. דכיוון דרוב יינות
מושבחים נסרים בעירוי לא היה לך לשמר
כל כך זמן וסבירו התייחס שתקת כלים שלוי,
או שתងחו שם. והשתא דעתין להבי דרבי
ויסי ב"ר חנינא מيري בדאמר ליה למקפה,
כל שהוא בקנקנים דמוכר אפיו טליתו על
תtipים והחמייך חייב באחריותו. כי סתם
הלוקת יין למקפה דעתו על היין שלא ימסד
בטיטולו. כי (בין) [היאין] הנפוץ בטיטול
לא יכול להתקיים כשיודע מקפה אפיו אלא
טיטולו;

ומאי דוחקיה דריב"ח לאוקומי פיטור
דמתניתין בקנקנים דלוקת ובדראמר ליה
למקפה. פירוש דוא דוחק הוא כיוון
דמתניתין לא אדריך מקפה כלל ולא קנקנים
دلוקת: לוקמא למוגניין אפיו בקנקנים
דמוכר ובDSL אמר לו למקפה⁽²⁶⁰⁾. פירוש
וכגון שטטללו על כתפי⁽²⁶¹⁾ אנסים כסתמא
דמילתא. ובהכי אין חייב באחריותו אפיו
לאלתר, וטעמא דחמרה אכפתא שור. והוא
מתניתין מילתה פסיקתא. אי גמ"י⁽²⁶²⁾ אפיו

דף צח ע"א אבל בקנקנים דמוכר
אמר ליה הוא חמרך והוא קנקן. כלומר
דחתה ליכא למיתי בדבר פשיעה של לוקת.
ומודארין האי לישנא הא קנקן
נראה שניין כבר הוא ברשות לוקת שהוליכו
שם. ואית (וחוד פרכינן) [ואדרפרכינן] דלי מא
ליה לא איבעי לך לשתווי לפוך ליה לא
איבעי לך [לטולויה]. (וחמרא) [זHAMRA]
אכפתא שור. וזה השטא לא ס"ד דלקפה
בעי ליה. ויל דה עדיפא ליה למיטרך
משום דמישנא דרבי יוסי ב"ר חנינא גראה
דבקנקנים דלוקת אפיו החמייך לאלהר פטור,
אבל בקנקנים⁽²⁶³⁾ דמוכר אפיי לאחר זמן חיב.
דא מפליג ביה ר' יוסי [ב"ר חנינא] כלל,
כדוחה מפליג רב לעיל⁽²⁶⁴⁾). ולהכי לא ניחא
לייה למיטרך משום טיטול. חזא דידלמא
רי' ברב ס"ל דלא אמרין כשהוליכו במוות
דגבירות⁽²⁶⁵⁾ שור. ותו דידלמא כשהוליכו במוות
בשנים. דאמילו שמואל מודה בה כרכיבנא
לעיל⁽²⁶⁶⁾). ולהכי פריך ליה לא איבעי לך
לשחיין, ולאחר זמן מיתה שהיא יכול לשחותו
יהא פטור, דאיו בזמן מועט ליכא למיטרך
האי טענה כלל;
ופרclinן (רבו"ע) [ל"צ] דאמר ליה
למקפה. פירוש רשב"מ⁽²⁶⁷⁾ דכל שהחמייך
างליי מילתא למפרע דרישותה הויה ביה
מעיקרה והשתא הוא דמברא נפשיה. כאומה
שאמרו בשלתי פרק איזהו נשך⁽²⁶⁸⁾ וכור.
ואין צורך לפירוש זה, אלא אפיו כשירודע
שהאין היה טוב ויפה באורה שעיה. כיוון דאמר

ה מ ו ל

- (260) כן כתוב רבינו לעיל דף צו: דיה
ושמואל אמר.
- (261) רשב"ם ד"ה אבל.
- (262) ב"מ עג ע"ב ובtbody הוא דמבחן אנפשית.
(263) בכ"י א' וילג הסופר מן תיבת "למקפה"
שב식חה שלמעלה עד תיבת "למקפה" שב식חה
וז.

(263) בכ"י חידיא כתף.
(264) בכ"י א': ווי נמי.

ה ג ה ו ת

קשה לנו. והרמ"ה חולק עליהם כמ"ש לעיל. ונראה
שעמו שפרש הירושלמי כבשטו קנקין החמייך
היינו שהקנקן לא היה טוב. וכן פירוש הבית
בדור הטור שאם נורע שהקנקנים מושבחים
bijouter חייב מכור באחריות וכטרוש הרשב"ם. וכבר
כתבנו שהפרישה מפרש דעת הטור בדעת הרמ"ג.

(257) בכ"י א: הקוקים.

(258) לעיל צו ע"ב.

(259) בכ"י א: דמരית.

פליגיא אדרשומואל כלל אלא מר אמר חדא (וכו) [ומר אמר חדא] ולא פליגיא, וזה שיטת הר"ף: והנה נתבררה כל השמועה יפה לדעת הר"ף (דוח"י²⁷⁰) ולדעת הגאנונים. ויש טירושיט הרבתה, אבל זהו הנכון בעניין, כי מה שבירנו שם לפני מורי רבינו בר"ז, ורשב"ם²⁷¹) פוסק בר' חייא בר יוסף, ואודה לטעםיה דעת דשומואל אוול לשיטותיה²⁷²), ואינו זה נכון כלל:

אמר רבא האי מאן דובין חביתא דחומרא (וכו) [להנאותה אדעתא לפבוי תשנהו]. וכל שכן אילו היה יודע לך שינו מהmix דהא סבר וככילה, ואינו מכך טעות לעולם. ואפילו אמר לו למקפה: ופליגיא דרב חייא בר יוסף. פ"י הא שנתנה בעה"ב לחנוני למוכרה בחנותו ושיתן לו שכרו והוא כשר שרף, וכשהחמייך פטור דאונסן לא קביל עלייה. ואינו נכון בעניין ר"י²⁷³), דאי' פשיטה ומאי קמ"ל. ואם משום סיפה דתיכא דשני בברוא חייב, ההיא לאו דרבא היא אלא דתלמודא ואי איתיה דרבא הריל למים בראשא דמים ריחון דהינו מאי קמ"ל. ואילו איתיה לטעאי שיטתה דרבינבו²⁷⁴) זיל היה לו לומד שנתנה לו בתורת עסך שהוא פלאן מלחה ופלנא פקדון, שהמתעסק חייב באחריות המחזטה, וקאמר רבא דמקבל לה מיניה ואינו חייב לו חנוני באחריוותו כלל, דלאו אדעתא דהכי קבלה. אבל רבינו זיל היה סובר דאי בתורת עיסקא קבילה חייב בפלנא. ואפילו אונסן עליה רמו²⁷⁵). ועוד הקשה ר"י דלישנא דמאן חזיגן חביתא לא משמע hei כלל. ולפיכך

לבך. וכששהה אותו שיכל לומר לו לא איבעי לך לשחיין. ומאי אינו חייב באחריותה כשחמייך לאחד זמן, ותא עדיפא מאידך אוקימתא:

אמר ר' רבא מתניתין קשותיה רקטני אם ידוע שיינו מהmix תרי זה מכך טעות ואמאי לימא ליה לא אויבעי לך לשחויג. פירוש כי אפילו לא היה יודע כי יט של זה מהmix אלא שהוא ידוע לעולם, מכל מקום יכול לומר סבור התייחס שלא תשנהו. וכל שכן אילו היה יודע לך שינו מהmix דהא סבר וככילה, ואינו מכך טעות לעולם. ואפילו אמר לו למקפה:

ופליגיא דרב חייא בר יוסף. פ"י הא דר"י ב"ר חנינה פליגיא על רב חייא בר יוסף, דר' חייא בר יוסף אפילו בקנקנים דמוכר ואפילו אמר לו למקפה פטור, שיכל לומר לו מזל הסדיות, אני יין משוכח גופה לא פליגיא לר' חייא²⁷⁶) בר יוסף אדרבא אתייה לה שפיר שאינו חייב באחריותו לעולם ואפילו בקנקנים דמוכר ואפילו ביום א'. אבל אם ידוע ודאי (שאיינו) [שינו] מהmix ואמר לו למקפה אז חייב באחריותה לכל היכא שהריות[א] זו זדי למכור אין תולין במזוול לווקה שהוא ספק. וכדאמרינן בעורי קנקנים לר' יוסף ב"ר חנינה שאין תולין בו לשידוע שאינו מהmix, דזה ודאי וזה ספק. וקיימת לר'²⁷⁷) רבבי יוסף ב"ר חנינה. דבר ושמואל סיל' כתותיה²⁷⁸). ולא

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(271) רשב"ם דיה תא מאן דומזין לייה חביתא וכלה.

(272) תודיה האי מאן.

(273) בכ"י א: דרי.

(274) זה לשון הנומייק יוספ: אמר המחבר גראה דהא דלא אוקמא הריש זיל שנתנה לו בתורת עסך שהוא פלאן מלחה וחיב המתעסק באחריות המחזטה, ולאשומעןanca דאי' חייב חזיגן כלל באחריות [כן הוא בפוסס קוישטא

(275) בכ"י א: אדרתבי.

(276) וכ"ס הר"ף והרא"ש.

(277) לעיל ז"ז צו.

(278) בכ"י החידיא: לדעת ר'ת [וואלי ציל ריח].

(279) רשב"ם דף צד ע"א דיה ודאל כר' יוסף ב"ר חנינה.

(280) לעיל ז' ע"ב דיה ושמואל.

וכדרטורי" בדורותה"). ולא לדבר מי שפירוש שם דלמעלותו אמר שהין בבבל שפט בולו, וסוגין פליגנא על אותו פירוש להדייא, ואדרטמי ליה [התם זל] דינא הוא דמקבל להה מנניה"). והאי עובדא פריש רשבב"ס") דמיירי כמושטיה, שקבלו זה והוה להתעסק בו בתורת עיסקה, ואפילו הכי כיון אדרטעה לאמטוי לבב שפט להשתכבר בו קבלו זול שם הוילו זול עלייה דבעל העסק, דאנן סהדי אדרטעה דהכי קבליה שלא יהא עלייו אחריות זולא אלא לתרטט דמטעני ליה התם:

ואמריןן דלך) יופי בר רבוי חנינה אפילו תקייפ והוי החלא פטור. דעת אונסין לא קבל עלייו כלל, כל היכא דלא חי'(א) לאמטוי להתקם. ונגראין דברי רשבב"ס") דמיירי כשהתגה בעל העסק שלא ימכרו אלא בבל שפט שישתכברו בו הרbeta, דכינוי זוכן עד דמטעני להתקם לא מקבל עלייה אונסא חולא, שהרי אינו יכול למוכרו ולהשתכבר בו קודם לכן. אבל אם המתעסק הוא שאמור לו כן, ולא דקדק עלייו בעל העסק, הרי היה יכול למוכרה המתעסק כאן אם ירצה, ואונסא חולא דפלגנא קביל עלייה. אבל יש אומרים שאפילו אמר כן המתעסק לבדו הרי הוא

פרש הווא") זיל דמלתא דפשיטה שמכה להונני ממש עם החבית, דליך עירוי, והוה ליה בקנקנים דמכור, וכדומכת מאוי אמריןן שלא שפי בברוא. ולא מצוי מוכר למימר לא איבעי לך לשחווי, כיון דחונני הוא הרי יודע שיש לו לשוחתו עד יומא דשוקה והוה ליה למקפה. ואפשר דמיירי בשנושאו במוט, דעת לא, הוא יכול לminster ליה אכתפה דברי שור כדשモאל. אי נמי דמונהן לחונני מכוכר למקפה ממש ויש לו למוכר לו יין שלא יחקלקל במלטוול חהפים. והראשון יותר גנון בעניין: אבל"ס") לא בירור הדבר, והרבאי' בירר קו") :

שני בברוא, פירש") שהחוליך הנקב שהיה בו מכבר. אי נמי שלא היה בו נקב ועשה אותו מחדש, אלא שלא עשו במקום הרاوي לנו, שאליו עשו במקום הרاوي לו (ו) הינו בכלל שלא שני בברוא, כי על כל פנים היה צריך נקב וכדאמריןן התם ומוכר ליה אתר בברוניניתא"), וזה ברור:

וזה אמר רבא האי מאן דמקבל חמרא מחבירות אדרטה דלמטעני ליה אפרותא") (וכו) [דבל שפט]"'). פירוש שהין נמכר שם בירוק. והינו מאוי אמריןן התם") משלם ליה כדאיל אפרותא דזול שפט,

ה מ ז ל

(279) בבא מזיעא עב עב".
 (280) ויל' רבינו בב"מ עב עב" (הובא בשט"מ):
 האי מאן דהיב ווין לחבריה וכור עדו אפרותא דבלשפט. יש שפירושו כי בבלשפט הין נמכר בירוק. אבל בפרק הספינה [ט"ס] הוא זיל בפרק המוכר פירוט] משמע לאורה כי בבלשפט הינה נמכר שהוא בירוק. והכא ה"ק שיתן לו במעתוין יין בכפי שעיר הוויל הנמכר בבלשפט, עכ"ל. ויל' הראבי' שם: ווילכנו לבלשפט ביזום השוק כי שם הווא בירוק, והוה לא עשה כן ובittel כיסו של חברה, משלם לו כפי מה שהוא נמכר, עכ"ל. והנה רבינו ע"ט שבב"מ סחט ולא כהראבי' גוראה שתזרור בו כאן. (281) גירסתנו: דמקבל עליו. ובDIST מביא גיראס בשם ש"ס כי בירושת רבינו ע"ט.
 (282) רשבב"ס דיה האי מאן דמקבל וכור.

(*) רשבב"ס דיה דינא.

ה ג ה ו ת

ובדפוסים האתורונים השמיוחו] משום דלאו אדרטה דהכי קבליה מפני שהוא זיל סבר בבורות עסקה חיב בפלגא ואפילו באונסם דרמו עלייה עכ"ל. וכותב על זה בספר כתוגת פסים שט"ס היא זיל דלא רמייא עלייה. ולענין זיל בנומיי יוסף כמו שהוא בריטב"א: "עדאלו אונסן רמו עלייה".
 (273) בב"ס החירוא' מחליל כאן פרק חדש. גולעדי שחסר מה.

(274) ב"כ בשט"מ בשם הראבי', דוחקה בנושא במוט.

(275) רשבב"ס דיה אלא.

(276) בכ"י החירוא': בברוניניתא.

(277) גירסתו שלנו: לרשותה.

(278) כך היא גירושת רבינו כדומכת בסמו. וגירושת הערוון: דולשפט. וגירסתנו: דול שפט.

כדאמרין התם במאן דטליק הא סליק. ואף בזה אחריות גניבת אבידה עלייה, דלא פטרינן ליה אלא היכא דהוה חمرا, דהוי ליה אונסא, וכאיו איתנטיס ולא סליק, וכן פירש הרשב"א גראז: ומורי הרא"ה אמר"י) דכל שלחו על דעת שלא יפרענו עד שיוליכנו לבל שפט וימכרנו ויפרענו מן הדברים שיקבל דהוה חלא. ולהאי פירושא דוקא במתעסק עלייה כיוון שהיא לו להשתכר בה בשום מקום. והינו דלא פטרינן ליה אלא היכא דהו אל הילכה ובאי פירושא דבעל העסק שלא למוכרה אלא בכל שפט, כיוון שיש לו חלקו בריות: אבל המוכר") לחבירו סחרה על דעת להוליכה למקום היוקר, אם הוללה או נאנסה לילוקה, דבראריותו קימא, ואילו רצאה למוכרה בסאן או להשליכה לים הרשות בידו. ואפלו התנה עמו שיפרענו מן המעות שיקבל ממנה בכל שפט איינו אלאCKERיען בלבד שלא יוכל לבוט לפניו קודם לכך". דא אילו מכרה כאן היה [לו] לפורען מיד, וכן אם הוללה או אנגשה עלייה רמיא. כך נראה לי: ורבינו גרם הרי הוא כאילו בא האונס מהמתו, וכאיו הפטירו בידיהם:

ואיכא דאמרי (אלא) [חלא] לא מקבל מדרכי חייא בר יוספ"). פירוש דכיוון") שמלו גרם הרי הוא כאילו בא האונס מהמתו, וכאיו הפטירו בידיהם: ואיכא דאמרי חלא נמי מקבל. פירוש דאונס הוא שלא גרם מולו. והוא לא עשה בהם דבר המפסיד כגון עירוי יתרות אבל משומם דעתה אותו לננקנים אחרים איינו חייב, וכל שכן ממשום טلطול דכיוון (далא סטטואה) [dalamevoh] לבל שפט קבליה או זבינהה, על דעת עירוי או טلطול מכרו לו"). וכייל דחלא מקבל דהא קימא [LEN] בר' יוסי בר רבבי חנינא. ושלא כדורי רשבים שפטוק דחלא לא מקבל:

והא דתנן ואם אמר לו יין מבושם אפי מופר לך חייב להעמיד לו עד עצרת. הינו אפלו דומיא דרישא דמידי בענקים

כאיו התנה בעל העסק דאדעתא דהכי היב ליה, ואיינו יכול למוכרה בפאן, וכיון דכן ליכא עלייה אונסא זולא. ולתורויתו פירושי דוקא אונסא זולא לא קובל עלייה אבל בגניבת אבידה חמיב") דכשומר שכר הוא עלייה כיוון שהיא לו להשתכר בה בשום מקום. והינו דלא פטרינן ליה אלא היכא דהו אל הילכה כל השפט, כיוון שיש לו חלקו בריות: אבל המוכר") לחבירו סחרה על דעת להוליכה למקום היוקר, אם הוללה או נאנסה לילוקה, דבראריותו קימא, ואילו רצאה למוכרה בסאן או להשליכה לים הרשות בידו. ואפלו התנה עמו שיפרענו מן המעות שיקבל ממנה ובכל שפט איינו אלאCKERיען בלבד שלא יוכל לבוט לפניו קודם לכך". דא אילו מכרה כאן היה [לו] לפורען מיד, וכן אם הוללה או אנגשה עלייה רמיא. וכך נראה לי: ורבינו גרם הרי הוא בא בקצת גוטשי, האי מאן דובין חביתא דחמורא לחבריה אדעתא דלימיטי ליה (אפרירוחא) [אפרירוחא] דבל שפט וכו'. ויש לפרש") לפי שיטת זו דמירי כשנתנה כן בתנאי גמור. אי נמי שאמר לו בדרכ קפidea דאדעתא דהכי זבין להשתכר בה בכל שפט, דהות ליה מהו דובין נכסיה אדעתא למיסק לאראע דישראל"). וכן, הכא נמי היא איתניתים כיוון דזול התם או דהוה חלא. והינו דאמרין דזול עד לא אמתית, תא אילו אמתיה התם וול אמרין הא אמתית,

ה ג ה ה ת

ה מ ו ל

285) חדושים דף ב ע"ג

(286) וכיצ' היה פיו מה מכירה שאם הוכר בשעת מכירה להוליך למקום פלוני, הרי הוא כמתנה שאם תחול קודם לנו שיחזרנה לנו. (287) וכן גירושא בשיט' כי רומי. ומיוסתו: סמוך כרביה.

288) בכ"י א : וכיון.

289) וזה לשון הנמקוי יוסף: והוא שלא עשו בו דבר המפסיד, כגון עירוי יתרות אבל

282) וכיב' רשבים דיה דינא, וכיב' הסור.

283) ואבל הطور סר רל בשם הרמה כתוב

החיל לככירה על תנאי, וכיון שלא נתקיים מכיון בפל.

284) בשיטם כייב' בשם הרשב"א שמא און

ברירת [ציל ברירת] וכותב כייב' שמא און להראביה.

285) דברי ורבינו אלה הובאו בשם בנומי

יוסף, ועייף נזכיר הגהתי בפניהם.

דליך, דכיוון דמכוּשָׁם אמר לו לא היה כתני לה אמרין דהוֹ סִיפָּא ר' ישמעאל דוקא, א"כ הויא כולה מתניתין עיטה בלוסת, מעיקרא ר"ע, והדר ר' ישמעאל והדר רב עקיבא והדר ר' ישמעאל. והגנון יותר לשיטה זו, דסיפא כה אמר שיעשה בית קטן לעצמו, ודודאי לא עבד ליה פחות מההוא שיעורא. אבל כל שאמר בית סתום יכול לומר סבור היה כי אתה לוחחו לבית חתנות, ויד הולך שרירע לו שום מקרה מחמת הרוח וכיצא בו שהפסידה והוא לא קבל עלייה. וכן נראין (הדברים^{***}):

דף צח ע"ב תנא מתיישן והולך עד החג. פירוש א"פ שנטענו לו בינוין צריך שייא ראיי להתקיים עד החג שהוא זמן הבציר:

מתרנינהין המוכר מקום לחברו לעשות לו ביתו^{**}) וכפ'. יש מפרשין^{**}) דברים פשוטו שember לו מקום לבנות לו בית חתנות, ובאיך דהמוכר מקום לעשות לו כבר וכי האחד היא כאילו^{***}) כתני המוכר מקום לחברו וכן הקובל מקום לעשות בו בית חתנות, ומיהו אכתי קשיא לי^{***}) אפלו להאי פירושא למה לא יהא סתום בית קטן ארבע אמות על ארבע אמות, דהא בהכי מיקרי בבית, וחשוב בית לחולקת השותפים^{***}) ולכמה דיני תורה, וכדאיתא בפרק קמא (דסוטה) ר' ישמעאל^{***} כתני לה, אבל למ"ד דר"ע (דסוכה[^{***}*]). והגנון דהפרש יש בין המוכר

לו להתקלקל. ודוקא כשהיו קנקנים של לוקח בדוקים ולא שני בברוא וכיצא בו וכן פירשו בתוספות^{**}). ועוד אומר שם שאם ידוע שהיה יינו טוב וחוזק להתקיים עד עצרת כשמכוּרו לו [ז] אחר כך נסרך פטור, דמאי הוה ליה למعبد, הא. אפשר שארירע לו שום מקרה מחמת הרוח וכיצא בו שהפסידה והוא לא קבל עלייה. וכן נראין (הדברים^{***}):

דף צח ע"ב תנא מתיישן והולך עד החג. פירוש א"פ שנטענו לו בינוין צריך שייא ראיי להתקיים עד החג שהוא זמן הבציר:

מתרנינהין המוכר מקום לחברו לעשות לו ביתו^{**}) וכפ'. יש מפרשין^{**}) דברים פשוטו שember לו מקום לבנות לו בית סתום, ויד לוקח על החתונה ונונע^{***}) לו מקום לעשות בית גרווער בשיעור בית חתנות. ואית זה ואת כתני סיפא שאם מכר לו בית קטן נתן לו שיש על שמונת, זאמאי גרע אמר בית סתום מאמר בפירוש קטן. יש למ"ר דההיא ר' ישמעאל היא, אבל [ל] ר"ע שיעור בית קטן שיש על ארבעה^{***}). וזה אפשר לאומרו למ"ד בוגרא דהעושה רפת בקר ר' ישמעאל^{***} כתני לה, אבל למ"ד דר"ע

ה מ 1 *

ה ג ה ו ת

משום דעריה אותו לקנינים אחרים איינו חייב, וכל שכן משום טילטל, דכיוון דלא מתייה לביבט קבילה או זונגה על דעת טילטל וערוי מכורו לו, הריבט"א ז"ל, עכ"ל הגני.

(290) כתני הש"ץ ס"י רל ס"ק א', וכותב שכ"כ ה"ב"י ס"ב בשם ר' ירוחם וס"א בשם ר'ין, ועיין תורייה מבושם.

(291) מנגנוןין لكمן דף ק ע"ב.

(292) כתני רשב"ם ד"ה בית קטן ר' על ח'.

(293) כתני תירץ הר"י אבן מגаш.

(294) כתני א' אינו לוקט.

(295) לפי גירסאות לנו איז לך שהרי מפורש כתן במשנתנו.

(296) מנגנוןין لكمן דף ק ע"ב.

(297) רשב"ם ד"ה בית קטן ר' על ח'.

(298) התוסט' ר'יז' הביא קושיא זו בשם רבינו משה דהון ז dock.

(299) וכ"כ המרכבי בשם ר'יבים ודגבוי חולקת שותפות סגי בה על ר' ומתייתין שאני דמיiri בכוא לבנות בחתילה. ושם הביא שיטתה אחרת דס"ל וגם לחולקת שותפות זdock ר' על ח'.

(300) סוכה ג ע"ב.

(290*) כל לשון רבינו הובא בNEY'אות באות, אלא שכתב "הא אפשר שארירע לו שום מקרה מחמת הסטה" וט"ס הוא ז"ל: "מחמת הרות" וכמו בדברי רבינו.

(290**) רבינו גרש במתניתין בגיטסת הר"י והרמב"ן והרבש"א: המוכר מקום לחברו לעשות לו בית וכן המכבר מחייב לעשות לו בית חתנות גנלייה.

אבל ליכא למייד דלא ליתנייה כלל דהא שיעורא דתורייתו בעי לאשומעין: בתוב בספר בן פירא. פירושׂ^(*)) ואעפ"י שקראווח בסנהדרין במלח^(**)) ספרים החזוניים. שמעין מינה שלא אסרו שם אלא לעשות מהנו קבע, אבל ראוי להגות בו בעותות למדן מהנו חכמה ומוסר, משאכ' בספרי מינין ממשׂ^(***)):

כל מפובין. לאו דוקא, כי יש דברים קלים או גראעים ממנה, ומפני שהוא מאכל היירין חפס אוטו^(****)):

משיב דבר בפרט ישמע אולת היה לו (וכלימה). פירוש גנות הרוח שהוחיק עצמו יודע: וכליימה, לבסוף שאינו משיב הוגר^(*****)):

וננות חתן הדר בבית חמוי, מפני שהושדרין אותו מהמותו בנות או שנגולת ונונתת לו^(*****)) והכתוב אומר והייתם נקיים מה' ומישראל^(*****)): רסת בקר מאן קתני לה. פירוש הא [ד]קתני הרוצה לעשות רסת בקר ר' ישמעה אל בלחוד קתני לה הא לר"ע^(****)) לא נפשיש שיעוריה כבית חתנות, או דילמא לר"ע [נ]מי קתני לה. ופרישנא בלישנא בתרא

בית שהוא בניו כבר למוכר מקום לעשות בית לכתהילה, שאין אדם טורה לכתהילה לעשותו בפחות ארבע אמות על ח' דכל פחות מכאן בית סרוח הוא וכו', אבל כשתנתה על דבר עשו, כיוון שרואין להמשיש כל שם בית עלייו בהכי סגי. וכן לעניין חלוקת השותפין דבעינן שמואלו, הרוי שם ותשמשו עליו מכל מקום. אעט' שהוא גורע ודירה סרוחה. מעתה הא דתנן התמ^(****)) שאין חולקין את הטركין עד שהיא בו כדי לוה ולות לכל אחד מהם כשייעורא דנקיטת הכא, דהא ברידנא דהפרש יש בין העשיי כבר לבא לעשותו לכתהילה^(****)):

רומו כחזי ארבו (ובו) [וכחזי רחבו]. טירוש אcola מתניתין קאי, דאיilo אטרקלין להודיה ליא מא סארכו^(****)) או כרחבו: ראייה לדבר רשב"ג אומר הכל בגין החובל. בוגרא מפרש לה: נמרא. למה לי למתני בית חתנות לבנו. פירושׂ^(****)) ליתני בית חתנות סתמא. אי נמי ליתני בית אלמנות לבנו או לבתו.

ה מה ז ל

שקראווח בסנהדרין ספרים החזוניים, שמעין שלא אסרו שם אלא לעשות מנהו קבוע אבל מיט רואי להגות בו בעותות למדן מהנו חכמה ומוסר. מה שאין כן בספרי המינים ממשׂ. עכ"ל. ובגמומי יוסף כ' זיל: ואעט' שקראווח בסנהדרין במלח ספרי החזוניים, שמעין מינה שלא אסרו שם אלא שלא לעשותו קבוע, אבל ממשׂ רואי הוא להגות בו בעותות למדן מהנו חכמה ומוסר, משאכ' בספרים חזוניים. הריטב"א זיל, עכ"ל הנ"ג:

(304) נונתין ק' (304) למdone שאסור לקרות בספרי המינים אסילו דרך ארעי, ואטילו למדן מהן חכמה ומוסר, כלומר אסילו אם מודג' דברי מינות שכחן. ולפיין אסור להשתמש כלל בספרי הלימוד שיש שם אפיקורותות. (304*) ובור זה גומט בס' עין עפק בשם ריבינו.

(305) פטחים קין ע"א.
(306) בכ"י החידיא: לכ"ע.

(29) לעיל יא. (300) וזה לשון הגמoki יוסף: כיוון שיש הפרש בין העשיי כבר לבא לעשותו לכתהילה הא דתנן התמ אין חולקין את הטركין עד שהיא בו כדי לוה וכליימה להו, אין מאיין שיתה בו עשר על פער לכל אחד מהם, כשייעורא דנקיטת הכא הריטב"א זיל. ועיין בשיטים בשם האב"ה שבtab' זיל, ואיתמי מי שכחן ודקא מוכר מקום לבית אбел מוכר בית סתמא נונת לו בית שיש בו דיא על דיא שזקראי בית, ואיג אומר בן שא"ל בית חתנות בין שמכר לו מוקם לבית אי לא איל בית חתנות וכיה אינו נונת לו אלא דיא על דיא עכ"ל.

(301) פ"ז והא טركין ארכו ורחבו שון. (302) לבאורה נראה דרבינו ל"ג בוגרא אלא ליל למתנא בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו. וליג' ליתני בית חתנות לבנו ולבתו ובית אלמנות לבנו ולבתו. (303) בספר עין יעקב הובאו דברי ובינו בונה הלשון: כתוב בספר בן סירא פירושׂ ואעט'

דר"ע נמי כתני לה, וכן הילכתא. ומדאמר סוגין שלא היה משמש כלום בארכו של כותל, כי (לארכו היין) [ארכו החצר] לכנים :

ודילמא זה שלא בגדר זה הוא קיימי. פירוש רשב"מ⁽³⁰¹⁾ שאחד מהם מתרחק מן הכותל, והיה נתנו ריווח לתיברו, והיה יכול כל אחד מהם לתרחק מhabiro:

ודילמא באלבסונא ההו קיימי. פירוש רשב"מ שלא היו שווים⁽³⁰²⁾ לאורך כותל מערבי אלא עומדים לאלבסונ שלבית מקון מערבית צפונית וממערב (מערבית צפונית) [מורחתת דרוםית]. ואינו מחוור, דלכול עלה לא לכותל מערבי היו עומדים פרושין מקרו דרום לקיר צפון. והבי מובחן החט קראי להריא: אלא הבי פירושה כי גוף הכרובים היה עומד ישר, וכנף כל אחד מהם באלבסונ עשר אמות של כותל, שהוא עשר על עשר מן הקרקע עד ראשם ומן הכנף אל הכנף ואלבסונ י" על י" (ד')

[יד']⁽³⁰³⁾ אמות: ודילמא שלחוטי ההו משלחת. פירוש שנושאים: כנפים קצת לעלת, ונשאר הוא לגוף. ויש מפרשין⁽³⁰⁴⁾ שהו חובקין קצחותיהם ועומדים קצת זה על זה, כדי רוחב גוףן. ורק בשלהם למד' בולטין כתרגולים, הינו דכתיב ועשר אמות מקומות בנפו ועד [קצות] בנפיו, וכן למד' בסיס הינו עומדים יש לפרע דהכי קאמר כי עשר אמות מן הכותל היו תופסים בלבד. אלא לאידך הא איכא מקצה הכנף לקצה הכנף יתר על עשר כשייעור הגוף עומדים. פירוש גופן של כרובים, כדמותם

היא, ושלא כפירוש הרמב"ן⁽³⁰⁵⁾): פירוש אמר דאמר רשב"ג כתני לה. פירוש לסיע לדברי תנא קמא. ואיכא דאמר מפלג פlige עלייה⁽³⁰⁶⁾). פירוש דתנא קמא אמר בניחותא ראייה לדבר, ככלומר ראייה גמורה יש לדבר שאמרתי, והיה דעתו על בגין ההיכל. ורשב"ג קפץ עלייו ואמר לו מושם בגין ההיכל אתה אומר, וכי הכל עושין בגין ההיכל. רבינו גרשׂו:

וכתב רשב"ס⁽³⁰⁷⁾) דהינו טעם דמאן דאמיר מפלג פlige دائ' לא פlige ולסיע בא היה לו לומר רשב"ג אומר ראייה לדבר. ולפי מה שפירשתי אין זה הכרת, דidle מא ראייה לדבר תנא קמא אמר לה, ורשב"ג קפץ עלייו והשלים דבריו ואמר דין הוא שהיה הכל בגין ההיכל. אלא ודאי דישנא דהיכל לא הוה ATI ליה שפיר אי לסועוי אתא. ולהבי דחיק נפשיה למימר מיפלג פlige: (זהה תמרי א"ל) וזה דאמרנן ולפנֵי[⁽³⁰⁸⁾] הדבר[⁽³⁰⁹⁾] אמרה אורך. פירוש דבר אמר טרנסין, ומאי דמשער באורך הבית ששים אמרה, הינו חז' מאמה טרנסין: ומאי קא משמע לנו, פירוש במאי דמשער^{(310)*} ליה בוליה בחוד ושלשים אמרה קומתו. והינו דמתדרין דקמ"ל דלמעלת כלמתה, ואילו איזיך קרא לא קמ"ל הבי, ודוק: דת צט ע"א ברוביט בנט הוי

ה ג ה ו ת

(301) רשב"מ דיה ודילמא וכו'.

(311) בכ"י א: שניתם.

(312) כד"ל עס"י חשבון חיל וככל אמרתא בירבעא אמרתא ותרי חומשי הוי.

(313) רבינו חנאנא.

(314) בכ"כ הרמב"ן בשם הרשכין, אך לא מזאתיו בפרשיותם שלנו.

(307) הביא רבינו שיטו לעיל דיה המוכר בשם יי". וכן הוא בחוי הרמב"ן.

(308) וכן היא גרסת הרמיה. אבל גירסתנו: ורשב"ג אמרתאי קא מתמה.

(309) רשב"מ דיה ראייה לדבר מאן כתני לה.

(309) לכאורה ציל במאי דלא משער ליה כולה בחוד.

להבהירו ומנשקו. והקשה הרואים⁽³²⁰⁾ מההיא אמרין ביומא⁽³²¹⁾ כשנכנטו גוים להיכל פשיטה דחמש וחמש עשר הם. וייל דהא קמ"ל כי כל אבר ואבר מן הכנפים היה ארוך כשיורר אחד. עם שיש מקצתם לקצחות⁽³²²⁾ כולם עשר. ויתם כי בנה הכרוב האחד עם כנף חבירו הסמור לו משער, לאשmenoין שלא היה שום ריח בינויהם:

כרובים מעשה צבעוניים. פירוש פרצופי

שאילו לא היה שם גוף היו עשר אמות בכנפים וקשה לפירושו מאין קמ"ל פשיטה דחמש וחמש עשר הם. וייל דהא קמ"ל כי כל אבר ואבר מן הכנפים היה ארוך כשיורר אחד. עם שיש מקצתם לקצחות⁽³²³⁾ כולם עשר. ויתם כי בנה הכרוב האחד עם כנף חבירו הסמור לו משער, לאשmenoין שלא היה שום ריח בינויהם:

פניות לבית. פירוש רשביים כלפי ההיכל.
ויש מפרשימים⁽³²⁴⁾ כלפי כתול מערבי:

ולמ"ד פניות לבית הוא בתיב (ופניהם) איש אל אחיך. פירוש רשביים⁽³²⁵⁾ דlidida licca למייר כאן כשבועין רצונו של מקום וכו',adam כן היאך שעאות חמיה פניות לבית, זהה בההיא שעתא עושין רצונו של מקום הי. ופרשין דמצדד אצדדי. ומ"מ נראה מכאן לדכויע לא היו דבוקים זאת בוהה, ואילו במסכת יומא⁽³²⁶⁾ אמרינן, כשהיו ישראל עלין לרجل היו מגלון להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים מעורין זה בוהה ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקם. ויש לומר⁽³²⁷⁾ דההם נס גמור היה העשה להם, שהקב"ה מתרצה להם בעולותם⁽³²⁸⁾ לרגל ומראה להם חיבת יתרה כמחק אדם

ה מ 1 ל

(324) בשיטה מקובצת כ שהראים אמר כן בשם הריני. ואילך הרי הנזכר כאן איןו הרי בעל התוספות אלא הרי אלף, וביומא תירץ רבינו בן בשם החאים סתום.

(325) אכן א'.

(326) בכ"י א': רליין ולטום.

(327) פירוש למי תירוץ זה לא היו מעורין בנם אלא בבעט היו מעורין זה בוה תמייד אותו הכרובים שבכבוד, ונונה ביומא הבהיר רבינו תירוץ זה בשם יש מהרצים והוא דיל הכריע כפירוש הראשון דנס העשה להם לרעה. וכן סל כייא ובתוספות ישנים שם פירוש כייא.

(328) מלכים א', ז, לו.

(329) יומא נז ע"ב.

(330) לא מזאתה.

(331) בכ"י א': דקלנו.

(316) בכ"י א': מקצתם כלל לפחות כולם עשר.
(317) בכ"י בחידושי ר' מיאש.

(318) זוויל הרשביים בדריה ומצדדי אצדדי:
דליין דיקיר עשתת הכרובים פניות לבית לא היה להם לעשותו ליפמן שאין ישראלי עושין רצונו של מקום. עציל.

(319) יומא נז נז ע"א.
(320) וכן תירץ הראים בשם רבנו הריני (רמבי').
בכ"י החידיא: בעיליתם.

(321) קושיא זו הביא רבינו ביומא נז ע"ב בשם הרב בן מאוש. וטיס הוא וציל: הרבaben מיטוש [הוא הראים].

(322) יומא נז נז ע"ב.
(323) בוגרמא טלו שמו: ישראל הללו שכרכנת ברכה וקלתן קלה וכור.

מעיקרא. ויש גורסין ונכנס מתוכה לתוך שדה אחרת, והראשון יותר נכוון. וכל מי אמרין שלא יכנס (שם לגינטו די לא נכנס שם) מגינטו לשדה אחרת כנוון בשעת שאין לו שם צורך לגינטו, די לא, נכנס הוא לגינטו ושם לכל מקום שירצה:

חבי גרבינן⁽³³¹⁾) אמה בית השלחין אני מובר לך נתן לו שני [אמות] לתוכה⁽³³²⁾) ואמה מכאן ואמה מכאן לאגפיים. פירוש לתוכה לרוחב חלהה (דרשי)⁽³³³⁾] גרס אמה מכאן ואמה מכאן, פירושא דרישא הוא נתן לתוכה של שדהו שני אמות אמה מכאן ואמה מכאן לאגפה. ובחללה לא אייר, דההיא פשיטה נתנו לו אמה לחללה, כי על שם נקרא אמה. ועל זה הדרך גרס ופירש באמה בית הקילון. ואינו מחור, חזא דלישנא דלתוכה לא שמע הכל. ועוד דבר נוטח דוקני גרשין [⁽³³⁴⁾] אמה מכאן ואמה מכאן. ואם תאמר ולפירושינו למה נקרא אמת המים, לפי שעמוקה אמה⁽³³⁵⁾), אי נמי שימושה ומפתשתה:

כורענו של אדרם:
אבל זורען לא דחלחול ריחוללי⁽³³⁶⁾).
פירוש דואיג לדלא לצדין משתרשי, ע"י ינicketם מהlidין את הקרע, כדאיתא בפרק לא יחוורי⁽³³⁷⁾):

בך הנורמא במקצת הספרים: שלא בלו אנפה אלא באותה שרת⁽³³⁸⁾). קלמר

תנוקות מלשון האזאים והצעירות⁽³³⁹⁾), כי האיליך מחלפת בעין. וכרכבים עצמן. פירוש [תנוקות, כדאריגנו⁽³⁴⁰⁾] יקבלו הרובים תשובהם, וכדרכיבי⁽³⁴¹⁾) ויהי רובה קשת כלומר תנוק חופש בקשת, והשורק במקום חולים להסתדר העניין:

הא דתנן מי שיש לו בור לפנים מביתו של חברן. ודוקא נקט בור, דאי לו אדרך להכנס שם בין ביום ובין בלילה⁽³⁴²⁾): פותחת להיבא. פירוש פותחת ובעל הבית להיבא. ואמרנן דההיא נמי בור, כדי שלא יכנס חבריו שם אלא בעוד שהוא בבית ומשום חשד אשתו, לקיים מה שבamar והויתם נקיים מה' ומישראל:

דף צט ע"ב ואינו מכוניט לתובח (וכו) [תגרים]. יש אמרים דהו הדין למי שיש לו בית לפני מביתו של חבריה שאפילו בחזר יש בו משומ ריבוי הגננסין והיוצאנין⁽³⁴³⁾) וכל שכן (בזה) [ביהם]⁽³⁴⁴⁾. וכן עיקר:

גירמת הספרים נתן לו דרך מן הצד מדעת שנייהם. ויש שאין גורסין כו, דס"ל כי על כrhoו של פנימי יכול החיצון לתה לו דרך, ואינו נכוון:

חבי גרבינן ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת. פירוש כי ע"פ שייח' לו דרך, לא ייחודה אלא לצורך גינטו כהוה

ה מ १ २

ה ג ה ו ת

(332) ישעה כב.

(333) חולין ס"ק.

(334) בראשית כא כ.

(335) וזה לשון הנומי יוסוף: דוקא נקט בור, דאי לו חור ורכו ליכנס שם בין ביום בין בלילה, הריבב"א ויל. עכ"ל הגאי.

(336) לעיל כ' ע"ב.

(337) וזה לשון הנומי יוסוף: ואינו מכוניט לחוכה תגרים, וה"ה למי שיש לו בית לפני מביתו של חבריו, שאפילו בחזר יש בו משומ רובי הגננסים והיוצאנים, וכל שכן ביתו. הריבב"א דיל. עכ"ל הגאי.

(338) בכי' א: מתוכה.

(339) רשב"ם דיה אמת המים.

(340) וכ"כ בתודעה נתן.

(341) בכי' א: דמלחולוי לתולואה.

(342) לעיל ד"ה יט ע"ב.

(343) וכן היא גירסא שלנו.

(344) וזה לשון הנומי יוסוף: שלא בלו אנפה אלא באותה שרת. הריבב"א

פורץ גדרים לצרכו ונפקד לו בספרי^(*)) מרכזיב לבתי רום לבבו מהיו גודלו משל :

דרך חברן אין לו שיעור. לא שיפרزو גדרים^(**)) אלא שהולכים בכל השדה צרכם, ואין המוכר מסיט לסת דרך ידוע, דהא הוצאה המת אין לו שיעור למנין דמתני, ולמן דתני נמי נפשי טובא, וכדיותא התמ"^(***)):

בית ארבעה קבוע. והם שני חלקים הסתה שלשים ושלש אמה ושליש על שלשים ושלש אמה ושליש, לא מחות ולא יותר :

גנרא. אמאי שלו לא הגינו לנוקוט פיזוא וליתבי. עיקר הפירוש כדפריש ר' ר' כסיד כיוון דעתנו מה נתנו נתן, חליפתו דהיא גמורות מן הטעם שאמרנו לעיל^(****)), ומה שלו לא הגינו, לפי שהיו רבים ולא ציתרי ליה דינא^(*****)). ולהבי פריכנן אם כן לינוקות מכל בידו לחבות כל העובר בדרך השין. דהא לדברי הכל עביד אגינש דינא לנפשיה במקום דאייכא פסידא, וכדיותא בפרק המינה^(*****)). והכא הוא אייכא פסידא^(*****)) כשהולכים בדרך זה ומפסידים זורעו :

גורה שמא יתן דרך זה עקלתון. פירוש שאין חליפתו חליפין, כי חכמים אמרו כן כדי שלא יקפו כל ייחיד ויחיד לבורר

שהשליכום שם המים העוברים, ויש גורסין מאותה, פ"י מחתה אותו שדה, כי כההו חורשין או זורען היו מחלדין ומכלין אגפה :

ואמרין דליימא ליה מיא אשפלוי^(*****)) לאירוען. ולא דוקא, אלא כלומר לאירוען או לאירועא עצמאו :

מתניתין מי שחיתה דרך הריבים^(*****) עיברת בתוך שדהו (וכו) [גטלה ונתן

לחם מן הצד מות שנתן נתן ושלו לא חגה^(*****)]. פירושו רוב רבותינו שהיה לרביבים דרך ידוע ומוסים דרך שדהו^(*****)) באמצע שדהו,

וקשה למורי גרו אם כן מיאך היה יכול להחליף דרכם, והיכי סיד שחאליפין שלו יהיה חליפין גמורים, ולהלא אפליו יחיד לייחיד אינו רשאי לעשות כן, ואינו קשה כל כך.

והוא גרו מפרש שהרבבים היה להם דרך בכל השדה, ולא היה מוסים וגנבר, ובעל נשדה היה זורעו והם דורבים שם. ועתה סיים להם דרך, ושלא יהיה רשאי זורעו כלל. ומפני שהוא נראה טוב לרביבים וגם טוב לו להכין סיד בגמרא כי חליפיו חליפין גמורים. ולאידך פירוש יש לומר דכיון DIDUVO בו רביבים ושתקו והתחילה לлечת באותו דרך החדש הרי נתרצו ומחלו, ובאיilo אמרו לו לך חוק וקנה, וכן פירש ר' ר' :

דרך המלך אין לו שיעור. פירוש אלא

ה מ ו ל

דקרו דהינו לבתי רום לבבו מהיו. וזהו שכתב הרשכיט בספרי נפקד ליה מקראי. ונראה בעיני מרכזיב לבתי רום וכור כלומר שמריש כחנות הספרי דודריש הכה מיטא וקדא. שוב מצאתו שהגרא⁽³⁴⁵⁾ הגהה בספריו לשומר את כל דברי התורה הזאת ואת החוקים [נעשותם לבתי רום לבבו מהאו]⁽³⁴⁶⁾ לדית שוה ואין שוה לו לרבבים אחרים מכון אמרו מלך מזרן וכור. ומזהו לנו לנו הרשכיט לא היהת הגירס כמו שהגיה דאייכ מאי ונראה בעיני :

ובס"ס הרשכיט.

(351) תיבותו יי ע"ב.
(352) לעיל דיה מי שחיתה.

(353) בכ"י א : ולא איתוי ליה דינא.
(354) ב"ק כו ע"ב.

(355) עיין תוספות ר' ר' ועין שיטים בשם הרין.

ה ג ו ת

(345) גירסתנו : מיר אשפלות לאירוען.

(346) בכ"י החידיא : דרך רשות הרביבים. וכן היא הגירסת בשיס כ"י רומג.

(348) בכ"י החידיא : שהיה לרביבים דרך ידוע ומוסים באמצע שדהו.

(349) וכ"כ הרגב"ז והרשכ"א. אבל בתוספות שבידינו איןו.

(350) בספרי פרשת שופטים איתא וזה לשונו : לפי שמצינו ששות הדיות למך בדית [יכל] ישוה לדברים אחרים, תיל לשומר את כל דברי התורה הזאת ואת כל החוקים, לדית שוה לו ואין שוה לו לדברים אחרים מכון אמרו מלך פורץ לו דרך ואין מחייב בין דרך מלך אין לו שיעור, עכ"ל. וט"ל לריבינו דודריש מסיטם

יש לו לחת להם דרך, ואפילו ייחד עם יחיד שאבודה לו דרך בתוך שוזהן. דעתו כאן לא פליגי אדמוני ורבנן בפרק שני דיני גזירות⁽³⁶⁰⁾ אלא בחוד דאי מכח ארבעה, וכל שהוא בתוך שדהו היינו כחד דאי מכח חד. ופירש רשב"ם ומשנתינו גם כן להיא דמיא. דהא באمثالא ירדו בה ולא בגול, כיון שהוא נתנה להם:

ופרclinן אי הicy דר"א מירiy בהכי אלמה אמר רביה בר רב הונא אין הלהבה בר"א ופרקינן דמאן דמתני הא דרב נידל לא [מ]תני היהא לרבה בר רב הונא:
ואמרין טעמא Mai. פירש רשב"ם⁽³⁶¹⁾ ומאי טעמא דמתניתין אליבא דרביה בר רב הונא, דהא כיון דלית הילכתא בר"א הicy מוקמי מתניתין כותיה:

ופרclinן ד לרבה בר רב הונא מתני⁽³⁶²⁾ כדאמר רב יהודה אמר רב⁽³⁶³⁾ מצער שהחזוקו בו רביים אסור לקלקלו. פירוש שההקלקו ותינוקהו, והבעלם שתקו להם, אסור להם לקלקלו⁽³⁶⁴⁾. ומשנתינו להא דמיא, דהא לאו בגול ירדו בה. ולפיכך מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו, עד כאן תורף פירוש רשב"ם זיל. והקשה עליו ר' י"י⁽³⁶⁵⁾ חדא דהיכי ט"ד לדמי מותניתין אפילו לדרב גידל, והחט כיון שיש להם דרך בשדה, שאפילו ייחד יש לו דרך על חבירו מן הדין לבי אoil לב"ד מיהת, ואפילו אין לו לבורוי לעצמה, גבי רביהם זיל הוא שיהיא מה שביררו קיים בדייעבד מיהת. אבל במותניתינו דרכו של זה נוכlein למגורי כיון דשלו לא הגיעו, ואין אمثالא זו דומה לו. ועודadam איתא דמתניתנו שפיר

דרך לרבים מעצמו, ופעמים יתנו להם דרך עקלתו, ולא יהיה שם חכגע, דקירה דבר שותפי לא חמימא⁽³⁶⁶⁾ ולא קרירא⁽³⁶⁷⁾: ורב משרשי אמר בדורותן להם דרך ישRNA הליינו חליפין, ומתרניתין בדורותן להם דרך עקלתו. דודאי לא מחלו רביהם, ומאי מון הצד דקאמר דרך עקלתו:

דף ק ע"א רב אשוי אמר לעולם מן הצד כפשוטו לקצה אחד, ובן מן הצד דרך עקלתו הוא וכו'. פירוש ואפילו מחליפו להם מסוף השדה לאמצעו, כי הדרה שהיא קרובה לזה רוחקה לזה, ולפיכך דין הוא שלא יהיו חליפין חליפין. וכל שכן לפירוש מורי⁽³⁶⁸⁾), דכיוון שההיא להם דרך בכל השדה, כשמייחד להם במקומות אחד, אפילו היא סלולה מאה, דרך עקלתו הוא להם: ופרקינן דכיוון דהיכי הוא דאין חליפין חליפין למאה לחו שקהלו⁽³⁶⁹⁾) דירכו ותבו לי דידי, כלומר אםאי מה שנתן נתן, לישוקול דידייה, ואי משום דלא ציתוי דינה לישוקול פיזרא וליתיב על הדרך שנתן: ומהדרין הא מנין רבבי יהודה⁽³⁷⁰⁾ היא משומם ר' א אמר רביהם שביררו להם דרך מה שביררו ביררו⁽³⁷¹⁾). וקס"ד דאפילו עשו בגול גמור מה שעשו עשו כיון לצורך רביהם הוא, וכל שכן במותניתינו שהתחילה ללבת מוצעתו בדרך שנתן להם:

ופרclinן אדר"א גופיה וכי רביהם גולניות גינהו:

ופרclinן רב גידל אמר רב בגון שאבדה להם דרך באotta שדה. פירוש בהא אמר ר' מאה מה שביררו ביררו, דהא ממה נשך

ה ג ה ו ח ה מ ו ל

(360) כתובות ז"ד קט ע"ב.

(355) לעיל בר ע"א.

(361) רשב"ם ר' י"ג ולרביה בר רב הונא מתני מיט.

(356) בכ"י א: לא קרירה ולא חמימה.

(362) וכן היא גירסת הב"ה.

(357) גויסתנו: שקלין.

(363) בכ"י החידיא: לקלקלם.

(358) גירסתו: גא מנין ר' מא היא

(364) תודעה בגון שאבודה.

(359) גירסתו: רבים שביררו דרך עצמן מה שביררו ביררו.

בדרכ (גדל) [גול] אין משנתינו דומה לו כלל. גם אינו נראה דעתיא בשעשו בדרכ גול כדרבה בר רב הונא. אדם כן אמר קתני מי שהיה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו שיש להם צד אמתלא, ליתני רבים שנטלו להם דרך בשדה שלא ייחד. ועוד כייחידה דלא בהילכתא ليית לנו לאוקומי לסתם משזה אם תנניה בהדי הלכתא פטיקתא. ופרקינן לטעמא דמתניתין אפיקלו"ו) לרבען, וכדרב יהודא אמר רב דאמר ר' יהודא א"ר מיצרא שהחיזקו בו רבים בראשות ומדעת בעלים אסור לקללו, וכחהיא דשלחי חזקת הבתים""). והכא נמי הרי מדעתו גתן להם אם יתרצזו לו הרים, ואיתו יכול להזור בו, והם קנו במה שנתנו להם מדעתו. והוא לא זהה בדרכ היישן, כי כל העולם יש להם בו וכותה. ואין אנו יודעים אם יתרצזו, גם עדין לא מיתו"") כדי שיתבטלו החליפין אף (מחמתו) [מחמתו] הרוי הוא מכונה דבר מעכשיו למי שהוא במה"י, ע"מ שיווכת (בו) [בכיתו] או בשדו כשבודה להם דרך, לאו דמתניתין גובלין ופירשה רב גידל ולרא רבים גובלין גיבתו ופירשה רב גידל כשבודה להם דרך, לאו דמתניתין משנתינו בהכי, דהא לא דמי משנתינו להיא כלל, אלא דכיוון דמייתין לדרא בעין לבורה היאן אמר כן ר"א וכי רבים גובלין גיבתו ואמרין שלא ר"א אלא כשבודה להם דרך. ומהדרין א"כ למה רבה בר רב הונא אין הלכה כר"א, דהא כשבודה להם דרך דין הוא שיטת הלכה כמותו. כי ע"פ שהיחיד שבדה לו דרך בשדו של חבריו ובירור לו דרך לא עשה ולא כלום, ובית דין יברור לו או חבירו יברור לו הכאنبي רבים דין הוא שתוא בריותם ביריה בדיעד. ופרקינן לרבה בר רב הונא לא מיידי ר"א כשבודה להם דרך, ובתר דברירנא לדרא חורנו על משנתינו. ואמרנו לטעמא מי עליון במאיתין, דאפילו כי מוקמתה לדרבי אלעוז

מתרצה בהכי, כי פרכינן מ"ט דמשנתינו לרבה בר רב הונא ליאו סבר דמשנתינו ודאי הלכה היא דדמייא למי שאבדה לו דרך, ומה לי אמרה [רביה בר] ר"ה") או לא אמרה, דוא אמרת דסתמא דרב גידל טעמא תריצנא היא. ועוד דחתם בפרק המניה מיתוי כל האי סוגיא, ולא פריך מתני' לא כרב גידל ולא כרביה, ומיתינן הא דאמר רב יהודא אמר ר' בר, ולא ה(ו) זכרנו שם לדרבה בר רב הונא כלל, ואם איתא היכי לא מדרך תא דרב גידל ודרבה בר רב הונא, לאשמעין דהאי תירוצה לדרבה בר"ה הוא. ועוד דלשננא דאמרין וטעמא מא' לאatti שפיר להאי פירושא, והכי הליל ולרביה בר רב הונא מא' טעמא דמתניתו""). ועוד דהא זימני סגיאין מוקמין סתם מתניתין אליבא דיחידאה דלית הילכתא כוותיה; והנגן דכי פרכינן ולרא רבים גובלין גיבתו ופירשה רב גידל כשבודה להם דרך, לאו דמתניתין משנתינו בהכי, דהא לא דמי משנתינו להיא כלל, אלא דכיוון דמייתין לדרא בעין לבורה היאן אמר כן ר"א וכי רבים גובלין גיבתו ואמרין שלא ר"א אלא כשבודה להם דרך. ומהדרין א"כ למה רבה בר רב הונא אין הלכה כר"א, דהא כשבודה להם דרך דין הוא שיטת הלכה כמותו. כי ע"פ שהיחיד שבדה לו דרך בשדו של חבריו ובירור לודרך לא עשה ולא כלום, ובית דין יברור לו או חבירו יברור לו הכאنبي רבים דין הוא שתוא בריותם ביריה בדיעד. ופרקינן לרבה בר רב הונא לא מיידי ר"א כשבודה להם דרך, ובתר דברירנא לדרא חורנו על משנתינו. ואמרנו לטעמא מי עליון במאיתין, דאפילו כי מוקמתה לדרבי אלעוז

(369) בכ"י א : לא מהו.

(370) בכ"י א : בהיאן.

(371) בכ"י א : וזה.

(372) רשכ"ם דיה ולרא.

(365) בכ"י החידא : ר"א.

(366) עין רשכ"ם דיה ה"ג

(367) בכ"י א : אחיא.

(368) לעל דף ס ע"ב.

תיכון. ומפרשי' דבහילוך קונה אותו, כדתניתו והחזק בה בישיבה וקייל"י) מכר לו עשר שנות בעשר מדיניות כיוון שהחזק באחת מהן קנה כלום:

מודדים חכמים לר"א בשביל של קרמיים. פירוש והוא הדין בכל דרך שבועלט"י³⁸⁰) כדמות מטעם ומספר וואיל, משום אמרו חכמים אין הילוך מועיל כלום והוא סלא דעתן דבשות דבר אינו מועיל החוץך לפרש ר' יוסי ב"ר חנינה דמודדים חכמים בו:

כי אתו لكمיה דרב יהודה חזח"³⁸¹) אל זיל הב ליה כדארוי טונא דשבישתא [זהדר]³⁸²). והננו כדרשב"ט³⁸³) דאשבל של קרמיים דלעיל קאי, (דלאו³⁸⁴) (דאילו³⁸⁵) זרכ' היחיר הרי אמרו במשנתינו ארבע אמות(יו³⁸⁶), ואחריהם ודיעני גולה אמרו שני (גולדין)³⁸⁷) [גומדרן]³⁸⁸ ומחזח:

גירסת הספרים והיא גירסת רשכ"פ: והני מיili דמסויימי מהיצאת³⁸⁹). פירוש שיש גדר מזה ומזה, ולפיכך צרך שיתא רחב לטונא דשבשתא והדר, אבל לא מטיימי מהיצאת אין כאן דבר מעכבר בהילוך המשואוי ומהדור, וסגי ליה במדרך כף רגל. ויש גורסין³⁹⁰) בהפרק והני מיili דלא מסויימי אבל מסויימי מהיצאת, פירוש בשעת המכבר,

הילוך נקנה בהילוך, אבל בדרא³⁹¹ (שנטול) [שנטולו] מעצמן וכו' ואפילו בדרא³⁹²) (גידול) [גול] ק"ל היאך נקנה להם. ואפרישנא³⁹³) דאיפילו לר"א נקנה להם בהילוך, אע"ג דaicca גריינוטא שלא ירד בה מדעתם. דהילוך לר"א קניין גמור כען נעל גדר ופרץ, שהרי הוא קונה בשדה וכdetnia וכו', וזה ברור:

ורבען משום חביבותא דאברהם. פירוש להודיעו המתנה שניתן לו. ובמדרשה אמרו³⁹⁴) שתהא נוחה ליבבש³⁹⁵) לפני(חט) (ל)בנוי. כלומר שלא יפסידוה ווועו בעונותיהם, ולא יוכל שטו קטרג. אי גמי שי��יאו בטענה ובעדוי אבות על שבעה עממיין ושלא יהא נראת בגול. אבל אברהם ע"ה לא קנהה בהילוך אלא בדברו, דאמירה לגובה כמסירה

ה ג ה ו ת ה מ १ ८

דשבישתא והדר.

(380) כן גירסת רבינו כdotsת בסמור.

(381) רשב"ט דיה כי אהן.

(382) בכii א :

ולאו.

(383) וזה לשון הנומייקי יוסוף: ומיהו הריש זיל פירוש ואשבל של קרמיים ואירין בוגרא לעיל מזה קאי, דאילו דרכ' היחיד והרי אמרו במשנתינו ארבע אמות. והרישב"א זיל כתוב שזהו הנכוון עכ"ל הנ"ז.

(384) כගירסת הרישב"א ראים רמ"ה ורא"ש. וכן הוא בסמור בדברי רבינו.

(385) כן הוא בשיט' כי רומי אבל גירסא שלנו: ולא אמרן אלא דמסויימי מהיצאת.

(386) עיין רשב"ט דיה ואית גרטט.

(373) בכii א : זוזין.

(374) בכii א : ברוב גידל.

(375) בכii א : ופס רשיין.

(376) בן הוא בוגרא להיא.

(377) בכii החדרא : לכמוש לבני.

(378) מתניתין קידושן כה ע"ב.

(378*) עיין תודעה בשビル שכחבו ודרוק שビル של קרמיים שאינו עשו אלא להילוך משאכ' בשאר דרכ'. ובשיט' בשם הר' יינה כתוב דרכ' יצמ'ת ההילוך שכורך נקנה בהילוך, אבל אם בא לקנות גוף ההורן צרך חוקה גמורה.

(379) קיוושין כו ע"א.

(379*) גורסא שלו: لكمיה דרב יצחק ברAMI אמר להו הכו ליה כי היכי דורי טונא

[היכי עברי]. כלומר מה עושין במושבות אלו:

אמר ליה בדתניה וכו':

ה"ג אמר לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן. ודברי חכמים הם שהשינוי לרבי יהודת, ואין דברי רב אהא, כמו שסביר מי שגורס אל"א אף בשבת וכו', דהא לקמן אותן מינה לרבי יוסף. ונראה כי חכמים יוציאו סוכרים מתחילה שהיה אומרים צדוקי דיניס וכיווץ בונה, וכשהאם להם רב היודה שאין עושין שם אלא עמידה ושינה, כמו שישוב ומהשבר עצמו אל"א (אבי) [א"ב] אף בשבת מותר לעשות כן אם חזרו מבית הקברות לאחר קדש היום:

מעה שאין עושין אלא בקרובים. פירוש שאין ישבין ועומדים אלא הקרים לאבלים, והוא השיב והעמיד [גט] לרוחקים, וגם פרשביים, דאיilo התם קרובים הי"ו:

טעעה שאין עושין אלא במקום שנהגו. [זהria עובדא באשה הוה, נראה שאין חילוק בין אשה לאיש בדינין אלו]⁽³⁹¹⁾, Dai לא הוליל טעה שאין עושין נשים:

ואוי אמרת [בב"ק וביום א'] בית הקברות בשבתמאי בעי. פירוש דעתם קברותיהם היו חזק לתהום:

ופרקיין בעיר הפומכה לבות הקברות ודאמטויה סמוך לבין החששות. פירוש

(אבל מסימני מהיצתה כדנקוט⁽³⁹²⁾) ברעה וכ"ז כלומר אין לו ללקח אלא כמי מה שהוא. ותאי גירסא לא משכחת לה אלא כשמכר לו דרך מסויים יודע, דאיilo במקור שביל סתום חייב הוא ליתן לו שביל ראוי לעבר' בו משא:

אידי ואידי חד שיעור הוא. כתוב הרב ר' מגש⁽³⁹³⁾ הגני מילוי היכא דלא מסימני אבל מסימני מהיצתה חמור במשאו בשני גומדין ומחייב לא מסתגי ליה, וכל שכן שלא הדר:

דף ק ע"ב ממשום פגם משפחה. פירוש דכל שהוא פגם משפחה אין לו כה לעשות, וכדמפרש ברכורות⁽³⁹⁴⁾). וה"ה למ" שבא לישא אשה שאינה הונגת לו, שיכולים למחות בו לכתילה, מפני רבינו נר"ו⁽³⁹⁵⁾):

בנגד הכל הבלים וכו'. ולא להבריה השדים מעלהם כמו שפירשו הרשונים⁽³⁹⁶⁾adam כן מי נגד [הכל הבלים]⁽³⁹⁷⁾, וילקמן אמרינו מקום היה לו לעשות כו"⁽³⁹⁸⁾, וילקמן אמרינו שאין עושין אלא במקום שנהגו. והנכון שהוא בנגד שבעה דברים שהעולם מתנהג בהם, דכתיב זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף [יום ולילה לא ישבותו] ויום ולילה נחשבים לאחד [כ]דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, לומר כי החי יתן אל לבו כי העולם וכל עניינו הベル, ואשרוי מי שעמל בתורה ובמעשים טובים⁽³⁹⁹⁾:

ח מ ו ל

⁽³⁹¹⁾ זכייל הרשכין.

⁽³⁹²⁾ זוויל הגני: אמר המחבר הנכון שהוא בנגד ד' דברי השעהולם נספclin בדם כדמuib זרע וקציר קור וחום קץ חורף ויום ללילה לא ישבותו, ויום ולילה נחשבין אחת כdotsיב ויהי ערב ויהי בוקר יום א', לומר כי החי יתן אל לבו כי העולם וכל עניינו הベル ואשרוי מי שפלו בתורה ובמעשי. עכלי הגני.

⁽³⁹³⁾ ט"ס יש כאן ואולי כדי' גזיל וגם פירש רשבים שאין מושיק אלא קרוביה המת שאים מתאבלים, Dai לא התם קרובים הי.

⁽³⁹⁴⁾ כן הוא במנומי יוסף.

ה ג ו ח

⁽³⁹⁵⁾ גירסא שלנו בגמרא: כי היכי דשקל ברעה ומגנה ברעה.

⁽³⁹⁶⁾ בכורות דף נב פ"ב.

⁽³⁹⁷⁾ זוויל הגני: היה למ" שבא לישא אשה

שאינה מהונגת שיכלון למחות ביזו לכתילה. מפני רבינו נר"ו. הריטב"א ויל' עכלי הגני. והובא בשווי עה"ע ס"ב סי' בתבנית.

⁽³⁹⁸⁾ רשבים דיהם משבעה כתוב שכן מצא כתוב. ורבינו גרשום כתוב שרך אמר המורה (בוחשות מהרש"ל טימן כס' כתוב שרביבנו גרשום קיבל מרביבנו הא' מאוזן).

שלש אמות. והם מים שכל גופו עולה בהם. ועוד אמרו⁽³⁹⁸⁾ עוג מלך הבשן מנול היה דרך כל העולם רחבו שליש אורכו רחבו אמה ואורכו שלש אמות ועוג מלך הבשן רחבו קרוב לחצי ארכה, כדכתיב⁽³⁹⁹⁾ (עשר) [תשע] אמרות ארכה וארבע אמות רחבה. ובמסכת עירובין⁽⁴⁰⁰⁾ אמרו גבי עירובין ד' אמות שיש [חתתיו] לו לאדם כדכתיב שבו איש החתו (חתתיו) [חתתיו] גוף שלש אמות [אמה כדי לפשות ידיו ורגלו]. נוטנין בכאן אמה יותר מפני הארון, וגם שתהא שם (ברוחב) [ברוחה] ושיכלו לעשות סתימה כל שהוא לפתחו של כור. ויש מקשים אם גופו של אדם שלש אמות והוא אמרת תורה שיאד אדם טובל במקווה שהוא רומו שלש אמות מצומצמות, אם כן יהיה הטובל טובע שם. ויש ממשנינו והוא בתוספתא⁽⁴⁰¹⁾ שהוא ג' [ד'] אמרות אומרים⁽⁴⁰²⁾ דרומו של אדם שלש אמות לאו דוקא מצומצמות, כי אין בפישוט ידיו ורגלו אמה, אלא יותר יש בגופו מג' אמות שהוא עולה על המים מפני ולמעלה, וכשטובל כופף עצמו קצת ועולה. ואין צורך לכל זה, כי התורה שיעירה כי בשיעור מקוה שהוא אמה על אמה ברום שלש אמות יש כדי שיוכל אדם לטבול והוא גופו עולה בהם. ואין צורך שיטבול בכלי זה כמו שהוא זקור, אלא יעשה כעין גומא ארוכה וקצרה, או יעשה כל היתר שיזוק מים אלו שהם ארבעים סאה, כפי מה שיוכל לטבול בהם בריאות. וזה ברור וכן פירוש הרמב"ן. מפי ריבינו נר"ז:

ה מ ז ל

- (398) לשון הגמרא: עוצה חוכה של מערה ארבע אמות על הש.
- (399) בתוספתא בבא בתרא פרק י' דין ה,
- (400) בספרים שלנו הגיסא: וпотחת להוכחה,
- (401) רשב"ם זיה ושנים נגנדו.
- (402) טסחים דף קט ע"ב.
- (403) הרמב"ן כתוב שמצוין כן בהגדת אלה הדרבים רבבה.
- (404) דברם ג' יא.
- (405) עירובין דף מה ע"א.
- (406) כך כתבו הרמב"ן והרץ' בשם המוטtot

וקברונו מבعد יום, וקדש עליהם היום וחזרו בשבת. ואית ואמאי לא פריך ליה دائ' אמרת דיין עושין אלא ביום ראשון יום ראשון בשבת הילכתי משכחת ליה. ומתוך רשב"ם⁽⁴⁰⁷⁾ דليل שבת שהוא ליל שני, מיום ראשון לקדשים חשוב, דהא לעניין אגינות ליאסר בקדושים יום ראשון תופס לילו⁽⁴⁰⁸⁾, או מדאוריתא או מדרבנן, כדאיתא בפרק⁽⁴⁰⁹⁾ טבול يوم. ונראה דהה לעניין הבראה תופס לילו בחול אם חזרו אחר בין המשימות. אבל בשבת אין הבראה זמירות שברההיא הוא⁽⁴¹⁰⁾:

מתרננותין המופר מקום להזכירו לעשויות לו קבר (וכו) [ובן] המקובל מהכינוי לעשויות לו קבר עשויה בה ר"א רוחב בשש אמות אודר⁽⁴¹¹⁾). וגובהה לא פרישה משנתינו והוא בתוספתא⁽⁴¹²⁾ שהוא ג' [ד'] אמרות. וזו החפירה מערה וארבעה כותליה מסביבותיה קרען עולם, הא הוא לכניתה מצד החצר, ובו האחרים חופרין הוכוני:

(ופורשנין) [ופותח] בהם⁽⁴¹³⁾ ח' כובין (וכו) [ג' מכאן ו' מכאן ו' מבנגרן]. פ"י רוחב הכוח אמה וכדמפרש בסמור. ומיניה בין כוך לכוך אמה, ובראשי הכותלים מנית חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן, וכדמפריש רשב"ם⁽⁴¹⁴⁾:

וחובין אורבן ארבע אמות. פירוש לפי שסתם גופו של אדם כשהוא חי שלש אמות. וכדחוינן גבי מקוה שאמרו⁽⁴¹⁵⁾ שרומו

ה ג ה ו ת

- (395) רשב"ם דה' ומשי נבי בעיד וזכר. שנ' מיום ראשון הוא חשו לעניין אגינות ליאסר בקדושים שיאד יום ראשון תופס לילו עכ"ל, וצ"ל: דהה לעניין קדושים יום ראשון תופס לילו.

- (396) זבחים דף צט:
- (397) זהה לשון גמומי יוטף: וכtab הריטב"א נראת והוא הדין לעניין הבראה תופס לילו בחול אם חזרו אחר בין המשימות. אבל בשבת אין הבראה, זמירות שברההיא הוא עכ"ל.

פוחת טפח ומייעוט אין בהם ורבנן גורו על רובו משום מיעוטו, ובמוקם מצוה לא גורו רבנן, התחם פוחת טפח ביציאתו ופוחת טפח רבנן, התחם פוחת טפח ביציאתו ופוחת טפח (אמר'י דאיתא) [אמור מעתה] הא טפח ז' מהני אמר'י דאיתא כדי שיוכלו לעשות שם פוחת טפח, ולא תאה טומאה בוקעת ועולה. וקל הא דפרקינו בגמרא בריש שמעתין, (הרי) [תני] תרי כוכין היכא (שם) [שדי] להו, اي לבר הא תנן חצץ הקבר וכו'. ושם יתבאר בס"ד:

דיה קא ע"א ר' שמיעון אמר' ערשה תוכה של (מעקה) [מערה] שיש על שמןונה (ובכובין) [והcoboin] אחר ממין הפתחה ואחר משטמא. ובגמרא מפרש היכא: ערשה חצץ על (פתח) המערה שיש על שיש. פירוש הא דברי הכל היא, וכדמוכה בגמרא. והחצץ גבוה בקרע עולם היא"). העורות סמכות לה בחפירה וכדאמורן. שתי מערות לרבען א' למורה ואחת למערב. וד' לדר' לש ארבע רוחות החצץ כות. והאי ערשה דיקתני, לומר שמהליך ומתקנו שייא ראיו לישיבה, וגם ערשה פוחת כל מערה בחצץ כעין פוחת לבנייה ויציאה עם מעלהותיו כשיעור ב' אמות מבאן ושתי אמות מכאן:

גמרא. הני תרי בוכין. פירוש דעתך ר' יש מימי פחה החצץ ומשטמא. להיבן (שרוי) [שדי] להו, اي לבר). ככל חוץ של מערות, תחת קרע החצץ:

הא (משתרשי) [מתדרשי] ותו התנן

וירומן (ו') [ז'] טפחיהם. פי' רשב"ס⁴⁰⁶) דפסח א' כדי שהיא שם על הארון טפח, שלא תהא טומאה בוקעת ועולה. ויפה פירש דהא ודאי בששה טפחים [סגי]. דגונו של אדם חי עם מלבושיו ששה טפחים, כדמותה במסכת סוכה⁴⁰⁷) שהדי שיעור, סוכה קטנה שבעה טפחים ופי' בירושלמי⁴⁰⁸) ר' טפחים לגופו וא' לשולחנו. וכיון שכן די לאדם ואரונו בששה טפחים, ויש כאן טפח מיותר. ומתעד שהרי שניין רחבן ששה טפחים. ומיהו גראה מדברי רביבנו⁴⁰⁹) דכל שיש לו חלל טפח אין טומאה בוקעת ועולה. וזה איננו, עד שהיא חלל טפח וכייא בפוחת טפח, וכדייאת המשניות טהרות. וכידתנן⁴¹⁰) לעניין ביב שהוא קלמור תחת הבית שם יש לו פוחת טפח וחילט טפח מביא את הטומאה לכל החלל, וחוץ בפני הטומאה שאין טומאה בוקעת ועולה. ואם (יש) [אין] בחילו טפח ואין ביציאתו טפח, איןנו מביא את הטומאה לחיל, ומה שבביתו כנגד הטומאה בלבד טמא דטומאה רצוצה שאין בה טפח בוקעת ועולה כנגדה. ודיקתני אין ביציאתו פוחת טפח לאו דזקא, דה"ה יש ביציאתו פוחת טפח כמו שפירש שם דביבנו שמשו⁴¹¹). ועוד יש שם משלימות אחרות בעניין זה, כמו שהארוכתי במקומות אחרים בחידושים הארוכוני. והא דאמרין בברכות⁴¹²) מודגין היהו על גבי ארונות לצתת⁴¹³) לקראת מלכי ישראל וכו'. ופרישנאג טעם ממשם דרוב ארונות יש בהם

הגהות ה מ ז ל

- הגרא שמחקו לגרמי. וככיס לכולחו פירושי מוכה זוגסינן אין בחילו טפח וכן מוכה מדברי רביבנו.
- (410) ברכות ז' יט ע"ב.
- (411) בספרים שלנו ליתא שם תיבת לאצאת.
- (412) וכן הגירסת בתוספות דיה וערשה חצץ על פחה פלהה, וכן הוא בירושלמי. אבל בוגמו שלו:
- על פי המערת.
- (413) בכ"י החודיא: והחצץ גבוה בקרע היא דמי עכ"ל. ובמ' הרוא"ש שם פירש שלא היה צריך לית אל אבג רישא נקמת. ועיין שם בתגניות

(406) רשב"ס דיה ורומן ד.

(407) סוכה ג'.

(408) ירושלמי סוכה פ"ב ה"ת.

(409) אהלות פ"ג מג.

(410) זוויל הריש שם: על חינם נקי ואין ביציאתו פוחת טפח וליד דכין דאן בו פוחת טפח ביציאתו לא חישין וכו' שם חיל כל דמי עכ"ל. ובמ' הרוא"ש שם פירש שלא היה צריך לית אל אבג רישא נקמת. ועיין שם בתגניות

שנכנס שם בשידעה תיבת ומנגד. ואית ואמאי לא פרכינן דאי הניגי כוכין לחצץ (שרי) [שדי] להו [לבrai] נגעי כוכין לחצץ האודוי. ויל' וחדא מתריעי) ומלה פירכי נקט, וכי מיתרצע אידיך דלקמן מיתרצע הא, ואידיך פירכי עידי ליה:

דעביד לחו פמץ נמר. פירוש אותו שעושין לפתח באורך הדלת, כלומר שעושין כוכין אלו עמוקין בעין בור. ואית סוף סייף הרי טומאה בוקעת תחילת בחצץ בוגדים מיתה. ויל' דאן העומד בחצץ בתוכה תנן שהוא טהור, ולא מן הצדדין, כי לשם עושין או בותחים בגביהם קצת או גותחים שם

אבניים אחרים להכירה:
מתיקות") ר' יוחנן קברות חמור היה זו. כלומר ונינויל גדול לקבר שם ישראלי

בן:

דף קא ע"ב ופרקין דעביד שני כוכין אלו בקרן זוית. קל לאיה קרן זוית, שם לקרן זוית של סוף כובל החצץ הסמור בראש הארוך של מערכה, אם כן נחפר בוגד חלל של מערכה שבצדיו, ואין שם מקום לחפור, דוק ותשכח: ויש שפירישו") כי באותה חזיא האמת חל שיש בראש הכותל הארוך הסמור לכובל החצץ שם עווה כו' זה לצד מצד' פתח החצץ, וקורא לו קרן מפני שהוא נעהה") שם בסוף הכותל באותו זוית. והיינו דפירך ותא נגעי כוכין הצדדין, כי כיוון שאין שם גורתם, ועוד לדידין רוב כוכין אלו באורך הומן מתמעט החלל או הפתח טפח") ואיכא טומאה דאוריתא. ואית ובר מהכרי, לר' ש הייך יכנסו לחצץ בטורה, והרי טומאה כוכין בוקעת ועולה. ויל' שכבר פירישו")

חצץ הקבר העומד בתוכו טהור. פירוש רשב"ט") כי שתי קשיות הם, חדא שדורסין שם העומדיין עם המיטה בחצץ והוא בוין למתיים. ואעפ' שלרבוי שמעון אי אפשר ליכנס לחצץ בעלי דרישת כוכין שבਮערות אשר מרביב רוחותיה, התם הוא דרך העברה בעלמא. ועוד קושיא אחרת דאמ' כן בחצץ כלו טמא. מפני הטומאה שבוקעת ועולה מאותן כוכין שיש בכל צדדי החצץ מצדי הפתחים, ואילו אין תנן כי העומד בחצץ הקבר טהור. ואית והיאק טומאה בוקעת ועולה כיוון דaicא חלל טפח לרשב"ט זיל"). ולידין, נמי לפי הנחתינו") שם החלל טפח כדי לעשות שם ג'כ' ביציאה פותח טפח, שאיל'כ' למה עשינו כן וכיוון דaicא חלל ויציאה טפח טהור הוא למגרי ואיפילו מדרובנן, כרמוכה מהיא (דבר בותי") [דברכות"]") שאמללא מיעוט שגורו בשביilo על הרוב אפילו טומאה דרבנן לייא. ויל' כי אעפ' שאנו מניחין שם חלל טפח בכל אחד ואחד לתקוני כל מי דאפשר יש מהן מקצת שאינן נהרגין וועושין הארון גדול באופן שאין בו חלל, גورو על רבו משום מיעוטו"). וכי תימא והוא במקום מנות לא גورو כדאמרין התם"). ומוצאות קברות גדולות מהיא דהתם. ייל' דכי לא גورو בדבר שאינו חמיד אלא למן רחוק מהיא דהתם, אבל בדבר מדיר כוה גורו שאיל'כ' בטלה גורתם. ועוד לדידין רוב כוכין אלו באורך הומן מתמעט החלל או הפתח טפח"), ואיכא טומאה דאוריתא. ואית ובר מהכרי, לר' ש הייך יכנסו לחצץ בטורה, והרי טומאה כוכין בוקעת ועולה. ויל' שכבר פירישו")

הגהות מה ז' 2

(421) כלומר היציאה פותח טפח מתמעטן.

(416) רשב"ט דיה ותו.

(417) בכ"י א' : הנחתינה.

(422) רשב"ט דיה ותו.

(418) בכ"י א' : דבר בוק.

(423) בכ"י החדייא : ותרוי.

(419) ברבות דף יט ע"ב רוב ארכנות יש

(424) גירסת שלונו : ואיר יוחנן וכלה.

בם חלל טפח ומיעוט אין בהם גورو על שיש

(425) כ"כ הרשbis בשם יט.

בם משום שאין בהם.

(426) בכ"י א' עותה.

(420) זיל : גورو על רובן משום מיעוטן.

כי בכל כותל מלאו לריש שמונה אמות, ואוטו הקרע שיש בינויהם הוא שמונה על שמונה, וועלה אלכסון ל'יא' אמה וחמש, לחשבו כל אמרתא בריבועא אמרתא ותרי חומיי באלאטונגה, והוכין האלו הם ד"י) מכאן וד' מכאן, וצריכין הם וחלם שיש עשרה אמה, והיאך יעררו אם") יתיו כנגד אלכסון זה, וזה דבר שאי אפשר. וזה בורתו: ואוי בעית אימא ד"י) מערות לריש דלא תהוּ כמעמיך אלא בגיןטי. כלומר כי בראשי המערות שבקרנות הסמכות זו לוּ עושה בכל א' מהם כוכין קטנים. שלא יארכו אלא כשיירח חז' אמה. שיש ממננו עד הוכך של מערה אחרת. והשתא דאותן להচ'י, כוכין שבצד פתח החצר יהיה ממש מימין הפתח ומשמאלו, ויהיו קטרים לנפלים תחת אותו מקום שבטופג גג החצר שאין") יושכין שם, והוא מקום כותלי החצר אם אין שם כותלים, וירחיק כוך שבצד זה מן הוכך שבצד זה בענין שלא יגעו זה להו, שהרי יש ב' אמות לכל צד וצד מצד פתחה החצר שיוכל להרחקם, וזה ברור:

תנן התם. משנה היא במס' אהלות*) ומיתתי לה בסוף ניר:

המוציא את החמת מרשכוב בדרבו. פירושו במקצת ניריי*), המוציא פרט למזרי טירש ר"ש*) שהיה מצוי וידוע שם קודם לכן, (ותangen) [וותגנא*]) כי קברות הו קבר באלאטן היוצא מסוף כותל (ה)מערה זו לבותל מערה זו, והוא*) אלכסונו של מרובע, היודיע [אסור לפנטו] פינחו מקומו*) (אסור)

מצדי הפתח. לנו פ' שהו*) עשוין בסוף כותל החצר בקרן זית. ולא שופר אותו בקרן זית (חציו) בראש כותל המערה אשר מן הצד הא', אלא בבי' הזויות שמצדי הפתח. ופתח הcockفتح בקרן*) זית, חציו בראש כותל החצר כותל המערה, וחציו בראש כותל החצר היוצא*) באלאטן להר שבין שתי המערות, כמו שמצויר لكمן בציור כל המערות:

ופרבין והוא גגוי כוכין אהדרי. כי זה הcockשבקרן זית יוצא על הוכין היוצא מתח הר בראש שתי המערות הסמכות לkrן זית זה:

ופרקיין*) במעמיק כוכין אלו שכבל קרן זית בעניין שהג שלם הוא תחת קרקע כוכי המערות הסמכות לו: דאלת*). דאייכא כוכין עמוקים קצת. ד' מערות לר"ש [חיכוי עברי להו] הא גגוי כוכין אהדרי כי הcock [האחד] יוצא מכאן והcock الآخر מכאן כוה: אלא ע"כ יעמיק אותו כוכין ראשונים שבאתה מן המערות הבא נמי במעמיק: רב הונא בריה דרכ' יהושע אומר ארבע מערות לר"ש דעכ'ו לתקן בחרותא. פירוש שכلون שעווין באלאטן כחריות של דקל, אלו גוטין לכאן ואלו גוטין לכאן. והשתא אינם פוגעים זה מה כלל, כוה:

ואמרין דתא (בריתא) [בריתא] היא. שחוּרי כל הוכין האלו שצינו כולם עברים באלאטן היוצא מסוף כותל (ה)מערה זו לבותל מערה זו, והוא*) אלכסונו של מרובע, היודיע [אסור לפנטו] פינחו מקומו*) (אסור)

הגחות מה ז' ל

(436) אהלות פטין מ"ב

(436*) גויר דף סד ע"ב:

(437) כ"ט ר"ש אהלות פטין מ"ב. ובכ"י ז': טירשי* [והוא רשי נזיר סה ע"א]. מ"מ גרסה כי החפ'יא גדרס ר"ש נכונה, שהלשון שמביא אחיך הוא להר'ש.

(437*) סנתוריין מו עיב חוספה שמחות פ"ז ואלהות פפיג.

(438) בכ"י ז': ממקומו. ובריש: פינחו מקומו טאג.

(427) בכ"י ז': שניו.

(428) בכ"י ז': לקרן.

(429) בכ"י החידיא: שיזאנט.

(430) בכ"י ז': דמעפידי.

(431) בכ"י ז': והכו אלכסון.

(432) בכ"י ז': ג' מכאן ו' מכאן.

(433) בכ"י החידיא: אן.

(434) בכ"י ז': ב'.

(435) בכ"י ז': שחן.

[טמא], ופירשו היודע לבעליים שנבר שם דכתיב⁴⁴⁴) ונשאתי ממצרים, אם תקברני במצרים לפי שעה או עד שאתעלל, טול עמי מקרע מצרים. ומשום כבוד המת הוא, ועשהו ברקב שלו:

דַּף קָב ע' אָמֵץ ג' אם יש ביןיהם מרבע אמות והארוך מה⁴⁴⁵) אמות, וקיל' היאך אפשר לג' כוכין בתוך ארבע אמות, שהרי שיש אמות הם צריכים לפי חשבונו של משנתינו, [אהה] לכל כוכ' ושתי אמות בינויהם, וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן בראשם. פרשב⁴⁴⁶ ("מִירִי בְּסֶלֶע קָשָׁה, וְגַתְן") שלוש אמות לכוכין וארבעה טפחים בינויהם, ב' טפחים בין כוכ' לכוכ', וטפח מכאן וטפח האחר עד שמונה, (כאליל⁴⁴⁷) מצא השנים ביכול המועודה של ארבע אמות והאחד בסוף הכותול והארוך שהוא של שמונה אמות). וاعט' שעדיין יש (הכו⁴⁴⁸) [בכונ]⁴⁴⁹ האחרון של המערה חצי אמה, לעולם ג'ב' יש חצי אמה עודף בסוף ארבע אמות, והוא גם מהתו ומשלים לח⁴⁴⁹) בקירוב, כגון זה:

בָּזֹק מְמֻנו וְלֹחֲלָן (ב' אָמוֹת)

[עשרים אמה]. פירוש שמא יש כאן ב⁴⁴⁹) מערות וছצר. ואומר רשב'ם כי ארבעים אמה יש לו לבדוק (ב') [כ']⁴⁵⁰ כלפי מורה (ב') [וכ']⁴⁵¹ כלפי מערב, כי אין אלו יודעים אם זה סוף מערות או תחילת מערות. ובתוספות⁴⁵²) פירשו, וכן כתב הראב"ד שאן

מת, פרט להרוג או למגוייד, דההו גמורי לה שאינו קונה תפיסה אלא מת ממש שנבר שם שלם:

מְרַשְׁבָּב, פָּרֶט לִיּוֹשֵׁב, דַּהְהֹו בְּמִקְרָה נְתַנְהוּ שֵׁם וְלֹא בְּדַרְך קְבוּרָה, וְלֹפִיכְך אֵין לו (חַפּוֹת) [חַפּוֹת]:

בדרכו, פרט לראוין ברכיה, דההו גוי הוא שאין לו (חַפּוֹת) [חַפּוֹת] לעולם ואפיקו נבר שם לדעת בעליים:
נושלו ואות תפומתogn. פירשו שם⁴⁵³)
שנותל כל עפר תיחוח אשר שם ושלש אצעות קרע בתוליה. וסמכי לה אקלרא

ה ג ה ו ת

444) בכ"י החיד"א: באלו, וכל שיטה זו לעיל טיס הוא, ואולי ב' גיטאות הן או שטפו פה.

445) ציל לר', כליה לדיא.

446) בכ"י א: ר"א.

447) בכ"י א: ב מערות.
פס"ז מג'.

448) תודעה בודקה בזוק.

449) בכ"י א: ד אמות.

437) נזיר סה ע"א.

439) תיבות אלו צ"ל לעיל, כאשר הגותי בפניהם.

440) ירושלמי נזיר סיט האב.

440) בראשית מו.

441) לשון המשנה: אם ביניון מד עד ז.

442) עין רשב'ם ויה מצא שלשה.

443) ריש אללות פטין מג'.

443) בתודעה מודיא ועוד ד' תירזו כן בשם רבינו חם.

זריך, כי ידוע היה להם [כ] שקוברין בכוכין הויין, ולא נהירא דהא כר"ש אוקמין והיכי פרביי (אי פרכינן) אי רבנן היא. אלא ה"ג במאי אוקימתא כר"ש אימא פיטא וכ"ז ואיז ר"ש עשרין ותרין אמה בעי (למיידק) [למיידך]. בשיעור שתי מערות וחצר שביניהם. ולא מצי למיידר ולא מאי רבנן תמני סרי הויין, דהא בלאו הכי נמי פרכינן לעיל דלא אמריא רבנן ממש רישא:

אלא") לעולם רבנן הייא וכגון רבדך באלאטונגא. פירשו כל המפרשים כי אורך מערה זו שש אמות והיא ארבע אמות על שש כרבנן, וההוא בדק מסוף ד' לסתות שש באלאטונג, ועליו השש אמות לשמנה אמות, לחשבון כל אמתא ברייבורא אמתא ותרי חמושי באלאטונגא, כי (בש') [בריבוע] החמש על חמש עולין עשרה חמושין, כד (עשרה) [שש] אמות על ד', דהא סוף סוף עשר אמות יש בשתי שורות כמין גאים. וזה החשבון איינו מכובן (עד ה'). שלא אמרו כל אמתא ברייבורא אמתא ותרי חמושי אלא במירובע גמור. הגע עצמן אם הוא שתים על עשרים יהא האלאטונג בלבד כמו שהוא האלאטונג של אי' על אי'. (יהא) [והא] ודיי על להז הישר של זה וולה יותר מכל האלאטונג של זה (ה'י) [ה'יח] ישותה, פירושה, כי זה לא בדק (ה'י) [ה'יח] ישותה, אלא כיון אלאלא, שהיא מתעקם והויל לראות אם יגע מכוא ומכאן, עד שהוסיף באלאטונג שתי אמות ועלו (לכ') [לכ'] אמות. ואלו הוו (ה') [כ'] אמות הנוכחות במסנה. ובזה עלי (ד') [כ'] אמות בזה התווסתת:

ופרכינן ומרחאת בדק באלאטונג מערה

אם נתנים הראש לפני הכוח או הרגלים. ובזה יכיר אם הוא מעלה ראשונה או אחרונה, וידוע להיכן יבודוק עשרים אמה"י*, וזה נכון. וכל שמצא ה"ג כסדר, הא ודאי בכוטל הארוך הוא, ואין לו לבדוק כנגדו (ב') [כ'] אמרה, כי לעולם אין כנגד הכוטל הארוך מערה אחרת. אבל יש לו לבדוק מכוא ומכאן שייעור רוחב המערה, ובודק למטה ולמעלה כשייעור חצר ומעריה, ודוק; וכשמצא ב' בארכע אמות ואחד בכוטל الآخر בסוף**) ח', בדק מן הנסים ואילך (ב') [כ'] אמה כדרך שאמרנו, ובודק מן השלישי וכנגדו כשייעור רוחב המערה. אבל אם מצא ה"ג בתוך*** ח', הרי יש לחוש שהוא בתחלת המערה בכוטל האמצעי הרחב, וצריך לבדוק כי אמה. וכן עוצה גם בב', וזה ברור. ובמשנת אהלות**** מפרש כיצד עושה בדיקה זו, בודק אמה [על אמה] (עד קרקע בתולה) ומנית אמה [עד שהוא מגיע לקרקע בתולה]:
מצאו") א' בתוך**) ב' בודק ממנו ולהלן עשרים אמה. פירוש ואעפ' שלא מצא אלא א' חשבין ליה שכונת קברות. ומטעמא דפרש, שריגים לדבר לחוש, כיון שכבר מצא ג' ארבע אמות ועד ח', שאלין זה היה תחילת מזיאתו אףלו היו שנים היה גוטל ואת תפיסתן ולא היה חושש לבדוק; מצאן רצופין ואין בינהם (וכו'). פירוש או שאין בינהם ארבע אמות. ולפי מרשימים**) אין בינהם ממש דשתה הי רצופין טובא, ואין לך סלע קשה שיעשה ג' בפחות מרבע אמות:

יש גורסין מני אי רבנן היא תמני סרי

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

(452) פירוש, כי מה שכתב רבינו לעיל דה' מגזא ב' בשם רשבים ומיירי בסלע קשא.

(453) בגמ' ל"ג אלא.

(454) פירוש שהאלטונג של ריבוע של אי' לא אינו אלא אי' וכבר חמושין והינו טר ומזהה, ואלו קו הישר של כ' על ב' הויא כ'.

(450) ציל בתוך.

(451) ציל בסות.

(450)** בכי' א': ובמסכת אהלות. [זהו במסכת אהלות פרק ט' משנה ד'].

(451) בכ' א': בודק.

אבל לא נראה [כו] שיטת התלמיד בכאן. גם לפי הקשו⁴⁵⁷) היה יכול לטעון דלעומם תרי דנפלי אמרינן, [ו] כי אורך מערה של נפלים הוא שבע אמות והב' מערות הם י"ד, וחazar שש היו להו עשרים, דוא רביינו זיל לא מוקם רישא דקתני ח' בהדי סיפא דקתני בודק כ', וכן הקשו בתמונות. (כי רוזי) [ויז' ח"ג] פ"י כי המתים שמצאו היו נפלים, ורכם לקבור הנפל בסוף הכהן הגדול בשתי אמות האחرونות, ונשארים עוד ממנה ב'?) אמות. והכא ה"ג וכן היא בעיקר גוטסחיה⁴⁵⁸) רבי שיא בריה דרב אידי אמר בנפלים, כלומר לעולם רבנן היא, והב'?) שהיו המתים שמצאו נפלים. ולפייך יש לו לבדוק כי ממנה ולהלן שתי אמות שנשארו מן הכהן. [ויז' ח"ח] דשתה מערות עם החזר דרבנן. והינו נמי אמרינן מארבע אמות עד ח' מפני (ד') [ב'] אמות הנתרות מן הכהן, כי מסוף הנפל ועד סוף אורך המערה (ח'?)?) [ב'] אמות: ופרקין ומדהה בנפל ליימה בתרתיתא נמי בנפל, וכמשלים לבדוק הב' יבדוק עוד ב' אמות, כי אוili יש נפל קבור שם וימצאו ב' אמות האחرونות של כור, וניחוש לחומרה ויבדק עוד (שני) שתי אמות ולהיו להו כב', ולמה שניינו (ב') [כ'] בלבד, אם כן בצר ליה שיעור בדיקה: ופרקין דתרי בנפל לית לנו למחיש כלל. דמיוטא דמיוטא הוא דעתך תרי דנפלי, ולא חיישנו ליה. וזה הפירוש הוא העיקר ותו לא מיידי:

ובהכי סליק פירקא בסיעעת דשמייא:

שבסוף באלכסון ותוסיף עוד שני אמות, והוא לטו כ"ב: ופרקין חד באלכסון אמרינן תרי באלכסון לא אמרינן. לעומת זאת לא טעם לבדוק המערה השנית באלכסון: דף קב ע"ב רב שישא בריה דרב אידי אמר לעולם ר"ש היה והכא במאי עפקין בנפל. וכן גוט רשבט⁴⁵⁹), ופרש הוא זיל בגין שהיו מתים שמצאו נפלים, והוא הוכחה כי מערה זו של נפלים היא, שאינה גדולה כ"ב ואינה אלא ד'?) אמות על שע. ופרקין ואם הא' דנפלי אידך בתורייתא דנפלי והויל יוח? יב' דמערות ושש דחצרא, ולמה אמר לבדור (ב') [כ']. (ועב') [ופriskin] דתרא דנפלי אמרינן תרי דנפלי לא אמרינן. כי כך היה דרכו לפעמים שעושין אורך הא' לנפלים, ואין ממעטין רחבה, והאחרונה היא כדרכת. ד"א על ח'. וכיון דרכנו לפעמים לעשה כן אולין להחומרה והושען כי האחורה היא גדולה [שה] על שמויה, ולפיקר משלים לבדוק עד עשרים. ורק דתא כתני (כי הא') [רישא] שמצו (דין) [בין] המתים מד"א (על) [עד] ח'. ורשב"ם נדחק ופירש סיפא דהך בתרתיתא ר' שמעון היא. ואינו מהוחר דתיהו רישא וסיפא בתרי גונני. ולפי שיטה זו יותר היה לו לומר דעתך ס"ל לבדוק באלכסון, וג' שמצאו נפלים היה אלא שהוא בדק באלכסון ועלו לשמנה, ומ"מ עיקר המערה אינה אלא שיש כמערה של נפלים, וכשחוור לבודוק הב'?) בודק כדרכה דתרי באלכסון לא אמרינן, (וואא') [זהות?] הראשונים אינם בעליים בבדיקה ה' אליא י' בלבד, ולהכי הוא להו עשירים:

ה מ ו ל ח ג ה ו ת

457) ביכ' הרמב"ן בשם ר'ה.

458) בכ"י א': ר'.

459) וכן ירושת רבינו חננאל והראי מיבש והרמב"ן והרומייה.

(460) בכ"י א': ה"א.

454) רשב"ם קב ע"ב דיה רב שישא.

455) בכ"י החדייא: ה'.

456) קלומר לפי שיטתו.

פרק בית כור

[כור'], וזה דנקט עפר משום טיפה דאמילו
הכפי פחות מכאן נמודדין עמה, וכן עיקר:
זהיו שם נקעים עמוקים עשרח
טפחים. י"מ) דכל היכא דהוו גבויים
ושעמוקים האי שיעורא, אעפ"י שאינם רחבים
ארבעה אין נמודדין עמתה, דאי"ו) [לא], ליתני
תנתנא פותיא כדתני עומקה ורומא. אבל
לראשים**) מפרש דודקא רחבים ד', שהוא
מקום חשוב ותנתן נקט עומקה ורומא הענין
שהוא חשוב רשות בנפני נפשה כמו לעניין
הרשאות היחיד בשבת, ומהנה שמעין לפוטיא
דוחוי כי התם. ובירושלמי*** נראת כן:
והוא דקאמר אין נמודדין עמתה. יש
סוברים*) דהוו דלקות דקניגטו אגב בית

דף קב ע"ב [האומר] בית כור
עperf אני מוכר לך. פירוש ואומר בשעת
קנין, Dai ליכא אלא אמרה בעלמא שאמר
יכול לחזור בו. וטובא אשכחן האומר שרוצה
לטארה בהרבה או הרבה

בבית כור עפר. יש מפרשין^{*)} דלאו דזוקא נקט עפר, דהיה בית כור סתום, ולישנא רוחה נקט. ורשב"מ^{**)} מפרש (דילזריך) [דילזריך] רישא נקטיה, دائ' לא אמר ליה עפר אפילו כלו סלעים הגיעו דטא (א)בית כור הויה וחוזי למשטה בהה פירוי ולאוקומי ביה חיוותה וכיציא בון. ורד"י^{***)} מפרש דסתם ביבת כור לוריינע^{****)} הווא והיין לישנא דבריהם

הַמְנוּד

81010

מכילה: הירושbie כתוב ובירושלמי בוטו לה היה שם נקע عمוק עשרה ואין בו ד', ומתחר מה שאמרו שם ממשמו שהוא גמד. ומהם משמע התם בהגדה בתוך בעיא זו שאם יש ברותון ד' על ד' אבן נמנדין בדברי רשב"ם עכ"ל ה"ג. אבל בעמודיו היירושלמי מקרים הנדרשו הרבה אמות, וכאילו ראייה מדבריה רשות רקי שאנון בגווין עשרה טהורים שנמנדין עמתן. והבאו ראייה מדבריה רשות רקי שאנון בגווין עשרה טהורים שנמנדין עמתן. וכפוקת שטחים ורושב"א וויל': אלא בטליטים שאנון בגווין עשרה וגבקים שנמנדין עמתן אמרו שם דרבנן כמה ר' ינאי אמר עד י"ט ר' בר כוכן אמר עד ר' דיא. וככ"כ רביבנו לסתן ר'יה מחות מטבחן בשם היירושלמי. וגולעדי כדברי העממי היירושלמי. ומה שכתב המיס בשם הרשב"א יתיר בהחכין ארבעה טהורים לאו הינו ששהלו שם בסמוך נקע عمוק עשרה ואין בו ד' מהו. שם רושב"א והבאו בטליטים עכ"ל.

9) ככל הרמב"ש ריש כח מה מכירה. וכטב היה בשם רבו גראי ר' מיגאנש הגי סיל. ובכ"ג נפטר בשפט גראמי.

וכדאיთא בגמרא. הילך אינו נתן לו [אלא] בית כור שלא יהו בו נקעים. (אלא) או יהא בטל מתקח). ובודאי שאין משנתינו זאת במוכר בית כור מסוים לעצמו,adam/co במאכל שדה שלו דומיא דמתניתתי, אין לו אלא מדרה ושיעור שהচיר לו, והוא ודאי לא לך מדרה ושיעור שהחיה המחוורת לו^{**}) וכל שכן נקעים את התבואה המחוורת לו^{**}) וכל שכן נפשהה. וסלאם אלו דחשבי שדה באנפי נפשיה. וכיוון דהו דמוכר, אין לו לlokח לקבל בית כור זה, אפילו ישlimנו לו מן השדה שלו. ולא מביעיא לרבען דאמדי) שיר לו דרך, שנמצא בית כור של זה משועבד לדרכיו של זה לכל הנקעים האלו, דאדעתא דהכי לא זבן, שלא אמרו אלא בלוקח שדה יודע שיש שם בור, דכיוון דשיריה (בדרך) [לדרך] (אדרעתא דהכי נחת, אבל בלוקח בית כור שאין לו שילשים, [דאילא] מה קבלנו לו חסר, אלא ודאי כדארמן, ומיהו לא כשארמר לו בית כור זה, adam/co הוא סבר וקיביל וישראלים^{**}) לו בית כור שלו: וסיפא^{**}) דלקתני והארש' וולק ונוה שאעטש' שהנקעים למוכר צריך הלוקטן של חברו לא נחית אדרעתא דהכי. אלא אפילו לר"ע) שלא שיר לעצמו דרך אינו מקבל ממנוגו, שאין אדם רוצה שיתן מעותיו ויראו לו בשנים ושלשה מקומות,

ה מ ו ז ל

צריך לחת לוד שודה אחרות. והטעם כמ"ש רבינו לעיל שמאחר שהנקעים הם של מוכר אין הלוקטן רונגה בשדה המשובצת למוכר בדרךו אל הנקעים. והארש' וולק ונוה שאעטש' שהנקעים למוכר צריך הלוקטן של חברו לא כשארמר.

(12) לקמן קג ע"ב.

(13) בכבי ההיידא: דמשכבר לו, וכנו רביינו מדרבי הגוי, ועיין כתנות פסימ. ונורה דמדומה לה להא דלקמן קו ע"ב, ואשרן איל ועדנטא בעשרין איל והותם אפי ביותר משותות מקה קים וסביר כבית כור קאמאר מלשון רבינו כאן שכטב דעדנטא כערין איל והותם אפי מלאמר לעיל והוא יכול להשלים, רק אח"כ חור שמתחלת לשון הנני משמע דיכול להשלים כמו בוהו וס"ל שאינו יכול להשלים, ולענין יש לישיב דברי הגוי, דזואיל בשיטת רבינו כדרכו ביכם, טמה שכטב בתחלת ובירוי שיכל להשלים אין כהונתו שיקבל ממזו השהה המלה נקעים וסלאם כמו שהוא רק שמשלים לו כמי השיעור שתחרם ממנו מפני הנקעים והסלעים וכדעת הרא"ש, אלא כהונת הגוי שכינן שאותו בית כור הוא בתיך שהוא גורלה של המוכר וננקעים כלם מצד צפון יוסט לו מצד דרום שאין שם נקעים כמי כל חלק השדה שבצפון ונמצאו שיש לו לlokח בית כור של בלי נקעים וסלאם כלל, ומה שמשמים שאיןו יכול להשלים מירוי בגין שהנקעים והסלעים הם מכל צד ואין כאן חזי שדה בלי נקעים لكن

בור. וליתא, שלא אמרו^{**}) המוכר את הבית או השודה מוכר כד וכך אלא מפני שלא מכר שיעור ידוע אלא בית ושדה, ויש בכלל כל שהוא טפל לו, אבל המוכר בית כור [ש] מכר מדרה ושיעור שהחיה המחוורת לו^{**}) וכל שכן נפשהה את התבואה המחוורת לו^{**}) וכל שכן נפשהה. וסלאם אלו דחשבי שדה באנפי נפשיה. וכיוון דהו דמוכר, אין לו לlokח לקבל בית כור זה, אפילו ישlimנו לו מן השדה שלו. ולא מביעיא לרבען דאמדי) שיר לו דרך, שנמצא בית כור של זה משועבד לדרכיו של זה לכל הנקעים האלו, דאדעתא דהכי לא זבן, שלא אמרו אלא בלוקח שדה יודע שיש שם בור, דכיוון דשיריה (בדרך) [לדרך] (אדרעתא דהכי נחת, אבל בלוקח בית כור משודתו של חברו לא נחית אדרעתא דהכי. אלא אפילו לר"ע) שלא שיר לעצמו דרך אינו מקבל ממנוגו, שאין אדם רוצה שיתן מעותיו ויראו לו בשנים ושלשה מקומות,

ה ג ה ו ת

6) לעיל סא.
6**) מירוש וצעיג דתנן לעיל סה ע"ב דהמוכר את השודה מכר את התבואה המחוורת, אלא כרוחן לא דמיא להחטם. נגעליז.

(7) לעיל סד ע"א.

(8) שם.

(9) וכ"כ הגן.

(10) לקמן קג ע"א.

11) לקמן קג ע"א.

11**) וביל הגוי. והקשה עלין הכתונות פסימ שמתחלת לשון הנני משמע דיכול להשלים כמו דיקאמר לעיל והוא יכול להשלים, ולענין יש לישיב בוהו וס"ל שאינו יכול להשלים, דברי הגוי, דזואיל בשיטת רבינו כדרכו ביכם, טמה שכטב בתחלת ובירוי שיכל להשלים אין כהונתו שיקבל ממזו השהה המלה נקעים וסלאם כמו שהוא רק שמשלים לו כמי השיעור שתחרם ממנו מפני הנקעים והסלעים וכדעת הרא"ש, אלא כהונת הגוי שכינן שאותו בית כור הוא בתיך שהוא גורלה של המוכר וננקעים כלם מצד צפון יוסט לו מצד דרום שאין שם נקעים כמי כל חלק השדה שבצפון ונמצאו שיש לו לlokח בית כור של בלי נקעים וסלאם כלל, ומה שמשמים שאיןו יכול להשלים מירוי בגין שהנקעים והסלעים הם מכל צד ואין כאן חזי שדה בלי נקעים لكن

בשנת הובל. כך הנירס בכל הספרים. ורש"מ (***) מוחק אותה.adam כן לוחיב מיניה למאנן דאמר בערליך") המקדיש שדרתו בובל (חרושה ויוצאה או) לא קדשה (מקומם). גורסי" בshort הובל כלומר בזמנן שהיובל נהוג. אין ציריך למחוק. שיש לפרש"י) שנה ראשונה ממןין הובל. וכי בעי לומר בובל ממש גרטינן בשנת הובל עצמה"**). ונקט מתניתין שנה ראשונה דמנין יובל משום שלא משכחת דיתיב חמשים סלעים בכור אלא בשתקדיש שנה ראשונה פודדה. דמאנן ואילך פוחת הווא סלע פוגדיין לשנה. וכדאיתא בטיפא דתאי מתניתא. ומהו בלישנא זקריא ודאי ישנת הובל סתם הינו שנת הובל ממש. וכדידייק התם"***") בשנת הובל משנת הובל יקדריש שדרתו כתיב. והכי מוכחי כולחו קראי. אלא לשון תורה לחוד"****) ולשון חכמים להוד:

דף קג ע"א ואמאי ליקדרשי באנגי נפשיויה. פירש"י) רשב"ם הא ודאי קדרשו לפדות בשווין דלא גרע מקדיש שדוהו"**) שהקדיש ברור וגט") ושובך מיהו אמאי לא קדשי באנגי נפשיוו שיכל ליפודות לעצמן לחשבון בית זרע חומר שעורים בחמשים של כסות. והקשו עליו בתוספות") דאפילו לא להו שדה באנגי נפשיוו קיל"**) בדשודה אמרת גואל לחצאי. ויש לומר שרשב"ם סובר

כשאמר"י לו בית כור שיש לי בתהום") פולוני. וכן פירשו גדולי רבותינו זיל ועיקר. מכל מקום רישא במוכר בית כור מתוך שדה גדולה שלו ובכדרישתי:

POCHOT MACHAN NMDRIN UMAH. פירושו [בגמרא] [דנגן] [דנגן] דארעה מיקרו שדריה ואירוע מעילא. ונראה") בירושלמי"**) דאפילו רחבים ד'. או יותר. דתרתי בעינן גובה י' ורוחב ארבעה: ופירש בגמרא שאנו מקבל בכל בית הוכר שהוא שלשים טאן אלא בית ד' קבין. והוא חלק אחד (מהם מהה"):

ואם אמר לו בכיתת כור עפר אני מוכר לך אפילו הוא שם נקיים עמוקים עשרה או פלעים גבויין עשרה חרי אלו נמדרים עמה. פירוש כדרכו שנמדדין בבית כור כשחן פחות מכוא. דהינו ארבעה קבין בכור. ומפורטים ברובה של שדה"). ודעתי מורי") נריז דהאי אפילו דוקא הוא. דאי הוא ע邈ים או גבוהים יותר אינם נמדדין. ויש אפילו הרבה בתלמוד שהם דוקא. כדכתיבנאו במסכת חולין") ובודocthi אחריני"). ולמן במקילתין**) ואכל שם סעודת חתן ואפילו דינר ואמריגן בגמרא דוקא דינר. וכן נראת עיקר:

גמרא תנין התם המקדיש שדרתו

ה מ ז ל

ה ג ה ו ת

(21) ברכות טו ע"א. נהga לו ע"ב. כתובות ט ע"א. וכיב שם בירינו. פאה פ"ח מ"ת.

(15) בכ"י א: אלא לא כסאייל. וולע"ד ש"זיל אלא לאו כסאייל.

(22) (***) ל�מן קמו ע"א.

(16) בכ"י א: במקום ט.

(23) (***) רשב"ם דינה המקדיש.

(17) בכ"י א: כדא.

(24) עריכן בז ע"א.

(18) ירושלמי ריש פרק ז ומכליחין. וכן

זרק משם הרשב"א. הובא בשירים.

(25) צ"ל שהרי סאה היא ששה קבין. שלשים

סאה קפ' קב. נמצא ר' קכין אחד מארבעים וחמשה.

(26) וכיכם הרשב"ם דינה אפילו. וכיב הבית

יוסף סימן ריח בשם הרואה והרין. אבל בשם

הרמב"ם כתוב שבכל גווני נמדדין עמה.

(27) וכיכル הרין בשם הרואה.

(28) חולין מו ע"ב וכן כתוב הרואה בfork

(29) בכ"י החידא: דודת וציל וגונג כלעיז.

הבית לב ע"ב וביי יוד ס"י לו בשם אותל מועז.

(30) קדושין כ:

דכינוי דלא (פריך) [פריך] אלא נקעים דאן לא פרכינן גמי מסלעים דהא פשיטא לנו דסלעים כיוון דלאו בני זרעה נינהו לא קדשי בדין זה, ומנקעים הוא דפרכינן, דקס"ז דהו ריקנים דבנין זרעה [נינהו]. ווי"מ") דמכולחו פרכינן, וממר עוקבא חדא מבניינו נקט. ומייקרא הוה סברנן דסלעים מבני זרעה נינהו. ולהכى אקשין מינה. והשתא (פריך) [פריך] מר עוקבא בנקעים מלאים מים עספיןן, וסלעים דומיא דיזהו דלאו בני זרעה. ויש מקשין דאמאי סק"ד מייקרא הци, דהא ודאי סתם סלעים לאו בני זרעה נינהו. ונוקעים ע"ג דלאו בני זרעה נינהו קדשי לחשבון זה***). אם כן הוה ליה מר עוקבא דעתית ג"כ מייקרא [ד"ס"ד] דסלעים קדשי, דהינו חידושיה. ולפיכך הפירוש הא' נכוון. ומיהו קשיין*) להאי פירושא הא דפרק אי הци פחות מכאן גמי מאי קושיא ולדידיה מי ניחא, והאஇהו לא פריך מסלעים משום דלא דאיתו סבר דסתם שודה יש דmittatzia ליה סיפא דסלעים**) ליתרצ' ליה לנוקעים. ויל' דאליהם פחות מכאן ולפיכך טפלים לשדה לה סלעים פחות מכאן לאו אורחא, ואיהו אבל נקעים מלאים מים לאו אורחא, ואיהו תירץ ליה דאפילו בנקעים גמי גאנני דארעא מיקרו. וליכא למיגרש הכא להאי פירושא שדריא דארעא מיקרו, דהא לא קשיין ליה סלעים. וויא דהא' דבי היבי דמורית בסלעים דשדריא דארעא מיקרו: וכל זה דוחק, והנכוון דנגאנני דארעא מיקרו: רקט"ד דחלשים דומיא דוכסחים דמרובילו פרכינן.

דרכו אמרין גואל לחצאיין הינו שיקבל הגובר
מעותתו, אבל אינה יוצאה מתחת יד המקדש
עד שיפרנה כולה, וכן הדין במשכונת שפודה
לחצאיין אבל עומדת ברשות מלאה ואוכל
פירוטיה עד שיפרנה כולה. ומיהו אם לא
פדותה קודם היובל, חורר לו מן השדה
בבהדים") שננתן לגובר, והשאר מחלתו")
לדין לפניין כדין שאר [שדה] אחוזה. ועוד
הקשה ר"י ואם איתא דאייכא האי הפרשה
כשהן קדושים לעצם. מיי' מקשה תלמודא
ומהיכא שמעין ממתניתין שאינן נפדיין
עלצמן, דילמא להבי קתני אין נפדיין עמה
לאשומין דבאנפי נפשיהם קדשי ובאנפי
נפשיהם (מperf.) (מייפידי). ור"י פריש ליקדשו
באנפי נפשיהם לחשבון בית זרע חומר שעורירים
כיוון דיכולת חד הקדש הוא, ונהי שאינן נפדיין
עמה מתורת שדה הרוי הן נפדיין לעצמן
באותו פדיון עצמו. ואם כן אמראי אין נפדיין
עמה, וזה וראי מדרתני אין נפדיין מכלל
שאין פדיונים כדין חומר שעורירים אלא שנפדיין
בשווין, דאיilo היה פדיונים כפדיון השדה
מה לי דומדיינו עמה או נפדיון ליעזמו:

ובן תימוא דבון דלא הו בית כור
איןם בפדיון דין זה, שלא אמר הכתוב לפניו
בדין זה פחות מבית כור אלא שיהא נפהה

והא תניא וכו'. דרבנן מיתורא דשדה
דכתיב שתי פעמים: ופירוש [חצ'י تركב]"^ג)
ריבת גובין באב :

א"ר עוקבא [בר חמא] חכא בנקעים מלائم [מים] עפיקין. פירוש דלא חוו לבריתה ולטנו ונרשא [אמר בהמא ז"ה, וו' א"ז ז"ה].

ב' ינואר ת'ת'ת

וַיָּקֹרֶא כו' (*28)

בבשורה (28)

28) הרשכיהם ויהי עיקר.

28*) וכמו שכתבו בתודעה א'.

29) וכן הקשו בתודיה א

29*) בכ"י א : דיזו

26) בביי אן פון הוומים.

(27) ב' א. מ' ז' נן הולמת...
(27) בכ"י א' : מתחילה... והנה הלשון מגומגם
 קצת, אבל מהנתנו שחוור לו מהשרה כמי השיעור
 שפודה, והנשר נחשב לשדרה בפני עצמו ונודה

בשאלה. 28) כיצד כי תרכיב הוא תרי וקב והינו בקבין וסאה ר' קבון.

(הטרשי) או קצחה) [השדה] ואורוכת ומתחשתת דתגנינהו מעיקרא. וכן נדריך תלמודא דנקעים [לאו] בני זרעה נינחותו לא איזטראיך להמדר סלעים לפשטא דידיה:

כי כתני דומיא רסלעים אפקות מאן. וואית כד אמר לעיל גבי הקדש (דיקי) [דייקא] נמי דקANTI (וכו) [דומיא דליך] הצעה בסמוך דSELעים], אמר לא (חו) [דוחי] הצעה. ייל דהחתם בעין לקומי תירוצא דרב עוקבא ולתרוצי מתני והכא" (דרכ פטא דקים לן דהכי דינא). ולא עוד אלא דההיא דלעיל דיקי" טפי דליהוי דומיא [דרישא]. וסיעו (רל) מדין סלעים דסתמא לאו בני זרעה, דאילו הא דהכא" או דס"ד מעיקרא דחוקה הוי, ולהכז אמרין דיקא נמי כלומר דהכי דיקא שפיר"). בזין הци נמי מסתברא: גראם רשב"ם ר' חייא בר אבא אמר ר' יהונתן וזהו שמובלעים ברובח של שרדה. ופירש זיל") כי חולק הוא על מר עוקבא. אבל הריב"ה והגאון והרמ"ה גורסין אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יהונן, ופי גירסא זו אינו חולק") אלא מפרש (דייד) [דד] קבין אלו שהן מפוזין ברצוועה של המשת קבון, שלא רצואה רחבה (במעורב) [במיועטה] של שדה, אלא רצואה ארוכה הולכת ברוב השדה"). והוא [דראיבעיא לן רובן במיועטה ומיעוטן ברובות, כגון שהרצואה רחבה בקצת האחד ויש בה רוב קיימן לן") כל דבר שבמדה (וכו) [ושבמקול השרשין] (הטרשין") וקצתם במיועט

ה מ ו ז

ה ג ה ו ת

- (39) וכיפ"ט הטור ס"י ריח בשם הרמ"ג
 (40) כך הגה היר שמואל ביר יצחק במלון
 כי החדי".
 (41) רשב"ם ר' ר' תנא.
 (42) בכ"י החדי": דמזר.
 (43) כן גיסת רב ואיש גאו כמ"ש הרמ"ג,
 וכן התה גירושת הרמב"ם כמ"ש המראתנים
 בירושלמי בריש פירקין.
 (44) ירושלמי רשי"ו דבייב.
 (45) לפקן קד.
 (46) לעיל ז.

- (31) פין תוריה כי.
 (32) בכ"י א': שנא.
 (33) בכ"י א': שין טפי.
 (34) בכ"י א': משום רישא.
 (35) גראה שחרר פה.
 (36) בכ"י החדי": דהכי דיקא נמי בזין הנגמ'.
 (37) כיכ' הרשbis דיה ר' חייא בר אבא
 וכיכ' הטור.
 (38) וכיכ' בשם הראבי והרמ"ג.

אפשר להשלים. ואפילו הכי קתני (ינבה) [ינכה]. ויל' ד[ב] מותגתיו אנן טהדי דליך Kapidea כולי האי דליהו בטל מכתה, כיוון לא קנה כל השدة. וכן המוכר בית עשרים ונמצא בן עשרים ואחד או תשע עשרה, אנן טהדי Kapidea לבטל מכתה, כמו שיש במקה מטלטין וכיצא בתן שם חסרים לא יועילו לו כלום: ויש מפרשימים שהוחר דאמר רבא אין פירושה אלא שיחזר דמיים, בין שאפשר להשלים בין שאין אפשר להשלים. ויל' תא כדמותם שליה פרק הספינה". ויל' תא שהמוכר שדה לחבירו, ובא (גולן) [גנול]⁴⁵ והוציא מידו מקצתה, המקה קיים בשאר. תדע אמרינו ל�מן⁴⁶ בשני דין חקלוק מקמצין דקסבר שמואל ל��וחות הון⁴⁷). אלמא ע"פ שנתמעט חלקו ואי אפשר להשלים לו אינו יכול לומר בטלה מחלוקת ואפילו רב לא פlige אלא משומם דיורשין הו. וליכא למימר שלא יאמר שמואל בן במלחוקת דעתמא, דהא אקשין ליה מהיא דבור בל' דמיירי במלחוקת ומטלטלים כיוצא בו. ואם אפשר קמא מודינן בהא, דשאני הכא כיון שאין הפחת מהמת חסרונו שבגוף הקרןע אלא מחמת גגול דשקליל ליה, לא אמר רבא בזה שכבר חל המקה על השיעור שאמר לנו וכאיilo שטפה נהר למקצתה דמי. ואין צריין ממשנתינו דודאי בשדה קטנה מיריע שאי

ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חווור. ורשב"ם⁴⁸*) פירש דההיא במטלטין. [נלייטה דהא אמרין בפרק איש מקדש"] ובמקሩ עי נמי לא אמרן אלא (פליג) [פלוג] במשחתא לא בעילויא אבל (פליג) [פלוג] במשחתא לא אמר רבא כל דבר שבמדה וכו'. ויל' דהכא לאו דוקא, אלא לומר (שם נתן) [סתמא ניתן] למחילה, ואם רצה לוחה (ינבה) [ינכה]. ועוד מירץ הר"ח⁴⁹) דכל שמדדו תחילת ואח"כ ללח ונמצא טעות. בהא אמר רבא שהוחר ובטל מקח לגמרי, והינו לישנא דכל דבר שבמדה, אבל כשהסכימו קודם שמדדו דבר שבמדה, אבל אלא הכל לכיא כו' (איינו ליא Kapidea כולי האי ויגבה דמיים. [איינו נcum. והרמב"ן⁵⁰) ויל' [חירץ] דרבא חווור אמר, ולא שיתה מקח בטל אלא הכל כפוי מה שהוא. כיצד אם אי אפשר להשלים, כגון [דامر] שדיי ביה שיתא ולא שדא ביה אלא ה', ס"פ הוהב"⁵¹), וכן מכר לו בית וنمצא חסר מן המדה [הרבה]⁵²) בטל מכתה. וכן בכלים ומטלטלים כיוצא בו. ואם אפשר להשלים, כגון מוכר פירות הללו מטהה בסלע וממד לו ונמצאת מודה חסרה ממשלים, (ונמצאת חטריה) [אם נמצאת תיריה] מחויר. ושתוות או יתר משותו ופחות כולם שיום לדבר זה. זה לשונו זכרונו לברכה: ויש מקשין עליו ממשנתינו דודאי בשדה קטנה מיריע שאי

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

ונע⁵³) בכתנות פסים תמה מאור על זה איך יתכן שמלחוקת רב ושמואל كانوا חוליו בזיה ושםואל דסביר מקמצין משומם דס"ל האחין שחלקו ל��וחות הון ורב ס"ל בטלה חלוקה משומם דיורשין הון, דאייכא מסתברא אם יורשים הם יותר ראייה להיות החלוקה קימת בתנשא. ולכנן מפרש שהלשון אכן אינו בדוקין, ועייר כהנוון כיון דشمואל סבר ל��וחות הון מוכחה דסביר גבי לוחך כשבא גגול וטרף מקצתו שהמקה קיים בשאר, ורב דטיג ע"ז אין הטעם וסביר על דוויי הגיל אלא דס"ל בכוא גרע ספי והוי חלוקה בסעות דמעיקרא לא ידע ודיה להם עוד את, אבל בגין מיכירה מורה רב להן וינא דנשאר המקה קיים בקצטו עכ"ל הכתנות פסים.

(52) קו ע"ב.

(45) רשב"ם קג: ד"ה פיתח כל שחג.
 (46) קיוסקין מב:
 (47) גירסטנו שם: דטעו בעילויא.
 (48) וכי"כ החוספות כאן ד"ה פחות וב"מ גו: ד"ה כל דבר.
 (49) וכי"כ בחידושי הרמב"ן אלא שם חסר עי"ש.

(50) ב"מ גו:
 (51) כן הוא בגיון כי החיד"א.
 (52) כן הוא בגיון כי החיד"א.
 (53) כון הוא בגיון כי החיד"א.

ואת ולמאי דס"ד דהו חסר הן יתר לאו דוקא אמאי קתני לה. ייל לאשמעין סיפא דעתג' דאמר ליה hei אם פחת יותר מכאן יעשה חשבון. ואית והשתא דקייל' דבית כור טטמא כהן חסר הן יתר דמי, כי אמר הן חסר הן יתר נימא לטפוי מילתה Katai, ואפילו ביותר מכאן הגיעו. ויל דכל מה' אורה פירושה ושלא לסמוך על הסתם. ובכל מה' לא אמרינן לטפוי Katai, וכן כל כיוצא בוה [כגון] באחריות מופרש במכר וכיוצא בו:

דף קד ע"א החטם פרושים כא מפרש אישחו בית כור [שהוא בכית כור בגז דאלל חן חפר חן יתר]. וקשה לי אם כן תלי תניא בדלא תניא". ויל דלא אתה אלא משום דיקא. דכי אמר בית כור הן חסר הן יתר הוא דהוי כאמור [ב]בית כור (סתם). אבל אמר בית כור סתם (איינו) [אי] דינו בכית כור:

הא זאמרין דטטמא בחן חסר חן יתר דמי, כתוב הרא"מ⁽⁵³⁾ דהאי דינה לא משכחת לה אלא במשיטים לו את השדה, ואמר לו בית כור עפר זה אני מוכך לך. אבל אם אמר לו בית כור עפר מכל שדותיו נתנו לו בלי שיפחות או יותר. כתוב הרשב"א

לומר כشرطה בעל חוב למקרה (רגם) [דקאים המקח] בשאר. ול' היה נראה דגבוי בעל חוב כיון דמקאן ולהבא הוא גובה") היה המקח חל עליו כולל, ומה שבגה בעל חוב היה אילו שטפה נהר, והמקח קיים על הנשאר, שהרי אילו רצה לocket היה משלקו בעיות. אבל כשהנמצאת שדה גולה שא' אפשר לסלוק בעיות לנגול, ואילאי מילא לפרט שלא חל המקח") על הגול, כלל, הו דינה באילו נמצא [חסר]⁽⁵⁴⁾ ממש, וכן דעת הראה"ה גרא"ז): ובודאי שביל שנשאר בידי הלוקח מקצת, אין לו על הנגול ולא על בעל חוב כלום, לומר לו טול קרקע ומת לי מעות, וכן מן הנגול ובבעל חוב גבי לocket. שלא אמרו אלא במכור ולוקח שעיל דעתן ידרו לאוטו מקט. אבל בזה מי חייב להו על זה שום חיבוב. אלא זה גוטל הראי לנו, וזה נשאר לו בשלו בין רב למעט. אלא אפשר לדודר דינה בגיןו לגוד או איגוד, שהרי לא נשחתפו לדעת:

aicbia להו בית כור טטמא Mai עד אלא מהא לייבא למשמע מינת. פירוש דודאי חדא מיניהם דוקא ואידיך לאו דוקא. ואית ולמאי דס"ד דמרת בחבל לאו דוקא אמראי (לא) קתני לה. ייל לאשמעין דאפילו בהא המקח קיים, אלא שיבגה או יחויר דמים.

ה ג ה ו ת ה מ ۱ ۲

בעל חוב מכאן ולהבא הוא גובה. אבל הריטב"א דיל סבור שהגנו של אי אפשר לסלוק בעיות איגלאי מלטה שא' מה המכ' על הנגול כלל, והוא ידו אילו נמצא חסר הגז, ועיין בכתונה פס' שכטב דזריך לפטר בנות דבריו בחסר הרבה דאיilo בחסר מעס כבב לעיל דאיין המקח בסלך ייכת.

(55) לאו דמקאן דהא תורייהו תנגניהו במתניתין, אלא ריל דהן חסר הן יתר פשוט יותר מבכית כור.

(56) כי' הטור סי' רוח בשם הרי יוסף הלו⁽⁵⁷⁾ הואר הא"מ. אבל hei בשם הר' שמישון והטור בשם הר' מישוש בעומד בתורת השדה ורואה אותה [רבינו וכן הגז'] כתבו לעיל ברכבאי סבר וקבע וככית כור קאייל ואפי' מיחת טובי.]

(53) מסחים ל ע"ב.

(54) בכ"י החיד"א: המכרא.

(55) כן הוא בಗלוין כי' החיד"א.

(56) וזיל המוקמי יוסוף: י"א מכאן שהמכור שדה לחבירו ובאו [נגדי] והותזאי מיזו מקצתה המקח קיים בשאר, וזה הכא [נעזיד] שחרר פה וכג"ל: דהא הכא ומיא לההיא ולקמן גבי שני אתין [וכר] שני אחין שחלקו ואמרין מקמצין וככבר שמואל לקוחות הן, ואסילו בלוקח ומוכר דעתמא מדאשין לעלה מהא דכוו בשלשים, ואסילו רב לא מילג אלא מסעם יודשם הוו, אלמא אעג' שנתמעט חלקו ואיא להשליטים לו אינו יכול לומר בטלת محلוקת, וכל שכן כشرطה בעל חוב למקרה שהמקח קיים בשאר, והו באילו שטפה נהר, דהא

[ד] חניא כופין את המוכר למכור בפיה ממש הוא, והוא כשהוא רואים טובתו ויפוי כחו בתביע"ם) מועות, והולוקח צירק לקרקע וכגון דיקרייא מעיקריא, דאמרין לה תבע ממנו (רואה) [רואה]" אני לקיים המקת. ואם אין לו מועות וירצה ליתן לך קרקע, אמרין לה הוב להיה כזלא דהשתא כי מועות אתה חייב לה, וכמו שפורע חובו יש לך פורען. נמצא יפו כחו של מוכר במעות, שאם תובע קרקע יחויר לו המותר והוא עכשו בויל, הילכך בכפי האי גוננא כופין אותו למכור אם הוא צירק לולוקה, שלא יפו כחו של מוכר לתבوع קרקע או מועות אלא כשהוא לטובתו ולוכותה, ולא כשהוא לרעתו ולהפסיד ללוקה. והינוי דאיתצטריך תנא למיתני הци [דאלאת"ה] הא מרישיא אשמעוי לה שתלה הדבר ברצונו. פרבלי' והתנאי כי כשהולקה נוון לו בינו מועות ופרקינן היהיא גנון דוחות זילא מעיקריא קרקע נוון לו כשער שלקה ממנו. בין קרקע נוון לו כשער שלקה ממנו. ופרקינן דהיהיא גנון דוחות זילא מעיקריא קרקע. והילך אם יחויר לו קרקע נוון לו כאחטו (פרט) [שער]. אבל אם פורע לו מועות נוון לו כי השטא דהשתא הוא מכרו לו, שאילו היה רוצה היה טובע קרקע ומוכרו ביזיק. ולפירוש זה כל התקנה היתה לטובתו של מוכר, או לקיט המקת כאotta שה ליטול מועות כאותה שעה, או למכור לו כשער של עכשו. וזה דרך התוספות האחרוניים: אמר רב הונא תשעה קבין שאמרו ואפי' בבקעה גודלה. פירוש כל שהותיר ט' קבין אפילו בכמה כורין דלא הוי (נטבע) [רובע] לכור א', לא הוי מחילה כלל, אלא חור בקרקע ממש באילו לא מכר לו אלא כור אחד, דכיון דחויא לשדה לא הוי מחילה: ורב נחמן אמר דלעולם נתן למתילה

ובודאי באומר בית כור שיש לי במקום פלוני היא, שסימים השדה, אבל באומר בית כור זה הוה ליה כסימיו לו בסימני ובמזריו זא菲尔ן עד שתות הגיעו"ם):

ליופות כחו של מוכר אמרין (וכו') [ליופות כחו של לוקח לא אמרין] והא (תני אין) [תניא] כופין את המוכר למכור ואת הולוקח ליקח התם יקירה ארעה מעיקריא זילא השתא דאמרין להיא אי ארעה יחתת ליה הוב להיה כזלא דהשתא. פירשו רשב"ם) והרא"ם דהא דקחני כופין את המוכר למכור, לא שכופין אותו למכור אם רוצה ליטול קרקע ולא מועות, אלא שאם הוא חובע מועות ואומר שיתן לו מועות כפי היוקר של שעת המכבר, (או לא) [אומרים לו] אי ארעה יחתת ליה לולוקח ותרצה לטלול מועות, טול כפי הול של עכשו כי עכשו אתה מוכר לו: ופרקינן והא תניא בשחוא נוון לו [נותן לו] (בשעה) [בשער] שלקה ממוגן אלמא כדמעיקריא שקליל:

ופriskין דההיא בדזילא מעיקריא ויקראי השתא. כי בזו ידו של מוכר על התהונגה ליטול מועות בשעת הוזל, או כדמעיקריא או כהשתא. דכיוון דהא לאו מדינה הוא, והוריעו כחו של לוקח שיתן למכור מה שירצה או מועות או קרקע, ייפו כחו שלא יתמן מועות אלא כשער הוזל, ויאמר אם תרצה למכור לי כשער שיויתר לך. ולפירוש זה לא אתי שפיר לישנא דוכפין את המוכר למכור, שהרי אין כאן שום כפיה למכור, אלא שאין כופין לולוקח ליקח. ועוד דזהה לנו למיר איז זווי שקלת מיניה [שקלות] כזלא דהשתא, דהא השתא בעניין זווי עסקינן: והנכון דהכי קאמיר הא

רובע למאה, ואפילו עליה חשבו לכמה קבין. אבל אי איכא טפי מרובע לטסהה הדר דינא למוליתא⁵⁹) דתשעה קבין לבית כור. דכיון דaicca טפי כל דהו שאל ניתן למחלוקת וחוור למועד, דין הוא שיחזור בקרע ולא במעות, דוא איבא תשעה קבין: ומסתברא דהילכתא קרב הונא, דפשטה דמלתניתן כוותיה, ורב חמון דחי לה בשינוי דחיקי. אבל המפרשים⁶⁰) פוסקים/carb חמון דהילכתא כוותיה בדיני:

ר' קד ע"ב בעי רב אשוי שדים געשה גינה מהו. פ"י קודם מכירוה, דאילו לאחר מכירה כבר קם דין מיד. ואפילו קודם מכירה נמי לא מביעיא אלא אם יחויר קרע או מעות, ולומר שם היה שדה ולא הגיעו הרובעים על המוכר לט' קבין, ולפי (ך) אותה שעה לא היה ראוי למוכר⁶¹). ועכשו נבעו בה מים וראוי לגינה ויש שם דבר חשוב לגינה, מי אוLINן בתר מעיקרה וכופין ללוחת לתול דמים או אוLINן בתר השטח ויתון לו קרע כיון דחווי ליה. וסלק באתיקו והוינן דלא פרכינן לה מאידך דדריטה דאיסטריא מאה מעי דאתיא בגין גנס, ולא מהתיא דבר ואין כופין. אבל היכא דמכר שדה ולא הותיר אלא ז' קבין וממחза לר' הא וודאי משעת מכירה הו מחלוקת, ואעפ' שלטוף קודם מכירה געשית גינה אינס חזרין שכבר נחלה. וכן פירש רשב"ם⁶²) והרא"ם⁶³). ודבר הלמד מענינו הו, (שהביואה) [שלא הביאתו]⁶⁴ גבי (פסק) [פיקא] דלא את (כל הרובען) [הרובע] בלבד הוא מחזר, (ולא) [אלא] הביאוה גבי פיטקא קמייטה, וכן סמכו עניין לו מה שהביאו אחריו כן אם היה סמוך לשדו

בשלהם. כדרכינן לשומאל, וזה ברור:

והו יודע שלא נחلك שום אדם אלא בשני לשונותיהם (כבותים⁶⁵). ולאוקי מההיא⁶⁶) דלמעלה מנה ולמטה מאותים הולכין אחר התהונן שהיא לבררי הכל. וקשה לי היאך אפשר לומר בבי לשונות סמוכין שלא יתא חזרה. ויל דחוישין כיון דאמר הלשון אחרון ולא בירדר יותר כי חזר ונחיתם על הניגן.

ה ג ה ו ת

(64) לפקון כספה:

(65) וזה לשון הגמומי יוסף: והוא יודע שלא נחلك שום אדם אלא בשתי לשונות שנין תכופין, ולאוקי ההיא ולמעלה מנה ולמטה מאותים שהיא לדברי הכל. וכך היאך אפשר לומר בשתי לשונות סמוכין שלא יתא חזרה. ויל דחוישין כיון דאמר הלשון אחרון ולא בירדר יותר כי חזר ונחיתם על הניגן.

(59) ציל למילוחא כלומר למלאות הריך הרמב"ם.

(60) פ"י לישות שם גינה.

(61) רשביים דיה מהו.

(62) כיל הגני בשם הרב ר' יוסף הלוי בן מגיש (הו הרובען).

(63) בין הגני הסופר עצמו בכלי החידיא, וכן

הוא בגין שם רבינו.

וכיוון בכך יד בעל השטר על התחרותנה, [ז] אמרינן דה"ק מאה זוזין גראען שווין סלעים עשרין בלבד, اي נמי זוזין מאה שווין

סלעים ל' גראען וחדרין:
זה אמר שmailto בא בסוף החודש וכו'. דאלמא ספוקי מספקא לרבען. ואית מא קשיא לימא דהתם טעמא דרבנן מפרש ולי לא ס"ל. ויל' אדם כן מה טרחה לאורוכי בולי האי ולפרושוי דינין, לימא מתניתין בכא באמצע החודש. ואית ולימא ליה דהתם משום דדיילמא פרושוי כא מפרש כדאמרין לעיל. ויל' דלא ניחא ליה בהווא טעמא, ולא אמרינן ליה לעיל אלא בדרכ סק"א. איז נמי דאייך פירוקא דעתך ניחא ליה טפי, דהתם טעמא (מאי) [מהני] לקוי זו ולא ס"ל, כאשרחא דתמלודוא:

דף קה ע"ב אלא לעולם זו ולא סבירותא ליה וחתם גבי מרוחץ טעמא מאוי אמרור רבנן הבי משום דתפיס הכא גמי גבי כור בשלשים הא תפיס. ומאי ראשון ראשון קנה דאמריןן, קנה אם ירצה ע"פ שלא פרע מעות, ואט לא רצה לא קנה, אא"כ פרע מעות דתפיס מוכר. וקשה לי כיון דספיקא הוא אמאי מהני תפיסה ואיפלו בא עדים, דהא בטענות שמא לא מהני מיגו ולא שיים נאמנות בשטר, וכ"ש הכא בסתמא, ואיפלו בשכר (ב) מרוחץ בעדים ומוכר כור בעדים. ויל' דה"פ משום דתפס ברשות, כי המוכר ההניחו בכליו, גם הניח לודור במרוחץ ולא ערער עד עכשין. וטל' לשmailto דלא אמרינן בקרע בחוקת בעלייה עומדת, כדאמר רב נחמן עללה בדוכתה⁽⁶⁶⁾). והילכתא כרב נחמן: אמר רב הונא אמרבי רב [אטתריא ואיבגון] [דאיבגון] ודאי פרושי כא מפרש,

מאי קמ"ל תנינא המשביר⁽⁶⁷⁾) בית לחבירו וכו'. אלמא רבנן מספקא להו, ולהכי אמר יחולקו את חודש העיבור:

ופriskין אי מהתם ח"א התם (ח'יב)
[אייכא] למומר מיהדר קא חדר ביה
ואיבא למומר פרושי קא מפרש. פי
דספיקא דרבנן התם לאו משום אי תפסו
לשון ראשון או אחרון, דוידי כל שני לשונות
הסתדרין זה להו מודו לבן ננס דתפוס לשון
אחרון. אבל החם ספוקי מספקא להו דidlema
פרושי קא מפרש. וה"ק (כ"ב) [ביב]
זהובים לשנה, ותפרעוני דינר לחודש ממש,
ואהיה פרוע לשנים עשר⁽⁶⁸⁾) חודש. אי נמי
שתפרעוני בכל חודש לפי חשבון, ולא שתטען
שכירות איננה משתלמת אלא בסוף:

אמר רב יהודה וכו' [עד זו ולא ס"ל]. פירוש דהכי משמע מן הסתם כיון
דאפקא בלשון חכמים, עד דאייכא הכרה דבעי
למייר זו וס"ל. והכי סוגין בכל דוכתא
תדא מינייחו בפרק אותו ואת בנו גבי פלוגתא
דחנניא ורבנן⁽⁶⁹⁾):

זה ארב ושmailto דאמרוי תרויהו
[פוך ביל'] אני מוכר לך יכול לחזור בו
אפי' בסאה אחרונה כור בששלשים פאה
במלע אני מוכר לך ראשון קנה
פי' דקס"ד דבעי למימר ראשון קנה
בע"כ דתפוס לשון אחרון, והיינו כמן ננס.
קשה לי מי קא משמעין לנו שmailto דהא
בהדייא תנן דרבנן ספוקי מספקא להו דאמריןן
בפי' גט פשוט⁽⁷⁰⁾) כתוב בו זוזין ק' דאיןון סלעים
כ' אין לו אלא כ' זוזין מאה דאיןון סלעים
לי אין לו אלא מאה, ויל' דהתם כיון דאמר
(ואיבגון) [דאיבגון] ודאי פרושי כא מפרש,

בדלא שו אלא איסתירא"). ואינו מחוור דבר כל דוכתא הוה אמיןא אהיה דהتم קאי, וככדמוכה מההייא דעליל ובכל דוכתא: ו'ימ"ד') אי אמרה ההייא דמרחץ הוה אמיןא לא שום תפוש לשון אחרון הייא, אלא משום פרושי קא מפרש והכי קאמר ביב' ההובים לשגנא, מאותה שנה פשוטה שטפל דידינר לחודש, וכי תימא והוא לעיל') האילישנא איפכא הוה משמע דפרושי קא מפרש לפלפיacho של משכיב. י"ל דהא לא קשיא, דהדא והא אפשר למזהי ותוריויהו בלשון הוה אמיןא אמרין להו, והכי אורחא דתלמודא. ו'יא"ת ולימא הא דהכא ולא בעי מרחץ. ו'יל' דאדם כן הוה אמיןא איפכא דהთם פרושי קא מפרש כדעליל שייפרענו בשנים עשר חודש, ללעילים כלו לשוכר. אי נמי הוה אמיןא דרבבי אסתירה פרושי קמפרש, אבל גבי מרחץ ברבנן ס"ל, ומפסקא לנו אי תפסינן לשון ראשון או לשון אחרון. אבל השתה מיתורתא שמעין, דודאי שום דתפסינן לשון אחרון הו, היליך כי מעיינת בה הנני תרתי דרב, גם הלייא דלעיל דהלויקין עליו זבריו על בן גנס כולחו איצטריכו ודוק: ולשמואל מצינו גם כן בשמותינו ג' אימירות בענין זה, ההייא דו דברי בן גנס, צההיא דכו בשלשים ואידך דמרחץ. וכולחו ציריכו, דההיא כדברי בן גנס איצטריך לאוזייננו סברא דרבנן דמספקא להו, וכי צ"ל דאייך דכו בשלשים לא ידעינו אם משום דתפוס לשון אחרון או שום דתפוס א"י(*). וכן ההייא דמרחץ נמי اي שום דספקא להו ותפיס או שום דריילמא פרושי קא

בפק' דסנהדרין') דאמורי כי רב לאו הינו
רב הונא אלא רב המנווא:
אמתיירא מאה מעין. פירוש אסתירא
של כסף צוריו הוא סלע מדינה, שהוא חצי
זון, שהן ג' מעה כסף, והמעה שני פונדיוני,
והפונדיון ג' איסרין, והאיסר ג' מעי מדינה.
הויל צר:
מאי קמ"ל תפוש לשון אחרון הא
אמירה רב חדא זימנא דאמר רב אי
(חוות) [חוות] התם גבי מרץ הוה
יהיבננא כוליה למשכירות. ואפילו בא בסוף
החודש דתפסין לשון אחרון:
ופרקיין אי אמרו הא הוה אמונא")
פרושים קא מפרש. הוה משמע דהכי קאמר
אי איתמר ההיא דמרץ ולא אמר דהיא
דאסתירא, דהא אנן לא [ב] דהכא בעין
צרכותא. והיינו דאמרין דהוה אמונא דההיא
דמרץ פרושי קמפרש, דכי") אמר עליה
ההיא טעה לעיל") אליבא דרב". מכל
מקומן אי אפשר לומר כן, דהיכי הוה אמונא
דגבוי מרץ פרושי קמפרש, דא"כ היא הנonta
דיהיב ליה כולה לשוכר ולשון ראשון עיקר:
ונגראה כי מפני דוחק זו הקושיא היה מפרש
הראים") דאי אמר הדיאיסטירא הוה אמונא
דגבוי מרץ מודה רב דכוליה לשוכר או
שיחלוקו, משום דפרושי קמפרש. ואין זה
בכzon כלל, אナン לא בעין צרכותא למרץ.
ודעוז לימת ההייא") דמרץ וכ"ש זו. ויל"
דא"י אמר ההיא דמרץ בלחווד הוה אמונא
דגבוי הא דיאיסטירא מודה רב דתפסין לשון
דאשון, דאילו לשון אחרון פרושי קא מפרש,
ההיא אסתירא חשוב ששה מאה מעין גרעין

ב' ח' ט

ת 1 ב 2

⁷⁶⁾ עיין שיטה מקובצת בשם הרא"ם, וצ"ע.

(77) אהיה כי בא:

78) **וְכֵן פִּירֶשׁ רְשֵׂי בַּיָּמִים קָבָ**:

⁷⁹⁾ וכ"פ הרשבי'ם דיה מהו דתימא.

⁷⁹ *) ציל וכי אמר איזק דכוו בשלשים לא

זעיגן אי כבן נס סיל ומשום דתפוס לשין

סנהדרין יג. 71)

72) גירסה שלנו : מהו דתימא פירושי כא מפרש

ל. ועין תודיה פרושי.

73) ציל זהבי אי

לעיל קה. (74)

במשנתינו Dai מדין אונאה היא, תא אין אונאה לקרקעות, ואי משום טעות מדה, אפילו בכל שהוא חור או יגבה כדרךה. והגען דהכא משום טעות מדה, מיהו קים להו לרבען דכל כי האי גונא אדעתא דהאי נחית דלא למفرد עד שתות"*. וכענין מה שאמרו באומר הנ' חסר הון יתר"). ואילו אמר לו קרקע זה או קרקע פלוני בסימנו ובמצרייה תא וואיא אין לו אלא מה שיש שם. אבל הכא אמר") בית כור בסימנו בגון שהראה אותה לו עיי סימנים ידועין, ובמצרייו בנון שהודיעו מצרים, שהוא מטעין לו, וכי האי גונא יש למוכר לומר לא הטעתיתך כיוון שהראיתך סימני או מצריםו, והויל אומר בית כור זה. ויש ללחוץ לומר [מכל מקום]"*) בית כור אמרת לי, ומשום דעתגתו לתרוייתו המשקל שאמרו לו. ואידך דבר ושמואל היה בהפן, שהרי אין במכר שום טעות, אלא

שלא גמר משיכתו וקנינו. וזה ברור:

דף קו ע"א מתניתין בסימנו ובמצרייו פחות משות (וכו) חגיון עד שתות ינכח]. פירוש שתות כל המקח וכחה היא דשות הדיניות דמייתי עליה בגמרה. ושלא דברי המפרשים"*) שתות לסתה. ויש שאלים

[וזל"] : (אמור רבנן הבי"*) :

גמורה אתמר רב הונא אמר שתות

פחות משות. איכא למידק הייך אפשר

ה ג ה ו ת

רבנן ייכה ייכה את הכל, ואם הותיר שייתיר את הכל, הרא"ש זיל, עכ"ל הגי' ותחה עליו הכתובות ספיק וויל: לא מצאתי זאת בדבר הראיש והה בפרק כח מhalbות מיכירה הניח דין זה בצע"ע. עכ"ל, ובודק בדפוסים הישנים וממצאי שבשני הפסוקים הראוישנים של תנאי קווטטניה וויניציה כתוב רק א"ש זיל בל ה"א הייעטה, ואין דוד הגז' לכתוב כן על הרא"ש ועוד שכל דברי הגז' הם בכ"י רביינו אותן באות ממש, لكن לפעי שטס הוא זיל במקום הרא"ש זיל" - הרטיבב"א זיל*.

(87) לעיל דף קו:

(88) כי' ביד רמה, וכ"כ הבית יוסף סרי ריח אותן י' שכן נראה דעת הרמב"ם והוטר. ועיין במגיד משנה פב"ח מה' מיכרת הייב' שנסתפק בונה.

(89) תיבות אלו אין להם שום פירוש כאן אלא ציל לעיל אחר. ומשום דעתגתו לתרוייתו טענתה*, וכמו שהוא גנומי יוסף.

אתרון או משום דתפוס אמרה וכברנו.

9**) ב"מ דף קב.

79**) לעיל טו:

(80) לעיל דף ז.

(82) הרמיה.

(82) ובס רשבים דיה יכת.

(83) לעיל דף קג:

(84) בכ"י החידיא: האמר.

(85) לשון הגמוני יוסף.

(86) וזה לשון הגמוני יוסף: דאע"ג ודאי. אונאה לקרקעות, הכא משום טעות מודה אתנן. והטעם משום שאמר בית כור, וגם הוארה לו סימני ומצרייו היודעים לו. ויש לשניות טעונה המכור יכול לומר כבר הראיתך סימני ומצרייו היי לא הסעיתיך איכא אמרתך לך בית כור זה. והולחן יכול לומר מ"מ בית כור אמרת לך. ומשום דעתך טענתא [ציל טענתא. גלוון, וכן היא בריטב"א] אמרור רבנן הבי. וכל היכא אמרו

לומריו שאין המקח בטל, אלא שיחזרו הדמים, ואינו צריך:

זהו ראמרין דשותם הדריינט בשותות ממש, הפירוש הבן דאות לאשרמוין דשותות כל המקח ממש ולא שתות קב או שתות טאה:

רב פפא זבן ארעה וכוב' העי מנגלו (פיטמא) [חויבא] דלא קים לה בגויה מר כייט ליה בגויה"). ופרק זה עשרין אמר לי. דעדיפא בעשרים קאמר לך. ואם תאמר ואפילו ליה לא לאי טעמא מאי קאמר הא עשרים אמר לי, אדרבא כיון דאייה קים ליה דלית (ליה) [ביה] עשרים ודאי סבר וקביל, דאי לא, מאי סלקא דעתית, ועוד וכי לא ידע אבי נמי מעיקרא עשרים אמר ליה, אלא שבזו יש לומר דעתם לדינה בעי מיניה רב פפא. ויש לומר דמשום דיקול רב פפא למימר סבור התיי דאייה קים ליה טפי מינאי או שאיל שוכר לחשבון גריוי. ולהבי אהדר ליה אדרבא איהו אמר ליה דעתם בעשרים אל. הא כל שוכר לחבירו בעיןocos של עץ ואמיר לו כוס של זבב, איכא לומימר אדרבא אמר ליה הא חזית דבוס של עץ הואר, ושמא בעלמא, ואף על פי שאמרו גבי פרדס [דבעינן דמתקררי פרדס, שאבי התם דמציא למימר לוקח סבור התיי כי אמר לי פרדס] בעי למימר שיעשה לי שם פרדס. אבל בדבר שאיל אפשר לתקן לענין הלשון שהזכיר, אין לו אלא מה שהוראה לה, ויכיל נמי למימר לה דעתך של כספ' אמריך לך. כך נראה לי"):

לומר כן, הא בהדייא תנן פחות משותות הגיעו, לא שתות עצמו ינכה. ו"א") דרב הונא סבר דגרטינן במתניתין פחות (ט) שתות הגיעו, ורב יהודה (סבר) [גrios] פחות משותות. ולא נהירא מזלא פרישו בוגרא ה כי. ויש אמרים") דליך גרטינן פחות שתות, ורב הונא מפרש כפשטתא, ורב יהודה מפרש כאילו אמר פחות משותות, ועדיין יש תימה מן העניין מה שאמר בוגרא רב הונא ה כי אמר רד שתות ינכה הקשיא ליה, דהוא ליה למיתני שתות ינכה ולהבי דילך רב הונא לשנן דעת שתות ינכת, וקסבר דמתניתין מלמעלה למטה קאי, וה כי אמר חזי ושילש רבייע וחומש ועד שתות ינכה, ושותות שאמרתי לך פחות משותות, ועד ולא עד בכל. ורב יהודה דילך לשנן דעתות משותות דוקא, וקסבר עד ועד בכל: מיתובי פיות שתות (וכו') [או הותיר שתות חרי הוא כשותם הדריינט הגיעו וזה שותם הדריינט דשותות איתר משותות הוא אמר לך רב הונא] וליטעMRI הא הגיעו קתני אלא [כ]שותם הדריינט (וכו') [ולא כשותם הדריינט]. כך הගירסת הנכונת). ולמי גירסת זו מתרץ לה לפוט טעםיה. ואית ודקארי לה מאי קاري לה. ייל דקסבר הגיעו שאין מקח בטל אלא ינכה, ואנן פרכינן דהגיעו למגורי משמע. ומיהו לאו הכרת הווא ולהבי לא אמרין תיבותא דרב יהודה. ויש גודסין") (דשות) [כשותם] וכוב' ולא גרטיס אלא ומפרשין" דמאן דפרק ליה מתרץ לה אליבא דרב יהודה וה כי קאמר ואילו הכא הגיעו

ה ג ה ו ת

ה מ ו ל

(94) גירסת הריין: ומר כיון דקים ליה בגויה סבר וקביל. וגירסתנו: אבל היכא דקים ליה בגויה סבר וקביל.

(95) וויל גוינ': ומהו אפשר דהיך סבר התיי שלחשבון עשרים גניין מכראה לי ואהדר לה אדרבה אותו אמר לך דעדיפא בעשרים אמר לך. והיינו בכל ענין שאיל אפשר לנתקו [בכל

(96) כייכ בשיטט בשם גראכיד. (97) כייכ מהרש"א שוויה גירסת הרשב"ם, וענין מהרש"ל וגהנות הבית.

(98) כייכ בתורה ה"ג. (99) כך היא גירסת הריין ו מגיש, והרשכ"ם דיה אמר לך רב הונא. וכן גניה הבית בוגרא לפי פרשכ"ם.

אתمر שני אחים שהלכו ובא להם אח ממרנתה הימ ר' אמר בטלת מחלוקת ושמואל אמר מקמצין. נראה מפירוש רשב"ס⁽⁹⁾ שמקמצין לו אפיו בעל כrhoו, ולך פירוש הוא זיל דמיורי כשנוגנים לו חלקו במלומ אחד כגון שחלקו ששה שdots. והוא הדין בשחלקו מתחילה שדה אחת ונוננו⁽¹⁰⁾ לו באמצע. או כגון שחלקו שלוש שdots. והננו לו השדה ממחזע וכן חבירו נוננו לו גן השדה המשותף. (אילו) [משמע דאילו]⁽¹¹⁾ חלק מפוזר אין נתנו לו. ואף בזה הקשה ר"י⁽¹²⁾ זיל היאך נתנו לו חלקו בעל כrhoו והוא יכול למייר לא נחא לי בחלוקתיהם אלא בגROL שלשתינו⁽¹³⁾ ומעלין לה בכיסי דבר מרין, וגם באותו רוח אני רוצה. ופירש זיל⁽¹⁴⁾ דמקמצין מרצונו קאמר, ואני אחד מן הראשונים יכולם לעכבר. ורב סבר דאפיו אחד מן הראשונים יכול לבטל החלוקה, ונראין דבריו:

והא דראשין לרב אלא מעטה הנוי כי תלתא דקימי וואזל כי תרי מיניהם ופלוגה הבי נמי דבטלה מחלוקת. פירש רשב"ס⁽¹⁵⁾ דמיירי דפלוג בע"ד, כעובדא דבר ספרא בע"מ⁽¹⁶⁾). ולא נהיראadam כן היבי

רף קו ע"ב תניא רבוי יוסי אומר האחין שהלכו כיוון שעלה גROL לאחד מהם קנו כולם. פירוש אף על גב שלא החזיק בשום עניין הגROL קונה. דין תורה הוא. והיין דפרcingן אי מה להלן אוריות ולט: וכנו כולם (ואמרין דילא) בפשטה, זה לא אמרין יש אומרים⁽¹⁷⁾ זילאו] בפשטה, זה לא אמרין אלא לומר לנו כולם השאר לעניין זה שלא יוכל לחזור בו ונטולק (על) [מן] השאר. אבל אינו יכולם לחזור בהם כשבשארא להם שלא (ש) יחולקו בגROL. ואין לשון לנו כולם הולם זה הפירוש. והננו דמשכחת לה דקנו כולם ממש, אם הסכימו להם סדר, פלוני יקנה אחר פלוני, דין שעלה גROL לאחד מהם הכיר כל אחד חלקו. וכן שמעתי בשם הרב רבינו יונה⁽¹⁸⁾ זיל: ודבר ידוע שאין גROL בכל מקום אלא אחר השוואת חלקים:

אללא אמר רב אשבי בההייה הנאה (וכו)⁽¹⁹⁾ [דקא צויתי להדרי גמרי ומקנו להדרי]. פירוש והנאה ככסף. ומורי נר"ז אמר שאין דין גROL אלא בקריקות, וכן סתמה באתרי מדין כסף הוא⁽²⁰⁾ ובקריקות. ורשב"ס⁽²¹⁾ פירש שכן הדין במטלין, דהיא הנאה נמי חישיב כאילו משך. וכן דעת התוספות⁽²²⁾:

ה מ १ ל

ה ג ה ו ת

לגביה הא לא הדר ביתה.
 (98) כ"כ הרשב"ם ד"ה קנו כולם. ואעג' דלא כיב אלא לפה ההוא אמריא, הא יהיב טעם לAMILICHAH מולא מפליג גמורא בין קרע למיטלין, ואיך היה לפי המסקנה. ועיין בנומי יוסף שכטב כן בשם הרוב רבינו שלמה וכ"כ ה"ה פ"ב מה שכנים בתשש רשי", והוא תימה שלא מינו בין בריך רשי", ובודחת בonymוי יוסף דפוס קשותינו, הוא הוטס מהאשון ושם וגיטוא הר"ש זיל⁽²³⁾ במקומות הרבינו שלמה זיל⁽²⁴⁾, והיא הגנוגנה.

(100) לא מצאתי.

(101) רשב"ס ד"ה מקמצין.

(102) בכ"י א: וונונוי.

(103) תודיה ושמואל.

(104) בכ"י א: של שתה.

(105) כ"כ בתודיה מקמצין בשם ר'ג.

(107) רשב"ס ד"ה אלא מעטה.

(108) ב"מ דף לא:

תנקו שכן הוא ברטיב"א בשני כ"י לעניין הלשון שהוביה. ובנוון נמי אם הראה לחברו כוס של עץ ואמר לו לו קנה לך כוס זה וזה דחויה ליה מצי למייר ליה דעתך ליה כשל ותב אמריו לך. אבל בגין פרדס אמרין דבעינן דמתקרי פרדס, ואעג' דקיי בגויה דהוי כעין פרדס זה, וטעמא דשאוי התם דמציז למייר לוקח הייתי סבור כי אמר לי פרדס דבעי למייר שעשה שם פרדס. הריטב"א זיל. עכ"ל הגני.

(96) רשב"ס ר'יה קנו כולם, והרב רבינו יוסף אמר בן-

מיגש⁽²⁵⁾ וכ"כ בחידושי מהר"י מג"ש ובשטיים

בשם הרא"ם (הוא הר"י מיגש) בתירוץ שני, וכ"כ

ה"ה פ"ב מה' שכנים בשם יש שפירשו.

(97) ולתורויהו מיהת קונה גנוי. אבל

הטור סימן קעג בשם הרא"ש כתוב שאינו קונה

אללא לבירר החלקים וכותב הגראי זיל' דרכם

אללא אר"א, ומיהו רבינו אעיג' וגרט אללא סיל'

ההות קצר כמאן דטלייגו¹⁰⁹). דהتم (בדרכ) [בדרב] ספרא מיטינן היהיא דאלמנטה¹¹⁰), ושמעינן מינה דאפילו בקרקע איתה. וכן עיקר. ולהאי שיטתא דרי' אתי שפיר פירכא דכו בשלהים דיכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה, כלומר ואפילו במא שמדד כבר, דאלמא כיון שלא נגמר המקה יכול לא חל קניין, האقا גמי כיון שלא נגמרה החלוקת לגמרי יכולם איזיך לחזור בתם במא שחלקו. דאילו לפירוש רשב"ם אפילו (מחאה) [מסאה] בסעל ההינו יכולם להקשוט לגבי שלישי מיהת דהא ודאיchorה דשלישי שלא חילק לא דמי אלא למה שלא מדד עדין:

דף קו ע"א וזה פרקיונן החטם עבור רבנן תקנתא¹¹¹) (וכו) [דניהם ליה למוכר וניתנא ליה לולוח]. לאו דוקא למימר דחקון הци, אלא דנחות רבנן לדעתיהו דניהם ליה לכל חד וחוד דיכול מהדר ביה עד שימדרו הכל, ודכוותה אמרינן בפרק הוות¹¹²) אפילו החליף פרה (וחמור) [בחמור] וטלת שלא קנה כלל עד שמשכם שניהם, וכן כל כיוצא בוה:

גירסת רשב"ם¹¹³) שני אחיכם שחלקו ובא בע"ח גטלו חלקו של א' מהם. וכן גורס (רשבי) [רש"י] בפסק דבר¹¹⁴). ויש גורסין¹¹⁵) שלשה אחיכם, והיא הנבונה יותר דבתהנו דרב ספרא וכותאי דוקא במטטלין

סלכא דעתין לדמיוי להא דהכא. אלא ודאי הא שלא בבז'ז. ולרי' זיל לא פרכינן מהנהו תלתא¹¹⁶) דהא אמר דשמדו מודה בה, אלא מן השנים הרשוגנים שאין יכולין לבטל מחלוקתם אם השלישי רוצה בה, כיוון שהם מתרצו בחולקתם. [וא"ת] ומאן לימא לנו דהיא דינחת¹¹⁷) [דנחתה] אדרעתא דתלתא. מה אין כן בזה דחולה בטעות היא אפילו לגבי דידיה. ולפירוש זה אפילו בהיא דהני בי תלתה השלישי יכול למותות. ואי קשיא לך מעשה דרב ספרא בב"מ¹¹⁸). וכן מעשה דכotta¹¹⁹) דאל מאן פלוג לך. ייל דהטם בניוחטא ופלוג קמי בי דינא שהם במקומות שלשה וכדומות החטם בהיא, והכא בפלוג [באנפין] נפשיהו כעין פלוג בגין דרב ושותואל. אי גמי דהכא אפילו פלוג בגין דינא, כיון דהוה השלישי בעיר, כדאמרין בגדי בי תלתה דקימי, אין מעשיון כלום. הא כל היכא דלא (הות) [זהה] במתא ופלוג בגין דינא ודאי חולקתם קיימת (ופי' דלבגי ג') [אפילו לגבי שלישי] כל היכא דליך טעות באשותה החלקים [ובבדמים]. וליכא לדוחוי דבתהנו דרב ספרא וכותאי דוקא במטטלין

ה מ ו *

ה גთות

והא דאמרין גבי איסטו ורב ספרא אמרתי סחדיע דפליגי בבז'ז, וכן במעשה דכוואי ודאי מאן פלא לך ייל החטם בבז'ז והכא ופלוג באנפי נשיחו איעי הכא גמי איעיג' ופלוג בבז'ז לא מהני משוט דקימי כוותה במתא לדאמרין הוי תלתה דקימי 111) פירוש וכדרמרין בגין כותאי דזווים כמאן דטלייגי דמי. (ב"ט סט)

112) כתובות ק ע"א

113) גירסתינו החטם עבור רבנן מלטה.

114) ב"ט מז ע"א.

115) הרשbis לג' ב' אחין, אבל מסירשו מוכח דמיי בשני אחין.

116) בק ט ע"א רשי' דה' לשני אחין שחלקו.

117) המגוונים רבעינו חנגן והריע'.

109) זיל לא פרכינן מהשלישי.
110) בבא מציעא דף סט.

111) וזה לשון הנימקי יוסף: וזה דאמרין גבי איסטו ורב ספרא מאן מיל לך איעיג' דהו בבז'ז, משום וקמי כוותה במתא לדאמרין הגני תלתה דקימי אין מעשיון כלום, הא כל היכא דלא הוה במתא ופלוג בגין דינא ודאי חילוקתן קיימת אפילו לגבי השלישי היכא דליך טעות באשותה החלקים ובבדמים עכ"ז. (כן הוא בינוי דוטס קונגשנטיגן) ומה עליו הכתנות פסים הדוא במעשה איסטו ורב ספרא פלי בלא בז'ז והגנית בעצע'ג גם בגילוין הנודס שיש חילגן בשולי הרכ' תמה על הגני דמה שכתב מאן פלא לך אינו במעשה איסטו ורב ספרא אלא בגין כותאי באיתו ונשן. ויגיע' שדברי הוי הם דברי ריבינו

מחאה, ובאייך ממחאה שיש לו ליטול יש ספק אם הוא יורש ונוטלו בקרקע או לוקח באחריות, יוכל לסלקו ממנה במעטת כדי אין אחריות. וכיון שכן והוא התובע, ידו על התחתונה (ויתן) [ויתנו] לו אחיו כמו שירצנו או בקרקע או במעטות:

ואין פירוש זה נכון מכמה טעמים. הדא דהוה ליה למימר או רבייע במעטות, כי אע"פ שיש (לו) מקומות שהנתנים אמרים וייזו במקומות אויי¹²¹). אין דרך האמוראים [כנ], כי האמורא פותח ואני סותם¹²²). ועוד רבייע רבייע למה לי, היל' נוטל רבייע בקרקע או רבייע במעטות. וכיון דכו [רב (ashi)] [אPsi] מרטי ספקית ליה הוה ליה לפרש בוגרמא להדייא. ואילו תלמודא לא משמע דנקט אלא חדא ספיקא. ספק יורשין ספק לקוחות. ולא עוד אלא דסתם לקוחות היינו באחריות. ועוד כיון דחשבת ליה להאי תובע, ומפני כן ידו על התחתונה לסתת לו מעות או קרקע, הדין נותן שלא יהא לו כלום, דהא מספקא ליה בליך שלא באחריות, שאין לו כלום, ואם כן יביא ראייה שאינו כן:

והיכן כמו שפירש רשות¹²³) שאינו מפסיד כלום, ודברים כפושטן, כי מן הנכחים שנשארו לאחין נוטל מחיצתם, רבייע כל הנכחים בקרקע ורבייע במעטות, [ו] לא מספקא

בדבעינן למימר קמן בסמוך. וא"ת מה נטל בעל חוב חלקו של אחד מהן, כיוון שהוא חוב שהיה על אביהם. ויש לומר בכך שהיה חלקו של אחד מהם אפוטקי סתום¹²⁴). אי נמי בכך שהיה לבדה היהה זיבורית שדינו עליה (לגביו יתומים) [לגבות ממנה]. אי נמי שהיה כל קרקעיהם שווות, וכיון שהם אינם יקרים ל�מצ ולתת לו פרעון חבו במקומות מפוזרים, יכול לתבוע לכל אחד מהם: ומכאן נראה סיע להרמב"ם¹²⁵) שכח שמלואה את חברו על ידי שני ערבים, גובה מאיה מהם שירצת הכל, דהאanca נכסותי דבר איניש אינון ערבען ביתה, ומדין ערבות גובה מאיה מהם שירצת, כיון שככלן שווות. וכן הוא בתוס¹²⁶). אבל אין לו ראייה מכאן (רבינו¹²⁷). אבל טמא דהaca ממש אידך אנפי דכתיבנא:

רב (ashi) [אPsi] אמר נוטל רבייע בקרקע ורבייע במעטות. פירש רשב"ם¹²⁸) שיש לו להפסיד חצי הראייל לו, והכי קאמר נוטל רבייע הנכחים שנשארו ביד אחיו במעטות או בקרקע, והרבייע האחר יפסיד מטעמא דפרש בסמוך, הרב (ashi) [אPsi] סמוקי מספקא אי יורשין הו או לקוחות הו, ותורי ספיקא איכא. דידילמא לוקח שלא באחריות הוא ואין לו כלום, ומפני ספק זה יפסיד

ה מ ז ל

ה ג ה ו ת

מן שירצת. כן הוא בתוספות בדברי רבותינו זיל עכ"ל, ובכ"י החידיא: וכן הוא בתוס' בדברי ר. ובכ"י א': וכן הוא בתוס' בדברי רבינו. וצ"ל וכן הוא בתוספתא כדורי רבינו. לאחר זמן ראייתו הגני דOTOS קושטנטיניא ושם הגירסא: כן הוא בתוספת' בדברי רבותינו זיל.

(121) רשב"ם ד"ה ורב אס.

(121) יבמות נ.

(121) וכיכ התוספות ביצה כה. ד"ה כאן, רשב"ם פסחים קא: רשב"א חולין מה: ועיין רשב"א ב"ק צה:

(121) ב"ק ט. רשי ד"ה לא' וכיכ שם וכן בתודעה רב אס.

(118) וכן תירצו התוספות ד"ה ובא. (119) רmb"m פרק כה מה' מלוה ולוה ה"י ועי"ש במ"מ ובאוור שמת. ועיין נ"י ר"ש המפקיד. (120) כלומר בתוספתא. והיאתוספתא בסוף מכליחן שמספורש לכארה להיפך. וכבר מירצת הרשב"א דר"ל לא יפרע תחילת מן הלוח. אבל גנד העבini א"צナンאי, וממי שירצה לאו ערבען קאי אלא אלה וערב. ואין לומר שכאן צ"ל "וכן מפוסה בתוספות" שהרי בניOTOS דOTOS קושטנטיניא גרשין בהריא "בתוספתא".

(120) ויל גני: מכאן נראה ראייה להרמב"ם זיל שכח המלה לחבירו ע"י ב' ערבען שובבה מאיה מהן שירצת הכל, דהאanca נכסותי דבר אישיש ערבען ביתה, ומדין ערבות גובה מאיה

יוטר משותה כשליה טעה ומודד במידה הישנה היה (מתאונה) [מתאנה] יוטר משותה, ונמצא בטל מלה. ולהכי פרכינן دائ משומ הא אפילו בפחות משותה המלה, שחרי אין האונאה בכך בדים אלא במידה :

(אמר) [זה אמרך] רבא כל דבר שבדירה ושבמנין אפילו בפחות מכדי אונאה חזור, ומכאן שמעו דחוור דבר רבא התם⁵¹⁷), היינו כפשוו שהמקה בטל, ולא חור דמים, דהא בשמעתין על ביטול מקה מיתי לה⁵¹⁸): קרא אשכח ודרש השקל עשרים גרא. ומתרגמינין⁵¹⁹) עשרין מעה. והשקל הוא סלע שבתלמוד שיש בו ארבעה דינרין. ואע"פ שאמרוי⁵²⁰) (שבעה) [שש מעה] בסוף בדינר, ונמצא סלע כדי מעין, וזה אחר שהוסיפו על השקלים שתות מלבר :

(ז) עשרים שקלים [ו] כה' [שקלים]
עשרה וחמש[⁵²¹] שקל המנה יהיה
לכם. פירוש בסוף כל השקלים שם ט'
שקלים יהיה המנה. וכיון שהשקל די זוחם,
נמצא המנה מאנן ומ' זוזי, ואילו מנה בעלמא
אינו אלא כה' סלעים. אלא דינה של קודש
היה כפול לעולם. והרי הוא נ' שקלים.
והוסיפו עליו שתות (בלבד) [מלבר]. הרי
הוא ששים שקלים, וכדמפרש ואילו. וקשה
לי כמה תפס הכתוב שקל המנה מפרדרם.
פרשבים כי באותו זמן היו נהגים (מי)
למנין למנין) [דמוקמות יש] שהיה (מנ)
[מכ'] שקלים ויש מכיה ויש מי וה' שקלים:
והרי פ' דעתא קרא לומר שלא עשה
המכר כלו מקשה⁵²²) א', אלא שיתא מחלוקת,
כדי שיוכלו לשקל בו כי שקלים וכה' שקלים

קב מחות רובע, והעocal פירושו בגמרא שהוא א' משמנה ברובע, ופירושה חלק א' משמנה ברובע הסאה. ורובע הסאה הוא קב ומחזצה (כי הסאה הוא קב ומחזצה), כי הסאה ר' קבין. ושמינית קב ומחזצה הוא לוג פחות רובע, כי הקב ד' לוגין, ושמינית ששה לוגין הוא לוג פחות רובע. ואקשין בסמוך אדם איתא דעתיך איניש ריבעא תומנו⁵²³) וועלא לא נעבד. וכי מושם דהו מן מתהלך בקב, שהוא (לוג) [ג' לוגין] כי תומן קב פחות רובע כדמפרש. והעocal, שהוא לוג שלם, שהקב ד' לוגין:

ורשב'ם גודס תומן ותצי תומן, וגודס העocal א' מה' ברובע. וכי' הוא תומן ח' הקב, והוא ג' ביצים, כי הקב ד' לוגין, והלוג ארבע רבייעות, והרביעית ביצה ומחזצה, נמצא הלוג ר' ביצים. ויש בקב כד' ביצים, שמניניהם ג' ביצים. נמצא חצי תומן ביצה ומחזצה, והעocal פירוש הוא זיל א' מה' ברובע הקב, ורובע הקב הוא לוג והלוג ר' ביצים. טול מכל ביצה חומש, הרי הם ר' חומשי ביצה, והותמן שתוא ביצה ומחזצה הם ר' חומשי ביצה וחצי חומש. נמצא שאין בין חצי תומן וועלא אלא חומש ביצה וחצי חומש. וגודס בסמוך חצי תומן וועלא לא נעבד, פירוש דמלפני אהדי, דכין דעתיך איניש רביעא כל [שכן] דעתך בהאי:

דף צ ע"א אלא מושם אונאה דלא
לייהו ביטול מקה. פירוש כי כשמיCOR
במזה הישנה ויפסיד שתות איינו (מתאונה)
[מתאנה] אלא שתות בלבד, וחכמים רוצים
בליים המקה, ואיילו היו מוסיפים על המדות

(517) מירטנו : חצי תומן.

(518) ביטם דף זו :

(519) וכיכ התוספות ביטם זו : דינה כל.

(520) שמות כא, יב.

(521) קידושין דף יב.

(522) ברכ' א : מקצת.

דף צ א ע"א איכה דאמריו תרי
אתחדו"). פ"י שלא ישתרך ממחזת, ומה
שאמרו לעילו") אין משתכרין יותר משותות,
זהו בשאר הדברים שיש בהם עסק גדול :

מתירועין על פרקמטויא שהוזלה. פירוש
[מתירועין בתפלת] בענינו דהתרעה בשופר
לייבא [שבתוי"], כדאיתא בפסכת תענית").
ומה שנחלקו שם במה מהתרען והוא בהתרעה
שבחול ובום התענית, אבל בו ובכיווץ בה
דכ"ע [בתפלת] בענינו, וכדמוכת התם
וכדרישת בדוכתיה") בסיעטה דשמייא :

מאה ועשרים משותאות. פ"י דס'
היו בין בנים ובנות, ולכל א' עשה משתה
של אירוסין ומשתה של נישואין, וכדרישב"ם
ז"ל :

ובהכי טליק פרקה בסיעטה דשמייא

ו"י שקלים וה' שקלים"). כמו שנוהגים היום
לעתות במנה ששולין בו :

דף צ ע"ב תקון קב"י בר (וכו')
[תולתא קפיזו]. פ"י והקפיזא ג' לוגין, נמצא
שהיה במדה ט' לוגין, ומוסף על חצי תרבכ
שלישי, והינו דפריך מדשモאל. ובדין הוא
דמאי לימיירך דתא טען אינש ריבעא, ומיחלף
בתרכב שהוא י"ב לוגין, אלא דחדא מיניקו
נקט, וכדריש רשב"ם"). ובתאי דפריך תא
איפריקה אידך מילא :
ערשה ארט קבו אווצר. ימ"י מה שלקט
משודתו. ויש מפרשין מה שהותיר לו ממה
שלוח לאוצר ביתו :

אווצר לי' פירוי דג' (לוגין) [שניות].
פירוש ובארך ישראל היה, וקסבר שביעית
נווגת בזמנ הזה מדאוריתא. ואי גמי מדרבן
כפלוגתא בפסכת גיטין") ובהווא דאמירין")
פוקור וורען שביעית משומ ארגונוא :

ה מ ז ג

(529) גירסתנו : חד אמר על חד תרין.
 (530) דף ז .

(531) וזה לשון הנומי כיוסף : מתירועין בתפלת

בענינו, והתרעה בשכט ליכא בשופר כדאיה בא מס'

תענית היריטב"א זיל. וככל הגי.

(532) תענית דף יט.

(533) עיין בחידושי היריטב"א למסכת תענית

דף כ .

ה ג ה ו ת

(523) בכ"י א : כ סלעים ו' שקלים וכיה שקלים
וכיו' שקלים.

(524) וכן הגירסת ביד רמה : תקון קבא בר תלהא
קפיין. אבל אירסטון : כימלא בר תלהא.

(525) רשב"ם דיה והאמר שמואל.

(526) כ"כ הרשב"ם בדיה את קבנא.

(527) גניין דף לו .

(528) טנהדרין דף כו .

פרק המוכר פירות

לימה ליה דילמא שדק גרם, או שלא ורעתם' (בראוי, או שלא עבדת כראוי. והגנו כמו שפירש ר' ר' י') ויל דין הכל נמי, ומתני' וגمرا בולח'**) כשיש לנוינו מאותן זרים עצמוני**) ואנו מכירין בהן שאין ראוים לצמות, או שהמוכר מודה בדבר אלא שהוא טוען לאכילה מכרתים לך. אין שהשודה של זה (בודוקא) [בודקה] אפילו לזרעים אלו ושוה זרע ועבד כראוי. הא לאו הכי המעית. וכי ריבינו חננאל**): וחיב') באחריותן דקתיינו היינו דמי זרע שננתן לו לכל הפחות, כדאיתא בגمرا. ואינו מנבה') לו כלום מפני הורעים. אפילו כדמי עצים בעלמא'). ואצלן שאינו יכול לומר לך, לא אתך לך מועתיך עד שתתנו לי בשיעור הורעים שלך. דכין דעת דעת

ה' צב ע"א המוכר פירות לחבירו ולא צמחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן. פירושו בגمرا אפילו זרע פשתן דרבא לרעה זבוי אינו חייב באחריותו כלל, דכון (דאתא) [דאיכא] מיעוטא דמודכו לאכילה יכול למשمر אנה לאכילה זבינה' ניתך, ואין הולcin במנון אחר הרוב:

רשב'ג אומר זרעוני גינה שאין נאכלין כלל חייב באחריותן. פירוש דהשתא ודאי לרעה זבן. ופריש בגمرا) דהיה דמודכו רבנן בהא, דהא לא פטר אלא בזעם פשתן. אלא') דבדמי הוצאה פליגי, אין דכלה מתני' רשbig היא, וכדאיתא בגمرا). וקשה לי') אפילו זרעוני גינה או [ב] שיוודה המוכר Dolriyah זבינה, למה יהא חייב באחריותן,

ה מ ו ז

בכלום אינו חייב לשלם לו כלום, וכן בכל מה שטעות שבבולם שידוע שהלקח הדבר שבבלו לקחו, בגין בגדי וחתחו בתמה ונמצאת טמה. וכן אמרו בבכורות טruk כל פסולי המקודשין השוחט את הסרה ומכחה ונודע לו שהיה טמה, מה שאכלוأكلו ומחזר להם את הדברים ובזה שלא אכלו היירעו ויוחזר להם את הדברים, מכורו לגוי או הטלתו לכלבים שלמו וטרכו, ותיר המוכר בשר לחבירו ונמצא בבור טירות ונמצא בבלין יין ונמצא נסך מה שאכלוأكلו ויחזר להם את הדברים עכ' ולמדנו מכאן כי הילוקה טרנטיא מתבירן להילוקה לפיקום זרע ונמצא שם מומש אין לו לילוקה לעשות בתה הוצאה כדי להתחזרה, אלא מינחה ביך שומר תנם והולך זה ויטול את שלו אם ירצה. וחיב מוכך להחזר לו דמי, אבל איו גנות לו מה שהוצאה, לדית הילכתא כרשbig דאמר בגמרא גנות לו הוצאה, וכן כל כיוצא בה, וכן כתוב הרמב"ם ויל. עכ"ל הריטב"א ויל. עכ"ל הגיא. ועטפי הגדנו בתני' בס"ג.

7) בכ"י א': ואין מבנה,

8) בכ"י א': ואפי' בדמי עצים דעלמא.

ה ג ה ו ת

- 1) לקפן דף גב :
- 2) בכ"י א': אלא בזעם פשתן דבינוי הוצאה פליין.
- 3) וכן הקשו בתודיה המוכר פירות.
- 4) בכ"י א': שלא ורעתם.
- 4*) בכ"י החידיא: ומתני' גם דעליה כשייש.
- 5) בכ"י החידיא: מאותן זרעים ממש ואנו מכירין בהם.
- 5*) ובכ"י הרשב"א בשם ר' ר' דמיiri כשמתביבו שהפירוט היה רעים לטיכך לא צמחו עכ"ל.
- 6) וזה לשון הגמoki יופק: וחיב באחריותן דקתיינו היינו דמי זרע שננתן לו, ואינו מבנה לו כלום מפני הורעים ואפילו כדמי עצים דעלמא, ואינו צירך לומר שאין יכול למזר לוא לא אתך לך מועתיך עד שתתנו לי בשיעור הורעים שלך. וכיוון שעל דעת זרעה מכרן לו ולכך ממן לו יש לו מקום שטעות בדבר ולא משע הילוקה

רב אמר מקה טעות. ופריש משום דיכיל למימר לאחריטה מכרתו לי, ואין המוכר יכול לומר לשתייטה מכרתו לך: ושםואל אמר יכוול לומר לו לשתייטה מכרתו. ופריש טעמא דאי"ג דרובה לחרישה זביני קסביר שmailto שאין הולcin בממן אחר הרוב. ומיהו דעת גודלי רבותי^{*)}, והוא הנכון. שלא אמר שmailto אלא היכא דאי"א גבי אידך חזקה דמונגן, כגון שפרעו הלוקח כבר. דתכי סתמא דAMILTA CADAITA BFERAK HAMIDRIT^{**)} קסביר דחויה דמונגן עדייא מרובה. וכל שאין חזקה ממן נגד הרוב ודאי אולין בתרRoba, והרי הולcin במציאות אחר הרוב. וכל בן בו אם לא פרע עדיין הלוקח שתוא פטורי, דהא מסיעי ליה רובה וחזקה. וכולה סוגיא הכי ריבטה כשפראו כבר. דאמרינו ולישקולי^{***)} תורא בזוזיה. והנהו דפרכי מיניהם בגمرا דכתובה ושור שנגה, قولן באים להוציא ממן מחזקתו. ואית זה פרclinן לmailto מדתני נמצא^{****}) גנוב או קובייטוס הגיעו. משום דס"ד^{*****}) דרובה הכי איתגהו, דאלמא הולcin בממן אחר הרוב, והתם מאי אפקוי מינא אי"א דאורבא רובה מסיע למועד דמונגן גביה. ויל' דההיא שללא פרע הלוקח המעות עדין, והמועד טובע מעותיו מהлокח^{*****)}. והלה טוען המעות מתנה (הוא) [הם] דלאו

זרעהה מכרם לו, ולכך מסרנו לו, ויש מקה טעות בדבר, ולא פשע הלוקח בכלם, איינו חייב לשלם כלום. וכן בכל מקה טעות^{*****)} שבoulos שעשה בו^{*****)} הלוקח הדבר שבשבילו לקחו, כגון בגדי וחתכון בהמה ונמצאת טרפה. וכן אמרו בבכורות פרק כל פסולין המוקדשין^{*****)}. השוחט את הפרה ומברחה ונודע שהוא טרפה מה שאכלוأكلו^{*****)}. [ומה שלא אכלו הם יחוירו לו את הבשר]^{*****)} (ומחויר לו) [והוא יחויר להם] את הדמים, מכרו[הו] לגנים או (נטלו[הו]) [הטלו[הו]] לכלבים ישלמו לו דמי הטרפה, ותיר המוכר בשורי^{*****)} לחבירו ונמצא בכור, פירות ונמצאו טבלים, יין ונמצא נסן, מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים עד כאן. (ולמד לו) [ולמדנו] מכאן שהлокח פרקמתיא מהבר להוליכה למוקם ידוע^{*****)} והוליכת ונמצא שם מום. שאין לו לлокח לעשות בה החזאה כדי להחוירה, אלא מניחה ביד שמורי^{*****)} ויליל^{*****)} זה ויטול את שלו אם ירצה, וחיב המוכר להחויר לו דמיו. אבל איינו נתן לו מה שהוציא, דלית הילכתא כרשב"ג דאמר בגمرا^{*****)} גנות לו הוצאה. וכן כל כיוצא בה, וכי' הרמב"ם^{*****)}:

גמרא. המוכר שור לחבירו ונמצא גנחות, פירוש שנגה אפילו פעם אחת בלבד.

ה מ 1 ל

ה ג ח ו ת

(15) בניי : ומתול.

(16) لكمן דף זג :

(17) ר מבים פסיז מה' מכירית.

(18) וכיצד הטור סימן לר' בשם הרמ"ג.

(19) וככן היא גירסת היריע' והרא"ש. וגירסתנו : ליליכב'.

(20) בכ"י א' : וنمזה.

(21) لكمן דף זג.

(22) בכ"י החיד"א דילג הסופר מן תיבת מהлокח עד תיבת מן הלוקח ומכאן ראייה שהסתופר שכתב כי א' לא העתקיק כן מתוך כי' החיד"א, ועיין בהקדמתו.

9) בכ"י א' : וכן בכל מקום שבoulos.

10) בכ"י בשם רבינו : שיעור שהлокח הוכר שבשבילו לקחו, ובדים הגיה : שעשה לו הלוקח.

11) בכורות לי.

12) בכ"י א' : מה שאכלת אכלת.

13) בכ"י א' : גדר כשר.

13*) פרש הכתונת ספיק שהודיעו שמוליכת לאוthon מקום היוציא. ולאטמי שאם לא הודיעו שמוליכת למותה אחרה והוליכת ונמצא שם מום שהוא בשרות לוקח עד שיתחוור המכח במומו למוכר ובמשר הרמ"ג.

14*) פירוש שמור תנם.

יחידה הוא. אלא לכל היכא דיליכא (פלוייא) [עלולא] בילשנא מידי וחלשן חולם מה שמכר [ואינו] אלא לגולי מילטמא אפילהו רבנן מודו שהודמים מודיעין, וכבדתיבנה התם") ובפרק הבתי"). ורשב"מ") פירש וצחי זוויזי") היכי, ולהו בייטול מכח אם הוא בכדי שהדרעת (גוטה) [טועה]. ולא מחור בילשנא דגםרא כלל:

לא צריכא דאייקר בירושא וכט (ברידיא) [ברמי רדייא]. פירוש דאייקר בישרא בשעתה [ד'] מכבר, דהא אנן בתור שעת (המכר) אוליגן. ומיהו מסוגין משמע דבעינן למייר דהשתא גמי קאי ביוקרייה, מדריכין דליקול תורא בזוויז. ובדין הוא דהוה מצי לשינוי דאייקר זול, אלא דלא חס. תדע דהא מצי לשינוי שאין דמי השור להרישה מרובין על של שחיטה [אלא מעט]. שהרי לא אמרו הדמים ראייה, אלא כהן בעניין שאין הדעת טעונה בהם לאידך גיסא. כדרישת"י) בפ' הסוגה: דף צב ע"ב גירסת הפסרים שלנו והיא גירמת הר"ף זואי דיליכא לאשתלומי מיניה לרשקל תורה בזוויז אמרוי אינשי וכו' פרקינן דיליכא לאישתלומי מיניה. ובוראי דלא בעין למימר אי דיליכא מידי למוכר לאישתלומי

אדעתא דהכי זבני, והמורח הוציא ממנה מעותיו מן הלויק בטענת רוב. ומשמע לנו דמייר כי ספה כליא פרעו עדיין, מדקנני ספה אמר לו הרי שלך לפניך ולא קתני שיהיך באחריותו. ולא שירא חייב להחויר לו כלום. דברהוי מבוכר שדהו מפני רעתה ועד דלא יהבי למוכר יהיב (אותם") עבדא, מה ליה זוזי למוכר יהיב (אותם") עבדא, מה שאין כן בובכני דעתמא. וזה דלא טעין (הכא) [הכى] מוכר גבי שור דלימא רוב שורדים נגננים הם ולדיידי נמי מסיע רובא ויהא פטור אפילהו לרבות. משום דסתם שורדים תמים איןנס") בחוקת נגננים, וכדברי רבא בבבא קמא") דרכו ותולדותיו") קリンן משונין. ואפילהו למאן דאמר") סתם שורדים לאו בחוקת שימור קימי, כדרישית בדוכתה בס"ד. ומהכא שמעין לה שפיר:

ונחזי האי גברא [אי] לרדייא זבין או לשחיטה זבין. פירוש דכל היכא דאמשר לבורדיי") מילתא בדידיה לית לנו למיזל כל בתר אינשי דעתמא") :

ופרקיין בגברא זובין לחא ולהא. פירוש שיש לו עבודה בשדה והוא גם כן טבח וכו") :

ונחזי דמי [חווי ניגחן]. פירוש שיינו הדמים מודיעין. ולא אליבא דר' יהודה") (פרקינן) [פרקינן] כדכתב ר'ח זיל, דהא

הגהות ה מ ו ז

(32) זה לשון רבינו לעיל דף סא: דיה ואיך אמר איעטה וכבר ואית ומיש למוכר שור לתבירו ונג澤נו גנחן דוחונן אי זמי רדייא לרדייא אי זמי נכסטהו לאחסנה. ויל' דלא זמי דהא להחיה דצמד ובקה, דין אומרים לרבען הדמים ראייה לעויל מילטה בלשון שאינו במשמעות הלשון, משא"כ בשור וההוא שאין הדמים ראייה אלא על גילוי הדעת שבו אם לקחו להרישה או לטביחה. וזה ברורו. עציל שם.

(33) רשב"ם דיה וליתוי אי זמי רדייא לרדייא וכו'.

(34) בכ"י החד"א: דמי היכי.
ווכ"א דכתהו במשמעות הלשון גם חכמים מודים. וכן כתוב הרמב"ן בשם הר' יוסף הלוי ז' מיבاش.

(24) בכ"י החד"א: איתון.

(25) בכ"י א: ואינס.

(26) ב"ק ח:

(27) בכ"י החד"א: דקרן וולותיהן קリンן משוני.

(28) ב"ק סו.

(29) בכ"י החד"א: למזהוי.

(30) סיל לרביבנו וברובא דליתא קמן א"ז לברור. ועינן יוד סיל א ספיק א בהגה ובשיך שב.

(31) ולע"ז שחרר סה.

(32) לעיל דף עז:

(33) כמו שכותב רבינו לעיל דף עז: דיה ווכ"א דכתהו במשמעות הלשון גם חכמים מודים. וכן כתוב הרמב"ן בשם הר' יוסף הלוי ז' מיבаш.

איןשי וכור ופרקין (דילתנהו) [דאיתנהו] לוחוי. ולפי גירסא זו יש לומר דלא אמרינן דיתיב זוווי (וכו) [ולא מקרען] ומטטלין. אלא בדאיתנהו לוזוי דובני גופינו בעין". ועדיין ייל דודוקא באחריות דמכר"). דלקות לא נחית אדעתא זוווי [אבל בע"ח אדעתא זוווי] נחית זוווי יהיב לה ונדכתה רת") ואיל. והנוסחא הא יותר נוחה, דאפי' באחריות דמכר גמי כל היכא דעתה ליה למוכר (לי) זוווי לא פרע ליה במטטלין"). וכי אמרינן דהיכא דלית") ליה זוווי פרע בשומה דמטטלין או דארעא, אמרו מררי הר"ה גרא"ו בשם רבבו") שזהו כשהמלות בא לכוף פורען, אבל אם אין המלה טובעו אלא שהולה רוצה לצאת מהובו לא מקבל מינה אלא זוווי, ואמרינן ליה זיל טרה זבון. ואין כל בעלי הורה מסכימים לה. ובמסכת כתובות הארמתי בוה :

וכתב רבינו חם") כי שלש מדות בפערען, נזקין וב"ח ושכירות פועלין. נזקין אפלו את ליה זוווי מצי פרע בקרע בעידית או במטטלין אפלו סובין, דכל מידי מיטב הו, וכדאיתא בפרק קמא דבבא אמר"). בעל חוב כי אית ליה זוווי פרע זוווי, וכי") לית ליה זוווי פרע במטטלין בשומה או בקרען. ופיעל אפלו היכא דלית ליה זוווי ליטרת וליזבן וליפרע בזוווי וכותנתן בפרק הבית והעליה") השוכר

מיניה. דאילו כן פשיטה (דמיה) [דמיה] תורה איתן לא למשקל, אלא הבי פרושה ואי דיליכ זוווי למוכר לאישתלומי מינה לשיקול תורה בזוווי. ופרקין דעתה ליה זוווי למוכר, וכיוון דכו אין (לי) [לו] לקבל שומה דמטטלין. ונוסחי איכא דgesri בחדיא ואי דלית ליה זוווי לאישתלומי מינה לשיקול תורה בזוווי וכור ופרקין*) דעתה ליה זוווי וועלה עם הפירוש שכטבנה וכן [פירוש] בהלכות הר"ה*) זיל. ובכ"פ רבינו חנןאל, וכותב") דשמעין מינה דהיכא דעתה ליה זוווי לולה אינו יכול לדוחתו למולה לאישתלומי**). משאר נכסיו לא מטטלין ולא מקרען. והוא ודאי מוכח בחדיא בכתובות *) דכל היכא דעתה ליה זוווי לא פרע ליה מן הקרען. אמרינן התם ודאי אמריתו משמייה דרבא האי מאן דלית ליה זוווי ואית ליה ארעה אמרינן ליה זוווי ואית ליה החוא תוליה מעותיו בגין הוה הוא עשה שלא כהונן לפיכך עשו לו שלא כהונן. שמעין מינה תרתי, חדא דאגן לא שיילמן ולא אמרהינן אלא משומ דלית") ליה זוווי, הא אית ליה ודאי מזוווי יהיב ליה, וזה שהוזכר האיש ההוא לעשות שלא כהונן. ומשמעותן דהה שמעין מאן דכתב רבינו חנןאל דהה בזוווי מטטלין. ומהו יש גנוסחאות דgesri הכא או ליתנהו לוזוי לשיקול תורה בזוווי אמרינן

ה מ 1 2

ליה זוווי.

(39) וכן דעת הרצי בתוציא א"י דיליכ.

(40) בכ"י א : המכרא.

(41) כיב בתריה א"י דיליכ לאישתלומי מינה,

דנוכל לחلك בין לך דהכא בע"ח דותם.

(42) בכ"י א : מטטלין.

(43) בכ"י א : דכי לית ליה.

(44) עיין בשציג שרבו של הראי הוו הרמב"ן.

(45) וכן כבבו התרומות כאן דיה א"י דיליכ

וכחותו טו. דיה בע"ח בשם ר'ת.

(46) ב"ק דף ק"ה :

(46*) בכ"י א : ביה א"י ליה זוווי פרע זוווי

ואיל לית ליה זוווי.

(47) ב"מ דף ק"ח.

ה ג 1 ת

(35) לא על הגירסה קאי, שהרי ובינו כותב במחילה הריבור שגורסת הר"ף בגירסה שלנו, וכן הוא ביריך שבידנו וכ"ב הרין בשם רייך (שיטמן). אל על הפירוש בלשון הגמara קאי שם הר"ף מפרש כן.

(35*) בכ"י החידיא : ופרט.

(36) וכן כותב הרשב"ם דיה לא צירכה ואיכא בשם ר'ת.

(36*) בכ"י החידיא : ליטרע.

(37) כתובות דף טו. וכותב שם רבינו זוויל : ומיהו כי אית ליה זוווי או מטטלין ואראעא לא מגבינה ליה אלא או זוווי או מטטלין, שלא אמרהו הכא אלא ממש דלית ליה זוווי. עציל.

(38) בכ"י א : ולא אמרהינן אלא אי לית

ואמאי לימא חלך אחר הרוב וכ'ו). הכא פרכינן לריב בלחודו, והחטם בדוכתיה***) פרכינן לה סתמא, דהcinן אורחא דתלמודא לפעמים פרכינן סתמא אליבא דחדה, ואעג'ן דלית הילכתא כוותיה:

אי כל הנישאת בתולה יש לה קול כי איבא עדימס מאי הווי פהדר שקי נינחו. ומכאן כלל גדול לכל סתודותא דייה הוה, הוה לה קלא, לא מקבלין ליה כלל. והוא ודיי בעלמא עדות עדיפא מקלא, ואעפ' שהוחזק בבית דיאן, בדומוכח בשלחי גיטין**) ובכל דוכתא. אלא דבמילחא דהוה לה קלא אילו איתיה, עדיפא הריך חזקה מסתודותא:

זוו הוואיל ואין לה קול איתרע ליה רובה. דכיוון דאנן בטענת רובה אתינן, ואייכא טענת רובה כנוגה, הא ודיי איתרע לת. אבל מ"מ לא מרעיבן סהדי, כיון דאפשר ליה למיתלי להא במיעוטא, ואפיילו אליבא דרי****). והילכתא כשמואל:

נמצא גנב או קוביוסטום הגיעו. פירש רשב"ם*****) קוביוסטום גונב נשות: ואייבנו נכו. חדא דמהיכן נפיק האי לישנא"). ועוד הicy אמריגן") בולחו הicy") איתנהו. ועוד דמוכבת למלהות הוא זה. ועוד מה שאמרו ברכות****) על השבון הפלקודים משה רבכם גנב היה או קוביוסטום היה או איינו בקי בחשיבותו. והחטם לא שיק גונב נשות. והגבע כפריש רבענו חנאל קוביוסטום משחק בקוביא. ומה שאמרו במדרש") על פסק ויאמר או נתגרשה וכו'. במקומה*****) פירשתה קוביוסטום שתהה מתירא מן השחר, זה בסיד:

את הפעול לעשות עמו בתבונ וקש [ואיל תנן לי שכרכ'] ואמר לו טול מה שעשית בשכרך אין שומען לו. וליכא למימר דההיא בדאית ליה זוזי, חדא אדם כן פשיטה דלא גרע מבעל חוב דעלמא. ועוד מדאמריין עלה בגمرا פשיטה, ופרקין מהו דתימא מרמי רשותך פארוי איפער. אלא בדלית ליה זוזי, וכדמוכח בשמעתין. ומיהו כל היכא דaicא פסידא לולה מאנפה אתרינא**) אם פורע****) בוווי, כהיא דפרק מי שהיה נשיוי") ברובנן שמכר שדה לשמעון [באחריות] זוקפן עליון במלואה וטרפו מהנו דעתו יתמי ואמרי ליה אנן מטלטלי. שבק לנ אbone גבר ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי, ואין לו בזה מה שיגבה אחריותה, דינא הוא דפער לעוז באדרעא כי היכי דליהדר וליגבה מנייה דאמירנן התם**) וואי פקח אידך מבני להו ארעא:

ודעתם הגאנונים**) דכל היכא דלית ליה זוזי, ופער ליה מטלטלי ומרקען מטלטלי הייב ליה. דמזהבני ליה בכל דוכתא. והם דנים שמקבל חרם סתמא*****) שאין לו מועת ואין לו מטלטליין קודם שיפרענו בערךע. וכל היכא דפער ליה במטלטלי עיל פי שומת בית דין הוא בעין קרען. יש אומרים דכל היכא דאיתניה לולה בפנינו אין צרייך והרזה אלא בהקדש או בשום היתומים או כשאין הלוה בפנינו. וכן נרא הדין למוריינו גריי: עמוד ב' מיתבי האשא שנתרארמלת או נתגרשה וכו'. במקומה*****) פירשתה בסיד:

ה ג ה ו ת ה מ 1 ^ 2

(50) גיטין פט:

(50*) ציל ואפיילו אליבא דרב.

(50**) וכיס הרמב"ם.

(51) פירוש קוביוסטום לשון משחק בקוביא הואר.

(52) לקמן צג.

(53) בכ"י החיד"א: התני.

(54) ברכות דף ה-

(55) לא מצאתי במודרש אלא בגمرا חולין דף צא:

*) וכיכ' הטור ס"ר קא.

**) א"י טע.

(48) בכ"י החיד"א מצין החיד"א עצמו: כתובות דף זב. כ. כתובות זב.

(49) כתובות זב. וכיכ' הבב"י ס"ר קא שכיכ' בעית שם תשובה הריכף וכיכ' הגני בשם הגאנונים.

(*) עיין לתמ"ז ס"ר קא פ"ק ב.

**) כתובות טו.

ילדה משלם ח"ג לפרט ורביע לולדך]. וא"ג דההיא טומכוס היא ואין הלה במתה כ"ש דקשייא דרבנן דאמריה המעה שאיתו גובה אפילו רביע :

(ואמרי) [ואמאי] זימא חלך אחר רוב פרות. ויוגה כל חזי נוק של עובר בין לטומכוס [בין לרבען] :

गמל האוחר בין הגמלים. פירש בר"ז שהיה משמש, מפני שתתמישו אחריו בוגר אחדר קרי ליה אחריו, והוא משמש בגינויו כדאמרין התם" (למדנו צניעות מגמל). ולפיכך דרכו להרוג כל המסתכל בו"). ויש שפירשו" ("אחור כמו נוחר, כלומר (שצורת) [אוthon], וכעתועשה כן כועס והורג. וי"ג (יוטר) [אוחר]" מל' יהיר ומתגאה ומשתתה, ובודאי דרבבי אהא לרבותא נקט גמל האוחר, דמכל מקום הוא גופה לא החוזק ולא הווד בהרגינה מעולם, אלא שבאיון עליו מפני חיקת גמלים"). וכל שכן בשור המועד שלוש פעמים לשעור וליגא שהוא אמר בידוע שזה הרגו"). ורבנן

משמעותו של פירשו ר"ז ור"ת" זיל : מונחים מוזין או מוכתב למילכות אמר לו הרי שלך לפניו. ככלומר שהמוכר מפניהם. וכן פירשו ר"ז ור"ת" זיל :

לטומכוים מוזין או מוכתב למילכות אמר לו הרי שלך לפניו. ככלומר שהמוכר בטל. ומכאן קושיא על מה שפי' ר"ז בפס' קידושין" (מההיא) [בזההיא] דאמרין סימפון בעבדים לייכ. וכוכתיבנא התם" (בס"ד. והא") דאתקין רב יהודה בשטר ובניו עבדא דיליכתו ביה עבדא דנן פטור ועתיר מכל שרורו (ו) מכל ערורי מלכא ולמלך, הא פרישנא") בדוכתה בס"ד דלשופרא דשטרא מקון, כדאתקין בשטר זביני דארעא קני לך דקלין תאלין והוציאן"). דבלאו הבי") נמי חייב באחריותן, כדאמרין הכא אומר לו הרי שלך לפניו :

דף צג ע"א ת"ש שור שנגח את הפרה (וכו) [ונמצא עובדה בצדקה ואינו ידווע אם ער שלא נחתה يولדה אם משנגחה

ה מ १ २

ה ג ה ו ת

(63) לפיל דף סט :

(64) בכ"י החיד"א: הגי.

(65) בכ"כ הרשב"ם ור"ה גמל האוחר. וכן בכל מקום שכתב רבינו לשון ספירים בו" הכתנה על הפריטו הירוש הא פרוש הרשב"ם.

(66) בכ"י החיד"א קשתה המתעתק עצמו הא בעירובין ק: איתיא שניות מתחולל עכ"ל. ויתור היה גראה שוחטנה למדרש רבה. בראשית פרשה זו ז' דאמרין גמלים מניקות וביניהם שלשים, ובאותיהם שלשים ר' בבליה בשם רשב"ג אומר לפ" שמדובר צנען בתתמישו לפיכך לא פרטמו הכתוב אלא גמלים מניקות וביניהם שלשים עכ"ל.

(66*) וכ"ט רב סעדיה ר"ט הוווא.

(67) רבינו תנאל, וכ"ט ר' נתן בעל העורן תלמידו.

(68) רשב"א בשם י"ג. וויל העורן: ויש שטויים גמל ההייר בין הגמלים.

(69) בכ"י א: בעלים. וזיל הרשב"א: אפילו גמל שהוא עצמו אין לו חיקת אלא שהגמלים הוויאי וויל כולם כן כמותו הוא עכ"ל.

(70) בכ"י א: דינן.

(56) בכ"י א: שמלה ברבית.

(57) בכ"י א: ומתחבא מביא.

(58) וכן כתבו התוספות סתמא בד"ה קובייטוס וין בחולין זא: דיה קובייטוס.

(59) קידושין יא.

(60) וכן רבינו קידושין יא. מי אמרת לסיטים מוזין או מוכתב למילכות ההוא קל לאית להו פרשי" וכוון דנן מסתמא יעד במילאה וסביר וקיים. ולא נהירא זה אמרין התם בכ"ב נמצאו גנוב או קובייטוס הגינו לטיטים מוזין או מוכתב למילכות אמר לו הרי שלך לטנקן. אלא היה הנהו כי אית בהו בעבד הנוי מומין קל לאית להו, וכיוון לרית להו קל לא בהאי עבד מסתמא לא תישנין ולא שיכיה בהו, אבל הכא ואיננו רואין הוי מקח טווע ולא אמרין סבר וקיים שאין ארטם מקבל מומין כלו עכ"ל. וכ"כ שם בתורה הגנה.

(61) גיטין דף טו.

(62) וזיל רבינו שם: וזה דאתקין רב יהודה בשטר זביני עבדי וכורא לא להווחה דמלחה ולשופרא דשטרא הוא ותו לאMRI עכ"ל. וכ"כ בתורה לסיטים בשם ר'ית.

תרמייה. ועוד Mai איכא בין תנא קמא לאמרו לו. ופי תימא דבליה חד תנא הוא אלא שחור וננטן טעם לדבריו, למה فهو לבנין השתהא להת טעם לדבריהם, אין זו שיטת התנאים:

[ת"ר] מהו נוטן לו. פירוש במה שנינו שהוא חייב באחריותך: דמי זרע. פירוש דמי הזרע שנוטן לו לוקה (כלם) ואינו מנכח")

לו כלום:

רשכ"ג(" גי") אומר אף דמי חוץאת. ולומר דשאני הכל דיאכ קרובא דמוכח נמי"). הטעם משומן דינא דגראמי. [וקשה כיון דמשום דין דגראמי מחייב ליה למה לא פסקו כתותיה, דהא קייל כמו לדאין דין דגראמי"]. ועוד הא במקנסא ילפינא לה מהיה אמרין רשכ"ג אומר נוטן לו דמי בשותו ובשות אורתוי, והתם וזהו ליכא דין דגראמי (ולא) [דלא] אפסדייה שם ממונא. אלא וזהו תלמודא לא קים ליה אי תהוי תא מדינה דסבר") גראמן בנזקן חיב. אי הווי תקנתא או קנסא. והשתא אתנן לאיתוי מדרשכ"ג דמתניתין, ואכתי לא ידען מהתם אי דין או קנסא") ותקנתא. והדר מיתי לה מהיה דהנתן חיטין (לטוחן) [לטוחן], דשמעין שפיר (דמ)דרשכ"ג היה ומשום תקנתא": ובזה נתקיים פסקו של גאנונים, שפסקו שאין הלכה ברשכ"ג דיחידאה היא, ואילו הוה טעמא משומן דין דגראמי, הא קיימא לנו כרב מאיר לדאין דין דגראמי.

כון נראה לי:

כל תנא בתרא לטפויו [ሚלה] קאתי. פירוש לאו דזוקא כל דהא איכא

נקפה רבותא, דאפילו בהיה אין אומרים בידוע שותה הגו: מברוח דרובא וחוקה כי הדדי נינחו. לשיא לי אם כן דכי הדדי נינחו הייך והזיא מידי חuke דמונא. ולאו קושיא היא שאין כל החוקות שות. אבל הא קשייא דוא בא דשור איכא חוקה שהשור הוה או הగמל הוה הנגנו, ואיכא נמי רובא דשורים וגמלים דעלמא, ולמה מחייב רב אחא. ויש לומר דשאני הכל דיאכ קרובא דמוכח נמי"). ואיפילו הכי פטרוי רבנן, דחוקה דמונא עדיפה. והכא הכי פירושה סברות דרובא דעלמא וחוקה דהבא כי הדדי נינחו, ואי מפקין בהא ממונא מחוקתיה, באידך נמי מפקין, ואי לא לא. ובכחיו הוי תנאי, דרב אמר כרב אחא ושומואל כתנא קמא: וזהו דרב אמר לך לדתנא קמא רובא דעלמא עדיפה מחוקה דהבא, ושומואל אמר לך דרבבי אתה חוקה דהבא עדיפה מרובה דעלמא:

דעת צג ע"ב מאן תנאי. כלומר מאן מהני תנאי דהבא קאי כshmואל. ובעיג דהא איתן לען תנא דמתניתין דסבר") כshmואל, בעילאשוחוי ברויזטא סברא לתנא דמתניתין, Dai לא, מתניתין אמאן תרמייה: ומחרידין או") תנא קמא ואמריו לו או תנא קמא ורבו יוסף. פירוש דתנא קמא כshmואל ואמריו לו כרב: ואם תאמר ודילמא תנא קמא כרב סבירא ליה, וטעמה דידיה משומן דהרבבה ליקחים אותו לדברים אחרים. ייל דהא ליתא,adam כן מתניתין אמאן

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(75) וכיס הרשכ"ג בשם יט.

(76) כן הקשה הרשכ"ג הובא בשיטם. וזה חסר מה.

(77) בכ"י א' : איתהוי ואו מדינה ואו דשוכר גראמי.

(78) בכ"י א' : אי קנסא אי תקנתא.

(79) ורבינו האי בזון כתוב דקנסא הוא דקה קניס וככ" ריח (הרמב"ן בקונס דין דגראמי).

(80) וככ" הרמב"ן.

(71) בכ"י א' : דקא.

(72) גירסא שלנו: אלא אי תיק ורבי אי תיק ואיל.

(73) בכ"י א' : ואינו מוכר לו כלום.

(74) בغمרא: ויא אפי ההוצאה אריך מאן יא רשבכ"ג האג. ורבינו קיזעה.

פרופת אורהין ננטון נטולקה חטפה אין או רוחין ננטון]. פירוש מגה כדי לשלק בשותו ובשותו אורהין וומי קצת (להני) [לההיא] דלעיל:

הא דתנן המוכר טורות לחבירו מקבל עליו רובע (וכו) [טנופת לטאה] פירש הר"ץ ("דכלל") הני שייעורי באתרא דליך מהנהג אבל באתרא דaicא מהנהג אוליגן בתר מהנהג: ורבנו האיל' כתוב שאין הולcin בכל אלו אלא כדרך שבאיין אותן באתו מקום. וכדרך שאמרו בפרק המפקיד") ולא פליני מר כי אתריה ומר כי אתריה, וכן עיקר: ומיתו לעניין עפרורית לעולם אין מקבל יותר מרובע לטאה. ואפילו במקומות שנעשה שם עפרורית טובא"). דהא אמרין בגמרא לקמן") דעתם דמיינער עקר יהו ואית בה טובא עפרורית

אינו מקבל עליו אלא רבוע:

זה דתנן עשר מתליעות למאה עשר פיטוסות למאה. משום דאתמי שם תאנס ושם קנקנים עליהם. והוו למלתיהם קצת, ולאפוקי היכא דלא חזו למלתיהם כלל, דלא מקבל ליה אפליו חד. ווי' לק") דנקט הוא זדין לפי חשבון זה כשלוקה יותר או פחות"):

הborer") צדור מtower גרכנו") של

דוכתא דאתמי למיבצער, ובכדיותא בפרק קמא דבעודת זורה"). אלא הכל קאמר דעתם דמסתמא ועל הרוב לטפוי מילטא קאתי: וחסורי מהחרא והכוי קתני. פירוש אמרין חסורי מהסרה משום דעתם לאויסופי בה ע"כ דברי רשב"ג, דאילו אידך, דהא זרעוני גינה וכו', מדיקא דפשtan נפיק, וכגד אמרין לה מעיקרא ולא אמרין דחסורי מהסרה וכו':

מןני שהוא בנוסח שכבר. פרשינן בפ' הגוול") תני מןני שהוא (כ) בנוסח שכבר. דאילו עכיד בחינם פטור, דלאו פשיעה היא. וה"ה דלא חשוב אונס דליפטר ביה שומר שכבר, אלא בעי לעינוי שפיר מפני רוב הלכות שיש בה וכי מעין שפיר לא מובל, דהוי כען גניבה ואבירה:

וין היה רשב"ג אומר [מנาง גדול היה בירושלים המופר סעודה לחבירו וקללה נתן לו דמי בוישתו ודמי בושת אורהין]. פירוש דבר של מהנהג ותקנתה, שהיה בירושלים בלבד. וסמכו עניין לי דקמיה דרשבי"ג תקנתה היא שתיקן בכל מקום, כדי שיזהרו אומניין יפה ולא יפסידו בעלי בתים שליהם:

ועוד מנגג גדול(ים) [היה בירושלים מהה פרופה ע"ג הפתח כל זמן שמה

ה מה ז?

משנתינו.

(83) בימ דף מ.

(83*) עין רמב"ם פיח מה' מכירה היב.

(84) לקמן דף זד.

(85) בכ"י החידיא: וילק.

86 וזה לשון תමוקי יוסף: וזה דתנן עשר מתליעות למאה ועשר מסcasות למאה, משום ואכתי שם תאנס ושם קנקנים עליהם וזה למלתיהם קצת, לאפוקי היכא דלא חזו למלתיהם קצת דלא מקבל ליה אפליו חד. וועשרה למאה דנקט היה לפוי חשבון זה כשלוקה יותר או פחות הריטביא זיל. עכ"ל הגמוקי יוסף.

(87) וכן גירסת הריף: ממשיה דרב הבורר צורר מtower גרכנו של חברו. וכן גירסתנו ביצה כה:

(88) בכ"י א': גוש של חברו.

ה ג ה ז?

⁷⁹ ע"ז ז: וכיכ שם ובניו ע"ש.

(80) ביך זט.

(81) וכיכ הרמביין פיח מה' מכירה היב, וכחכ' עליו היה זילך כתוב בהלכות זובר נכוון הוא עציל.

(82) כיכ הרמביין שכן כחוב רב האי גאון בספר המקה. ומלשונו הרמביין משמע לכארורה דלא פליגין. אבל מוברי ובניו משמע דפליגין ונאכ' ביטין כרב האי. וצ"ע במאי פליגין. וניל' זאכ' ביטין במקומות שאין שם מנוג' ידוע, לר"ץ ז' ביטין שם עפ"י שיעורי דמתניתין ונאנו חולין במצוות רבבי או מעיות טנופת, ולרב האי רואין האיך מביאין אונשי אותו מקום הפטירות מן השודה דיל שזרוך לבדוק הטבע של אותו מקום כבנה מצוי שם הטנופת, וא"ז קבוע שם מנוג' עפ"י

שמתנסבות ברוח פה [בדכתיב שמות טו פטוק י"] נสภาพ ברוחך : אמר ר' חונא ואם בא לנטות [מנפה את כלו] אמר ר' לה דינא ואמרוי לה קנטא. פירוש זפקא מינה למילוי מגינה לעלמא, דיין דינא לפינגן, ואי קנסא הווא, מקנסא לא לפינגן*). ואיל נמי נפקא מינה לאגביי בבלב") :

ורובע לא טרחה [אייניש] יותר מרובע טרחה [אייניש] וכיוון דטרחה טרחה בכליה. פירוש רובע לא טרחה בעל הבית (לפנותו) [לנפותו], וכן לא טרחה לוקה לבוא על תביעתו בבית דין, אבל יותר מרובע טרחה בעל הבית (לפנותו), וכן טרחה לוקה לתובעו בבית דין, וכיוון דטרחה טרחה על כליה : אבל אין לפרש רובע לא טרחה לוקה (לפנותו) [לנפותו], והוא וראי כיוון דלא בעי ליה, טרחה על כל דחו כדי שלא יפסידנו") :

ואיהו הוא דעריב. פירוש או שעירבו בידיהם או דיניא לה בעריבוריה, ולהכני קנסין ליה, Dempstema אם לא על ידו או

ברצונו ליכא אייניש דמערב בה מידי :

מיתיבי כל פאה שיש בה רובע ממין אחר ימעט. פירוש עניין זה נאמר לגבי כלאי ורעים בארץ ישראל שאסור לוורעם ולקיים. ומיהו כל שיש במין תערובת מין אחר שאינו נראה שני מינין אלא כדרכ התבואה שמתערב בה מין אחר, לא חשיב אלא כמין במינו

חבירו גותן לו דמי הימין. פירוש שהרי היה מוכרים בחתיים"), והיינו דפרכינן מינה הכל לדרב קטינה. ודוקא כשהיו עומדים לימכר, [אבל] אם היו עומדים לאכילתו (האגני) [האגני] מהני היה, שלא סגיא דלא (ליינינח) [ליינינח] היה. ודוקא בשאן בהן רובע עפרות לסתה, דיין לא, הא קיימה לנו") אדם בא (לפעוט מפנה) [לנפותו] מנפה את כלו, וקשה לי אכתי אמאי חיב. זהה דבר הגורם לממון הו, ולא קיימה לנו") (כר"ש") דאמר דבר הגורם לממון כממן דמי, דרבנן פליגי עליה וגם [על] ר' מאיר") דודאין דינא דגרמי. ויש לוורמי") דלא פליגי רבנן אלא בהאי דగול חמץ ועכבר עליו הפסח ואכלו מהן מן (הנגול) [הגגול]. דלשות אדם אינו שוה פרותה ואינו נ麥ר בממון, אלא דזה הוא גולן בחוזד הוה מיפטר ביה מן הנגולן, מפנין שלא עשה בו شيئا. ואומר לו הרי שלך לפניך. אבל ה כי כיוון שהדין גותן לו (לנפותו) [לנפותו], ונ麥ר במקומות חיטים, והרי שוה ממו, ועפר הנ麥ר בממון כנון עפרות והב הוא, זהה ברור :

דף צד ע"א ואפיקנא דטינופת
פירוט מקובל רובע לטאה. ועפרות פחות מרובע בלבד חוץ מעדשים וכיווץ בהם דעריב להו שמקובל רובע לסתה : **רובע נשופות**). פירוש צנומות דקוטה

ה ג ה 1 ח המ ז ל

ואפללו מאן לא דין דינא וגזרי מודה בתא עכיל. 94) ביכ' שם ר'ת.

94*) כתובות מ : וקדושין ג :

95) עיין במלולא חרפתא בערך בבלאי, ומני הגירא בטעקי יוסוף - בבניין במקומות - בבלאי, והא שחרפתא מתייחס לה הירית אלא שהוקשת לו לאיך אמאי מתייחס לה הירית אלא וזה דכוון דשליחא ואית בה חסרון כס מבניין כי של רבינו איתא בבלאי, וכיכ' בשיטים בשם עליות היר יונגה.

96) עיין רשב"ם דית אפריר.

(89) בכ"י א : שהרי הוא מוכרים בחתיים.

(90) לקפן דף זד.

(91) בכ"י החדי"א : קייל ולית הייכטה כראין.

(92) ב"ק דף זח :

(92*) וכיכ' במוריה גותן, עיין רשכ"ם דית גותן.

(93) שם. נלעדי שציג : אוגם על רימן. ולפיין

דעת רבינו דאתיא הא הדבא אפללו לרבען פליגי

עליה דרים ולא דיני דינא גרמי. וכן מוכח

בטעקי יוסוף שכותב כל לשון רבינו אותן באות

משם ומסיים ביה וזה לשונו : והזק ניכר הווא,

וליבא משום כללאים כלל. וקתני והם שם יש לו רובע קב לסאה [מ]מין אשר בשני מינין דמי, וצריך למעטם ולהזכירם לפחות מרובע. ופירש רשב"ם⁹⁷) דמייר הטעם קורם זרעה, שלא לעבור بلا תורע ברם כלאים. וכן כדי שלא יאסרו בהשרשה. אבל אם כבר השווiso לא מהני להו לא מעיות ולא ברייה, שכבר נarterה בהשרשה: ובוואדי דבי נאים⁹⁸) ושכיב אמרה מרן ז"ל להאי סברא, שלא אמרו⁹⁹) זרוע מעיקרו בהשרשה, אלא לעניין כלאי הכרם, כדכתיב פן תקדש המלאה (וכו) [זרוע אשר תורע ותבואה הכרם], אבל כלאי זרעים אפילו בארץ זריעתם אסור לרבען, ואף קיומם לר"ע¹⁰⁰) מודכתיב כלאי שך לא. אבל הפירות עצמן מותרין, וכדאיתא בכתמה דוכתי¹⁰¹). וילפנין לה התם¹⁰²) מדכתיב בהמתך לא תרבייע כלאים, שך כבהתך, מה בהמתך, כלומר הדרכבת כלאים. היוצא ממנו מותר, אף שך היוצא ממנו מותר, וכן בהדכבות אילן שהפיקות מותרין. היליך הא דהכא שפיר משכחת לה בין קודם זרעה וקודם השרה או לאחר השרה, ומוגני משמע טפי דבמחובר מורי, מודאמרין ל�מן¹⁰³) דמייחוי בעליים בכרם, ולא שיך ההוא לשנה אלא במחובר. ומהו לשנה אמר רבבי יוסי יבור¹⁰⁴), כלומר יברור הכל, טפי שיך לשנה דברירה בתולש מבוחוב. ומשום דפליג רבבי יוסי בכל עניין נקט ההוא לשנה, וכן פירש ר"י¹⁰⁵) :

סבירו דרובע דכלאים כיון מרובע

ה ג ה ו ת ה מ ו י ג

ואע"ם שכטבוה טחמא הלא ידוע שטחם דברי התופotta הטעם דברי ר"י.
 (102) וכן גירוש הרין. אבל גירסתנו: סברות דרובע דכלאים כיון מרובע דרכיא.
 (103) בכ"י א: נתח.
 (104) בכ"י א: דערובע.
 (105) כפיירש רשב"ם שכטב רבינו שם.
 (106) בכ"י א: לא ילפי מסורתה.
 (107) בכ"כ בתודעה סאה שיש בו רובע.

(97) רשב"ם דיה כל סאה.

(98) ספסחים כה.

(99) מוק ב: וכן גרא שם רבינו ר' עקיבא ומפרשה בעושה גדור זהoil לאו שיש בו מעשה.

(100) חולין דף קטו. כלאים רפ"ת.

(101) רקמן זד:

(102) שפ.

(103) וככ"כ בתודעה סאה שיש בו רובע.

יבור; ואם תאמר ולימא דת"ק ור' יוסי פליני ברובע דתתם אם הוא כירובע דהכא או כיתר מרובע, דתנאו קמא סבר (כיתר מרובע) [כרובע] דמי, הילך סגי ליה במעיות ממשות חומרא רבלאיים. דלא ליתי למינגע ביתר מרובע ועבר על איסור דזרען כלאים או מקדים, ועבorth רבען הרחה:

דף צד ע"ב בך הגירפה בעicker הנוטחות אי הפי אמאו יבור"י). ויש מוחקין אותה אדרבא ההיא מטיע ליה לדרב הונא טפי¹⁰⁰) דבעי רב' יוסי שיבדור וינפה את הכל. ומשום הכל כי גרטס¹⁰¹) תא שמע מסיפה רב' יוסי אומר בור, ובעינן לסועי (לר"י) [לרייה] מסיפה, דאפילו התם דליך אלא חומרא אומר רב' יוסי (לנטנות) [לנטנות] את הכל, וכל שכן ביותר מרובע דהכא. ואילו תנאו קמא לא ק"ל¹⁰²), דתא פרקינן דכון דליך אלא חומרא בעלה במעיות סגי

לית, וכדבעדי לקמן מההיא דשנים שהפקינו אצל אחד, דברת דתריצניה לר' הונא מסיפה סיעיניה מרישא¹⁰³). וזה היה אפשר לפרש אילו היתה הינה הצעה הци בעicker נוטחן. אבל אין כדי להגיה, דהכא שפיר פרכין בשלמא לדידי דאמינה מרובע דתתם כיתר מרובע דהכא דמי, יש לומר משום חומרא דכלאים אמר רב' יוסי שיבור, כיון שתאיסור כבר הוא שם, ותנאו קמא סבר כי אין לנו להחמיר עליו ודיוו שמעט, והכא אפילו רב' יוסי מודה דבעי מיעוט. אבל לדבריך אמרת דתתם לייכא שום איסור עדין, וליכא שום דין דמיוט אלא לחומרא בעלה הוא, היכי יחמיר רב' יוסי יכול האי לומר

התם משום דמחיוי במקומות כלאים בכרם. פירוש כי שנוטל אי ומניה אי נראת במקומות ומניהו¹⁰⁴) לדעת. ואילו הוא רוצה בתערובת לכתהילות:

תא שמע שניט שתקידו (ובו) [אבל] א' זה ק' חזה ר' זה אמר ר' שלוי זהה אומר ר' שלוי נותן זהה ק' ולזה ק' והשאר יהא מונח עד שיכוא אלהו]. הקושיא למאן דאמר קנסא דוקא¹⁰⁵). דידנא דהכא לא שייך התם, ואני נמי מקנסא ממש פרכינן:

ומחרידין דתתם אויכא [וזדאי] מנה למך ומנה למך. בולמר¹⁰⁶) אפילו לרמאי

ה מ 1 ז

יבור וכבר אמא בור. ה ג ה ז ת

100) גירסתנו: איך אמא סיפה ר' יוסי אומר

101) בכלי החידיא: שפ.

102) בכלי א': גרטס.

103) בכלי היל: לא היל.

104) בכלי החידיא: מקשיין דרישא סיעיניה מסיפא.

105) תודעה אמא סיפה.

106) בכלי החידיא: דמנתו ומיקומו.

107) בכלי רשכיהם דעה שניים.

108) בכלי א': כלל.

אליכא היתרלא"י) ודאי (משום [בר מז] מפורש בשטר. וכי תימא לרבען היאך גובה איסורה, וכ"ש דאייכא חד דלא עבד איסורה כלל דלית לו למוקבנה. והינו דנקטינן לישנא דאייכא מנה למר ואיכא מנה למר:

אבל הכא מי יומר דכוליה לאו עירובי עריב דילמא כולהו הי איסורה. זעא"ג דאמרינן דרביע שיכת, זהו על הרוב או במקצת, אבל ודאי יש פירות שאין בהם רובע:

ת"ש מס' מיטא (ד"ר) [א"ר] יומי [א"ב] מה המשיד רמאי אלא הכל יהא מונח ער שיבוא אליו[הו]. פירוש דכיוון דתנאג קמא לא פילג על רב הונא מטעמא דאמרן, יש לנו לסייעו מדרבי יוסי, דאפיילו התם אליכא האי טעמא דאייכא ק' למר וק"י) למר וקנין, וכל שכן דקנין בדרב הונא: וזהו לה דidlema שניי התם דאייכא ודאי רמאי. וסובר ר' יוסי דמשום ודאי רמאי אליכא למיינס טובא. אבל הכא אפשר דליך רמאי, דמי יומר עירובי עריב. שמא לא עריב שם לדעתו, או דהוה טעמא דשכיה בהו עפרורית או טנופת. וכל היכא דאפשר בהיתריא ואיפילו בטענה דמיינט א דמיינט לא חשיב ודאי רמאי:

ת"ש שטר שיש בו רביות קוגפין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא הרבית [דבריו ר"י]. יש מפרשין¹¹⁷⁾ שהרבית

ה הגות

ה מ ז ל

122) ב"מ דף ה:

123) ב"מ ה"ה תחתייא: נכו.

124) ב"מ עה:

125) ב"מ עא.

126) ב"מ דף ל:

127) ב"מ ה"ה תחתייא: דביך פרכי מגה לעווי רבוד. דאמר קנסו גוון משומ שבוחן. וצ"ל טרכין מינה לרוב. דהא זעירי סיל דלא קנסו גוון משומ שבוחן ומאי קוישיא.

128) ב"מ ה"ה ל:

129) עין תורה וחכמיה.

130) ירושלמי הביאו הריש שביעית פ"ז מ"נ. ועיין מה שפירש הריש בביבאר הירושלמי.

117) ב"מ א: הכירה.

118) ב"מ ה"ה א: ששה למר וק' למר.

נראה שהסופר מצא ב"מ קדמון את ק' גוטסיקון וכמודומה שר"ל "קשה" ובאמת ציל "אמת". וזה ברור. ומכך ביןין אב להרבה טיס שנולדה במא שפתרו המעתיקים ראשית התיבות מעתcum. ונ"ט לועזן לעמד על עיקר אגיסא במקום שהගרסא שלנו וראי נשתחשה. וכן בפרק חותת כ"ט נפתרו בכ"י חידוריא רית "ווח" א"ז. "וחזקה אמרים".

119) רשי ב"מ דף ל: דיה שיש בו רביות. 120) וכן תרצו בתוספות דיה וחכמיה. 121) פ"ז דלאינשי לא משמע דבעדים משתעים. 122) והכי וריש ב"מ עה:

(121) והכי וריש ב"מ עה:

אבל יתר מרובע טرت, וכיון דטרת טרת
ולמ"ד קנסא הכי נמי הוה ליה למיר
(כשנתאונגה) [כשנתאונגה] לוקח מיהת, דלא
סגיא דלא ידע המוכר שיעור שודחו, אלא
שרצחה להונאות לוה כה אמר לו הון חסר
הן יתר. וכיון דכן בעי קנסא:

דמת צה ע"א ורධין חבי החטא
התרטט הון חסר הון יתר אמר ליה. מיהו
לא חשיב יתר מרובע בינו (רא"ל¹³²)
[זיהוח ליה] ט' קבין הויא לה לארעא
השיכטה באנמי נפשה והדר. זה לשון
הגמרה. וענין התירוץ דלא דמו אהדי, דהא
בפיריות תלא מילתה בשיכחותא¹³³) דפירוש
ובטעמא דטרטה. ואילו התרטט אין הטעם אלא
משמעות לשון תנאמ (דרה) [דראמר] הון חסר
הן יתר. ולפי פשוטו של לשון היה לו
לומר דכל שפוחת או הותיר אין קפידה,
שכבר התנה, אלא דרבנן אמר דלא ממשמע
ההוא לישנא משום חטרון או יותר מרובע
אלא בתשר או יתר דבר שאנו חשוב, וכי
מייניה אם רבית קזוצה היא, וכדמישמע
היי יתר מרובע געשה הכל חשוב ויש לו
להחויר הכל, כי זה באלו (פירושו) [פירוש]
דליםוט לא קפיד ולמרובה קפיד. זה עניין
התירוץ, ומיתו קשיא לי דהא אייכא מאן
דאמר לך¹³⁴) עלה בסתמא כהן [חסר]
הן יתר דמי בדין זה, ויש לומר לדידיה
גמי סתמו בפירioso דאנן סהדי דכל אמר
בבית כור או בר וכך, הון חסר הון יתר אמר,
דלא שכיח דליהו שיעור מכון: חוו קשיא
לי היכי אמדינן כיון דהיל תשעה קבין
הדר, דהא קיימה לנו דאפילו היי מהות
מט' קבן הדר, דהא כשאין בו רובע לסאה

שטרוי חוב המקדים מי מודיע עידי השטר
יודיעו, ולא כן אמר ריש לקיש עדים החותמים
על השטר גשו כמי שנחקרה (וכו') [עדותן
בב"ד] תמן כשאומרים לא חתמנו כל עיקר
ברם הכא [אומרים¹³⁵] על זה חתמנו ועל
זה לא חתמנו. כלומר כל מה שכותב בשטר
סתם חתמנו, ועל זה שאנו אומרים אותו בעל
מה, שלא הינו יודעים אותו כשחתמנו, לא
חתמנו:

ת"ש מפיטה וחכמים אומרים גובה
את הקרן ואינו גובה את הרובות. פירוש
גובה את הקרן למגורי, ואפילו בדין השטר
מנכים משועבדים. ולישנא משמע הבי, וסוגין
נמי דבעינן לומר דרבנן לא קנסי היתרידא
משום איסורה, והכי נמי מיתינן לה בב"ק¹³⁶)
לומר דלא קנסו גוף מושם שבחן, ואם אינו
גובה מדין¹³⁷) השטר הא אייכא קנסא. ואינו
גובה את הרובית כלל ואפילו מבני חרי. וזה
פשיטה אפלתו תפט שלא בעדים מפקין
מייניה אם רבית קזוצה היא, וכדמישמע
ליישנו:

לא את המטור בלבד הוא מחויר
אלא את כל הרובעים¹³⁸). פירוש הא איתא
גבוי מוכר בית כור לחבירו הון חסר הון
יתר, דפיקת או הותיר¹³⁹) (דבעל טאה) [רובע
לסאה] הגיעו יתר על כן יהויר, ותני רבנן
בר רב נחמן דיחיר את הכל¹⁴⁰). וסייעתא
לדורב [הונא] בין למיד דינא בין למיד
קנסא דהא סתמא נקטנן השטה. וטעמא
דמלתא דקסליק דעתיה דתלמידי¹⁴¹) דינא הכא
גמי שיך לומר דעתך רובע ליכא קפידה,
ולא טרכ (מחאונגה) [מחאונגה] למתבע בב"ד,

ה ג ה ו ת

ה מ ו ז

(135) באבן מיטש וברומה - כיון דהיל ט
קבין, וכן הוא לeken להדרו בדברי ובינו. אבל
גייסתו: וכיון דחויה ליה לאוצרופי בפי קבין.

(136) אויל ציל בחשבותא דסרי, או ציל
בשכיחותא דערויות בפירוי.

(137) לeken דף קד.

(129) כך הගירסתו שם בראש.

(130) בכ"י א: משומ.

(131) גירסתו: הרביעין.

(132) לeken דף קג:

(133) בכ"י א: לבעל טאה, ציל רובע סאה.

(134) בכ"י החידיא: דמי.

במנא לא מהיל. אבל דבר הונא דשכיה עניא דפתח [ביה] הוא, דהשתא בימר מרובע עסקנו, אלא (חוק) [חויזק] הוא שביבא לדבריה ותרוי הוא סאילו אמר ומשום הא שפמא ד[ב]חשבותא] תלייא מילחא, כי כשהוא דבר חשוב אינו בלשון הון חסר הון יתר. [מדע דוא] אמרו חכמים דכי הו"י ט' קבון הדר לעילם אפילו כשאין בו רובע לאשה ואילו בדבר הונא לא אמרין הכி כל':

ת"ש חמקבל שרוח מחבריו ליטע הרי זה מקבל עליו עשרה בראותה"). יש מפרשין") נמיות רעות שלא קלטו כלל ועומדות להעקר. ותיתוי מקומות בור וחרב, כמתרגמין התהנה עמו שיקבל רובע לא תבור:

יתר מכאן מגליגין עליו את הכל. פירוש וסייעתא לרבות הונא") למאן דאמר דינא דכיוון דעתה טרת. ולמאן דאמר קנסא כיון דבמתחוו עשה כל תחרחות — ס"א הקרותה") — הללו:

ופrisk רב הונא בריח דרב ייחריע רישאני התם דבל יתר מרובע כמאן דבא ליטע לכתיה דמי. כלומר דבל שהניהם שם קרחת גדולה כו' ואילו במפורים, הרי הוא באילו לא גמר עדין מלאתה כי הבא להשלים הרי הוא כנוטע לכתיה, ופשיטה מילתה דכיוון שלא גמר מלאתה או אמרים לו שיגרנה כולה ואין אומר [ימ] לו שיגמור מקצתה, משא"כ בדבר הונא שכבר מודד משך וגמר מלאתה, ואם יש שם יותר מן הראוי ישלם לו המותר, ולמה לא יקבל Mai דשכיה וירד על דעתך, ותו לא מידי:

הכוי דמי אי דאמר לו מורתף סתם קשיא. פ"י כל מורתף סתם האמור בשمواה

די כי הו ט' קבון הדרי"). ולאו תשולם עניינה דמתה ביה הו". עסקנו, אלא (חוק) [חויזק] הוא שביבא לדבריה ותרוי הוא סאילו אמר ומשום הא שפמא ד[ב]חשבותא] תלייא מילחא, כי כשהוא נקגה מכח יותר משותותبطل מכח שתות קנה ומוחיזר אונאה אמאי ליהדר עד פחות משותות ש"מ כל היכא דבעי לאחדורי כולה מהדר]. וקושין שתות קנה ומוחיזר אונאה, שהמקח קיים ומוחיזר דמיין דאיilo יותר משותות הכל בטל ואין כן מכח כל. וסייעתין למאן דאמר דינא דהכא נמי כיון דעתך (מתאונה) [מתאונה] לבוא לבית דין טרח בכל זה. ולמאן דאמר משום קנסא דהכי נמי מסתמא ידע (מאונה ועבר) [מאונה ועבר] על לא תונו:

ומהדרין הци משטה התם שוה בשות אמר ליה. פירוש לאו דוקא אמר ליה, אלא לומר דאנן טהדי שלא נחת חד מינייהו דלתאונת, דכיוון דאמר רחמנא אל תונו כל חד מינייהו") דוקא. וליכא למימר בה פחות שתות אונאה שכיה, כדאיתא לקמן") למימר גבי פירות דסתמן שכיה בהן טינופת. ובדין הוא דאפילו פחות משותות יחויזר לו דמיין, אלא דכיוון דלא מינבר במנא מהיל ליה מתאונה השטה, וכי הוי שתות (דידע) [דידע]

ה מ ז ל

ה ג ת ו ת

(138) נלע"ז שחרר פה וככ"ל: מוויל שלאו תשולם עניינה דמתה ביה הו".

(139) בכ"י א: ואמרו חכמים הци הוו.

(140) בכ"י א: לאו דוקא.

(141) ציל: פעיל. והוא לעיל דף צד. רובע שכיה יותר לא שכיה.

(142) בכ"י א: המכור ואילו עבדה.

גירסתנו: בוריות.

(143) בכ"י א: יש אומרים.

(144) בראשית מו יט.

(145) בכ"י א: דרייה.

(146) בכ"י א: הרחותן. וולעיז שציל הקרותות, כמו שכתב רבינו בסמוך דבל שהניהם שם קרחה גדולה כו' וככ'.

מפרש, דהא דקתו שכולו יפה, היינו שכלו יפה כדרך האוצרות, שרוכם יפה והעשירית קוסט, ואידי דבסיפה יהיב ליה קוסט או

כלו חומץ קרי ליה להאי שכולו יפה :

וחא תנוי רבוי חיויא חמורף חבית של יין ואמר לו חבית של יין אין מוכר לך גנותן לו יין שכולו יפה. וקס"ד שלא מכר לו חבית של יין ידועה, או בדרכ המוכר כליא מליא יין, אלא נקט חבית במקום מדחה, וככайлן אמר מדחה פלונית של יין. להלכי קס"ד שהיה יכול לתמ' לו ט' כלים מן היין היפה שלו והכליע העשורי מן התופס, דומיא מרתק של יין שננותן לו כן :

ופרקין שאני החבית דבולה חד חמרא. כלומר שלא הסכימו על המדה, אלא [על] כליא שלו שאומרין¹⁴⁹) קנו יין שיש לי אני מוכר לך, או שאומר לו חבית של אמלא לך מין, שככל ביזוצא בזה לא משמע יין מעורב, כי בכלי אחד אין גנותין יין מעורב. ולא אמרו שמקבל עליו עשר קוטסת אלא במוכר למדות, או (שהמוכר) שהוא מוכר¹⁵⁰) מרתק של יין שיש בו כלים הרבת מקצתם חומץ ומkickתם יין :

וזה תנוי רב זביר וכו¹⁵¹. פירוש אלמא דהא דקתו לעיל שכלו יפה היינט שכלו יפה ממש. והדרא קושיא לדוכתה:

דף צה ע"ב הילכך מרתק של יין וכו¹⁵². יש אמרת שאי זה לשון הגמרא אלא לשון מר רב יהודה גאון זיל עד איבעיא להו. וכן נראה:

שמיטים רביינו -וכיון אמר ליה זה על יין תופס נתכינוי".

149) לפקן דף זה :

150) בכלי החדייא : אמרתנו.

151) כן נראה פרשנים דית לעולם

152) בכלי החדייא : ואמר.

זו היינו דבר ליה מרתק של יין, וכדמוכח כלה סוגיא. ומשום שלא אמר זה ולא אמר למkapה קרי ליה לוה מרתק סתום. והיינו זאקשין מרישא דברירתא למרתק סתום, והיינו דוחה ס"ד לאוקומי מתניתין בהכי. אבל כל שלא אמר אלא מרתק אני מוכר לך אפלו כלו חומץ הגיעו¹⁵³) ולא עדיף מאמר לו מרתק זה, שהרי לא הזכיר לו יין כלל, ואפלו היו לו כמה מרתקות של יין, גנותן לו מרתק של חומץ אם יש לך, זהה ברור :

תתני מוכס חמרא מעלייא הו לא מהה אינו גנותן לו יין שכולו יפה [וכו¹⁵⁴]. ואית ולמ"ד דיין מוכס חמרא מעלייא מהבירו עליו הראית, לו ממנה, דהא המוציא מהבירו עליו הראית, ויל' דהעת הוא לעניין ברכה ומעשרות¹⁵⁵), אבל לעניין מקה וממכר כל שאומר מרתק של יין אני מוכר לך גנותן לו יין הנמכר בתנות¹⁵⁶), והיינו ריחיה חלא וטעםיה חמרא כדמוכח لكمן בפלוגתא דרב יהודה ורב חיטה¹⁵⁷ :

אך קשיא לי ולמ"ד ריחיה חלא וטעםיה חמרא [חלא] תקש לייה¹⁵⁸) זה מתניתה, כיון דעתין תנתנה עמו היאך גנותן לו יין הנמכר בחנות שהוא חומץ. יש לומר כドפי' דהינו דאמרי לך דהני מיili לעניין ברכה ומעשרות, אבל לעניין מקה וממכר שפיר מיקרי יין (וכיו¹⁵⁹) [דכין] דבר ליה זה, על יין תופס נתכינוי :

ותני ברישא דברירתא ומקביל עליו (וכו¹⁶⁰) [עשור קופפות]. ימי¹⁶¹) דחרורי מחזרא לבריתאתה. ורובתי פירשו דפרושי

147) כהאמירין لكمן בבריתאתה.
148) מעשרות פ"א מ"ג.

149) קשה דתניתא מרתק של יין אני מוכר לך גנותן לו יין שכולו יפה, לכון גלעג' שמקשה ממציאות מרתק זה וה שיל יין אני מוכר לך גנותן לו יין הנמכר בחנות, וזאת להגיה בדברי רביינו בכל הדברו "מרתק זה של יין". וכן מוכח ממה

ליה למקרה אין דין כך, היאך לא הזכיר בדבריו מקופה, ומאן פסקה דמיiri במקפתה, ויל' דבר זביד הזוכר בפירוש מקפה, אלא שהתנאים חיסרו הלשון, לפי שהיה פשוט להם דעת בחרך בהכי מיידי: נמצאת למד לפי המשפט שהואומר מרתח אני מוכר לך או מרתח זה ולא אמר לו למקרה, אםלו כלו חומץ הגענו. ואם אמר מרתח של יין מקבל עליו עשר קוסותות למאה. ואם אמר מרתח של יין, נתן לו יין שכלו (kusos) [ypeh] בדאמר לו למקרה. אם אמר מרתח וזה של יין מקבל עליו עשר קוסותות. ואם אמר [מרתח זה למקרה] א"א למת לו כלו חומץ כיוון שהזוכר לו למקרה ואי אפשר לתת לו כלו ייפה שכבר הזוכר [זה], אלא נתן לו יין שנבל"י) קוסס, שהרי אםלו כשהזוכר מקפה ואמר יין כיוון דאמר זה מקבל עליו [עשירות] קוסס, והשתא דאיתיה דרגא אחרת נחרינה שלא הזוכר יין, אהתיה דרגא אחרינה והוא הכל קוסס:

יין הנזכר בחנות. פירושו היה ריחיה חלק וטעמיה חרמרא דהא מיתינן (לה) [עליה] מתניתא והבודק את התביה דמיiri בהכיה. והוה גם כן קוסס הנזכר בכל השמותה, מדאמרנן לקמן") גבי הא דאמר זב (טביא בר ווטרא) [זוטרא בר טוביה] אין אמרים קידוש היום אלא על הין (או) [אי] למעוטי יין קוסס פלוגתא דרבינו יהונתן ורבי יהושע בן לוי:

פלגנו בה רב אהא ורבינא. וכיימא לנו") דכל hicא דפלגנו רב אהא ורבינא הולכה בדברי המיקיל, והכא (דכולא במוכר"י") [לקולא דמוכר] אוילין, דעתה ליה חזקה וממנוגא, כי על הולקה לבור מה שמכר לו. הילך אפילו במרחף סתום מקל"י) עשר קוסותות למאה, ואפילו לא נתן לו עידין מעות, אם עשה משיכה מזיבאיו מנני"). והשתא הויא מתניתין כפשוטה באומר מרתח סתום. וברייתא קמייתא הא מתרצין לה בסמור דהסורי מחפרה. והכى כתני וכו'. קשיא לי למה לה כלוי האי, נימא דהאי שכלו יפה היינו שכלו יפה בדרך האוצרות, אם איתיה לפירוש השני שתכטבנו") (ביבית יא) [ביבירתא ובשם רבותינו ישمرם אלקים]. ויל' זההיא סברא הא איזודיא מקשיא דבר זביד, וסבירין השתא דכל hicא דקאמר שכלו יפה היינו שכלו יפה מה מש. ולהכى ניהוلن לומר חסורי מהסרה:

ח"ה דआע"ג דלא אמר ליה (מקנה) [למקפה] וכו'. קשה לי למאיד' מרתח סתום מקבל עשר קוסותות, היכי כתני רב זביד על מרתח זה של יין דאוקמיניה דאמר ליה למקרה והו אוצר שעשו חכמים במשניות הא אייכא נמי מרתח סתום. ויש לומר דזהו לאו דוקא דיליכא אחריתוי, אלא (לאפקוי מרתח של יין ולא אמר ליה למקרה, אי גמי") לאפקוי מרתח של יין למקרה.תו קשיא לי כיוון דכללה מילתא דבר זביד תלייא בדאמר ליה למקרה, ואם לא אמר

ה ג ה ת ה ס 1 2

לבורה אבל במקור סירות שני דרכ שיהיו בהם תערובת יותר, מן השיעור אין עליו לבור כלום, הילך כל hicא שלא נתן ומים מזוי למים למקה ליה לא נחכחות עכ"ל הגיא. (151) כמיש רבינו לעיל דיה ותני בראשא (152) ז"ע. ואולי חסרה. (153) בכ"י א: יתנו לך. (154) בכ"י הנקומי יוסף: לכולא דמוכר אוילין (155) בכ"י א: יתנו לך. (156) דאית לה חזקה וממנוגא, כי על הולקה לבור מה שמכר לו, ואפילו לא פרע עוזין מעות אם עשה משיכה מזיבאיו מננו. הריטביה ז"ל, והגמומי יוסף כתוב על זה וויל': ונראה לי שלא אמר הוב ויל אלא במרחף וכיצד בז' שיש לו לוקח

(153) מסחים עד: חולין זג:

(154) בכ"י החידיא: דכללה למוכר.

(155) בכ"י א: יתנו לך.

(156) דאית לה חזקה וממנוגא, כי על הולקה לבור

מה שמכר לו, ואפילו לא פרע עוזין מעות אם

עשה משיכה מזיבאיו מננו. הריטביה ז"ל, והגמומי

יוסף כתוב על זה וויל': ונראה לי שלא אמר

הוב ויל אלא במרחף וכיצד בז' שיש לו לוקח

חר אמר בר' יהונן וחדר אמר בר' יהושע בן לוי. פירוש גמרא גמיר לה כל חד וחדר. אי נמי דכל חד וחדר מוקים לה אליבא דמאן דבר דהילכטה בותיתא, דאיילו מלישנא דבר יוסף ליכא למיליף מידין, ולענין פסק, הלכה כרב יהודה וכרב' יהונן, ואע"ג דקיליל"ו) דר' יהונן ור' יהושע בן לוי הילכה כריביל, שאני הכא דרבא שהוא בתרא סבר בר' יהונן, כדאיתא בפרק השוכר דעבודה זדרומאי") ולא עוד אלא (דילשנא) [דילשנא] זדרומאי") לא פליג ר' יהושע בן לוי בתא:

איתמר המוכר חבית של יין לאחורי והחמיין כל שלשה ימים בראשות מוכרי"). פירוש ואיפלו קבל המועות יהורים. דודאי כיון הדשתה חומץ גמור לא סגי דיליכא שלשה ימים דינה ריחיה חלה וטعمיה חمراה שהוא גדור ב"י") קוסט. וקיליל"ו) (ש"ה מוכר חבית של יין נתנו לו (דמי) יין שכלו יפה, ואיפלו עשריות קוסט איתן מקבל, וכל שכן כolio קוסט. ואם תאמר והא טעםיה וסביר וביריל. ייל דהaca קשלא טעמייה. אי נמי ובית. אבל לא ממקום אחר ואיפלו הוא שטטעמיה והות") המואר דקסבר רב") ספק טבל, טמא יפריש מן החיווב על המטו ר' חمراה מתתאי עקר:

בפרטוטא" דמיידין (קרצת') [בקורתא]. פירוש דוגם טעמו נתקקל, ויש בו טעם חמוץ:

דף צו ע"א הבודק את האיכות להיות טרייש עליה. פ"ז שבדקה ברית, אי נמי שתיקון ממנה קצת וטעם מן המתוקן. וכבר בירוגא") לעיל דהא אמריא אפלו לרבען אמררי המפריש מן החום על היין תרומותה תרומותה. ושלא כפירוש רשב"ם):

חمراה מתתאי עקר וזה"ל עקר מעילאי (עיקר) [עקר]. וקשה לי למה ליה לאפושי פלוגתא قولוי תא בכדי, כיון דסיל דריחה חלא וטумיה חمراה חלא, בהבי סגי ליה לומר דשלשה ימים האחרונים וראי ומשם ולמעלה ספק. והגאון כמו שפירש רשב"ם") דבעי לספק אפלו מה שפירש") בשעת בדיקת שלא הרגיש בו אפלו ריח חומץ, וחישין דילמא כבר עקר מתתאי ולאו אדעתיה; וכל היכא אמרינן שהוא ספק הרוי תרומותו ספק, וחזר ותורם, ותרום מיניה ובית. אבל לא ממקום אחר ואיפלו הוא או מן הפטור על החיווב, וזה ברור:

ה מ १२

אע"ג דקיליל דר' יהונן ורביכל (ניל מ"ק שיש כאן חסור לשון ובצל הלכה כרב"ל) שאבי הכא דרבא שהוא בתרא סבר הכר' יהונן כדאיתא בפרק השוכר דיעז לא פוד אלא דילשנא דרומי לא פליג ריביל בתאו עכיה. וכל זה סותר מה שבתב איזו גונסה בעירובין הד הכר' יהונן לבני ריביל ובעז. עככל היז מלאכי, ואגב אויתין למונו שבבי שהיה כדי בעל י"ז מלאכי חסרו תיבותו, הלכה בריביל.

(167) פ"ז ס"ז.

(168) בכ"י א': זדרומאי.

(169) בכ"י א': חור זיין למוכר בראשות.

(170) בכ"י החדריא: בגין.

(171) בכ"י א': וקיל. וציל וקיליל כמו בכ"י החדריא והוא לעיל זה.

(172) בכ"י החדריא: הווא.

(173) בכ"י א': רבא חمراה מתתאי עקר.

ה ג ה १०

(161) כן היא בירסת התאנונים ורבינו תנאנן. אבל גירסתנו: בפרטומאג

(162) כן כתוב רבינו לעיל דף ד: דיה ופרקען אפלו תימא רבנן.

(163) רשב"ם דיה הבודק את התבנית.

(164) רשב"ם דיה חمراה מתתאי עקר.

(165) בכ"י א': מא דפרקיש.

(166) בספר יד מלאכי טימן תקעב הביא שם מתוך מה שכתב רבינו בפרק מי שהוזכרה הילכה הכר' יהונן לבני ריביל והוא אין הילכה תלמיד במקום ר' וב' ורב' יד מלאכי חרב עוז שם וויל': או יקי קשוא על הרותב"א תא וואז קשוא שאחר שזיכר ר' יהונן על החורי הריטוב"א על בתרא כי ראייה אלו דיל צורך המוכר פירוט דבמחלוקת ר' יהונן ורביכל לדлем ז' כתוב וויל': ולענין ספק הלכת ברכ' יהונה וכרב' יהונן

שאינו מתקלקל. וכולה בדלא אמר ליה למקפה שאילו אמר לית למקפה לא היה לו למכור יין שיפסיד בטלטול לדברי הכל, כי יין [שהוא] קל להפסיד בטלטול אינו רשיי להשתותו במקומו. ואילו עירה לוקה אותו בקנקנייו אפיילו רב מודה שהמוכר פטור דלקמן⁽¹⁷⁴⁾). ולפי זה אפיילו בקנקני⁽¹⁷⁵⁾ דמוכר ושלא טلطלו כלל, ואילו אמר ליה למקפה איןנו חייב באחריותו. והקשה עליו רבינו תם⁽¹⁷⁶⁾)adam כן אמר נקט שמואל האי לישגנא ליא מא מולא דמירה גרט כדאמר רב חייא בר יוסף. ותו כד אמרינן לקמן⁽¹⁷⁷⁾ לדתאי דרבוי יוסף בר חנינא פלייג על רב חייא בר יוסף, אמאי לא אמרינן גמי דפליג גרט אושמואל. ותו אמראי עבד רב יוסף בחומרא כשמואל ובשיכרא ברב. ואילו מוליה דמירה גרט אפיילו בשיכרא גמי זמאן שנא, ואף על גב דלקמן⁽¹⁷⁸⁾) מיתי לה [מדוחטיב] ואף כי היין בוגד, הא ודאי יין לאו דודוקא. ולפיכך פ"י ר' רית דהכא מירוי בשחואה בקנקנים דמוכר, אלא שמטלטלוי⁽¹⁷⁹⁾ לרשותו עי' בתפים, דרב טבר דאיilo היה יין יפה כשמכרכו לא היה מתקלקל על ידי טلطול אי גמי שכבר היה יודע מוכר שיטלטלנו לocket לרשותו ולא היה לו למכור יין שנמסר בטלטול. ושמואל סבר כי היין על ידי טلطול הכתפים מתקלקל, והוא קלקל בהוליכו בכחפי אنسם, יכול מוכר לומר סבור היהי שתגיחנו לרשותי או שתוליכנו במות בשנים

תוך שלשה אם לא אמר לו למקפה:
תנו רבנן (ובו) [אחר שבר תמריות ואחר שבר שעורים ואחר שמרי יין מברכין עליהם שחבל נהייה ברכשו]
אחריהם אומרים שמריות שיש בהם טעם יין מברכין עליהם בורא פרי הגפן,
coleha sogia⁽¹⁸⁰⁾] בשם ר' נתצערו כבר בגת

מכאן ואילך ברשות לocket. פירוש דברון דכון וחדדר טפק, ואפשר שהחמצץ ברשותה עליו להביא ראייה:
דיה צו ע"ב ושמואל אמר חמרא אכתפא דגבריין⁽¹⁷⁴⁾ שוחר. פירוש רשב"ם⁽¹⁷⁵⁾ דמוליה דמירה גרט, כסברא דרב חייא בר יוסף דלקמן⁽¹⁷⁶⁾). ולפי זה אפיילו בקנקני⁽¹⁷⁷⁾ דמוכר ושלא טلطלו כלל, ואילו אמר ליה למקפה איןנו חייב באחריותו. והקשה עליו רבינו תם⁽¹⁷⁸⁾) adam כן אמר נקט שמואל האי לישגנא ליא מא מולא דמירה גרט כדאמר רב חייא בר יוסף. ותו כד אמרינן לקמן⁽¹⁷⁹⁾ לדתאי דרבוי יוסף בר חנינא פלייג על רב חייא בר יוסף, אמאי לא אמרינן גמי דפליג גרט אושמואל. ותו אמראי עבד רב יוסף בחומרא כשמואל ובשיכרא ברב. ואילו מוליה דמירה גרט אפיילו בשיכרא גמי זמאן שנא, ואף על גב דלקמן⁽¹⁸⁰⁾) מיתי לה [מדוחטיב] ואף כי היין בוגד, הא ודאי יין לאו דודוקא. ולפיכך פ"י ר' רית דהכא מירוי בשחואה בקנקנים דמוכר, אלא שמטלטלוי⁽¹⁸¹⁾ לרשותו עי' בתפים, דרב טבר דאיilo היה יין יפה כשמכרכו לא היה מתקלקל על ידי טلطול אי גמי שכבר היה יודע מוכר שיטלטלנו לocket לרשותו ולא היה לו למכור יין שנמסר בטלטול. ושמואל סבר כי היין על ידי טلطול הכתפים מתקלקל, והוא קלקל בהוליכו בכחפי אנסם, יכול מוכר לומר סבור היהי שתגיחנו לרשותי או שתוליכנו במות בשנים

ה מ 1 ל

לחרגנים נתצערו כדמוכח בספסחים (מג:) אבל בשמריות וחרגנים שלא נתצערו אלא ברגלי אדם אין הולכים בשיעור זה, כי פעמים רמו בה תלמא ואთא תרתי לבכער יהוא בו טעם יין מפני שהשמריות והחרגניות עצמן בעליים את המים ויוצא מן היין שהיה בו ויש בו יותר מעל חד הילא מא, היליך הכל כפי מה שהוא, וכמו שתכתבתי במסכת עכוזה וזה בשם עכוזה, וכן לענין מגינה אין הולכים בירינות שלנו למולתה של ר' רבא אלא כל שאין דורך בני אדם לשחותו

ה ג ה ו ת

(174) בכי' א : וש' חמרא אנטקא זייןש שוחר.
(175) רשב"ם דיה ושמואל אמר.
(176) لكمן זח.
(177) כן הקשו התוספות בדיה ושמואל אמר.
(178) בכ"י א : שטילטלן.
(179) פ"י בשיטם שהראב"ז פירשה בקנקנים דמוכר וכחספלטה על הכתף להוליכה לבתו, וצ"ע גם נראה שצ"ל ובואר ליה.
(180) וזה לשון הנומיקי יוסוף:コレה sogia בשמריות נתצערו כבר בנת ויצוא בה והיה

רוכע רבייעת שם ימונגו יעמוד על רביעית,
אולא כהאי דרבא, וכדאיתא התם. וקשייא
לי"י⁽¹⁸³⁾) הא דאמרין בסנהדרין⁽¹⁸⁴⁾ גבי
סנהדרי גדולה שאין יואצין מלשכת הגות
בשיעור זה, כי טעם רמו בהו תלתא ואטו
תרי (ויהיה טעם בלב) ויהיה בו טעם אין
מנגי שהשמרים והחרזנים עצמן בולעים את
הימים ויזואן מן הין שהיה בו, ויש בו יותר
מעל חד תלתה מיא, הילך הכל לטפי מה
שהוא, וכמו שבתบทי במסכת עבודה זורה משם
רבוטי שיחין. וכן בענין מזינה הולכין בינוות
שלטן לשיעורו של רבא. אבל כל שאין דרך
באי לשתוון כלל בתורת יין, אין עליו תורה
יין לענין ברכה ולא לענין מגע יין נסך,

וישנו חלקיים מים:
כי פליגי (דרמי)⁽¹⁸⁵⁾ [דרמי] תלתא
ואתא (ואת' חרוי ופליגא) [וואתוי תלתא
ופליגא] דרבנן סברוי וכו' ואחריות פכרי
תלתא עיל תרי ופלגא נפיק וכו',
הא ודאי הא דאמרין דרמי תלתא ואטו
(תרי) [תלתא] ופלגא [לא דק], דאילו לרבען

וכיזא בג' והוא הדין לחרזנים שנטערו
וכדמוכח⁽¹⁸⁶⁾) בפסחים. אבל בשמרים וחרצנים
שלא נטערו אלא ברגלי אדם אין הולכין
בשיעור זה, כי טעם רמו בהו תלתא ואטו
תרי (ויהיה טעם בלב) ויהיה בו טעם אין
מנגי שהשמרים והחרזנים עצמן בולעים את
הימים ויזואן מן הין שהיה בו, ויש בו יותר
מעל חד תלתה מיא, הילך הכל לטפי מה
שהוא, וכמו שבתบทי במסכת עבודה זורה משם
רבוטי שיחין. וכן בענין מזינה הולכין בינוות
שלטן לשיעורו של רבא. אבל כל שאין דרך
באי לשתוון כלל בתורת יין, אין עליו תורה
יין לענין ברכה ולא לענין מגע יין נסך,
וכבדתיבנה התם בסיעיטה דשמעיא⁽¹⁸⁷⁾):

רבא לאַפעמִית דאמֵר כל חָמְרָא דָלָא
דרוי על חד תלתא מיא לאו חָמְרָא הוּא,
והא דאמרין התם⁽¹⁸⁸⁾ שייעור כוס של ברכה

ה מ 1 2

היה בכלל גוירותם שגורו על מגע גוי בין
שלנו דלאו יין הוא. אבל אמרו גודלי רבוטי
דיל' והני פילוי בשמרים וופרוצנין שהיה רעלין
בנה בזמנ התלמידו שכבר עזרו בתה ויצא מהן
לחלהות שביהם, אבל שמרים וופרוצנין דין שאינן
נעזרין בגות לא אולין בהאי שיעורו דילמא
דשדיין בהו כויה או רוביה אשתרח מין, וחמרא
דנטיק ממשמרים פוזרין שהיה בתם בעין הוא,
ד浩ה חינין זימנין טיגאנן דרממן מא בופרוצנין
דינן ולא נפיק בשערוא ויתביבן, דרממן שיטתא
ולא אותו אלא ד' או בזיר מהכ' הילך לא
אולין בתהו בתאי שיעורא וציריך אומד יפסה. וככל
שיש בו טעם אין דינן כין פוד שיטה פעם כטפם
יין שיש בו יותר מרבע מים. ולמעשנה ראיו
לחוש לדבירוין, וכבר כתיבנו להא בארכונה בפרק
המוכר פרות בסיד עכ"ל.

183) שבת דף ע' :

183*) וכן הקשו הותפות דיה כל.

184) סנהדרין דף לו.

185) שם רשי' דיה אל יחסר המוגב
186) במס' שבת עז. תוויה דאמר רבא תירצו
בר בשם ר' וכו' וגם כאן תוויה כל כי' בשם רביינו יצחק.
187) גדרה דף יט : והמוגב שני חלקי מים
ואחו יין מן הין השוריini.

188) בכii א : דבר תלתא ואת תרי.

כל בתורת יין אין עליו תורה יין לענין ברכה
לא לענין מגע יין נסך. עכili הריטב"א. עכ"ל
הגעין⁽¹⁸⁹⁾ (181) פסחים דף מב : וליק הא בדורואה הא
בופרוצנין עכ"ב.

182) ר' רבלין בחידושי לעין ל : אמר
רבא הלכתא יין מוגג יש בו משום גלוי ויש
בו משום יין נסך. פירושו בו דודוקא כשהוא מוגג
דיבינו דרבינו על חד תלתה מא, כאמור רבא
גופיה התם דכל חָמְרָא דָלָא זראי על חד תלתא
מייא לאו חָמְרָא הוּא הא אם מוגג יותר שיש בו
קדוש ולענין ברכה לאו שתו ליה אינשי בתורת
חמרא לא גרו עליו לענין יין נסך, דלא שיך
ביה משום חתנות (ובמים) [כמitem] והוא חשוב
דקוחה בעלמא הוּא גוראן ובORTHON. מיהו דודוקא
בין שלונו, הא בין שלום שלגאל בו מס' הרי
הוא באיסטרו עד שיבטל בששות עכ"ל. ועוד כתוב
שם וויל': ולענין שמרים או חרזנים של נכרים
שנתן לתוכן מים וכור אבל בשמרים וופרוצנין
שלנו אמרין התם דכל היכא (דרמי) [דרמי] תלתא
ואתו ארבעה חמרא מעלא הוּא אבל אתה בזיר
מרבעה קרויה בעלמא הוּא ולא השיב חמרא לעין
קדוש וברכה. וכיוון שכן היה שאינו נאסר במגע
בוי שאינו חשוב יין ולא שיך בית חתנות ולא

לימה לנו הכى לשוויה מיא דהא הוה ליה שביעית יין בלבד,ongan [לא] חשבינו לה' חמרא אלא ברביעית יין דהינו על חד תלתא, הילך לדיניו כל היכא דלא אותו ארבעה שלמים לאו חמרא הוא. ואילו לאחרים כוון דס"ל, דכי רמא תלתא תרי ופלגא נפק ממיा בלחוד, מסתייחסו דרמו תלתא ואתו תלתא ותילתא, דהא תרי ופלגא נפק ממיा, ואיכא פלגא ותלתא דחמרה דהוי ריבעא דתרי ופלגא דמים, והוי ליה חמרא מעלייא, לפום מימרא דרבא. אלא ודאי לא דק, דלא בעי לאירועי בתילתא⁽¹⁸⁹⁾:

וביתר מבורי מדרתו מי פליגי זהא (תניא) [תנן⁽¹⁹⁰⁾] המתמוד ונתן מיט במדת. מכאן נראה דההיא של שמרם הוא, דהא מרכזין מיניה על הא דשمرם. זהו סיוע לפרש⁽¹⁹¹⁾ שפירש במסכת פסחים⁽¹⁹²⁾ בהא דרמאנין התם לימירא דתמד לאו בר עישורי הוא לרבי יהודה והוא תבニア המתמוד וכוי' ור' מחייב. וופקינן הא בדוווקא הא בדפוץני, דהינו חרצנים. ושמיעין מינה דמאי דלא חשבין הכא יין בשמרם, כל שכן בחרצנים דגריעין טפי, וכן פירש ר' זיל:

דף צו ע"א ה"ה דאפילו יותר מבורי מדרתו וכו' עד להודיעך فهو (וכו) [דר'] יהודת]. ייל דכת ר' מחייב אפיקו בכדי מדרתו עדיף ליה. ואית ואמאי לא (פרקין) [פרcingen] ובכדי מדרתו לא פלייג, והוא (תניא) [תנן⁽¹⁹³⁾] וכו' והשתא לא מציזי⁽¹⁹⁴⁾ לשינוי כדרשנין. וכי תמא שלא נחלה רבוי יהודה אלא לחיב במעשר ולחומרא מדרבנן, אבל לענין ברכה מודה הוא דלאו חמרא הוא. וא

ה ג הו ת ה מ ו ל

(196) בתודעה היה מוכח שציג כן.

(197) ציו זיך עג.

(198) ביצה זיך לט:

(199) בעלות רבינו יונה כתוב כן בשם רבינו יצחק, ומסתמא כחנותו על ר' היוקן בעל התווות.

(200) כי ר' הריר יונה בשם מקצת רבונו.

(189) בכ"י א: לאודו בתילתא.

(190) משורות סיה מין.

(191) סתום מב: רשי דית ואבבא חדש.

(192) בכ"י חמידא: לא יכול.

(193) חולין זיך כה:

(194) ב"ב דף צו. תודעה היה.

עמי מוריי⁽²⁰⁵⁾) נר"ג. אבל מה אעשהSCP
המפרשים חלוקים עליינו:
והוא דאמרין לעיל⁽²⁰⁶⁾) דבעא מיניה רנגב⁽²⁰⁷⁾ מר' חייא בר אבון שמרות שיש בהם טעם יונן מהן. יש מקשם מאוי א מביעיא, והוא פולגתא דרבנן ואחרות⁽²⁰⁸⁾ היא, ואמאי לא אהדר ליה רב' חייא בר יוסוף הכהן, ותירצוי⁽²⁰⁹⁾) דאייה הילכתא במאן מיביעיא ליה, דהוה מסתבר ליה טעמא דאמורין, ולפי שהתרגש ר' חייא בר יוסוף שלוחה נוטה דעת רב נתמן אהדר ליה להחייא מי סברת חמרה הוא קיודה בעלמא הו. דאי לא מנא ידע רב' חייא דסביר רב נחמן דחמרה [הוא]:

[בריך שאמרו לעניין אימורו] בר אמרו לעניין הבשרן. פירוש דכל היכא שם אסורים משום דחביבנן להו חמרה, חשבוי אסורים משום דהכשר את האוכלן. ואוקמינן משקי⁽²¹⁰⁾ להכשר את האוכלן. שאינן בשנתהמדוע מאליהן במוי גשמי. שאינן מכשרין עד שהיא תחליתן או סופן לרזון, ובזון דניגר קמא אהשכיה. ואית מאוי קושיא דאייהו [ס"ל] בתנה קמא כי ראשון ושני שנן נמשכין אסורים, וכל שאינן נמשכין והם מותרים אין מכשרין. ויל' דאי' לא באיסורה בלבד תלייא מילתא נמי. א"ב דרכי פרכינן דודאי לא משכחת בהו שני ושלישי אם לא משכן זה אחר זה, דאי לא, כולהו חשבי ראשון. וכיון ששמכין פעם ראשונה ושוניה גלי אדעתיה דניחאה ליה, ואפיו כשלא משך איכא רצוץ⁽²¹¹⁾) ומकשר. ודעת רבותי⁽²¹²⁾) דלאו דוקא נקט קמא קמא, אלא אפילו בפעם ראשונה הבית שיפוי[ה] ונביה אסורים. וכן הפסים

הקדיש והתורם לקורת להם שם ואפיו על ראשון ושני, אלא משום חומרא דתרומה או דהקדש או דמעשר אסרו מה שאסרו. ורבי מאיר מהמיר מתנה קמא דרגע חדא אם יש בו בנוthon טעם של יין כלל (ואה"ג) [מושום] דסיל בעלמא^{(213)*}) דנותן טעם לפוגם אסרו, והוא מהטעם שאמרנו:

כאן בקדושת דרום פאן בקדושת הגות. פירש רשב"ם⁽²¹⁴⁾) ורוב המפרשים דבקדושת הגוף בהקדיש חבית של יין לנכסים לעולם אסור משום חומרא דידיה, שבא משוריין קדושת הגוף. וכשהלא הקדיש חבית זו אלא לבדוק הבית, דלא חומרא קדושתיה יכול האי, רבי עי מותר. ואם תאמר והיאך קדש בדמיון, דהא קיימת נז⁽²¹⁵⁾ דכל שרואי לモבח אינו יוצא מיד מובהך לעולם. ויש לומר דהכא בין טמא או פסול פיסול [חר]⁽²¹⁶⁾ דהוויל במתפיס בעלי מומין⁽²¹⁷⁾). ועוד דאפשר מתפיס תמיימים לבדוק הבית קדושת דמים לאלא שאמרו חכמים שיקחנו גבר לצרכי מובהך כיוון שרואי לモבח, ואילו פדווא או הוציאו לחולין יצא לחולין. עם כל זאת אין הפירוש מחזור בטעם. דדרבא יש לומר דאייפכא אמרינן, דכשהקדיש חבית של יין לנכסים אינן דעתו אלא על הין הרואי לנכסים, ואידך⁽²¹⁸⁾) אינו קדוש כלל אלא לחומרא בעלמא. אבל כשהקדישו לרומים אסור לעולם. כי דעתו על כל מה שאפשר להוציא ממנה דמים. וcosaotta שאמרוי⁽²¹⁹⁾) הקדיש קורה למערכה שיפוי[ה] ונביה מותרים לבדוק הבית שיפוי[ה] ונביה אסורים. וכן הפסים

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

(205) דף צו. וגולער שabitat לעיל אינה מלשון רבינו אלא תנחת הסופרים לומר שדברו זה צריך להיות קורת ריה כאן.

(206) לעיל דף צו:

(207) כן תירץ הרשב"א

(208) בכדי א' ראשוני.

(209) כיב הרשב"א.

(200) עיין סב:

(201) שבבים ריה בקדושת הגוף.

(202) שקלים פ"ד מז' ולקמן קנא.

(203) תמורה ז. כ' :

(204) בכדי א' ווא.

(205) תמורה דף לא:

(206) זכויות היה יונה והרשכ"א תלמידו.

דגדריה הוילג'י דעתה דעתה ליה. ואם תאמר וליישני ליה כגן שתמודחו ומשכחו אחרים ולא בעל הפירות. ויל' דבר פירש לנו ר' יי' (דלא בעין רצון בעליים ממש כדדרי' בפרק השוחט ובפרק המפקיד :

בפרה (ששתה) [ששותה] ראשון
ראשון. ואית' וליישני ליה כגן שנשפכו. ויל' אדם כן הייא לא נשפכו עד עתה אלא' (וזאי מסתמא היינו שסתם הנקב או שתיקן הכלוי, וזה גלי דעתיה דעתה ליה. ורשב'ם פירש דאילו נשפכו מניין היה יודע מהו. ראשון או שני או שלישי, שהרי כמו שהיו נופלים היו נשפכים, ואני מהוו' :

ושمرם של מעשר אמרנו לעמלה, היינו של מעשר שני. ואסורים היינו דוקא שאסור לשתוון חוץ לירושלים ושצריך לשתוון בטהרה. דאילו מעשר דראשון אם הוא טבול לתרומות מעשר דין תרומה יש לו. ואם מתוקן כבר בחולין הוא לגמרי ומותר לורדים בכל מקום :

דף צו ע"ב סוחט אדם כוס של עכבים ואומר עליו קידוש היום. פירש טוחטו בחול מבוד יום, ואומר עליו קידוש היום בלילה, או אפילו קודם בין המשותה בזמנ התופת שמוטיפין מחול על הקודש, וכדרב דצלי של שבת בערב שבת ואומר קידוש על הכות כדאיתא בפרק תפלה השחר' (וכברירנא התמ''). ובכמי משכח:

ה מ ז ל

- (217) גירסתו שלנו שם: רוק הגיר הקיש בקנתה המרתף סתום, ובמרתף יש אין יפה ויש אין קוטס שהוא פסול כדלקמן בסמו. ולפיכך לא יביא לכתיחילה עד שיבדקנו אם הוא מן היפת, ואם הביא כשר, בין (דרובה) [דרובו] יפה הוא, בחוקת יפה מתחיקין ליה.
- (218) יישע' כו., ס.
- (219) הושע ד. ט.
- (220) גירסתו שלנו שם: ולימא ליה מימה.
- (221) גירסתנו שם: דבר רע ל'ין.
- (222) רשב'ם דיה ברוק, וכ"כ רגמ'ת
- (223) הרמבי', ואיל' לשיטתה וסיל אין לבן אין מקושין עלי'.
- (224) עיין רשב'ם שכחן אבל הכא מי ימר שהוא קוטס עכלי, ולפי פשטוט קשה זמשעט דספק כשר, ולכז טריש רבינו שרוגו כשר. כלע'ן.
- (225) בכמי החיד'א: וכן פירש רשב'ם ועיקרא.

ה ג ה ז ת

- (210) כי' הרשב'א חולין לא: דיה פירות שנזרו בשם התופת. ועין רmb'ם פ"ב מה' טומאה אוכלין.
- (211) בכמי החיד'א: הא ודאי.
- (212) ברכות ור' ב' :
- (213) מכאן שרבענו חיבר כי' חידושים לפט' ברכות והוכרים בשלחי חנינה ועין חמוץין לעירובין ר' לו: צו. ומור'ק בג': וע'ז ה. וחבל על ואבדין ולא משתכחן
- (214) ובבה מישוב מה שהקשו והוא אסור לסתוך עבינים בשבת.
- (215) מלחמות טו :
- (216) מלחמות דף טו .

[ב] מסקנא אלא למעוט ריחו רע או מגלה
למה לא אמר למעוט מboseל וקונדיטון, דהוי
בotta טפי שהקייבתו נא לפתחן. אלא ודאי
שמקדשין עליו וمبرכין עליו בפה"ג. ובפירוש
אמרו בירושלמי *דפסחים**** לעניין ד'
ב"ג. וכוסות שיוואין במboseל וקונדיטון, ואילו
בארבעה כוסות הראשון הוא של קידוש
[והלשוני] של ברכת המזון. ובוגין
מוכחה להדר דכל שמקדשין עליו אומרים עליו
בפה"ג חדד טעם הא. ובפירוש אמרו
בתוכו**** אין מבשליןין של תרומה מפני
שממעיט ממדתו ורביה יהודה מתר מפני
שמשביהו, אלא אין מבשל אשਬני למלווota
ההוא. וזה *דתנין***** שאין תורמיין מן המboseל
על שאינו מבשל, כבר פירשו בירושלמי****
שבaan בכתו [וכאן בכו"ל]. פ' כי בעל
הhabbitiy כתין שתורתם לפי חשבון אויל מהסר הוא
לכמה****). ונחיא ליה טפי בין בעינן, כי
 dredglinן לשנתו יותר תדר. ואידך דקנני רביה
 יהודה שבשלין אותו, בכתן שרוא לבשלו
 לדלא חשיב מפטיד תרומה כתין שמשביהו. ותיק
 סבר כי ע"פ שמשביהו אין לו לעשות כן מפני
 שהוא בMagnitude'ו. וא"ת****) א"כ [ז] חשוב אין

יונ חלטמן, פירש בר"י) שהוא מתוק
ביתר: יונ צימוקים פירוש"י) כגון אותו שעושין
בארכ ישמעאל, כמו שכחוב בתשובה הגאנונים.
ואזני אנו רגילים לעשומו בארץ הוא:

פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע [בן לוי]. פירוש ודלא כדורתא מאי". לדידיהו לא סליג ר' יהושע [בן לוי] בהא. והכי הוה יכול לומר פלוגתא דרב יהודה ורב חסדא אי גמי פלוגתא דאבי ורבא. ונקט הגני דתוי שמא בפלוגתא :

(או) [אי] למשמעות מוגן עלייה שידור וගיורת הכתוב בנסכיהם. ובספריהם^(ז) מופיע היה מזכטיב רבייעת ההיגיון כי אין ר'ל כמו כי: וכן אתה אומר בין מבושל ויין קוגדריטון, כי אע"פ שפסול לננסכיהם, משום דברענן כמו שהוא מתחילה בריאתו שלא נשתנה, וגם שלא יהא בו שום מניין מהתקה משום כל שאור וכל דבש לא תקטרו, מ"מ עליוי עליה ואומרים עליוי בורא פרי הגפן ומקדשין עליוי, בדעת ר' ליין^(ח) זיל ורוב הפרשננים^(ז)). תרע דהא לא משכח הא

771

ת'ב ז

(233) וכ"כ הרשבי' באחובת טימן כה, הובב
במלאת שלה.
(234) וזה לשון הגמוקי יוספ': ואית' אין
מבושל אם הוא חשוב יין לעניין ברכה וקיוש
ללהח אין בו ממש יין נסך. זו אינה קושיא כלל
דעת ענין זה להו לא יותר סתם יין ממש
בבגוניהם הוא, ואפללו בשכר אסרו (גא': מהיר):
בגוננותה דמי, וכל שאין רגילין בשחוותנו ונחתנה
אל גדור עליו, וכן בונג שוואט פול למסיכים
אסרו לעניין מען גוי כמן הטעם הווע. וזה ברור
מאידך. וכן דעת רבוותי. והגונת מהו טועה מודרך
ההשלך. והוצרבנו לבאר ולפרש מפני ששבנו בו
רבים וגודלים. עכ"ל הריטביה' זיל, פסיל הגני.
וכיב' ריבינו ע"ז דף כט: זיל': וזה דיין מבושל איינו
אנדרס מגע גוי לאו משום ולא מיקרי יין, דיאן
ודין יין עליו לכל דבר בין לעניין קידוש
בבב"ה. כ"כ בורא פרי הגפן עליו בסנה צ"ל ר' ר'ת:
הנזכר לעניין ברכה שמברכין עליו בסנה בבריבר
שם המוכר. אבל דהaca לעניין אסרו יין של גוים
לא גורן עליו מפני שאינו שיטני ממנגו אלא

(226) רשבבים דיה הלפטון.
 (227) בכ"י א' : פירש בן, ואין בירוא זו
 נוכנה לדשן זה המשמע שהוא פירוש הרשביים
 ואינו בפרשביים. אלא הנכון כבירסת כ"י החידיא:
פירוש", דמשמע שרבני בעצמו מפרש כן.

(228) בכ"י החידיא: דר ור יהושע.
 (229) לעיל דף צו.
 (230) בכ"י החידיא: ובספורא. אבל ציל בספוראי,
 וכן הוא לשון הספרי מושת קמגן: רבביית הדרין
 חי אהה מגניך ואי אתה מגניך מזוג עכ"ל.
 (231) תודיה אילימה, וברכות לה: תודיה בתומי,
 ופסחים קט: תודיה ארבעת כוסות.
 (232) רבי רית ספיק' רמב"ן רשב"א רין
 ריב"ש ואמר.
 (***) ירושלמי ר"ם ערבי פסחים.
 (233) לא מזאתוי בתוספתא, אלא מתניתין
 היא ר"ם י"א דתרומות והותם איתא שמעיטין,
 ולוליגי שם בירושלמי ר' יוחנן ויאיר אמר ר' ריל
 שמעיטו ממדתו או שמעיטו משותהין.
 (234) חרכימות פ"ב ב"ז.

בנום של ברלה") ואחד מהם ח'. ותירץ באחד מן הפנים") הדתם שידא הכות שלם. شبירותו של כלים זהה מיתתן"). ואחרים") פירשו שהיה חיתו בכלי פרישקן בלאן. ואחרים") פירשו כי עד ברכת הארץ וכדאמרינו") רבוי מוסיף בברכת הארץ, ככלומר שמווג אורה ומאי אין מבריכין עליו שאין מריכין עליו ברכת הארץ: והגנו כפירוש רביינו תם") האחרון שפירש ח' רצה לומר מזוג ולא מזוג כמו שאמרנו בסנהדרין") גבי בן סורר ומורה, והכא מתחיל למזוג אותו קודם ברכה וכשבא") לברכת הארץ משלים מוגיגו. וזה שאמרנו רבוי מוסיף"). ככלומר מוסיף בו מים להשבחו, ומשום (דברברכת) [דברברכת] הארץ זאליך מדבר בשבח הארץ. והוא דאמרינו") שיעור כוס של ברכת המזון רבע רבייעית שאם ימזוגו יעדוד על רבייעית, והוא לאחר שהשלים מוגיגו חמר (חוודין) [חוירין] מהו"). גראין דברים לדענין נסכים מיבעית ליה, דאילו לעניין קידוש וברכת המזון חמרא נאמרו

ליקודש ולברכה למה אין בו ממשום אין נספ. זו אינה קשייא כלל, דמה עניין זה לה, דאיסור סתום יינט משומם בנותיהם הוא"). ואפילו בשכר אסור בחנות של גויי***). וכל שאין רגילין לשתו ונתנה לא גרו עליון. ויין מזוג שהוא פסול לנסכים אסור לעניין מגע גויי***). מטעם זה. וזה ברור מאד, אלא שהוצרכנו לפרש מהני ששגו בו רביהם וגודלים")***). וכן דעת רבותי"), והגנה מזה נוטה מירך השכל: זאלא למעוטי מגולה או ריחו רע"). וא"ת כיוון דaicא אחריני דפסולי לנסכים ומקדשין בהם היכי כייל רב כלל דלא הווי דוקא. ויל אין למדים מן הכללות ואפילו במקומות שנאמר בהם הויל***), והכא היכי קאמר שלל יין שמחמת פגם גופו אין מנכין בו אין אמרים עליו קידוש היום וכן פירש השב"ם:

זה א דאמרין לעיל שאין מבריכין ברכת המזון על היין עד שנין בו מים. הקשה ר"ת") זיל הא עשרה דברים נאמרו

ה מ ז כ

(240) הראה שם (הנדפס בס' פקורת הלויים) וורשי' ברכות נא. דיה ח'.

(241) ברכות נא פ"א אמר רב שת וברכת הארץ, ונירסת הריח' ותורי' שם ח' אמר רב שת עד ברכת הארץ. ונירסת התוטסת ביב צד פ"ב דיה עד ומוספיק בברכת הארץ. ובכדי א' גודס "רב" במקומם "רבבי".

(242) כך התוטסת טסחים קד פ"ב דיה שתאות ח' בשם ר'ית. וכן כתוב בספר האשכולה ה' בהמ"ן.

(243) סנהדרין דף ע' פ"א יין ח' מזוג ולא מזוג.

(243) בכ"י החידא: וכשחטא.

(244) וזה לשון הרשبي' סיס' שלשה שאכלו: ויס' נמי דגרסי' מוסיף בברכת הארץ, ככלומר

מוסיף מים בברכת הארץ עכ"ל. אבל בירסת הריח' והראב"ד (הובא ברשבי' שם) וולמי רביינו יונה וגראין: ח' אמר רב שת עד ברכת הארץ.

(245) שבת דף ע' פ"ב, ונירסתו שם: כוס של ברכה צדיק שידא בו רבע רבייעית כדי שימזוגו יעדוד על רבייעת.

(246) בכ"י א': יין חוווקין מהו.

ה ג ה ז ח

דרך תענוג ודבר מועט ולפרקים, ואני מצוי אצל הכל, ולפיכך לא היה בכלל הגיירה וכור. עכ"ל.

(*)²³⁴ שבת דף יז:

(**)²³⁴ ע"ז ל:

(***)²³⁴ רב זמה גאון (הובא ברין פ' ע"ב).

ורוב האי גאנר, רש"י, ר"ש, ר"ץ גיאות, והרמב"ם

ס"ט מהל' שבת.

(235) ובכ"י הרשבי' בתשובה הביאו ה"ב:

(*)²³⁵ לשון השס: אלא למעוטי מגולה וauseג' דערבריה

רע ואב"א לעולם למעוטי מגולה וauseg' דערבריה

במסגנון קרין אפס"ה הקריבתו נא לפתחן וכור.

(**)²³⁵ עירובין כו' ע"א.

(236) תוריה עז' שנין.

(237) ברכות דף נא ע"א.

(238) וככ"י דף צ' פ"ב תוריה עד שם גוויל

גרבונו ובשבת עז פ"ב תוריה כרי כייכ' בשם בני רונבנא, וכן מזרעו ברכות נ: תוריה מווים בתירוץ השן.

(238) ב"ק נ"ר.

(239) ברכות נ' ע"ב תוריה מודים בתירוץ

הריאון ורששי' שם נא. דיה ח'.

כמו שפירש רבנו חננאל זיל כי נאות מלשון לא תאכלו ממנה נא"י) כלומר שהם שלימות אלא שאינן מבושלות כל הצורך, ומוטך שהשלחתת מלחכת הגperfית שעלייה ומופשט בכלן נראות כמנשות. ו/orיה דיליכ ליטר כשלג. תדע דהא לעיל אמרין יין בורק אם הביא שרויי). ופירש בר"י) יין לבן, אלא ודאי כדארן. ויין לבן שלבו דיו שיהא כיון בורק שאמרו לעיל מהעליה שמקדשו עלייו ועודרים עליו בה"ג וה"ה שנארר במגע גוי. וכן המנהג פשוט. ובירושלמיי) אמרו כי לעין ארבעה כוסות מצוחה מן המותר בין אודם וכדר לדם שונים נשפוך. ומשום דכתיב על כוס של פורענות של אומות של עתיד, כי כוס ביד ה' ויין חמץ מלא מסך**) וכיו'. וכיון שכן ראוי לחוש לדבר לתחילה:

תנא פיטפסאות נאות (וכו) [ומוגורות].
פירש**) רשב"ט שהם נאות ויפות כמו האחרות אלא שיש בהם סדקים ומדבקים אותו בgefירות. ואינו מחויר. דהיינו דשברות היו מתחילה אלא שבדקן לא היה**) לו קבלם, וזה כמערב טינופת לתחילה. והגנו

ה מ ו ז

- (251) רשב"ט דיה פיטפסאות.
- (252) בכ"י החידיא: אין לו לקבלם.
- (253) שמות יב.
- (254) כתלול זד ע"א.
- (255) בכ"י התוספות ר"ד.
- (255*) אבל הרמיה כתוב השעם מפני שאין הולוק נאמן שהנקנים היו בדוקים. משמע שגם עדים שבודקו ונמצאו סיס אין תולין בערוי.
- (255**) ר' ר' מרים מה.
- (256) וככ"י הפירוש טור סימן רל בשם הרמביין וחיל: וכותב הרמביין בחידושיו זיל והו היודע כי מה חלקו בנקנים לא משוו פגמן. שלנקנים אלא מפני העורי, ע"יס שמתגיא בירושלמי קאנני החמיצו את היין פירשו העורי לתוך קנקן והוא גרם לי ובתוכו קנקן נתחמצן ולא קודם לכט, וכן פירשו כל רכחותינו, עכ"ל וכו'. וגם דעת הרא"ש ורבינו והריך והרמביין שאין הרבר חולין בפטל אל עירוי, פכ"ל המರישה. וככ"י הבית יוסף בשם הרין שאיפלו נודע שהנקנים היו משוכחים ביוור או יין חייב באחרותו מני השערוי

ה ג ה ו ת

- (247) אבל רשב"ט דיה חמץ כי בשם ים ובכ"י לעין קידוש. וככ"ט הרמביין וכתב דאמילו בדיעבד לא יצא לבן דלא אשכנז דלעין קידוש לא יביא ואם הביא כשרה. וככ"ט הרין בפ"ט. ועיין מה שהקשה על זה התשכין בתשובה סימן ג'. וגם ביד רמה טירש דלעין קידוש היה עלי לה. (248) ויל' תניא: חיבורין אין הוא לבן כshall ווין בורק בגין לבן שלנו, ולטיכר אם הביא כשרה הייחסיא זיל. עכ"ל נ"ז. אבל ביד רמה כי שיין לבן כשר וודק במקומות שרוב יינם לבן והויל חמץ מרידין נזלייד שצ'יל חמץ מרידין כמו שכתב הרמביין שאם ורב שחתית המקומות משקה אחר הווא הויל חמץ מרידין, אלא וקשייא לי איכ' נגנזה מקדש על חמץ מרידין בלילה ויל' דין לבן שאני שמו יין וועדייך משבר והויל חמרא מעלייא בהווא אתרוא מיתה].
- (249) רשב"ט וככ"ט רבינו גרשום.
- (250) ירושלמי ר' ר' ע"א, וס"ג דשקלים היב ושני הסעיפים הם לרביבנו (ואינם בירושלמי).
- (250*) תהילים עט.

לו למקפה כבר היה יודע שיש לו להשתהותו זמן מרובה והרי הוא כאילו התנה עמו בפירוש שימכו לוין הרואי להתקיים, ולפיכך כל שהחמייך שלא בסיבת הלוקת וחיב. אבל כשהוא בקנקנים דלוקת אפיילו אמר לו למקפה פטור, כי הוא הפסיד יינו. ואם תאמר ולמה אינו אומר לו והלא אתה ידעת כי עביד אני להחליפו לכלים שלוי, והיה לך למכוור יין שלא יתקלקל בעירוי. יש לומר דתא ליתא דכיוון דרוב יינות משובחים נפסדים בעירוי לא היה לך לשמר כל כך זמן וסבירו התייחס שתחז קלים שלוי או שתתנווח שם. והשתא דעתינו להזכיר דרבי יוסי בר חנינא מירדי בדאמר ליה למקפה, כל שהוא בקנקנים דמוכר אפיילו טلطלו על כתפים והחמייך חייב באחריותו. כי סתם הלוקח יין למקפה דעתו על היין שלא יפסד בטיטולו, כי (בין) הנפסד בטיטול לא יוכל להתקיים בשיעור מקפה אפיילו אלא טיטולו:

ומאי דוחקיה דריב"ח לאוקומי מיטור רמותניתין בקנקנים דלוקח ובדאמר ליה למקפה. פירוש דהא דוחק הו, כיון דבמנתניתין לא אדרך מקפה כלל ולא קנקנים דלוקח: לוקמא למתניתין אפיילו בקנקנים דמוכר ובDSL אمر לו למקפה⁽²⁶⁰⁾. פירוש וכגון שטטלול על כתפי⁽²⁶¹⁾ אנשים כסתמא דAMILתא. ובכח אינו חייב באחריותו אפיילו לאalter, וטעמא דחמרה אכתפא שור. והוא מתניתין מילתה פסיקתא. אי נמי⁽²⁶²⁾) אפיילו

ר' צח ע"א אבל בקנקנים דמוכר אמר ליה הא חמרך והוא קנקן. כלומר דהשתא ליכא למיתלי בדבר פשיעה של לוקת. ומדאמרין האי לישנא הא חמרך הא קנקן גאה שניין כבר הוא ברשות לוקה שהוליכו שם. ואית (וחוד פרכינן) [וואדררכינן] דליימא ליה לא איבעי לך [לטטטוליה], (חמרה) [דוחמרא] איבעי לך לא כהה השטא לא סיד דלקפה אכתפא שור, דהא השטא לא סיד דלקפה בעי ליה. ויל דהא עדיפא ליה למירך משום דמלישנא דרבי יוסי בר חנינא גראה דבקנקנים דלוקח אפיילו החמייך לאלאר פטור, אבל בקנקנים⁽²⁶³⁾ דמוכר אפיילו לאחר זמן חיב, דלא מפליג בית ר' יוסי [בר חנינא] כלל, כדזה מפליג רב לעיל⁽²⁶⁴⁾). ולהכי לא ניחא לה: למירך משום טיטול. חדא דידילא ר' כרב ס"ל דלא אמרין חמרה אכתפא דגבורי⁽²⁶⁵⁾ שור. ותו דידילא שהוליכו במות בשנים, דאפיילו שמואל מודה בה כבדתיבנא לעיל⁽²⁶⁶⁾). ולהכי פריך ליה לא איבעי לך לשחותי, ולאחר מן מיתה שהיה יכול לשנותו יהא פטור, דאיילו בזמנ מועט ליכא למימר האי טענה כלל:

ופרכינן (דיבור⁽²⁶⁷⁾ [ל"א] דאמר ליה למקפה. פירוש רשב"מ⁽²⁶⁸⁾) דכל שהחמייך אגלייא מילתא למפרען דרישותה הויה ביה מעיקרה והשתא הוא דמברא נפשיה, כאותה שאמרו בשלחי פרק איתחו נשך⁽²⁶⁹⁾ וכו'). ואין צורך לפירוש זה, אלא אפיילו כשיודע שהיין היה טוב ויפה באותה שעיה, כיון דאמר

ה מ १ २

ה ג ה ו ת

(260) בן כתב רבינו לעיל דף צו: ד"ה ושМОאל אמר. (260") רשב"ם ד"ה אבל. (261) ב"מ עג פ"ב ובטבת הווא דמבחן אנגשיה. (262) בכ"י א דילג הסופר מן תיבת "למקפה" בשיטתה שלמעלה עד תיבת "למקפה" בשיטתה זו.

(263) בכ"י חידיא כתה.

(264) בכ"י א: ואין נמי.

קשה לו. והרמיה חילק עליהם כמי"ש לעיל. ונראה טumo שמספר הירושלמי בפסותו קנקני התמייזו היינו שהקנקן לא היה טוב, וכן פירוש הביצה בדעתה הטור שאם נודע שהקנקנים משובחים ביותר חייב מוכר באחריות וכטירוש הרשב"ם. וכבר כתבו שהפרישה מפרש דעתו בדעת הרמבי.

(257) בכ"י א: הקנקנים.

(258) לעיל צו ע"ב.

(259) בכ"י א: דמരה.

לרב, וכששהה אותו שיכל לומר לו לא איבעי לך לשחווי. ומאי איינו חיב באחריותו כשהחמייך לאחר זמן, והא עדיפה מאדך אויקיתא:

אמר רבא מתניין קשיותה רתקני אם ידוע شيء מהמץח הרי זה מכח טעות זמאן ליה לא איבעי לך לשחווי. פירוש כי אפילו לא היה יודע כי יינו של זה מהמץח אלא שהוא ידוע לעולם, מכל מקום יכול לומר סבור התיי שינו תשנהו. וכל שכן אילו היה יודע לך מה טעות מהמץח דהא סבר וקביל ואיינו מכח טעות לעולם, ואפילו אמר לו למכתה:

אמר רבא האי מאן דזבין חביתא דחמרה (וכו) [לחונואה אדרעתא לכבויו ותקוף אפלגא או אתילתא דינא חוא דמקביל לה מיניה]. (פריש"י) [פרשב"ט ע"ז] שנתנה בעה"ב לחונינו למכורה בחנותו ושיתן לו שכרו והוא כשר מר שרר, וכשהחמייך פטור אונסין לא קביל עלייה. ואיינו נכוון בעיני ר' יוסט' דר' חייא בר יוסוף אפילו בקנקנים דמוכר ואפילו אמר לו למכתה פטור, שיכל לומר לו מלך הפטידה, שאני אין משובח וראוי להתקיים. מכרתי לך. אבל מתניתין גופה לא פלייגא לר' חייא") בר יוסט' אדרבא אתייה ליה שפיר שאיינו חיב באחריותו לעולם ואפילו בקנקנים דמוכר ואפילו ביום א. אבל אם ידוע וזה (שאיינו) [שינוי] מהחמייך ואמר לו למכתה או חיב באחריותו כל היכא שהריות [א] ודאי לומר אין תולין במילו של לך שהוא ספק, וכגד אמרין בעירדיי קנקנים לר' יוסי בר חנינא שאין תולין בו כשיודיעו שאינו מהמץח, דהא ודאי וזה ספק. וכיימה לך") כרבי יוסי ביר חנינא דרב ושמואל סיל בותיה"). ולא

הגהות ה מ ו ז ל

(271) רשבים ריה האי מאן דמובין לה ה biome
וכו.

(272) מחריה האי מאן.

(273) בכוי א': דריי.

(274) וזה לשון הנומיך יוסוף: אמר המחבר נהרא דהא לא אוקמא הריש ויל שמנה לו בתורת עסא שהוא מלנא מלוה וחיב המתעסק באחריות המצחאה, ולא שומעין הכא ואינו חיב נהוגי כלל באחריות [כן] הוא בדפוס קושטא

(265) בכוי א': אדרבתבי.

(266) וכיס הריטב' והריטב'.

(267) לעיל ז"ה ז'ו.

(268) בכוי החידייא: לודעת ריה [וואויל ציל ר'יח].

(269) רשבים דף זח ע"א ריה ודלא כר' יוסי ביר חנינא.

(270) לעיל ז'ו ע"ב ריה ושמואל.

וכפדי"י בדוכתה"). ולא כדבר מי שפירש שם דמלעליותה אמר שהין בכלל שפט בזול, וסוגין פליגע על אותו פירוש להדי': ואדםطي ליה [חתם זול] דינא הו דמקבל ליה מינוח"). והוא עבדא פירש רשב"מ") דמיירי פשוטה, שקבלו והו התחעס בוטה רשות עיטקה, ואיפילו ה כי כיון אדעתה לאמתוי לב שפט להשתכר בו קבלי זול שם הו כי זולא עליה דבעל העסק, דאנן סחדוי אדעתה רהכי קבליה שלא יהא עליו אחריות זולא אלא בתר דמיטי ליה החטם:

ואמרין דיל' יומי בר רבינו חנינא אפילו תקייף והו הילא פטור. דאי אונסין לא קבל עליו כלל, כל היכא דלא חז'(א) לאמתוי להטם. ונראין דברי רשב"מ") דמיירי בשחתנה בעל העסק שלא ימכרנו אלא בכל שפט ישתכרו בו הרבתה, דכיוון דמן עד דמיטי להטם לא מקבל עליה אונסא זולא, שהרי אינו יכול למוכרו ולהשתכר בו קודם לכן. אבל אם המהטעק הו שאמר לו כן, ולא דורך עליו בעל העסק, הרי היה יכול למכורה המהטעק כאן אם ירצה, ואונסא זולא דפלגא קביל עלייה. אבל יש אומרים שאפילו אמר כן המהטעק לבדו, הרי הוא

פירש הו") זיל דミילתא דפשיטה שמכרה לחנוני ממש עם החבית. דיליכא עירוי, ותויה לייה בענקנים דטוכר, וכדמכוח ממאי דאמירין דלא שפי בברוא. ולא מצי מוכר למימר לא איבעי לך לשחווי, כיון דחנוני הו הא הרי יודע שיש לו לשחותו עד ימא דשוקא והויה ליה למkapת. ואפשר דמיירי בשנושאו במות, דאי לא, הא יכול למימר ליה אכתפה דගברי שור כדשモאל. אי נמי דזובן לאונני מכור למkapת ממש ויש לו למוכר לו יין שלא יתקלקל בטלטל כתפים. והראישו יותר גנון בעניין: אבל"י*) לא בירר הדבר, והראכ"ד בירר קו"י):

שני בברוא. פירש") שהחליף הנקב שהיה בו מכבר. אי נמי שלא היה בו נקב ועשה אותו מחדש. אלא שלא עשו במקומות הראי לנו, שאליך עשו במקומות הראי לו () הינו בכלל שלא שני בברוא, כי על כל פניהם היה צריך נקב וכדאמרין החטם ומוכר ליה אחר בברוניגטה"). וזה ברור:

ואמר רבא האי מאן דמקבל חמרא מהבריה ארעדתא דלטמייה ליה אפרותא") (וב') [דבל שפט"]*. פירוש שהין נמכר שם בוקר. והיינו Mai דאמירין החטם") משלם ליה כדאיל אפרותא זול שפט,

ה מ 1 2

(279)anca

(280) זיל רביינו בע"ב ע"ב (הובא בשיטם): האי מאן דיהיב זוזי לחרביה וכו' עד אפרותה ובשלטת. יש שפירשו כי בבלשפט היה נמכר בפרק הספינה [ט"ס] הו וצ"ל בפרק המוכר פירות] משמע לכארה כי בבלשפט היה נמכר בזול, והכא הק שיתן לו במעותיו יין כדי שער הזול הנמכר בבלשפט, עכ"ל. וזיל הראב"ד שט: ווילכנו בלשפט ביום השוק כי שם הו בוקר, וזה לא עשה כן ובittel כיiso של חברה, משלם לו כספי מה שהוא נמכר, עכ"ל. והנה רביינו אע"פ שבב"מ חתום ולא כהראכ"ד נהא שטור בו כאן.

(281) גירסתנו: דמקבל עליו. ובודיס מביא גיראס בשם ש"ס כי נגידות רביינו עמי"ש.

(282) רשב"מ דיה הא מאן דמקבל וכו'.

(283)*) רשב"מ דיה דינא.

ה ג ה ז ת

ובדפוסים האתרכונים השםיטוהו] משם זיל או דערעתא דהכי קבלה מאני שהוא זיל סבור ובתורת עסקא חיב בפלגא ואיפילו באונסין דרומו עליה עכ"ל. וכותב על זה בספר כתנות פסים טיטס היא וציל דלא רמא עליה. ולענין צ"ל בנומיי יוסוף כמו שהוא בריטבאי: "אדאילו אונסן רמו עליה".

(273) בכ"י החיד"א מתחליל באן פרק חרש. גניע"ד שחרר פה.

(274) כ"כ בשיטם בשם הראב"ג, דוחוק בנושא במאוט.

(275) רשב"מ דיה אלא.

(276) בכ"י החיד"א: בברוניגטה.

(277) גירסת שלו: לפחותה.

(278) כך היא גירסת רביינו כדמכוח בסמוך. וגירסת הערוך: דולשפט. וגירסתנו: דול שפט.

בדאמרינן הtmp במאן דסליך הא סליק, ואף בזוה אחריות גניבת ואבידה עלייו דלא פטרינן ליה אלא היכא דהוה חمرا, דהו ליה אונסא, וכאלו איתנס ולא סליק. וכן פירש הרשב"א דוקא אונסא זולא לא קביל עלייה, אבל בגניבת ואבידה חיב"י²⁸⁵) דמשומר שבר הדזה עליה כיוון שהיה לו להשתכר בה בשום מקום. והינו פטרינן ליה אלא היכא דהוה חלא. ולהאי פירושא דוקא במתעסק דשייכא קפidea דבעל העסק שלא למוכרה אלא בבל שפט יומכרכנו ויפרענו מן הדברים שיקבל שם, דאמוון דעת דמוכחה הוא שם נאנס ולא (יומיכרכנו) [חוליכנו] לשם או שלא יוכל להשתכר בו שם זטפור. ולא קבלו עליו אלא בעין שומר שבר אדמיטי ליה התם. ואין זה מחור בעניין, ולא בעניין מורי הרשב"א גרא²⁸⁶:

איכא דאמריו (אלא) [חלא] לא מקבל מדרבי חיויא בר יוספ²⁸⁷). פירוש דכינוי²⁸⁸) שמלו גרט הרוי הוא כאלו בא האונס מהחטא, וכאלו הפסידו בידים :

ואיכא דאמריו חלא נמי מקבל. פירוש דאונס הוא שלא גרט מולו. והוא לא עשה בהם דבר המפסיד בגין עוריית תירת. אבל משום דעתה אותו לננקנים אחרים איינו חייב, וכל שכן משום טלטל, דכיוון (דלא סטטואה) [dalameotah] לבל שפט קבליה או זבינהה, על דעת עורי או טלטל מכרו לו²⁸⁹). וכייל דחלא מקבל דהא קיימה [LEN] כרי' יוסי בר רבבי חנינא. ושלא כדורי רשב'ם שפוסק דחלא לא מקבל :

והא דתנן ואם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד עצרתן. הינו אפילו דומיא דרישא דמיירי בקנקנים

כאילו התנה בעל העסק דאדעתא דהכי יהיב ליה, ואני יכול למוכרה בכנא, וכיון דכן ליכא עלייה אונסא זולא. ולחדרוינו יטירושי דוקא אונסא זולא לא קביל עלייה, אבל בגניבת ואבידה חיב"י²⁹⁰) דמשומר שבר הדזה עליה כיוון שהיה לו להשתכר בה בשום מקום. והינו פטרינן ליה אלא היכא דהוה חלא. ולהאי פירושא דוקא במתעסק דשייכא קפidea דבעל העסק שלא למוכרה אלא בבל שפט, כיוון שיש לו חלקו בಡוח: אבל המוכר²⁹¹) לחייב סחורה על דעת חוליכת מקום היוקר, אם הוולה או נאנסה ללקות דbatchoriotou קיימת, ואילו רצתה למוכרה בכאן או להשליכה ליט הרשות ביורו. ואילו התנה עמו שיפרענו מן המעוט שיקבל ממנו בכל שפט איינו אלא בקבוע זמן בלבד שלא יוכל ליכוף לפורען קודם לכון²⁹²). תא אילו מכרה כאן היה [לו] לפורען מיד, וכן אם הוולה או נאנסה עלייה רמייא. כך נראה לי: ורבינו הונאלא²⁹³) גורם, וכן הוא בקצת נוטה האי מאן דזבון חביתא דחמרה לחבריה אדעתא דלימיטי ליה (אפרוותא) [אפרוותא] דבל שפט וכו'. ויש למפרש²⁹⁴) לפי שיטת זו דמיירי כשהתנה כן בתנאי גמור. אי נמי שאמר לו בדרך קפidea דאדעתא דהכי זבון להשתכר בה בכל שפט, דהות ליה כהווא דזבון נכסיה אדעתא למסיק לאירוע דישראל²⁹⁵) וכיו', הכה גמי זה איתנס בזון דזל התם או דהוה חלא. והינו דאמרינן דזל עד לא אמיטיה, תא אילו אמיטה התם וול אמרינן הא אמיטיה,

ה ג ה ו ת

²⁸⁵) קידושין דף ב ע"ג

²⁸⁶) וכיכ' בשיטים בשם הר' יונגה.

²⁸⁷) אבל הטור סי רל בשם הרמיה כתוב הדול כמכירה על מתאי, וכיון שלא נתקיים מכיון בסל.

²⁸⁸) בשיטם בכ' בשם הרשב"א שמואן בפרט (ציל ברכ"ח) וכותב גיב שמואן בן הראב"ד.

²⁸⁹) דברי רבינו אלה הובאו בשם בוגמי יוסא, ועמ"י דבריו הגותה במשמעותם.

כמאנ כרכ'ית.

²⁸⁸) בכי' א : וכיון.

²⁸⁹) וזה לשון הנומי יוסי : והוא שלא עשו בו דבר המפסיד, בגין עוריית תירת.

דילוקה, דכוון דמבדושים אמר לו לא היה דוקא א"כ הויא כולה מתניתין עיטה בלאה, מעיקרא ר"ע, והדר ר' ישמעאל והדר רבינו עקיבא והדר ר' ישמעאל. והנ Kun יותר לשיטה זו. רסיפה כשרמר שיעשה בית קטן לעצמו, ודוזאי לא עביר ליה פחות מהו שיעווא. אבל כל שאמר בית סתום יכול לומר סבור היה כי שאותה לוחקו לבית חתנות, ויד הילוקה על החתונה. ועודין אין זה מחוור. דאי סייפא כשרמר בפירוש לעצמו, האבי נקט לה תנא סתמא בדלא פריש לה. ועוד דסתם לוחק[י] [בתיים אין דעתם"] לבית חתנות, דלא שכיח א"כ בגברא דעביד להכין; והנ Kun דרישא כשרמר בפירוש בית חתנות, וכולה רישא חזא היא כאילו"). קתני המוכר מקום להחבירו וכן המקובל מקום לעשות בו בית חתנות, וכאיידך דהמודר מקום לעשות לו כבר וכן המקובל"). וכו'. אבל כל שאמר בית סתום עושה לו בשיעור בית קטן, דהינו ר' וא"ת והוא קתני סייפא שם מכר לו בית קטן נתן לו שש על שמונה, ואמאי גרע למלה לא יהא סתום בית קטן ארבע אמות על ארבע אמות, דחא בהכי מיקרי בבית, וחשוב בית לחולקת השותפים"). ולמה דיני תורה, וכדאיתא בפרק קמא (דסוטה) [דסוכה][***]. והנ Kun דהפרש יש בין המוכר

לו להתקלקל. ודוקא כשהיו קנקנים של לוקה בדוקים ולא שני בבריא ווכיווץ בו, וכן פירשו בתוספות"). ועוד אומר שם שם ידוע שהיה יינו טוב וחוך להתקאים עד עצרת כשמכדו לו [ו] אחר כך נפסד פטור, דמאי הוה ליה למכבד, הא. אפשר שאירע לו שום מקרה מחמת הרוח וכיווץ בו שהפסידו והא לא קביל עלייה. וכן גראיין הדרבים").

דף צח ע"ב **תנא מתישן והולך ע"ר החג.** פירוש אעפ' שנטענו לו בדין צריך שייה ראי להתקאים עד החג, שהוא זמן הבכיר:

מתניתין המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית (וכו). יש מפרשימים") דברים כסחוטן שמכר לו מקום לבנות לו בית חתנות, וכאיידך דהמודר מקום לעשות לו כבר סתום. ויד לוקה על החתונה ונוטן") לו מקום לעשות בית גרווע בשיעור בית חתנות. וא"ת והוא קתני סייפא שם מכר לו בית קטן נתן לו שש על שמונה, ואמאי גרע אמר בitem סתום מאמר בפירוש קטן. יש לומר דההיא ר' ישמעאל היא, אבל [ל] ר"ע שייעור בית קטן שש על ארבע"). וזה אפשר לאומרו למ"ד בוגרא דהעשה רפת בקר ר' ישמעאל קתני לה, אבל למ"ד דר"ע

ה מ 1 ~ 2

ה ג ה 1 ת

- (291) כ"פ הרמב"ן.
 (292) בכ"י א': ובאותן ל'.
 (293) בן תירץ הר"י אבן מיגאש.
 (294) בכ"י א': אינו לוקה.
 (295) לפי גירסאות שלנו א"כ לך שהרי מפורש כן במשנתנו.
 (296) מתניתין לממן דף ק ע"ב.
 (297) שבבים ד"ה בית קטן ר' על ח'.
 (298) התוס' ר' ר' הביא קושיא זו בשם רבינו משה כהן ז"ק.
 (299) *) וכי' המודכי בשם ריב"ם דלוגי חולקת שותפין סגי בה על ד' ומנתניתן שני דמייר בכא לבנות בתחילה. לשם הביא שיטה אחרת דס"ל גם לחולקה שותפין צריך ר' על ר'.
 (300) סוכה ב ע"ב.

משום דעריה אותו לקנקנים אחרים איינו חייב, וכל שכן משומם טילטול, ובכוון דלא מתייה לבלישפט קבליה או זבניה על דעת טילטול ועירוי מכרו לג', הריטוב"א ויל. עכ"ל הגי.
 (290) כ"ס הש"ך ס"י רל ס"ק א', וכותב שכ"כ הב"י ס"ב בשם ר' ירוחם וס"א בשם ר' ר'ן. ועיין חוויה מבושם.
 (291) כל לשון רבינו הובא בNEY אוות באות, אלא שכח שהא אפשר שאירע לו שום מקרה מחמת הסטה" וטיס הוא וצ"ל: "מחמת הרוח" וכמו בדברי רבינו.
 (292) רבינו גרש במתניתין בගירסת הר"ף והרמב"ן והרש"ב"א: המוכר מקום לחברו לעשות לו בית חתנות נלפי".

תורה. וכך אמר בסדר

- ולט"ש²³⁸) בפירוש. ואחרים אומרים כי אלול דההיא שטא מעובר הות' כדי שיבא יום הכהנים בעשרה בתשרי, שכן הטכינ' הקב"ה שלא יוכל לקבוע תשרי אלא ביום שלשים ואחד. וכן הוא. ומיהו דבר קשה הוא לומר שעלה מטה בשמנה עשר בתמזה, דטא גבי דין החותאים בתיכ' והיה מחורת ויאמר משה אל העם וכו', והיינו ביום שמנה עשר, ובו ביום נראת שדן את החותאים והוכחה את ישראל וגיטל"י²³⁹) עדים. ואח"כ עליה בתשעה עשר בתמזה, וירד משה לפסול את הלוחות בשחרית שלשים באב ופסל את הלוחות, ועליה לשם יום אחד בלבד. ולפי זה אפללו נאמר כי אלול היה מעובר ויש ארבעים יום עד יום הכהנים. עדין חסר הלילה שאמרנו. לכך אמר ר'ת"י²⁴⁰) כי הארבעים הראשונים משה להר כי ביום שבعة עשר שחק את העגל והחותאים נתרגו, נשארו שנים עשר יום מתהו שהוא חסר, ונשלמו הארבעים למחזרו ביום שמנה עשר שחק בתמזה כליה משחרית של עשרים ותשעה. ובו בשחריר ירד לשבריו הלוחות. ולמחזרו ביום משה לפסול את הלוחות. ולמחזרו ביום שלשים עלה להר ונעכב עד יום הכהנים לחשлом ארבעים היום. ולפי זה לא היו ארבעים הלילה שלימים דשחה עשר²⁴¹) שנשאר מאב, וכט' דאלול שתוא חסר, ווערת דתשרי הרי ארבעים יום. וופר לילהليل יא' בתשרי לתשלום הלילה שחסר מיום

שלשים באב:

טעות סופר הן:
מאי דריש ממנה ולא מבניין. פירוש
ושמעין מינה שאלו אמרו סתם, אף בניהם
בכלל. ושמיעין מינה דצבור יכולם לעשות
למחזרו. וזה ליתא כי ביום הכהנים בישר

ה ג ה ו ת ה מ 1 ~ 2

- (238) טובא בתוספות ב"ק דף טב. ר'יה כ"ג.
(239) בעין יעקב בשם רבינו: וניזולו.
(240) כ"כ ב"ק טב. חוריה כד.
(241) רשי²³⁹ שמות לב ט.
(242) בעין יעקב בשם רבינו: דיים ל. וט"ס
עד ר'שיטת רשי דיל.

עشر בתמזה, שהרי בששת בסיוון ניתנה התורה. ועלה משה להר ביום שבעה בהשכמתה, דכל עליותיו וירידותיו של מרעה בהשכמתה היה, וכדיאתה במסכת שבת בפרק רב' עקיבא²⁴³). ועמד שם לקבל הלוחות וללמוד תורה שבע' ושל פירושו²⁴⁴) התורה מ' יום ומ' לילה שלמים. ברכתי ויהי שם עם ה' מ' יום ומ' לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. סלק ששה ימים מסיוון. נשארו עשרים וארבעה. שהחדרשים אחד מלא ואחד חסר היי נשלמים²⁴⁵) ארבעים הימים בשבعة עשרה בתמזה, והארבעים לילה בשחרית של שבעה עשר, ובו בשחרר של י"י ירד בלוחות שביר אותם, וכדתנן התמ"י²⁴⁶) ביו' בתמזה נשבררו הלוחות. ואומר בסדר עולם כי למחזרו ביום שמנה עשר שחק את העגל והחותאים נתרגו, נשארו שנים עשר יום מתהו שהוא חסר, ונשלמו הארבעים למחזרו הלילה שלימים דשחה עשר²⁴⁷) יומם ונIGHTם ר'ת"י²⁴⁸) שחק את הלילה בשבריהם ושמנה באב. וארבעים הלילה בשחרית של עשרים ותשעה. ובו בשחריר ירד משה לפסול את הלוחות. ולמחזרו ביום שלשים עלה להר ונעכב עד יום הכהנים לחשлом ארבעים היום. ולפי זה לא היו ארבעים הלילה שלימים דשחה עשר²⁴⁹) שנשאר מאב, וכט' דאלול שתוא חסר, ווערת דתשרי הרי ארבעים יום. וופר לילהليل יא' בתשרי לתשלום הלילה שחסר מיום

ויש שהיו סכורים כי הלוחות ניתנו ביום הכהנים, אבל לא ירד משה מן ההר עד מהרתו. וזה ליתא כי ביום הכהנים בישר

²³⁵) שבת טו.

²³⁶) בכ"י החיד"א: וכן ט"ר.

²³⁷) בעין יעקב בשם רבינו: נשלמו.

²³⁸) תענית כח:
²³⁹) בעין יעקב בשם רבינו: דיים ל. וט"ס
הוא וצל דשחה עשר שנשאר מאב, כמו שהוא בכ"ג.

מתוך המתים. ובשנת הארבעים כשהיה יומן עשרי מצאו שלא מתה, וחשבו שם טעו במשבונם²⁴⁴). והיו שם עד חמשה עשר באב שהוא מילואה של לבנה, ואו עשו שמהה גודלה שירדו שבטלת הגורה. והקשה ר'ת²⁴⁵) והלא כבר היו יודעים מי היה ראוי למות בגורה ההייא שכבר נתרש להם שימושו מבן עשרים ועד בן ששים. ואם כן במא נסתפקו. ותירץ זל²⁴⁶) שלא נתרדר להם דמבן עשרים שנה ומעלה ואין עשרים בכלל, בני חמשים וחשע, וכן על הסדר. ואותם שהיו בני עשרים שנה ומעלה במנין שנה ראשונה של שקלים כשבצאו ממצרים, מתוך בשנות שלשים וחשע בתשעה באב, ועדין היו סבורים כי ימתו בשנות הארבעים ממש אותם שהיו בני עשרים ממש במנין יציאת מצרים, ויצאו לחפור ולא מתו. ולעתם תען כי גורת בן עשרים ועד ששים אינו אלא לאותם שהיו בני עשרים או בני ששים נשבעו ומיד ידוע, אלא שחתמוד שואל מהיכן יצא להם היתר זה וכיהיא אמרנן לעיל גבי זה הדבר, ואין ספק כי מרעיה קבלו כן. מפי רבנו גרא²⁴⁷:

ט"ב של שנת שלשים וחשע, שהרי/lica

חרם ואיסור אפיקו על העתידין²⁴⁸). אבל יחד אין בדין זה כלל. והתייא דינונב בן רכבב²⁴⁹), משומ מצוה לקים דברי המת הוא. והאב מדיר את בנו בנזיר²⁵⁰), בבנוי המצויא, וגם [ה] היא הלכה היא בניריות בלבד כדתיא בדוכתיה, הא לאו הבי אינו יכול להדיין בשום דבר בעל כrho ושלא מודעתו, וזה ברורו²⁵¹). והקשה רבינו הגדול הרמב"ן כיוון דמשמעות הלשון אינו אלא מהם, הייך נקבע ביום ידוע להיתרתם, הרי (באם) [לעצמם] גדר שלשון בני אדים בנדרים כך הוא, שנאנפם רבים להשבע על דבר ביתה, ד[א]כלוחו בהדי מתני, ועוד שכלו אותו הדור נפטרו בהם, ויום שכלו הותרו (ב)כולן ועשהו יום טוב. אבל ליכא לפירושי כי היום שמצויא ההיתר בלשונם קרי יום שהותרו ולכך היה יום מסויים, וכל אתת והותרת בזמנה. דהא ליהא, חדא דליישנא דיום שהותר שבבניין לא משמע הבי. ועוד דאיינבו על דעת זה נשבעו ומיד ידוע, אלא שחתמוד שואל מהיכן יצא להם היתר זה וכיהיא אמרנן לעיל גבי זה הדבר, ואין ספק כי מרעיה קבלו כן. מפי רבנו גרא²⁵²).

רשי זל²⁵³) ורשב"ם זל²⁵⁴ וכן כהוב במדרש אייכה²⁵⁵) דכל ער בערך תשעה באב היה הכרז זוצא צאו לחפור. ולמחר שוכבים בקבריהם. ביום עשרה באב הכרז יוצא הבדלו החיים

ה ג ה ו ת ה מ א ז

ר'יה שם.

- (*)²⁴⁴ הובא גם בתוס' תענית ל: דיה יומן עשרי הקב"ה לא (דקדק) [וכך] להם וכותה זה עד שנת הארבעים ממש, שאם לא כן למה לא היה הדבר עם משה למותו של תענית פ"ז מ"ה עין שם.
- (*)²⁴⁵ בע"י בשם רבינו: בחשובו.
- (*)²⁴⁶ כ"כ הרמב"ן בשם ר'ת.
- (*)²⁴⁷ עיין תוריה יומן שכלו וכ"כ התימ"ט תענית פ"ז בעין יעקב בשם רבינו: כי אם.
- (*)²⁴⁸ בעין יעקב בשם רבינו: כי אם.
- (*)²⁴⁹ בעין יעקב בשם רבינו חסרה תיבת "למות".

(241) וכייב הומביין במשמעות החרם.

(242) רימה לה.

(243) נזיר כה:

- (243) וכ"כ הכהם ס"ז וגזירות הילג.
 (244) כל דבר זה נופס בעין יעקב דפוס ראם בשם רבינו וכן דיה הא ואמרנן ודייה יומן שניות.
 (244) כ"פ רשי' חענית ל: דיה שכלו. וכ"פ

דבר לא היה הדיבור עם משה. אין לפירוש שלא היה עמו דבר כלל, אלא שלא דבר עמו דרך חיבת כבראונה. אי נמי שלא היה מדבר עמו אלא לצורך השעה, כמו בעת קרה ולשאר דברים אבל לא בכל שעה שהיה רוצח. ותוינו מפני שהיה ישראל נזופין, ולהודיע כי חיבת הקב"ה עם משה מושם היבתו של ישראלי:

דף קכט ע"ב ביום שניותנו הרוגי ביתר לקבורה תיקנו הטוב וחמיטו. ואומרם קצת רבותינו^(*)) זיל, כי לנך תקונה בבהמ"ז מפני מעשה הכרם. שאמרו באיכה רבתינו^(**)) כרם גדול היה לאנדרינוס קיסר מהלך י"ח מיל על ייח' מיל כמו טבריא לצפורי, והקיפוו מהרוגי ביתר מלא קומה ופיישוט ידים, ולא הבאשו ולא הסרתו ולא גור עליהם שיקברו, עד שעמדת מלכות אהרת גונזרה עליהם קבורה: אמר רבינו חכמים הטוב והמטיב על היין בברכת תיקנו מושם מעשה של אדריאנוס קיסר, זכר לדבר. ויש מרבותינו^(***)) אומרים כי לפי שברכת המזון קבוע בו עניינים של חזואה על הארץ הטובה ועל מלכות בית דוד, והיה זה הנש החשוב מאד, קבועו בבהמ"ז עמהם לעליהם בנפש שבעה ולב שמחי^(****)):

ת"ד שבעה קפלו את העולם אחיה החילוני ראה את עמרם וכו'. פירושו^(*) הא תנא סבר דעתכם לאו היינו אליהן דאם

ספיקא קמי קוב"ה, ויודע היה שנטבלת הגורה. וא"ת קוב"ה לא טעה בקביעא דירחא, ולמה לא היה הדבר עם משה בשנת הארבעים בעשרה באב. ויל' דכיוון שהו שורה מתוך עצבים ונגדים אין הנבואה שורה מתוך עצבים אלא מתוך שמחה^(**)). ומ"מ עדין קשה שמצו במדרש איך שאומר כי התרי אלף שמות בה מהו צי אלף ופרוטות בכל שנה, ואלו מתו בארכבים שנה שלימים היו לכל שנה טרי אלף, כי מי פעםם (טו) [כ'] אלף הן שמונה מאות אלף. סלק מהם הריבע, יהיו שלשים פעמיים עשרים אלף והם תר' אלף עכשו שמותו כלוח שנים, שהרי התחילה הגורה בשנה השנייה שיצאו ממצרים שהיה ענין המרגלים וכלו המתים בשנת שלשים ותשע. ואם כן יחסרו משתי שנים שלשים אלף, והם הפרוטות שנותפו בכל שנה ושנה мало השלשים ושםנה שנים, ולפי שלא הגיע העודף על החמשה עשר אלף והוא מותם קורין אותו פרוטות. ומ"מ וזה דבר של תימה היאך מיתרמו בכל שנה חמישה עשר אלף בני שנים לא פחות ולא יותר. הליכך^(**)) פירוש ר"י^(*)) זיל שלא מתו חמישה עשר אלף ופרוטות בכל שנה, אלא דאשמעין שכך עולה החשבון לכל שנה. אבל יש שנים שמותו יותר, ויש שנים שלא מתו כל כך, כפי מה שהיינו שנותיהם שהיו בני שנים, ולא היה יוצא לחפור אלא מותם שמתה ליבנס בשנת הששים:

הא דאמרין עד שלא כלו מתי
 249) שבת ל: תיבות אלא מתוך שמחה אין בע"ג.
 250) מון תיבת כי עד תיבות אלב עכשו אינו בעין יעקב, לפי שרילג הסופר מן אלף עד אלף.
 250) בעין יעקב בשם רביינו: ולכן.
 251) כ"כ בתוויה יום שללו.

ה ג ה 1 ת ה מ 1 * 2

252*) כ"כ הרמב"ן.

251**) על פסוק בלע'ה.

251****) כ"כ, בתוס ורבינו יהודה על מסכת ברכות מה:

251****) וכייל אבודהה.

252) וכ"כ התוספות בדברו המתחל ז קפלו

פירוש כדי שלא יעליו על תגריל היה אומר כן
קדום שהוא הגורל יוצא:
אדם שוש לו שרה פרט אין לו
שרה לבן שרה לבן אין לו שרה פרט,
וקיל הא אמרין במרובת^{**}), שאין לך כל
אי ואוי מישראל שלא היה לו בהר ובשפלה
ובנגב דכתיב^{**}) פנו וסעו וכו'. ותירצז
בתוכסות^{**}) דההם מيري לענן כל שבט
ושבט שנפל בהר ובשפלה ובנגב:

דף קכט ע"ב הח דתנן שחבות ניזונות^(גוטלוות) [ניזונות] מנכפי האב ואינו ניזונות מנכפי האם. אמר מורי^(*) ר' ר' דלישנא דニזונות אמריןanca כול הוא אף לפרגנס, בין פרנסת גופן^(**) בין פרנסת נישאהו דתנאי כתובה דברנו ונוקבון, וכן באלמנה דתנן התם^(**) את תהא יתרבא בביתי וכו' ובן נוקבון וכו' אף פרנסת גוףן בכל וכדמוכחה בכתובות^(**) גבי עובדא דאמתיה^(**)) דרב יוסף אמרה פסוק לי שיראי. וגם פרנסת הבית שחויבו חכמים לנשואין ועישור נכסים אין לה אלא מנכפי האב, דברדיה כתיב קרא^(*)) ואת בנותיכם תננו לאנשים, סניא, או לקרובה ורוחק^(**)) דירושלים: והיה מבין ברוח הקודש ואומר.

כן למה לנו להזכיר אחיה כלל נימא משה ראה את עמרם ואליהו ראה את משה. וכן ייל דלא סיל דחנוך זה מטטרון, דאם כן ליתני שנים קפלו את העולם^(**)), כי חנוך ראה אדם ועדיין הוא קיים. ומהו יש אמרים^(**)) דafiloz תמא חנוך זה מטטרון לא חשיב היה, שהרי נסתלק מן העולם לגמרי, אבל אליו עדין הוא בעולם ונראה לראיים לו :

לא נזרה גורה על שפט לוי. פירש הראים דעמרם שהיה משפט לוי היה מבאי הארץ, ואחיה ראה אותו. ולא דק ביה, דהא עמרם ראה את יעקב ואם כן על כל פנים נפטר קודם שיצאו ממצרים. כי כמוין ר' ר' ישבו במצרים], נא מהם ייזו שחיה שם יעקב, נשארו קצ"ג, ואילו עמרם היה קל"ג שנה^(*)). אלא העיקר כדפירוש רש"ם^(**)), דאתה השילוני לוי היה, וכן מפרש בדרבי הימים^(*) והלויים על אוצרות בית האלים^(**): **דף קכט ע"א** סאה ביהודה^(*)) שוחח פאים בಗיל. פירוש או לשופרא חמוץ או לקרובה ורוחק^(**)) דירושלים: והיה מבין ברוח הקודש ואומר.

ה ג ה ו ת

סעיף א' בשם המהריל. והשיג עליו הביש שמאחר שלא הבא המהריל דברי הרמיה נהאה שלא ראה דבריו, ואיך אין הלה במרחיל דקיחיל דכל שלא ראה האחרון דברי הראשון הלהכה כהראשון. ובתוספות ח"ס ישב קוטחתו. ועיין בספר כתנות פסם שמא שבעל הלהכות גנותות בהלכות נחולות סיל כמהריל, וכבר כתבו הורוסות של דברי בהאי דברי קבלה, וגם בתגובה אשורי כתוב בכחאי וכיכル הבית מאיר. וכן דעת הגראי' בביורוין שם. וכיכר באර הייס בשם רשדים וסתמי תשובה בשם שאלת ייעוץ.

⁽²⁵⁹⁾ בכ"י החידיא: גופן.

⁽²⁶⁰⁾ בתיבות נב :

⁽²⁶⁰⁾ כתובות סה. ועיין בשיטים בשם רמיה ואולי הרמיה שם לשיטו.

⁽²⁶⁰⁾ בכ"י החידיא: אהתיה. ופס' הוא נצל דביתהו דרב יוסף [בריה דרב מנשי].

⁽²⁶¹⁾ ירמיה כת' ר.

ורשי' בימ קיד : כתוב דאיכא תנא דסיל דסוגה זה אליהו. והוא משחשיר פ"ב וילקוט ריש מחדס. וכיב הרשbis דזה קפלן.

^(**252) הרובין.

^(**253) שמוט ד. כ.

^(**253) רשב"ם דזה אחיה.

⁽²⁵⁴⁾ דברי הימים א פרק ט פסוק כר : כי באמונתו הנה ארבעת בורי השוערים הם הלוים והיו על הלשכות ועל האוצרות בית האלקים.

^(**254) בכ"י א' : בית א.

⁽²⁵⁵⁾ בכ"י א' : בירושלם.

⁽²⁵⁶⁾ בכ"י א' : ורוחקה.

⁽²⁵⁷⁾ ב"ק דף טא :

⁽²⁵⁸⁾ דברים א.

^(**258) תוויה העולם וב"ק טא : דזה אין לך. וכיכר כאן בחידושי הרובין.

⁽²⁵⁹⁾ וכן כתוב הרמיה שווי עהיעס ס"י קיב

בכתובות"). הילך נקט תנא הכא לשון כלל לבלון. א"ג דמונות משום פרנסת גוףן דמקול ומלבושו, וחודא מינינוו נקט, אבל ה"ה לענין פרנסת (בנו) [ನಷ್ಟಾಂ]. אבל ראייתי לרמה ויל שבתב דרכון שלא קתני הכא אלא מזונות שמעין מינה פרנסת נישואין אף מנכסי האם היא, דבשלמא מזונות שם תני כתובה איןם מנכסי האם, אבל פרנסת נישואין שאינה מתנה כתובה שות היא בנכסי האם ננכסי ואב"י):

דף קכג ע"ב כדבריב בני מנשה חפר וישען. אינו") המקרה הזה בשום מקום, אלא מקרה קדר נקיטת דחתם בדבריב הימים מונה לישען בתוך בני מנשה. ווריך התלמיד בן לקוצר בפסוקים. ופעמים שמוסיף בהם לביאור אותה שאמרו במ"ט תענית") לחתם להם אחרית ותקוה בגולה"). שהסית בגולה על המקרה, לפי שזה עניין למעלה מאותו מקרה, אבל אין בעיקר המקרה אלא לתת להם אחרית ותקוה, ותו לא מיד"י):

דף קכג ע"א וכי תימא בכורה מותת אביהם וכו' ובשבח ששבחו נכפים לאחר מכרותו [לא גמורין]. ואמרין בה"ג בג"ש.

ה מה ל

(270) בכ"י: ח'.

(271) דבר זה הובא בספר עין יעקב בשם רבינו ובמנחת שי דרבוי הימים א' יב'. וביד מלacci סימן רפס כתוב וויל: והילך לשון הריטב"א במחושבי בתורה כי על מי דאיתא שם בס"ה קכבר בדוחיב ובוי מנשה חפר וישען, אין המקרה הזה בשום מקום, אלא מקרה מקוזא, ובדבריו הימים מונה ישו [אצל שען] בחרך בני מנשה, ווריך התלמיד לו קזר בפסוקים, ופעמים שמוסיף כדאיתא במתוכה הענית לחתם להם אחרית ותקוה ונור בגולה, שהסיט בגולה על המקרה לפי שזה עניין למללה מאותו מקרה אבל אין בעיקר המקרה אלא לתת להם אחרית ותקוה ותו לא מיד עכבר. אבל היד מלacci.

(272) תענית דף כט: ובספרים שלנו ליתא שם תיבת בגולה וצ"ע.

(273) יומתא כתוב. יא ועין שם במנחת שי. עד כאן הובאו וברוי רבינו עיין יעקב ובמנחת שי.

(274) ליקמן דף קכד.

ה מה ל

(270) כתובות גב:

(273) וויל הנ"י: כתוב הריטב"א בשם רמייה ויל דרכון שלא קתני הכא אלא מזונות שם פרנסת נישואין אף מנכסי האם היא, דבשלמא מזונות שהם תנאי כתובה איןם מנכסי האם, שלא קתני שאינה מתנה כתובה, שוה היא בנכסי האם. ולא כתבתי בסנים עלי נ"י. ובכתובות פסחים תהמה על מה שהסיט גדי שלא כתבה בפסחים. וליעץ שגהי כתוב כן רק בגלין ולא בסנים, וסתמי משום דכמה מגדולי הראות נחלקים על הורמיה, כמו בה"ג והראיה.

(274) ליקמן דף קל.

(275) ערוביון כו.

(266) مكانו וראייה למה שכותב בקידור כלוי תלמוד בשם שרויות יוסף שאן אמרים ועוד אלו היכא זרירבא בחריתא עיריא מקמיהה.

(267) חולין פה.

(268) יוכא נט. זבחים נג תמורה ט.

(269) דבר זה הובא עין יעקב בשם רבינו.

כרבי. ונראין דברים"י²⁷⁸) דלרבי כל شب שבחו נכסים מאליהם קאמלה ואפילו לא היה כלום מאותו שבך כשות האב. כגון דקורי אילני או שהוציאו האילנות פירות. ותדע שלא ממעטינן ללקמן²⁷⁹) איליבא דרבי מקרא דכל אשר ימצא לו אלא שבת השבתינו יורשין בלבד. ובסיפא דהא מתניתא גמי קתני אבל קנו בתים ונטעו כרמים אין הבכור נוטל פי שנים, הא שבחו מליהן, אפילו הוא שבך מחודש למגרמי, דומיא דעתנו כרמים, בכור נוטל פי שנים אליבא דרבי. והא דאוקימנא ללקמן²⁸⁰) פלוגתא דרבי ורבנן בחפירה והוא שבילי שלפופפי²⁸¹) ותו תמרי, משום רבנן היא דאפילו בהא פלייגן. וכן דעת רם²⁸²). ועicker :

ביצד הניח להם אביהם (וכו) [פרה מוחכרת ומושכרת]. פ"י מושכרת למעות²⁸³) ומוחכרת בעין כ' חכירות²⁸⁴) שדה שתין לבעלים לפחתה²⁸⁵) שבchia וולדותה דבר ידוע²⁸⁶). או שייחקו למזכה לשיליש ולרביע, הדיבנו חכירות דשיך בבהמה :

או שהיתה רועה באפר וולדת בכור גוטל פי שנים. פירש רש"ם דכי קתני ויללה אפילו אמותרת ומושכרת קאי לומר, שם ילדה נוטל בכור פי שנים בולדות אליבא דרבי. וכן מוכח לפנינו מדריכין כיוון דקתני מוחכרת ומושכרת אמרاي קתני רועה באפר, אלמא בחדא גונא איירי תרוייהן, ומיהו קשיא לנו מנא ליה לתלמודא הא, דילמא כתבתבי :

אבל בנו בתום ונטעו כרמים (וכו)
[אין הבכור נוטל פי שנים]. פירוש הא קא משמעו לנו דאפילו עשו כן מטופת הבית:
גורבת הספרים ואי דלא אתו לידא

ה מ ו ~ ב

בכ"י החוויא²⁷⁸: שתי חתיכות שדה.
(279) ציל שיתן לבעלים מן שבחה חולותיה
בכל שנה דבר ייוע וכו' .

(280) לקמן קבד.

(281) וכ"כ גומוקי יוסף.

(282) התוספות ר"ץ כתוב דלא טליג רבי אלא בשבח שהתחילה בחו אביהם והסוף מאליו אחר מהותה, כגון פרה מעוברת וילדת אבל נתעכברה אחיב מודה רבי ולא שקל. ורבינו אוזיל לשיטתיה דעליל דיה חיר ואפילו לא היו הפירוט בעולם בחו אביהם חביב מוחזק לרבי.

ה ג ה ו ת

274) וכ"כ הרמיה פיסקא פט, דauseג ולא הוה עיקר גופיה דשבחה כיוון דזהו שכיה עיקר ארעה בחו אביהון הו מומזק. אבל התוסס ר"ץ כתוב דאלוני וטוני פרי מורה רבי דלא שקל.

(275) דף קכד.

(276) קרובה לו היא גירסת הערו ערך חסר: חפורה והוח שבילי שלפופפי והו תמרי. וגירסתינו: בחפורה והוח שביל שובל.

(277) ללקמן כתוב שכן דעת קצת רבוטינו.

(278) וכ"כ הרמיה.

דוקטור מהונת שלא הורמו כמו שהורמו דמיין. קשיא ל"י^(*) מי שיר בכאן, הוא לא נחלקו במתנות שלא הורמו אלא בנזון תרומה ומעשר שהם מעורבים בטבל והם צריין קראת שם, עיין שאמרו במקdash את האשה בטבל במעשר שבו^(*)) דלמ"ד מקודשת ס"ל דמתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין, אבל מתנות אלו הרי הם ניכרות ונבדלות בהמה ואין צריות קראת שם ומזה הרמה הם צרייכם. וי"מ דמיין, ודוכותה בתלמוד: והרא"ם זיל מהקו ואומר דהכי גוטינן ואי דלא אישתחט בחיה^(**)) אבותהון אמר. ויש לפרש לשון הגمرا דהוה סלקא דעתן דמיiri כי בעל בהמה אמר ליתן לו מתנות בהמה [זו], והיב ליתן לו משום מחוסר אמנה. ומהו אפיין אישתחט בחיה אבותהון כל כמה שלא אתי לידי ראי בלהוד הוא. כיון דמכרי כהונה הוא להונן כיון שנשחטה הבהמה וכיה הכהן במתנותיה בכל מקום שם, ולהכפי שיש מוחזק, אלא דנקט לשנאה דעתמא. אי נמי לאשומעין דמשום דבר בעלמא מתנות שלא הורמו והופרשו כמו שהופרשו דמיין סברינן הכא שם כמו שהורמו ונימנו: מוקדשין לאו דיריה נינהו. פ"י דקא סלקא דעתן דמיiri בכחן בבכור. אי נמי במא שיש לו בחטא. ולהכפי פרכינן שלאו דידייה נינהו (בדאמרינן^(**)) דמתנות כהונה מהנטו וקיבלו עליון כן, הא והוא אסור לחזור בו משום מחוסר אמנה. שאפיין היו מנין מתנותיו אלף וזה כיון שאין לו בהן אלא טובת הנאה מתנה מועצת היא. וכדיאתה (באיזחו נשך) (בחותב^(**)) גבי ישראאל אמר לבן ליי כור מעשר יש לך ידי. וכיון דאישתחט הבהמה בחיה אבותהון והיה לו ליתנה לו משום מכרי כהונה. חישוב ליה מוחזק:

דאבותהון ראיו הוא. וק"ל דאפיילו ראי לא הווי, דאפיילו (ליישטארו) [נשחטו] מי יمر דליך ניהליה, דהשתא לא הויה סלקא דעתין לאוקומי במכרי כהונה. זיל דהשתא נמי במכרי כהונה שמעין ליה, אלא דקא סלקא דעתן דלא אשתחט בחיה אבותהון. אי נמי דהוה סלקא דעתן דמתנות שלא הורמו לאו כהורמו דמיין. ולא חידש התלמוד אלא אישתחט בחיה אבותהון, וכמי שהורמו דמיין. ורוכותה בתלמוד: והרא"ם זיל מהקו ואומר דהכי גוטינן ואי דלא אישתחט בחיה^(**)) אבותהון אמר. ולפ"ז לשון הגمرا דהוה סלקא דעתן דמיiri כי בעל בהמה אמר ליתן לו מתנות בהמה [זו], והיב ליתן לו משום מחוסר אמנה. ומהו אפיין אישתחט בחיה אבותהון כל כמה שלא אתי לידי ראי בלהוד הוא. כיון דלא הוא מכרי כהונה:

הכא במכרי כהונה ולוייה^(*)) עפקין ובגון דאישתחט בחיה אבותהון וק"ב מתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין. פירוש דכיוון דמכרי כהונה הוא שמותה לו מתנותיו וקיבלו עליון כן, הא והוא אסור לחזור בו משום מחוסר אמנה. שאפיילו היו מנין מתנותיו אלף וזה כיון שאין לו בהן אלא טובת הנאה מתנה מועצת היא. וכדיאתה (באיזחו נשך) (בחותב^(**)) גבי ישראאל אמר לבן ליי כור מעשר יש לך ידי. וכיון דאישתחט הבהמה בחיה אבותהון והיה לו ליתנה לו משום מכרי כהונה. חישוב ליה מוחזק:

ה ג ח 1 ת

ה מ 1 * ל

286) קורשין נה.

286^(*) ביצה כא. חולין כב.

287) ב"ק יב :

288) בקדושים נב. פירש רבינו שיטת ר' יוסי הגליל באריות.

283) עיין בשיטים שם הביא הרשב"א בירסת הראים בותחים: אי דלא אמר לזרא דאבותהון אמר.

284) כן בירסת התוספות רמיה ור' פיאש.

285) ב"מ דף מס.

285^(*) כתוב התוס' ר' יוסי שכן הקשה רבינו יצחק זוקל.

מה רועה באפר שבאה דממיילא (ובו) במדינתם הימם. אין נפרעים שלא בפניהם. וכן אם להה בעיר אחרת, ויש לו נכסים כאן, אך לעירו ויתבע ממנה, וידונו בין שניהם, ואחר כך יגיבו מנכסים שכאנ:

ומדקאמר שהוא רשאי לעשות כן, היה נראה דבחולק פשיות אין רשות לירוש למור איני נוטל ואני נותר, ואני רוצה ליטפל [ב] [נכסיין], אלא כופין אותו שיטפל בנכסיו לפער לו או לעשות שומה בנכסיי. וכן לקדס מכאן הראות. אבל אין זה דעת רבותי למד"ז שעיבודא דאוריתמא⁽²⁹²⁾ אלא כל שאמר אפילו הלווה עצמו אני רוצה ליטפל בדבר, הרי נכסים לפניכם עשו לי שומה והורדה שאון לט לכופו שיטפל בדבר, אלא כפיה שלו היינו (שנכר⁽²⁹³⁾) [שנרד] לנכסיה ויפרע לה אחר שיקבל חרם שאין לו מעות וכיש בירוש. וכ"ג דעת האוננים והרמב"ם. וכן גראין הדברים. וכל שכן ביורש שנראיין הדברים יותר. ויש שפירשו דהוא הדין ביורש בחולק פשיות, אלא דגבוי חלק בכורה כיוון שאמר כן אינו יכול לחזור בו דמתנה קרייה רחמנא, והותה ליה כמי שננתנו לו מתנה וצוחה מעיקרא ואמר אי אפשר בה. וכדאמרינן לקמן שם ויתר במקצת וחזר בכל הנכסים כולם. ואפילו למעשה דבר נאמר יש לו לבכור קודם חולקת. אבל בחולק פשיות יכול לחזור בו ואפילו אחר שפרעוותו היו במעות. וכן פריש הראב"ד. וכן בתוספות⁽²⁹⁴⁾. ומיהו לשנא דקתיini רשאי לא את שפיר להאי פירושא. ויש לומר דהכי קתני רשאי, לומר שרשי להסתלק בדברים. ואין כופין אותו שייטול קניין בדבר בעניין שלא לחזור בו, בשם שעושין אחיו לאחד מן הפשיטין:

קה' אתי ולא קא חפרי בה מונא אף מוחכרת ומושכרת שבאה דממיילא קא אתי דלא חפרי בה מונאי. ואית' וליתני באפר בלחווד, ואני ידענא דלא שkil במוחכרת וכוי אלא בדלא חפרי בה מוננות, דומיא דרואה באפר. תירץ ר' ז"לadam כן ה'יא דמוחכרת וכוי אפי' לא [חסרה] [חסרה] ביה מוני אינו נוטל פי שנים. דהא חיכר ושוכר שליחותא דידחו עבד ובמקומם עונה, והשתא קא משמען דין דכינוי שאביהם החכירה והשכרה וכבר נתחייב במוננותה בחוי אביהם לא חשיב דחסרי בה מוני כל והלה כעשה שליחותם:

דף קכד ע"א [ירישו שטר חוב בכור נוטל פי שנים יצא עליהם ש"ח בכור נותן פי שנים ואם אמר איני נותן ואני נוטל רשאי]. פירוש ונפקא מינה (коין אביו ירש מי ק') [עלניין יתומים] קטנים שאין נזקין לנכסיהם. א"ג כדפירוש רשבי⁽²⁹⁵⁾ שהיו אחיו במדינת הים שאין לבעל חוב להפרע מנכסיהם עד דשם עי' בית דין האחים, שמא יביאו ראייה שהוא פרוע. ויש מקשין על רשבי⁽²⁹⁶⁾ מדמסיק ובא דגפרעים מן האדם שלא בפניהם. ותרצו דמי' [אם] היו קרובים לעיר אין נפרעים מהם עד (שנשלמים) [דמשליך] להם תלתן (שנשלמים) בפרק הכותב⁽²⁹⁷⁾). ויל' עוד שלא אמר רבא איגרין חדא גו תלתין, כדאיתא בירושלמי בפרק הכותב⁽²⁹⁸⁾). ויל' עוד אמר רבא אלא כשהולה עצמו להה כאן ותלך למדינת הים, דהשתא איך טעמא דשלוא יהא כל אחד הויל למדינת הים במעתו של חברו. אבל אם מת הלווה כאן, והוא קודם לנו בינוי

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

(292) בכ"י א: שוכן.

(293) בכ"י הגאון חידיא: גם בתוס. ועיין תוריה ואם אמר.

(294) רשבי דה בכור נוטל פי שנים.

(295) ירושלמי בתובות פ"ט ה"ת.

(296) ליקמן קעה:

ור"ג דיריה [אמר] מותר (וכו') [עלשות כדורי רבי] קember הלכה כרבי [מחבירו] ואפילו מהחבירו. ובדין הוא דילמא חובה, אלא אידי דעתך בשם רב אסור, דעתך בשם דיריה מותר. ומהו לא אמר כן רב נחמן בכל מקום. דהא לך מן לית ליה לר"ג הא דאמר רבי בכור גוטל פי שנים במלוא, כדבעין למייר בשמעתין. אלא כי אמר, שכך נאמר הלכה, שהלכה כרבי מהחבירו אע"ג שלא מסתבר טעמי טפי, והלכה כרבי מהחבירו היכא דמסתבר טעמי טפי מטעם חבריו:

אמר רבא הילכתא אמור לעשות (וכו') [כבדיו רבי ואם עשה עשו]. פירוש דבר רבא דהכי אמר דהלה כרבי מהחבירו ומטען לדברי חבריו. כלומר שטמינו לכתחילה לדברי חבריו אע"ג דמסתבר טעמי (ד) משום אחריו רבים להtotot. [ומ"מ] כיוון שלא זכה בה המוכר עד שאתיא ליריה כי אשכח לאו או רעה דידיה אשכח וברישות יורשין אשכח. וכןון הוא:

דיקלא ואלים (וכו') [ארעא ואפיק שירטונ דפ"ע לא פלני דשקל]. פירוש והוא הדין פירות ונתבשלו⁽²⁹⁴⁾ ועגל ונעשה שור, דהא גמי לא גבי הא דהכא לא חשב שניין, ואע"ג דלגבוי גולן אייכא דחשיב שינויו⁽²⁹⁵⁾. והיינו שלא נקט אלא חפירה דההמגנָה⁽²⁹⁶⁾ והא משום רבנן (נקגה) [נדקה] כדרישתי לעיל⁽²⁹⁷⁾. וכן דעת רשות ר' זיל⁽²⁹⁸⁾: דף קכר ע"ב אר"ג [א"ר] אמור לעשות (וכו') [בדברי ר']. פירוש שכבר קיבלו בפירוש. והיינו שלא אסיך בה כדיםיק רבא שם עשה בדברי רבי עשו:

ה מ ו ז

קיטים שבදלו וגעו גודלים הוי רואי לרבען. וכיב הרמב"ם פיג' מה' גנות היז. ונעלץ הטעם לפאי שהרבאים מפרש בגמרא חסיפה היינו כרמל, ושלטוני היינו כפניות היינו פירות שלא נגבותו כל צרכם.

⁽³⁰³⁾ ב"ק צו :

(304) ב"כ ורינו לעיל קרב: דה תיר וכותב שכן דעת ר'ם.

(305) כפירוש התוספות עירובין מו : דה רבי אמר הלכה,adam בא למעבד עובדא כאיך מתניין בידיה ומיהו אם עבר עובדא לא מהחריגן.

⁽³⁰⁶⁾ לקמן דף קכח:

(307) ברחות לג: כתובות פר: עירובין מו :

ה ג ה ו ת

⁽²⁹⁴⁾ גירסא שלנו : עד דמטיא לדייה.

⁽²⁹⁵⁾ ריה עד דמטיא לדייה. ושם כתוב דיין אודם מקנה דשלבליע.

⁽²⁹⁶⁾ בכ"י א : לעולם.

⁽²⁹⁷⁾ בכ"י המאון חדייא: דהא סיד אודם בימות דג' גג :

⁽²⁹⁸⁾ בכ"י א : ולא אפשר וליתין.

⁽²⁹⁹⁾ בכ"י א : זרמשיא.

⁽³⁰⁰⁾ לעיל דף עט.

⁽³⁰¹⁾ בכ"י א : וכופר ב'.

⁽³⁰²⁾ פין משכ' בשפטם בשם עליות.

⁽³⁰³⁾ אבל המור סימן רעה כתוב דהמרם

לומר שלא חשבינו ליה מוחזק (ולא חשיב מוחזק³⁰¹), אבל בעיקר ההלואה [פשיטה], דמאי דיהיב שקל. וכן פירש רשכ"ם ז"ל:

א"ל רב אחא לרביבא איקלע מרימרי³⁰²) לאתרין ודרש בכור נוטל פי שניים במלוא אבל לא ברביה. פירוש ואפילו ברביה דגוני. ואיליכא דרבבי אמר ליה, וכقدسלו מותם. וללא כשמיון דלעיל:

א"ל נהרדעי לטעמייתו דאמר רבנן גבו קרקע יש לו ובור. פירוש מרימר דהו נהרדעה, כדאיתא בכמה מקומות³⁰³) אמר מרימרי³⁰⁴) אני נהרדעה אנא וסבירות לי דושמא הדרא לעולם. אייל לטעמייה דרבנן דהו נהרדעה כדאיתא [בעשרה יהוסין]³⁰⁵). ופירש רשכ"ם דלאו לאפוקי (מדרבא)³⁰⁶) [מדרביה] דאמר (קנו) [גבו] קרקע, הדא אפשר דבני מערכה כשגבו קרקע ברביה³⁰⁷). אלא לאפוקי מדרב יתודה אמר שמוון דלעיל, דאמר אליבא דרבנן דאמר דאיון הבכור נוטל פ"ש במלואה. ולሚתא בעלמא אמר³⁰⁸) נהרדעי לטעמייתו ואולי בחודא שיטאת, לו' דרבנן יש דבר שהמלואה מוחזקת ויש דבר שהוא ראותה. ויל' משום דומי טפי³⁰⁹) לדורב נהמן, וכי היכי דדריש מרימר שהקרן מוחזק משום דיהיביה מלואה אבל לא את הרביה משום שלא יהיביה מלואה כי נמי אומר רבנן דגבנו מעות יש לו משום דזוי יהיב וזווי שקל (לפי רשי)³¹⁰) [לפי פירוש רשכ"ם³¹¹]:

לעשות כמותו לבתילהה. וכן פירש הראים³¹² בשם רבנו ורבנו האי גאון, ואני מחוור:

מניא לא רבבי ולא רבנן. פירוש וליכא לשניינו דהא דש mojoal במלוא על פה, ומושם הכי מודה רבבי שאין הבכור נוטל פי שניים. דהא שמוון סתם קאמר ואפילו במלוא בשטרדער³¹³). ויא דאליבא דרבבי כל שהיא מלוה בעדים³¹⁴). והיא תוך הזמן דאיינו יכול לומר פרעתינו³¹⁵), דינה במלוא בשטר להחשייבה מוחזקת, וכדקתני לקמן בכור נוטל [פי] שניים בין במלוא בין ברביה. אבל אם הגיע זמן ראוי הוא:

עלולם רבנן ומולוה כמאן דגביה דמייא. פירוש והא דשלחו (התם) [מתם] פלייגא אש Mojoal דלעיל דההיא רבנן היא, עד כאן פירש רשכ"ם ז"ל. ויא³¹⁶) דלא פלייגי ודש mojoal במלוה דישיאל והא דשלחו מתם במולוה דגוי שמצויה לנוגשו. ודיקא נמי דגבי הא דשלחו מתם נקט רבית. ובDSLMOAL לא נקט רבית. דלא שייך ביה ומילת בורה, שהרי אין הרביה נגהה ואפילו אבק רבית. ואינו נכון מן התעם שכטב (רש"י) [רשכ"ם]. ואדרבא טפי הליל במלוה דישראל שתאה מוחזקת מלולה דגוי, דאיilo ישראל צית דינא וגוי לא, אלא DSLMOAL אין הפרש בין זו לזו (אתא³¹⁷) דאמר רבנן נוטל פי שניים ברביה, היינו רבית שנוקף בחויים³¹⁸) אביהם. ושלחו מתם דאמר³¹⁹) אבל לא ברביה, בוז הוצרכו

ה מ 1 ל

ה ג ה 1 ת

³⁰¹ כ"ב בחידושי מהר"י מגיש בשם רבנו ורבינו האי ודלא כר"ת.

³⁰² וכן תירץ בתומו הרא"ש הובא בשט"מ.

³⁰³ והתוס' ריז' כ' ואעיג' דיליכא סהרי דלא איברי סהרי אלא לשיקרא עכ"ל.

³⁰⁴ לעיל ה.

³⁰⁵ רשכ"ם ד"ה הא דשלחו בשם י"מ.

³⁰⁶ בכ"י החידא מתחיל כן פרק חדש, ונראה שחדר פה.

³⁰⁷ וכ"ב התוס' ריז'.

- (310) גלעד שון שני שני גירושות והסופרים העתקו שתיהן.
- (311) גירסתינו : אמיירה.
- (312) לעיל לך לא.
- (313) בכ"י א' : אמיירה.
- (314) קוושין דף ע :
- (315) בכ"י א' : מורה.
- (316) בכ"י א' : דרביה.
- (317) בכ"י א' : אספיאן.
- (318) תורת טרי ליתא בכ"י החידא.
- (319) רשכ"ם ד"ה אבל לא

דאמר (רבא) [רבא] גבו קרע יש לו גבו מעות אין לנו. פירש דעיקר שעיבודו הינו קרע, שהוא קיים ואינו וכו'"). ורב חמן אמר גבו קרע אין לו גבו מעות יש לנו. [פרש"מ***) ורש"מ****) דכמזהזק דמי שהרי מעות הלוח אביהם ומאות נטלו]. פירוש פירושו דברין דמלות [תיא] וחוי מש אוית, דעתו בעיות ועד כן יורדים (שתיהם [שניהם], ומפני כן כופין את הלוח לפוצע בעיות כל זמן שיש לו טרחה וובין מעותיו בגוי אמורים לו זיל טרחה וכדיاما בכתוכתית*), ולפיכך כל שפער בעיות, עומד בתגאו וחשוב פרועו, וכל שפער בקרע אינו אלא כמודר לו עתה קרע בעיותיו. והקשה**) עליהם דהא (דב"ק) [בב"ק****) דאמר ר"ע אשה (נוקה) [נוקה] לירושיה פרכינן מדר"ע דאמר****) שבעל ירוש את אשתו, ופרק ריש לקיש לא אמר רב עקיבא אלא בכופר הוואיל ואינו משתלם אלא לאחר מיתה והותה ליה ראיי ופרקנני****) ובשאר נזקין לא והתニア הכה את האשה וישאו ילדיה גנות נזק וצער לאשה מהה****) האשה גנות לירושיה, ופרקינן אמר רבה בגירושה וכן אמר רב נחמן, ופרק תלמודא****) ולוקמה רבה כשגבו מעות ורב נחמן כשגבו קרע****). דחשייב ליה ראיי, דהא אמר רבא מפטברא טעמייהו דבני (וכו') [מעטרא]. פירוש בעובדא סבטה, דכון דמתה הכת בחיה שבתא ראיי הויא, ואני הבעל יורש, משומם דאי קדרמה סבטה וזבנא זבינה זבינה. כי כל דאפשר להפקיעו שלא יבוא לידי

הגהות ה מ ו ל

- (326) גירסתינו שם: וגונמה לרבה בוגן שגבו מעות לריגן בוגן שגבו קרע.
- (327) הינו לשיטת ר' ר' היבאה ריבינו לעיל ריש פרק המוכר פירות ר' ר' וכותב ר' ר' ר' ר' הרמב'ם פרק ח מה' נוקי ממון נובה מטלוני ולא קרע אם יש למזיק מטלוני.
- (328) טיס וכיציל: דכון ונכסים של להו הוי עד עתה ולא שבק להו מלוה לבניה ראיי הויא.
- (329) מסחים זיך ל.
- (330) בכ"י תדריא: עכ"ז עיקר קושיא אבוי.

- (320) גלייד שציג ואינו נספה.
- (320) ב"ק מג דיה גבו מעות.
- (320) רשב"ם דיה גבו.
- (321) כחוות פה.
- (322) בתוספות דיה גבו ובחידושי הרמב'ן.
- (322) ב"ק דף מב:
- (323) בכ"י א: דהא דב"ק דארעא אשה נוקרי לירושי מדרשי זא.
- (324) גירסתו שלנו שם: ובגונין לא.
- (325) גירסתו שלנו: אין האשה גנות לירושיה.
- (326) בכ"י א: ופרקינן בגמרא.

המודריש ראוי הוא. והבא גמי קרע זה דלקמן בפרק גט פשוט^(*)) כד אמר רבבה שיעבודא [לאו] דאוריתא פרכינן ליה והא אמר רבבה גבו קרע יש לו ופרק התם אליבא דבנוי מערבה מכלל דאייהו משום דבר שיעבודא לאו דאוריתא לית ליה היא דבנוי מערבה. ובנוי מערבה ואמרי גבו קרע יש לו ושבבי ליה מוחזק(ת). היינו משום דבר[ין] שיעבודא דאוריתא. ומעתה לא תחש להו טעמא דגביה סבתא, דשאני גבי לוה דלא אפשר בהפקעה לגמרי ואפילו מדאוריתא. וזה נכון מאר :

דף ככח ע"א א"ל לא לדידי קשייא
ולא לר' נחמן קשייא אנן לטעמייהו דבנוי מערבה (אוליגן) [קאמירין] (אליבא דרבנן) ולון לא סבירא לנו. פירש רשב"ם^(**) דיל ולא סבירא לנו, אלא דיבין גבו קרע בין גבו מעות אין לו אליבא דרבנן, כדבר יהודה אמר שמואל. וכי תימה ניחא לרבה דעת ליה למימר הכי משום קושיא דפריבו ליה מסבאתא, אבל רב נחמן אמר יתומים שבגו קרע וכוי היכי הדר אמר דאפילו גבו קרע אינו לנו דהא מהליה פרכינן ליה דעת ליה למימר גבו קרע יש לו. פירש רשב"ם^(***) דההיא אבוי הוא. דמפרק ליה לטעמיה דמתהייע מינה בפרק כל שעה^(****) דבעל חוב למפרע גובה, וחשיב כדייה מהיים. אבל רבה פריך ליה אליבא דהילכתא, והוליל ממש כההיא דסבתא [ד] לדבר תורה אוילין. והוא דלא פריך לי' והआת הווא דאמרת שיעבודא לאו דאוריתא, חדא מתרתי נקט. וסתם דבריו ונקט עיקר טעמא דחשיב ראוי מא דאפשר בהפקעה. וכיון שכן לדידך האי

הרי היה אפשר להפיקיעו שיכרנו (מלוה ויגבה) [וינגה מלוה] משאר נכסיו, או ישלקנו במעות או בקרע אחר בעודו ברשות. ורקיא לי מי דמי, התם מפקע ליה לגמרי הכא גבי (ליה) [לוה], اي לא יהיב ליה גזוי או פרעון אחר טורפו מן המשועבדים. ואימא לך דחשיב מוחזק. ויש אמרם^(*****) דלייכא לפוגוי בין הפקעה גדולה לקטנה, כיון דאפשר^(*****)) בהפקעה מ"מ: ועוד הקשו דהא מכח קושיא (איו) [זו] הדר ביה רבבה ואמר דאייהו לטעמייהו דבנוי מערבה קאמר לבני מערבה גופיהו דהא לדידיהו קאמר לפקון דאי קדמה סבתא זביבה זביבא, ומדויל ידייהו לאשתלומי [בנוי] מערבא, ומתרצחים דהתר הכி קאמר רבבה מסתבר לטעמייהו^(*****)) דבנוי מערבא تحت טעם לדינם שידא זה ראוי כיון דאי קדמה סבתא זביבה זביבא, אבל בני מערבא גופיהו אין טעם שליהם מפני זה, אלא משום דכל האומר אחריך לאו סאומר מעכשו והותה ליה ראוי לכת לגמרי. ומורי מפרש בשם ר' יי' (דיל ובשם ר' יי') דעיקר קושיא לרבה משום דסביר^(*****)) שיעבודא לאו דאוריתא, ובדין תורה אי זבין לוה נכסי זביבה זביבא, ומדרבנן طريق כדי שלא תגעול דלה בפני לוין. והוליל ממש כההיא דסבתא [ד] לדבר תורה אוילין. והוא דלא פריך לי' והआת הווא דאמרת שיעבודא לאו דאוריתא, חדא מתרתי נקט. וסתם דבריו ונקט עיקר טעמא דחשיב ראוי מא דאפשר בהפקעה. וכיון שכן לדידך האי

ה ג ה ח ת ה מ 1 " 2

(335) הרמב"ן כ"כ בחידושים.

(331) כ"כ היר יונת.

(332) בכ"י החידיא חלי בין השיטין דאי אפשר. וצ"ע.

(333) לכמן דק' קעה :

(333) בכ"י א' מתחבר ליה טעמייהו.

(337) רשב"ם דיה לטעמייה.

(334) בכ"כ בשיטים בשם עליות וביבנו יונת.

(338) סחרים דק' לא.

דנשיה אית לן לאוקומי בגורושא זהא⁽¹⁾) אף לרבען בין גבו קרע ובין מעות יש לו. ויל' דהთם גמי אליבא דבנ' מערבא פריך, ולהכי הוא אמרןין⁽²⁾) דההיא כרבי, דאיilo לדידחו אליבא דרבנן כשגבו קרע מצי לאוקומי. ודוחק הו. ויל' מה שהקשה לרשבים דברי אמרןין נחרדיי לטעמייתו לא נחתינן למארה דמרישין השטא דאליבא דבנ' מערבא קאמר ליה, اي גמי דהכי קאמ' נחרדיי דאוili בשיטתה דבנ' מערבא גבו מעות דוחק יש לו דמאי דיחיב שקי. ודאקאמר מון זיל Leh מה סתם רבה דברוי, ולא פירש דברי ר'ג. ייל' שלא חssh לכך, דAMILIA דפשיטה היא בדוכתה, וכולי' עלמא ידע דמאי דפריך הכא לטעמייה דהთם הוא, ונקייט ליה שתמא. וסבירא גמי הוא כפירוש רשבים. דיוין דעל כהה מפקינו לרבען מסברא דבנ' מערבא משום דרי' נתן, היה לו לפרש. ועוד דאם כן מאי נחרדיי לטעמייה, ווא רבע נחמן דהו נחרדעתה לית ליה דמרימד כלל, אלא כדרב יהודה אמר שמואל, ובין גבו קרע ובין מעות אין⁽³⁾). ולפי⁽⁴⁾ ר'ית לטעמייתו דבנ' מערבא קאמ' רבען ולן לא סבירא לן לשוווי הפרש בין מעות קרע, ולידי' בין גבו קרע בין גבו מעות אין⁽⁵⁾, ולרב נחמן בין קרע בין מעות יש לו. והקשוע עליה⁽⁶⁾) דתא בההיא דבבא קמא⁽⁷⁾) כד פרכינן לרבת ולרב נחמן פרקינן דהთם דמוקי לה בגורושא היינו אליבא דרבי, ומאי דamarinן הכא היינו לבני מערבא אליבא דרבנן. ולדברי הרב נחמן⁽⁸⁾ יה לרבנה, אבל לר'ג אפיילו לרבען ואלי בא

ה מ 1 2

ה ג ה ת

- (344) זיל אין לו.
 (345) ב"ק דף מב:
 (346) ב"ק מג
 (347) דף קכח:
 (348) בכ"י החידיא מתחיל כאן פריך חדש וויל' בשלמה לרבה אפשר כבויותו שביבודא דאוריתא.
 (349) זיל בהיותו סופר.
 (350) זיל אלא לרבה קשייא.

- (339) בכ"י התאונן חידיא: ווא דאמר רבא.
 (340) בכ"י א' גמתקון תיבות -דאיפלו הכא' וכתב במקומם -אי הכא'.
 (341) בכ"י א': ואילו תיקשיה. ובכ"י החידיא יש עיגול לצוין על חיבת -וואי-. וצ"ע.
 (342) חוספות בריה לטעמייהו.
 (343) זיל ופירש ר'ת.
 (344) בכ"י א': דמרת וסרכי.
 (345) בכ"י התאונן חידיא: נט כן אין לו.

עליכא ואיליכא דריש לkish דפריש דלרביה
דמי. ורב ענן אמר אמר לירתאי ולא לרתי
ירתאי") אפילו כי הוה ליה ברא לברחתא
לא יירית. ואם כן לרב נחמן") היה הנכסים
ליורשי סבתא, ולא יחוירו ליורשי גנותן, דתא
ברא דברתא יורשי גנותן הו, אלא זראי
כדרמן. ומשמע דסבירא ליה לרב ענן כההיא
דאמרינו ל�מן") נכסיך לך ואחריך לפולני
ואחריו לפולני ואחריו לפולני, מות שני חי
שלישי יחוירו הנכסים ליורשי ראשון. וא"ת
[לרב הונא תיקשי הילא בריטמא דאייח קאמר
שיהיו הנכסים ליורשין של שני. ויש מתרצים
דשאני התם דאייכא שלישי, אפילו לא ימות
שני חי רាជון אילו מות שני אין הנכסים
נשארין ליורשים אלא לשישי, ואין השני
אלא כאוכל פירות, והיאך יהא כתו גודל
שיזכו בו יורשו לפוי שמת חי רាជון.
אבל הכא דליך שלישי, ואילו מותה הבת
אחרי סבתא היו נכסים ליורשתה, אף השתה
נכסים ליורשתה, שכן היה דעת גנותן. וזה
התירוץ היה גנון בטעם. אבל מצינו
בתוספთא") שאומר דהוא הדין אם מות שלישי
בחוי שני יחוירו נכסים ליורשי שני או
ליורשי גנותן: ויש אומרים דההיא Tosfeta
לא מתרצתה כדמותה הכא. ויש מתרצים
درיב הונא סבר דכי אמרינן התם מות שני
בחוי ראשון יחוירו נכסים ליורשי ראשון,
התם הוא שייח' אדם מסויים ואחריך לפולני,
ואין כוונתו שיוכחה אותו פולני אלא מידו של
ראשון, ואם מות בחוי פקע הוא ופקע מי
שהוא אחריה, שהיה לו לזכות מידו. אבל
כאן שטוטם ואומר ואחריך ליורשי, עיקר
דעתו על מי שהוא ראוי ליורשו בשעת
ובמלחמות.

עליכא כל נזקין חשבי מוחוק, חז' מכופר
שאיינו משללים אלא אחר מיתה, וסבירא ליה
ברבי זהה ברור. ויש מפרשין דרביה כי
(פריך) [פרק] הכא ולן לא סבירא לנו
לשווין פלוגתא בין מעות לקרקע, ולדיידי
וזראי בשניהם אין לנו, וטעמא דחתם כדברי
נתן, וכסבירא דרביה. וזה הפירוש נכון הו.
ואפשר שאף רשב"ם פירש דברי רב נחמן
אליבא דהילכתא, ולא שהיא זה מהכרח תשובה
של רביה:

דף קכח ע"ב גירסת רשב"ם נכסי
למכחta [ובתרה לירתאי הו]" בתרא דהזה
נביבא שכיבא בחוי בעלה ובחיי סבתא
בתר דשביבא סבתא אתה בעל קא תעבע]
אמר רב הונא [לירתאי זאיפלו לירתאי
ירתאי]. פירוש וירית להו בעל. והוי יודע
dalao משום דסביר רב הונא דהאומר ירתאי
דעתו על ירתי דירתי ובכלל לשונו הו,
דהא ליתא ושתי תשבות בדבר, חדא
דבשלמא ירתי דירתי הראים להיות יורשי
ניחא, אבל בעל בתו שהוא מקום אשר
היאך אפשר לומר כן. ועוד אמרי אמרינן
לקמן דעתמיה דרב הונא משום דכל האומר
אחריך כאומר מעכשי. תיקוק ליה אפילו
אמרינן לא כמעכשי שווה הבעל מכח עצמו
הוא בא שנחן לה, ולא משום ירשות אשתו
ואין כאן דין ראיי כלל. אלא זראי טעם
רב הונא כי דעת הגנותן היה לוכות ליורשי
שהיו בשעת המתנה, דהינו ברתיה. (ולדידיה)
[ולדידיה] זכי, ולא ליורשין שהיו בשעת
מיתת הסבתא אחיו ובית אביו. והיינו
דאיצטראיך לומר דובי ביה בעל מכח הבת,

(353) Tosfeta ב"ב ריש פרק ח וזה לשוננו:
מת השלשי. עד שלא ימות השני החני אוכל פירות
ואם מות יחוירו ליורשי גנותן. ועין בעה"ט
ובמלחמות.

(350) גירסת שלנו: ולא לירתי ירתי.

(351) אולי ציל לרב הונא.

(352) לקמן דף קלו:

הונא סבר דכי קאמורה לירתה הכוונה על בטה משא או על ירושין של סבתא. ומכל מקום תחלה חוכיר הוא הבת, וככל האומר אחריך כאמור מעכשיו, והויל מוחזק ותבעל ירושה. ולא אמרינן (דדהא) [בטהא] מה שני בחוי ראשון יחוירו נכסים לירושי ראשון ויהיו למשפטת הסבתא, מן הטעמים שאמרנו. ורב ענן סבר דכינוי דעתה שני בחוי ראשון יחוירו נכסים לנוטן ולמשפטתו, דהא איכא מאן דאמר היכי ל�מן בפירקון"י). אבל לית להיא גירסא יחוירו נכסים לירושי ראשון, און כו כי אית לה ברה לברתא אמא לא ירידת, תפוק ליה דהוי ירושי סבתא שתוא רידת (ולא) בנות אחרים, אלא ודאי כדאמרון, ולית הילכתא כוותיה בתאי, דקיימה לנו דאיilo הוה ליה ברה לברתא ירידת דילרתה"י) ואפלו לירתי יורתה, ואפלו נולד הבן לאחר מתנת הנוטן, הרי הו זוכה מכח אמו או מכח הנוטן שנתקוין להם, כשאין שם הבת. ולפיכך אף אהיה ובית אביה עומדים במקומם, ואפלו כי נימא דכל"י) האומר אחריך לאו כאומר מעכשיו, דلغבי ראשון אין הפרש בין ראוי למחוקק. ומאי דאמרין הכא דאיilo אית ליה ברה לברתא ירידת לאו דוקא ברה, ומשום דבר ענן נקיטה ליה, לרבותא נקיטה"י), וזה ברור;

ואז קשיא לך להיא גירסא"י) למה היה ופירשו כמו שפירשתי לעיל ממש, דרב

המתנה, ואפלו יודשו לירשו או לשאר היורשין שהיו לו כשתמות המקנה, וכן אמר לשון כולל ואחריה לירושי, כי לא היה דעתו אלא על בתו בלבד, וכאליו אמר ובתרה לפולנית בת. הילך מת שני בחוי ראשון יחוירו נכסים לירושי ראשון, זה פירוש גירסת רשכ"ט. ועם כל זה אינו ניתא, דהא אמרינן למפקנא דאי קדמיה"י) סבתא וובנה זבינה זבינה ואם איתא דקאמר ובתרה לירושי היכי לזובוני, דהא אמרינן ל�מן בשלהי פירקין בעובדא דהיא איתתא דנקニア לבנה קטני") דאפלו רשכ"ג לא קאמר שם ירד הריאון ומכר אין לשני כלום אלא לאחר, אבל לעצמו לא, ובנו כנופא, ופירש רשכ"ט) דכל האמור אחריך לעצמי או לבני אין לראיון אלא אכילת פירות, והבא הוא אמר ובתרה לירתי ואין לסבתא אלא אכילת פירות. ומיהו רבנו חננאל פירש שם דהני מיili כשירד הריאון ומכר או נתן לאחרים, אבל כשותן לעצמו לא, ובנו גנותו. ומכל מקום קשה לרשכ"ט לפי פירושו; וגום הוא המחוור שם:

ותגכוו בגירסת הגאניגים"י), והיא גירסת רוב הספרים, ובתרה (לירתייה) [ליירתה] היה לה ברתא דהות נסיבא ושביבא בחוי סבתא וכיר עד אמר רב הונא לירתה ואפלו לירתי ירתת ורב ענן לירתה ולא לירתי ירתת. ופירשו כמו שפירשתי לעיל ממש, דרב

ה ג ה ו ת ה מ ו ג

(361) וזה לשון הנומי יוספ': אמר המחבר וכי קשיא להיא גירסא למה לי לנוחן למפר ובתרה לירטה, פשיסא דירשה ירושין אותה. תא לא קשיא כלל שיאלו לא אמר לירושיה ואין סבתה הירטה יכילה למכור לחתת אסלו לסתהלה, והשאות אטילו לרשכ"ג אסור לה למכוור ואינה רשאה לסתהלה, ועוד כי בעיל חובהה של זקנה היי גובי מירשיה וככשי אינט וגביס שאינט ירושים אלא מכת הנוטן לשיבודו אינו [כמבר לעוני ה]. וגם אילו נוגה לה סתם ונוגה במתנה שכיב מרע מתנה מתנה ועכשי אינה מתנה שכבר קומו אחריך כדאיתא לקמן. וזה ברור, עכילה הגוי, ופיין בכתנות ספיט.

(353) בכii החידיא: קימטן

(354) ל�מן דף קלו:

(355) דף קלו: רשכ"ט דיה אפלו ריש לא אמר.

(356) בשיטה מקובצת הובאה בירסת הגאניגים בוה הלשון; ובתרה לירטה הוה לה ברתא זסיבא עכיל.

(357) ל�מן קלו: ותגנוו יחוירו לירושי גנותן תנאי לאו וכבר.

(358) בכii החידיא: לירטה.

(359) בכii א: דאמ' נימא כל האומר.

(360) צ"ג.

הリストבָּא

שיזהרו בסיסים לירושי שני, דהא מעכשיין

לנוחם למים ובתרה לירתה. פשיטה דירושה ירושין אותה. הא לא קשיא כלל, דאיilo לא אמר לירושה הר' סבטה יכולה למוכר ולהת אפיilo לכתילה, והמשיאה למוכר אינן חוטא כלל, והשתוא דבר אמר ובתרה לירתה אפיilo לרבע שמעון בו גמליאל אסור למוכר, והמשיאה למוכר רשות ערום כדאמרין לקמן^๔). ועוד כי בעלי חובות של זקנה היי^๕) גובין מירושה, ועכשו אין גוביין שאין ירושה^๖) אלא מכח הנזען, דשייבוד איננו כמכר בענין^๗) זה. וגם איilo נתנה [לה סתם ונתנה]^๘) במתנה שכיב מרע מתנה מתנה. ועכשו אין מתנה שכיב קדmo אחריך כדאמרין לקמן^๙), וזה ברור וגובין :

דבר זה נפתח בגדלים ונפתחים בקטנים. פירש'''ו לרב הונא קרא גדול ולו עצמו קמן דרך ענוה, (אללא) כלומר שהוא יגמר ויפריש דבריו ריב הונא דקסבר כל האמור אחריך כאמור מעכשיין ומילאי'') דבני מערבא דחשי לייה רואי סברי דכל האמור אחריך לאו כאמור מעכשיין דמי :

אמר רבה מפתבר טעמיחו דבני מערבא דאמרי הילכתא כוותיה דרב עגן. כלומר דעתל לא יירת דאי קדמה סבתא זובגנא זבינה זビוגנא. עיקר הפירוש דהא קמיל דאמפי' (לרבה) [למ"ד] כל האמור אחריך כאמור מעכשיין ודאי לא הי מוחזק, האמור הינו מה שתשיריך אחריך, ואי קדמה סבתא חבנה זבינה זביני. והוא מה שבא רבבה לבדר לנו. ומהיו נפקא מינת בין שטמאר בל האמור אחריך ריאומר מסרשני אן לא

גָּמְבָּה בְּשָׁבֵת

369) צרייד לומר ומיזות

(370) עיין מה שכתב רבינו לקמן קלון, ד"ה גירס דילאך. ועיין בבעה'ם ובמלחמות כאנן.
(371) הראים. ועיין ני' בשם השאלות ור' י"ח
בבבעה'ם. אבל מלה'ם כו' לא היה מלה'ם כו'

לען רוחן (372)

דמ. מלון (362)

363) בְּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת גּוֹבֵין:

(364) צ"ל שאינם יורשים.

(365) בכ"י א : דעוני. וצ"ל כמו שהוא בנווי :
עלונין זה.

כז הוא בנסי. (366)

367 קלו דף)

כימ' רשביים דיה בגודלים וריה בקטנים. (368) 372*** מסחים לא.

שמעאל וכו' בכור שמייה היא, כי הא דמייתי לה עליה: קסביר יש לבכור קודם חלוקה. כאמור היה נראה דאייפכא מסתברא, דלמאן דאמר יש לבכור וכו' אין מחלוקת מהילתה באלא קניין כדין פשוט. ועוד קשה דואתニア לעלייה****) שם אמר איני (יכול) [גוטל ואינו גוטן] רשאי, אלמא דיבול למחול באמירה, וקשייא לרבי פפא: והנכו דכל שמלל בפירוש, מחלוקת מהילתה בדבר בעלמא, שאיזו לו לבכור קודם חלוקה אלא לעניין שיכול למכור ולחתן אבל הייכא שמתל סתם אין דעתו אלא על מה שיש לי**).

דף קכו ע"ב ומיר פבר לא עשה ולא כלום בכחולו. פירש רשב"ם ואפיילו בחלק פשיטות***). והלשון מסיעין, אבל אינו בגין בטעם. ור"י****) פירש דנקט בכחולו משום חלק אחיו וחלק בכורה שלו, וככלפי אידך דאמר בפוגנא, וכן עיקר: וחלفتא יש לבכור קודם חלוקה. והתא דאמרין בפרק יש בכורו****) דין לבכור קודם חלוקה, התם לעניין [שהב] ששבחו נכסים אח"כ, אבל לעניין הגוף (והמוחוק) [שהוא מוחוק יש לו]. וכదמירש רבינו זוחית זיל בספר צבא**):

ירוש חובות אשתו ואפיילו הון בשטר לא קרן ולא ربיה, אלא אם כן מלאה שיש עליה משכון דקימא לנ"י****) בעל חוב קונה משכון, או משכנתא דוכניתא באתרא דלא מסליך, דהכבוד נוטל פי שנים כדאמרין באיתו נשך****). ומיהו בעל חוב וכותבה אע"פ שאין גובין בראווי, גובין מחויבות הלווה מודר' גנט****). ובכבר הארכתי בדברים אלו בחידושים הארכיים בסיטעתה דשמייא :

דף קכו ע"א בכור שמייה וכו'. פירוש אם מיחה לירושין שלא ישבתו עד שיחילוק, מיחה ליטול בשבח וישראל אף בחלק בכורה, אלא שנונן להם הוצאה כדיין יורד לשודה שלא בראשות:

דרכומם מעיקרא ענבים וכו', והויל בגולן שמשלם בשעת הגוילה**) בין שמייה בהם, ואיך יזכה בשבחו של יין :

ופרקיון ליתן לו דמי חזק ענביין. עיקר הפ"י****) לדאו לעניין השבח קאמר רב יוסף, אלא שם הפסיד בין שחמיין וכוביזא בו שישלמו בשעת הגוילה, בשעת דרכיה או בשעת בצרה, בגין מאן דగול חביתא דחמרה מחבריה****). ורב אסי ורב יוסף לא פליגני, אלא מר איררי בשבחו ומיר איררי בתפסידא. וכן הלכתה. והא דבר יהודה אמר

ה מ 1 ז

375) תודיה לא עשה כלום (376) בכורות נב. (377) וזה, לשון הגמוקי יוספ': והוא דפסקין בכורות אין לו לבכור קודם חלוקה, התם לעניין שבת השבחו נכדים אחריו כי, אבל האג לעניין הגוף המוחוק, בן כתוב הריטב"א בשם הרץ זיל עכל הגז. ובחידושי אנשי שם הקשו על הנאי וויל: וכן כחוב לעיל בספריו רבי אלפס שלו. ורואה שגדם לפני הראייש לא היה חוב תירוץ זה בספר רב לאלפס שהרי ודחה אותה מירמא של רבא בדברות משום הך הילכתא עכ"ל. אממן כל זה הוא לפי הגירוטא שבגנאי וכוכב הרים בשם הרץ זיל. אבל לנו מה שכחוב בב' כי רביינו וכוכביש רזי זיל בספר הגז בא"ל לקים, ודוא כתוב רבינו זוחית בספרו הגז בא הנודס בסוף חידושי הרמאנין וויל: מה שגנית אמר בשני מקומות בלשון אחד וענוגיהם חלוקין ורוחוקין זה מותה. בכורות אסיקנא אין לבכור קודם חלוקה ובב"ג אסיקנא יש לבכור קודם חלוקה

ה ג ה 1 ת

372) שבעות מד. 372) ב"מ ס"ז : (373) קושין טה. וכיצד גבירות. (373) ב"ק זג : (373) רשב"ם דיה ורב יוסף. (373) ב"ק ס"ה. (373) לעיל דף קבד.

(374) זיל החסם בשם הרטב"א: דוזיא כל שאמר בטעו שהוא מותר על הכל ויתר וממנה קרייה רחמנא, ועד דאתא לידיה מצי מותה. אבל לא נולקו כאן אלא بماה שטובייה מתוך מעשייו הסטומי, דמיד ויתר בכל הנכסים קסביר שיש לו קודם חלוקה ובמה שיש לו אוטס מותה, ומיס אין לו והילך לא וייתר אלא بماה שבא לידיו, שאין אדם מותר אלא במאה שיש לו, אבל بماה שאין לו לא שיד ויתור. עכל.

(375) עיין רשב"ם דיה בכלהו, וצ"ע.

דafkaה בהאי לישנא. וזה דעת Mori נרין. ויש חולקין על זה³⁸³:

ונראה לימת מתנותין דלא כר' יהודיה וכו' ה"ז מקורשת ותנאו בטל. ואית והא לרבי מאיר על כרחך ברכפללה לתנאה מירידי³⁸⁴). וכיוון שתנאו בטל הייך תהא מקודשת. תירץ רבנו חטמ³⁸⁵) דכיון שהותה על מה שלטוב בתורה, אינו אלא כמפליג בדברים. ואומרו שתעליל לרקייע:

ורבי יהודיה אומר בדבר שבממון תנאו קיימ. פירוש רשב"ם³⁸⁶) לאפוקי עונה, וכן פירש הרמב"ם³⁸⁷). ואינו, דברי שלמי³⁸⁸) פריש דעתה דבר שבממון הוא, ואיזהו דבר שאינו של ממון כגון שלא הצרכי גם שלא [וקוק] [תיזקק] לבם. וכן עיקר, דכל הנאת הגוף ניתנת למיחילה³⁸⁹):

אם פולו תומא רבוי יהודיה החתום ידעהoca וכא מהلة. הכי נמי יכול להרוצי דחתום אמר על מנת שאין לך עלי אבל הכא הוא כאמור על מנת [שלא]³⁹⁰) תשפטנו שבעית ושלאל יהא בו אוונאה דמודה ר' יהודיה³⁹¹), אלא

ה חלק הדטור אלא במוחוק דין הבכור בין אמאקה בהאי לישנא. וזה דעת Mori נרין. ויש חולקין על זה. הריטב"ז וא"ל, עכ"ל הנני.

³⁹²) קדושון א. וכ"כ כתובות גג, בתוספות ישנים בשם ר' ר'ת. וכ"כ הרמב"ן בשם ר'ת. וכ"כ רשב"ם דיה בדבר שבממון.

³⁹³) רמב"ם טיב מה' אישות ה'ין. וכ"כ הרמב"ם טיב ב"מ נא. (הובא בשמ"ט).

³⁹⁴) ירושלמי סוף השוכר מתן המפעלים חי המתנה ענו של מה שכתוב בתורה מתן מתן תאו קיט המגדר מתן ע"ם שאין לך עלי שאור כסות ועונה ה'ין מוקודשל³⁹⁵ [ס"ה ה'ם ותנאו קלט]. שאמ מאי לא תחטא ווקפה ליבום ה'ין מוקודשת ותנאו בטל עכ"ל. ופיין גראא אחרת ירושלמי במלחות טיב וביצה. וגראא שלישית ברשבי א פרק מי שאחוו. ועיין ירושלמי קדושון פ"א היב דמקשה ועונה לאו הגאי הגוף ה'וא ומשני תחסטר בקונגה, משמע ובבולה לא ניתן למחליל. ויש לחלק.

³⁹⁶) ביר יצחק משלונגקי בכ"י החידיא. וכ"כ רשב"ם נא:

חוורא מיניהם נקט. ואפשר שאין³⁸⁴) זה בכלל הלשון, התם ידעה וכי מחלוקת דקאמר על מנת שאין לך עלי, בן גראה לי :

לימה תחוי תיובתא דרב שיזובי פירוש דאייה גמי עיקר טעם היינו משומן דדריש וילודה זכר, שיטה זכר משעת לידה: ופרקינו תנא ספוקא מפסקא ליה ולוחמורא. פירוש לא כדקה סלקא דעתן דקים ליה לתנא [דרימד] היא אלא דמספקא ליה אם הוא זכר או נקבה ותני קתני תשב לזכר ולנקבה. דוואי ספיקא אחרינא גמי אית ליה אם היה לידה כדרשא דרב שרבייא אם לאו, ומפסיקא נתן לה חומריא זכר וחומריא נקבת. הילך לגבי מילה בשבת אוילין לחומריא ולא מהליכין עלייה שבתא. ורב שובי גמי מפסקיקא קאמער דאיינו נימול לחיה, ואף תנא דמתניתין היה מודזה לו. ורב שובי גמי הא אתה לפירושין לנו דתנא ספוקי מספקא ליה. ואית איב [לא] הוליל תשב לזכר אינה לידיה, ואתיל לידיה ספק וכדר ספק ולנקבה. משום תרי ספיקי, ספק לידיה טפק נקבת, וקיים דכל תרי ספיקי אפיקו בדאוריתיא נקבת וחוץ מעבודה ורה. כדאיתא בותחים לקולא חוץ מעבודה ורה. ייל דהא לא בפרק כל התערבותות³⁸⁵). ייל דהא לא קשיא אאנן בחדא ספיקא דהינו ספק לידיה משווינן לה טמאה, ואידיך ספיקא קאי בגין נפשה דכיוון דמשווינן לה טמאה ולא ידעינן אם זכר אם נקבה חשות לשניהם. דהשתא לגבי הא חדא ספיקא הואר³⁸⁶). זהה ברור :

אי חפי ליתני תשב לזכר ולנקבה ולנדת. פירוש אם (לא) ראתה טיפת דם כחרול תשב לנזה נמי. ולא ניתן לה דמי

חוורא מיניהם נקט. ואפשר שאין³⁸⁴) זה בכלל הלשון, וגם כשהיה רוצח אינו יכול למוחל שאין אדם מוחל מה שאינו שלו והוה לה כאמור מה שאירש מאבא מכור לך³⁸⁷). ולא אמרו דמתני תנאי ומחלוקת לא לגבי בעל שהתנה בעורדה אروسה, משומן דהות ליה נחלת הבאה לאדם מקום אחר. וכן פירושו

רבתיה³⁸⁸) ישמרו אללים ועיקר : רילמא בוכרא דאימא קאמער. פירוש ועל הספק עליו להביא ראייה. וי"א דמהא שמעין דגרסנין במתניתין פלוני בני בכורי לא יטול פי שנים, הרוי הכיראו אלינו כי הוא בכור ואפיקו מאביו וזה ברור :

בוכרא פבלא ובוי, פירוש לפני שאינו בכור שלם. ולפיכך קורין להדש שאינו עבות הדס שותה³⁸⁹). ומהו גם בן קורין לבכור האב כשהוא מתו סכלא. אלא כיוון דתורייתו לישני משמע, עליו להביא ראייה. ואגב אורחין שמעין דכל שקוראו אבי בכור גמור במשמעותם הרוי הוא בכור ונוטל פי שנים³⁹⁰) :

דף קבז ע"א אף אינו נימול לשומות דאמר קרא [וילדה זכר] וביום השמנינו [ימול] בשיר ערלו עד שיחא זכר משעת לירח. פירוש דמדכתיב וביום דרשין³⁹¹) ואפיקו בשבת, וכיוון דברישא דקרה כתיב يولדה זכר משעת לידיה, אין דוחין עליו שבת: מיתבי המפלת פומטום (ובוי) [ואנדראזיגנות תשב לזכר ולנקבת]. בדין

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

במסיתת לפני חממו בכור הוא ונוטל פי שנים. הריטב"א זל.

(389) שבת קלב.

(390) זבחים דף עז.

(390³⁹⁰) פ"ה עזניון התלויה במעשה צרך להזען על המעשה תחלה.

(384) ציל שזה בכלל הלשון.

(385) בכ"י החדר"א : מה שאירש מאבא ואפיקו מאביו מכור לך.

(386) וכיב' הרשב"א.

(387) סוכה לב :

(388) וזיל הגי' : ואם קורחו אבי בכור גמור

אלא בפוך ולא ספק לאפוקי מאין. כלומר למה לי קרא, הא ודאי פשיטה דמספיקה איננו גוטל בכורה, ועליו הראיה: ופרק רבא לאפוקי שאין כותבין הרשותה זה לזה. דעת"ג דאתי עליהם ממה נפשך, כיון דבസפיקה⁽³⁹³⁾) אתי אין לו בכורת. ולא הוות מפליג רבא השתה בין שלא הוכרו

מעולם, או שהוכרו ול��וף נתעוררבו: ולכטוף הדר ביה מדרבי ינאי ואמר רוחכשו ולכטוף נתערבו כותבין הרשותה זה לזה. ומכאן יש לדודך ואטילו דבר שאינו יכול להקנותו כותבין עליו הרשותה כדאמרי' בפר"י⁽³⁹⁴⁾) מרובה, דהא לרבר פפא אליבא דרבא אין לו לבכור קודם חלוקה כדאיתא לעיל⁽³⁹⁵⁾) בההוא דוחבין (ונכיס דידיה, ואפילו ומפרש התם דחומרא היינו לפתח נדה, [ד] אפילו רואת דם נדה כחרדל יושבת שבעה נקיים ולאחר שבעת ימים דפתח נדה באים יא' يوم שהם ימי זיבחה בין נדה לנדה, ואם ראתה בהם דם אינה טמאה מן התורה אלא يوم אחד ששמורת יום בוגר יום, [וכ] שתראה שלשה ימים רצופין שתזה זבה גדולה. הילכך הכא אם ראתה يوم (ל"ג) [לי"ד] ללייזטה וחורה וראתה يوم ארבעים ואחד ללייזטה שכלו ימי טוהר שללה חזשת לכל אחד מהם להיות טמאת שבעה בראה א', שמא אין לה ימי טוהר כלל דלאו לידה היא, והוא פתח נדה, (ובראיה) [או בראה] ראשונה הייתה בימי טוהר, וראיה אהרון היא וכן דעת הרמב"ן⁽³⁹⁶⁾) וכן נראה לי:

טויהר כלל דדילמא לאו (nidah) [lidiah] היא כלל. ואסקין לה בקשיא. אבל [לא] הוא תיובתא דaicca למייר⁽³⁹⁷⁾) תנא ושיר וסמן על מה דקתני בכמה מקומות. ומשיטה לכ"ע דaicca ספק ליכא⁽³⁹⁸⁾...), וכיון דלא אסיקניה בתיבותא לא דהינן מימירה דרב שובי ואינו נימול לשבת. ואית ואית לא דרשנין כדי רב שרביא וילדת זכר למה לי. ויש לומר לכדאמרין התמ"י)asha מודעת תחילת يولדת זכר וכו'. וכל היכא דתגינן חשב לזכר ולנקבה ולנדיה, כיון דnidah היא אין לה שם טוהר. ולפיכך שאלו במסכת נדה⁽³⁹⁹⁾) למה הווכר זכר, כלומר מה החומר שננתנו שם מפני ספק זכר, דאיילמא טומאה הרי ספק נקבה נותן יותר חומרא שטמאה ידי' يوم. ומפרש התם דחומרא היינו לפתח נדה, [ד] אפילו רואת דם נדה כחרדל יושבת שבעה נקיים ולאחר שבעת ימים דפתח נדה באים יא' يوم שהם ימי זיבחה בין נדה לנדה, ואם ראתה בהם דם אינה טماء מן התורה אלא يوم אחד ששמורת يوم בוגר יום, [וכ] שתראה שלשה ימים רצופין שתזה זבה גדולה. הילכך הכא אם ראתה يوم (ל"ג) [לי"ד] ללייזטה וחורה וראתה يوم ארבעים ואחד ללייזטה שכלו ימי טוהר שללה חזשת לכל אחד מהם להיות טמאת שבעה בראה א', שמא אין לה ימי טוהר כלל דלאו לידה היא, והוא פתח נדה, (ובראיה) [או בראה] ראשונה הייתה בימי טוהר, וראיה אהרון היא בפתח נדה ולא בימי זיבחה:

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

עמון כתבו דמלוחה ע"פ וכבר און כותבין עליו הרשותה משמע משלונו דעתת הרמב"ם כרעת ובוני. וזה אינו אלא ט"ס הוא וג"ל - אבל הרמב"ם ואחרים עמו כתבו דמלוחה ע"פ כיון שאינו יכול להקנותה אלא במעטם כי אין כותבין עליו הרשותה. שכן כתוב הרמב"ם בפ"ג מה' שלוחון ה"ג.
(396) בכ"י א': דרבנן.
(397) וכן כתוב הרשב"א בחידושיו הובאו בשיטם.
(398) בכ"כ הרמב"ן.

390**) וכמ"ש רבניו לעיל נב: ד"ה קשיא דכל היכא דלא סליק בתיבותא לא דהינן עיי"ש. דילא סליק****) נטה יש כאן.

(391) נדה כה:
(392) נדה ל.
(393) בכ"י א': דמס'.
(394) ב"ק ע.
(394*) לעיל קכו ע"א.
(395) בניי כתוב: וכן דעת הרמב"ם ואחרים

לו ולא ליקח ממנה טירוש שאיתנו נאמן כרבנן אמר ר' יוסף עוד ה' מתני' אפילו שנים אומרם על העובר שבਮיעיה שהוא ממור אין נאמנים. כלומר והינו כרבנן וסימעתו לר' אמר חקיה, עוד היא מתני', כלומר דמסיעין למתניתין ואתי רבבי יהודה בכור יכיר בן שנואה יכיר. ע"כ. ור' דחתם בר' דלקמן ואמר איתנו נאמן (כרבנן). ודעת ר' בותינו***) זיל דאמילו לר' יהודה איתנו נאמן לומר מהמור אלא מתוך הכרת בכור שאומר על התינוק בין הבנים שהוא בכור, כדי שallow רב' אבא לקמן. ור' זיל ה' כי אמר***) עליו מטה דקדושים***;) דוחאomer זה בני ממור וממהיא***;) דהיו שנים אומרים על העובר שבמיעיה, לרבענן הוא שאינם נאמנים. והכא***;) קתני שנאמן עליו שהוא בן גירושה ואין זה מתוך הכרת בכור דלא שידך בה כלל. ועוד מההיא דיבמות**) (אחד) [אחד] שכא לפנוי רב' יהודה ואמר לו נתגירתי בינוי לבני עצמי ואמר לו אין אתה נאמן לפסול את בניך. ופרש רשי' דהכי אמר לדבריך גוי אתה, ואין עדות לנמי הא בישראל נאמן. ואית' ה'יאק נאמן לשום עצמו רשות שנשוא גירושה או חלוצת. ייל כגן שאמיר שוגג היהיתי. אי נמי גירות הכתוב שייא נאמן ואולי שאיתנו [נאמן] על עצמו דפליגין דיבוריה, לההיא דפלוני רבעני לרצוני***). ובאו אמר על בני ממור אין אשתו נאסרת ושיפסלו הבנים שייהיו לאחיכ' משומם בני זונה דאמרין שוגגת היא, ואפילו אמר שהיא נאמן, רב' אבוח בשם רב' יהונתן ואמר לחת

היו מוחזקים שהוא בכור. ופירש רשבים בקול***). וליתא אלא אפילו מוחזקים על פי עדים שהוא גדול***) בשנים. ואמר אבוי על הקטן שהוא בכור. ומשוי לייה לאידך ממור נאמן לר' יהודה, וכדמוכח בהדי' בקידושין***;) דרבבי יהודה האומר בנה זה ממור נאמן, דלקמן***;) אמרין להדי' האומר על תינוק בין הבנים בכור הוא נאמן כרבבי יהודה אלמא אפילו אמר על התינוק בשנים נאמן לר' יהודה, שוב אינו חור ומגיד עליון, וכדמוכח לקמן***;) אפילו מיטה לפני תומו:

דף קכו ע"ב וכשופ שנאמן לומר זה בני כך נאמן לומר זה בני בן גירושה וזה בן חלוצה. קשיא לעו לרבענן***;) תא מהכא תיתי דהא קרא דיכירנו לאחרים לא מיריע לעניין בן גירושה ובן חלוצה אלא לעניין מי הוא הבן. ויש שתירצו***;) (דברש') [דמסברדא] את עלה ר' יהודה***;). דביוון שנאמן לעשותו ממור נאמן הוא לעשותו חלה, ורבבו אליתו***;) הקדוש מפריש זיל פריש דמקרא נפיק לייה את הבכור בן השנאה כייר, ופרשין ביבמות***;) דתינו שנאה בני שואיה שהקידושין הופסין בה ויש בה היה אלא שאסור לקיימה בגין אלמנה לכתן גדול וכו'. הילך דרשין ה' כי אהובת יכיר שנאה כייר, לומר זה בן שנאה. וכן אמרו בירושלמי דקדושים***;) תמן תנינן ואמר זה בני בכור הגהות ח' מ' ז' ג' ה' ו' ח'

401(***) ירושמי פרק שעשה יהונתן.

402(401) יבמות כב

403(402) כיב' הרמב"ן בשם ר' ר'ת.

404(***) זיל הקשת עליון, וגולעיד שביב' קדמון ה'ת כותב ור' זיל ה'ק עליון והמעתיק טעה בתרדרן ראשית התיבות.

405(***) כמו ועוד דהבא.

406(403) יבמות מג.

407(403) טהරין ט:

(399) רשבים דיה היו מוחזקים.

399(*) בכ"י א: שהוא מוחזק גדול בשנים.

399(**) קוויזן עז:

400(*) לקסמן לכתן, זיל ולקסמן אמרין.

400(**) פירוש כואמרין בסמוך אמר בני ה' הוא ואמיר עבורי הוא אינו נאמן.

401(*) חזיה כך נאמן.

401(**) זיל דמסברדא את עלה ר' יהודה, וכמ"ש

רכינו קדושין עז:

מKENה לחבירו ודבר שלא בא לעלם ושלא בא לרשותו, אינו קונה עד שעה שבאו לעולם ולרשותו, וצריך שיהא המKENה באותו שעה בר אקנוי:

עבידי הוא וחוזר ואמר בני הוא אינו נאמן. ואך על גב הדשתה אית ליה מיגן دائיב עבי היב ליה כולחו נכסיו, אין אדם נאמן לסתור הוודאותו בשום מיגן. כן פירש מורי נירוי"ו:

דף קכח ע"א רצונך השבע [השבע]
 [זטול] נשבע ואינו יוכל לחזור בו. כד עיקר הנירוסא"ו). דכינוי דامر בב"ד וטל אין לך גמר דין גדול מות. כדאמרין התם"ו) היב כי דמי גמר דין איש פלוני אתה וכאי ואיש פלוני אתה חיב. ור'ת"ו גרים ונשבע איינו יכול לחזור, כלומר לאחר שנשבע. וזה אינו, כברירא בפרק המפקיד"ו) ובמס' שבוטות"ו). ואפלו לפי גירסתו ייל דמיורי בשתיו חוץ לב"ד כאשר אמר לו רצונך השבע וטל: והא מيري כשהוחזק הנתבע בעבד שלש שנים, או בעבד קטן המוטל בעристה, או כשאין לתובע עדים שהיה שלן. הא לאו היב נוטל התובע אלא שבועה ולא יותר לו הנתבע כלום:

מיידה אינו נאמן עלייה ולא על בניה, כד גראה לי"ו): לא יהא אלא אחר אי בעי למיתן"ו) ליה נכסיה מי לא מצוי יהיב. יש ששאלים דהא איצטריך, דאיilo אחר הוא ונתן לו בלשון ירושה לא אמר כלום, והשתא נאמן לריב"ב. ויל דהא לא קשיא כלל, דangen היב אמרין דכינוי דאייכא מיגן ד[אי] בעי למתין ליה כולחו נכסיו, סברא הוא שיהא נאמן עליו שהוא בנו ושירשנו כבן אפיilo בלשון ירושה,

זה פשוט: בכונסיטם שנפלו בשחוא גופם. יש שפירשו"ו) דגנוסט איטו בר זכיה ואינו זוכה בתהו ירושה שנפללה לו. ור' זיל פרוש שזה איננו שכבר שנינו במקצת שמחות"ו) הגנוסט היב הוא כבריא לכל דבריו נחל ומנחיל וופטור את אמו מן החליצת ומן הייבום (למשאות). והכא היב פירושה דכשהוא גוסט על הרוב לא יכול לדבריו) ולא להרכין בראשו שיוכלו לבדוקו שלוש פעמים"ו) כשבודקין אותו למשאות ולמוגנות ולירשות, ופרישנא בפי מי שאחוו"ו) למוגנות דידיה ולירשות בנו הבכור. וכיוון שלא יכול לאקנוי אין הלה זוכה, דאפיilo לר'ם דامر אדים

ה מ 1 ~ ל

ה ג ה ו ת

407) וכ"ס הרשbis ור' האגון.

404) ויל הנומי יוסוף: ואית האיך נאמן לשום עצמו רשות נשא גירושה או חלוצת, ייל כגן שארם שוגג התיי, ובאומר על בנו ממור אין אשתו נאסרת שיטסלו הבנים שהיו אחיכ' מושום כי זונת (וזאמר שונגת הוות) [ז"י] אמרין שונגת האין ואניא נאסרת באשת ישראאל ואפלו אמר שהיא מיידה אינו נאמן עליה להפסידה בתובטה, ולא על הבנים שלולה אחיכ' לטסלם לכוהנה. הריטב"א דיל. עפ"ל הגנ".

405) בכ"י התקדי: למתנה בית. ובגמרא שנגו: למיתב ליה.

406) גיטין ז:

405) בדורשין עח: בתוספות ר' הוקן הביא

407) גיטין עא.

כו בשם סחת' שכיב בשם רבינו יואל. וכיב הרבא"ש

408) גיטין עא.

שם בשם רבינו יואל. ועייש ברא"ש שרהי' והרשbis

409) וזה לשון הנומי יוסוף: ואע"ג הדשתה אית ליה מגו ואיז עבי היב ליה לכלוחו גבסי, אין אדם נאמן שלאחר הוודאותו בטובו מוגו. כך פרש מורי נירוסא, והיינו דרייב טעמא ר' יוחנן לפוי המסקנא, והוא מודה אינו נאמן עליה להפסידה בתובטה, ולא על הבנים שלולה אחיכ' לטסלם לכוהנה. הריטב"א דיל. עפ"ל הגנ".

410) וכן גירסת הרמב"ן ובהג' וכן העד על

405) בדורשין עח: בתוספות ר' הוקן הביא

הריך' שחור בו וגרס נשבע.

כו בשם סחת' שכיב בשם רבינו יואל. וכיב הרבא"ש

410) טהדורין כד.

שם בשם רבינו יואל. ועייש ברא"ש שרהי' והרשbis

411) תוספות ב"מ לד: ר'יה וחוזר בשם ר'יה

חולקים על בנו יואל, ורבינו שם כתוב שרהי'

412) ב"מ דף לה. ומבואר שם בגמוני יוסוף עיישי.

הוקן בעל התוספות חולק על שיטתה זו שכתב כאן בשם ימ'.

כל שתחילהו וסופה בברשות כשר. במאכת עריכין פרק השג יד"י) מפק [ליה] מדכטיב והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו דעתן ראייה והגדה בברשות. ורקה לי דבמביא גט"י) הכספיו כל שתחילהו (סופה) בדעת ואע"פ שנתקמא. יש לומר דהותם קיום שטרות דרבנן, ואילו בית משומש עיגונא:

דף קכח ע"ב תטול אשתי כאחר. מן הבנויות. ואית מי קמל' מקמי מי דסימ רבא. יש אומרים דרבא מפרש הוא לפחות דקמ"ל. ויש אומרים"י) דاع"ג אמר אחד מן הבנים לא דיניינן עליה בלשון ירושה. ומורי"י) נר"ז אמר דאשמעינו שנטולתו יותר על כתובתה, כי השטה לא מחלת כולם. אלא במלחך לטניה והיא שותקה. או באמר טלי קרע ו כתובתך. ואין זה דעת רבי זיל:

אמר רבא ובנפומ של עכשו ובבניהם חכאים לאחר מאן. פירש רשב"מ⁽⁴²⁴⁾ בין שנתמעטו הבנים ובין שנתרבו. והראב"ד⁽⁴²⁵⁾ נסתפק בדבר. ומורי הראה נר"ז אמר杜兰ום ידה על התחתונה דלגריעותה דידת נתכוות. ואם יש מחלוקת בשעת מיתה אם היו נכסים אלו בשעת מתנה, יש אומרים כי על (הירושין) [מקבלי המתנה] הראייה, כי הנכסים בחזקת יורשי המ. וכן כל כיוצא בו⁽⁴²⁶⁾: ודין ברירה אין כאן, כמו שהארכתי בחידושים⁽⁴²⁷⁾). מפי מורי רבינו נר"ז:

הא קא משמען לן דבאתן לך מחלוקת. פירוש דפלוגתא במסכת סנהדרין⁽⁴¹⁴⁾) אם בגמר דין מחלוקת או באחן לך, והילכתא בדברי מי (או בתרוייהו) [מתרויהו] והכא אשמעינן דאי באתי לך⁽⁴¹⁵⁾) פליגי רבנן, וולכה כדורי חכמים:

ורוב נחמן אומר אין גובין מן העבדים. פירוש של יתומים. שם אין גובין מן המטלטלים ואע"ג דברי תורה דין כקרענות. הכא לא אולגין אלא בתר סמכות המלווה, והאי סומך עליהם מכיוון שהם שעויים להבריה⁽⁴¹⁶⁾:

מר בר רב אשוי אפשר באבא דאבא. פירוש דקסבר דאבא דאמא הוא ראשון והאב שני והבן שלישי: ולית הלכתא במר בר רב אשוי. פירוש⁽⁴¹⁷⁾ משומ המכ לית הלכתא כוותיה דאבא ובן ראנונים הם כשיין אחיהם והויליה אבא דאבא ראשון בשני, ונראה מדבריו (דלאבי) [דלאבי] אבא דאבא כשר⁽⁴¹⁸⁾). אבל (רשוי) [רישבים]⁽⁴¹⁹⁾ כתוב דבניהם ובני בנים עד סוף כל הדורות לא יעידו ראשונין. דבון ירך אבא הוא, ואין לך שייעיד על אברהם אבינו ע"ה:

היה יודע לו בעדות קרקע. נראהין דברים⁽⁴²⁰⁾ דלרובות נקט קרקע, דاع"ג דמצוי מכוון איינו מעיד, משומ דבעינן מחלוקת וסופה בברשות, ולקמן⁽⁴²¹⁾) לא אסקין לראי בא בתויבתא. וכן פירש רשב"מ⁽⁴²²⁾:

ה ג ה ח ת ח מ ו ז

(424) וכיכ הראביה.

(424*) רשב"ם דיה וביבנים.

(425) זיל השט"מ: והראב"ז והרמב"ן נסתפק בדבר ואפשר שהדבר ספק אם על שעת מתנה כיון או על שעת חולקה עכ"ל.

(426) וזה לשון הנומי יוספ: וכן דעת הראייה杜兰ום ידה על התחתונה. ואם יש מחלוקת בשעת מיתה אם היו לו נכסים אלו בשעת מתנה, על המקובל מתנה לתבאי ראייה, כי הנכסים בחזקת יורשי המ. וכן כל כיוצא בו. הריטוב"א ורבנו זיל. פכ"ל הנמי.

(427) כוותת רבינו על מהוזוא קמא שלו שיתה

(414) סנהדרין כר:

(414*) בכ"י א: דבתורייה.

(415) וכ"כ הרשב"ם דיה גובין מן העבדים.

(416) כ"כ ביד רמה.

(417) וכיכ בתודיה מר בר רב אשוי.

(418) כ"כ הרשב"ם דיה ולית הלכתא.

(419) בכ"י א: נראה מדבריו.

(420) רקמן דף קכח:

(420*) רשב"ם קכח: דיה תיובתה וכלהה.

(421) עריכין חי.

(422) גיטין דף עא.

(423) הרשב"א.

בדוקא והוא מוכחשין⁴³⁰). הילך לגביו לפוטרו מן המחזאה חשבינו להו כמוכחשין, ולבטל השטר להאמינו בשבועה חשבינו להו שאין מוכחשין והול' תביעה על פה:

גורסת הספרים ואפיו לרבי עקיבא רק אמר משיב אבירה חי הנז מילוי היכא דליך שטרא אבל היכא דaicא שטרא אריתותי מירתת. והכי פירושה הגי מיли התם⁴³¹) דליך שטרא אלא בתרי,DSL'ים או דינרים לא משמע אלא שנים, והיה יכול לכפור ולומר לא היו אלא שנים, אבל היכא דaicא שטר חוב במנה אריתותי מירתת כי יבואו העדים של פרעון ויאמרו שלא פרע אלא מחזאה. כי מחלילה [הודה] הוא ואח"כ באו עדים, כדאמרין בלשנה דמירא הלווה אומר פרעתני מחזאה והעדים מעידין שפרע כלו, וסתמא דמלתא נמי אין העדים באים אלא אחרי הטענות. ומור בר רב אשוי אתקייף ליה אדרבא הכא יכול לכפור בינו זaicא עדים דטמייע ליה. כי יודע היה הוא בעדים מסתמא שייעדו לנו, ולא היל' לארותי שיחזור בהם, כי הם⁴³²) לפיק העדים פרע הכל, ואינט מעידים שקר: ורשב'ם גורס⁴³³) ואפיו לרבי עקיבא דאמר משיב אבירה הוא הנז מילוי היכא דליך עדים, אבל היכא דaicא עדים אריתותי מירתת, פירוש דכיון דיוועדי⁴³⁴) שהוא עדים בפרעון והוא סבור בעצמו שלא פרע אלא מחזאה (יכול) [ירא] הוא לטעון שפרע הכל, ואמו יזכרו העדים וייעדו שפרע⁴³⁵) הכל, ואינו

ותקשה (הרא"ש) [הראים⁴³⁶] כיון שנთן לה כבניהם הבאים לאחר מכאן הייך תיקני, כדאמרין בפרק מי שמת⁴³⁷) בההוא גברא דאמר לה לדביתהו נכסי לבני דיהוין ליכי מינאי אתה בריה קשייא ואיל' וההוא גברא מה תהא עליה אל' זיל קני כחד מיניהה ואיסקנא דהוה ליה כאמור קנה כחמור ולא קנה. ולא קשיא דהתרם כי הנולדים באים לוכות מכח הקנאותו של זה, וכיון שםכה לעובר לא קנה, הות ליה איזד' כאמור קנה כחמור, אבל הכא אין הבנים הבאים לאחר מכאן זוכין מכח הקנאותו של זה, אלא מכח ירושתם שזכוכין בה בדין, ולא[ו] [כ]חמור⁴³⁸) נינחו. וכן תירץ הגאון ר' מחתיה זיל⁴³⁹): נשבע וגובה מחיצות הנכסים⁴⁴⁰) בני חורין, פירוש כדין מודה במקצת. ואיבא למידך דמה גפשך אם העדים האלו השובין מוכחשין ופסולין עליו מפני החשתו. ואם אין איכא שטרא והיאך נפטר בשבעות. העדים השובים מוכחשים ופסולים, הא איכא עדים שפרע מחזאה⁴⁴¹) ולמה נשבע. ויש אמרדים⁴⁴²) דלגבוי דידיה ודאי פסולין הן ואינן פוטרין אותו משבעות. ומיהו כיון דלגבוי לקחות נאמניין ואין כאן תורה שטר לבבות מגכים משועבדים, הויל' במלות על פה ונאמן בשבעות. ואינו מחוור, דסוף סוף לגבי דידיה הרי יש כאן שטר יוכל לומר שטרך בידי שלם מאיב עמי. וויל⁴⁴³) דספיקא הוא אם הוי הכחשה לפולין עליו כל זמן שלא אמרו מחזאה פרע ולא יותרداولי העידו

ה ג ה ו ת

ה מ ו ל

- (434) תורה נשבע בשם ר'ין.
 (435) בכ"י א': דסק הוא אם היא הכחשת הארץ, ועייש בהגחותינו סימן כא. וקראה רבינו חירושים הארוכים לטוי שם האריך יותה.
 (436) בכ"י א': והוא מוכח.
 (437) בכ"י ד': כ"מ ד:
 (438) זיל כי הרי לפיק העדים פרע הכל.
 (439) בכ"י א': פירש. (יעין רשביט דה הנז מילוי).
 (440) בכ"י א': וכיון שהיה יועץ.
 (441) בכ"י זיל וייעדו שלא פרע הכל.

לפנוי הבית יוסף כדמות לעיל ח ע"א דה ועמ' הארץ, ועייש בהגחותינו סימן כא. וקראה רבינו חירושים הארוכים לטוי שם האריך יותה.
 (442) כיכ' בשיטים בשם הראים.
 (443) لكمן דף קמנב:

(440) לשון תאי.

- (441) לשון זה הובא בangi. ועיין בשаг' שכתב שנטפס תשובה ר' מחתיה גאון בספר שער זדק.
 (442) גירסתינו: מחזאה מנכסים.
 (443) ס"ר ומזהה ודאי פרע.

אלא חודה אתקפתא, דאייך קמייתא איננה אלא
מיידא:

מתניתין"^(*)) המהלך נספחו על פיו.
פירוש באמירה בעלמא כדין שכיב מרע:
ריבח לאחד ומייעט לאחד וחשו **[להם]**
את הבכור. לאו דוקא אלא **היה**"^(**) מייעטו
משפטותנו. והא תנוי ליה בכלל מייעט לאחד;
דבריו קיימים. פ"י בלשון מתנה: ואם אמר
בלשון יורשה לא אמר כלום. **יש שפירושו**"^(***)
דמתניתין ר' יוחנן בן ברוקה"^(****) היה דקיל
כוותיה ולא אמר כלום לנבי הבכור מדכתיב
לא יכול לבקר כדאיתא בגמרא"^(*****). הילך
אם לא טים לכל אחד רקע ידוע חולקין
בדיבורו ונוטל הבכור פ"י שניט בחר
מצרא"^(*****)). והרב רבינו יונה"^(*****)) פירש מקמצין
כל אחד ואחד ונונתנים לו (זהו) כשחלק
האב הקרעתות וכיוון שההתורה נתנה לו רשות
להגהלו לגבי הפסוטין הרי חלקתן קיימת.
זה בא מן התורה ונוטל בכורתו מכלן.
ומיהו כל שאפשר למת לו בחד מצרא גותנים,
דפי שנים קרייה ורחמנא כל היכא שאפשר"^(*****)).
ויש אומרים שתבטל חלקתן ונונתין לו
חולקו בחד מצרא בדין תורה. שאין כה באב
להפקיע כלום מוכות בכורתו בלשון יורשה.
ואין זה מהטור: ועוד יש אמרים שאם אמר
שיירשו נכסיו הפסוטים. דיוין דלא הפסיד
הבכור בכורתו אף חלק פשיטותו לא הפסיד,
דפי שנים אמר רחמנא, וכן היה אומר Mori
הראה"ה נר"ז"^(*****) ואינו מחור בעניין. והרב ר'

סומר על מה שאמרו לו חז"צ בבית דין שפרע
הכל:

דף קכט ע"א אי לאפוקי מדרבא.
פירוש דאכשר שלישי בראשון: מוטיף הוא.
פירש רשב"ס"^(*)) דאפיקו רביABA שלישי מפני
עליו והוא דלא אמר אלא שלישי בשני מפני
ועל ידי מעשה שלו לו בשני בשלישי.
ושיא לי והוא מנא [לית] דילמא בדוקא
אמר חולק על רבא. ויל' דכיוון תלמודא
לא עיל לארחאה אלא דברי מר בר רב
אשי שהכריז כי"^(**) להכשיר באבא דאבא
מכל דכלהו מודו דהלהכה כרבא. וכיוון שכן
אין לנו לעשותו לרביABA חולק עליון, ולא
עד אלא שם הוא חולק עליון אין הלכה
בר'ABA, וליתא לדמר בר רב אשוי. כך
תירץ אדוננו הרמב"ן זיל ועיקר. אבל
ר'ית כתוב שנמצאו בנימוקי הנאו"^(*****) שאין
הלכה כרבא, ופרש זיל אי לאפוקי מדרבא
לפי פשוטן של דברים. רבא מוטיף הוא,
ואין חולקין מפני"^(*****)) שתחמר הלכה בר'
אבא, ולא משמע לנו דתודה דרבא דהוה
ליה למירר דלית הלכתא כרבא. ולפי פירוש
זה שאמרנו לעיל ולית הילכתא כמר בר
רב אשוי, מי דקים להו שפיר פסק הלכה,
ולא משומד דבעו למפסק שתטה הלכתא כרבא.
ומר וטרוא באו פ"י שאיפלו תרבה"^(*****) אין
הלכה כלל. ואין זה מהטור:
ה"ג ומדאתקפתא"^(*****)) דמר בר רב אשוי.
ולא גרטין אתקפתא בתריתא, דהא לא הות

�כו: וכן היה גירסת הר"ן בשטיים.

(445) בכ"י א: ה"ק.

(446) הרבה רבינו יונה, וביכר הר"ן.

(447) בכ"י החידיא: ר' יהור בן בכ'.

(448) **לקמן קל:**

(449) ליל יב עיב.

(448) וכיכר הרשכ"א והרין בשם.

(448) וכיכר הגני בשם הרואה, וכיכר היה שוויה
דעת הרמב"ם וכדעת הר"ן מינאש רבנו.

(440) רשב"ם ר'יה אי לאפוקי מדרבא.

(441) בכ"י א: "שהכricht בכב". וגולע"ד שצ"ל

שהפרקין ביב'.

(442) בתודיה אי לאפוקי כתבו שכיכ ר'ית בשם

כח'ג.

(443) צ"ל כדי שתחמר, או צד שתחמר.

(443) גולע"ד שכיך צרך לומר: ומ"ר זוטרא בא

ופירש שאיפלו כרבא אין הלכה. כנעל"ז.

(443)

(443) צ"ל ומאתקפתא.

(444) רבינו גרש הכא לסייע דמתנית. דלעיל

וושב"ס זיל"י⁴⁵³) גורם אותו, ואומר דליישן דתלמודא הוא בתר מסקנא דזהיא דרבנן: ר"ל אמר לעולט לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית [ופלונית] שננתאים להם במתנה וירושום. פירש הרא"ם⁴⁵⁴) דריש לkish סבר אadam אחד ושודה אחת דוקא, ומיהו בהא כשצירף מתנה וירושה לשני בני אדם כאחת מהני ולא הויל ר"ל דקנוי בין בחילה ובין באמצע בין בסוף דברורתה דליישנא הוा מתנה⁴⁵⁵) באמצע, וכי מסלקת וירושום בתרא הויא מתנה בסוף, וכי מסלקת וירושו קמא הויל מתנה בחילה, והרש"ט⁴⁵⁶) פירש באדם אחד ושתי שדות קנה, והכי קאמר לעולט בשתי שדות ושני בני אדם [לא קנה]⁴⁵⁷ אלא בלשון זהה, שאילו אמר פלוני ופלוני יירשו [שדה] פלונית ופלונית שננתאים להם, אני אומר דפלוני הא⁴⁵⁸ זה אמר בלשון ירושה שהוא הלשון הראשון ולשני אמר לשון מתנה שהוא הלשון الآخرון, שכסדר הוכרתו סידר לשון הירושה והמתנה, וכן אמר נתתי לפלוני ופלוני שדה פלונית ופלונית וירושום, לאר羞ו נתן בלשון מתנה ולאחרון נתן בלשון ירושה. אבל עכשו שאמר לשון ירושה בחילה ובסוף, בשם שהירושה נאמרת על שנייהם⁴⁵⁹):

**דתניה האומר תננו شكֵל לבני.
ובדוכתא⁴⁶⁰) פירשתיה בארוכה בס"ד:
דף קכט ע"ב והוא הכא דבשתי**

יוטף הלוי") פירש (ד)[ב] מתניתין ודאי (הביב⁴⁶¹) [ריב"ב היא] כי אמרנו. ומאי דקנוי לא אמר כלום, היינו אפילו לגבי הפשוטין, וגם זה אינו נכון: ונראהין דברי האומר⁴⁶²) דמתניתין רבנן היא, ולא אמר כלום בכללם, כפושטה דליישנא. והאסתם בריב"ב⁴⁶³) דלית הילכתא כוותיה לית אין בה, דסתם ואח"כ מחלוקת הווא, שאין הלכה כסותם⁴⁶⁴). ומכל מקום מה שפירשתי למעלה בדבריםאמת וקיים:

גמרא היכי דמי זכו גירסת הפטרים ר' אלעוזר אומר אפילו אדם אחד ושתי שדות שדה אחת ושני בני אדם אמרין בסמוך מוחק אותו, אדם כן היכי אמרין לא ר' ר'ת⁴⁶⁵) על הא דרבנן בשלמא דרי אלעוזר אדר' אלעוזר לק כן באדם אחד ושתי שדות כאן בשתי שדות ושני בני אדם, דהא לא הוה מיטק אדעתין דתקשת כלל, דבהדייא אמר כן ר' אלעוזר בקמיהה. לבך אמר זיל דילג אבל ב' שדות וב' בני אדם לא, ומיעקרא הויה סלקא דעתין מקמי ההיא (דרבנן) [דרבנן]⁴⁶⁶ דלי' אלעוזר היה שתי שדות ושני ב'יא, אלא דנקט סירכה דליישנא דרי יוחנן, וכן היה מוצע בפני בני הישיבה, וכשבשemuו אידך דרבנן משימת דרי⁴⁶⁷ הוא ממשע להו דפליגי קאמר, ולהכי אמר ליה אבי לובין דאייכא למימר שלא פליגי, ואדרבא אנחת אין והוצאתנו מסקナ דזהיא חישנן אי ר'א דזוקא או לא:

ה ג ה ו ת ה מ 1 ל

453) דיה כאן באדם.

454) כייך בחידושי הרבי מינאש.

455) בכ"י חיד"א: הווא מתנה ולמתני באמצע.

456) רב"ם דיח וריש לקיש.

457) בכ"י א: בלשון.

458) נאות שחרר סיום זבריג, ובכלל: כשם שהירושה נאמרת על שנייהם כך המתנה נאמרת על שניהם.

459) כתובות סט: תענית כא.

449) הווא הראי. וכייך הרשב"א והה' משמו, וכייך הב"י בשם הרין שכן גראה דעת הרמב"ם פ"ו מה' נחלות.

450) בכ"י א: דמתני הכה' כמו שא'.

451) הרשב"ם דיה ואם.
452) זיל והוא Zusman כרבנן דלית הילכתא בחיתה.

453) נהה יא: וכן ליתא בש"ס דפוס פיזרו ובריין' ופוס קושטנגייה.

ההינו (ל) לדברacha בר עויא, ואילו לעיל בעובדא דסבתא⁽⁴⁶⁶⁾ אמרין דסביר רב הונא דכל האומר אחריך כאומר מעכשי דמי וטעמא דAMILתא דAPELIו יהא כאומר מעכשי אינו רוצה לומר מחיים. דהא שכיב מרע אינו (נקנה) [מקנה] מחייב אלא בקני כדין בריא, וכל מתנת שכיב מרע אינו אלא לאחר גמר (זין) [mittah], כדאיתא בפי מי שמת⁽⁴⁶⁷⁾). והאומר אחריך שהוא כאומר מעכשי אינו רוצה לומר לאחר גמר mittah. וכיוון שהוא ירוש הווא⁽⁴⁶⁸⁾ קודם, ואין לה הפסק: וקשה לרבען⁽⁴⁶⁹⁾) זיל איכ' בטלת כל מתנת שכיב מרע, שהוא אינה אלא לאחר mittah וכבר קדומו היירושין, ואע"ג דוחא (הפסקה) [הפסקה]. רחמנא אמר אין לה הפסק כדאמרין ל�מן⁽⁴⁷⁰⁾). וכן כל מתנת ש"מ שהיא בתנאי היאך זוכה, וכן כל מתנת ש"מ שהיא בתנאי ירד ירוש זוכה (בזה). קודם התנאי ירד ירוש זוכה לא תאייה ואין לה הפסק, ואילו אן אמרין⁽⁴⁷¹⁾) אם ילדה אשתי זכר יטול ק' [ילדה זכר יטול ק'], ואמרין במסכת יו"ט⁽⁴⁷²⁾) אם אמר אי נסיב ברתי הבו ליה מאה זוזי [אי נסיב שקל] ואוי לא לא. והגביון⁽⁴⁷³⁾) בזה מה שתירץ רבינו הגודלי⁽⁴⁷⁴⁾) זיל שלא נאמר דבר ר' בר אהא בר עוז אלא כההירש זוכה ממה שמדובר בנטקי רבינו גנדי⁽⁴⁷⁵⁾ לר' אבל כל שאון היושב בא [בבלינו אוויל ציל אלא]. וכגנלייד נכו. שכן הוא בכ"י החידיא] מכח ירושה, חקנת חול' היא דמתני מתנת שים ושאינה כיروسה ממש אלא הוא זוכה מדי. וזה לשון הריטב"א זיל (כטפוש) [בפירוש] דעת הרובין זיל, פ"ל הגביון, ובשתה אחרונה יש טיס בעני זיל ושוויה כירושה ממש Caino זוכה בה מדי.

ראוי לירושו נכסיך לך ואחריך לפולני את אלא מכח יירושתו, תקנת חול' היא דתהני שאו רשות ושני בני אדם דמו [וקתני דקני]. פירוש דכל שוכין בנכסים בוה אחר זה כתתי שdotot חшибיה, (א"ג ערך"ה⁽⁴⁷⁶⁾) [דטה] מה שנתן לאלו לא נתן לאלה, כי לבניינו נתן כל צרכם והשאר נתן לאותם אחרים: וכי תימא דהכא אי הבי מות שני הייאך קנה שלשיומי ראי ראי לירושו. שמעין מינה דהא דרב אהא בר עויא איתא אפילו כשחאב יורש גם כן, ואמרין שאין לו כלום נתנה לו רשות להנחיל לכל מי שירצה וכו⁽⁴⁷⁷⁾), וכשנתן לו כל נכסיו בירושה עשו ירש גמור בבלון, ושוב אינו לו הפסק, ולהבי נראת דתלי לה בדר' יוחנן [בן ברוחה] כדי להעמידה אפיקו בשיש שם יורשים אחרים שהרי ראיים לירוש, דאי לו לרבען לאأتיא אלא קשייש שם יורש א' דהשתא מהני לשון ירושה לא'. ומודלא פרקינן דהא דרב אהא למ"ד כל האומר אחריך לא אמר מעכשי ואידך למ"ד⁽⁴⁷⁸⁾) כל האומר אחריך כאומר מעכשי ולכך יש הפסק לא', שמעין דאפילו למ"ד כל האומר אחריך כאומר מעכשי או תאייה⁽⁴⁷⁹⁾ להאי דינא. ויש לי עוד ראייה בזה, דהא ל�מן⁽⁴⁸⁰⁾) אמרין לרב[ה] בר רב הונא דאמר נכסיך לך ואחריך לפולני את ראוי לירושו נוטלן משום יורשה, ופרשנא

ה מ १ २

(466) ביצה ד"ב. וציל אי אמר לנסיב והבו ליה אי נסיב שקל ואי לא לא.

(467) זול הגביון: והגבינו בזה מה שתני רבינו המadol זיל שלא נאמרו דברי ר' בר אהא בר עוז אלא כההירש זוכה ממה שתירצ מושoxic בנטקי רבינו גנדי⁽⁴⁷⁵⁾ לר' אבל כל שאון היושב בא [בבלינו אוויל ציל אלא]. וכגנלייד נכו. שכן הוא בכ"י החידיא] מכח ירושה, חקנת חול' היא דמתני מתנת שים ושאינה כיروسה ממש אלא הוא זוכה מדי. וזה לשון הריטב"א זיל (כטפוש) [בפירוש] דעת הרובין זיל, פ"ל הגביון, ובשתה אחרונה יש טיס בעני זיל ושוויה כירושה ממש Caino זוכה בה מדי.

(468) הרמב"ן.

ה ג ה ו ת

(459) בכ"י א: או שדי. וציל "ודוא" מה שנתן לאלו לא נתן לאלה.

(460) פירוש וכלה. דכתיב והיה ביום הנחילו את בניי.

(461) בכ"י א: כמו.

(462) בכ"י א: ליתיה.

(463) ל�מן קלג.

(464) דף קכח:

(465) זכי קנב.

(466) בכ"י א: ירש ובא קודם.

(467) קר הקשה הרמב"ן.

(468) ל�מן דף קמ:

אליבא דרבנן, מתנה הוא ואפילו כתוב שם ירושה ג"כ, כדתנן^(*)) כתוב בין בחילה בין באמצע בין בסוף ממש מתנה דבריו קיימים, וכן אמר הראים זיל בשם הגאננים. ויש דלוכה שעיכוב הוכיה הוא מחייב עיכוב התנאי בלבד. אבל האומר נכסי לפולני אחר שנה או אחר שמות פלוני, הרי דיוטו כאמור נכסי לך ואחריך לפולני. ומ"מ האומר נכסי לך ואחריך מותים לפולני בקנין כראוי, אין אומרם ירושה אין לה הפסק. וכן דעת מורי נר"ז^(**)). וראיתי לר' ר' זיל^(***) שבכתב שלא אמרו בדברים אלא באומר אחריך לפולני, אבל אם אמר^(****)) אם תמות או אם יהיה לך וכך כהתמן^(*****) מעכשיו רצונו לומר ואחריך קודם לזרות למפרע. ואין זה דעת רבותינו^(****)). וגם איןנו נכון לפמי מה שבירורתי מדברי רב הונא ומסוגני דהaca :

שאן לשון^(*)) מתנה אלא לשון ירושה
וירושה אין לה הפסק וכו'. יש מפרשין^(**))
שאן לשון מתנה למי שרואו לירושה בדין
אללא לשון ירושה. ואע"פ שאמר לשון מתנה
מש. ומיהו הימ לוכחותו^(**)), כי תא דרב אהא,
אבל (שכלשון) [כשלשון] מתנה הוא לוכתו
יותר, כגון אם נתן נכסיו לאחד מן היורשין

ה מ ז ל

שיש לשונות אחרים שם לשון מתנה גם במ"י שרואו לירושה, וגירושת רבינו כגידסת בעה"ט והרמיה שאין לשון מתנה, וליבג זה. אך כhab שיטים שאין שום לשון מתנה מועל במ"י שרואו לירושה. והיא עתה הגאנונים כמיש' הרמב"ן. אבל בעל המאור ע"ש שלא גרש ושה מ"סיל ברעת הרשביים שודוקה זה אינו לשון מתנה, והביא ראייה מהא דאיונו ל' מתנה אל לשון ירושה אין לה הפסק, וכחוב הרשב"א זיל ואפילו חל בקנין השני מחייב בוגון שנחן לו בקנין ואמר מעכשיו נכסין קנוים לך בקנין זה אמי'ה אין לו לשני כלום כינוי שהראשון ראיין לירושה אין לה הפסק. וכן בית יוסט סימן רמה ועין חום סימן רמה סעיף ז בתגיה.

^(*) לקמן קקט.

⁽⁴⁶⁹⁾ וויל הנני : ומ"מ האומר נכסי לך מחייב ואחריך לפולני בקנין הראוי אין אמרים ירושה אין לה הפסק. וכן דעת מורי גריין, הריטביה זיל, ועינן בסוף פיקין שבכתב ה"י שאם הרשות אויל לירושה ע"ג ואמר ואחריך אין לשני במקום הראשון אין לה הפסק, וכחוב הרשב"א זיל ואפילו חל בקנין השני מחייב בוגון שנחן לו בקנין ואמר מעכשיו נכסין קנוים לך בקנין זה אמי'ה אין לו לשני כלום כינוי שהראשון ראיין לירושה אין לה הפסק. וכן בית יוסט סימן רמה ועין חום סימן רמה סעיף ז בתגיה.

⁽⁴⁷⁰⁾ כ"ב ביד רמה.

⁽⁴⁷¹⁾ בכ"י החידיא : אבל אם לא אמר.

⁽⁴⁷²⁾ ביצה כ. ⁽⁴⁷³⁾ כ"ב הרשב"א, הובא בשטם, שאפילו באומר ואחריך מעכשיו לפולני אין בדבריו כלום. ⁽⁴⁷⁴⁾ גירסתינו : שאין זה לשון מתנה. דמשמע

ה ג ה ו ת

ה מ ז ל

דכיוון דאחווקיה בגווה שוב אינו יכול לחזור בו. ואינו נכון"^(*) : חוץ מע"ז וקידושין. פירוש רשב"ם^(**) שם התפיס שום דבר לע"ז וכותן כדי דבר חור בו לא מהニア חזרתו ונאסר. והקשו בתמונות^(***) דהא קיימת לר"ז^(****) דאיין הקדר לע"ז עד שימסרנו לכומר ע"ז ויאכילהו משלל^(*****) ע"ז, דהשתא בעלי חיים נאכרים לקרבן בלחו מושום מוקצה לע"ז^(****)). והבי מוכחה בפרק ר' ישמעאל^(****) במס' ע"ז ובמחלוקת תיבואת והילכתא. אבל ר"ש^(****) כתוב לא מיתרצעי^(****) בהכי, דאיינו אמרתניתין לארח כדי דיבור^(****). ובכון דאיתיך כלוח גמי מתרציה בהכי, דמאי שנא, ואשכחן בתמלוד^(****) לא מיתרצעי^(****) בחייב, דאיינו אמרתניתין קיימי, ואדומומי מתנתיתין בשדה א' ובלא כדי דבר לוקמה בשתי שדות ושני בני אדם ותוך כדי דיבור^(****) דהא ליטריא ליה לכל אדם ותוך כדי דיבור^(****) דהא ליטריא למורה לא אחר דאיתיך ניחא להו טפי דמהני אפיקו לאחר כדי דיבור, כיון דאותו לפירושו למורה תוריהו. אבל השתה דלא נקט אלא שדה אחת או אדם אחד, ממשע דסבירה ליה לכל שתי שדות ושני בני אדם ככל כל לא, ואפיקו תוך כדי דברו. זה פרישׁ דבריו זיל לפי דעתינו. ואף על פי כן איינו מוחהו, לכל תוך כדי דיבור. פירוש הינו שאלת שולם תלמיד לרבה, שלום עליך רבי^(****) :

דף קל ע"א וכי תימא קא פlige ר' יוחנן [ב"ב] עליה דת"ק באחר במקומות בת ובת במקום בז". פירוש דאיינו בין בין הבנים ובת בין הבנות כולהו מודה בדבריו קיימים. והא דאמר ר' אם אמר על מי שרatoi^(****) [לוירושו דבריו קיימים היק]^(****) אפיקו אם אמר על מי שרatoi לירושו.

הtram שלא נתן כלום לבנים ממה שנתן לאוותם אחרים^(****), כמו שכחטו למעלה, כי לבנים נמן די סיפוקם בלבד ולאוותן אחרים נתן שאר נכסים, ולא ירד הירוש במתנה שנתן לאוותים מכח הנחלתו של מוריש שאין לה הפסק:

כאן תוך כדי דיבור (וכו) [כאן] לאחר כדי דיבור. ובכון דאיתיך כלוח גמי מתרציה בהכי, דמאי שנא, ואשכחן בתמלוד^(****) לא מיתרצעי^(****) בחייב, דאיינו אמרתניתין קיימי, ואדומומי מתנתיתין בשדה א' ובלא כדי דבר לוקמה בשתי שדות ושני בני אדם ותוך כדי דיבור^(****) דהא ליטריא ליה לכל אדם ותוך כדי דיבור^(****) דהא ליטריא למורה לא אחר דאיתיך ניחא להו טפי דמהני אפיקו לאחר כדי דיבור, כיון דאותו לפירושו למורה תוריהו. אבל השתה דלא נקט אלא שדה אחת או אדם אחד, ממשע דסבירה ליה לכל שתי שדות ושני בני אדם ככל כל לא, ואפיקו תוך כדי דברו. זה פרישׁ דבריו זיל לפי דעתינו. ואף על פי כן איינו מוחהו, לכל תוך כדי דיבור. פירוש הינו שאלת שולם תלמיד לרבה, שלום עליך רבי^(****) :

בדיבור דמי. יש שפירשו דהינו במילתא דוגמא בדיבורו, ולאפוקי משיבת או הגהה,

ה ג ה ו ת ה מ १ ८

(487) גירסתינו שם: בראשי ע"ג.

(487*) דעת רבינו דלענין קרבן נפסל אף בדברו בעילמא. אבל הרובבים רפי' ואיסורי מובה מסריו במילויו בלבון.

(488) בכ"א א: בפ"ד דמס' ע"ז. וט"ס הווא ציל בם כל הצלמים [וזה מז':

(489) תמורה בט.

(489*) כתוב הרובבן שכן פירושו אחרונו.

(490) גדרים טה.

(491) בריתות דף ג.

(491*) וכי' המאירי והרין.

(491**) קדושין ג.

(492) גירסתינו: וכית' ריבב אפיקו אחר במקום בת ובת במקומות בין קامر.

(488*) וכי' ביד רמה.

(481) ברכות כג:

(482) רשב"ם דה לא קשי'.

(482*) בכ"י החור"א: ואפיקו תימא.

(482**) בכ"י השערות לב.

(483) וויל הגי': אמר המתברר תכ"ז וכרכ' אמר החורי בגונה במשמעותו או בהגבהה, דעת הריטב"א זיל, ויש חלול. וככל הגי.

(484) רשב"ם דה לא ביד רמה. וכן דעת הרacky רפי' ואיסורי המותב דורות בתמורה אין מוקצת אסור אלא עד שעשה שנגנו או שיעברו בו שחלתו.

(485) חז"ה חז:

(486) ע"ז מד:

סביר דמחלוקת באחר במקום בת ובת במקומות בין דוווקה. ולאיבעית אימא בתרא כולה מתחנ' ר' יוחנן [ב"ב] ואין שם מחלוקת חכמים. ויל' דכיוון דקחני במתניתין דברי רבי יוחנן בן ברoka שמילא שמעני דפלייג. ולמאי דפרישנא" (במתניתין") דהמחליק נכסיו רבנן היאו הינו הא מחלוקת של חכמים שאם אמר בלשון ירושה לא אמר כלום" (א) ואיפלו לגבי הפטוטין: וקשה לי ולמאי דקסלאו ורבנן, דתנאomatnatinan סבר דחוקין באחר במקומות בת ובת במקומות בן, ור' ישמעאל סבר דמחלוקת בבן בין הבנים ובת בין הבנות אבל באידך מודה ר"י" (בן ברוקה) אביו: **איובית אימא כולה ר' יוחנן בן בככל:**

התורה נתנה לאמ' להנחייל כל מי שירצחה. פירוש בפשטוטים. דבדיחתו משתעי קרא. ונראין דברים דדווקא במחלוקת כל נכסיו, אבל לא במקצת. שאם לא כן אמר ר' ירושה למי שרואוי לירשו ואיפלו באומר חז'י נכסיו י'ך, וזה לא שמענו בכל התלמוד. אלא ודאי כדאמרן. כד נראה ל"ס): **חאי מלא יובל לבקר נפקא.** פירוש דכיוון אמר ר' רחמנא דבכורה לא יוכל למעט, מככל דבפשוטים מנהיל לכל מי שירצחה. ופרקון דמיובע לייה לברתניא וכו'. ולמאי דס"ד מעיקרא דנטפק לא מלא יכול לבקר דרשאי למעט בפשוטין, הויה ליה לאקשוי וליעטעריך מאי טעמייהו דרבנן דפי' דבאים הנווילו את בנו לאורוועי לכל הפי' (לכין)

א"י) מקבל מתנה זו כגון בת במקומות בן ואחים במקומות בת [דבריו קיימים] ושאינו ראוי לירשו אחר זה לא אמר כלום כגון על אחיהם במקומות בניים ואחי אביו במקומות בנות: **אי בעית אימא מדקאמר ר' ישמעאל לא נחלקו מבכל דתנא קמא סבר נחלקן.** פירוש דר' ישמעאל ותנא קמאomatnatinan סבר דחוקין באחר פלגי על מה נחלקו ר' יוחנן בן ברוקה ורבנן, דתנאomatnatinan סבר דחוקין באחר במקומות בת ובת במקומות בן, ור' ישמעאל סבר דמחלוקת בבן בין הבנים ובת בין הבנות אבל באידך מודה ר"י" (בן ברוקה) אביו: **איובית אימא כולה ר' יוחנן בן**

ברוקה והבי קאמאר. פירוש ולא פליג רבי ישמעאל [בנו של ר' יוחנן בן ברוקה] ותנא קמא כלל, וכולם מודים שאין המחלוקת אלא בדברי ר"י" (א). והכינוי קייל כי האי איובית אימא, דתכי סוגין בכוילה פרקין לעיל דפלוגתא דר' ורבנן בין בין הבנים כדאמרין בגמרא" (א) אחד הבן ואחד הבית לנחלה ולעליל" (ב) במירמא דשלוח ר' אבא. ולא עוד אלא דברי ישמעאל בקי יותר בדברי אביו ועליו רואוי לסמוך איפלו לפיה תירוצא קמא, וכל שכן להאי איובית אימא שמודה תנאomatnatinan לרבי יוחנן בן ברוקה. ומיהו אילא למידק בההיא אמרין בגמרא אחד הבן ואחד הבית לנחלה דהא" (א) אמרין דבנ' בין הבנים שנחלקו ר' ישמעאל ותנא קמא כתם ואח"ב מחלוקת, היכן היה מחלוקת במשותינו, דהוא לתירוצא קמא כתנאomatnatinan

ה ג ה ו ת

(493) צ"ל אם אמר על מי שרואוי לירשו אחר מקבל מתנה זו.

(494) בכ"י הaganon Chidot A: ר' אביו.

(495) הדברים סתומים ונלעיז שכזיל שאין המחלוקת אלא בדברי ר' כלומר בדברי ר' ישמעאל בן של ר' יוחנן בן ברוקה ולא פליג אלא בגין הבנים.

(496) לעיל דף קכח :

(497) בן כתוב רבינו לעיל קכת. בסוף דיה

ואם אמר בלשון ירושה לא אמר כלום, עי"ש.

(498) צ"ל ומתחנ'.

(498*) לעיל קכו :

(499) בכ"י א : מא.

(500) וזה לשון הנומי יוסף : ט"י בפשוטין ובדריהו משתעי רישא דקרה. ונראין הדברים דדווקא במחלוקת כל נכסיו אבל לא במקצת. שאם לא כן מצינו מתנה במקצת שאינה צריכה קני שאמבר בלשון ירושה למי שרואוי לירשו, ואיפלו באומר לו חז'י

[לדין]***). מ"מ מלא יכול לבקר נפקא אלא כמות הגידין, ועוד שהרי בפרק המקשה***) הביאו והיו על עניין כמות הגידין. והגICON כדרישו ר"י***) ור'ח***). דהיינו הטוחן שניקב או נחצר בסוכמיה***) [טרפה] ובkolishah כשיRNA***). והיינו תמייה שהוא אבר אחד, דkolishah וסוכמיה לא חשיב שניין:

פרק לא תקיעונית. פירוש דוקא תלמיד לגביו רבוי, ודוקא באוטו מעשה אבל במעשה אחרಆעט שכיוצא בו ממש אין לו אלא מה שעיניו רואות, מפני מרוי נרוי***):

דף קלא ע"א בבריא היאך. פירוש בריא שהנחיל נכסיו וריבבה לאחד ומיעט לאחד היו דבריו קיימים לרבי יוחנן בן ברוקה כמו בשכיב מרע. דאיilo לרבען***) אין לו ליכא למיבעי, דאפיilo בש"מ***) אין לו רשות אלא בלשון מתנה, ואילו בלשון מתנה ליכא למיבעי בבריא היאך, דאי במקנה באמירה אין בדבריו כלום דדא לא תיקנו אלא בשם כדיא שלא תפרכ דעתו, ואם כשהוא נותן בחדים בקרן וشرط הכרוא, פשיטא דהנני. אבל לר' יוחנן בן ברוקה שיש גירת הכתוב שיוכל להנחיל לכל מי שיריצה בלי ירושה, מבעי אין אי דריש קרא אפיilo בבריא שיחلك נכסיו בלשון ירושה כמו שיריצה, וכייו דבריו קיימים כל זמן שלא חור בו. וכן גנאה מכילה סוגין, דשקלין וטרין בלבד שרחוק מן הגוף יותר, מכיוון שם

[לדין]***). מ"מ מלא יכול לבקר נפקא אלא דטובא אשכחן בוגרא דיכול לומר וליטעניך ולא אמר:

דף קל ע"ב מ"ר פבר הלכה עירית. פירוש דמשמע הלכת דורות. דאיתו תורה יש לפירוש שהיתה הוראת שעה:

ומ"ר סבר מעשה עירית. דמעשה ההלכתה משמע מן הסתם עד שיאמר בפירוש הוראת שעה, הילך מעשה רב. וכן דרך הגאנן זיל בכמה [מקומות] לומר דמעשה עדיף:

אין למדין הלכה מפני תלמוד. פירוש תלמוד של תנאים שאמרו במסנה הלכתה בדברי פלוני, כי אויל דברי יתיד הם. ומיהו באומר לא זו שם עד שקבעו הלכה כמותו אין לך פסק גדול ממנו, כדכתיבנה בפרק קמא דפסחים***). ומיהו תלמוד של אמוראים דבר פשוט הוא שאלם דין [מננו] הלכה למעשה שם לא כן על מה גסמרק***), ודבר פשוט הוא שלא (כל) דבר תנא דבריתא אלא בתלמוד של תנאים שהיה בוננו:

ואל תחתה שהרי חותכה מבאן ומתה חותפה מבאן [זוחה]. פרש"י***) ור'ש***) דהינו דין כמות הגידין לדמתה בראש השוק התהנתן, שם כמות הגידין טרפה, ולמעלה בראש העליון שהוא סמוך לגוף כשרה. ואינו שכן, חדא דהאם לכיא תמייה قول האי ע"ט שרחוק מן הגוף יותר, מכיוון שם

ה ג ה ו ת

ה מ ו ג

ונסי לך. וזה לא שמענו בכל התלמוד. אלא דואי כדאמרו בנייל, הריטב"א, עכ"ל הגי. ועיין בכתנות סיסים.

(501) רשב"ם כאן דיה ברטפות.

(502) חולין ד"ה ע"ז.

(503) רשב"ם כאן דיה ברטפות.

(504) חולין ד"ה ע"ז.

(505) וכ"כ ברוחה شهر.

(506) אולץ ציל ר"ת.

(507) בכ"כ א: בשמנו.

(508) חולין נה:

(509) וכ"כ הידין בשם הרואה. וכ"כ בגני.

(510) בכ"כ א: בסיסם לדרבנן ליכא.

(511) בכ"כ א: דאספ' כי"ש דשים. והוגה אחיכ בשם.

וניהו סנהדרין לד:

(501) מ"מ מ"מ נ" ושם בס' ח' מהריטב"א: וכותב הריטס הילך קייל כודסתק רビינו אלפס עיי"ש. ועיין כתנות פסיט שחקשה מהא דסוסחים ק. פסק שמואל לא כר ווטי אעיג' זאמר לא זו עז כר, ועייש' רשב"ם דיה לא כר יוטי שכח ששמואל מורה שתלכה בכ ר' יוטי והתוודיה אלא כרשמו לא בחכמים פסק שם רביבם, וכ"כ רביבו להרייא لكمן סוף פרק גס פשוט.

מן שמעת ליה כי הא סברא ר' יוחנן [בן ברוקה] דודא (ר') [רבא] גופיה אמר"י) לוי' האי סברא בהדריא דמתני"י) ריב"ב. אלא דלא דק, א"ג"י) דלא תימא דלאו ר' מmesh היא דאייפסיקא הילכתא כוותה, דidlema איהו לא קאמר אלא בשכיב מרע ולא אמר רבינו אללא"י) כשהוא אליבא דתנא אחרינא השולח בשיטת ריב"ב, ומוסף עלייו דמנהני אפילו בבריא, ואין הלכה כמוותה, לכן אמר רב מרשיא דהא ליתא דכיוון רעד השטא לא שמעין האי סברא אלא לריב"ב כר' יוחנן"י) ממש אוקמיה ר', וש"מ דאר' יוחנן אפילו בבריא, דהא תנאי זה דבשעת נישואין בבריא הוא, שמע מינה:

אמר ליה רב פפא לאביי בין למאן דאמר (וכו) [ימכון וכיון למ"ד יורתן האון אדרם מקנח דבר שלוא בא לעולם]. עד אלא תנאי בית דין שאני. עיקר הפירוש שלוא בא השטא רב פפא לסתור דברי ר' שאמרנו לעמלה דמשנתינו כריב"ב, דהא לא אפשר דילבולו איהו על מי דאמר ר/, א"ג"י) שאינו מקשה כלום אלא על דברי רב מרשיא, היכי פשוט מהכא דר' יוחנן אמר אפילו בבריאidlema לא אמר ר' יוחנן [בב'] אלא בש"מ, וחכמים בתנאי ב"ד עשו בריא כשם' ודילגני ביה לשון ירושה וכשם שעשו דבר שלוא בא לעולם וממי שאינו בעולם כדי שבא לעולם. ולפי זה⁵¹⁴) אפשר שבוא לסתור דבריו (לגמר) של רב מרשיא [לגמר], דמהא יליכא למשמע מגנה. או אפשר שאינו אלא לביר דבריו בלבד, דהא חזא

להכי מה שפי' הראב"ד ⁵¹⁵) דהאי בעיא שהקל נכסיו (וכו) [בشرط] ובלשון ירושה, לא ידענו Mai קאמר מה עסך שטר בכאן. דאפי' תימא דלא אמרו אין שטר לאחר מיתה⁵¹⁶) אלא במתנה אבל לא בהנחלתה, מ"מ מה צrisk לשטר בכאן. ובci הקנאה מחייב היא שתהא צריכה שטר, הא זראי אין הנחלתה⁵¹⁷) מחייב. ואי מחייב נתן, קווין מהקנתה בריא בעי. אלא עיקר הפירוש בדבריו שר המפרשים⁵¹⁸) דיל, שפירושו דהא דומייא דשכיב מרע באמירה ולאחר מיתה בירושה ובלשון הנחלתה. זה נראה לי פשוט ולמוריד הרא"ה נר"ז:

שניות משנתכם בריב"ב. רוצה לומר דברי נתן סבר דלית הילכתא כר' יוחנן בן ברוקה, דיחיד הוא לגבי רבנן. Ai נמי דהכי קאמר מי הכריחם לשנות משנתכם בדברי יחיד אפילו מתא הלכה כמוותה ולא לחוש לכבודו של חכמים לאין צורך :

ואו פ"ד ימכון תנן אמא לא פרטם ממשעברי. קשיא לי היכי שתיק ליה ר' נתן ולא חזיא להאי פירכא. יש אמרים דר' נתן הויה סבר דטרפה ממשעברי. ו"א כי מקום הניח לו ר' נתן לרבי כעין פוק עין בה. ו"א דר"ג הויה ס"ד דלא אמר רבוי יסבון תנן ממש אלא כעין יסבון, מטעמא דמסבר לקמן אבי דהו"ל לוה בירושה ולזה במתנה, זה נכון:

מן שמעת ליה דעתך ליה הא סברא ר' ריב"ב (וש"מ אפילו בבריא). השטא ודאי רב מרשיא הוה מדבר לפשט בעיא דרבא. אבל הוא קשה היאך אומר בלשון הזה

ה מ 1 ?

ה ג ה ו ת

- 514) בכii החדריא : במתני.
 515) בכii א : אין דלאו ר' מmesh, והוגה אין לא תימא דלא ר' מmesh.
 516) בכii החדריא : כשהוא.
 517) בכii החדריא : ממשאו תמורה ר' ושם דברי אפיק בבריא.
 518) ראש תיבות אלא גראת.
 519) בכii א : "ולפע" וhogga "ולפע"ה.

- 511) לשון הראבי הובא בשיטם בארכיות פיראש.
 512) ל�מן קוב כחותות נה ;
 513) בכii קוב כחותות נה ;
 514) בכii הוגה הנחלתה.
 515) הרשב"ם הרמיה והר' יונה.
 516) בכii א : דהא ר' גומי לית ליה הא סברא. ואחיך נמחק "לית" ונכתב מתחתו "אמרא".

אלא כריב"ב. והיכי מספקא לאבי اي בחד כי דינה איתקון ורבנן או בתרי כי דינה איתקון ולרי"מ⁽⁵²⁵⁾) ליפוק וליחוי מן גברי רבבורי דמסהדי במילתה. ואם באנו לומר שלא בא אבי אלא לביר בכל דהיליל⁽⁵²⁶⁾) הכה, והוא שלמדנו מדברי ר' ור' ג' שפיר, אבל אי פריך לה בדוקא קשיא טובא. ויל' דברי סבר דדילמא בחד ביד איתקון לאשפער לאומרו בלשון הזה, כיון העשות תנאי ב"ד שלחם בלשון הזה שאפשר לאשפער לאומרו לבירא לריב"ב והלכה כמותה לא היו דוחקים עצם חכמים מבני חמי. אי נמי ליתני התם אין מוציאין למלה⁽⁵²⁷⁾) להם לתפוס לשון יירתון שהוא לשונו של ר' ג' [ביב]. שמא ישמע השומע יוטעה לומר דברתהי כי דינה איתקון וכבר ביוון [ביב] ממש, ורבוי דחאו מעליו ואמר ייסבון תנן. והדר אמר רבוי זודאי יירתון תנן, ומיהו כרבען הוא ובחד ביה, ולא חששו לשומעין טועין, ואמר לשון יירתון כי היכי דלא ליטורף⁽⁵²⁸⁾) ממשעבدي, ולא יצטרבו לומר ייסבון מבני חמי או לשנות משנה אחרת שלא מתרוף ממשעבדי, דילמא איכא דשמע בהא ולא שמע בהא וסביר דטרפה ממשעבדי, ומפני שיש לומר שכ רצוי רבוי ורב' לומר שהדברים כפושטן כדסברוי רבא ורב מרשcia, היה תמהיה אבי איך אפשר למשפט מינה מאיל פשט רב מרשcia והיאך קבלה רבא. אבל מ"מ לא בא רב פפא ואבי לחולק ממש, ולא נדחו דברי רב מרשcia. וכן נראה דעת ר' ר' ג'⁽⁵²⁹⁾ ור' ג'⁽⁵³⁰⁾ ומקצת בעלי תוספות שהם כתבו דבעין איפשיטה. אבל הר' ג' ומקצת הגאנונים סוברים דרב פפא ואבי אמרו למעללה دائ' תנן יירתון משנתינו כריב"ב. והוא דדילמא בתד כי דינהatakת ר' ג' לומר דאיתו ס"ל דשתי שדות ושני בני קונה כשהוא תוך כדי דברו, והכא תכ"ד הוא אל' מפרש ואיליל⁽⁵³¹⁾). וכי תימה ולפי דברים אלו עשיתן לר' נתן ורבבי טועים. שהר' הם אמרו למעללה دائ' תנן יירתון משנתינו כריב"ב. ואין לומר דאיתו ס"ל דשתי שדות ושני בני אדם לא קנה, ותוהוי ההיא דלעיל תנאי, אלא ודאי דקים להו לר' נתן ורבבי דבתראי כי דינה איתקון. ולהיכי אמרינן לא אתיא

ה ג ה ו ת ה מ ۱۰۲

(525) בכ"י החדי"א: דלא טרוף.

(526) כי"כ בטיטם ברות.

(527) בכ"י א': ר' ר' ג' נוראה שגירמת כי החדי"א נוכנה שכיכ' רבינו זורחה הלויב בעל המאור עלייש.

(528) בכ"י החדי"א: וכשלון.

(529) עין שט"מ.

(521) לעיל דף קלט:

(522) וכיס' רשב'ם.

(523) ר' ר' ג' ונוראה בן ברוקה.

(524) בכ"י החדי"א: דהויל לאקושי הבי.

דאמרה שתהא יומה במאן יקר אלא בנונע לה מתנה גמורה. וכן מובית ל�מן^(*) בשמועינו. ולזה^(**) הדעת נוטה. וכן פירשו בתוספות וכן כתבו משמו של רבנו חי גאון^(***). ואין להوش לדברי החולקין על זה. וכן דעת מורי נרו^(****):

זהה דאמרין בנו גדור לא עשו אלא אפוטרופום. הקשו לרואנונים^(*****) דהה תנן במתניתין^(*****) האומר איש פלוני יירשני וכו' ריב"ב אומר אם אמר על מי שרואי לירושו דברים קיימים. ועד כאן לא פלוני אלא בלשון ירושה אבל בלשון מתנה לרבי קיימים. ותו אמרין ל�מן^(*****) אמר רב הומא הכותב כל נכסיו לאחר אם היה ירושו גוטלו משומות ירושה. ולפיו בחו גוטלו משותם ירושה כדפרש התם הא לאו הבוי גוטלו משותם מתנה וקנה. והתם סתם אמר בכל שרואי לירושו ואיפלו בין בין הבנים ולא אמרין לאפוטרופוסות נתכוין. והרי^(*****) היה אומר דמתניתין באומר והא דהבא בכותב פירוש לפירשו^(*****) דכשועשה שער שיש לו קול מוכחהAMILTA דלבוד בעלם נתקוון דליפוק עליה קלא. ואעיפ" שאן זה טעם כעיקר. אומר דהא הילכתא بلا טעם הוא ובכל שהוא סגנ. הדבר פשוט שלא מחייב בתובתה. ולא אמרו^(*****) שהוא אבל מה געשה מההוא דבר הונא^(*****) שהוא

דבפסחוטה ולהדריא פשטה רב מרשיא ובבלה רבע מגינה. לא דחנן ליה משום Mai אמר אבי בלשון דילמא. וגם שדוחך דברי רבי ורבי נתן. וקיים להו לרבע ולרב מרשישא דבתרי ביד אתיקוין. וכיוון דקענו לה בלשון יירthan היה בראי. ומשם זאמר ריב"ב אפילו בבריא:

דף קל"א ע"ב הכותב כל נכסיו לא עשה אלא אפוטרופא. יפה פ"ר רשב"מ^(*****) דכל מה דאמרין בשמעין שנטכוין לאפוטרופוסות אין כונתו אלא כדי שיכבדו לאוטה שעשה אפוטרופא. כגון אשתו או בתו או בנו ולזה אמרו דבашתו ארוסה שאין לבו גס בה ובашתו גרשאה שהיה לו שנונע בעין יפה מתנה גמורה. ומפני כן אמרו דאפילו בגין קטן המוטל בעיריטה שעשו אפוטרופס ואיפלו היה קטן בין קטנים הייך ימנה אפוטרופוס [לקטן] ולאשה ונאמר דלאחר שהוא גדור ובן דעת לא עשה אפוטרופא. אלא ודאי כדאמרו. וכן נסתפקו באשה אצל האחין ואשה אצל בני הבעל אם חושש עליה שכבותה אם לאו. וזה ברור. וכל היכא^(*****) שלא עשה אתו כחלה כתובתת. ולא אמרו זאמרא דלאחר שירשו בתוספות. וכן חמבו משמו של ריבינו האי הילא^(*****) שלא עשה לאשתו אלא אפוטרופא. והדבר פשוט שלא מחייב בתובתה סימן אלף מה.

בדריה היג לה לכליה. (529) כייב הרשbis בדריה הכותב כל נכסיו לאשתו

(530) וזה לשון הגמוקי יוסף: אמר המחבר וכל היכא שלא עשה לאשתו אלא אפוטרופא. הדרב פשוט שלא חלה כתובתת. ולא אמרו זאמרא דלאחר יומא במגנא קרא אלא בנונע לה מתנה גמורה. וכן מוכיח ל�מן בשמועינו. ולזה הרעת גוסה. וכן פירשו בתוספות. וכן חמבו משמו של ריבינו האי בגין זיל. ואין להוש לדברי החיליקים על זה. וכן גואה דעת Mori. ע"ל הריב"א ויל. ע"ל הגמוקי יוסף. וכ"כ הרשbis בתשובה סימן אלף מה.

(531) ס"י כמ"ש הריב"ף ל�מן קלב. מיט אומן דעתא הוא רניחה לה דליתוק עליה קלא דכתיביה לה כלוחו ניכסיה אפילו חד יומא זאמרי אנשי נהוי זו יומא במנג יקרא וליתבור. וכ"כ ריבינו רקמן זיה וספיק. ואפשר וגשמי היכי בגמרה להויא.

ח מ १ २

ח ג ה ו ת

(531) פירוש מואמרין ל�מן קלב. במאי אילימה בשכמים והוא אמרת לא עשהו אלא אפוטרופא. וכמו שכתב שם רביינו עיי".

(532) וכ"כ היה פיו מה נכיה היה. וכ"כ הגרא אה"ע טמן קו סיק ט. וכ"כ הגני.

(533) וכ"כ הקשו הבוגרים (שתמ"ט). (534) לעלף ל.

(535) ל�מן דף קלג. אריה שם שבתב כל נכסיו לאחרם ואוי לירושו גוטלו משותם ירושה.

(536) וכ"כ הרמב"ן והגמוקי יוסף בשם ר'יה.

(537) וויל הריב"ף: ומפרשי רבנן דוקא הכותב אבל אמר יירשני בני שטר דמי וירית ליה עכ"ל.

וכ"כ הרמב"ן בשם ר'יה.

(538) בכ"כ א': שההוא דריין.

דאנסקין") שאמר ואחרין - לפלוני. זהה ברור מאד : וכל שבתו בשטר לשון שהוא נתן מתנה גמורה וחולתה לעשות כל רצונו הא חזאי למתנה גמורה דינינו לה, ואין צריך לומר אם כתוב בפירוש שאלה נזכורן לאפטורופסות. ואית' כשהביאו ראייה מהיה אדרבי יהודה הנחתום^(*)), למה לא השיבו דתהיא כשבירר דבריו ואפילו בבריא ולא תפסות בעין. ויל' ביוון דמן ذكري לה סבר דתהיא כשכתב סתום, ניחא ליה לתרוצץ לה לפוט טעמיה, דהיכי אורתיה תלמודא, וליכא לימודא מוא:

נירמת רשב"ב^(**)) ורב עירא משכיה דרבא [אמר] בقولחו קני לב רבא מאשה אצל האחים ואשה אצל בני הבעל. ולא נהירא, דעתך ליכא בין רבנן לר' עירא אלא ובת בין הבנות^(***)), ואילו ל�מן^(****)) בהיא אדרבי יהודה הנחתום אמרינן רב עירא מוקים לה [בقولחו רבינה מוקי לה] ואשתו ארוסה ואשתו גירושה, משמע דנתנו אווקמי^(*****)) אין שות, ואילו אין לא אשכחן בגיןיהם שם הפרישה אלא בת בין הבנות, ומתניתא באשה מיררי והיל למרא^(*****)) רב עירא ורבנן באשה מוקם^(*****)) לה באשתו גירושה ובאשתו ארוסה. ומה שתירץ^(*****)) רשב"ב^(*****)) ויל' דמשום דהכא איפילג להו מהדי מושום בת בין הבנים דעתך בגיןיהם פליגינהו גמי ל�מן ונקט לישנא דהכא זה אינו כלום. ובתוס^(*****)) גורסין רב עירא משכיה דרבא אמר בقولחו

בכובב וכנה. ויל' דהtram כותב לאו [דוקא]⁽⁵³⁸⁾ ונחתן אמר. ותדע דהא פרישנא עליה⁽⁵³⁹⁾) שלא עשה הגותן שום דבר, אלא אמרו לו נכסיך למאן דילמא לפלוני ואיל אל למאן, ועלה קאמר רב הונא אם ראי ליירשו נוטל משומ ר' ירושה. ומיהו מי עבר לנו דהא דרב יהודה גמי ל"ד, וכוחה שנינט⁽⁵⁴⁰⁾) הכותב לאשתו דידיך אין לי בנכטיך ותני עלה רבי חייא האומר כדאיתא בכתובות⁽⁵⁴¹⁾) וכחדתנו⁽⁵⁴²⁾) גמי הכותב נכסיו לאחרים והגיה את בנוי דלא היי דוקא בותח. והר"ז⁽⁵⁴³⁾) זיל היה מתרץ שלא אמרו שהנתן נכסיו לבנו לאפטורופס נתכונין אלא כשהוא גדול אחין. ומה שאמרנו אפילו קטן המוטל בעriseה, קטן בין הקננים הוא, שאין דרך למונות אפטורופס אלא למגולי⁽⁵⁴⁴⁾). וכל זה דוחק, דואו הא דרב הונא ומגוניטון סתמא איתתרו בכל ראי ליירשו בין גדול ובין קטן. ועוד לפי פירוש רשב"ב שפירש לעמלה אין לנו לדוחק בקטן המוטל בעriseה קטן הו מאד. והגנון בדברים⁽⁵⁴⁵⁾) בנתון סתום ולא בירך דהא דרב יהודה⁽⁵⁴⁶⁾) בנתון רשב"ב כשריש ובירך דבריו ומגוניטין ורב הונא כשריש ובירך דמגוני כבר בירך, דואו דומיא דעתן בלשון ירושה דיקנן לה, ובלשון ירושה אין כאן דבריו, כי השוואים ממנה נסעה למאן דילמא לפלוני לא נתכוונו לאפטורופס⁽⁵⁴⁷⁾). וכ"שلامי

ה ג הו ת ח מ ۱ ۲

- (544) ל�מן דף קלג:
- (545) ל�מן דף קלב:
- (545^(*)) רשב"ב דיה ורב עירא
- (545^(**)) וככ' שם הרשב"ב:
- (546) ל�מן קלב:
- (547) בכ"י א' : מקט. וציל הדגהו אוקימתי אין שות.
- (548) בכ"י א' : והיל כספי רבינה מוקי לה.
- (549) ל�מן דף קלב. רשב"ב דיה ורב עירא
- (550) בכ"י בתוס' הראיש ובכ"י רגמאן.

- (538) כתובות טב.
- (538^(*)) עיין ל�מן קמו:
- (539) ל�מן קלג.
- (540) בכ"י רבינו ורחות בעל המאו. ובכ"י א': ריח דיל, ופסח הואר.
- (540^(*)) בכ"י א' : אין דרך לעשות קטן אפטורופס אלא לגרולים.
- (541) וככ' הרשב"ב בשם ר' הלו.
- (542) בכ"י א' : דירת.
- (543) וככ' הרשב"ב.

בנויות כל נכסיו לשגיהם, וاع"פ שלא אמרו כלל עשה אלה אפוטרופוס אלא בנזון כל נכסיהם, ה"ב כשנתן המחזקה לאותו זר המחזית לאחד"") הוא כל נכסיו שנוטר") לבני, שהרי לא שיר לעצמו ולא לירושו כלום:

דף קלב ע"א בעירובא בבריא הריאך.

פיירוש שנותן נכסיו בקנוין ובשטר לאחד מכל אלו, ולא בירר דבריו לא בשעת קניין, ולא בשל ו"י) השטר אם יש שם שטר, מהה' ולא איפשיטה בעין. ויש אומרים"") כי על מקבליה המתנה להבייא ראייה שמתנה גמורה היא. כי הם באים להוציא מיד היורשין. ולוי נראה בדברי ואומר דכיוון שיש להם שטר מתנה סתם. הרי הם מוחוקים במתנתם ועל היורשין הראייה שלא נתכוון אלא לאפוטרופוס. כיוון שלא נתרדר בתמלוד"") :

קני לבר מאשה אצל הבנים ואשה אצל בני הבעל. והשתא איכא בין רב עירא לרביבנה כתה בין הבנים ואשה אצל האחים. דרב עירא קנו לרביבנה לא קנו. והינו הפרש דלקמן דרב עירא מוסיף על לרביבנה לאוקומי באשה אצל האחים. ונראה דהילכתה לרביבנה דבתרא הו"י). וזה דאמרינן"") כולחו לא קנו בר מאשותו ארוסה וגורשה, ואפי"ג דהנהו לא הו בכלל ספיקא מ"מ כיוון דהיבי כלל לא מילתא דהיבי למחר. ודין שהוא אצל שאר היורשין באשה אצל האחים. ובלשון ההוא כולל כל היורשים, ולאו דוקא"") :

וזה דאמרינן [לעיל] בנו ואחר לאחר
במתנה ולבנו אפוטרופוס. עיקר הפירוש
כלשון הא' שכתב הרשב"ם") דמיירי אפילו

ה מה ז ע

כל המשפטים דבין בבריא בין בשכיהם לא עשה אלא אפוטרופוס. ואח"כ כתוב ויזיל: אמן אח"כ ראייה שכח בעל הגותה מימי' על דברי הרמב"ם צ"ע ורבא בעי' היה התם בבריא הארץ לא אמשט ע"כ. והוקשה ליה והו בזיא גרא איפשיטה, דמאי לא אמשטיא היו קולא לנתקב, וכוא תירושים הם הנתקבים. דזה המכון הוא בחזקת היורשין, ואם כן בגין הוקשה לי. אמן אחר כך ראייה בהרטיב"א ולהיה בחזרשו על מסכת בבא בתרא שכח בעל הביעי וביעיל בבריא הירך וזה לשונו: ויא' כי פעל מקבליה המתנה לתבייא ראייה שמתנה גמורה היא כי הם באים להוציא מיד היורשין. ולוי גמורה כבודי ואומר דכיוון שיש להם שטר מתנה סתם הרי הם מוחזקי בטענות במתנתם ועל היורשין להבייא ראייה שלא נתכוון אלא לאפוטרופוס. כיוון שלא נתתרדר בתמלוד עכ"ל. וכותב ע"ז הרוב שמואל בגאון וויל': ואיך שהרטיב"א כתוב מחלוקת בדברי איך גם בעל הגותה [מיומן] סבור מהרטיב"א וכיון שיש להם שטר מתנה לתם הרי הם מוחזקים במתנתם ועל היורשין לתבייא ראייה שלא נתכוון אלא לאפטורוס. כוונתם של הירשין לא נתקב בבריא בין באים לאפטורוסים כיוון שלא נתתרדר בתמלוד, ומשמעותם היכי הוקשה ליה על דברי הרמב"ם ולהיה שכח באין בבריא בין בשכיהם ולא שטר לאפטורס ריבין דבון ראייה בזיא שותת חז"ב) שכח בתחילת שערם (דפוס שאלוגיקי שותת חז"ב) שכח בתחילת העתקו ראייה והרמב"ם והרא"ש והרמב"ן בתשובה סימן ע"א והרשבעי סימן אלף ומ"ח דיוון דלא איפשיטה בעין לא קונה [וככל תיקו דמנואה והו קולא לנתקב], וכותב שכין שטור ומריה"ק שדורcum להבייא כל הסברות לא כתבו שום חולק בדבר ממשע לכוארה ש叙述 מוסכם

(551) וכן פסק הרשב"א.

(552) דף קלב: אמר לרביבנה משמה ורבא בכולתו קנו כבר מאשותו ארוסה ואשותו גירושה. (553) וזה לשון המוקי יוס"ח: דין אישתא אצל שאර היורשין באשה אצל שאר הארץ, ובלשון ההוא כולל כל היורשין ולאו דוקא. הריטב"א ויל'. וועל"י שצלב בניי באשה אצל הארץ, ועין פור אה"ע סימן קי' שכח בשם אביו הילא"ש שחולק בזאת וועל דאחים דוקא, שברוחוקים יותר אין חושש שכיבורה.

(554) לעיל קלא: רשב"ם דיה פשיטא. ומה שכח ובינו כאן כלשון הא' זיל כלשון الآخرן.

(555) צ"ל המחתית לאחר הוא כל נכסיו.

(556) בכלי הארץ חדי"א: שותון.

(557) ציל ולא בלשון השטר אם יש שטר.

(558) ביב היריך ווילאי, וכיס הרמב"ם פיז מה זוכה.

(559) וכן פסק הר"ן, אמן לא מטעם שכח לרביבנה אלא מפני שהיא הלכחה ללא טעם, ולהבי לא נקסנון מינה אלא מיי' ומשיטה בש"ס בהדי. ומזאתי תשובה להרב שמואל גאון בספר משפטים ושורים (דפוס שאלוגיקי שותת חז"ב) שכח בתחילת שערת היריך והרמב"ם והרא"ש והרמב"ן בתשובה סימן ע"א והרשבעי סימן אלף ומ"ח דיוון דלא איפשיטה בעין לא קונה [וככל תיקו דמנואה והו קולא לנתקב], וכותב שכין שטור ומריה"ק שדורcum להבייא כל הסברות לא כתבו שום חולק בדבר ממשע לכוארה ש叙述 מוסכם

אמר רב נחמן חלכה תקרע בתובתה [ותעמור על מותגתה ונמצאת קרחת מבאן ומכאן]. בולמר הלכה למעשת, ולכון לא אמר הלכה כרבבי חכמים""): למירמא דרא"ג לא איזיל בתער אומדנא, פירוש אומדנא דמוכח לכל העולמי"). כתהייא דמייתי בסמוך דשמע שמת בנו דבכי זא דברים שבבל דברים. בדכתיבנא בכמה דוכתי. והשתא קסיד דהכא נמי אומדנא דמוכח הוא דאיilo (יענאנ) [ידעה] שיצא שיח קודם למונתה לא הימה מוחלת; ופרק דהכא נמי אומדנא דמחלה, בין דשתייא חדא יומא במאן יקר. ודעט כל המפרשין דודקא אשה שדעתה קלה, אבל לא בעל חוב דעלמא. וכן אומר מורי גראי. עוד היה אומר בשם רבינו הנadol [רבו זיל]adam הוכר הדבר שהערים והבריה במתכוין כדי להפסידה לא אבדה בתובתה. דאן סהדי כי אילו ידעה כי דרך שנאה הוא עשה להפסירה שלא מחללה, שאין זה מנא קירא") אלא גurf של רען. והיינו דקתי ניצא עליו שטר חוב. וכן גראן הדברים באמת, והכל כפי מה שעוני הדין רואות"':

משום דכתוב לאשתו קרע כל שהוא אבדה בתובתה וכו' אמר רב במוצה להם על ידה]. פירוש שהוא כבוד לה ונראת

[ת"ש הכותב פירות נכסיו לאשתו גובה בתובתה מן הקרן למחצה לשני ולרביעי] גובה בתובתה מן השאר. פירוש אבל מה שנותן לה דכיע אינה גובה, אם יצא עליו שטר חוב. ואפשר דלאו דוקא נקט מן השאר, אלא לפה שכבר זכתה בוהה מכך מותנה ולימר שלא מחלת בתובתה ותעמור על מותגתה ונמצאת קרחת מבאן ומכאן. ופרשב"ס"}): דתקרע לאו דוקא דהא ודאי לא מחלת זכותה") מנכסים שקנה אחיך בשום צה ובדרכו לקמן. אלא ממשום דהאי שם הוא ומית ולא קנה אחיך שאר נכסים תקרע. וכן דעת מורי גראי ואומר כי לפי זה יכול הבעל להשווותה ללא כתובה אחרית דהוה ליה בעני דין לו נכסים: במא依 אי בשכיב מרע הא אמרת לא עשאה אלא אפטוטופא. דאייכ היכי תקרע בתובתה הא ודאי ממשום אפטוטופס לא מחלת בתובתה. ומכאן ראיית גמורה למה שכטבנו למעליה"): [רבינא] מוקם לח באשתו ארופה [ואשתו גרשא]. אומר מורי גראי (דברוף) [דאגב שיטפא] דלעיל נקט גירושה ולאו דוקא, דאשתו גירושה אינה מוחלת בתובתה מפני כן, ובבעל חוב דעלמא דמי שהרי שונאותו. ואין זה דעת כל המפרשין"):

הגהות מה מא"ל

רבינו דהכא הויל אומדנא דמוכח לכל העולם, נצעיר ברור בס"ז.

(563) בכ"י החידיא: מנא יקרא. (564) וזה לשון הנומי יוספ: ודעט כל הפרשנים דיל ודוקא אשה שדעתה קלה אבל לא בעל חוב דעלמא. עוד היה אמר הראה בשם רבינו הדול רבו זיל ואם הוכר דרב שהערים והבריה במתכוין כדי להפסירה לא אבדה בתובתה דאנן סהדי דאיilo ידעה כי דרך שנאה הוא עשה להפסירה לה שלא מחללה שאין זה מנא יקרא אלא גurf של רען. והיינו דקתי ניצא עלייה שטר חוב. וכן גראן הדברים באמת, והכל כפי מה שעוני הדינים רואות" ויל. עכ"ל גני.

(558) רשכ"ס ד"ה תקרע. (559) בכ"י א: בתוכהו.

(559) פירוש למה שכטב רבינו לעיל כלל: דיה הכותב כל נכסיו לאשתו, שכטלא עשה אלא אפטוטופס לא מחלת בתובתה. וכן דוקו מכאן היא ותגריא. ועין גני וכחות פסיפס.

(560) וכי הגני והטור. (561) דברי רבינו אלו העתיקן הגני סתם. (562) וויל התני: לשון הרוב ויל הא דשמע שמת בנו אומדנא דמוכח ולין עיל היגי דבריהם "ולכו"ע כה'ג'. והגאון שם בשם דיס גראם לכטיע, ובכחיג' דברם שלב וברים. וכמו שכטב

להקשות דאי'כ היכי משמע מינה דתנא קמא בעי תרוייהו, דילמא לא בעי אלא כתיבת ומשום דעתך כתיבה מקבלת עליה לחור בא שיכתוב לה רקע נקיט ר' יוסי אף על פי שלא כתב לה, ובולשן אע"פ מוכיה כתיבה עדיפה, ויל' דאי'כ הול'ל כיוון שקבלת עלייה מדברין אם וכאמר אע"פ מוכח דת'ק תרוייהו מדברין אם וכאמר אע"פ מוכח דת'ק תרוייהו בעי. ועם כל זה הגירסה הראשנה יותר מהחוורת"). כיון דאשכחן לה בקצת גוסחות"):

ובו תימוא בולה ר' יוסי היא והתניא [א"ר יהודה בר"א"] בזמנן שהיתה שם וכו'. פרשבים והוא ר' יהודה לפרשיותו את כלל דת'ק [נמי] התק', ולפרש דבריו בא. ואיתו הוא קייל"י זבמה לחלוק, ואפלו למאן דגrios אימתי") משום דאמרין דאיתני לפרש, הגי מיili במשנה אבל בברייתא אפלו איתני הוא לחלוק, כדכתיבנה בפרק קמא דגיטין"). ויל' הגי מיili בשנשנה האימתי או במה דברים אמרים באotta משנה או ברייתא אבל בוה שדרבי ת'ק ר' יוסי בשנשנה ודבורי ר' יהודה [ביבריאתא] לפרש הוא בא (ביבריאתא). ויש אומרים") (ראיין אפי') (ראיין אפשר) השטא לומר דכולה (לאו) רב' יוסי היא, (ואילו) [דאילו] איתנא דבולה ר' יוסי היא ור' יהודה בא לחלוק, (הא) כל שאומר איתני ובמה דברים אמרום

ג'כ שעשוה עצמה") וידעא") ונחאה לה שיהיו דבריו קיימים. ואע"פ שאמרו בעירובין") שאינו מכח על ידי אשתו שידה בידן. הכא מיגו דוכיא לנפשה זכיא לאחרים, וכדאמרין בפרק בתרא דנדורים") ביש לתם חזר מבויו, מיגו דוכיא לנפשה זכיא לאחרינו: [אמר רב במקורה לחן על יודת] ושאמואל אמר במקפה") לפניה [זהיא] שותקת]. פירוש להקל באיהם, אפילו בזה בלבד היא מוחלת. ותרוייהו שכחנן גס כן רקע כל שהוא"), דעתה קיימי, וזה ברור: ורבו יוסי ברבי הנגנא אומר באומר טלי רקע זו בכתובתי. אמרין בפרקון (דליך) כתובתי אל ולא חלק בפניהם אלא שהודיע לה אח'כ ואמר לה טולי רקע פלוני בכתובתי. אמרין בפרקון כתובתי רקע קאמר לה וידעה ומחללה, וזה גרועה מכך:

דף קלב ע"ב ומכוון בתוכה שני כאן. פירושו אcolo קאי לומר שאינו כן בחוב דעלמא:

תנן [התם]. פירוש בסיפא דהיא מתני': רבי יוסי אומר אם קיבל עלייה אע"פ שלא כתוב לה כתוב לה אע"פ שלא קיבל עלייה אבדה כתובתה. כך היא הגיר' הנכונה. ויש שאין גורסין אלא ר' יוסי אומר אם קיבל עלייה אע"פ שלא כתוב כתובתה, ויש

הגותות המא'

(574) גיטין דף ז. ועיין מה שכתב רבינו שם בדבר המתחיל ארוי לך. וzie.

(575) וזה לשון חוספני הרואה: ורבינו מאיר תירץ דכי פרך והא תניא רבי יהודה אומר איתני ואם איתא דמתני בילה רב' יוסי היא, ופירושה דאו הא או אה סגי, אם כן איך שרי לומר איתני בזמנן שהיתה שם וקיבלה פלייה, שהרי אמרתני קאי ומתניין מוכח בהדי לא בעי קבלה דלא שריך למייננו איתני אלא היכא ומילא דתנא קמא נשית בססתם, אבל הכא אי איתא דכולה רב' יוסי היא אם כן פיש בהיא ד[כ]קחיבת או קבלה סיגא ואם כן על מה קאי ר' יהודה עכ"ל. ועיין בשיטם בארוכות.

(565) בכ"י א: מצותה. (566) בכ"י א: מודעתות. (567) עירובין דף עט: (568) גידוחין: במחולק למוניה והיא שותקת. (569) בכ"י א: כשכתב היא ג'כ תקיע ביש דשליה קיימי.

(570) בכ"י א: מהבחנות. (571) בכ"י א: במקצת גוסחים. (572) סנהדרין כתה. (573) וכן הגירסה בס' המאור ובמלחמות וביד רמתה.

(573) רבשבים ר'יה איד יהודה איתני.

ניתן לי בכל מה שעשית. ולא סgi לח"ק בהכני, דידילמא השני גוח לה והראשון קשה ממנה, ולא שמתוחל כתובה בכך. ואילו בבעל חוב אפילו (כתובה). [בקבלה] וכתיבתה לא

איביד זכותו:

[בעי רבא] בבריא הייך. פירוש חלק נבשו בקנין וכותב לה קרקע כלום מלחה⁽⁵⁷⁴⁾ כתובתה כמו במתנות שכיב מרע. ולא אפשריטה. וכיון שהיא באה לתבוע מן היורשין כתובתה, עליה להביא ראייה שלא נמחל, כי היא המוציא מחייבו⁽⁵⁷⁵⁾:

חכי אמר שמואל אפילו לא הקנה לך אלא דקל אחד לפירותינו. קיל לפירוש רבי זיל דעליל⁽⁵⁷⁶⁾. דבוי רב נחמן שיעשנה שותף [בין הבנים אברה כתובתה] הינו לדברי ר' יוסי ב"ר חנינא⁽⁵⁷⁷⁾ דגרע מכולחו, ולבני נקט לשון כיון. ואתם לא אמר אנא

חכא לא מקנה בגוטא [דאריעא⁽⁵⁷⁸⁾]. פירוש שהפרות הללו תלישין לנו או עמדין להתלשל לנמרי שם כתולשין: והיינו דאל מפלטלי קאמרת הא ודאי מפלטלי לא קאמינא. כלומר סבורה היתי כי פירות המחוברים שצרכין לקרקע הינו, דהא מתניתין לקרקע קתני. וכן הלכה:

דף קלג ע"א השתא נמי אית ליה⁽⁵⁷⁹⁾. פירוש ואידך הוה סבר כי מן הנכסים האלה שחייב למרי⁽⁵⁸⁰⁾ מלחה וכותה דלא אסקא עדעתה שיבאו עוד לרשותו:

דشمטעיך ר' יוחנן בן ברוקה אולא פירוש דקס' דהכוי אמר אם ראוי לירשו יכול ליטלן בלשון ירושה, והיינו ר' יוחנן

לחולוק מ"מ מקיים דבריו קצת. וכן סטור הוא דבריו דברום מקום ובשם ומן לא סגי אלא בתורייה:

גורפת הפטרים⁽⁵⁸¹⁾ והויא גירפת רשכ"ט הוא רב והוא שמואל והוא ר' יוסי ב"ר חנינא מר מבאן פ"ל. וכן מאמי אני זו כי סיל כחד מינינו דהא איתותבו. ותרץ רשכ"ט בשם רשי שכטבת בתשובת שאלה דהני איתותבו מודתק, אבל לרי יוסי לא איתותבו ואלי בא דידיה אמר מאי דאמור לעיל, דקים להו שלכה כרבו יוסי דנימוקו עמו. ותמלודא סבר דאליבא דתנא קמא אמרו איתותבו מיניה: והא דאמר רב נחמן שאני אומר כיון שעשאה שותף [בין הבנים אברה כתובתה] הינו לדברי ר' יוסי ב"ר חנינא⁽⁵⁸²⁾ דגרע מכולחו, ולבעלי נקט לשון כיון. ואתם לא אמר אנא כר' יוסי ב"ר חנינא סבירא לי, מפני שהוא הלשון היה שגור מקודם לכן בפי רב נחמן ונקט מה שהיה רגיל לו. כך נראה לי לפי שיטת רשכ"ט:

ור' יוסי גורס עד מאי פ"ל. כלומר יש לך שום סברא אחרת בדבר שתהא כהלה, ואיל שאני אומר כיון שעשאה⁽⁵⁸³⁾) שותף גמור אחד מן הבנים שנתן לה חלק כאחד מהם אבדה כתובתה, ולא נחלק ר' יוסי אלא בכתב קרקע כל שהוא, (כדאוזין) [כדאוזין] לעיל⁽⁵⁸⁴⁾ ומשום בכתב קרקע כל שהוא כתובתה: ולפי זה נקט כיון, מפני שגורע מדברי תנא קמא דלא בעי בהא שתקבל עלייה, ופירוש קבלה עלייה האמור במשתינו שאמרה לו

ה מ 1 ז ג

כהורין והריר ברוך מאיך יון.
(580) פירוש כמו שכטב רבינו לעיל דיה ורשי גורט.

(581) התם דאקי לה בגופא דארעה הא פירוא הא.

(582) וכן היה גירסת רשכ"ט דיה איל רב בתגן. וצל אלית לה.

(583) בכי א': שחלק לגמי.

ה ג ה 1 ת

575⁽⁵⁷⁵⁾ וכן היא גירסת הריש' והראש. 576⁽⁵⁷⁶⁾ עיין בשיטם מה שכטב הרין בביואר דברי הרמב"ם.

577⁽⁵⁷⁷⁾ בביי המכון חיריא: שנעשה.

578⁽⁵⁷⁸⁾ בכ"י א': אבדה.

579⁽⁵⁷⁹⁾ וכן כתב הגמומי יוסוף בשם הריש', חלה

שנוטלן משום ירושה, הוא וראי כשם (דב"א^{***}) [דבахור] אין אלמנתו נזונה מנכסיו כך בירוש, ולא אמרו נוטלן משום מתנה אלא במקומ שיש יפי כח בדבר, וכשחו יותר יפה במתנה נוטלן משום מתנה. ולפי פירוש זה מתנת ש"ט חסובה נכסים^{***}) משועבדים כמתנת בריא לכל^{****}) דבר. אין גפרעין מנכדים זו מודתנן בהגזקון^{*****}) אין מימר אם נוטלן משום ירושה אתנן השתה ואמרין סבר דב אדא למייר אם הוא ראיו לירושו אלמנתו נזונה מנכסיו^{*****}). פירוש דקייל^{*****}) שאין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים, וקסבר רב אדא דמתנת שכיב מרע נכסים משועבדים היא כמתנת בריא: ואמרין מיגרע גרע העשתא ירושה דאוריותא אלמנתו נזונה מנכסיו^{*****}) מתנת שכיב מרע דרבנן לא כל שכן. וזה היא גירסת הספרים. והיא גירסת הריבי"ח ופירש כן וכי מיגרע יגרע ירושה דאוריתא מתנת שכיב מרע, והא מתנת שכיב מרע דרבנן היא. דמן הדין אין יכול להנקות לאחר מיתה ולא באמירה. אלא דמשום^{*****}) שלא תטרף דעתו עליו עשויה חכמים בעין ירושה דאוריתא. והיכי גרעעה מינה ירושה דאוריתא, הלא^{*****}) לריב"ב זו ירושה דאוריתא היא שהטורה נתנה לו רשות. אלא וראי כשם שמוסיאין למזון האשה והבנות מן היורשין כך מוציאין מתנת שכיב מרע^{*****}). ואן לה בוה דין מתנת בריא שהיא נכסים משועבדים, ויש בסחותו גורסין^{*****}) אטו מיגרע גרע מפני גערת^{*****}) קרביה דרי יוחנן הוה ליה איתמת^{*****}) בירושה ומתנה דוקא:

35100 81020

⁵⁸⁹ בכ"י א: כשם וכ"א אין אלמנתו ניזונה
חוּרְבָּנָן בֶּן הַנְּבָאָה

מגניטיון כרך היורש.

(591) **בְּכָיִן** א : מִנְכָסִים.

392 גיטין דף מה:

גיטין דף ג: 593
להתנו טה 594

(594) **לְקַמֵּן דָּרֶךְ קָלָה**
 (595) **בְּאֵל בְּחִירָה וְעַמְּדָה**

(595) ב' ב' חיוני הרמב"ן.

לארובנו נספחים בפערת הרכבת (956).

בגירות (507)

בבראן: (588)

הנתקן : נס נס (398)

גיטין דף מ- (584)

לט' ב-א. ג' (585) גירסתינו בגמרה ובריא"ף: במתנה דרבנן.

586) בכ"י א : משום.

586 *) בכ"י הchief'a : דלא.

587 מינאש ר' הרדי ב' וכ"ב

(588) זוויל הרמבן: והגאנונים זיל פירשו דרבנן מנהנה בין ירושה אין ניזנות, והכי גרסוי לה מגער גרע ותו לא, כלומר בשוביל שראוי לירושו גרע הוא, וראי יפה בחו ככח יורש מקבל מנהנה

מעכשי, לא כל הימנו לומר מעכשי ולהפסיק ירושת היורש, כיוון שהלה והוחלה לו;
דף קלג ע"ב איכטוף קרי עלייה אני ח' בעתה אחישנה [ישעה ט']. פירש רשב"ם אתה נכלם שאתה סבור [שאני חושדן] כי אולי פעמים אחרות אתה מורה הוראות שאתה טועה בהם אלא שאין שם שיתקן לך;
ונאין פירוש זה מהווים. והנכוון כפירוש רבנו חנאנא"י) ושל לא תכלם מפני שלא מצאת עדין חכמה גדולה בחמתה הגודלים. כי בשותג'ע לומן שאתה ראוי לך, דהינו ארבעים שנה"י), ייחס לך ה"י) באותה שעה החכמה הרואה באחד הגודלים וזה פירוש נכוון"י);
עליותא. פירוש שם כתל' הוא וחבריו

במסכת עירובין"ו):

ולא תשויימה את דאמירתו לגובה במפורטו להדריות. פירש ר' זיל, כי אשה זו טועה היתה, אבל שאמר אדם על דרך מכח אינו הקדש. דהא אמרינן בפרקא קמא [דקידושין]()) גבי הא דתנן רשות הגבואה בכף, דגבור שמשך או המשיך פרה למכח וממכר והוקה או הוזלה ידו על העלונה לקנות או להקנות, או בכף כדי הקדש דכתיב"י)) ונחן הcept וקם לו, או במשיכה בהדריות, שלא יהא כח הדירות חמור מכח הקדש. אבל באמירה בעלמא איתן קנות. ויש אומרים שאין אשה זו טועה כלל, דהתם הוא לפ"ז שנחתנה שחוקה או הוזלה, דכי

בא דהות מספדא מונני אמר ליה ר' יותנן זיל אימא לאבון דליך [לה ארעה ל] מונני, וספיג עלייה ליש לקיש דכ"ש שריבכה לה מוננות. ואם איתא ליסביבה עצה דליך בה נכסיה במתנת שכ"ל, ושוב אין לה מוננות, דבשלמא במתנת בריא זקניא מחייבים אפשר דלא הזה בעי למיתב להן. ועוד דעת הפסdot מזון האשה והבנות כי רוב בני אדם מחלקין נכסיהם בעת מיתתן, ומה הוועלו אנשי גיל שאמור"י)) כי אלמנה ניזונת מנכסית יתומות ע"מ (") [כז] שתרצות והרי ביד הבעל להפקעה בדברו הכל. אלא ודאי דמתנת שם דינה כירושה, וגובה (מה) [מהם] מלוא על פה ומזון האשה והבנות. וכן כתבו הרמב"ם והרא"ם. וכן פירש רש"ב"מ (") מגערע גרע אלמנה זו במתנת שכיב מרע, וכתי' דשם"י)) במתנת שם אין דינה לנכסים משובדים וכן דעת ר' זיל. והוא זיל אמר דמטלטלי דשכיב מרע לא משובדי לבעל חוב, דלא תיקנו הבונים אלא בירושין בלבד. וזה הנראה לי. וכן דעת הרשב"א ("). ומורי המובהק הרא"ה סובר כלשונו ואחרו: הוא סבר יש לה השפק ורhomme אמר אמר אין לה השפק. פירש הריא"ם, דכיוון שהותלה הירושה לירוש, הרי המוריש כאילו הוא מזווה ונוטן על נכסים שניים שלו, שהרי לא נתן לירוש בע"מ אלא בסתם. אם אילו למן דאמר אחריך כאמור

ה מ 1 *

ה ג ה 1 ת

בן מ לבינה הוא ודבר הבא בדרך הפעע או דרך נסתה. ונ"מ שגם הוא סכני הר' בינו הולכת וגילה לאט לאט ממשך השנה עד שתשתלם בשנות הארבעים אבל אם הוא דרך נס חלוד מתאות. וביעיל היה סבור שהבינה בשנות מ דבר סכני הואר, וכיון שכבר קרב לשנת מdagן אין יוכחה לה כלל, וניחמו ר' בא שבן ארבעים לבינה הואר בדור נס נסחר באה נברית עין בכל ישועה ה'. וההסיד יעיבץ מצען באבות הפסוק נתן לך ה' וגוי (דברים כט), ושם בוואי הכותנה שמן השם נחותנים בינה לאחריו, ולא שוה דבר טכני.

(603) כל דברו זה גרסה בספר עין יפק (ופס ראמ' וילנא), בשם רבינו עין שם

(604) עירובין נג.

(605) קידושין כט.

(606) *) ויקרא כו.

(598) כתובות גב:

(599) בכ"י המאון חידיא: ע"כ שד.

(600) רש"ב"מ ד"ה מתנה דרבנן.

(601) זיל: וכותב דש"מ דמתנת שם אין דינה לנכסים משובדים.

(602) זיל הנומי יוסף: ורעת ר' זיל ומטלטלי [דמתנת] שכיב מרע לא משובדי לבעל חוב, דלא תיקנו הבונים זיל אלא בירושין בלבד. וזה נראה לי, וכן דעת מורי הרשב"א זיל ניד ויריטב"א עכ"ל, ולע"ז שס"ס הוא וככ"ל: דעת מורי הרשב"א גראי הריטב"א זיל.

(603) וכי' בשיטים בשם ר' ר' בקורתה ובבדרי רבינו דבורי מבוארים היסב.

(604) אבות פ"ה מכ"ר.

(605) נלע"ז שיש לחזור אם מה שאחויל

וראיה אהרונה] אין למדין מן הכללות אפסיו במקומן שנאמר בהם חזק^{***}). וכל שכן שהכלל ההוא אינו לדברי הכל ואמוראי פלייגי ביה אליבא דר' יותנן^{**}):

ת"ר מעשה בארכ אחד שלא היו בנוו נהוגין בשורה עמר וכותב כל נכסיו ליוונתן בן עוזיאל וכו' מנכסיו. (אה"כ) [ולפיכך] בתבן ליוונתן בן עוזיאל לפני שהיה גדול הדור וחסיד, וכי בחסידותו (נתן) [יתנו] לבניו מהם אם יחוירו למוטב. עמר יונתן בן עוזיאל ומבר שלייש והקריש שלישן, לדאות אם יערער הלה עליין. ולא ערער כלום. ולפיכך כשרה שבלב שלם נתן לו מתנה גמורה (נתן) נכסים אלו, נתן לבניו וכורוי^{**}) שליש הנכסים. דמדידיה יהיב להו כדתנן^{**}) קומם ביתך שאני נכנס מטה או מכראו מותר. ושמאי הוקן היה חושש כי (אלו) [אולין] הנתנו לא נתן בלב שלם, אלא נתנו ליוונתן כעין שליח, ונמצאו נכסים עומדים באיסורן על בניו, וכמעהה דבית תורו. ולכן בא עליון במקלו ותרמילו, לתופשו על

שיימה מוכך מעיקרא בשוויה שימה ולא הקדיש כלום. אבל כשהשמה בבחות משוויה, חייב הוא לעמוד בדברו, ואע"פ שסביר מתחילה שלא היה שוה יותר, הרי הוא כמקדש מה שווה יותר, והקדש בטעות כי האי גונן לדברי הכל הקדש הו^{**}):

עמרו ומכתבו [יוסוף בן יועזר הבנין א' ובני הבנים ו']. יש אמרם^{***}) שכתבו כן בפנקש השבונתייהם. ויש אמרם^{***}) שהיו כתובים ספר מן התקדשות כדי שהיא זכר למקדושים, כי ראוי להזכיר לדורות מעשים טובים שעשיהם בני אדם, וכדאיתא במדרש^{***}) וישמע ראובן ויצילחו מדים:

לא תחוי (ובו) [בי עטרו אחמנתא ואפילו מברא בוושא לברא מבא]. ומשמעותו מינה דפליגי רבנן עליה דברון שמעון בן גמליאל, דאי לא, שמו אל דamar במאן. ומשמעותו מינה שאין הלכה קרשב"ג ואע"פ שאמרמו^{***}) כל מקום ששנה רבנן שמעון בן גמליאל במשנתינו הלה כמותו [חוץ מערב וצידון

ח מ ו ۲

ה ג ה ו ת

כדי ליתן שכר לעושה מצוה. ומורת התורה שהיא בוחבת ומפרסתה לעושה מצוה. ואם המורה שיטה בן צרכין אנו להלך אחר אחר מדורותה של תורה שהן ורכוי נועם. הנה בהצלת יוסף שהציגו ראובן וכורוי, בעיל.

(600) ילקוט וירוקה רבבה פרשה לד: שאילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב אחריו וישמע ראובן וצילהו מידם בכתפיו היה טענו ומוליכו אצל אביו ומר לשענבר היה ארט עיטה מבזה וגהבאים בותבון זהותה ועכשי שאן ובאים מי כותב אותה אליהו ומשיח והקב"ה חותם הת"ר או גבורו וכור. (600*) לסתו קער. ביטון לח: ביך טפ. ב"ט. ב"ט. מה. סנהדרין לא: בכורות כד.

ערוביין כו.

(601) כתובות דף עז. ארבעה איר יוחנן בכ"ט שניה לרשבג' במשותנו הלה כמויו חזק מערב וצידון וראייה אהרונה. ומטקין התם ואמוראי נינחו ואLIBא זר' יוחנן. ובכ"י הגאון מר' א כותב על הנילון וזה לשונו: ובפרק המפקד אמרואי פלייגי בההיא לרשבג' עכ"ל. וכומרתו על מה שנחלקו שם לח: אם הלה שם קרשב"ג.

(611) בכ"י הגאון חד"א: ע"ג.

(612) גדרים מג.

606) וכן פסק הרמב"ם רפס' מה' מכירה. וכ"פ שוציא יזר' סי' רג' סעי' גג. ובקידושין כה ע"ב כתוב רבינו וז"ל: והנזכר מדריגין קדצ'ת דמים שהמוכר או הלקוח קוץ' עס הגורר לא החביב אמרידה לבבואה ולא נתחת להכרי אמר' בא' בין דעתה לה טסיה במלחא לא מג' הר' ביה, אלא דרבנן הוא שנרו שיקרים בדברו שקוץ' מסום ודמי' כאמירה לבבואה. וכי אמרדו רבנן היכא דלית לה טסיה אבל היכא איתיה לה טסיה לא אחומר עלייה לחביבה דלא למיחרה ביה. והיינו הא דהכא וההיא דבמוך' וכיוון שנשנתה השער מציז' הור ביה עד דאייכא כסף או משיכה והיא דבבא בתרא בשלא ונשנתה השער. עכ"ל דביוו שם.

(607) הרשב"ם.

(608) ובכ"י הרשב"א בתשובה סימן תקפוא זול': ובפרק יין אמרו ביוסי בן יועזר כשתקדיש עלייה דדריגין ושבכבר מרגלית למקדש ביז' עליות דרבנן וגונתו הגבורים שבעה והקדש ששה הגורמים ועדרו שם וכותבו יוסי בן יועזר הקדיש אתם בנוו הקדיש ש. ומכאן אתה למד שאין גונגן לכתוב כן שמות המקדשין לשימים להיות להם לזכרון טוב על מצות ולפתוח ולת לעושה מצוה. וכותב שם עוזר ובכמה מקומות בקהילות הקודש שנוגן כן ומרת וחיקין

כל עוף שטודיה עליו מיד נשפט. פירשו בירושלמי אם תלמיד בן הרבה כמה. ואמרו תלמיד בתוך ארבע אמות והרב חז' לארבע אמות:

וזה [אמרין] שיחות דקלים. פירש רכינו האי כי היה בדורו מר אברהם קבטי שהיה מכיר עתודות בגענו עלי האילנות ביום שאין רוח נשבת". היה מכהן באילן בסדיינס. והוא חכמה מפוארה". האומר זה בני נאמן למאי חילכתא אמר רב יהודה אמר שמואל לירשו ולפטרור את אשתו מן החליצה ומון היובום. דף קלד ע"ב ואמרין לירשו פשיטה. פרשבי"י) דאיilo עיי למתן נכסיה מי לא מצי היב. ואם תאמיר ולישני באתי לא נכסין הבאים לאחר מסкан בחיו או במותו שהבן גובל ברואי כבמזהוק. אמר הוא זיל"י) דהא ליתא דמנא תיתי דה לשומאל, דגבוי בכור הוא דגלי ביה קרא לבנין וכתיב יכיר לזרוך היכרה"). וליבא למילך מיתה, דשאני התם שכולם") היו בניו, וננתנה לו התורה רשות להכירו שהוא בכור, אבל זה שאינו מוחזק בבנו מתה שיוכלו לומר עליו שהוא בנו בנכיסים הבאים לאחר מקום: ואיתו נbam דהא שמואל לירשו סתם קאמר, ובכל"י) ירושה משמע. ועוד דבי אמרין לעיל") אמר בני הוא וחור ואמר עבדי הוא אינו נאמן, לכל דבר קאמר. ועוד אם כן אדם שיש לו קרובים בכאן,

מה שעשת, ואמר לו אם אתה יכול להחזיר מה שתנתני לבניו ") אתה יכול להחזיר מה שהקדשתי ומה שמכרתי, שאין המתה נתן לי מתנה אבל כשם שהקדשתי וכמكري עליים שהרי לא ערער, כך מה שתנתני לבניו נתן. או אמר שmai גצחני יונתן ניבחני"). ולא דמי למשה דבית חורון, דשאני התם שלא נתן בלב שלם אלא בערמה, או משום דאמר התם אין לפניך אלא כדי שיבוא אבא ויأكل או משום דעתו מוכחת עליו, כדאמרנן במסכת נדרים"). וכדרישתי התם בסיעתה דשmia :

דף קלד ע"א ואמרין חכמים כל מתנה שם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה. הקשו בירושלמי") וכי אין אדם נתן מתנה על מנת שלא יקדישה לשומים, ופירקו (דיני) [כini] מתניתין כל מתנה שנעשית בהערמה שם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה. עד כאן. מעתה מתנה על מנת להחזיר המתנה, אין שם מתנה, וזה על פי (כז) שאינו דליימא לנו שם מתנה. יכול להזכיר לאktן בפרקין"). תו לא תיקשי לנו מידי. וכבר פירשנו במסכת גדרים בסיעתה דשmia :

דבר קטן היות דאביי ורבא. פירש קרי לתה דבר קטן לפי שהם פלטולים והיהודים שהיו אומרים לפי שלא ירדו לסוף דעתם") של תנאים. ורבינו יהונן בן זכאי מרוב חכמו היה אומר כל מה שיוכל שוט אדם לפреш ולדקך:

ה מ 1 2

ה ג ה 1 ת

תכמות הגוים. וזה הפירוש אמר ונכון לכל המאמנים, ולא כמו שפירשו אחרים האלקים יסדר עכל. (618) ובשיטם בשם השבח"א כי שם ורבנו חייא ואון אל שכתב שחכיר מה שם אמרים כשנודדים ברות.

(618) עין פירוש רשכיטים דיה ושיחת דקלים. (619) רשכיטים דיה לירשו.

(620) ציל בבריך היכיא (בדלעל קכו).

(621) ציל דשאני התם ודיעין שכולם היו בניו.

(622) בכדי חידיא: ובבעל.

(623) לעיל דף קכו :

(613) גירסתינו: אם אתה יכול להוציא את מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחוורתה.

(613*) גירסתינו: הטיח עלי בן עוזיאל הטיח עלי בן עוזיאל.

(614) גדרים מת.

(615) ירושלמי גדרים פיה היו ותבאו הרמב"ן.

(616) לקמן וך קלו :

(617) עין בחידושי רבינו סוכה כת. שכתב שם וזיל: ולמי שהה זה מהחרון דיבעה קרי ליה. דבר קטן בחכמת המשנה אבל גדול הוא מכל

אע"ג מוחזק לנו באחיהם. פירוש לא דמותה היה מתניתה דמיiri בדמותם באחיהם אלא ה"ק, דאי (מחודה) [מהודה] היא דתני מיili היכא דלא מוחזק באחיהם וממשנה תיריה אשמעון דאי ע"ג מוחזק באחיהם וקיים אשתו בחוקת אישורא. ואית' והיכי סדי דהיא ברא מוחזק באחיהם אם כן פשיטה ומאי קמ"ל. ועוד מאן גאנט שירך בהיא. יש לומר דהא קמ"ל דאי ע"ג דבתר היכי איתוחוק באחיהם) לא תצא מהתריה הרשות:

הוואל ובירן לגורשה. פירוש ואין זה מיגו במקומ חוכה דאייפילגו בה רבי ורבי נתן בסכת יבמות"). דהמת בדמותם באחיהם ואמר אין לי אחין. דטרר מיגו להזקה. אבל היכא שאומר שיש לו בנים אינו סותר החזקה, וזה ברורו"י):
כאן למפרע בגין להבא. פירוש למפרע כגון שאומר גירושה (היום) [זה] שלשים יום. ואפלו באומר שהלא על ידי מעשהינו נאמן, שהוא או מחר יאמר לנו על ידי מעשה, ונמצא מתחפה על בת אחותנו. ואילו באומר כן על ידי מעשה להצילה אם זינתה. פשיטה שאינו נאמן למפרע: בגין להבא. שאומר היום גירושה:
ומאי שנא מדרבא ראמר רבא פלוני בא על אשתי (וכו') [זהו ואחר מצטרפין

ובא מדינת הים ואמר זו אשתי ואלו בני אינס יורשים אלא בנכדים שהוא לו [עכשו]. אבל לא בנכדים שנפל לו לאחר מכאן, ואינו לפה מנהג של ישראל שהוא תורה: אבל הנכוון דהא נמי סבר לה דפשיטה") שהוא נאמן בלי שם מגו, דבר כבוד הו או דאייטריך קרא מפני שכולם בחוקת בניו והבנימים האחרים מכחישין אותו אבל באומרו על זה שהוא בנו ואין לו שם הכחשה כלל פשיטה שהוא נאמן עלייה ואע"פ שהוא מעט ירושת האחרים. וכ"ש לבתר דכתיב יכיר גבי בכור דשמענו") חלק האחיהם, דשמעין מינה שהוא נאמן בגין דליך הכחשה. כן פירוש מורי הואה:

הא נמי תנינה. ואם תאמר לי מא דהא נמי פשיטה. דהא אית ליה מיגו שי יכול לגורשה. ויש לומר דלאו מיגו מעיליא הוא דאיילו היה מגרשת היה פוסלה להזונה. ואשמעון השותה דכי אמר בני הואר. הוואיל ויש לו מיגו להחירה לשוק ללא חליצה מהימניין ליה לגמרי ואפלו להחירה לכהן הדיזוט. שחררי פיסול כהונה מילתא אחוריתי הווא, ולא בא הוא עתה להחירה להזונה. וכדנתן") האומר זה בני נאמן, דמשמע דגאנן לנמרי שיש לו בן:

התם לא") מוחזק לנו באחיו [הכא]

ה מ १ ८ २

ה ג ה ו ת

לחוצה והכא והכא הורל בעין חזקה דמעיקרא דאיתוחוק האי בלית לי אחיהם והם חזקה שמאך אומנא. ומצעתי שכטב רבינו בקידושין סד: זיל: רבי סבר מה לי לשקר בעדים דמי ומרע חזקה דאישורא, ואע"ג דברלמא לא אמר מה לי לשקר במקומות [בריש האשה במקומות חזקה לכולה כדאיתא בבבמות] שולטן גבי האשה שאורתה מות בבלוי ובטיק דברב נמי בעיא ולא איפשיטה, וזה כתיבנה כמה זמני שאון כל החזקות שות עיי"ש.

629) דברי רבינו מבוארין יותר בחידושים לקידושין סד: וכן עצתק לשונו: דבריו של הדר דמן זכרנש קלא אית לה וואי גירשטי לית ליה קלא איתחער ליה, אבל הכא ע"ג ולא מוחזק לנו בגין כי אקמר יש לי בנים לא מרע חזקה זיון למגורי ואפשר דאית לה בנים ולא יעינן במילטה

(624) בכ"י הגןון חיד"א: יש טימן שחרר מה הכא, ואולי הסימן צ"ל בטוף הדברו קודם "חילך והחין".

(625) צ"ל ומחייב.

(626) לעיל דף קלד.

(627) גדרסא שלנו: התם דלא מוחזק לי באחיהם. ובכ"י הגןון חיד"א: התם דלא מוחזק לי באחיהם.

(628) בכ"י הגןון חיד"א: בחייב.

(629) צ"ל "במס' קידושין", והוא בקידושין סד. והנה בכחוב יד של החדיא כתוב הספר (הוא הדר שמאל ב"רצח ממשאלונק) וזה לשונו: יייז בPsiק דבתה דף ר עכ"ל. צ"ל ובתרא וכונתו למה ששאלו בגמרא לעיל דף ה: אי אמרין מה לו לשקר במקומות חזקה. ונולעיד דלא דמי חזקה והדרה

ולא נתקיים התנאי ולא בא עליה ונמצאת פניה גמורה, והוא דאותינו עליה מדר"י בעל שאמר גירושתי, וכי היכי דבזהיא נאמן בהא נמי נאמן. וליתא, שהרי בא לסתור חזקה, הוא שאיינו נאמן, והבון [ויש גורסין] לכלהונה ולא ותובון כפירושתי: ר' פירש (שם) רשב"ס תרי גופי ממש, כגון [שם] שמעיד על אותו פלוני ועל אשתו אבל הכא על גוף אחד מעיד שהוא אשתו: ומורי גרא"ז פירש תרי גופי עדות, מלשון גoso של דבר, כלומר שני דברים שאפשר לו בא זה, וכבר הארכתי בה בכתבותי^{***} בסיעתא דשמיא. וקשה לי ממאי אדרמן בירושלמי דמלכות^{***}) כתוב בכסיו לשני בני אדם והעדים קרובים לו ורוחקים לו ר' אומר מתוך שפטולים לו פסולים לו, וכיימה לא בותיה כמו שפירש הריב"ת^{***}), ואמאי הא תרי גופי נינהו. ויל דחתם עדות ההוא וגזה"כ שעודות שבטלת מקצתה בטלת כולה^{****}). אבל הכא שאומר על אשתו איינו חשוב עדות דבעל דבר הוא דاشתו בגופו. וכדארמין התם^{*****}) רבע יציל נربع יציל, ומהדרין במקימי דבר הכתוב בדבר. שם הארוכת^{*****}) בסיעתא דشمיא:

דף קלה ע"א החוא דהוה שכיב אמרו ליה אתתיה למאן אמר להו חזיא לבתנא רבא. פירש^{**}) לשון גומא הו א דאמילו אלמנה בתולה פסולת לכלה גודלי^{**}). ר' חי"ט^{**}) פירש שכיר ר'יל שקידשה על תנאי מהיבמת. ואם נישאת לא יצא אלא מגרש יבם ונושא בעל, וכן הלכה^{**}). ואית זה ואית ליה מיגו שיכולי^{**}) לגרשת. ויל דהווא מיגו ריע, משום דלית ליה קלא כל סתם גירושין. ועוד דכיוון דאומר היום גירושתיה

ולחorgan^{**}). הבני מצי פריך מפלוני רבעו לרזגנו^{**}), אלא דחדא מיניהם נקט: בתורי גוטרי פלגיין דיבורייה. פירש (שם) רשב"ס תרי גופי ממש, כגון [שם] שמעיד על אותו פלוני ועל אשתו אבל הכא על גוף אחד מעיד שהוא אשתו: ומורי גרא"ז פירש תרי גופי עדות, מלשון גoso של דבר, כלומר שני דברים שאפשר לו בא זה, וכבר הארכתי בה בכתבותי^{***} בסיעתא דשמיא. וקשה לי ממאי אדרמן בירושלמי דמלכות^{***}) כתוב בכסיו לשני בני אדם והעדים קרובים לו ורוחקים לו ר' אומר מתוך שפטולים לו פסולים לו, וכיימה לא בותיה כמו שפירש הריב"ת^{***}), ואמאי הא תרי גופי נינהו. ויל דחתם עדות ההוא וגזה"כ שעודות שבטלת מקצתה בטלת כולה^{****}). אבל הכא שאומר על אשתו איינו חשוב עדות דבעל דבר הוא דашתו בגופו. וכדארמין התם^{*****}) רבע יציל נربع יציל גודלי^{**}). מהדרין במקימי דבר הכתוב בדבר. שם הארוכת^{*****}) בסיעתא דشمיא:

דף קלה ע"א החוא דהוה שכיב אמרו ליה אתתיה למאן אמר להו חזיא לבתנא רבא. פירש^{**}) לשון גומא הו א דאמילו אלמנה בתולה פסולת לכלה גודלי^{**}). ר' חי"ט^{**}) פירש שכיר ר'יל שקידשה על תנאי מהיבמת. ואם נישאת לא יצא אלא מגרש יבם ונושא בעל, וכן הלכה^{**}). ואית זה ואית ליה מיגו שיכולי^{**}) לגרשת. ויל דהווא מיגו ריע, משום דלית ליה קלא כל סתם גירושין. ועוד דכיוון דאומר היום גירושתיה

ה מ 1 2

יעתוי איזו גירוש נוכנה.

631) בכ"י חמיא: אין לה לומר בלשונו אלא גרים תיאר לכלהונה כלומר אינתן ייחוי^{**} ליבם וחומרות לכהונת ר' נושא לאיין^{**} בתורתם. עפייל. יבמות פג.

632) בכ"י חמיא: אין לה לומר בלשונו אלא הפתחות שבאפסה. ואויל^{**} כייל אין לנו להכנט בלשונו אלא הפתחות שבאפסה.

633) וויל תנאי: זוזה לר'ין שלא יתירנה כלל היליצה, אבל איניה מתיבמת. ואם נישאת לא תצא אלא מגרש יבם ונושא בעל. וכן הילכתא הריטביא זיל. עכ"ל הגבי. ומילין שם: גירושא אחרית חולץ יבם.

(634) בכ"י חמיא: שיש בידו.

הילך לא איתרע הוואיל וייטה ומיהימן וזה נוכן. עכ"ל.

(630) סנתדרין י:

630) עיין בחידושי רביינו לכתבותה דף יח:

630) ירושלמי מכות פ"א ה"ג.

630) ר' יוחנן מכות טמן אלף סיג, וככיב שם הראייש והגבאי.

630) ב"ק עב

630) מכות ו.

630) במכות ז. דיה אילעא האריך רביינו באה ע"ש.

(631) רשב"ס דיה לבתנא.

(631) יבמות נס.

(631) בח"י הרמב"ן כתבה בשם ר'ית. ולא

יש עידי שביה קרוב הדבר שלא נטמאן, לפיכך לא חששו לkul. ואפלו למאן [דאמרין]⁶³⁹ עידי טומאה איתמר, היא הנוגעת שהkul שקר כיון דחוקה היא דמנולה גפתה, נקל ביבמה זו שאנן לה חוקה זו. ויש ספדים (ובמה) דחוקה זיהו דהא נקל באשת איש לאו דזוקא (וב) [דאמרין] הכא נקל באשת איש לאו דזוקא דהא לא יכל אלא יבמה לשוק, אלא דגנית הכא אגב ריחטא דזהיא דקידושין: ומכאן ראייה כי מה שפירוש"⁶⁴⁰) שם נקל באשת איש דאסטר ברת דליתה לזהוא פירושא, דוא הכא אמרין הכא כיון דקידושין⁶⁴¹ דכל קלא דלא

תהייה אשת המת החוצה:

אמאי יירשו אחיו עמו? פירוש דהרי הם מודים שאין ירושין. ותיאר יודען אמר עא'פ' שוה אומר שהוא אחיהם, אין הרין בן אלא שהיה משלשן את הפירות, כתהיא דמסכת גיטין בואמר נתני שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתגה"⁶⁴²) לי:

בגון דאמרין אין אנו יודען אמר רבא זאת אמורタ (ובו) [מננה לי בירך וחלה אומר אני יודע פטור]. פירוש דאקי ממנה בחוקת מריה, מדרתנן הכא שאינו נוטל עמו בחלקם. ומולדא שניבן הכא דשאנני הכא דלית להו למידע כי התם, שמעינן שאין הפרש ביןיהם בזה, כדרישו קצת רשותי בבבא קמא"⁶⁴³). אלא אפלו היכא דלית להא למידע פטור ממשום אוקי ממוני בחוקת מריה.

אי איתמא הויל לאחווי [גיטאן] כדאמרין בכתובות⁶⁴⁴):

והא איבא עדימ במדינת הימ דאמרדי דאית ליה אחוי, דאי' היכי אמרין השטה מיתת עדימ במדה'י, דאי' היכי אמרין השטה מיתת ליתנהו, אלא כלומר שיש לו קול יוצא בעיר דשומאל, וכן בקידושין⁶⁴⁵) בההוא דקديש בצמא דאסטר. וכתיב הרמב"ן⁶⁴⁶) דהאי קלא אתחוך בבית דין הו, דאי לא, הא קיימה לנו בשלחי גיטין⁶⁴⁷) דכל קלא דלא אתחוך בב"ד לאו קלא הוא:

ואמר ליה השטה מירחא ליתנהו. דלאפוקי מוחתקה קמייטה למפרע אין וחושין לקול אפלו הוחוק בב"ד, וכאותה⁶⁴⁸) שאמרו יצא שם בעיר גרושה אין וחושין לה החלזה אין וחושין לה, וכדרישו⁶⁴⁹) התם:

אם הקלנו בשבייה נקל באשת איש. כו גורס רשבים, ופירש זיל אם הקלנו בשבייה זו דקימא בחוקת הימר נקל באשת איש דהוחוק באיסור יבמה לשוק כיון דנפק קלא עליה דאית ליה אחוי לתאי דלא מוחזק לנו באחין⁶⁵⁰ [ש] איינו ודאי, ואינו מחוור, ובעוודה תחת בעלה בחוקת הימר לשוק עומדת, כדאיתא ביבמות ב' ביצה⁶⁵¹), וכדרישתי שם בס"ד. אלא היכי פירושה אם הקלנו בשבייה שיזכה מנולה גפה לגבי שבאי, דאפלו

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

639) גיטין טט:

639) גיטין טט. ועייש' גירסתינו.

639) בסי הידיעא: וכדריש.

639) ציל בפרק ארבעה, אחין, והיא ביבמות דף ל ע"ב. וכן פריש שם רבינו דיה גمرا, וכיב בתודעה אשת. ועייש' ברמב"ן.

640) כתובות כב:

641) רשבים דיה נקל בא"א ועיין וגנותה הבה"ת.

642) גירסתינו: תא אמרי ליה לאו אחותנו הו.

642) גיטין מ:

643) ביך דף קית.

634) כתובות כב:

635) וכיכ בתרוריה הא אמר.

635) וכן היגיוסה שלנו.

636) כתובות דף כג.

637) קידושין דף יב: וגירסתינו שם בשוטטה דאסטר.

638) וזה לשון הרמב"ן: פירוש הא דאמרדי אבוי והוא איבא עדימ במדינת הימ ויזיע זאית להא אחוי, קול הוחוק כאן בכדי' ובמדינת הימ איבא עוזים, דאי לאו היכא הוא תנן לעיל (קדל 2) יש לאו אחים איינו גאנן, כי' היכא דמוחוק לנו ליתת להא זאית נמי איהו דלית להא דואדי לא חישין להא כל אלא משום קלא עכ"ל.

בעמל כתפו. ואית א"כ פשיטה דלא תיבעי לך, דדא לא בעי אלא שכ ששבחו נכסים מאליהם, והשתוא קרי ליה שבח שאינו מגיע לכתפים. ומהו יש סעיף לפירוש ר'ת"ס⁶⁴⁶) מה שגורטין בקצת נוטח⁶⁴⁷). כי תיבעי לך שבח שאינו מגיע לכתפים כגון דיקלא ואלים ארעה ומסקא שרutan. אבל בספרים שלנו לא גריםין ליה. והפירוש הנכון בזה הוא המקובל בידינו מהר"ף זיל והגאנט זיל, דכל שבח המגיע לכתפים הם פירות העומדים להתלות ולהנintel על הכתף, ובוח שאינו מגיע לכתפים הם פירות⁶⁴⁸). הזריכין לפרק, וכן פירש"י ורשב"ם⁶⁴⁹). והשתוא מפרש תלמודא שפיר דאמלו בשבח ששבחו נכסים מאליהם לא מיבעי ליה אלא בשבח שהוא צריך לפרק. וביעין לא אפשרא, והרי השבח בחוקת האח המודה דבוארעא דידייה קאי וחותמי מhabרו:

עליו הראייה:
מן תנייתן מי שמת ונמצאת דיתיקי
חgorה על מתנוין⁶⁵⁰) (וכו) [חורי זו אינה כלות]. דוקא נקט דיתיקי שהיא מתנת שביב מרע, דאמלו יש בה קניין אין אלא כמיפה את כהו, כדאיתא בגמרא, ולפייך אפלוי היא חgorה על ירכו שנראה שהיא דעתו עליה אין כלום, כי שמא חור בו או כתוב למכורת כדי ליתן ולא נתן, ואפלוי מות מתאמת אינה כלום, בין שהיתה חותמה בעדים בין שהיא בחתום ידו. [אבל מתנת בריא]⁶⁵¹) שיש בה קניין מודום, או מתנת שכ"ם במקצת

ויש דוחין דהכא כשתוענו כי אביהם אמר כן או שהכירתו⁶⁵²) כבר בחתימת זkon: אבוי אמר בעלמא⁶⁵³) אימאו לך חייב רשותי הכא רכמנה לאחר בידך דמי. פירוש כי היוש שבעצם טוען בברוי בשליל האח שבא שהוא אחיהם, אבל זהה הבא עצמוינוינו טענת ברוי על פי אחרים, ואיפלו לטען טענת ברוי על פירושם, ושמיעין הם שניים, דמתניתין ה"ה בשנים אומרים אחינו והוא [שם], מודלא פלייג במילתה, אלא אם הם בני עדות יבאו ויעידו בבד. ושמיעין מהכא כי אם בעל דבר שם, אף שהמוריש ברי, אין טענתו של מורייש השובה אלא שם, מודלא כתני הכא איליבא דאבי כיقصد יעשה כתוב לו הרשות, דכל היכא אפשר בהרשותה מפרש ליה תנא או אמרוא, וכן דנתי לפניו רבותי:

וזה דאבי דחייתא היא, דדא קיימה לנו בעלמא⁶⁵⁴) מנה לי בידך והלה אומר אני יודע טטרו. ושמיעין מתניתין שם אחד מן היורשין אמר שטר חוב פלוני פרעוז הא איןנו נאמן אלא על חלקו בלבד, אלא אם כן השטר יונא מתחת ידו⁶⁵⁵):

דף קלה ע"ב בעי רבא בשבח
ששבחו נכסים (וכו) [מלאיהם מהן]. פירוש נכסים החלק שנמנן לו אחיו שהודה לו שהוא אחיו מהו שירשו אחיו עמו כשמת: בשבח המגיע לכתפים וכו'). פירוש רבנו תם⁶⁵⁶) שבח דמחמת הוצאה המגי

ה ג ה ו ת

ה מ 1 2

646) בכיי א: שהורדוהו,
 אלא שמתהלך לו למעתק בין פירות קמא לפירות
 בתורה ועיין דילג שיטה.

647) רשב"ם לעיל דף מב: דיה לומר שנוטל.
 וכיכ' התוספות שם בשם. וכן הוא ב"י CAN
 ובגביין מותק הריש ולפי טענו קלה: ר'יה בשבח
 שי' ושבחים כריתה, וצער. ומטעם אין גראת לי למוחוק
 בגין ובריטב"א שתווי לעיל פירושן הרשיטים.

648) גירסתינו: על ירכו.

649) כן הוא בניין.

644) בכיי א: שהורדוהו.

645) גירסתינו: לעולם.

646) ב"ק קיה.

646) וזה לשון הנומי כיוסף: ושמיעין מתניתין שם אחד מן הירושים אמר שטר חוב פלוני פרעוז הוא איןנו נאמן אלא על חלקו בלבד אלא אם כן השטר יונא מתחת ידו הריטב"א זיל. וכייל הגני⁶⁵⁷) כ"כ לעיל מב: חרודה שבת, בשם ר'יה.

646) וכן היא גירסתו שלונו.

647) גירסתינו: להולם.

לא קנייא אלא לאחר מיתה והנכדים בחוקת היורשין אפלו הכה דרכיו קיימים. שאין אלו זוכין בשטר אלא באמירה, ולא גרע הא אמרה. ועתה אפלו נתנה על ידי אשתו ועבדו [ושחתחו] הכנינים. שידם כידו

כדיותא בעירובין"(*). דבריו קיימים:
גמלא איזו היא דיתיקי [כל שכטוב בה] דא תהא למיקם. פירוש רשב"ם בلمור דמקנה (באמירה"(**)) [לאחר מיתה]. והנכון כרפי' רבינו تم שהיו כתובין (בין) [כו] סימנא לחיים, וכן מריש בתוספתא"(**) כל שכטוב בה דא תהא למיקם (ולזכות) [ולחיות] הרשב"ם זיל כתוב זוכה בה ממש, שננתנה אם מתי נכס פלוני:

אייזו חיא מותנת בריא שהוא כמתנת שב"מ. פירוש רשב"י"(***) לאו למורי אלא לומר שדومة לה, שאינה נגמרת אלא לאחר מיתה, כל שפטבו בה מהו. ור"ת"(***) מפרש שהיא כמתנת שכיב מרע למורי, ויכול לחורר בה מוחים. כל שכטוב בה מהו. תחא מותנת כל ומנו שלא אחזר בי עד לאחר מיתה. והדין אמרת. אבל אין הלשון הולמו לפירוש זה"****):

שיש בה קניין, וכזה המקבל המשעה קניין שעבד نفسه כיוון שנintel קניין סתום. וכן דעת רשי' במציעא"(**), כדיפרשו התם. **ושלא כהריה"ף**"(*) :

זוכה בה לאחר [בין] מן היורשין (וכו') [בין שאינן מן היורשין דבריו קיימים]. פירוש לאו דוקא זוכה בה"(**). דברייתקי שאינה אלא מוכרת כצואת דבריהם ואני שטר מקנה מה זוכי שיך בה, אלא לומר שטנה"(**) ביד שום אדם להראותה ולגולותה, וגילה דעתו שרוצה בקיומה. כך פריש מורי הרב נר"ז, וכן עיקר. אבל הרשב"ם זיל כתוב זוכה בה ממש, שננתנה לאחד"(**) ממקבלי המתנות, וاع"פ שלא (ניתן) [כתב] לשם אותו האיש, אלא כך אמר לו כסיס הפטובים בשטר זה אני מקנה לך בקבלת השטר שתקבל ממנו, הרי זה קנה, שלא גרעמצוות פוי, עד כאן. ואין פירוש זה בכון כלל. והאי אחר זוכה בו בין שהוא מוקבלי מתנותיו בין אדם אחר, ונקט לרבותה אע"פ שהיא מן היורשין ונראה שידם כידו של גותן, דהא מותנת שכיב מרע

ה מ ז ז

ה ג ה ז ת

(652) בכ"י התבאו חידיא: שניתנה.

(653) ברשב"ם שלמנינו הגירסא: לאחר מחיים.

(653) פירובין עט:

(654) וזה לשון הרשב"ם: דא תהא למיקם ולמיוהו אחר מיתה והינו לשון ויתיקי עכ"ל. דמשעת קניין שעבד نفسه כיוון שנintel קניין סתום. וכן דעת רשי' זיל בב"מ, וכדיפרשו התם, ושלא כדרבי הריטב"א, הריטב"א זיל. עכ"ל הנ"י.

(655) כ"ס רשי' ב"מ יט, וכ"ס רשב"ם כאן. (655) כ"כ התוספות ב"מ יט. דיה וויא בשם ר"ת. ורבינו כ"כ שם (הובא בשטחים) בשם ר"ת ור"י.

(655) בשטחים ב"מ יט. כתוב בשם רבינו וויל: ואפ"ס אין זה הלשון מתרפרש כן בעלמא. הרבה יש בתלמוד לשון אחר בשני מקומות שפירושן היורשין שידם כיוון של גותן ומותנת שכ"ם אינה אלא לאחר מיתה והנכדים בחוקת היורשין אפסה דבריו קיימי. וטעמא מני שאין זוכין בשטר אלא באמירה. ולא גרעת הא אמרת כודאמן. ומעטה אסילו נתנה ע"י אשתו ועבדו הכנינים שידם לפלוני.

(649) ב"מ יט:

(650) וזה לשון הנומי יוסף: ואסילו יש בה קניין בין שהוא כמתנה בעודים. בין שהוא בכתב ידו. אבל מותנת בריא שיש בה קניין וכזה מהו. מותנת שכיב מרע במקצת שיש בה קניין וכזה המקבל, דמשעת קניין שעבד نفسه כיוון שנintel קניין סתום. וכן דעת רשי' זיל בב"מ, וכדיפרשו התם, ושלא כדרבי הריטב"א, הריטב"א זיל. עכ"ל הנ"י. (651) וזה הנומי יוסף: אמר המחבר וכזה בשטר ובכתב בפניהם, אני רוגע לומר שיבנה מדין שטר, دائم מותנת בריא היא זו ואילו במותנתין דיתיקי תן, אלא לומר שהיא מפרט השטר לדין כאילו ציה עכשו בפיו, ולא גוע אמרה בכתב מאמרה על טה, והינו דאע"ס שזכה לו ע"י א' מן היורשין שידם כיוון של גותן ומותנת שכ"ם אינה אלא לאחר מיתה והנכדים בחוקת היורשין אפסה דבריו קיימי. וטעמא מני שאין זוכין בשטר אלא באמירה. ולא גרעת הא אמרת כודאמן. ומעטה אסילו נתנה ע"י אשתו ועבדו הכנינים שידם כדרבי קיימי. הריטב"א זיל. עכ"ל הנ"י.

זהו מבחן ש"ט למורי כל שכותב בה
והלויים תהא מתנה כיון שלא אחוור כי עד
אחר מיתה, והדין אמרת]:
מאי תיבדק כי אתה רב דימי אמר
דיתיקי מבטלת דיתיקי ושכיב מרע
שאמר [כתבו ותנומנה לפולני ומת
וזואן אם כמיפה את فهو כותבין ואם
או אין כותבין]. פירש הראים"י) כי
ירוש תיבדק והינו (ב)[ד] דיתיקי מבטלת
דיתיקי, כלומר ובודקים אם עשה קודם
בן דיתיקי אחרת כותבין להז Achron ונותנן,
ימה שאמր כתבו לא אמר אלא שתהא
ראיה שזו היא אהרונה ודיתיקי מבטלת
דיתיקי. ואם אין שם דיתיקיקדמת נימא
צזה לחייב. כדי שיעדו שזו היא ראשונה
עם ירצה לחזור בו. והנכו כמו שפירש
י"י) זיל כי פירוש תיבדק והינו מסוף
ימרא דבר דימי אמר רואים אם כמיפה
ת فهو באותה כתיבה או באוטו קניין
គותבין ואם לאו אין בוחבין].

דף קל"ו ע"א מתרנגולין הכותב נכסיו
בגנו. פירוש במתנה בריא שהוא כמתנה
כךיב מרע: צרייך שיבתוב מהיותם ולאחר
זאתה. הכותב נכסיו לבניו(**) מהיות
לאחר מיתה, דקיעיל גופא מהיות ופירוי
אחר מיתה: האב אינו יכול (וכו')
למכור]. פירוש לנגררי: מפני שבתובות

הנפקה והטבות

ומם כן יש בה קניין ומושךיו וכיווץ באזה שקרה
בוחחים, וכדאיותה בפרק מי שמן. ור' ר' זיל אומר
מונתנת ברא נמי יכול לחזור בה כמתנה שכיב
שלאל החזרה כי יעד לאחר מיתה והוין אמרת. הריטב"א
כל עכ"ל הגיון

⁶⁵⁾ בכ"י הגאון חיר"א: בשטר א ברכין.

שabhängig פירוש זה בשם ים ורחאו עיי' ישן (658) עיין בחמ מהרי מגש (הו א הרא"ט) (658) לפקמן קנא :

וראי ר' מגש בשם רבינו חננאל. *) גראתינו לרונו.

שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה
לפלוני ומית אין כותבי וגונינו שמא
לא נمر לחקנותו אלא בשטר ואין שטר
לאחר מיתה. פירשו רשכ"ם והרמב"ם**)
הדוולא שם קודם כתיבה, אבל אם כתבו
וגונטו מהים קנה, וועשיין כן לכתילה. ואינו
נכון**). דהיינו דאמר ותנו באמירה בעלמא
גונגן, והיאך זה זוכה מהים מורת שטר.
ההפרוש הגנונג דלאו דוקא ומית, אלא אוורחא
דAMILTAH שאין דרך לכתב צוואת שכיב מרע
עד לאחר מיתה. והיינו טעמא דAMILTAH דמתנת
שכיב מרע ביוון דלא קנייא אלא לאחר מיתה.
ורובנן הוא דתكون כדי שלא הטרפה דעתו עליו
ודשוויה כירושה דמקנה באמירה, איינו קונה
אללא כשהוא עושה כתקנת חול' להקנותה
באmericה. אבל אם הוא רוצה להקנותה לאחר
מייתה בשטר או**) בקנין כדין מתנת בריא
איינו כלום, דלא ארכבייה אתרוי רבשי, ואם
ההוא מקנה כבריא יהא מקנה מעכשי, וכן
כל כיוצא בו. והיק אין תורה שטר לאחר
מייתה. וכל שטר דיתיקי איינן שטרין פקנה
אללא שטרין מוכרת ושטר ראייה בעלמא, וכן
ספירוש ר' זיל. והוא מיררי בצווא על כל נכסיו
דאיכ' לא, מתנת שכיב מרע במקצת לא קנייא
שקונה מהים. כדאיתא בפרק מי שמת**) :
[ו]ורת אמר מרע דמתנת בריא נמי יכול לחזור

(656) ר מבט פ"ח מה וכיה הי"ב.
 (656^ט) וזה לשון המגוליך יוסוף: זיל והרמכבים זיל שאם כתבו ונגנו עוזשין כן לכתילה. והרבה מן الآخر שללעת ר' זיל שסובר שאם הוא ר' לאחר מיתה או בקנין כדרין מתנה בריה זיל אסוציאטיבי מכיון שעכשו כבררא. ותנתן מרומן שלרוצץ להקות כברא דינו שוה שאלן בשרוטה להקות כברא דינו שוה דיקותס הכא ומית לאו דוקרא אלא דיקותס שאין דורך לתוכה שוחאת שכיב מרע עד אליכם דוכלי לעלא מידי הכא בכיסי, ותנתן שיב בער בעבצט לא-

חל המקה על הਪירות ודעתו שלא מכר האב אלא זכותו אין כאן חשש קריית גולן ולא קאים בהימנותיה. והיינו נמי (דק"ל) [דקמ"ל] במא דקענני מכר האב מכורין עד שיטות שום עבדה: מפנוי שחם ברשות האב מכר האב מכורין עד שיטות. פירוש אם ירצה דברנן:

מכר הבן (וכו) [אין לocket בלהן כלום עד שיטות האב]. בוגרא מפרש לה: גמורה הכא כי אמר גופא מהו מות ופירא לאחר מיתה. פירוש אבל בגט שאי אפשר לחצאיו הוא ספק מגורשת, משומם דמספקא לנו אי תבאה הויא או חורה הויא: ובעו בירושלמי"י)asha נמי נימה גופא מהו מות ידיה לאחר מיתה, ותרצאו שלא מצינו אשא לאחד ומעשה ידיה לאחר. פירוש"י) דחוישין וכי משיר בעיטה ידיה משיר גם כן זכות בגופה כמשיר דקל לפירותיו, לפי שאין זכות בעיטה ידיה של אשא לאיש אלא מחמת אישות. וכדיבעיא לנו בוגרא במסכת גיטין"י) חזז מעשה ידיך מהו ולא אישיטא:

הכא אמר רב הילכת בר' יוסף. וכן הלכה, ואפי' בוגרין דבmens' גיטין"י) [גדמנין

לבן. פירוש הוא קמ"ל דליישנא דמהו ולאחר מיתה לא ממש שיכל לחזור בו עד שיפרש: והבן אינו יכול למכוון. פירוש שירד בה הלווקת מהים לא לאכול פירות ולא לעשות שום עבדה: מפנוי שחם ברשות האב מכר האב מכורין עד שיטות. פירוש אם ירצה הלווקת), שאליו לא ירצה חזר בו ומבטל המקה, דכיוון דוביון סתום גוף ופירוט ממשמע לי לocket, כיון [דלא ידע] שאין לו אלא פירות. והוות ליה מקח טעות"י). ולא שיק הכא אין אונאה בקרקעות. מיהו אם ידע לocket שאין לו אלא פירות אין זה מקח טעות, שהרי הכיר בה שאינה"י) שלו, ועוד DSTם מוכר זכותו מוכר. וכן אם פירוש לו זכות שיש לו [לי] בשודה פלונית אני מוכר לך, אין"י) בו מקח טעות ואינו חייב באחריות. שלא מכר לו אלא זכותו, וזה ברור: ונראה דברי האומרים שאפסלו חזר האב וירשה או לחתה מן הבן אין לו לocket כלום. דלא"י) דמייא האי לחזר ולקח מבעלים הראשונים". דהנתם הוא לפי שבתחלת לא חיל"י) המכר לא על הגוף ולא על הפירות, ונחיה ליה שלא ליקירוה גולנא או דליקום בהימנותיה. אבל הכא שכבר

ה מ ו ל

הריטוב"א זיל. עכ"ל הגני. ועיין בס' בני יעקב לר' יעקב שנון. מה שודוק מדברי רבני כאן. (661) עיין במשנה למלך פיבר מה זוכה היבר שהרשבי"א חולק בונה.

(662) בכ"א: בו שאינו.

(663) בכ"ג א: ואן.

(664) בכ"ג א: דילג הסופר מן תיבת "דלא"

עד לא על הגוף ולא על הפירות".

(665) בכ"ג ד"ו :

(666) מ"י : לא חלה מכר, וziel לא חל המכר כמו בכ"ג.

(667) ירושלמי ב"ב ס"ח ה"ת.

(668) עיין בפסחים שם.

תמה השיר קרבן אמר לא בעי בש"ס היבר דיה אלא בצע". וצל דרכינו גרים הכא בגיטין פה. ועיין שם בלקדיוקו ווסטרם.

(669) גיטין עב.

ה ג ה ו ת

(660) וזה לשון הנמקוי יוסף: אמר המתברר מכר האב המכורין עד שיטות. פירוש אם ירצה לocket, שאין רוצה חזר בו ומבטל מקה, דכיוון דוביון ליה סתום גוף ופירוט ממשמע לה לocket. כיון לא ידע שאין לו אלא פיריר, והוא ליה מקח טעות, ולא שיק למירר הכא אין אונאה בקרקעות. ומיהו אם ידע לocket שאין לו אלא פירות אין זה מקח טעות, שהרי הכיר בה שאינה"י) שלו, ועוד DSTם מוכר זכותו מוכר. וכן אם פירוש לו זכות שיש לו בשודה פלוני אני מוכר לך, אין כאן מקח טעות ואינו חייב באחריותו, שלא מכר לו אלא זכותו. ונראה דברי האומר שאפסלו חזר האב וירשה או לחתה לocket מן הבן אין לו לocket כלום, דלא דמייא להוות מבעלים הראשונים. דהנתם הוא לא שיחבתחלת לא חיל"י) המכר לא על הגוף ולא על הפירות, ונחיה ליה שלא ליקירוה גולנא או דליקום בהימנותיה. אבל הכא שכבר חל המכר על הפירות ועתו שלא מכר אלא זכותו, אין כאן לא חלש קריית גולן ולא חלש לא ליקירום בהימנותיה.

(וכו') [לא ציריך קניינה מיניה ואקניאה ציריך]. פירוש אם כתבו בתקילת השטר והקנה לו שדה פלונית בקניין, וחזרו וכתבו וקניינה מיניה, ייתור לשון הוא לומר שקונה מהיים. דלמה להו לומר וקניינה כיון⁶⁷⁰) שכן העידו שהקנה בקניין. אבל כשאומר בתקילה וקניינה אין זה ייתור לשון; אלא שכותבין מה שהקנה באוטו קניין. ואסיקנא דבין הци ובין הци קני, דכל שיש בו קניין מסתמא מעכשו הוא מלנה:

ולא פלייגי אלא ברברן פתגמי. פירוש מתנה⁶⁷¹) שאין בו קניין סודר:

וכל שננות נכסיו מהיים ולאחר מיתה ויש שם מעות או חובות, ילקח בהם קרע והוא אוכל פירות, כדין בעל בנכסי אשתו⁶⁷²), אלא אם כן פירש שיוכל להתעסק בהם. שמתעסק בהם והריווח שלו, ואם נפסד מן הקאן יפסד ולא משתעבד ליה רוחה, שלא אמרו כן אלא בשותפין ומתעסקים, מפני רבנן⁶⁷³) גראַז מיניה:

להו אהדרדי⁶⁷⁴). ומאי דאתקין רב בגיטין⁶⁷⁵) מן יומא דן ולעלם לאפקוי מדרבי יוסי, לרוחה דמליטה תקון. דידילמא איכא מאן דסבר כרבינו יוסי וטעי ומתרה להתייבם באומר אם מותאי⁶⁷⁶): וזה דשקלין וטרינן בוגمرا לא קמן (בחקנתה) [בחקנתה] מהו [זהה] אליבא דרי יוסי לא תיבעי לך, משום דמשחתה לה גמי לרי יוסי כשלא כתוב זונ. ועוד אפללו כשבות שטר מוכחה עליו אלא בשזו בעל דבר לכתוב בו זמן, שגילה דעתו שרויצה שיקנה או שתתגרש מאותו זמן, ולא כשבותה העדים מעצמו⁶⁷⁷). וכן אמר בשם הרב ר' איי⁶⁷⁸) זיל, חדעת הרשבבָא גראַז כי עכשו שנহגו כל כותבי שטרות לכתוב בהם זמן מיום כתיבתו, וזה לא מיחה בידים⁶⁷⁹) הרי הוא כאילו היה [אומר] להם לכתוב DIDOU הוא שכותבין, ולולו שגמר לחתם מהיים מוחה היה להם בפירוש. ומורי הרב גראַז חולק בזה:

(אקניאה) [אקניאה וקניינה מיניה רבנן⁶⁷⁰) גראַז

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(675) בכii א': בחתם

(676) בכii א': וגנטן.

(677) זיל הצעי הגיא: אלא בדורבן פתגמי טר שאין בו קניין רוחה וכן שננות נכסיו מהיים ולאחר מותו יש שם מעות או חובות ליקח בהם קרע והוא אוכל פירות כדין בעלות בוכשי אשתו, אבל פירש שיוכל להתעסק בהם, והריווח שלו. ואם נפסד מן הקאן יפסד ולא משתעבד ליה רוחה, שלא אמרו כן אלא בשותפין ומתעסקים. מפני רבינו גראַז הרשבבָא זיל עכיל גאנ. וכותב עליו הסמיע חחימ סמין רנד סיק א' זיל: פ' אם הנכסים שכח לבנו מהיים ולאחר מיתה שלל ימי היוחו הוא אוכל מהן הפירחות לא אמרין אותו הפירחות והריווח שנוננה מהן האב בחמייש נשעכוו לגוף הנכסים לענין שאם יפסדו ביזו בחמייש מהה שחו באותה שעה שבtab לבו ימאל אותו הפיך מהפירחות שנופל מזון הגאנ עכיל.

(678) בכii החדי'א: בשפר מוקנת.

(678*) כתובות עט.

(679) בכii א': מפני מורי גראַז.

(670) בכii א': דמאי להו אהדרדי אמרי אתקין רב.

(671) גיטין דף פה:

(672) וכיפ' רשי' גיטין פה: דיה מן יומא דן.

(673) הו היר פגח הלוי שעיה רבבו של הראה כמי' בשהי'ג

(674) וזה לשון הנומי יוסי: אמר המחבר הא זקיינא לנו כרבינו יוסי במננו של שטי, היגנו בגותה בעל דבר לכתוב כו, ולא כשבותה עידים עזבן, בר היה אומדן הראה זיל בשם אהיזו ירבבו זיל, וכן אמר בשם הרבי זיל, וכן דעת הרשבבָא זיל, וכעכשו שנונgo כל כותבי שטרות לכתוב בהם גמן מיום כתיבתם וזה לא מיחה בידם היר הוא בכילו צוה להם לכתוב, DIDOU הוא שכותבין, ולולו שנמר לחתם מהיים מוחה היה בפירוש עט. עכיל וגאנ.

(675) זיל הביא סיס רגה: כי הרשבבָא בתשובה שלא איר יוסי זמנו של שטר מוכחי עליו אלא משום דהתם כתוב הוא זמן בשער או צה לערים לבחו בו זמן, וכורא אי שנון קלתי מטורו הרב זיל, עכיל, DIDOU לשwon והרגיל הרשבבָא לכתוב רך על הרב רבינו יונה שעיה רבבו מובהק.

היא, שנתנו לו מהיות ולאחר מיתה, Dai בנכסי אביו ממש פשיטה כי עצמו מוציא. ורי' מפרשנה בנכסי אביו ממש. ובמקרה"י⁶⁷⁹) נפרשנה בעור השם. ובעיקר הרון לא נמקה לנו ביה מידי, דלית הילכתא כרבי יוחנן, דהה איפטיקא הילכתא בריש לקיש בפרק החולין⁶⁸⁰):

אמר לך ר' יוחנן וכו' ר' אמר לך וכו'. ואית וילפלו בהא בלחו וлемה לי התיא דביבורים. ויל' Dai מדא הוה אמרינו דחתם אפילו רב' יוחנן [מודה]. דכיתן הלוקה שלו, כדתנן אין לlokח כלום עד שימוש האב, הא בשם האב זכה לוקח לדברי הכל, שעל דעתך הקנה לו. אבל בשאיין הבן קיים לא נגמר קניינן, ולא זכה לlokח כלל לרבי יוחנן. והיכא שלא מכר

ואיא איתא לירושי גותן מיבעי לית. פירוש דהוה סיל דין [ל] אחדריך או לראשון אלא אכילת פירות בלבד, והגוף לאחרון, והרי לא זכה לאחרון. ובשלמא לדידי דסבירותה דאבהו הוא, ולגביה בן הבן לא הקפיד האב, וגומר הוא ונוטן גופא מעכשו כל זמן לי דקנין פירות בקנין הגוף דמי להבי יהודו לירושי ראשון, דכשאין שם אחרון גנמר. אבל לדידך דאמרת קניין פירות לאו בקנין הגוף דמי מה לו לאישון ולירושיו בגות, והרי אין לו אלא פירות לימי חייו בלבד. ולפוארה נראה דלמן דאמר"י⁶⁸¹) לירושי הבן גותן לאأتي שפיר לר' יוחנן, וכן פירושו קצת רבות. ואינו נכון, לרבי יוחנן גמי כיון דקנין פירות בקנין הגוף איבנו [שלו] למאר"י⁶⁸²). שפיר מציין לעיקר הגוף ומוציא מיד lokח. והוא זיל אומר כי זה הוא שאמרו בפרק מי שמת⁶⁸³). בן שembr יונה⁶⁸⁴) זיל. אבל רבינו יצחק⁶⁸⁵) זיל כתוב שלא קנה lokח, ובו הבן זוכה⁶⁸⁶) לעצמו יונגה⁶⁸⁷). שפיר מציין לעיקר הגוף ומוציא מיד lokח. והוא זיל אומר כי זה הוא שאביו ומאת בן מוציא מיד lokחות. ומפרש דההיא בנכסי אביו כי האי גונא ועדת מורי גראי:

ה ג ת ו ת המ ו ז ל

ריה לא בשם ריבים.

679) דף קלו : רשבים ריה קניין פירות.

680) כיב הרשב"א שנזכר שכן קיבל אממו

681) לבון קמן.

682) יבמות לו :

683) בכ"י חידיא : איבנו לגומי למאר,

684) הוא וציג איבנו שלו למאר.

685) דף קלו : רשבים ריה קניין פירות. כיב הרשב"א שנזכר שכן קיבל אממו הרוב, ורונו שרבו מובהק של הרשב"א הוא היר יונגה, ובו נראה ממש בעלות. 686) כיב בעלויות בשם רבינו יצחק, וכיב התוספותה لكمן קנס. ריה וילמדו בשם ריה ובאו

פירוט, ואם מכר לא עשה ולא כלום והשני מוציא מיד הלקחות, ואם מת שני בחיי ראשון יחורו נכסים לירושי נתן. וכן דעת מורי נר"ז. אבל לפ"י מה שפ"י⁽⁶⁸⁶⁾ במאית אמר רבא (הכא) גבי עובדא דסבתא מטהבר טעם דברי מערבא⁽⁶⁸⁷⁾, נראה דעתא לדרשב"ג אפסיו בואמר מעכשו שאין לשני אלא מה שייר ראשון. ונראה בתוספתא⁽⁶⁸⁸⁾ שהאומר נכס כי לפולוני ואם מת לפולוני שאם מת שני בחיי ראשון יחורו נכסים לירושי וזה ואין בראשון אלא אכילת פירות לרשב"ג כך שננו בתוספתא. ויש אומרים דמשבשתא היא. ויש אומרים שיש הפרש בין האומר אם ימות ובין אמר לאחרין, וכן דעת מורי נר"ז. ובחוידושים הארוכים פירשთה בסעיטה דשמי:

והיכא שלא מכר הראשון ולא נתן אלא ששבה, ואפסיו באפוטיק ובמשכונה ומת יורד השני ואין [בעל] חוב [של] זה גובה ממנה, דכל שלא גמן ומכר ממש זוכה בהם אחרין, אם לא החליטה לו מחייב. וכן דעת שני רשותי ישمرם אלקם:

דרבי אדרבי לא קשיא הא לנוטא חא לפורי דרשב"ג אדרשב"ג לא קשיא הא לכתילה הוא ריעבד. פירוש דמודה רשב"ג שאסור למוכר ולתת לכתילה ואין לו לכתילה אלא אכילת פירות בלבד. ונכלל בזה שאין לו למוכר לכתילה סתום, DSTEMA כל מי דאית ליה זיין, ווא את מודה ריש קשיא הלכתא אהילכתא⁽⁶⁸⁹⁾: והיכא דאמר מעכשו לאחרי לפולוני, יש יכול הוא למוכר סתום, שאין לו אלא פירות. והיכן דקתני יורד הראשון ומוכר ואוכל, יכול כולה ברשב"ג. ולא קשיא הלכתא אהילכתא⁽⁶⁹⁰⁾: והיכא דאמר רשב"ג שאין בראשון אלא במפרש אלא אכילת פירות. והא דאמרינו

אחריך שאני. פירוש דלא כדקס"ד שאין בראשון אלא פירות, אלא גוף ופירוט יש לנו, דאחריך היינו מה שתשייד אחריך, ולפיכך יחורו נכסים לירושיו: תנא יחורו נכסים לירושי נתן: דף קל"ז ע"א גירסת דיקא אחריך (דיקא) תנאי היה. ולא גרטנן אלאל⁽⁶⁹¹⁾. דלא הדרין מפירוקא כמה אלא דמסיעין דאחריך תנאי היא, דaicא דסבר אחריך ממש, ואין בראשון אלא פירות, ולפיכך יחורו לנוthen, והינו כרבי, ואייכא מאן דסבר אחריך מה שתשייד דריש ברשב"ג, ולפיכך יחורו לירושי ראשון. וכדתנייא וכו'. ולמאן דגריס אלא בכ"י פירושה לאו כדמנין להדייא אלא אחריך שאני דמשמע לדברי הכל אלא אחריך שאני תנאי היא וכדתנייא וכו'. ומשום דלא תמא הicy מקומין פולוגטא בכדי גבי אחריך מיתינן סייעטה מדרתנייא וכו'. ובתאי תירוזאantu בועלמא⁽⁶⁹²⁾: בקנין הגוף אבל לר' יוחנן (הא') [למ"ד] לירושי ראשון [אתני] ספר ואפסיו לית ליה אחריך שאני. ומאן דאמר ליירושי נתן ATI נמי לדידיה לפום מאן דפרישנא לעיל, ולדידיה לא פלייגי הגני תנאי באחריך בפלוגטא לן קריש דריש קשיא דקנין פירות לאו בקנין הגוף, קיימת לkish דקנין פירות מה שתשייד לן קריש לן קרשב"ג דאמר דאחריך מה שתשייד מודה ריש קשיא הלכתא אהילכתא⁽⁶⁹³⁾: ואחריך, יחורו נכסים לירושי ראשון, דהא מודה ריש קשיא הלכתא אהילכתא⁽⁶⁹⁴⁾: וכוגין لكمן כולה ברשב"ג. ולא קשיא הלכתא אהילכתא⁽⁶⁹⁵⁾: והיכא דאמר מעכשו לאחרי לפולוני, יש אומרים⁽⁶⁹⁶⁾) דמודה רשב"ג שאין בראשון אלא

686) כי בעה"ם לעיל קכח: ועייש במלחמות.

687) בכי רשותים דיה היב.

688) לעיל קכח:

689) בכל ביד רמה. וכייכ הריח' והראיש והטו.

690) ווסטחא במקילחן רס"ת, ובפירושה נחלקו בעה"ם והמלחמות לעיל קכח:

691) בכל ביד רמה. וכייכ הריח' והראיש והטו.

דפסק כרשבג' אiol לטעמיה. וריש לקיש פליג עלייה, וכו' פוסק ר"ת. אבל זה אינו دمشום דקנין פירות בקנין הגוף הימט יהא לו רשות שיא ממכרו מכרי, וכי המכור שודחו לפירות אליבא דברי יוחנן יכול הו א למכור הגוף בדייעבד. אלא הכא לשון מושאל הו, מן הלשונות שבתלמוד שמתחלף פירשנ"י). והכי אמר דמר דהינו רשבג' סבר דקנין פירות שיש לא' לאכול לכתילת בקנין הגוף דמי, שלא נתן שם רשות לגוף למוכר ולחתה. וכן עיקר. ונשאר הפסק שפסק הר"ף ור"ש כרשבג' עומד במקומו, בדפסק ר"י לעיל, וכסוגיא דאבי דלעיל דההיא ודאי אליבא דרשבג' לקרוא המשיא עצה רשות ערום אליבא דהילכתא אמר לה:

אל הכא אי מיפק לא נפיק בית למאי יהביה ניחליה. פירוש دمشום ריחא בעלמא לא יהבי ניחליה. וכי תימא ודילמא למכרו וליקח בו דבר שיתנהנ"י) בו והקרן קיים. ייל דסתם האומר נכסי לך ואחריך לפולני יש לו לקיים הקרון כל מה שאפשר, וכיון שאפשרנ"י) לומר שננתנו לו לצאת בו בעינוי, לא אמרינן שימכרנו ויקח בו מנעלים: דף קלז ע"ב אלא למייטק ביה דכolio עלמא לא פולני דנטפק ביה. פירוש ואפילו רבוי מודה דוכחה (ביה גופיה) [בגנות] לצאת בו, וכמתנה על מנת להחויר, וקנה על מנת להקנות. ושפיר קריינן בית לכם משלכם"י):

המת ומרבה עליו רימה, וסיד שלא נתן לו ע"מ לעשות בו עבירה קמיל. (692) דברו זה הביא הניגי בשפט רビינו. (693) כי"פ רשבים לסתן קלז: דיה ואם לא. (694) לעיל דף קלז: (695) וכ"כ רבני לעיל ס' חזקע בעניין לשננו בישא. (697) בכ"י החידיא: שיהא בו. (698) בכ"י החידיא: דאסטר. (699) סוכה מא:

וירד הראשון ומבר ואכל לאו דוקא נקט ואכל, דאפילו דמי מכר קיימים בידו הרי הם שלו, אלא אורחא דמייה נקט"י). א"ב ה"ק מכר בקרקעות, או אכל במטללין ואיכילאי"י) קרנא למגורי:

ואמר אבי איזחו רשות ערום זה חמישיא עצה למוכר בנכמים כרשבג'. ודוקא המשיאו עצה נקרא רשות, לפי שהוא חוטא ולא לו, אבל המכור עצמו אישורא עבר אבל אינו נקרא רשות"י):

אמפילו שעאן תבריכים למת. פירוש שורקן על המת יותר מן הצריך. לדילא מצות, והיינו ואמרין מ"ד (לאמור ולא) [לאמור לא]"י) יהבי לך, והיה אם זרכן לים ומה שעשה עשוי ואין משלם כלום":

נפללו לצאת בן. פירוש בו"י) ביום ראשון זבעין لكم משלכם: באנו למחוקת רבוי ורשבג'. לרשבג' יצא וקרינה ביה לכם, כיון שהגוף שלון. לרבוי לא יצא כיון שאין הגוף שלון הדוה ליה בשאל:

מתקיים לה רב נחמן עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר בקנין פירות בקנין הגוף [ומר סבר לאו בקנין הגוף רמי]. קשיא לי דהא לעיל"י) אמרין דכלולי עלמא לאו בקנין הגוף ובאחריך פליגי אם הוא מה שתשידר אהדרך. יש אמרים כי סוגין דלעיל דרך דחיה אמר כריש לקיש דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, ורבוי יוחנן

ה ג ה ו ת

המת ומרבה עליו רימה, וסיד שלא נתן לו ע"מ התוספות ר"י כתוב דוקא הראשון. אבל המקה קיימים או שקנה בהם מלובושים הכל לשני. (688) ט"ה ל' דכליא קרנא ב"ק ס"ק. (689) וכ"כ הרשbam דיה ערום, וכ"כ הסמ"ע שו"ע וח"מ סימן רמה ס"ק טה, ודולא בע"ש: (ועיין לסתן קפוד: שכח רבני דלצובבא מרבן מותhor להשiao עצה למוכר בנכמים כרשבג' והוא חיזוש ולא נזכר בפוסקים).

(690) הסמ"ע ט"ה רמה ס"ק יב' מפרש חונת רבני שכין שאין בו צורך הויל בל תשחית וניהול

כל אחד ואחד ליתן זכותו לחברו בשעה שיוצא בו ביום ראשון. ומפי מורי הרשב"א^{(א)"} נר"ז שמעתי שאין זו ראייה, דהבא מיריד שלקחו מהתפיסה הבית לאוכלו או להריה בו או לסתורה. אבל כשקלחוו לצאתתו בו הוא וdoi על דעתן נשתתפו בו שיוכל כל אחד מהם לצאתתו בו, וכשהוא גוטלו כל אחד מהם לאתה בו, והזה לאו דידי. ומירידי כשהם שווים בדים והוא דידיה, דהוה לה כמאן דפלגי דמו. ודוקא אתרוג אבל פריש או רמן לא. דכין יעקבי^{(ב)"} יש בו ברירות ואפלו הם מודרים הנאה מותרים להכנס שם, שיוכל כל אחד מהם לומר לתוך שליל אני נכנס. וזה טעם נכוון וברור. ומכאן לאתrogate שקבונם הגבאים משל צבור לכל הקהל שיוצא בו כל אחד ואחד יפה בא שום הקנאה, ואפלו יש בו זכות לקטנים דלאו בני אקנוי נינגוו:

גוטלו ויאא בו (וכו) [חיזירו יצא לא החיזירו לא יצא]. פירוש שהחיזיר הוא עצמאי, דחוורת דמים אינה חורת. וכשהחיזיר בומן שיכול לצאת בו^{(ג)"} יצא ואם לאו לא יצא דכיוון שלא קיים תנאו בטלת המנתנה למפרע. וاع"ג דוחות ליה תנאי ומעשה בדבר

האהים שחילקו זקנו אתרוג מתפיטה^{(ד)"}] חבית ונטלו אחד מהם ויוצא אם יכול לאובלו יצא בו. פירוש רשב"מ^{(ה)"} אם יכול לאובלו יוציא בו, דהא יכול לחלק לעצמו לאוכלה, שיש אמרוגים אחרים בתפיסה הבית שיכול כל אחד מן האחים ליטול את שלו, גוטלו ויאא בו, דהא יכול לחלק לעצמו והו דידיה. ומירידי כשהם שווים בדים ובתידיה, דהוה לה כמאן דפלגי דמו. ודוקא אתרוג אבל פריש או רמן לא. דכין שהם שני מינים לא הו כמאן דפלגי^{(ו)"}. וקשה לפיר', זה היכי אפשר שהם שווים למורי ובhidur, דהוה לה כמאן דפלגי גופיהו, והנכוון דאם יכולם לאכלם, היינו שהם בני אבורה אחים ורעים, דסתמא שאין מקפידין בין הדר לשאינו הדר כלvr ובין קפן לגרול, אבל מ"מ מקפידין הם וזה על שיטול זה אתרוג הרואין ליצאת בו יניתם להם פריש או רמן. והיינו דקאמר דתני מיל' אתרוג וכו':

הגהונים^{(ז)"} והר"ף^{(ח)"} וכמה רבנים לומדין מכאן לאתrogate של שותפים שצרכין

ה ג ה ו ת ה מ ۱ ۲

הוא וציל הרשב"א כמו בכ"י. וככ"ב הרשב"א להריא בתשובה סימן סב, אלא שכתב שם שכותב כן להלכה ולא למפעלה) שמעתי שאין זו ראייה והכא מיריד שלקחו מהתפיסה הבית לאוכלו או להריה בו או לסתורה. אבל כשקלחוו לצאתתו בו הוא וdoi על דעתן נשתתפו בו שיוכל כל אחד לאתה בו וכשנסולו הוא גוטל והויל כתזר השותפים שאין בו דין הלווקה דאליבא דר' אליעזר יש ביראה ואפלו הם מודרים הנאה מותר ליכנס שם, שיוכל כל אחד מהם לומר לתוך שליל אני נכנס. וזה טעם נכוון וברור. ומכאן לאתrogate שקבונם הגבאים משל צבור לכל הקהל שיוצא בו כל אחד ואחד יפה חותמתה ביום קמא עד שיחיב ליה חברה מנאתה דיליה וαι לא נפיק עכילה. הרשב"א דלאו בני אקנוי נינגוו אין בכ"ר כלום. הרשב"א דיל, עכילה הוי, [צ"ל]: דאליבא דר' אליעזר בן יעקב כויאתא בגדרים דף מה:].

(704) גדרים מה:
(704*) וככ"ב הרשב"א בתשובה סימן אלף.

(699) גירסתינו: בתפוסת הבית.

(700) רשב"מ דיה שקו אמרוג.

(701) פ"ז רשב"מ סוף דיה וט' לאו, וצ"ע. ונראה שהיתה לרביבו גירסת אחרת ברשביים. ועיין תודיה אבל.

(702) כי"כ הרא"ש פ"ג דסוכה סימן לא בשם רבינו האגונן.

(702*) ויל הריף בפרק לולב הגול הביאו הרשב"א בתשובה סימן סב: וש"ם דנהגו כי תרי זובני לולבא בשותפותה לא נפיק חד מצעיהו ידי חותמתה ביום קמא עד שיחיב ליה חברה מנאתה דיליה וαι לא נפיק עכילה:

הא אתרוגו שלקחו מהתפיסה הבית המאוגדים ורבינו אלפסי זיל וכמה רבנים לומדים מכאן לאתrogate של שותפים שצרכין כל אחד ליתן זכותו לחברו בשעת שניצא בו ביום ראשון. ומפי מורי הריטוב"א (ט"ס

דוחזוי לוי קאמלה. פירוש דכיוון דאי מקודיש ליה אינו מוחור ונמצוא שלא נתקינה מתנתנו, על כרחך לא חל עליה הקדש ואינו מקודש כלל, אבל הראב"ד⁽¹⁾) [כתב פריק [ליה] מהדר לריה, נראה שסbor רבנו זיל שהוא מוקדש. ולא מחוור מטעמא דכתיבנא, אלא אם כן נאמר דפרק ליה משום דרבי אבה"ו⁽²⁾) שאמיר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון, כדאמרינן⁽³⁾) גבי מי שהיה עליו כתובה ובעל חוב והקדושים נכסיו:

ומכאן⁽⁴⁾) לאמור על מנת שתתנו לי דבר פלוני, שם הקדשו או מכרו לאחרים או נתנו קודם לנו ואחר כך נתנו לה שלא קיים תגואר, דהא לא יהיה לה מיידי דין- ליה. והיכא⁽⁵⁾) שנוטן לאחרים מתנה על מנת להחוירה לנוטן לומן ידוע, ושעבדה לאחרים בעודה ברשותו, יש אומרים דשעיבודו⁽⁶⁾) [שעיבוד]⁽⁷⁾), ובאן בעלי חובותיו אפיקו לאחר שתחווירה, דהא מתנה גמורה היתה [בעודה ברשותו], וכן דעת מורי [רבינו]

אחד, לית לך⁽⁸⁾) [בתה] מיידי ומתאו קיים הוא, כיוון דaicא על מנת⁽⁹⁾ :

מאי קא משמע לען דמתנה על מנת להחויר שם מתנה. פירוש שם מהנה גמורה לשעתה, וקרינה בה לכם, ועל מנת להחויר כאשר תנאים דעתמא הו, ובعود שהוא ברשות מקבל יוכלוין⁽¹⁰⁾) להגנות ממנה המודרים הנהה לננתן:

אפיקו רבנן שמעון בן גמליאל לא אמר אלא וכו'. כבר פירושתי בו לעיל⁽¹¹⁾)

גבוי עובדא סבאתא שני פירושים:
מאי אחדר ליה⁽¹²⁾). פירוש דעתיג דקיימה לען גובי גולני⁽¹³⁾) Daoomer באיסורי הנהה הרי שלך לפניך, וקרינה בה והשיב את הגזילה אשר גול, שאני התם דאמר קרא אשר גול בעין שגול:

אמר ליה ומאי חפריה. כלומר דגלי רחמנא בגול דחויא השבה, והוא הדיןanca לעניין תנאי דקרינה בה השבה:
אי אמר על מנת שתחוירו לי מידי

ה ג ה ו ת ה מ ז ל

לונתן לומן ידוע, ושעבדה לאחרים בעודה ברשותו, יש אומרים דשבתו שעובדו ובאן בעלי חובו אפיקו לאחר שתחווירה, דהא מתנה גמורה היתה שלו בעודה ברשותו, וכן דעת מורי רבי נמי, אבל לא נראה לי דאי' היכי מהדור להיה מידי דין- ליה, ואע"פ דאפשר לשלקו במחלוקת מ"מ כשבא זה וגובה ממנו איגלא מלחה דלאו מידי וחוי ליה אהדר להה. הריטב"א זיל, עכ"ל הגז.

(7) וזה לשונו הר' מיכאל כתה בספרו מורה צוק (נדפס בשאלוגני בשתנת תשס'): בדור סימן רמי' דין ט, כתוב הריטב"א זיל על שמעתתא זו וויל והיכא שנוטן לחברו מתנה ש"מ ע"מ להחוירה לומן לומן ידוע ושכורה לאחרים בעודה ברשותו י"א דחל שעבodo ובאן בעלי חובותיו אפיקו אחר שחווירה, והא מתנה גמורה היתה, וכן דעת מורי גראי. אבל לניל דאי' (הר') [היכי] מהדור להה
מידי וחוי ליה, ואע"פ שאפשר לשלקו במחלוקת מ"מ כשבא זה וגובה ממנו איגלא מלחה דלאו מידי דוחזוי להה אהדר להה עכ"ל ס' מיצ'.

(8) בכי' דשעבדו.
(9) כן היא הגראסת בני' בשם רבינו. אבל במוציא': י"א דחל שעבדו.
(10) כן הוא בני'. אבל במוציא' ובכ"י ליתא.

704) בכ"י א: לית ליה מידי.
705) וכ"כ הרשב"א בתשובה סימן אלף סוף דאספו לר"ם כל דaicא מעכשו או על מנת באענאי כבוי ולא תאוי קודם למשעה ולא אין קולם לאו ולא בדבר שאפשר לקימנו ולא תנאי בדבר אחר ומגעש בדבר אהדר. וכן דעת הרב אלפסי זיל. עכ"ל הרשב"א.

706) בכ"כ החידיא: יוסדין.
707) כתובם ורבינו לעיל קכח. דיה ורב ענו.
708) גיטשתנו: Mai אהדרה.

709) בvik דף זח: ובאי' דבילים ווונטלים אותם באלי פרינוי, והיכי אנתנו עליה דחיהדר בעניין דחויא להו בשעת חוריה.

710) וכ"כ ורבינו קידושן ו: בשם הראב"ז פיעיש.

711) ערכן כב:
712) זה לשון הנמקוי יוסף: אמר המחבר בגין ע"מ שתחוירתו לי מידי דחויא לי אקמא, מכון לאומר ע"מ שנתן לי דבר מלוני שאם הקישו או מכור לאחרים או נתנו קודם لكن אחות' נגנו לוה שלא קיים תנאי דהא לא יהיה להיה מידי דין- ליה. והיכא שנוטן לחברו מתנה ע"מ להחוירה

עליה") מיתרין הוא דאמר רבה בר אבון מקלט מתנה שאמר לאחר שבאה מתנה לידי מתחזה זו או אפשרי בה: ומאי דיאטליינו רבען לרשב"ג בכותב נכשו לאחריו והיו בהם עבדים אמר הלה או אפשרי בהם ואוקימנא בדשתק לבטוף צווח, רבען טברני קנה ומוהדר אוכלים בתרומה, הци אמרו רבען דלא הדרי עבדי למדייתו אלא דתו ליה הפקר, והמוכרים בעצם יותר מכל אדם. והוא ליה מפקיד עבדו, וטברני רבען יצא לחירות וצריך גנט שחרורו. וקסברני גמי דמעוכב גט שחרורו אוכל בתמורה וauseg דבמסכת גיטין") בעיא לאילא אישיטה, ודכוותה בתלמודא. וזה שיטת דידיין") זיל, והיא הנכונה. וכבר הארכתי בזה ההרבבה בראש פרק השולח. ובפלוגתא דרשב"ג ורבען קיימא לנו כרבנן דרביט נינהו, ולא אמרו להבה כמותו אלא במשנתינו אבל לא בברייתא"), וכגדארניון התם") מי אמר במשנתינו כל מקום קאמר. אבל משנת ראבי במסנתינו כל בריתיא כדמותה

נרג'ו. אבל לא גראה לי,adam כן היכי מהדר לה מידי דחויה היה, ואע"פ שאפשר לסלקו במעות מ"מ כשבא זה וגובהו ממנה איגלאי מילתא דלאו מידי דחויה היה אהדר ליה" (:

דף קלח ע"א כאן בצווח מעיקריא (ובו) [כאן בשותק מעיקרא ולכטוף צווח]. פירוש בצווח מעיקרא לא קנה, והדרא לمرة ולא הויא הפלר כלל, דאדעתא דידיה יהיב לה ולאו אדעתא דעתלא. וכadamrinן גבי עובדא דחומרא דרב ספרא בפרק הגולוי") דאדעתא דאריא אפקרייה אדעתא דכו"ע לא אפקרייה") : כשהשתק ולבסוף צוח קנה לעניין שלא תחוור לנתקן, ובאין בעלי חבות של מקבל וגובי ממנה"). אבל מ"מ הפלר הוא, לדלשוין אי אפשר בה לשון הפלר הוא, וכיון שכבר זכה בה יכול הוא להפקירה. והיינו דריש לקיש דאמר במשמעות ("הנותן מהנה לחבירו ואמר להה אי אפשר בה כל מהחוויק בה זכה בה. וההיא כשם אמר כן לאחר שזכה בה היא, בדמוקה התם בכריותו,

ב' ינואר ת' ה'ת'ג

(ככל חוב המקובל) נספר הלה מבחובי. זה גראה
ודעת הרשכבר'א ול', עכ"ל הגז'. ובמספר מורה צדק
סוף סימן רמיה העתיק וברינו בלחוגם ממש.
ועזינו אזכור החונשו ימנו רמה.

(721) גראות זה ב-

לآخر שקבלת.) 722 ציל : דעלה, שואת היא הראייה ומירוי

ג' (723) גיטין דף כב: ועין שם תוריה מעוכב גס שחורה.

724) תורתה כו.

25) וכ"כ ושבים רה ירושן. וכ"כ גהי
בדיה מואשחיק. ועין בספר יד אהרן או"ח סימן
יא ובספר משאת משה או"ח סימן ת. ובש"ך ח"מ
סימן קעא ס"ק ט.

(726) מנותה דך לא. ופירישׁי שם מי אקרו
במשנינו דמשמע משנה ולא ברכיה. וכן מוכח
להיא ברכיה יט. וערובין גג. ומונען ריל
משנה ולא ברכיה. וכמספר יד מלכך כלל
סימן שד' וזהו. וכן בזאת להרוטב"א דיל
בחודשי ביב כי פיני עכ"ל. [ריל וברכיה]
אין הלכה כרשבין.

(71) בקידושין ו : כתוב רבינו וויל : ומיהו מתנה פעם להחיזיר הקאה גמורת היא וממן שלן, שמתנה זו קאה גמורה בעי שאור הקאות שעתלמאו. ומסתברא שם שבעה בעל חוב היה ר' הוז מששעכד ומוחזר ונובה מבנו לאחר חורב וכדרישת רב פרק יש נהולין, ותוין בקדוזה"ה סלמן רמ"א טיקון ר' דבננת ובינו שט כרך באנ דעמא משלום דלאו מידי דתוי ליה אהדור ליה והיינו באומר עם שחווידתו לי וה אם לא אמר לי לא בפunning מיד דחווי וועל השעבוד לבונע.

(720) וזה לשון הנומי יוסוף: אמר המחבר וכיון
דשתק וזה קנא לענין שלא תחויר לנוון. ומיהו
אם בין בעלי חובותיו של מקבל וגובן ממנו

דנחת לקדימה; ומכאן למדין דכל שצרייך
לקנות מן האשה תחילתה, אע"פ שכותב בשטר
וקניינא מפלניאת ומבעלת אינו מועל, עד
שיכתוב ואחר כך מבעללה. ומהו תא ברירנא
במסכת גיטין שאין זה מעכבר בשטרותינו:

אומרים כל הקודם בשטר זכה. פירוש
דאעג' דמתנתה שכיב מרע לא קנה אלא
לאחר מיתה, הרי הוא כאמור בפירוש שרואה
שייצו לאחר מיתה בותה אחר זה ויקודם
זכיה של זה לזכיה של חבריו. דרשאי שכיב
מרע להקנות בכר, כדאמרנן^(*) גבי נכסיו
ולאחריך לפולוני ואחריך לפולוני למאן דאמר
שהאומר אחריך לאו כאומר מעכשו:

גובה מן האחורי. פירוש שכוכלים אחיו
לומר הנחנו לך מקום לגבות ממננו. ומה
שגובה בעל חוב מקבלי מתנתה שכיב מרע,
הינו כשאין שם ירושין, [אבל כביש יורשין]
בולם דוחין אותו אצל היורשין, כפי מה
(שהפסיק) [שתפסיק] ירושתן, דלגביה תא
נככים משועבדים הם. וכדומה בנתן לעיל, וכן
אמרו בתוספתא^(**) האומר לנו ר' זוז לפולוני
ותק' לפולוני (וכר) [ופולוני ופולוני יירוש
נכסי] יצאתה עליהם כתובות אשתו ובעל חוב
גובה ממי שירש שאר נכסים (וכר) [ע"כ]
ומכאן אתה אומר שאין אלמנה נזונה
מקבלי מתנת שכיב מרע אלא כמשמעותם

ביבמות^(***)). דהتم לא קאמר במשנתינו, וכן
פסקו הגאנונים^(****):

[ת"ר ש"מ שאמר לנו ר' זוז לפולוני
וש' לפולוני ות' לפולוני] אין אמרים כל
הקודם בשטר זכה. יש אמרים^(*****) דורך
נקט בכיו האי אנפה^(*****)) שלא ניתן סך
שוה לכל אחד מהם, אבל בפורט סך שוה
לכל אחד מהם כיוון שהיה יכול לכלול סך
אחד לכולם אמרים כל הקודם. ואיתו נכוון,
אדם בן ארליך סייפא שם אמר ואחריו
כל הקודם בשטר זכה ולא אשמעין רבותא,
ליתני ללא אחריו ובונתון סכין שווין, אלא
ודאי לא שנאי^(*)). והא דעתה בסיכון שאין
שווין, אורחא דעתנו הוא. אי נמי^(**) דסלקה
דעתק אמינה כל שהרביה לו מתנה חביב
בעינייר^(****)) ורוצה להקדימו בגוביינא ואע"פ
שהאחים אותו בלשונו, קא משמע לנו דכל
שלא אמר ואחריו אין אמרים כל הקודם
זוכה, אלא גובין ביחד כל אחד לפי השבעון.
ואפלו תפס אחד (ב) מטלטליין מוציאין מידות
שלא אמר^(*****)) אין דין קדימה במטלטלן
אלא בעקב החוב, ודלא שעבדינו באגב^(*****) (****),
זה ברור^(*)). ונקט שכיב מרע מפני שמקנה
באמרייה, דכלליה חד דבר, והית לבရיא
[כ] שיתחייב בקנין אחד, כי אע"פ שפרט
אין להם דין קדימה. אבל אם גטל קניין
כל אחד בפני עצמו, הוא גלי דעתיה

ה מ ו א ל

ה ג ה ו ת

- 727^(*) וכ"מ רשבים דיה גובה מכלון,
729^(**) בכיו החידיא: עליון.
729^(***) ערכין ז: כתובות ז. ביק לד:
729^(****) לעיל מד:
730^(*****) הגמוקי יוסף העתיק כל לשון ורבינו אמר
באות סתום, כדרכו בכמה מקומות. ועל פיו הגמומי
בפניהם.
732^(*) לעיל דף קכט:
733^(**) תוכסתא ב"ב פ"ט. האומר לנו מעתים
דיןר לפולוני ושלש מאות דיןר לפולוני ופולוני ירוש
נכסי יצאת עליהן כתובות אשה ובע"ח גובין מוה
שירש שאר נכסים עכ"ל.

- 727^(*) יבמות ז. ושם ס. ועין בררובו חיב
ס"ס מס' מלשונות הרמב"ם שכח דלא אמרינו משנת
ראביי קב' ונקי לא במשנתו, וכיכ' בספריו יקר
תפארה [הובא ביד מלאכי].
728^(*) וויל היד מלאכי סמן תיר' ותכי אשכחנה
חו להרטב"א זל' וכיכ' בחזרתו ל"ב כ"י ט'
י"ג ושם נאמר שכן כתבו הגאנינים עכ"ל.
728^(*) כ"כ הנמוקי יוסף בשם המפרשים, ומשמע
שם דהנ"י גמי הבי ס"ל. וכ"כ המגיד משנה
פי' מהלכות זוכה בשם י"מ, וזהה סברתם עיי".
728^(**) בכיו א: י"א דורך נקט בכיו הג.
729^(*) וכיכ' רבניו בגיטין ג. דיה שם באריכות
פעיש.

נכדים אצל ירושין. וכן כתוב ר' יי"ז ויל"ז): דף קלח ע"ב הפי גרפינן בחובו אין לו אלא"י") בחובו. ולא גרטינן"י") ידו על העלינה כמו שאמרו בכתובה (ביבורה"י") ובכתובה אשთה, דהتم הוא (דיחי') [דרחים] להו ונוטן בעין יפה. אין והוא הנכוון דכיוון דאמר בחובו, אם נוטל יותר מחובו היה ליה כריבית מאוחרת"י): ומשום דאמר בראו יו גוטלן וגוטל את חובו דילמא בראו יו בחובו אמר. י"א חדרא מיניהם נקט וה"ה דשל בכרות וכותבה. והנכוון דדוקא נקט בעל חוב, שלא (דיחי') [ריחים ליה] יכול תאי, ותו דמחוי כריבית מאוחרת: ופרקין הא מנני רבי עקיבא היה הבא נמי כיוון דלא צוריך לומר בראו יו וקאמיר לטפויו מילטא קאטאי, פירוש ו(ב)מאי בראו יו, ראי הוא לך שעשה לי נחת רוח בדברים אחרים. (ואגנו) [אינו] חולין שאמיר זה משום רבית מאוחרת שהוא אסורי"). ומיהו קשיא לי") דהבא משמע דדוקא משום דאמר לשנאי תירה בראו לא ואילו בפרק אלמנה ניונת") אמרין גבי מוכרת סתם וכרכ") כחה יפה, משל דרבינו יוסי למה הדבר דומה לאדם שאמיר תננו מאתים זו לפולני בעל חובי רצחה בחובו נוטל רצחה במתנה נוטל את חובו.

ה ג ה ו ת

ה מ 1 *

(736) בගירסת הרמיה והרא"ש. וכותב הטור בשם הרמיה לא מחייב כריבית מאוחרת.

(737) לעיל דף קלח.

(738) וזיל הגי': והוא הנכוון וכיוון דאמר בחובו אם גוטל יותר מחובו הויל כריבית מאוחרת הריטבייא זיל. עכ"ל הגי.

(739) הגי העתקיק לשון ריבינו זה סתם.

(740) וכייב כתובות צו:

חוודיה רצחה.

(741) בתובות צו: ועיישם בתודושי ובינוי ר' יה' א"ג

(742) גירסתינו שם: מוכרת ונונת סתם וכן כחה יפה.

(743) כייכ הרמב"ן.

(744) לשון הראייה, הובא בגמומי יוסט.

(734) בכ"י א: ר' יש זיל. (735) וזה לשון גומקי יוסט: והוא ואמרין דגוביה בע"ח ממקבלי מתנה שכיב מרע היינו בשאי שם ירושה לירושין, אבל כשיש שם ירושין כולם דוחין אותו אצל היירושין כפי מה שתפסיק ירושהן, דלבוי היא נכסים משועבדים הם. וכן אמרו בתוספתא ואומר תננו ר' זוז לפולני ותיק לפולני ולפוני ירש שאר כספי יצאת עליהם מתובת אשה ובუיח גוביה שר ממי שיושש שאר נכסים ע"ב. ומכאן אתה אמר שאן אלמנה ניונת ממקבלי מתנה שכיב מרע אלא בגין שם נכסים אצל היירושים, וככל ר' זיל. עכ"ל הגי. ומכאן שמה שכתיב למזה בסוף הדיבור - הריטבייא' אכלה דיבורא קא. (735) גירסתינו: ואם אמר בחובו נוטל בחובו.

דף קלט ע"א והתניא שמין את המחוור ללוחת. עיקר הפירוש דעל מנתינו אמר כשמכר הבן בחיי האב, ומית האב והלוחת יורד לרקע, שמשון מה (שמין) [שווין] הפרות המחוורים ללוחת ונותני דמיון לירושון:

ופriskigen תא בבנו וזה באחר הויאל וודעתו של אדרם קרובה אצל בני. פירוש דאנן סהדי שכך היה דעת הנזון בשעת המתנה שם ירד (בתו) [בנו] לתוכו לאחר מותו שיזכה בפירות המחוורים מושם בחביבותם לבנו והיה כלכלי(*) ורעו לבנו. אבל כשמכור הבן, ולוחת שלו יורד בו לא יותר כל הירושין של אב, ומשון אותו ללוחת בדמייהם אם ירצה אותן ולא ירצה ללוחתם תקלימו שם עד שיחיו ראיים להתהלך. וכל מה שישבוח מכאן ואילך הוא ללוחת. והיכא דאייכא תרי לליהות. לוחת האב שמכר לו פירוטיו ולוחת הבן שמכר לו הגות גראה שמין לו ללוחת של הבן את המחוור, דטפי בעי האב למעבד ניח נשפה ללוחת שלו (מלוקחן) [מלוקחין]** של בנו. ומלשונ הגمراה גראה כי מה שמשון ללוחת הוא הדין [למלחה], ומה שאין שמין לבן איינו אלא משומן ניח נפשא, שדעתו קרובת אצל בנו. ולמדנו למוכר שדהו לפירות לומן ידוע, או המשכן שדהו לומן ידוע, והגע הומן ויש

פלוני (פלוני) [פלוני] חוב כך וכך שיש לו אצל פלוני [וכן שאומר נתן פלוני פלוני קרע שיש לו אצל פלוני עיפוי שהיה נראה שם מעדים אותו פלוני היה חייב לו לא [אמרין] כן, דין באים להעיד אלא על מתנותיו. וכן פי

מורדי גרכיו ועיקר**):

וקויל כרבנן דכותבים ואין חותשים לב"ד טועם. ואפיקנא דב"ד בת רבי"ד לא דייקי. ובין שכן כי הראים כי מקימי השטר צריכין שיכתו שמות המעדין על החתימות בפירוש, או שייקראו שמות בעלי דבר, שם לא כן שמא יקימוהו בקרובים, וכי דינה בתרא לא דיקי וגובין בשטר זה. וקשה לי הא אמרין בפרק דיני גורות**) שהדין חותמים בשטר ע"פ שלא קראוהו. וייל ע"פ שלא קראוו כלו לדעת מהו העניין שבו, אבל שמות בעל דבר צריכין לקורת. אי נמי אין קורין בו כלום ומפרשים בו**) שמות המקלימים. וקשה לי הא אמרין**) התם כל אדרכתא דלא כתיב בה קרענא לשטר חוב לאו אדרכתה היא, ואמאי והא לא חישין לבית דין טוען, ונמי לא אלמלא שקרעוהו לא היו כתובין אדרכתאות. וייל כי אולי לא היה בידו וסמכו הם דכוון דלא כתבי בה וקרענא לשטרא [ידי] ב"ד בתרא [דהאי שטרא] חספה בעלמא הוא, וליכא דעתם במילתא כי סימני מוכחים עליו:

ה מ 1 2

ה ג ה 1 ת

והרמ"א פסק כשניהם, וכבר תמהו עליו הש"ך והגר"א אף מזכה שטראו לבני בתה. ונלעדי להזכיר על פי מה שכתב רבינו ליקמן קמ"ב: ד"ה המוצה לעובר ואשליו בעבור דוחק דוחק בשכחים קונה ותוקן רבנן הכי כדי שלא תטרף ועתה עתה, כי העובר אין בר ניכה כלל ואיך בבן אע"ז שאותבו ג"כ מ"מ איינו אוחבו כ"כ כמו לבנו, ולסicker כיון שאין כאן חשש טרוף ועתה לא תקון רבנן לעשותות מי שאין בר ניכה כזוכה. אבל הכא מעקר הרין הפרות המחוורין של בן הויאל ודעתו קרובת אצל בנו, ואמו זויל דעתו שם לבן בנו מוכחה. ובזה מתרוך ג"כ מה שהקשעה הסמ"ע סימן ר"י סק"ה מהוامر נכסי לבני שף בני בנים בכל אם אין לו בניהם, והתאם נמי מדינא את להו.

746(*) כן הוא בגין שם רבינו.

745(*) ב"כ בני בשם רבינו.

745(*) כתובות דף קלט:

745(*) בני: וסדרשי' שמרי המעדים. ונלעדי שפיס הוא בגין וצריך לומר ומפרשים בו שמות המעדים, וככ"ש רבינו. וכי רבינו כתובות כס: (746) ליקמן כס.

746(*) מובהרי רבינו מזכה דאמילו דור רביעי בכלל, ועינו בתשובת מבב"ט ח"א סימן כי"א שנסתפק אם דור רביעי בכלל לשון בני. והגר"א חווים סימן ר"ז ס"ק ח הוכיח מן המודרש אם תשקר לו ולויין ולכדר ע"כ רחמי האב על הבן, דור ג' ווזקן. וגם בערך הרין אייכא פלוגטה דרכותה, דברור מה הדשן סימן ש"ג פסק שכן בנו לבנו ובתשובה הראית כל פ"כ סימן ד כתוב דבן בנו כאחיהם דמי.

דיתמי Mai דעבד עבד, ומאי קושיא למא
שאני מתנתין דמיון. והוא תירץ דקימא
לו") (כרבה) [דרבא], (ורבה) [ורבא]
אפילו כשמיון") קאמר, دائ' כשלא מיהו
פשיטה. וכיוון שכו. [במסקנא] דוקא למתנתין
בشدכא ייל דאפילו שדכא כל זמן שלא מיהו
לביש ומכסי מן השיתוף, כי היכי דלא
לייתילו") :

אלא מה שנתן להם אכיהם [נתן].
פירוש ואעפ"י שבשעה שננתן להם האב היה
אומר שנדעתו לחת בינו לביןם. אין
אומרים שעל מנת כן נתן להם. והיינו רבותא
לקיש, וכל שכן לגבי נקרים:

גמרא מאיר דעבד עבד. פירוש ואפילו
לכתחילה אין מוחין בידוי"). והיינו דלא
פריקנן דמתנתין לכתהילה והא בדייעבד.
ובתוטפות") אמרו שאם מיהו היתומים מיהו,
ושלא בשיטת הרשב"א שכתבנו:

שליח ליה אבוח בר גניבא ולמדנו
רביינו לוותה ואכליה ועמדת ונישאת מהו.
פירוש לוותה על פה, ואילו בשטר אפילו
מן הלוות גובה. ומירוי שהחוב בר' שאין
דאמר רבא דפרקנן בגמרא מתנתין למאי

שם פירות מחוברים, שהם ללוח או למלה
ושמעין אותו לבעלים**) . וליכא למימר כיון
שדעתו קרובה אצל בנו כל שכן אצל עצמה,
כי שיך לומר דעתו דומו דומייא דמשנינו,
הינו במא שהוא שלו דומייא דמשנינו,
כי שורת הדין פירות של אב, כיון שנולדו
ברשותו. אבל הכא אדרבא אין למדין, אבל
שנולדו פירות ברשותו זכה בשפטן עד
עכשוו, ואין המלות והלוח מוחזרים כולם
לאלו, דנפשיהו**) עדיף להו, ואפילו לגבי
בריה דידיה כדאמינן לעיל אליבא דריש
לקיש, וכל שכן לגבי נקרים:

דף קלט ע"א הוא דתנן הגיה בנים
גדולים אין גודלים מתרגנדים על ידי
הקטנים וכו' אלא חולקים בשוה, כלומר
שאינם ניזונים ומתפרנסים ביחד מן האמצע.
ונראה מן התוטפה") דוקא כשמיוח, אבל
בסתם ניזונים ומתפרנסים ביחד, דשותפין
הן ומוחלין זה להו"), וגם יפה הוא לקטנים
כדי שלא יצא מוה סיכוך ומחלוקת ביןיהם.
וכן דעת מורי הרשב"א נר"ז"). והקשתי
לו מהא דפרקנן בגמרא מתנתין למאי
דאמר רבא האי גדל אחוי דלביש מנכסי

ה מ १ ८ ८

עכى התוטפות.
(748) והטור בשם ר' ישעה כתוב בח"ם סימן
רשר דלא אמרין מסתמא מהו.
(749) וככ"כ המגיד משנה פ"ט מה' גחלות בשם
הרשב"א.

(750) בכ"י א: דקל.
(751) אבל בחידושי הרשב"א ב"ק א: כתוב
וזיל: מים מיהו בינו הרשות בינו ושמין
מה שעליו עכילה, ועין ודרישה סימן רפה.
(751*) בכ"י א: דלא ליתולו.

(752) וככ"כ הטור בשם ר' ישעה, וככ"כ בתוטפות
רי"ד [מכאן שסתום ר' ישעה שנזכר בטור הוא בעל
תוס' ר"ד. נגלי"], וככ"כ האור צורע בשם רבינו
יצחק בר מרדכי, וככ"כ הרמב"ם פ"ט מה' גחלות הט"ו.
אבל הרשב"ם כתוב ודיעבד ודוקא.

(753) ב"ק יא: לתוטפות דינה גדול, וכן כתוב
הגי' בשם התוטפות.

ה ג 1 १ ८

ז"ה**) זיל הגי: למדרgo למוכר שדהו לפירות
זון ידוע או המשכן שדה לוין ידוע ותהיון הזמן
ויש לו פירות מחוברים שהם ללוח או למלה
ושמעין אותם לבעלים. עכى הגי' בשם מרן.
ז"ה**) זיל הגי: הוא ברשות אלו גולדו
ונפשיהו דק' להו. הריטב"א, עכיל הגי', ועיין
(747) ובכ"י א: ובכ"כ: בתוטפות, עכיל הגי', ועיין
תוטפות ב"ק א: דינה גודל. אבל בכ"כ החיד"א
ובנני (דפוס ראמ) ובכ"מ פ"ט מה' מלחה ולה
ובבאר גוללה בשם הרשב"א בתוטפה". והוא
הגבען ואילו שכן הוא בתוטפה סוף' מית' וככליתין
וזיל: הגיה נינים גדולים וקטנים, והוא גודלים
ניוניס ובאיון בשתקה, לא אמרו קטנים הר' אננו
ניוניס בדרך שניינטם אתם וכרי הגיה בנות גדלות
וקטנות, והוא גודלות ניזנות ובאות בשתקה, לא
יאמרו קטנות הר' אננו ניזנות בדרך שניינטם אתם

אין מוציאין למונן האשה (ותבנית) [ותבנית]
מנכסים משועבדים⁷⁵⁴):
וחתנן ואלו שאין חזרון ביבול הבכורה
וחזרש את אשתו. פירש רשב"מ⁷⁵⁵) דודא
[חולק] בכורה, אבל חלק פשוטות חזר לר' יוחנן אמר לךותה הן ומחזרין זה לה ביבול⁷⁵⁶). והגיה עלייו הרמב"ז⁷⁵⁷) דכינוי דר' יוחנן מטעם ברירה אמר (דיש ברירה) [דרמהירין ולזין] מה לי פשוטות מה לי בכורה. ועוד הרי הדבר מפורש במקומו במשנה (ערבין) [בכורות⁷⁵⁸], שהקשו ממשנה זו לר' יוחנן, ופרק דהכי קאמר שאינן חזרין ולא בטלה⁷⁵⁹) [בלטלה]. כלומר שאינו מחזר [להם] לגמריא לא מחזר לא מגע וחזרין וחולקין כבתחילה, ונוטל גם (כתורתן) [בכורות], ולהכי נקט בכורה:

דף קלט ע"ב באראשא התקינו וכו'.
כבר פירשנו בפרק חזקת⁷⁶⁰) ובכמה מקומות התרם איזה דאפסיד אנפשיה. פירוש וה"ה לכל מלאה שנחביבה תחת בעלה, ואפילה גויקין דלא אפסידנו נפשיתו כדתנן⁷⁶¹) עבר ואשה פגעתן רעה, דלא פלוג רבנן בתקנתיהם. ויש מקשין⁷⁶²) מדמרין בשלתי מי שהיה נשוי⁷⁶³) אמר אביי נססי לך ואחריך לפלוני ועמדו ונישאת בעל לocket הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום. פירוש אליבא דרשבי⁷⁶⁴) דהילכתא כתהיה, והא התרם דלא אפסיד אחריך אנפשיה, ושוויה רבנן בעל כלוקה. וייל' דשאני התרם דכינוי דאחריך לא

הרישין⁷⁶⁵). והוא דנקט ואכללה לאו דודוקא ד[ה"ה כשותפות בעין, [ד] דין נכסי מלוג יש להם דמלוה להוצאה [ניתנה]⁷⁶⁶). ואומר מורי נר"ז שם בא המלה קודם שנישאת למחות בידה שיפרענו, או שיחיד לו נכסים כדי שלא יפסיד, אין שומען לה כיון שלא הגע ז מגנו דאייה אפסיד אנפשיה ולא אווזיף בשטרא. וכן הדיין במ"י שמכובדו נכסיה או שרצחה לכלת מן העיר תוך זמן החוב, שאין מעכביין אותו כליל⁷⁶⁷). אבל בחשוכה להריה⁷⁶⁸ ראייה, שם מבובו נכסיו או שרצחה לכלת מהעיר יכול לעכב עליו שיניה לו נכסים כדי פרעון, שלא יהא כל אחד לה ונכובו נכסיו או הולך למדינתם, ונמצא נועל דלת בפניו. וביעיא דאבוה בר גניבא חדא היא בין שתובע בחיה בין שתובע לאחר מיתה, וכדאמרין לסתן גבי מונות האלמנה: מאי (לא) [לאו] נישאו גורלות לבעל (שאו) [ישאו] קטנות מבעל. פירוש ומילתא פסיקתא קתני אפילו כשאין מה שנשדר בעין אלא שאכלוה דהויל מלאה. דאיו כשהוא בעין, גוילה קיימת היא וכל היכא (דאיכא) [דאיכא] הוריא לדברי הכל, וזה ברור:

שאני פרנפה דעתך ליה קלא. פירוש וכמלוה בשטר היא. והשתא הדריגן מתירוץ דלעיל, וכאיו אמרין אלא שאני פרנפה, ודכוותא בתלמודא:
ואין אמרת לך חוי וכו'. פירוש דהא

ה ג ה ו ת ה מ 1 *

(757) גיטין מה :

757) רשב"מ קלט. ר"ה הבכורה. וכיס היר יוסף הלוי ابن מיבاش.

(758) גיטין מה.

758) כ"כ בחידושי הרמב"ז.

(759) בכרות דף נב :

759) לעיל דף ג.

760) ב"ק דף סג.

761) כתבות דף זה.

762) כתבות משא"כ אם ורק הוכר הבא מחתמן קיים ולא גוף המעות.

(754) לסתן דף קג :

755) ז"ל הנ"י : ומירiy כשהחוב בר' שאין בו חשל דרעון שכואדו בו ונבה מן היורשין. הא ונתקט אכללה ליד ומלה להוצאה ניתנה. הריטב"א דיל. עכ"ל הנ"י. אמרם הרמב"ם ס"פ כי' היב מה: מלאה כתוב וזיל: ואם הוי אותן מעות ההלואה קליין חיירו אותן למלה עצבל. והוינו ממש ומדובר אכללה דוקא. ובtab הכתנות פסים דמה שהאריך הרמב"ם בלשונו לומר לך דודוקא אם המעות עצמן קיימות משא"כ אם רק הוכר הבא מחתמן קיים ולא גוף המעות.

בעל וכא בעו לאפסודיו. וכן דעת רבי נר"ו. וכן נראה עיקר :

מעתה כל נזקין וחוות ומקה שנעשה תחת בעל, אנו גובה מנכסי מלוג, ואפיו מן הגוף וכל שכן מן הפרירות, שהרי זכה בעל משעת נישואין תחת פרוקנה^(*)), ובזה לא הוצרך לתקנת אושאי^(**)). אבל כל שלוחה או הזיקה קודם נישואין, גובה אפילו מן הפירות דכיווש שיווה רבנן. וה"ה אם הלוה לשמעון ומת שמעון והגיה בת ונישאת, כדאמרין גבי מוננות, ותו לא מידי :

ובהכי סליק פרקה בסיעתא דשמייא

קנה כלום ביד האשה [לא חשיבא פסידא דאהיריך]^(***). ועוד שהיא^(****)) יכול להמכור ולהת להחרים ולאכול, לא חשבינו שעיבוד הבעל פסידא גבי אחריך, כיון שלא הכי מצי מפסיד אם מכירה וננתנה לאחרים : (שמו לה לאיתתה ואינטיבא) בעל לוקח הוי. כבר פירושתיה במקומה יפה בס"ד ולענין בעין שלוחה ואכלת כי הריב"ף דלא איפשיטה. ואיכא למימר דמשום פסידא דמלואה שוויוה רבנן לבעל (כירוש) [כלוקח], והותה ליה ספיקה דמונבא ולקולא לנבע ולא גבי מיד. (והר"ז) [חשיב] דאפסידו לאחריני אלא היכא דלא (חווי) כתוב דבצערן (לא) איפשטה דאפסידו לנפשיתו למון מאי דאייכא ברשות

ה מ ו ל ה ג ה ו ת

מיוחדים שאין בעל רשות בהם כלל גובה ממנה בחיה או לאחר מיתה. ואם נפלו לה נכסי מלוג כבר בירינו בנסיבות שאינו טורף מהם הריטב"א זיל. עכ"ל הגי, ונלע"ד שופט דבריו הם ממודרא קמא של רבניו או שחרר בכ"י. ועיין ב"ש אהיע סימן צא ס"ק ז' שהקשה ממה שכתב רבניו כאןadam יש לבר שבא מהמת מעות שנטהה וכייש אם המעות עצמן בעין שחזרות לlokuch שהוא החק מיש לעל קל. ר"ה שלח ליה דאיג' והמעות בעין יצא להחזרין למלה ותירץ לעיל יש לה דין הלואה הויאל ולותה כדין, וממילא מלוה להוציאנה נתינה, משאכ' הכא דמכירה באיסור והויל המעות גול ויחזר גוליה עצמה.

(764) כי"כ הרשכ"ם ר"ה דתיכא בשם רבניו חנגן, כתוב פליו וראה אני את ובורי. וכי"כ האור זוע בשם רבני ברוך וכותב זוזיל : ולענין הלה למסעה נסמוּך אני תחא קראי טרייה זזיל ורבינו שמואל זזיל ורבינו ברוך זזיל, ותו ומסתר בעין, חורום אל הלוקת. או אם הוא לה נכסים

^(*) לשון הרמב"ן.

^(**) בכ"י א : שהיתה יכולה.

^(***) כתובות מו :

^(****) וזה לשון הנומי יוסף : אמר המחבר לפי מה שכתב הריב"ף דאיינו גובה נוכל ללימוד כל נזקים והפסdotות וחוות ומקה שנעשה בין קודם נישואין בין תחת הבעל איינו גובה מנכסי מלוג ואפסילו מן הגוף וכל שכן מן הפירות, שהויל זכה בהם בעל משעת נישואין תחת פירקונה. ובזה לא הוצרך לתקנת אשא. ומזה לא הערכה אלא לענין הגוף, אבל פירות בלואו הici אינה יכולה למכור. ומיהו אתייא שפיר גם לפירות היכא דכתוב לה הבעל דין ודברים אין לי בנכסייך ובפרטותיהם ובפירתיותן. והא דאמרין הבעל מזיא, באל שום דמס קאמריין, משום דלוקח ואשון וראי איינו גוון גוון דמים לлокח שני. ומיהו אם יש לדבר שבא מהמת אותן מעות שנטלה, וכל שכן אם (יש) המעות עצמן הם בעין, חורום אל הלוקת. או אם הוא לה נכסים

פרק מי שמת

דcoilה סוגין (כחותיה) [כחותיה] נבי
מרובים ונתמעטו ומוסעים ונתרבו, ובכל מי
דאיבעיא לאן לעט בנכסיים. ואע"פ שאמר
בפרק שני דיני גורות¹) כל מקום שאמר
רשבעג רואת אני את דברי אדמן הלה
במוחה אין לומדין מן הכללות אפילו במקום
שנאמר בהן חוץ²). ורבנו תם אמר אדמן
אינו חולק אלא מתחיה, ולומר دائית פטו
בננים לא מפקין מיניהם). ובזה הוא שאמר
ר"ג שרואה דברי אדמן, ואינו מהוו³).
וכתב הר"ף⁴) דאית' גתקון רבנן למגבי
למונח האשחה והבנות ממטלטלין, אם מטלטלין
מוסעים אין אומרות הבנות יזונו הבנים
ישאלו על הפתחים, שלא הפריו הגאנונים
על מידתם כל כך, ודין שייזנו מהם כדין
נכיסים מרובים. וטעמא דעתה בר הוא:
גמרא כל שאילו יזונו מהם⁵) שנים
עשר חדש אלו ואלו. פ"י שוה הזמן קצוב
לענין מכירה למונות, כדאיתא בכתובות⁶)
מכורת לשנים עשר חדש:
זו דברי ר"ג ברבי. פירוש שננות שיעור
זכר הפטדרתי]. פסק הר"ף הילכתא ברבנן.

מי שמת והנוה בנים (יבו) [ובנות
בזמן שהנכדים מרובין הבנים ירשו]
והיה הנכסים בראשותן וחוקתן:
והבנות יזונו. כלומר על ידי הבנים.
ולא חיישין דילמא יאלכו הנכסים ויפסידום
או ימכרו⁷:
ובשהנכים מועטים הבנות יזונו.
פירוש על ידי עצמן שיחיקום בית דין
בנכסיים). והיינו דשקלין וטרינן בגמרא⁸)
בין מרובים ונתמעטו או מועטים ונתרבו.
ותדע לך שאם לא כן אמאי פlige להו תנא
בתרתי בבי, ליתני בין שהנכדים מרובים
ובין שהנכדים מועטים הבנות יזונו, אלא
ודאי בדארן. וילשנא דמתניתין מוכח קצת
דכא כתני הבנות יזונו והבנים ישאלו על
הפתחים, אלמא כל שהנכדים מרובים הוא
ההנכים ירושים [והבנות יזנו ע"י הבנים.
משא"כ בנכדים מועטים] שהרי אין הנכסים
ברשותן וכנכרים חשוב:
אדמן אומר (יבו) [בשביל שאני
זכר הפטדרתי]. פסק הר"ף הילכתא ברבנן.

ה מ ז ל

- 5) וכיכ בשיטם כתובות כת: בשם רבינו עיי".
5") כך כתוב הרואה בשם הר"ף דהיכ שדר
מתהיבטה גאון. (ותיבת מתהיבטה ליה בריה שלנו,
אמנם היא הגירטא הנכונה כאשר נבאר בסמור).
ורחמיין כתוב שבינו האי גאון חולק בזוז, והראה
כתב ואפשר דרבינו האי מורה להריה". ובஹוסות
ר"ץ כתובות טט: כתוב שלחו מתהיבטה רב
הונא גאון הלוי בר מ"ץ יצחק גאון כמ"ש הריה.
(ולרינו מתהיבטה שכ' הראש גנלי").
6) גירטא שננו: כל שייזנו מהם.
7) כתובות דף צנ.

ה ג ה ו ת

- 1) משמע דסיל לרביבן שיוחיקו בית דין
לבנות עצמן בנכדים, ועין בחיוישי הרמביין שכ'
דמעמיין ביד ביד או ביד אופטופוס שמיינו
ביד והן מזיאין להן דמי מונגות.
2) ל乾坤 דף קט.
3) כתובות דף קט.
4) עירובין דף כו. ועין פרשביים דיה אמר ר'ג.
5) וכיכ הרמביין בשם רבינו חם. אמן ביחסות
באן דיה ר'ג וכותבות כת: דיה אדמן לא כתוב
בשם ר'ת אלא דאתמויה קא מתמה ר'ג ולא כתוב
דמגני תפיטה.

יוקר נכסים או מלחמת זילת המזונות. ונתמעטו לאחריו כך, הון מלחמת זילות החקלאות או מלחמת יוקר מזונות. ואפלו נתמעטו קודם שיבאו לביד' כבר זכו בהם יורשין. ולא מפקין נכסים מרשותן כלל, וניזונים כולם ביחד:

מוסעים ונתרכזו מאין פירש רשב"ם (שנתרבו) קודם שיתפייסו בית דין ברשותם בנות, דאילו לאחר התפסה ב'ביד' כבר זכו בהם בנות, ודוכחות הא דמייתנן יתומים (שכתבו וכו') (שקדמו) ומכוון בנכסים מועטים. כשהם קודם שוויודום ב'ביד' לנכסים. והיינו דקנתני שקדמו ומכוון. אבל ר' ר' (זיל סובר דברין אפלו אחר התפסת ב'ביד' וכן היה אמירה אפלו שembrו אחר התפסת, ונקט קדמו לומר שםhero לעשות כן קודם שירגשו בנות או בית דין, שאילו הרגשו היו מונעים מהם. והביא ראייה מדאמרין בפרק אלמנה לכיג'י) גבי הא דאמר ר' ישמעאל ב'ר יוסי הבהיר מאכלת והבן איינו מאכלל, ואמרין מיש בן דאיינו מאכלל, כלומר איינו מאכלל לעבדים אם הניח אביו את אשתו מעוברת. מפני שהעובד פולט בחילוקו, בת נמי לא תأكل מפני חילוק של עובר, ואוקמה אבי נשיש בנים עם הבהיר ובנכסים מועטים. דאי היה עובר ב'ב' הוא לא עדיף מהאי דקאי, ואם בת היה אין לה

לדבריהם דרבנן דאיינו סאמון ס"ל, اي נמי דרי' דמתניתין הוא ר' ב' הוזע ורבנן גמליאל דתיכא הוא בנו של רבינו הקדוש: **כל שייזנו מהם אלו ואלו עד שייבנו ר'ו.**

פירוש ובכלל מונות אלו בסוף ומלבוש שנן תנאי מון האשת והבנות כדאמרין גבי דביתחו דרב יוסוף מודיל')adamra patik li' שראי' פסק לה. אבל פרנסת הבית אינה בכלל תקנה זו, ואני נקראת אלא בשם פרנסה בכל מקום. ומה שכתב רשב"ם (במשנtiny) פרנסת הבית בכלל מונות נבי נכסים מרובין, כתוב לאשומין עיקר הדין, אבל לא שהוא בכלל לשון ניזונת) ולא בתחום הבת בנסיבות מונאות, ואין מחשבין אותו בנכסים מועטים כלל, וזה ברור):

דף קמ ע"א שקלן ליהו בנות ואולז'). פירוש למה יטלו בנות היתר על מונותיהם:

ופriskin דלא קרינן לו מועטים לעניין זה, אלא לעניין דמה שהוא כדי מונותיהם היא תחת ידם ויזיאו להם ויזוט על ידי עצמן. ומכאן ראייה גמורה דבנכיהם מועטים הם בראשות הבנות, וכשהנכאים מרובים הם בראשות הבנים, ולא מוציאים מרשותם כלוי'): **פשיטה מרובים ונתמעטו.** פירוש שני הנקדים מרובים כשם האב, או מלחמת

ה מ 1 ג

מעט בינו ולא מס' ז מגיה. וענין בש' אה"ע סי' קיב' פ"ק לב.

(11) יסתהינו: שקלן להו בנות כללו. (12) זול הגני: אמר המחבר מוציאין להם מונותם הבנות וככל שילמד שיזיאו להן ויזונו עיי עצמן. ומכאן ראייה גמורה דבנכיהם מועטים הם בראשות הבנות, וכשהנכאים מרובים הם בראשות הבנים ואין מוציאין משותם כלום ערך הנני, והחומרת פס' תהה על כל הדברים. והגבען דלעיל דידיה והכא דברי רבינו רבי.

(13) רשב"ם דיה יתומים שקדמו. (14) הפטות דיה יתומים בשם ר' ר'.

(15) יבמות טה.

(16) יבמות טה:

ה ג ה 1 ח

8) כתובות דף סה.
9) ושב"ם דיה והבנות, וענין תודיה והבנות.
(10) זול הגמי יסביר: ובכלל מונות אלו כשי ומלבוש שנן תנאי בתיו דביתחו דרב יוסוף מודיל אמרה כראוי התרם נמי בתיו דביתחו דרב יוסוף מודיל אמרה פסק לי שראי' פסק לה. אבל פרנסת הבית שהוא עישור נכסים איינו בכלל תקנה זו ואני מעין זה, ואני נקראת אלא בשם פרנסת בשום [צ"ל הכל] מקום. ומה שכתב הר' ש' במשנtiny פרנסת הבית בכלל מונות נמי גבי נכסים מרובין, כתוב לאשומין עיקר הדין, אבל לא שיטתו בכלל ניזונת [צ"ל בכלל לשון ניזונת] ולא בתקנת מונות, ואין מחשבין אותו בנכסים מועטים כלל. וזה ברור. הירושא ציל. והירושא כתוב וצישר נכסים לא הריבcia ציל.

זהה בכנות היינו מושם דלא חפסו עדיין, ואפילו לאחר מיתה. אבל בנותיו דוקני גורסים הגירסתה הראשונה. והילך העיקר בדברי ראיי"). ומהו הא כתיבנא במשנתינו כלל שיכא הוא במטלטן:

זהה דאמרין יתומים שקרמו ומברו בנקטים מושעים וכו'. כתב הרמב"ז") ואפילו בש מהות ברשות יתומים אין מוציאין מהם למן הבנות אפילו בזמנ הזה דלאו דאייה זו, שמא יהא העובר נקבה ויש לו לבת זו, זכות בנקטים כשיכא לאויר העולם ואמ כשבתת הכת חלקה פשיטה שהעבדים מותרין המלה גובה מן הדמים שבידם, דלאו הנג זווי שבק אבותהן. וכן עיקר ושלא בדברי גאון אחד") שכתב דבזמנ הזה אם קדרמו ומברו והמעות בידם שהבנות ניזונות מהם, כיון דתקח רבענו למיגבי מזונות מן המטלטן. פירוש אלמנתו מהו שתמטעט בנקטים. כドמם מונותיה") כדרפרש ואoil, אבל (ל) כתובתה פשיטה להו דממעטה ביזן דתנאי בית דין הוא, כן פירשו רשכ"ם והראב"ד"). ובתוס' פירשו ואדרבא פשיטה להו דלא ממעטה דנקטי בחזקת יתמי קיימי, ובבעל חוב מיביעא ליה דאלים [שעיבודית] אבל לא בכתובת, ובמונות מיביעא ליה דלנכטיש") דידחו נכסיו בחזקת אלמנה קיימי, כדאיתא בכתובות**) :

חלק בנקטים מושעים דלא תיקנו מזונות למי שלא יצא לאoir העולם. ואקשין ונכסים מושעים בכנות נינחו, והאמר ר' יוחנן יתומים שקדמו ומברו בנקטים מושעים מה שמכרו מכרו. ומגדל פרקין התם דתנאי דתמת כשהתפיסו") הנקטים כבר ברשות בנות דשוב אין המכדר מכדר, שמעין דאפילו לאחר התפה מה שמכרו מכרו. ותרמביין") דחה ראייה זו, דתמת אי אפשר להגבותם כולם ראייה זו, שמא יהא העובר נקבה ויש לו לבת זו, זכות בנקטים כשיכא לאויר העולם ואמ כשבתת הכת חלקה פשיטה שהעבדים מותרין בחקלה, ובכדי הא אפילו הבן מאכיל. ועוד הביא ר' ראייה [ממה שאמרו בכתובות"] יתומים שמכרו במדור אלמנה לא עשו ולא כלום, ואקשין והא אמר רבי יוסי אמר ר' יוחנן יתומים שקדמו ומברו בנקטים מושעים מה שמכרו מכרו, ופרקין התם לא חפס") מהיים הכא תפסה מהיים. אלמא מושם דלא חפסו בנות מהיים השביבין נכסים בחזקת בניין, ולפיכך אפילו לאחר שהגבוטם ביד לבנות למוזונויותיהם או מכרום הבנים מכוריים. דלא אלומה רבנן לתקנתיו לאפקועי מיניהו רשות היורשין לנמר. וזה נראית ראייה גמורה. אבל יש שגורסין שם התם לא תפסה הכא תפסה. ולפי אותה גירסתה הדברים בהפר,

ה ג ה ו ת ה מ 1 ~ 2

במלוה צפ' וכרכ' ניחא דלא מיתוי ראייה מהתמן, אלא ריל ותוריהו שוו כי הווי.

(24) כי' הרמב"ן והרא"ש בשים רבני האן.

(24) עיין ביש אה"ע סימן קיב' סיק' לה.

(25) וכי' הרמב"ן וויל', והו יווע' וכי'

איבעיא לו לאלמנתו מהו שתמטעט בשיש שם כרי

תבונה מזונות הבנים והבנות עד שבגורו דאי

לא, מושם כתובה תעמעט, דהויא לה כבעל חוב

ועזרתא מינה פceil. וכי' הראי". וכי' המחבר

בשו"ע אה"ע סימן קיב' סעיף טו והטעם דעדיפא

מצע"ח כתוב שם הפטן ובתבונה כאן דגיאו

ומאי משאכ' בע"ח ומכאן ולהבא הוא גובה.

(25) הלשון מגומג. ונעל"ז שצץ לדלמוני

דידחו.

(25**) עיין כתובות קג

(18) בכ"י אי : כשלא התפיס.

(19) וככ' בחידושי הרמב"ן.

(20) כתובות קג.

(21) גירסתינו שם : התם לא משתעבדי מהיים הכא משתעבדי מהיים. אבל התוספות והרמב"ן גורסין כגיוסת רבנן.

(22) אמרת דברי רבי ויל [פי' כורבי רבינו יצחק הוקן בעל התוספות], וכדכתיבנה בפרק מי שמת בחילתו בס"ד. וכי' הרשב"א שם.

(23) וכי' בחידושי הרמב"ן.

(23) הרמב"ן והרא"ש כתבו וזה לשומות : «למה הדבר דומה למלוה על פה וככ' ». כלומר ממש ראייה גנד רבינו האי גאנ. ומי' המלולע חריסטא והפרשה דודילמא לרביבו האי גאנ גובה גם במלוה על פה עלייש. אבל לרביבו שרבב' לגומ

ויש פוטקיטים³³) כלשנא קמא, דכל תרי לישני בממוני חומרא לחובע³⁴), ונכסים בחוקת בניים עומדים שהם יורשים מן התורה, וכדומכה לעיל מדר' אסוי איז יותן. וכך נראה עיקר:

דף קמ ע"ב אף אלמנה אבל חבת אלמנה נזונות (וכו) [זהבתה תשאל על הפטחים]. עיקר הפני כמו שפי ר' י"י דיל, דודא בשיש שם בז, כי הבית עוקרת הנכסים מן הבן שהוא ירוש בתקנתה חכמים. כיון שהנכסים מועטים. וכיון שהבנה מתנbow באתקנתה דרבנן חזרות³⁵) האלמנה ועוקרת הנכסים מן הבית), דתקנתה מזונות דאלמנה עדיפה ועיקר טפי, אדמתולה תקוון לבנות. אבל כשאין שם בז), והבנה באחכה יירושה, אין האלמנה עוקרת באתקנתה יירושה הבית. שם שאינה עוקרת יירושה הבן. ואעיפ שhabת עוקרת באתקנתה יירושה הבן, התם משום דכללו בנין (הbatch) [הבית]. גם פעמיים שהbatch³⁶) יירושה ושוויה הכא כירושה אבל אלמנה שתיא זורה אינה עוקרת נחלה, ודוחה שתזון את הבנים עיי' בנות, והיינו שלא בנכסי מועטים נכסים מרוביים. ומי מה שקבלנו מן הגאנזים³⁷) דכל אם חמץ לומר מלכה היא:

ואיבא דבטי לה לאידך גימא. פירוש

ולתאי ליישנא נקתה אתיל בהפק. ובכל זאת אמרין אם חמץ לומר נכסים מרוביים. ולטוט האי ליישנא קמא בכלו לא ממעט וויל נכסים מרוביים. לפי מה שקבלנו מן הגאנזים³⁸) דכל אם

או דילמא כיון דמחופר גוביינא לא ממעט. פירוש דבטעמא כל דהו סגי לנו, כדי שלא להפקיע ירושה בנים דאוריתא, ושלא להוציא הנכסים מהוקמן;

והא דאמרין כיון דפי מת לית לית. פי' שנשבע שלא נפרע קודם שימות. دائ' לא הייל מת לה בחוי מליה ואחר מלוה, שאין אדם מורייש שבועה לבניו ופקע ממובה כדאיתא בכתובות³⁹). ולטוט האי ליישנא קמא בכלו לא ממעט וויל נכסים מרוביים. לפי מה שקבלנו מן הגאנזים⁴⁰) דכל אם חמץ לומר מלכה היא:

ולתאי ליישנא נקתה אתיל בהפק. ובכל זאת אמרין אם חמץ לומר ממעט. ולמעילות דבנות דהו לה נכסים מרוביים. וגקט רבען⁴¹) ויל כי האי ליישנא בתרא.

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

(32) וכי' בתוריה מי אמרין.

(33) בכ"ז: חזרות.

(34) בכ"ז החידיא: הבית.

(35) בכ"ז החידיא: בת.

(35³) בכ"ז: וגם פעמי הבית יירושה ושוויה הכא כירושה. ונראה שצ"ל כירושת.

(36) ויל הירושלמי: אלמנה ובנות שתיתם דוחה לבנות ולא בנות דוחות לאלמנה. אין אלמנה שאלמנה דוחה לבנות עיי' בז, כשם שהאלמנה דוחה לבנות עיי' בנים. וכן אלמנה לבנות עכל הירושלמי ורבינו קוצר הלשון.

(37) בכ"ז א: וכן דוחה את הבנים עיי' בנות.

(26) כתובות קב:

(26³) בכ"ז א: ודילמא ממעט כיון.

(27) כתובות גב:

(28) כתובות טה.

(28³):asic הרכיש פ"ק דקיושין ס"ב ד ר'ין גודרים ג. המאונים, הראי'ש פ"ק דקיושין ס"ב ד ר'ין גודרים ג.

(29) כ"ס הראי'ש ס"ט גערה שנחתה.

(30) וכ"ס בירושלמי.

(31) הראי'ש, וכ"ס הראי'ש והטור.

(31³) ויל הראי'ש עז' ג. ור'יך גאות דיל כ דועלם הלכה כאית, ומקצת המאונים פסקו במונא באיז ובאסורה לחומרג ועין עז' ג. תודעה בשל.

מרע מيري דמגנה באמירה, והיה לבריא בקנין***). ובها ליכא משום אסמכתא, דלעומן ליכא אסמכתא אלא במאן דאתי (למגנה) [למגנס] נפשיה בשום מידי בההוא דהלויה על שדרה****), וכשהוא דמי שפער מקצת חובו***), וכאומר Ai לא אתיינא ליבטלאן****) וכותא, דודאי איינו רוזה שיקים תנאו ואם יתקיים על כrhoו יתקיים. אבל כל שאיטן קונס עצמו כלל ורוזה בקיום תנאו ושיקים המשעה אין זו אסמכתא אלא תנאי תנאי בני נד. וזה נפתור ופרה. למדנו מפי [מורין] הרשב"א****) ומורי הראה גרא"ז*****). [ומזה] אין אסמכתא בגיטין****) באומר אם הטעם****) מתי ואם לא באתי, (דאעיגן) [נאעיגן] דלא ניחא ליה בקיום התנאי, כיון שאין האיש מגרש אלא לרצונו אנן סתדי כי רוזה הוא בלב שלם שאם יתקיים התנאי שהוא מגורשת ולא תאה עגונה ולא שומרת יbam****). מעטה שנמנינו שרוזה בקיום התנאי וקיים המשעה אין בו אסמכתא:

גמרא דוחין אותו ושקיל בנקבות.
פירוש מונונות: זהא כתני סיפא ילהה טומפות איינו גוטל כלות. ואמאי לישוקל מהה נשךן, אלא שמע מינה שאיבו גדור לא כוכר ולא בנקבה, אלא סאלו היא בריה בפנוי

איכא בז ובת הכת דוחה את הבן ותבן דוחה את הבת. דמשום צן לא אתייא אלא בכח חקנה, וכו' עיקר. והשתא דאייפשיטא שהאלמנה דוחה את הבנות מכל מקום. ומילא איפשיטא שהוא ממעטת בנכדים. וכשהלמנה דוחה את הבנות במקום שיש בן, ומוציאין לאלמנה מזון עד זמן שאומדין בית דין שראואה לחיות אם זקנה ואם ילודה, ומעדין ביד שליש ומפרנסה אחת לששיטים יומם כדרך שאמרו בכתובות" במכורת למונות"). ובת אשתו ובת אי נמי בת אשתו ואלמנה, בת אשתו קודמת שעודה כבעלה חובה, והנסאר לה לפי הזמן שפסק לה, הרי הוא ברשות הבנות, והבנות ואלמנה ניוגנים מתם כדיין, הכת מוציאיה מיד הבן ואלמנה מיד הבת:

מאי אמר. פירוש הא זראי הדין נתן שיטסיד מפני שהוא זכר, כיון לתנאי מונות אין אלו לנקבות"*) :

הפי אמר בשבייל שאנו זכר הפטדראי בנקימות מועטויות, די לנקבות בתקנות שיהיו כירוש ויוננו כולם יחד:
מתניתין חנich בנים ובנות וטומפות וכור' האומר אם ילהה וכו'. פירוש בשבייל

ה מ ז ז

שוראה לשיטו, העין שם הגולים שכתב שורהה בעל החינוך איינו הראה רבו של רביינו, אמרין (41) וכייב הרמב"ן, וכייב היזון סנהדרון פ"ד: (42) וכן הל הנגי: ואין בזה אסמכתא שוריין איינו כל רוזה שיתקיים התנאי, ודוקא קונס איז כל רוזה שיתקיים התנאי, ובאומר אי לא אתיינא ליבטלאן וכותאי וכוייב שkonס עצמו ואינו רוזה שיתקיים התנאי הוי אסמכתא, אבל זה רוזה בקיום התנאי ובקיים המשעה הילך אין זה אסמכתא אלא כתני גדי. וזה כתהור ופרה, לדמותי מפי מורי הרשב"א ומפי מורי הראה זיל, ומה זה השעם אין אסמכתא בגיטין באומר אם מתי ולא באתי, ואעיגן דלא ניחא ליה בקיום התנאי, כיון שאין האש מברש אלא לזרעון אין סתדי כי רוזה הוא בלב שלם שאם יתקיים התנאי שאותה מגורשת ולא תאה עגונה לא זוקחת ליבם. הריטב"א, עכ"ל הנגי. ובכ"י א': דלא תאה עגונת

ה ג ה ו ת

(38) כתובות זג.

(39) וויל הנגי: וכשאומדין ב"ד זמן האלמנה מעמידין בכלי מונותה ביד שלש ומפרנסה אחת לששיטים יומם כמו שאמרו בכתובות במוכרת למונות, הריטב"א זיל. עכ"ל הנגי.

(40) וכיס רגמיה, ועין פרשביים.
(41) וכיב הרשב"ם. וכיב היבוי ס"ר ר"י בשם הרמב"ם פכ"ב מומיים אבל הריעף כחוב דמתניתין בשבייל מרע ברכות ובריו גהlek הרמב"ן והרשב"א, עיין ב"י ס"ר ר"י.

(42) עין ס"ה: ס"ג.

(43) لكمן כסח.

(44) גדרים כ"ג.

(45) עין תשובה הריטב"א שהובאה בכ"י פ"מ ר"ה, שכתב בשם הריעף דודוקה הכא ליכא אסמכתא - משום דאין אסמכתא בש"ם.
(46) וכיל בספר החינוך. והכ"י כתוב על זה

דף קמא ע"א למיירא דברת עדיפא ליה מבן. פירוש דכיוון דנקט חנה צורתה דמלתא בכוי האי גונא, מכלל דהכי אורה דמלתא:

אמר הפסדא לרידי בנתן עדיפא לו. פירוש רשבים שלא נתקימו לו בניהם. וליתא דהרבבג בנימ מצינו לו, רב נחמן בר רב הסדא") ומר יטקה (וכר) [נומר קשייא] בני רב חסדא"). ואמריןן בתגורול בתחרא") רב מרוי ורב פנחס בני רב חסדא. ור' ") פירוש דעתמא מפני שהיו חתנו גודלי הדור, ר' ") ומר עוקבא [בר חמא] ור' בר חמא") :

הזכיר נוטל ו' דינריום. פירוש דינרים הללו של זהב המ, וכל דינר מהם עשרים וחמשה דינרי כסתה. והוא להו ששה דינרי זהב מאה וחמשים דינרי כסתה, ושני דינרי זהב חמשים דינרי כסתה:

אידך מנה ממון המוטל בפק חולקין"). מסתברא") מודלא אמריןן הא מנין טומכים היא דאתיא תא אפילו ררבנן דעל ידי הרשותה מוצאיין המתאים מן האחין. ולא נקט הכא כתיבת הרשותה, דלא מيري בהכى, אלא סאילו כבר גטולה מן האחים והם מונחים בינייהם, ובמחלוקת דידחו הוא זראיינן, וכיון דאיןנו לא הייחד מנייתו מוחזק טפי מחלוקת חולקין:

דף קמא ע"ב והוא זכר ונכח לא אמר. כלומר כיון שלא התנה (כ) למර בפירוש אם תלד זכר ונכח כאחת, למה גוטל כלום כשלדה") זכר ונכח בכת אחת.

עצמה. ואע"ג דבכוליה תלמודא") אמריןן דאנדרוגינוס בריה וטומטום ספיקא, כס"ד דרבנן לא תקון מונות אלא לנקייה ודאי;

ופrisk אבוי דין כי נמי וחבי אמר רוחין אותו אבל נקבות אבל אין לו אפילו נקבות. ורבא אמר דלעוזם דוחין איזטו זיש לו. דבתקנתא דרבנן נמי הרי הם כדיני תורה, וכטפיקה דיביגין לית. וסיפא הינו טעמא משום דרשבי"ג דאמר התם האומר על פרה מעוברת אם ילדה זכר הרי הוא עולה ואם נקבה הרי היא שלמים, ילדה (וכר ונכח) [טומטום ואנדרוגינוס] אין קדושה חלה עליהם. דבלשח בני אדם אין דעתם אלא על זכר ודאי ועל נקבה ודאית. ומודה רשביבג ברישא דכתאר תקנתא דרבנן אולין בה ולא בתה לשון בני אדם זה ברור, ולא בדברי המפרשים") דרישא לאו רשביבג היא, ומוקמיגן סתם מתניתין כתורי תבא. ומהוד רבא באנדראוגינוס שהוא בראשי פניה עצמה"). שאין לו אפילו שהיה בריה בפני עצמה"). לאו ראי ליריש ואין לו. וקשייא לי ולישני ליה מי יריש לבן, בגין שהנכים אינם מרווחים אבל יש שם שיר יותר ממזון הבנות דבאותו (שטר) [שירו] לכל הפתחות יורש (כדין) [כבן] מהה נשך. ויל' דאין הכל נמי, אלא דלא חיש לומר כן. ומורי תירץ דלישנא דירוש לבן [איינו] אלא שהוא יורש גמור בכל הנכסים. ומסתברא דולכה קרשביבג בההייא דלעיל, כיון דעתם מתניתין כוותיה:

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(47) תוריה ליריד.

(48) ברכות ג.

(49) ברכות מ.

(50) וכן היה גירסת רבינו יונה. אבל שלנו: هو ממון המוטל בספק חולקין.

(51) וכיכル הרואש ובבאיורי הגראי, אבל הרמב"ן בשם הריעוף כתוב דסמכות היא ולא רבנן, ועיין תוריה אידך.

(52) גירסתינו: בילדות.

(42) נהה כת. בכורות מא:

(43) רשבים דית רבא אמר.

(44) פ"ץ רמב"ם פ"ח מה' נכית ועיין שם במס' ולימ.

(45)** הראי"ש ספק שלא קרשביבג.

ברכות ס.

(46) סחחים כן. ועיין"ש ג. תוריה מר יגוקה.

(47) ב"ק קין.

ויש מקשין ואמאי לא פריך כי על מהנתניתן דבר רב הונא⁵⁵) גבי מוכר פירות דקלadam מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולמו; קסביר דין אדם מקנה למי שלא בא לעולמו; ולימאו ליה רבוי מאיר היא. ואית ואית מתניתין ר"מ היה היכי היה פליג רב הונא, דתא ר"ה כר"ם סיל וכדאיתא ביבמות⁵⁶). ויש לומר דהשתא ס"ד לר"מ אדם מקנה למי [שלא] בא לעולמו. ורב הונא ס"ל כרבי מאיר בדבר שלא בא לעולמו וסביר ברבן [במקנה] למי שלא בא לעולמו:

ומהדריןן דר"מ נמי [אתה]⁵⁷ לאשמעין דמקנה למי שלא בא לעולמו, שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגידי או אשתחזר דבר ר"מ מקודשת, הרי הוא בעולם⁵⁸) אלא שלא בא לרשותו; ומיהו תא קמיא (דרכא) נמי לא שמעין ליה דבר שלא בא לעולמו אלא דבר שלא בא לרשותו⁵⁹), ולאחר שתתגידי ותשתחזריו ושימות בעליך דבר שהוא בעולם הוא, ואפילו וכי תילין בכל דוכתא דבר שלא בא לעולם בדברבי מאיר. והוא דהא קים להו וגמירי לה דבר היכי, וזה לא גמירי כלל. והיינו דקאמר לדבר שלא בא לעולם מי שמעת ליה:

ולימאו ליה ר' יומי היא דאמר עובר יש לו זכיה ותנתן עובר פוטל ואינו מכabil [דבריו ר' יוסט]. פ"י כהן שמת והניח אשתו מעוברת ויש להם עבדים, פוטל את העבדים לאכול בתמורה מפני חילקו [של עובר]. דעובר יש לו זכיה ועובר בתמורה אמרו⁶⁰) וכלה, ואם אין שם בניהם אינו מכabil את אמו בתמורה ומהו כל שלא זכה זה, דיתיקי ראשונה קיימת ולא חשבא חורה, ולא מהThor: וחוובת לעובר לא קנה. פירוש אעיג

ה ג ה ו ת

55) בכ"י א: הרי הוא בא לעולם אלא של בא לרשותו.

55) בכ"י א: אלא דבר שביל.

56) בכ"י א: מפני חילקו יש לו זכיה ועובר ומי זכיה.

57) ברכות סז.

53) היא גירושת רבינו יונה. וגירושתו: אמר נמי אם זכר ונkehה נמי יטול מנה.

53) היא גירושת הרמב"ן.

54) יבמות דף צג.

55) שם ובידם סז:

ילוד מאכילד שאינו ילוד אינו מאכילד. ופירשו זכיה אפילו בירושה הבאה מאליה, [ועוד הקשו] מדרתנן התם⁵⁹) תנוק בן יומו מאכילד בתמורה ופוטל מן התרומה, והוينן בה התם⁶⁰) מאי איריא בן יום א' אפילו עובר נמי דהה העובר פוטל ואינו מאכילד, ופרק רב תנן העובר פוטל ואינו מאכילד, וששת הכה נמי עספין בכהן שיש לו ב' נשים אחת גירושה ואחת שאינה גירושה ויש לו בנימן מאותה שאינה גירושה ויש לו בן אחד מתגרושה דפוטל בעבדי אביו מלכובל בתמורה ולאטקי מדורבי יוסי דאמר עובר גמי פוטל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא: והבנו בכל זה כמו שפרש ר' יוסי וליל דסבר רב שתת דהה דפלייג רבנן עם ר' יוסי ואמרי עובר אינו פוטל לאו משום דסבירי דעובר אין לו זכיה, אלא משום דאיין לו זכיה בעבדים אלו אלא אם הוא זכר, וכל היולדות מחזה זכרים ומחזה נקבות ומיעוט מפלילות וגם יש שיולדות טומטום, ואם כן הוא ליה זכר הגראי לזכיה מיעוטא, ורבי יוסי חיש למיעוטא ורבנן לא חיש ליעוטה, אבל דפלייג על כלוי עלמא לעובר יש לו זכיה. והוינו דאייתא הא דגר שמת, דבעי לומר דאל רבנן היא. וס"ל עובר יש לא זכיה. ומאי דפלייג על ר' יוסי אינו אלא משום דלא חיש למיעוטא. ותדע דההיא דפרק יצא דופן לא היה צריך רב שתת לאוקומי בכחן שיש לו שתי נשים ומסתיה דלוקמא בכחן שאין לו אלא אשה אחת גירושה ויש לו בן אחד ממנה ופוטל בעבדי אביו מלכובל בתמורה מפני שהוא חלל. ודוקא בן יום אחד, אבל עובר לא, עובר לית ליה זכיה וכמאנ דליתה דמי, ואוכליינו ואינו מאכילד, דואג מתניתין דקתני עודי פטפי מתניתא. ועוד הא דפלייג [רבנן] התם משומש משפחה כולה. ומגדל אוקמה⁶¹) בהכי

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(59) תזרות בן. ונזה מז. תזרות אמר רב ששת.

(60) בכוי א: ומדאא לוק בהכני.

(61) יבמות סז:

(58) נזה מג:

(59) נזה מד.

יצא לאoir העולם ויש לו זכיה לדברי הכל
וממעברת הוא וממשין. והכי אמר השטא
שטע על העובר ההוא שמת במעי אמו
והפילתו דלא היה מרפיא בידיו, ולבא
כין דלעובר אין לו זכיה חוקט חזקה,
ואפיו שידע אחר כך שלא היה נפל באותה
שעה. ואילו לאבי אין חוקט חזקה, העובר
יש לו זכיה בתן, ולא היו הפקר באותה
שעה. כיוון שנודע שהיה חי באותה שעיה;
אמר רב ששת נוחל בנכמי האם
להנחייל לאחים מן האב ודורקן בן יום
אחד אבל עובר לא דאיו מיות ברישא
וכו'. ודאי לא חידש לו רב ששת עתה
בתירוץ זה אלא מי דקארם דאיו מית
ברישא, דאילו נוחל בנכמי האם להנחייל
לאחין מן האב (דכי) [בלאו הבי] שמעין
לה מעיקרא כד פרכינן לה, דעתך אית לן
למייד הבי דאי למירא שנוחל מן האב
ומנהיל לאחין מן האב מי נפקא לה מינה
(איבעיא אחר לידתו ואיבעיא בלידתו) [אי]
בעי מאובא לירתו ואי בעי מיניה לירתו
וכו' אמר בדורכתא⁽⁶²⁾ לחדיא, אלא ודאי כדאמרנו,
וארחא תלמודא בהכי לפעמים, דכיוון דatoi
לפרק טרח ומפרק כליה אויעטמא. וכבר
בתבוננו צויא בזה בפרק חזקה:

דעת קמב ע"ב והוא דאמרין דעובר
מות ברישא. פירוש ר' ר' (63) זיל דדורקן
כשותה כדרכה על ידי מלאך המות אבל
לא כשנהרגה, וכדוחוין בגין פקעה⁽⁶⁴⁾. זאמירין
מות ואח"ב (شمיעו בו שמת). ואית דורותי
שמעו בו שהפילה ולא הפילה ואח"ב הפילה.
ושתי הנוסחות עניין אחד להם. דהא דגיטין
שמעו בו שמת, לא על שהיה לו בגין
זה לאו מדידה שקליןן וטרינן, דההוא כבר
כמה פעמים, וכదומכח מדאמרין⁽⁶⁵⁾) האשה

וטרח לאוקמה בכחו שיש לו שתי נשים,
שמיעין דטעמא דידיה משום דלא חיישין
למיועט. והיינו דלא אוקמה (אלא) כשאין
לו אלא אשה אחת גורשה ויש לו בן אחד
מננה, דא"כ אפילו עובר נמי פול, דהא
כיוון דליקא אלא העובר ההוא (לפיקר) [אפיקר] מפנוי
הוא נקבה (ירשו פול) [ירוש ופוסל] מפנוי
חלוקת שהוא חלק וזה ברור. ולהוציא מפירוש
רש"י שפירש שם. ושם הארוכת⁽⁶⁶⁾ ("ב"ד"):
ומעתה זה שהקשו לרבות ששת בסמור
מטיפה מתנתין דתינוק בן יומו נוחל ומטייל.
ולא הקשו מרישא דתינוק תינוק בן יומו מאכיל
בתרומה ופוסל מן התרומה. דאוקמה איהו
גופיה בכח שיש לו שתי נשים ולא פוקי
מדרי". והשתא ברין הוא דיביל אבי לשינוי
דהא בריתא ר' ר' היא, ורבנן פליגי עלייה
דר' ר' הינו משום דסבורי העובר אין לו
זכיה, כדאסיקנא בפרק אלמנה לכחן גדול,
אלא דעדיפא מינה שבוי ליה, דאפילו ההוי
מתנתין רבן אינה רואה לו דירושה הבהא
מאליה שניי:

מאי בינייהו. פירוש הא איך בינייהו דין
עובד אם יש לו זכיה בירושה [הבהא] מאילת
dalabi יש לו זכיה ולרבא אין לו זכיה, דחתם
טעמא משום דרפוי מרפיא בידיו. אלא הק'
מאי בינייהו לעניין דין הפקר זה, ולפרוש
AMILTA בعلמא אתנן, ודוותה בתלמודו⁽⁶⁷⁾ (טובה):

אייבא בינייהו ששמעו בו שמת ולא
מת ואח"ב (شمיעו בו שמת). ואית דורותי
שמעו בו שהפילה ולא הפילה ואח"ב הפילה.
ושתי הנוסחות עניין אחד להם. דהא דגיטין
שמעו בו שמת, לא על שהיה לו בגין
זה לאו מדידה שקליןן וטרינן, דההוא כבר

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

(61) עיין מה שכח רבינו נתה מה. זיה אמר
רב ששת.

(62) ברכות ל. בזק לג. ב"מ י:

(63) גודה מה.

(64) עריכן ג. וכගירסת השיטים שם.

שושן נקטיה הכא בכור. וקרוי ליה לגסוסת, מפני שרוב גוססים למייתה**). וכן כתבת דראדבא"ז בשם רשי". ויש שפירושו דה"ה ייכיל למנקט הכא וילדו לו, ודוקא נקט אחר מיתת האב, אלא דגביו פשוטים נקט ילדו לו דכתיב בכוותו בנם, וגביו בכור נקט קרא דיכיר דמייריו בכוכוד דוקא:

והלבטה בכל הנgi לישני דמר ברבי ררב יוסף משומיה דרכא. מדקאמר בכל גני לישני שמעין שבא לכלול מה שפי' ביבי מתני' דתינוק בן יום א', שלא ניחאה לייה באוקימתא דרב שתה, ואפיקלו מית' נובך בראשיא אינו נוחל, ורקיל דעובר אין זו זכיה אפיקלו בירושה הבאה מאליה: וא' צחתי לפזרשי טעםא משומ דעובר אין לו כיה לא מוכחה מיניה שפי', דהא איבא למיימר דעתמא משומ דמיט ברישא. הילכך ייחיא לנו דליהו טעםא דמתני' ופירושה נזדמר בריה דרב יוסף והוה ליה למימר הילבטה כהני לישני, אלא ודאי כדאמן.

המוחה לעובר לא כתה. פירוש ואפילו שМОך לילדתו, ואפילו אומר לכשתלדי"י^ט מילטה פסיקתא כתני. והיין דקאמר זאמ' תאמר משנתינו הויאל וודעטו של אDEM קורובה אצל בנו. וסביר דקצת רבוותא^י), ואפילו לגבי בנו נמי דזוקא בשכיב מרע עליין. וכן דעת מורי הראה. וכן גראת דודחאי, דודא תלמוד טעמא דאיין עובר קונה ממשום גՐיעותא דידייה הוא דלא הויבר בכיבת-וילא משום גՐיעותא דמפני. ואם גו

שישנה על המשבר מביאין סיכון וקורעין את קריסה ומוציאין הולך, ובמהה מיריע בדומוכת בדוכתת בערכין. וכבר פירשתה במשמעות נדה בסיד. זמיהו אע"ג דאייכא כל הנני דלא מית ולד בראשא, כיון דבמהה בדרכת דחווי רובה עובר מית בראשא קתני בגין יום אחד למעוטין עובר :

לומר שמעטם בקהל בכורה. פירוש
שאם היו ארכעה אחיהם כולם עד זה העובר,
עוישין מן הנכמים ממשה חלקיים ונותלים^๔) חלק
תואחד בבלבולו;

אבל עובר לא. ואין חשבין אותה
אללא לשלהם אחיהם, ועושין ארבעה חלקיים
ונגונטול החלק האחד בככורתו, ומן שלשה
חלקיים הנשאים חזרים ועושים ארבעה חלקיים
וחולקים בשותה. וכן אתה מפרש בבן שנולד
לאחר מיתת אביה שאיןו כמעט חלק בככורה.
ופחות הוא :

בכור שנולד אחר מותה אביה. פירוש
ומשכחת לה בהנאה אשתו מעוברת וילדה
תאומות, اي נמי כשהנאה נשים הרכבה
משמעותו:

איןנו נוטל פטור שניים כיור אמר רחמנא
זהה. ליתא (וכו) [דיכיר]. ודקדקו
בתוכסותה") דלהכי נקט האי קרא ולא נקט
משמעותם דכתיב וילדו לו בנימ כדרקט לעיל,
דאיה מהתיא אם נולד כשהוא גוסס נוטל פטור
שנים דהא קרינה ביה וילדו לו, אבל השתה
דבעינן כייר, הרי כשהוא גוסס אינו בר
היכירה, ואין הבכור נוטל פטור שניים. והא
נקט בכור שנולד לאחר מיתה אביו לאו
donegal אלא אידי' נקט האי לישנא גבי

כי דעתו קרובה אצל בנו מאי הוא לעשות צירוף [חמור] שאין בן קני מבטל קניינו של זה:

ורוב הונא⁽⁶⁴⁾ אמר לא קנה ולא כלום. דברין דצירוף ביהה, השוה אותן שיהיו בדין אחד:

ורוב ששת אמר קנה הכל. פירוש הסבר שאין צירוף מבטל, אדרבא הוא נוטן כל נכסיו לשניהם, ומה שאין זה יכול לקנות (ש)קנה האחד:

אמר רב ששת מנא אמינה לה. פירוש דצירוף אינו מבטל: רתניא אין לך מר בקישות אלא מנמי שבו. פירוש ופעמים שיש באחד מרירות יותר מhabirovo, ואלי אותו שפיריש הוא יותר מר:

לפיכך כשהוא תורם מוטיף על החזון שבנו. פי' שפיריש מן הגודלים יותר, שיש בחזון שבhem שיעור תרומה, ואית ניחא לגבי תרומה שככל להפריש ולהרבתו בה, וועשה אדם רוב [כריון] תרומה, אבל לגבי מעשרות שהוא אין בונה מרירות יותר, ונמצאו מרבה [ב]מעשרות ופירתו טבלים. ויל' דמשום האי פורתה לא חשיב להיות אותו העודף טבל ולא חיל עלייה שם טבל. ועוד שאי אפשר בלי שם מרירות, וועשה עודף מאותו מר, וההוא בינו דלא חזוי להפרישה לא חיל עלייה שם טבל;

ואמאי [קני] את וחמור הו. פירוש שהרי צירף המר והמתוק בשארם יהא זה תרומה. אלא ודאי שמעין מינה

את שאין זוכה כזוכה, אלא ודאי hei קאמער כי מפני שדעתו של אדם קרובה אצל בנו החשו לטירוף דעתו אף בזה כן גראה לי:

ויש אומרים דאפילו לגבי בנו דוקא לאחר ארבעים יום, אבל תוך ארבעים יום לעיבורה Mai בעלם הוא ואין דעתו קרובה אצלו⁽⁶⁵⁾. ועוד דוחה לה כאילו לא היה בעולם כלל, שלא תקין לו כלום. וטעמא דמסתבר הוא⁽⁶⁶⁾:

וחלחתה המוצה להüber לא קנה. פירוש בעובר בעלם, שלא לסתור דברי רבי יוחנן, וכן דעת הגאננים זכרונם לברכה⁽⁶⁷⁾:

ר' אבון ורבי מיאשא ור' ירמי אמרו אית חולק לטליה במקום בנייא ר' אבחו ור' חニア [בר] פפי ור' יצחק נחאה דאמורי לית ליה חולק. כך גרס רשב"ם. ואילא גותחי דמפני ליה. ולפי הגירסה הראשונה כי אמרנן וטעמא מאי ר' ירימה הוא שאמר בון לר' אבהו ולפי הגירסה הב' ר' אבהו אמר בון לר' ירימה, ודוק. ולמ"ד אית חולק לטליה במקום בנייא נהי דבניהם לא זכו נוטל הוא חלק הרואין לו כפי אותה מתנה ומה נשאר חולקים הכל בשווה מדין ירושה:

דף ק מג ע"א ומיהו הא קשייא לנו דוחיל קנה בחמור דלא קנה. דאת אמר קנה בחמור ד"ה לא קנה את וחמור רב נחמן אמר קנה מהכח (וכו'). פירוש שאין

ה מ ז ג

יום מיא בעלם הוא ואין דעתו קרובה אצל דחווי לא היה בעולם כלל שלא תקין בו כלום, וועמא דמסתברא הריטוב⁽⁶⁸⁾ זול עכ"ל הנ"י, וצ"ל וטעמא ומסתברא הוא.

דף ז: בשם רבינו וזוווקא בשכ"ם קנה. וכיב' המל' שוהי דעת בעל העיטור ובבינו ואילו גרא לאיל דעת הרמב"ם בפרק בכ' מה' מכיריה הי' דאפילו בבריא אמרנן ועוזו של אדם קרובה אצל בונו, וכפשותה דההיא דאי' וווחנן בט"ק כתובות דלא מירוי בשכ"ם. וגם הטור בריש סימן ר' פסק בדעת הרמב"ם וכן כי הרא"ש בס' אלמנה לכ"ג גרא לאיל דעתו קרובה חחשו לטירוף. ויא' דוקא לאחר מ' יום אבל תוך מ'

66*) עיין ב"י חווים סי' ריא שם בעל העיטור דאפילו בחור ארבעים יום יש לו זוכה, והשיך שם כתוב שנראה לו לדברי רבינו מאדמרין סי' אלמנה לכ"ג דטור מ' יום Mai בעלם הוא. וכחוב שאפשר שנם בעל העיטור מודה בונה ומשום וتون ארבעים יום אין גרא עbor כלל, וועל הנ"י: וכן הסכימו גודלי המפרשים

דוקא בשם דהא משום גוינוטא דעוכר הוא ולא גוינוטא דמקנה, ואילכ כי דעת האב קרובה אצל בנו מאי הוא לעשות את שאין זוכה כזוכה, אלא ודאי משום שועמו קרובה החשו לטירוף דעתו. ויא' דוקא לאחר מ' יום אבל תוך מ'

(64) גירסה שלנו: רב המגנו.

ולגרירותה דכליל כליה, וכדכתי ב' והיתה לאחרן ולבניו. ולפי דעת הרמב"ם נמצא הכלל יפה מן הפרט לפערמים, כגון שאמר נכסיו לראובן ושמעון ולי ולבני יהודה, ואני בני יהודה אלא שניים. לנו פירש [רבינו הגודל]"*) הרמב"ז, כי לעולם לא יתול הכלל אלא כאחד מן הפרטמים, כי כל הכלל חשוב אחד. וזה דעת מורי (הר"ם) [הכימ"]*)

וכן דעת הרשב"א: הכא האשה לאו בת יורשה היא. לפיזו שמעין דברי מודה באומר לאחד מן היורשין נכסיו לך ולאחד שנותל מהצה: מוסרים לביאה אם הם קידושין אם לאו תלייא בפלוגותא דברי ורבא בקידושין אין לאו כדאיתא") התם בגמ' בדוכתא: לעניין פסק פסקו") רבנן הלכה כרב נחמן אמר קנה מהצה. ואע"ג דתתם פרclinן להדייא במס' קידושין את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה, אורה דתלמודא למperfיך הци. וכדריפרנשנא בדוכתי אחריני ולעליל בפרק המוכר פירות: החוא דאמר לך לדביתחו נכסיו לך ולבניך. פירוש בין בבריא ובין בשכיב

(הר"ם) [הכימ'] : (אייטרנגי) [אייטרנגי]. י"מ עניי עם. ו"י"מ") שרדים וסגנים שאיןם פורעין מס אלא מסיעין קצת:

דף קמג ע"ב. אם הביא אין לכתלה לא. וא"ת וליקשי מרישא דקתו בחדיא מביא ס' בכלי א' [ומ' בכלי א']. ייל דהוה אמינה דרישא לאו למצוה אלא

שאין זה מבטל את זה, ויחול שם תרומה כלו על מי שראו לחול, בשם שהיה חל בכווילו היה ראו, וה"ה (ה)aca דקנה הכל מעשה בחמש נשים וכו'. כולה מתחפרשת בדוכתא") שפיר:

לאו מי אוקינגן באומר הראותה לביאה מכמ' תתקרש לי. פירוש והרי אין כאן צירוף כי בפירוש הוכיר שאנו מקודש האחות. ואילו אמר את מה תתקדש לי אם קדושין תופסין באחות ואמ לאו, הא מוסרים לביאה אם הם קידושין אם לאו תלייא בפלוגותא דברי ורבא בקידושין אין לאו כדאיתא") התם בגמ' בדוכתא: לעניין פסק פסקו") רבנן הלכה כרב נחמן אמר קנה מהצה. ואע"ג דתתם פרclinן להדייא במס' קידושין את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה, אורה דתלמודא למperfיך הци. וכדריפרנשנא בדוכתי אחריני ולעליל בפרק המוכר פירות: החוא דאמר לך לדביתחו נכסיו לך ולבניך. פירוש בין בבריא ובין בשכיב מרע: אמר רב יופף קנה פלגן. וכן הילכתא. והיכא אמר נכסיו לפולוני ופולוני ולבנייהם או כיווץ בהזה שפרט פרטם הרבה ואמר כל אחד, דעת הרמב"ם") שנותל הכלל בנגד כל הפרטמים וגוטל מהצה. וא"נ") מהוו דהא בגמרא יכולה מוחך דרב יוסף אמר כי כשפרט וכלל, למליעותא דפרט הוא שפרט,

ה מ ו ז

ה ג ה ו ת

שהוא הדפוס והראשון. והמדפיס השני (דפוס וינציה) כבר שיבש אחותיות הרים והחליף הכך בריש וכותב הרים במקומות הרים וכן עד טוף מילוי. ועיין בדקדמתה.

(74) זה לשון הנומי יוסף: וכותב הריטב"א ויל שווא מקובל מפני רבבו ויל שאין זה במנחה בלבד אלא בכלי דבר ואפללו בחוב, שאם אמר לה או הלו פולוני ופולוני ובניהם הכלל גנוו אחד הפרטמים, וכן בכל תנאי והסתמכת יהיד או צבור עכלי. ובמ' הביא יוסף בסימן רמא העתק ובר רביונו הללו, והודרכי משה אותן ב' כתוב עליו וויל. ובמ' המוכר בית ור' קמי כתוב כובי הרמב"ן וחילק שם בין מכר למנהג עכלי.

(75) כס' הרשב"ם.

(70) קידושין נ"ד נג.

(71) כייל והשכבים בשם הרית.

(72) רמכבים טרך מ"ה זכתה הלכה ה' ועייש בראביד.

(73) זיל הנגי: אמר המתברר ואינו מחוור, וזה מסוגיא דגמרא דאמר מהזה לאחרן ומהזה לבניו ממשע מעליותא דפרט וגור纠ותא וכלל, ואם כדברי וה"ם עמים שתכלל יפה מפרטם כשהפרטם רבים פמנגו. לך פריש רבנו הגדור הרמב"ן שי' כי לעולם לא יתול הכלל אלא כאחד מן הפרטמים וכן דעת הראותה והרשבי זיל.

(74) בצל' והוא ראשי תיבות הריני כרת משכבי. וכן מצאתי בנומי יוסף דפוס קושטנדינה

זהו בהלכות). והכי ממש מועבדא דלקמן, בההוא דבר נכסי לבני וחו ליה ברא וברתא וע"כ לא מספקא לנו אם הבית בכלל אלא בשבייל שהזכיר לשון רבים ודילמא לא קרו אינשי לחדר ברא בני, תא אילו היו שם שני בנים דבר פשוט תוא שайн הבנות בכלל, ואסיפלו בהא ליכא אלא חד ברא. ואסיקנא שאין הבית בכלל, דקרו אינשי לחדר ברא בני, וכיוון דאמר כל נכסי אי אפשר שלא יהיה בהם דבר הרואי לבנות, ואם כן חוה ליה לתלמידוז לאומר דבר הרואי לבנות לבנות. אלא ודאי שמעין מינה דבשכיב מרע ליכא למים הרבי :

לא שפיק בنتיה (וכו) [ומסדר לבלטיה]. יש אומרים"') שכל הדברים הללו כשאינו שם אשתו, או שאין אשתו רואיה למוגנות אלן, הא לאו הבי לאיגותה שדר. וולא נהירא מدلָ פרייטו בגמרה כדפרטו איןן אונגיינ"ו^{*)}:

מר בר רב אשוי אמר לא קרו
אינשי לבר בריה בנים. ומיהו הני מילוי
בכשיש לו אפללו בן אחד. אבל אם אין לו בן
אחד קרו אינשי לבני בניים [בניים].
כבר אמר ר' יוסי (בבבון ר' יוסי)² דבנוי בניים הרי הם כבניים.
וההיכא שאין לו בניים [ויש לו בני בניים]
ויש לו בנות, ואמר נכסטי לבני או שחדיר
הנהאה מן הבנים, מסתפק לן אי משום בני
בניים קאמר או משום בנות. ודעת רבותי
דרשות בני בנים קאמר, שהם ראויים לירושו
יעומדים במקום בניים). והדבר ידוע שהאותר

ג' "

למקהילתו כי שכתב ז'יל : לא שביק איניש בוניה או שאין אשתו רואיה למוגנות אלון תא לאו הכי לאינחתה שדר ולא נהירא מולא פריטו בגמרא כסדרתו אין אנגי עכילה הרוי לתדייא שהריטיבא חולק בדבר ריל שחולק במא שכתב עיל שם בשם הבה זאף בדברים דלא חוו לה

(80) רשי' שמות י"ח א' בשם ספרו,
 (81) זה לשון הגמומי יוסף: והיכא שאין לו
 בניים ויש לו בני בנים ייש לו בנות ואמר ונכסי
 לבני, או שהודר הגאה מן הבנים, מספקא לנו אי
 משומם בני בנים קאמר או משום בנות. וודעת
 לרבותינו דמשום בני בנים קאמר שם רואים

שבכך הוא אפשר ויש לו רשות אבל לעולם
מחזאה על מחזאה עדריך והו מזווה, להכין
דיקי מיתורא דסיפא דומכה דכי קתני רישא
מביא למזווה קאמר לכתהילה. ואית' ודקרו
לה מאי קاري לה דהא כלים שניי פרטיטים
הם, וכל שניי פרטיטים ייכא למ"ד שלא נימא
מחזאה לזה וממחזאה לזה. דמהיכא שמעינן
דאפלו בשני פרטיטים הות פליגן אבויداولין
בתוך סברא, ואם הדעת סוברת") שלא יהא
מחזאה על מחזאה, שלא נאמר כן, כגון שאמר
לאשתו נכסוי לך ולבני פלוני, שלא תחול
אשרתו כבנו אלא תחול היא הצריך לה בלבד,
دسברא הוא דיהיב טפי לבנו אבל היכא
דיליבא שום אומדן פלי בshort:

וחילכתא כרב יוסף בשדרה קניין ומחלוקת.
זהה דיתיבנין הא סיינן בפלוגותה דרביה ורב
יוסוף קשיא לנו, דהא לא אירוי רבה בכולה
סוגין בהא דמחלוקת. מירצז הגאנונים דקיט
לליה לתלמידוא דהא דאבי מדרוביה לרבי ניקיט
ליבֶרְבָּן).

הזהו דשודר ספק שיראי לבתויה. ספирוש בריא היה, ולפיכך יש לומר בו לדלדורון נחכמוני**), והיראי לבנות לבנות. אבל בשכיב מרע אין דעתו אלא על יורשו עד שיפרש. והchein ממשמע בירושלמי***) דגרסינן בפרק שני דיני גזירות. מי שליח מדינתם וה אמר ינתנו אלו לבני בנותיו בכלל, אם אמר בשעת מיתה ינתנו אלו לבניי אין בנות בכלל עד כאן. והיראי הביא הירושלמי

四

76) הלשון מגומג וואולי ציל: ואין הרעת סובלות.

(77) ודור היה הובא בספר יד רמה בהגהה
 (78) קען []: פיעיש.
 (77) הגי סרי הטעם משום דבריהם רוזה
 לבגד בנותיו כדי שייהו חביבות על בעלהם אבל
 בשעת מיתה אינו רזה לעקור נחלתו דארוייתא.
 (77) ואפשר דמשום דיקוק זה העתיק הרשיט
 לירושלים.

78) כן כתב הר' י"ח בפירושין.

(7) בונצ'ר ורמאנַג (בונצ'ר בונצ'ר פֿרְנָס)

אנכי הצעיר מצאתי להריטב' א וליה'ה בחירושין
79") עיין בס' יד רמה בתగהה שכתב וויל:

התנה היכן אמרו זה. אבל בתוסטה"ז⁸³ ובירושלמי"ז⁸⁴) פירשו שאמרו בבית דין. ויש אומרים דדווקא נקט בית דין, וככלתב הראב"ד. אבל יש מפרשין") דתוסטה

ירושלמי לאו דווקא נקט בית דין, דכינן דלא בעינן אלא לגולי מילוא שאין דעתם

למהחול. כשאומרים כן בפני עדים סגי:

השבחו לעצמן. פ"י (חולין) [ראי זיל]⁸⁵) כי כל השבח לעצמן, ואפילו חלק הקטנים. כיוון שאלמלא הם לא היו קטנים משבייחן, דמעשה דבר ספרא כולה שבאהشكل, ממש דכוון שלא שביק גירושה וטרת לאחריני חשבוניהם באילו התנה בבית דין. ואינו מהוור, כי למת יוכה מפני תנאו בשבח החלקו של חבריו, מסתיה שיהא כשותוף היורד בראשות ואפילו בשדה שאינה עשויה ליטע. והנכון כדרישת רבנו תם⁸⁶). השבחו לעצמן ליטול בשבח אחיהם כיורד בראשות כאחד מא里斯י העיר למחזה לשולש ולרביע, והשאר להם. ורב ספרא גמי הוא (הוא דشكלי ואחריו) [מן שקל, ואחוי]⁸⁷) היה טובען כל חלון בשבח, ולא ציריך התלמוד לפреш כו, דפשיטה

ליה דבר ספרא לא הוה שקל טפי:
וכן האשה וכו'). בגמרא מפרש לה

ועבד לה צרכותא:

גמרא לא שננו אלא ששבחו נכטם בחמת נכטם אבל שבחו מהמת עצמן

נכסי לבנותי או לבניי, כולם בכלל ואפילו הם מאות או יותר, ולא אמרין בווא מיוטר רבים שניים. וכן באומר לקרובי או לקרובותי, יש בכלל כל הקרובים שהם פטולים לעדות, והכי ריהטה נולה סוגין, וככלתיבנה בפרק המוכר את הבית⁸⁸). ודבר פשוט הוא, וכן הוא בתשובה רבותי:

מתנותין הניח בנים גודלים וקטנים וחשבוחו גודלים הנכטם החשבוחו לאמצע. פירוש ואעיג דקימא לך⁸⁹) דשותפין כירדים בראשות הם שהם גוטלים בשדה שאינה עשויה ליטע כשרה העשויה ליטע, שאני אחים דמחליא אהדי⁹⁰). וזה בגודלים עם גודלים סתמא محلאי אהדי⁹¹). כיוון שנזונים ומתרגננסים ביחיד, וזה דנקט גודלים עם הקטנים ממש עם טפא הוא. ויש מפרשין שפי⁹² גודלים עם הגודלים לעולם לא (שאני)⁹³ [מלחיל] כשותפים. ולא נהירא כדכתיבנה בפרק המפקיד, והקשה הראבי'ד הייך הניחו בית דין לגודלים שירדו לנכסים. דהה קימא לך⁹⁴) אין מוריידין קרוב לבטשי קטן. ותרץ דההיא כשאין ניזונים ומתרגננסים ביחיד דaicא למייחס שמא יחויק בנכטם ויאמר שהו שלו. דכשהן ניזונן על שלוחן אחד אפילו גודלים וגודלים אין מחויק זה על זה⁹⁵):

ואם אמרו מה שהניח (וכו') [אבא חרוי אנו ערשים ואוכלים]. לא פריש

ה מ ז ל

(83) בכ"י החודיא: לא שני, ואיל לא מחלין, והוא שיטת הראבי'ד הובאה בשתם ב"מ מ.

(84) ב"מ מ.

(85) וכן דעת התוס' דיה השבחו. עיין בכתוגם פסיט שפרשך כו' כוונת הגני.

(86) התוספות קמג: דיה בתוסטה העתקו תוסטה, אבל הב"ה הגני שצ"ל בתוספות רבינו החנבל. ותמראה פנים בירושלמי דיסרין הגי כתוב שהייה כתוב כן בתוספות של בעלי התוספות.

(87) ירושלמי בפרקון הגי ברכבת ר' ואם אמרו.

(88) והוא דעת התוספות בשם ר' שאיפלו לכתילה נועל כל השבח אפיקו שבן אחיהם וככ"ב הגני ותמראה פנים ברכבת ר' ואם אמרו.

(89) כן הוא בוגי.

ה ג ח ו ת

ליורשו ועומדים במקום בנים. והרב בר יוז שודomer בכסי לבנותיו או לבנותיו כולם בכלל ואפילו הם מאה, לא אמרין בהא מטעס ורכבת שניים. וכן האמור לקרובי או לקרובותי יש בכלל כל הקרובים שהם פטולים לו לעדות, ודבר פשוט הוא. וכן הוא בתשובה עכ"ל הריטב"א עכ"ל הגני, וכי ר' רמד בשם הרומי⁹⁶.

(90) ולעד שכהן רבינו למה שכתב לעיל ס: דיה ואחריהם, שבאומר נכסאי פרדסאי אערתאי שמיתחן לעצמו לכולן מתכוון. וכן ב"כ יתכן לעצמו באומרו בניי וקרובי וקרובותי.

(91) לעיל ור' מב:

(92) וככ"ב הגני והשביתו בשם ר' ר' ואם אמרו.

(93) כ"מ הרשב"א לעdet הרישי ב"מ.

וככ"ב בשטחים.

ושר��ין דשאני אודריגני דלנטירותא בעילמא עבידא ואפלו קטנים נמי מצו מנטרי") לה. פירוש דמשום מלאכה קלה כואת דהינו שמירה שהקטנים יכולות לעשותה, לא חשיב מחמת עצמן. וכן בכל עסק כיוצא בו הנעשה בכלי הבית או בסחרותם ממשא ומתן שהיו יכולים הפעוטות לשנותו כמו הגדילים. אבל משקל זווי ואוזפי ברובית לא היי דבר שהקטנים יכולים לשנותו, דהא צריך דעת גדול להלחות במקומות בטוח") :

ואודריגני. פיש רבנו חנאנאי*) שהוא מכתשת גROLה שכורין אותה, והבעליים שכורין שם. ו"י"מ") שהוא בסא גדול שוכרין אותו ויושבן עליו לשומר גנות או חנות או פרדים, וכאדמרין במקצת שמות") לא ישן לא על גבי מטה ולא על גבי אודריגני, וזה יותר נכון. וזה לא אמרין ואפלו קטנים מצו מנטרי ליה, יש מפרשין דכל מלאכה שהפעוטות יכולים לעשותה בוגון נמחת ואפלו קטנים אלו מוטלים בערישת, וה"ק דאפלו מי שהם קטנים מצו מנטרי לה. וכן דעת הרשב"א נר"ו") :

רב ספרא שבך אבותה זווי עד רב ספרא גברא רבח (הוה) [הווא] לא שביק נירפהה ועיבר לאחורי. פירוש ואפלו למאן

השביחו לעצמן. יש מפרשין") שמחמת נסכים הינו שבחא דמליא, כגון דיקלא ואלים, וממחמת עצמן הינו מחמת טרחה או מחמת הוצאה. ולא נהירא כלל, כדי מתניחין בשחאה דמליא היכי קני והשביחו"). ועוד כי אמרו ראו מה שהנית ולמה הוציאו למטה זוכין בשחה לעצמן. ועוד לנו אבינו למה זוכין בשחה לעצמן. ועוד שעבידא דרב ספרא מחמת טרחו הוה גברא רבח הו. אבל הפירוש הגוכן") לא שנו אלא שבחו נסכים מחמת נסכים, כי כל ההוצאה הייתה מתחיפת הבית, וממנה היו שכורין הפעולין. אלא שטרחו האחים בלבד להוציא פועלין ולהכניות פועלין. דכי תא מחייב האחד מסתמא, עד שיאמרו בבית דין אבל אם השביחו הנסכים מחמת עצמן הם שהיו הם עצמן עושים המלאכה, שעושין אותה ממונם המיחוד להם, בהא לא מחייב, ובela שום תנאי השביחו לעצמן ליטול חלק אחיהם כירוד ברשות :

דף קמד ע"א וספרין וזה [או] דינני דמחמת עצמן הו. פירוש כי הם עצמן היו נשכرين עם האודריגני לעשות מלאכה, כאילו נטלו המר והקרדום מתחיפת הבית והיו עושים המלאכה בהם, דהא מחמת עצמן חשיבי ודאי :

ה מ 1 ל

הריטב"א זיל. עכ"ל הגני. ועין הנחות אשרי בשם אוון.

(94) כי' העורק בשם ר'יה.

(95) כי' ר'ית (תודעה אודריגני) וכ"ס בחידושי מהרי מגש.

(96) שמות סרך י"א, ונירסתינו שם : הישן ע"ג ספסל או ע"ג ספלתא וכרכמא ואודריגני חיב במאה

כסיפה איינו כופה את המטה. והגריא הגניה וויל :

מטה או ע"ג אודריגנא חיב בכסיפה המטה וגמור אניין כופה את המטה והרני ישן ע"ג ספסל אין שומעין לו מפני שמצוות הוא בכפיה המטה עכ"ל. ובמורק כן, חנו רבנן ישן על גבי כסא ע"ג אודריגני גודלה ע"ג קרע לא יצא י"ת.

(97) וכ"כ הגני בשם הרשב"א.

ה ג ה ו ת

(90) רש"י ב"מ מה דיה וכן אמר רביה. ועין הנחות אשרי בשם ריב"ם ור'יה.

(91) פירוש שבתו משמע שבחו מעצם והשביחו משמע שאחרים השביחו.

(92) וכ"ס רשב"ם דיה אלא ור'יה מחמת עצמן.

וכ"כ בתיבות אשרי בשם ריב"ם וכ"כ הרמב"ן ב"מ מה.

(93) בכ"י הגן חיר"א : לנוטרי לה אמן לOLUMN בסמוך אליה בשוני כ"י : מנטרי לה.

(94) וזה לשון הנומי כיוסף : אמר המחבר וכו' כל עסק כיוצא בה הנעשה בכל הבית שהפעוטות יכולים לעשותו כמו גודלים. אבל משקל זווי ואודריגני בברית לא היי דבר שהקטנים יכולים לעשותה, דהא צריך דעת גדול להלחות במקומות בטוח.

כאליו הינה בבית דין וכענין^(*) משנתינו. אין הפירוש מחוור. אבל למדנו כי אפוטרופוס רשאי לחתם ממון היתומים לאחרים לשום עסק, או הוא עצמו רשאי להתעסק בו וליטול השכר שהיה נוטל מתעסק אחר, אם הוודיע הדבר בבית דין. והדין זה נראה נכון, שכן:

אשה מאי עבירתה. פירוש מי עיביתה שתחמול ליתומים. זהה כאיש נכרי היא ואיפלו היא גושאת ונותנת בבית:

ופriskinן א"ר ירמיה באשה יורשת עטפוקין. פירוש רשבים^(**) שהיה כירשתו. שאמר הבעל בצוותו שתתחלק כאחד מן הבנים. וגורייף^(***) ויל פירוש יורשת ממש, כגון שחותה אשת (דודה) [דודה]. ולא היו (לדודו) [לדודה] בנים. יורשין אותו (בני) [בנות] אחיה, ואשה זאת בכללים. והא זאמרין דטרחא קמי יתמי, יכולתו יורשין קרי תלמודא יתמי, או אפשר שאר היורשין בני דודה היו קטנים: כתוב רבנן חנגללי^(****) דהא זאמרין נבי אשה שהשביחה לעצמה, הוא بلا שללא מזוני, אבל שללא מזוני לא, דהא בגין^(*****) אלמנה ניונת מגנבי יתומים מעשה ידיה שליהם:

ויהר לו אביו בית זעליה. פירוש

דאמר דתנאי בית דין ממש בעינן^(*). כדי שיראו ב"כ אם יניחו להשbio על אותו תנאי אם לאו, הלא גבי רב ספרא כאליו בא לבית דין ממש חשוב. וכל שכן למעשה דמפרש^(**) דמתניתין במתנה לפני עדים סגי, משומן גלווי דעתך דוכלי עלמא. ומיהו דוקא גברא רבא לא או כי השר לא מצער, דאע"ג דעתך לא ידע קטנים למעבר בגודלים ואיפלו פוטות, מ"מ זהה ליה השbio נכסים מהמת נכסים, דמשא ומתן דעתך לה (גושאות) [בשותות] פעמים איןו השוב כועשה מלאכה בגוף. וזה ברור, מפני מורי הרוא"ה^(****):

והראב"ד^(*****) פירש דבר ספרא אפוטרופוס שמיינו אבי יתומים הוא, ונתעסק הוא בנכסים בדרך שהיא לו לתמת אותה למטעס אחר, ושתייה הוא נוטל אותו הרוחו^(****) שהיא נוטל מתעסק אחר. והאחים היו אמרים כיון שאתת אפוטרופוס, אין דין אפוטרופוס שיטול השbio שהשביח בנכסי יתומים. ואיפלו (בשלו) [פסל] כי אם הוציאתו בלבד. אלא אם כן נטול רשות מן האב, כדי לאו דעתך ליה מילתא לא הוה מנני ליה, וכמי שנטול שכר מקום אחר דמי. ואמר להו רבא דרבנן שאריתנא הכל דין, אבל רב ספרא דגברא רבה הוא כמו שהתנה עם דaab הוא או

ה מ 1 *

עסק, או הוא עצמו רשאי להתעסק בו וליטול השכר שהיא נוטל מתעסק אחר אם הוודיע הדבר בבית, והוין הוה נראה לנו. הריטב"א זיל, עכ"ל גני.

(102) בכ"י א': אותו השbeta.

(103) בכ"י א': אבל ריש דגברא הרבה הוא ובמי שנטול שכר ממקום או דמי או כאליו הינה בבז' כען משנתה.

(104) רשבים דיה האשה יורשת.

(104) (*) ויל הרוח: בנו רואון שנשא בת שבעון והניטה בנות ומת רואון بلا בנים נמצאה אשת רואון יורשת בעלה עם אהותה בנות שמעון. וככ"כ הרשבים מודעה דף קמג: דין ואם אמרה.

(106) בתיבות דף זה:

ה ג ה 1 *

(98) כן כתוב רבינו לעיל דיה ואם אמרו בשם הראב"ד.

(99) בכ"י א': למיד דמתניתין במפרש.

(100) זה לשון הנומי יוסף: ואעיג זאמרן בעיסוקו אין פוטות יכולם לעשותה מ"מ גם איינו שbow כל כך כועשה מלאכה בגוף. הרואה זיל עכ"ל גני.

(101) זה לשון הנומי יוסף: אמר המחבר הראב"ד זיל פירש דבר ספרא אפוטרופוס שמיינו אבי יתומים הוא, ונתעסק בנכסים ונטול אותו ריח שהינה נוטל מתעסק אחר שנטול רשות מבית דין או אבי יתומים, ובכל רשות אין לו ליטול כלום בשבח השbetaה בנכסי יתומים ואיפלו משלה, כי אם הוציאתו בלבד. ואעיג שפה וזה אין מתחזר בעיני האחרונים זיל, מ"מ לדגנו ממן כי רשאי אפוטרופוס לתת ממון היתומים לאחרים לשום

שחן שותפין שלא חלקו בנכסים. ובירושלמי⁽¹⁾) פירש דסתם אהין שותפין עד שלשה דורות ומיתתי לה מרכטיב אם תשדור לי ולנני ולנכדי מכאן לאחין השותפין עד שלשה דורות ומורוי הרוב הילוי⁽²⁾) אמר כי בתוספתא⁽³⁾) פירש בדיון אהין שותפין, שאפלו נשוא נשים ותולידו בניים ובנות, ובנוי של זה מרוביין مثل זה, שנינוים ומתרגנסים מן האמצע, ואם השביחו בני בנים בגנכים השביחו לאמצע, ואפלו נשוא נשים והכניסו להם קרקעם בנדוגיא או בגנכי מלוג הפרות לאמצע. ואמרו שם (געשו) [עשו] כלים לנשיהם ולבניהם ובאים לחילוק, הרוי הן לעצמן. עשו כלים לעצמן מביאין לאמצע וחולקין. [ופירשו בירושלמי דברי רוגל וכלי שבת מביאין לאמצע וחולקין]⁽⁴⁾). פ"י כי כלים אלו⁽⁵⁾) שהם יקרים אינם מוחלין, ואית ותאיר אמרו בתוספתא שמתפרנסין ביהה, והתנתן לעיל⁽⁶⁾) אין הקטנים מתפרנסים על ידי הגודלים. י"ל דהכא בגודלים עם גודלים. אי נמי דהא (פירוי) [פי' הרשב"א]⁽⁷⁾) דהתמן אינו אלא בשם חרוי⁽⁸⁾): נפל לאומנות נפל לאמצע. פרדוש בין לדריהם בין להפסד. האוקימנא בגמרא לאומנות המלה, לפי שבא זה אליו מחמת השיתוף. הא بما שהרוי בחטא לאומנות שלא מחמת השיתוף⁽⁹⁾) הרוי לעצמו. ובירושלמי⁽¹⁰⁾) אמרו

לעשות המשתה, אבל החופת בבית. וכל מי דסליק בתיקו יד הבן על התחתונה: מיתובי יותר לו אביו בית וכלי בית כלוי בית קנה בית לא קנה. ומדלא⁽¹¹⁾) משני היה דהתמן כנונ שלא היה בנו גדול, או שלא היה אשתו ראשונה, שמעיןן דלא קנה כלוי בית עד שייהו שם כל הרכבים הנזכרים לעמלה:

תלא לייה [א] שישא דמשחא. פירש שהיה ריקן⁽¹²⁾) ולא היה צריך לסעודה. וכל שכן אי אמר בפני עדים שאין דעתו להקנותו לו דלא קנה⁽¹³⁾). ולא אמרו לתלות שם כלוי אלא כדי שלא יטרח למסור מודעה בפני עדים, ושיהא הכל ההוא כמודיעא שלו:

כהבלתא בלא מעמא. כלומר שאין לו טעם גמור לומר מפני כך הקנה לה, כי אין (ההנחה) [ההנחה] שיש לו ממשחה כך וכך שיהא ראוי ליתן לו ביתהו מטען⁽¹⁴⁾ (כון: וכן בההיא דעתך שלשתם אין הטעמי שנאמרו עליה בגמרא דגיטין⁽¹⁵⁾) מספיקין לומר דאייך משתעדך ליה. ואין צריך לומר באידך דאפורטופום. והוא זמעמד שלשון כתבתיה באורךה במקומה במקצת גיטין⁽¹⁶⁾) בס"ד:

דף קמד ע' ב מותניתין האחין השותפות. הכי גרסינגן, ולא גרסינן האחין השותפות, דכולה חדא מילא היא האחין

ה ג ה ר ת ה מ ו ז ל

מכילתין על רבו הדראה:

114) כן הוא בתוספתא זמכילתין פרק עשרה היב.

115) לשון הגני, ונראה שגם דברי ובינה.

116) בכ"י הפטון חז"א: אלא.

117) לעיל דף קלט. אין תנודלים מתפרנסין עיי הקטנים. ובכלל כן.

118) בכלל שכיב רבניו לעיל קלט. במתניתין בשם הרשב"א עי"ש.

119) וכיכ בשיטים בשם שיסה לא גדרעה למ"ר.

120) וכיכ הרשב"ים קמד: דיה תנאנ.

121) ירושלמי ביב פ"ט ה"ב. וזיל אמר אימאי בן שנואה חילוק בחו"ל אבוי מה שיטיל סיבל לעצמו כהדא וזה בין אונטעדין ספר בעא אחריו מיטל עמיה אתה פובאו קומי ר אמי אמר כך אנו אומרים אוד שמאז מציאות אחוי חולקין עמו.

107) בכ"י א: וROLE.

108) עיין רשכ"ם דיה אשישא.

109) וכיכר הרמב"ן והגנ".

110) בכ"י הפטון חז"א: מתמן כן. ועיין תורתה כהבלתא.

111) גיטין דף יג.

112) גיטין דף יג.

113) בוני מביאו בשם המדרש [בראשית רבבה פרשה נ]. וזיל המדרש, אם תשדור לי ולנני ולנכדי ע"כ חממי האב על הבן איר ואב ע"כ לאחיהם השותפין. אבל בירושלמי בטירקון הלכה ב אינו מביא ראייה מן המקרא הניל אלא אמר סתמא ר' חייה ר' רוביה אמר סתם אהין שותפין עד ב דורות. ועיין בספר תמים דעים סי' נה שפרש הירושלמי דמייני בחו"ל אבבהם.

114) לשון זה וגיל רבניו לנחותם בשלתי

מדואקינה בוגרמא לאומנות המלך. ומורי (הריטבי) [הכט'] היה אומר שאם כולם יש להם אומנות ומרוחיקן ומביאין להבנת הכל לאמצע, אין הירושלמי אלא כשהיתה האחד מרוחיק ולא האחרים, דמייא דעתיכא ודומייא דעתן המלך. וזה נראה לי טעם נכו"ז): האחד שעשוו מקטון רשוביגותי).

בוגרמא מפרש לה:
אבל השולח לחבירו ברוי יין ובידי
שמן אין גבין. פירוש ואפילו שלחט בימי
המשתה והליך שם להיות שושבini, אבל שהוא
מאכל ומשקה דורון בעלמא הוא שלא על
מנת לחורו¹²¹). וכן פירש הרמב"ם¹²² זיל:
וגראַתְּנָא לְאֹמְנוֹתְּ הַמֶּלֶךְ. פירש
רשביים¹²³) שדרך המלך למגנות אנשי המבו
איש איש בתהשו לבנות חוקי המלך איש
איש מכל בני הבית, כי האיש ההולך שם
מכל בני הבית הוא ממונה לך. וימ"ז¹²⁴)
לאומנות המלך, שהמלך גנות עינו בעשרי
עם למגנות על המניין שלו, כי מתוך שכולם
מתפרנסים ביהוד (אומרים) [אומדים] אותו
בבית המלך שהוא עשיר, ונמצא שמחמת
תפיסת הבית הוא מתנהה, ולפיכך השכר
והריווח (עלצמו) לאמצע). ואם מחמת עצמה,
כלומר שהוא עשיר גדול וראוי למגנות מהמת
עצמו בלבד, הרי הריווח וההפסד לעצמו:

אחד מן האחים שנראה חלוק בחיה אביו מה
שsegel סgal לעצמו הות חד בר נש איעבד ספר
בעוי אחוי למיטלע עמייה, אתה עובדא קמיה
רבוامي אמר כך אנו אומרים אדם שמצא
מציה אחוי חולקין עמו. פירוש בתמיה
אמר כן. ומהו קצת קשה דמשמע דדורקאי¹²⁵)
שנעשרה חלוק בחיה אביו, הא לאו הabi ריווח
שלו ומץאות לאמצע, ואילו בוגרמא דילן
אמרין דורך לאומנות המלך¹²⁶). וילל
דסיפא דירושלמי לאו בגין חלוק היא. אלא
סמכו ענין לו¹²⁷) הביבאחו¹²⁸) דלאחר מות
דינו בן. וכן אמרו שם חד בר נש נפק
לשלהותא בעא אחוי למיטלע בהדייה, אתה
עובדא קמי רבויامي ואמר שיצא ליטטיא
אחוי חולקין עמו. והיינו דתנו בבריתא¹²⁹)
באחד מן האחים שנintel ארבע מאות זו
והלך למלוד אומנות, שכולמים תאהין שלא
להת לו מונות. ואילו היה הריווח לאמצע
היה להם ליתן לו הוצאה, וכן כתב¹³⁰)
הרabi' זיל ואין ראייה זו דוגרמא דילן ראייה
כלל, דהtram למלוד אומנות שהריות הוא
לעצמם שידע אומנות דומייא דתלמוד תורה.
ואולי אחר שידע האומנות יתבע חלוקה
ויהא הריווח לעצמו, או אולי יבואו כמה
מרקם קודם שיורוח לאומנות, ונמצא השכר
רחוק וההפסד קרוב¹³¹). ומהו הראייה הגמורה

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

מרוחיק לבדו ולא الآחרים הו שלו, כדאיתא בירושלמי.
הריטבי בא שם רבוי זיל. עכ"ל הג".

(126) בספרים שלנו הם ב' משניות. ורבינו
גריס לו כו"ה בחזא מתניתן.

(127) זה לשון הנגומי יוסוף: אמר המתבר
ואפילו שלחט בבית המשתה והליך שם להיות
שושבini, אבל שהוא דבר מאכל ומשקה
בעלמא הוא שלא עמד לחורו. וכן פ"ר הרמב"ם
זיל עד בגין לשון הריטבי. עכ"ל הג"

(128) רמב"ם פ"ז מה' וכיה הטשו זעירש
בhashnotot.

(128) רשbis דיה הבי גרטיגן. וככ"פ רגמיג.
(128) כיל הרמב"ם.

121) בכ"י א: דוקא.

121) וכן לעיל נב: משמע אדם חלוק
בציתתו אמרנן מעיטטו קפץ, והחטם מירוי לאחר
מות אביו.

122) הא אחוי שפיר לפי גירסת רビינו דלא
גרס בירושלמי "כהה". אלך רק "הות חד בגין".

122) ציל והבוארו כאן מטעות לאחר וכיה
(123) ליקם בסמור.

123) דבורי הרabi' זיל כבאו בארכיות בשיטים.
124) בכ"י הגאון חורייא: ונמצא ההפסד קרוב
והשכר רחוק.

125) זה לשון הנגומי יוסוף: אמר המתבר אם
כל תאהין בעלי אומנות ומרוחיקן ומביאין לבית
הכל לאמצע, אבל אם לאחד יש אומנות והוא

מקצתן דין שושבינות בחו"ה אביהם כלומר משתה, כשחוורת היום או מחר השובנית לאותו שבא לחותמת, חוותת מן האמצע: (רבא) [רבבי אפי] אמר לא קשיא בגין בפתחם כאן בפרט. פירוש מתניתין בסתם, כי כשבשה אחד מבני העיר משתה בкусך ליעקב שילוח שם אחד מבנייה, והוא שליח ראוון ושליח עמו שושבינות סתום. הדשתה בשילוב כל הבית שלח, וככליה שהלה אביהם היא. הילכט כשבשה ראוון חופה והחוירו לו השושבינות, מנבה הצעתו והשאר לאמצע. וגם אותו שושבן הרשות היה בידו כשרצה לשלם לבוא לחופת איזה שירצה מן האחין הלgo. ובריתא שכבקשו ליעקב שילוח להם לראוון, ושלחו להם ושליח עמו שושבינות, והואון הוא שהלה, לפיך חוותת לו לבודו. והא") דקANTI שלח לו אביה, פירושו שליח בשבילו בפירושו. ולא עוד אלא שכל שבקו בפירוש שילוח להם לראוון ושלחו להם. מסתמא גם השובנית בשביבו לבבדורו**) וכו'. פירוש בניחותא גרסינן והתנויא") וכו'. פירוש בניחותא גרסינן לה, דסיעתא הוא דמייתי לדבריו:

ושמואל אמר הכא ביבם עפקין. פי לא בא שמואל להлок על (רב אש) [רבבי אסי] דתא מתניתא (מסייעא) [מסייעתו], אלא ריבותא אתו למייר דמשכחת לה למיתניתין אפילו בפרט, וכגון שראוון שהליך שם, ויהיה מן הדין לו לבדוק השובנית מה קודם גוביינה بلا בנים, ואחד מאחיו***)

ברכת הבית מרובה. פירוש**) כעון אמרו נר לאחד נר למאה. ואטיקנא דיבבי ליר לפי ברכת הבית. ואט רצה הוא להליך או שאמרו אחיו לחלוק ושילך ויוציאו מדין עצמו הרין עמהם. וכן אתה אומר [נראה שחרר פה] הנופל לאומנות המלך: אבל באונס גתרפא מן האמצע. פירושו רבותי**) דוקא ברפואה שאין לה קצבה שהוא דומו דמוונות. אבל רפואה שיש לה קצבה מהרפאה مثل עצמו. וכעוני שאמרו בכתובות**) גבי רפואת אלמנה, וכוכבתיכנא החט בסיעתא דשמיא. וכן מפרש בתוספות**) במה דברים אמורים ברפואת שאין לה קצבה אבל ברפואה שיש לה קצבה מהרפאה مثل עצמו:

חו"ץ מצנעם פחים. פירוש לאו דוקא אלא היה כל דבר שיכל להשמר, כגון שאכלי**) דברים המזוקים את הגוף וכיוצא בו. והוא אמרין התם**) הכל בידי שמים חזון מיראת שמים ענין אחר הו. ואין לו ענין לבאנו, כדפרשתי במלכת נדה**) בסיעתא דשמיא:

כי תנן נמי מתניתין נשתלהח לאביו תנן. פירוש שאביהם עשה חופה לאחד מבניו וקרא לבני העיר והביאו לו שושבינות, והוא כלוה שלוה אביהן, שכולם חיבין בה. ואיזה שיתרכזו האחין שילך לחופתו הולך ונוגן לו אותו שושבינה:

תני למקצתם. פירוש לאו דוקא, אלא לומר דמתניתין הכי קאמר, האחין שעשו

ה ג ה ו ת ה מ 1 *

- (133) גזה פ"ז: ולא מצאתי שם בחז"ש הריטב"א. ואולי פירוש כן במחזרא אחרת.
- (134) בכ"י א: ומאי.
- (134) בכ"י א: שכל שבקו בפי דישלח להם ושלחו להם מסית השובינן לו לבבו כאלו פ"ז.
- (135) גירסתינו: כותניה. ובשים כי ה' והתנויא. (ובכל שיש כי ה' על הרוב גירסתו בגירסת רビינו).
- (136) בכ"י א: ואן האחין.

(129) כ"פ ר'יה, הובא בתוס' דיה ברכות.

(130) וכ"כ התוספות דיה חלה בשם ר'י וכטירוש הבביה.

(131) מחותות נב. ועיין בשיטים בשם רבינו כתובות נב. במחניחסן.

(131) בחוספסא ביב פ"ז היב גוטינן אריג ברא רפואה שיש לה קצבה ואט ברפואה שאין לה קצבה נתרפא מן האמצע. וכן הוא בתוספתה.

(132) בכ"י א: שאכל.

יבם את אשתו זוכה בכל נכסיו. וכא משמע אין תנא דלא זכה בשושビנות זו"). אלא גם אחיו יירשו עמו, דראוי הוא ואין היבם גוטל אלא במוחוק. והוא קמיל דאפילו לרבי דאמרי⁽¹³⁷⁾ מלוח מוחוקת היא חשב הא רואי, שהרי⁽¹³⁸⁾ יש בה כמה הפקעות כדלקמן⁽¹³⁹⁾: ופרקין על האי אוקימתא מכלל הדיאר משלם, ואמאי, נימא תננו לי שושבini ואשמה עמו, דלא יכול לemyar תננו לי שושבini ואשמה עמו, ופרקין בגין שעברו שבעת ימי המשתה שכבר הגיע עונטה, ואשטעין תננוadam מות קודם גוביינא אפילו האי חשב רואי, ואשטעין השטא רבותא אפילו לרבען דחשבי מלאה רואייה⁽¹⁴⁰⁾). וכל שכן לרבי:

וחופורי מהפרא והכוי קתני המארט את האשחה בתוליה נובח מאטים ואלמנת מנהה. פירוש אם כתוב לה לדעת הבוננים, ולדעתינו אעפוי שלא כתוב לה, ברכתיבנא בקידושין ובכתובות בס"ד:

דרדר ביה איזה⁽¹⁴¹⁾). פירוש והוא הדין אם מהת⁽¹⁴²⁾). והוא דלא אקי' כשםת. משומ אדם כן הוה ליה לאוקמי מציאות שהיא כשותת, ופלוגתא דסיפה דחסורי מהסרא כשותת, והוא לא אפשר (דבמתנה) [דבמתה] דכער' מהזירין דהא יכול הוא לומר אני הוא קאייננא:

ואתא ר' יהודת חנשיא לומר (וכו)⁽¹⁴³⁾ [באמת אמרו בין מת הואר בין מתה היא מקום שנהגו להחויר מהזירין מקום שנהגו שאל להחויר איזו מהזירין ולא מזיא אמרה תננו לי בעלי ואשמה עמו]. קשה לי למה

יבם את אשתו זוכה בכל נכסיו. וכא משמע דמקום שנהגו להחויר כטפ קידושין למקום כתובה מהזירין עד אבל מות הוא אין מהזירין מי טעםא (וכו) [יכולה היא שתאמר תננו לי בעלי ואשמה עמו]. פירוש והבא נמי כשותת השושבini הדאשון שיש לו לקבל השושבינות עתה. יכול אייך לומר אני הא קאייננא תננו לי שושבini ואשמה עמו. ומכאן אנו למדין שאם השושבini הראשון מה, הרי זה גובה ממון שושבינות. דהות ליה דומייא דמתה היא, דיביל האי לימייר אנה הא קאייננא, ונהי דלא יכול לבוא ולפרוע לע השמחה שישחני, מ"מ החזרו לי המעות שהלויתי לו. זהה ברור:

דף קמה ע"א אמר רב יוסוף הכא **במאי עפקין ששם עמו (וכו) [זו ימי המשתה ולא הפסיק לפורען עד שמת]**. וקשה לי למא דקס"ד מעיקרא שלא שמה עמו ימי המשתה, למה ליה למperfך על ידי גלגול מטעם תננו לי שושבini ואשמה עמי תיטוק ליה דשושבינות הורות לנונתת דהינו בימי החופה כדלקמן⁽¹⁴⁴⁾). יש לומר

ה ג ה ו ת ה מ ۱ ۲

ניבית בבי' וחורת בעונטה וכלה.

142 לעיל דף קכד:

143 גירסתינו: והדר בית הואר.

144 מן תיבותו והוא דלא אקי' עד דמתנה⁽¹⁴⁵⁾ ליהא בכוי' א. וגם הסופר שכתב כי החידיא כתוב במלין דילמא בספר אחר.

(137) בכ"י המאן חידיא: בשושבini זה.

(138) בכ"י א: דהא.

(139) לקמן דף קמה: עשה עמו בסומב וכלה עשה עמו בתוליה וכלה, בשניה ובכח לעשות עמו בראשונה וכלה.

(140) לעיל דף קכד:

(141) דף קמה. תיר' ה' דברים נאמרו בשושבינות

חו"ץ מקודשין שלא יאמרו אשה נקנית בחליפן. וההיא אינה בתנאי, מدل"א אדכorth התם והכא, אלא הדוי כדארמן: וזה דאמירין למ"ד קידושין לאו לטיבועין נתנו דמחוריין אותן ולא אמרין וחוץ מכך שוה פרותה,

[משום ד] לא חשב:

ור' יוסי מספקא ליה חילבך וכו'. פירוש דרבינו יוסי כסוכוס ס"ל דטמן המוטל בספק חולקין, כدمוכח בבי"מ¹⁴³) גבי חמשכ"ר את ביתו בשנים عشر דינרים ווחבים לשנה מדינר זהב לחושך. חילבך קידושה בעשרות כף צורי נתן לך ל' חזאיין. פירוש דמתיקא תטל מהצה לקידושין. נשארו עשר דמתיקא תטל מהצה לקידושין. וכਮותה דבתולה היא מתים שתטל לכתובה, וכממותה דבתולה היא מתים זו מדינה שם עשרים וחמשה דינר צורי. הילך נתן לה שלשים חזאיין שם חמישת עשר, והרי בידה עשרים וחמשה כף צורי. וכקשה בששלשים נטלה טיז לקידושין וטיז לכתובה, נשארו לך לבנות¹⁴⁴) י' נתן לה ב' חזאיין. ואא דנקט לחזאיין ולא נקטה בזווין שלמים, צחות הלשון נקט, כדי שיוכל לומר קידשה בעשרות נתן לה שלשים קידשה בשלשים נתן לה עשרים עצין דבר וחותכו: אמר רב נחמן בכל מקום שנחנו (ונכ"ז) [להזכיר מחרוזין]. פירוש הלשון מוכיה (דקאמר במקומ) [דקאמר בכל מקום] דלאו מושם מנהג הוא אלא מדינא. דוא סבר רב נחמן דקידושין לאו לטיבועין נתנו: והיינו דאמירין תרגמות נחרעדי¹⁴⁵), כי הוא

פורה [ל] ר' יהודת דמנגי מנהג בא מתחה היא בטל הלכה [ולא] בשמת החא והא קיד"ל מנהג מבטל הלכה¹⁴⁶). והנכוון דכל מנהג שהוא בתנאי בני העיר מבטל הלכה גמורה כל תנאי שבמנון שהוא קיים. אבל מנגג סתם איו מבטל דין גמור אלא בדבר שהוא (רוודף) [רוופף], ואין דינו מחזר יפה¹⁴⁷). והכא [ב] מנהג סתם עספיגן. ולפעיך גבי מתחה היא שאין שם דין בדור מהני מנהג. אבל בתה הוא [לא] סובר כרבבי¹⁴⁸) יהודה שלו כנגד הדין הוא. דשותה הדין יכול היה שתהמר חנו לי בעלי ואשם עמו. וכן פירש הריף בחשובה:

לא דכolio עלמא יכול היה שתאמר חנו לי בעלי ואשם עמו. ובמת הוא יכול לעלא לא פלייגי דמחוריין, ואין מנגג מועל לבטל הלכה. ובמתה הוא דפליגי בקידושין אי לטיבועין ניתנו או לא. ובאה פלייגי במנהגא, (דרוי) [דר"מ] סבר כיוון דקידושין לטיבועין ניתנה, ואין מנהג מבטל הלכה גמורה שלה, ולא מהני מנהג אלא בסיבולנות שאין דין ברור, וכదמפרש ואילו: ופירש לטיבועין להשתתק ברשותה. ולאו לטיבועין ניתנה, שלא ניתנו אלא עצם להחונית דהינו יותר משוה פרותה. דאי לו היה שוה פרותה לטיבועין ניתנה. דאי לא, היא מוקדשת. והיא קריכה גט, ואם ניתנת למלה נידונת, דתא התראת ספק היא. ואע"ג דמתנה עצם להזכיר שמה מתנה, הא אמרין התם¹⁴⁹).

ה מ ו ל

מחזירין. ונכון הוא שכן הוא ברבiri רבינו. 145) בכ"י החידיא: ר' יהודה. ונפער שצ"ל לא סבר כרב'i יהודה.

145) קידושין ו: 146) בכ"י התני' ב"מ קב. דריש ה"ה מתניתין דר' יוסי סוכוס ה"ה ור' זריבן.

146) הלשון מוגנום. בכ"י א: נשארה לה לכותה, ואולי צל: קידושה בעשרות נתן לה ב' חזאיין.

147) גירסתינו: תרגומה נהרעני.

ה ג ה ו ת

144) ירושמי ט מצות חיליצה היא וריטש השוכר את הפטולים.

145) זה לשון הנומיקי יוסף: אמר המחבר גבי הא קיד"ל [ב"מ עז.] מנהג מבטל הלכה בתבו שהגכוון סכל מנהג שהוא בתנאי בני העיר מבטל הלכה גמורה, ככל תנאי שבמנון שהוא קיים. אבל מנהג שהוא סתום איו מבטל דין גמור אלא בדבר שהוא רופף ואין דין מחזר יפה. הרישטיא זיל. ועיין בכתובת ספיק שבדורי הגוי שיכים להא גדרסיגן וגם מקום שנחנו להזכיר קידושין

ושאמחו עמו, מטעם דחוורת בעונתה. ולבוכותה הוא דתלינו לת לעיל באידך, דבריו דיכלה למייר לנו לי בעליך ואשאמחו עמו כל שכן שככלו לומר לנו לי שושביני וכו':

וחזרת בעונתה. פירוש שאינו יכול לתובען קודם לכ"י⁽¹⁵⁴⁾). וגם אם רצה זה שלא לקבל ממנו קודם לכון הרשות בידו, תופסן באחותה. פירוש ואילו בא אחר וקידושה אחרת היו אומרים שאינט קידושים, ונמצא אשת איש יוצאת ללא גט. וזה דלא נט שמא יבוא לבועל אחותה ללא גט, משום דלאו ברשיין עטיקין שרואה שנמנ לה גט ויבעל אחותה:

בעונתה שוב אין גובה דחלה, וליתה:

דף קמהה ע"ב ואין בה משומות רביות. דלאו אידעתא דרבבי יהיב ליה, פ"י כי הראישן וגט האחרון לא נתן על דעתך, אלא בנדיות לב. שיש שנוניגים שושבינות גroleה לבבוז. והיינו דיליכא איסור אפללו משום רבית מאחרות:

ואין شبיעית משפטתך. פירוש דזהות ליה כמי שהלות חבירו (לד') [לי'] שנים. וגראייא מינה, דהא אפשר שלא יבוא לעולם לידי לא גוש. דהא איכא כמה המשקעות כדלקמן. והיינו טעמא דהילך ראי, ואפללו משום גוירה. ואיך היה דיליכא למפען תננו אליאבו דרבבי⁽¹⁵⁵⁾:

יכול לומר בשחשא אשח אחרית אני עושה עטוף. פירוש בשיזוע בו שרצה לישא:

אחרית, שידיך או קידש אותה: וביקש לעשوت עמו בשותים. פירוש בונה אחר זה ושיחול השובינות לשתי פעמים. יכול הוא שיאמר באחת אני עשה: **דף קמו ע"א מהנתניתין** [חשלוח

מקומו של ר' רב נחמן⁽¹⁵⁶⁾) ועדין כמוותו: אבל עלי⁽¹⁵⁷⁾) שאר בבל על מי נסוך. ואמר רbatch ורב יופק דאמרי תרויוחו מוחרי חרדי. פירוש כתני דין דלקמן⁽¹⁵⁸⁾): קידושין לא חרדי לעולם, ורק סבר לטובען ניתנו: אמר רב טפא [וכו'] שמא יאמרו קידושין תופסן באחותה. פירוש ואילו בא אחר וקידושה אחרת היו אומרים שאינט קידושים, ונמצא אשת איש יוצאת ללא גט. וזה דלא נט שמא יבוא לבועל אחותה ללא גט, משום דלאו ברשיין עטיקין שרואה שנמנ לה גט ויבעל אחותה:

דאיבא וישמע בחא ולא שמע בהא. ואית ולהלא הוא עצמו נתן גט. ואיך יחוור וקידוש אחותה, ויל' דידילמא לא חייש ויקידש אותה, והעולם שראו חורת קידושין ולא ראו וגט יטען⁽¹⁵⁹⁾) בדבר. ועוד קידושים תופסן באחותה לאו דוקא, והדא מיניהם נט דהא איכא נמי שיאמרו קידושים תופסן בה קלרוביו ואו הם הקרובים יודעים בהא ולא ידע בהא. ומיט להאי מסקנא סברינן⁽¹⁶⁰⁾) דלא יכול למייר לנו לי בעליך ואשאמחו עמו דהא אמרין הכא דאפשרו מות הוא מורה וחדר, ואפללו קידושים tuo הורי אי לאו משום גוירה. ואיך היה דיליכא למפען תננו לי שושביני ואשאמחו עמו. דהא לעיל⁽¹⁶¹⁾) מההיא דשפואל דתנו לי בעליך ילפנין לה, ומעטה לא אידרכין לנו לההיא אוקימתא דשם עמו שבעת ימי המשתת. אבל הריני כתוב האוקימתא ההיא וכותב המסקנא האתה ונראת שטובר דאפשרו לא אמר[ינן] לנו לי בעליך אשאמחו עמו יש לנו לומר לנו לי שושביני

(154) ויל' הגי: אמר המחבר והמ' אם לא רצה לקבל ממנו קודם לכון הרשות ביהו, דהא נמי כמלות הואר ותויל [ב'יק קיח] כלהה לו בישוב ורצה להחויר לו בפבדה. הריטביה דיל. עכ"ל הגי.

(155) ר' ריל בחוווב ולא בשלילת.

(156) לעיל דף קמד:

(148) קידושין ג.
(149) ציל בשאר בבל.
(150) לקמן דף קמן.
(151) בכ"י ההייא: נטעו.
(152) בכ"י ההייא: סברין.
(153) לעיל דף קמד:
(153) *) רשיין ורגמיה.

הראויין ליבנות בעוד שומותם בבית אביה
הר' אלו אין ניגנון, כדתני רישא כשאכל
שם. והכי מוכח בגדרא דכלי בעין אלל תנו
שתח מהו, [ו] פשיטנו דשתה הר' הו באילו
אכל^{***}) מדקוני באortsו מעשה שתחה שם
ואמרו חכמים סובלנות העשוין ליבנות אין
נגבין. אלמא שאמרו ברישא דמתניתין דכלי
אכל שם בדיןר אין נגבין אינו אלא
בסובלנות העשוין ליבנות בלבד, דאי לא,
היכי מיתינן מינה ראייה לרישא דמתניתין
דתני סטמא, אלא ודאי דסיפא דמתניתין
פירושא דרישא היא וכדאמרן. זו שיטת
הר'ם וקצת בעל התוספות^{***}). מפי מורי
(הר'ם) [הכ'ג] :

גמרא אמר רבא דוקא [ריבר אבל מחות מרינר לא פשיטא ריבר תנן מהו דתימא] הוא [הדין דאפשר מחות מרינר] והאי דקתו ריבר אורחא דמלתא נקט. פירש רבב"ם דסתם אכילת אדם אחד דין, כדאמרין לעיל^(ז) עד זוא (את) [אייתי בכיפה] בכריסיה אכליה. וש"מ דהאי דין בסוף הג�:

אכל תנן וכו'. ושמטינן דשתיה בכל
אכילה. אבל שלוחו או (שיגודלו) [שגר לו]
לא איפשיטה. הילכך לא הדר. ואי חפס
לא מפקין מיגניה:

ושתה ומתקה. פירש^(*) לא שם לאלאר. אלא לומר שם קודם נישואין: מהו שיאישלך. פירוש אם אכל שם סעודה בחצאי דינר או בשליש דינר, שיחיוירו לו לפיקח בלבבו מהצית סבלגנות או שלישותם.

ה מ ו ז

- 159**) בכב' חיר"א : אוכל.
- (160) כב' תוריה סבלנות וכיב' באוי' שם ריבים' וככוב עליו האור זרע שבריו גראן ומקובלים לבב.
- (161) נף כמה : עד זוא איתא בכטיה אכליה בכרטסיה.
- (162) כס' רבב' ריה ורכב.

סובלנותם של בית חמיון. פירושו לאחד קידושין, דבלא קידושין^י) וודאי לא מהיל כלום, ואטילו אכל שם, ואעיג' דaicא שידוכין, מכיוון דמצאו למחרר בהו, ולהתיכי נקט בבית חמיון: ה"ג בסימן לא אכל שם סעודת החתן הרוי אלו ניגבין. ול"ג אפילו בדינר, דאי"כ מאי קמ"ל רבא בוגרא דזוקא דינר, ונקט לישנא דוגביניין, דauseg' דליתנהו בעיניהם מיניהם. וורישה אפילו הם בעין ואינם חזרין, ואגב סיפא נקט אינם נגבין: שלח לח סיבולנות מרובין שיבואו עטמה וכוכ'. רשב"ט^ו) מפרש אותה שהיתה הנה כו' בפירוש שיבואו עמה או שתשתמש בהן, וכולה סיפה בין שאכל בין שלא אכל, דהכל לפי תנא. ומרובין ומוציאין לאו דוקא אלא אורחא דמליה נקט שמרובין אדם מתנה שיחورو עמה ובמוציאין הוא מתנה שתשתמש בהם. וקשה לי על פירושו חדאadam בןマイ קמ"ל פשיטה דהכל לפי תנא, ואעיפ' שלא אמר על מנת ממש וכפל תנא, דרבבי הא בגilioyi דעתא סגני. ובוגרא נמי מוכחה דלא כפירוש זה, כדבעינן למייר התמ"י^ז). והנcone דהה סיפה ארישא קאי וכולה בשאכל, ומרובין דקחני ומוציאין אינו רבובי סך ומיעות טר, אלא כל שראויים להתקיים ולעמדו ברובינו שאינן עשוין ליבלות קרי מוציאין. והכי קאמר כל שלוח לה סובלנות שאינן עשוין ליבלות וראויין שיבאו עמה (ובית) [לבית] בעלה הרוי אלו נגבין מן העולם] [עלולם] ואפילו אכל שם והבדר בהה איהן אכל בששלוח סובלנות מוציאין

¹⁵⁹**) בכ"י חיר"א : כאוכל.

(160) כי' חודיה סבלנות וכיב' באין שם
ריבים וכטב עליו האור זרוע שוריו גראין
ומכובלוין ללכ'.

161) דף קמה : עד זוזא איתא בכטיה אכלייה בכרסיטה.

162) כ"ט רשכ"ם ד"ה ורכב.

158 זה לשון הנומכי יוסף: אמר המחבר ספריו שלאחר קידושין, ובלא קיושין וודאי לא מחייב כלום, ואם לו אלל שם. וauseג דאייכא שיזוכין, רביינו גאנזינ זמיהר בערבו זילרבער זונט בית חמיינז

(159) רשבים דיה שלח סבלנות מרובין.

¹⁵⁹) ל'קמן ד"ה ת"ש מס' יט.

בhem ותעשה כרצונה, דעתו אפילו כשלא בלו, וזה אדעתה דהכי נחית, כיון⁽¹⁶⁸⁾ שאין ייל דברות⁽¹⁶⁹⁾ טעם. ועוד ייל דעתה ששתנה שתשתמש בהם בבית אביה הינו לפי שעשיים לבנות, ואני התי סבור שהתשמש חלק לה (לבנותם) [לכשビルו], אבל כל זמן שלא בלו תחרום, שכן אמר לה שתשתמש בהן. וכיון שכן אי אמרין החט דהיכא דלא בלו לא הדרי הוא הדין לטבולנות סתם. ובדין הוא דמצוי לאפולוגי ולומר שאני החט דהנתנה, אין זהתם בדבוק, כORTHICH מוניטין דלעיל, אלא דלא חט לתרץ כן, וכן גראה שיטת רשבם. אלא שאינה⁽¹⁷⁰⁾ מהורת כלל. ואני סובלנות העשויין לבנות ובסתם בלא תנאי מירוי, ומ[ד]הדר קתני⁽¹⁷¹⁾ לה דיק, דמייתוראathi לאשומען דאיינן ניגבין כל וואעג דבלו, דמזכיר מסתית דילתני דין סובלוני מרבון דלא אידי ביה. ומילא יודענא דרישא בסובלנות מועטים ולפיכך איבן ניגבין:

ופriskין דטיפא בויאא⁽¹⁷²⁾ וסבתא. פי' שהן עשוין לבנות [ו] דמיון קלים. דבاهי זודאי מחל לגמר עאג דלא בלו: דאי מעין טענתה טענת. פירוש שנזקקין בית דין לטענתו שיוודה או יכפור וישבע, מה שאין כן (בבעל) [ביבל]⁽¹⁷³⁾. מה שחתנה [שיאמר] בפירוש שתשתת[מש בתן לאיזן שליח סתם. ודילמא אין דעתו למחול אלא בשבilo. ועוד מי יימר לו דהיא כשותאין ליבנות, דילמא כשאין עשיין ליבנות, וכיון שחתנה (שתתשמש) [שתתשמש]

מי אמרין כי אמר רבא דוקא דין הינו לעניין חורת הכל, או דילמא אפילו לעניין [חורת] דוחות מדינר לא תחויר כלום: פירוש שהכח סובלנות מלה. פירוש שבח סובלנות אחר שגרם. ואילו היו בעין פשיטה דהדרי כמהם שם⁽¹⁷⁴⁾, דכל היכא דאיתנו ברשותה איתנהו ולדידה אשבזו. וכי קא מביעא לנו כשהסבירו ואכלום או מכروم וליתגגו, כיצד משלמים כדמעיקרא כשלחים או בשעת אכילה. ובעין משום דמספקא לנו מי אמרין כל זמן שלא אכל שם פקדון הם גבייהו, וכשאכלום הויל' שלוחה יד בפקdon ומשלמים בשעת⁽¹⁷⁵⁾ אכילה. או דילמא כיו' שהיו סברון שיתקימו הנישואין, וברשותו אכלי ולאו בתורת גול ושליחות יד, לא חשב בגנול, והוה ליה כאיתבר מAMIL דמשלם כדמייקרא. והילך לקולא:

בעי רבא סובלנות העשויין ליבנות ולא בלו מהו [וכו'] מאי לאו אע"ג דלא בלו. פירוש דמדאוריך כולי האי, דהא הויה שמעין חדא מכל חברתה. ומהדרין דילמא הוא דבלו, ואורה דתנא הוא לפרש דיניו:

תא שמע מטיפה דמתניתין דקtiny סובלנות מועטין שתתשמש בחם בבית אכיה אין אלו ניגבין מאי לאו אע"ג דלא בלו⁽¹⁷⁶⁾. זו קשה לפירוש רשבם⁽¹⁷⁷⁾ מה שחתנה [שיאמר] בפירוש שתשתת[מש בתן לאיזן שליח סתם. ודילמא אין דעתו למחול אלא בשבilo. ועוד מי יימר לו דהיא כשותאין ליבנות, דילמא כשאין עשיין ליבנות, וכיון שחתנה (שתתשמש) [שתתשמש]

ה ג ה ו ת ה מ 1 ל

(168) לעיל דיה שליח לה.

(169) בכ"י א: תשעת הבגילה.

(170) גריםתו:

ביבא וסבכתא.

(171) כלומר ודוקא באיני טענתה טענה ומשום חסיבותא זאי אורחותה הוא, אבל בבעל משקר.

(172) בס' דיס בשם הראיבץ כתוב בשם ספר היצירה וויל: תמותת ראייה ערוון, תמותת שמיעה

(173) בכ"י א: בעיניהם.

(174) בכ"י א: תשעת הבגילה.

(175) לעיל רשבם דיה שליח סובלנות.

(176) הלשון מגומם. ואילוי חסר פה.

(177) בכ"י א: דכתובות.

(178) בכ"י החדייא: אבל אינה מהורת כל.

למושאיין והויל כנニסה לחופת להיות כאשתו. אבל הכא כיון שלא נכנס אלא לבודקה וודאי לא חשיב כניסה לנישואין, ודינה בראשה שאם מטה איןו יורשה:

יתיב רבין סבא קמיה דרב פפא ויתיב וקאמיר בין שמת הווא ובין שמתה היא ואפילו הדר ביה איהו פבלגנות חרדיי¹⁷⁴). פירוש לייכא לפרטוי דכל סבלגות קאמר ואפילו מועטין ואפילו אצל שם, דהיכי פליג על תנאי דמתניתין וברייתא. אלא הכא קאמר דסבלגות הדרי כדייניז (אבל), סבלגות מרוביין אפילו אצל שם, או מועטין כשלא אצל שם. וזה דלא פריש לה, משוט דאייה לא אתה לאשמעין הא. שהרי זה מפורש במסנה וברייתא. והינו דקמ"ל דבר כתבי ניגבן היינו בין בשתת הווא בין בשמותה היא ובין הדר ביה איהו, ולאשמעין גמי דמאכל ומשתה לא הדרי אפילו היו כמה קרוגנות מכיוון שאצל שם. כך נראה לי:

יש ממפרשים قوله בסבלגות מרוביין, והוא קמ"ל דסבלגות דקתו במתניתין שתם נגבין, הינו אפילו שאצל שם ואפילו הדר ביה איהו, שאין (דעתם) למתולם כלל. וגם זה נכון, ודרך אחד הוא עם הபירוש הראשון: אבל אחרים¹⁷⁵ והרמב"ם¹⁷⁶)

פירשו דברים כפשתון, ואני נכון:

הדר באיה איהו אפילו בישא דירקא הדר. אכן סהדי אדאעטה הדר לא שדר כלום¹⁷⁷), ואפילו דמי סעודה שאצל שם אין מנכין לו:

ושמעון להם דמי בשר בזול. היה גראה

לאשת. ונכון אחריה לחורבה לבודקה ואומר לה ריח צנון אני מרוח בಗלי. לגסומה אמר כן כדי לראות מה תשיב. והיא גם כן הכרה בדבר ואמרה לו מאן יהיב (לד) [לו] מכותבות דיריחו, שהם יפים לצנון. ויש אומרים¹⁷⁸) שהוא הכנס עמו כותבות ולהטעה אמר כן שמרח צנון, והיא הרicha הכותבות ואמרה מאן יהיב (לד) [לו] מכותבות דיריחו:

דף קמו ע"ב גראת רשב"ם כיון שנכונם אחריה [לכודקה] מטה אינה יורשה, ופירש הוא זיל"י) שאחר שנכנס אחריה לבודקה ודעתו לגרשה איןו יורשה ואעפ" שהייא אשתו, וכאותה שאמרו¹⁷⁹) כיון שננתן עיניו לגרשה שב אין לה פירות, ואמר דמהא שמעין דכל שהוא בקטטה עט אשתו ודעתו לגרשה ומטה איןו יורשה. וזה אינו נכון כלל, דכל שיורשה בגין דאוריתא ובין דרבנן (1) משומם קטטה לא יפסיד צחותו, כשם שלא יפסיד זכותו בשער ירושות. והוא דכיון שנותן דעתו לגרשה אינה (סלכה) [כהלכה]. וגם לא נאמרה אלא בגרושה שmpsיד פירות שנותן דעתו בכר. ועוד מי דימה יורשה לפירות נכסי מלוג¹⁸⁰):

והגירסת הנכונה, והיא גירסת ר"ח ורבינו תם¹⁸¹), כיון שלא נכנס שם אלא לבודקה מטה אינו יורשה. והכי פירושה כי זו חורבה DIDICH היתה ואדרוסה הייתה, וקיימא לנו בפרק נערה בכתבות¹⁸²) דסתם חזר (DIDICH) [DIDICH] ללון וסתם חזר (DIDICH) [DIDICH]

ה מ ו י ג

176) כתובות מה:

176) גירסתינו: בין בשתת היא ובין בשתת הוא הדר הוא הוא סבלגות הדר מאכל ומשתה לא הדר.

177) הרבה יותר אבן מגש.

178) רמב"ם פ"י מה' זכה הכא, ועייש בהשנות.

178) עיין נ"י בשם אחוריים.

ה ג ח ו ת

הרשות, תמורה ריח תחרות שוטה הגינויים, תמורה שיחה אלומות, וכח שכיך בפי ר' סעדיה בגין.

172) כך הרשכיהם קמו. דיה נכנס בשם ים.

173) רשב"ם דיה נפל עליה.

174) גיטין דף י"ה.

174) וכן הקשה הרא"ש בסימן טז.

175) וכייב בתורה נכנס בשם רבינו יעקב.

ד(מ) היה אסמכתא בעלמא¹⁸⁹), דהא השטא אתנן למפלג על הנוח דעליל, מכל דהנהו דעליל מן התורה ממש אמר. ולדברי רב נחמן דהכא היה דוחקיין ואיתופל צוואה דברי מוסר הוה ולא חילוק ממון והעברות לכדרבי, ונחתם אורחא דקרה כדרישו לעיל¹⁹⁰):

שםא תטרך דעתו. פירוש והפרק ב"ז הפרק¹⁹¹), והקלו עליו: דבר מיטוט שטרות מדרבנן, דהא אין שם דבר מסויים שימכור או יטן¹⁹²), ואתיא מחלוקת דאוריותא ובטלה מכירה דרבנן¹⁹³). והינו דאמרנן בשמעתין גבי אם נתנו במתנת שביב מרע שאין היורש יכול למחול. אי אמרת בשלמא מתנת שביב מרע מראוריota הינו שאינו יכול למחול אלא אי אמרת דרבנן אמראי לא. והקשה ר"ת¹⁹⁴) דהא בפרק הוהב¹⁹⁵) אמרנן דמייעט רחמנא שטרות מאוגאה, אלמא מכרן מכר מן התורה. ויש לדחות דהთם קרא כתיב מיד עמיחך דangen דרשינן מגניה אפילו למייעוט שטרות, ולעולם אימא לך דקראי לא אתה אלא למייעוט עבדים וקרענות, ורבנן הוא דעiology בהו שטרות לפי שאין גוף מטעם, ומיהו זה דוחק. ועוד אי משום דמכירת ממון, דרבנן, להט לא שעוואתו בשל תורה שטרות דרבנן, מהט לא עשווהו של תורה משם תקנה דלקחות. ור"ת¹⁹⁶) ול פרש הטעם משום שהמוכר שטר אין מוכר אלא שuibוד הנכסיים, שהן עברין, דנכסייה דבר מרע מן התורה. י"ל דהכא דרכיה והתיא איניש איבgn ערbin בית. אבל שuibוד שיש דרכיה בר אבואה (ד)רביה. אבל ליכא לימיר

דעתם למוט אינו מפרש, ויוצא בשירא רוב דעתן לחיים, ולית בהו טעם דטריף הדעת, ודינם כבריא לכל מתנותיהם וכן דעת הר"י זיל, וכן דעת הרשב"א וכן דעת הר"ם זיל: אומדנא דמוכחה שאגני. פירוש דההיא דגביה בני אומדנא לכל העולם שלא נתן אלא משום שטע שמת בנו וכטbor שהוא מות. וכי אמרין דברים שבבל איגם דברים. אני הכא שם דברים שבבל כל נכסיו. ומיהו דוקא נשנין במתנת שכ"מ וכשנין אדם. כל נכסיו הא לא"ה (כיזון) [כגון] שלא שייד לעצמו כלום (זהו) [או שהוא] ברייא, לגמרי נתן. ומיהו אפי' במתנת בריא נשנין כל נכסיו מהיום ולאחר מיתהiah להאי דיןיא, דהא שיר לעצמו פירות, ומשום דמשכחת לה (בשתר) [בשירו] זה לא מנואה באותו ה' שאמרו עד שכיתבו כל נכסיהם דהთם ליתיה בנותן נכסיו מהוים ולאחר מיתהiah:

דף קמו ע"א אין אדר' יצחק בר אבדימי מתנין לה. פירוש כי מתניתא סימן (השה) [השנה] לאו בעצרת מתניתא לה, אלא בחג כדרא' יצחק בר אבדימי: נטה פלפי דרום. ואע"פ שנינו¹⁹⁷) שלא ניצהה הרוח את עשן המעדכה, כבר פירשו בפס' יומה דמ"מ מטה הוא (כמקל) [כליל]¹⁹⁸):

דף קמו ע"ב ורבא א"ר נחמן מתנת שכ"מ מדרבנן. וא"ת והוא לעיל¹⁹⁹) אמר רבה בר אבואה דמתנת שביב אר"נ²⁰⁰) אמר שיבוד הנכסיים, שהן עברין, דנכסייה דבר מרע מן התורה. י"ל דהכא דרכיה והתיא איניש איבgn ערbin בית. אבל שuibוד שיש דרכיה בר אבואה (ד)רביה. אבל ליכא לימיר

ה מ 1 ~ 2

ה ג ה ו ת

189) וכ"כ התוספות ר"ץ בתובות מה: 189) וכ"כ התוספות ר"ץ בתובות מה: דהא
189) כ"כ ובינו כתובות דף מה: דהא המוכר בשם יש שפי. 189) כ"כ ובינו כתובות דף מה: דהא
190) קמן. 190) קמן.
191) כן הקשו התוספות ב"מ מה: דהא יצאו שטרות. 191) כן הקשו התוספות ב"מ מה: דהא יצאו
192) ב"מ מה: נו: 192) ב"מ מה: נו:
193) וכ"כ רביו כתובות מה: בשם ר"ת. 193) וכ"כ רביו כתובות מה: בשם ר"ת.

185) אבות פ"ה מ"ז.
186) כ"ל, וכדרטוריך הש"ס יומא כא: זואיל
ואתו כדייל ואבדורי לא הוות מבדר.

187) גלעד שכ"ל, והסופר דילג מן ר' רב נחמן"
עד ר' רב נחמן".
188) לעל קמן.

189) כמו שכיתבו התוספות לעיל דהא מגניין.
190) גיטין לו:

באთרא דטסלקי. ויש חולקים בדברי^(*)). ואין זה מקומו להאריך יותר. וכל שיכול למחול יכול לעשות שובר הودאה שנפער, או להאריך זמן הפרעון, ומשלם לווה כפי מה שהזיקו^(**)). ואפלו מכר או גנתן שלא באחריות. וגוי שמכר טטיה שיש לו על גוי לישראל, כיון שביניהם מכיר לו כל וכונת, לדיניהם דינין היה, ואם חור ומחלו איינו מחול. וכן כל שנtan בדיניהם אפלו بلا כתיבה ומסירה זכה. וישראל שמכר לגוי דינו כאילו מכיר לישראל:

שביב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה יכול פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום. לפי שהפרירות והדרירה לא בא לעולם, וגם הוא דבר שאין בו ממש ואין גננה:

עד שיאמר תננו בית זה לפלוני (ובו) [VIDOR BO]. פירוש שנtan לו גוף לפרירות. ומשמעין מהכא דאייג' דבורי שם כתובים וכמסורות דמו הינו מה שאמר, אבל אנו אין לנו לתkan לשונו ולומר כוונתו היה לכל,adam כן נתkan בך לשונו ונימא דכי אמר ידור פלוני בית לדירתה קאמר או דקל לפירות. אלא ודאי דודא ליתה. הילך אם נתן שטר

לאו מיידי דמודבן הוא. אלא שיש במכירה נתינה בעין הרשות, שיכל לכופו לדין לנבות מנכיסם, ולא מצי אמר לי לא בעל דברים דידי את, ולפיכך כשחוර ומחל, מחל שעיבוד הגוף ונפטרו הנכסים שהם כערבים, שהפטור את הלות נפטר הערב, ואפלו כשהוא קיבל. והבא הכי קאמר اي אמרת בשלמא דמתנת שט' מדאוריתא הויה ליה כירוש גמור מן התורה שהוא ברעה אדובה, ויורש אפלו בשיעבוד הגוף ואין היורש יכול למחול בשם שאינו היורש יכול שטר חוב Shirsh מהבירו. אלא אי אמרת דרבנן הא זכותה דיורש עדיף, שוכה בשיעבוד הגוף, שהוא ברעה אדובה, ומכל מתנה לא ונכח בו, ולמה אין היורש יכול למחול. ופרקין שלulos דרבנן ואילו רבנן לתקנתייה, שיהא כירוש גמור, לזכות אף ברכות הגוט. ומיט' חייב המוחל מדין מוק, כדאיתא בכתובות ושם פרישת^(**):

וכבר נבגנו^(*)) בפרק קמא גניין שאם כתוב משתעבדנא לך ולכל מאן דאתה מהמתך^(**)) איינו יכול למחול. וטוריה^(**)) כתוב שאם יש משכונה והחיק בה הולקה בגבוי וכתפות דמי והחיק בתה הולקה בגבוי וטליל הגני:

ה ג ה ז ת

שמכר לנו דינו כאילו מכיר לישראל. הריטב"א ייל. עכ"ל הגאי, ומה שכבת והרטב"א כתוב ציל והריה כתוב. ומה שכבת וממי שמכר טטיה וכור ציל וגוי שמכר ותיקן הגנוינו הוא. ומה שכבת רביינו לאם כתוב משתעבדנא לך ולכל דאות מהמתך איינו יכול למחולasic הגני ספיק' דבאים בשם הראמ"ד.

196) ראשית תיבות, "ודרב הלוי" והוא הרב ר' בן מרדכי הלוי שהובא דין זה בשמו בספר החתום שער נא. וכייל בעהית בשם הראמ"ד [ונלפי' שהה רבאיד השוג' רביינו אברהם אביד ביר' יצחק שכיב' החדייא בשהייג שהוא רבאיד שהוציא הרב בעל החתוםות].

196*) הרבה ר' יוסף אבן מיגאש והרא"ש. 196**) פירוש ממש רביינו כתובות טו. שמנכין הוצאות הגביה ונותני לו ריק כמה שראוי לבנות בשטר זה.

193) בחידושי ובינו כתובות מה: דיה דילכא. 194) כייב מס' גיטין יג: דיה אמר רבא וכותב שכן דעת הראמ"ד, וכייל הטור בשם הראמ"ד ובעל העיטור, וכייל כתשובות הרשב"א וכתשובות הרץ. אבל הרואיש ט' כתובות דהה ראיית ההאמ"ד. 195) וטליל הגני: אמר המחבר ואם כתוב משתעבדנא לך ולכל מאן דאתה מהמתך שוב איינו יכול למחול. והרטב"א כתוב שאם שיש משכונה והחיק בה הולקה בגבוי וכתפות דמי ושוב איינו יכול למחול ואפלו באחרוא דמסקל, ויש חולקין בדבר. וכל שיכל למחול יכול לעשות שובר הודאה שנפטר או להאריך מן הפרעון ומשלם לווה כפי מה שהזיקו ואפלו מכר או גנתן לו שלא באחריות. ומם שמכר טטיה שיש לו עלי גינוי לשודא, בין שביניהם כל זכות מכר לו, כוונתיהם דינין היה שאם חור ומחלו איינו מחול. וכן כל שנtan בדיניהם אפלו באחריה ומסירה משלם וישראל

דריש לקיים אפילו אמר חז"ק מריטא משיר לנפשיה גוף לדויוטא בדבר המcor, ואלייבא דבר זביד דאמר שמשיר בדבר המcor, שאם רצח להוציא בה זיין מוציא ולחכיבד על כוחלו לדעת רת"ז) זיל, ולדעת ר"ש⁽¹⁹⁹⁾ זיל שמייר בחצר המcor וכות לעשה בה זיין מן הדיווטא:

דף קמח ע"ב חז"ק מריטא מהן פירוש דילמא שכיב מרע שאני דמשמע טפי שמייר ליה בדבר המcor:

"מ' שכיב כל נכפיו לאחרים רוזאים אם כמחלק מת קנו בולם וכו'. פירוש כולה מيري בקנין, ולפיכך אמרו שאם כמחלק ועמד איינו חור בראשוניהם, דהות ליה מתנה מרע במקצת במקצת. ואילו במתנה שכיב [שכיב מרע] במקצת. ומתרנה גמורה מתהוים ולעלולים היא. וכן הא אמרינן מת קנו כולם מيري כשיש בקנין יפוי כת', דאי לא, שמא לא גמר להקנותו אלא בקנין ואין קניין לאחר מיתה:

מת קנו בולם עמד חור בכולם. פירוש (דדין) [בדין] מתנה שכ"מ בכלל, בין בקנין בין בלカンין:

יאם בשמנלך ועמד איינו חור אלא באחרון. פירוש דלאחרון הוא מתנה בכלל, אבל לראשונים מתנה במקצת הואי,

שכיב מרע שכיב כל נכפיו לאחרים לא אמר כל נכסי סתם.adam אין אפילו יש לו נכסים בשום מקום הרי נתנים לו, אלא כשהיה פורט כל נכסי היזועים לנו, ואמר שננתנו לו. ומשום הכי קאמר חיישנן שמא יש לו נכסים במדינה אחרת, והויא

חוב אריך שיאמר הוא וכל שעיבודו⁽²⁰⁰⁾). כדתיבנא בפרק הספינה⁽²⁰¹⁾:

דף קמח ע"א ואע"ג דליתא בבריא. פירוש דמלוה اي אפשר להקנותה אלא אם כן היא מלוה בשטר/agtab או בכתיבה ומסירה, רק שנית לו הוא וכל שעיבודיה, אבל לא

שיכול להקנות גופה של מלוה גרידטא: וטריק רב טפא דשאנני מלוה הויל ויורש ירושה עשו מתנת שכיב מרע (כירושה⁽²⁰²⁾) [כירושה], ואע"ג דליתא בבריא. מה שאין כן בדירה ופירוט, דלא משחת לה שהוא ירושה שרהי (איפיל) اي אפשר שתאה דירה ופירוט בלבד גוף, וכדומכה لكمן שאם שיר לעצמו פירות בלבד לא עשה ולא כלום اي לאו אמרינן דמקום פרי שיר, ואיפילו בלשון ירושה اي אפשר לו להויש גוף ירושה לאחד ופירוט בלבד גוף לאחר: ומהו המוכר את הבית, ששיר לעצמו רומה יכול להורשת לבניה ולרב פפא יכול ליתנה במתנה שכיב מרע.

ורב אחא פlige וואמר דלא אמרינן טעמא דירוש ירושה, ובעינן דעתיה בבריא, ושאני מלות דעתיה בבריא במועד שלשתן מיתה. ופסקי רבען הלכתא בר' אחא:

עלצמו מא. פירוש מי שיר לעצמו מקום פירי או לא. וא"ת ותפסות ממתנן⁽²⁰³⁾) הכותב נכסי לבניו מהוים ופירוט לאחר מיתה, דקייל דגופא מהוים ופירוט לאחר מיתה, והו שיר, אלמא שיר מקום פירי. זיל דשאני התם שלא הזיכר לו גוף^{(204)*}):

[מ"ט כל לנבי נפשיה] בעין יפה משיר גוף בדבר (המסורת) [המכור]. לאו על הא דקל מתנין לה, אלא על דיטא

ה מ 1 * ל

- 199) לעיל דף קלו.
 200) בכ"י החיד"א: שלא הוכיר לא גוף. מה חסר וזה מצאתי. בעין יפה משיר.
 201) לעיל סד. תזרעה ווי בשם רית.
 202) רשביים סג: דיה שם רזה.

ה ג ה ו ת

203) וכי"כ המ"מ פ"י מה, וכיה ה"ב בשם הרשב"א. ועיין ברמב"ם. ועיין לקמן קנא. ד"ה

אימיה שהבא רבענו מחולקת בעלי התוספות בוה.

204) בכ"כ רבענו לעיל עז: ד"ה ושכיב מרע

שנתן, ועיין מה שכיב لكمן קנא. ד"ה אמיה.

205) בכ"י א: היושן.

זה מתנה במקצת, ולפיכך עמד איינו חור. ופרקין א"ר ספה באומר כל נפשי. כך היגירסת הבוגנה, והכי פירושה מתנתין בשחוcid בתחילה או בסוף שנותן לו כל נסמי וממנו, אפילו יש לו נכסים בעיר מות ולהכى דזוקא עמד איינו חור, וכל שכן מות ולהכى לא אמרין, דדילמא^(*)) מתנה בقولה היא שכתוב בה קניין ולא מתניא. דאי לא, כיון דחייבין קאמר ניחוש לכל מי דאיכא למשיח. וקשה לי כיון דספק הוא למלה אבו תולין שיש לו נכסים במדינה אחרית וליפוי כחו של מקבל מתנה, אורבא נכסים בחזקת גותן קימי וועל המכלבל להבייא ראייה שיש לו^(*)) דהא גבי הוא אומר כל נסמי אלו:

אייבעיא להו חזקה במקצת[חזי חזקה בכוילה או לא] ת"ש قولן לרשותן [ומקצתן לשגוי שני קנה ראשון לא קנה]. אמרין דשנוי קנה בה קניין, ומשום הци פירוש ומירוי כשייש בה קניין, אמרין דשנוי קנה דהינו מתנה במקצת, כדאמרין במקנא:

מאי לאו בשמות (לא). פירוש אפילו בשמות, (ורא) [וראשון] לא קנה מפני שהוא בכוילה, ושני קנה ואפילו כשעמד כמתנה^(**)) במקצת: ופרקין לא כשבמד דזוקא:

ואמר ליה رب יומר לרב אשוי ותחו נמי בשעמד וכו'. (ותסבירא) [מסתברא] לו דמאן דודי ואמר בשעמד לאו לדוחוי עיקר הדין דפסתינן אתה ולמיימר דחזקה במקצת לא הווי חזקה בכוילה, דהיכי אפשר דתו טעו בהא דבר יומר שהוא טעם פשוט ומסתר לכל. אלא זואיஇeo לא אתה אלא לדוחוי לישנא, דליך לאוקמה אלא בשעמד, אבל עיקר דינה לא דחי. והיינו מאי דפריש רב ימר:

והלבטה חזקה במקצת הויא חזקה בכוילה. יש אמרים כשהראשונה יכולה לאדם יש בה קניין:

זה מתנה במקצת, ולפיכך עמד איינו חור. ומתיyi כשייש בה קניין דמייה את כחו. ולהכii דזוקא עמד איינו חור, וכל שכן מות ולהכii לא אמרין, דדילמא^(*)) מתנה בقولה היא שכתוב בה קניין ולא מתניא. דאי לא, כיון דחייבין קאמר ניחוש לכל מי דאיכא למשיח. וקשה לי כיון דספק הוא למלה אבו תולין שיש לו נכסים במדינה אחרית וליפוי כחו של מקבל מתנה, אורבא נכסים בחזקת גותן קימי וועל המכלבל להבייא ראייה שיש לו^(*)) דהא גבי הוא אומר שכיב מרע הייתי והם אמרים בריא היה קיימא לנו כרבנן דאמריו הוא מוציא מידם שלא ראייה והם אינם מוציאין מידו אלא בראיה^(**)). ויש אמרים^(***)) דשאנוי הכא דכיוון שпорט ותולר, رجالים לדבר לחוש שיש לו נכסים אהדים. ולפי שיטה זו דזוקא שנוטן אותו לאדם אחד, או להרבה בני אדם בשווה, שהיא יכול לכלול ולומר שנוטן להם כל נסמי. אבל בשנותן לרבים חליטים שאיןו שווים, אין כאן שום הוכחה^(****) ועלינו להביא ראייה שהיא מתנה במקצת:

ופפרקין אלא מתנתין דקטען לא שייר קרע כל שהוא אין מתנתו מתנה היבוי משבחת לה. פירוש דאנן הוות סיד דאתיא אפילו בפורט. אלא שאין אנו רואין לו שום שייר. ואין תולין שיש לו נכסים אחרים, כי לפורט הנכסים שנוטן הוא שפורט אותם. אבל השטוא דאמרין שחוושין שיש לו נכסים שאינן ידועים לנו, היכי משבחת לה, שתרי לעולם יש לחוש לכך, ולא משבחת מתנה בכוילה שם עמד חור אם יש בה קניין:

ה ג ה ו ת ה מ ו ז ל

(203) בשיטה מקובצת כתוב שזוויות בירסת הריני, ווין משיך שם בשם רואבכיז. והרומיים בפיז מה זוכה כתוב: כל בסמי שהם אלו, וכן בירסת רית באומר כל נסמי ואלו הן כלומר ואין לי יותר.

(204) בכii א: מתנה במקצת.

(201) גלעד שחרר כןן.

(202) פין וריש פיטקא כא.

(202*) לקמן קג:

(202**) פין בנין.

(202***)) כיב' הרכבען בשם הרב אביה.

דוחה ליה תיקו דמונא ולקולא. דנכיסים בחוקת ירושין קיימי. ואע"ג "אדמרי" בחולין ספק לקט לקט וספק שכחה שכחה, כבר פירשוה"י) בירושלמי דההיא במתנות ענימ דוקא ומשום דכתיבי קראי. ומיהו קשיא לי הא אמרינן [לעומ"ה] שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מהנה לפולני בידי גאנן, חוקה אין אדם עושה קנגניה על ההקדש, ואם איתא דעתך לה קימא חורר למיל מהאי טעמא, תיפוק ליה דקימא [לו][עומ"ה] כל שאילו עמד חזר חזר במתנותו. תירץ רבינו הרמב"ז²⁰⁷) הדעת הבי אמר שביב מרע שהקדיש כל נכסיו קודם לכון בשיהה בריא, וכעכשו כשהוא שכיב מרע אומר מהנה לפולני בידי זהה דוחק גודל: ואחרים תירצzo דاع"ג דהכא לא איפשיטה, מהתם תפשות דעתך איננו חזר. וגם זה דוחק דתהי²⁰⁸ [פישטוותא] באיא מכילתין גופה ולא פשיטינן מיניה בעין. ועוד Thema על עצמן למה נסתפק בהקדש יותר מתנותו. אבל הנכוון כמו שהיה מפ' מורי (הר"ם) [הכ"ט], דבהתפרק והקדש חולק ענימ, כיון דאפיילו בבריא מהני

אחד, אבל אם נתן הנכסים כולם לשני בני אדם, וחזר בו באחד מהם, לא היה חורה לאידך. ואחרים פירשו סתמא קאמר ואפיילו לשני בני אדם (כגון) [כגון] שהיו בדייטקי אחת²⁰⁹). והיכא שנtan קצת נכסיו לאחרים והשאר לירושיו וחזר בו מירושיו, דעת [רבינו הגadol] הרמב"ז דלא היה חורה לאידך, כי מה שנtan לירושיו איןו חשוב אלא כירושה בעלמא. וכן נראה עיקר²¹⁰): ואם אמר בפירוש שאינו חזר בו אלא מן המ Katzת התהא, הוא ודאי דבריו קיימים כשלא חזר בו²¹¹). ומיהו ע"ג דבשעת חורה במקצת היה הר מתנה במקצת, כיון דבשעת מתנה היה מתנה בכללה, בתר שעת מתנה אוילנן, ונידוגית מתנה בכללה. וכן נראה דעת הר"ם. הילכך רישא כולה פשות הוא:
איבעיא להו חדיש כל גבוי הפליך
כל נכפו חלק כל נכפו לעניין מהו.
פירוש אם עמד יכול לחזור בו כשר מתנות או לא. וסלכא בתיקו. ויש אומרים²¹²) דהזה
ליה תיקו דאייסורה ולהחומרא. ויש אומרים²¹³)

ה ג ה ו ת

ועי"ש שחמה על הרמ"א סימן ר"ג סעיף יב איך מוכה שפרא לבו תרי ומואר בע"ע.
207) דברי רבינו להה הוואבו בספר משפטים ישרים להרב ר' שמואל גאון סוף לד.
208) הרמב"ז והרשכ"א, הביאו הרמ"ג ג. וכן הוא כאן בשיטם בשם שיטה לא גורעה למי. והטור בשם אביו הראי' ספק מחתייה ולא מטעמייה, אלא מעת שאן מבטלין מעשי מכת אומדנאআ' ביריר ז' ואומדנא.
210) הרמב"ז בפתח מה' וכונה והרמ"ה, וכיב הרמ"ג גורדים ז' קל.
211) יהולין ז' קל.
212) ירושלמי סוף פ"ד דספה. ומכואר בש"ר יוד' סימן ר'ג'ט ס"ק י"ד ובאביי מלואים שם ותשבות בית אפרדים חלק יוד' סימן נה.
213) לאקמן ז' קעד:
213²¹⁴) לאקמן ז' קנא. ועי"ש בדברי רבינו ד"ה ה"י אמר.
214) וכ"כ החוספות לקלמן ז' קעד. ד"ה שכיב מרע לבני ר'ג. וכ"כ כאן בשיטם שכיב גוטל הוא מעד ירושה, וכלן לא היה חורה לאחר שנתן בתורת מתנת שכ"מ, משא"כ לשיטת הרמב"ם והרשב"ם והתוספות והמאור והרא"ש והטור ע"ש.

205) פיויש ולא בבי דייטקי, כמו שכוב והס"ע סימן ר'ג ס"ק לד.
206) זיל הג"י: אמר המחבר ואפיילו נתן נכסיו לשני בני אדם וחזר בו באחד מהם היה חורה באיך, כיון שהוא דייטקי אחד. והיכא שנtan מ Katzת נכסיו לאחרים והשאר לירושיו וחזר בו מירושי, דעת רבינו הגadol והרמב"ז זיל דלא היה חורה לאידך, כי מה שנtan לירושיו לא היה אלא בירושה בעלמא. וכן נראה עיקר²¹⁰ זיל עכ"ל הג"י. וכחוב עליו הכתובת ספס וויל' שטמל והרמב"ז ציל' הרמב"ז ומתר את הרמב"ז בשם רבינו הגadol ודםיטים בסוף דבריו הריטב"א זיל, והריטב"א תмир מכנה את הרמב"ז בשם רבינו הגadol כידוע למי שכיב' צחידושי, כיון מרן הב"י בספי ר' העתיק דברי הג"י וכחוב רק בשם הרמ"ג והריב"א עוז הרמב"ז אויל לשיטתייה שהיא שיטת הר"י' והגאנט שאטילו אמר בפירוש לשון מתנה אמרין ירושה אין לה הפסק שלא תיקו כלל מתנת שביב מוע לבני ירושה, אלא כל מה שלוקה ירוש גוטל הוא מעד ירושה, וכלן לא היה חורה לאחר שנתן בתורת מתנת שכ"מ, משא"כ לשיטת הרמב"ם והרשב"ם והתוספות והמאור והרא"ש והטור ע"ש.

בו גוריי") [היא דאמר]adam אמר בלשון ירושה למי שראוי לירושו דבריו קיימים: **דף קמץ ע"א** איבעיא להו יהנה בהם מהו ישען בחם מהן. פי' הראב"ד דלאו בשאמיר בלשון זה בלבד, וא"כ הוה ליה כידור פלוני בבית זה שלא אמר כלום"**). אלא באמר נכסיו לפלוני שהנהנה בהם או שייעמוד בהם. מי אמרין כוון שאמר נכסיו לפלוני, לגמרי נתנם לו לכל רצון נפשו, ואידך מילתא בעלמא קאמר או דילמא לא נתן לו אלא עמידה ומשענת ושירהה בהם, ואין בכלל אלא מה שבפרט. וסתור דבריו הראשונים ולא אמר כלום"**). וסלכא בתיקו היילך לא קנה. דנכטיט בוחות נتون קיימי: **מכר כל נכסיו. פירוש"י**) בקנין ומיעשי אי נמי דקנה בכוף שלא תיקנו דמקנה באמירה אלא (במתנה"י) [במתנה], ומשמעותו כירושה"*: :

מהו. פירוש אם עמד חזור או לא, מי אמרין אומדנא דלא מכר שלו אלא על מנת שימות, ואומדנא דמותה הוא, ובאיilo פירש דמי, או לא:

זומניין") אמר רב חזור זומניין אמר רב אינו חזור ולא פלגי (וכו) [חא דאיתנהו לוויי בעניינו蒿 הא דטערעהו בחובו]. נראה עיקר הפירוש"י) איתנהו לוויי בעניינו蒿 הדר, כי לכך קיים אותן שם לא ימות יחויר לו מעותיו ויחזרו לו נכסיו. ליתנהו לוויי אלא שפרעם בחובו אמר על בן בין הבנים. והיינו (דרפיך) [דרפיך] תלמודא דתא מתניתא רב יוחנן אמר חזור, דוזאי גלייא דעתיה דלצורך זומיינין

באמירה אף בשכיב מרע גמי מהני שהוא כמו קנה בקנין מעכשו. ואפילו תאמר דאיilo עמד שכיב מרע לא קנה אם לא עמד אין חור במתנתו, שלא נאמר הכל בכל מקום אלא בסתם מתנת שכ"מ שאינו מקנה מעכשו הגע עצמן שכיב מרע או מצוה מחמת מיתה שERICA וקנו מידו מעכשו אם ימות. כלו' אלו אמרים דכיוון שם עמד חזור חזור במתנתו, הא ודאי לא, הכא גמי לש". (דגיטו כמהווים) [וכנותן גיטו מהווים"י) אם מתי] שם עמד חזור, ואם לא עמד מגורשת מעכשו, ואינו חזור. ומשום דקימא לנו'adam לא עמד חזור מספקא לנו' דילמא היה שהקנה לא עמד חזור מסקנה לא עמד לא יכול להווע. ולגמרי, שאפילו לא עמד לא יכול להווע. ואל תשיבני ממתנת שכיב מרע בכולה שכותב בה קניין, דידייננו ליה [כ]לאחר מיתה, ולא דידייננו ליה כמעכשו, ובעינן דמייה את כהן. דהHAM כיוון שרוב מתנות שכיב מרע באמירה, אנן סהדי דאפילו בקנין מסתמא בשנותן כל נכסיו (אינו מקנה אלא צעין אמרה ולאחר מיתה. אבל הקדש שכחו גדול בבריא לקנות באמירה מיד, לא הוריעו כהו כל כך בשכיב מרע שלא יכול מעכשו. זהה נראה דבר ברור לכל מודה על האמת: יטול זכות יחויק בולן לשון מתנה חן. פירוש בין בבריא בין בשכיב מרע: במתניתא תנא אף יחסין ווירש בראיו לפירוש. פירוש נידון כלשון מתנה שוכחה בו אם אמר על בן בין הבנים. והיינו (דרפיך) תלמודא דתא מתניתא רב יוחנן אמר חזור, דוזאי גלייא דעתיה דלצורך זומיינין

ה ג ה ו ת ה מ १ ८ २

(212*) כן כתוב רבינו לעיל דף קמץ. דיה מתניתין.

(217) לעיל דף קל.

(218) כן הוא בגין.

(219) גירסתינו: אמר רב יהודה אמר רב אם אינו חזור זומניין אמר רבי יהודה אמר רב שמואל וכור ובר"י: זומניין אמר רב יהודה אמר רב שמואל וכור זומניין אמר אמר אמר וכור.

(220) וכ"פ רשכ"ס ונו"י ורומ"ה.

(215) לעיל דף קל.

(216) לעיל דף קל.

(216**) ממשׁו' ואפילו קניין לא מהני, שלא קנה לו אלא משענות וכור. ועיין סמ"ע סימן רג"ג ס"ק ד' ונתיבותאות ג'.

(217) כל דברו זה נמצא בגין כלשונו, ואין ספק שנט בזה העתיק דברי רבינו סתם, וכורכו בהרכבה מקומות.

כהודאת בריא לגמרי ועמד אינו חור דוכה ולהה בהודאותו. שאלו היתה כמתנת שכיב מרע שם עמד חור, הרוי איסור אינו בן מתנת שכיב מרע, כדמפרש ואoil :

אי במתנת שכיב מרע כל היכא דאיתיה בירושה אויתיה במתנת וכל היכא וכוכ'. פירוש הרוי^(*) לפ' שאון לשון מתנה למי^(**) שראוי לירשו אלא לשון ירושה. ואני נכו, חדא דבר מרוי אינו רואי לירושו^(***). ועוד שלא אמרו כן אלא לטובת המקביל, לומר שאון הפסק לירושתו, אבל בשואה זוכה יותר בלשון מתנה אין Dunn' אותו בלשון ירושה, וכברדרינה לעיל ביש נוחלין. ועוד דא"כ לקנינגו איסור לאיניש דעתמא על מנת שיתנה לרוב מרוי: אבל הנכו שורת הדין במתנת שכיב מרע דלא קנייא, דהא לא גمرا לאחר גמר מיתה, ואני המתים נותנים וחכמים תקונה כדי שלא טרף דעתו עליו, ועשהו כירושה וכאי לו רואי לירושו^(****). כי על ידי משטה נחלה כל ישראל ראויים לירש זה את זה הנכו הוה [כלים] כל שבט^(*****). הילך כל אילו הוה לא לבנו עצמו מודה. ועוד דילמא התם מיתתי ראייה מאיסור גירוא דהא התם לא שייך לומר שעשה שלא להשיע את בניין דהא לבנו עצמו מודה. ועוד דילמא התם כשאמור אתם עדי, דיליכא למיחש למידין, כדאיתא^(*****) בסנהדרין. והנכו כמו שפירש ר' ירמיה^(*****) זיל דהכא כשמודה הודהה כרואי בתאם עידי בדבר שאנו מוחזקין ודאי שהוא שלו, ואני אומר כן אלא בדרך מתנה, מי הויא במתנה Dame עמד חור, או מהו^(*****)

זבן. ויש מפרשים בהפרק, דכי איתנהו בעינויו גליה דעתיה שדעתו לחור, ומשירים לעצמו. ודוכליعلم באיזו דאיכא בסוף או קניין כל שלא עמד אינו יכול לחור בו, וזה ברור : **אייבעיא להו שב' מהורה מהן** פרשכ' מ"ס^(*****) כגן מהורה ואמר חפץ פלוני או קרקע פלוני של פלוני הוא והינו מוחזקין בו מהו שאלו, מי חיישנו שאמר כן שלא להשיע את בניין, [וואע"ג דמסקין בפ' זה בורר"] דאדם עשי שלא להשיע את בניין, התם הוא דמודה שהוא הייב לפלוני^(*****)) דלא משה נפשה עבד לוה לאיש מלות, אבל הכא דמודה על דבר מסוים שהוא של פלוני. עד כאן תורף פירשו זיל ואני מוחזר, חדא דא"כ הוה ליה לתלמידו לפרש בהדייא מי חיישנו שעווה [שלא] להשיע את בניו ואני צרייך לומר אתם עדי, כדפרישנא لكمן בגט פשוט^(*****)) דאייבעיא להו שכיב מרע מהורה צרייך לומר אתם עידי או אין צרייך לומר אתם עידי אדם משטה בשעת מיתה או לא. ועוד Dame כן מאי מיתתי ראייה מאיסור גירוא דהא התם לא שייך לומר שעשה שלא להשיע את בניין דהא לבנו עצמו מודה. ועוד דילמא התם כדאיתא^(*****) בסנהדרין. והנכו כמו שפירש ר' ירמיה^(*****) זיל דהכא כשמודה הודהה כרואי בתאם עידי בדבר שאנו מוחזקין ודאי שהוא שלו, ואני אומר כן אלא בדרך מתנה, מי הויא במתנה Dame עמד חור, או מהו^(*****)

ה ג ה 1 ת ה מ ו ז ל

עירו סע힐יא שבסטרן.

(224) כי' בחדודיה שכ'ם בשם ר'.

(225) וויל הרוייף לדלון מתנה ולשון ירושה לגבי ירושה חדא מילאה היא ומכאן אמר רבא מתנת שכ'ם כירושה שיווה רבנן עכ"ל.

(226) בכ"י א: אלא למי.

(226)

עין מלחותם.

(226) וכ"כ הטור בשם אביו הרואש, וכי' הבוי בשם הרשב"א.

(220) רשב'ם קמט. דיה אייבעיא להו שם מהורה.

(220) ל�מן קעה.

(221) סנהדרין דף כת :

(222) וויל הריב"ש סימן קעט : וכי' הרשב"א זיל ושכ'ם מהורה הרי הוא כהודאת בריא שאינו יכול לחור בו מכיוון מהורה, וכן כתוב הריב"ט אל שביל זיל בתייחסו בפרק ג' פשות בעובדא ואיסור גירוא עכ"ל. ועין בש"ג שהרייט אל שביל הוא הרשב"א [ונגרא אל שביל עיל שם

של בית הקברות או של ארץ ישראל כדעת המכובדים^{***} :
אי במעמד שלשותן אי שלוח לי לא
אתינה. מכאן נראה לאורה דמעמד שלשותן
איתניה בעל כרחו. כדי לא לימה דעתול
ולא מקבל עליה. ור' ר' יוסי^{**} דחיה דהא ליתא
דכטפא לה לרבא למילול ולומר לא בעינא.
ועיקר הדין דמעמד שלשותן ליתניה אלא
מדעתו של זה. וכדברירגנא^{**} בפ"ק דגיטין.
ולמדנו מכאן דמעמד שלשותן ליתניה על ידי
שליח או מורה דאי לא. אפשר לאיסור
לייתנגם במועד שלשותן על ידי שליח^{***} :
והא אמררי^{**} אי במשיבה ליתנחו
גביהם. קשיא לי והא יכול AISOR לשלוח
בשבילים לרבא על ידי שליח או מורה.
ויש לומר שלא היו במקום קרוב אלא
במקום רוחק שהטמינים תחת הקרקע. דכספים
אין להם שמירה אלא בקדקע^{***}). ואיכא
למידך^{***}) דאמאי לא מקנה מטעם מצווה
לקיים דברי המת. דחיה מכין דامر AISOR
דליתבינהו רבא לרבי מרוי. ליחייב רבא משומן
מצווה לקיים דברי המת. ואמר ר' זיל^{**}
דרעלום לא אמרינן מצווה לקיים דברי המת
מקום למדונו מכאן דלא עבדינן אגב בזות
בירושה וכו', בין על הנוטן בין על המקובל
קאי אלא על הנוטן. ולישנא דגמרא מוכיחה דעל
רב מרוי קאי^{**}). ומיהו קשיא ליadam כן
שכיב מרע שהקדиш נכסיו אמראי זכי. דהא
קדש לאו בר ירושה הוא. תירץ הר' ר' יוסי^{**})
בשם רבו דשאני הקדש דזוכה באיריה מהיחס
בבריא (ובחדירות) [וכהדיות בקנין]. וכיון
שכן זוכה בשכיב מרע. וכוהדיות דלא זכי
אלא אחר מיתה ובתקנתא דרבנן. דשויה רבנן
בירושה. ולפיכך אמר דשכיב מרע שהקדש
כל נכסיו עא"ס שאם עמד חור אינו חור
במהנתנו. אין דייתלי מבטלת דייתלי^{**} .
ואין אגב ארעה לית ליה ארעה.
קשה לי היכי אפשר דלית ליה קרעמושאל
או מושכר דקאי בגות. ויש אומרים דיחду
היה רבא כי אותו קרע שהיה דר בו
איסור גירא מושכר היה ו עבר ז מגן. והנבען
דאין קרעמושכר מהני לעשות בו אגב
אלא מדעת המשאל או משכיר או מן
הסתמן. אבל לא אם מיתה בו. והכא היה
עשה רבא שימחה בו המשכיד^{**}). ומכל
מקום למדונו מכאן דלא עבדינן אגב בזות

ב' ינואר 2010

עפניון בשפטם בשם הראי". וענין בוגמומי יוספ' ²²⁹) השיח' חוו'ם סי' ר' רב' ס'ק ד' תבאי' בשם הרובין' דמנהג'.
בשם בתודיה גוטס (גיטין יג') הקשה כן ²²⁹) דידית עצמי ומישבון.
(230) וויל' רבינו גיטין יג': דיה אמר רבה מה מה שתודיה ראייה רבינו מאמירם, תיקשיש ליה מדרוב אשוי דאמר בהתואנה וגורה וכור גמור ומשובך נפשיה,
אללא ודמשום שעבוד לדלה הוא, וכיוון דכן לא
סני אלא ברבדנו עכ"ל. וכן כתוב הגי' שמאז
בוגמומי האחרוניים.
(230) וכיב' שם רבינו דאי איתיה למיב' עיי' שליחת מא' והאי דאמר או שליח לי לא אמריא, אללא והיל' וαι שליח לי לא מקבלנא. אלא שם כדורישית עכ"ל. וכיב' שם הראי".
(***) ב"מ מב.
(***) וכן הקשה בתודיה דודג'.
(***) וכן הקשה בתודיה דודג'.

רמ"ג וכ"כ (227)

²²⁷) עין תודיה כל. ושהר סיו רגר סק"א.

(228) ציל תירץ מורי הרים בשם רבנו.
(229) אעטיך בווע זדרבי הגאון החידיא בספריו
פעיר אויזן קונגטס עין זוכר מערכות א' טמן עה
זוזול: וחוויתה להרטטב'א כי בטהאי זובדא ואיסור
ויליא זילוי ריאו זילוי: ולת לתה ערעה קיל' היל' אפשר
דילית ליה קרעמושאל או מושכר דקאי בגוות,
דיוזע'ה ריאו כי אוטו קרעש'ה דר בו
איסור זעיר גראודו מושכר היה ועבר ומנו. והגאנן
אאנאי קרע'ן מושכר ייכל לעשתה בו אגב האנגן
מעמעת משאל או משכיר או מן הסתמן אבל
לא אם מיתה בון. והאך היה עוזה רבא שימתה
בו המשכיר עכ'ל. ועין אנטיפת זקינט דף קיד
יעיג, ועין להרב דברי אמרת שם דף סא ריש
עפומד ד מא' ותרץ יתיב הך מתגחין לדעת
הרבר מורהיטס. פכל החידיא. וגם לעיל בכ' ברגינו

ליה למימר ומשמעותו לי. והרב ר' יונה מפרש וכן הרמב"ן, דוחתם הכי פירושה, כאן שהורתו ולידתו שלא בקדושה רוח חכמים נועת הימנו דחישיגן שמא יחוור לסתורו. אבל בשורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, כיוון דיליכא דמייש שיחזור לסתורו אין רוח חכמים נועת הימנו"):

דעת קמץ ע"ב וכמה כל שהוא אמר רב יהודה אמר רב בר פרנסתו, וכן [רב יהודה] בר פרנסתו, וכן [רב יהודה] [ליד רימה] בר אבא דאמר מטטלין כדי פרנסתו, שהוא בריהוח עסק המטטלין כדי פרנסתו. ולית הלטמא לא כרב, ולא כרב רימה. אלא אפלו מטטלין כל שהוא הי שיור, דרב מסקנא בסמוך דקרע כל שהוא לאו דוקא, וכן פסקו הגאנזים"). וכגד אמר רבא לקמן") המשא עד שיכתו כל נסיהם. ואמרין ובכלהו מטטלין תוי שיור, דאלמא קרע וכל שהוא לאו דוקא, ושלא בדברי הרב בעל העיטור דכתב בכדי פרנסתו מיתה בעינן: ופרלינן וכל היכא דתני קרע דוקא וזה תנן וכו', ונראה דלא מציא לאחדורי לך מאידך דתנן") הכותב כל נסיו לבניו ושיריך קרע כל שהוא לא אבדה כתובתה. דאי") דקרו דוקא, דההיא נמי זימנין דאפלו דקרו דוקא, וזה שיור, וכן גמל דטטלין דערבא"). או כגן דיחיד לה מטטלין לכטובה כדלקמן. ותו דעתן [שיש"]") שום

לא בשיש בו ג' דברים. האחד שאנו רוצה לעשות (עצמם) [בעצמו] אלא שמצוה לאחרים. והינו דמתנת שכיב מרע או מצוה מהמת מיתה לא חששו למצווה לקיים דברים המת, דעתן דאמר נתתי או אני נתןך או יטול פלוניך, הרי הוא עשה (עצמם) [בעצמו]. לפיכך צריך שיאמר בלשון צוותה, כגן או עשי או חנתן לו דזה הוא נמי צואה לאחרים, והינו דמתנת שכיב מרע למצווה ששמע דברענן למשיר. ובעינן שאוטם אחרים שצוה להם שייהי טיפק בידם לעשות, כגן שהדבר ברשותם, ולפיכך לא משכחת לה אלא בירושין, או באחר ובמטטלין שתחת ידם, אבל לא בקרענות: ובעינן נמי שאוטם שצוה להם קבלו עליהם או שתקה דבהתיא משמע דשתיקה כהוזאה דמייא. וקשה לריבינו חם תא דאמרין בקידושין בפרק קמא") הלו מעות מן הנגר שנגביר [הוא ובינוי עמו לא יחויר] כגן שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה [אמ' החזיר] רוח חכמים נועת הימנו, וכשהורתו ולידתו שלא בקדושה אין רוח חכמים נועת הימנו. ותירץ ר' ת"י") דהמת הוא במלוא שגמולו האגר חסד, וכשאינו מוחר לבניו נראה כמשלים רעה תחת טובה, אבל הכא בפקודון ליכא למימר הביני"). אי נמי דרבא לא היה רוצה לעכבר עצמה, אלא שלא יוכל בהם רב מרוי מן הדין, כדי שייא רוח חכמים נועת הימנו כשיתויר לנו. ואין התירוץ הזה נכון,adam כן לא היה

ה ג ה ו ת ה מ ז כ

²³⁵) בכ"י החידיא: דאמרין. וגמל דאלמא גמליע.

²³⁶) בכ"י החידיא: מטסלין. וגמליע שציל במטטלין.

²³⁷) חמבות דף ס. אמר יוחנן גמלים של ערבה אשה גובה פרוא מהם. וuros שם ר' יוחנן גובה אירוי הדאה גובה במותה מהם דאסמכתייה עלייהו.

²³⁸) כך תגלה הסופר בכ"י החידיא בוגלון.

(231) קידושין דף יז:

(232) כי' בתורה מגמר סעניתה בשם ר' ר'.

(233) בקידושין יז: כתוב ובינוי על פירוש ר' ר' זול ולא נהיא דעתן במלוא ליכא שעיבורו

שלו להחויר כל שכן בפקודון שהוא בעין ואין

שליחותיך ב' שרווי להחויר עכ"ל.

(234) לתירוץ זה מפטים ובינוי בקידושין יז:

וכיס הריש שביעית פ"י מים.

(235) כך ויכס הריש.

ר"ש אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכפי נתונם לטלמי [עבידי] חוץ מאחד מרובאו שבהמ. ככל זמן ששייד דבר מסוים יצא בן חורין, דפליגין דיבורה והוי כרות גיטא. עד שישיר סתם אפלו אחד מריבואו שביהם, והשתआ יכול לומר שישיד העבד כלו או מקצתו:

דוח קג ע"א בדין הוא דלא ליתני קרקע. פירוש לעולם אימא לך דכל היכא דתני קרקע דוקא הוא. ושאנו הtam דלא תנוי לה תגה תגה בדוקא, אלא משום (סיפא)

[רישא] דבעי למיתני ר"ע אומר וכ"ר: קרקע כל שהוא חיובת וכו'. פירושה בפרק לא יחוור"י (בسد' :

ובלבך שייחיו מחומשות. פ"י שככל א' מהם תנוג לכל הפחות חומש מנה ופרט. וכן פירושו רשבי"מ" (וורטהי"מ). שלא לדברי מי שפירש לא פחות ולא יותר:

אמר מטלטי לפלנייא. פירוש בין: במתנת בריא בין בתנת שביב מרע: מאני תשמשי איקרי מטלטלי"י. פירוש לרבותא נקט אפלו (מנה) [מאני], דاع"ג דמטלטלי והם אין דרך בני אדם לקוראו בשם מטלטליין, עד שיאמר כל מטלטלי. וכבר בשום מטלטליין, דהו יפליגן מהיכא פירושתי למעלה בפרק המוכרי"י) דכל היכא שמייחס הדברים לעצמו שאומר ביתי וכיסי (ולא פליגין) [דפליגין] דיבוריה לומר דברון דתנתם בפי"ק (זגיטין*) היה יפליגן מהיכא שhortor ממકצת הנכסים הויא חורה לכוליה. אבל ל�מן***) איסקנא דטעמא משום דלאו כרות גיטא הוא והכי איסקנא במק דגיטין***). והבא (ב)מטלטלי גרטינן: אבל

מתני נמי דקרע לאו דוקא, אע"ג דaicא מתני דקרע דוקא, לאו הברה הוא לומר דטנגי דהבא קרע דוקא:

הבותב כל נכפיו לעבדו וכו'. פרוש כל נכפיו וידו ונכפים באין כאחד. ודוקא דאמר אי קרי נכפי. שאני הבא שנשותו אותו לעבד עצמן, מה שאנו כן בנותנו לאחים:

שיעור קרע כל שחו לא יצא בן חורין. פירוש ושבים**) כיון דאמר חז' מקרע סתום. יכול לתפוס בעבד ולומר דגופו שייד דaicרי קרע, וכיון שלא קנה עצמו לא קנה נכפים, ומאי דאמירנן לקמן שעשו מטלטליין שייד אצל עבד, והוא משום דaicא למימר דעבד מטלטלי הוא ושידר אותו, אבל אם אמר חז' מקרע פלוני או מטלטלי פלוני יצא בן חורין. וולקשׂר**) (דבמס' דכתובות) [דבתוספתא] מוכח ואפלו שייד מדינה פלונית או שדה פלנית אמר תנא קמא שלא יצא לחירות. והגבור**) למאי דקס'ד המשטא, לדהכי לא יצא בן חורין, כיון שככל שייחור העבד בלשונו כל נכסיו ונעשה מן העבד ומון הנכסים כלל אחד, כשחוור ועשה שייד בנכפים ובittel קצת מן הכלל הויביטול לנפו של עבד: והיינו דתנתם בפי"ק (זגיטין**) היה יפליגן מהיכא (ולא פליגין) דיבוריה לומר דברון דברון (ולא פליגין) דיבוריה לומר דברון דברון שhortor ממקצת הנכסים הויא חורה לכוליה. אבל ל�מן**) איסקנא דטעמא משום דלאו כרות גיטא הוא והכי איסקנא במק דגיטין***). ולקמן נפרשנה:

הנחות ח' מ' ג'

(241) ליל כו :

(242) לשבים דיה אמר רב מנה ופרט.

(243) רמב"ם פ"י מה בכורים הי"ג

(243) גירסתנו: כל מאני תשמשתה קו בר מהשי ושותי.

(244) בכ"כ ריבינו לעיל סב. דיה גירסת רשבי"מ

(245) קר הוא מנוקד בכדי החידיאג

(238) דיה שיר.

(239) בך הקשו בחוספות ישנים ובתומי הראיש.

וציל ובתוספתא מוכח ואפלי והוא חוספה ביב פ"ט.

(640) וכיט הרמבי"ן גיטין ח', וכותב שכן טיש

היד יוסף בגין מיטשס, פיעיש.

(240) גיטין דף ח :

(240)***) ל�מן דף קג :

(240****) גיטין ט.

בדבר, (ודילמא) [דילמא] כיון דעתך אין נקרא לא מקרען ולא מטלטלי. הילך לא קנה עד שיאמר נכסיך וככאמירין לךמו"ו) עבדא איקרי נכסיס:

דף קג ע"ב ב אנן משותם דלאו⁽²⁴⁹⁾ פרות גיטא מתניין לה. פירוש דבעבד גמי בעי כרות גיטא כאשתה, דגמרינן לה לה מאשה והיכא לאו כרות גיטא הוא כיון דשייר באותו הדבר שמשתחרר בו, דהינו כל נכסיס. כך פירשו קצת המפרשין. ולפי"ז אמר עצמד ונכסיס קנוים לך חזץ משודה פלוניות יצא בןchorין. ואתדרים"ו) פירשו דכיון ששיר קרען כל שהוא או מטלטלי כל שהוא וכותב השירוב בגט, יש לאדון זכות באותו גט, ולפיכך איינו כרותות, דבעינן שיתה הגט כלו לוכתו של עבד וליבא. ולפי זה אפילו אמר עצמד ונכסיס קנוים לך חזץ דבר פלוני לא יצא בןchorין. וכן עיקר, וכן פירש הרוי"ח⁽²⁵⁰⁾ בפרק קמא דגיטין:

וחילכתא דבלחו מטלטלי הו שיר בלבד מכתובה דמרקיעי דבלחו רבענן. פירוש דמדינא דגمرا אין כתובה ניגבת אפילו בחזי העבעל אלא מן הקרען, ואעיג' דגביה בעל כחות אמרינין⁽²⁵¹⁾ מיניה ואפילהו מגלים דעל כתפות הא מקולי בתובה היא. והכי מוכח בקידושין⁽²⁵²⁾

הרוב בעל המאור⁽²⁵³⁾) כתוב שלא אמרו מיעוט רבים שנים אלא כ שאומר לשון פרטני, כמו ארעתא או ביתוי או עבדי או פרטס, אבל בשותפס לשון כלבי כגון מטלטלי או נכסיס ריבבה הכל. וזה דבר אמרת ונכון מלאתה ההגינוי, ועליו היה סומך קרובו מורי הרב הריני בפרט משכבותו⁽²⁵⁴⁾):

איבעיא להו עבדא במרקיעי דמי או כמטלטלי דמי. ואית מאי קא מיביעיא ליה דהא בcoli תמלודא⁽²⁵⁵⁾) אמרין דעבדים הוקשו לקרקעות. כבר פירש רשב"מ⁽²⁵⁶⁾) ויל דהת הוא ברני תורה בגין אונאה ושבועה, אבל הכא מיביעיא לנו לשון בני אדם אם קורין אותם כמטלטלי או במרקיעין. והינו דאתنين למיפשת (אם) [מ]מתניתין דהמודר את העיר וכו'. ולא איטשיטא בעין. וכ"ת אמריא לא פשיטין בעין מהא דקיילוי⁽²⁵⁷⁾) שאין גובין מן העבדים של יתומים. דאלמא עבדים כמטלטלי דמי. כבר תירץ רבי דהת לאו משום דאיקרי [מטלטלי]. אלא משום דלא סמיך מלה עלייתו כיון שעשוין להבריה כמטלטלי: ונמצא ג' דינין מחולקין לעניין עבדים, דוק ותשכח. היכא דאמר מטלטלי ומקרען, יש אמרים שעבדים בכלל מה מה נשך. ומורי (הר"ס) [הכ"ם]⁽²⁵⁸⁾ היה מסתפק

ה מ ו ל

ה ג ה ו ת

246) כ"כ בעה"מ בספר הצבא (נדפס בחיה רבמ"ג) מודה יב.

247) עיין בשה"ג שהראיה קרוב לבעה"מ. ומכאן שנמחלק הרואה בשונה שכחוב רבינו חיישו לפירוקן, ועיין בהקומה מה שכחוב שם בעניין רבוחין של הריטבבא: ומכאן ואיתו מה שכחוב הס"ר יוד"ס רמב"ס ס"ק שם שבב"ח שאע"פ שכחוב קיים לאחר יב' חדש צ"ל מורי ה"כ. וגולה מזו כתוב הロー"א יוד"ס רם ס"ק כב' שאפלו לומד אחר יב' חדש מה שנכתב חוץ יב' חדש אין לומר זהה אלא ה"כ, וכי שבעת הכתיבות. והביא על זה ירושמי ממורש ט"ג דמגילה.

248) קידושין כב: בכורות יג. וכ"כ בתרודיה עבדא ולעיל סה. תורת אלא מאין.

249) כ"כ כתובות ק: בתודיה אלו ובחדושים רבינו שם.

250) וויל הנגי: אמר המחבר והיכא דאמר מקרען ומטלטלי היה מסופק הרואה זיל אם יחי עברים בכלל ממי' או כיון זנדי איינו פירוקן, ועיין בהקומה מה שכחוב שם בעניין רקוחין דמלת ריבוי ס"ק רמב"ס ס"ק שם שבב"ח שאע"פ שיאמר נכסיס, הריטבבא זיל, ועיין במחלוקת אמרין ובכתובות טסים דלא דמייא הא למתניין ביכורים פ"ב מייא.

251) ר"ץ גיטין דף ב. ורבינו האריך בזה בחידושים לגיטין ח:

252) ליקמן דף קנו.

253) קידושין סה:

על מנת להחויר, וכדאמרין בנדרים⁽²⁶⁰⁾ גבי קניין סודר דסודרא קני על מנת להקנות הוא, והוא הדין לאגב וכמו שכטב ר' זיל. אלא טעמא דמלתא לטפי שגורש שליחותו היה יוצאה לקראתו מרוב שמהה, וכדריש רשבים. והוא דיסים (לה) [ליה] מקום באסיפה דביתה לא היה צrisk לך, כי לאגב בקרע סתום סגי, ובלבך שהיא שלו, כדברירנא בסמכת קידושך⁽²⁶¹⁾) בס"ד:

[חסר מה] לא מצי לאקנויינחו אלא בעמיד שולשתן, או בכתייה ומטירה, או באגב אם היא כולה בשטר. והכא גופה דהוא אקני לה, כדמות בפרק הספינה⁽²⁶²⁾). וכפרק הגויל⁽²⁶³⁾) מפרש תלמודא אמר אקנויינחו ניליה, ולא סני בהרשאה:

הא דאמר רב יצחק⁽²⁶⁴⁾) אמר רב שני שטרות חן ובור. פירשתי בארכח בפרק הספינה⁽²⁶⁵⁾) בס"ד:

שפרי איקרו נכמי. פירוש [בין] במתנה בריא ובין [במתנתה] שכ"מ, דהא מתני' דמייתנן בין בבריא בין בשכיב מרע היא, ואעפ"י שלא כתוב חן וכל שעיבוזן אין צrisk לך. לדלשו נכסי שטר וכל שעיבודו ממשמע⁽²⁶⁶⁾). וכן דעתה [מורין] (הרים) [הכ"מ], והחכם הגדול ורבינו יצחק הלוי קרובו זיל, וכן מצאתיה בתוס. אבל הרשב"א אומר שלא אמרו אלא בשכיב מרע שאין דעתו מישבת עליו ולא חייבו להאריך בדבריו לומר נכסי וכל שעבודן, וכעין אמרו⁽²⁶⁷⁾) גבי גט שאין צrisk לומר כתבו ותנו. ודוקא ליתא, אבל קרע דאגב איתן אלא במתנה

הנחות ח מ ו ז

261) בירשותנו: דאמר רבנה בר יצחק.

262) בගליון הכהן ד' הקשה מה שכתב רבינו לעיל עז. דיה וו"מ וויל: ואומר רב הימובהק הראיה נרוי ונכסים השטרות וכל שעיבודן בכלל וכדאמרין לקמן בגין בשרותה הם וזה היא שונינו ונכיס שאין להם אחריות בגין אולם שטרות וכל שעיבודן בכלל נכסים עכ"ל. וגם הקשה מההנומי יוסוף סתום שם כדעת הרשב"א וכן סתום כדעת הראיה.

263) גיטין טה:

253) כיב שם דבינוי.

254) מתניין נורדים דף סה א: וחייב זיתם לייחת התם.

255) כיב התוספות כתובות נב: דיה ותגונת.

256) וכייל רשבים בשם יט.

257) גוטים מה:

258) קירושין דף קו:

259) לעיל דף עז ע"ב, וכן הוא בקורסין בו עז. בחידושים רבני שם דיה האג.

260) ב"ק דף קד:

ביבי בר אבוי אמר ממשום אינסובי הוא והא איןיבא. פי' שלא הגדית אלא שם לא תנשא מותנה (בכליה) [בטלה]. וכיון שנישאת נתקימה מותנה. וכחה היאadamrinן התם^(*) התוא דובין נכסיה אדרעתא למשק לארעה דישראל, אדרעתא למשק הוא והוא סליק ליה:

אפלו למאן דאמיר מברחת קנה^(**).

פירוש דפלוגתא היא במקצת כתובות^(**), דאייכא מאן דאמיר דקני מקבל מותנה:

התם הוא דלא גליה דעתא. פירוש שנתנה נכסית סתם:

אבל הכא דגליה דעתה ממשום אינסובי הוא כולי עלמא מודו שלא קנה מקבל מותנה, ואעיפ"ש שלא אמרה בלשון על מנת. וכיון דקיליל התם כמ"ד לא קנה שמעין מינה שאפלו היכא דלא גליה דעתה לא קנה שלא עשתה אלא כדי להבריהם מז הבועל. ואומדן דעתא דמוcharה הוא, ואינו חשובין דברים שבלב^(**)). הילך כל זמן שהחאלמן או תרגש או שמרתה לחזור בה אפילו בחזי בעלה, הרשות בידה. והיכא שלא חורה בה בחזי הבעול ומתח בחיזו, יש אומרים^(**)) שזכה מקבל מותנה, ואין הבעול יורשה, דלהכי ודאי יתבינהו לקבל מותנה.

בשכיב מרע שנוטן דרך כלל, אבל כsharpot שטוחתו (לפלוני^(**)) [לפרטים] צירן לנמר הוא וכל שעבודיה, כדכתיבנה לעיל בפרק הספינה^(**)), וכדבעינו למיר קמן^(**)). ולשון (הר"ם) [מוררי ה"מ] יותר נכון:

דף קנא ע"א המקוריש נכסי מעליין לו תפilioין. ורשב"ם פירש שפודה אותן, מעלין אותו בדים. והכל עניין אחד לומר מהם קדושים:

איביעו להו ספר תורה מאין. פירוש עיג' דמתטלטי הוא דמקני באגב, קא מביעיא לך אם חשיבותו גורם לו שם בפני עצמו בלשון בני אדם. שאינן כוללים אותו בכל נכסיו. ועוד שאסור למוכרו אלא אם כן למלוד תורה ולישאASA שגדאתה בפרק בני העיר^(**)). ולא איפשיטה ולחומרה. ונראין הדברים דוקא ספר תורה אבל שאר כתבי הקודש הרי הם בכלל נכסים^(**):

אימיה דרב זוטרא בר טוביה בתבה לנכחה לרבי זוטרא בר טוביה דבבאי לאינסובי ליה לרבי זבד. פירוש וכן פרישה לנו בהריא בשעת מותנה, וכדאמרנן בסמוך זה גליה דעתה:

איןיבא ואיגרשא אתה לי Kohut קמיה דרב

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

ושאר נכסים וכל שפכוון. עכ"ל.

(267) (267) כייך ובינו למן דף קנא. דיה אימיה דרב ערום. וכייך המגיד משנה פ"ז מה' זכיה היב בשם הרשב"א.

(268) (267) בכ"י א': הכו.

(269) (268) ובינו גרשם. מגילה צו. וכייך בתורה איביעא להו ס"ת.

(270) (270) זוטר הנגי: ודוקא בסית אבל בשאר כתבי הקורש הרי הם בכלל נכסים. הריטב"א זוטר.

(271) (271) קידושין מס:

(272) (272) גיטא שלו: מברחת קני.

(273) (273) כחוות דף עט.

(274) (274) עיין רשי כתובות עט: שפירש שהודיעו לעדים שאין מותנה זו אלא להריה ולא כוי שתוכנה בהם. והקשו עליי בתוספות מסווגין עי"ש.

(275) (275) תוכ' ריז' כתובות עט.

(265) בכ"י החודיא: שטרות.

(266) (266) לפיל דף עו: כתוב רבינו בן בשם הרשב"א זוטר: ומורי הרשב"א גני אמר שללא נאמרו דברים אלו אלא באשכמים, דכין שורתה לקזר בדורו וליתן נכסי בלשון כולל הקילול עליו שידה אמרו נכסים וכל שעבודו, כמו שהילול עליו בגנו, ואעיפ"ש שבסורת מתנותיו לא הקילול דמשמע נכסי של שעיבור שיש לו על הלווה שלוי, והרי אין נכסי הלווה קינויים לו, ארבאו אסילו בגאים בחומו מכואן ולהבאה הוא גובה, אליבא דבבא היליך בריא שונן נכסי סתם אין השטרות בכלל, וכל שכן לדרכיו האוכר נתני או שעבדתי נכסי מקרען מסלולי אין שטרות בכלל, שכן בכלל אלא מה שבריט, ואיל מקרען

דבר ששת דלא יכול להמודר בה, וכיית דשכיבא קנה זה (שנתנו) [שנתנה] לו ראשונה. ורב נחמן אהדר ליה דאפיילו בקנין כיון שלא עמד חור במתנתו מחייב, שאין דעתו להת אלא לאחר מיתה. ובמסכת כתובות" ייש מעשה כיוצא בו, אלא דהtram אמרין כתבה בצפרא לרמי בר חמא לאורתא למדר עוקבא, ורבנן אמרי קדימה, ורב נחמן אמר בשודא דידיינן [התם"] מעשה אחר היה] ומתנה בא קניין הות, אלא שהקנית שלוי"). דודאי יביןנו ומחלתו ניילה, זו היא מתנה שנתנו לך"). אבל פירות האמור בכוא עניין אחר הוא במתנה שכיב מרע, הכל אכל אפיילו הם תלושין חורדים לה עם הגנת:

הכי אמר שמואל כל שאילו עמד חור חיזור במתנתנו. פירוש") איינו כלל גמור בכל מקום. שהרי אם נתן כל נכסי בקנין מעכשו והוא במתנה שכיב מרע או מצוה מהמת מיתה אם עמד חור ואינו חור בחיו"). והיה להקדיש נכסיו ולמכר כל נכסיו כרכתיבנה לעיל"). ולא נאמר כלל זה אלא בנותו סתם באמירה או אפיילו בקנין סתם ולהדיות. וכל היכא דאמרין שם עמד חור, איינו ציריך שיחזר בו בפירוש, אלא בשעמד בטלה מתנתו מלאית. דעל מנת שיטות נתן והרי לא מת, וכן מוכת במסכת גיטין**). כדכתיבנה המתם בס"ד:

אמיה ררב עמרם חפירה הוויה לה מלוגמא דשפטרי כי קא שכבא אמרה כתבתינהו לנכסי בקנין. והיינו דהוה ס"ד

ולא נהירא מדאמרין בכתובות") ואוי לא קניינו לוקח ליKENINHO בעל, אלמא לא קניינו לוקת, די לא, היכי אמרין דליקניינהו בעל כל זמן שלא חורה בה. ותו מדרפרקין התם שעוזם ננכדים שאינם ידוועים לבועל, כלומר הבעל זוכה בהם אלא קנה לוקת, [ומזא] כיון שותם לאשה ולא קנה לוקת, כשתה הבעל ירוש אותם. וכן דעת רבותי, ומיה פירות שאכל מקבל מתנה הרוי הם שלוי"). דודאי יביןנו ומחלתו ניילה, זו היא מתנה שנתנו לך"). אבל פירות לא כל אכל אפיילו הם תלושין חורדים לה עם הגנת:

ומי שרצה ללות ונתן כל נכסי לאותרים קודם שלוחה, כתב רת") שזכה מקבל מתנה, ואין בהם דין מברחתה, שלא אמרו") [חויל] מבחרת (חויל) אלא גבי אשא, דאפשר דתברחינהו מבועל כד לא זכי בהו מקבל מתנה, זתו ננכדים שניין ידועין לבועל. אבל לגבי מלוה אם אתה אומר שלא זכה מקבל מתנה, הרוי נשעבדי לבע"ח שלות לו אח"כ, ומה הוועיל במתנתנו. אלא ודאי מתנה גמורה היא. וכן כתבו הגאנונים, וכן עיקר:

אמיה דרמי בר חמא באורתא כתבתינהו לנכסי לרמי בר חמא. פירוש כתבתינהו לנכסי בקנין. והיינו דהוה ס"ד

ה ג ה ו ת ה מ ו ג

(278) חהובות צד בתורה אימתה כי זילל: אין זה הוה פיבדא זמי שמת עכיל.

(279) דבר זה הובא בניי בשם רבינו.

(280**) בגיטין ט. דיה אף כי רבינו ופירש הסעפם לא אמרין כל שאילו עמד חור חור במתנתו אלא במה שמקנה באמירה בעלמא דמן הדין לא מהני אלא מתנתו זילל, אבל במה שמקנה מן הדין וכוראי לא אמרין דחור במתנתו אלא עצם עמד חור משום אופדן דעתה לא ירב אלא עיר מיתות.

(281**) כי רבינו לעיל כמה: דיה איבעיא לנו הקיש.

(282**) גיטין עב:

(274) וכייכ האיש כתובות פ"ח סימן ב, וכייכ בשיטים בשם הראי.

(275) בחידושים ורבינו לכתובות עט. כתוב זה לשוננו: ונגאון הדברים דכיוון דمبرחת לא קנה לוקת אך פירות למפרע לא קנה וככ' קר נאה לי. אבל מקצת רבווי אמרו שזכה הוא בפירות למפרע. עכיל. וציל ודור בה מREN למותות בדברינו.

(276**) כייכ הראי כתובות פ"ח ס"ב בשם רבינו שמשון שכן השיב רבינו הם בתשובה.

(277) כן הוא בניי.

(278) כתובות צד:

נתנו ליהו לעמך ברוי וכו'. יש שודקדרוי") מתנותיו ולומר דשעיבודא יהיב לית, וכן גבי דירה ופירות דקל הוא סבור דבחכמי סגי, ואין דעתו לחת לו גות. ולפיכך אין לנו להוסיף על מתנותו ואך על פי שהלה איןנו זוכה אפסלו בדירה ופירות: וההיא דמאן דאמר נכסינו לפניה דאמרין זוכה אפסלו בשטר וככל שעבודה, ענין אחר והוא כדכתיבנה לעיל"). וכן עיקר:

זה לא משך. לא דק (בלישנא) [בלישניה], דהא שטר לאו בר משבה הוא

אלא בר הנגהה ומיסרה:

דף קנא ע"ב א"ב הו"ל מחלוקת מהמות מיתה ומוצאה מלחמת מיתה חזרה. פירוש דעת ר' דיהיב בקנין ומעכשו ושירות, [שהרי"] איןנו נתון אלא על מנת שימות והרי הוא כאלו התנה בפירוש. ומהו אם התנה בפירוש שנוטן מוגנה קיימת לעילם וכנו מידו בעמצעי. הרי הוא כמתנת בריא לדברי הכל, וכן שכטב הרמב"ם). והא דלא עבד הבי רב דימי משום דסבר דבמאי דעבד הוה סגי ליה, וזה ברור:

איתמר מתנת שכיב מרע במקצת אמרו רבנן וכו' עד הרי הייא במתנת בריא שאם עמד איינו חזרה והרי הייא במתנת שכיב מרע שלא בעיא קניין. ואייכא למידק טובא כיווןadam עמד איינו חזרה ומתנה מחייב היא. היכי אמרין דלא בעיא קניין זוכה באמירה, דהא לא קני באמירה אלא במתנת ש"מ דלאחר מיתה, ומשום

גבי להזו לעמך ברוי וכו'. יש שודקדרוי") מכאן דשכיב מרע שננתן שטר חוב ע"פ שלא אמר הוא וכל שעיבודיה קונה מקבל מהנה, ולא אמרין לצורך על פי צליחתו היא. דהא הכא דלא אמרה אלא להיו לעמך ברוי, ואפסלו היכי אמרין דקנה משום דברי שכיב מרע בכתובים וכמסורים דמו וע"פ שלא אמר הוא וכל שעיבודיה (איין) [אנן] מתקיין[נון] לישניה הדוא וכל שעיבודו עלי למימר, ומשום חוליו הוא שלא האריך בדבריו, וכדאמרין בשכיב מרע שאמר כתבו גט (לאשתו) [לאשתו] כתבו ותנו קאהה, מה שאיין כן בבריא. וכן כתבו בתוספות (אברהה) [אייבור"א]. אבל בתוספות") אמרים שלא אמרו אלא בדברי שכיב מרע שהן בכתבין ומסורין, אבל מה שלא דבר איינו בכתב ובולר הדיא דלא יהיב ליה אלא נירא בעילמא אין אמרין דלא יהיב ליה אבל שיעיבודיה דומיא דבריא, ולית לו לתוקני לישניה להוסיף על מתנותו. דהא שכיב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה") יאלל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום. ולא מתקיןין לישניה לומר דבית לרירה ודקל לפירות יהיב ליה. ולא אמרו אלא גבי גט, דאן סחדוי דכין דמשום עיגונא שלא תעתן יהיב לה גט וכתיבה באלא נתינה לא מהニア מיידי שדעתו לומר כתבו ותנו שהרי הוא יודע דבעל מתינה לא עבר כלום. אבל הכא שמתנתו מתינה לגבי נירא, אין לנו להוסיף על

ה מ 1 " ל

ה ג ה ו ת

(283) כי"כ רבינו לעיל קג: ד"ה ר"א וא"מ. (284) וזה לשון הגמומי יוסף: אמר המחבר מצי למיהדור אפסלו בקנין ומעכשו ושירות, שהרי איןנו נתן אלא על מנת שימות, והרי הוא כאלו התנה בפירוש. ומיהו אם התנה בפירוש שנוטן בכלל דבריו ומובואר שם במל"מ. ועיין בדברי רבינו דף קו: ד"ה שכיב ורף קמו: ד"ה עד שאמו.

(285) לא מצאתי.

(286) המגיד משנה פי"ז מה' וכיה היב כי' לשיטת הרמב"ם, ומחלק בין ידור פלוני בבית זה לשטר, משום דאי"א לראייה בלא שטר לך' בכלל השעבוד במלת שטר, משא"כ בית דין אשר לו בלא דירה ואנחנו צריכין להוסיף מתנה ארורת בכלל דבריו ומובואר שם במל"מ. ועיין בדברי רבינו דף קו: ד"ה שכיב ורף קמו: ד"ה עד שאמו.

(287) וכי"כ שם המ"מ בשם הרשב"א.

(288) לעיל דף קמו:

שכיב מרע במקצת שאין בה קניין אע"פ שמת לא קנה. ואם יש [בה] קניין אפילו עמד איינו חזר. וכן הלכה:
איתיביה רב משראשיא לרבא מעשה
 באמן של בני רובל שהיתה חולת ואומרת תנן לבנותי לבתי וכיימו הריםם דבריהם. פירוש אלמא מתנת שכיב מרע במקצת קנה כשמת מיתה. ופרקין החתום במצואה מהמת מיתה. ואית' ואמאי לא משוני דהותם קיימו דבריה משום מצואה לקיטם דברי המת ברכבתיבנא"). וכן הא דמותבנן מתנו מנה לפולני ומית נתנו לאחר מיתה שאמר לעדים עטיקין, דומיא דרישא ואומר לנו גט לאשתו משם הכי אנו בו משום מצואה לקיטם דברי המת, לנו שאין המנה ביד העדים, וכרכבתיבנא החתום") :

וחלפתא מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קניין. ואע"ג דמת. פירוש די לא קנו מיניה. אפילו מית לא קנה הלה. ואם עמד איינו חזר"). פירוש דכיון דקנו מיניה כמתנה מהיות היא:

מצואה מהמת מיתה לא בעיא קניין. והוא דמת עמד חזר ואע"ג דקנו מיניה. פירוש DSTOT מיתה אין דעתו לתת אלא לאחר מיתה. ואע"פ שלא פירש כמו שפירש דמי. ואע"פ שיש בדייטיקי זמן, אין אומרים זמנו של שטר מוכיח עליון כתוב בו זמן אלא לזכרת ולידע איו היא דייטיקי אחרונה שלו, משום בדייטיקי מבטלת דייטיקי"). כdotsת הרב רבנו יונה והרabi, וכן דעת רבותינו. ומהו אם קנו מירו, וכותב בו מעכשו או מהו. זכיה מהיות היא ואיינו

תקנוא דרבנן דעבדוה כירושה. ויש מתרצים דהא לא צדדין אמר, הרי היא כמתנת בריא שם עמד איינו חזר אם קנו מידוי"). והרי היא כמתנת שכיב מרע שלא בעיא קניין, ואם מת קנה. ולא נהירא דהא בסמור אותביה רבעה לרבע חמשון דבעי קניין מתנתנו קיימת מאן לאו דלא קנו מיניה, אלמא אפילו שלא קניין אייכא מאן דאמר אם עמד איינו חזר כמתנת בריא. וליכא למימר הא דקנוי אין מתנתנו קיימת היינו בשמת הדא דמתנתנו קיימת למורי משמע. ועוד די כשות כי לא שיר קרקע כל שוט מאמי אין מתנתו קיימת דהא לא קנו מיניה כי הובי דונמא אין קניין לאחר מכןה: והגנו דהני רבנן הו סבריו דבעל שכיב מרע תקון רבנן דלכני באמירה, כדי שלא תטרוף דעתו עלייה, ואפיילו בנזון מהים לנמרי, ולית להו מי דאריבן"). בכירושה שוויה רבנן. אי נמי דהיא לרבותה היא. ואPsiלן לאחר מיתה מקנה באמרה, וכל שכן מהים. ומהו מסקנא דגמרא שלא תיקנו דליקני באמירה אלא בנזון לאחר מיתה דהא כירושה, כך גראה לי. עוד יש לומר דהא דאריבן בנכסים מהים. וכס"ד דכיון דהוקמה דוחוקה מהים, דעתו שיקנה מעכשי כבירא במשכחה או בחזקה. ואסיקנא דהא ליתא, דכל כמה דלא קנו מידוי אין דעתו לא להקנו החזק בנכסי. כיון שלא יערערו עליון אלא באמירה, כדי שלא יערערו עליון החזק וקנתה. (ולפי) [ולפיקר] בין מה בין עמד בטלת מתנתו לכל שנותן מהים צrisk שיתן בהקנות בריא. ולפיקר אמרו דמתנת

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

בידיו לעשות שהזרב ברשותו כדכתיבנא". וכמו שכותב רבינו לעיל בעבודא ודיסור בירא דף קפס. דיה הא אמרاي במשכחה.

(286) בכ"י החדי"א : ובדוחת רת"מ.

(287) איינו בטפרים שלו.

(288) לעיל קלה : ולקמן קב:

(285) בכ"י החדי"א : ברקו מיניה.

(286) לעיל דף קפס.

(287) נראה שחרר בגין וכך צrisk לומר: "ויל הוכח כשмарה לעדים עטיקין לא אמרין מצוה לקיטם ובריה המת אלא כשמוצה למי שיטק

מרע במקצת בעיא קניין, כדאסיקנא לעיל^(*) וכי תמא דרב סבר לה דלא בעיא קניין, כדקס"ד לעיל הנהו ריבנן דקמיה דרבא^(**)). הא ליתא דהא קרי ליה לעיל^(***)) בוקי סרקי, ואיבדרבך נחמן לא תلينן בוקי סרקי היפי תلينן להו בגברא רבא כרב:

והגנון דרב מוקי מתניתין כשבtab ולא קנו מידון. ואם שיר קרע כל שהוא^(****)) מתנתו קיימת. דמתנה בשטר היא (בדברים) [בדברים] הנקנים בשטר במנתה בריא. ואם לא שיר קרע כל שהוא^(****)) און מתנתו קיימת, שלא נתן אלא מחתמת מיתה:

ושמואל אמר לא ידענאג מאוי אידזון בה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר זיין שטר לאחר מיתה^(*****)). לאו דוקא שטר, דהוא הרין והוא הטעם לכל שאר קניות של בריא לי שאין (תקנת) [מתנת] שכיב מרע חלה עד לאחר מיתה ולآخر אפיקו במקצת. כי רב משמשה דרב אמרי ארבעה אהורי ריבשי וכו' עד והרי הוא כמתנת שכיב מרע דאם אמר הלוואי לפולוני (כ) [וכו]. ע"ג דבכי הא גוונא לא קנה במתנת בריא. ומסתبرا דכיוון דבתרות^(****)) מתנת שכיב מרע היא, גובה בהלואה זו, דאם עמד חזור. וכן דעת רבותין. וקיל^(*****)) ולרב מתניתין דקנתני^(****)) שיר קרע כל שהוא מתנתו קיימת במאי עסקין, אי כשכנו מידו אפיקו לא שיר נמי מתנתו קיימת לעולם. כדאמר רב הכהן. ואם כשלא קנו מידון, כי שיר קרע כל שהוא אמר מתנתו קיימת, דהא קיימת לו דמתנתה שכיב

יכול לחזור בו, אלא שם עמד חזור שלא נתן אלא ע"מ שירות: והוא דאמרין עמד חזור אעפ"יesknu מיניה, דמשמע דדורא עמד אבל אם מת קנה, מיריע esknu מידו במיפה את כחו:

נקוט הא כלל באידך כל שטקה מהיות צריך קניין או שאר הקנאות כבריא, ואם לאו מתנתו בטלה. וכל שטקה לאחר מיתה אין מקנה אלא באמרה, ואם יש בה הקנת בריא הפסיד אלא אם כן פירש במיפה את כחו. הכה ריחטא כולה סוגין. ומצוות מחתמת מיתה היינו מסוכן שפקע עליו החולין, אי נמי שמודיר בפריש שנוטן לאחר מיתה, או שאמר וכו' ליה להו גברא שירות כדאמרינו לעיל^(*)):

דף קנב ע"א אמר מנתה שכיב מרע שכוב ביה קניין. פירוש שכיב מרע שנוטן כל נכסיו, או מצוה מחתמת מיתה אפיקו במקצת. כי רב משמשה דרב אמרי ארבעה אהורי ריבשי וכו' עד והרי הוא כמתנת שכיב מרע דאם אמר הלוואי לפולוני (כ) [וכו]. ע"ג דבכי הא גוונא לא קנה במתנת בריא. ומסתبرا דכיוון דבתרות^(****)) מתנת שכיב מרע היא, גובה בהלואה זו, דאם עמד חזור. וכן דעת רבותין. וקיל^(*****)) ולרב מתניתין דקנתני^(****)) שיר קרע כל שהוא מתנתו קיימת במאי עסקין, אי כשכנו מידו אפיקו לא שיר נמי מתנתו קיימת לעולם. כדאמר רב הכהן. ואם כשלא קנו מידון, כי שיר קרע כל שהוא אמר מתנתו קיימת, דהא קיימת לו דמתנתה שכיב

ה ג ה ו ת

אידזון בה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר וכור לאו דוקא.

290 (*****) תיבת כד' אינה בכii א. כהיג קני כיו' שהשר קירם.

290 (*****) בכii א הינה: דהא אלו בבריא הלכה זו מחרש ובינו בקדושים נט.

דיה מקודשת.

(288) לעיל בעובדא דאתה דרב דימי בר יוסף. (288) בכii החידיא: דמתורת.

(288) וכן הקשו בתודעה מתנת.

(289) לעיל דף קמוא:

(290) לעיל קנא:

(290) בכii א: קרע בש.

(290) בכii א: וש' א לא ידענאג מי

דאי לא ואיך לminster שם לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה, ואף שני לא קנה. תדע דהה מודינן לה למנתה שכיב מרע שכותב בה קניין: ושכיב מרע שכותב כל נספיו זוכה וקנו מירון, אסיקנא דין [קניין] לאחר מיתה (קניין) ובין מת בין עמד מנתה קיימת, דלאכי טרה ועבד כולי האי מפני שעזעמו להקנות מנתה גמורה מהיים. ומיהו הנני מיili בש"מ אבל המזוודה מחמת מיתה אפילו כתוב זהכה וכן מיידו עמד חור, וכן כתוב הראמ'. ונראה מדבריו דכיון דאם עמד חור, חור במתנתו מהיים. אבל לי נראה דכיון דכתב זהכה וכן מיידו עמד מנתה מהיים הוא כאילו אמר מעכשיין, ואינו חור במתנתו אלא אם כן עמד, והרי הוא כאילו נתן מעכשיין על מנת שימוש, וכן דעת מורי הרב (הר'ם) [הכ"ט]⁽²⁹¹⁾:

דף קנג ע"א מי עבדך לך דלא אקניות בדקנו אינשי. פירוש מנתה שכיב מרע בכולה הוא. ורב הונא סבירא ליה רבב⁽²⁹²⁾ רבייה, דמתנת ש"מ בקנין הרי היא מנתה בריא. ולהכי אמר ליה דלא (יכלה) [יכיל] /שיהדר ביה ע"פ שעמד(ה) דלא אקניתה באמרה בדקנו אינשי במתנת שכיב מרע. ומיהו לית הילכתא כוותיה, דקימא לנו מנתה שכיב מרע בכולה ע"פ שקנו מיידו עמד חור, אלא אם כן כתוב זהכה וכן מיידו:

אמר אמייר לiot הלכתא כוותיה דריש. פירוש דעתך אמר במתנתה שכיב מרע, דלא קנא אלא לאחר

אפילו כי כאן אין קונה, דשם לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר קונה לאחר מיתה:

ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה בותבין וגוטנין. ואוקמיין⁽²⁹³⁾ במשמעותה את כהן. (ותסברא) [ומסתברא] דרב נמי מודה בה,

ומר אמר חז"א ומר אמר חז"א ולא פלייגי: **דף קגב ע"ב** חיכוי דמי מיפה בחו אמר רב חסדא וקנינא מיניה וכו'. פירוש לכל כהיג דעתו تحت אמרה כתקנתא דרבנן אלא שנintel קניין או כתוב לגבות דעתו שנוטן בלב שלם (בקניין) [כלקנין] שנוטנין לknות במחלוקת ושליחות (ובכמה) [וככמה] דברים שאינם צריכים קניין אלא להוכיח שעשויה בלב שלם, כמו שכותב הרמב"ם בה' זכיה ומנתנין⁽²⁹⁴⁾:

בתב זוכה לזה. פירוש הרשב"ם כתוב כל נכסיו לואון ומסר השטר בידו לראית וគונן. ואינו מחוור, דמשום תא ליכא גלי עיטה שרצה לknות מהיים, ולא מסר לו השטר אלא שלא תהא כדייקי קשורה שלו ליריכו שאינה כלום⁽²⁹⁵⁾ שמא נמלך שלא ליתנה. אבל יש להוציא על פירושו, דמיידי שכותב שטר ונתנו לו בפני עצדים ואמר לו זוכה בכספי אלו שנתתי לך בשטר זה והשתא איכא למייר דמתנה מהיים בעי למיתן ליה בשטר, ולהכי אמר רב דראשון קנה לגמרי, דמתנה מהיים היא:

ושמואל אמר שני קנה. פ"י דף ב' אינה אלא מנתה דלאחר מיתה, שם עמד חור. וכל שאילו עמד חור [חוור] במתנתה. וזה דקאמר שני קנה הינו במשמעותה את כהן

תנו. ונראה מדברי הראים זיל ומתחים אפילו לא עמד חור, אלא שווה איינו גראת בעני הרואה זיל והריטב"א תלמידו זיל. עכל הגי. [וגם מכאן ראיית מפורשת שתicketת הריטם הוא טיס וziel הרים דוא בניי כוחוב הרואה במקום הריטם].

(295) לעיל דף קב.

(291) בכדי החיד"א: גנותני וגונתני במשמעותה.

(292) פ"ג בכתנות סיטם.

(293) לעל קללה:

(294) וזה לשון הנומי יוסוף: אמר המחבר להכי טרה ועובד כולי האי מפני שועתו להקנות מנתה גמורה מהיים, אבל במתנה מחמת מיתה

בריא היה. אבל לרבות⁽²⁹³⁾ יכול לפרש כי בימייה את כהו: וזה אמר מהיים פימנא לחוים. ומיתו היכא דכתיב בה מעכשו או מהיים מחיים היא ואם יש בה קניין או הקנתה בריא קנה למגרי, ואם לאו לא קנה כלל. ומהו אם כתוב בה מעתה ועד עולם מתנה גמורה היא מהיים⁽²⁹⁴⁾) כדמותה עליל:

גמרא החוא רוחה כתיב בה כר הוות קציר. [מתנתה] שכיב מרע בעולה הוות שאמ עמד או (חל לחול) [ניתק מהולי לחולין] מתנתו בטלה. והירושין היו יודעים שלא מאותו חולין:

דף קנג ע'ב אמר (רבא) [רבה]⁽²⁹⁵⁾ הרוי מות וחריו קברו מופיה עליון. פירוש דתוה כתיב בה דתוה שם. והשתה חווינן ליה דתמת. הא וראי אחותה מוקמנן ליה דשכיב מרע הוות ומות מאותו חולין, ואין אומרים הבריא והלך על משענותו בנותם: אמר ליה אפיי ומה ספינה שרוכן ליאבר נותנים עליהם חומרם וחומרם מתים. כדאמרין התם בגיטין⁽²⁹⁶⁾) על ספינה המטרפת בים בת ישראל לכתן ובת כהן לשראל לא תאלל⁽²⁹⁷⁾) בתרומה. וכיוון דתמת חיישין שמא חי הוא. חולין שרוכן לחוים

ההיא דאתאי לקמיה דרבא. פירוש שכיתה כל נכסית, והית כתוב בדייטקי מהיים ובמות, וכי בריאת אתת לקמיה דרבא, ועכד לה רבא כשמעתיה דלא מצי למחדר בבית. ולית הלכתא כוותיה⁽²⁹⁸⁾). ומסתברא דמשום דתוה דאין לה שלא כדין דבקה בו קללה זו וכדראמרין דלא איפרך מפבעא ששוגת חכם עולח זדון, דתוה ליה למידק טפי⁽²⁹⁹⁾): מהתניתין לא כתוב בה שכיב מרע והוא⁽³⁰⁰⁾) אמר שכיב מרע (ובו) [הייתי]. פירוש וכיון שעמדתי בטלה מתני: והם אומרים בריא היה. ואינו יכול לחזור בון. ואיליא דשםואל⁽³⁰¹⁾) מתניתין במתנה בעולה שיש בה קניין, דאלו במתנה במקצת בקניין איפלו היה שכיב מרע אינו יכול לחזור בון. ואם היה מתנה בעולה ללא קניין, איפלו היה מתנה בריא אינה מתנה ומה זה שהם אומרים

ח מ ז

עכ"ל הגהיה. ונלעדי שחונגו למה שאמרו בגיטין לה. הוהיא [ארמלטה] ודאתאי לקמיה דרבא בר רב הנוא אמר לה מי איעבד לך ורב לא מביר כתוב לארמלטה ובאבא מריא לא מביר כתובה לארמלטה ורב אמרה ליה אסכה לכורסיה וכור אסכה לכורסיה וחרצוה ואיפלו ה כי לא איפרך מהולשה.

(299) גירסת שלנו: הוא אומר שכיבים הילתי. (300) לפול קנב.

(301) בכ"י א: חתם.

(302) כן כתוב רבינו לקמן דיה וכן אמר רבא, דהכא גרשין רבה ולקמן רבא.

(303) גיטין זף כה.

(304) בכ"י א: הרוי ווא לא תאללה. וגיל: שתהין אין אכלות.

ח ג ה ו ת

(296) זיל הנוי: וכבר כתבו לעיל בשם הריטוב"א זיל זאם מוחב בו מעונה ועוד עולם וכיוצא בונה, דמשמע מתנה גמורה איפלו מהיים וכיה ושוב אינו יכול לחזור בו. ע"ב. עציל היל.

(297) זיל הנומי יוסף: אמר המחבר לא לפסי דרכיו לה לענין פסק, שכבר מפורש הוא אל לא לפסי דרכיו למדוד תועלת הנshan, שהרי דבקה קללה בו משום דהוי דאין לה שלא כדין, [ש]שוגת חכם עולח זדון, ומשום ה כי אע"פ שארען כן לא איפרך מהולשה. עציל הני.

(298) וככ"ב בהגחות מהריעבץ. ובכ"י א בבלוון כחוב זיל: בס' השלחן זיך לה יש כויא בונה, ושם לא שיר למיים כבודו הרוב האב, דבשלמא הכל מאחר ואסתטיקה הילכתא כרב לא מצעי היה למסוך אסכרה דמתנים מורה רב, אבל התם מי היל לטעבד כרב וכרכ'ת זון לה וכרכ'ת.

דבריו רבי יעקב רבינו אמר אם בריא הוא (ובו) [עליו לחביבא ראייה שהויה שכ"מ אם ש"מ היה עליון לחביבא ראייה שברוא היה]. פירוש דברת השטא אויליגן, וכן נמצאו וכן היה, ובחוותה דהשתא מוקמינן ליה כסבירה (דרבא) [דרבתה], והא דלא אמרין נמי דאולא דא (דרבא) [דרבתה] כר"מ דמתניתין, אפשר משום (דר"מ) [דריגן³⁰³] דיןיא הוא [ונחתית לעומקה דידיינא]. אי נמי ועיקר, משום דלקמן³⁰⁴) אייכא מאן דאמר בדר"מ דלא פlige בדאולין בתור השטא אלא במילatta אחריתוי כדלקמן:

אמר רבי אלעזר לעניין טומאה כמחולקתם³⁰⁵). פירוש רש"ב³⁰⁶) כשם שנחלקו לעניין ממון נחלקו לעניין טומאה, שם בא לבית דין ואמר ונכنتי לבקעה פלונית, ואני יודע אם נגעתי אם לא נגעתי, גם אני יודע אם נכנסתי בימות החמה דהיא קרשות הרבים דספוק טהור, או בימות הגשימות דהיא קרשות הייחיד דספוק טמא. לר' גתנן אוילין בתור השטא, כלומר שדוניו אותו באוטו ומן שהוא בא לשאול על טומאותו, ובימות האמה טהור ובימות הגשימות טמא. ואלי בא דרבי יעקב לא אוילין בתור השטא. וכיוון דכון דאינו יודע אםיתי נכנס שם אוקי גברא בחותחתה וטהור: ובתוספות פרישו ולענין טומאה כמחלקותם, כלומר שאף רבי יעקב מודה לרבו בר מחלוקתו דידיינן ביתה לחומרא בתור השטא, ואם בא לשאול בימות הגשימות טמא. והיינו דלא קאמר דאתא לאשטעין, دائ לא, פשיטה ומרישא טומאה:

לא כל שכן, שנחות שמא הבריא. ותמייה לנו מילתא אמי לא פריך לה מהא דתנן בגיטין³⁰⁷) הניחו זקן או חולה נותנו לה בחותכתה שהוא קים. ויש לומר דادرבא היא למיתה לא חישיגן. והיינו דדרבא לא מודר שלא הבוגרת דעתמידין אותו בחזקתו לומר שלא מחדש בו דבר. אף הכא כיון דשכיב מרע הווע אמרין לא נתחדר בו דבר ולא הכריא. מי אמרת (לימה) [דילמא] לא מות הרי קברו מוכיח עליון. והיינו נמי דלא חס רבא לא אידך פירא דרבה³⁰⁸). דחתם גבי ספינה חינין ליה דמיתה. וכיון דכון, אייכא לימייר אוקמיה בשחה (חי) ולא מית, אבל הכא הרי קברו מוכיח עליון:

כמאנן אולא הוא שמעעתא (דרבא) [דרבח]. פירוש ואעיג' דרבי נתן מורה בהתאי דספינה, דדרבי הכל היא, לא קשיא מטעמא דפרישנא דלא דמו:

דתנייא מי מוציא מיד מין. פירוש דטלוגטה במתניתין דבין ירושי נוthon ומקבלי מתנה; והוא מוציא מידם בלא ראייה. ולאו דאולין בתור השטא שהוא בריא וכן נמצא וכו' היה, אלא דלעולם הנכים בחזקתם הם עומדים, ואפלו הם חפטין בהם:

וחם אין מוציאין (מידם) [מידו] אלא בראייה. אבל בראייה מהני, ואע"פ שאין השטר מוכיח, ואפלו בעדים עצמן. והיינו דאתא לאשטעין, دائ לא, פשיטה ומרישא טמפניין לה³⁰⁹):

דרבא דין דח. (305)

דרבא דין דח. (306) ציל: והיינו דלא חס רבא לאידך פירא אבבי.

ופיכ' בתודיה והן. (307)

(308) בכ"ל, וכן הוא בתודיה כמו. ובכ"י א:

ושם: במחלקות. (309) רש"ב דיה כמחלקות. (309³) גיטין דח כמחלקות.

הַתְּקַנֵּד ע"א ראיות במאו. פירוש ארבען דמתניתין קאי. [ד] כתני שעל מקבי מתנה להביא ראייה דהמע"ה, ועלה שיילין ראייה במאו. אבל לרבי מאיר דאמר עליו הראייה לא שיילין, דהא פשיטה דההיא ראייה בעידים היא"ו:

רב הונא אמר ראייה בעידום. פירוש אע"פ שטר המנתנה מקוים כראוי צריכין להביא עדים שהיה בריא. וסתברא דעתך השטר נאמנים בות, ואפילו כתוב יdem יוצא ממקומות אחר, דין כאן אלא שمبرין עדותן הכתוב בשטר סתום, ואין בו משום כיון קרמליות היא. ואמאי קרי ליה רשות היחיד שagnet שוב איינו חזר ומנגיד. וכן דעת רבותי, קא מיטלגי בפלוגתא דר' נתן ור' יעקב דר' מאיר בר' נתן ורבנן בר' יעקב. פירוש דסבר"י) רב הונא דעתם דר' מיטלגי משומןداولין בתור השטה שהוא בריא. היינו משומןداولין בתור השטה שהוא הייתי וזה מודקמר הוא אומר שכיב מרע' הייתי והכי קאמר רבי מאיר מודה שעלהם מכלל דהשתא בריא הוא. ומה שאין אמורים בריא (היה) [הוא], טירכאי"י*) דידיה נקטין. והכי קאמר רבריא היה גם באוותה שעלהם [כמו] שהוא עתה. אבל אילו היה השטה שכיב מרע', אפילו רבי מאיר מודה שעלהם הראייה שהוא בריא, וכסבירא דרכיו נתן דלעיל, ורבנן סברוי בר' יעקב דלא AOLININ בתור השטה, דיניגנו בימות הגשמיים האלקיים דידיה, ואפילו הוא בריא עכשו עלייהם

הראייה:

данן חבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת. פירוש רשב"ט**) רשות היחיד ממש, וכגון שהוא מוקפת גדר גובה עשרה טפחים שאפילו הוא יותר מבית סאותם הוא רשות היחיד גמורה מן התורה, בין לטלטל בכלו בין להיב הורק מתוכו לר' או מרות הרבבים לתוךיו, ורבנן הוא دائمore שאין מטללין בו אלא בארבע אמות, ואינו מהוו دائ' בקעה מוקפת מחיצה גבואה[ה] עשרה אין רgel הרבבים מצוחה שם, ואפילו בימות החמה. והונכו"ז) דהאי רשות היחיד קרמליות היא, ואמאי קרי ליה רשות היחיד לפי שאינה רשות הרבבים:

אמר רבא לא שננו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמיים משוגרווה**) אבל עברו (וכו) [עליו יה"ג רח"י לאן ולכאן, פירוש רשב"ט**) חו לא פקע מינה שם רשות היחיד אפילו כשנהינו ימות החמה, ותדוע לעולם רשות היחיד לבאן ולכאן, ואינו מהוו. אבל הנכון כמו שפי' (ר"י"י) לא שננו אלא שלא עברו עליו ימות הגשמיים אחר שב[א ליש[אל [על] ספקו, אבל אם עברו ימות הגשמיים אחר שבא לישאל על רשות החמה אלא (ד) השטה ואפשר לדון בו בתור השטה, דיניגנו בימות הגשמיים האלקיים אלינו, וואע"ג דלא ידע אם בימות החמה אם בימות גשמיים:

ה מ 1 ל

ה ג ה 1 ת

אבל בפרשניים דיה לא משמע זgross נמי משגורורות.
313 רשב"ט דיה אלא.
314 (313) כאן מתחילה דיבור חדש בכ"י החדייא. ואין ספק שחרס זה מה שהעתיקתי מן החוטטו. (315) וכ"כ בתורת ראייה, וע"ז בפרשניים.
316 (316) בכ"י החדייא: ט"כ כסברת רב הונא כולם הוואיל והוא מדבר בלשון עבר אף לא משבירן אותו ביל' עבר אע"פ שלשון הוה ראיי יותר. והוא לשון סרכיה גנט ואות' ברכות טן.

(310) רשב"ט דיה Данן.
(311) עיין תוספות דיה רשות היחיד לשבת שמהרש דבשנת פלגי בה אמראי איכא דמקי לה במוקחת גדר והו רה"ג ממש, ואיכא מאן דומוקי לה התם בלא הקפה לרשותם הא רב אשיה קשה לרבניו מה הקשה לרשב"ט הא רב אשיה מוקי לה התם במוקחת גדר, ואדקשה אורשכ"ט לקשי ארבע אשיה. וגם מה שתירצ'ן רבני הילנו פירוקא דעולא בפק' דשכוב, וצעיגן.
(312) גירסא שלנו: ליש אל לא שלא עבר עליו יה'ג אבל עבר עליו יה'ג רה'י לבאן ולכאן.

בריא, כסברא דרבנן יעקב דאמר אין מוציאין מידו אלא בראייה. ואשתכח דרבנן מאיר ורבנן בתרתי פליגי במקומות [ובשאינו מקומות]. וכן דעת קצת רבותוי. ואינו נכון בעניין כלל, דמאן אכרתיה לריה ולרבנה בר רב הונא לאפושי פלוגטה, ולומר דפליגני נמי בשאינו מקומות אם ציריך לקיימו ואם לאו. ועוד מהא לפיכך בסמור והא אפליגו בה חדא זימנא אלמא אליבא דרב חסדא ורבנה בר רב הונא לא איפיליגו אלא במודה בשטר שכתחבו אי ציריך לקיימו כבריתא דאייתא^(*)). דאי לא מיי קושיא. ועוד דבכולה סוגיא ממשע למ"ז ראייה בקיים השטר לא בעי ראייה בעדים, וכדריכנן לקמ"ו) והוא רבינו יוחנן ראייה בעדים קאמר. ועוד דישננא דגמרא הכא לא משמע כי מדקאמר במודה בשטר שכתחבו, מכל דבאה בלהוד^(**) פליגי:

ותגচון דרב חסדא ולרבנה בר רב הונא כל שהוא מקיים עליו הראייה שהיה שכ"מ, ואפלו לרבען נמי לא מוכראה^(*)) אי (רבנן) [כרינ'] אי כר' יעקב, ואיכא למיימר (לכו"ע) [דכו"ע] כריב' ומתקניתין כשהוא בריא עתה, ומשום דזולינן בתר השטא. ואיכא למיימר דכלוליعلمא לית לו דר' גנ. ומתקניתין אפלו כשהוא שכיב מרע, מודלא פריש בה בתקניתין כדפריש בה כבריתא אליבא דר' גנ. לומר אם בריא הוא (עליהם) [עליו] הראייה ואם שכ"מ הוא (עליו) [עליהם] הראייה. ובין לרבנן מאיר בשאינו מקיים ובין לרבען בשתווא מקיים. מה שאמרו שעליו הראייה אין אלא משום דסתם מתנות ורוכב מתנת בריא הם. ועוד דלא מפקעין ולא מבטילין ולא מפקין שטרא מוחוקתיה. ולרוב לוֹה מצאתי אהיב בתוס':

רב חפדא ורבנה בר רב הונא אמרו ראייה בקיים השטר. פירוש דעתניתן בשטר שאינו מקיים, אלא שהנותן מודה שכתחבו אבל הוא טוען כי שכיב מרע היה. וכיוון שעמד בטלת מתנתו:

דרבי מאיר מבר מודה בשטר שכתחבו איינו ציריך לקיומו. פירוש דברון הדותה בו שאינו מזוייף, מיד קם ליה בתורת שטר גמור, זאינט נאמן שוב לבטלו. ולא אמרין בהא הפה שאסר הוא הפה שהתר. וטעם משומן דקיים שטרות דרבנן בעלמא הוא, וכל שטר בחוקת כשר:

ורבען פברני מודה בשטר שכתחבו ציריך לקיומו מקום אחר, ואם לא קיימו נאמן אידך לבטלו והפה שאסר הוא הפה שהתר. ולפיכך אמרים חכמים כי עליהם הראייה, וראייה בקיים השטר. ור' מאיר היה סובר כי אף ראייה זו אינם צריכים, כיון שהויה שאינו מזוייף:

ולענין פלוגטה דרבנן נתן ונרביעקב לא פריש תלמודא אליבא דרב חסדא ורבנה בר רב הונא ר'ם ורבנן כמוון סיל, דעיכ' לא בעו רבנן אלא ראייה (לקיים) [בקאים] השטר, וכיוון שנתקאים עליו הראייה שהיה שכיב מרע, כיון שהוא עכשו בריא. ואין פירוש זה נכון דאם כן הוה ליה לתלמידא לפרש דלכ"ע רבנן סיל:

ואחרים פירשו השטא נמי סיל דרבנן מאיר ורבנן בפלוגטה דריינ^(*) ור' יר' (ור' קמא) כסברא דר' ראייה, ורבנה בר רב הונא ורב חסדא אוסופי מוספי, (ור' ר' [דר' ר']) ורבנן פליגי נמי במודה בשטרו שכתחבו אם ציריך לקיימו אם לאו. ומיהו לרבען אפלו כשהוא מקיים צריכין להביא ראייה שהיה

(318) בכלי החדייא: בפלוגטה ור'ם ור' יר' (ור' קמא כסברא דר' ראייה).

(319) בכלי א: דבאה בלבד פלאג.

(320) בכלי א: מכרע.

(321) בכלי החדייא: זהותם.

אלא אוקי תרי בהרי תרי ואוקי ממונא בחוקת מריה, ואמ תפס לא מפקין מיניה. וכיוון שشرط מקוים ידע"י^(*) עדימ לארועי ולשוויע בעדות מוכחת, דינא הוא דשטר זה שאינו מתקיים אלא על ידיהם, שיהיו רשותן: לפוסלו לגמרי, ואפילו חפס מפקין מיניה: אבל הוא לאו כל כמיןיה. פירוש לאו כל כמיןיה לאירועי כל שטר מקוים. [ד"א]

ובן אמר רבא^(*) ראייה בעדים. כך הגירסתה הנכונה, ובעוברדא דלעיל גרטסן אמר רבתה ורבה הווא דטל כר' נתן כדראיא לעיל, אבל רבא לית ליה דר' נתן, קסביר דחוקה דשטרא [לייחא], ואעפ"י שהוא מקוים, עוד יש לומר דהבי אמר והוא איפיגו במתכתחות גבי עדים, ואם איתא דמתניתין דהכא בהכי פligeו, הויה ליה לפרשוי, או דלנקוט בריתאת ליישנא דמתניתין. אלא ודאי שמעין מינה דמתניתין [ד]הכא במילא אחריתוי פלייגי:

ואמריןן צרכיבי^(*)). כלומר דלעולים

משתינו בהא פלייגי, ומאי דלא נקיט תנא

בפלוגתא דמתניתין, אתה לאשומעינן רבו陶א

בין לרבי מאיר בין לרבן כדמפרש ואויל,

ומאי דלא פריש במתניתין פריש בבריתאת:

(ראותמר) [זואי איטמר בההיא]

בזהיא קאממי רבן משום שעדים מרעי

שטרא. פירוש שאפילו שטר מקוים כראוי

יכולים עדים לאירועי, ולא מגבנן בית,

מהו הטעם שלו, אי ממש דαιיל בתר

חוקה דמנוגא דלא מסלקין אלא בראיתא,

ובאדמרין התם^(*)) שאם היה כתוב יdem של

עדים יוצא מקום אחר אין נאמנים אלו

[דשטרא], וכיוון ופרש לית רבע דמשום

לפוסלו, ואמריןן התם^(*)) שלא מגבנן ביה

והא איפילגו בה חדא זומנא דתנייא [וכו']. קשיא לי היכי פליק מבריתא חדא כמה בריתות שם שנויות במשנה, וזו עדיפותא דבריתא כשהיא שנייה במשנה, וכקדאמרין בעלמא^(*)) דתנייא להא דתנו רבנן, ואמריןן רבוי לא שנה רבוי חיא מנין לו, ונראה כי הרשב"ט^(*)) רצתה להשמר מטה, שכטב דבריתא דהתקם על מתניתין קאי, דתנו^(*)) העדים שאמרו כתוב ידינו רבנן הוא זה אבל אונוטים היינו פסולין עדות היינו וכי הרי אלו נאמנים. ועלה תניא בבריתא דמתניתין רבנן היא ורבוי מאיר פligeו עליה, והינו דפרכינן הכא והוא איפילגו בה חדא זימנא ואפילו במשנה, במה ששנה רבוי חיא בבריתא, ובכון היא. ויש כיוואה בו בתלמידו, עוד יש לומר דהבי אמר והוא איפיגו במתכתחות כתובות גבי עדים, ואם איתא דמתניתין דהכא בהכי פligeו, הויה ליה לפרשוי, או דלנקוט בריתאת ליישנא דמתניתין. אלא ודאי שמעין מינה דמתניתין [ד]הכא במילא אחריתוי פלייגי:

ואמריןן צרכיבי^(*)). כלומר דלעולים משנתינו בהא פלייגי, ומאי דלא נקיט תנא בפלוגתא דמתניתין, אתה לאשומעינן רבו陶א בין לרבי מאיר בין לרבן כדמפרש ואויל, ומאי דלא פריש במתניתין פריש בבריתאת: (ראותמר) [זואי איטמר בההיא] בההיא קאממי רבן משום שעדים מרעי שטרא. פירוש שאפילו שטר מקוים כראוי יכולם עדים לאירועי, ולא מגבנן בית, עדים עדים לאירועי, ולא מגבנן בית, עצמן ריבוי זריכא. כתובות דף י"ח: גרטסתיו: זריכא. כתובות דף י"ח:

(326) כתובות דף י.

(327) הלשון מגומג.

(328) גירסתינו: רבבה ורבינו דחאה בסימון.

(329) וכייב הראי"ש, ומטעם אחר עמייש.

(330) לעיל קג:

(321) בכא קמא דף י:

(322) עיין רשב"ט דיה אין נאמני.

(323) כתובות דף י"ח:

(324) גרטסתיו: זריכא.

(325) כתובות דף י"ח:

סובר דבעינן בשתי שערות שיהיו שחורות, ואילא, לא הווי סימן. ונראה דדייק לה מתא אמרינגן⁽³³⁴⁾) רבי יהודה אומר עד שירבה השחור על הלבן, והוא זיל סובר דעת לבן ושרחות דשער קאי. ואינו מהוור,adam כן הוה ליה לפירוש התם בפסכת נדה⁽³³⁵⁾) כדפרישו כמה מיili בסימנים. והא אמרינן עד שירבה השחור על הלבן, כבר פירוש רשיי התמ"י⁽³³⁶⁾) על אותו מקום, עד שייא המגוללה מועט מן המכוסה; ורשבים סתם דבריו בכאן ולא פירוש במא העשווין להשתנות. ור"י⁽³³⁷⁾) זיל פירש דקיימה לנו דבעינן שערות שיהיו בהן גומות כדאיתא בנדה (בשליה יוצא דופון) [כפרק בא סימון]⁽³³⁸⁾). לפיכך אמרו בכאן שהן עשוות להשתנות, ואעפ"י שמצו בו גומות אמרי' שמא מהמתת מיתה הוא. ולמאי דמסקי⁽³³⁹⁾) דבנוי משפחה הוא שבאו לבדוקו, יש לומר גם כן שואלי גומות היו בו מחיים, ועל ידי מיתה נתפשט העור וניטלו הגומות. אי נמי כפירוש הראים⁽³⁴⁰⁾) אמרינן להו סימנים עשיין להשתנות במיתה שנושרין. אלא דלאי פירושא קשיא לנו לישנא דעתוין להשתנות דלא משמע מושט נשירה:

דף קנד ע"ב בשלמא לדורי אמרינן ראייה בעדרים חיוינו דקא אתו [ו] אמרו ליח מהו לבדוקו. פירוש דקס"ד דלקחות הוא אמרי מהו לבדוקו, ועליהן הראייה:

ה ג ה ו ת ח מ ו י ל

(334) נהה דף נב.

(335) רישי שם דיה ה"ב.

(336) ביב דף קנד. תוריה וועוד. והא דכתבת רבינו דק"ל דבעינן שערות שיהיו בהן גומות, היינו כרב חלבו אמר ריה דנדה. והתוספות כתמו כאן כראבאי אמר גומות אעפ"י שאין בהן שערות, וכן פסק שם הרין.

(337) נהה נב.

(338) لكمן קנד:

(339) לא מצאתי בראים אבל בשט"מ מצאי. שכחוב בן בשם הרואה, וכן פירוש הרמב"ן בחישוביו. אולי תיבת הראים בן טיס וזלן הרמב"ן.

חוקה דמונגה הוא שחק ליה אבי והודה לדבריו:

מעשח בגין ברק. פירוש אום שמכר בנכסי אביו כשהיה בן עשרים. אבל לא נתרבר אום והוא לו סימני. ורק מא ל"ז⁽³⁴¹⁾) דלא כבוד בנכסי אביו צרייך שיהיה בן עשרים וכי רתו מכירה שקטן היה. וידוע היה לבן (הדא⁽³⁴²⁾) מוכר ערערו בני משפחה שאין סימנים. ולפיכך ערערו בני משפחה שאין מכירתו מכירה, דבדעינן למימר לקמן⁽³⁴³⁾):

גירות הסטרים וערערו לומר קטן היה בשעת מיתה. ולפי גירסתו זו הא אמרינן שמכר בנכסי אביו ומאת. אפיילו מאת אחר זמן מרובה, דכון⁽³⁴⁴⁾) דבשעת מיתה היה קטן כל שכן בשעת מכירה. אבל יש נוסחאות דלא גרסי אלא דערערו לומר קטן היה באותוה שעה. ולפי זה הלשון נראית שרוץין לומר שקטן היה בשעת מכירה. ולפי זה ייל שמת לאחר שמכר, דאי לא האיך יכולם לבדוקו אפיילו הוא חי, ולא נשטוין סימנים, דילמא הגודיל לאחר שמכר. אלא ודאי כדאמרן. והගירסתה הגכוונה היא הראשונה, וכן מפרש ראיים⁽³⁴⁵⁾):

וזו סימנים עשוויים להשתנות [לאחר מיתה]. פירוש ריה⁽³⁴⁶⁾) שמשתנים מלובן לשחרות או משחרות לבון. נראה שהוא

(329) لكمן דף קנד:

(330) لكمן דף קנד:

(331) תיבת דכון אינה בכii א.

(332) בכii החידיא: רשיי.

(333) בתוספות דיה וועוד הביאו כן בשם ריה. אבל בכחותות דף ל. תוריה עד שירבה כתבו כן בשם ריה, וכן הוא בשני הכי. וברבנן כתוב: ובס"ת ואיל ובפר"ת.

(334) נהה דף נב., ורשוי מוחק שם תיבות על הלבן, וכן הרשביים لكمן דף קנו. עיין כתובות לו. תוריה עד שירבה וטעמא לא גרים לה הוא לאטוקי מודעת ריה ועין لكمן קנו. תוריה עד שירבה.

ועומדיין בתוכם זכו בעניין בני שבי משפחה חשובים כמו ציאר מהברור שעלו הרואה, ובתוספות ("") דחאה הaca קרע והה דהא אמרינן ("") דלמכוור בנכסי אביו עד שיתא בן כ' איתנו אלא בקרקעות. וכדאמרינן לקמן ("") ובקרקעות לא מהניא תפיטה. אלא הaca הaci פירושה מי סברת דנכסי בחוקת בני משפחה קיימי משום חוכה דמונגן, לא נכסי בחוקת ל Kohot קיימי ואפלו אין תפוטס בהם, דחאה דגברא וחוכה דשטרא עדפי מחלוקת דמונגן וכמ"ד ראייה בקיום השטר. וכן פירוש רבינו הרמב"ז, וכן עיקר: הaca גמי מפטברא מדקאמיר להו אי אתה רשותן (לנטלו ולשתוק) [לניגולו ואישתויקו] וכו' עד אמאי שתקו לימרו ליה אנן זוזו יהבנן (לייטול) [לניגול]. פירוש דקס"ד ("") דריש"ע חדא ועוד [ד] לא צרכי אהודי אמר:

אי משומח הא לא איריא ח"ק להו וכו'. פירוש דודאי חדא ועוד, טעמא קמא צידך לטעמא בתרא, (רתנא) [דטעמא] קמא (לצניפין) [לסניף] בעלמא נקטיה, וטעמא בתרא עיקר, וכבר פירושתית ("") שיש בתלמוד חדא ועוד על שלשה דרכיהם, ישiscal אחד ואחדינו ציריך לתבירו, וזה הרוב. ויש שעיקר הטעם כתעם ראשון, ובתרא (לצניפין) [לבסניף] בעלמא, בהאי אמרינן (בפ"ק) [ביב"ק] ("") משכח דרבבי שקל משכח וותרי שקל, וזה במיעוט דמיוטה המקומות. ויש דעתה מעתה עיקר וקמא סניפין, וזה במיעוט המקומות. וכבר פירוש כולם רבינו

דכיוון דאין הוכחה לפניו אם היו לו שערות אם לאו, חוכה דמונן עדיפה מחלוקת דשטר ומחוקה דגברא שהוא בחוקת גדול כיון שהיא בין עשרים, ובמנן דאמר ראייה בעדים:

אלא לדידך דאמרת ראייה בקיום חשתר למה לחו לבדוקו ליקימו שטריהו ולוקמו בנטפים. פירוש רשב"ט ("") דמסתמא אין העדים חותמי על השטר אלא אם כן געשה בגודל. ולא מחורר, דהשתא לא אסקין עדעתין ההוא טעמא. והנכון כמו שפירש רשב"ט ("") והכי קאמר לדידך דאמרת ראייה בקיום השטר, כיון שנתקיים השטר מוקמיי ההוא שטרא בחוקתו ומוקמיין גברא בחוקתיה והבא לבטלו עלייו הראייה. דלא אולין בתר חוכה דמונגן. והקשו בתוספות מאין קملשה ליקימו שטריהו, דילמא לא היו עדים מצויים ליקימו. ותירצחו אדם איתא היה לו לומר לתנא (נתקיים) [יתקיים] השטר בחותמייו, וכדאמרינן ליקמן (נתקיים) [יתקיים] השטר, והכי אמרי (ברובה בדוכתין) [בכתובות בדוכתיה ("")] ותדע דכיה שהכל מודים שהמכירה היתהאמת אלא שאומרים קטן היה, מסתמא עדים מצויין ליקימו:

מי סברת נכסי בחוקת בני משפחה קיימי وكא אותו ל Kohot ומערערוי נכסי בחוקת ל Kohot קיימי. פירוש רשב"ט ("") בחוקת ל Kohot הוא קיימי שקדמו והוויקו בהם קודם ערעור. وكא אותו יורשין ומערערוי דקמן היה ושלא כדין תפוטם. נראה מדבריו לכוארה דמשום דלקחות תפשו הנכסים

ה מ 1 ז

(343) איינו בתופעות שלגנו.

(344) ב"ק זר מב.

(344*) ליקמן זר קנה:

(344**) בכ"י החרוא"א: דקסב.

(344***344****) עיין מה שכתב רבינו יגמות סג.

(345) ב"ק מב.

(340) רשב"ט ריה ליקימו שטריהו. ומסתמא אין העדים חותמי על השטרআיך געשה בגודל.

(341) ט"ס ואולי ציל רשב"ט.

(342) כתובות זר יט. כי אטו ליקמן לרינא.

(343) להו זיל קיימי שטריכו והוויקו לויאן.

(344*) רשב"ט ריה בחוקת Kohot, וריה ואתו.

ומינו במקום עדים האג. והויא לה אגדיך
דאמרינגן⁽³⁴³⁾ בינו לבינו כדאמרן, הינו דרבנן
נאמן, מינו דאי בעי אמר מוויף. ולא כפירוש

רשימות (דקלמן) [דקלמן] לך ותת לי דמיות.
או שembratheit⁽³⁴⁴⁾ לך ולא נתת לי דמיות.

וקשייא לי כי לא נתן דמים מה בך לבבי
גופה של שדה, הא אין הדמים אלא חוב
בעולם. וילך דאין הכל נמי, ואנן הכל קאמירין
דلمיד מודה בשטר שכטבו צרייך לקיימנו,
מתוך שיכל לומר מוויף הוא ותחזר לו
שדרתו נאמן לבבי דמי השדה שלא פרעם
לו. דאעיג' דלא אמרין מינו מדבר לדבר,
שאני הכא שהשדה ודמיו בדבר אחד גם.
והוא כהנהו עוי דאכלי חושליך בהרדעא⁽³⁴⁵⁾.
שנאמן במינו על העזים. אעיפ' שאין שעיבודו
על גופן של עזים יותר מאשר נכסים. דההמ
משמעות נקי דשן ורגל מעדים הם לשלים
מן העליה ממיטב הארץ כדאי בבקיע⁽³⁴⁶⁾. אלא
דכioxן דחויבא מחתמת גופן של עזים בא
שהיויקו לו, יכול לעשותות בון מגן. הכא גמי
לא טנא. עוד יש לומר, והוא הנכון, דהבא
כשטרען שכראה לו עיט שיפורעחו בומן ירווע,
ועבר הומן ולא מרעה, דנטבל המבר לוגמי,
ואינו טובע דמים אלא שדוּה. וכן פירושו
בתוכחות⁽³⁴⁷⁾:

אם יש עדים לך. אחר עדים ואם
לאו לך אחר קיום השפור. פירוש
דקסבר מודה בשטר שכטבו אין צרייך לקיימנו
זהא ר' ינאי אמר כן, ור' יוחנן נמי הזהה
לו ואמר רבינו משנתינו היה ולא כדאמר⁽³⁴⁸⁾)

וזרחה וקנרו⁽³⁴⁹⁾) של מורי הרב (הורם) [וכאים]
בספר הצבא⁽³⁵⁰⁾:
הכי גרטמן שאל ר' שמleon בן לוייש
את ר' יוחנן וכו'. וליג' תיש⁽³⁵¹⁾, דשלה
היתה שאל ריש לקיש לר' יוחנן, לפה
ששמע ממנו דפלוגתא דרכבי מאיר ורבנן
איינה בראשיה בעדים אלא בקים השטר,
וכדאיתא במקנא. ולפיקר שאל לוadam כנ
תהיינו זו שונואה במשנת בר קפרא [дал]

רבנן (או) [אלא] כר'ם:
הרי שהחיה אוכל שרוח ובא בחזקת
שההוא שלו וקריא עליו [אחד] ערער לומר
שלוי הו. פירוש ערער בעידי אבות, ותוך
שלש שנים הוה. אי נמי לאחר שלש שנים
ולא היו לו ליה שני חזקה, ולפיקר הזכר
להוציא את אונו:

אם אמר שטר פיטס הוא⁽³⁵²⁾). פירוש
שטר פיטס שפייסטי לך שטר מכירה שיוחיקו
אותך לעשיר לוחך קרכעות:

שטר אמנה הוא זה. פירוש שהאמנתי
בר לתת לך שטר המכירה, ואם אצטרך
למעוט שחתגנו לי, ואם לאו שתחויר לי
שטרוי ותתבטל המכירה למפרע. וכחאי
גונא כל שלא ניתן המעות נתבטל המכירה.
ומייר שלא ידעו עדים בדבר, אלא שהמכור
והולוקת התרנו בינויהם כן. שאיilo ידעו העדים
בדבר, לא היה להם לכתוב ולחת ללקות,
כי שמא לא יפרע המעות ויתרוף לקחוות
שלא דין. ובכוי היא ודאי אין המכור באנן,
דאמנה פעלה היא וטהרי אעולה לא חתימי⁽³⁵³⁾).

ה ס 1 ו ג

ה ג ה ו ת

(349) ציל דאמר בינו לבינו.

(350) גירסתינו: שמכרתי לך. וליב או שכרכתי
לך.

(351) לעיל דף זה.

(352) בבא קמא דף ז. בכוי החידא: בפיק
ונראה דתורתינו בירשי איתנו וזל בפיק דביך –

(353) לא מזאתינו.

(354) בכוי החידא: כראפר ר' יוסוף.

(345) בתקומת הארץ לבודק הבית מוכחה שהרב
בעל המאור היה זקנו. ואייכ' גם מבאן ראייה
בזורה שצайл מורי הרים במקומות מורה הרים

(346) כיכ' בספר זגבא הגוטס בסוף זה
הרמביין במתה יב.

(347) בדפוס הוקף תיש.

(348) בכוי החידא: אם שטר פיטס הוה
(349) כתובות יט:

משפהה, איך לא מידך ומאי קושיא דאדרבא כל שאמר ר' יוחנן דבקיוט השטר לא פליגין על ברוח היא הנוגנת דמתניתין ראייה בעדים אמרה, ומינה דהא דבני ברק שעל הלוקחות הראייה בעדי' שהיתה גדול באומה שעה, ויפה אמר ר' יוחנן דיפה ערערו בני משפהה: והרבה תירצzo בקשיא זז הראשונים. אבל הנכון דהשתא אמסקנא קיימא האי טוגיא, בתר דאמרינן למ"ד ראייה בעדים סבר ערערו בני משפהה לאו כלום הו, דחוקה אין העדים חותמי על השטר אלא אם כן געשה בגודל, והקשה ר' ליל לר' יוחנן היאך אמרת יפה ערערו בני משפהה כיוון דסבירה לא דמודה בשטר שכטבו איז צריד לקיטו, הרי כיוון שהודה בו קם לה בחוקת כשר, דחוקה לא חתמו עדים אלא אם כן היה גדול. ואחדר ליה ר' יוחנן שזה לא אמרה העיטור שכטב בשם רבינו אפרים דכל תורה ששלש על הלוקח הראייה, ולא ידענו מאין קאמר מרן⁽³⁵⁵⁾). כיוון דיש בידו שטר מקומות מה לי תורה שלש מה לי אחר שלש.

שי' שכיב מרע הו :
אמיר רבבי זעירא אמר יכפור ר' יוחנן ברבי אלעוזר תלמידו וכ' עד ברם גראין דבריו רבינו יוספ. פ' הא ברם גראין סיומה דמימרא דריש הוא שמקירע כדורי ר' יתודה בשם שמואל וכדפירים רשב"ט⁽³⁵⁶⁾) זיל :

זה ואיל איפכא⁽³⁵⁷⁾) שמעוין להג. פירוש לר"מ ורבנן דמתניתין למ"ד דבקיוט השטר פליגין, דהא את הци סבירא לך דבקיוט השטר שמודה בדבר, הרי הלוקח נאמן שלא שבועה:

וכן דעת Mori (הרמים) [הכיט] :
עליו הראייה וחכמים אומרים וכו':

רב יוסט, דאם אדרבא אתמה⁽³⁵⁸⁾ עליה דלא צריכה ליה דמשנתינו היא, הוה ליה לאקשוי ליה מדרבן דאמרי ذצירן להביא ראייה שכיב מרע היה. ואעפ"י שספר בר"א תלמידו א"א לכפור בר' ינאי רבנו ובוואדי ר' אלעוזר תלמידו מיניה שמעה. ור' סבר הכי במסכת כתובות⁽³⁵⁹⁾). וכן נמי ממשע במסכת שבת פרק המוציאין יין גבי מוצאי שטר חוב⁽³⁶⁰⁾). מ"מ שמעוין דכל זמן שהשטר מקיים אין המכיר נאמן שלא פרעו לוקח דמי המכירה ואפילו תורה שלש שנים, ונאמן לוקח לומר שפרט אלא אם כן עיל וגופיק אווזי, ואפילו תורה שלש שנים. וכן בדין, דהא דמי המכיר איינט אלא כמלואה על פה, וכדאמרינן בפ"ק דמקילתין⁽³⁶¹⁾) גבי כותל חזר שנפל, היכי דמי אילימא דאמר ליה פרעתני בזמני אמראי בחוקת שלא נתג' וזה שלא בדברי בעל העיטור שכטב בשם רבינו אפרים דכל תורה לו חיב שבועה כדיין מלוה על פה דעלמא ואעפ' שכטוב בשטר המכיר וקבלתי ממנה כך וכך ומכרתי לו בהם שדה פלונית, כמו שנוהיגין הימים לכתוב בשטרות, שהרי דרך שנים, הא אמראי. אין אלו אלא דברי תימה. ומיהו נראה שאם טוונן לוקח שפרט לו חיב שבועה כדיין מלוה על פה דעלמא ואעפ' שכטוב בשטר המכיר וקבלתי ממנה כך וכך ומכרתי לו בהם שדה פלונית, כמו הסופרים לכתוב כן לשופרא דשטרא ואעפ' שאין יודעים בפרטן. אבל במקרים שאין העדים כותבין כן אלא על פי של מוכר שמודה בדבר, הרי הלוקח נאמן שלא שבועה:

(355) גירסתינו : והא איפכא תנן.
(356) בדיה ר' זעירא.
(357) לעיל דף ע' ח' :
(358) בכ"י א : מכן.

דף קנה ע"א (חכ"י) [חכ"י] קאמר ליה ר' יוחנן לריש לקיש בשלמא לרידי דעתינו ריאיה בקום החטר חמוץ דמשבחת לה (רמייתי) [רמיהת] לקחוות לנו. פירוש דברעשרה דבנוי ברק אוקמינחו ר"ע לנכסי בחוקת לקחוות, ועל בני משפחה להבאה ראייה והם אמרו מהו לבודקן. והינו דכי אל אי אתם רשאין לנולו אישתוין בחודא. עוד דלא צרכני אהודי אל ר"ע כפושטה דמתניתין:

וזאמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן מודינה לך בעירער בני משפחה (וכו') [דלאו ערער חוא]. פ"י לעולם מתניתין ראייה בעדים היא דזוקה דמונא עדיפא, ושאנני עובדא דבנוי ברק דאייכא חוקה שהיא בעדים שאין העדים חותמין על החטר א"כ נעשה בגדור. ובדין הוא דיכל ר"ל לשוניו [ב]עובדא דבנוי ברק על לקחוות להבאה ראייה, והם אמרו מהו לבודקן. ור"ע חזא ועוד צרכיבי אהודי אמר להו. אלא דקושטא דמליטה בעי לשוני ליה דזוקה און העדים חותמין (וכו') [על השטר ואיב נעשה בגדור]:

ולענין פסק הלכה קיליל דמתני ראייה בעדים אמרה מרב וחנא³⁶². זהא ריש לקיש הביא סבירא ליה לפום מסקנא (ו) [אפקנן פלוגתיהו]. ור' יוחנן גמי זא הדר ביה וסביר ראייה בעדים. מההיא דאמר שאני אמר דברי הכל מודה בשטר שכתבו איז צרך לקימנו. ואבוי ורבא הביא סבירא להו, מכתיבנאו לעיל. הילך ליטא לדרביה ורב נחמן דעליל³⁶³) דאובי בתר השטה ולא אויל בתר חוקה דמונא. צרך לכתוב בתוך השטר תפkidתא ומיגו מרעה אהפטור לבי עולם. ואי איל, אי סבירא ליה בותיה דשניה ההיא לא כתיב בה הביא אף על פי שבאו עדים

זהא ר' יוחנן ראייה בעדים קאמר. פירוש היכי אמר ליה לר' ינא דמתניתין ראייה בקום השטר: ופרקנן איטוף פלוגתא דרבי יוחנן וריל ואמא היכי ר' יוחנן אמר ראייה בקום השטר וריל ראייה בעדים. וקשה לי טובא למה ליה לאופבי פלוגתא דריל, [הא. ר"י]³⁶⁴ אל ליל לעיל³⁶⁵) שני אמר מודה בשטר שכטבו איז לקימנו ודיה, ואיביך זדי פלוגתא לאו במויה בשטר שכתבו ומאי ראייה בפיום השטר, אלא זדי הדר ביה מההיא דרבי ינא וסביר לה ראייה בעדים, ור' יוחנן אמר בקיימ השטר, כי היכי דתיתני שפיר מאי בעין סיעתא לדידיה ופיריכא לרבי יוחנן. וזהי קאמר ליה זו שנניה במשנת בר קפרא בשלמא לדידי [ליך] דאייכא לך דההיא לדיה היא, דבין רבנן ובין ר"ם מודה בשטר שכתבו איז צרך לקימנו, ומוגנתין פלוגתא דרבי נתן ורבי יעקב ומאי ראייה ראייה בעדים. אלא לדידך דאמרת ראייה בקיימ השטר, ופלוגתא דמתניתין במודה בשטר שכתבו, נימא דמתניתא דבר קפרא רבבי מאר היא ולא רבנן. וכי תימא איב דהיב שלאל ר"ל, מאי האי דהדר טיר ליה ווא מפלג פלוני בדא (אללא). זהא לדידיה נמי קשיא. דהא איהו גמי קאמר דלבוע צרך לקימנו. וכי תימא דההיא תלחה טיר ליה ולא ריש لكיש, הא מהדר ליה והלא ממש אמרו, משמע דכולה ר"ל אמר לה. איך לא מימר דהא צפריך ריש לקיש ווא מפלג פלוני לאופקי מיניה דר' יוחנן איל, אי סבירא ליה בותיה דשניה ההיא דעתים מדרדי, זוכותה בתלמודא:

העדים חותמים אא"כ היה כהונן. והכי מוכחה בכתובות פרק האשה שנתארמליה"). וכן בפרק זה בורר בסנחרין") גבי הודהה אבל במתניתין שהוא אומר שכיב מטעם היה שאמרו צריך להביא ראייה בעדים שהיה בריא, משום דהכא ליבא להאי חזה, וליכא למימר חזה אין העדים חותמים על השטר אא"כ בריא כיון שכתבוهو סתום ולא כתבו ביה כד הוה מהלך על רגלווי בשוקא, וזה ברור:

וכיוון דקיים כי היא חזקה דרייל, שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת, ואחד מציא שטר על אחרים מזמן שאחר היה קטן, הרי זה גובה בו ולא חייבין לפידי"). קפטן, לגבי הא מילתא קרי ייה קפטן, בקפטן. ונכון דגדול בשנים ובסינים. ויש גור Epstein קפטן") מאימתי מופר. אבל רשב"מ**) גורס קטן, ופירש תוא זיל' היורש נכס אביו שמת, מאימתי מוכר בנכסי אביה, ויטה פירש. ונכון אביו דאמרנן הינו קריקות שנפלנו לו בירושה מאביו, ולא פוק נכסים שננתנו לו אחרים אפסלו לאחר מיתת אביו או שננתן לו אביו בחיזי, והנהו בכלל נכסים עצמו הם, שיכל למכורם כיון שהגיע לכלל שנים סינים וירוד בטיב משא ומתן***). כעבודה רגיל בבר מנשיא לקמן****). והיינו דקוט

והיעדו בפנינו צוה כשהוא שכיב מרע ולא ראיינו שהבריא, המתנה בטלת לגמר, שלא ראיינה אינה ראית. דהא (רבא) [רבא] גופיה לא אמר אלא הרי מת והרי קברו מוכיחה עלייה אבל ממש לא ראיינו לא, ובעלמא איתמר**) לא צריכא דידיiri בחזר א', מזו דתימא אי איתא דקידיש קלא אית להה קמ"ל דעבידי אינשי דמקדיishi בצענא, וכיש הכא בצוואה זו דאליכא למימר רוב חולין לחיים ועד והבריא ונוגג צער בעצמו לכלות רגלו מון השוק עד שיתחזק לממרי. ומ"מ יכולם העדים לסמור על פטירתו על פי נשים ועבדים המשמשים אותן, וזה אין צריכין לעמוד עמו שלא לווז מביתו"). אלא כיון ששואlein לבני ביתו או لأنשי הרגלון אצלו והם אומרים הכביד**) פלוני הכביד פלוני, ומזה מזור כר, הרי הוא בחוקת שמת מהזק החולי, וב יכולם העדים להיעיד עליו שמת מזור חוליו, דכל מילתא כי הא") דמיגליה סומכין על החוקות בדיני ממנות, וכן דעת [אדוננו הרב הגדול הרמב"ז]). ובاهci סלקא שמעתין שפיר בס"ד:

זה א אמרין אין העדים חותמים על השטר אא"כ געשה [ב] גדול. לאו דוקא בגודל אמרו, אלא הה כל דבר שא"א") לעדים לעשות אנו אומרים חזקה שאין

ה ג ה ו ת

ה מ ו ז

(369) בכ"י החידיא: דכל כהיג דמילחא ומילגאל (370) בכ"י א': וכן כתוב הרמב"ן. אבל לא מצאתיו בחידושי הרמב"ן ואולי כתוב כן בתשובה והבגון כנחתת בכ"י החידיא וונגי: "וכן דעת הרמב"ן".

(371) ראשית תיבות שאנו אוסרים.

(372) כתובות יט.

(373) סנהדרין כת:

(374) וילך מון לקמן קעב.

(374*) כתוב בדיס טז"ל בן מאימת מוכר.

(374**) רשב"מ דית' קפטן.

(374***++) וכיב הרשב"ס לקמן קנו. דית' והילכתא

ועין שם תודעה מוכר.

(374****++) לקמן קנה:

(366) כתובות דף כג.

(367) זה לשון הנומי יופץ: אמר המתר ומכל מקום יכולם העדים לסמור על רשותו [צ"ל]: על פטירותו] עמי נשים ועבדים המשמשין אותו ואין צריכין לעמד עמו שלא לווז מביתו, אלא כיון ששאלים לבני ביתו ובני אדם הרגלון אצלו והם אומרים הכביד פלוני הכביד פלוני ונופטר מזור כר, הרי הוא בחוקת שמת מהזק חלי, ובכליין העדים להיעיד עליו שנפטר מזור חלי, דכל כהיג דמילחא ומילגאל סומכין על החזקה בדיני ממנות. וכן דעת אונזנו הרב הגדול הרמב"ז. דיל, עכ"ל הריטוביא זיל. עכ"ל הגני.

(368) בכ"י החידיא: הכביד פירוש הכביד פלוני נספר ומזור כר הרי הוא בחוקת.

הכא בנכסי אביו, ולא קאמר מאימתי מוכר בנכיסים: וודעת רבינו (הר"ם) [היכם י"י****] והרשב"א נר"ז ודודוקא נקט בכסי אביו, דאיilo בשאר ירושות ואפילו ירושת אמו דינם בכיסים דידיה שיכול למכורם כשייע לכל שנים וסימנים. והטעם כי מה שאמרו חולל אביו ממש:

הפי גראפין רבא אמר רב נחמן בגין ייח' שנה. וכן היא בנסיבות ישנות. ויש מהפכן אותה ונורסן דרבא אמר מבן עשרים ורב הונא אמר מבן ייח'. משום דקשייא להו דרא רבא אמר בפרק (יוצא דופן) [התקבל***] גבי היה דג' מרות בקטן ולמכור בנכסי כדאמרין בערך נושא בן עשרים. ו/orית**) גורס אביו עד שישוא בן עשרים. ו/orית**) גורס בගירסתא שלנו, אלא שאומר דהתם רבה גרסינן, שהוא עושה מרות בכל מקום, כדאמרין בערך המגןיע**) שלש מרות בכל חרס. ואין צורך לכל זה, דהתם והבא רבא אשכחן בעיקר נושא, ואף רבא עושה מרות כדאיתא בפסק דחוליק**) שלש מרות בסכין. ולא קשיא דרבא אדרבא, דהתם דידיה והא דרביה***):

דף קנה ע"ב אלא למאן דאמר בגין עשרים כי ברקי לייה מאי הווי והתגען וכפו. פירוש דקסבר דהכי קאמר כל שתוא מאן עשרים. עע"פ שלא הביא סימני טירום. בגודל דינינן לית. ומה שלא הביא שתי שערות, היינו מפני שהוא סריס: מאן דחווא פבר בתוך זמן בלפני זמן ולא חיא. פירוש דמהכא ליכא למשמע מינה דהתם שטוחא יתריא הוא ביתה. ומיהו הביא קימא לנו דטור זמן לפנוי זמן, כדאיתא לקמן: שלוח היה גידל בר מנשיא לרבא

ה ג ה ו ת

- והרכבים סcis מה מכירה הייג והיה שם בשם בעל העיטור. (ובdots קושטניא: הראה והרשבי, ומצעיד שציל: אהרשב"א).
 (374) לבון גרשום והראבג'ן.
 (375) לפמן דף קנה:
 (376) וכיב הגוי בשם הראה והיה סcis מה מכירה הייג בשם הרשב"א.
 (377) נה דף מה.
 (378) וכיב בתודית אמרה, וכיב רבינו גזה מון. דיה תא גופא

374) כיב הנומי יוסף בשם הראה והרבג'ן. (ובdots קושטניא: הראה והרשבי, ומצעיד שציל: אהרשב"א).

375) לפמן דף קנה:

376) וכיב הגוי בשם הראה והיה סcis מה מכירה הייג בשם הרשב"א.

(377) נה דף מה.

(378) וכיב הטרו סימן דליה בשם הרמתה.

דקיקיל שפיר דהכי שלח ליה דאנן לא יודיענו מה תשובה השיב לאגידל, אלא מכל עובדא דעכד בדורותא אחריתוי שמעין דהכי סבירא ליה ותכי בעי לאחדורי ליה:

אמר ר' בא"י) לעזרות עדותן ערמות. פירוש דלענין עדות כיוון שהוא בן שלש עשרה שנה ויום אחד והביא סימנים, אע"ג (דלא מסכ' ליה וסב') [דמסבריה ליה ולא סבר] עדותן עדות, אם הביא בש' שהוא גדול ובר מצוה, דאכתי לאו שוטה הוא אלא שלא נגמר דעתו:

ואטיקנא דהני מילוי במטלטלין. דכיון דמקתו מלח בהז, מידק דיק בעודתו בתם כדריש בובני, אבל ברקענות אין עדותן עדות עד דמסבריה ליה וסב"י): התם בעינן ועמדו שני האנשים. פי' דההוא בעדים הוא מדבר, כדאיתא בשבאות"י) ואשר להם הריב בעילי דיןין. וכבר פרישתיה במסכת גיטין בדוכתה בס"ד: אמר אמריך לעניין מתנה") מתנתו מתנה. פריש רשב"ם מתנתו של בן שלש עשרה שנה ויום אחד והביא סימנים") מתנתה עד שהיא בן עשרים"י). אבל הראי"מ") והרמב"ם") זול' פירושו דהיה בונכסי אביו, ואמריך כלא בפרישות אלא מתלא פסיקתה אמרינן. אבל רשב"ם מוחק אותן. ונראה טעם דבריה, דכיון דעל ידי שאלה הות, היכי אמרינן דלאו בפרישות אמר אלא מללא אתמר. ויפה דקדק, אבל יש לנו לקים גרסת הספרים, דהכי אמר דהא אמרינן דאהדר ליה רבא לנידל בר מנשיא אם יודעת בטיב מומ"מ מקחה מלח, לאו משום

ילמדנו רבינו תינוקת בת י"ד' שנה יודיעת בטיב משא וכו' מהו שלח ליה מלח[ה] מלח (וכו) [וממברה ממבר]. והאי מירא לאו במטלטלין, דהא ק"יל דמטטלין דפעוטות מלחן מלח וממכר McMCR כבר שית וכבר שבע כי' שאין להם אופטרופוס ומתניתין היא במסכת גיטין"). ומינה שמעין דבמקרים שיש להם אופטרופוס כיוון שהגדילו מלחן מלח וממכר McMCR ומאי אשמעין רבא, אלאDOI ודי בקרקעות היא. ולא בנכסי אביו,adam כן קשיא דרבא אדרבא, דהא איהו אמר עד שהיא בן עשרים, אלא על כרחך הכא בקרקעות של נכסיו עצמו פרישו גдолין רבותי וכן עיקר. ובעובדא דלקמן ה"ג הוא פחות מבן עשרים דאול ובין נכסיה, וכן הגירסתא בנוסחות ישנות, וכן פריש הררי". ושלא בדברי הרשב"ם") שפריש בנכסי אביו, וסbor"י) דהא אמרינן ולמכור בנכסי אביו עד שהיא בן עשרים, היינו שאינו יודע בטיב משא ומתן, ואינו נכון, דההמ מילתא פסיקתה אמרינן. אבל רשב"ם מוחק אותן. ונראה טעם דבריה, דכיון דעל ידי שאלה הות, היכי אמרינן דלאו בפרישות אמר אלא מללא אתמר. ויפה דקדק, אבל יש לנו לקים גרסת הספרים, דהכי אמר דהא אמרינן דאהדר ליה רבא לנידל בר מנשיא אם יודעת בטיב מומ"מ מקחה מלח, לאו משום

ה מ 1 ל

ועין תשובה הריב"ש סימן התח. (388) ביב' בחידושי הרוי מינש. וכ"ס הריב"ש סימן מהו ובמתנה לא חקון רבנן מדי וכיוון שמן הדין משאו ומנתנו קיים כיוון שהוא גROL ויורע בטיב לעניין מתנה העמידוהו חכמים על דינו עכילה, וכ"כ היה סכ"ט מה"מ בשם המהרשיט. (389) ר מבאים פרק כת' מהלכות מכירת הלכה י"ד וכן כתוב רבינו גרשום. (389) בנטין סה. דהה למכור נסתפק רבינו בוה וכותב לבארו בכבב עלי"ש. (390) וזה לשון הנומייקי יו"ש: ומחללה של קטן כמתנתו, כן דעת רבותי, הריסט"א ויל

(381) גיטין דף נט.

(382) רשב"ם דהה והוא דרבא.

(382) רשב"ם דהה אית גורסי.

(383) גירסתנו: אמר רב הונא ברית דרב יהושע. ור'יס מביא גירסת א"ר יירה.

(384) עיין תורתה לא אמרין.

(385) שבאותות דף ל.

(386) גירסתנו: אמר אמריך ומנתנו מתנה.

(387) רשב"ם דהה אמר אמריך.

(387) أولץ חסר מה וכצעיל: ויש אומרים בונכסי אביו אין מנתנו מתנה. עד שהיא בן עשרים אבל הראים והרמב"ם טירשו דהיה בונכסי אביו.

[מוכרו ממכר], שלא אזכיר בغمרא יודע בטיב משא ומתן אלא בפחות מבן עשרים. אבל דעת Mori (הר"ם בב"ש) [הכ"מ דכ"ש] הוא דכיון שהוא שותג לעל עשרים ואינו יודע בטיב משא, זה הוא בשיטה שאין מקחו מקה וכו', וכן עיקר:

דף קנו ע"ב מה עטעמא לוייט אמר רב יהודח מקימי קוצאים בכרכם הו. פירוש קוצאים שם עשב ידוע שהוא מאכל גמלים וגדל מלאיו; ורבבי אליעזר לטפומיה דתנן חמקיים קוצאים בכרכם רבי אליעזר אומר קרש. פירוש ואסר את הגננים אם הוסיף באחד ממתאים כדין כלאי הכרם: וחכמים אומרים לא קרש אלא דבר שכמותו מקומיים. פירוש עיג' דכתיב לא תורע כרמך כלאים. זרעה לאו דוקא, אלא הארץ הדין כל שמקיים לדעת⁽³⁹⁴⁾*, ולא כתוב רחמנא לא תורע אלא משום מידי דבר זרעה ובר קיומ: אמר רב חפרא מ"ט דר' אליעזר. פירוש דהא טעמיחו דרבנן טעמא תריצא והוא, דכל שאין כמוו מקימים איינו בר זרעה:

שכנן בערביא מקימי קוצאים בשדותיה לגמלים. ואיכא למידך ולריא וכי ערביא הו רובא דעלמא, דהא דכוטיה פרכינן בכל

שם יש בה חשש הערמה דין מכבה, ואט לאו היא קיימת, והכל לפי ראות הדיינים. וכן אתה אומר לעניין דין דינה דבר מצרא דאמרין מתנה דעתה אית בה משום דין דבר מצרא אדם נראה לבית דין שהיתה מתנה גמורה ללא הערמה דעתית⁽³⁹⁵⁾ באה משום דין דבר מצרא. והכי מוכחה מילשנא דאיתמר התם בב"מ⁽³⁹⁶⁾:

דף קנו ע"א ואוי (איתמר) [אמירת]
זוניה זבוני [מזובין] לבולחו נבפי. פירוש דין דעל הרוב (מחיל) [מושיל] ומובן, לא פולג רבנן ואיפלו כי מובן בזקן זבינה לאו זבינה(ה), ויכול הליקת למחרדר ביה:

אמר רב נחמן בודקין לקידושים. פירוש שאיג' שהגיעו לכלל שנים אריכין בדיקה אם הביאו סימנים. ולא אמרין חזקה הביאו סימנים. ובמסכת נדה פירשתי⁽³⁹⁷⁾ בסיד.

ולמוכר בנכפי אביו עד שיחא בן שעירום. פירוש והוא שהבא שתי שערות. כדברך לעיל, Dai לא, בעין שייחו לו סימני טירוס, או שהגיע לרוב שנוטיו דתינו שלשים וחמש שנים, כדאיתא לעיל⁽³⁹⁸⁾). ודעת שלשים וחמש שנים, דאיתא לעיל⁽³⁹⁹⁾). הראם⁽⁴⁰⁰⁾ דכל שטוא בן שעירים והביא שערות, עיג' דאיינו יודע בטיב משא ומתן

ה מ ז ל

ויל כתוב בשם רבו הרראי דכל שכן שם לא היה היה יודע וכבר שהוא שותה ואיין מוכרו כלות ויתר נבן בעיני דעת הראים דיל שלא תקנו על דבר שאינו מזוי כמו שכתו הכי לפלי בגין ירושה וההתה על הדין שהרי לעניין קידושין וגיטין וחליצה לא השבנן להה בשיטה מסני שוואו אינו יירע בסבב משא מותן נגילה, ע"כ עכילד נ"י, וכיב הריביש סי' חסוד דלא בעין יודע וכבר אלא בפחות מבן כ' דערין לא עמד על סוף דעתה. אבל בן כ' אי השטה לא ידע אםת ידע, ועיין בגנות מא"י שפוחט בנומי יוסוף תיבת שכך⁽⁴⁰¹⁾ ולמי שלא ראה הרוב בעל הגהות מא"י אל סוף וברוי רבינו שהובאו בניי, אבל לפני מה שבכתב בתקילת הדברו ATI שפיר לשון כל שכן, מוקך ב⁽³⁹⁴⁾

ומסתברא ומתנה שיש בה אחירות אם יש בה חשש הערמה דין מכבה, ואט לאו הרי היא קיימת, והכל לפי ראות הדיינים. וכן אתה אומר לעניין דין דינה דבר מצרא דאמרין מתנה דעתה אית בה אחירות אם המשום דין דינה. הריבב"א זיל, ווין בתנית טפס, ויש טיס בדרכיו שכחוב מחלוקת של גץן זיל של קטן.

(391) בכלי החידיא: דלית.

(392) ביטן זין קה.

(393) כיב רבינו נזה מא.

(394) לעיל דף קנה:

(395) וזה תני: אאר המחבר וועת הראים דיל דכל שיש לו שעירים וסימנים עיג' שאינו יודע בטיב משא ומתן מוכרו מוכר. אבל הריבב"א

ונגליים מצוין³⁹⁴) בינהם. ולפיכך היה סובר ר"א דערבייה הוא רובא דעלמא ונגרין כל העולם אחריהן. ורבנן פליגי עליה דאפיקלו בואה לא נגרין רובא דעלמא בתרייחו³⁹⁵). וכיימה לנו כרבנן. ומושם דהא מילתא איסורה לר"א, הוה ליט להו לבני רוכל ואמר תקברם אמרן, כלומר כי לפי שהיו רשעים קנסו אותן חכמים. והפרק בית דין הפקר. אבל רבנן סברוי דכתא ליבא איסורה, ולא הו קנסו להו רבנן:

א"ר לוי קוני משכיב מרע ואפיקלו בשבת ולא לחוש לר"א אלא שמא תטרוף דעתו. כד הגירסתא בקצת ספרים. והיא גרסת רב"מ. ופירוש³⁹⁶) בה דה"פ³⁹⁷) קוני מש"מ שנתן כל נסיו ואפיקלו בשבת. ולאו משום דחישיןן לדרכי ר"א שאומר דשכיב מרע צrisk קני הדא לית הילטא בותיה, אלא שמא תטרוף דעתו עליון, שהוא סבור שאם אין קניין אין דבריו קיימים. ויש למגנם בפירושו, הדא אפיקלו לרבי אליעזר אין צrisk קניין בשבת, בראיאתא למלך³⁹⁸: ויש נוסחות³⁹⁹) שגורסין א"ר לוי קוני משכ"מ ואפיקלו בשבת שלא לחוש לרבי הטע. לפיכך הם עצמן בטלים ובטלת דעתם. אבל בהיה דערובין וקידושין איתנו מנהג משונה, אלא שאין שאר העולם רוצחים לנונגנו, ולפיכך ליכא למימר בטלת דעתם לגבי דידחו מיהת, אבל שאר עלמא לא מיגררי בתורייהו, כיון שהיו יכולין לנונג במתותיהם ואינם רוצחים. והא דערבייה מה שאין שאר העולם נונגין כן איתנו מפני שאין מנהגם צrisk קניין ה"ה בשבת נמי צrisk קניין. טוב, אלא מפני שאין צרכין לכך שאין ואע"פ שאסור לקנות קניין בשבת משום שבות

דוכתא, כדאמרין בפ"ק דקידושין⁴⁰⁰) האומר חרופתי מקודשת שכן ביהודה קורין למקודשת חרופת, ופרכינן ויהודיה הוא רובא דעלמא, וכן בפרק הכל מערビין⁴⁰¹) דאמרין מערביין בחזון], ופרכינן טעם מא שום דאכלי להו בבל, ופרכינן ובבל הוא רובא דעלמא. וכן בפרק (הוורק) [המצונע⁴⁰²] הנושא משוי על ראשו בשחת חיב שכן אנשי הוצאה שעשין כן, ופרכינן וכי הוצאה רובא דעלמא ואסיקנא דהכי אמר שהנושא משוי על דאשו פטור ואפיקלו לאנשי הוצאה דמיועטה [גנינהו, ולהכין] בטלה דעתם אצל כל אדם, אפיקלו הם עצמן בטלים במיעוטם לגבי רובא דעלמא ובזהיא דערובין וקידושין הם עצמן אינם בטלים אלא דלא מימשיי רובא דעלמא בתורייהו, ואילו הא אמר רבי אליעזר דאולי רובא דעלמא בתר ערבי. וליכא למימר דרבי אליעזר פlige אידייך מדלא אידכו לה בגמרא, והכי מוכח נמי בפרק הכל מערביין⁴⁰³) ובפרק חבית⁴⁰⁴), והנכון במו שפי⁴⁰⁵) דהכא לא פליגי, וההיא דהוצאה לפי (שמותיהם) [שמנהגת] דבר משונה לכל העולם והפ' הטבע, לפיכך הם עצמן בטלים ובטלת דעתם. אבל בהיה דערובין וקידושין איתנו מנהג משונה, אלא שאין שאר העולם רוצחים לנונגנו, וכן ולפיכך ליכא למימר בטלת דעתם לגבי דידחו מיהת, אבל שאר עלמא לא מיגררי בתורייהו, כיון שהיו יכולין לנונג במתותיהם ואינם רוצחים. והא דערבייה מה שאין שאר העולם נונגין כן איתנו מפני שאין מנהגם צrisk קניין ה"ה בשבת נמי צrisk קניין. טוב, אלא מפני שאין צרכין לכך שאין

ה ג ה ו ת ה מ ו ז ג

401) בכ"י החיד"א: לא נגרין רובא בתר מיעוטא.

402) רשב"ם ד"ה ולא לחוש.

403) בכ"י התאנן ח"יא: דהא קניין משמע שנתן כל נסיו ואפיקלו בשבת.

404) מתניתין בסמוך.

405) כד הגירסתא ביד רמה.

(395) קידושין דף ו.

(396) שבת זב.

(397) עירובין דף כה. אמר ר' יהודה אמר רב כתות וחווין מרביבין בדור ומרכיבין עליון בדור טרי הארמא.

(398) שבת דף קמד:

(399) כן טריש רבני עירובין כת.

(400) בכ"י החיד"א: רגילין.

בש"א יחולקו [וב"ה אומרים נכסים בחוקתן]. פירוש דבר (וב"ח) לא חשוי כלל, והוא המוציא מן הירושין ועליו תראה:

דף קנה ע"א נפל הבית עליו ועל אשתו וכו'. כולה מתגיתין מيري בגור") שהאהה הזאת אילו מתה אחורונה היהת יכול היהת מן הירושין ללא שבואה, יכול היהת מה שפטרה משבואה מתגיתין דרך הכותב"). אי נמי דียוד לה ארעה או מטלין ואיתנתו בעיניה, דוגבה ללא שבואה, כדאיתא בריש פרק ע"ט"). Dai לא הוא אין אדם מורי שבועה לבניין"), ולדיה אין לירושי כתובה כלום בכתובה ונדוניא:

ובב"ה נכסים בחוקתן. גירסת") רשב"ם וכותבה בחוקת ירושי בעל (בו או') [באו']. (כל) [אבל] יש גירסת באלו ויז"ו) ומפרש דמתניתין תנוי והדר מפרש, נכסים בחוקתן כיצד כתובה דהינו מאה ומאותים ותוספת ונدونיא בחוקת ירושי בעל, כי בעל חשוב מוחוק בין לבעל נכסים נדוניא כיון שהוא מושב מושב מוחוק אפילו בנכסי נדוניא כיון שבכם עליו בתרות צאן ברזל. ומכבים הנכבים והזואין [עמה], דהינו נכסים

דרבען***). בכךון הקילו חכמים****), כדי שלא תטרוף דעתו של שכיב מרע עליו:

דף קנו ע"א ביזוא בו זפין לקפן ואין זפין לנдол. ולית הילכתא כוותיה, אלא קיטיל כרביה יהושע חכין בין לקפן בין לנдол, ותו לא מידי:

מתניתין נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישי. אסיקנא בגמרא**) לפאי מי דשלחו מתמ דירושי ואב") הינו בן של הבן, כגון שנפל הכותל על ראובן ויעקב, כי חנוך בן ראובן מוציא מיד בעלי חובות של ראובן אביו, ואמר אנא אבא דאבא ירינתא. עליו ועל מורישי שנפל הבית על ראובן ויהודה, ואין להודה בנים, וירושו חנוך בן ראובן, יוכל חנוך לומר ראובן (אחי) [אבי] מעת תחילת, ואנאו אותה דאבא ירינתא, זיין (לו) [לי] לפרט חובות ריאובן אבי (אבי) מנכבים אלו, ועייג דבגמרא**) דהין ואמרין ירושי איה, מורישי אחוי דאבא, הינו מקמי דשלחו מעת, אבל לבאר דשלחו מתמ הדירה לה מתניתין כדאמרין מעירא ירושי האב בני(ה) מורישי אחיה(ה) וכדרושי****):

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

ולדיה אין לירושיה בכתובה כלום ולא בתנאי כתובה דהינו/tosft ונדוניא הריטב"א ויל. עכל הג". ועיין כתנות ספס שפירש לדיה הינו על נכס צאן בחול בין למיר בחוקת ירושי בעל בין למד' בחוקת ירושי ואשה בין למד' יחולקו פישיש.

(410) בכ"א : היה יכול.

(411) כתבותו טו : תעין שם ומשמע ודוקא אם כבב לה מיר ושבועה אין לי ולא לירושי ולא לבאים בראשות ערך וועל ירושי ועל היבאים בראשות.

(412) כתבותו נה. ומברא שם בדברי רבינו פישיש. ועיין רמב"ם פ"ז מה אישות המין.

(413) שבעות טז. (413) לקמן דן קנה. רשב"ם דה ובית הלל אמרלים נכסים בחוקתן. וכן היא גירסת הריבין הרובין במס' המונים. (413) היא גירסת בצל המאור.

403 פירובין עג.

403 גגה דעת רבינו דאסילו במנגת שכיבם במקצת מותר לקנות נשבת וכוכב השבטים דיה קוגן, ועיין טור בשם הריש סימן רנה. ועיין בחדושי מהרי מבאוש.

404 לקמן קמן.

405 בכ"א : האט.

406 לקמן דד קנס :

407 בכ"א : וכדרושי.

408 בכ"א : ובשאר יחולקו פר ריש רבא לא חשוי מוחוק כלל. ובכ"י החידיא : בש"א יחולקו פר לספר דביה לא חמישין מוחוק כלל.

409 ודברו זה הובא בני בשם רבינו. וזהיל : זרך למסמר מתניתין מיר בכנון שהאהה האת אללו מתוך אהורה היתה לילוה ללבות מן הירושין

באל שבועה בגין שיטה שבועה כמנגי דפרק הכותב אין ייחד לה ארעה או מטלין ואיתנתו בעיניו וגוכה באל שבועה כראיה בריש ע"ט שאם לא נס או אין אום מושב שבועה לבניין.

מלוג בחזקת יורשי האשת⁴¹⁰). אפילו יורשי האם בניה מירוי מתניתית, ולא דמי לההיא דיבימות דההיא ההוא ספק בן ים ספק בן המת יש ספק בעיקרו, כי שמא אין יורש כלל כי בן היבם הוא, ואינו מוציא מידי מי שהוא נדאי יורש. אבל הכא כי כולם יורשים ודאיים, ואין הספק נולד אלא על נפילת הירושה למי נפלה, אין לנו לומר אין ספק מוציא מידי וזהו:

אמר רביעי עקיבא מורה אני בזה שהנכסים בחזקתן. פירוש לאו דוקא מודה, דוקא מסתמא בההיא דעתיל גמי כב"ה ס"ל, והיק אפילו היהתי אומר לעמלה יחולקו היהתי מודה בזה שהנכסים בחזקתן. וכן

פרשבים⁴¹¹), ובגמרה מפרש בחזקת מי:

דף קלנו ע"א גמרלא דראקנה מהן ואסיקנא⁴¹²) (דאקנה משתעבד) [דלווה] ולוה וכנה דהילכתא יחולקו, וההיא לא איתמר אלא אם תמצא לומר דاكנה קנה ומבר משתעבד לדאיתא ל�מן⁴¹³). ויש אמרים דכיוון דאסיקנא משתעבד לרבען אפילו אינו כתוב בשטר בפירוש גובה מן הלוקחות. דעתות סופר הואה. וראיה שלחם דהא יכולתו מתניתיא דהו מפרשין בגמרה טעם מא שום דاكנה יכולתו סתמא נינגן, וכן הא דפסיקותני שהן כשרים, ומאן פסקה דכתוב דاكנה, זהה דעת הרשב"א, אבל הרדאש⁴¹⁴*) והרמב"ן⁴¹⁵*) וכמה גדולים יכולתו סיל דאי לא כתוב דاكנה אינו גובה מדاكנה ומבר. ונראהן דברים דלא

(דוגמה) [דוגמן] של' אשה בחזקה קיימי. ואין פרוש זה נכון, דא"כ היכי שייל בגמרה גבי נכסים בחזקתן בחזקת מי, הא אתרפיש במנתניתן, והנכון כנירשת רשב"ם. ואפילו למי שגורס כתובה אלא ויזו היכי מתרפיש, נכסים צאן ברול בחזקתו ולא פירוש בחזקת מי, או משום דמספק או משום דפשיטה⁴¹⁶*) איו היא בחזקתן. ובגמרה פרישו לה, וכתובה דהינו מנת ומאותים ותוספת בחזקת יורשי הבעל, בלא שם ספק, ואפילו באוון שלש שדות, ונכסים מלוג בחזקת יורשי האשת, והילכתא כבית הלל:

דף קנה ע"ב גמל הבית עליו ועל אמריו). פירוש ואין לו בנים, ויש לו אחיהם מן האב, ועכשו באים לדין אותו אחין מן האב עם יורשי האם. אחין אמרים האם מהה ראשונה וירושה בנה וומריש לנג. יורשי האם אמרים הבן מת תחילתה, ואינו יורש את אמו בקביר להנחיל לאחין מן האב, וונכון כפירוש רשב"ם⁴¹⁷) (ירושה האם והינו אחיה או שאר משפחתה שאינם דואים ליריש במקומות בו. אבל אם היו לה בנימ אחרים גם כן, שם ודאי בנהלה אפילו במקומות הבן המת, ואחי המת טובען חלקו לדברי הכל אין לאותם אחים מן האב כלום, דהוה להו אידך בניים ודאי ואידך ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי. כעובדא דספק ויבט שבאו להליך בנכתי סבא, בדאיתא ביבמות⁴¹⁸).

ה מ ו ז

410) תוספות דהה גמל בשם ריב"א.

410) רשב"ם דף קנה: דהה אר"ע. ועיי"ש

תוד"ה אר"ע.

411) לפקן קנו:

411) דף קנו:

411) ס"ס הואה. ואולי צ"ל הראייה שהרי

לעיל זו: כי רבניו בשם הראייה.

411) לא מזאתו ברמביין. ואולי צ"ל

הרמב"ם שכיך ורבינו לעיל מ"ר: בשמו וכיס

הרמב"ם בפרק י"ח מה' מלוחה היא.

414) וכן היא גירוש הרהי"ף והרא"ש והראכ"ר. אבל גירושינו: נכסים והנכון והויזאנ עמה בחזקת יורשי האב, וכן היא גירוש הרשב"ם.

415) בכ"י א: אה דיא בחזקן וציל דמשיא איזו היא בחזקן.

416) רבינו גרש לכולחו בחזא מתניתין ואצלנו הוו שלש משיות.

417) לקמן קנה: רשב"ם דהה גמל הבית עליו ועל אמו עלייש.

418) יבמות דף לו:

בעל חוב להביא ראייה ולברר שעיבודו⁴²⁰), והבי מוכח מהhaiיו דיוונים אמורים אלו שהבחנו שברק המקובל⁴²¹). וכבר הארכתי בונה בתשובה שאלת. וכן כתוב (הריטם) [מוריה היכים]⁴²²) שם רבו הרמב"ן:

זה היה פקח שembr לו את השדרת. משנה היה ברק שני דין גירות⁴²³). ושם פירושתי בס"ד ואפילו היה (להת) [להת] קרע אחר, יכול זה לומר (לא היה לו לית בחיליט רתיהון דתריצ) [לית בחיליט טריהון דתריצ]⁴²⁴) כדאיתא בירושלמי⁴²⁵): ואוי פ"ד דאקכח וכו'. פירוש (דאח"כ) [דאא"ב] משתעבד מוקמינן ברכבת ליה דאקנה, כדרישנא לעיל. וכן פירוש רשב"ם זיל:

וזירא חברין תרגמה מצוה על היתומות לפרט חותת אביהן. פירוש דלעולם דאקנה לא מהני, וכאילו לא נכתב דמי אליאב דרבנן, וממניתון היה גובה מן היורשין מטעם מצוה על היתומים⁴²⁶) לפרט חותת אביהם. ויש שהקשוו⁴²⁷) דהכא נואה שכפין

אמרין אחריות ט"ס הוא אלא כשלא כתב שם אחריות, דחקה לא שדי איניש זווי בכדי, וכולחו מתני דלקמן הכי פשטיין מייניו דבשולמא אי אמרת דאקנה משתעבד מוקמינן להו ברכבת ליה דאקנה כתם טפרי דוקני דכתבי ליה, וכן מתני דשטרוי חוב המאוחרין כשרים פטיק ותני, לא מפני שהיו רגילים לכתב כן, וכבר כתבנו ראייה לפירוש זה ברק חזק⁴²⁸), וכן דעת הריטם⁴²⁹). ואפשר שככל שאין כתוב שם אחריות כלל, דכיוון דעתס הווא מוקמי⁴³⁰ טעות אפיקו בדלקנה, והינו דפטיק ותני והמאוחרין כשרים, DSTEMA דמילתא או כתוב בשטר אחריות גמורה או לא כתוב אחריות כלל. אבל כשכתב בו אחריות נכסים שקנה ולא כתוב דאקנה, אין לנו אלא מה שפירש. וזה נראה לי בדור⁴³¹). וכן דעתו לפני רבותי. והיכא דלא כתוב דאקנה, ולא מצא נכסים משועבדים, ואיתו ידוע אם קנאם ליה קודם שלוח או אחר כך, דעת מורי (הריטם) [היכים] [ד] על

ה ג 1 ת

הסת קמא דוקא לא מפקין מיניה. וכן כתוב הריטם זיל, עכ"ל הגini.

423) ב"מ קי.

424) בגדיל שהרי הראייה תלמיד הומבין ולא הרמיה.

425) כתובות דף קי.

426) וזה לשון ריבינו שם (הוכו שם בשיטים): ומקסין בירושלמי הגע עצמן שהיה לו שטה אחרה, ופרק ויכיל למייר ליה לא הוה בחילאי טריהון דתריצ, ופי ברור. ואית אס"ו משום טיראה ותרין ימכר שלו לאחרים, ייל דוניא ליה לובני ללה לדורה, דלמא הור ובוי ליה מיניה, וגיזחא ליה בנהול בוחוי עכ"ל. ושם בשיטם מביא בשם הרמב"ן גירס אתרת בירושלמי זיל:

הגע עצמן דהורי קרע יכול היה להמר קרע שב אנא בעי, הגע עצמן דהוה לה קרע שב יכול היה מימר הא זידי בעי, ולא עוד אלא דהוה יכול לית לי בחילוי טעין פריחתוון דתרין עכ"ל.

427) ירושלמי כתובות פ"ג ה"ה.

428) בכ"י התיריא ניב: ספר אחר, מצוה לקים דיה לפרט חותת אביהן.

429) תודעה מצויה.

422) לעיל דף מד: דיה ולייחס בכ"כ ובינו כתוב שכן דעת הראייה.

423) כיל ורמאי.

424) זה לשון הנומי יוסף: ומהו אי לא כתוב אחריות כל מוקמין טענות[] פטוח[] אפללו באקנה ואחריות טס הוא והינו דפטיק ותני המאוותין כשרם ודמגין או כתוב אחריות שקנה או לא כתוב כלל, אבל בשכתוב אחריות נכסים שקנה, ולא כתוב דאקנה, אין לנו אלא מה שפירש. וזה דעת הרטיב"א זיל ורבותיו זיל, עכ"ל הגini, ועיין בכתונה סיטים שהקשה שובי היני כאן סותרם למה שכותב בסוף שיריך שיפרש ויאמר דאקנה.

425) זיל הנומי יוסף: אמר המחבר והיכא דלא כתוב דאקנה ולא מצא אלא נכסים משועבדים ואינו יוציא אם קנאה ליה [ציל: אם קנאם לה] קודם או אחין, כתוב הראייה בשם רבו הומב"ן זיל זעל בעל חוב להביא ראייה ולברר שעיברו. והבי מוכח מההיא דתמים ואמורים השבחנו בפרק המקובל שם קדם וחתפס אפיקו הרשות טפי פטלאן מפקין מיניה, ודמיאן חולקין. כן דעת הר"ש זיל והרטיב"א זיל בשם האתרכונית. אבל הומב"ס זיל פירוש ומטפיקה הוא הילך אי

דף קנו ע"ב שטרוי חוב המוקרטין פטולים. פרישותה בארכונה במס' מציעא") ובמסכת ראש השנה"). והמאחרין בשניין, והא דכתב דאקנה:

בשחווא גובה את הקרן מנכפים משועבריים. ואית כיוון דאייא נכסים אלו שנשתעבדו אחריו המכרא, לימה ליה לוקח לבעל חוב הנחתתי לך מקום לגבות ממנו, ואית (cashנאה) [cashנאמ] מוכר אחר זו ומכרם. וכותב לו לлокח ראשון באחריותו דאקנה, אם כן תפשות מינה דלווה וקנה ומכר וכותב דאקנה משתעבד, ואילו אין לא פשיטין אלא מdegבי בעל חוב שכחה. ויל' דמתני כי כשהיה קרקע זו אפוטיקי מפושט במלוה בשטר. אבל (הר"ם) [מוריה הרים] אומר בשם רבותיו ותרב אחויי^(*) שלא אמרו לבעל חוב זה^(**):

ראי ס"ר דאקנה קנה ומכר לא משתעבד לבעל חוב אמריו גובה שבחא (דאקנה^(**)). הא קשיא לי, ולידייה מי ניחא, ואיפלו את"ל משתעבד היכי גבו ליה הכא שלא ישלם. ויש בראען כבוד אביהם, אבל כשלא ירשו כלום אין כאן מצוה כלל. ורב חממן [בשם] זעירא הוא דהווה ס"ד דכינוי דירשו נכסיו כופני על מצוה זו. ותלמודא פריך דהא ליכא לאוקומי מתניתין אליבא תלמודא דעתמא דגביה בע"ח שכחה, היינו מושם כתוב ליה מוכר לлокח אנא אייקום ואשפוי זיבני אילין איננו ועמליהון ושבחיהון וצבי זビיאן דנן וקיביל עלות. כי הлокח רוצה שהטר מה לי מלוה ע"פ. וליכא למימר דבר ומואל ליה להו האי מצות. שלא אשכחן דאפליג בה שום אדם. אלא ודאי משומם דס"ל דמצואה איכא אבל כפה ליכא. ולשון הגון הוא זה, אלא דקשייא לי לישנא תלמודא דהא בכחא דטמיא לא דלא חשוב דאקנה ואראע דיריה אשכח, דהא והשביתת קתני:

על מצוה [זו] ויורדין לנכסים דהא מתני' דין קתני, ורקシア דבמכתה בתובות בעובדא דקטינא דאביי^(*)) מוכת דין כופין על מצוה זו. ותריצז^(**)) דהתם בנכסים שלם שלא ירשום מאביהם כלל, אבל הכא בנכסים שרישום מאביהם אלא דמידינא לא משתעבד כגון מתניתין למ"ד דאקנה [קנה] והורייש לא משתעבד^(**)). או כגון מטלטלי דיתמי דלא משתעבד בדין התלמוד^(**)). ואע"ג דפריכנן לה להאי אוקימתה דהאי מלוה על פה (וכו) ה"ק דהא לרוב ושמואל כיוון דאקנה לא משתעבד לרוב ושמואל, אין שם מצוה. וכדריש רשב"ט^(**)) שלא אמרו מצוה אלא במלוה בשטר. אבל (הר"ם) [מוריה הרים] אומר בשם רבותיו ותרב אחויי^(*) שלא אמרו מצוה על היתומים וכו' אלא בנכסים שירשו שיש בדבר לות שפטים וכעין לה רשות ולא ישם. וש בראען כבוד אביהם, אבל כשלא ירשו כלום אין כאן מצוה כלל. ורב חממן דכינוי דירשו נכסיו כופני על מצוה זו. ותלמודא פריך דהא ליכא לאוקומי מתניתין אליבא תלמודא דעתמא דגביה בע"ח שכחה, מ"מ הא איכא נהי דשבורוא לאו דאוריתא, מ"מ הא איכא מצוה, דגביה מצוה וכבוד אביהם מ"ל מלוה בשטר מה לי מלוה ע"פ. וליכא למימר דבר ומואל ליה להו האי מצות. שלא אשכחן דאפליג בה שום אדם. אלא ודאי משומם דס"ל דמצואה איכא אבל כפה ליכא. ולשון הגון הוא זה, אלא דקשייא לי לישנא תלמודא דהא בכחא דטמיא לא דלא חשוב דאקנה ואראע דיריה אשכח, דהא מה היא ודוק:

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

(432) ב"ם דף יג.

(433) ריה דף ב.

(433) וכיכ בתוריה גובה.

(434) תיבת "דאקנה" ליהא בגמרא.

(435) ב"ם דף טר.

(429) כתובות דף צא.

(430) סיירוס ולאחר מכן המאנום משתעבד.

(430) רשב"ט דיה והוא רב ושמואל.

(431) הוא הרוב רביינו פנחס הלוי אחוי גבור ורבו של הרואה. ומכאן שתיבת הרים ט"ס הוא זיל מוריה הרים.

לא מכרם הראשון קודם. אבל אם הראשון מללה על פה דקנה ושני מלוה בשטר, אין מללה על פה במקום מלוה בשטר כלום, דכלוקה חשיב, ואפילו בנכסים שהיו לו בשלהו, כמו שתכתבו למללה:

זהו דאייבעיאן לוות וחור ולוות רקמא משטעבר. דכי קני לוות לנכסי משטעבר ליה לוות משעה ראשונה. או דילמא לבתרא נמי משטעבר, דין השיעבוד תל בהם אלא בשעת קניון, ובאותה שעה כבר לוות משניהם, [ונמצא] שעיבוד שנית חל כאח:⁴³⁸

וחילכתא יחולוקן. יט' דמספקא ליה אם רקמא משטעבר או לבתרא משטעבר, ולפיקך על הספק חולקים, זאי תפס לא' מפקיננו, וכן פ"י הרמב"ן⁴³⁹). ואפילו לדבריו דוקא התפס קמא אבל בתרא טפי מפלגא מפקיננו מיניה, ואפילו התפס שלא בעדיין, דתא בדקמא לא מספקא לנו דاشטעבד פלאגא וכדיפירשת. ומתעד לך דהא פרלינן מתנויתין דבעל חוב גובה את השבת. ופרקין דגבוה החזי השבח, [ו'] אמאי גובה כלל דהא תפס ליקח, אלא זראי תפיסת [ד'] בתרא טפי מפלגא לאו בלום היא. ועם כל זאת אין הפירוש מהוו, דאי משום ספיקא פלייג הליל דליךעל קמא שלשה הלקים ובתרא רביע, שהרי אין הספק אלא בפלגא דבתרא וכדיפירשת. והנכו⁴⁴⁰) דמדינתה חולקין, דס' ל' דכיוון שהקנין היה אחר שלוחה משניהם, שעיבוד שנית חל כאח וαι תפס אפילו שכן בהן דין מלוה על פה, אלא אפילו

את"ל דакנה קנה והורייש לא משטעבר. פי' וליכא למבייע מיידי, ואת"ל משטעבר וכו', וכי תימא כי אמרין (וכו) [את"ל דקנה וקנה והורייש לא משטעבר הा לא משטעבר] אכתי תיבעי לון لكنין מיניה דידיה, דקייל דאפילו מגילמא דעת כתפה אם לוות ולוות וקנה מאן גבי מיגייחו ברישא. דהא לא קשיא דהחתם הא אמרין דאפילו בדלא כתוב ליה דקנה הוא, ולאו משום שעיבודא דשטרא, אלא מפני דיש עליון לפניו לפניו הכל מה שיש לו חובה והוא לא חשיבי אלא כמלוה על פה, דומיא דפירותא דרב שמעיה דפistik מתני' משומס מצה על היתומים, וכיוון דכו' מלוה על פה חשיבי אין להם דין קדימה, ואם קדם בעל חוב מאוחר וגבת מה שגביה (גהה"), ואם באו שניםם לב"ז יחולוקן. וכן השיב בעל המאור להרב רביינו משה בר יתודה") בתשובות שאלת. להכى אמרין אם תמצא לומר משטעבר לוות וחור וקנה מהו. ומסתגרא דהא הוא דמייעיא ליה, אבל לוות וקנה וחור ולוות ולא כתוב לא' דקנה, פשיטא מילתה דליקתוב עלייתו עד שעת פרעון. אבל כתוב לא'"(דקנה, כיוון דקיילא לען דקנה קנה ומכר משטעבר לוות וקנה וחור ולוות, רקמא משטעבר או לבתרא, דעדיף אחרון זה אפילו הוא בשטר מולוקה שהראשון טורף ממנו, וכל שכן אם הראשון מלוה על פה. דלא מיביעיא כ שאמר כן ישן כי, עכ"ל.

ה מ ו י ל

438) בכ"י א': כתוב לו דקנתן.
439) כן והוא בכ"י א'. אבל בכ"י החידיא ובגנוי: הרמב"ם וטיט הוא שהרי הרמב"ם ט"כ מה' מלוה ולוות הי' ספק דבתרא נמי מהניא המשטה. ועיין קצתית סי' קה, וכן יגונא דאתמתא דף רמן. גם מה שכתב כן הגני בשם הראמ"ק קשיא לי וכחידוש הראים מפורש בפירוש הרשב"ם.
440) וכן כתוב הגמוקי יוסף בשם רביינו.

(436) וככיב השיך סימן קפ' סיק ב' בשם רבינו, וככיב רין ר' ט' מי שהיה נשוי והובא ברומייא ס"ס קה סעיף ב'.
437) עיין בהקדמת המאירי למפע אבות שרבני משה בר יהודה הוא אכיו של רבנו משה בעל סדר השלמה, וכן כתוב החידיא וזיל: רבנו משה בעל סדר הרב רבי משה בר יהודה מבדריש חיבור וזריך עם חיבור הריני ספר ההלמה כיכ' בס' קדמון ישן כי, עכ"ל.

ואילו הוא עצמו חייב ליתן לו דמים מיהת. אבל ר' היון פירש שמכר בנכסי אביו שננתן לו אביו מהיום ולאחר מיתה, ואחר כך מת, שמצויא בנו מיד הלקחוות, לרבי יוחנן דאמר ה' כי בפרק י' ש' נוחלין'). משום דקנין פירות דאך כקנין הגוף דמי. אבל הוא עצמו לא היה מצוי, כדתני") מכיר הבן אין ללקח כלום עד שימות האב, הא אם מת האב וכלה לוקחת. ואינו מחוור בעיני תר' זיל ובעיני רבותי.adam כן הויא הא דשלחו מתחם דלא כהילכתא, זהא קיימת לנו כריש לקיש. ועוד זהא דומיא דאייך דמכר בחלוקת בכורה הוא דוקתני לה. וההיא לא שייך בה מתנת הוקן. אלא וראי הנכוון בפרש רשבים: דף קנט ע"א תדע דכתיב תחת אבותיך יהיה בנו. כלומר כי כשם יעקב עומד חנוך במקום ראובן ממש, ולא שבא מכח ראובן אביו:

וأتינן לאיותוי מחלוקת בכורה. דקס"ד דבאה וראי מכח ראובן שתיה בכורה יש להנוך בכורה, מדין גפסיה היכי שליל בכורה והוא איינו ראשית אוננו. ואמרין דבאה נמי התורה זיכתה לו בכורתו של ראובן במקומות ראובן, וכאלו (המוצה) [הוא זוכה] מכח יעקב ממש:

אייהו לא מהימן אחרני מחיימי. פי' (ראה) [הראיה] ואמאי לא מהימן דחשבת ליה כשרא, א' כי מקיים כתב ידו מאוי הוי דילמא השთא [חתמו שתווא]"*) גולן: [בגון שהוחיק בב"ד]. פירוש שיבא המשטר בבית דין קודם, אלא שלא נתקיים בב"ד עד עכשו:

ודילמא גזורת מלך היה. ולא משום

כמו טפי מפלגה מפקין מיניה. וכן פירש רשבים**) :

מאי גובה נמי [דקתני] חזי שבת. פירוש דמתניתין ה' כי קאמר כשהוא גובה גובה את (שי) [חזי] השבח שטרוף ממנו בעל חוב מנכסים משועבדים. וקשה לי דהכא מספקא ליה לשماול אי מהני דקנה או לא. ואמרין דעתם דגבוה שכחה הינו משום דס"ל דקנה קנה ומוכר משתעבד. ואם כן היכי אמר שמואל לתדי בא פרק קמא דבבא מציעא") דמאי בעל חוב לנבות את השבת. ויש שתירצ'ו דחזי שבת קאמר, ובתר דאייפשיט להאי הכא אמרה התם, ודרומה בתמלודא. וזה דעת רשבים זיל, והרמב"ן תירץ דלא בעי' דקנה קנה אלא בשבח מחודש בגון בונה ונוטע, אבל בשבח דמימילא או שהשכיח קרע מחמת עכודה שאין בה [שבח] מחודש, בלבדו דקנה גמי גבי בעל חוב. ובאה הוא דאיירי שמואל התם. וא"ת ואמאי לא דחיןין לעיל והכא דהאי מתני בשבח שאינו עושה דבר חדש. ויל' משום דכיוון דקתני והשכיחה כל שבח במשמעותו והפכו הוא מחודש:

דף קנה ע"ב אלא אי איתמר היכי איתמר בן שמכר בנכסי אביו (ובו) [בחוי אביו ומת בנו מוציא מיד הלקחוות]. פירושו רשבים והיד יונה דברים פשוט, שמכר בנכסי אביו ממש, כגון מה שאירש מאבא מכר לך ומת בחיי אביו, דאיי בן הבן המוכר ומוציא מיד הלקחוות. ואית פשיטה ואפילו הוא עצמה דמה שאירש מאבא מכר לך לא אמר כלום. ייל' זהא קמ"ל דמצוא באלא שם דמים").

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

עליל קנג. דיה מתניתין נפל הבית עלוי ועל מוריישין.

(444) עליל דף קלן.

(444) וכ"ט הרואיש בגין סימן לה.

אחר.

*) רשבים דיה יחולוקן.

(441) ב"מ דף י" :

(442) וכ"ט הרואיש בגין סימן לה.

(443) עליל דף קלן :

חשא שיעיד שקר מחתם אהבתהו ותדע אם**) מות ראשון: יורשי האב יורשי חתן יחלוקו. בנכתי האב. וטרכינן הי עינחו יורשי האב הי נינחו יורשי חתן. כלומר כיון דבלון זה אין לו בניים. הרוי יורשי האב חותנו. ולפיכך אסילו לא מוחק כתוב ידו בבית דין קודם לנין אחרים מעידין על כתוב ידו וכן הלאה:

דף קנט ע"ב לא (יורשו אחותו

(וכו) [יורשי האב אחותו מורישיו אחות רាបות]. פירשטי במשנה [ד] דיחיתוי

נינחו, אבלナン קימא לנו כרשלחו מתם. ולשיא לי אפשר לא פשיט הא דשלחו מתם מהוא דתנן ביש בכור לנחה**). כולם אין

נוטלין בשבח ולא בראו כבמזהוק. ופירשטו התר לאיותוי נכני דאבא [אבא] ומשום דייל

למייר תחת אבותיך יהיו בניך. ותרץ הרמביין דההיא משום מסקנא דהבא איתמרא וברח

דרשלחו מתם. הא לא בכרי הוה אמריא דההיא בשאר ראיי בגנו כופר דלות [ד] איינו משתלים

אלא אחר מיתה, וכגון זרע ולחמים דלעיל, אי גני בגנו ירושה ואחותו ואתי אביה,

וכדנתן והמייבם את אשת אחיה אבל בנכדים דאבתהי לא סליק דעתך. והתר נמי אמרין

בגמרא ולא בראו כבמזהוק דסיפא לאותוי

נכני דאבא דאבותה (לומר) [אלמא] מתני גופה בשאר [ראוי] הוא. והשתא ס"ד דסיפא

דההיא משום שבח תני לה, ובכני דאבא [דאבא] מוחוקין הו לבעל חוב ממה נפשן.

ומיתו למסקנא דידייא ניתא דכולה הוא ראיי במכור עד כאן**): אמר ליה רב ששת

תניתות] אב שנשבה ומת בנו במרינה

ובו. פירוש ומשמעות השבוי, ולא גדע

ההא פסק יחלוקין**) :

ההוא דאמר ליה להבריה נכני דבר פיטין מובניאן לך. מירשתיה בארכוה בפרק

תקות הבתים בס"ד:

ובחכמי סליק פרקה בס"ד:

ה מ 1 ג

(450) שם היג. וכן הקשה הרין על הרמב"ם הובא בבי' חורים סימן ר"ט וויל: אבל תמיוני עליוי בזו שפסק שם באב שנשבה ומת בזו במدينة ויחולקו. ולא ידעת מה שאבי בזו הוחזקה מהלה לשפט האם וכמתניתין היא ממש, שבשניהם הינו טעמא לפי שאין הבן יורש את אמו בכהה. וברירתם דתני יחלוקו משמע וכחיק ומוגנתיןertia. וכור. עכילה. וכן הקשה היה. ועייש' בשם תשובה הרואה ישוב לזרבי הרמב"ם.

ה ג 1 ת

(445) במכורות דף נב: ולא בראו כבמזהוק לאותוי נכני דאבי אבא.

(446) עכ"ל הרמב"ם בחידושים בסוף פרקי בשינוי לשון קדרת.

א. א.

בכ"י א:

לעל דף קיד:

בכ"י א:

הכל מודים.

(447) בכ"י א: וההין.

(448) רמב"ם פ"ה מה ג hollow the ho.

פרק גט פישוט

בגמרא^א) ההוא מקשור דעתך לכמה דברי אמר אין זמן בוה, ואם איתא דשלש שיטות הראשונות גראות מכוסות מאין ידע שאין בו זמן. ואפ"ל תימא דברי לא הוה פקיע במקשור כלל, מ"מ הו"ל לאטוקי אדעתיה שיאח חמן באותו שאינו נראת, שהרי רואה שחרור מן הגט. ובתוספות^ב) פירשו שלוש שיטות כדאיתא בגמרא^ג) שלא תחולוק בין גיטין לשטרות^ה). ולבולחו קרו גט, וכא"ז גט פשוט עדיו מהכו חתוםיס בסוף השטר, כיין שטרות שלנו. וגט מקשור עדיו מאחרוי הכתוב בין קשר מרاري כרפי^ו (בגמרא^ו)) או נגדי הכתב שלו:

קשריו מובלע הכתוב באותו חלק:

ושני הפירושים אלו אינם נוחין, חדא ולמ"ד שחותמין בין קשר מגואי באותו חלק, היכי קתני מתני^ז עדיו מאחרוין. וליכא למייד מפני שאתו חלק נקבע לאחריו אומר כן, דלא משמע היכי לישנא דמתניתין. ועוד קשה לפני פירוש זה^ז) מדרתני במתניתין ר' חנינא בן גמליאל אומר מקשור שכותבי עדיו מתוכו בשר מפני שככל לעשותו פשוט, ואם איתא^ו (שיהו מניחין חלק בין השיטות

ה מ ו ז

דא"ר מעירא ולרי' חתמי מגואי וכודפרש רבינו בסמוך בדיה ובטופס.

4) רשב"ם דיה מקשור.

5) פירוש קבוע שכתב בתוספות הראי'ש (חובא בשיט'^ט), שלא היה משווה בתכתיו משאר טוטין, אלא האoir שבין שיטה תורה על הכתב. עכ"ל, ונראה שכziel בובי רביינו.

5*) הינו לפרשבים, וכן הקשה עליו הרמב"ן, והוא דחה קושיא זו ואפשר שתחשרים דקם כל כך עד שא"א לכתב בו.

5**) וכיב' התוספות כאן דיה פשוט, וקידושין מט. דיה שיכול. וכי' בשיטם הראי'ש והר"ן.

דף קמ ע"א [גט פשוט] עדיו מוקשור עדיו מאחרוין. פירוש כל השטרות קרויים גט, כדאמרין^ג) גט חוב שאין בו אחריות, וכדאמרין בפרקון ליקמן^ו) דמשולשים בנט ואינו משולשים בשובר. ומגני' גמי בין בנט אשא בין בשאר שטרות איידי, כדאיתא בגמרא^ג) שלא תחולוק בין גיטין לשטרות^ה). ולבולחו קרו גט, וכא"ז גט פשוט עדיו מהכו חתוםיס בסוף השטר, כיין שטרות שלנו. וגט מקשור עדיו מאחרוי הכתוב בין קשר מרاري כרפי^ו (בגמרא^ו)) או נגדי הכתב שלו:

ובטופסי גט מקשור רבו הפירושים. דרשבי'ם^ז) זיל פירש שהיו כתובים שיטה אחת, ומגחים שיטת אהרת חלק, והיה מקפל השיטה על אותו חלק, וכן בשיטה שנייה ושלישית, והיה נראת הגט מבחוץ בקסת הסופר שעושים של עור, והעדים היו חותמים באותו החלק, או מבפנים למ"ד בין קשר לקשר מגואי, או מבפנים למ"ד מבראי. ולפירוש זה לא היו בשלש שיטות הראשונות גראות. והקשו לפירוש זה בתוספות מדאמרין

ה ג ה ו ת

1) ביך דף זה.

2) ליקמן קעג, וכගירסת יד רמה שם, וככ"כ בדים בשם דפוס פירשו וראב"ד כ"י ושינוי שס"מ. אבל אגן גרסין החט במשולשין בשטר ואין משולשי בשובר.

3) ליקמן כס^ט :

3*) בכ"י א : שלא תחולוק בין גט אשא לשאר שטרות.

3**) אויל כזיל : וגט מקשור עדיו מאחרוי הכתב בין קשר מגואי או נגדי הכתב בולו מבrai כרפי בגמרא. דה השטה אזיל לפום Mai

מבנים של^י) קשור שאיןנו נראות, או מבהיר
בשפת^י) שלו בגב הקשרים הנרי כנונ זה:
והקשרים האלו היינו נראין מבהיר, והיו
אריכין אומנות גודלה בכריכתם וקשריהם,
והיה טורה גדול בדבר:

פשות שכתבו עדריו מאחרוני. פירוש
שכתבו וגמרו כדי פשות למזרי וכותב עידיו
מתוכו, וחוזר וכותב עדריו מאחרוני ועשאו
מקשור, דבאה ודאי איזטראיך לפוטולו מטעמי
דבענן לימיר. אבל אם לא כתוב עדים
מתוכו כלל, פשיטא דלא מהני, שהרי אין
חתימת העדים ניכרת שבאים להיעיד עליון,
וסהדי אחורי נינייא חתמי, ולא מהני במקשור
אלא מתנקה דרבנן ונעשה כמטען טבוע לך,
וכן פירש הרמבר^ז). ומה שהקשה הדשביא
אדם כן הוה ליה לזכיר שכתבו עדים
מאחרוני, דילישנא דעתיו ממשען שכל עדין
מאחרוני. לאו קוישיא האיא, דליהכי נקט עדין
לומר שהעדים שחתרמו מבנים חזרו וחתמו
מבהיר, דמשום כיון שהגיד שוב איינו חזר
ומגיד [לייבא] כיון שבאותו שטר עצמו חתמו,
ואיפילו הפי פטול מטעמא^ז) דidleמא היום
או מחר הדר עבד ליה מקשור וגיטו ליה
עדים שבתוכו, ומשיוי ליה מוקדם דמקשור
מנוגים לו שנה א' קודם למן הכתוב בו,
והו ליה מקשור שיכול להזקייה. ומירוי
שכתב בו שריר וקיים כדין מקשור. ומקרויש
שכתבו עדין מתופג. היינו נמי שחתרמו
עדין מאחרוני וגם מתוכו והיום או מחר
יכול לעשותו פשות. ולפיכך פטול למאי
כותבין שובר מטעמא דפירש ר' בגמרא^ז).

אבל למץ אין כותבן שובר אין לפוטולו
היאר יכול לעשותו פשוטו, והא הויל שטר
שיכול להזקייה, שהרי היה יכול לכתוב
(ולזהזיא) [ולזהזף] באוטו חלק מה שיריצה
לוכומו: ואחריט^ז) פירשו שלא היו מניחין
חלק כל בין שיטה לשיטה, אלא כותבן
אותו גנט פשוט, וכך ימין היו מניחין מן
הקלף שלוש רצויות ננד^ז) ג' שיטות שהיו
קובלים וקושרים על השלוש שיטות הראשונות,
והעדים חותמים א' באורה רצועת מבנים
כנגד הכתב או מאחרויו בגנד השיטות, ולפי
זה למנאן דאמר מגואי לאathi שפיר ליישנא
דמתניתין דקנוי מאחרויו, אלא אם כן תאמר
שהרצועה חבקת כל השטר פנים ואחרוי והוא
חוותמין בכלפל שמאחרוי או במוגלה או
במכוסה ואינו מחור. גם פירש הרם הלוי
איןנו נון לסתם סוגיא, ולאathi לדידיה שפיר
מאי דאמר רבבי אין זמן בזה, כדבעני למכותב
בסוף מליחין: ומורי (הרם) [הכיבס] פירש
בשם רבוי^ז) ייל שלא היו מניחין חלק כלל,
אלא היו כותבים אותו בולו כדרך פשוט,
ואחר כך כורcin בגנו של גט שלוש כרכות
מרובעות (גנו) [צעין] שטר בין השורות
של רשות. והשיטה הראשונה הייתה מגולה,
ולהכי אמר רבבי אין זמן בזה כסדראה שלא
היה כתוב בשיטה הראשונה מכנהג גט פשוט
שליהם. ואוותם שלוש כרכות היו קשורות
אתותם, והעדים חותמים בכלל הכריכת מאחרוי
הכתב, או מצד הטמון השוכב או מצד^ז)
הראשון הנגלה, כי כל כריכת היא שתי^ז)
קליפות בעין עלת של לולב. ואפשר שאוותם
כרכות לא היו מרובעות, אלא עגולות גגול^ז)
מהודוק^ז), העדים חותמים באוטו עגול, או

ב' ינואר תשמ"ה

- (11) בכ"י א : על קשר.
 - (11*) בכ"י א : ביטר.
 - (12) וכ"כ בחידושי הרמב"ן.
 - (12*) בכ"י א : פסול מטעמי דהוור ודילמא והוא
או מחר עבדי ליה מקישוט.
 - (13) لكمן דף סוף :

6) ב"פ הרמ"ה

בכ"י החיד"א : כ"ד.

^{לט}) עיין בחיקושים הרמב"ן. ועפ"י מה שכתב דבינו כאן בשמו יתבארו דבריו שם.

8) בכ"י אל: בגד.

9) בכ"י א : כי כל כריכת ג קליפות.

10) בכי א : מתוכו.

[עבד] אכבי שיטה מהנהו תנאי דסברי מראה מקום הוא לה ולאמנה עמהם לרבי חנינא, אלא אין טעם רבי חנינא משום מראה מקום. ואם כן תמה על עצמן,Dotek מיריע בטעם קפיזה ומראה מקום, ולא אירוי בדין זיווף (דבשות) [דקסבר] דכובים שובר, ור' כדאיתא בגמרא") על דברי רבי. והיינו דקאמר שלא חשבי (שפיר) [שטר] שיכול להזדיף, שהרי יכול לעשותו פשוט ואין בכך אירוי בדין מראה מקום, ורק רב"ג חנינא לא אירוי בדין מראה מקום, ורק רב"ג כולם :

שפיר מתישב") הכל, בתנאי קמא אירוי בתורייה, ור' חנינא חלק על הראשונה, ורשבי"ג חלק על האחורה. והילכטה בתנא קמא בתורייה, כך נראה לי, וכן פירשתי לפניו רבותי, ובתנס' מצאתני בדברי. ורשבי"ט סותם דבריו מאד, ופיירש") שניהם פסולים דתיק נושא כתיקון חכמים, ולא פירש כאן שלא נעשה כתיקון חכמים, ומה שיש בו חשש מוקדם בראשון וחשש שובר באחרון. אבל בגמרא הוכיר כן בדבר הונא:

רף קם ע"ב גמרא מתו שנתרכז
[בקשורי נתרבה בעדיו]. פירוש לאו דוקא, שהרי אין בפשוט קשר כלל, אלא הכى קامر מתו שנתרכז טrho בקשורי נתרבה בעדיו וכן פירש רשב"ם") :

וחתום זה מקושר. פירוש מלשון דבר צורו וקשרו, וכלשון [ששנינו"] חותמות שבקרע") :

הגלי זוז פשוט שבמקושר. פירוש (רש"י) [רשבי"ט") וכל המפרשים זה שאר

אללא מטעם קפידה. כגון דאי עבד לי מקשר ואול ועבד ליה פשוט. ורבי חנינא בן גמליאל דאמר מקשור שכתחכו עדריו מתוכו בשער, (ואי) סיל אין כותבן שובר, כדאיתא בגמרא") על דברי רבי. והיינו דקאמר שלא חשבי (שפיר) [שטר] שיכול להזדיף, שהרי יכול לעשותו פשוט ואין בכך רשי"ג דאמר הכל במנג הסדר. אוקי בגמרא") דמיירי באטרא (רב') [דנגייגי] לעמבד פשוט ומקשור ואמר עיבר") לי מקשור, דכין דמנג העיר (בשנים"י) [בשניהם] הרי הוא במנגום ויכולן לעשותו איפלו פשוט. ומראה מקום הוא לנו. ואמרין דתיק מוכת כו, דזה איה לא אירוי אלא בעשו מעורב פשוט ומקשור ומשום דסבר כותבן שובר, וכדמוכח בגמרא") מה ששהשיב רבי לדברי ר"ח בלבד, מכל דתנא קמא") סבר דחישין להיא הששא דשובר, אלא מדקאמר רשב"ג הכל במנג הסדר ממשע דשמעיה לתנא קמא דamar דמקשור שכתחכו עדיו מתוכו פסול כיוון שעשו מעורב ולה"ה) יכול [כואן חסר] להחולק על הא. ואמר דליקא חשש זיווף כיוון שאין כותבן שובר, וכיול לעשותו פשוט היום או מחר, כגון דליקא קפידה דאמר ליה עבד לי גט סתום. ורשבי"ג חלק על האחורה, כל היכא לא עשו מעורב וראותו") פשוט גמור מתחילתו בשער, ומראה מקום הוא לנו, ותדע דזה בגמרא") (אמר

ה ג ה ו ת ה מ 1 *

(18) בכ"י א : וראתו.

(19) לקמן כסלה.

(20) בכ"י החידיא : נתישב.

(21) רשב"ם דיה שנייה פסולין.

(22) רשב"ם דיה מתו.

(23) בכ"י החידיא : וכלשון משגה חותמות. והמעטיק הגיה בגילון : וכלשון משגה חותמות.

(24) ביצה לא :

(24) לעיל דף קס. רשב"ם דיה מקשור עדיו מתחווין.

(14) לקמן דף כסלה.

(15) בכ"י א : דאי עבד לי מקשר.

(15) בכ"י א : בכ. וצ"ל "ביב" כליה בשניהם.

פירוש שנgeo בפשוט ובמקשור.

(16) לקמן כסלה :

(16) בכ"י א : מכל דית' סבר.

(17) בכ"י א : וליה יכול [כואן נשאר הניר חלק בשערו מינבה א לסתמן שומר טה] ולהתלוין על הא וא דליקא חשש זיווף כיוון שאין כותבן שובר וככ"י החידיא : והיל יכול להולק על הא אמר דליקא חשש דין זיווף שאין כותבים שובר.

לשוניו ליה שלא היו מניחין בו חלק, דקים להו שהיו [מניחין] בו גליה, וכל שכן דמוכח הכי מן המקרא לפירוש הראים⁽²⁹⁾). וה"ה דעתן למשך דילמא גייז מיניה שם תנאי, אלא דהוא מיניו נקט, ובמאי דפריך האי איפריקה אידך מלילא. ואית' והיאך יכול להוטיף עליו שהרי יש מנין לשיטין שבגט, ייב', שיטות בוגין גט⁽³⁰⁾), וכןו שנגן.

ולומר שכן חקתו חזיל לכתוב כו, ואם לאו שהוא פסול, וכן הוא דאמרין דתני⁽³¹⁾) שריר וקיים לא כתובין. עיקרנו של דבריהם שאין זה אלא במקשור בלבד⁽³²⁾). שהוצרכו ע"כ לחקון כה, כדי שלא יוכל להוציא להוטיף עליו או לגרוע ממנו, אבל בגט פשוט לא תענו מכל זה כלום. ואע"פ שאין שריר וקיים או שיש שני שריר וקיים אין בכך כלום, וכן המנהג לכתוב שתי פעמים או שלוש. ומהנה כי מה אמר⁽³³⁾) מהק פסולஆ' ששהוא מקיים אם הוא במקומו שריר וכשיעור שריר וקיים, אין זה אלא במקשור שהחששו לנוטפת וכדאמרין בגמרא, אבל בשפטו כשר, וכן המנחה⁽³⁴⁾:

תלויה מקוימת בשארה. פירוש וכשאינה

חותם הקשור לאחר (שעשאו) [שעשאו] קשיין, שהוא כעין פשוט. והרא"ם⁽³⁵⁾) פירש כי הוא הגלין החלק שמניחין בתוכו, וكم"ל שרשאיין להניח בו גליין ואע"פ שאין עדיו מתוכו, ולא חזישין לויוף ומטעמא דפרש לךן. ואומר שכן יש בירושלמי:

ואכח את פפר המכנה וכו'. פירש מרוי דכלהה קרא הבי מידריש, ואכח את ספר המקנה שהיה לחג��ן המוכר שלו כדי שלא יוכל לעערר על המוכר שלו בעדי אבות. ואת החתום, ספר המכבר שעשה לי חgamלן. המצוות וחוקים, שנעשה השטר ההלכותיו וכמו שצוה ה' לעשתו לשקל הבסתה. ואת הנגלי, שעשה הדבר לעני כל ישראל, כי בן ציוה לו השם יתרבך:

[אללא מקשור] מדרבנן זקרואי אסמכתא (וכו) [בעלמא]. פירוש ומעירא כי אמרין [ווא] [מן] הגי מיili הבי בעינן למימר היכן רמותה, ואתיב אסמכותה רבנן אקראן. **[אטורא]** דבחני הו זכר. והשותא [הדר] בית ולא עבדי ליה [אסמכתא] כלל, ופסול הוא (שמע לא) [שלא] געשה כתיקוח חזיל: בין קשר לקשור מגוזאי. פירוש בטור עיגל הכריות שעשו לו, ולמאי דאמרין מאבראי על הנגלה לחוץ מן הכריות. ובין למיר ובין למיר מאחוריו הגט היו החתימות ושלא כדורי רשבים והתוס⁽³⁶⁾):

ופריכין כיון שאין עדיו מתוכו ליהוש דילמא כתב Mai דבעי בנגליון. ולא מצי

ה מ 1 *

שלא להוציא עליו ושלא לגרוע ממנו, אבל בגט פשוט לא תקינו מכל זה כלום, ואע"פ שאין שריר וקיים או שיש בו שריר וקיים תמי זימני אין בכיר כלום, וכן המנהג לכתוב כי בפעמים [לעדי] שבל ב' או ב' פעם[ב]. וכן הדין במחק במקום שריר וקיים אם הוא מקיים כשר בשפטו. הריבא"א זיל. עכ"ל הגני, ועי"ש. וכבר החותמות דיה למי דף קקב. ובפשט לא היה כתובין שריר וקיים בתום החלפה.

(30) לפקן דף קסק.

(31) עיין טור סמן מ"ר.

ה ג ה 1 ת

(25) כייב בשיטים בשם הראים.

(26) לעיל בריש פריקון הביא רבינו לריבו בשם התוס.

(27) רבינו הביא דבריו לעיל דיה וחותם.

(27*) וכן שכחטו החותמות גיטין ב' דיה המביא הרשביא"א, וכיב' הדא"ש והמרדי ריש פ"ק וגיטין.

(28) בכ"י א: בתיה.

(29) זה לשון הנומי יוספ': וזה דאמרין שזריך לכתוב וקיים תמי שריר וקיים לא כתובין. הינו זוקה במקשור, שתיקנו כן משום חשש זוף.

אללא שיאמר להרבות עדים נחכין [לכ']
היה הגט מרובה בשיטותיו כי היהודי סבור
לרבנות בו עדים מבחוץ ולא גודמן לי וכן
פירים ריבינו חנאנא^๔). ולא גרטינן (ומאתים
שנהר) [ומאתים סהדי]. ול"ג וחתיימי (שהרי)
[סהדי]. ויש לגרוטם וחתיימי (שהרי) [סהדי]
מאבראי, כלומר שיבוא להכשיר גם התוספת
בעדינו החתוםין מבחוץ. ומהתו קשייא לי להאי
פירושא לימה ליה דבכה"ג דתקנתא דרבנן
היא שאדריך שייתו עדיי מבחוץ באורך כל
השטר מבפנים, וכי אמרינן לרבות עדים הוא
דעדכרי דלא מהימן. ויל' דangen הוה קשייא לנו
דאם תמצית לומר דלא מזמן היכי מתכו
רבנן הכא, דהא זימניון דמתורמי הכא בדרכ
אמת ונפסל שלא כדין, אלא ודאי דליתא
לבד' ירמיה:

מי סברת עדות כסדרן חתימי. פירוש לאורך השטר מלמעלה למטה : עדות (מלמעלה למטה) [ממחה למאלה] חתימי. פירוש שראש") חתימתן בגדר סוף השטר, ואי אפשר להוסיף עלייו ולא לגוזו ממנה, שאם רצה לרבות בעדים היה לו לרבותם בגדר ראש השטר. ורשב"ם(" פירוש כסדרן, שאם השטר כתוב שתי גמ העדים חתוםין שתי לאחריו בגדר השيطן בראש השטר [זה] אנו אלא מלמטה מלמעלה החתמי וכפירשתי. ולשון כסדרן מסיע קצר לפירוש זה. ויש לומר לפירוש זה דעמייקרא המכ כי ס"ד חתימי כסדרן לאורך הגט, כד"ר ר"ש לעיל. והפירוש הראשון קיבלתי מפי (הר"ם) [מוריו הכהן] : לוחיא דולחיא מהרמאנ רווייאא רשייאה

וליתוש דילמא מתרmia ריעותא בשיטה

מקוימת אין למדין ממנה דבר שהוא לזכותה,
אבל לחובתו למדין ממנה לגמוריו, וכענין סמפון
הויצא (תחלה) [מחחת יד] העדים, דאי לא
דקושטא") הוה לא הויה מרע שטרא. מפי
מורוי (הר"ם"י) (הכ"ט) :

מבפנים. מאי רבודה לא שטרא (דרוב) [דרובי] ירימה לא תיננו לכתוב בו שריר וקיקים. ולמאנן תרצצ'ת דלעיל, דאליוו איט ליה לא קשיא מידי מכל מאי דפרכינן לעיל : גירמת האפערום" (וחתימי"ס) מהדי [יתויר] אבראי. פירוש כי אחר שייסיף עללו לפנים יוסף עליו עדים בחוץ, כדי שייהיו עדים כנוגד כל אורך המתב שבפנים, וכן פירש רשב"ם. ואעפ' שעדיין מרובין מקשרינו אין בוך בולם, ובקשרינו מרובין מעדיין או הוא גט קרח"). וקשה לי למה לי כל הסוגיא לחרוצי חד קושיא, לישני ליה דבכי האי גונגע אין מקימין את השטר מן העדים של מעלה אלא מן העדים של מטה, (כבדענן) [וכדאמרנן] גבי מילאחו בקרובים"), וכבדענן למינמר, והנבען שלא יהות שם עד מבחוין.

הנחות המודל

^{36*)} בכאי א : ומקמי סהדי אבראי.

(32) בכי הchief'a : דלא

גיטין פא: 37)

(33) בכָּי א : מוֹרִי נרְיוֹן.

38) לְקַמֵּן קָסֶב :

⁽³⁴⁾ רשב"ם ד"ה וכשיעור.

³⁹⁾ ב"ס רשב"ם ד"ה גיוש

(35) בכְּיִ החַיְנָא מתְּחִיל

40) בכ"י א' : שראשי ז

הענין, ונלע"ז שחסר כאן.

רשב"ם ד"ה ערים (41)

גירושת רשכיהם: ומפני(36)

לנ") איש פלוני עד כשר, הא לא כתוב עד פטול") כדאמרין לעיל") :

[לא חצוף איניש לשוויה לשםיה דרבוה סימנא]. ואם תאמר ואכתי פעמים שעדיין מרובים מקשוינו ויגוועו כנגד כל עד אחד שהוא מיותר. תירץ רבנו שם זיל אי אפשר דילתרמי ליה שלא יגעו מגופו של שטר:

מר זוטרא אמר למה לך בולי האי כל מקושר שאין עדיו בליון בשיטה אחת פטול. פירש רשב"ט למה לך כל הנני שינוי דחיקי אליבא (רבב) [דרבי] ירמיה, הכי ס"ל שכל שטר מקושר וудיו מבוחץ אחריו הכתב לארכו מראוו לסופו בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה ואין עדיו בליון בשיטה אחת פטול, שצורך שיתחילו להחותם בשותה. הילך בין שמתחלין להחותם שלשתם כנגד שיטה [אחרונה דהינו מלמטה למעלה בין שמתחלין להחותם כנגד שיטה"] ("ראשונה ומיטמיין בשיטה אחרונה אין יכול [לא]"') להוטסף בסוף השטר, שהרי אין חתימה ("בנוגע רישום שם שמו יקלקצער ולא ליגז אונטו תוספת, ואינו יכול לקצער ולא ליגז ריעותא דבושא השטר דאי גיין חד מן העדים גיין נמי לכולחו. פ"י") ואמרי כי דין מאי דקמן דאיתרמי כולהו סחדוי שלא סתומין, וכי על שם מסויים אנו שואלים עד שאחمر שאינו במלות, הרי בכל השמות יש לומר כן:

דף קמא ע"ב דהא רב ציר כוואריא.

פי' מורי (הריטוב) [הכ"מ] שכל אלו היו חותמים ועד, דלא עדיף האי סימנא ולא עין' וסמן' דדר' אושעיא [ורוב חסדא] מכולא שמא דקימא

אחרונה. פי' שיהא בו שום תנאי. וגיון לאו זה שיטות וגיון ראובן. החותם כנגדה מבחן: ומתבשר בבן (ראיובן) [יעקב] עד (דיהא תנן) [דרתן] בן איש פלוני עד כשר. ובדין הוא דיכיל לשינוי ליה דלא כתבינו במקשור עד וכדמשני בסמוך, אלא דלא ניחא ליה לשינוי הבי כל כמה זאת ליה חירוצא אחרינא. ומורי נר' למד מכאן שאם היה כתוב בשום") שטר פלוני בן פלוני עד, ומתקיים בן פלוני עד, אע"פ שאין שמו מתקיים כשר. וכן אם מתקיים פלוני בן פלוני, אע"פ שלא מתקיים עד, או שלא נתקימה חתימתו כשר"). כללו של דבר: כל שמעכב בחתימה צריך להתקיים, ולאינו מעכ卜 בחתימה אין צריך להתקיים:

וזילמא גיוו ליה לריאובן בן (וילתבשרא) [ומתבשר] ביעקב עד. פירושDKSD דעל הרוב חתימת הבן שוה") לחתימת האב ויתקיים בתורת חתימת יעקב. והיית דפרקין [דיערין] בה בהאי חתימת ידא] דלאו דיעקב היה. ככל העולם ידעו שאין זו חתימת כל כך, וכל העולם יקלקצער שאין דומות יעקב. ורשב"ט"), פירש שאין בזה המלצות שום אדם ששמו יעקב שיתחוטם בכך. ודבריו סתומין, וכי על שם מסויים אנו שואלים עד שאחמר שאינו במלות, הרי בכל השמות יש לומר כן:

דף קמא ע"ב דהא רב ציר כוואריא. פי' מורי (הריטוב) [הכ"מ] שכל אלו היו חותמים ועד, דלא עדיף האי סימנא ולא עין' וסמן' דדר' אושעיא [ורוב חסדא] מכולא שמא דקימא

המ 1 ל

ה ג ה 1 ת

(48) קמא.

(49) לשון הרשביים. ונלע"ד שהסופר דילגו לאותן מינות שביטה שלטונית.

(50) לשון הרשביים.

(51) בפרשיותם: החתימה.

(52) וככ"כ התוספות דיה כל מקושר.

(42) בכ"י תחיד"א: בשם שטר.

(43) עיין שער אה"ע סימן קל סעיף יא בהגה.

(44) בכ"י הגאון תיר"א: דומה.

(45) ורשב"ט דה קמא: דיה לאו דיעקב הוא.

(46) גיטין פ"ז:

(47) וככ"ס בשער אה"ע סימן קל סעיף יב. עיין ירושלמי גיטין פ"ט ה"ו ובמ"ש שם.

גמליאל^[54]) שהקשר יכול לעשותו פשוט. ואינה ראייה כפי מה שכתבו במשנתינו. ואילו איתא לא סגיא דלא הוה פרכינן ליה בוגרא מיניה^[55]:

גורסת רשב"ט^[56]) כל המחקין בולן ציריך שיכתוב קיומיהון, ולא גרים דין. ויג"ג דין (קיומיהון) [קיומיהון] כלומר שיכתוב צורת קיומם. (א) [אם] הוא על הגර או חלק, ולא סגי דלימא אותן פלונית או תיבה פלונית מהוקה, אפשר דatoi ריעוחא מהא שיטלק התליוי ויגרווד כתותנו. ויום ודין^[57]). כלומר שיכתוב בשקיומתו ודין קיומו, ולא סוף דבר זה אלא שיכתוב והכל שריר וקימס וכיווא בו:

ועכשינו נהגין בקצת מקומות לכתוב אותן פלונית על הגדר או תליוי ודין קיומיה. ולא ידעו רבותי מאי קאמר, ונראה שהוא שיבוש. י"מ דלהכי נקט מהקין, שהוא כולל מהקין וגרדין, ולא נקט תלויות, משום דברלוויות אין צורך כל כך, והתם כי לא מקיים [להו] כל השטר כשר אלא שאין למידן מאותה תלויות, אבל במקין או גרדין שאינן מקיימות כל השטר נפסל. דחוישין שעדיין כלין בשיטה אחת, והכى הוה ליה למימר דעדים כנגד שיטה אחרתה תחתמי: ולענין פסק סוגיא היה נראה דכרב הונא קיימת לנו, דהתייא דרבבי יוחנן דמחק מקומות פסול^[58]) כוותיה רהיט. ורבינו חנאנא^[59]) הכרית במוות מושום (דלבוב) [דלבוב] ירמיה היאך אמר (רב חדדא) [רב חדדא] רבי חנינא בן הרמב"ן. וכן דעתנו גותה^[60]). אבל מורי ה"ר

شرط שיכול להודיע. ויש שתירצו דכלشرط היוצא בבית דין (ואהוריו) [ואהוריו] מחוקים [חישינן] שמא שובר או תנאי היה שפוסל, וה"ה הכא דחוישין להא מילתא. ואחרים תירצו (דמטריגן) [דמטריגן] להא לכל מה שבחוץ, וליכא למחש דארמי דחתימי סהדי אטיווטא^[61]) דהכא דתקון רבנן מקשר בבר הא ידענו כו"ע דעל שבפניהם חתימי: וכלי^[62] וזה דוחק. ור"י הוקן תירץ דהכى קאמרי דלרי' ירמיה העדים חוותין לאורך השטר מתחילהו לטופו וכל א' כליה^[63]) בשיטה שלו לאורך הגט ושלא ישאר מבנים כלום. גם אם יבוא הילך אינו יכול להוטיף עליו. וגם לנו או לקוצר נמצא מקרה שם אבותיהם של עדים, ולא מתכשרי בשםותם בלבד זהה לא כתיב בהה עד. ומאי אמרינו בשיטה א' על כל אחד מן העדים קאמר, אי גמי שיכלו כנגד שטה אחרתנה קאמר. זהה נבון, דאילו לפירושים דלעיל כיוון דעד השטא סברינן (דלאורך) [דלאורך] השטר תחתמן, והשתא אתנן למימר שהותם כסדרן כנגד רותב שיטה אחרתנה לא היה לו לתפוס לשון זה שעדיין כלין בשיטה אחת, והכى הוה ליה למימר דעדים כנגד שיטה אחרתנה תחתמי: ולענין פסק סוגיא היה נראה דכרב הונא קיימת לנו, דהתייא דרבבי יוחנן דמחק מקומות פסול^[58]) כוותיה רהיט. ורבינו חנאנא^[59]) הכרית במוות מושום (דלבוב) [דלבוב] ירמיה היאך אמר (רב חדדא) [רב חדדא] רבי חנינא בן

ה ג ה ו ת

האוין: כתוב הריבים זציג ניל בגירסת הספרדים ציריך שיכתוב ודין קיומיהון, והיסט ציריך שיכתוב ומה שעל המקתק תיבה פלונית או אותן פלונית זה יהא קיומו עכ"ל.

^[59](*) ירושלמי ר"מ ג"ט.

^[59](*) חוסטאו בשלחי מכלתין זיל: שטר שיש בו מתק או תלוי מגוון מossil שלא מגוון כשר. ונראה שרבני מפרש מגוון כל טופס השטר מקום שאפשר שהיה כתוב בו תנאי, ושלא מגוון מקום שאין דרך לכתוב בו תנאי.

^[60] וועל גני: אה אמרו בירושלמי כל

(53) ליקמן כסג.

(54) בכ"י א': לביל זה.

(55) בכ"י חיד"א: וכייא כליה כליה בשיטה שלון.

(56) לעיל כסא.

(57) ובכ"י הרשכ"ם ד"ה מר זוטרא בשם ר' ר' ובכ"י א': ר' ר' ר' הカリיה.

(58) לשון הרשכ"ם בשם ר' ר'.

(58) וכיכ ביד רמתה.

(58) רשב"ם ד"ה ה"ג.
(59) אך נקוד בכ"י החיד"א בצר"ג. ולגירוטה הא נקוד בחיריך ועוד פירוש ומשמעות.

משיטה אחרתונה. ובין דלא יהיב ביה אלא הא טעמא [משמעות] שלא תיקנו חכמים בחיקוב שיחזור מענינו של שטר, אלא שננתנו עצה טובה שיחזור מענינו של שטר. עניין מה שאמרו במקין שאריך שיכתו בילינן והילך אם לא החזר מענינו של שטר בשיטה אחרתונה אין השטר נפסל"). אלא שאין למדין מאותה שיטה. ואין אמרים דכין שישינה מטבב של חכמים נפסל. וכן דעת רבותי ושניהם"). ו דעת ר' הוקן, ו דעת הרמב"ז"). מה שאמרו בפרק קמא דגיטין") האי שטר פרסאה מגבנן ביה, פרוכין והא ציריך לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרתונה, דאלמא כוילה מספל. ואינה ראייה, דמשום דקאמר מגבנן ביה, ומשמע בכילה, בדין שטרותינו שאנו גותגין לעשות קיומ מחקין ותלוות בשיטה אחרתונה (היאך כלל)". ויש אומרים") דכיוון דכתיב שריר וקיים לייא למחיש, וזה

שלמה ") נר"ז חולק בדבר ואומר שא בגדין שאין מקויין איי פולין כל השטר אלא שאין למדין מאותו גיד בלבד. וזה דנקטן הכא כל המקין כוון, חדא מניינו נקיוט והיה לתלוויות. וו' שום דאמרין נקט הכא שיש מחק שפסול ע"פ שמות מקויין נקט הכא כל המקין: אמרין בתוספתא ") דמחק שאינו מקויין פסול כשהוא מגוף כולם מעיקר של שטר, אבל כשהוא שלא מגופו כאשר, ככלומר כשהוא במקומות שאין שם עיקר להשטר. ולפי זה היה נראה שאין חושין למחק שהיה בו שום תנאי הפסול, دائ לאי לא פולין אינני") מגופו לפיטול, וכן הביא מבאו ראייה לדבריו מורי הרשב"א גראן, ולא נראה לי דהכא מيري כשהמתק") מועט, دائ אפשר לתלוות בו שום תנאי ושם ריעוטא:

וציריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרתונה מי פערמא לפי שאין למדין

ה מ 1 ז

ה ג ה 1 ז

(63) בכ"י א: דמתק.

(64) וויל הנ"י: וכן מה שאמרו בגמרא צרך לתזכור עניינו של שטר, אם לא עשה כן אין נפסל השר בעותה בכאן, אלא שאין למדין מאותה שיטה, כי לא תיקנו חכמים כן בחיקוב אלא עצה טובה. וכן דעת ר' הוקן והריטוב"א זיל עכיה הנ"י. (64) בכ"י היה פכי מה מלה הג' בשם הרשב"א, וכתב שכן מורי ובכ"י הרמב"ם. וככ"י הרמב"ן בחידושיו, וככ"י הרין ס"ק זביסון.

(66) בכ"י היד יונה בשם רבים מרבותיה, וככ"י השלפי גבורים בשם הרי ברצוני. וככ"י הטור וכתב שכן דעת אבי הרא"ש, אבל השיך סימן מד ס"ק ד כתוב שלדעתו הרא"ש אין כל השדר נפסל בכאן.

(67) גיסין יא. (68) היבית אלו כתובות בכ"י לקמן, אבל נלעדי שמקובן כאן.

(69) ללויד ששי היבוט אלו אין כאן מקום אלא לעיל, וכאשר הגהתי בפניהם.

(70) ככ"י המודכי בשם הארabiיה, וככ"י הרשב"ם דה"ה איר עמרם וככ"י הטור בשם אבי הרא"ש. וכן סתם המחבר שווי' חוי' חוי' סימן מד סעיף ד עיפוי ש"ץ ס"ק ד.

מה שאתה יכול לתלוות במחק תלה, ומשום הבי נקט הכא מהקין שככל מהקין וגדין, ולא נקט תלויות משום ובתלוויות אין הזרך כי, הדתם כי לא מקימים לו ר' כל השטר אשר אלא שאין למתקן מותאה תלויה, אבל במקין או גדרין שאינם מקויים כל השטר נפסל בחיקון שמיון תלויה מוגופו פסול שלא מגופו כשר, שם ומחק שלא מגופו פסול את השטר לומר שמא היה שם איזה תנאי ותלין כל מה שאטרר לתלוות בו, כי' בתום וכן דעת הריטב"א זיל ורבו הרא"ה זיל ו דעת הרמב"ן זיל עכיה.

(61) ככ"י הרשב"א בתשובה סימן אלף לה וויל: שאלת שטר שנמצא גוד בין שיטה לשיטה או מאחריו אין תוששן שמא שובר בתוב בו, ובגדיא תניא בתוספתא שטר שיש בו מחק או תלויה מוגופו פסול שלא מגופו כשר, שם ומחק שלא מגופו איי פולין את השטר לומר שמא תניא היה כתוב בו, אלא שאין למדין ממה שכחוב כל שאין מקויים. ומי מגופו הו א שם הלהה ותמלות והמן ותוכנות, אבל שאר טטרא בחיקת קשר הוא ולא מפוקין מחוקתיה עכ"ל. וככ"י היה שכן דעת הרמב"ם. ובענין דעת הרשב"ם בות עין ר"ש ובר"ס.

(62) עיין ש"ץ חותם סימן מיד ס"ק י. ועייש' בנתיבות המשפט. *) בכ"י א: שאין.

ודאי למדין משיטה אחרתנה וגם מאותה חצי שיטה שחוקה הוא שאילו הניחו העדים ריווח שיטה לא היו חותמים באמצעות שיטה דחיישינן") שמא יגעו כל השטר ויכתבו באותו חצי שיטה שום שטר וה"ל שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת דכרש") וחוקה על העדים שעושי' כל דבריהם כדי לדכתיבנה בפרק יש גוזיאן^(*):

דף קמ"ב ע"א הרחיק את העדים שני שוטין מן הכתב פטול. ופרש טעם דילמא מויית בית וכתיב ביה מא דבעי^(*)) בהאי שטרא גופיה. והוא הדין דילמא נינו לשטרא כולה וכתיב בהאי חלק שטרא אחרינא במאי דבעי והתמי סהדי דשטר (הכא) [הבא] בשני שיטין ועידי בשטה אחרת כשר. ומעתה אפלו בא עדים והיעדו שלא נסף בו כלום פסול^(*)). דהוה ליה שטר שיכל להזדיף. ורשב"ם^(*) כי שם היה כתוב בו שריר וקימ אע"פ שהרחיק שני שיטין כשר. וליתא^(*)). דאפלו תימא דתרי שריר וקימ לא כתיבנן, וכי מהק במקומ שריר וקימ פסול בגין הרוי יכול להזדיף על ידי גוזיא כדאמרן, [וכדאמרין]

שריר וקימ בעינן. וזה תימה גדולה אין געשה תיקוגים מדעתינו שלאל^(*) כתקנת חכמים להכשיר מה שפטול ולפסול מה שהסבירו, והא בתלמיד לא פסל כשאין בו שריר וקימ או כשייש בו שני שריר וקימ אלא בגט מקשר בלבד ואנו נפסול אותו ונכשיר למדור משיטה אחרתנה מה שפטלו בתלמיד בפייש. ואע"פ שהרבנן^(*) טרכ להעמיד הסברא הזאת, כבudo במקומו מונח, כי לא העלה^(*) אותה כראוי. ויש אומרים טטעם^(*) שאיון למדין משיטה הנינה משום שהיא דרך העדים להניחה שיטה חלק יכול לזייף בו ועכשו לא נהגו להרחיק. ולפי זה יכולנו להכשיר שטר שבא בשטה אחת ועידי בשיטה אחרת, שהרי מן הטעם הזה פסילנו דילמא גיז שטרא וכתיב באו חלק שטר אחר וכדלקמן^(*). ויש אומרים דכין שכל הקימים שאנו עושים הן מכתב העדים או כתוב הסופרתו ליכא למיחס ליזוף, ולהששות אבלו בתיקון כל דהו סגי. והנכוון והראוי שצרכי לחוש בדברר זהה, ושלא יחתמו עדים לעולם אלא באמצעות משיטה דהשתא ויסימנו המשיטה באמצעות

ה ג הו ת ה מ ו ז ל

באמצע השיטה ויסימנו השטר באמצעות השיטה, דחיישין שמא יגעו כל השטר, וככתוב באותה חצי שיטה שום שטר, והיל שטר הבא הוא ועידי בשיטה אחת כשר. דהוה שטרא משליטה אחרתנה וגם מאותה חצי שיטה, שחוקה אליו גוזיא במאזע שיטה, העודם ריווח שיטה לא היו חותמים באמצעות שיטה, וחוקה על העודם שעושין כל דבריהם כדין, לדכתיבנה בסיס.

בפ"ג. גנילע^(*) סייר ובר רבינו בסיס.
(79) לעל קנה. דיה והא אמרין אין העדים, (79^{*)}) בספר דקדוקי וומרים מביא גירסא זו בשם שם כסג כ"י המבורג פלורן רומי.

(80) גוזיא פטול, ואטילו בא עדים והיעדו שלא

נסף בו כלום פטול הריטב"א ויל. עכ"ל גוזיא.

ובכ"י א: שלא גוזיאן בו כלום.

(81) רשב"ם דיה הרחיק.

(81^{*)} כ"כ היה פכייז מה' מלוה

הרשב"א בתשובה סימן אלף לו.

(71) בכ"י א: בלי תקנת חכמים.

(72) בכ"כ חידושי הרמב"ן.

(73) בכ"י א: כי לא תעלה.

(74) בכ"י א: וו"א שט אין.

(75) לקמן כסג:

(76) בכ"י א: בסוף שיטה. ובגלוון כ"י החיד"א בשם ספר אחר: בחולק השיטה.

(77) בכ"כ החיד"א: שרחהה הוא.

(78) לקמן כסג. וו"ל ה"ה פכייז מה' מלוה

ה"ז: ובחדושי הרשב"ם, כתבו בתוספת ומכאן יש למלוד שצווין להחות בראש והגילה, שלא

יכול לכתחוב מן הגדר שטר, וכיוון שיש לזרע ליזוף

בשיטה אחת כשר אוו שטר, וכיוון שיש להחות דהו ועידי זה אפלו השטר נפסל בכ"כ. ואם ארעך ש לא

חתם האחד בראש הקף יחתום השני עכ"ל.

וכ"כ האור זועע בשם הרוב"ם ור"ת. וו גלע"ז

כהונת רבינו, אלא שנפל ט"ס בסדר השורות וגם

נשתבש הלשון, וכך: ושלא יחתמו העדים לעולם

ירגשו במיומו כי בריהו שניהו העדים
עשה כן:

גירות ר"ח****) וכן היה בתוספתה
ובירושלמי היו ארבעה או חמישה עדות
התומין על השופר ונמצאו שניים הראשונים
קרובים או פטולים תקיום העדות
בשארם. ונראה דברי ר' ר' ור'****) שכתבו
דזוקא שנמצאו הפסולין בראשון****). ואפשר
لتולות בהקשר, שלא נצטרפו להיעיד כולם,
עד שנامر דפסולים כולם וכדיותם במס'
מאות****). ככל שאפשר לתולות בהקשר תלינן,
כי על הרוב בודקיהם העדים שלא יחתמו
עם פסלין, וגם בעל דבר בודק בדבר
הילך הגלילוני****) בפסולין. ולא עוד אלא
דידילמא [יבואו] אותו היום או מחר לקיימו
בדביה דין בדק בדבר, ומגלייא מילתא שהוא
מושיף, וכదוכחה בגיטין****) גבי גט קרת. וכן
(לקרח) [לקמן****) אמרו שיטה אתת נמי⁸⁴⁾
דילמא כתיב הוא וудיו בשיטה אתת ואמר
לפרש בו שיטמו השטר באמצעות השיטה
והנition שאර השיטה ושיטה (א') [אחרת]
שלימה, (ואם) [אדם] כן למאי דאסקין דשיטה
ומחזאה כשר, אין למדין מחייב שיטה ושיטה
אתת בטענה ריווח ביגניטים בשיעור רוחב
ההונגה, ואילו אין לא אמרין בתלמוד אלא
אין למדין משיטה אחרונה: והנition כי השטר
נשלם בסוף שיטה, והם חתמו בראש שיטה,
אלא שהנition ריווח ביגניטים בשיעור רוחב
שיטה וחazi שיטה****). מי חיישנן דעתיך
ה הם בדוחק ב', שיטות ולמדין משטה עליונה,
או דגיות לכוליה שטרא דלעיל ועיביד
הכא שטר (א') [אחר] בב' שיטין וחתיימי
העדים שלמתה. ואיפיקנא דכשר, לכל שעריך לכתוב
ב' שיטות (רוחקות) [דוחקות] מירתת שמא

ה ג.ה. ת ה מ 1 ז

84) כייב בתודיה נמצא בשם רית, ומכואר
בראייש פיעיש.

85)

וכי ריבינו ליקמן סג: ד"ה תא דתגנ,

82)

ליקמן דק סג:

83)

ובכ"ר

ונכ"י

בערבותניה לכבודו. ואՓילו אין ה' הקשר רצופין כשר, ובכה"ג מידק דיקי בי דינא ולא מקימי ליה אלא בקשרים^{טט}) :

מפניו היה לחזקה דאמר חזקה
מלאחים בקרובות כשר. הנכוון כופריש
רשב"ס ("ה") והוא דוחקיה מيري בעדים שהרחיקו
בשיטן מן הכתב שהוא פסול, שאם מלאחים
בקרובות לאוטו ריווח כשר. והנינו דמסיע
ליה מתניתא, דודאי נראה נברים דעתם
דמתניתא דמכשר כשהיה א' קרוב או פסול,
מהאי טעמא הוא דתלינן דמלאחים בקרובות
הוא דאי לא אמרי כשר. וכותב הרבה רבינו
יינה"ג) דוקא כשהוא כך מיד הלוה או
המוכר לד המלאה או הלווחה אבל אם
הלווחה") בקרובות לאחר שבא לידים פסול,
דושטר שנמסר להם פסול היה וכמי שאינו
דמי. וכן אם לאחר שבא לידים *) נתלו
הלוה או המוכר ומילאחים בקרובות כשר
רעכשי הוא דגעשה שטרו": אבל הראב"ד *)
כתב אם היה פקח מללא אותו") קודם
שיכרוא לר' ג'

ה ח ג

הראשונים קאמר, ולא הוצרך התenga לפреш לדפשיתו ליה, אבל התלמוד פירש בהמשלו להחיה דחויה. זה ברור. אבל יש שכטבו") הדאן הדין אם נמצאו שנים האחרוניים קרובים או פסולים שהוא כשר, וכל שכן הוא, הדא כיון שנחמת השטר, אידך כמוון דליתנהו ולשם נצטרפו להעיר לא חישין דחוקה דייקי עדים במילתה, וככבוד בعلמא חתמו או להנאי בעלה. ולשם יקיעם בהם ליכא למחיש, כיון שהם מרובין והם קרובים או פסולים מגיליא מילאתה. ומסתייעין מן הגירסתו זו זגרסינן שנים סתמא. ומה שבຕבנו הוא יותר נכון בעניינו ובעניינו רבותי. ויש אמרים דברת דשכיה למרמי ביה תנאה ולרבות בעדים משומ תנא כי להטריחה כדאיתא בפרק המביא"). אפיילו בשנים אחרונים כשר, דתלינן דליתני חתמו, דאי לא מידק הו דייקי משומ חומרא דעריות. וכן נראה מן הירושלמי. ועם כל זה דראי כשרים ותתקיים העדות בב' כשרים. כי הדבר ידוע ומפורסם כי חותמים הרבה

ומפומותם שחוותמין הרבהה ובערוביה לבבו, ואסילו אין הב' השרים רצופם. וכבה'ג' מזקן דיקי ביר לא מקימי ליה אלא בשרים. ולענין גט [ד' שכחה להרבות בעדים אפללו בב' אחרונים שר, ותלינו לרומר דלאגא החתמי, דאי לא מזקן הו' ודיקי משומש חומרא עדויות. ורק נרא' זיל עכ"ל הג'.
ראוי להוש ולהתחרוי. וכוב'ג' זיל עכ"ל הג'.

94) כל לשון רבינו מכוא עד סוף הגבור
הו לשון היר יונה שהתקין היה פכ"ז מה
מלת מהירותי הרשבי' ושם מסים בשם הרשבי'
שנואינו לו ברבנו רבינו יונה עקיבא

⁹²) ברי וברמיון בשפט ה' בר יונה; המלוגה או הלוות.

⁹²) בכ"י א : לידן.

(93) עיין כתנות פסימן.
 (94) וכייכ בשתים בשם שיטה לא נודע שם

⁸⁵ בז' מרכז מה מלון בז' ספה רג'אר יוניב' מהברה.

96) בכ"י א : ר דאמ' משמיה דריית.

(89) כי"כ בחיקושו הרמב"ג, וכ"כ התוספות ביטין יית. דיה אמריך לה בשם ר'ית. וכ"כ שם בתוס' ר'ית. ורבינו נוחות בחיקושו למסקנת גיטין דף י"ח: ווזיל: ויש סבורין לומר דבר בין גנט בין בשאר שפטות בין בתולה בין בסוף כשיום, ומה שאמרו בברייתא שניהם הראשונים רבותה נקס דאמילו הראשונים ונראין יותר [ד] משום עדים חתמו, ומבאין ראייה מהו (ואהם) והכא גדרסן הכא הכא, אי חתמים בחתילה אייכא מגזר מושט דודוקא אי אהתים בחתילה אייכא מגזר מושט שאר שפטות (עלמא) [עלמא] אבל בסוף כשר לדיליכ לאלהלמי מושט ובשאר שפטות כשר טפי ברטון מכתחילה וטבאה (הא) [הראשונן] דעת הריר יהודאי זיל [וכ"כ הרשכ"ם בשם רב הירושאי גאון] ורבינו הכסים לדעתו. ובסרא אורהונה בicutת רב האי גאנון ואחרים עמו. ובמקומו בפרק גוט פשוט אעריך בוה בסיד אם יגמור ה' עלי. (90) גיטין י"ח:

90*) בניו ס וויל : ובשטרו כהובות בכ"ם
כשרים ותתקנים העודות בב' נשרים כי הובר ירוע

אמר רב(א)"י לא שני (דרכהיק שני). [ומשנוי דמطيיט, פירש רשב"ם כלומר מלכלו בדיו ואינו יכול לכתוב בו שם זיוף]. והקשה עלייו רבינו תמי¹⁰⁴ דהא ליתא שאם אתה מכשיר בויה [יכולה כתוב שטרא] אחרינא במקומות או תנאי אחר למלعلا מעה צריך לגוזו עמו אויר א' בשביב בליטת האותיות הארוכות של מעלה, וצריך עד אויר אחד לתחילה השטר, והשנוי בין שתי השיטות, והשלישי בשיטה אהרדונה והעדים. ומכל מקום עדין זה מהמיר מודזקיה גופיה, ומכל סובר דבכתב ידי סופר משערין למפסל שטרא¹⁰⁵. וכן כל חד מהני אמוראי מהמיר טפי מהבריה, דבר היא ברAMI משער בכתב ידי סופר נמי¹⁰⁶, וסגי ליה בשלשה אוירין חד לבין (השטרות) [השיטות] חד למלعلا וזה למתה ולא הייש לבליית אותן שמלعلا מן השטר שגו:

חבי גרפין וכן גרייס¹⁰⁷ הדרי¹⁰⁸ ורבינו חנאנל רבוי (אבי) [אבחו] אמר בריך בן לוי בשיטה א' קסבר שיטה אחת ושני אוירין, פירוש ואפיילו בכתב ידי הסופר, שמא יכתוב בוות שתי שיטות מכתיבת דקה יותר. ולרבי אבחו הא דתנייא¹⁰⁹ ב' שיטין פסול, לשיטה אחת ושני אוירין קרינא ב' שיטין¹¹⁰). שלא השיב תנא אלא מקום הכתב ולא האוירין, וב' האוירין הוי כשיעור שיטה של סופר. ופסק הרמב"ם¹¹¹ הילכתא ברבי חייא ברAMI¹¹². ור' הא גאון¹¹³ ורבינו חנאנל פסקו ברבי אבחו דמחייב טפי מכתיבתו:

דף קסג ע"ב ורב' יוחנן אמר לא

(ה) על גבי זה כסבר ב' שיטין וד' זה) וכל נבי זה כסבר ב' שיטין וזה (אחר אוירין. פירוש כדי שם יגוז השטר של מעלה צריך לגוזו עמו אויר א' בשביב בליטת האותיות הארוכות של מעלה עד אויר אחד לתחילה השטר, והשנוי בין שתי השיטות, והשלישי בשיטה אהרדונה והעדים. ומכל מקום עדין זה מהמיר מודזקיה גופיה, ומכל סובר דבכתב ידי סופר משערין למפסל שטרא¹⁰⁵. וכן כל חד מהני אמוראי מהמיר טפי מהבריה, דבר היא ברAMI משער כתב ידי סופר נמי¹⁰⁶, וסגי ליה בשלשה אוירין חד לבין (השטרות) [השיטות] חד למלعلا וזה למתה ולא הייש לבליית אותן שמלعلا מן השטר שגו:

חבי גרפין וכן גרייס¹⁰⁷ הדרי¹⁰⁸ ורבינו חנאנל רבוי (אבי) [אבחו] אמר בריך בן לוי בשיטה א' קסבר שיטה אחת ושני אוירין, פירוש ואפיילו בכתב ידי הסופר, שמא יכתוב בוות שתי שיטות מכתיבת דקה יותר. ולרבי אבחו הא דתנייא¹⁰⁹ ב' שיטין פסול, לשיטה אחת ושני אוירין קרינא ב' שיטין¹¹⁰). שלא השיב תנא אלא מקום הכתב ולא האוירין, וב' האוירין הוי כשיעור שיטה של סופר. ופסק הרמב"ם¹¹¹ הילכתא ברבי חייא ברAMI¹¹². ור' הא גאון¹¹³ ורבינו חנאנל פסקו ברבי אבחו דמחייב טפי מכתיבתו:

ה ג ה ו ת ה מ ו ז

104) וכיס היה שם וכותב שכן דעת הראבי ז' ורבנן יונתן. וכיס הרואיש.

105) וכיס היה שם בשמו וכשם הרמב"ן.

106) גירסתנו: אמר רב לא שננו אלא בין

עלים לכתב אבל בין עדים לאשרותם אפלו טובא נמי בש羞. ונום רבינו גוזס לקמן רב ולא רבא.

107) תודעה ומטייט ליה. ומייש.

108) בכ"י א : ולי כלה בדיו.

109) יונתן דף ט. בישוטין.

110) בכ"י א : לחתיימ.

111) תיבת "הוואי" אינה בכ"י החידיאג.

107) וכן היא גירושת הרמיה: ר' יצחק בן אלעזר משמשה וחוקתה אמרה. וכן גירושת בעל העיטור וכן בכ"י הרוב אביה.

108) פין רשב"ס דיה בגון, וחוץ ריד.

109) בזה כחוב התוספות ריזץ כבודו רבינו שוחוי עיר מחלוקת ר' יצחק בן אלעזר ור' חייא בר אבא.

110) בכ"י א : גרסה.

111)ليل ור' כסבר.

112) וכיס הרמב"ן.

113) סכ"ז מה מלוה חד.

האי פסול כטברא דרב. ופרקין דרבי יותנן סבר דלא דמו, ושטר הבא הוא ועדיו בשיטת אחת כשר הוא. ומ"מ הילכתא ברבי יוחנן, דרביה דבר הוא^(*):

ומדאמרין דשטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת דכשר, דקרו בთוספות^(**) דאין לעדים להניחס חז' שיטה חלק לחותם אחר כה, כדכתיבנא לעיל. ואם אריע כן שלא חתם והראשון בראש הקlf יחתום השני תחתו. והשתא ליכא למיחש לויזט, שלא ה Kushnerו אלא שטר הבא הוא וב' עדיו בשיטה אחת, ולא הבא הוא בשיטה אחת ועדיו בשיטה אחרת. ואומר רבינו תם זיל דמ"מ ראיו למנווע לכתהיללה מלחותם אפילו הראשון לבדו באמצע הקlf, דילמא גיט ליה לעילאי ויכתוב באותו החלק חוב על העד, ומתגנ^(***) הוציא עליו כתוב ידו שהוא חייב לו גובה מגכים בני חורין. ומיהו לא ידענא אי מיפסיל שפרא בהכי בין דליך חש זוף אלא על העד עצמן. וזה תורוף דברי רבינו תם זיל, ובאמת נראין דברים שאין השטר נפסל בכח, שלא פסלן אלא כשאפשר להזדייף על בעל חוב או על אחרים, אבל לא במה שעוד גורם על עצמוני, וכן דעת רבותי^(****). ומיהו לא אמרו (אלא) [שלא] יחתומו עדים באמצע שיטה אלא כשמניחין שיעור שיוכלו להחות שם כשייר לוה פלוני מפלוני כה, דהשתא יכול להזדייף, אבל לא בפחות מכן.

שאנו אלא בין העדים לכתב אבל. בין העדים לאשותא אפיקו שיטה אחת פסול. פירוש פסול קיום בית דין שאין למדין ממנו מטעמא דפרש ואoil. אבל גוטו של שטר כשר הוא^(*)) אם נתקיים בחותמי שהרי נכתב ונחתם כתיקון חז"ל, ואחר שנכרך לא גפסלי^(**)). דבשלמא בשחרחיק העדים מן הכתב שני שיטין מיPsiל כולה שטרא, דהא גופיה לא נכתב כתיקון חכמים ויכול להזדייף. ובדין הוא דלייא אבל בין עדים לאשותה פסוליה^(***)), אלא דאייד דאמר בין עדים לכותב פסול אמר הכא נמי פסול:

ויש אמרים^(****) דרב ורבי יותנן לא פליגין, אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא. ורב מיריד במתיט ליה, ולפיכך מכשיר אפיקו בב' שיטין, ר' יוחנן מיריד בدلא מתיט, ולפיכך פסול אפיקו בשיטה אחת. ומיהו מדקאמר ורבי יוחנן אמר נראת קצת דפליגין. אפשר דרב לא מודה [בד']^(****) יותנן, משומס דס"ל דכי הילি דהו^(****)) בשיטה אחת ועידי בו שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת כשר, בין העדים לכתב גמי דילמא גיט ליה לאילען וכותב Mai דבעי, פירוש והוה ליה הילך ונכחנה לי נכחנה. ולכן דיקס"ד דהני כי מדרי נינהו ואי האי פסול דקסבר שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת כשר שטר הבא הוא גודל מר יותנן

ה מ ז ב

ה ג ה ו ת

קנו שחולק בוה וסיל דרב היה גדול מר יותנן שהרי בפרק גיד הנשנה [חולין זה]: קראו רבנן והיד מלאכי סמן תקנין כתוב זול: ויתור על זה ראחוי אילין [לילימר להריטוב'א] עוז בחינויו על בסב' כי שבפ' גט משוט כתוב והילכתא בר' יוחנן דרביה דרב הוא וכיך הגני שם ומורה^(*) אלגוי בס' זוב שבא דף קאי עכ"ל.

^(*) 114 ל�מן קעה:

^(**) 114 וודאי דהני שיטה אחת.

⁽¹¹⁵⁾ הסכמת רשותין זול דכון שאין זוקף על בעין אלא על עצמוני אינו [נספל בכאן]. ומיהו לא אמרו שלא יהתמו העודם כן אלא כשהוניה הילך

⁽¹¹²⁾ וככיב היה פכיזו מה' מלאה היל.

⁽¹¹³⁾ בכבי א': לא יפסל.

⁽¹¹³⁾ פירוש ושטר לשון זכר ואשותה לשון נקבה, ולפע דבורי ובינו שהשטר כשר ורק האשורתא טסולה הוליל טסולה לי נכחנה. ולזה מירץ אירוי דאמר וכו'.

⁽¹¹³⁾ מודעה שטר בתירוץ שני.

⁽¹¹³⁾ ציל דהו כשטר הבא הוא בשיטה וודאי בשיטה אחרת.

⁽¹¹⁴⁾ כ"כ כתובות ג. דר' יוחנן חכמים טפי אל לא אסתיעאליה מילטה לאסתמוני לתוא וכיך בחינויו עז'. ועינן נסתה הגדולה טימן

ההדרא לא הסירה אונחנא סחדי חתימנה על מהקהא.
 (דזין"ע*) הוא דמץ' לשוני דוח לא אפשר
 בטומא דאמרן דהויל' קיום השטר (עמ"ע'א).
 ולא אידיד ניחא לה טפי לאשומעינן, וכי
 שביד הבי לא מהני משום דחוור ומוחק.
 ואיברא דסברא מוכחת כדברי (הריטם) (מורדי^{ככ'ם}). אבל לישנא דגמרא כוותי דיקי. וכן
 ספקים הרשב"א גרא"ו:

וליותי מגילתא אחוריתי [ולמהחוק לירמי]. מי' כשהחמצא לומר שאין בשטר זה גלוין לבדוח בו:

ולשחיה. ואעג' דלא ידעינו מחק של שטר מתי היה, ואם זה שוהה יומ אחד עולי הראשון שהה כמה ימים. יש לומר לקים ליה לתלמודא לכל שומחך אחד יומו ייינו חילום בגין צמו רב לויו מוטב.

וין חילוק בין זמן רב לזמן מועט:
 חיישינן לבית דין פועין. וואעג אַמְרִינָן בְּפֶרַךְ יִשְׁנוֹתֵינוּן). דלא חיישינן ב'ד טעין. התם בדברים של הלכה, אבל בברדייקת דין היה אפשר דלא בקיי' במילאת טעםא לאו אדעתהו:

חשייב רבוי לרבי חנינא (וכו') [בנ' מלילאל וחלא אינו דומה זמנו של זה זמנו של זה פשוט מלך שני מונין לו שנה שתים מונין לו שתיים [שתיים מונין לו שנה מונין לו שתיים רוחיתו דכתבי ליה אללש]. פירוש דה כי אורחיתו דכתבי ליה מאוחר משנת אהת. ואם עומד בשנה ראשונה מלך כותבין בשנה שנייה. וכאדמרין בססמו"ק" אמר רבוי שטר מאוחר הוא זה דף קפס ע"ב ומתרמו ליה (וכו') זוזי בני בני ופרט ליה ואמר ליה רבב לו שאמראין ואמר ליה אירבב לו

באמצע השיטה וחתמו העדים בסופו שלמדין בשיטתה אחרתן, [שאינו] אלא כשהיה הכתב

הנוגע לשיטות נשענות שאנו בראנו, וזאת, דף קסיד ע"א קמבר רב אין העדרים החותמים על (חשתר) [המחק] א"א"ב למבחן בפניהם. ומורי (הר"ם) [הכ"ט] היה אומר שם הוציא עליו כתוב ידו שהחשתר החחתימה על המחק פסלו, דהא יכול למשיח דילמא שדי (דיווט) [דיין] אמוקם חתימה והזהה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים. ודודוקא עדים דייקי שלא לחתום בשטר אלא אם כן נמחק בפניהם, כדי שלא יבוא לידי תקללה לאחרים בפשיעתון, אבל לגבי נפשיה לא: (פיומן חתום האחר) [ח"ג: נכתבו חבי

אנחנא פהדי חתמנה על נירא ושמרא
על מהקה. שמעינו מהכא כי יכול
לכתוב קומו בין העד השני, דהא הכא
אמרינן דברי הו שטרא אמחקה מקימין ליה
אפומא חדת סחדא בתרא, ומה לי קיום כל
השטר או מקטנה, הא ודאי כשר הו. אבל
מורי (הריט) [הכט] חולוק בדבר, אדם כן
נמצא נקשר עדות תוליה זו או מהק זה על
פי עד אחד, ואולי כי העד הא' כשחתם
שם לא היה שם תליה ולא מהק כלל, וזה
חוור ומחקו וקיימו بعد אחד. דבשלמא
בקמייתא דכתבי חתימה על נירא, בשטר^{ויב'}*)
געשה כתיקנו ודאי, והעד הא' ודאי גם כן
בדין חתום, אלא שאנו חושש שמא יוייפנער^{ויב'}*)
היום אומחר. וכיוון שהעד הראשון מעיד
שנכתב אונירא לא יכול למחקו כי העד
מכחישו, והיה צריך לנו כתוב העד השני:
ומתאי פרבריגו ברברא^{ויב'}*) ראייך בדורחר בינו

דלאענין גוירותות¹²⁴) נתבעין זו גוירות גמורה היא. ומיהו לאן דאמר התם¹²⁵) (בכינויים [דכינויים] לשון גויים, ולפי מה שפירשו בו קצת המפרשים¹²⁶) דכל שאר לשונות קרי כינויים לנבי לשון הקודש יש לפרש כפירוש התוספות אבל אין הפירוש נכון. דלשונ גויים רואה לומר גוים המדברים בלשונו הקודש לעני שפה ואין יודען לדבר לשון מתוקן, וכמו שכתב הרמב"ם¹²⁷):

קור קירות Hari כאן ארבע. הקשו בתוספות¹²⁸) וזה כתיב קרא אהירנא ומראות שפל מן הקיר. ותירצז דהווא לגופה איצטריך. ועוד הקשי¹²⁹) דהאי קירות הבית וא דרשנין ליה התם¹³⁰) לאשמעין שם היה והגע בקרין זוית שבבית טמא. שנאמר בקירות הבית איזחו (גע) [קיר] שהוא כב' קירות (בקרון) זהה קרן¹³¹) זוית. ותירצז דמדהוה ליה למכתב בפסק קיר¹³²) וכותב קירות שמע מינה תרתי:

כתב הרשב"ם כתוב בפירוש רבנן חנאנאל כיוצא בו אמר ריבנן¹³³) אין לו להקב"ה אלא (רבכע אמות ומאי היא) יראת ה' שנאמר ויאמר [לאדם] הן יראת ה' היא חכמה [שכנן בזוניות קורין לאחת הינא]¹³⁴): ג' עבירות אין אדם ניצול מהם כלל יום הרהור עבירה זעון ת悔ה ולה"ר). תנען¹³⁵) התם במ"ר ר'ה¹³⁶) ג' דברים מוגירני

וכתב ליה תברא וכי מפי זמנה משוי ליה פשות וא"ל העי השתה דוחפת מינאי¹³⁷) (עד) קסבר אין בותבן שוכר. הקשו בתוספות¹³⁸) לדידן נמי אליבא דהילכתא דעימא לנו כותבן שובר¹³⁹) היכי אמרנן דשטרוי חוב המאוחרין כשרים, ואמאי לא חיישנן לומר שהшиб רבוי לדברי רבוי חנינא. ותירצז דבשטרות המאוחרין דעלמא ליכא למחיש להכى, דהא תיקינו רבנן¹⁴⁰) דאי פרע ליה ולא מהדר ליה שטרא, אי ידע זימנא דשטרא כתבי הכי, ואי לא ידע ליה כתבי סתמא, דכל שטרא דגנטיק עלייה מרע ליה, וכקדאית¹⁴¹) לקמן. אבל הכא לא ידע עדים זימנא דשטרא, ואיננו לא חיישי¹⁴²) (נ) שמא יפשוט מקשר ויעשנו מאוחר וגובה בו פעעם אחרת, שאין הכל בקיין בדבר, שאפילו רבוי לא היה בקי בדבר¹⁴³):

יבירוק אימתי עמד אורבן בארכנתותיה.
פירוש ומונין לשטר מאותה שנה שעמד במלכותו, וכדמפרש ואoil:

תנו רבנן הריני נזיר סומכוס אמר הינא אחת דיגון שתים. פירשו בתוספות¹⁴⁴) שזה חייב לנזירות מדין כינוי נזירות. כתהייא אומר נזיה. ולא נראה לי דהתקם נזיה פוזיה איינו שם בשום לשון מתוקן כפי מה שפירשנו במקומו¹⁴⁵), אבל הוא לשון יוני גמור הווא ואע"פ שהנודר איינו מבין הלשון יפה¹⁴⁶), בין

ה ג ה ו ת ה מ ו ל 2

(124) רמב"ם פ"א מה' גדרים ה"ט¹⁴⁷.

(125) וככ"ר רשב"ם ד"ה הרי כאן.

(126) כ"כ בפסי הרא"ש נזיר ח: וח"י דאי בחו קירות סגי.

(127) סנהדרין עא. פ"ז:

(127) סנהדרין עא. פ"ז:

(127) ציל איזחו קיר שהוא בשתי קירות זה קרן זוית.

(127) ציל מדרהיל קירת וכותב קירות שיט תרתי.

(127) שבת לא:

(128) לשון הרשב"א, וכן הוא שבת לא:

(129) ציל: אמרנן התם.

(130) ר'ה דף ט:

(129) וככ"ר הרמב"ם.

(129) לפקמן קעה:

(120) נזיר ב. חזיה נזיר.

(121) וככ"ר הרין ריש גדרים בשם ר' ב"ר הסודאי.
(122) עליון מהירושל שפירש כוונת התוספות כאן למיד ל' גוים ציר גונור להבini הלשון משא"ב הלשון. והנה רבינו כתוב כאן בלשון גוים גמורה א"צ להבini הלשון ובריש גדרים כתוב בלשון ערבית לעזנו כוונין הם וצ"ע.

(122) גדרם דף ג.

(122) פירוש שאע"פ שאינו יודע כמה הואל ולענין נזירות נתכוין ה"ז נזיר כמנין שאמר בספי.

(123) וככ"ר הרשב"א בריש גדרם.

אנא מהוויקנא טיבותא לרישאי דכד מפי
למדוים כרע מגרטיה ע"כ:
רף קפה ע"א מר פבר קפואת הוי.
כלומר תיק: ו"פ. דהינו רשביג: מראה
מקומ חואן. פירש רשביג שם הוא
טורחה לו לנוטוב מקשור שיכתוב פשוט.
ונראה מדבריו דאי אל כתוב לי מקשור
מודה רשביג דקפיא הוא. ואנן הא קייל
כתיק. ואפילו היכא דאייל (עבד) [עיבד]
לי פשוט הווי קפיא. ואם שינה פסול:

אמר אבוי רבנן שמעון בן גמליאל
ורבי אלעזר ורבי שמעון בולחו סבירא
להו מראה מקום הואן. כבר פירשתי
במשנה¹³⁴) למה לא הכניס אבוי אפילו בשיטה
זו לרבי חנינא בן גמליאל. וכבר פירשתי¹³⁵)
בפרק הספינה למה לא הכניס בשיטה זו לר'!
დალיג בהדי רבנן בספינה דאייל זיל משון:
היכא אשכחן עד אחד דבשרא¹³⁶).
דכר שער לעשות מעשה שטר
דעסקין בית. דאי לא, תא אשכחן דמחיב
שבועה. ופעמים דמחיב ממון בעובדא דנסכא
דר' אבא¹³⁷). אלא הכא לתרות שטר קאמאר,
דאנן נמי פסול מדין שטר קאמארין:

אמיר אבש רבער אחד ע"פ ועד
אחד בשטר. פירש רשביג¹³⁸) דאכשר לגמרי
משמע ואפילו למשבעדי. דעת אחד בשטר
מציאו קול¹³⁹). ואית אם כן מה ראייה
מדרבין ירמיה ודאמר¹⁴⁰) יצטרפו דילמא איד�ו

עונתו של אדם [קייר נטו] ויעין תפלה
(וחמושר דין על חבירו לשמים). ואין עניינו
כעיוון תפלה האמור כאן, שאם כן אין לך
אדם ניזול מוה, וכלל אדם היו מזכירין
עונתו בכל יום. ובמסכת שבת בפרק
מנון¹⁴¹) אמרין בדברים שאדם אוכל
פירוחתיהם בעולם הזה והקץ קימת לעולם
הבא שהאחד מהן עיון תפלה, הרי שאמריהם
אותו לשבח, ואילו באידך אמרין לנגא¹⁴²).
אלא וזה אלו הן לשון אחד בענינים חלקיים.
יעיון תפלה שאמרו ש回忆ין עונתו היה
שמעין ומזכה לתפלתו שתתקיים וייעשה שאלה
[שלו]. שהוא כדי שלא תפלתו חזרת
ריקם. ולפיכך ראוי להזכיר עונותוי ולא
עוד אלא שאינו מתחלל מאהבה ולעבות
ה. עיון תפלו שבחו, היינו ש回忆ין ומעין
בתפלתו בראו לעשות בכוונה גדולה ושבר
מרובה, אבל אמרו בכך שזה דבר רחוק.
שיכול אדם לניזול בכל תפלותו מראש ועד
סוף שלא יתרהו בדברים בטלים ועוד
אמרו שאין אדם ניזול מנו בכל יום.
ובירושלמי דברות¹⁴³) הביאו על זה אמר
רבי חייא רובה מן יומו לא בכוונה. יומא
חד בעינה לאיכוני והורגתית בליבא ואימנא
פא עיל קדמי קדם מלכא¹⁴⁴) ארכנתא
או ריש גלותא. שמואל אמר זימנא חדא
אתינא לאיכוני מנית אפרוחיא. רבי בון בר
חיא אמר אנא מנית נימוסיא. ורבי הושעיא

ה ג ה ו ת ה מ 1 ל

134) בכ"י א: היכא אשכחן אשכחן ע"א
דכר שער לעשות מעשה שטר.

134) לעיל לג:

135) רשביג דיה אמיר וכיכ האוז ורגמיה
וכתב הטור סר ניא שנן ועת הרמב"ם, אבל
הכփי משנה מפרש דעת הרמב"ם כועת הרמב"ם
ותררי.

135) עיון רשביג שכתב דעתך בשטר וע"א
בע"ס מסדי קלוא וכיכ האוז ורבינו מהרץ
דרבו, וכן הבן תאוין דרבינו.

135) لكمן קפה:

131) שבת קכ.

132) וכן הקשו התוספות דיה עיון, וברכות
לב: דיה כל.

133) ירושלמי פרק היה קורא הי.

132) בכ"י המזון תזריא: מאן עיל קמי מלכא.

133) כנ כתוב רבינו לעיל עז: דיה ורבי

סבר. ומכאן ראייה שטר שם בדברי רבינו מה
שהתגנו בדבריו.

134) נראה שכ"ה גירושת רבינו בגמרא
אבל לא מזאתו גידסאו וזה שאר ראשונות.

יוציאו כלום עד אחד בשטר, זהה כיוון שהוא
עשה בו מעשה שטר שהכשרה תורה, הוה
לייה מפיהם ולא מפי כתובם שפטול. ויש
אומרים(*) שלא אמרו אלא באלם וכיווץ בו
שאינו יכול להגיד, ובילה מעכבות בו, ועליה
אמרו בפרק (הנזקין) [מי שאחו?"]. וגם
ריש' שכתב בפירוש החומשי(*) שלא ישלו
כתבם באגרת בית דין, במאי שאינו ראוי
להעיד על פה אמר(*)*. ואחרים פירשו
דוראי עד אחד בשטר איננו כלום לחייב
שבועה(**). ולא לשוט ממונו ולא להצטרכו,
דמפני כתובם הוא. וסוגין דהכא כשהיו שנים
חתומות בשטר אלא שלא נתקיים כתוב יד
השני, דמדאוריתא שטר גמור הוא. הילך
לא קרינה בזה העד שלא נתקיים כתוב ידו
דליהו מפי כתבו. ונסתינו לוזה מהירושלמי
אמוריו [אין מעדין] על מה שכותב בפני
הգט, אלא דלבתר דתקנות ריבנן וידיע עלה
במלתא ניכר שעמידין עליו [ולכך] כשר
מן התורה. כי ענייני גיטין ושטרות מסור
לחכמים, וכיוון שכן כל שלא נעשה כתיקון
חו"ל אודה תקנתא דידיוה ונופל מן התורה(**).
והילכתא כאימר(*)*. ויש מקשין(**) היאך

לבני חרי אמר. יש לומר דקים فهو דברין
דמצורפי, אפילו למשעברי כשר. כך ישetr תרחץ
לדבריו: ועם כל זה אין פירושו מהו, ולא
הסכימו עמו בתוספות(*) ולא בחידושים(**).
دلולם אין יכול אלא בשני עדים
שעוושין (מעצמן(**)) [בעצמן] מעשה שטר
והכא (איכשר) [איכשר] לבני חרי אמר(*)*.
והרבה יש בתלמיד לשון עדות כשרה שלא
אמרינו ליה למשעברי אלא שלא למפסל
סהדותא. וזה ברור:

דף קפה ע"ב מה התם פטולא
דאורייתא. פירוש להוציא ממון על פי
משמעותו שטר ולגרש בו, אף
הכא (שנו(**)) [פירוש] דמקשור מתקנתא
דרבן הוא דמהני, דאיilo מודיען כיוון דעידו
מאחוריו [אין מעדין] על מה שכותב בפני
הgent, אלא דלבתר דתקנות ריבנן וידיע עלה
במלתא ניכר שעמידין עליו [ולכך] כשר
מן התורה. כי ענייני גיטין ושטרות מסור
לחכמים, וכיוון שכן כל שלא נעשה כתיקון
חו"ל אודה תקנתא דידיוה ונופל מן התורה(**).

ה מה ז ב

דמורה ריש' בראו להיעיד שיכול לשולח עדות
באגרות לב"ג. אולם בנסיבות לא: חודחה וחוו
וכן בטור סימן חמ"ד מוכח בס"ל לריש' בעינן
הגזה בין ממש. אבל פ"ק דמותך דף ז:
כתב ריבינו שלא מיש ריש' אלא שלא ישלו
עדותם לב"ג באגרות, הא כל שנוחן עדותם כתובה
לב"ג ואומר מה שכותב כאן אני מעיד. מפסיק
קרין ביה. וכן נהנו. עכ"ל. משמע ואם ישוב
העד בכתוב ושותה כתבו פ"ז שליח לב"ג הויל
מי כתובם אעפ"י שרואו להיעיד:

והרמב"ם כתוב בס"ט מה' עדות הי"א אדם
ראוי להיעיד לא יהי מפי כתובם, אבל הטור
הייתה לו נסואה אחרות ברמב"ם ומשמע דכרשי
ס"ל, וכן גראה מתשובת רב שרייא גאון שהביא
הטור בס"ט.

(143) השאלות והראב"ה, הביאו הטור ס"י נא.
(144) ובכל הממ"ס פ"ז מה' מלה ולוות בשם
קצת המפרשנות.

(144) ומי שיטת ר"ת לעיל לט: תודעה
מהאה ויבמות לא: ד"ה דחו. והגה ריבינו מופש

(136) לשון התוספות הובא בשטחים, וכ"כ האו"ז
בשם הרב"ם.

(137) וכ"כ בחדושי הרמב"ן, וכ"כ הרא"ש בשם
היר יונה, וכ"כ הרא"ם, וכ"כ הטור ריש סימן נא.

(139) בכ"י החדר"א: שני. וכן שארין להיות
auseg ומקשור מתקנתא דרבנן הוא דמתנה.

(140) עיין רשב"ם ד"ה ומשנוי הוא קמ"ל. ועיין
חודחה הכא ומיל.

(140*) כ"פ הריך"ת, והרמב"ם פ"ז מה' עדות ה"ה.
והרמ"ה. והאו"ז ספק כאבוי.

(141) כ"כ הרמב"ן כאן בשם ים. וכן הקשו
התונפות כתשובות ב ד"ה וובי יונן.

(141*) כ"כ התוספות בשם ריבינו שם.

(142) גיטין זף ע. אם לא יכול פרט לאלים
שאינו יכול להגיד וכו' ורחמנא אמר מפיקים ולא
מי כתובם.

(143) ריש' דברים יט ט"ר.

(143) ומי שיטת ר"ת לעיל לט: תודעה
מהאה ויבמות לא: ד"ה דחו. והגה ריבינו מופש

אתה הינה עד אחד בכתב כלום הוא, ככלומר פשוטו דמצטרף (עד) [עפ'] העד שבעל פה, שהרי אין חילוק ממן, כי כלום הוא עשה מעשה שטר ושביעוד קראעתו, כדי שנאמר שהוא חילוק לעצמו ולא יctrף, או כדי שנאמר שלא יהיה שבועה שאין מחייב שבועה אלא על פי [שניהם], הא ודאי אין עשה אלא מעשה עדות על פה. ועל זה השיבו שלא נרצה שאלתינו אלא כשהיו שנים חותמים וכו', דהיינו דעשה מעשה שטר מן התורה ושביעוד קראעתו, שמא אין מctrף ואינו מחייב שבועה, ולא אפשרו בירושלמי, אבל בגמרא דילן לא חילקו בדבר, לומר שאף בויה הכספיו להctrף,adam נון הויה ליה לפירוש דמיירי כשהיו שנים חותמים, כDrvיש בירושלמי. ועוד דדא טוגין דמיירי بعد אחד בפסות הינו דמייא דשנים במקשור שאין כתוב בו אלא שנים, וכבר מוכח נמי לישנא דמתניתין. אלא ודאי דברי אמרם כפסותן, דס"ל עד אחד בשטר ראווי להיב שבועה, ולהctrף עם אחרים. (וכדאמרת) [וזקammerת] [מפני] כתבו הוא זה, [יל' דאין זה] אלא כשחתם לעצמו למכורת, אבל כל שחחתם לעשות תורה שטר ובשליחות בעל דבר, לא קרין בה מפי כתבו). וכן פירש מורי הרב (הריטם) [היכים]. והירושלמי שהביא חולק על תלמוד שלגנו והולך בשיטת אבי דגמרא דילן, שהיה קמא שלו כשלא ראו העדים עדותן כאחד) ומורי (הריטם) [היכים] היה אומר דאפשר טסל.ongan אמר קייל בגמ' דילן. יהוד בבית דין כדאיתא בדוכתה^(*) ואיתינן לה בפרק חזקה^(*). והוא דהכא עד אחד שהירושלמי גם בשיטת אמרם הולך, והכי

ה מ ז ג

149 ויזיל הרמב"ן: ובחלות גולות ראיית אמר רבן דשפטא דתמייני עלייה תודיע ואשכח חד מינו קרוב או פסול, נהי דמונוא לא מפקין (מין) [מיניה], אבל שבועה (לא משחטבד) [משבעין] לה אסומה והאי כשר. גוראה מדבריו שער אחד בכתב ווקק לשבועה, וקרוב ופסול לא סמלי לה אמרין רוחא שבק לקשיש [מיןיא] ואთא פסול והחט. עכ"ל הרמב"ן, וזהו כוונת רבינו כאן.

(150) סנהדרין ל.

(151) לעיל לב.

[ו] מצאו לקים כתב ידו של ראשון ולא מצאו לקים כתב ידו של שני. ועוד אמרו ר' מונא בעי עד אחד בכתב מהו לזוקקו לשבועה, עד אחד בכתב כלום הוא. (לבן) [לא] צריכא [אלא] כשהיו ב' [חתומים וממצו לעיטים כתוב ידו של זה ולא מצאו לעיטים של זה]. אלמא ע"א בכתב לבדו איןו משר לא לחיב שבועה ולא להctrף עם אחרים, אלא מי דרכינן עד אחד היכא אשכחן דכרש, ככלומר עד אחד בשטר איןו כלום לחיב שום דבר. ומורי (הריטם) [היכים] אומר שם רבתויר^(*) שאין זו שיטת הגמara שלנו כלל, adam נון הויה ליה לפירוש דמיירי כשהיו שנים חותמים, כDrvיש בירושלמי. ועוד דדא טוגין דמיירי بعد אחד בפסות הינו דמייא דשנים במקשור שאין כתוב בו אלא שנים, וכבר מוכח נמי לישנא דמתניתין. אלא ודאי דברי אמרם כפסותן, דס"ל עד אחד בשטר ראווי להיב שבועה, ולהctrף עם אחרים. (וכדאמרת) [וזקammerת] [מפני] כתבו הוא זה, [יל' דאין זה] אלא כשחתם לעצמו למכורת, אבל כל שחחתם לעשות תורה שטר ובשליחות בעל דבר, לא קרין בה מפי כתבו). וכן פירש מורי הרב (הריטם) [היכים]. והירושלמי שהביא חולק על תלמוד שלגנו והולך בשיטת אבי דגמרא דילן, שהיה קמא שלו כשלא ראו העדים עדותן כאחד) ומורי (הריטם) [היכים] היה אומר דאפשר טסל.ongan אמר קייל בגמ' דילן. יהוד בבית דין כדאיתא בדוכתה^(*) ואיתינן לה בפרק חזקה^(*). והוא דהכא עד אחד שהירושלמי גם בשיטת אמרם הולך, והכי

ה ג ה ו ת

145) וכיב הרא"ש בשם גיר יונה, ועיין משנה למלך פ"ר מה' עדות היה. 146) וכיב התוספות כתובות ב. דיה ורבבי יותנן. 147) וכיב בחדושי הרמב"ן, ועיין במלפלה חריטה. 147*) כיב בהיג שם רבן קמאי וקמיה. 148) רמב"ם פ"ר מה' מלוה הי'. 148*) כיב הרשב"א בתשובה סימן אלף. וכיב הרכיש סימן אלף.

далיבא דריינ לא תקשי לנו, דודאי לדידיה [ד] אפילו בעדים מצטרפין בין על שעט ראייה בין על שעט עדות, וכל שכן שמצטרפין שמייעת הדיננים וקיבלה עדותן. כי תיביעו לך אליבא דתיק דריינ דילמא עדים הוא דלא מצטרפין אם לא נתקבלה עדותן ביום אחד, אבל דינין מצטרפין כאשריו היה כולם מקוביצים בזמנים אחד, וכיוון דבריהם אחד קבלם לבולם מצטרפין. או דילמא לא שנא, פיפור בתמי דין אפילו ביום אחד כפior עדים בשני ימים דמי. ואחדור להו זמצטרפין אפילו לתיק, וכל שכן לרידין דקייל כריינ דמצטרפין:

צרכוי למוחתב במותב תלטא בחדרא הווינא וחדר ליתויה. אמר (הר"ם) [תרא"ה] זכרונו לברכה") רח' ליתויה לא מעכבר, ולרווחא דAMILTA נקיט ליה למיר קושטא דAMILTA. תעdu דבכתבות מוכחה בפ' האשא שנתארמללה") דכל היכא דכתיב כי דיןתו לא צריך אל מללא דהיישין דילמא להרי קרו כי דיןיא דיאינחו בית דין חזוף כדשלאל, וכי כתיב אמר לנו רבנא אשוי דיליכא למשיח להכריתו לא צריך. אם כן היכא דכתיב במותב תלטא בחדרא הווינאתו לא צריך. ומה שנגנו לכתוב וחתמונה תרי מגו תלטא איינו אלא לביר אמרית הדברים, אבל איינו צריך ואיינו מעכבר כלל, כיון דכתיב במותב תלטא בחדרא הווינא, וכן עילך:

זה הוא וזהו מה טוב בו מאה זוזין דאיןון מלעין כ' אין לו אלא שעדריות וכו'. כבר

בכתב ועד אחד בעל פה לדרכי נתן והנתן קמא (היתה כשלא ראו העדים עדותן כאחיהם דידייה) דמייא, לפה שלא העידו ביום אחד, כי העד החתום עדותו משעת החתימה, ועד על פה עדות [שהו עצשו, ושיש לדוחות דריינ יהושע דקפיד על שעט ראייה] כל שכן דקפיד על שעט ראייה דין הוא דקפיד הכא ואפילו ראו דתנא קמא דרבי יהושע דקפיד על שעט ראייה, כיון שאין מעידין כאחיהם, וגם איןנו מעידין בסוגנון אחד, דאפשר דאפילו ר' מודה בו (וכן רבבי נתן) שאין מצטרפין. ובגי ההייא דמר בר רב חייא גורס מרדן זיל אליבא דריינ לא תיבעי לך כי תיביעו לך אליבא דתנא קמא דריינ, משום דהtram ראיין ושמיעתן של בית דין לא הייתה בביתה, אבל עדותן עתה בבית דין ביחסו הוא. ולדברי תנא קמא דריינ ומיעוט יש מן הנוטחות שבוגרין שם כן. והרב אמר שנתהפקה הגיר' לספרים בספרים שלנו מלמעלה למטה. אבל אכן ביכולו נוטחי דילין אשכחן דgresi בדמר בר רב חייא אליבא דרבי נתן לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דתנא קמא דריינ, וכן גורס ר' ר'ת, אלא שלא מירשה. וכן יש ליישב דאנן דקים לנו דכל היכא שהקבלה שקיבלו עדותן של עדים בפיזור בתוי דין מצטרפת, כי ראוי הוא לקבל עתה עדות כא' בב"ד ולצறן. אבל אכן בקבלת העדות מספקא לנו אי מצטרפת. והיינו דאמרנן

ה מ ו ז

כי כתוב אמר לנו רבנא אשוי לסלק חשש ובז' החצף. פ"ל הגי.

(154) כתובות כב, וככ"ב רביינו שם והגה דעת רביינו והאה"ר רבנו שאיפלו לכתיבלה איז' לכתחם וחדר ליתויה לא מעכבר ולוחתא למיר קושטא דAMILTA נקס לה. וכן מה שנגנו לכתוב וחתמונה תרי מגו תלטא איינו אלא לביר אבל איינו צריך ממשות מכשוריין רק בדיעכה, וככ"ב הריב"ש סימן תייא' בשם העיטור והאר"ש.

ה ג ה ו ת

(152) בכ"י החידיא: שטח.
 (153) זיל הגי: אמר המחבר כתוב הראיב"א בשם רבו הראיה דכיוון דאמר במתוב תלטא בחדרא הווינא וחדר ליתויה לא מעכבר ולוחתא למיר קושטא דAMILTA נקס לה. וכן מה שנגנו לכתוב וחתמונה תרי מגו תלטא איינו אלא לביר אבל איינו צריך ממשות מכשוריין רק בדיעכה, וככ"ב הריב"ש סימן תייא' מוכח דכל היכא דכתיב בהה בז'תו לא צריך,

דפרבי' ל�מן אין רישא גמי, קושין בין על ברייטה ודקתני טיפה דהו דינרי זהב, בין על רישא דבריהם כולה דקתני בעיקר גוטשי דהה דינרין דהה. וכן גראה עיקר:

רכחיב ביתה מטבח. פירוש הא לאו הכי יתיב היה כל דהו נסכא"). ואפשר שלא יהיב פחות משה פרותה דחשיב משתיים. וכן בסלעים וכן בדרכונות. ורקיא

לי כיוון דקימא לנו דכל מה שאתה יכול

לטלות במקה תלה, נימא דהaca היה כתוב כספי סלעים דאיינון תרין זוזין, דהא אילו היה כתיב ביתה הכי אין לו אלא זוזין. ואפלו כתוב בו כספי זוזין דאיינון מעין, וכדנתן כתוב בו [זוזין] ק' דאיינון סלעים עשרים אין לו אלא עשרים. ויש לומר דהaca

ASHMOUNIN תנא שאין לטלות במקה דבר שיהא הלשון סותר עצמו וזה לזהה הלשון בעצמו מהופך. מפי מורי (הריט) (הכ"ט) :

תנו רבנן כספי (וכו') [אין פחות מרינגר כספי]. הוא דאיינון (ברישא) [בסייעת] אין פחות משני דינרי זהב. יש אמרים דההפרש דרישא שכטב דנירין بلا יוד דמשמע של כספי וטיפא שכטב דינרין ביוד להנכו. והגנו דההפרש הוא בין דינרי(ז). דינרין, וכחהיא דאיינון בגמרא לקמן(")). על אייך ברייטה. והוא דלא פרישו לה הכא. נטרו לה עד אייך ברייטה לברורה כוות. וכן פ"ר רשבעים(")). וכן פ"י הוא") זיל דזא")

פירשתי בפרק בית כורדי") דלא שיקד הא בפלוגטה דתפוס לשון ראשון או אחרון, דשאניג האה דכיוון דאמר דאיינון ודאי פירושי קא מפרש, אלא שטועה בחשבונו, או שרוזה לומר ברישא שייתן מנה גרען ובטיפא נתכוין לסלעים גרוועין(**):

כספי זוזין דאיינון זומח(ז) אין פחות משתיים. וכן בסלעים וכן בדרכונות. ורקיא- לי כיוון דקימא לנו דכל מה שאתה יכול לטלות במקה תלה, נימא דהaca היה כתוב כספי סלעים דאיינון תרין זוזין, דהא אילו היה כתיב ביתה הכי אין לו אלא זוזין. ואפלו כתוב בו כספי זוזין דאיינון מעין, וכדנתן כתוב בו [זוזין] ק' דאיינון סלעים עשרים אין לו אלא עשרים. ויש לומר דהaca

ASHMOUNIN תנא שאין לטלות במקה דבר שיהא הלשון סותר עצמו וזה לזהה הלשון בעצמו מהופך. מפי מורי (הריט) (הכ"ט) :

תנו רבנן כספי (וכו') [אין פחות מרינגר כספי]. הוא דאיינון (ברישא) [בסייעת] אין פחות משני דינרי זהב. יש אמרים דההפרש דרישא שכטב דנירין بلا יוד דמשמע של כספי וטיפא שכטב דינרין ביוד להנכו. והגנו דההפרש הוא בין דינרי(ז). דינרין, וכחהיא דאיינון בגמרא לקמן(")). על אייך ברייטה. והוא דלא פרישו לה הכא. נטרו לה עד אייך ברייטה לברורה כוות. וכן פ"ר רשבעים(")). וכן פ"י הוא") זיל דזא")

חגהת ח מ"ז

156(*) בכii א: והא
157(*) עיין תוויה אמא נסכא
158(*) עיין שווי' חום סמן מב' שעיך י'ר.
וסמיע שם סיק לך.
ולקמן קא: שאון חולין במקה דבר שהוא סותר לא הקשה מפרותה ממש אל פחות מדינר.

159(*) דף קפסו.
160(*) שטה זו איתא לעיל ונכלה כאן בטעות.
161(*) בן הובא לשון הרשב"א בני.
162(*) בכii א: דמתנית.

154(*) בן כתוב רבינו לעיל קת' דיה והא רב ושמואל דאמר.
154(***) כספ' הרשב'ם דיה כתוב בו ודרה אין לו.
154(***) הראה אויל בשיטת הרמב"ן רבו שכטב עיקר מה שכטב בשפר.
לעקרן קא: שאון חולין במקה דבר שהוא סותר.

155(*) לנקמן כספו.
155(*) רשב'ם דף קפסה: דיה כספי בדינרין, וחודיה אי הכל.
156(*) רשב'ם דף קפס. דיה אי הכל.

שיהיה עליה ספק חמץ לירודת. פירוש כי הפליה חמץ פעמים ספק רוח ספק ולד: ספק ה' זבות. פירוש שראתה גם ה' פעמים בה' חדשים ואינה יודעת אם בימי זיבח או ביום נודה: מכיה קרבן אחר לטהرتה. ושל חטאת גם כן איננו נاقل דחתאת העוף הכהן על הספק הוא, וכדאיתא בנור"י): ואוכלת בזבחים. אמרו במת' בריתות): דהויא נאה שנטמאה (ג') [ה'] פעמים וחיבת ה' טבילות שמטהרת בטבילה ראשונה: ואין השאר עליה חוזה. דכיון דנטהרה אין לנו להביא חטאת בבית הפסול מן הספק: היו עלייה [חמש] לירודת וראות ה' זבות וראות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים. פירוש מטהמא דарамו: ושהשאר עליה חוזה. פירוש כשלידה כל א' לאחר מלאות דחברת[ה], אבל俚ה תור מלאות בקרבן אחד נפטרת מכולן מרכתייב זאת תורה היולדת, כדאיתא בפרק ארבעה מחוסרי כפרה): מעשה ועמדו קיון בירושלים (ברינר) [ברינרי זהב]. פי' שהיה הקן שוה ב' דינרי והב': אמר רשב"ג המעוון הזה אם אלין הלילה עד שיוון ברינרין. פירושו הקן בשני דינרין של כספ': נכנים לבם"ד ולימוד האשח שיש עלייה

כסף ונחותה. והם מתרצים דחייב גרסינין¹⁶²): דינרין דדהב^{163**}), ויל' דמיiri בשאמו ליה כספ' בדינרין דדהב^{163**}), עוד שנינו שם¹⁶⁴) כסף ודינרין, נתן לו שני דינרין מותב ודינר כסף, פירוש ומيري כשהוא בדור עם הכסף מטבע, ובאמתרא שלא סגי אלא דינרי כסף. ועוד שנינו שם היה כתוב כסף סתם, הוציאן בבל גובה כסף בבל, בא"י גובה כסף א"י:

ושובר שיצא והיה כתוב בו שנתרע ממו דינרין. י"א דגבי שובר נידון הלשון על עליונה בכל ספקותיו והומציא מhabro ע"ה) ודינרין הכא דטובא קאמר, ולזה היה [נותה] דעת (הר"ם) [מורוי הכה"מ י"י*). אבל לא נתחוור לי, אלא אף בשובר שבא לבטל השטר הברור ידו על התהותנה, ומיועט רבים שניים, וכדריינין למיעוט סלעים. ומיה בשאר ספיקות שיש בלשון שובר לא נתחוור לי אם דנין אותן ויד בעל השובר על התהותנה, או אם נאמר המעה. ולא כaura היה נראה שהמעה ה"י^{165**}) דברי (הר"ם) [מורוי הכה"מ]:

דף קסו ע"א ה"ג רישא דכתיב דינרי
פייפא דכתיב דינרין. פי' דינרין הם של זהב. ודינרין הם של כספ'. ודוקאenschattob בשינויים יOID אחר הדלהה, אבל אם אין בהם יOID דינרין¹⁶⁶) הוא, ואני אלא של כספ'. וכן היא¹⁶⁷) קבלת הראשונים זיל:

הגותות מה מ"ב

רק שניים, אבל בעלמא מורה להראיה דарамין בשוכר ידו על העילונה כיון שהוא מוחזק, ואילך הויל להגנ"י לאירועי פלוגתיו לעיל במתניתין דוויי ק' דאיון ל' סלען. ובworth ביגטו כוונ' בונה מה שפטורש בכתב יד ובינו. 164) כך נקוד בכ"י חז"א בצר"י. וכן כתב בשטם בשם היר יינטן דינרין בצר"י ה'ן של כסף ורוניין בחורייך של זהב. 164) בכ"י א: וכן היה קבלת הא' ויל. 165) נoir כספ'. 166) בריתות ט:

162) בכ"י א: כה"ג 162) בכ"י החידיא: ודהב
163) חוספה. 163) זה לשון הנומייק יוספ': שובר שהיה כתוב בו שנתרע ממו דינרין י"א דגבי שובר נידון הלשון על העילונה והמעיה ודינרין הכא דטובא קאמר. ולזה נטה דעת הא"ה ויל, אע"פ שאנו בפער היוכב"א תלמידו ע"כ. עכל תנאי¹⁶³ 163) פין ש"ץ חווים סימן מב סיק' חי שחכתב לא מליג רבני אלו בכתוב בו דינרים דלא דינרין לה דינרי טובא משום ללשון דינרים ממשע

ברבעתין, פירש רשב"ם רובע דין שהוא מה פרוטות, כי (קנבי) [קצבי] פרוטות בדינר, כי הולו [חסר פה] סתם ממש"י" לדרשב"ג לקיים דבריו יפה. והנכון ברבעתין דרובע סלע כל תורה תורה, והיה הקן חצי הסלע הוא דין. וועלה כפירוש רשב"ם. וכוכך מצאתי במקצת התוס. והאמצעני] משובחת.

הא דתנן כתוב בו למעלה מנה [ולמطاה מאთים] הכל הולך אחר התחתון. לא שייכא אז בפלוגתא כתופס לשון ראשון או אחרוני^{י"ג}). דההיא כשהוחזיא שני הלשנות הסותרים זה לזה בכתה אחת, כגון איסתירה באאה מעי מהי איסתירה. [או] כגון ביבר^ו והובים לשנה מדינר והב לחודש, וכיוצא בהם. אבל הא שזה למטה זה למעלה לדבריהם הצל חור בו מן הראשון, דעתינו בחושבנא שאשבחו שהיה הענין כמו שאמרו למטה. וכל מה שנשינו שלמדין מן התחתון, אם הוא לטובתו^ז [לחובתו] כמו שכתוב למטה מנה בכיווץ בו למדין אפילו משיטה אחרונה^{י"ח}). אבל אם הוא לוצחו אין למדין משיטה אחרת^{י"ט}). [מי Mori הרים^{י"ט}]:

171) נראה שהסר פה, וכן מוכת להריא ממה
משמעותם ריבינו בסמור והאמצעי משובות.

¹⁷¹ *) בימ' קב. ו**רביינו שם** בזאת הרחיקם בשם רבנן.

¹⁷²⁾ ניל הגומיי יוסט : אמר המחבר מה

ששנינו הכל הולך אחר חוכמו למדין אפליו משיטה אחרת כיוון שמדוברו מתחדש ידו או ירושתו, אבל אם הוא מבאתים שהוא ילכטו אין למדין אם הוא בשיטה

ח' לירוטות זדאות ח' זיבות וזראות מביאה
קרבען אחד ואופלה בוכחים ואין השאר
עליה חובה. כך הגירסת ספרים שלנו
ותיא גירסת רשב"ג דרשב"ג סבר כר'
עקבא"י) דעתה ליה [הכין בפ"ק דכתריותו^ט]).
ויש שפירשו^{טט}) דרשב"ג קרבען ס"ל אלא
שדרשן כן כדי להפheid למוכרין בלבד היה
אומר השוו זיבניכו ואי לא דרישנא לכו
הכini, מהיא אמרין במסכת סוכה^{טטט}) ובמסכת
פסחים^{טטט}). [ולו^{טטט} גחתם למוכרין בלבד אמר
כן], ואילו הכא דרשן כן בהמה^{טטט} והיה מיטה
לרביהם, וכ"ש למאי דפרישנא בדוכתיהורי^{טטט})
זהה לא דסוכה ופסחים ההלכת אמר לוקחים
בשתייהן. ויגז^{טטט}) בדרשב"ג ג' והשאר עליה
חובה, ולא חידש דרשב"ג כלום בעיקר הדין. וזה
אללא שפירוטם ברבים שאוכלת בוכחים. וזה
ההשר עלייה חובה מן התורה אלא רשות.
[ו] רבען שעומן חובה להחמיר עליהם.
(וכשכו) [וכשהוקרו] קניין בא רשב"ג ולימוד
לאוקמא עדין תורה, וכן היה מפרש הרב
(הרכ"ט) [הכחים]:

35100 01030

¹⁶⁷) עין תודיה נכנס שחולק בזה.

168) רשיי בירחותה ה ד"ה נכנס פ"י דמשום עת לעשות לה הקיל על דעת פון יתולו מלבהיא אנט' א' ויאכלו בקדושים בטומאה וג�ן, וכיב' האבא"ד פ"א מה' מתחסרי כשרה הי', והלחם משונה שם כתוב שזו ייתה דעת הרגבאים בפירוש המשניות מודפס ברשבי' אלא שבחיבורו תhor בו.

¹⁶⁸) טוכה לד :
 169) ספטים ל.

(17) וְזַלְעָרְבִּינוּ בְּסֻכָּה לֹד : דֶּל הַיכָּא דַּאל
שְׁמָוֹאֵל לְתַאֲיִיל שְׁנָא בְּזַעַק אָקָמָר לָה וּבְקַוְשָׁתָא,
דַּאמְרִינָן בְּפָרָק כָּל שָׁעָה אָמָר רַב קְדִירָות בְּפָסָת
שְׁמָוֹאֵל יְשִׁבָּרוּ וּשְׁמָוֹאֵל אָמָר אַל יְשִׁבָּרוּ דְּסִיל כְּרִישׁ וּכוֹרְן,
וְזַעֲמָרִינָן וְזַעֲמָרִינָן שְׁמָוֹאֵל לְטַעַמְיהָ דַּאמָּר לָהוּ שְׁמָוֹאֵל
לְלַזְגָּהוּ דְּמַזְבָּנָה כַּנְדִּי אָוָשׁוּ זְבִינָה וְאֵי לָא דְּרִישָׁנוּ
לְלַכְוּ כְּרִישׁ . וְהַתָּם וְזַעֲדִי בְּקַוְשָׁתָא אָקָמָר לָהּ,

התחthonה: (וב"ש) [ור"ש"] פירש[D] איסתיר' הכתוב אצל זווין הוא סלע מדינה שהוא חצי זווין צורי, כדאיתא בב"ק בעובדא דתנן בישא^{**}), כי כסף מדינה שמינית צורי. ולפי סלע מדינה שיש בו ד' דינרין מדינה הוא חצי דינר צורי. והשתא מפרשנין באטמא (מאי שנא) [מאי אמרת] שית מה איסתיר' וזהו, אין לך לומר כך, שוה למליחותא הוא ואנן קיימא לנו יד בעל השטר על התחthonה, הא אין לך לומר אלא שית מהו זווין מדינה וזהו. וכן עירך שכן מתפרש בלשון (לשון) Mai אמרת:

دل פרוטו מהכא דאטובי מפבי להן. ומכוון אתה למד כי שטר שכטוב בו מהה וחמשה דינרים וכיצא בו שאף המאה דינרין הם, ואין אומרם שהם מועות,adam כן אסוכי מסכי להן וזה ברור^{***});

דף קסן ע"א ותנן הוציא עליו בתב ידו. ושמיעין מהכא דבל שהוא חתום למטה א"צ' ישיא השטר מכתב ידו. אבל אם [אין] שמו כתוב אלא בתחילתה פטולין^{****}), עד שהיא הכל מכתב ידו. וא"ת ומאי חששא יש בזה, כשיוציא עליו כתוב ידו יטען פרעתיה לדעת הרובים והנאון^{*****}) זיל, ייל

שם תימחק אותן אחת. פירוש זה אם תחרס^{**}), כדאיתא בגמרא: בגון חנן מהנגני. פירוש אם כתוב הכל בנקודה למלחה^{***}) אמרינן שהוא חנן או חנן:

דיילמא מתרמי שם בין שתי אוטיות. פירוש ויכתו למטה אותן א' נוטרייקון, בגון שם זה פלא וקפל. פירושו הגאנונים^{****}) לדלון נוטרייקון הוא, שהיה בותחים ספל במקומות סאה ופלגא וקפל במקומות קב' ופלגא. ורשבי^{*****}) פירוש שם כלים ספל (אוגל) [างונ]^{****}) קפל מפתח, וזה לשאר כלים, ונקט הני כדי שתבוא בהם השאלה שאלת לוף אם חיישין לווב. וכן פירוש הראב"ד קפל מנעל, ותבירו בפרק חלק^{**}) על עניין קrho:

שית מהה איסתיר' זוזוא. פירוש ימ^{***}) כי איסתירא פלאן דזוזא, והוא חצי דינר, כההוא איסתירא מאה מעי. ולפירוש זה לא אמרינן Mai אמרת שית מהה איסתירוי זוזוא יד בעל השטר על התחthonה מתפרש בניחותא, מה יש לך לומר על כרחך שית מהה איסתירוי, שהן גראועין מזווי, שהרי יד בעל השטר על

ה מ ו ז

ה ג ה ו ת

סוף פרשה מה של אחד שהיו בינו שתי קפליות הלויכן אל הנחת, ופרש"י קפליות טוחחות. אבל בערעור טרי שלשלות.

(178) כ"ס הרשב"ים והיה בשם דית', וכותב היה שכ"פ הרובים.

(179) כ"כ היה פכ'יו מה' מלוה הטיזו בשם רבינו שמישון ורבי מגשא.

(180) ביך דף לא.

(181) וויל^{***}) מכאן אתה למד כי שטר שכטוב בו מהה וחמשה דינרין וכינוי' שאף המאה דינרין, ואנן לומר שהן מועות דאי' אסוכי מסכי להן, וזה ברורא. הריטובא זיל, עכ"ל תנין ועין אורחים ותומים סימן מבאות מדר ובוניבות המשפט שם.

(182) וכ"כ רבינו לקמן קעה. דיה הוזיא עליו כתוב ידו.

(183) סנהדרין קי. וכ"כ התוספות כתובות בא. דיה הוזיא בשם הריב'.

אחרונה, הריטובא בשם רבנו הראה זיל, ע"כ. וככל רבינו לעיל דף קסן. סוף דברו המתחל הרתיק בשם רבנו, וכתב שם דה' ביווץ מתחת ידו או מתחת יוד ירושו.

(173) עיין מסורת הש"ס.

(173) פירוש שנקודה למלחה היא סימן שהוא נוטרייקון כמו שפרש"י שבת קד: ד"ה כתב.

(174) וכ"ס ריח' ותלמידו הריב' ותלמידו תלמידו הרבי ז' מגש.

(175) כ"כ הרשב"א בשם הרשב"ם. אבל בפירוש רשבים שבפוסט שלגנו והגמ"י בשם רבינו שמואל וכן בפרש"ם שבפוסט פירשו מפרש קפל סלהות הראויה לקלפל, וכןה שהרשב"ם כתוב שתי מהדורות על מכילחין, וכן מוכח בכמה מקומות.

(176) ל' הרשב"א בשם הרשב"ם.

(177) סנהדרין קי. וככלו אקלידי וקילמי ופרש"י וקולמי מנעלים. וכן ספחיהם קטי. וכן הוא בכ"ר

מהכא דאותיות מרוחות או דוחות שאינן מקיימות כשרות. ומיהו מוטב לקימן כדי שלא יהא נראה כהערמה ויצטרכו בית דין
לכוף עליהם :

אין חתימת ירא דידי הוא מיהו מקמי. דרב אהא לא חתום מעולם בפתחיה ואורי. ושמיעינו מהכא די לאו אודוי השטר מקומי. ואעפ"י שרבא לא היה נזכר מהמעשה. ולא כדברי הרמב"ם^(*) זיל שכתב כי העד המעד על כתוב ידו ציריך שיטה גורר המעשה עצמו. ואם לאו אין קיומו קיומ. וליתא^(**) מתרנגולין כתובין גט לאיש וauseפ שאין אשתו עמו וכו'. וכך על גב דאייכא למשח שם לא נתנו לה אלא אחר זמור^(***):

קפסו ע"ב כתובין שטר למועד אעפ"ט שאין לך עמו. כתובין שטר לולה אעפ"ט שאין מלוה עמו. ואוקיננא [ביב[בב"מ]]^(****) בשטר אקניתא [דראא] שעבד גפשיה. ופירש רשי שם^(*****) בין לולה בין לא לולה וausep שלא הגיע השטר לידי. וכן עיקר. וכיוון שכן אין שטר ביד מוכר דעתה שההתקה לחיבבו בפרעון הדמים. דכיוון לאפשר שנשתה שלא מועדתו של לוקח אין אומרים בו משוכה

דמאן דמקי עלייה שטר מזוייף אין דרכ שיטען פרעתני. אדרבא הוא צווה ואומר להדרים ושוב אינו יכול לומר פרעתני הכל האומר לא לויתי אומר ביה אידך נאמנות^(*****): ועוד דידילמא כתוב ביה אידך נאמנות^(*****):

מתלות ועד עשר לא לפתח בטוף שיטח וכו'. פירוש ואי כתיב הכى. ולא אהדריה באמצע שיטה. זהה ליה שטר שיכל להודיע פוטולין^(*****)). וכן כל שמניה ריווח חלק בסוף שיטה במקומות שיכל לזייף בו כלום. ואי אשכחן תלחין וחמשין בסוף שיטה השטר כשר. ולא אמרינן שמא תלה וחמש היה דוחקה על העדים שועשון דבריהם כהונן. כדכתייבנא בספריקן דעלילין^(*****)). וכן

דנתי לפנוי מורי הרב זצ"ל^(*****):

ההוא דוחות כתיב ביה תילטא בפרדייא. פירוש שהיתה כתוב בו נתתי לך מנכס תילטא בפרדואן:

פתחיה ואורי. ושמיעינו מהכא די לאו דאייל לא פסלין שטרא. ואומר מורי הרב דמייר שלא היה המחק ניכר. די לא כל מה שאתא יכול לתלות במחק תלה. ושמיעינו מהכא דכיפינן על בה"ג. ושמיעינו

ה ג ה 1 ת 2

המחק ניכר. די לא. כל מה שאתא יכול לתלות במחק תלה. וש"ם ודכוון על בה"ג. וש"ט דאותיות רוחות או דוחות שאינן מקיימות כשרות. ומיהו מוטב לקיים כדי שלא יהיה נראה כהערמה ויצטרכו כדי לכוף עליהם: אין חתימת ירא דידי הכא ומיהו מקmittה דרב אבא לא תחמי מעולם. שם די לאו אודוי השטר מקמי. ואעפ"ט שרבא לא היה נוכרי מהמעשה. ולא כדברי הרמב"ם שכתב כי העד שמעיד על כתוב ידו ציריך שיטה וכן מן המעשה עצמו. ואם לאו אין קיומו קיומ. וליתא. כל זה מהרטבcia זיל. עכ"ל התמוקי יונתן. ר מבאים פ"ח מה' עדות היד. ועייש⁽¹⁸⁴⁾ בהשגות.

הטעם מפורש בניי בשם הראה. שרי כל אלה זרכה על סיפ כתבו סעם אחר.

186 **186**) שם דיה בשטר הקנתה.

(182) לעיל ג. כתובות טה. שבורות מא: (182) כל זכרי ובינו אלה בחובו הגומי יוספה. ומכאן שלשון רבינו העתקה. ועיין בהקדמתו. וכיל רבינו כתובות סא.

(182) וכיל בשיער חותם סימן מב' עזיף ד' בתנה. (182*****) לעיל קת. בדיה והא דאמרין כתוב רבינו סא:

(183) זה לשון גני: אמר המתר מثال עז עשר אי כתיב הכى ולא אהדריה באמצע שיטה היל שטר שיכל להזידיך ופסול. וכן כל שמניה ריווח חלק בסוף שיטה במקומות שיכל לזייף בו כלום. אי אשכחן תלחין וחמשין בסוף שיטה כשר השטר [ולא] אמרין שמא תלה וחמש היזה. דוחקה על העדים שועשון כהונן. וכן נתתי למני רבותיה: בפתחיה ואורי. שם די לא דאייל פסלין שטר. ואומר מורי הרב דמייר שלא היה

מיד המוכר או מיד הלוות שלא בפני הלוקח ומלווה, ובא לוקח או מלווה ותובען שיכתוו ויתנו להם, אין כותבין להם כלל, שלא אמרו סתם קניין לככיתה עומד אלא כשהוא בפניהם. "גנוי" דלא ניחא לייה שיתנו לו עד שיקבל מעותין. מיהו כיון שנintel קניין סתם, ולא התנה כלום זכה הלה מחמת הקניין, ואפיו באומר כתבו השטר ותנוו לו י"ל מורי (הר"ם) [הכ"ס] והרש"א גרא". ובמסכת קידושין¹⁷⁴) אמרו כי נחלקו ר"מ ורבנן במילוי ברשות מלוה לחזרה, ואפיו לאחר שנתנה ללוה, דברי מאיר סבר ברשות מלוה לחזרה ואפיו לאחר שנתנה ללוה כל זמן שהוא בעין, ורבנן סביר שaina ברשות מלוה לחזרה כיון דמלוה להזאה ניתנה וכל שקבלות לוה הרוי הוא כאילו הוציאם. אלמא לcoli עלא כל ומן שלא קיבל הלה מלוה יכול לחזור בו. אבל מדברי הרא"ם (גר"ז) [גראה] דביוון שקו מילודה של לוה מדעתו של מלוה, אינו יכול מלוה לחזור בו. וכן כתוב הרמב"ן בתשובה שללה¹⁷⁵). דביוון שנתחיב לו זה נתחיב לו הוא במעות המלווה, ודעת רבותי היא מהחוורת. ומיהו בשטר מכר כיון שקט מילדו מדעתו של לוקח או שוכת לוקח בקרקע באחד מדרכי הקניות¹⁷⁶) בענין שאין מכר יכול לחזור בו, חייב לוקח בדים ואין יכול לחזור בו. וזה ברור :

אין כותבין שטריו אירוטין. כבר נחלקו בה במסכת כתובות¹⁷⁷) ובמkommenות אחרים, אילא מאן דאמר שטר קידושין, וקסבר תנא דבשטר קידושין בעינן דעתה.

בקרע נתחיב בדים. ואצל בשטר הלוות, דההיא אפיו נעה מדעתו של מלוה וקיבל השטר יכול לחזר בו שלא להלוות, כי במה נתחיב לה, ובמקרה שהוא דבר מסוים אמרו דכיוון שוכת זה מדעתו נתחיב בחיליפיו או מורי (הר"ם) [הכ"ס] והרש"א גרא". ובמסכת קידושין¹⁷⁸) אמרו כי נחלקו ר"מ ורבנן במילוי ברשות מלוה לחזרה, ואפיו לאחר שנתנה ללוה, דברי מאיר סבר ברשות מלוה לחזרה ואפיו לאחר שנתנה ללוה כל זמן שהוא בעין, ורבנן סביר שaina ברשות מלוה לחזרה כיון דמלוה להזאה ניתנה וכל שקבלות לוה הרוי הוא כאילו הוציאם. אלמא לcoli עלא כל ומן שלא קיבל הלה מלוה יכול לחזור בו. אבל מדברי הרא"ם (גר"ז) [גראה] דביוון שקו מילודה של לוה מדעתו של מלוה, אינו יכול מלוה לחזור בו. וכך כתוב הרמב"ן בתשובה שללה¹⁷⁹). דביוון שנתחיב לו זה נתחיב לו הוא במעות המלווה, ודעת רבותי היא מהחוורת. ומיהו בשטר מכר כיון שקט מילדו מדעתו של לוקח לוקח בקרקע באחד מדרכי הקניות¹⁸⁰) בענין שאין מכר יכול לחזור בו, חייב לוקח בדים ואין יכול לחזור בו. וזה ברור :

ואין כותבין לlokach עד שייא מוכר עמו ולא למלוה עד שייא לוה עמו. קשייא לי מי קמ"ל פשיטה ופשיטה. ותירץ רבנו הרמב"ן¹⁸¹) ذרישה קאי, שם קנו

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

195) וויל השיטים ב"מ יג בשם רבינו : וזה דלא חישין הכא וילמא עיל וגנטיק אווי הוה משום זאי קפיד קולי הא לא הוה כתיב שטא. וכי היכי דלא חישין שמא נטל קניין בתנאי שלא יוכה פ"ז שיגיע שטר לדון, דהה לא שכיה, עילל.

196) וויל הגני : ודעת הרשב"א והראיה זיל דכל שקו מיר המוכר והלווה סתם כותבים וגנותים מלוה ולוקח, ומונתין פשיטה, אלא דאגב רישא נקס לה. עכלי הגני.

197) כתובות דף קב : וקידושין דף ט :

187) קידושין דף מו :

188) וכיכל בחידושי הרמב"ן.

189) בכלי החידיא : ממני קניים.

190) כיכל בחידושי הרמב"ן.

191) ברמב"ן : אין אפשרי [טספרא] ויר ולא ניא לה דונמאות שטוא עד דשייל למינה אבל בגני הלשון כמו בכלי.

192) בכלי הגאון חידיא : המוציא.

193) ב"מ דף יג.

194) כאן יש נקב בכלי לטמי השין ונראה שחתורה המים.

ואיכא מאן דאמר דלא בעין דעתה, ומתניתין בשטרוי פטיקתא ואע"ג שנקין באמרה מ"מ אם נכתבו נובה מנכדים משועבדים, ואני יכול לומר פרעתי, דברים הללו [לא] ניתנו ליכתב"). ולפיכך אין כותבין אלא מדעת שניות:

ושטרוי נשואין, וזה מה שהוא מתחייב ומה שהיא מתחייבת בו. ודילמא לא ניחא להו דתתווי") מכלוח בשטר:

(וחנתן) [וחחתן] גוטן שכבר. פירוש אם נ כתנו הכל בשטר אחד, אבל אם כתבו להה בפני עצמו ולוזה בפני עצמו כל אחד פודע שלו:

שטרוי בירזין. בגמרה מפרש לה, שם נפרש:

נראה שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה. ואית אם כן מי אשומעין רב, היינו מתניתין וב└בל שיטה מכירן. תירץ הרא"ב"ד דוא קמ"ל דלא סגי בהכרת פנים, ושיטמוך עליהם") בשמותיהם מושם דהוי מילמא דעכidea לאיגלווי, אלא צרייך שיכיר שמותיהם ג"כ"):

אין מגרשין נשותיהם אלא זה בפניהם זה. אין גותני גט לא מהן") אלא אם כן חברו שם. ואית ניחוש שם תננו זו לו") אחר כך. ייל דתא מילמא דלא שכיה היא שחרצת לקללה") אחר שתויה כן בפומבי,

ה ג ה ו ת

ה מ ו ז

204 בכ"י א: כגון הא ב יוסף ג' שמעה.

205 בכ"י החידיא: וזה שלא כד ר' ר' זיל.

206 תודיה וליחס, ובגיטין דף כד: דיה בעדי מסירה.

207 בכ"כ ריבינו גיטין דף כד: דיה אלא בשם הרואה עמיש.

208 בכ"י א: והכיוו זוזין.

209 עיין שווי"ע אה"ע סימן קכח סעיף ב. ועי"ש בב"ש לדעת הרא"ב ותרשכ"א שניין מקום לידי מוסל וגט. עיין ריבиш סימן שדי.

210 בכ"י א: אין לחוש כ"כ.

211 בכ"י החידיא מתחיל כאן פרק אחר, ונלעדי שחרר מה.

198) וככ"כ הרכבים פ"ה מה' וכיה ועיין טור בשם ר' זיל.

199) בכ"י א: דוחה במלואה בשטר.

200) בבית יוסף אה"ע ס"ה קכ' ביאר דבריו דחוישין שמא ההליכו שמותם וכותב נט לאשת חברו. שוב מצחטי פעם זה מפורש בשמה בשם הרם.

201) תיבות "לא מהן" ליתנתנו בכ"י א.

202) בכ"י א: ואית ניחוש שם נתנו זה לה אחיכ.

203) בכ"י א: כגון הא ב יוסף. וצ"ל: כגון גני ב יוסף בן שמעון.

203) בכ"י א: שחרצת לקללה.

לבעל זווי דידה, והפרק בית דין הפקרי²¹⁰), וכאילו פורעת בשבילו, ועם כל זה טוב הדבר לומר לבעל שיפורעם משלו²¹¹), כל היכא דאפשר:

מאי שטרא בירורי חכא תרגמו שטרוי טענתא. פירוש לפיכך אדריך דעת שניהם, כי לאחר הכתיבה אין יכול לחזור ולטמען ואפילו בנזון אמתלא, ואפילו לא הוחש בעדים. וכן למאן דמפרש זוח בורר לו אחד וזה בורר לו אחד, עד שלא כתבו יכולים לחזור בהם ולברור אחרים. ומשכבותו אין יכולם לחזור בהן. וכן פריש רשי' בפרק קמא דבבא מציעא²¹²). ומיהו בירושלמי אמרינן שם טען בפניהם אין יכולן לחזור בהן. ולמנון מכאן שאין כופין לשום אדם שנית טענות כתובה אפילו לבית דין, וכיש' לבעל דינו דדמי עלייה באירוע ארבעא:

לימא בכופין על מدت סדום וכו'. הקשה הרמב"ן מי מدت סדום הוא זה, אדרבא דרך כל אדם שאינו רוצח²¹³) להעמיד זיכויתו ביד בעל דינו ולא ביד שלישי שיצטרך לשאול אותם מידו כשיצטרך להם. ותירץ הוא זיל דהכא שאמור לחבירו נכתוב שניינו ביחד כדי שלא יצאטרך לפרט הכל ויהיה בידך, דהוה ליה זה נהנה וזה אינו חסר. ואפילו וכי תוריין תלמודא דבר רבש"גDicol לומר שעו אינה מידת סדום, כי חסר הוא בדבר שאינו יכול לראות שהייה טענותיו בידו, דדמי לית באירוע ארבעא. ואשה כי הוכרי דלא לישחוין. פירוש ריבנן סבריו שעו אינה טענה, וכיוון דaicca ריבנן

סיגא בלאו הכי, ואע"ג דaicca למיחש שם יעשה קנגיא על לה עשיר שם ובמקום אחר הוא, ודאי להא לא היישנן. ומתעד דעתין הביאן מדינת הים הרי הוא נאמן שם על שם אשטו' ושם עירו' ושם עירה' דלא סגי בלאו הכי, ולא מיחסין ליוו' שכתחוב וישלח הגט לאשת חברו. אלא ודאי כולי האי לא היישנן, דקלקלוי לא שכיה דבעי' למעבד, אלא (ודאי) [מאי] דאפשר לתוקני מתקנינו, וכן הדין בשטרות דעלמא:

דף קמח ע"א אע"ג דארמי ריבנן כיון שהגדר שוב איינו חזר ומניד. פירוש זה בא לסתור השטר שחותם: צורבא מרבען לאו אורחיה למידך, ונאמן הוא לומר שהטהיטה. ומימ' שמעין מהכא שיכל אדם לסמדו בוה על פי עד אחד, ואפילו על אשה וקרוב, דאי ס"ד כי ב' העידו לו בדבר בתחילת, היכי אמרינן דצורבא מרבען לא דיק, הא דק בדבר עפ"י עדים כשרים ואיתן יכול לחזור בו, אלא ודאי כדאמרן כיון דמלחתה דעבידא לגלוויי [היא] נהוי שאן סומכין על בעל דבר עצמה, סומכין על פי עד אחד, ואפילו קרוב או אשה. וכשם שטומכין לעניין חיליצה לומר שזה היבט וזה היבמה כדאיתא ביבמות²¹⁴). כן גראה לי, וכן דעת הרשב"א²¹⁵). אבל (הר"ט) [מוריה הרים] אומר שצරיך שני עדים, ווזחק בפירוש שמעה זו כדכתיבנה בחידושים הארכוני, ולא מהוורי לי, (זהאי דין) [זהϊונא] שדיוח ריבנן אשה כי הוכרי דלא לישחוין. פירוש דאע"ג דכתיב וכותב ונתקן, אקנו ליה ריבנן

ה ג ה ו ת ה מ ו ל

שות היבט וו הייבמה, כדאיתא ביבמות. כן דעת הרשב"א ותלמידו הריטב"א זיל, עכ"ל הגני. וכיכ' הראי'ש סמך י"ה.

213) ריבנן ברוך בספר הכתמה.

214) בימ' כ. רשי' דיה זה בורה.

214) בכ"י א: שאינו יוגא.

(212) יבמות ל"ט:

(213) זה לשון הנגומי יוסף: אמר המתבר שם שיכל אדם לסמדו בות עפ"י ע"א אפילו על אשה וקרוב אעיזט שאן סומכין על בעל דבר עצמן, דאי ס"ד שצראין שנס שיעיזו לו בתחלת היכי אמרינן לא דק הרי דק עפ"י עדים כשרים, אלא ודאי ברוצרין דאה מלחה ועבידא לגלווי היא. וכן לעניין חילצה סומכין על אלו

סבירו דהרמביים לרכתי בנה במסכת מציעו גבי הנตอน ערבות לחבירו על הבית"). אבל מוא ליכא קוישיא כי בכאנ לא תלי עיקר האסמכתא על המעות שננתן, אדם כן למה שונואה במשליש את שטרו, ליתני מי שפרע מלצת חובו ואמר לו אם לא פרעתיך [עד] משטרו שמויזא עליון אפילו רבנן מודו שאוני מן הדין שיתן לו כי (דמי') אמר בעיל השטר דmittah עלי אראיה ארבא (שאיתן) [שאתה]** רוצה לבקש עיקפין של שקר על שטר שלוי כדי שתפסידין, וזה טענה גדולה היא. אלא מראהו לבית דין לראותו ולקרטונו. וכן דעתך על פי רבותי פעמים הרבה**).

גרבי:

ובעיקר דיני אסמכתא כבר נתנו כלל גדול יי**) לחלק ביןו ובין תנאי בני גד (וכו) [ובני ראובן] ושאר תנאים. שלא אמרינן כל דאי אסמכתא היא אלא במאן דגמים וקניט נפשיה במידי בעין משנתינו, ודברים שאין הקנס מודעתו אלא לסתת דבר שהוא צrisk לאפקוי תנאי של גיטין. וגם באלו דוקא תורה בדעת עצמו במליטה דיבידן וללא בידו לגדר. ולאפקוי תורה בדעת אחרים, ולאפקוי דבר שבידו לגדרי** או אין בידו כלל, כדמות בסנהדרין**). וכבר געשו בוהו כלים גדולים, אבל זה הכלל הגמור שכולל כל השמות, התקבלתי מפי רשותי**) מורי הדראה ומורי הרשב"א:

פסidea להאי [לאו] מdat סdom היה זו. ואומר מורי הרב (הר"ם) [הכ"ט] והרשבי"א דזוקה בהא פולגי רבנן, משום דאייכא פסidea להאי, ורוצה להאי לא חשיב רשותא ולא טעוגה אבל הטעונן לחבירו שיתן לו טופס משטרו שמויזא עליון אפילו רבנן מודו שאוני מן הדין שיתן לו כי (דמי') אמר בעיל השטר דmittah עלי אראיה ארבא (שאיתן) [שאתה]** רוצה לבקש עיקפין של שקר על שטר שלוי כדי שתפסידין, וזה טענה גדולה היא. אלא מראהו לבית דין לראותו ולקרטונו. וכן דעתך על פי רבותי פעמים הרבה**).

מתניתין מי שפרע מלצת חובו וחליש
את שטרו ואמר אם לא נתתי את השאר מכאן ועד يوم פלוני תן לו שטרו. פירוש ויגבנוقولו: ר' יוסי אומר יתן. פירוש ויגבנוقولו, דסביר אסמכתא קニア, כדאיתא בגמרא. ואית זה איך גובה בשטר זה מה שכבר פרע לו, והא נמחל שעיבודו. (ר"ל) [ויל'] שכן התnga אם לא נתתי את השאר מכאן ועד יום פלוני תן לו את שטרו ויגבנו כלו ויהיה מה שננתי לו עתה מתנה גמורה. וליבא משום רבית, כיון דאיilo פרעה בומניה לא יהיב מיד, ואין כאן אגר גטר לי כל"י**). ויש למدين מכאן שיש אסמכתא אשלו במה שנונן לו חבירו מיד, שלא כדברי הרמב"ם**). ואיברא דליתא להאי

ח מ ו י ג

ה ג ה ו ת

מרוחיק לו זמן אחר אלא נועל מננו כל השטר בתשלום זמן הראשון.

(216) רמב"ם פ"א מה מכירה הין.

(217) ב"מ ד"ז עז:

(218) בדור חמ"ם סימן ר"ד הביא הביא תשובה רבינו וכל שוללה אותו בדעת הקונה אם תעשה אם לא תעשה אינו אסמכתא אלא תנאי כתנאי בגין גד עיי".

(219) ווד"ל הגי: אמר המחבר חילוק בין

דיני אסמכתא לתנאי בגין גד ובין ראובן ושאר תנאים, לא אמרינן כל דאי אסמכתא הוא אלא

כבי החידיא: כמי הגה היר שמואל ביר יצחק

(215) זהה לשון הגמוקי יוסוף: כתוב הריסבי"א דיל דעת מורי הרב (חchap) [הכ"ט כב' ו' וכו'] הא נמי דפוס קושנוטטן) ומורי הרשב"א ויל שטעונן לחבירו שיתן לו טופס משטרו שמויזא עליון, כו"ז מודו שיכול לומר בעיל השטר אתה רוצה לבקש עיקפין של שקר על השטר שלוי כדי שתפסידין. וזה טענה גדולה היא. אבל מראה לו בביד לקרטונו ולראותו. וכן דעתך לטפי רבותי פעמים הרבה עכ"ל הגי.

(216) הטעם מבואר בחישובי מהרי מגש שאינו

ולכל היכא דaicא²²¹) מעכשיין אין בו החתימות סגי, שאין זה עד מפי עד, כי על עיקר הכתב הם מעידין ולא על המנתן, וזה עדות ברורה וקיים גמור, והרי זה באילו העידו נתרבר לנו שהיתה לפולני שטר מכר או שטר מתנה, וכן עיקר²²²). פולני ופלוני עדין, פירוש העדות שראווה קיים והעדים החתוםים בה, ולפיכך מפרשים שמותם, כדי שיוכל להלה לפוסלן²²³). כי לא ירצו בית דין לטrhoה ולבזר שהם נשרים, ובתci סגי:

דף קפח ע"ב גמרא נמצאת עדותם מבוגנת. יש מפרשין שהקרו העדים שראווה וה שלא בפניו זה וגטבונת עדותם. ואינו נכון, שאעפ' שלא כתבו כן פשיטא²²⁴) שלא יקבלו עדותן אם לא הייתה מכוונה, ולמה (היתה) [השטר] פסול. אלא הנכו שידעו על עדות העדים החתוםים בשטר שעודתו נכוונה ולא היה השטר מוויף, והפק מה שאמרו למטה²²⁵) הכל מודים שאם (הוחזק) [הוחזק] העדותם של עדים ונמצאת עדותן מוויפת: מקום העדים ומוקם הומן ומקומם התורף. פירוש או או קתני:

וכל היכא דaicא²²⁶) מעכשיין אין בו אסמכתא כדאיתא בפרק אייזחו נשך²²⁷). אבל קניין אינו מבטל אסמכתא אם²²⁸ הוא בב"ד חשוב ראויים לדון בדייני ממונות ביהיה כדאיתא בנדירים בההוא דאמפסיה זכותה בב"ד בפ' ד' נדרים וכדכתיבנא התחמ²²⁹). דההוא נמי אינו אלא בדבר המסור לב"ד, כי היא דרכותא. ומשם למדנו שסתם קניין אותו כמעכשיין לכל דבר:

גמרא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר רב הלבה בר²³⁰ ייל דהתחמ²³¹) בתר דאהדריה מנומי חכירה משימה דרביה בר אבוח דהוה במודהרא בתרא, והיינו דאמר רב נחמן בפרק אייזחו נשך²³²) אני אמיינא אסמכתא קנייא ומণומי אמר אסמכתא לא קנייא: מהגניחסין מי שנחמק שטר הוובו מעמיד עליו עדים ובא לביות דין. יש אומרם²³³) שצרך שיביא כתוב העדים להלכה קרבוי יוסי ודامر אסמכתא קיאו ויל' דההט וכור. שיעידו העדים שהכירו, דהוה ליה עד מפי עד. ומורי גרא²³⁴ [אמר] דבעדים שהכירו

ה ג ה ו ת

בב"ד השוב אבל במילמא דבניה לבן חבירת לא וכדעת ריבינו האי גאנון ושלא כדעת רית.
 (223) נעלע"ד שחוסרה כאן הקושאיה. וככ"ל: קשה לי דביריש נדרם [דר' בג]: אמר רב נחמן אין הלהה קרבוי יוסי ודامر אסמכתא קיאו ויל' דההט וכור.
 (224) הראבאי, הובא בשיטין.
 (225) זיל הגני: אמר המתבר מורי גרא אמר רבudsים שהכירו החתום סגי שאין זה עד מפי עד כי על עיקר הכתב הם מירדים ולא על המנתן, וזה היא עדות גמורה, וקיים גמור הוא, והז' כאילו העידו נתברר לנו שהיתה לפולני שטר מכר או שטר מתנה, וכן עיקר. הריטב"א זיל, ע"ל, והביה יוסוף בסימן מא' מבאר דברי הגני שהעדים צדליך לומר שרוא הכהב וחיקמת העדים הכהר, ואם הם עצמן מעידין על חתימתן צדליך לומר פולני ופלוני העידו בטנוו ששהטר היה מקומות, וגם יאמרו העדים ע"ש המלה והלה והומן והמעות. זיל הגני²²⁶) וביב' תוריה ופלוני.

(225) עיין ביר' רמה שתירץ דהכא חוששין לגבי טועין שלא חקרו וודשו העדים בדורות וחותמות כראוי שם והו מלחה ולא שפיחא ולא ידע לאיזו הוריה בה.
 (226) لكمן ע.

במאן דגויים וקニים נשפהה במירוי בעין משנותינו, ובבדור שאין הקנס מועתו אלא לסיבת דבר שהוואר, לאפוקי תנאים שבגיטין, וגם אללו ווואה תוליה בדעת עצמו במילטה ובידיין ולא בידו למגרין, ולאפוקי תוליה בדעת אחרים, ולאפוקי דבר שהוואר בידו לממרי או שאין בידו כלל, וכדומה בסנהדרין. וזה הכל גמור שככל כל המשמעות, ככלתו מפי רבינו. אמר הריטב"א זיל כל איהיא²²⁷ זיל ואיך²²⁸ מעכשיין אין בו אסמכתא [כדיאתא]²²⁹ פרק אייזחו נשך למן שסתם קניין אינו כמעכשיין, והרשב²³⁰ כתוב פרק אייזחו נשך דכל קניין כמעכשיין הוא, דאי לא היכי קני לקמיה, הא הדר סודרא לרמיה, בודא רגנן בדערם פרק השופט²³¹ זיל נדרם ב"ד השופט רית זיל, והוא דבעדין הכא ב"ד נדרם ב"ד השופט ובPsi איזחו נשך במעכשיין להה, מפורש שם ע"כ. ע"כ הגני.

(219) סנהדרין כת.

(220) וכ"כ ריבינו נדרם כן. וויל': ומיהו כל היכא ואיכא מעכשיין בפירוש לייא משום אסמכתא כדומוכח בפרק אייזחו נשך²³² (גמ') [גבג'] הלווה על השודה.

(221) ב"מ סו:

(222) בנדרים כת: כתוב ריבינו דודקא במילמא ושיכא כי דינא לית בי אסמכתא אם קנו מיניה

אבל שטרוי מכח וממבר כתובין חזן מן האחריותם שבו. י"ט דעתם הראשונים כתובין בו אחריות וכadamrinon ל�מן⁽²³⁰⁾ רבה אמר בשטר מתנה רב יוסף אומר בשטר שאין בו אחריות. [אבל] מורי הראה היה אומר כלל שנקנו מידו לשטר באחריות⁽²³¹⁾ לא היה דעתו לעשות אלא שטר אחד ולשטר אין בלבד עשם שלוחים. ושוב אין כתובין לו אפילו שטר שלא באחריות. דההיא דלקמן משום דמתחלתו שטר שאין בו אחריות אמר להם בכתב, ובاه לא קפיד אפילו למאה שטרות. וכותבין דקANTI הכא ואמרין בכולה סוגין הוא מעשה⁽²³²⁾ בית דין. ואם תאמר יעשו לית בית דין הטפסה ממש. ייל דהא ניחא ליה טפי שעושין לו שטר שהוא כשר. ואעפ' שאין זה מצוי, יש לו גמור, כי נתברר להם כי הקרע ההוא שלו שלקחו. ומיהו בהטפסה ודאי אין גובה אחריות. ואינו אלא כתוב שאין בו אחריות שאינו אלא לרואה בעלמא אבל האי מעשה כדי עדיף ליה:

דף קספ ע"א וכן היה רשב"ג אומר הנוטן מתנה [לחבירו והוחריר לו את השטר חורה מתנתו וחכמים אומרים מתנתו קיימת]. מפרש ל�מן⁽²³³⁾ דפליגי באותיות נקנות בມיסירה רשב"ג סבר אותן נקנות בມיסירה וא"צ לחביה ראייה על המיסירה. הילך בראשיא חושין שם חור ומקרה למועד הראשון, והחותיר לו השטר וההה בידיו. ותו דחישין דילמא משכה אליה ונגי ותדר גביי⁽²³⁴⁾:

אבי אמר שני וערב. פירוש מורי דאבי לא פליינגי⁽²³⁵⁾ אלא אמר דבר הגט ודשטר⁽²³⁶⁾ אם הוא שני וערב קרע בית דין הוא ופסול:

הנחו⁽²³⁷⁾ ערבא[י] ער אין כתובין שני שטרות על שרה אחת. תמייה מלחה לכתב להו חזן מן האחריותubo⁽²³⁸⁾. ויל דאיינהו שטרא מעלה (זהה בעי) [זהו בעו]. והיינו נמי דלא עבד להו הטפסת שטר, כמו שאנו נהוגין היום:

ודילמא רישומו ניכר. פירוש⁽²³⁹⁾ דקס"ד דהכי אמר שיכתוב שטר מעלה וימחקנו ויתחרור ויכתבנו. ולהכי אמר דילמא ימחק הכתב השני וייה הראשון רישומו ניכר שהוא כשר. ואעפ' שאין זה מצוי, יש לו לחש אפילו לדבר רחוק, שלא יצא מתחת ידו דבר שאין מהוגן:

ופrisk דהכי אמר דיליבתוב מעיקרא אלפ"א בית"א וימחקנו ויכתוב שטר. שם נמוך השני רשומו של ראשון איינו כלום. ושמיעין מהבא דשיり למעבד לדינא כי האי גונן כי היכי דלא לטרכות. מפי מורי הרב זיל:

ת"ר מי שבא ואמר עבר שטר חובי אעפ' שאמרו עדים אלו כתובנו והתמןנו והתנו לו אין כתובין [לו את השטר]. פירוש דחישין לפערון ואיפלו תוך זם, כיוון שאנו בידו. ותו דחישין דילמא משכה אליה ונגי ותדר גביי⁽²⁴⁰⁾:

ה מ 2 כ ג ה 1 ח

עבד להו הטפסת שטר כמו שאנו נהוגין היום עכ"ל. וכותב על זה הרביב"ש זיל: נראה מדובר שבתטפסה כתובין אותן באות, אלא שאין גובה אחריות. עכ"ל הריב"ש.

(230) וכ"ט הרשכ"ם.

(231) וכ"כ הרשכ"א.

(232) ל�מן פגא ע"א. וכן משמע בש"ך שוו"ע חויים סימן רלט סי"א.

(233) עיין ברמבין דף קעא ע"א.

(234) בכ"י החידא: סוגין ומעשה ב"ז.

(226) אבל האור זרוע שם הריב"ם כתוב שם לא יהיה שני וערב איפלו קרע מקום העדים והותמן והחריך לא היה קרע ביד לאבי עכ"ל.

(227) בכ"י התואן חידא: והשאר. וצ"ל והשטר, לומר שם נקע סופס הגט או סופס השטר שני וערב קרע ביד הוא ופסול.

(228) בכ"י א: ההוא.

(229) בשורת הרביב"ש סימן תיב כתוב זיל: וכן נראה מדובר הרב רבוי ים טוב אשבי זיל שכוב בפרק גט משפט בעבדא דגהנו ערבי זיל: תמייה מלילה כתוב להו חזן מן האחריות שבה. ייל דאיינהו שטרא מעלה בעו, והיינו נמי דלא

שעשו לו שנית ואומר לモוכר מה אתה עושה ופקדונ, ובודאי מפר לך, ואותיות נקנות במסירה. וזהי שיטת הרא"ה:
מ"ט***) דגבוי והדר גבי כదמפרש ואoil. והוא דאמרין המוכר שדו בעדים גובה מנכסים משועבדים. פ"ר ר"י שהו כשהעדים מעידין שלא כתבו לו שטר ושהלא היו שם עדרים אחרים. דאי לא, דילמא הדר גבי בעדים אחרים או בשטר שבידו. ועדים שאין יודעים לחותם אין עישן בית דין על פי עדותן שטר באחריותו, אלא אם כן פולש עדותן בעל פה בפניהם, שלא יוכל לגבות בהם האותיות:

דיילמא אויל בעל חוב וטריףליה להאי ואזיל אהו [ומפיק חד] וטריףifik לקותות. ואית ואיך לאקוותי אחריני נימא לך רשות ראשון לב"ח הנחותך לך מקום לגבות ממן. וייל דמיירי כגון שהיתה שדה שומעין לו לומר אתה הכתבתו, שהדריך דרכך להЛОוח כתוב שטר. ולאביי דאמר לך מן דציריך להביא ראייה על המסירה, ורבנן אוקמינא דאי מכה אבותהיה:

כל טירטיא דלא כתיב ביה (וכו) [קרעניתו לשטרא דמלוח לאו טירטיא הוא]. פירוש טירפא איתנו אלא על בני חורין ואין לו נכסים משועבדים***) ידועין ומוטימיין שיגבה מהם. בותני לו בית דין טירפא שיתוו אחריהם ויגבה ויתרוף מן הרואוי לו מהם לפי שעבוד שטרו, וזה שטר כללי***). וכשימצא (שטר משתחעב) [שדה משועבד] הרואוי לו בותני לעילו אדריכתא שמדריכין ומורידין אותו בתוכה, שהוא ראוי בידו של זה, הוא ודאי נזהר בו מנפילה

בשדה זו שהרי מכרתו לי והוא שטרא. ואם יטען לו חזותי ולקחתיו ממקח והחוותה לי את השטר, יטען זה ויאמר שטר המקח בדיי הוא, ואותו שבדיך לא בא מעולם לידי***) ואתה הכתבתו, כאותה ששנינו בותני שטר לモוכר עא"ס שאין לך עמו. ורבנן סביר אין אותיות נקנות במסירה אלא בכתיבה ומטריה זכריך להביא ראייה על הכתיבה, וכיון דכן ליכא למיחש למידי, דאי הדר וובנה לモוכר ויש לו ראייה על הכתיבה, אין שטר זה השני מועל: ואית לישב"ג כיון***)
 דלחשא זו הוא חושש, אםלו כשמור לו השטר ואין בידו שטר אחר יכול לטען עליו ויאמר הנה יש לי עדים שאתה מכרתו לי, ושטר שבדיך אתה הכתבתו. ייל כל שאין בידו שטר של זה רגלים לדבר, ואין דציריך להביא ראייה על המסירה, ורבנן סבירי ציריך להביא ראייה***):

ויא דבשטרי אקניתא דכותבין שטר לモוכר עא"פ שאין לך מודת שציריך להביא ראייה על המטריה, וכותבין לו שטר שני חזץ מן האותיות שבו והכא בשטריו דלאו אקניתא הוא. וכל שיש בידו של זה שום ראייה ואפילו מעשה בית דין שאשודה שלו אמר רשב"ג שאין השטר שבדיו של ראשון ראייה, וחוששין שהוא נפל מידו של זה ואבדה, או שהפקידו זה אזלן, ולא חשש כיון שעתה בידו שטר אחר. אבל בשאין שום שטר בידו של זה, הוא ודאי נזהר בו מנפילה

ה ג ה ו ת ח מ ו ז

ידועין ומוטימיין שיגבה מהם. וכמו שכתב הר"ן, הובא בשטרם.

מ"ט***) אולי ציל ווחו שטר כלל.

מ"ט***) בכ"י א: וכדא מא גו, ואולי ציריך

להיות: וכותבין טירפא גם כן על נכסים בני

234) בכ"י א: ואותה שבדיה לה ב"ל כדי אתה דכתבי.

235) בכ"י החורי"א: אם.

236) נראה שחר פה.

237) לנעי"ר שכז"ל: פירוש טירפא איןו אלא על נכסים משועבדים ואין לו נכסים בני חורין

ותרכין סוף סוף [לקחוות] לאו אמריו ארעה הדרא ופרקינו דילמא אדרכתא ושומא חוליטה. וטירפא הוא שעושין לולחת (וטרף) [שטרף] ממנה בעל חוב (הוא שחזור) [שהוא חזר] וטורף וגובה מן המוכר שלא כדין²³⁸). וכאותה שאמרו אחוי לי טירף ואשלם לה, ופירוש²³⁹ ("איתוי סירפא מבית דין שטרופה ממך בעלי חובות דין. וגם זה אמרתנו ונכון. וסדר הדברים אלה הינה כתובים על ספר הרמב"ם²⁴⁰), וגם בספר העיטור בתשובות הנזנינים, ובסוף המסכתא²⁴¹):

ושובן לגבי לקחוות לייכ ושותם ואכילת פרי, דאמן כי הימן האقا דαιיל גבי לקחוות ואכילת פרי, והוא אין ביד מהיבין לקחוות עד שיעמוד²⁴²) הלוח או המוכר בדיין, אלא ודאי שמעינן מינה דלקחוות כלוח או כמוכר עצמו, וכדוקשין אי היכי שטרוי הלואה גמי, אלמא חורר מלוח או בעל אהירות עלייהם, והם ילטו ויחזרו אחריו אחר שיגבו אלו חובם, כי אפילו זמן ביד אין נתגינם לחורר אחריו קודם שיפרעו זה,adam נקי היכי היישין דשםית ואכילת פרי, אלא ודאי כדאמרן. מיתו זהו כשאנין הלוח או המוכר בעיר או במקום קרוב, אבל אם הוא במקומות קרוב מודיעין אותו, כגון דαιיל שליהא בתלתא בשבא ואתי בארבעה וקאי בחמשא בבני דין, כדבעדיין בבני חורי מקמי אדרכתא כדיאטה בפרק הגות²⁴³). כל זה מיטדו של רבינו הרמב"ן²⁴⁴), וכן הסכימו רבותי, ומ"י²⁴⁵) כתוב הרבה תנוכרי²⁴⁶) Dai מצרפי לקחוות זמן (לא הדרי) [לאהדרין] בתור מוכר דידgor, והוא במקומות דיבוליים לחזור אחריו עד

נכיסם בני חוריין שמספרב לוה לפניו. וי"א שני בנקדים משועבדים (גמ' כו) אלא אדרכתא ושומא חוליטה. וטירפא הוא שעושין לולחת (וטרף) ממנה בעל חוב (הוא שחזור) [שהוא חזר] וטורף וגובה מן המוכר שלא כדין²⁴⁷). וכאותה שאמרו אחוי לי טירף ואשלם לה, ופירוש²⁴⁸ ("איתוי סירפא מבית דין שטרופה ממך בעלי חובות דין. וגם זה אמרתנו ונכון. וסדר הדברים אלה הינה הינה כתובים על ספר הרמב"ם²⁴⁹), וגם בספר העיטור בתשובות הנזנינים, ובסוף המסכתא²⁵⁰):

וכל שומא דלא כתיב בה (וכו') [קרענית לאדרכתא דמלוח לאו שומא חייא]. פירוש שומא קרי השתה לשטר החליטה, כי מן היה דרכן לכתוב בשטר אחד השומא (הו')²⁵¹) והחליטה כמו שאנו נזהגן היום, כי הכל סגנון אחד: ניפוי עלייה בעלי דיניהם. פירוש שיתקצזו הלוחות לצחוק על חמס ויתגלת הדבר: וליבתוב ליה להאי שטרא מועליא. פירוש שטר באחריות: וליבתוב ליה לאידך. פירוש יכתבו בית דין לולחת שטר: דכל שטר דענק וכו'.

דף קפט ע"ב ושובן לגבי לקחוות ליבא. פירוש אבל לא היישין לקונニア שלא ירצה המוכר לחתם להם השובר דמסתמא לא ניתא ליה דלקרייה גולנא, ואפילו לוח שלג באחריות²⁵²):

ה ג ה ו ת

ה מ 1 ל

238) כתובות צב:

(240) חולין טפ.

(240) וביבר וראיש סימן כה.

(240) ב"ק קיב.

(241) ב"כ בחידשי הרמב"ן.

(241) בכ"י החידיא: שיחיב.

(242) ציל ועוד כתוב.

238) ציל שטרף ממנה בעית, והוא שחזור וגובה מן המוכר שלא כדין.

239) בבא מציעא דף ז: רשי' דיה דאמר ליה, ותובות צג רשי' דיה דאל.

239) רמב"ם פרק כב מה' מלוח ולוח.

239) נראה שחרר פת או אויל כתוב רבינו כהה קונדרס מיזוח בסוף המסכתא ונabad.

239) בכ"י החידיא: והחומר הות ופס' הוין.

פירוש ואפילו שלחו סטמ"י) הכוין הוה משמעו, שלא שדי איניש זוי בדמי. ואפשר דמשום דלא כתיב דاكتנה הוי טעותה שליחת: שלא באחריות והדר זבון לה באחריותה פירוש עצה טוביה יהיב להו אם רוצה השלית, וכן אם וכוי"י). דאי לא, כיון דעתה ונתקבלת השליות אין כאן אלא שיחזר לו מעתוין.

ומיהו אם לא הודיע וכוי"י):

ה"ג הבא לירון בשטר ובחזקה (ברין) [נירון בשטר] דברי רבינו רשכ"ג אומר נירון בחזקה ולא גרטינן אף בחזקי"י). דהא לסתן [בסטגין]" אילא דמפרש דאית בשטר או אף בחזקה קתני, ואילא דמפרש דוקא בשטר דוקא בחזקה כדמות בסוגין. והשתאות לא איתרבר לנו האי חזקה אם היא חזקת קניין כי היה דבעל גדר ופרץ וכיווץ בו או חזקת ראייה ואכילת פירות של שלש שנים. ולסתן מתרבר באוקטהי דעכדני:

באותיות נקנות במפורה [קמופלאגי]. פירוש ושטר זה הוא שטר המקה שהיתה למוכר, שננתנו ללקוח זה ווא"ל קנה אליו: וכל שעיבודא דאית בית. והוה הלקוח מוציא:

ה' בע"א רבינו רבבי אוותיות נקנות במפורה. ונידון אף בשטר קامر. [ורשב"ג סבר] אין אותיות נקנות במפורה ונידון בחזקה דוקא. וחזקה זו חיקת קניין דאי חזקת ראייה ושלש שנים"), כיון דמבחן שטר זה הואר בא ואין השטר כלום. אין החזקה כלום.

הודעת השליח למוכר שלצורך אותה אשא קנה אלא קנן חמה, והיה סבור המוכר שלצורך עצמו קנא, וכיון שפירש לו בפירוש שלא היה עלי אחריות איינו בשל המקה כלל עכילה, כלעליה. וכייב הרא"ש ורין רסיב דקיוושין וכיס הסין סמן כסב ושיך שם סק"ג, והאריזה בשם ריבים מטהפק ביה.

249 אבל הרישי והרמיה גורשן אף בחזקה, והרשבם ליג' אה.

250 לסתן דף קע. **251** וכמו שכתב הרמב"ן.

שלשים יום שהוא זמן בית דין, גותניין להם, ובלבך להוציא הדין לאמיתו ולא לבוא בעקבין, שכל זמן ב"ד אינו מן הדין אלא מדה נהגו חכמים עם בעלי דין שלא לדוחוק יותר מדא עכ"ל. וכן דעת רבותי: אי נמי לוקח") שלא באחריות. י"מ דילמא בכיש להו מוכר את השובר. וליתא דהא לא חישין, וכదאמרין לסתן מירע עידי דמאן דמסיק ארעה בזוויל לא מפיטים כולם ולא אולי לקוחות לגביה, אבל לבבשת שובר לא חישין כלל. וה"ה והוא הטעם הבא כיון [ד] שלא באחריות לקווח לא טרי חלא באחריות: י"מ

א"ה שטרו מלוח" (למה) [גמי].

בשלם לדידי בועלמא נמי אין כתובין שובר, אלא לדידיך דאמות דילמא פרע וכוי. וככתוב היכי לא חישית דילמא פרע וכוי, ובשטר שבידיו, ושובר גבי לקוחות ליכא;

זאת אמרת [אחריות] ט"ט הוא וכו'. פירוש דקס"ד דרב נחמן מלישנא דמתניתא דיק מא דקאמר, מדקתי חוץ מן האחריות דמשמע דיזוציאו האחריות בפירושים. ודחי רב אש דמתניתין לייא למשמע מינה"), אלא דרב נחמן פריש (מנ"י*) דידייה אידיה) **הכי מדעתה** [אליבא דהילכתא]:

لتוקני שדרתיך וכו' [ולא לעוטות].

ה ג ה ו ת

(243) גירסתינו: ללקוח.

(244) גירסתו שלנו: אהה שטרו הלואה גמי.

(245) עיין רשב"ג.

(245*) בכ"י החידיא: מב.

(246) בכ"י החידיא יש עוד גירסת אחרת: ואפילו שלחו ליקח לו קרכע פלוני.

(247) רואה שחדר פה. וככ"ל: וכן אם אין ביד המוכר מעות.

(248) נלע"ד ש叙述 כאן. ואולי צרך לומר כМОבא בניי בשם אחד מן הרבנים:adam לא

בתורתהذاקיה [דב] לבירר פליגני דבריו להומרה ונדון בשטר עכ"א, ורשב"ג לקלואנדונון אף בחוקה. ודוק:

דף קע ע"ב והכא לבירר פליגני. פירוש כי הולך טعن שהיה לו שטר חוקת, ובירר החזקה בראויל ולא בירר השטר. דברי סבר ציריך לבירר השטר, כיון טען שהוא ברשותו, ואם לא בירר אותו וטען שאבד בטלה חוקתו⁽²⁵⁴⁾. ואין ציריך לומר אם נמצאה השטר פסול. ורשב"ג [סבר] נידון בחוקת אם חור וטען שאבד השטר מקבלין ממנו עידי חזקה ונדון בהם. ובוואדי דמודה רבינו שם בירר השטר אין ציריך לבירר החזקה, שלא באה חזקה בשום מקום אלא במקום שאין שטר. וכחותה אמרנן בעידי פרעוז⁽²⁵⁵⁾ לרבי ציריך לבירר ולרשב"ג אין ציריך לבירר, יש לו להבאים לבית דין, ואם ייעדו בדבריו מוטב, ואם אמרו לא (העיננו) [שמענו] בירר הזזה מעתולם החזק כפראן וציריך לשלם. ואם אמרו אין אנו זוכרים או אין אנו מכובנים העדות יפה עכשו, תבואר לעיר הדין ונשבע הנتابע שפרעו ונפטר. וכן פירוש רביבנו החנאל זיל. וכן אם מתוך העדים או שהלכו למידינת הימן, וכדאמרנן⁽²⁵⁶⁾ ואיל לא מיתינא סחדיא לא מהימנא, והא אף רבינו לא אמר אלא לבירר: ואחדדר ליה אנו גמוי לבירר קאמינגן. [ו] אם איןם ואין אתה יכול להביאם, מודיענא דלא חפסיד. וכן פירוש הראבבי. ורשב"ג אפילו ישנים בעיר [איינו] מזות לבירר ולהתבאים לבית דין, ולא עוד

והות ליה חזקה שאין עמה טענה. וכן אמרו בתוספתא⁽²⁵⁷⁾ מהוחיק מהמת אונו ובטלה אונו בטלה חוקתו. אלא זראי חזקה קניין היא⁽²⁵⁸⁾. שטען שוכה בשדה בשטר זה במליטה הוא וכל שעיבודו, ובחזקה כי' שהוחיק בו מהמת⁽²⁵⁹⁾ קניין:

אמר ליה אבי אם כן פליינט⁽²⁶⁰⁾ אדרמן. פירוש דהה הרבה אמר לעיל דבמגניתא דלעיל פליגני ורשב"ג באותיות נקנות במיסירה, ורשב"ג סבר אותן נקנות במיסירה: אמר ליה ותפלוגה. דידילמא מתניתא דלעיל במילטה אחריתי פלייגני:

ומתדריןן דע"ב אם איתא להא קשח⁽²⁶¹⁾ דרישב"ג אדרשכ"ג. וההיא דלעיל לא אפשר לה בשום אוקימטה אחריתי אלא כדתרץ רבה. ומ"מ שמעין משמעתין שהנתון שטר מכר או שטר מתנה שיש לו על השדה להבירותו בכתיבה ומסירה וכחה חבירו בשדה, ובגופה של שדה לא שיק מחלוקת. אבל אם חור ומחל לחבירו הראשון על האחריות מהלו:

אלא אמר אבי הכא במא依 עפקין בגון שנמצאה (וכו) [א'] מהן קרוב או טפלן]. פירוש כי זה הלווק מציא שטר עשייל על שמו ואחד מן העדים קרוב או טפלן, אבל יש לו עדי מסירה נשרים: ובפלוגטה דר"מ (וכו) [ורבי אליעזר קמיטלגי]. וההיא אוקימטה גמי לרבינו נידון אף בשטר. ורשב"ג אמר בחזקה דוקא, וחולת של קניין היא זו. וכן לכלוחו אוקימטה רבי לקלוא ורשב"ג להומרה בר מאוקימטה

אלא אפילו באו והכחישו נאמן בדינו בוקי סרקיי בדור"ג²⁶¹): והרב בעה"מ²⁶²) תי שפרע, דילמא איהו לא רמא אדרתיה ואינחו (לא) רמו אדרתיהו וכן בחזקה והשטר²⁶³)²⁶⁴) (דרמי) [דלא רמי] עלייהו. וכן פריש ע"פ שהשטר פסול נידון בחזקה, שהרי אין שטר זה שטר חזקה²⁶⁵). הא וראי כיוון שנפסל ונתרבר שלא קנה בו פשיטה שאין חוקתו כלום²⁶⁶). והיבי פlige רשביג בתא, והוא טוען שוכה בכסף או בשטר או בחזקה, אלא שטוען שיש לו לה ב' ראיות. עדים [שבשטר ו[חזקת רשותם בדעתם השתבטל העזרות האתה תתקיים האחותה. אבל בשטר קניין וחוקת ראייה מודה רבן שמעון בן גמליאל ואינו יכול לטעון שובי²⁶⁷). נאבר, משומם דפסול חור וטעון כ. (וכן) [לכז] חיב להביא עידי פרעון לבית דין כל היכא דעתנהו. ורבנן שמעון בן גמליאל סבר שאינו צריך לרדר מות כלום. ולכלוחו פירוש קשיא לן דהא קיימא לנו רבבי דאמר צrisk לברר, ואם באו עדים ואמרו לא פרעון לפניו נאנו הוחוק כפרן, דהא משומם הבי הזרכו. ואנן אמרינן בפרק שבועות הדיניים²⁶⁸) בთהוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זוויא דאוופית לך ואמר ליה ולא פרעתק בפני פלוניopolני אתו פלוניopolני ואמרו להדרם אמר רב ששת הוחוק כפרן, רבא אמר כל מלחתא דלא רמי עליה דאייניש לאו אדרתיה, וקיימא לנו כרבא. יש אומרים²⁶⁹) דשאני התח שאמיר בלשון מספק ולא פרעתק בפני פלוניopolני. ולא נהירא שוה הלשון מרגל הוא במי שהוא ברי בדבר מה מהיה על הביורו, כדאמרינן מי לא אמר ר' פלוני הבי והכى לאו מי אמינה לו לא מתלו

הגהות מהן 2

(261) לעיל דף קא. ע"ז דף לג, חולין דף ג
 (262) בכ"כ בעל המאור ועיין חומר סימן ע.
 (263) בכ"כ רביינו שבועות מא: והביא עוז תירוץ אחר בשם הרובין²⁷⁰ ווירוץ המוא הביא שם הרשב"א בשם מקצת מרובו.

(264) שבועות מא:
 (265) סנהדרין דף כג:

(266) ציל וכשרה.

(267) בכ"כ חידיא: שהרי שטר אין זה חזקה.

(268) בכ"כ הראייש בשם ס' המקה.

(269) שבועות מא: ושם האריך רביינו בזה ומסיים בזיל: ובמסכת בכא בתרא במקומה כתבת כי אחר שהוא נIRON יותר מן הכל ע"ש. עכ"ל.
 (270) כד תירוץ הרמ"ת.

כרי יהודה אלא פורס מפה ומקדש, דהכין סביר רבען, וכן פירשו שם בירושלמי^(*) :

רף קעא ע"א בשלמא כי דינא אלימיו לאפקוויי ממונן. פירוש דאע"פ שנקרע שטר הרាជון ונפקע שעיבודו, רשאין בית דין לשעבד נכסיו כדמייקרא מן הומן ראשון במה שנשאר לפניו :

אלא עדים שעשו שליחותם הייאך הזרוין ויעשין שליחותם. פירוש^(**) כי הוא בתחליה לא עשהם שליחותם אלא לכתוב שטר אחר, והשטר ההוא כבר נפקע שנקרע, ולפייך אפילו מצוה להם עתה לכתוב שטר אחר מן הנשאר מן הומן הרាជון [אינט רשאיין]. והא דאמרין בבבא קמ"א^(*) גבי שורף שטרותיו של חבירו אי דאיכא עדים [לייכתו ליה שטרא אחרינא, הא אמר דאי איכא עדים] שראו השטר וכונו מה שכתוב בו והכירו החתימות שבו לייכתו ליה כי דינא שטרא אחרינא (בארכות) [בחאריות], הדanca ליכא למשיח דגבוי והדר גבי, כיון דאיכא עדי שריפה. ולדברי מי שפירש למעלת^(**)) גבי מי שנמק שטרתו דלא מהני עדות מי שנמק בפניהם אמר שמואל אין הלכה לא כרי יוסי ולא

מיילני דתניא הבא לידיון בשטר ובחזקת וכו', וכיימה לנ' דבריך לבירר פלייגו, ואמרין אפילו תימא רבינו עד כאן לא אמר רבינו החם אלא בשטר דחוקה מכח שטרא^(*)) Ка אתיא, פירוש משום ולא מוזהר איניש [טפי] מתלה שניין תקונה, כדי לא שורת הדין שאין חזקה כלום, אבל הכא דהני עדים לאו מכח תני עדים קאטו אפילו רבינו מודה דאיין ציריך לבירר. הרוי שנחליך שם בכיווץ בוה שאמרגנו. הילך יש לנו לומר דברי יצחק נפהא סבר לה כדאמרין מעירא דרי אפיקלו בעי עדים קאמר. ורבא סבר כדאסיקנא דמודה רבינו עדי פרעון במולות על פה שליא לצורך, וכփיטומי מיili בשתי כתבי עדים דמי. וכן פירש הרשב"א^(**)). ויפה כיוון :

אמר רב הונא [אמר רב] אין הילכה לא כרבוי יהודו ולא כרבוי יווני וכו'. טירוש לאו [משום] דרב שהוא תנאי^(**)) ברא ופליג על תל תנאי דמתניתין, אלא לומר דגמרא גמיר דרבנן פליגי עלייהו. וכיווץ בוה אמרו בערבי פסחים^(*)) אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כרי יוסי ולא

ה מ १ २

ה ג ה ו ת

מה שכתוב בו והכירו החתימות שבו לייכתו ליה כי דינא שטרא אחרינא באחריות, הדanca לילא למשיח וגבי והדור בגין כיוון דאיכא עידי שריפה ושטר חוב או שטר מכר באחריות שנחתם בו אחר מן העדים בלבד ואבד או נמחק ואומר מורי היב שיכלון לmorph ולכתבו ולמחוק בו שניהם, דכל שלא עשו שניהם מעשה שטר אף הרាជון לא עשה שליחותו. וכן כתוב הריר יצחק הילוי זיל בספר חוראות הבית שלו, עכ"ל הג"ז, ואנו ספק שהעתק דברי רבענו, וציל בניי בסוף הדיבור, עכ"ל הריטב"א, או שהיה כתוב בתחילת הדיבור. כתוב הריטב"א, וכן מזויה עתה לכתוב להן ישותן "אומר מורי היב" וכן כתוב "אומר הראה". ובענין היר יצחק הילוי עיין בהקומה.

כתוב דבורי רבענו.
(271) לעיל דף קטה. קפח :

(266) גירסתינו שם : עיכ לא אמר רב התם אלא במקה ממכח שטרא אקי. וכ"כ הרשב"א שבועות מא : וזריך לחקן בלאשון ריבינו על טה מה שכתוב שם. אמר שמואל פסחים הרשב"ם.

(267) פסחים דף ק.

(268) וכ"כ הגותות דיה אל. ועי"ש בפסחים. (269) כתוב הגומקי יוסף וזה לשונו : אלא עדים שעשו שליחותם הייאך חווורים וועשין שליחותן, כלמר כי הוא מתחילה לא עשאן שליחון אלא לכתוב שטר אהיה, והשטר ההוא כבר נפקע שנפרק [גיל : שנקרע, כמו שהוא בכ"י] ולפייך אפיקלו הוא מצוה עתה לכתוב להם שטר אחר מן הנשאר מן הזמנ הרាជון אין להם לעשות, ואג"ל כי בלא דעתו אינם יכולים לעשות שטר אחר ואפיקלו מזמן שני. והא דאמרין ב"ק גבי שורף שטרותיו של תבירו אי דאיכא עדים לייכתו ליה שטרא אחרינא, היק דאי איכא עדים שראו השטר ואמרו ומיהנו

ורבי יהודה [ספרי] (MRI) [דערדים] שעשו שליחותם חורין וועשיין שליחותם, די לא, אף מזמן ראשון הוות פlige עלייה רבי יוסי בתרתי:

תנו רבנן שטר שזמננו (קבוע) [בתוב]
בשבת או בעשרה בתשרי. פירוש ועל כרחך לא נכתב באותו יום שכותב בו דהיאך היו חותמין בשבת או ביום'כ. דלא מיביעא דלא מוחזקין סהדי ברשייע שחתמו בשבת מזידין, אלא אפי' כשוגת שבת או שגנת يوم הכהורים לא דיניגן להו, אלא אמרינן שלא נכתב בזמננו אלא הקידומו או איחרתו. ובמקודם לא תליןן דאורען סהדי, אלא תליןן במאוחר שהוא כשר. ואית' אדרבא ייד בעל השטר על התחרותה וניחס שהוא מקודם. ייל דכי אמרנן ייד בעל השטר על התחרותה זהו בלשון הכתוב בשטר שיש לו שתי משמעות א' לזכות ו' לחובה**) . אבל לפסול את השטר ולומר שעשאו עדרים שלא כדין [לא], דחזקת דערדים עשיין דבריהם כהוגן**). כרכטיבנא בפרק קמא דעת'א**) גבי ההוא שטרא דזהה כתיב בה שית שניין (ותירתא) [יתירתא], כרכטיבנא התם, וכן כתבו ר'ש ור' רוח'**). ומינו קשיא לי אמריא לא אמרנן דבזמניה כתובו אלא שטווע בעיבורא דירחא. דהא תליןן בחדרא. פירוש דהשתא סברנן דרבנן יוסי

לחתיימת העדים, יש לפреш צו אי דאיכא עדי השטר עצמו שראו שריפת השטר יבאו וייעדו (לב"ד בעל) [בב"ד] העדות שвидעים על המלה (ויחתומו) [ויכתבו לו] בית דין שטר אחריו**) : ויש גורסין שם**) ואיך דאיתנהו סהדי והוא כמו שפירשתי:

(דשטר) [ושטר] הלואה על המלה או שטר מכר באחריות שנחתם בו אחד מן העדרים בלבד ואבד או נמחק, אומר מורי הרב שכילולים לחזר ולכתוב ולהחותם בו שניהם דכל זמן שלא עשו [שניהם] מעשה שטר אף הרראשן לא עשה שליחותה וכן כתוב קרובו הרב ר' יצחק הלוי**) בתורת הבית שלו:

� עוד יש אמרים שאפלו חתמו בו שניהם אם נאבד (בידם) [מידם] או נמחק עד שלא ננתנוו [ל] בעל דבר ראשון לחזר ולכתוב, דלא אמר להו (דליךנתהו) [דליךנתהו] ולינוחה**) בכיסייתה, וכל זמן שלא נתנוו לו לא עשו שליחותם. וכראדינן גבי גט בדבר זה, דשאני גט דלא עביד שום מעשה עד שיגיע גט לידי וכהפסא בעלמא הוא, מה שאין כן בשטר ראייה (ותצ"ת) [וכיצא בון**) : איז מזמנן ראשון קאמרת פליגננא עלי' בחדרא. פירוש דהשתא סברנן דרבנן יוסי

ה מ ז ל

אמרנן אלא בעין גט דאיינו כלום עד שתנייע [צ'ל שיגיע] לידה וכרי' רבינו גרא". עכ"ל רבינו שם.**) 276 ו'כ' רבינו ע"ז ט: דהה האי ספרא. ועיקון של דברים כתבו התסתפתה שם דהה לשטרות.**) 277 ובתרם הילו הובאו אותן באות בנומיקי יוסף בשם רבינו.

(***) 278 ט: ועיין בשיטה מקובצת בשם הרין שכחט וויל': ולי נראה די מההיא דעת' לא אריא לא נמא ייד בעל השטר על התחרותה ואפלו לפסול את השטר בבלבד שהארון רישאין לעשותו וכרי'. עכ"ל. ובודפוס הקיטו תיבות ר'יעי" וכתבו נתינהם בערים וממן" ולא יערת מהה הגיה המופrise בכיה כי כהנת הרין לההיא דעת' ט: שהביא וביבו כאן.

(****) המ"מ פרק בג' מה' מלוה ולוה היד

ה ג ה ז ח

(272) مكان ועד "הכא סתמא" חסר בכ"י החיד"א שנارد דף אחד מן הכל"י, ולכנן העתקתי דף זה רק מכ"י א.

(273) ב"ק זח :

(274) הוא היר יצחק בן היר בנבנשטי אתי הרא"ה. ולמדנו مكان שום הוא חיבר ס' תורה הבית.

(275) לשון הגמ' גיטין סג:

(276) גיטין סג :
ונלע"ז שכץ'ל, וכחונתו לכל שטרות שאינן מוסרים נתינה. וכמו שכחט רבינו גיטין סג:
דהה אלא וויל: אבל בשטר ראייה או בשטרות שאינן מוסרים נתינה כגן שטר שיש בו קניין דמשעת קניין שעיד נפשיה כינו חתמו עשו עדים שליחותם ושוב אין כתובין וגנותם דלא

[ואם תאמר לוקמה בנו זמנה דהא קייל] לא עביד איניש דפרע בנו זמגניה⁽²⁸¹⁾ ולא הבהיר שטרוי חוב המאותרי אלא בשחתם תוך זמן הפרעה. יש לומר דמתניתין סתמא קתני, ואפילו כשאיחררו זמן מרובה. עוד זימניין דפרע (בתר) [בגו] זמגניה [אגען] דלא שכיח טובא. תדע דהא חיששין לפערון תוך זמן בשטר שאבד ונמצא בשוק, כדכיתיבנא לעיל⁽²⁸²⁾ וכדכיתיבנא בבי"מ⁽²⁸³⁾ :

והאידיג לא עבדין הכיב. פירושו אלא אמרין כותבין שובר, וכמשירין שטרוי חוב מאוחרין לכתילה, ולא מיביעא למכתב בה מהשתא בום העדי דaicא דבר שקר, אלא אפי' כשהוא שטרוי אקניאת וננתחרה[ה] כתיבתו וידע יומא דקנו ביה, שיש להם לכותבו מזמנן הקניין, לא (נתיר) [ניתן] להם רשות לכותבו מזמן החתימה ולומר כתבנו וחתמנו רחם סתם שאיןו מוצא שטרו ושאיינו מערים בדברי⁽²⁸⁴⁾ :

כיוון שיש בו ריעוטה למלה אין לעשות כן אלא מדעתן. זמיה משחתה לה שעושין כן אפילו מהשתא بلا שום שקר, כגון שכותבו והגינו מקום הום חלק והתחווה, ואחר כך כתבוחו [ב]זמן מאוחר. אבל אכן לא שרין לנו אלא מודעתו של מלוה :

בתובו (של מלוה) [מתמא]. פירוש

בלא שום זמן, دائ כתבי זימנא דקיימי ביה

שם איזחו השטר למן יותר ואפילו אחר

זמן הפרען, והשתא כיוון דיליכא בשוכר שום

בاهci (בשאר) [כשאחד] אומר בג' אחד אומר בד', כדאיתא בסוגדרין ובפ"ק דפסחים⁽²⁸⁵⁾). תירצ'ו בתוספות⁽²⁸⁶⁾ דהtram מפני שאין עדות שני העדים מבונות ואנו אומרים כן לכון עדותן ולהקשין, אבל כשמתכוונים עדותן ביום אחד אין אומרים דעתו בשיפורא⁽²⁸⁷⁾). דו עיקר העדות וחזקה הוא שמקדקים בו שם לא כן הויל עדות שאי אתה יכול להזימה לעולם, עד שייעזר בפירוש שלאל טעו (בשיפורא) [בשיפורא] דירחא :

דף קעא ע"ב לא נחלקו אלא בשטר מאוחר דעלמא. פירושו וכי כתני דה' יוסי פסול לא קאי אלא על הלשון הכל' כי שטפס רבי יודה לומר שטר מאוחר הוא וכשר. ובווא פlige ר' יוסי משום דחייש לחורבא כיוון דסביר כותבין שובר, וכן הלכה. ומיהו אומרים הגאנאים⁽²⁸⁸⁾) שיש לו לקלל חרטם סתם שאיןו מוצא שטרו ושאיינו מערים בדברי⁽²⁸⁹⁾ :

אי הבי שטר חולואה גמי. הקשו בתום' Mai א"ה. דהא אפי' כי ליתא (לדרבא מונא) [לדרב המונא] קשיא ליה על גופה דמתניתין הייך שטרוי חוב המאותרי [כשרים] ולא חשו לחורבא זו. ויא דראי אי הבי אינו דוקא ומצאו אחרים כיווץ בו בתמלוד⁽²⁹⁰⁾). ונראה לי דהכי פירושה, בשלמא לדידי מתניתין כשבתו בפירוש אייחרטהו וכתבנהו, דיליכא שום חורבא לא בשטר חוב ולא בשטר מהך :

ה מ १ २

(281) וכ"כ הרמב"ם פכי' מה מלוה הסיג, וככ"כ הטור סימן נ"ד.

(282) זיל הנגי : והוא קייל כר יהונתן וריש לקיש דארמי כותבין שובר. כתבו הבאות ויל ש"ש לו לקל חרם סתם שאיןו מוצא שטרו ואינו מערים דברה. הריטב"א זיל. עכל' הגי.

(283) ברבות מה: וויעיש תודיה אי והci, לעיל דף ה ע"ב.

(284) כ"כ ורבינו לעיל דף קסת: דיה תננו רבנן.

(285) בכ"י א : בכ"מ.

ג ג ה ו ת

שם רבינו חננאל ורבינו שםשו הרמב"ן והרשבי"א כתוב כן מטעם שמעמידין שטר על חזקתו והבא לפועל עלי הראיה. וגם הרמב"ן בחידושיו כתוב ואפיקלו שהעדים אין עושין שלא כהובן מעמידין השטר בחזקת כשרות.

(279) סוגדרין דף מ. ופסחים דף יא : ושם איתא א אומר בב' במושש ואומר בב' בחרוש.

(280) לא מצאתי.

(281) לשון שיפורא דירחא גרים (נדה לט')

מהניין, וכותבין כך וקנינו ממנה ביום פלוני במקומ פלוני. دائ כתבי יומא דהניין וכתבו וחתמו בשילוי מיהו כ舍רא, כסוברים דבשייל נטלו גם כן הקניין. כללו של דבר לעולם כתובין המקומ שעמדוין ביום שכותבין מאוחר הו. וכותב ר' יי"ס²⁸⁸) זיל דלא תימא שלא חשו ליה אלא בשני מקומות רחוקים זה מזה מהלך [יום] אחד, דאיכא למשיח לשפרא שיאמרו עמנו היה במקום פלוני, אלא אפילו בשני מקומות קרובים מאד גדורו חכמים, דהניין ושילוי קרובים הם כדאמרין במס' ביצה"י) אנא [מכחפנא] למר ביום טבא מהניין לשילוי. ויאי") דתא לכתihilation, אבל לא פסילין שטרא בהכי. וליתא דבמסכת גיטין מוכח דמייטיל שפרא, גבי מתני שהיה במורה וכתב במערב כדכתיבנא"י) החט בס"ד: וזה דתיחסן הכא ובודאי אחרתי למיהו כ舍רא, ואילו בכחותות"י) גבי אשורתא דידיini (רכבתבי) [דניתכט] מקמי (דלהו) [דרנחו סהדי] [חחותיות ידיהו, קייא לו דלא מיהו כשיירא וכאדמרין במס' גיטין"). כבר תירץ ר' ית"י²⁸⁹) דחתם בכתבבה לחוד מיהו כ舍רא וחתימה (ד) אמרת לא חשש, אבל בכאן שאף החתימה היהה (כ) מיהו כשיירא חששו"), וכן היה דאורכתא דפרק מרובה"י²⁹⁰):

דף קעכ ע"א או ידיעתו יומא

זמן כל (שירוא) [שטרא] דנפיק מן הסכום זהה מרע ליה שובר זה. ואפילו יביא עדים המלווה כי זה השבר נכתב ונחתם קודם זמן שטר חובו לא מהני ליה, [דכיוון דכתיב תברא סתם, מידע ידע דמשום חשש שטר מאוחר הו. (וע"מ) [ולכך] תקנו חז"ל שיכתבו שובר [סתם], וכן קיבל עלייו מלוה כשפיער הלוח בלוי שיחזר לו שטרו. ואם יצטרך מלוה לחזור ולהלחות לו מכאן ואילך, לא יהוה לו סרך תהא אלא או פחות או יותר, או יהוה לו בעדים אחרים אם עדי שטר זה ידועים וכותבים בשובר:

כוי ותביתו (בשילוי) (בשילוי) בתומו (בשילוי) [בשילוי] ואף על גב (רמפורן) [רמפורן] (להו) [כלכו] מילוי בהינן. פריש מורי הרוב בשם רבותי[ו]²⁹¹). וכן מצאי בשם ר"י, דהא מיררי בשטרו דלאו אקניתא, שיש להם לכתוב הומן שהוא בו ביום הכתיבה, (ואם) [דאמ] יכתבו המקומ שנמסרו להם הדרברים יהיו העולם סבורים כי שם בחובוה, ומיהו כ舍רא שייאמרו אותו היום לא היה אלא בשילוי, הילך כתובין מקום שפרא, ויאמרו וכותבנו וחתמנו ביום פלוני במקום פלוני. [אבל] אם הם שטרו אקניתא וכותבי יום הקניין דבינו וקנו ממנה בהיני והם עתה עומדים בשילוי, כיוון שכותבי יום הקניין יהיו (בדינוי) [בהיני] כך כתובין המקום

ה מ ו ל

תירץ ר' ית"י²⁸⁷) וכן תירץ הרא"ש פ"ז סימן ד. ר' סימן כו: וביגוץ כו: תירץ ר' בינו בזה הלשון: זיל דבכל שלבוסף בוגר מעשה יהיה אמרת ע"ש שקווט לבן היה נראת כ舍רא, בכפי הא לא חיששין למיהו כשיירא והילנו ההיא דארחותא דר' בינו דאייג דעכשו כתבי הци וסהורי אכתי לא אסחדו, מ"ט לבסוף הרי יבואו ויעידו ויתקימים העניין כמו שתו כתובין וככ. אבל בהווא דהניין ושילוי יראה כ舍רא גמור שארך כתובו בהניין ועכשו הם בשילוי ומעולם לא נתבר באלא בשילוי עכ"ל. וכי"כ בשיטים כתובות כא: בשם תלמיד הרשב"א ולא חיששין למיהו כשיירא אאי' השקpter עמוד לעולם.

ביק דף ע. דאמירין החט לא כתובין

ה ג ה ו ת

283**) כ"כ הרמב"ן רבו של הראה"ה בשם הגאנוטן ור' ספרד.

284**) תודעה כתובנו. וככ התוספות יבמות קט: דיה אע"ג אמונה בגיטין פ. דיה כי כיב בשם ר"י.

(284) ביצה כה.

285) רשי" ריש פרק אחד דני ממונות ותוספות גיטין פ. וכותבות כא: ובעל העיטור ד: ור' בינו ירוחם ניד ח"ב.

(285) גיטין דף ט. וכותב בינו שם זול: וכותב רבינו נירוי וכיוון גיטין מסולין בהבי הוא הדין לשטרות עכ"ל.

(286) כתובות דף כא:

(287) גיטין כו:

ודומיא דשטרוי מלח וממכר [ד] לעולם הוא חשוב תוך זמן:
שווינחו נויהלי תרי בני חמישון. פירושו שגדון שעדיין לא חתמוו אלא דנקיט ליה בתוכו. די לא, תיפוק ליה שכבר עשו שליחותם. וכבר כתבעו במסכת כתובות***)
דאין מכוא ראייה לב' שטרות של חוב מסך אחד דין יוצאי ביום א' שוניהם קיימים, ולא אמרין ביטל שני את הראשון כמו שהביא ראייה הר'ף, דהכא מيري שכתבו בא' מהם ותו (פליג) [לא פלוג] רבנן בין מלוה בעדים בקנין לשאיין בקנין, DSTמא כתני על ידי עדים גובה מנכים בני חוריין, התם בס"ד:

הא דתנו שני אחיהם אחר עני ואחד עשיר. הביאו כאן דמשום דברטפא אוכל עשר וחצי, ודומה לההיא דלעלילו****), וכן הא דשני יוסף בן שמעון בשאיין מוציאין שטר חוב עליהם יכול להלה וחדי, וכן פירש הר'ף, וכבר פירשנו מתניתין דעשר וענין יפה בפרק קמא") בט"ד:

ולא אחר יכול להזיא עלייהם שטר היב. פירוש לפ"י שידחנו כל אחד מהם ויאמר חייריו הוא הלוח. ואסיקנא במסכת בכורות") שאפלו קנה אחד מהם כל נכסיו חבריו, אין זה גובה ממנו ממשך. דנכטהי דבר איניש איבנו ערביין ביה, וכיון שהוא אינו יכול להביא בדיין (אל) [את] המוכר ולא לגבות ממנו אפילו כביש לו נכסים, ונperf ממנו למגרי, הרי הוא כי שנפטר הלוח

דקדיתו היה בתוכו ההוא יומא. פרשב"מ***)
דוקא בשטרוי מלח וממכר דאפיילו מוכר שעשו בעדים גובה מנכים משועבדים, אבל בשטרוי הלוחת אין כותבין אלא יומא דקיימי ביתה (דמאן רצערא***). ושטר הוא שמצויא הקול ולא הקניין. ורי' פירש דאפיילו בשטרוי מלוחה כיון דאייכא קניין שעומד לכתחילה קול יוצא מעכשוין וכותבין זמן הקניין. ומיהו ככלא נכתב כלל איינו גובה מנכים משועבדים כלל, דההוא (בטלי) [בטלי] קליה. ותו (פליג) [לא פלוג] רבנן בין מלוה בעדים בקנין לשאיין בקנין, DSTמא כתני על ידי עדים גובה מנכים בני חוריין, ולא עד אלא [dal] כתבי [אלא] מיום דקנו מיניה (אלא) בשעת הקניין ועד זמן הפרטען, אבל אחר זמנו אין כותבין שם פרוע. וכן דעת (הר'ם) (מוריה ה'ס***). אבל דעת הרשב"א ואחריהם כתבו דאפיילו לאחר זמן כותבין, اي לא מיהה בו הלוח. והרי הוא סאיילו היה החום ברשותם, שננתנים אותו למלוחה לאחר זמן. ואם זה פרע בזמנו היה לו לקבל שובר. והיינו דנקטינן ליה הכא סתמא בכל שטרוי אקניתא, שהוא גם בשטרוי חוב לדעת ר' זמן או אחר זמן***). ואין דעתם מכרעתה יפה בדיין זה. ומ"מ פשוט הוא דהכא ליכא למשמעות מיניה כלום. שבתלמוד [מירי'] [ב]דרב***)
זהוג ובמצוי שהוא תוך הזמן.

ה מ 1 ז

- 291*) בכ"י א: בין שהוא תוך הזמן לשאיינו תוך הזמן.
292**) בכ"י א: שה תלמוד דבר הנ הגו ומצוין שהוא תוך הזמן הופן.
293**) בכ"י ב: בחידושיו לכתובות צד האריך רבינו בותה.
294**) לעיל קו.
295**) לעיל יב
296) בכורות מה:

ה ג 1 ז ת

- אוכרתא אמלטלי דכפריה טמא דכפריה דמותי כשקרא וכו'.
297) רשב"מ ד"ה להנ'.
298) לא דעתם פרוש הרוברים.
299) וויל גני: וכחוב בעל העיטור דיל דשטרוי הלוחת נמי לא כתבו מיומא דקנו מיניה אלא כשמודין עוזין תוך זמן הפרטען, אבל לאחר זמן אין כותבין, שם פרע. וכן דעת הראית והרשבי"א, ויל סובר וכותבי כל היכא ולא מיהה בהם הלוח עזב עכל הגיא.

שנפטר הערב. והכי אמרינו התם, מכדי וכשויו דatoi (רבא) [רבה] למפרק עלייה ולומר דכשר ומוכיח מותכו חשוב, משנתן אבא שאל דמכור בגט³⁰¹) שכתוב בו אני היום גירושתי, שלא איררי ביום גירושין ובשיגיע³⁰²) ליזה בעי לימייר, שלא מוכיח מותכו ואין בו זמן, אלא אמרינו היום שתוציאיא³⁰³) אותו קאמר והרי הוא מוכיח מותכו וגוט שיש בו זמן שכשר, הכא נמי (מהה) [ממרק] דנפיק מותוי ייך³⁰⁴) משמע: דף קעכ ע"ב וڌוי אבוי לעולם איט מוכיח מותכו, והם אבא שאול בר"א ראמר ערי מסירה כרתי. ולאו לימיורא זדר' אלעוזר אין צrisk זמן בגיןן כפירוש רשביים³⁰⁵). דהא ליתא דהא תנוג³⁰⁶) ג' גיטין פסילין כתוב בכתב ידו (וכו) [ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן] עד ר"א אומר震 עיפוי שאין עליו עדים כשר. אלמא לא פליג ר' אלעוזר אלא בגוט שאין בו עדים, אבל בגין שאין בו זמן מודה ופסול³⁰⁷). ומה שפרשבים³⁰⁸), דההמ' הק'震 עיפוי שאין עדים בגין זה שאין בו זמן כשר זה איננו גראה מלשון המשנה. ועוד שלא אשכחן מאן דפליג אומן, שתיקנו בגיןן משום פירי או משום בת אחחות³⁰⁹), דאע"ג דעת רוסירה יבוואר יעידו שמא לא יהיו זורין מן היום. ולא עוד אלא דכין דמודה רב' אלעוזר בעדי³¹⁰) חתימה דכרתית³¹¹) וצrisk בו זמן משום בת אחחות שוב לא חילקו לדבריו.

הונא דהוה כתיב בית אני פלוני בן פלוני לויתי [ממרק מנה אמר רב הונא] ממך ואפילו מריש גלוטא ממך ואפילו משבור מלכא. פירוש שאינו גובה בו. ופרש רבינו שמואלי³¹²) דרב הונא חייש לנפילה. והקשו עליוי³¹³)adam כן מה עניין להה מנתק ליה למדיק [MBERIYATA] כלל. ומתו דמעיקרא למה ליה למדיק לידעוק ממתניתין כדידי מינה לבתר דאמר ליה אבי הכא לנפילה חיישנן. ולימא דודקה לנפילה חדח הוא דלא חיישנן הא לנפילה דברים חיישנן. והונכו כי רב הונא סתם בדבריו. ומעיקרא הוה סבר (רבא) [רבה] דעתמא משום דאע"ג דלא חיישנן לבפילה כיון שאין מוכיח מותכו ממי להה ולמי נתחביב פסול. דידילמא ממך לא בעי לומר ממך דנפיק (מתוך) [ממותה] ייך כי היכי דנהשביה מוכיח מותכו אלא ממך (שהלוייתך) [שהלוייתנו] קאמר ואיטו מוכיח מי היה המלה.

ה מ ו ז ל

ה ג ה ו ת

- (301) וכ"כ בתורה אבל בשם ר' ר' (302) רשב"ם דה' דילמא ותורה עדי מסירה.
 (303) ייטין טו:
 (304) רשב"ם דה' דלמא אבא שאול.
 (305) ייטין יז.
 (306) בכ"י א: דעת.
 (307) וכ"כ היר' יונה בשם הריך' (בחיוושו בגיןן טר) וכ"כ היר' יונה בשם גאנן. והיר' אפרים תלמיד הריך' ורבים מהראשונים חולקים בזאת.

(293) זול הנמק יוסף: ומיהו אם אחד מהם היה קטן בזמנם הכתוב בשטר גובין מן ההתר שהייה גדול, וכומוכחה בפרק מי שמת. הריטב"א זיל. עכילה הג".

(294) לשליל ור' קנה. דה' וכינון דק"יל.

(295) גורסתינו: לב' דינא.

(296) דף קעכ: רשב"ם דה' אמר רב הונא.

(297) בן הקשה והרמאי' בחיוושיו למכליתין.

(298) בכ"י א: דמכשר כונן שכמוב בו.

(299) בכ"י א: וכשנגייע.

(300) בכ"י החיר"א: שתוציאיא.

[ורבה] משום דבר דלנפילה לא אישינן איצטראיך לפורשי שאין הטעם אלא משום דברענן מוכיה מתוכו. ואפשר דאודי (רבא) [רבת] לאבי דלא בעין מוכיה מתוכו בשטר ראייה, והכי אמר ליה אבי דאי משום טעם דוחש נפילה מיטסיל לרוב הונא, בא נמי לית הילכתא כוותיה, דלנפילה לא חיישין. ולית הילכתא קרב הונא, דהא (רבא) [רבת] פלייג עלייה, וכן פסק הריב"ק¹⁵⁰): וشرط שכותבו בו שנתחייב לכל מוציא אותו בבית דין, כשר וגובה ממנו המוציאר¹⁵¹), דהא אפילו בעין מוכיה מתוכו הא מוכיה מתוכו, ולנפילה לא חיישין, ועוד שכבר נתחייב זה לכל המוציאו בבית דין, ואי משום דלא גברך שכותבו למי נתחייב ואין (בה) ברירה (מדאוריתאת) [בדאוריתאת]¹⁵²). שאני הכא דכיוון שהוא דראי להתחייב בו לכל אדם ואפילו לכל (הני) [בנין] העולם כאחד אין כאן דין ברירה וכדרישתי במסכת גיטין¹⁵³). ומיהו שטר זה (כל שהוציאו (א) [א']) אלא משום דחיש לנטילה דרביהם. (רבא)

ותקנו כן בכולם¹⁵⁴) אף כשהוא [ב] עדי מסיריה, וכן הקשו בתוספות¹⁵⁵): גירושיתיה¹⁵⁶) (הוא יומן) [היום] הגיע לידי או ימא דנפק מתוחית ידה, אין¹⁵⁷) (דריא) [דריא] לא בעי מוכיה מתוכו כלל, כיון דבר עדי מסירה ברתי שיכל לבור. וכן פריש ר"י זיל,

אכל חפא חוייש¹⁵⁸) לנפלת. קשיא לי למה ליה לאביי לומר כן, לימא דלעולם מוכיה מתוכו בעין, דבאיינו מוכיה כתהייא דאבא שאל כבר איזוחיא לה, ואעג' דרב הונא רבבי אלעוז סיל, כדאסחד בריה ממשמיה התם בגיטין¹⁵⁹). מכל מקום אף לר"א כל שהוא בעדי חתימה בעין מוכיה מתוכו, שיא מאפרוש שמו בתוכו מיתה, כיון שיש שם כיווץabo. תירץ (הריטם) [מוריה היכס] לאביי מסברא דנפשיה משמע ליה דבשטרי ראייה כזה לית לנו למביעי מוכיה מתוכו, וכי פסיל הכא רב הונא ודאי איינו אלא משום דחיש לנטילה דרביהם. (רבא)

ה מ ו ל

ה ג ה ו ת

ונמיין אין כאן דין ברירה, ומיהו שטר זה כל שהוציאו אחר [ע"ל כל שהוציאו] תחת, וכמו שהתקתק הבית הגוי בטור חומי' סוף סימן ב' ופערו לו ועשה מהמן שובר נחלן שעבורו לכל אדם שיוציאו מבאן ואילו שלא נתחייב זה אלא במנה בלבד מפני רבינו הריט והרביס'א זיל, עכ"ל הגיא. [יש] סיס בסוף דבריו וכצ'יל שלא נתחייב זה אלא במנה אחד בלבד. מפני רבינו הרים, הריטב'א זיל]. וככ"ל הריא'ש בתשוכה כל סיח סיס וסימן יא [הובא בחידושי הଘות טור חמ"ט סימן ב'אות ב'] שבשטר שלא נכתב שם המלה אלא שמשתעד לכל מי שיוציאנו יבנהה זו אעפ"ז שידוע שלא הלוה לה מפן. וכי"כ בתורה אבל הכא, וככ"ל המודכי בפירוקן. ויש למזה שטרו בסימן ב' כתוב זיל: שטר שכתוב בו אני פלוני לוייתן מנק מגה כל המוציאו גובנה בו, שיאמר המוציאו מגני לוייתן ולא הוציאתי לפניו את שמי שיכסרה ליין כתבת לוייתן מנק עכ"ל הטור. ותמייגי למה סתם דלא באבי הריא'ש, ואם חולק עליו היה לו לתביא זבריו ולהסביר עליהם כדרכו בכ"מ, וצ"ע. (150) בנימין כה: ביאר רבינו כל עניין ברירה שבלל השם.

(308) בכ"י א: לכולם.

(309) וככ"ל הרובין ועינן תורה עד מסירה כרתין.

(310) גלעד שחרר כאן.

(311) בכ"י א: א"כ.

(311*) צל נחות לנפלת.

(312) גיטין טו:

(313) כס הריעיף והראש והטוטו.

(314) בנין: וגובה בו המוציא.

(315) זיל תנאי: אמר המחבר וشرط שכותב בו נתחייב לכל המוציאו בכיר כשר וגובה בו המוציא דוא לנטילה לא חיישין, ואי משום שלא נתברר שכותבו למי נתחייב וקייל [ביצה] זילין ראייה בדאוריתאת [גלוועיד שך] אריך לוגית גם בבדרי רבני], שאני הכא זילון שהוא ראוי להתחייב בו לכל אדם פלוני במריטא שwon סימן קע"ז שנתקשה בדרכי הנמקוי יוספ' מהא ופרש כל הגס ב' לאיוו שתהא בפתח תחלה דאיין ברירה. ווילע"ז שחרר בגין מה שכתוב בכ"י רבינו זואפלין לכל העולם כאחתי, פירוש לאו אמרין אין ברירה אלא במלואה דאי דהאי לאו דוא מלאייבן כאן שאפשר להשתעבד לכל העולם סאותה, וכעין מה שכתב הרין בפסק

ומרעו לו ועשה ממנו שובר, במלח שփיטמו ראייה, סבר אבי דשאני התם שגופן ממון, ובמה שהוא תפוס הוא בא לזכות וعود והתם אין עדיהם עליהם, והיל לאידך לחוש שלא להפקיד ושלא להשאל לו. אבל הכא שאין גוף ממון, ואין הלאיה והשעיבוד שבhem תפוס בידו, ציריך להביא ראייה. ועוד כיון שם בעלינו עמתם ועדיהם עמתם דמתניתין. הילך הם על אחרים יכולות להוציא. דלנפילה לא חישינה, וכיש לפקדון, ואפילו לעלמא, וכל שכן להאי דשמייה כשמייה. ואי מסר בתורת מתנה ואיל קנה לך הוא וכל שעיבודיה אותן נקנות במסירה, וקסבר אין ציריך להביא ראייה על המסירה שם בעליך כתוב בו היה לו (לא) דהזריך⁽³¹⁹⁾ [לאיזודהורי] בזו שמא יכברם: ובמאי דפויישנא מותזא מאי דקשׂו דבנּו⁽³²⁰⁾).

מדאמרין גלואה בפרק האשח⁽³²¹⁾ גבי עובדא דיצתק ריש גלוואה, דאמר אבי חישינן לרاري יצחק ריש גלוואה, ורבא סבר לא חישינן שוה נמצא וזה היה. ואמרין אמר רבא מנא אמינה לה, דהא הנחו טטריך דכתיב בה נני בר חבו וחבי בר נני⁽³²²⁾ דאייכא טובא בנחדרעא⁽³²³⁾) ומגבא בהו (רבא) [רבה]⁽³²⁴⁾ בר אבוח זואי, אלמא כאן נמצאו וכאן הי. ודחי אבי דהותם למאי ניחוש אי לנפילה לא חישינה, פירוש לנפילה חדדי⁽³²⁵⁾). ואי לפקדון כיון דשםיה בשמייה לא מפקיד גביה, מי אמרת (שמעא) [דילמא] מסר [לייה]. אותן נקנות במסירה, פירוש ואין ציריך להביא ראייה על המסירה, ומכלל דרך סבר ציריך להביא ראייה ואילו הכא איפכא שמעין להו. אבל הנכוון דההם

שיעיבודו לכל אדם שיוציאו מכאן ואילך, שלא נתחייב זה אלא במנה א' בלבד^{(326)*}).

מי רבניו (הרמים) [היכי]:

דף קעג ע"א מר סבר אותן אותיות נקנות (ויכו) [בכמפורח]. פירוש תנא דמתניתין. הילך הם על אחרים יכולות להוציא. דלנפילה לא חישינה, וכיש לפקדון, ואפילו לעלמא, וכל שכן להאי דשמייה כשמייה. ואי מסר בתורת מתנה ואיל קנה לך הוא וכל שעיבודיה אותן נקנות במסירה, וקסבר אין ציריך להביא ראייה על המסירה על האמרה:

ותנא ברא [סבר] אין אותן אותיות (ויכו) [נקנות] אלא בכתיבכה ומטריה. פירוש ואם אמר כתוב ומסר לי, ציריך להביא ראייה על המסירה [^ו]הכטיבה. ומדסתם כאן תלמודא שמעיין דמליטה דפשיטה הוא דלמיז כתיבה ומטריה ציריך להביא ראייה לדיה על הכתיבה. זו ראייה ברורה:

ואין בעית אימא דכולי עלמא אותן אותיות נקנות במסירה. פירוש אליבא דהני תנאי, והכל ציריך להביא ראייה על המסירה קמ':

תנא דירין אין ציריך וכו' דאת אמר אותן אותיות נקנות במסירה אבי אמר ציריך להביא ראייה ורבא אמר אין ציריך להביא ראייה על המטריה. פירוש ואילו דבמטלטליין לעלמא דכולי עלמא אין ציריך להביא ראייה על המקה⁽³²⁷⁾) כיון שתופס בהם

ה מ ו ל

- (319) בכii א: לא להצרךן. וטיט הו.
- (320) בעה"מ, וככ"ה הרמב"ן בחירושיו ובמלחמות.
- (321) במתות דף קוטו:
- (322) גירסתינו שם: חבי בר נני ונגאי בר חבי.
- (323) גירסתינו שם: במחוזא.
- (324) בכii א: ובנו. ובגמרא שם: ואגביה בה רביה בר רביה. ועוד גירסתינו שם: אי לנפילה מהר והיר ביה. ונגראות שלרבינו יש שם בירסא אחרת.
- (325) בכii א: כי לך להביא ראייה מכולה ניחוש לת.

ה ג ה ו ת

- (326)**) השיך חווים סימן ב' ס"ק ד מבאר דתאי לאטוקי ולא נימא כיוון שלא נכתב השבר בשבר עצמו והוא מוצאו עתה השטר עליין השטר בתקפו.
- (327) וכן הקשו התוס' יבמות קטן. דיה אותן אותיות.
- (328) בכii א: שתפותם בהן וראייה נגורות אחר הגיר.
- (329) בכii א: כי לך להביא ראייה מכולה מתפישתן.

ברא ותנאו דמתניתין לא פלייני אלא בחששא דגנפילהה, דרבא סבר דכיוון דמשמעותם שווים למאי ניחוש, לנפילה ליכא למיחש ולא לפקדון, דכיוון שםו כתוב בו כאן נמצוא וכו' היה, וכחהיא אמר איזה בההיא דיבמות, וכחהיא דלעיל דאמר מפקד מגברא דגנטיק מתחתי ידיה משמע. ותנאו ברא סבר דתישנין לנפילה או למסירה בלבד, ואין אותן נקנות במסירה בלבד, ולא אמרנן כאן נמצוא וכו' היה לעולם. והילכתא כתנאו דמתניתין, ואית' כיוון דהני אוקימתי אליבא דאבי נינהו, וממן דמתניתין סבר איז להביא ראייה על המסירה, איז שבקח תנא דמתניתין ואמר כתנא ברא דאריך להביא ראייה על המסירה, וילך דאבי לאו בשמותיהם שווים אמר צריך להביא ראייה בעין מתניתין ובריותה, דהא ליתא בדברירנא לעיל, וכקדامر לעיל לנפילה דחוד לא חישנן, והית לפקדון כיוון שמייה כשמייה וכתנאו דמתניתין. והבא הфи אמר במאן, מכלל דאיתו סבר דרבנן אין אותן נקנות במסירה, וכיוון דמתומה רבא הכל'') שקלא וטרא דשקל וטרא רבא הכא באותיות נקנות במסירה, אינו אלא אליבא דאבי דשמעי' דס' אלאות נקנות במסירה, והיינו אמר ליה כי לפי סברתו אין צריך להביא ראייה על המסירה כי תפיסתו ראייה, ולנפילה דרבים ולפקdon לייכא למיחש, וכולחו אוקימתי אליבא דאבי נינוח אבל אליבא דרבא כוללו תנאי סבר אין אותן נקנות במסירה'') אלא בכתיבה ומסירה, ואיריך ראייה על הכתיבה, שלא סגי בלאו הfi שהרי אין כתיבה מוכחת על תפיסת''). ותנאו הר' י"ח, וכן עיקר:

אבי לך אמר אין צריך להביא ראייה לפי שכתב בו שמו של זה גם כן, ואין הולcin עמו עדיו של זה''). ולא עוד אלא דכיוון דתנתם לא מפקיד גביה וזהאי לנפילה דחוד לא חישיגן,תו לית לנו למי אלא על כרחך מסדר לו, ואיתו צריך לראייה אחרת, מה שאין כן בעלמא: על כן יש לנו לומר דברא הכא למאן דאמר אוותיות דגנטיה סבר אין אותן אוקימתי אליבא נקנות במסירה הוא דקאמר, אבל איזה אליבא וכיוון דכו צריך להביא ראייה על הכתיבה, ותדע דאמרנן בשלחי פ' וה בורר'') היליא איתתא דאפקא שטרא מתחתי ידה בבב' דיבנא דרב נחמן אמרה שטרא פריעא הוא הימנה רב נחמן, אל' [רבא] אלא במאן רבבי אמר אוותיות נקנות במסירה, אל' שאני דאמיר אוותיות נקנות במסירה, וכיוון דמתומה רבא הכא דאי בעיא קלתיה, וכיוון דמתומה רבא ואמר במאן, מכלל דאיתו סבר דרבנן אין כמאן כרבבי, כלומר שבתקת רבנן ועבדת כרבבי, כל'') שקלא וטרא דשקל וטרא רבא הכא באותיות נקנות במסירה, אינו אלא אליבא דאבי דשמעי' דס' אלאות נקנות במסירה, והיינו אמר ליה כי לפי סברתו אין צריך להביא ראייה על המסירה כי תפיסתו ראייה, ולנפילה דרבים ולפקdon לייכא למיחש, וכולחו אוקימתי אליבא דאבי נינוח אבל אליבא דרבא כוללו תנאי סבר אין אותן נקנות במסירה'') אלא בכתיבה ומסירה, ואיריך ראייה על הכתיבה, שלא סגי בלאו הfi שהרי אין כתיבה מוכחת על תפיסת''). ותנאו הר' י"ח, וכן עיקר:

ה מ 1 ~ ל

(328) אויל זיל אל' ודאי כל שקלא וכו'.
 (328*) וכיכ' זיל עריל עז. מודיה אמר אמרוב וביכמות קסן. דיה מאי אמרת.
 (328**) זיל טהור אין התסתה מוכחת על הכתיבת
 (329) וכיכ' הרא'ש בשם רבנן קשי' וכו' התוספות לעיל עז. דיה אמר בשם ר' ור' אבל הרשכ'ם פסק כרבבי.

ה ג ה 1 ת

(326) וכיכ' רבינו יבמות קסן: וויל': ותנוון דתנתם הוא בשטר שאיינו כתוב לשמו של זה, אבל הכתוב על שמו של זה שנון לו חבו אפלו אובי סובר שאיז להביא ראייה על המסירה, וכדומישית בפרק גס פשוט. ורבא מסתיע מלהכא קסבר צריך להביא ראייה על המסירה אפלו כמשמעותם שווים. עכ'.

(327) סנהדרין לא'

טווען שהוא לעצמו, אין צורך להביא ראייה על הכתיבה כלפִי בעליו, אבל לגבותו צריך ראייה. והנוכח כמו שאמרנו, לא פילו כלפִי בעליו אינו נאמן [לומר] שהוא על עצמו, עד שיביא ראייה, ושליש הוא שנאמן איתתא. ותו דסבירא הוא שאין תפיסתו ראייה על הכתיבה ולא על האגב. והוא אין טען שנתנו לו במתנת שכיב מרע הדין אם טען שנתנו לו במתנת שכיב מרע שם בתובים ומוסרים, צריך ראייה מהאי טעמא דכתיבנה. וכבר בירר דברים אלו כראוי הרמב"ן בספר הכותות. וכן הסכימו גדולי המפרשים, וכן דעת רבותי. ואע"פ שיש חולקים⁽³³⁾ (האמת יורה דברכו:

וחוקה כייל הא:
 ופשטייה⁽³⁴⁾) דכללו שמעתתא הבי מוכת,
 דלא מפלגא הא בגין ראה לא ראה:
 תנא דירון סבר כתובין שטר לולה
 אע"פ שאין מלוה עמו. הילך אינו יכול
 להוציאו ולגבותו⁽³⁵⁾ בו כי אולי היה הוא
 הלוה, ועשה עתה עצמו מלוה:
 ותנא ברא סבר אין כתובין [שטר
 לולה עד שיהא לוקח עמו]. הילך
 יכול להוציא. ראייה על הכתיבה או על האגב, ואין
 ולוגמייתו בשטר דאקייטה דבאה הוא דאיכא
 השליש נאמן על זה. ודעת הרמב"ז⁽³⁶⁾ שאפילו

ולענין⁽³⁷⁾) אם צריך להביא ראייה על הכתיבה או על האגב כבר נתרדר מדברינו שצורך ראייה, מההיא דלעיל, ומההיא דיבמות⁽³⁸⁾). ומההיא דסנהדרין⁽³⁹⁾ (ההיא איתתא. ותו דסבירא הוא שאין תפיסתו ראייה על הכתיבה ולא על האגב. והוא אין הרמב"ן בספר הכותות לו במתנת שכיב מרע השם בתובים ומוסרים, צריך ראייה מהאי טעמא דכתיבנה. וכבר בירר דברים אלו כראוי המפרשים, וכן דעת רבותי. ואע"פ שיש חולקים⁽⁴⁰⁾ (האמת יורה דברכו:

ומיחו בשני יוסף בן שמעון קייל כתנא דמתניתין⁽⁴¹⁾ (האם על אחרים יכולם להוציא דאמרין כאן נמצאו ובאן היי, מההיא דיבמות. ושליש שהוציא שטר מידיו ואמר שנתנו בעליו לאחרים בכתיבה ובסירה, יש אמרים שהוא גאנמן, דהא הימניה עליה זה שהפקידו בידן. ונראין דברים שהוא כן כלפי בעל [דרך]. דהא הימניה כדאמרין בסנהדרין⁽⁴²⁾). ואיכא גמי מגו די בעי קלתיה. אבל לגבותו מן הוללה ליתנהו להבי מוניה ליתנהו להני טעמי ואינו נאמן, ורק ראייה על הכתיבה או על האגב, ואין דעת רבותי. הריטב"א זיל עכ"ל הגו:

ה מ ו ל
 דהא הימניה עלייה זו שהפקדו בידן. ונאמא
 בדברים שהוא כן כלפי בעל ובר הרא הימניה,
 כדאמרין בסנהדרין, ואיכא גמי מגו די בעי
 קלתיה. אבל לגבותו מן הוללה ליתנהו להבי מוניה
 ואינו אמן ואריך ראייה על הכתיבה או על האגב.
 ואין לומר השליש נאמן בזיה. ואטילו כלפי בעליו
 אינו נאמן לומר שהוא לעצמו. וכל זה ברור ונכון
 מפי מורי הרב הלווי (הר"ם) [הכחים] (ויל). וכן
 קבלתי ממורי הרשב"א ויל. וכן ספקו בתוספותיהם.
 ואעפ"י שהרב רמב"ם זיל כתוב שאטילו לעצמו
 נאמן כלפי בעליו. הריטב"א ויל. עכ"ל הגמoki יוספה.

333 סנהדרין דף לא.

334 במנוקי יוסף כ"כ בשם הרמב"ם. אבל
 הבהיר יוסוף סמן סרי גנים בגין גמי הרכבעיג
 וכן הוא בשני כתבי היד של רבינו.
 335 כאן מתחילה בדבר חדש בכ"י, אע"פ שהוא
 באמצע הענין, ונראה שחרס טה.
 336 בכ"י החידיא: ולחכוב בו.

(330) וזיל הגו: אמר המתרב ולענין אם צריך להביא ראייה על הכתיבה או על האגב, כבר בירר המפרשים זיל מטוקין ומיבמות ומנסנחרין ודרין. ותו דסבירא הוא שאין תפיסתו ראייה על הכתיבה ולא על האגב. והיה אם סנון שנתנו לו במתנת שכיב מרע שצורך להביא ראייה. וכבר בירר דברים אלו כראוי הרמב"ן זיל בספר הכותות. וכן הסכימו גדולי המפרשים זיל. וכן דעת רבותי. הריטב"א זיל עכ"ל הגו:

(330) יבמות קטני ומבודאר שם בראש.

(330) סנהדרין לא.

(331) הרי זיל מיגש.

(332) וזיל הגו: אמר המתרב שני יוסף בן שמעון קיימא לנו שהם על אחרים יכולון להוציאו דאמרין כאן נמצאו ובאן היי הימניה. ושליש שהוציא שטר מידיו ואמר שנתנו בעליו לאחרים בכתיבה ובסירה, יש אמר שהוא נאמן,

זה אין ירושין פרועין כלום. דעתינו להו מי דמץ' אבותון למיטען. ולוי נהאה שזו אינה טענה, שאין דרך שיכתבו בני אדם שובר אחד על שני שטרות שליהם, שכל אחד מירוח עמו. ומסתבר לי שלא קאמר אלא בשני יוספ' בן שמעון דחיש לויוף³³⁷ (כ[דעליל"]*) דילמא עבד נפשיה מולה. ומוטב שנאמר אין כותבין ואין מציאין. אבל בראשה פשיטה שמוציאין. וכן הפסים מורי הרב (הר"ם) [הכ"ט]:

הא דתנן האומר לבניו שטר בין שטרותי פרוע ואינו יודע אליו שטרות כולם פרועים. משום דבר כל חד מצו מודה לה בעליך חבות. ואעיג' דבעלמא גובין ירושין בטענות שמא, הכא אין גוביין, שכבר רוע אביהם כל שטרותיו. ומסתברא דלאו דוקא שיאמר בפירוש אני יודע איזהו, אלא כל שלא בירר להם איזהו אייכא לيمירך הדין וכך הטעם. ונוסחות מצאי שכתוב בהם ואין ידוע איזהו³³⁸). ונראה דכל שמאו שובר בעדים על אחד מהם ברשות אחד מן הלוים, שגובין השאר, שהרי נתברר כי זה היה פרוע, ולשובר אמנה לא חישין. וממצאי לר' מאיר הנשיא הלי שכתב, כי מלוה שהוציא שטר חוב, וטענו עליו שהוא פרוע ואמר אני יודע, איןנו גובה בו, אבל אם חור ואמר עינתי בתשכוני וכורני בבריא על כל פנים היה התלמוד מפרש³³⁹) ואומר מי תקניתה יעשו הרשותה זה על זה. ולפי

למייר דסובר תנא דמתניתין שכותבין, דהכי אוקימנא מתני' דלעיל בשטרו אקניתא בכבא מציעא³⁴⁰). ותנא ברא סבר דאפיילו בשטרו אקניתא אין כותבין למוכר עד שהיא לוקח עמו. ומסתבר לי שלא קאמר אלא בשני יוספ' בן שמעון דחיש לויוף³⁴¹ (כ[דעליל"]*) דילמא עבד נפשיה מולה. מעתה בשטרו דלאו אקניתא מודה תנא דירן שאין כותבין לוועעד שהיא מולה עמו ויתמן לו בפניהם מודה הוא שמוציאין זה על זה. וזה ברור. מפני מורי (הר"ם) [הכ"ט] :

אבי אמר הבי קאמר נמצא לאחד³⁴²) בין שטרותיו שטר של יוספ' בן שמעון עלי פרוע שטרות שניהם פרועים. פירוש השובר הוועבר ברשות הלה הוא שנמצא. וקאמר כי אם הלה הוה³⁴³) חייב לשני יוספ' בן שמעון, דוחין ירושין בשובר זה לכל אחד מהם. ואם יש לאחד מהם עליו שני שטרות, הגדול פרוע והקטן איינו פרוע, כדלקמן. וכותב רשבע"ס³⁴⁴) שאם כתבו הרשותה זה לזה גוביין ממנו השטר הקטן מהה נפשך. ומיהו אם טוען פרעתי לשניהם והשובר נכתיב סתם [נדאה לו] דעתנה מעלייתא היא. והרשבע"א מרוחיק דבריה. שאלו היה גובה בראשה מזאא ללה. ומשי תקניתה יעשו הרשותה זה על זה. ולפי

ה ג ה ו ת ה ס ו ז ג

(342) בכ"י החיד"א: ומשום דפשיטה זמלטה טני בראשתאות.

(343) וזה לשונו הנגומי יוספ': אמר המחבר ומסתבר לדיל' אמר בספרו איני יודע, אלא כל שלא בירר להם איזהו בן הדין. ונראה דכל שמאו שובר בעדים על אחד מהם ברשות אחד מן הלוים [הלוום] שגובין השאר, שהרי נתברר איזהו שהיה פרוע, ולשובר אמנה לא חישין. וממצאי לר' מאיר הנשיא הלי שכתב כי מלוה שהוציא שטר חוב, וטענו עליו שהוא פרוע ואמר אני יודע, איןנו גובה בו, אבל אם חור ואמר עינתי בתשכוני וכורני בבריא שמאו פרוע

(337) ב"ם דף יג.

(338) בכ"י החיד"א: לחור.

(339) מכו שכוב ובינו לעיל דיה תנא דירן. וכן היא גירסת הרמיה. וגירסתינו: ברא בעלמא נמי אין כותבין מהה נפשך. וגירסתינו: (340) גירסת הרמיה וגירסתינו: גזא ללה.

(341) בכ"י א: שאם הלה היה חייב.

(342) רשבים דיה אבי. בכ"י א נשאר הגירג הילך בין תיבת "היה" לתיבת "ואומר". וזה בגין אב לכל מקומות שנשר היגיר חלק בכ"י, שתוא לאוות שחרר שם.

בשווה, עד באו. ונראה לי דסיפא כעין רישא
בגנותן מתנה, והיינו דשיך לומר ביה לזה
היתה אהוב, אבל במודעה שהוא חייב אין
לאחד מהם כלום עד שיביא ראייה, וכוכלים
הירושני לדוחות לבעל חוב. אבל בגנותן מתנה
אמרו מפני שהמקבל כעין שותף בנכסיים. נבייל:
דף קעג ע"ב הערב בכתובות אשח
וכו". ופירשו במסכת ברכות"י) שלא אמרו
אלא בא לגבות מן הערב ממשום דמצוה
עבד, או בא לגבות מן הקדש ומשום
רווחא התקדש"י). אבל אם בא לגבות מן
הלקחות לא ידרינה הנאה, זאנגהו דאספידיו³⁴⁶
אנפשיזהו דהא ידע דכל חד וחוד או אילא עליה
כתובות אשח. וכן הלכה"י³⁴⁷:

גמראמאי טעם. פירוש קא סלקא
דעתך דמתניתין קתני שלא יפרע מן הערב
כלל ולהכי שילין מאי טעם. ואמרין
רבה ורב יופס דאמרי תרויינו משום
דיכיל למימר לא בכונתי ערב אלא להעמידו
לך בריך, ובכדרמןן גברא אשלימת לי
גברא אשליומי(ת) לך. (ורדי לך) [ואוחדר
להו רב נחמן] דהא דינא דטרפאז הוא
בלא טעם. ודודאי (יחתמו) על הממון
נעשת ערבות. ומ"מ נראה לאכורה שם ערבות
לחבירו שיעמידנו בדין חייב בכך ואשתעבד.
אבל לא כתוב כך הרמב"ט³⁴⁸) והגאניג, כי

מעיקרא איני יודע לא אפסיל שטרא לגמרי,
אלא שלא היה ראוי לגבותו בספק. אבל מורי
וזיל היה מפקפק בדין זה:
שאנני החתום ריד"י) בעל השטר על
חתחותה. פירוש כי הלוקח מוציא מחבירו
ועליו הראייה, אבל הכא בעל חוב הוא
מושcia מהבירו, ולפיכך יד בעל השטר על
העלינה. ומכאן היה אומר (הר"ם) [מוריה]
הכ"ם] דהיה לכל לשון מסופק שיש בו
בשובר DID בעל החוב על החתונה ולא
בעל השטר. ומהו באמצעות שיטש לך
על פרועים, ייל שוה אינו לשון מסופק,
דמיעות טירות שנים, וככדרמין גבי סלעים
דינריים³⁴⁹). ומורי היה שאף בזה לשון
בני אדם לומר לשון זה על טירות הרבעה,
וכיוון שכון כולן פרועין, כי יד בעל החוב
על החתונה:

גרסינן³⁵⁰ (בחוספה"י) האומר עשו טבי
עברי בןchorין, אם היו שם שני טבי אין
דורשין לשון הדיות לומר ליה אהוב [ולזה
לא היה אהוב]³⁵¹) אלא שניהם בניchorין
ונוטלן משניהם דמי אחד מהם. האומר (יש)
מאתיים דינרים ליסוף בן שמעון אין דורשין
לשון הדיות [לומר]³⁵² ליה היה אהוב ולזה
לא היה אהוב. אלא שניהם חולקין. יצאה
עליהם כתובות אשח ובבעל חוב שניהם גותנין

ה מ ו י ג

ה ג ה ו ת

במודעה שהוא חייב אין לאחד מהם כלום עד
шибיא ראייה, ויכולין לדוחות לכל אחת. אבל בגנותן
מתנה אמרו מפני שהמקבל כעין שותף בנכסיים,
בניל, הריטב"א זיל, עכ"ל תנ"י, עיין ש"ז ח"ט
סימן רג' טיק ל"ט.

(347) חוטפות בכ"ה בתרא פרק יא אות ז.
347 לשון המוטטה.

(348) טיס וציל במסכת ערין, והוא גمرا
ערין בג:

(348) ערכינו כב.

(348) אהיע סוף סימן קב.

(349) רמב"ם ס"ט כ"ה מה' מלוה. והראב"ץ שם

כתב כרעת רביינו שיביא גוף תחת גוף עד

דחוור וגובה דמשום דامر מעיקרא איני יודע
לא אפסיל שטרא לגמרי, אלא שלא היה ראוי
לגבותו בספק. הריטב"א זיל. עכ"ל הגני.

(345) גרסתינו: החתום יד בעל השטר על
חתחותה, ול"ג שאני.

(345) לעיל דף קפה:
(346) וזה לשון הנומי כיוסף: גרסינן בחוספה"י,
יעשו טבי עברי בןchorין אם היו שני טבי
אין דורשין לשון הדיות ליה אהוב, אלא
שניהם בןchorין ונוטלן משניהם דמי אחד מהם.
האומר מאתיים דינרים ליסוף בן שמעון אין דורשין
לשון הדיות ליה היה אהוב אלא שניהם חולקין.
יצאה עליו כתובות אשח ובבעל חוב שניהם גותנין
בשווה, ע"כ. ונראה לי דסיפא כעין רישא בגנותן
מתנה, והיינו דשיך לומר ביה ליה אהוב. אבל

זהו מה שחדיש רבashi, אכן נמי מעיקרא כי סבירין דעתך ממשعبد בדברים בשעת מתן מועות אין אלא משום הנהה זה דאי לא במה נשענבד:

והא") דתנן ואם אמר לו על מנת שאפרע ממי שארצתה יפרע מן הערב אמרין עליה [אמר רכח בר בר חנה] אמר רבי יהונתן לא שננו אלא שאין נכסים לולוח אבל יש נכסים לולוח לא יפרע מן הערב. פירוש רבינו תם³⁵¹) לאו למיירה שם יש נכסים לולוח כלל לא יפרע מן הערב,adam כן מי איבא בין ערבי סתם לערב שהתנה על מנת שאפרע ממי שארצתה. אלא ה"פ לא שננו אלא שאין נכסים יודעים ומפורטים³⁵²) לולוח, אבל אם יש לנו נכסים יודעים לא יפרע מן הערב תחילה, ובזה הוועיל לו תנא, דאיilo ערבי סתם אם פלו אין לולוח נכסים יודעים כלל (איתו) [איגנו] נפרע מן הערב עד שידין עם הלוח ולא ימצא לו כולם, וגם שישבע לו שאין לו לדעת הגאנונים³⁵³). ויש אמרים³⁵⁴) שם אמר בפירוש על מנת שאפרע ממי שארצתה תחילה, גובה מן הערב אם פלו יש להו נכסים יודעים, ודיתו לקבלן, אבל דעת רובית דרא ליתא, adam כן היו מפרשין לה בגמרא. ונראה לי סייע לדבריהם, דהא בטמוך מתרצין דמתניתין חסורי מיחטרא והכוי קתני בד"א כשאי נכסים יודעים להו וקבלן עיפוי שיש נכסים יודעים יפרע

היאך יכול לשעבד עצמו בדבר זה שאינו חיוב ממשון. ולדבריהם ייל דהכא מילחא בעלמא הוא דקאמר ליה ערבי, ולאו דמחיב ביה, וכן דעת Mori זיל. ומיהו אם נתחייב בסך ממון بلا אסמכתא אם לא יעמידנו לו בדין, הרי הוא חייב לפניו לו הסך ההוא אם לא העמידו בדין:

[חא קבלנות היה. קשיא לי] האי [איינו] לשון קבלנות (איינו), כי למי נכנס יהודה קבלן, והוא עצמו היה³⁵⁵). תירץ לי Mori דלא דק תלמודא, אבל מאוי אמרין הכא איינו אלא אסמכתא. ולי היה נראה דתלמודא משמע ליה כי יעקב נתנו לדרכו ושדר אחיו על קבלנות יהודה, וכן אמר לעקב תננה אותו להם על ערבותיו:

ואומר בני אם ערבת וכו'. וזה דלא שילין Mai ואמר, מושם דהכא לא נת Hinן אלא לאסמכתא חוכר דבר בעלמא:

לרי' יהודית דאמר אפסכתא לא קנייא ערבית לא משחטעד. פירוש ואעיג' דתולה בעדעת אחרים אין בו אסמכתא כדכתיבננו לעיל³⁵⁶), שאני הכא דכתולה בעדעת עצמוני³⁵⁷), שהערב (מכוח) [בוטח] שיפרענו הלוח ולא יהא לה רשות ולא ישלם, גם לא יוקינו לפרט מה שלא נהנה ויגלנו רעה תחת טובה; בחחיה הנהה דקא מהימן ליה גמר ומשבעבד נפשיה. פירוש משעבד נפשיה, באילו קבל המועות ממש לטובתו, ולא היה קוגן עצמו בשום דבר³⁵⁸), שאין בו אסמכתא.

ה מ ו י ל

ה ג ה ו ת

351) בכלי החידיא יש סימן שחדר טה.

352) בכלי בתודיה חסורי בשם ריח (וכבירתת

ביבה), וככל הרמיה והרמביין.

353) בכלי הרמביין בשם הגאנונים והיר יצחק אלברגלווני.

354) כיכל הטרו בשם היר יוסוף הלוי, והכבי

כתב בשם בעיתת שכנן ונטון דברי הרמב"ם תלמודו בפכמה מה מלה ולווה. וככיס המחבר בשער

וחותם סימן קכש סעיף יז.

349) עיין שאלות ס מקץ שבביא נסחא שקוושיא זו הקשה רב חסדא עצמו על רב הונא ומתח האי קוושיא דזה דברי רב הונא ומתי היה מקרה דבני אם ערבת. כתוב עלייה השאלת שלום שהיא הגוסחה האמיתית.

350) כן כתוב ורבינו לעיל דף קפה. דיה וביעיר דוויי אסמכתא.

351) כמו שכתב שם רבינו שאוין אסמכתא אלו בקונס עצמוני.

באסמכתה משביעך אלא דבזהיא הנאה [דקה מהימן ליה] גמור ומשעבד נפשיה, וכל מי דאפשר לו לפחות משעיבודו פוחת, ואין דעתו אלא שלא יפסיד המלה. ולפיכך כ שאמר על מנת שאפרע ממי שארצתה, ואנידין דעתו שלא נשעתבד אלא כשאין שם נכסים ידועים****). וואי דעתו היה להפטר אטילו בנכדים משועבדים של לוה שתרי ידועים הם לו וראוי לגבותם מהם. ואין לקחוות לדחותו ולומר לך אצל הערב כמו שאינם יכולים לומר ההנחה לך מקום לגבותם ממן אצל הלוה שלחו מגנו****). ואינהו אפסידו אנפשיהו. ותדע לך שאמרו שחרר פה] עד שיאמר לו בפירוש תן לו לפניו****). דאייכא מאן דערב כי אית ליה נכסים ללה (משעתבד) בשעת הלואה משביעך ואי לא משביעך. שאין דעתו מן הסתם לרדרת על דעת חוווב עכ"פ. והתם ודי אליבא מאן דאמר הבי אילו אית ליה נכסים ומכלון איינו גובה מן הערב. דאם כן מאי אני ערבית כשהיו לו נכסים ללה והואו [יכול] למוכרן ולהבריחן. ועוד מתרצין ל�מן****) בגין דהו ליה ואשתודך. ולא אמרינן שמכרו או מתבונם. ומינה שמעין לדין אמרינן דआ"ג דלית ליה משביעך. הטעם כדי שלא יפסיד המלה. אבל לעולם אין

מן הקובלן****). ואם איתא אמרי נдинן לקובלן****) נכסים [לפלוג וליתני] (בדירה גופיה) [בידייה גופיה אלא ודאי] אם אמר לו על מנת שאפרע ממי שימצא לו היה דעתו שיפרע מחלילה ממי שימצא לו נכסים ידועים יותר, כדי שלא יצטרך להזכיר אחר נכסים הלווה, ולהסבירו. ומיהו אם התנה בפירוש בין יש לו נכסים ידועים בין אין לו, הכל לפי תבאו. כן דעת מורי (הרמים) [הכימים] ודעתי****). אלא שהרשב"א****) גורז חלק בדבר, לומר דאטילו בהא לא גמר ונשבעך נפשיה, ופיתומי מיili קאמרט****). וכן באומר תן לו ואני קבלן, וכן [נראה שחרר פה] עד שיאמר לו בפירוש תן לו ואני גותן. ולא נתחוורו לי דבריו גורז****).

והו יודע דאטילו בערב סתום אמר [פה חסר****). ואם אין נכסים בני חורין אלא יש נכסים משועבדים. שאלה זו שאלתי לרבותי, והשיבוני דיפרע המלה מן הנכסים [המשועבדים****) ולא יפרע מן הערב, ואטילו באומר על מנת שאפרע ממי שארצה****) וככל שכן ערבע סתום. וטעמא דミילתא דשביעוד לוה בין על נכסים בני חורין בין על נכסים משועבדין הוא דין גמור, דשביעודה דאוריתא****), ואילו ערבע

ה מ ו ז

טעמיהו. עכ"ל הגיא. וכיכ"ב היה סכיה מה' מלוה הד' בשם הרשב"א אבל השיג על ראיית הרשב"א. והראב"ד שם ס"ל הכרשב"א. וכן הרשב"א הובא במ"מ סכיה מה' מלוה : ולעלום סמכא דעתיה שיטרעו מן הלוה תחיליה כי שיש לו נכסים ואפשר לו לנבותם עכ"ל. (355) בשני כתבי היד נשאר פאן הניר תלך, ונכתב באיזו בבה יחרס.

(355) ובמו שכתב רבינו לעיל דיה והא דתנן בשם רבותו. (355) ובמו שכתב רבינו לעיל דיה והא דע"כ לא מהני ונשניה הערב בהיא הנאה ורק מהמן ליה אלא כל שאיא לו לטרע ממו Dolon. אלא שיש מן האחרונים שחקלו בונה וכל התורות. (356) הדברים אינם מובנים, ואולי יש כאן טעם. (356) רקמן ודי קעוו :

ה ג ה ו ת

353) בכii Ai : יפרע מן ערבע וקובlein. 353) פירוש נדין מלשון מטלטלי דוידי לשון תנועה, ולקבל כמו לקרה האקלים ומתרגמינן לקבל האקלים. כלומר למלה חלק בין יש לו נכסים לאין לו נכסים, היה לו לחלק בין איר ע"מ וכו'.

354) וכיכ"ב היה פכת מה' מלוה ולוה הד' בשם הרמביין, וכן דעת הרמב"ם.

354) זיל הנ"י : וב' הרשב"א זיל שאטילו בירר בטור התנאי ואמר ואטילו יהיו נכסים יוועים ללוה איגי מתנה שאגביה מחללה מן הערב אם ארצה, לא מהני ודפטומי מיili בבלמא נינעה, דע"כ לא גמר ומקנה נשניה הערב בהיא הנאה ורק מהמן ליה אלא כל שאיא לו לטרע ממו שחתנה בממוני דבר שאטאל ודי תנאו קיטם. ולא שיך לימיד בכה"ג פטומי מיili. ומסתבר

שנתהסדו חכמים עם הקטנים והפריו במדתם לחוש לזררי עד שיגדילו. אבל הערב למלה יופטר, אדרבא תרי הוא באילו אין נכסים ללוה או באילו הוא במדינת הימן או שנפטרו במדינת הים⁽³⁵³⁾). וההיא דשבעות, אינה דומה לו, דהמת היתומים פטורים לנמרוי ואפילו הם גדולים, וכאילו החוב פרוע לנמרוי, ואם אתה מוחיב את הערב, הרי אתה מחייב את היתומים, אדרבא בתיר יתמי אoil, וכן פוטק הרשב"א⁽³⁵⁴⁾ שיחיה:

כללא דכולה שמעתו כי ד⁽³⁵⁵⁾ דיניט הם⁽³⁵⁶⁾, ערב סתם, וערב שהנתנה שיפרע ממני שירצה, וערב קבלו, וערב שנשא ונתן ביד, וכן משלפיהם. ערב סתם אין גובין ממנו אלא כשאין נכסים משועבדים, ושנשבע שאין לו ואפילו נכסים משועבדים, ושנשבע שאין לו בתקנת הגאנונים דיל, אי נמי כשהוא גברא אלמא או שנכסיו במדינת הים, או שהוא במדינת הים ואין לו נכסים כאן, או שמת הרבים⁽³⁵⁷⁾ (הכיתם). וכן ראיינו עשה מעשה הרמב"ם⁽³⁵⁸⁾). אבל הרמב"ם⁽³⁵⁹⁾ והגאון כתבו שגובה המלה עריב שבועה לבניין, כך נפטר הערב ואפילו הוא קובל. וכן היה דעת מורי הרב הלוי (הרבים) [הכיתם]. וכן ראיינו עשה מעשה הרמב"ם⁽³⁵⁹⁾. אבל הרמב"ם⁽³⁵⁹⁾ כתבו שגובה המלה עריב שבועה לבניין, וכך ראיינו ערך סתם. זמן שאין נכסים ידועים ללוה, אבל אם יש

דעתו לפروع כל זמן שיש נכסים ידועים ללוה ואפילו משועבדים. ומיהו אם לא היו נכסים ללוה בשעת הלואה, ולא כתוב לי' זקנה וקנה ומכר, או גובה אפילו מן הערב סתם,دلוה קנה ומכר לא משתעבד: והיכא דמית לה, ותניח יתומים קטנים, בעניין שאין המלה גובה, כדי קיימת לנו⁽³⁶⁰⁾ שאין נזקין לנכסים יתומים קטנים, דעת הרמב"ם⁽³⁶¹⁾) שאפילו היה קובל פטור, כיון דנפשטו היתומים, ואין לו לגבות מהם אפילו יש להם נכסים ממש חשש צרכי דשא פרוע הוא, אין גובה מן הערב, דילמא וכי גDAL יתמי מיתנו ראייה שהוא פሩע ולשה גול הנאכל⁽³⁶²⁾). וכראמרין בשבעות⁽³⁶³⁾) גבי מות לוה בחוי מלות ואחר כך מות מלות, שכשם שנפטרו היתומים מפני שאין אדם מורי שבועה לבניין, כך נפטר הערב ואפילו הוא קובל. וכן היה דעת מורי הרב הלוי (הרבים) [הכיתם]. וכן ראיינו עשה מעשה הרמב"ם⁽³⁶⁴⁾). אבל הרמב"ם⁽³⁶⁵⁾ והגאון כתבו שגובה המלה עריב שבועה מלוה מן היתומים, אלא דשותת הדין שגובה המלה מן היתומים, אלא

ח מ ו ־ ל

הויל בגובה מן היתומים אבל אין היתומים פטורים לנמרוי אלא שמתהניין עד שיגלו הילך אתה גובה מן הקובל והקובל הילך אבל היתומים מה ברכו הר' אין נפטר מות עד שיגלו עכ"ל. וככה הבב' ימ"ק⁽³⁶⁶⁾ קי' אותן ד' בשמו שכן דעת הראב"ד בס' ב"ט ושכ"ג מדברי הרוויה וכי' בתשובות לרמב"ן סימן ט. ויש לתמונה על מה שכתב היה פכי מה' מלה ה"ג בשם הרשב"א שדעתו כוות רמב"ם שאפילו מן הערב נסעין וכי' מוקבלו. וכן נראת דבריו רביינו שערת הרשב"א כתעת הרמב"ם. ומשמע משלוונו שכטב וכו' פוטק הרשב"א שיחיה שכן דרכו להרוויה הלהה למעשתו ואפשר שוחר בו ממה שכטב בתשובה.

בריב⁽³⁶⁷⁾ המרדי בשם ר' הבב' חמ"ד מוננו לאלה. ואית' כיוון עריב קובל נסעין דהיהם בערב וועלם אבל בערב קובל גיהנום עריב. ומסתברא היתומים אח"כ ה"ז באילו גובה מות וכמו שאמרו בשלחי כל השבעין [וף מה]: גבי ההורא דשכיב ושבק עריב, לא היא דהמת הינו פערם משומ ולרב ושמואל פטורין לנמרוי אף כשיידלו והילך אלו אמרו אתה גובה מן הערב ואפילו קובל

ה ג ה ו ת

356) ערךין כב.
357) כי' הרמב"ם, וכי' הגי' בשמו.
358) חולין סט.
359) שבויות מא'.
360) זיל גוי: וכותב הריטב"א שדאות רבו הראה שעשה מעשה כזה. עכ"ל.
361) רמב"ם סכ"ו מה' מלוה היב.
362) וכי' תוריה מקמי.
363) אעטיק בוה תשובה הרשב"א סימן תחתugen וויל: פוד השיב בערב של היתומים והיתומות קטנים שנקלקו בוהו הראשונים ושהגנוון כדברי הרין זיל שאין נסעין ממו שהר' אין נסעין מן הערב תhalbת וכיוון שאיא לתבעו היתומים בעודם קטנים לפיך א"א לחייב הערב. ומסתברא דהיהם בערב וועלם אבל בערב קובל גיהנום עריב. ומסתברא היתומים אח"כ ה"ז באילו גובה מות וכמו שאמרו בשלחי כל השבעין [וף מה]: גבי ההורא דשכיב ושבק עריב, לא היא דהמת הינו פערם משומ ולרב ושמואל פטורין לנמרוי אף כשיידלו והילך אלו אמרו אתה גובה מן הערב ואפילו קובל

ואני נתנו לך³⁶⁰) או תן לו ואני קבלו,
וכברענן למייר לקמן בסמוך³⁶¹). רב חסדא
אומר قولן לשון קובלנות הם בר מהלווה
ואני ערבית, וכגדאמר ר' יצחק (ל) לשון ערבות
ערבות. אלא דבר חסדא למיטיל על רב
הונא אתה, וככלאו אמר כי כל הלשונות
שאמר רב הונא قولם לשון קובלנות חזק
מהלווה ואני ערבית והיה לאידך דריש רבי
 יצחק³⁶²):

דף קעד ע"א רבא אמר قولן לשון
קובלנות חזק מתן לו ואני נתן. זו גירושת
רשבים ור' ר' וחותריה. ויש גורסין³⁶³) חזק
מתן לו ואני קבלן. ולא נהירא דהא עליה
אמר מרד בר אמרת תנן לו ואני נתן לך
אין למלות על הלוחה כלום. אלמא בתאי
עסקין. ולפי גירושת ר' ר' וח' אומרים
בתוספות³⁶⁴) דודוקא תנן לו ואני אתן הו
קבלן, אבל תנן לו ואני קבלן איבנו אלא
כערב בעל מנתה אלא אם כן אומר [לו]³⁶⁵):

לו נכסים ידועים בכך ואטיילו משועבדים
[אינו] גובה ממנו³⁶⁶), ואטייל שגובה ממנו
בדרכיהם שאמרנו שגובה מן הארץ סתום.
קבלן, אטייל יש כמה נכסים לליה ואטייל
הם משועדים. יפרע מן הארץ אם ירצה,
אליא שלדעת הרמב"ן הוא פטור במקומות
יתומים קטנים. נשא וננתן ביד. אין למלות
על (הנחתו) [הלווה] כלום אלא דין עם
הערב, כדאיתא לקמן³⁶⁷). ומיהו אמרו בתוספות
בשם רבנו תם³⁶⁸) שאם אין נכסים לערב
כלול ויש נכסים³⁶⁹) [הלווה חזר על הלוחה
מהא דרבבי נתן,আ' מחל הארץ להוֹה].
ומן הקובלן אינו גובה אלא כדרך שהיה גובה
מן הלוחה אם זיבורית ואם בגיןית. וכן מוכחה
שמ³⁷⁰) שאטייל הוא קובלן גמור אם הלוחה
רוצה לטרענו אין לו לתבע את הארץ הקובלן
וכדכתיבנא התם בסיעתה דשמי³⁷¹):
והלשונות שנעשה בהם קובלן, הא קייל
כרבא³⁷²) דכולן לשון ערבות חזק מהלווה לו

ה מ ו ז

ויבוריית, וכן דעת הרמב"ם ויל [צ"ל הרמב"ג],
כיב בס' כתובות פסחים, אלא שאם רזה הלוחה
לפערעו מן היבורית שאין יכול לגבות מן הקובלן
מן הבניינות, וכדוכומת בריש הגזין, עכ"ל הגז'
361) וכותב הבב' סי' סימן קכ"ט אותן ייד בשם
בעל התורות שער לה' שכיס הראב"ד וROLA
בראי מינש והרמב"ם.

362) לקמן דף קעד.

363) כיב בחוריה חסורי בשם ר' ר'。
364) בשני הבניין הד' כאן המוקם פניו וניב
שחסר כאן. והשלמתי החסרון עפי מה שכתוב
בגמוקי כא'. כי ר' ר' ובדריו האמורים סתם הם
בראי ובינו במשתudit החדידיא.

365) גיטין מס:

366) כיב שם רבינו ר' ר' טיפוס ליה.
367) צ"ל חזק מתן לו ואני אתן.
368) כאשר יubar רבינו לקמן ר' ר' אמרה.
369) בכלי החדייא כתוב בגליון טפה חסרי.
370) בריס הביא גירסתו זו בשם ש"ס כי' רומי.
371) דף קגב: חוריה חסורי.
372) כאן נשאר הגירח חלק בכלי כשייעור
שתי אורחות ונעלין שציג. ואיך כתוב לו',
כלומר שכתב כן בשטר ובכמה שכתב בתודיה חסורי.
שרצתה, יגהה מן הבניינות אפס' שאין ליה אלא

משועבדים, ושנשבע שאין לו מקנות הבניינים וז'ל,
אי נמי כשהוא גברא אלמא או שנכסיין במורין
הים או שהוא במורין הים והוא לו נכסים
כאן או שמת והניח תומים קנסים לעצם הרמב"ם
ז'ל. וערב שתתנה בעל מנת פטר מגנו כל
זמן שאין ליה נכסים ידועים, אבל אם יש לו
נכסים ידועים בכך ואטייל משועבדין גובה הימנו
ואטייל שגובה ממנו בדרכיהם שאמרנו שגובה מזו
הערב סתום. קובלן, אטייל יש כמה נכסים לליה
ואטייל משועדים יפרע מן הארץ אם ירצה,
אליא שלדעת הרמב"ן הוא פטור במקומות יתומים
קנסים. נשא וננתן ביד. אין למלות כלום על הארץ
אליא דינו על הארץ, כדאיתא לקמן עכ"ל.
ונמה שבת הנז'י כדלקמן חונתו מה שכתב
לקמן בשם ר' ר' ואעטינו בו לפי שכיכ' חסר
טה. וזה הגז' שם: ומיהו אומר ר' ר' זיל שאם
אין נכסים לערב חזר על הלוחה מהא דרבבי נתן
আ' מחל הארץ להוֹה, בהא אין המלה יכול
לחזור עלייה, ואטייל במוור שר וווב אמרנו
עליל שאם חזר ומחלו מחל. וכותבו האחרוניים
וכשבא המלה לגבות מן הקובלן אטייל בשלא
נשא וננתן ביד, שאו הוא שיכל לחזור על הארץ
שרצתה, יגהה מן הבניינות אפס' שאין ליה אלא

הבריוו (וכו'). ושמיעין מינה דידיינא דאתהיה למלוה בנכסי הארץ מקמי דליתבעה להה בדיאן, טועה בדבר משנה וחורר:

החווא ערבא דיתמי דטרעיה למלה מקמי דליתבענזהו⁽³⁷⁰⁾) ליתמי. עיקר הפי' בה דבנכסי יתומים קטנים מיידי, כדאמרין עליה ויתמי לאו בני מעבד מצואה נינהו, ומדמייתנן עליה ההיא דשלחו מותם הילכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, וההיא ביטומין קטנים אמר במקצת עריכין⁽³⁷¹⁾). ופירשין ר' חי⁽³⁷²⁾ ביתומים קטנים, אלא שאין פירושו מהווים כמו שיתברר מדברינו⁽³⁷³⁾). הפירוש בשمواה בשיטת הרמביין⁽³⁷⁴⁾) שהסכים עליו גודלי הדור, רב פפא אמר פריעת בע"ח מצואה ויתמי לאו בני מיעבר מצואה [נינהו] זרכ הונא [ברדיין]⁽³⁷⁵⁾ אמר אימור צרכי אתפסיה וכו'. ובין לרוב פפא ובין דרייפ אמר שעיבוזא לאו דאוריתא, וכדאשכחן בכתובות להדיין וכון לך⁽³⁷⁶⁾). אלא פריעת בעל חוב מצואה דרמיא על הלות או ירושיו והיה על הארץ וכיוון דיתומים קטנים פטורים דלאו בני מעבד מצואה נינהו, וזה פרע עד שלא תבעם ולא הוודעם, ודאי לאו ע"ד שיטול מותם כשיגדילו הי, אלא שרצתה לקודם ולוכות במצואה זו. וכיין דשעיבודה לאו דאוריתא זהה רצאה לעשות מצואה המוטלת עליהם, הרי נפטרים הם לנמרי.

שנушת לו קבלן גמור⁽³⁷⁷⁾). ואינו נראה (להרים) [לחד"ה]⁽³⁷⁸⁾. דהא דנקט רבא תן לו ואני נתן לשנא דרב הונא נקט. דעתהأتي לטלוני כדרישתני⁽³⁷⁹⁾) אליבא דרב חדא, והכי קאמר כל הלשונות של רב הונא כלו לשון ערבות חזק מתן לו ואני נתן, אבל היה תן לו ואני קבלן, וכן נראה לי. תרע⁽³⁸⁰⁾ [NELUD שפה חסר] אלא בערך לא מספקא לנו אלא בהלוות ואני קבלן, ואפלו בהא ארוי שהוא לשון קבלנות. ואפלו תימא דההיא אליבא דרב הונא איתмер, אין לנו לעשות בינויהם כל ההרחק הזה שטומר אפילו בתן לו ואני קבלן שתוא ערבות, ולא עוד אלא שהתלמוד והמשנה קבלן קראי אותו והוא שמוי, אלא שאנו מפרשין דבר אמר לשון פרטני געשה קבלן, באילו אמר געשתיי לך קבלן. ואם האומר הריני קבלן אין דינו כקבלן, היאך אנו אומרים כי תואמר תן לו ואני נתן⁽³⁸¹⁾) הוא קבלן, זה איתנו לטוקני מפנוי שמצויר לשון הלהאה כי געשה קבלן גרווע כערוב בעל מנת, אבל כשאמר לו תן לו ואני קבלן אין לומר כן. וכן פסק רשכט⁽³⁸²⁾) דכיש תן לו ואני קבלן שהוא קבלן גמור. וכבר אמרנו שאפלו לשון התואר אם אמר לוי⁽³⁸³⁾) ונעשתיי לו קבלן גמור הרוי הוא קבלן שתרי הודה, ואני אומרים שכן אמר לו תן לו ואני נתן, וכן כתבו בתוט⁽³⁸⁴⁾): מהו רינאג וכו' עד תנן המלווה את

ה מ ו ל

372) עריכין כב. 372) בכ"י א: ופי' החתום ר'יה [וחויל פיס] הוא וציל ר'יה, שכיכ'r הרשכטא בשתי תשוביות בשם הרוזה].

373) נלע"ד שכונה רבינו למה שכתב הרמביין בשם ר'זיל [אליל ציל ר'זיל זיל] וՏסבר רב הונא מצואה על היתומים לפזר עותה אביהן, והרמביין השיב עליו וההיא בוגזלים שירשו מפללין ואני כוונין אונן.

374) וכיכ' בחידושים הרמביין.

375) רקמן דף קען. כתובות טו.

368) וכייכ' רבינו רקמן שאמ אמר לו וגעשתיי לו קבלן גמור הרוי הוא קבלן.

368) ראש תיבות "הרב והלווי". כן דרך רבינו לכנות לרבו והאה לאחר מותו לטעמיהם.

368) לעיל ד"ה רב חדא. 369) בכ"י א: איך אנו או בדור תן לו ואני אתן לך נתן הוא קבלן,

370) רשכט ד"ה בר מותן לו.

370) ציל אם כתוב לו. פירוש שכתב כן בשטר.

371) תודיה חסורי שם ר'יה.

371) וכן היא גירושת הרמיה והרמביין.

והוא איתנו יכול לומר פרעתי לך ערבותיך,
שחוך זמנו לא היה פורענו. ולאח"כ לא פרע
וזראי, וערדים בדבר. ואם אין ערדים שפרע
הערב למלה פשיטה שאינו גובה כי מה
ראיה היא השטר שביזו שפרע. ואפלו יש
ערדים שפראו, אם אין העדים יודים לולא
חוור פורען הלות, פשיטה שכיל הלה לומר
לערב חורת ופרעתי אחר שפראת בשביבין,
דהא שעיבודא דאייכא לערב על הלות מלוה
על פה היא. וסיפא נמי אם כתוב בו התקבלתי
גובה אמראי, לימא לוי הנה חורת ופרעתי. וכ"ת
שכתב לו התקבלתי וכותב לו כל זכות שהיא
לו בשטר החוב. אינו מחוור, חדא דליישנא
לא משמע הכى, ועוד דקאנגי [חסר]"³⁷⁴)
מן היתומים קאמר. וכולה בשפרא הערב
למלוה בפנינו עתה אחר שמת הלות, או
בחיוו ולא ידענו אם פרע משלו או משל
להו או מעות שנתנו לו היתומים. וראינו
שקלב השטר מן המלה, אעפ"כ אינו גובה
מן היתומים דחיישין לצררי, וגובה מהם
כשיגדילו מיהת. וקושין מסיפה, דאלמא כל
היכא דונתרבר דפרע ערבי מדיליה גובה מן
היתומים. ולא אמרין מצוה עבד. דבשלמא
לרב הונא מוקים לה כשחיב מודה, אלא
לרב פפא קשייא:

ופרקיין דשאנו התרם דבון שטרה
ערב שיבתוב לו המלה התקבלתי. זראי זו
מודעה רבה שלא עשה לזכות במצבה אלא על
מנת ליר甫ע:
והלכתא רבב הונא ברוח דרב יהושע.
ולפיכך אם כתוב לו המלה התקבלתי, אם לא

ולא מביעא אם היה יכול^{"³⁷⁵"} להפטר מן
המלוה עד שיגדילו היתומים. אלא אפלו
לדעת הרשאונים שכטבו שלא היה מפטר"["]
מן המלה, מ"מ היה לו להודיע ליתומים.
וכיוון שלא הוודיע זראי מפני המציאות עשת.
וכהיא דאמרין בכתבות"["] בעובדא דקטיניאן
דאביי קאמר מצוה עבדתו. ור"ה בריה דרב
יושע פלאג [פה חסר]["] דקדם ופרעיה
למלוה מקמי דלאודענו ליתמי כלל, זראי
יש כאן חשש שיתפים המלה צדררי, ורגלים
לדבר לחוש כאן לזררי"["] לגמר, שלא
להאמינו אפלו בשבועה כשיגדילו מה שאין
כך בחשש צררי דחיישין בעלמא למלוה
על היתומים דangi ליה בשבועה כשיגדילו"["]).
הא אילו אודעינו ליתמי הא זראי נרא
DSLיחותם דידחו ואבקהון עבר, וגובה מהם
כשיגדילו מיהת בדבר שהיה המלה גובה:

דף קעד ע"ב ואמרין מאי ביןיהם.
זהא בין למר ובין למ"ר היתומים פטורם
לגמר: ומחדרין דאייכא ביןיהם לשחיב
מודה או שמתהו ומית בשטתייה. וה"ה
אליבא דהילכתא דאייכא ביןיהם מית בנו
זימנהה כדפירשנו"["] בפרק קמא דמכילתין"["]):
ואותיב עליה דבר פפא מדורניא ערבית
שהיה שטר חוב יוצא מתחת ידו אינו
גובה ואם כתוב בו התקבלתי גובה,
ועל כרך דהאי בריתיא שום צריכות אטא
לאשמעני, דאי מיררי בשפרא הערב למלה
כדיינו בפנוי ערדים וראו שתבעו הערב ללזה
מיד בורייא למה אינו גובה, נהי דשטר חוב
שבידו אינה ראייה מ"מ הא אייכא ערדים

ה מ ו ל

ה ג ה ו ת

(374) בכ"י א' נשפט מן תיבת "לזררי" ועוד
למלוה" ועוד בכלל.

(375) בכ"י א' דילג הסופר מן "כשיגדילו"
שביטה וו פ"ז "כשיגדילו" בשיטה שלטיגנו.

(380) בכ"י החודיא: כדורקין.

(381) בכ"כ לעיל וף. ו. ד"ה ואפלו מיתמי.

(382) גלעדי שחסר פה, וצ"ע.

³⁷⁴⁾ ככלומר למיד שיכל להפטר מן המלה.

(375) בכ"י א': אלא אסילו לדעת הא שלא
היה יכול לפטור מן המלה.

(376) כתובות זא :

(377) בכ"י החודיא נשאר כאן הניר חלק בשיעור
ארבע תיבות, ונ"ב פה חסר.

נתן לערב שטר החוב וכל שעיבודו, פשיטא
שזוכה בו בגיןש דעתמא, גנובה אפילו
מהיתומים כמו שהיה המלה עצמו גובה***^{**} ;
[במכתב *****]

החווא ערבעא דגוי [דרפערעה לגוי מקמו דלטבעיגהו ליתמי וכיר'] אפילו למיד היישינן לאכזרי הימ ישראל אבל גוי כיוון דבתר ערבעא אויל לא היישינן לאכזררי [פה חסר****]). הילכך כי אמר בעלמא, היינו במתפיס להו למלואה, ואפילו לרוב הונא בריה דרכו יהושע היינו כשחמלוה ישראאל, אבל בנוי לא מתפיס אלא בראייה ולהודוע ליitemei, רוב אשוי [סבר] דאדרבא אפילו למאן דלא חייש בעלמא לאכזרי, הגני מילוי כשהוא ערבי לישראל, אבל שנכנס ערבי לגוי אויל בתר ערבעא היישינן לאכזרי דערבע. וכיוון דפרק ערבי בדלא אודיעינחו ליitemei, ודאי איתפיס ליה געררי, והיתומים פטוריים לעולם. וכן הלכתה. בך נראה לי שהוא הפירוש המחוור בזה מכל האפירים שכתבו. וכן הורה מורי (הר'ם) :

אטו כל דמגרש בכוי דין א מגרש.
שמעין מטה שאם גירשה שלא בבית דין
אין בבית דין עוד לומר שידרנה הנאה.

הודיע ליתומים אינו גובה אלא כשהיב מודה,
או דמית בנו זמניה, או דשיותה ומת
בשניתה. ובכך סליק שמעתה שפיר כשית
רבינו הגדול"). עם מה שיישבנו בה מדעתינו

בהתורתם^{***}) דמתני וטירושה בסיד. והוא
(להרים) [להר][ה] שיטה אחרת, כתובה
בחידושים הארוכין שכותבי לפניו^{**}). ובמה
שכתבתי די לתלמידים וגם לחכמים, שיל^{**}):
ולענין ערב או קבלן שפרא Kodim זמנו
למלואה ולא אודעיה ללה ועדין הלווה בחיות,
אומר (הריס) [מורדי הרים^{***}] שנובח מן
הלווה אם העדים מעידין שלא פרעו אחר
כך^{***}). שלא מיטר מטעמא דפראע חובו
של חברו^{***}), דהtram הוא משומד לדילא על
הptrוע שום שעירוב אבל הכא דרמייא עלייה
שעיבודא ליכא למימר הכא. ואפילו היה ערב
סתם^{***}). וכל שכן אם היה קובלן, וכל שאין
לערב על הלה^{**}) שום שטר אלא דין חיוב
ערבותהו, פשיטה דתביעת הערב להוות תביעה
על פה, וכיכל לומר פרעתית, כדיין [כל]^{***} מולה
על פה. וכן אם אין עדים שהוכניסו ערבים,
ואיתו מזוכר כן בשטר החוב, ואמר לו לא
הכנתיך ערבים, נפטר בשבואה כשאר תביעות,
ברבו שרבב ברמבר^{***}) זיל ואות המלווה

3-180 21030

הנזכר ואמינו מזיכר כן בשטר חוב ואיל לא שכתב הרמב"ם זיל. ואם המלה נתן לעבר שר עולם גובה אילו מן היתומים כמו שהה שכתבו פשיסא שוכנה בו Cainish

387 *) וכיביך הטרור כי קל' שם בעה"ת.
 387 **) כתובות קה. וכיפורווש הריבייא דבכל
 וודע חוכם דזוקא מזון האשה והבנות.
 388 מבארן ואילך חסר למלמי בכבי' א ולא
 עוצמתך אלא פקאי תחדריא רבבר.

ערוב. **388)** רמכבים סרק כיר מה מלוה ה'ית.
388) וכיכル הרשכים ד'יה דלהכי, והטור
388) שם ה'ר יונה שצרך מלוה להקנות השטר
388) כאן יש סימן בכלי שהוכר שיטה.

(383) כן קורא רביינו להרמב"ן, וכן הוא רבינו יגיאן ברמאנז'

צ'ל בהצעת הסוגיא.

385 בהקדמה עין)

386) ראשית תיבות שיחיו לע

387) זונל דג'י : אמר ה

וקשה לי שהרי אין ההדרה בשעת גירושין אלא בשעה שבוגה מן הערב, כדאיתא במתניתין, ואם כן מיי' קאמרא. ונראה לי דרישנא קלילא נקט אטו [כל] מאן דמגרש בכבי דינא מגרש ובכבי דינא גביא כתוביה⁽³⁸⁷⁾). והתם⁽³⁸⁸⁾) מתפרש להדייא דכל היכא אפשר בשאלת אם אילו בריא נאמן בגנו דאי בעי מתשיל עלייה, ולא אמרנן מי יימר דמודיק ליה כי דינא או אמרנן מי יימר דמודיק ליה כי תרומה ביד כהן, הילכך לא אתיא הא אלא בדלא אפשר בשאלת, בגין שהקושיש על דעת רביהם⁽³⁸⁹⁾), או כשבאו נכסים ביד הגובר, דטוי ליכא שאלה כדאמרנן בגדירם⁽³⁹⁰⁾) גבי תרומה והא אי בעי מתשיל [ע']לה ופרקינן בתמורה ביד כהן; והקשו הראשונים תיקוק ליה دقין דשכיב מרע היה כשהקדיש אם עמד חור, דוא לעיל סלקא בתיקו בפרק מי שמת⁽³⁹¹⁾), וקיי ממונא בחוקת מריה, וקיי מא לוי⁽³⁹²⁾) כל שאילו עמד חור חור במתנתנו. ויש שתירצאו דרמא שמעניין דתיקו לדעיל חומרא דדריות ואם עמד איינו חור להוציא מיד הקדש. והרמב"ן⁽³⁹³⁾) אמר ר' דב הונא שביב מרע שהקדיש כל נכסיו ומינה לפולני בידיו נאמן חזקה אין אדם ערשה קגניא על ההקדש. מפרש⁽³⁹⁴⁾ (היכים) הכל מתקון, שפירש דגבי

ה ג ה ו ת

בי דין. הילכך לא אתיא הא אלא בדלא אפשר בשאלת, בגין שהקושיש על דעת רבים או שבאו נכסים לידי הגובר, דטוי ליכא שאלה כדטרוקנן בגדירם בתמורה ביד כהן. והקשו הראשונים וטיטוק ליה כיון דישם היה שהקושיש כל נכסיו אם עמד חור, והא לעיל סלקא בתיקו וקיי ממונא בחוקת מריה. וקיל [צ'יל, וקייל], וכן שהוא בכבי⁽³⁹⁵⁾ כל שאילו עמד חור חור במתנתנו. ותירץ הרמב"ן⁽³⁹⁶⁾ ויל הדוחק:icum ועם פירוש מורי כתבי נאמן. וכל זה דוחק:icum ועם פירוש מורי כתבי נאמן. וכל זה דוחק:icum ועם פירוש דגבי

391 ערכין כב. (391) וכיב' הרבב"א בתשובה סימן אלף טן.
 392 וכיב' במלחמות. (392)
 393 נדרם דף נז. (393)
 394 לעיל דף קמח: (394)
 395 לעיל דף קאנ. (395)
 396 (תביאו כתבי סימן רנה').

(387) בזה מוכנים דברי התוספות ד"ה אטו.
 (388) וכיב' רבינו גיטין מט: דיה ותיטופו ליה, ושם הלשון מוגומם, וציריך להגיה שם כמו שכחוב כאן. וכיב' הארזי והמרבל כי שם ר' אליעזר ממשם רבותי. אולם בשם ר' יואל והראבנן כתוב דלא שני.
 (389) ויל הנ"י: אמר המתבר מצווה עבד ולא מידי חסירה פירש מורי זיל בשם ר' בותחים זיל וכן בתוספות דחרויו בעי להו. ולאופקי ערבות דונזוניא שהבאי, דהא חסירה. ולאופקי המחייב לחבירו וככונס זה ערבע דלא עבד מצוה. ומשתעבד אמן קט מידו משטעבדי⁽³⁹⁰⁾ :
 אמר רב הונא שביב מרע שהקדיש כל נכסיו ומינה לפולני בידיו נאמן חזקה אין אדם ערשה קגניא על ההקדש. מפרש⁽³⁹¹⁾ (היכים) דזוקא כה אמר

דבריו, דיליכא למייחש אל ההשבעה, כדאמרין בטהדרון³⁹⁸) באמור לבניו מעות אלו של הקדש שאם כמוסר דבריו קיימים. אלא משום דעתך מיריעת א' בדנקית שטרא:

(זהות מדרבנן) [מכל דרב רשותו] דלא נקט שטרא אמר תנ"ו גותנין מליה על מה הוה ורב ושותוא לא אמר תרוייתו מליה על מה איינו גובה לא מן היורשין ולא מן החלוקות³⁹⁹). ואם תאמר ולישני דהכא דכיוון אמר תנ"ו מזויה לקיים דברי המת⁴⁰⁰) דלא אמרינן מזויה לקיים דברי המת⁴⁰¹) אלא שהוא נכסים בידי שלישי וגבוה לו⁴⁰²) או באמור לירושו ממש, וככלו עלייהם⁴⁰³), והכא סתמא אמרינן אפילו באמור לעדים שלא בפני היורשים:

הא (ב)[ר] מקומות. פירוש דבר הונא. ואם תאמר אם כן מהו נאמנותו וחוקתו של מזויה (ו) [זה]. ויש לומר דמהני לפוטרו משבועה⁴⁰⁴), כי הבא ליפורע מהתקדש אפילו בשבועה, כדי הבא ליפורע מן המשועבדין⁴⁰⁵); ודרב רשותו דלא מקומות אמר תנ"ו קיימות לשפטה. וכיון דלית הילכתא קרב ושומואל בהאי אדלה ע"פ מה, לית הילכתא כוותיתו בהאי תירוץ. וכל שאמר תנ"ו כמוסר דבריו, (דלא) [דיליכא] למייחש [שלא] להשבעה [את עצמו] או את בניו, אפילו היא מליה על מה גותנין בעל ברחו, ואיפלו אמר שלא בפניהם. ומכל מקום שמעין מינה דין נפריעין מן היתומים בשטר שאינו מקומות⁴⁰⁶).

הקדש ביה דקונה באמירה מחייב נתנו ומוכה, ואפי על פי שם עמד חורר, איינו יכול לחזור בו כל שלא עמד. ואפילו באמור אם לא ייאל כד וכך נבטי להקדש, היה אומר הוא זכרונו לברכה שם לא נתקיים התנאי וכוכה הקדש מחייב. ולא אמריבן בכוי הא נמי ירושה אין [לה] הפסק, אם אומר נבטי לירושי, ואם ימותו קודם היה להקדש. ובוחת צרך ישוב. ומורי הרשב"א נר"ז חולק אף בראשונה:

דף קעה ע"א הכא גמי ארם עשו שלא להשביע את עצמו. ואם תאמר⁴⁰⁷) כיון שהקדש כל נכסיו Mai שלא להשביע (כבר) [את עצמו שיך בנה], והרי הוא שכיב מרע והולך למות. ויש לומר שלא להשביע את עצמו אם יعتمد ויוחזר בקדשו למאנן אדרם עמד חורר. אי נמי שלא להשביע את עצמו לפרט שהוא מעני עצמו כשהיה בראיא, שלא יאמרו עתה שהוא מתרוש והו רב:

כ"י קאמר ר' הונא התם [ר] נקוט שטרא. ואם תאמר מכל דמעיקרא בדלא נקיט שטרא שמעין לה (והיכא) [זהיכי] אפשר [למיימר דם לות⁴⁰⁸)] על פה איינו גובה מן הקדש, דמה לי משעדי להדיות מה לי משעדי לגבות. ויש לומר דל[יש]⁴⁰⁹ קלילא נקט, ולא אהא אלא לומר דההיא דוקא בדנקית שטרא ודרב ושומואל בדלא נקיט שטרא. תדע [גלוועיד שפה חסר]. ובדין הוא דיביל לשני דוא דרב הונא בש Amar את עידי או בלשון הוודה שנראה [כ] מוסר

ה מ 1 ~ 2

398) נלע"ז דמה שכתב רבינו וקיבלו עליהם קאי בין אישושים ובין אשיש וצדאות בתוס' גיטין יג.

399) וכן תירוץ כאן בתורה הא דמקימת כתובות פ"ג.

400) וזל הגי בשם רבינו: ומהא דבעינן מקומות שמעין שאין נפריע מן היתומים אלא בשטר מקומות עכ"ל.

ה ג ה 1 ת

401) עיין חז"ה שכיב מרע. 402) כאן נקרע הכוי כשיעור תיבת ומתחזת והשלמת החרונו כשי עניות דעתית בסיס.

403) כאן נקרע הכוי באמצעות תיבת:

404) סנדוריין כס:

405) נלע"ז שבל'.

406) וכיב התוספות לעיל דף קפס. דה וקא

ובבשין יב דית והג'

[חסרה כאן תיבת את] הכי אית [חסר]
כך נראה לי. וכן הסכימו רבוותי^{***} על ידי
דאפילו בשטר איזואה שצוה ה[חסר טוף
התיבה], אך אם יתומם נתנו נאמנים
בהיתם. וכן כתבי^{***}:

(ובסופה) לבסוף אין נאמנים, דמיינו במלוא
עדים הוא. ולא עוד אלא [דלא] זהה לנו לחזור
ולטעון,adam איתא דפרעה לא היה אמר
מעיקרא תנ. אבל^{***} (או....^{***})
אמר כמוvor ובהדעתה גמורה. יכול לחזור
ולומר עינמי בחשבוני ומצעתי שלא פרע,
[כى^{***}] אין דעתו מישבת עליו והוא מלך
והולך^{***}. ולפיכך ברישא נאמנים, אף על פי
שאמר בלשון [הודאה]. כדברין לאוכחות
דרישה שאמר בלשון הودאה:

והקשה הרוי^ף לא אמר אביהם חורתה
ופ[רעתיה, אמא]^{***} נתנו כל שלא אמר
תנו, דזא מלה על פה היא ורב ושמואל
דאמרי תרוייהו מלה על פה [אינו גובה
לא]^{***} מן היו[רשין ולא מן הלקותה]

וכדפירשנו בפ"ק דגיטין^{***} ובבא מציעא^{***}.
ושלא כדורי ריבינו יצחק שהיה אומר שאין
מצרכין לקיים השטר אלא כשהולה טוען
בריא שמויף: ומהו בהא מודינא שם
הלוח קיים^{***} ואינו טוען לא טענין לה.
ואם טוען כן בבריא ונתקיים השטר,
שוב אינו נאמן להביא עדים שפרע, שככל
האומר לא לויתר ומזוזיף הוא הרי הוא
כאומר [לא פרעתיה^{***}, והודאות] בעל דין
כמה עדים דמי וכדאיתא בפרק קמא
[דבב]^{***}:

כלפי ליווא. פירוש לאו דזוקא, (данן)
[אדם כן] ליפכה להאי^{***} ואמאי עבד
אוקימתא אחריתו, אלא ודאי (ה'ה) [ה'ק]
דאילו אייכא לשינוי חילוק בות איפכא והה
ליה למימר כשאמיר אביהם תננו נאמנים לומר
ספענו דכיוון דפסקה לAMILתיה קדמי ועברי,
וכי לא אמר תננו ולא פסקה לAMILתיה לא
חייבי ולא פרע, ומיהו קושטא דAMILתא דבini
בזו ובזין בזון^{***} (ומני) [דייגנן ליה]
כתיבעה על פה. ואפילו יש שטר צואה
אינה אלא מלה על פה [כאן חסר]^{***} וכי

ה מ 1 ל

ה ג ה ו ת

רייד הובא בטור וכן דעת הטור ובכל עניין
נאמנים. והרבב"ם ב' שוראי לא פרע יתומם
שהיה לא אמר תננו ומניין ידע שחייבין ליתן.
ואויל בשיטת רביה הרוי ז' מיש וביב הטור
בשם הרמיה.

(407) געליך שזריך לסתור הדורות וככ"ל: ובסתמא
אין נאמנים ואסלו כשייש לתם מיגו לומר פרע
דמגנו במלוא עדים הא. וחונת רבינו שאעפ"ק
שים מיגו דאי עמי אמר טרע לאחר שהודה
אעפ"כ אינם נאמנים לומר הודהה בסעות הוואי
הדורותא בעז' כמהא עדים והויל מגו במקום
עדים וסיל' לבינו כעתה הטור שאילו אמרו שפרע
אחיך נאמנים, שללא כעתה הודהה שמי' הובא שם
שאטילו אמרו טרע אחיך אין נאמנים.

(407) בכ"י החדריא יש כאן שלש נקודות לסתמו
שהחר, וגם הביר נشار חלק כשייעור ארבע תיבות.

(408) וכ"כ בגנ".

(408) סוף התיבה נקרע.

(409) כאן נקרע הכ"י, ותגובה כי ענויות
דעתיה בסיסי.

(409) אבל הטור בשם הרומי כתוב זול;
וכן ברישא חור ואמר לנו פרעתיה נאמנים דוחק

406) במס גיטין ט. ד"ה מתניתין חבב בן רבינו
בשם הרמיה שכיל בשם הרבב"ן. ותביא ראייה
מסוגין.

(401) ובכ" החותפה ב"ם דף יג: דיה הא
קامر להרים ולעל דף ע: וגיטין ב.

(402) מכאן עד סוף הדבר הובאו דברי
רבינו בנומי יוסף.

(403) לעיל ו.

(403) ב"ם ג: וכ"כ חודיה אלא.

(404) כאן נקרע הכ"י כשייעור ב' תיבות. ונראה
שצל באשר החותפי נסחים.

(405) וכ"כ המ"מ פ"י מה' זכיה ה"י בשם
הרשב"א.

(406) בכ"י נסמן שחוسر פה.

(406) ולעד' שצל' יוכן כתוב הראב"יד ודלא
כרמב"ק. שכיל בתשנות פ"י מה' זכיה ומלהנה
ה"י דמאי דарамין בגמרא איפכא מסתברא לאו
דזוקא אלא כמי שאומר אם שמעת חילוק בוה
א"א כך אלא כך ולעלום בין בוה ובין בו
נאמנים עיי"ש. וכ"כ ה"ר יעשה בעל חוטפות

אומרים בו טענת השטאה, שאין אדם משטה בשעת מיתה, ואין צורך לומר אתם [עדין]"⁴⁰⁹) [ואצל' כתוב]. אבל יש שם טענת שלא להשביע את בניו. [ומיهو אין כותבין אלא בחיה], דהא הוודאות כהודאות בריא היא ואם עמד איינו חורר כופירשנו בעובדא דייסוד גיורא, ואם מת בטל שליחותו על הכתיבת["]⁴¹⁰] ואין כתיבתו אלא [מוכרת]⁴¹¹] דברים בעלים. שטר [צואה]⁴¹² שנכתב לאחר מיתה, היה כיון דלמוכרת דברים היא וזריך שיכתוב לאחר מיתה כדי שיאמרו מינו מרעיהiah איחטפר לבי עלייה, נתנו חכמים רשות לכתוב, ועשהו [כמעשה]⁴¹³ בית דין שכותבין שלא בשליחות בעל דבר. מפני רבינו הלווי זכרונו לברכה:

מתניתין המולוה את חפ[רו בشرط]⁴¹⁴ גובה מנכים משועבדים. פ"י בשבועות"⁴¹⁵, וכשאין שם נכסים בני חורין ואפילו [זיבורית]⁴¹⁶ במדינה זו (שלא יוציא מלהות או מלוה, כדאיתא [בגנחרין]⁴¹⁷). ובוואדת [שכיב מרע]⁴¹⁸ אסיקנא"⁴¹⁹) שאין

דוחוי"⁴²⁰] שטרא דלא מקומות [כשלא] אמר תנוג, כדאסיקנא לעיל (ס' לוחליש"⁴²¹). דאך על גב דלא קיימא לנו כרב ושמואל בדי מלהו על מה"⁴²²). מכל מקום קיימא לנו כמי דאמרין לעיל"⁴²³ אליבא דידחו דלא אמר תנוג חושין שאומר שלא להשביע את בניו"⁴²⁴). וכגדארין לעיל בתחלת קושין, [ובמהת]⁴²⁵ נסתלקו תלונות הרב רבנו זורתה הלווי"⁴²⁶. ותירץ הריטב"ד בא דרא כ שאמר בדרך הוודה על ידי תביעה"⁴²⁷ [דריליכ]⁴²⁸ למיחס שאומר שלא להשביע את עצמו: דהשתא אין צריך לומר תנוג:

ושתי טענות הם"⁴²⁹ על הוודה [טענת]⁴³⁰ משטה אני בר, וליתא אלא בהודה על ידי תביעה דיכlol בשם שתבעת מני שלא [כדין]⁴³¹ הדיתני לך בהשתא. וטענת שלא להשביע את עצמו והיהו ליתא אלא בשאomer מעצמו [ולא]⁴³² על ידי תביעה". ותשתיון מתבמלות באומר אתם עידי, בגין אמר לזה או מלוה, כדאיתא [בגנחרין]⁴³³). והוודהת [שכיב מרע]⁴³⁴ אסיקנא"⁴³⁵) שאין

ה מ 1 2

איין כתיבתם אלא מזכרת בעלים. ומה שכותבין שטר צואה לאחר מיתה, היה כיון דלמוכרת דברים היא וזריך שיכתוב לאחר מיתה כדי שיאמרו מינו מרעיהiah לבעלים ועשהו [כמעשה] ביד שלוחין שלא בשליחות בעליך. מי מרור הרוב הלווי זיל הריטב"ד ויל, עכ"ל הגי. (415) כאן נ��ע הכי' והעתקתי מהגבי שכיב בשם רבינו.

(415) כן הוא בניי, והוא בפונדרין כס: ועי'יש תוריה זכר ובר יונה.

(415) ⁴¹⁵ רקמן בסמוך. (416) בכאי מתחיל כאן פרק חדש באמצעות העיני להראות שחרר בגין, והשלמת התהرون עפי מה שכתב הגבי בשם רבינו.

(417) כן הוא בניי. (418) ויל הנמקוי יוסוף: גובה מנכים משועבדין בשבועה ובשאן שם נכסים בני חורין ואפילו יברירות במדינה זו. ואחר שישבע הלווי, אם הוא בערי או קרוב מלך ים אוthon, אין לו נכסים, רקם הגאנונים ויל. עכ"ל תני.

(419) כאן נ��ע הכי' והעתקתי התייה מוגזין.

ה ג 1 ת

דאמרי חור ואבר לנו מפעטי אחר שהורה, אבל אי אמרו שאמר שפער קודם שהורה איין נאמנים.

(410) נטשטו באן האותיות.

(411) לעיל קעד :

(412) פירוש שכבה"ם כתוב וליתא דמלוה על מה איינו גובה מן הירושין, וכותב שלפיקן עיין שלא אמר תנוג נונגן. ועיין במלחמות.

(413) כדארין לעיל קעה. כי אמר ר' ר' החם ודיקיט שטרא.

(414) דיל הגבי: ב טענות הם על ההודה, טענות משה אני בר, וליתא אלא כשהורה על ידי תביעה, דיכlol בשם שתבעת מני שלא להשביע כיון הדיתני לך בהשתא, וסעוג שלא להשביע את עצמו והיהו ליתא אלא כשאomer מעצמו ולא עפי תביעה ותשתיון מתבמלות באומר אתם עידי בין אמר זה או מלוה כדאיתא [בגנחרין], ואסיקנא ובוואדת שם אצל' כתובו, ומיזה בגין אללא בחיוו, דהא הוודהות כהודאות בריא כתובין אלא בחיוו, כופירשנו בעובדא דייסוד גיורא ואם עמד איינו חורר כופירשנו בעובדא דייסוד וכרכ', ואם מת בטל שליחותו על הכתיבת

ונעשהתי לך ערבית אני פלוני בן פלוני
גובה מנכפים בני חוריון :
ואמר לו אידך חנה [לו] ואפי אתן
לך פטדור שלא על אמוןתו תלחוח. וכן
הלכה כשלא פטר ולא מחל המלה להלה
לגמר. אבל אם פטרו עיפר למגורי [נפקע]
חווב כדכתיבנה בלבא מציעא. והרי הוא
כאומר זורק מנה לים ואתנו לך שחייב
כדכתיבנה במלכת קידושין⁴²⁰ :

ישמש את שמעון בן ננס. אמרינן
בגמראי⁴²¹ ע"פ [ש]שבח רבינו ישמעאל את
בן גנס הילכה כתותו. פירוש כי השבח
ההוא במאן דקאמר דעתך דלאחר מתן מעות
לא משתעבד באמירה, אבל כשנתחייב בכתב
ידו ודאי משתעבד, וכדאמרינן בפרק הנושא⁴²²)
שהכתב לחבירו חייב אני לך מנה חייב
ואך על פי [שמתייב]⁴²³ עצמו בבר שאטן
חייב כלל. והתם איפילגו רבינו יוחנן וריש
לקיש, רבוי יוחנן אומר חייב וריש לקיש אמר
פטדור. ואמרינן⁴²⁴) דאליבא בן גנס כולי
עלמא לא פלייגי דפטדור, כי פלייגי אליבא דרבינו
ישמעאל דהילכתא בותיה, לרבי יוחנן דאמר
רבינו ישמעאל וריש לקיש אמר עד כאן
לא אמר רבינו ישמעאל התם אלא (דרך)
[דשיך]⁴²⁵ נפשיה בשעיבודא דשטרא אבל
הכא דלא (שר) [שייך]⁴²⁶ נפשיה לא. אלמא
כולחו מודו דהילכתא רבבי ישמעאל. וכל
שכנן [למא]⁴²⁷ דקיים לנו התם רבבי יוחנן.

דף קעה ע"ב ערבית היוצאה אחר
richtot shefrot. פירוש [כתב]⁴²⁸ בכתב ידו

ה ג ה ו ז

בעי ובשער סקדון גמי אי לאו משום טנו
דיי בעי אמר וגאנטו לא הויה גאנטן לומר החזרתי

אייג דלא גבי ממשעובי פכיל.

(422) לעיל דף ע' פ"א.
(423) לעיל ע' : וכי' הרמב"ם פ"ב מה
שכירות הי"ב.

(424) כי' רבינו בקידושין ח: רית התקשו.

(425) רקמן קען.

(426) כתובות קב.

(427) כאן נוחך מהכי כשייר שלש או
ארבע אוויות, ונעליד שכיל.

(420) לעיל דף כסע. וכי' רבינו שם דהה
ותגען.

(421) רמב"ם פ"א מה' מלה ולווה הי'.

(422) כי' הרידף והיה בשם המוניהם. וכי'
היה שכן דעת הרמב"ן, ורrob המפרשים האחרונים.

(423) לעיל דף קלעד :

(424) ב"מ עה :

(425) כי' היה בשם הריזו והרשבייא.

(426) וזה לשון הרשביא בתשובה סימן
אלף לו : אם טען ואמר פרעתני יש מן הגנולים
שאומרים נאמן. ויש מהם שאמור שאננו נאמן
וכן עיקר הדא אמר ליה שטך בזיד מא'

לנכסי, אלא שכופין^๔) מיתי כדמות
סוגין. וליכא למייר דזעירין ושותרים שאני,
דהא בסוגיינ^๕) אקשינן מניעין מהחופר בור.
ויש שתירצ'ו דקראי מצות שלומין וסדרין
(דר^๖ מוי^๗) עלייה דבעל חוב ושותרים ומוקין,
וקפариשו מן הדין מצותית דכל חד זהה, אבל
לעלומים^๘) ([אי]ן בית דין יורדין לנכדים
מן התורה, וכל גביגנות הנוכחות בתלמוד
ובמשנה מד^๙ רבנן הוא. ואין זה מחור,
דהתם בכחות הci אהדר ליה רב פפא
דכיזון שכופין על מצות עשה בשוטים עד
שתחזא נפשו סברא דכפיה בכאן לירד לנכדי.
והוא טבא לתרוויהו, ועד שתהה כויהו בנוטו
כפהו במינו. מפי מורי הר[אה] בשם
רבבו^{๑๐}) זכר צדיק לברכה:

[לעיל] דבר תורה בעל חותם רינייה בז'יבוריות. [פירש רשכט"י] דכתיב יוציא אליך את העבות החוצה מה דרכו (וכו') [של אדם להוציא פחות שבכליהם]. קשה לי דתא התם מטלטlein, דכל מידי הו מיטב, כדאמרינן בפרק [קמא] דב"ק"). ייל דמים הראי נתן הדבר בידיו") להוציא הפחות [שבכליו]". אי נמי דגבישכון שיכוף לבו לפורע משכון, גם [חכלי]" כז'יבורית הא

ה' ינ' ז

דריה לדיןך ואמרת. וככז שם בשיטים בשם היה
וירגונה והראיה. וככז רביינו קידושין יג': בשם הרואה.
כתובות טז. איל' ר' כהנא לר' פפא.
(432) אכן נתקכו מהכתוב יד כשמונה תיבות.
(432) לנקם קפוא:
(433) ויזל ריבינו בכתובות טז' דיה אמר:
(434) וכן נתקכו מפערן חובו עד שאתה כופה בגופת
ובופתנו בממוני. כן פירש ריבינו בשם ר' ריח זיל.
עככל. ומה שכתב שם בריטפ"א שהראיה אמר כן
בשם ר' ריח זיל. וכמו שכתב שם ר' ריח זיל.
ר' ריח זיל טיס הוא וציל בשם ר' ריח זיל.
בכטוף דבריו כן פירש ריבינו בשם ר' ריח זיל.
הגדול

(435) רשבים דיה בית דין ביבוריית.
 (436) ביך ג.
 (437) ניטן ג.
 (438) *) ויל הרמביין: ושמעתינו כיון שאסורה תורה
 ליכנס לבתו ומתן שנות ללוון להזdicת מה שירצחה.

ומאי דאמרין בגמרא^{๔๔}) דערב דלאחר
מתן מועת בעי קני, אינו אלא לאם[וקי]^{๔๕})
דלא משחעבר באמירה. אבל בשטר
משתעבע^{๔๖}) אי בלבב ידו לבני חורין ואי
בעדים לנכיסים משועבדין :

גָּמְרָא מַאי טֻעָמָא שְׁעִיבּוֹדָא לָאו
דָּאוּרִיָּתָא. פִּירּוֹשׁ וּפְרִיעַת בַּעַל חֶוב מֵצָה
רְשִׁיָּיִ"י) דָּהַיָּנוּ מִדְכְּתִבְתָּה וְהִין צְדָקָה שִׁיחָה (הַיָּן)
[הַזָּ] שְׁלֵךְ צְדָקָה. וְלִיתְתָּא"י), דָהַהוּא שְׁלָא יִדְבֶּר
שְׁלֵךְ צְדָקָה. וְלִיתְתָּא"י). דָהַהוּא שְׁלָא יִדְבֶּר
אַחֲד בְּמַה וְאַחֲד בְּלִבְנֵי הָעוֹד דָאַתָּא"י). וְהָ
בְּשָׁעָה שְׁלוֹה פַּיו וְלִבּוֹ שְׁוֹן. אַלְאַ נְפָקָא"י)
[לִיהְיָה מִדְכְּתִבְתָּה אֲיַשׁ אֲשֶׁר אַתָּה גָּנוּשָׁה בּוֹ]
יִצְחָא אַלְיךָ אֶת הַעֲבֹטָה. וּמֵצָהָה בְּעַלְמָא הָוָא
לְדוֹדִיָּה דְשֻׁבּוֹדָא לָאו דָאוּרִיָּתָא. דָאַילְוָן]
דָאוּרִיָּתָא אֵין בֵּית דִין יְרֻדִין לְנַבְּסִיגָּה. אַלְאַ
שְׁכָפּוֹנִין אָתוֹן בְּשָׁוּטִים עַד שְׁתָצָא גַּפְשָׁוּ
וּכְדָמָרִינִין בְּכַחְבּוֹתָי") אָמַר לֵיהְיָה רַב הַוָּנָא
בְּרִיתָה דָרְבָּה יְהוֹשָׁעָן לְרַב פְּפָא לְדִידָךְ דָמְרָתָה
פְּרִיעַת בַּעַל חֶוב מֵצָה [אָמַר לֵא גַּיהְיָא
לֵי דָעְבִּיד מֵצָה] מַאי. אָמַר לֵיהְיָה תְּנִינָא
אָמְרוּ לוּ עֲשָׂה סָוכָה וְאָמַר אַבְּנִי עֲשָׂה מְכִינָה
אָתוֹן מְכִתְמְדוֹת עַד שְׁתָצָא גַּפְשָׁוּ. אַלְמָא
אַפְּלָיו לְבָנִי חֲרֵי דִּיזָה אֵין בֵּית דִין יְרֻדִין

۲۱۰۳

427) לפקמן עקו: וכיך בחידוש הרמב"ן, וכיך בד"ם
בשם הרשב"א, וכיך הstor בשם הראבי". אבל דעת
הוימה והstor שצרכין קניין. והב"י סימן קכט'
כתב לרמביים (פ"ז מה' מלוח) אפללו קודם
תיתום שרוטין צרך קניין שנשענת ערב אחר מתן
מעות (ב"י סימן קכט' אות ד').

(429) כתובות עזרא, רשי' דיה פריעת בע"ח מזונות
 וכן הקשה היהי מקובליל, הוכא כתובות פה, וכיבכ'
 רבינו קידושין ג': דיה אמר רשי' בשם רבו הרואה.
 (430) ב"מ מט. וכיס הרבבים פ"ה מה' דעות ה"ג.
 (431) כאן יש בכ"כ של נקודות כביסן סנו"ל,
 וכן ב' כב"מ שתמצע ב' קורות באוטון סגולותה
 חסר שיטתה אחת, כך נמצאו בספר השעתות
 ממגו. עכ"ל ההגהה. ומה שכתב "סיטה" לאו
 וודוקה, כי כב"מ שתמצע סימן זה כטפורה ריק
 כתיבה אחת ותציגו כאן לרבינו כתובות פה.

פליגא על סוגיא דחתם, ותו לאו כשי לשונות שבתלמוד וכעין איכא דאמר. וכל זה דוחק. והנcone ר' פפא ה' כי אמר התם דאפיקלו למאן דאמר שעיבודא דאוריתא אינו גובה מלוקחות כיוון דלית ליה קלא, והכא אמר דאפק עיל גב דשעיבודא לאו דאוריתא גובה [מן] היורשין מדרבן, ולאפקי מדרב ושומאל"י"*) :

ולענין פסק הלכה ודאי קיימת לנו שעיבודא דאוריתא**) . ורבי יותנן ה' כי סבירא ליה***). וכן היה דעוזא שהוא הלכת רוחות בתלמוד. ורב הונא בריה [ר' רב יהושע] נמי ו[דשלחו] מתם הילכתה בותיה ה' כי סבירא ליה, כדכתיבנה לעיל**). ומכל מקום היה נראה דלא נפקא לנו מינה מידי אליבא ד' הילכתא***). דהה בין לר' ובין למר מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מלוקחות. ואוי משום [דרענין****) בכו"ר ליטול פי' שניים במלות, קיימת לנו שאין גוטל פי' שניים במלות, דלא קרינה ביתה אשר ימצא לנו, וכדכתיבנה בפרק יש

חשיבות מן המשכונות :
והא חרגו כתני, וטרקינן בשעשאו טרפה. ומשמעות מהכא דנתבע שהוא חולת

טראפה. ואינו יכול לבוא לבית דין, כו"ן אותו למנות אנטלייר"י) לדין בשבilo, כדי שלא יפסיד זה וכותו, דהא הכא שעשו טרפה כל כך עד שנקרו הרוג, ואמרין דמירר' כשבמד בדין, (ודחין) [והיינו ודאי] ע"י אנטלט :
דף קע"א אמר רב פפא הילכתא מלוה על פה (זוכו) [גובה מן היורשין הדאינו גובה מן הילוקחות]. מהכא משמע דרב פפא שעיבודא לאו דאוריתא, מדנקט טמא גבי ירושין כדי שלא תונעל דלה בטני לוין. והכי משמע מההיא דערבא דלעיל ומההיא דכתובות. וקשה לי במסכת קידושין פרק קמא**) דאמרין אמר רב פפא הילכתה מלוה על פה גובה מן היורשין שעיבודא דאוריתא ואינו גובה מן הילוקחות דלית ליה קלא. ויש שתירצ'ו דחתם רב טפי גרשינן. ורביבנו חם**) זיל פריש דהא

ה מ 1 2

והא דאיתריך לומר דמצוי ראובן לאשותעי יונא בהתייה לא נצרכה אלא אע"ג דלא מניה לוקח אנלה, דאי בדמיה אטולר משטא אפיקלו אינש דעלאה, והא קיימת לנו שהנתבע ממנה אנטלה, כדכתיבנה במס' שכבות ר' שבות העות וסנהדרין בס"ז. וכן דעת מורי. עכ"ל רביבנו שם. ובעל העורך ערך אנטלה הוכית מן הירושלמי ס' כי"ג דכယ' התבע למןות אטולר מאמרין החטן דן וdonein אותחו אמאי וימנה אנטלה וdonein הגע עצמן שנגלה שבועה ואנטלה בשבועה בתמי' ואם אין מניין אנטלה הוליל וכו' אית' ליה לנבע למניין יאנטלה. ע"ב תורת דברי העורך.

(440) קידושין יב.
(441) וכ"כ בתודעה גובה, וכ"כ הרמב"ם פ"י מה' מלוה ה'ה, וכן דעת הר"ף.
(442) רביבנו הארכ' בונה בחידושיו לפס' קידושין יג: ד"ה אמר רב.

(443) כ"ס הרמב"ם פ"יא מה' מלוה ולותה ה'ג:

(444) לעיל קעה:

(445) לעיל קעד:

(427) כאן נחתך מהכ"י בשיעור שלש או רב

למנון שהחורה חפה עליין, ואך אנו נאמר שרינו ביבוריית עכ"ל. ווועי בוחנת רביבנו גנעלגנ"ד.
(438) דהני מיili היכא דיזביב להו בסרעון בדין היה שיתן לו משכון כדי לכוף לבו לטרען בדין היה שיתן לו משובח שבכליו, וכיוון דאטילו בהא תנזה לו תורה רשות להזיא פחוט שבכליו שמעין דהיה כשבא למפעו בפרקע דבדו של לוה ליתן לו פחוט וגרוע שבפרקעוטין. וכן הארכ' רביבנו בוה קידושין יג: ד"ה ארי' אמר שמואל.

(438) ירושלי גיטין פ"ה ה"א.
(439) ובכ"כ רביבנו בתודושיו למסכת מכות ז:
ד"ה שלא, דלעת רביבנו מאיר [הלו] זיל אנטל או מורה לא חשיב מס' התורגמן, דאייהו במקום בעל דבר ממש הם [פיריש לסתלין לתורגמן משום רתמי' ועמו שני האנשים אלו העודם אשר לסת הריב אלו בעיל דינין למניין ה' אלו הוידיגן]. והחטם בפרק שכבות העודם [שבועות לה] חנן עד שישמעו מס' התובע ואוקטמנא [שבועות לב:] דבאה בהרשאה מס' התובע קרינה ביה. וזה פשיט עכ"ל ובבמ' יי. כתוב רביבנו (הובא בשת"מ) זיל:

הכתוב בו אלא אם כן הוחזק בבית דין וזה ברור :

גירסת מקצת הפסוקים ("שאני התם ראיقا שטר כתובה שעבורי שעבר נפשיה. והגירסאות הוועלה לרברוי מי שפירש דוא דקנתני וגובה מנכסים משועבדים [אגט קאי]. ולחייב פרקינן דשאני התם שהיא גובה בשטר כתובה. וקשה לי ודקרו לי מהאי קאייה לה, דהთם אין הגוביינה בעידי המסירה אלא בשטר כתובתה, ואין עירדי הגט אלא מפניהם שנתגרשה [כאן נקרע הcy] וממנה לשובות. ויש לדוחק דאנן מעיקר כתובה פרכינן, במקום שאין כותבין כתובות⁴⁴⁸*) שהיא גובה מנכסים משועבדים. אלמא אלימא מילמא דבר ר' נא [למגבוי] מנכסים משועבדים: ומהדרין דשאני התם דרמי עלייה היובה משעת נישואין דשאני התם דרמי עלייה היובה משעת נישואין לאלאה, ואית ליה קלא. ושמר כתובה דאמירנן לאו [דוחוקא⁴⁴⁹]). אלא לתנאי בית דין קרי שטר, מפני שהוא כמו שנכתב. כד גראה לי. וזה דוחק. ועוד דלמה ליה למתני התם שטר כתובתה, פשיטה דכיו שנתגרשה גובה כתובתה. ואי בעי לאשמעין דאמילו במקום שאין כותבין [כתובה] גובה מנכסים משועבדים. ליתגinya בעלמא במסכת כתובות : אבל הנכון⁴⁵⁰) כלשון אחר שפירש (ריש')

יווחילין⁴⁵¹). אלא אם כן היא מולה על "משוכן"⁴⁵²) או מ[שוכנתא]⁴⁵³) באתרא דלא מסלקי, וכדרايטה בפרק איזהו נשך⁴⁵⁴). ויש לומר דנפקא מינה לענין מולה על פה ומולה [בשטר] זומן מולה על פה [קדם], דלאן אמר שעיבודו אדויתא מולה על פה קודמת לגבות ממנה או מירושיו מן הקרקעות או מ[מטטלטין]⁴⁵⁵) ששייבוד באבן שיש בהם דין קדימת. וכן כתוב רבינו האי גאון⁴⁵⁶) בתשובה, וכן דעת הרשב"א. אבל הר"ף⁴⁵⁷) [כתב] שאין [דין] קדימה [אלא במלוה ב[שטר]⁴⁵⁸], דשטרא בנכסים משועבדים לגבות [כאן נקרע הcy] וחסרו ב' תיבות⁴⁵⁹] אינה גובה משועבדין. וכן דעת Mori (הר"ם) [הכ"מ⁴⁶⁰]). וכבר כתבתי בזה יותר במסכת כתובות בפרק מי שהיה נשוי⁴⁶¹) :

הוחזק (כרונ) [כתב ידו בפ"ד]. [פירוש דאי לא הוחזק בבי"ד לא גבי משעבדי ממשום דחישינן] לשקרה ולזופא שכבת עתה והקדמים זמנו :

מהו. שיגבה מנכסים משועבדים, ואטיקנא דלא גבי. ומיהו אהני מה שהוחזק בבית דין שנתרבר זמנו להיות לו דין קדימה גבי בני חרי. וכן שטר מתנה או מכירה או מהילה מכתב ידו אין מבאים ראייה [זמן]

ה מ 1 *

(448) בראש מ"ש היה כתוב רבינו שודעת הראית כדעת הריטב"ה. וכן היא דעת הרמב"ן שנסתמך שמא לא כתוב רבינו האי תשובה הנילו וראינו מנג ר"ם אלמנה ניונית.

(449) בתורות צ. ד"ה איכא וזה והא. ובחדושים ר宾נו לקידושין יג': האריך רבינו בזה עיי".

(450) וכן היא גירושת רבינו יהונה בשם רוב הספרים. וקורובה ליה היא גירושת התוספות גיטין ג: ד"ה וגובה. וכותב היר יהונה דלפי גירוסא זו הוא ותקני גובה מנכסים משועבדים אנט קאי, שהשאה גובה כתובתה ע"י שנתגרשה בגס זה. ובודאי שכך"ל בדברי רבינו, וכן הגהתי בפניהם. (450*) כתובות טה ר宾נו האריך בזה בחיה גיטין ט. וכיכ' הרשב"א שם ודע ב ד"ה תא דקנתני.

ה ג ה 1 ת

(453) לעיל דף קכח: (443) וכ"ם רשב"ם לעיל קכד: דית אל ברכתי.

(444) ב"מ ס"ו:

(454) וויל רבינו האי בתשובהו לקהל פאמ' (שיטם ר"ם מי שהיה נשוי): מולה על פה ומולה בשטר, זומן מולה על פה קדום, היא קודמת לגבות מבני חורין, דקימא לנו שעיבורו דאויריתא עכ"ל, וכותב עליו רבינו שם שנראן דבריו ושnen דעתה השב"א.

(446) בכ"כ הריטב"ה בתשובה (שיטם ר"ם מי שהיה נשוי) וויל: אין זה נכון, אלא אין למולה על פה דין קדימה, לא במלוה אחורת על פה ולא עם מולה בשטר, אלא של שטר קודמת עכ"כ. (447) כאן נקרע הcy וחסרו ב' תיבות.

ואחד זה ואחד זה דקאמר הци קאמער, אחד קודם חיתום ואחד לאחר חיתום שטרות: אמר שמואל הנוק וקנו מיזו משטעה. פירוש הא פשיטה, ואפלו בן נס מודה, לא בא למעט אלא לאחר חיתום שטרות שלא משתעבד. ומשום דסביר בן נס [גראה שפה חסר]. אלא די משומ הא הליל הלכה כבן ננס ולפלוגי בהדי אפסקא דרביה יוחנן. אלא ודאי הא קמ"ל דערבע [אחר] מתן מעות שאין להוה הנוק משעבידי) בלבד קניין. והיינו דפליגא אדרין אמר דבר[עלמא] ערבע דלאחר מתן מעות בעי קניין חז' מערב דבר"ד דאית ליה חשיבותא:

דף קען ע"ב וhalbתא ערבע דבשעת מתן מעות לא בעי קניין עד דגמר ומשעביד נפשיה. ויש גורטי"ו ואינך כולחו בעו קניין, וכן הוא בהלכות הר"ת. אבל רשות לא גרים ליה. ויל' דכולחו [ד] קאמער היינו ערבע דלאחר מתן מעות וערבע דכתובות") אלא"כ אבא לגבי בריהה"). דאיilo ערבע דלאחר חיתום שטרות הא ברינאנ"ו) במתני"ו דלא בעי קניין. והא דנקט לשינא דכולחו, אף על גב דליקא אלא תרתי. יש [לומר]"(שגעשה ערבע, ולא שיאמר כתובו. כך פירש מורי (הר"ם) [הכ"ם] ועיקר:

(שאלו פטולי) [שאילו פטול]. פירוש הדפסק הו. ואפלו היה דעתם להעיד על הגט אינו ניכר מתוך החתימה (ולחט) [ולחמי] לא מהני. כך פירש רב צדפני נרו"ז ועיקר:

ובחכמי סליק פירקא וסליק מסכחא דבבא בתרא

[רשכ"ם]⁴⁵⁴ דמתני"ו התק ואם גט חוב הוא שננתנו בעידי מסירה גובה בו מנכסים משועבדים כמו בשטר חתום. והיינו קושין הכא. דעדים מפקי קלא על השטר. ואף על פי דלא חתימי בונה. והכא גמי אמר לא מפקי כי דינא קלא על כתוב ידו. ואדרבא קלא דברי דין עדים. ופרקינן כדאיתא בנוסחי דוקני"ו) שאני חתום דמשעת בתיבה שעבד נפשיה. פירוש⁴⁵⁵ כי מתחילה נכתב למוסרו למיל[וה] בפני עצים. והילכך משעת כתיבה יש לו קול ולא פסיק קליטה. אבל כתוב ידו שלא נכתב על דעת למוסרו בפני עצים. קול שיצא עליו בבית דין עתה כשוחזק לא חשיב. וכקלא דפסיק הוא:

הא דכתיב ביה פלוני ערבע והוא דבניב ופלוני ערבע. פירוש כי שכחוב ופלוני ערבע מוסף על עגין ראשון, לומר (רשך) [רישיך] נפשיה בשעיבודא דשטרא. אבל שכחוב פלוני ערבע לא (שידר) נפשיה בשעיבודא דשטרא. אבל שעודים כחבותו שם מעצמן לומר שהודה בפנייהם שנעשה ערבע, ולא שיאמר כתובו. כך פירש מורי (הר"ם) [הכ"ם] ועיקר:

(שאלו פטולי) [שאילו פטול]. פירוש הדפסק הו. ואפלו היה דעתם לה夷 על הגט אינו ניכר מתוך החתימה (ולחט) [ולחמי] לא מהני. וכך פירש רב צדפני נרו"ז ועיקר:

אימה ואבר אמר רבי יהונתן. פירוש

ה ט ו ל

סכ"יו מה' מלוה היא כתוב שהטור בסימן קצט בשם האימה כתוב שצידן קין ושבtab לעוי וכובי מסתבר. ושתי טים נשלו בל"ם, והוא שאינו בסימן קצט אלא בסימן קנס. ועוד שלא כיב' בסימן הרואה אלא בשם הרמתה. ומיהו עי"ש בורישת שבוטס אויגשברג גוטס היר משה כהן במקומ הרמיה.

456 סוף התיבה נתן מהכ"י.

457 ראש התיבה נתן מהכ"ז.

458 כי' רבינו לעיל קעה: דיה ואמר לו איזן.

ובחכמי סליקו הגדות חטוציא גאו"ג בע"ז

ה ג ה ו ת

451 רשכ"ם דיה ה"ג (מייהו לשנא קמא ליין, ואולי היה במלhoroa קמא לשון ראשון והשניתה הרשכ"ם בם"ב).

452 כי' בתוכה משעת, וכי' הראים והרא"ש.

453 כי' רשכ"ם. וכי' חירץ הרמב"ן לברמת הריני.

454 וכי' הרabi פכיה מה מלוה הי' כתוב היה שכן ועת בעל העיטור. אבל הרמב"ם שם כתוב שאע"פ שקנו מיזו פטו' ואבא לבב

בריה בעי קניין, וכי' היה שכן דעת קצת הගאנט.

455 כן כתוב רבינו לעיל קעה: דיה ישמש

וכן כתוב הטער בשם הרabi' והרמב"ן. והל"ט